ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Συνεδρίασις τῆς 27-2-76 Πρ. 17

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθε σήμερον τῇ 27ῃ Φεβρουαρίου 1976, ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καὶ ὥρᾳ 10ῃ π.μ. ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη τὸ ὀλιμάκιον τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἵνα συζητήσῃ περὶ ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος τοῦ Μαθήματος τῆς Ἱστορίας τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Παρόντες: Σπῦρος Παγιατάκης, Σύμβουλος Α΄τοῦ ΚΕΜΕ, Ἀντιπρόεδρος, 2)Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 3)Κων/νος Πασσάκος, 4)Νικόλαος Βλουτίδης καὶ 5)Ἰωάν. Ἀρβανίτης, Σύμβουλοι τοῦ ΚΕΜΕ ὡς καὶ τὰ Μέλη παρὰ τῷ ΚΕΜΕ Γεώργιος Μαραγκουδάκης καὶ Καλλιόπη Μουστάκα. Εἰσηγητὴς ὁ Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, Σύμβουλος τοῦ ΚΕΜΕ.

I. Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας: Ἡ κατανόηση ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τῶν πολιτικῶν γεγονότων καὶ πολιτιστικῶν στοιχείων, ποὺ συνθέτουν τὸ ἱστορικὸ παρελθὸν καὶ παρὸν τοῦ Ἔθνους, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ συναισθήματος τῆς φιλοπατρίας καὶ ἡ προετοιμασία τους γιὰ ἐνδυνειδητὴ καὶ ἐλεύθερη συμμετοχὴ στὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ των καὶ τῆς εὐρύτερης κοινότητας τῶν Ἐθνῶν.

Ἡ διατύπωση τοῦ σκοποῦ εἶναι γενικὴ καὶ δὲν ἀναφέρεται σὲ μερικοὺς σκοποὺς καὶ στόχους ποὺ θὰ πρέπει νὰ ὑπηρετῇ ἡ ὕλη σὲ κάθε σχολικὴ τάξη· πρόκειται μόνον "νὰ διευκολύνῃ γενικὰ στὴ σύνταξη τοῦ διαγράμματος τῆς Γενικῆς Εἰσηγήσεως".

Οἱ προτάσεις ποὺ ἀκολουθοῦν ἀπαντοῦν στὰ ἑξῆς ἐρωτήματα:

1) Ποιὸ μέρος τῆς ἱστορικῆς ὕλης τοῦ Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μπορεῖ νὰ "μεταπηνηθῇ" στὸ Α.Π. τοῦ Γυμνασίου;

2) Ποιὸ μέρος τῆς ἱστορικῆς ὕλης τοῦ Α.Π. τοῦ Γυμνασίου μπορεῖ νὰ προστεθῇ στὸ Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου; Καὶ

3) Ποιό μέρος τῆς ἱστορικῆς ὕλης τοῦ Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου θά πρέπει νά ἀπαλειφθῆ ὡς ἀναχρονιστικό, περιττό ἤ ἐπουσιῶδες;

II. Γ' Τάξη: Μυθικοί Χρόνοι. Δέν ὑπάρχει μέρος τῆς ὕλης αὐτῆς, πού, κατά τή γνώμη μας, θά πρέπει νά "μετακινηθῆ" στό Α.Π. τοῦ Γυμνασίου ἤ νά ἀπαλειφθῆ. Ἐπίσης δέν ὑπάρχει μέρος τῆς ὕλης τοῦ Α.Π. τοῦ Γυμνασίου πού θά πρέπει νά προστεθῆ στό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Δ' Τάξη: Ἀρχαία Ἑλληνική Ἱστορία. α) Νά προωθηθοῦν στό Α.Π. τοῦ Γυμνασίου τά ἑξῆς: "Ἡ ὑποταγή τῆς Μεσσηνίας εἰς τήν Σπάρτην, Ἀριστομένης", "Οἱ ἀνταγωνισμοί τῶν Ἑλλήνων", "Ὁ Φίλιππος καί ἡ πολιτική του. Ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη", "Τά κράτη τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου" (ἐκτός τοῦ Πτολεμαϊκοῦ Κράτους).
Αἰτιολόγηση: 1. Στά παιδιά τῶν $8^{1/2}$ -9 ἐτῶν θά πρέπει νά προσφέρωνται γιά διδασκαλία θετικά πρότυπα ἱστορικῶν προσώπων καί πράξεων. Οἱ διάφοροι ἀνταγωνισμοί τῶν Ἑλλήνων-Οἰκονομικοί, πολιτικοί, ἀποικιοκρατικοί-θά πρέπει νά γίνουν γνωστοί σέ ἕνα μεταγενέστερο στάδιο τῆς ἡλικίας τους, δηλ. τότε πού θά εἶναι ἱκανά νά ἐξάγουν ἀπό ἀρνητικά ἱστορικά στοιχεῖα (θετικά) διδακτικά συμπεράσματα. Ὡστόσο, προκειμένου γιά τό μάθημα τῆς Ἱστορίας ἡ ἀρχή τῆς προσφορᾶς "θετικῶν προτύπων" θά πρέπει νά συνδυασθῆ καί μέ τήν ἀρχή τῆς ἱστορικῆς συνεχείας. Ἔτσι, στήν περίπτωση τῆς διδασκαλίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου θά πρέπει νά δοθοῦν μόνον περιληπτικά ὁρισμένα στοιχεῖα περί τοῦ καταστρεπτικοῦ διχασμοῦ τῶν Ἑλλήνων. Ἐπίσης, νά διδαχθοῦν τά παράλληλα πολιτιστικά στοιχεῖα, τῆς ἴδιας περιόδου, ὥστε οἱ μαθητές νά ἀποκτοῦν συνείδηση τῆς ἱστορικῆς συνεχείας τοῦ Ἔθνους μας.

2. Στήν ἡλικία αὐτή ($8^{1/2}$-9 ἐτῶν) τό παιδί δέν ἔχει ἀνεπτυγμένη ἱστορική σκέψη, ὥστε νά "δῆ" σωστά τά γεγονότα τῶν ἀνταγωνισμῶν μέσα στό σχῆμα τῆς αἰτιώδους σχέσεως.

3. Ὁ περιορισμός τοῦ χρόνου διδασκαλίας γενικά ὑπαγορεύει τήν ἀποσυμφόρηση τῆς ὕλης τοῦ Α. Προγράμματος.

β) Νά προστεθῆ τό κεφ. "Τό κοινό συνέδριο τῶν Ἑλλήνων στήν Κόρινθο" καί νά τοποθετηθῆ πρίν ἀπό τά σχετικά κεφάλαια τῆς ἐκστρα-

τείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου στήν Ἀσία. Αἰτιολόγηση. Ἡ ὕλη τοῦ κεφαλαίου συμβάλλει στήν ἀφύπνιση συνείδησης τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας καί στήν γενικότερη καλλιέργεια τοῦ ἐθνικοῦ φρονηματισμοῦ τῶν παιδιῶν.

Ε΄Τάξη: Ρωμαϊκή καί Βυζαντινή Ἱστορία.

Νά προωθηθῆ στό Α.Π. τοῦ Γυμνασίου ἡ ἑνότητα "Ἡ Δυτ. Εὐρώπη. Λαοί καί Κράτη". Αἰτιολόγηση: Πρέπει νά δοθῆ ἔμφαση στά ἱστορικά στοιχεῖα, πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν πατρίδα τοῦ μαθητῆ. Ὅταν μάλιστα ἡ ἀπαίτηση τοῦ περιορισμοῦ τῆς ὕλης εἶναι ἐπιτακτική ἡ προτίμηση θά πρέπει νά δοθεῖ στήν ὕλη πού συνδέεται ἄμεσα μέ τήν ἐθνική Ἱστορία μας καί ὀλιγώτερο σ'αὐτήν πού εἶναι "ἀπομακρυσμένη" ἀπό τό γεωγραφικό περιβάλλον καί τήν ἐθνική ἱστορική μας παράδοση.

ΣΤ΄ Τάξη: Ἑλληνική Ἱστορία τῶν Νεωτέρων Χρόνων

Νά προωθηθῆ στό Α.Π. τοῦ Γυμνασίου ἡ ἑνότητα "Ἡ Ἑλλάς ὡς ἀνεξάρτητον Κράτος", στήν ὁποία περιλαμβάνονται τά πολιτικά καί πολεμικά γεγονότα, ἀπό τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος μέχρι τοῦ πραξικοπήματος τῆς21ης Ἀπριλίου 1967. Αἰτιολόγηση.

1. Ἀμφισβητεῖται ἡ ἀντικειμενικότητα τῶν ἱστορικῶν συμπερασμάτων, ὅσον ἀφορᾶ στά γεγονότα τῆς περιόδου αὐτῆς.
2. Οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι καί οἱ συνεχεῖς πολιτικές διενέξεις προσφέρουν ἀρνητικά πρότυπα στά παιδιά τῆς ἡλικίας τῶν 11 1/2 ἐτῶν. Γιά τήν ἔξαρση τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καί τήν καλλιέργεια τῆς φιλοπατρίας τῶν μαθητῶν νά διατηρηθῆ ὁλόκληρη ἡ ὕλη πού ἀναφέρεται στά γεγονότα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 21.

II. Ἐπί τῶν προτάσεων τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ σχετικά μέ τήν μετακίνηση πρός τό γυμνάσιο τά περί τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, πού διδάσκονται στό Δημοτικό, ὁ κ. Πρόεδρος παρατηρεῖ:

Παγ.: Εἶναι ἐπιβλαβής ἡ διδασκαλία τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου γιά τούς μαθητές τοῦ δημοτικοῦ. Τά παιδιά χωρίζονται συνήθως σέ δυό ἀντίπαλα στρατόπεδα μέ πολλές κακές ψυχολογικές ἐπιπτώσεις καί καλλιεργεῖται ἀνάμεσά τους τό πνεῦμα τῆς διχόνοιας, ἐάν μάλιστα ὁ διδάσκαλος κατά τήν διήγησιν δέν ἐπιδεικνύει

πνεῦμα ἀμεροληψίας καὶ δέν ἐκφράζῃ τήν λύπην του διά τήν ἐμφύλιον σύγκρουσιν. Ὑπάρχουν περιπτώσεις παιδιῶν πού ἐπηρεασθέντα ἀπό τήν ἐμφύλιον διχοστασίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐδραματοποίησαν ἐντός τοῦ Σχολείου, τά διδαχθέντα ἐντός τῆς τάξεως, μέ τοιοῦτον μένος ὥστε πολλά νά ἀλληλοτραυματισθοῦν.

Ἀρβαν: Οἱ μελανές σελίδες τῆς ἱστορίας διδάσκουν.

Παγ.: Βεβαίως, ἐάν καί ἡ ἡλικία τοῦ παιδιοῦ προσφέρεται εἰς τοῦτο. Μή λησμονοῦμε τήν συναισθηματικήν ρευστότητα τῶν μικρῶν παιδιῶν καί τήν ἰσχυράν ροπήν των πρός μίμησιν γεγονότων πού ἔστω καί ὡς διήγηση τά ἐντυπωσιάζουν ζωηρῶς.

Βλουτ: Νομίζω ὅτι τά ἱστορικά γεγονότα πρέπει νά διδάσκωνται ὅπως ἔχουν μέ ἀντικειμενικότητα καί ἀμεροληψία. Νά συνηθίσουμε τά παιδιά ἀπό τό Δημοτικό ἀκόμα νά βλέπουν, νά συζητοῦν καί νά παραδειγματίζωνται, ἀπ' τήν ἱστορία ὅπως συνέβη καί γράφτηκε. Ἀπ' τίς μελανές ἀλλά καί ἀπ' τίς ἔνδοξες σελίδες τῆς ἑλληνικῆς μας ἱστορίας θά γνωρίσουν τά παιδιά τήν ζωή τοῦ ἔθνους. Ἡ ἐπιλογή τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἀπεικονίζει τήν προσωπική φιλοσοφία κι ὄχι τήν ζωή τοῦ ἔθνους δηλ. τά ἱστορικά γεγονότα.

Ἀνδρ.: Νομίζω ὅτι ἔγινε παρανόηση σχετικά μέ τήν πρότασή μου περί τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Αὐτό πού εἰσηγοῦμαι εἶναι ὅτι θά πρέπει νά διδαχθοῦν περιληπτικά ὁρισμένα γεγονότα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί νά δοθεῖ ἔμφαση στά παράλληλα πολιτιστικά στοιχεῖα τῆς ἴδιας περιόδου. Ἔτσι, θά ὑπάρχῃ ἕνας συνδυασμός στήν ἐφαρμογή (α) τῆς ἀρχῆς τῆς προσφορᾶς θετικῶν προτύπων (προσώπων καί πράξεων) στά παιδιά αὐτῆς τῆς ἡλικίας ($8^{1/2}$-9 ἐτῶν) καί (β) τῆς ἀρχῆς τῆς ἱστορικῆς συνεχείας.

Μουστ: Εἶναι μικρά ἀκόμη τά παιδιά τοῦ δημοτικοῦ.

Μαραγκ: Πρέπει νά δοῦμε τήν δομή τῆς ἱστορικῆς ὕλης καί νά μή μεταπηδήσουμε τήν ἱστορική ὕλη δίχως αὐτή τήν προϋπόθεση.

Παγιατ. Τά περί πελοποννησιακοῦ πολέμου νά περιορισθοῦν μόνο σ' ἕνα κεφάλαιο, τά δέ περί τῶν αἰτίων τοῦ πολέμου τούτου, νά διδαχθοῦν στό γυμνάσιο.

./.

Βαρδ. : Δέν μποροῦμε νά παραγνωρίζουμε γεγονότα ἱστορικῆς συνεχείας.

Παγιατ.: Ν'ἀρκεσθοῦμε μόνο σέ μιά περιγραφή καί νά ἐπισημάνωμε τά καταστρεπτικά ἀποτελέσματα γιά νά καλύψουμε τό ἱστορικό κενό.

Μαραγ. : Πρέπει νά κατανοηθεῖ ἡ δομή τῶν ἐννοιῶν πόλις-κράτος.

Ἀνδριόπ: Ἤδη οἱ μαθητές θά ἔχουν κατανοήσει ἀπό προηγούμενα κεφάλαια, ὄχι μόνον τή δομή (ἔμνοια) "πόλις-κράτος", ἀλλά καί τίς μεταξύ Ἀθήνας καί Σπάρτης διαφορές, ὅσον ἀφορᾶ στά κοινωνικά πολιτικά τους συστήματα, τοῦ τρόπου ἀγωγῆς τῶν νέων κ.λ.π.

Παγιατ.: Τά περί Μεσσηνιακοῦ πολέμου ν'ἀπαλειφθοῦν γιατί ἦταν ἐμφύλιος τοπικός πόλεμος δίχως γενικές ἐπιπτώσεις.

Μουστ. : Ἐάν θέλουμε νά κρατηθεῖ ἡ ἀρχή ὅτι στόχος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶναι νά διδάξει τόν μαθητή τήν τέχνην τοῦ μανθάνειν τότε πρέπει ν'ἀποφεύγεται ἡ περιληπτική παρουσίαση τῆς ὕλης ἰδιαίτερα σέ μαθήματα ἱστορικῆς μορφῆς καί προτείνω οἱ ἑλληνιστικοί χρόνοι νά φύγουν ἀπό τήν Δ΄ τάξη πού ἔχει πολλή ὕλη καί νά πάνε στό γυμνάσιο ἤ τήν Ε΄ τάξη τοῦ Δημοτικοῦ.

Κατόπιν διεξοδικωτέρας συζητήσεως ἐπί τῶν ἐντεθειοῦν ἀπόψεων τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος, ἀποφασίζεται ὑπό τοῦ Προέδρου ἡ διακοπή τῆς συνεδριάσεως καί ἡ ἐπανάληψις αὐτῆς διά τήν 2-3-1976.

Ἡ παροῦσα πρᾶξις ἐγκρίνεται αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Σπυρ. Παγιατάκης

Ἡ γραμματεύς

Σοφία Στεφανίδου

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 2ᾳ Μαρτίου 1976, ἡμέρᾳ Τρίτῃ καί ὥρα 10η π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. Σπυρίδωνος Παγιατάκη, τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἵνα συνεχίσῃ τήν ἀρχομένην εἰς τάς 27-2-76 συζήτησιν περί ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος τοῦ Μαθήματος τῆς Ἱστορίας τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Παρόντες: 1) Σπῦρος Παγιατάκης, Σύμβουλος Α΄ τοῦ ΚΕΜΕ, Ἀντιπρόεδρος, 2) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 3) Κων/νος Πασσάκος, 4) Νικόλαος Βλουτίδης καί 5) Ἰωάννης Ἀρβανίτης, Σύμβουλοι τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε, ὡς καί τά Μέλη παρά τῷ ΚΕΜΕ, Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα.

ΑΝΔΡΙΩΤΟΥΛΟΥ: Τά περί τῆς Ἀλεξανδρείας μποροῦν νά διδαχθοῦν κατά τρόπον περιληπτικόν εἰς τό δημοτικόν σχετικά μέ τήν Βυζαντινή καί Ρωμαϊκή Ἱστορία· ἴσως μιά διαφορετική διάταξις ὕλης νά παρουσιάσῃ τά ἱστορικά στοιχεῖα πιό συνοπτικά. Ν' ἀπαλειφθοῦν αἱ ἑνότητες Δυτική Εὐρώπη-Λαοί-Κράτη-ἀναλύσεις-ἐφευρέσεις.

ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ: Αὐτό ἐπιβάλλεται ὡσάν ἀνάγκη διατί ἡ ἱστορική ὕλη πού ἀναφέρεται εἰς τήν Βυζαντινή καί Ρωμαϊκή περίοδον εἶναι ἰδιαίτερα ἐντεταμένη.

ΠΑΣΣΑΚΟΣ: Πραγματικά εἶναι βεβαρυμένη ἡ ἱστορική ὕλη. Πρέπει νά διαρρηθοῦν τά βασικά στοιχεῖα καί τῶν δύο περιόδων. Ἴσως ἐπιβάλλεται ἐλάφρωσις ὕλης ἀπό αὐτοπράτορες δευτερευούσης σημασίας.

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ: Πρέπει νά εὑρεθοῦν κρίνοι μέ δύναμη συνθετική. Πρέπει νά προσεχθῇ ἡ σύνθεσις τῆς ἱστορικῆς ὕλης τῆς Γ-Δ΄ περισσότερον ὥστε νά συνδεθοῦν αἱ δύο ἐποχαί ὥστε νά μήν ὑπάρχῃ χάσμα μεταξύ ἀρχαίας Ἑλλην. Ἱστορίας καί Βυζαντινῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ο / ο

ΚΟΝΙΔΑΡΙΣ: Συμφωνῶ ὅπως μεταμινηθῆ ἡ ὕλη πού ἀναφέρεται εἰς τάς ἐφευρέσεις καί ἀνακαλύψεις.

ΒΑΡΔΑΚΗΣ: Πρέπει νά ληφθῆ ὑπ'ὄψη τί θά διδαχθῆ εἰς τό γυμνάσιον. Προτείνω ν'ἀφήσουμε τήν Βυζαντινή περίοδο διά τό γυμνάσιον.

ΠΑΠΙΑΤΖΑΚΗΣ: Κίνδυνος νά δημιουργηθῆ χάσμα. Πρέπει νά ληφθῆ ὑπ' ὄψη ἡ ἱστορική νομοτέλεια.

ΒΑΡΔΑΚΗΣ: Συμφωνῶ ἀλλά εἰς γενικάς γραμμάς.

ΜΟΥΣΤΑΚΑ: Ἔχοντες ὑπ'ὄψη ὅτι: 1) Ἡ Ρωμαϊκή καί Βυζαντινή ἱστορία στερεῖται ἀπό τό στοιχεῖον τῆς παρουσίας πού ἔχει ἡ ἱστορία τῆς Ἀρχαίας καί τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἱστορίας διά τό παιδί, 2) ἐάν συγκρίνουμε τήν ὕλη τῆς Ε΄μέ τήν Α΄ Β Γυμνασίου βλέπουμε ὅτι εἶναι ὅμοια 3) ὅτι ἡ ὕλη εἶναι πολύ μεγάλη διά τό Δημ. Σχολεῖο καί πρέπει νά περιοριστῆ, προτείνω νά μείνῃ ἡ διδασκαλία τῆς Ρωμαϊκῆς καί Βυζαντινῆς ἱστορίας διά τό γυμνάσιον καί ὅ,τι συνδέεται μέ τόν Χριστιανισμό νά διδαχθῆ εἰς τά θρησκευτικά. Ἔτσι εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον θά διδάσκονται τά ἀκόλουθα: (α) Μυθικοί Χρόνοι- Ἥρωες

(β) Ἀρχαία Ἑλληνική Ἱστορία

(γ) Ἑλληνική Ἱστορία τῶν Νεωτέρων Χρόνων.

ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ: Τά βασικά στοιχεῖα τοῦ Βυζαντίου πρέπει νά διδαχθοῦν.

ΒΑΡΔΑΚΗΣ: Προτείνω μετάθεση ἑλληνιστικῶν χρόνων εἰς τήν Ε΄ἡ δέ Ρωμαϊκή καί Βυζαντινή περίοδος νά διδαχθῆ εἰς τά βασικά της στοιχεῖα ὥστε νά μή χαθῆ ἡ ἱστορική συνέχεια μέ ἔξαρση τῶν πολιτιστικῶν στοιχείων καί μετακίνηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς καί θρη-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

σιευτικῆς ὕλης εἰς τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν.

Συμπεράσματα - Ἀποφάσεως

Κατόπιν διεξοδικῆς συζητήσεως καί ἀνταλλαγῆς πλείστων ἀπόψεων καί γνωμῶν,

Ἡ Ὁλομέλεια τοῦ Τμήματος ἀποφαίνεται ὁμοφώνως:

1) Νά μεταπνηθοῦν πρός τό γυμνάσιον αἱ ἑνότητες περί τοῦ Μεσσηνιακοῦ Πολέμου.
2) Νά διδαχθῇ εἰς ἕν μόνον κεφάλαιον περιληπτικῶς ὁ Πελοποννησιακός Πόλεμος καί νά στιγματισθῇ ἡ ἐθνική διαίρεσις μεταξύ Ἀθηναίων καί Σπαρτιατῶν, ἡ ὁποία πλεῖστα δεινά εἰς ἀμφοτέρους καί τελικῶς διεμόλυνε τήν ἐπεκτατικήν πολιτικήν τοῦ Φιλίππου. Μέ τόν τρόπον αὐτόν ἐνῶ δέν θά ἀποσιωπῶνται ἱστορικά γεγονότα μεγίστης σημασίας θά ἀποφεύγωνται αἱ δυσμενεῖς παιδαγωγικές ἐπιπτώσεις ἐπί τῶν μαθητῶν.
3) Νά διδαχθοῦν οἱ παιδικοί χρόνοι τοῦ Μ.Ἀλεξάνδρου, νά ἐξαρθῇ τό ἐκπολιτιστικόν του ἔργον, αἱ δέ λοιπαί ἑνότητες (ἐκστρατεία τοῦ Μ.Ἀλεξάνδρου κ.λ.π.) νά διδαχθοῦν περιληπτικῶς.
4) Νά μεταπνηθοῦν πρός τό γυμνάσιον τά περί τῶν Διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.
5) Νά μεταπνηθοῦν πρός τό γυμνάσιον τά περί τοῦ Φιλίππου καί τοῦ ἔργου του.
6) Νά μεταπνηθῇ περιληπτικῶς ἀπό τό γυμνάσιον εἰς τό δημοτικόν τό " Συνέδριον τῆς Κορίνθου " καί διά λόγους φρονηματιστικούς ἀλλά καί διότι δι'αὐτοῦ ἀποκαθίσταται ἡ ἐθνική ἑνότης.
7) Ἡ ὕλη τῆς Ε'νά διατηρηθῇ εἰς ὡρισμένας ἑνότητας τά δέ κεφάλαια πού ἔχουν χαρακτῆρα ἀποκλειστικῶς ἐπικησιαστικόν καί Θρησκευτικόν νά παραμείνουν μόνον εἰς τήν ἐπικησιαστικήν ἱστορίαν, νά δοθῇ δέ ἔξαρσις εἰς τό πολιτιστικόν στοιχεῖον.

./.

8) Αἱ " Σταυροφορίαι θά πρέπει νά διδαχθοῦν περιληπτικῶς ἔνεκα τῶν μελανῶν πλευρῶν πού παρουσιάζουν εἰς τάς σχέσεις των μέ τό Βυζάντιον.

9) Νά μεταινηθῇ εἰς τό γυμνάσιον ἡ ἑνότης " Ἐμφύλιοι Πόλεμοι " τῶν χρόνων 1940-1946.

10) Ἡ ἱστορική ὕλη πού θά διδαχθῇ εἰς τό δημοτικόν πρέπει νά περιορισθῇ μέχρι καί τό τέλος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἡ δέ ὑπόλοιπος ὕλη , ἀπό τοῦ " Οθωνος πού ἀναγράφεται εἰς τό ἀναλυτικόν πρόγραμμα νά μεταινηθῇ πρός τό γυμνάσιον.

11) Νά μετατεθῇ τό Κεφ. " Γαλλική Ἐπανάστασις " ἀπό τό ἀναλυτικόν πρόγραμμα τοῦ Γυμνασίου εἰς τό ἀναλυτικόν πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ καί νά ἐνταχθῇ εἰς τήν γενικήν ἑνότητα περί Φιλικῆς Ἑταιρείας καί Ρήγα Φεραίου.

Ἡ συνεδρίασις λύεται διά νά ἐπαναληφθῇ τήν 29-3-76.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σ. ΜΑΡΓΙΑΤΑΚΗΣ

ΑΝΑΠΛ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ Κ.Ε.Μ.Ε.

ΤΑ ΜΕΛΗ

Θ.ΒΑΡΔΑΚΗΣ

Κ. ΠΑΣΣΑΚΟΣ

Ν.ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ

Ι.ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Ε.ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ

Κ.ΜΟΥΣΤΑΚΑ

3ον Πρακτικόν Συνεδριάσεως 3-3-1976.

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 3ῃ Μαρτίου 1976, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καὶ ὥρᾳ 9.30π.μ. ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ.Σπυρ.Παγιατάκη τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ, ἵνα συζητήσῃ ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἀναθεώρησιν ἢ ἀντικατάστασιν στοιχείων τοῦ ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β: 1)Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2)Κων/νος Πασσάκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4)Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5)Νικόλαος Βλουτίδης, 6)Νικόλαος Παπαδόπουλος, ὡς καὶ ὁ παρὰ τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικὸς Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης. Χρέη Γραμματέως προσωρινῶς ἀνέλαβεν ὁ νεώτερος τῶν Συμβούλων Β'Νικόλαος Βλουτίδης.

Ἀρχομένης τῆς Συνεδρίας ὁ κ.Πρόεδρος ἔθεσε τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ θέματος ἐρωτήματα:

1) Ποῖος ὁ Γενικὸς σκοπὸς τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον.
2) Ποῖα ὕλη ὡς ἀναπόσπαστος πρέπει νὰ ἐνσωματωθῇ.
3) Ποῖα ὕλη τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πρέπει νὰ μεταπηδήσῃ πρὸς τὸ Γυμνάσιον.
4) Ποῖα ὕλη ἐκ τοῦ Γυμνασίου κρίνεται σκόπιμον νὰ μεταπηδήσῃ πρὸς τὸ Δημοτικόν.
5) Ἀπαραίτητος ἡ αἰτιολογία ἑκάστης προτάσεως βάσει τῶν δεδομένων τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς σχολικῆς ἑκάστου ἐμπειρίας.

Ἀκολούθως ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν Μελῶν τοῦ Τμήματος τὰ ἀκόλουθα:

Α: Σκοπός. Ἡ Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου ἔχει σκοπὸν νὰ βοηθήσῃ τὸν μαθητὴν νὰ προσαρμόσῃ ὀρθῶς τὴν συμπεριφορὰν του εἰς τὰ πλαίσια τῆς κοινότητος εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει καὶ νὰ τὸν προετοιμάσῃ εἰς τὴν συνειδητὴν ἄσκησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων του ὡς ἐλευθέρου πολίτου κατὰ τρόπον θετικόν, ἐποπτικὸν καὶ κυρίως βιωματικόν.

./.

Β: Γενικαί Παρατηρήσεις:

α. Ὡς μάθημα ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου ὑπάρχει ἀπό πολλά χρόνια, εἰς τά Ἀναλυτικά Προγράμματα τοῦ Δημοτικοῦ καί Γυμνασίου. Ἀνεξάρτητα ἀπό τά σωστά σημεῖα Προγραμματισμοῦ εἰς τήν πρᾶξιν ἔχει καταστῆ μάθημα, ἁπλῶς περιγραφικόν καί ἀνοδσιον καί ἄτονον, τά δέ ἐκ τῆς διδασκαλίας του ἀποτελέσματα κρίνονται ὑπό πάντων ὡς πενιχρότατα.

β. Ἡ σπουδαιότης καί αἱ διαστάσεις τάς ὁποίας προσλαμβάνει ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου εἰς τήν σύγχρονον ἑλληνικήν πραγματικότητα μᾶς ὑποχρεώνουν νά ἀναβάθμισωμεν τό μάθημα τοῦτο εἰς παιδαγωγικόν ἄξίωμα ποῦ νά διέπη τήν θεωρίαν καί πρᾶξιν ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαιδεύσεως.
Πρέπει νά πάρη ἰδιαιτέραν θέσιν καί ἔκτασιν εἰς τό Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ. Ἔκτασιν ὄχι τόσον χρονικήν ὅσον κυρίως ποιοτικήν καί διάστασιν βάθους.

γ. Ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου ὅπως καθε ἄλλη μορφή ἀγωγῆς δέν εἶναι ὑπόθεσις μόνον διδασκαλίας. Ἐξαρτᾶται πολύ περισσότερον ἀπό τήν ὀργάνωσιν πλουσίας σχολικῆς ζωῆς καί ἀπό τόν τρόπον συμμετοχῆς καί δράσεως τῶν μαθητῶν ἐντός αὐτῆς.

δ. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου δέν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπό τήν ὀρθήν ἐκλογήν καί διάταξιν τῆς ὕλης εἰς τό Πρόγραμμα, Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡ μέθοδος ἐργασίας καί ἡ προσωπικότης τοῦ Διδασκάλου, ποῦ πρέπει νά ἀντιπροσωπεύη γνησίους τρόπους δημοκρατικῆς σκέψεως καί ζωῆς.

ε. Ἡ φύσις τοῦ μαθήματος μᾶς ἐπιτρέπει νά μεταπηδήσωμεν δυσκόλως εἰς θεωρητικήν ἀνάλυσιν ὕλην ἀπό τό Δημοτικόν εἰς τό Γυμνάσιον χωρίς νά ὑπάρξη κενόν εἰς τάς βασικάς γνώσεις ἤ ἀποδυνάμωσις τοῦ Παιδαγωγικοῦ μας ἔργου.
Διότι: Ἀπό τάς πρώτας ἤδη τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ εἰς τά πλαίσια τῆς ἐνιαίας Διδασκαλίας καί ἀκολούθως εἰς τά διαφοροποιημένα μαθήματα τῶν ἀνωτέρων τάξεων ὑπάρχουν ἐδαιρλαι δράσεως καί διδάσκονται στοιχεῖα, τά ὁποῖα ἀνήκουν βασικῶς εἰς τήν ὕλην τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου καί τά ὁποῖα παραλλήλως πρός τήν ὀρθήν ὀργάνωσιν τῆς σχολικῆς ζωῆς ἐμπλουτίζουν τόν μαθητήν μέ σχετικάς ἐμπειρίας, κοινωνικάς συνηθείας καί βιωματικάς γνώσεις.

./.

Διά τόν αὐτόν λόγον εἶναι δυνατόν ἀλλή καί ὄχι τόσον ἐνδιαφέρουσα διά τόν μαθητήν τῆς Γ'Γυμνασίου ὕλη νά μετακινηθῆ πρός τό Δημοτικόν.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω προτείνεται:

I. Μετακίνησις ὕλης ἀπό τό Δημοτικόν πρός τό Γυμνάσιον

1. Ἐκ τῆς ἑνότητος: Τό ἐπάγγελμα.

Νά μετακινηθῆ πρός τό Γυμνάσιον ἐν συνδυασμῷ πρός τόν διδασκόμενον ἐκεῖ σχολικόν ἐπαγγελματικόν προσανατολισμόν: ἡ συστηματική μελέτη καί ἀνάλυσις τῶν ἐπαγγελμάτων, ἡ ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος, ἡ ἐπαγγελματική καί τεχνική ἐκπαίδευσις ποά προβλέπονται εἰς τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ.

Εἰς τό Δημοτικόν παραμένει:

Ἡ ἐξέτασις κατά τρόπον ἐποπτικόν τῶν ἐπαγγελμάτων τά ὁποῖα κυριαρχοῦν εἰς τό ἄμεσον περιβάλλον του μέ σκοπόν νά γνωρίση τήν ἀξίαν των καί τήν συμβολήν των εἰς τήν κοινωνικήν πρόοδον καί τήν προαγωγήν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Νά ἐξαρθῆ ἰδιαιτέρως ἡ σημασία τῶν χειρονακτικῶν-τεχνικῶν ἐπαγγελμάτων.

2. Ἐκ τῆς ἑνότητος: Τό Κράτος ὡς ὀργανωμένη Κοινωνία.

Ἡ προβλεπομένη διά τό Δημοτικόν ὕλη εἶναι σχεδόν αὐτουσία καί διά τήν Γ'τάξιν τοῦ Γυμνασίου εἰς τά πλαίσια τῆς πολιτειακῆς ἀγωγῆς.

Ἐκεῖ δύναται καί πρέπει νά γίνη θεωρητική ἀνάλυσις καί λεπτομερειακή διδασκαλία τῆς ὀργανώσεως τοῦ Κρατικοῦ μηχανισμοῦ.

Εἰς τό Δημοτικόν ὅπου ἡ ὅλη σχετική ἐργασία πρέπει νά ἔχῃ περισσότερον τόν χαρακτῆρα μιᾶς κοινωνικῆς ἀγωγῆς, παραμένει:

Ἡ ἐμβάθυνσις καί συστηματοποίησις τῶν ἐμπειριῶν καί γνώσεων τοῦ μαθητοῦ ποά ἀναφέρονται εἰς τήν δομήν τῆς κοινοτικῆς ὀργανώσεως μέ προέκτασιν τήν κατά

./.

τρόπον ἐποπτικὸν μελέτην τῶν θεμελιακῶν θεσμῶν καὶ ὀργάνων ἀσκήσεως τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.(Εἰδικώτερον: Σύνταγμα, Ἀνώτατος Ἄρχων, Νομοθετική καὶ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, Κυβέρνησις, Κοινωνικὴ Πρόνοια, τοπικὴ αὐτοδιοίκησις) μὲ σκοπὸν τὴν συνειδητὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀτόμου ἐντὸς τοῦ συνόλου καὶ τὴν βιωματικὴν γνῶσιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεών του πρὸς αὐτό.

Διότι: α)ὁ μαθητὴς τοῦ Δημοτικοῦ δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ ἀφηρημένα σχήματα καὶ δὲν κατανοῇ ταῦτα β)Ἡ κοινοτικὴ ὀργάνωσις ἔχει τὸ πλεονέκτημα τῆς ἀμεσότητος καὶ ἐποπτικότητος καὶ συνδέεται ὑποχρεωτικῶς πρὸς τὰς καθημερινὰς ἐμπειρίας τοῦ μαθητοῦ γ) ἀποτελεῖ σμιλογραφίαν καὶ πρότυπον διὰ τὴν κατανόησιν εὐρυτέρων θεσμῶν καὶ σχέσεων.

3.Ἐκ τῆς ἑνότητος: Ἡ Ἐκκλησία.

Εἰς τὰ ἰσχύοντα Α.Π. προβλέπεται ἡ αὐτὴ διδακτέα ὕλη διὰ τὴν ΣΤ'τάξιν Δημοτικοῦ καὶ τὴν Γ' Γυμνασίου, ἤτοι:"Ἡ ἐκκλησία ὡς θρησκευτικὸς ἐθνικὸς καὶ πολιτιστικὸς παράγων".

Ἐπειδὴ τὸ ἐπίπεδον ἐξετάσεως τῆ ἑνότητος ταύτης θεωρεῖται ἀνώτερον τῶν ἀντιληπτικῶν δυνάμεων τοῦ μαθητοῦ τῆς ΣΤ'τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ προτείνεται νὰ παραμείνῃ καὶ διδαχθῇ ὡς ἔχει εἰς τὸ Γυμνάσιον.

Διὰ νὰ μὴ ὑπάρξῃ κενὸν εἰς τὸ Δημοτικὸν,προτείνομεν:Ἐμβάθυνσιν καὶ συστηματοποίησιν τῶν ἐμπειριῶν καὶ γνώσεων τῶν μαθητῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν ἰδιαίτερον καὶ τόσον σημαντικὸν ρόλον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν πορείαν τοῦ Ἔθνους μας, τὴν ζωὴν τῆς κοινότητος καὶ τῆς συγχρόνου κοινωνίας,μὲ σκοπὸν νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ νὰ ὑποκινήσωμεν τὸν μαθητὴν εἰς ἀνάλογον συμπεριφορὰν καὶ δρᾶσιν καὶ εἰς τὸν συνειδητὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς λειτουργούς της.

./.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

II. Μεταπήδηση ὕλης ἀπό τό Γυμνάσιον πρός τό Δημοτικόν

Θά φανῆ περίεργον ὄντως διατί εἰς τό τόσον βεβαρυμένον Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ προτείνομεν νά μεταπηδήσῃ καί ὕλη τοῦ Γυμνασίου.

Τοῦτο γίνεται διότι, κατά τήν γνώμην μας, ἔχουν παραλειφθῆ ἀπό τό Δημοτικόν θεμελιακαί γνώσεις, αἱ ὁποῖαι δύνανται καί πρέπει νά κατασταθοῦν εἰς τόν μαθητήν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου βίωμα καί αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν βασικήν προϋπόθεσιν διά τήν συστηματικήν διδαχήν καί κατανόησιν τοῦ πρακτικοῦ μηχανισμοῦ, ποῦ πρέπει νά ὁλοκληρωθῆ εἰς τό Γυμνάσιον.

Εἰδικώτερον προτείνομεν:

α. Νά ἐμπλουτισθῆ ἡ ἑνότης "Ἡ κοινωνία" ἡ ὁποία προβλέπεται ἀπό τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ μέ στοιχεῖα ἀναφερόμενα εἰς τό Α.Π. τοῦ Γυμνασίου ὑπό τήν ἑνότητα "Ἡ Συμβιωτική Κοινότης".
Ἤτοι: "ἡ συμβιωτική κοινότης: τό χωρίον, ἡ κωμόπολις, ἡ πόλις.
Οἱ βασικοί θεσμοί ἐν τῇ Συμβιωτικῇ Κοινότητι:

Ἡ ἐκκλησία, τό Σχολεῖον, ἡ Διοίκησις. Οἱ ἐπαγγελματικοί συνεταιρισμοί καί οἱ μορφωτικοί σύλλογοι.

Βασικά ἔργα ἐν τῇ συμβιωτικῇ κοινότητι:

Ἡ ὕδρευσις, ὁ φωτισμός ἡ συγκοινωνία, τά κέντρα ἀναπαύσεως, ψυχαγωγίας, ὑγείας.

Ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ συμβιωτικῇ κοινότητι:

Δικαιώματα καί καθήκοντα. Τά καθήκοντα πρός τό φυσικόν περιβάλλον, τούς θεσμούς καί τά κοινόχρηστα ἔργα. Ὁ σεβασμός τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καί ὁ αὐτοσεβασμός.

Διότι: 1) Εἶναι ἐμφανές τό χάσμα εἰς τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ: ἀπό τήν κοινότητα ζωῆς" τό Σχολεῖον" μεταπηδᾶ εἰς τό Κράτος. 2) "Ἡ συμβιωτική κοινότης" ἐντός τῆς ὁποίας ζῆ ὁ μαθητής καί ἀποκτᾶ ἄμεσον καί ἀποτελεσματικήν ἀντίληψιν τῶν σχέσεων καί ἐξαρτήσεών του ἀπό πρόσωπα καί θεσμούς, σχεδόν παραλείπεται.

./.

3) Η ποιοτική οργάνωσις αποτελεί συμπλήρωμα της ευρυτέρας πρακτικής οργανώσεως ή βίωσις και γνώσις της οποίας θα βοηθήση τον μαθητήν του Δημοτικού να κατανοήση καλλίτερον αφηρημένα σχήματα και ευρυτέρας σχέσεις. 4) Ο μαθητής της Γ' Γυμνασίου με ευρύτερα και περισσότερον θεωρητικά διαφέροντα θεωρεί την ύλην ταύτην απλή και παραμένει αδιάφορος.

β. Να δοθή ιδιαιτέρα έμφασις εις την έννοιαν έθνος και την εθνικήν αγωγήν, εις την οποίαν, μόνον ευκαιριακώς και γενικώς αναφέρεται το Α.Π. του Δημοτικού.

Με κίνητρα συναισθηματικής φύσεως θα εμάθωμεν και θα συστηματοποιήσωμεν εμπειρίας και γνώσεις των μαθητών αί οποίαι αναφέρονται εις την κατωθι ύλην που προβλέπεται δια την Γ' Γυμνασίου.
"Η έννοια του "Εθνους. Το Ελληνικόν "Εθνος. Θεμελιώδη πνευματικά γνωρίσματά του. Η Πατρίς, τα Εθνικά Σύμβολα. Η Ιστορία του Ελληνικού "Εθνους και η εισφορά του εις τον Πολιτισμόν. Τα καθήκοντα του "Ελληνος προς την Πατρίδα και το "Εθνος του. Οι Εθνικοί και οι κατά τόπους Ευεργέται".

Διότι: Η έννοια του "Εθνους και της Πατρίδος είναι περισσότερον προσιτή εις τους μαθητάς της ΣΤ' τάξεως από εκείνην του Κράτους.
Θα κατανοήσουν ταύτας έστω και διαισθητικώς δια της όδου της συναισθηματικής εξάρσεως με αφετηρίαν την διδασκαλίαν του μαθήματος της Ιστορίας και την καταλληλον συμμετοχήν των εις τας Εθνικάς εορτάς.

Πιστεύομεν ότι η ψυχολογική κατάστασις των μαθητών του Δημοτικού προσφέρεται καλλίτερον δια τοιούτου είδους θεμελιακήν επεξεργασίαν, που αποτελεί το υπόβαθρον δια την περαιτέρω εννοιολογικήν ανάλυσιν και κατανόησιν.

III. Προτείνομεν την διεύρυνσιν της ύλης του Δημοτικού με τας ενότητας:
1. Ο "Ελλην της διασποράς.
2. Ο "Ελλην ως πολίτης της ηνωμένης Ευρώπης.
3. Η προστασία του περιβάλλοντος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

IV. Ὀργάνωσις πλουσίας Σχολικῆς ζωῆς.

Οἱ θεσμοί ποὺ ἰσχύουν σχετικῶς καί ποὺ ἐφαρμόζονται ἀπό μακροῦ (Σχολική Κοινότης, Σχολικοί Συνεταιρισμοί κλπ.) μετά τόν πρῶτον ἐνθουσιασμόν ἔχουν ἀτονίσει ἐκφυλισθεῖ παρεξηγηθῆ καί τελικῶς ἀποτύχει.

Ἀνάγκη ἄμεσος ἀναδιοργανώσεως τούτων ἐπί νέας βάσεως.

Προτείνεται: Ἡ ὀργάνωσις ὁμάδων ἐργασίας ἐντός τοῦ σχολείου καί ὁμάδων κοινωνικῆς δράσεως ἐκτός τοῦ Σχολείου.

V. Ἐμμόρφωσις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ διά τήν ἀλλαγήν νοοτροπίας εἰς τόν τομέα τῆς ὀργανώσεως τῆς σχολικῆς ζωῆς καί ἐργασίας.

VI. Τό σχολικόν βιβλίον πρέπει νά εἶναι εὐχάριστον ἀνάγνωσμα καί νά ἀσκῆ βιωματικάς ἐπιδράσεις. Ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτη τῆς Ἀγνῆς Ρουσσοπούλου ἀνταποκρίνεται πλήρως εἰς τάς ἀπαιτήσεις αὐτάς, καί παρέχει ἕνα σημαντικόν μέρος τῶν ἐνοτήτων, τάς ὁποίας προτείνομεν.

Περαίνων τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησίν του ὁ κ. Εἰσηγητής παρακαλεῖ τό Τμῆμα ὅπως ἀποφασίσῃ σχετικῶς.

Ἐν συνεχείᾳ διεξάγεται διεξοδική ἐπί τῶν προτάσεων συζήτησις ἐν περιλήψει ἔχουσα ὡς ἀκολούθως:

κ. Βαρδάκης: Τό μάθημα πρέπει νά γίνῃ παιδαγωγικό δεῖγμα πού νά διέπῃ τήν ἀγωγή τοῦ μαθητοῦ στό σχολεῖο. Νά γίνῃ βίωμα ἡ πλουσία συμμετοχή τοῦ παιδιοῦ στή ζωή τοῦ σχολείου. Ἰδιαίτερη σημασία ἔχει ἡ προσωπικότητα τοῦ δασκάλου. Ἡ φύση τοῦ μαθήματος ἐπιτρέπει νά μεταθέσουμε θεωρητική ὕλη ἀπό τό δημοτικό στό γυμνάσιο δίχως ἀποδυνάμωση τοῦ παιδαγωγικοῦ ἔργου καί ἀντιστρόφως.

κ. Παγιατάκης: Βεβαίως, παρουσιάζονται ὡρισμένες δυσκολίες πού εἶναι δυνατόν νά ξεπερασθοῦν μέ τήν καλυτέρα διάταξη τῆς ὕλης.

κ. Βαρδάκης: Τά παιδιά ἔχουν βασικές ἐμπειρίες καί γνώσεις. Πρέπει νά συστηματοποιήσουμε τά βιώματα τοῦ παιδιοῦ.

κ. Παγιατάκης: Τό ἀσαφές θά διευκρινίζεται βαθμηδόν. Τό ἀσυνείδητον πρέπει νά γίνῃ συνειδητόν.

κ. Παπαδόπουλος: Ἡ διάταξη τῆς ὕλης ἐξελικτικά, ἀπό τά ἔγγυς πρός τά μακράν πρέπει νά ἐδραιωθῆ πάνω στίς διαπροσωπικές σχέσεις.

./.

κ. Πασσᾶκος: Δύσκολο μάθημα ὅταν ἀφορᾶ τίς ἔννοιες καθῆκον καί δικαίωμα.

κ. Παγιατάκης: Τό δικαίωμα δέν ἔχει καμμιά ὑπόσταση ὅπου δέν ὑπάρχει τό καθῆκον. Ἡ ἀγωγή τοῦ πολίτου θά κριθῆ ἀπό τόν βαθμόν τῆς ἰσορροπίας μεταξύ καθήκοντος καί δικαιώματος. Τό μάθημα τῆς ἀγωγῆς θά ριζοβολήσῃ στό σχολεῖο ὅταν ἀρχίσῃ ἀπ'τήν συμπεριφορά τοῦ δασκάλου. Ἀπ'αὐτόν ξεκινᾶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου μέ τήν ὁποίαν ἔχει σχέσιν ἡ ἐκδημοκρατικοποίηση ὅλης τῆς ἱεραρχίας τῆς ἐκπαιδεύσεως.

κ. Κονιδιτσιώτης: Λεπτό τό μάθημα τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου. Ἡ καθιέρωση τοῦ μαθήματος εἶναι ἕνα μηδενικό μπροστά στήν οὐσία τοῦ μαθήματος. Κάθε μέρα, κάθε ὥρα πρέπει νά φυτεύσουμε ἀξίες γιά νά μορφώσουμε σωστά τούς αὐριανούς πολίτες.

κ. Βλουτίδης : Γιά νά γίνῃ αὐτό πρέπει νά ὑλοποιηθοῦν ὅλες οἱ δύσκολες ἔννοιες πού συχνά συναντᾶ ὁ μαθητής στό μάθημα αὐτό.

κ. Βαρδάκης: Σχετικά μέ τό ἐπάγγελμα ὁ μαθητής τοῦ δημοτικοῦ πρέπει νά γνωρίσῃ καλά τίς σχέσεις τῶν ἐπαγγελμάτων καί νά ἐξοικειωθῆ σ στήν κοινωνική ἀξιολόγηση τοῦ ἐπαγγέλματος.

κ. Παγιατάκης: Στό δημοτικό πρέπει νά διδαχθῆ ἡ σημασία καί ἀξία τῶν ἐπαγγελμάτων εἰς τήν κοινωνικήν πρόοδον καί τήν ἐθνικήν οἰκονομίαν, ἰδιαίτερα δέ ἔμφασις πρέπει νά δοθῆ στή σημασία τῶν χειρονακτικῶν ἐπαγγελμάτων. Ὅλ'αὐτά πρέπει νά δοθοῦν στούς μαθητάς μέ ἐμπειρικήν καί βιωματικήν μορφήν καί νά συνδεθοῦν μέ κίνητρα φύσεως συναισθηματικῆς.

κ. Μαραγκουδάκης: Τό Ἀναλυτικό Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ καί Γυμνασίου ἔχει συνταχθῆ μέ ἄλλη προοπτική δηλ. στό δημοτικό νά διδάσκεται μιά ὡρισμένη ὕλη ἐπειδή δέν προβλέπεται ἐπέκτασις φοιτήσεως.

κ Ἀνδριόπουλος: Στό Δημοτικό πρέπει νά λεχθοῦν ὡρισμένα ἁπλᾶ π.χ. ἁπλούστευση ὡρισμένων ἐννοιῶν περί συντάγματος.

κ. Παγιατάκης: Πρέπει νά καθιερωθῆ μιά προοδευτική διαδοχή ὕλης σ'ὅλο τό οἰκοδόμημα τῆς ἀγωγῆς.

κ. Βαρδάκης: Σχετικά μέ τήν ἑνότητα "Ἐκκλησία" ὅ,τι ὑπάρχει στό πρόγραμμα ξεπερνᾶ τίς δυνατότητες τοῦ παιδιοῦ καί δέν καθορίζει τό συγκεκριμένον ποσόν ὕλης.

κ. Παγιατάκης: Τά περί ἐκκλησίας νά μετακινηθοῦν στό μάθημα τῆς Θρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

Λήξασης τῆς συζητήσεως ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης ἀφοῦ ὑπ'ὄψει τάς συγκεκριμένας προτάσεις τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ καί καλεῖ τά μέλη, ὅπως ἐκφέρουν τήν τελικήν ἐπ'αὐτῶν γνώμην των.

./.

Οὕτω ἐπί τῆς Προτάσεως ὅπως, ἡ συστηματική μελέτη καί ἀνάλυσις τῶν ἐπαγγελμάτων, ἡ ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος, ἡ ἐπαγγελματική καί τεχνική ἐκπαίδευσις "μετακινηθῆ πρός τό Γυμνάσιον, ἀποφασίζεται ὁμοφώνως:

ὅπως μετακινηθῆ πρός τό Γυμνάσιον ἡ ὑπό τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ προβλεπομένη ὕλη:"ἡ συστηματική μελέτη καί ἀνάλυσις τῶν ἐπαγγελμάτων, ἡ ἐκλογή ἐπαγγέλματος, ἡ ἐπαγγελματική καί τεχνική ἐκπαίδευσις", μέ τό αἰτιολογικόν ὅτι ἡ ὕλη αὕτη εἶναι ὄφελος, ὑγιής καί δέν ἀνταποκρίνεται εἰς τά διαφέροντα τοῦ μαθητοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

'Ακολούθως λύεται ἡ συνεδρίασις.

Καί συνετάγη τό παρόν πρακτικόν καί ὑπογράφεται ὡς ἕπεται.

'Ο Πρόεδρος

Γεωπ. Παγιατάκης

'Αντιπρόεδρος

'Ο Γραμματεύς

Νικ. Βλουτίδης

Πρακτικόν Συνεδρίας 4ης/4-3-76

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ-Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 4ῃ Μαρτίου 1976, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καί ὥρᾳ 9.30 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη, τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα συνεχίσῃ τήν συζήτησιν ἐπί τῶν ὑπό ἀναθεώρησιν ἤ ἀντικατάστασιν στοιχείων τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῶν ἀφορώντων εἰς τό μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β΄1)Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2)Κων/νος Πασσᾶκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4)Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5)Νικόλαος Βλουτίδης, ὡς καί ἀπαρά τῷ ΚΕΜΕ εἰδικός Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης. Χρέη Γραμματέως προσωρινῶς ἀνέλαβεν ὁ νεώτερος τῶν Συμβούλων Β΄Νικόλαος Βλουτίδης.

Ἀρχομένης τῆς Συνεδρίας ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας, εἶτα δέ ὁ κ.Πρόεδρος τοῦ Τμήματος παρακαλεῖ ὅπως συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπί τῶν συγκεκριμένων προτάσεων τοῦ κ.Εἰσηγητοῦ ἐπί τῆς ἑνότητος " τό Κράτος ὡς ὀργανωμένη κοινωνία" καί "ἡ Ἐκκλησία".

Ἡ ἐπί τῶν προτάσεων συζήτησις διεξήχθη ἐν συντομίᾳ, ὡς ἀκολούθως:

Βαρδάκης: Τά παιδιά, ἔχουν βασικάς ἐμπειρίας καί γνώσεις. Πρέπει νά συστηματοποιήσωμεν τά βιώματα τοῦ παιδιοῦ.

Πασσᾶκος: Δύσκολο εἶναι τό μάθημα ὅσον ἀφορᾶ τάς ἐννοίας καθῆκον καί δικαίωμα.

Παγιατάκης: Τό δικαίωμα δέν ἔχει καμμίαν ὑπόστασιν ὅπου δέν ὑπάρχει τό καθῆκον. Ἡ ἀγωγή τοῦ πολίτου θά κριθῇ ἀπό τόν βαθμόν τῆς ἰσορροπίας μεταξύ καθήκοντος καί δικαιώματος. Τό μάθημα τῆς ἀγωγῆς θά ριζοβολήσῃ εἰς τό σχολεῖον ὅταν ἀρχίσῃ ἀπό τήν συμπεριφορά τοῦ διδασκάλου. Ἀπό αὐτόν ξεκινᾶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου.

Κονιδιτσιώτης: Λεπτόν ζήτημα εἶναι ἡ ἀγωγή τοῦ πολίτου. Ἡ καθιέρωσις τοῦ μαθήματος εἶναι ἕνα μηδενικόν ἐμπρός εἰς τήν

./.

οὐσίαν τοῦ μαθήματος.
Ἐκάστην ἡμέραν, ἐκάστην ὥραν πρέπει νά ἐμφυτεύσωμεν ἀξίας διά νά μορφώσωμεν σωστά τούς αὐριανούς πολίτας.

Βλουτίδης: Διά νά γίνῃ αὐτό πρέπει νά ὑλοποιηθοῦν ὅλαι αἱ δύσκολοι ἔννοιαι, τάς ὁποίας συχνά συναντᾶ ὁ μαθητής εἰς τό μάθημα τοῦτο.

Ἀνδριόπουλος: Εἰς τό Δημοτικόν πρέπει νά λεχθοῦν ὡρισμένα ἁπλᾶ π.χ. ἁπλοϋστευσις ὡρισμένων ἐννοιῶν περί συντάγματος.

Βαρδάκης: Σχετικά μέ τήν ἑνότητα "Ἐκκλησία" ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τό πρόγραμμα ὑπερβαίνει τάς δυνατότητας τοῦ παιδιοῦ καί δέν καθορίζει τό συγκεκριμένο ποσόν ὕλης.

Ληξάσης τῆς συζητήσεως ὁ Πρόεδρος κ. Σπ.Παγιατάκης θέτει ὑπ'ὄψει τάς συγκεκριμένας προτάσεις τῶν κ.Εἰσηγητῶν καί καλεῖ τά μέλη, ὅπως ἐκφέρουν τήν τελικήν ἐπ'αὐτῶν γνώμην.

Ἐπί τῶν σχετικῶν προτάσεων

Ἀποφασίζεται ὁμοφώνως

α) Ἐγκρίνεται ἡ πρότασις τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ ἐπί τῆς ἑνότητος " τό κράτος ὡς ὀργανωμένη κοινωνία" καί προτείνει ὅπως ἡ ὕλη τῆς ἑνότητος αὐτῆς ἀντικατασταθῇ ὑπό μεθοδικῶν ἑνοτήτων σχέσιν ἐχουσῶν μέ τάς ἐννοίας κοινωνία, Λαός, Ἔθνος, Κράτος, Σύνταγμα κ.λ.π. περισσότερον καταληπτῶν καί προσιτῶν εἰς τά διαφέροντα τοῦ παιδιοῦ, ἅτινα προκαλεῖ ἡ συμμετοχή των εἰς τήν ζωήν τῆς ἐγγυτέρας πρός αὐτό κοινωνικῆς ὁμάδος.

β) Ἐγκρίνεται ὡς ἔχει ἡ πρότασις τοῦ κ.Εἰσηγητοῦ ἐπί τῆς Ἑνότητος "Ἡ Ἐκκλησία".

Ἀκολούθως λύεται ἡ συνεδρίασις καί ὑπογράφεται τό παρόν αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠΥΡ.ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

Πρακτικόν Συνεδριάσεως 5ης/9-3-76

'Εν 'Αθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου 'Εκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί 'Επιμορφώσεως ('Ερμοῦ 15) συνῆλθε σήμερον τῇ 9ῃ Μαρτίου 1976, ἡμέρᾳ Τρίτῃ καί ὥρᾳ 9.30' ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ 'Αντιπροέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε Σπυρίδωνος Παγιατάκη, τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς 'Εκπ/σεως, ἵνα ἀσχοληθῇ μέ τό ἑξῆς θέμα: Προτάσεις περί τροποιήσεων ἐπί τοῦ ἰσχύοντος ἐπισήμου 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ 1969 τῶν Μαθηματικῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, λόγῳ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Παρόντες: 1) Σπυρ. Παγιατάκης, Σύμβουλος Α' τοῦ ΚΕΜΕ, 'Αντιπρόεδρος, 2) Κων/νος Παπᾶκος, 3) Νικόλαος Βλουτίδης, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Δημήτριος 'Ανδριόπουλος, Σύμβουλοι τοῦ ΚΕΜΕ, ὡς καί τά μέλη παρά τῷ ΚΕΜΕ. Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα καί ὑπό τοῦ Προέδρου προσκληθείς εἰδικός Καθηγητής Γεράσιμος Θεοδωράκης.

'Ο κ. Θεμ. Βαρδάκης ἀπουσιάζει λόγῳ ἀσθενείας.

'Ο Εἰσηγητής κ. Παπᾶκος εἰσηγεῖται τά ἀκόλουθα:

'Η ὅλη ἐργασία ἐγένετο ἐπί τῇ βάσει 3 τεθέντων ἐρωτημάτων ὡς ἀκολούθως:

1. Ποῖα ἀντικείμενα ἐκ τῆς διδακτέας ὕλης τῶν Μαθηματικῶν τοῦ 'Επισήμου 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος θά ἔπρεπε νά μεταφερθοῦν εἰς τό Γυμνάσιον ὡς εὑρισκόμενα ὑπεράνω τοῦ ἐπιπέδου πνευματικῆς ὡριμότητος (πέρα τοῦ σταδίου ἀναπτύξεως) τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου;
2. Ποῖα ἀντικείμενα θά ἠδύναντο νά ἀπορριφθοῦν ὡς ἀπηρχαιωμένα, περιττά ἤ ἐπουσιώδη;
3. Ποῖα ἀντικείμενα ἐκ τῆς διδακτέας ὕλης τοῦ Γυμνασίου θά ἦτο δυνατόν νά μεταφερθοῦν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον;

./.

I. Γενικαί Παρατηρήσεις

Τό βασικόν καί κύριον ἐν προκειμένω πρόβλημα εἶναι νά γίνῃ ἐλκυστικόν διά τούς μαθητάς τό μάθημα τοῦτο. Οἱ μαθηταί εἰς τάς μικράς ἡλικίας καί τάξεις ἀρχίζουν τήν σχετικήν μάθησιν μέ ἐνθουσιασμόν, ὁ ὁποῖος ὅμως προϊούσης τῆς ἡλικίας εἰς τάς ἀνωτέρας τάξεις βαθμηδόν καταπίπτει διά νά καταλήξῃ, εἰς σημαντικόν μέρος τῶν περιπτώσεων, εἰς ἀπαρέσκειαν διά νά μή εἴπω ἀπέχθειαν καί μόνον εἰς τό ἄκουσμα τῆς λέξεως " μαθηματικά " θά ἦτο δυνατόν νά ὑποθέσῃ κανείς μίαν πολλαπλότητα παραγόντων, οἱ ὁποῖοι συμβάλλουν εἰς τήν ἀρνητικήν αὐτήν στάσιν ἔναντι τοῦ μαθήματος. Ὡρισμέναι διαπιστώσεις ἐκ τῆς παρούσης πραγματικότητος τῆς διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

α) Ἡ διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν εἶναι κατά κανόνα διδασκαλοκεντρική καί προχωρεῖ σχετικῶς μέ ταχύν ρυθμόν ἀπό ἀντικειμένου εἰς ἀντικείμενον πρίν γίνῃ ἐπαρκής ἄσκησις καί κατανόησις ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν.

β') Δέν καταβάλλεται ἐξ ἀρχῆς εἰδική συστηματική προσπάθεια διά τήν πλήρη κατά τό δυνατόν κατανόησιν τῶν βασικῶν ἐννοιῶν τῶν μαθηματικῶν οὔτε καί ἀναπτύσσεται τό εἰδικόν λεξιλόγιον-ὅροι κ.ἄ.-, ἡ εἰδική γλῶσσα τῶν μαθηματικῶν. Δέν γίνεται ἀναγκαία ὀργανική σύνθεσις μαθηματικῶν καί γλώσσης.

γ') Εἰς τάς μικροτέρας τάξεις ἡ ἐργασία δέν λαμβάνει, κατά κύριον ἄν μή ἀποκλειστικόν λόγον, παιγνιώδη χαρακτῆρα ὡς θά ὤφελε καί δέν συνδέεται ἐπαρκῶς μέ τάς πραγματικάς ἐμπειρίας ζωῆς τῶν παιδιῶν τῶν ἡλικιῶν αὐτῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

δ') Εἰς τάς μεγαλυτέρας τάξεις ἡ ἐργασία εἰς τά μαθηματικά δέν συνδέεται ἀρκούντως μέ τά πραγματικά προβλήματα ζωῆς, ὥστε καί ἐνδιαφέρον διά τούς μαθητάς νά ἀποκτᾶ καί γόνιμος νά γίνεται.

ε') Ἐλλείπουν τά κατάλληλα διδακτικά ἐγχειρίδια διά τόν διδάσκαλον καί διά τόν μαθητήν καί ἀπουσιάζει τό κατάλληλον ὑλικόν ἀσκήσεως καί μάλιστα ἐξατομικευμένας ἐργασίας τοσοῦτον ἀναγκαίας δι'ὅλα τά μαθήματα καί ἰδιαιτέρως ἴσως διά τά μαθηματικά.

στ') Σημαντικός ἀριθμός ἐκ τῶν διδασκάλων δέν ἔχουν εἰσαχθῆ ἱκανοποιητικῶς εἰς τήν οὐσίαν τοῦ μαθήματος, ἀρκετοί δέν γνωρίζουν ἐπαρκῶς τό ἀντικείμενον διδασκαλίας καί ἄλλοι ἔχουν στάσιν μᾶλλον ὄχι εὐμενῆ καί θετικήν ἔναντι τῶν μαθηματικῶν.

Ἡμᾶς ἐνδιαφέρει ἐνταῦθα ἀποκλειστικῶς τό περιεχόμενον τοῦ προγράμματος. Μέ ὡρισμένας τροποποιήσεις, βελτιώσεις κ.λ.π. θά ἦτο δυνατόν νά γίνῃ περισσότερον ἀποτελεσματική ἡ διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν;

Εἰς τήν παροῦσαν ἐργασίαν μας κινούμεθα ἐντός ἑνός σαφοῦς περιορισμοῦ. Ἡ περιοριστική μας θέσις καθορίζεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἔχομεν ἐνώπιόν μας ἕνα ἕτοιμον πρόγραμμα- τό πρόγραμμα τοῦ 1969- τό ὁποῖον δέν δυνάμεθα νά ὑπερβῶμεν. Οἱασδήποτε ἰδέας καί σκέψεις μας καθορίζει καί περιορίζει, κατ'ἀνάγκην, αὐτό τό πρόγραμμα.

Ἡ συναφής ἐργασία μας ἔχει σαφῶς ἐμπειρικόν χαρακτῆρα, Χαρακτῆρα μᾶλλον πρόχειρον. Τί θά παραλειφθῆ, τί θά μετακινηθῆ πρός τό Γυμνάσιον ἢ ἐκεῖθεν πρός τό Δημοτικόν προσδιορίζεται ἐπί τῇ βάσει ὡρισμένης ἐμπειρίας ἢ ἔστω κάποιας διαισθητικῆς στάσεως. Δέν ἔχομεν ἐνώπιόν μας συστηματικήν μελέτην, ἀντικειμενικήν ἔρευναν.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Κρίνω ὡς ἀναγκαῖον νά θέσω ὡρισμένας διευκρινίσεις:

α') Δέν ἀποπειρῶμαι νά θέσω νέαν ὕλην πού δέν ὑπάρχει εἰς τά ἰσχύοντα προγράμματα Δημοτικοῦ καί Γυμνασίου.

β') Δέν προτείνω μετατοπίσεις ὕλης ἀπό τάξεως εἰς τάξιν, ἀπό μικροτέραν εἰς μεγαλυτέραν καί τό ἀντίστροφον. Δέν ἐπιχειρῶ οἱανδήποτε νέαν διευθέτησιν τῶν ἀντικειμένων τῆς ὕλης τοῦ προγράμματος. Ἡ πλέον θετική καί ἀποτελεσματική ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος τούτου προϋποθέτει πολύπλευρον μελέτην, ἀντικειμενικήν ἔρευναν καί συστηματικόν πειραματισμόν. Αὐτά εἶναι τά ἐνώπιον ἡμῶν ἔργα διά τό ἐγγύς-ἐλπίζω-μέλλον.

γ') Περιορίζομαι κατά ταῦτα νά προτείνω ὡρισμένας ἀπαντήσεις ἀποκλειστικῶς κατά τρόπον ἐμπειρικόν κατ' ἀποκλειστικότητα εἰς τά τρία τεθέντα ἐρωτήματα.

δ') Εἶναι ἀνάγκη νά προστεθῆ ὅτι λαμβάνομεν συναφῶς ὑπ' ὄψιν μας τήν ἀπαίτησιν περί μειώσεως τοῦ χρόνου ἑβδομαδιαίας σχολικῆς ἐργασίας, πρᾶγμα τό ὁποῖον εἶναι δυνατόν νά προκύψῃ καί ὡς συνέπεια κάποιας ἀποσυμφορήσεως τῆς ὕλης τῆς περιεχομένης εἰς τό ἰσχῦον ἀναλυτικόν πρόγραμμα.

II. Χρησιμοποιηθεῖσαι πηγαί καί βοηθήματα

1. Ψυχολογικαί μελέται καί ἔρευναι ἐπί τῶν ἡλικιῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μάλιστα δέ αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῶν γνωστικῶν λειτουργιῶν τῶν παιδιῶν. Ἰδιαιτέρως αἱ μελέται καί ἔρευναι τῶν J.BRUNER καί J.PIAGET παρουσιάζουν ἴσως τήν ἀμεσωτέραν σύνδεσιν μέ τήν διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν εἰς Δημοτ. Σχολεῖον.
2. Ἀναλυτικά προγράμματα ἀντικειμένων διδασκαλίας ἐν τῶν

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

μαθηματικῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Σπετσῶν καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

3. Παρακολούθησις τῆς συναφοῦς διδακτικῆς ἐργασίας τῶν μαθηματικῶν εἰς τό AMERICAN COMMUNITY SCHOOL ἐνταῦθα.

4. Ὁ διεξαγόμενος πειραματισμός ὑπό τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων εἰς τάς τάξεις Α΄καὶ Β΄ εἰδικώτερον προκειμένου περί τῶν μαθηματικῶν.

5. Μία διερεύνησις τῆς συναφοῦς ἐμπειρίας καὶ τῶν ἀπόψεων 122 μετεκπαιδευομένων διδασκάλων εἰς τό Μαράσλειον Διδασκαλεῖον Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

6. Ἡ προσωπική ἡμῶν ἐμπειρία τόσον ἡ διδακτική ἐπί μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ὅσον καὶ ἐκείνη ἡ κτηθεῖσα ἐν τῆς ἐξασκήσεως σπουδαστῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, ἐν τῆς ἐπαφῆς μέ τά Πρότυπα Σχολεῖα τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ ὡσαύτως μέ τούς μετεκπαιδευομένους διδασκάλους τοῦ Διδασκαλείου..

III. Σκοπός καὶ στόχοι τοῦ μαθήματος

Ἐνδεικτικῶς μόνον καὶ ὄχι ὑπό ὁριστικήν μορφήν ὁπωσδήποτε προτείνεται μία προσέγγισις εἰς τόν γενικόν καὶ ἀπώτατον σκοπόν τοῦ μαθήματος τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον ὡς ἀκολούθως:

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς μαθηματικῆς σκέψεως εἰς τό παιδί, ἡ χρησιμοποίησις τῶν διανοητικῶν καὶ δημιουργικῶν του δυνάμεων, ἡ καλλιέργεια βασικῶν δεξιοτήτων διά τήν ἐφαρμογήν τῆς ἐν γένει μαθηματικῆς γνώσεως εἰς τήν λύσιν προβλημάτων τῆς ζωῆς καὶ ἡ διά πάντων τῶν ἀνωτέρω συμβολή εἰς τήν ὁλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ παιδευομένου νεαροῦ ἀτόμου.

Ἐξ ἄλλου οἱ εἰδικώτεροι ἄμεσοι στόχοι (ὄχι οἱ ἰδιαίτεροι κατά

./.

τάξιν) θά ἠδύναντο νά προσδιορισθοῦν ὡς ἑξῆς:

1. Ἡ κατανόησις τῶν θεμελιωδῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν.
2. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀριθμητικῆς ὑπολογιστικῆς δεξιότητος.
3. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἱκανότητος λύσεως προβλημάτων.

IV. Κριτήρια ἐπιλογῆς διδακτέας ὕλης.

Διά τήν ἐπιλογήν, ἐν γένει, τῆς διδακτέας ὕλης τοῦ μαθήματος τῶν Μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί διά τήν ἀπάντησιν, εἰδικώτερον, εἰς τά τρία ἀναφερθέντα ἐρωτήματα γίνεται χρῆσις τῶν ἀκολούθων κριτηρίων.

1. Τό ψυχολογικόν κριτήριον. Τοῦτο ἀφορᾷ εἰς τήν φύσιν τοῦ μανθάνοντος μάλιστα δέ εἰς τάς ψυχολογικάς αὐτοῦ ἀνάγκας. Ἰδίως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀνάπτυξις τῶν γνωστικῶν ἱκανοτήτων καί τό ἐπίπεδον πνευματικῆς ὡριμότητος τοῦ μαθητοῦ.
2. Τό λογικο-μαθηματικόν κριτήριον. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τήν φύσιν αὐτήν καθ' ἑαυτήν τῶν καθαρῶν μαθηματικῶν, ἀπηλαγμένης τῆς καθαρᾶς μαθηματικῆς δομῆς ἀπό οἱανδήποτε σχέσιν μέ κοινωνικάς χρησίμους καταστάσεις.
3. Τό κοινωνικόν κριτήριον. Τοῦτο σχετίζεται πρός τήν φύσιν τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνικῆς χρησιμότητος.

Μία ἀμοιβαία ἐξισορρόπησις καί συνδιασμός τῶν τριῶν τούτων κριτηρίων φαίνεται νά προσφέρη τήν πλέον ἱκανοποιητικήν ἀρχήν ἐπιλογῆς καί διατάξεως τῆς ὕλης τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

Εἰδικώτερον ὡς πρός τήν διάταξιν τῆς ὕλης -καί πρόκειται μᾶλλον περί αὐτῆς παρά περί τῆς ἐπιλογῆς- εἰς τό Παιδαγωγικόν προσκήνιον σήμερον εὑρίσκεται ἡ ἀρχή τῆς σπειροειδοῦς διατάξεως

./.

(J.BRUNER).Εἰς τό ἐρώτημα ἐάν δύναται νά χρησιμοποιηθῆ ἡ ἀρχή αὐτή προκειμένου περί τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον ἡ ἀπάντησις εἶναι,ναί. Καί εἰς τό εἰδικώτερον ἐρώτημα μέχρι ποίου βαθμοῦ θά ἦτο δυνατόν νά γίνη ἡ χρησιμοποίησίς της θά ἦτο δυνατόν νά ἀπαντήσωμεν,ἐμπειρικῶς βεβαίως,ὅτι τοῦτο δύναται νά γίνη τοὐλάχιστον ἐπί ποσοστοῦ ἄνω τοῦ 50% ἐπί τῆς συνολικῆς ὕλης.

Εἰς τό σημεῖον τοῦτο ἐπισημοῦμεν νά προσθέσωμεν ὅτι αἱ συναφεῖς ἐπιστημονικαί ἐργασίαι καί ἀπόψεις τῶν ψυχολόγων J.PIAGET καί J.BRUNER οὐδόλως φαίνεται ὅτι ἀποκλείονται ἀμοιβαίως συμφώνως καί πρός τάς διαπιστώσεις αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ἐν ἀναφορᾷ ἑπομένως πρός τήν ψυχολογικήν θεμελίωσιν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον φαίνεται εἰς ἐμέ δυνατός ὁ συνδυασμός τῶν περί σταδίων νοητικῆς ἀναπτύξεως ἀντιλήψεων τοῦ J. PIAGET καί τῶν γνωστῶν ἀπόψεων τοῦ J.BRUNER.

V Τροποποιήσεις τινές ἐπί τοῦ ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ προγράμματος.

Εἰς τά τάξεις Α΄ Β΄καί Γ΄καί ἐκ τῆς εἰς αὐτάς διδασκομένης ὕλης οὐδέν ἀπορρίπτεται ὡς ἀπηρχαιωμένον,περιττόν ἤ ἐπουσιῶδες. Αὐτονόητον τυγχάνει ὅτι οὐδέν ἀντικείμενον ἐκ τῆς ὕλης τοῦ Γυμνασίου εἶναι δυνατόν νά μεταπιπτῆ πρός τάς τάξεις αὐτάς. Ἐν ἀναφορᾷ πρός τήν εἰσαγωγήν τῶν καλουμένων " συγχρόνων μαθηματικῶν " εἰς τάς τάξεις αὐτάς ὡς καί εἰς τάς λοιπάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦτο δέν εἶναι τοῦ παρόντος καί πάντως πρέπει τοῦτο νά ἀποτελέση ἐκ τῶν προτέρων

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ἀντικείμενον συστηματικοῦ πειραματισμοῦ.

Τά αὐτά ἰσχύουν καί προκειμένου καί περί τῆς Δ΄τάξεως μέ τήν μόνην ἐξαίρεσιν τῆς περί ξένων νομισμάτων ὕλης τοῦ προγράμματος. Δεδομένου ὅτι ὑπάρχει κάποια δυσχέρεια ἀντιληπτική, μάλιστα διά τήν τάξιν αὐτήν, διά τήν γνῶσιν ποικίλων νομισμάτων μέ τάς διαφόρους ἕκαστον ὑποδιαιρέσεις καί πολλαπλάσια καί τάς διαφόρους ὡσαύτως ἀντιστοιχίας τούτων πρός τό ἑλληνικόν νόμισμα, δεδομένου ὡσαύτως τοῦ πλήθους τῆς ὕλης εἰς τήν τάξιν αὐτήν καί λαμβανομένης τέλος τῆς ἰδιαιτέρας ἀνάγκης πρός πλήρη γνῶσιν ἀπό πάσης ἀπόψεως τοῦ ἐθνικοῦ μας νομίσματος ὑπό τῶν μαθητῶν προτείνομεν ὅπως τό περί ξένων νομισμάτων ἀντικείμενον μεταφερθῇ πρός τό Γυμνάσιον καί περιληφθῇ ἐκεῖ εἰς τήν ἀντίστοιχον ὕλην.

Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Ε΄ τάξεως οὐδέν ἀπορρίπτεται ὡς περιττόν. Ἰδιαιτέρως ὅμως προκειμένου περί τῆς ὕλης τῆς Γεωμετρίας φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νά μεταφερθοῦν πρός τό γυμνάσιον πάντα τά ἀφορῶντα εἰς τήν διδασκαλίαν τῶν στερεῶν σωμάτων πυραμίδος, κώνου, τραπεζίου καί σφαίρας. Πλήν τῆς ἀνάγκης ἀποσυμφορήσεως τοῦ ὄγκου πράγματι τῆς ὕλης εἰς τήν τάξιν αὐτήν, τά ἐν λόγῳ μεταφερόμενα ἀντικείμενα εἶναι ἀσυνήθη εἰς τήν ἐμπειρίαν τοῦ μαθητοῦ καί παρουσιάζουν δυσχέρειαν εἰς τήν πλήρη κατανόησίν των, κρίνοντες ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς σχετικῆς σχολικῆς ἐπιδόσεως. Τά λοιπά ἀντικείμενα τῆς Γεωμετρίας συνιστῶνται ὅπως διδάσκονται περιγραφικῶς, μέ χαρακτῆρα συγκεκριμένον, ἐμπειρικόν, ὄχι τυπικόν καί συστηματικόν.

- Αἱ σχετικῶς εὐρύτεραι μεταβολαί προτείνονται διά τήν τελευταίαν τάξιν τοῦ Στοιχειώδους Σχολείου. Κατ'ἀρχήν οὐδέν ἐκ τῆς ὕλης τοῦ προγράμματος θεωρεῖται περιττόν, ὥστε νά ἀπορριφθῇ βελτίως,

'Εκ τῆς Γεωμετρίας τά περί πυραμίδος καί κώνου δέον ὅπως μεταφερθοῦν εἰς τήν ὕλην τοῦ Γυμνασίου ὡς συνέβη καί μέ τήν Β'τάξιν.

'Εκ τῶν προβλημάτων τόκου προτείνεται ὅπως διδάσκωνται μόνον τά προβλήματα εὑρέσεως τόκου ὅλων τῶν περιπτώσεων πλήν ἐκείνης τοῦ βοηθητικοῦ κεφαλαίου, ἥτις ὁμοῦ μέ τάς ὁμάδας τῶν ἄλλων περιπτώσεων (εὕρεσις κεφαλαίου, χρόνου, ἐπιτοκίου) νά μεταφερθοῦν εἰς τήν ὕλην τοῦ Γυμνασίου. Τήν μεταφοράν ὁμοίως τῶν ἀντικειμένων: δάνεια, συναλλαγματικαί, γραμμάτια, ἐξωτερική ὑφαίρεσις, προβλήματα ἑταιρείας, κραμάτων καί μίξεως, προτείνομεν διά τούς ἀκολούθους λόγους:

α) Διά τήν ἀποσυμφόρησιν τῆς ὕλης τῆς τάξεως αὐτῆς δεδομένου ὅτι προτείνομεν ἐν συνεχείᾳ εἰσαγωγήν νέων ἀντικειμένων ἐκ τῆς ὕλης τοῦ Γυμνασίου. β') Λαμβάνοντες ὑπ'ὄψιν τό κριτήριον τῆς ἀμέσου κοινωνικῆς χρησιμότητος καί γ') Διαπιστοῦντες τήν δυσχέρειαν τήν ὁποίαν συναντοῦν οἱ μαθηταί διά τήν κατανόησιν καί ἀφομοίωσιν τῶν ἀναφερθέντων ἀντικειμένων.

'Εκ τῆς ὕλης τῶν μαθηματικῶν τοῦ Γυμνασίου προτείνομεν τήν εἰσαγωγήν τῶν ἀκολούθων ἀντικειμένων: Γινόμενον πολλῶν παραγόντων, δυνάμεις ἀκεραίων ἀριθμῶν, λόγοι καί ἀναλογίαι, ἁπλαῖ ἐξισώσεις, γραφικαί παραστάσεις (GRAPHS) καί σχέδιον ὑπό κλίμακα. 'Η εἰσαγωγή τῶν ἀντικειμένων τούτων γίνεται ἐπί τῇ βάσει καί τῶν τριῶν ἀναφερθέντων ἤδη κριτηρίων ἐπιλογῆς διδακτέας ὕλης ἤτοι τοῦ ψυχολογικοῦ, τοῦ λογικο-μαθηματικοῦ καί τοῦ κοινωνικοῦ.

Κρίνομεν σκόπιμον ἐνταῦθα νά παραθέσωμεν καί τά κυριώτερα ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀναφερθείσης συναφοῦς διερευνήσεως ἐπί 122 μετεκπαιδευομένων διδασκάλων.

. / .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Οὕτως ἐκ τῶν ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς παρούσης καταχωρισθέντων ἐρωτημάτων εἰς τό ὑπ'ἀριθμόν 1ον ἐξ αὐτῶν αἱ ἀπαντήσεις ἦσαν ὡς ἀκολούθως:

Ποσοστόν 71,31% τῶν ἀπαντήσεων ἀναφέρεται εἰς τήν μεταδίνησιν ἐκ τῆς ὕλης τῶν μαθηματικῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου τῶν προβλημάτων μίξεως καί κραμάτων. Ποσοστόν 38,52% ἀποφαίνεται ὁμοίως προκειμένου περί τῶν προβλημάτων Ἑταιρείας καί ποσοστοῦ 30,33% περί τῶν συνόλων.

Ἐν ἀναφορᾷ πρός τήν ὕλην τῆς Γεωμετρίας τήν εἰς τό Γυμνάσιον μεταδίνησιν καί μάλιστα τῶν περί πυραμίδων,κώνου καί σφαίρας προτείνει ποσοστόν 20,50%,ἐνῷ ἕτερον ποστοστόν ὁμοίως 20,50% προτείνει τήν μεταδίνησιν ἅπαντα τά περί ἐμβαδοῦ καί ὄγκου στερεῶν σχημάτων πλήν ἐκείνων τοῦ κύβου καί τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου. Ἐν ἀναφορᾷ πρός τό ἐρώτημα μεταδινήσεως ὕλης ἐκ τοῦ Γυμνασίου εἰς τό Δημοτικόν ποσοστόν 41,80% ἐκ τῶν ἐρωτηθέντων ἐτάχθησαν ἐναντίον οἱασδήποτε τοιαύτης μεταδινήσεως,ἐνῶ 26,22% ὑπεστήριξαν τήν μεταδίνησιν ἁπλῶν ἀλγεβρικῶν ἐξισώσεων καί σχετικῶν προβλημάτων καί 9,02% τήν μεταδίνησιν ἁπλῶν μορφῶν δυνάμεων καί τό γινόμενον πολλῶν παραγόντων. Τέλος ὡς πρός τό ἐρώτημα τῆς πλήρους καί ὁριστικῆς ἀπορρίψεως ἀντικειμένων ἐκ τῆς διδακτέας ὕλης τοῦ σχολείου ποσοστόν 74,30% ἀποφαίνεται ὅτι οὐδείς λόγος περί οὐδενός ἀντικειμένου ὕλης συντρέχει διά τήν ἀπόρριψίν του καί μόνον ποσοστόν 13,11% προτείνει τήν ἀπόρριψιν τῶν προβλημάτων μίξεως καί κραμάτων ἢ Ἑταιρείας.

Περατοῦντες τήν εἰσήγησιν προτείνομεν ἐν τέλει ὅπως καταργηθῇ ἡ διάκρισις τῆς ὕλης εἰς δύο μαθήματα Ἀριθμητικήν καί

./.

Γεωμετρία ἀντί δέ τούτων χρησιμοποιῆται ἐφεξῆς ὁ περιεκτικός ὅρος Μαθηματικά, ὡς συμβαίνει καί εἰς πολλά προγράμματα διδακτέας ὕλης προηγμένων χωρῶν.

Κατά τήν ἐπαναλουθήσασαν συζήτησιν μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος ἐξετέθησαν αἱ κάτωθι ἀπόψεις καί διετυπώθησαν αἱ ἐν συνεχείᾳ προτάσεις.

Θεοδωράκης: Ἐν συνδιασμῷ μέ τάς γραφικάς παραστάσεις νά εἰσαχθῆ καί νά διδάσκεται ἡ ἔννοια τῆς κατανομῆς συχνοτήτων τόπον εὐρέως χρησιμοποιουμένης εἰς τήν σύγχρονον ἐποχήν μας.

Ἀνδριόπουλος: Τά περί ξένων νομισμάτων νά διδάσκωνται ἔστω ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καί εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον λόγῳ τῆς στενῆς ἐπικοινωνίας τῆς χώρας μας μέ εὐρωπαϊκάς τοιαύτας καί μάλιστα ἐκείνας τῶν μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καί λόγῳ ἀσαύτης τοῦ εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἀναπτυχθέντος τουριστικοῦ ρεύματος.

Θεοδωράκης: Τά πλάσματα ἀλλά καί τά ἄλλα ἀντικείμενα τῆς διδακτέας ὕλης νά μή διδάσκωνται μόνον ὑπό μορφήν πρακτικήν ἀλλά νά καλλιεργῆται συγχρόνως καί ἡ λογικο-μαθηματική σκέψις.

Μαραγκουδάκης: Νά μή μεταδίνωνται ἀντικείμενα ὕλης εἰς τό Γυμνάσιον ἀλλά νά διδάσκωνται ἅπαντα ὑπό μορφήν βασικήν, ἁπλῆν

Μετά τήν συζήτησιν τό Συμβούλιον

α π ο φ α ί ν ε τ α ι

α) Ἀποδέχεται τά ἐν τῇ εἰσηγήσει τοῦ Κ.Πασσάκου προταθέντα καθόλου.

β) Γίνονται ἀποδεκταί αἱ ἀνωτέραι ἀναγραφόμεναι προτάσεις τῶν μελῶν τοῦ τμήματος.

γ) Προτείνει ὅπως γίνεται ἡ διδασκαλία τῶν συνόλων εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον κατόπιν εἰδικῆς διατάξεως τῆς ὕλης καί προσφορά αὐτῆς εἰς τάς διαφόρους ἡλικίας ὑπό κατάλληλον μορφήν καί περιεχόμενον.

Μή ὑπαρχόντος ἑτέρου θέματος συντάσσεται τό παρόν καί ὑπογράφεται.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος

ΣΠΥΡ.ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

Σ.ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Ι ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΝΕΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
Ι ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 6η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 11ην Μαρτίου 1976 ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.30 π.μ. καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐπ/σεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1) Παγιατάκην Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου
2) Βαρδάκη Θεμιστοκλέους
3) Πασσάκου Κων/νου
4) Ἀνδριοπούλου Δημητρίου
5) Κονιδιτσιώτου Βασιλείου
6) Βλουτίδη Νικολάου, ὡς μελῶν καί τῶν Εἰδικῶν Συμβούλων παρά τῷ ΚΕΜΕ Γεωργίου Μαραγκουδάκη καί Καλλιδρης Μουστάκα, καί ἠσχολήθη μέ τό ἑξῆς θέμα: "Ἀναμόρφωσις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν Μαθημάτων".

Ἐν ἀρχῇ ἀναγιγνώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Ν.Βλουτίδης, θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν Μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσαι ὡς ἀκολούθως:

"Ἔχοντες ὑπ'ὄψιν ἀπό τήν καινήν διδακτικήν μας ἐμπειρίαν ὅτι: α) ὁ μαθητής τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶναι ἐπιφορτισμένος μέ πολλήν διδακτικήν ὕλην, β) πολλά στοιχεῖα τῆς διδακτέας ὕλης τοῦ δημοτικοῦ ἐπαναλαμβάνονται καί εἰς τό γυμνάσιον, γ) ἕνας ἀπό τούς σκοπούς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι νά μάθουν οἱ μαθηταί ὅ,τι δέν ἐπιτρέπεται νά μή γνωρίζουν καί δ) "αἱ γνώσεις - ὅπως τονίζει ὁ DEWEY - ἔχουν ἀξίαν μόνον ὅταν εἶναι χρήσιμοι, ἐσχεδίασα τήν εἰσήγησίν μου ὡς ἑξῆς:

1) Νά μετακινηθῇ ἕνα μέρος τῆς ὕλης ἀπό τάξεως εἰς τάξιν, ἐντός τοῦ δημοτικοῦ σχολείου διά νά διαμορφωθοῦν ὁμοιογενεῖς διδακτικαί ἑνότητες.

2) Νά μετακινηθῇ εἰς τό γυμνάσιον ἤ νά ἀποβληθῇ τελείως, ἡ ὕλη ἡ ὁποία κρίνεται περιττή,

3) Νά μετακινηθῇ εἰς τό γυμνάσιον, ὕλη, ἡ ὁποία ἔχει βαρύνουσαν οἰκονομικήν σημασίαν διά τήν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου μας.

./.

4) Νά μεταινηθῆ Φυσιογνωστική ὕλη ἀπό τό γυμνάσιον εἰς τό δημοτικόν (δέν ἀντιμετωπίζεται τοιαύτη περίπτωσις).

Κατ'ἀρχήν θά διαγράφω τόν σκοπόν τοῦ μαθήματος τῶν Φυσιογνωστικῶν καί κατόπιν θά κάμω συγκεκριμένας καί ἠτιολογημένας προτάσεις.

Ὁ σκοπός τῆς Φυσιογνωστικῆς ὕλης ἡ ὁποία διδάσκεται εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον εἶναι πολυεδρικός. Ἀποβλέπει:

α) Νά ἀναπτύξῃ τήν ἱκανότητα τοῦ μαθητοῦ νά γνωρίσῃ τάς μεταξύ ζώων καί φυτῶν σχέσεις, τά πολλά καί ποικίλα Φυσικά φαινόμενα ἀλλά καί στοιχεῖα ἀπό τήν ὀρυκτολογίαν διότι καί αὐτή ἀναφέρεται εἰς τό κύκλωμα τῶν Φυσιογνωστικῶν μαθημάτων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

β) Νά καλλιεργήσῃ τήν ἱκανότητα τοῦ μαθητοῦ νά παρατηρῇ τάς αἰτιώδεις σχέσεις μεταξύ ὄντων καί Φαινομένων ὄχι μόνον τῆς ἰδιαιτέρας καί εὐρυτέρας του πατρίδος, ἀλλά καί ἐξ αὐτῶν τά περισσότερον ἀντιπροσωπευτικά καί ἐνδιαφέροντα τῶν ξένων χωρῶν.

γ) Νά ἀναπτύξῃ τό ἐνδιαφέρον τοῦ μαθητοῦ διά τήν Φύσην, νά κατανοήσῃ τήν τεραστίαν σημασίαν πού ἔχει διά τήν ζωήν τῶν ἀνθρώπων ὁ Φυτικός καί ζωϊκός κόσμος, νά κατανοήσῃ ἐπίσης τήν ἀνάγκην διά τήν προστασίαν καί διατήρησιν τοῦ Φυσικοῦ περιβάλλοντος καί νά συνειδητοποιήσῃ τήν ἰδιαιτέραν του σημασίαν εἰς τήν διασφάλισιν τῆς ἐθνικῆς μας ὑγείας καί τήν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας.

δ) Νά ἀγαπήσουν οἱ μαθηταί τόν τόπον τους καί νά δεθοῦν συναισθηματικά μέ τήν πατρικήν φύσιν καί τήν πατρίδα τους.

Λόγῳ τοῦ πλήθους τῆς φυσιογνωστικῆς ὕλης ἡ ὁποία διδάσκεται εἰς τό δημοτικόν σχολεῖο, ἐπιβάλλεται ἡ ἐκλογή της νά εἶναι προσεγμένη, νά ἀνταποκρίνεται εἰς τά διαφέροντα τῶν μαθητῶν, νά ἔχῃ μορφωτικήν δύναμιν καί νά εἶναι προσιτή εἰς τάς πνευματικάς των δυνάμεις.

Ἡ Φυσιογνωστική ὕλη πρέπει νά ἐξυπηρετῇ τόν πολυεδρικόν σκοπόν τοῦ μαθήματος ἀλλά καί νά χαρακτηρίζεται ἀπό εὐκαμψίαν καί εὐλυγισίαν διά νά δυνηθῇ ὁ διδάσκαλος νά βοηθήσῃ τούς μαθητάς νά ἀναπτύξουν τάς ἐμπειρίας των καί νά κατανοήσουν καί ἀφομοιώσουν τό νέον διδακτικόν ὑλικόν.

Αὐτό τό ὁποῖον δέν εἶναι δυνατόν νά καθορισθῇ ἰδιαιτέρως εἰς τάς τάξεις Γ+Δ εἶναι ὁ παιδαγωγικός καί ὁ ἐπιστημονικός χαρακτήρας τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας.

Εἰς τόν καθορισμόν καί τήν διάρθρωσιν τῆς Φυσιογνωστικῆς ὕλης, αὐτό τό ὁποῖον ἔχει ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα εἶναι αἱ σχέσεις αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν μεταξύ διδασκομένης ἑνότητος καί μαθητοῦ. Μία τοιαύτη διάρθρωσις διδακτέας ὕλης θά ἐμπλουτίσῃ τάς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν καί θά τούς βοηθήσῃ νά κατανοήσουν τό περιβάλλον τους.

./.

Γ' + Δ' ΤΑΞΕΙΣ

Ἡ καθοριζομένη ὑπό τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. διδακτέα ὕλη ἀναφέρεται εἰς τά: Α) Φυτά καί ζῶα τῆς Ἑλλάδος, Β) Ὀρυκτά καί Πετρώματα καί Γ) Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς. Ἐπειδή ἡ ἐν λόγῳ ὕλη διαγράφεται εἰς τό Α.Π. ἀορίστως καί δέν εἶναι καθωρισμένη κατά τρόπον συγκεκριμένον, προτείνω:

Α) Νά διδάσκωνται ἀπό κάθε συμβιωτικήν κοινότητα, κεχωρισμένως διά τήν Γ' καί Δ' τάξιν, 3 - 4 φυτά καί ζῶα ἀπό τά περισσότερον γνωστά καί ἐνδιαφέροντα εἰς τόν μαθητήν.

Τοιουτοτρόπως, ὁ διδάσκαλος θά ἔχη τήν εὐκαιρίαν νά ἐπιλέξῃ φυτά καί ζῶα τά ὁποῖα κατά τήν κρίσιν του θά ἔχουν ἐνδιαφέρον διά τούς μαθητάς, εἰς τήν περιφέρειαν εἰς τήν ὁποίαν ὑπηρετεῖ καί συγχρόνως δέν θά ἠμπορῇ νά διογκώσῃ τό ποσόν τῆς ὕλης.

Προϋπόθεσις διά τήν ὑλοποίησιν τῆς ἀνωτέρω προτάσεως εἶναι νά συμπεριληφθῇ εἰς τό νέον ἐγχειρίδιον ὁλόκληρος ἡ διδακτέα ὕλη ἡ ὁποία θά καθορισθῇ εἰς τό Α.Π., καί ἡ παρουσίασίας της νά γίνῃ κατά τρόπον ἁπλόν, γλαφυρόν καί ἀφομοιώσιμον, ὥστε νά ἀποτελῇ ἐλεύθερον διά τούς μαθητάς συμπληρωματικόν ἀνάγνωσμα διά τά φυτά καί ζῶα τά ὁποῖα δέν θά διδαχθοῦν.

Β) Ἡ ἑνότης Ὀρυκτά καί Πετρώματα, νά μεταφερθῇ εἰς τό γυμνάσιον, διότι οἱ μαθηταί τοῦ γυμνασίου δείχνουν περισσότερον ἐνδιαφέρον καί μεγαλυτέραν κατανόησιν διά τήν τεραστίαν σημασίαν καί σπουδαιότητα τοῦ πλουσίου Ἑλληνικοῦ ὑπεδάφους διά τήν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας. Ἡ μετακίνησις τῆς ἐν λόγῳ ὕλης εἰς τό γυμνάσιον ἐπιβάλλεται καί διά τόν λόγον ὅτι ἡ διδακτέα ὕλη τῆς Ε' τάξεως εἶναι ἰδιαιτέρως διογκωμένη.

Γ) Τά στοιχεῖα Ὑγιεινῆς, νά μετακινηθοῦν εἰς τήν ΣΤ' τάξιν. Ἡ μετακίνησις αὕτη ἐπιβάλλεται διά δύο λόγους.

α) Διότι εἰς τήν τάξιν αὐτήν διδάσκεται τό μάθημα τῆς Ἀνθρωπολογίας καί Ὑγιεινῆς καί οὕτω τά στοιχεῖα ὑγιεινῆς τῆς Γ' + Δ' συμπληρώνουν τήν ὕλην τήν ὁποίαν θά διδαχθῇ ὁ μαθητής ὅταν θά ἐξετασθῇ ἡ Φυσιολογία καί ἀνατομία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

β) Διότι ὑπάρχουν πολλαί εὐκαιρίαι εἰς τά ἀναγνωστικά τῶν τάξεων Γ' + Δ' διά τῶν ὁποίων ὁ διδάσκαλος δύναται νά τονίσῃ τήν σημασίαν τῆς ὑγιεινῆς τοῦ σώματος, τῆς καθαριότητος τῶν βοηθητικῶν καί ἄλλων χώρων, οἰκιῶν καί οἰκισμῶν, περιβάλλοντος κ.λ.π.

Ε' ΤΑΞΕΙΣ

Ἀπό τήν ὕλην τῆς τάξεως αὐτῆς προτείνω νά μεταφερθοῦν εἰς τό γυμνάσιον αἱ ἑνότητες "Τά φυτά καί ὁ Ἄνθρωπος" "Βασίλειον τῶν

ουτῶν - Γενικά χαρακτηριστικά τῶν φυτῶν".

Οἱ λόγοι οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν τήν ἐν λόγῳ μετακίνησιν εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Εἶναι ἰδιαιτέρως βεβαρυμένη ἡ ὕλη τῆς φυτολογίας καί ζωολογίας τῆς τάξεως αὐτῆς.

β) Ἡ διδασκομένη ὕλη σχεδόν ὅλων τῶν μαθημάτων τῆς Ε' τάξεως εἶναι δύσκολος καί ὑπερμέτρως διογκωμένη.

γ) Πολλά στοιχεῖα τῆς ὕλης, ἡ ὁποία προτείνεται νά μετακινηθῇ ἐπαναλαμβάνονται εἰς τάς τάξεις Γ'+Δ' τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καί εἰς τήν Α' τάξιν τοῦ γυμνασίου.

δ) Ὁ μαθητής τοῦ Γυμνασίου θά προσέξῃ ἰδιαιτέρως τά προτεινόμενα νά μετακινηθοῦν στοιχεῖα π.χ. ἀρωματικά φυτά, καλλωπιστικά φυτά, βιομηχανικά φυτά κλπ. ἐπειδή ἔχουν ἰδιαιτέραν βαρύτητα διά τήν οἰκονομίαν τῆς χώρας καί τόν ἐπαγγελματικόν του προσανατολισμόν.

Ἐπίσης ὅ,τι ἔχει σχέσιν μέ τήν ὀρυκτολογίαν, προτείνω νά μετακινηθῇ εἰς τό Γυμνάσιον, διότι τά ὀρυκτά ὡς πρῶται βιομηχανικαί καί καύσιμοι ὕλαι ἔχουν ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς τό πρόγραμμα τοῦ Γυμνασίου λόγῳ τῆς σημασίας των διά τήν οἰκονομικήν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Ἄλλωστε κατά τόν τρόπον αὐτόν ἑνοποιοῦνται τά ὁμοιογενῆ στοιχεῖα τῆς διδακτέας ὕλης τά ὁποῖα εὑρίσκονται διασκορπισμένα εἰς τάς τάξεις Γ'ἕως ΣΤ'τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

ΣΤ'ΤΑΞΙΣ

Εἰς τήν τάξιν αὐτήν νά παραμείνῃ μόνον ἡ ὕλη τῆς Ἀνθρωπολογίας καί Ὑγιεινῆς μέ τήν προϋπόθεσιν νά διδαχθῇ εἰς τά ἁπλᾶ της στοιχεῖα καί νά μετακινηθῇ πρός τό γυμνάσιον ἡ παράγραφος Α' ἀπό τήν Ζωολογίαν (ὁ ζωϊκός κόσμος-φάζωα εἰς τήν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου- τά θηλαστικά-τά πτηνά-ἀμφίβια καί ἑρπετά- τά ἔντομα-τά κοιλεντερωτά) διά τούς παρακάτω λόγους:

α) Ἡ ὕλη ἡ ὁποία προβλέπεται διά τήν ΣΤ' τάξιν εἶναι πολλή καί ἀνομοιογενής.

β) Πολλά στοιχεῖα τῆς ὕλης αὐτῆς ἐπαναλαμβάνονται εἰς τό δημοτικόν καί ἰδιαιτέρως εἰς τό γυμνάσιον καί

γ) Στοιχεῖα ἰδιαιτέρας οἰκονομικῆς σημασίας, ὅπως ζωοτεχνία, χοιροτροφία, μελισσοκομία, σηροτροφία, σπογγαλιεία κλπ. θά τύχουν μεγαλυτέρας προσοχῆς μόνον ἀπό μαθητάς τοῦ γυμνασίου.

Τελικῶς προτείνω, ὅπως διδάσκεται εἰς τάς ἀνωτέρας τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἡ ἑνότης "Προστασία τοῦ Περιβάλλοντος (κίνδυνοι ἀπό βιομηχανικά ἀπόβλητα, μόλυνσις τῆς ἀτμοσφαίρας κλπ.).

Ἐπί τῶν προτάσεων τοῦ Εἰσηγητοῦ Νικ. Βλουτίδη ἐγένετο συζήτησις μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος ἥτις θά συνεχισθῇ εἰς τήν ἐπομένην συνεδρίαν.

Ἐπί τούτοις συνεχύγη ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἕπεται:

Ὁ Πρόεδρος

Ἐπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΑΣΕΩΝ
ΝΤΙΤΟΡΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 7η

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Κατεστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθε σήμερον τῇ 26-2-76 ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καί ὥρᾳ 9ῃ π.μ. ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Σπ. Παγιατάκη τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. ἵνα ἐξετάσῃ τό θέμα τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς καί Χημείας.

Παρέστησαν ἀληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ κ.κ. Δ. Ἀνδριόπουλος, Β. Κονιδιτσιώτης, Κ. Πασσάκος, Θ. Βαρδάκης, Ν. Βλουτίδης, ὡς καί προσκληθεῖσα ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. Εἰδικός Σύμβουλος κυρία Κ. Μουστάκα.

Μή ὑπαρχούσης εἰσέτι γραμματέως, ἐκτελεῖ χρέη γραμματέως ὁ Σύμβουλος Ν.Βλουτίδης.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα, μετά τοῦ θέματος εἰσηγητής κ.Β. Κονιδιτσιώτης θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, ἐχούσας ὡς ἀκολούθως:

"Θέμα τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως τοῦ Τμήματος εἶναι: ἡ προσωρινή ἀναμόρφωσις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς καί Χημείας".

Τό θέμα τοῦτο ἀναλύεται εἰς τά ἑξῆς σημεῖα:

1) Τί πρέπει νά μή διδάσκεται καθόλου;
2) Τί πρέπει νά μετακινηθῇ ἀπό τό γυμνάσιον εἰς τό δημοτικόν;
3) Τί πρέπει νά μετακινηθῇ ἀπό τό δημοτικόν εἰς τό γυμνάσιον;

Περί τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐπί μέρους ἀπόψεών του, ὁ κ. εἰσηγητής ἀναφέρει ὅτι:

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Σκοπός της διδασκαλίας της Φυσικής Πειραματικής και Χημείας είναι η περιγραφή των φυσικών και χημικών φαινομένων, η κατανόησις του φυσικού βίου και των φυσικών νόμων, η καλλιέργεια της ικανότητος των μαθητών να παρατηρούν τα φυσικά φαινόμενα, και να αξιοποιούν αυτά. Να γίνη ο μαθητής όχι μόνον φυσιογνώστης αλλά και φυσιοσόφης.

Ακολούθως ο κ. εισηγητής αναπτύσσει τας επί του θέματος απόψεις αυτού, αναλυτικώς, ως εξής:

1) Τι πρέπει να μη διδάσκεται παθδλου;

Ο κ. εισηγητής επί του ερωτήματος αυτού έχει την γνώμην, ότι, λόγω της σπουδαιότητος της ύλης της φυσικής Πειραματικής και Χημείας δεν επιτρέπεται τελεία απάλειψις ύλης και από το δημοτικόν και από το γυμνάσιον.

2) Τι πρέπει να μεταινηθή από το γυμνάσιον εις το δημοτικόν;

Ο κ. εισηγητής επί του ερωτήματος αυτού έχει την γνώμην ότι από το γυμνάσιον εις το δημοτικόν δεν είναι δυνατόν να γίνη μεταίνησις ύλης φυσικής πειραματικής και χημείας.

3) Τι πρέπει να μεταινηθή από το δημοτικόν εις το γυμνάσιον;

Ο κ. εισηγητής επί του ερωτήματος αυτού έχει την γνώμην ότι από το δημοτικόν εις το γυμνάσιον είναι δυνατόν να μεταινηθούν αι εξής ενότητες, ως α) δυνατοί εις τους μαθητάς του δημοτικού σχολείου και β) προς μερικήν αποσυμφόρησιν του προγράμματος.

Ε' ΤΑΞΙΣ

Ι. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

Θερμότης: Ατμομηχαναί

Υδροστατική: Μέτρησις της πυκνότητος των στερεών και υγρών. Πυκνόμετρα, αραιόμετρα.

Αεροστατική: Μέτρησις ατμοσφαιρικής πιέσεως

2. ΧΗΜΕΙΑ

Συμβολισμός των κυριωτέρων χημικών στοιχείων: Ανθρακικόν νάλιον, ανθρακικόν δοβάλτιον.

ΣΤ' ΤΑΞΙΣ

Ι. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

Ακουστική : Ηχοληψία, μαγνητόφωνον, μικρόφωνον, μεγάφωνον.

Οπτική : Φωτογραφική μηχανή, μικροσκόπιον, τηλεσκόπιον, προβολεύς, κινηματογράφος.

Μαγνητισμός: Μοριακή θεωρία μαγνήτου.

'Ηλεκτρισμός: 'Ηλεκτρομαγνητισμός, ἐπαγωγικά ρεύματα, ἠλεκτρομαγνητικά κύματα.

'Ατομική φυσική: Εἰς τό δημοτικόν νά διδάσκωνται πολύ ἁπλᾶ καί νά ἐπαναλαμβάνωνται εἰς τό γυμνάσιον.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Νά μεταινηθοῦν εἰς τό γυμνάσιον αἱ ἑνότητες: 'Ανετυλένιον, τεχνητή μέταξα, τεχνητόν ἔριον, βιταμῖναι, ὁρμόναι, ἐντομοκτόνα, ἀντιβιωτικά.

'Αφαιρεῖται περίπου τό ἓν ἕκτον τῆς ὕλης.

'Ακολούθως διεξάγεται διεξοδική συζήτησις μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος, ἔχουσα ὡς ἑξῆς:

'Ο κ. Πασσάκος ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ προταθεῖσα ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ ὕλη περί ἀτμομηχανῶν πρός μεταφορά εἰς τό Γυμνάσιον δέν εἶναι διανοήτος, διά τούς μαθητάς τῶν Δημοτικῶν σχολείων. "Οταν ὑπάρχουν τά ἀναγκαῖα ἐποπτικά μέσα καί τά πλέον διανοήτα παυσίστανται κατανοητά, ἀρκεῖ νά γίνῃ εὔστοχος χρῆσις τῶν μέσων τούτων.

-Η κυρία Κ. Μουστάκα τονίζει ὅτι ἐπείγει ἡ μεταφορά τοῦ 1/2 ἤ 1/3 τῆς ὕλης πού διδάσκεται εἰς τάς τάξεις Ε' ΣΤ' πρός τό γυμνάσιον διά νά παρασχεθῇ περισσότερος χρόνος κατά βάθος ἐπεξεργασίας τῆς ὕλης αὐτῆς καί διότι ἡ ὕλη εἶναι πολλή διά μαθητάς Δημοτικῶν Σχολείων.

-Ο πρόεδρος κ.Σπ. Παγιατάκης, ἐπεμβαίνων, ὑποστηρίζει ὅτι ἐν ὄψει τῆς ψηφισθείσης φοιτήσεως τό ὅλον πρόβλημα τῆς μεταφορᾶς ὕλης πρός τό γυμνάσιον πρέπει νά ἀντιμετωπισθῇ μέ τόλμην.

-Η κυρία Κ. Μουστάκα, συνεχίζουσα τάς παρατηρήσεις της, ἐπισημαίνει τά ἀκόλουθα: 'Ο περιορισμός τῆς ὕλης τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου νά μή γίνῃ μέ βάσιν μόνον τά χρονικά ὅρια ἀλλά καί: 1)Τήν πνευματική ἱκανότητα τοῦ μαθητοῦ.

2)Τό ἐνδιαφέρον τοῦ μαθητοῦ, τό ὁποῖον ἐξαρτᾶται ἀπό τό φυσικόν καί κοινωνικόν του περιβάλλον.

3)'Η ἀρχή τῆς χρησιμότητος τῶν γνώσεων μέ βάσιν ὄχι τόν διδακτικόν ὑλισμόν, ἀλλά τό κατά πόσον αἱ γνώσεις καί ὁ τρόπος μαθήσεως συντελοῦν εἰς τό νά διδάξουν τόν μαθητήν πῶς νά μανθάνῃ.

4)'Από τήν ὕλην νά προτιμῶνται ἐκεῖνα τά θέματα πού συνεπάγονται δραστηριοποίησιν τοῦ μαθητοῦ καί ὄχι παθητι-

κότητα.

Η αρχή της σπειροειδούς αναπτύξεως της ύλης δέν είναι πάντοτε εφαρμόσιμος. Ωρισμένα θέματα δέν επιδέχονται επιπολαίαν εξέτασιν, διότι τότε καταντούν απλή απομνημόνευσις γνώσεων.

Είτα επί του σχετικού πίνακος του κ. εισηγητού περί μετακινήσεως πρός τό Γυμνάσιον εκ της Δημοτικής των ενοτήτων πού προανεφέρθησαν, ή κ. Μουστάκα παρατηρεί ότι δέν αποτελούν διανοητα σημεία, καί ότι, αντιθέτως, ταύτα ενδιαφέρουν τό παιδί. Πρέπει τό σχολείον του λόγου νά γίνη σχολείον πράξεως.

Ο κ. Δ. Ανδριδόπουλος εκφράζει επιφυλάξεις ως πρός τήν διαδικασίαν της ενότητος "Ηχοληψία".

Ο κ. Β. Κονιδιτσιώτης συμφωνεί μέ τήν κυρίαν Μουστάκα καί προτείνει, όπως τό Ι/ο της ύλης, μετακινηθή πρός τό Γυμνάσιον. Η κυρία Μουστάκα, συνεχίζουσα, λέγει ότι τό θέμα τούτο συνάπτεται καί πρός τό πνευματικόν επίπεδον του μαθητού καί πρέπει νά ληφθή υπ'όψιν σοβαρά γιά τούς έξης λόγους: Πιθανόν μέ καταλλήλους μεθόδους νά ημπορέσουν νά μάθουν τά παιδιά ύλην ανωτέραν του πνευματικού των επιπέδου, αλλά δέν γνωρίζομεν ποίαν επίδρασιν θά έχη ο καταναγκασμός αύτός διά τήν ψυχικήν υγείαν του μαθητού.

Ο Πρόεδρος, κ. Σπ. Παγιατάκης, συμφωνεί μέ τάς περισσοτέρας εκ των προτάσεων του κ. εισηγητού, αλλά δέν φθάνει μέχρι του σημείου, ώστε νά υιοθετήση τήν άποψιν, ότι τό μεγαλύτερον τμήμα της ύλης, υπό διαφόρους δικαιολογίας, πρέπει νά απορριφθή. Δέν πρέπει νά παραγνωρίζεται ή πραγματικότης, ή οποία είναι ισχυροτέρα πολλάκις καί αυτών των πλέον εύλόγων ψυχολογικών επιχειρημάτων. Η πραγματικότης δέ, εν προκειμένω είναι ότι τά παιδιά, των δοτικών ιδίω κέντρω γνωρίζουν πολλά πράγματα, από τήν τηλεόρασιν καί από τά διάφορα εικονογραφημένα περιοδικά. Συνεπώς, πρέπει νά γίνη σύντμησις της ύλης, αλλ'όχι μέχρι του σημείου υποτιμήσεως της παιδικής αντιληπτικότητος καί της ροπής πρός μάθησιν.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τό Τμῆμα, μετά διεξοδικήν συζήτησιν ἐπί τῶν προτάσεων τοῦ εἰσηγητοῦ,

Ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

1) Δέν ὑπάρχει πρόβλημα μεταπηδήσεως τῆς ὕλης ἀπό τό Γυμνάσιον πρός τό Δημοτικόν.
2) Κρίνει τήν μεταπήδησιν ἐκ τοῦ Δημοτικοῦ εἰς τό Γυμνάσιον τῶν ἀκολούθων ἑνοτήτων, κατά τάξιν, ὡς δυνατῶν διά τούς μαθητάς καί πρός μερικήν ἀποσυμφόρησιν τοῦ προγράμματος.

ΤΑΞΙΣ Ε: (Φυσική Πειραματική)

1) Ἐκ τῆς Ὑδροστατικῆς: (α) Μέτρησις πυκνότητος στερεῶν καί ὑγρῶν, (β) Πυκνόμετρα καί ἀερόμετρα.
2) Ἐκ τῆς ἀεροστατικῆς, τήν ἑνότητα "Μέτρησις ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως".

ΤΑΞΙΣ Ε: (Χημεία)

(α) Συμβολισμός κυριωτέρων χημικῶν στοιχείων.
(β) Ἀνθρακικόν ἀσβέστιον
(γ) Ἀσβέστιον-Φωσφόρος.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ: (Φυσική Πειραματική).

Α. Ἐκ τῆς Ἀκουστικῆς καί Ὀπτικῆς παραμένουν αἱ ἑνότητες αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἐμπειρικήν καί ἐποπτικήν ἀξίαν διά τούς μαθητάς τοῦ δημοτικοῦ, μεταπηδήσῃ δέ πρός τό γυμνάσιον μόνον ἡ θεωρητική ἐμβάθυνσις καί ἑρμηνεία αὐτῶν.
(α) Ἀκουστική: Ἠχοληψία, ἀναπαραγωγή ἤχου, μαγνητόφωνον, μεγάφωνον, μικρόφωνον.
(β) Ὀπτική: Φωτογραφική μηχανή-μικροσκόπιον - προβολεύς-τηλεσκόπιον-κινηματογράφος.
Β. Ἐκ τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ

(α) Ἠλεκτρομαγνητισμός
(β) Ἐπαγωγικά ρεύματα
(γ) Τρόπος παραγωγῆς αὐτῶν.
(δ) Ἠλεκτρομαγνητικά κύματα.
(ε) Ἐφαρμογαί

./.

Γ: Επί του Μαγνητισμού
"Μερική θεωρία του Μαγνήτου".

Δ: Επί της Ατομικής Φυσικής να μετανινηθή πρός το Γυμνάσιον άπασα ή προβλεπομένη ύπό του Α.Π. ύλη.

Μεθ' ό λύεται ή συνεδρία

Ο Πρόεδρος

Σπ. Μαγιατάκης

Ο επελών χρέη γραμματέως

Ν. Βλουτίδης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 7η(α)

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 12ην Μαρτίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9.30 π.μ. καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν :

1) Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου, 2) Βαρδάκη Θεμιστοκλέους, 3) Ἀνδριοπούλου Δημητρίου, 4) Πασσάκου Κων/νου , 5) Κονιδιτσιώτη Βασιλείου , 6) Βλουτίδη Νικολάου , ὡς μελῶν, καί τῶν Εἰδικῶν Συμβούλων παρά τῷ ΚΕΜΕ Μαραγκουδάκη Γεωργίου καί Μουστάκα Καλλιόπης, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: Ἀναμόρφωσις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν μαθημάτων. Εἰσηγητής ὁ σύμβουλος Ν. Βλουτίδης.

Ἐπακολουθεῖ συζήτησις μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος ἐπί τῶν προτάσεων τοῦ Εἰσηγητοῦ Ν. Βλουτίδη, ἔχουσα ὡς ἀκολούθως:

ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ: Ἡ ἀρχή τῆς ἀλληλεξαρτήσεως πρέπει ν'ἀποτελέση βάσιν τῆς προσφορᾶς τῆς φυσιογνωστικῆς ὕλης εἰς τό δημοτικόν.

ΠΑΠΑΤΑΚΗΣ Τα Φυσιογνωστικα βασικα να διδασκωνται κατα συμβιωτικους κοινοτητες

ΜΟΥΣΤΑΚΑ : Εἰς τήν ἀρχήν τῆς συμβιωτικῆς κοινότητος ἐνέχεται καί ἡ ἀρχή τῆς ἀλληλεξαρτήσεως.

ΒΑΡΔΑΚΗΣ : Πρέπει νά θέσουμε ὡς βάσιν τήν ἀρχήν τῆς συμβιωτικῆς κοινότητος καί τῆς ἀλληλεξαρτήσεως διά νά διδάξωμεν τά φυτά καί ζῶα τά ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς ἄμεσον σχέσιν μέ τό περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ.

ΜΟΥΣΤΑΚΑ: Νά πρυτανεύσῃ ἡ ἔννοια τοῦ εἴδους διά τήν κατάταξιν τῆς ὕλης.

ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ: Σχετικά μέ τά ὀρυκτά καί πετρώματα ἕνα μέρος τῆς σχετικῆς ὕλης πρέπει νά παραμείνῃ εἰς τό δημοτικόν.

ΜΟΥΣΤΑΚΑ : Ἐκτός ἀπό τά ἰδιάζοντα τῆς περιοχῆς, ὅλα τά περί πετρωμάτων καί ὀρυκτῶν νά μετακινηθοῦν εἰς τό γυμνάσιον.

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ : Τά ὀρυκτά καί πετρώματα νά μετακινηθοῦν εἰς τό Γυμνάσιον καί νά διδαχθοῦν εἰς τήν Δ'ἤ Ε' τάξιν δημοτικοῦ ἐπιτυχῶς τά κατά τόπους καί ἐπιχωριάζοντα. Εἰς τό γυμνάσιον θά μελετηθῇ ἡ Χημική των σύστασις καί ἡ φυσική των σύνθεσις καθώς καί ἡ σημασία των διά τήν οἰκονομίαν τῆς χώρας.

./.

ΠΑΣΣΑΚΟΣ : Νά ὑπάρξη ἕνας συγκερασμός τῶν 'ρχῶν τῆς ἀλληλεξαρτήσεως, συμβιωτικῆς κοινότητος καί ἀμέσου περιβάλλοντος.

ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ : 'Υπάρχουν διαφοραί μεταξύ τῶν ἀρχῶν

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ : 'Υπάρχουν βασικαί μάλιστα διαφοραί.

ΠΑΣΣΑΚΟΣ : Νά περιορισθῆ ἀκόμη περισσότερο ἡ ὕλη τῆς Β' ποὺ ἀναφέρεται εἰς τά ζῶα καί φυτά τῶν θερμῶν χωρῶν.

ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ: Διδάσκονται ἀντιπροσωπευτικά ζῶα καί φυτά τῶν θερμῶν χωρῶν.

ΜΟΥΣΤΑΚΑ: Νά περιορισθοῦν εἰς τό ἐλάχιστον ἢ ἀπαλειφθῆ τελείως, νά διδαχθοῦν δέ τά δικά μας φυτά καί ζῶα.

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ : Σχετικά μέ τήν ἑνότητα "Φυτά καί ἄνθρωποι" νά γίνη ἐμπειρική καί χονδροειδής ἡ κατάταξις των εἰς τό δημοτικόν, τό δέ γυμνάσιο ν'ἀσχοληθῆ μέ τήν οἰκονομικήν των σημασίαν.

ΜΟΥΣΤΑΚΑ: 'Η φυσιογνωστική ὕλη εἰς τό Δημοτικόν πρέπει νά συμπληρωθῆ μέ ἐνότητας ποὺ θά ἔχουν σχέσιν μέ ἐκτροφεῖα καί σταυλικήν παραγωγήν.

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ: 'Η ἀνθρωπολογία πρέπει νά μετακινηθῆ εἰς τό γυμνάσιον διά λόγους βαθυτέρας κατανοήσεως.

ΜΟΥΣΤΑΚΑ : Διά τό δημοτικόν εἶναι δυσνόητος καί ἀνιαρά ἡ ὕλη τῆς ἀνθρωπολογίας.

ΒΑΡΔΑΚΗΣ: Τό σῶμα εἶναι τό ἄμεσον περιβάλλον τοῦ παιδιοῦ. Νά παραμείνουν εἰς τό Δημοτικόν βασικά στοιχεῖα ἀνθρωπολογίας καί ὡρισμένα νά μετακινηθοῦν εἰς τό γυμνάσιον.

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ: Στοιχεῖα ὑγιεινῆς πρέπει νά διδαχθοῦν ἀπαραιτήτως.

ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ: Πρέπει τό παιδί νά ξέρη γενικά περί τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ: Νά λείψουν αἱ λεπτολόγοι περιγραφαί.

ΚΟΝΙΔΑΡΙΩΤΗΣ: Τά περισσότερα παιδιά δέν ἠμποροῦν νά κατανοήσουν τό ἀνθρώπινο σῶμα.

ΠΑΣΣΑΚΟΣ: Νά μάθη κάτι διά τόν ἑαυτόν του-Μαθαίνει πολλά ἔξω ἀπό τόν ἑαυτόν του.

ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ:'Ημπορεῖ νά ἁπλοποιηθῆ ἡ περιγραφή τῆς λειτουργίας τῶν διαφόρων συστημάτων.

'Επί τῶν συζητηθέντων, ἡ γνώμη τοῦ κ. Προέδρου εἶναι ἡ ἑξῆς, ὅτι θά πρέπει νά διδάσκωνται εἰς τό δημοτικόν ἀδρομερῆ στοιχεῖα περί τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἰς συνάρτησιν πρός τούς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς ἡ δέ λεπτομερής ὀνοματολογία τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καί τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ νά μετακινηθῆ εἰς τό γυμνάσιον.

./.

Μετά τήν διατυπωθεῖσαν γνώμην τοῦ κ. Προέδρου, ἡ συνεδρίασις διακόπτεται ἵνα συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπί τοῦ ὡς ἄνω θέματος καί ληφθῇ ἡ τελική ἀπόφασις ἐπ' αὐτοῦ.

Περί ἧς συνετάγη ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἕπεται:

Ὁ Πρόεδρος

Χ. Πλυτάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΝ.ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πράξις 8η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 16ην Μαρτίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 9.30 π.μ. καὶ ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἐκπ/σεως συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1) Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου
2) Παρδάκη Θεμιστοκλέους
3) Ἀνδριοπούλου Δημητρίου
4) Πασσάκου Κων/νου
5) Κονιδιταράτου Βασιλείου
6) Βλαυτίδη Νικολάου, ὡς Μελῶν καὶ τῶν Εἰδικῶν Συμβούλων παρὰ τῷ ΚΕΜΕ Μαραγκουδάκη Γεωργίου καὶ Κουστάκα Καλλιόπης καὶ ἠσχολήθη ἐπὶ τῶν συμπερασμάτων ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν Μαθημάτων.

Ἐν ἀρχῇ ἀνεγιγνώσκεται καὶ ἐπικυροῦται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς Ν.Βλαυτίδης, θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν Μελῶν τοῦ Τμήματος, τὰ ἐπὶ τοῦ θέματος συμπεράσματα αὐτοῦ, διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἔχοντα ὡς ἀκολούθως:

Τάξις Γ - Δ

Ἐνότητες Φυσικῆς Ἱστορίας

(Δ) Φυτὰ καὶ ζῶα τῆς Ἑλλάδος

(α) Παραμένουν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος καθωρισθέντα, θὰ ἐπιλέγωνται δὲ πρὸς διδασκαλίαν κατὰ προτεραιότητα τὰ κατὰ τόπους ἐπιχωριάζοντα Φυτὰ καὶ ζῶα, συμφώνως πρὸς ὅσα ἀργότερον θὰ καθορισθοῦν σχετικῶς μὲ τὴν διάταξιν καὶ τὴν ποσότητα τῆς ὕλης κατὰ τάξιν. Πρέπει νὰ διδάσκωνται δὲ μὲ μορφὴν περιγραφικὴν καὶ μὲ τὰς αἰτιώδεις σχέσεις αἱ ὁποῖαι συνάπτονται μεταξὺ τρόπου ζωῆς, κατασκευῆς τοῦ σώματος καὶ περιβάλλοντος τοῦ ζῴου. Ἐπίσης πρέπει νὰ διακριθοῦν χρησιμότης καὶ αἱ σχέσεις ποὺ ὑπάρχουν μεταξὺ ζῴου, φυτοῦ καὶ ἀνθρώπου. Ἐπίσης πρέπει νὰ γίνῃ μνεία τῶν γενικῶν κατηγοριῶν τῶν φυτῶν καὶ ζῴων ὡς καὶ τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων αὐτῶν.

./.

(β) Δέν ὑπάρχουν ἐνότητες αἱ ὁποῖαι ἠμποροῦν νά μετανιν-
θοῦν εἰς τό γυμνάσιον.

(Β)(α) Τά ὀρυκτά τοῦ ὑπεδάφους τῆς Ἑλλάδος, ἡ χημική σύν-
θεσις αὐτῶν, ἡ βιομηχανική ἐπεξεργασία κ.λ.π. πρέπει νά διδάσκων-
ται εἰς τό γυμνάσιον, λόγω τῆς ἰδιαιτέρας των σημασίας διά τήν οἰ-
κονομικήν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Εἰς τό Δημοτικόν θά γίνῃ μνεία τῶν κατά τόπους ἐπιχωρια-
ζόντων ὀρυκτῶν ἐν στενῇ συναρτήσει πρός τά ἔδαφος, τά προϊόντα καί
τάς ἀσχολίας τῶν κατοίκων ἑκάστης περιοχῆς. Τοῦτο θά διευκολύνῃ τήν
βαθυτέραν κατανόησιν τῆς σημασίας τῶν ὀρυκτῶν διότι δέν θά διδάσκων-
ται ἀποκεκομμένα, ὡς γίνεται σήμερον, ἀπό τό φυσικόν καί ἀνθρώπινον
περιβάλλον εἰς τό ὁποῖ ν ὑπάρχουν, ἀλλά θά ἐντοχθοῦν ὀργανικῶς εἰς
τό πλέγμα σχέσεων ἀνθρώπου καί περιβάλλοντος.

(β) Ἐπειδή ὅμως πολλά ἐκ τῶν διδασκομένων ὀρυκτῶν ἔχουν σήμε-
ρον ἐξέχουσαν σημασίαν εἰς τήν βιομηχανίαν καί οἰκονομίαν τοῦ τόπου
θά πρέπει νά διδαχθοῦν ἐπικαίρως εἰς τό μάθημα τῆς Γεωγραφίας κατ'
ἔντασιν καί βάθος καί ἐν συναρτήσει πάντοτε πρός τήν ὀργανικήν σχέ-
σιν ἀνθρώπου καί περιβάλλοντος.

(γ) Ἡ συστηματική διδασκαλία τῶν ὀρυκτῶν μετανινεῖται πρός
τό γυμνάσιον διότι ἐπιβαρύνει τό ἤδη βεβαρημένον πρόγραμμα τῆς φυ-
σιογνωστικῆς ὕλης τοῦ δημοτικοῦ.

(Γ) Τά Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς παραμένουν εἰς τό δημοτικόν ἀνε-
ξαρτήτως τάξεως.

Μετ' εὐρεῖαν συζήτησιν τό Τμῆμα

ἀ π ο φ α σ ί ζ ε ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

Ἀποδέχεται τάς προτεινομένας μεταβολάς εἰς τό Ἀναλυτικόν
Πρόγραμμα τῶν Φυσιογνωστικῶν Μαθημάτων διά τάς Γ' καί Δ' τάξεις τοῦ
Δημοτικοῦ Σχολείου, διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει τοῦ Εἰσηγητοῦ ἀναφερο-
μένους λόγους, διά τήν μελλοντικήν ὁριστικήν ἀναθεώρησιν τοῦ Προγράμ-
ματος.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἕπεται:

Ὁ Πρόεδρος

Παγιατάκης Σπυρίδων

Ἡ Γραμματεύς

Στεφανίδου Σοφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 9η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 18ην Μαρτίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.30π.μ. καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον τῶν:

1) Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου
2) Βαρδάκη Θεμιστοκλέους
3) Ἀνδριοπούλου Δημητρίου
4) Πασσάκου Κων/νου
5) Κονιδιτσιώτη Βασιλείου
6) Βλουτίδη Νικολάου, ὡς μελῶν καί τῶν ειδικῶν Συμβούλων παρά τῷ ΚΕΜΕ Μαραγκουδάκη Γεωργίου καί Μουστάκα Καλλιόπης καί ἠσχολήθη μέ τήν συνέχισιν τῆς συζητήσεως ἐπί τῶν συμπερασμάτων ἐπί τοῦ θέματος τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν μαθημάτων.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Ν. Βλουτίδης, θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν Μελῶν τοῦ Τμήματος, τά ἐπί τοῦ θέματος συμπεράσματα αὐτοῦ, διά τάς Ε'καί ΣΤ'τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἔχοντα ὡς ἀκολούθως:

Ε' τάξεις

Α) Ἐκ τῆς Ζωολογίας καί φυτολογίας ἡ ἑνότης "τά ζῶα καί φυτά τῶν θερμῶν χωρῶν" μετακινεῖται εἰς τήν ΣΤ' τάξιν, λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ φυσιογνωστική ὕλη τῆς Ε' τάξεως εἶναι ἰδιαιτέρως βεβαρυμένη. Ἐπίσης, διά τούς ἰδίους λόγους ἀπό τ,ήν ἑνότητα "φυτά καί ὁ ἄνθρωπος" μετακινοῦνται εἰς τήν ΣΤ'τάξιν τά στοιχεῖα δ,ε,στ, καί ζ ἤτοι, τά δένδρα, τά κτηνοτροφικά φυτά, τά λαχανικά. Τό στοιχεῖον Θ'τῆς ἰδίας ἑνότητος ἤτοι " Οἰδημητριακά" διαγράφεται

ὡς περιέχον ὕλην ἐπαναληφθεῖσαν.

Ἡ ἑνότης "Τό βασίλειον τῶν φυτῶν. Γενικά χαρακτηριστικά τῶν φυτῶν" μετακινεῖται εἰς τό γυμνάσιον λόγῳ (α) Φόρτου ὕλης τῆς Ε΄ τάξεως καί (β) διδασκαλίας τῶν στοιχείων τούτων εἰς τήν φυτολογίαν τῆς Α΄τάξεως Γυμνασίου.

Προστίθεται ἡ ἑνότης:"Ἐκτροφεῖα-Σταυλική παραγωγή" πρός κατανόησιν τοῦ ρόλου τοῦ οἰκονομικοῦ παράγοντος εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Β) Ἐκ τῆς ὀρυκτολογίας: Ἰσχύει ὅ,τι ἀπεφασίσθη εἰς τάς τάξεις Γ καί Δ΄.

ΣΤ΄ τάξις:

Α) Ἐκ τῆς ζωολογίας/ Αἱ ἑνότητες: Ὁ ζωϊκός κόσμος, τά πτηνά, ἀμφίβια καί ἑρπετά, οἱ ἰχθύες, τά ἔντομα, τά κοιλεντερωτά μετακινοῦνται εἰς τό γυμνάσιον διά λόγους βαθυτέρας κατανόησεως τῆς ὕλης.

Β) Ἐκ τῆς ἀνθρωπολογίας καί Ὑγιεινῆς: Μετακινεῖται πρός τό γυμνάσιον ἡ συστηματική ἀνθρωπολογία ὡς καί ἡ ὑγιεινή μετά τῶν συναφῶν πρός αὐτήν οὐσιωδῶν στοιχείων πρός καλλιτέραν γνῶσιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καί τῆς λειτουργίας τῶν διαφόρων ὀργανικῶν συστημάτων. Εἰς τήν ΣΤ΄ τάξιν πρέπει νά διδαχθοῦν ἀδρομερῆ στοιχεῖα περί τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐν συναρτήσει πρός τούς κανόνας ὑγιεινῆς, ἤτοι: Στοιχεῖα Ἀνθρωπολογίας καί Ὑγιεινῆς.

Προστίθεται ἡ ἑνότης:"Προστασία τοῦ Περιβάλλοντος" διά τήν ἐπισήμανσιν καί πρόληψιν τῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων ἐπί τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ φυτικοῦ καί ζωϊκοῦ κόσμου, ἐκ τῆς μολύνσεως τῆς ἀτμοσφαίρας κλπ. Ἀπαλείφεται ἡ ἑνότης "Ὑγιεινή τῆς κατοικίας " ὡς ἐπαναληφθεῖσα.

Γ) Μετακινεῖται πρός τό γυμνάσιον ἡ συστηματική διδασκαλία τῆς ἑνότητος "Ἀμοιβαία σχέσις Φυτικοῦ καί Ζωϊκοῦ κόσμου". Αὕτη παραμένει εἰς τό δημοτ. σχολεῖον μόνον ὡς κεντρική διδακτική ἀρχή ἡ ὁποία εἰς πᾶσαν περίπτωσιν πρέπει νά ὁδηγῇ τούς μαθητάς εἰς τήν ἀνεύρεσιν τῆς ὀργανικῆς καί βιολογικῆς σχέσεως μεταξύ ζωϊκοῦ καί φυτικοῦ κόσμου.

./.

Μετ' εὐρεῖαν συζήτησιν τό Τμῆμα
ἀποφασίζει ὁμοφώνως

'Αποδέχεται τάς προτεινομένας μεταβολάς εἰς τό 'Αναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν Φυσιογνωστικῶν Μαθημάτων διά τάς Ε' καί ΣΤ' τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει τοῦ Εἰσηγητοῦ ἀναφερομένους λόγους, διά τήν μελλοντικήν ὁριστικήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Προγράμματος.

'Εφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἔπεται:

'Ο Πρόεδρος
Σπ. Παγιατάκης

'Η Γραμματεύς
Σ. Στεφανίδου

Πρακτικόν Συνεδριάσεως 10ης /20-3-76

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ-Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τὴν 20ὴν Μαρτίου 1976, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ καὶ ὥρᾳ 9.30΄π.μ. ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Ἀπυρίωνος Παγιατάκη τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ, ἵνα συνεχίσῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἀναθεώρησιν ἢ ἀντικατάστασιν στοιχείων τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β΄: 1)Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσάκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης, 6) Νικόλαος Παπαδόπουλος ὡς καὶ οἱ παρὰ τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοὶ Σύμβουλοι Γεώργιος Μαραγκουδάκης καὶ Καλλιόπη Μουστάκα.
Χρέη Γραμματέως προσωρινῶς ἀνέλαβεν ὁ νεώτερος τῶν Συμβούλων Β΄Νικόλαος Βλουτίδης.

Ἀρχομένης τῆς Συνεδρίας ὁ κ.Πρόεδρος τοῦ Τμήματος παρακαλεῖ ὅπως συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν συγκεκριμένων προτάσεων τοῦ κ.Εἰσηγητοῦ, σχετικῶς μὲ τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου καὶ ἐπισημαίνει ὡρισμένας δυσκολίας.

Παχιατάκης: Βεβαίως, παρουσιάζονται ὡρισμένες δυσκολίες ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερπηδηθοῦν μὲ τὴν καλυτέραν διάταξιν τῆς ὕλης.

Μαραγκουδάκης: Τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ καὶ Γυμνασίου ἔχει συνταχθῇ μὲ ἄλλην προοπτικήν, δηλαδὴ εἰς τὸ δημοτικὸν νὰ διδάσκεται μία ὡρισμένην ὕλη ἐπειδὴ δὲν προβλέπεται ἐπέκτασις φοιτήσεως.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

'Ανδριόπουλος: Εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον πρέπει νά διδαχθοῦν ὡρισμέναι ἁπλαῖ θέματα, π.χ. νά ἁπλουστευθοῦν ὡρισμέναι ἔννοιαι περί Συντάγματος.

Παγιατάκης: Πρέπει νά καθιερωθῆ μία προοδευτική διαδοχή ὕλης εἰς ὅλο τό οἰκοδόμημα τῆς ἀγωγῆς.

Λήξάσης τῆς συζητήσεως ὁ Πρόεδρος κ.Σπυρ.Παγιατάκης θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ Τμήματος τάς συγκεκριμένας προτάσεις τοῦ κ.Εἰσηγητοῦ καί καλεῖ τά μέλη, ὅπως ἐκφέρουν τήν τελικήν ἐπ'αὐτῶν γνώμην των. Περί'ὧ,

'Αποφασίζεται ὁμοφώνως

α)'Εγκρίνεται ἡ πρότασις τοῦ κ.Εἰσηγητοῦ περί ἐμπλουτισμοῦ τῆς Ἑνότητος "'Η κοινωνία" ἡ ὁποία προβλέπεται ὑπό τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ μέ τά ἑξῆς ὑπό τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Γυμνασίου προβλεπόμενα διά τήν Γ'Γυμνασίου στοιχεῖα τῆς 'Ενότητος "'Η Συμβιωτική Κοινότης : τό χωρίον, ἡ κωμόπολις, ἡ πόλις.

Οἱ βασικοί θεσμοί ἐν τῇ Συμβιωτικῇ Κοινότητι: 'Η ἐκκλησία, τό σχολεῖον, ἡ Διοίκησις, οἱ 'Επαγγελματικοί Συνεταιρισμοί καί οἱ Μορφωτικοί Σύλλογοι.

Βασικά ἔργα ἐν τῇ Συμβιωτικῇ Κοινότητι:

'Η ὕδρευσις, ὁ φωτισμός, ἡ συγκοινωνία, τά μέσα ἀναπαύσεως, ψυχαγωγίας, ὑγείας.

'Η συμπεριφορά τῶν ἀτόμων ἐν τῇ Συμβιωτικῇ Κοινότητι:

Δικαιώματα καί καθήκοντα, τά καθήκοντα πρός τό φυσικόν περιβάλλον, τούς θεσμούς καί τά κοινόχρηστα ἔργα.
'Ο σεβασμός τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καί ὁ αὐτοσεβασμός"
'Η μεταβίβασις αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος διότι :

1) Εἶναι ἐμφανές τό χάσμα εἰς τό Δ.Π. τοῦ Δημοτικοῦ: ἀπό τήν κοινότητα ζωῆς "τό Σχολεῖον " μεταπηδᾶ εἰς τό Κράτος.

./.

2) "Η συμβιωτική κοινότης" έντός της οποίας ζεί ο μαθητής και άποκτά άμεσον και άποτελεσματικήν αντίληψιν των σχέσεων και εξαρτήσεών του από πρόσωπα και θεσμούς σχεδόν παραλείπεται.

3) Η κοινοτική οργάνωσις αποτελεί συμπλήρωμα της ευρυτέρας πρακτικής οργανώσεως ή βίωσις και γνώσις της οποίας θά βοηθήση τόν μαθητήν τού Δημοτικού νά κατανοήση καλλίτερον αφηρημένα σχήματα και ευρυτέρας σχέσεις.

4) Ο μαθητής της Γ' Γυμνασίου με ευρύτερα και περισσότερον θεωρητικά διαφέροντα θεωρεί τήν ύλην ταύτην απλή και παραμένει αδιάφορος.

β) Προτείνει όπως κατά τήν διδασκαλίαν ταύτην εις μαθητάς των πόλεων αποτελέσουν αρετηρίαν ή συνοικία, αι πλησιέστεραι συνοικίαι και τά εντός αυτών Κρατικά Ιδρύματα και Ιδρύματα Κοινωνικής Αφελείας, τά αξιόλογα Ιδρύματα Ιδιωτικού Δικαίου ως και τά αξιολογώτερα δημοτικά έργα. Διότι τά στοιχεία ταύτα εύρίσκονται εις τά πλαίσια των έγγυτέρων εμπειριών των μαθητών των πόλεων.

Ακολούθως λύεται ή συνεδρίασις.

Περί ής συνετάγη τό παρόν πρακτικόν και υπογράφεται ως έπεται:

Ο Πρόεδρος

[illegible]ΠΕΤΣΑΤΣΗΣ

Αντιπ. Πρόεδρος

Τά Μέλη

Θ.ΒΑΡΔΑΚΗΣ

Κ.ΠΑΣΣΑΚΟΣ

Β.ΚΟΝΤΑΤΣΙΩΤΗΣ

Δ.ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ν.ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ

Η.ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Γ.ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ

Κ.ΜΟΥΣΤΑΚΑ

Πρακτικόν Συνεδριάσεως 11ης /22-3-76

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Παιδαγωγικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΠΕ, Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 22ᾳ Μαρτίου 1976, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καὶ ὥρᾳ 9.30 π.μ. ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΠΕ κ. Σπυρ.Παγωτάκη τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως αὐτοῦ, ἵνα συνεχίσῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἀναθεώρησιν ἢ ἀντικατάστασιν στοιχείων τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Παρέστησαν πληθόντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν Μελῶν τοῦ ΚΕΠΕ Σύμβουλοι Β'1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσάκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Ἠλιούτζης, 6) Νικόλαος Παπαδόπουλος ὡς καὶ οἱ παρὰ τῷ ΚΕΠΕ Ἐθελοντικοὶ Σύμβουλοι Γεώργιος Παραγιουδάκης καὶ Καλλιόπη Μουστάκα.

Ἀρχομένης τῆς Συνεδρίας ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Τμήματος παρακαλεῖ ὅπως συνεχισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν συγκεκριμένων προτάσεων τοῦ Εἰσηγητοῦ κ.Θ.Βαρδάκη ἐπὶ τῶν θεμάτων: 1) Μεταφέρεται ὕλης ἐκ τοῦ Γυμνασίου πρὸς τὸ Δημοτικὸν 2) Προσθήκη νέας ὕλης 3) Γενικώτεραι προτάσεις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Ἐν συνεχείᾳ διεξάγεται διεξοδικὴ συζήτησις ἐπὶ τῶν προτάσεων ἔχουσα ἐν περιλήψει ὡς ἀκολούθως :

κ. Βαρδάκης Τὸ μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου πρέπει νὰ ἀναχωρῇ παιδιαγωγικοῦ ἄξιώματος, τὸ ὁποῖον θὰ διέπῃ τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν τοῦ μαθητοῦ εἰς τὸ σχολεῖον. Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡ προσωπικότης τοῦ διδασκάλου διὰ τὴν θεμελίωσιν ὑγιοῦς πολιτικῆς ἀγωγῆς. Ἡ φύσις τοῦ μαθήματος ἐπιτρέπει νὰ μεταθέσωμεν θεωρητικὴν ὕλην ἀπὸ τὸ Δημοτικὸν εἰς τὸ Γυμνάσιον χωρὶς ἀποδυνάμωσιν τοῦ παιδαγωγικοῦ

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ἔργου εἰς τὸν τομέα τοῦτον καὶ ἀντιστρόφως, μεταβίβησιν γυμναστικῆς ὕλης πρὸς τὸ Δημοτικόν, ἂν ἀντιμετωπισθοῦν διδακτικοὶ καὶ παιδαγωγικοὶ λόγοι τὰ ἐπιβάλλουν.

κ. Μαραγκουδάκης τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ καὶ Γυμνασίου ἔχει συνταχθῆ μὲ ἄλλην προοπτικὴν δηλ. εἰς τὸ δημοτικὸν νὰ διδάσκεται μία ὡρισμένη ὕλη ἐπειδὴ δὲν προβλέπεται ἐπάνοδος τῆς φοιτήσεως.

κ. Μουστάκα Νὰ διευρυνθῆ ἡ ὕλη τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μὲ τὴν ἔννοια: Ἡ ὑπερεθνικὴ ἀντίληψις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

κ. Ἐπ. Παγιασάκης: Συμφωνεῖ μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ συζητηθῆ τὸ θέμα, ὅταν συνταχθῆ τὸ νέον Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Δηξάσης τῆς συζητήσεως ὁ Πρόεδρος κ. Σαυρ. Παψιασάκης θέτει ὑπ' ὄψιν τὰς συγκεκριμένας προτάσεις τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ καὶ καλεῖ τὰ μέλη ὅπως ἐκφέρουν τὴν τελικὴν ἐπ' αὐτῶν γνώμην των.

Ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων ἀποφασίζεται ὁμοφώνως :

1) Ἐγκρίνεται ἡ μεταβίβησις τῆς ὡσαύτως προβλεπομένης διὰ τὴν Γ' Γυμνασίου ὕλης ἐκ τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου πρὸς τὸ Δημοτικόν :

<u>Ἡ ἔννοια τοῦ Ἔθνους. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Οἰκειοποίηση πνευματικῶν γνωρισμάτων του. Ἡ Πατρίς, τὰ Ἐθνικὰ Σύμβολα. Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἡ εἰσφορά του εἰς τὸν Πολιτισμόν. Τὰ καθήκοντα τοῦ Ἕλληνος πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Ἔθνος του. Οἱ Ἐθνικοὶ καὶ οἱ κατὰ τόπους Ἥρωες</u>". Διότι δὲν νοεῖται ὀρθὴ καὶ συνεπὴς ἀγωγὴ τοῦ πολίτου, ἂν οἱ μαθηταὶ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων δὲν μυηθοῦν ἐπαρκῶς εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν σημασίαν τῶν ἐννοιῶν τούτων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν εἰς πᾶσαν καλῶς νοουμένην ἀγωγὴν τοῦ πολίτου.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

2) Ἡ δοθεῖσα ἔμφασις εἰς τὰς ἐννοίας Λαὸς καὶ Ἔθνος, ἰδιαιτέρως δὲ τὰς σχέσεις:
Λαοῦ-Κράτους καὶ Λαοῦ-Ἔθνους , διότι αἱ σχέσεις αὗται προσδιορίζουν κατὰ μέγα μέρος τὰ καθήκοντα τῶν μελλόντων πολιτῶν πρὸς τὸ ὀργανωμένον Κράτος καὶ τὴν φυλετικὴν καὶ ἱστορικὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἔθνους.

3) Ἐμπρίνεται ἡ διεθρυνσις τῆς ὕλης τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μὲ τὰς ἑξῆς ἑνότητας, ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης σημασίας αὐτῶν διὰ τὸν σύγχρονον Ἕλληνα:

1) Ὁ Ἕλλην τῆς Διασπορᾶς
2) Ὁ Ἕλλην ὡς Πολίτης τῆς Ἡνωμένης Ἑλλάδος.
3) Ἡ Προστασία τοῦ Περιβάλλοντος.
4) Ἡ ὑπερεθνικὴ ἀντίληψις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἀπολογοῦμαι λόγω τῆς συνεδρίασις.
Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν καὶ ὑπογράφεται ἀδημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ο.Παρδάκης

Κ.Πασσάκος

Δ.Ἀνδριόπουλος

Β.Κονιδιτσιώτης

Ν.Βλουτίδης

Ν.Παπαδόπουλος

Γ.Παραγιουδάκης

Κ.Μουστάκα

Ὁ Γραμματεὺς

Παγιατάκης

Ἀντιπρόεδρος

Πρακτικόν Συνεδριάσεως 12ης/26-3-76

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26ῃ Μαρτίου 1976 ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καί ὥρᾳ 9.30 π.μ. συνῆλθε εἰς τήν αἴθουσαν συνεδριάσεων τῇ προσκλήσει τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα συζητήσῃ περί ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος Φυσικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Παρόντες: 1)Σπῦρος Παγιατάκης, Σύμβουλος Α'τοῦ ΚΕΜΕ, Ἀντιπρόεδρος, 2) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 3)Κων/νος Πασσάκος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5)Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 6)Νικόλαος Βλουτίδης, οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Ἰωάννης Ἰωαννίδης καί Ἰωάννης Σκορδίλης, ὡς καί οἱ ὑπό τοῦ Προέδρου προσκληθέντες εἰδικοί Καθηγηταί τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς εἰς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας Παναγιώτης Βῆχος καί Ἱερεμίας Κουτσογιάννης.

Ἐν ἀρχῇ ὁ κ.Πρόεδρος ἔθεσε τά ἑξῆς περί θέματος ἐρωτήματα:

1)Ποῖος γενικῶς ὁ σκοπός τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

2) Ποία ὕλη ὡς ἀναπόσπαστον μέρος πρέπει νά ἐκβληθῇ.

3) Ποία ὕλη τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πρέπει νά μετακινηθῇ πρός τό Γυμνάσιον.

4) Ποία ὕλη ἐκ τοῦ Γυμνασίου κρίνεται σκόπιμος νά μετακινηθῇ πρός τό Δημοτικόν.

5)Ἀπαραίτητος ἡ αἰτιολογία ἑκάστης προτάσεως βάσει τῶν δεδομένων τῆς Ἐπιστήμης καί τῆς Σχολικῆς ἐμπειρίας.

Κατόπιν ὁ Ἰωάννης Σκορδίλης εἰσηγούμενος, ἐξέθεσεν ὡς κατωτέρω τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις τους:

Εἰσήγησις Α

Τό Ἀναλυτικόν πρόγραμμα Φυσικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

1) Σκοπός

Ὁ ἀναφερόμενος σκοπός εἰς τό ἀναλυτικόν πρόγραμμα τοῦ 1969 πρέπει, κατά τήν προσωπικήν μου ἄποψη, νά

./.

τροποποιηθῇ, νά συγχρονισθῇ πρός τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, νά ἁπλουστευθῇ καί νά συντομευθῇ.

Πρός τόν σκοπό αὐτό ὑποβάλλονται δύο τύποι ἐκ τῶν ὁποίων μπορεῖ κάλλιστα νά χρησιμοποιηθῇ ὁ ἕνας.

2) Ἡ ὕλη τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος.

Ἡ ὕλη τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς ἔχει μία ἰδιομορφία ἐν σχέσει πρός τά λοιπά μαθήματα.
Εἰς τήν Φ.Ἀγωγή δηλαδή μπορεῖ νά πῇ κανείς, ὅτι ἡ ὕλη γιά ὅλες τίς βαθμίδες τῆς ἐκπαιδεύσεως μπορεῖ νά περιέχῃ ἐνιαῖα θέματα π.χ. ἡ διδασκαλία τῆς καλαθοσφαιρίσεως, τῆς κυβιστήσεως, τοῦ ἅλματος εἰς ὕψος, τοῦ ἀκοντισμοῦ κ.λ.π.

Ἡ διαφοροποίηση μεταξύ τῶν βαθμίδων γίνεται διά τῆς ἀναλόγου μεθόδου παρουσιάσεως τῶν θεμάτων, τῆς ἐντάσεως τοῦ προγράμματος καί τοῦ ὕψους τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ καί τέλος διά τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν καταλλήλων ὀργάνων καί χώρων.

Κατά συνέπεια ἕνα σύγχρονο ἀναλυτικό πρόγραμμα Φ.Α. τοῦ δημοτικοῦ πρέπει νά εἶναι εὐρύ, νά περιέχῃ ὅμως πολλά στοιχεῖα μεθοδικῆς, τά ὁποῖα θά ὑποβοηθήσουν τόν διδάσκαλο εἰς τό νά θέτῃ τούς καταλλήλους στόχους, νά χρησιμοποιῇ τά κατάλληλα μέσα γιά νά τούς ἐπιτυγχάνῃ καί τρίτο νά κάμῃ τό μάθημά του εὐχάριστο καί πραγματοποιήσιμο.

3) Μετακίνηση τῆς ὕλης

Συμφώνως πρός τά ἀναφερόμενα δέν γεννᾶται θέμα μετακινήσεως ὕλης τοῦ δημοτικοῦ πρός τό γυμνάσιο. Σκόπιμο κρίνεται τό πρόγραμμα τοῦ δημοτικοῦ νά συμπληρωθῇ μέ δραστηριότητες καί ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ γυμνασίου ὑπό τήν προϋπόθεση, ὅτι ἡ μέθοδος διδασκαλίας καί οἱ στόχοι θά εἶναι ἀνάλογοι πρός τήν ἡλικία τῶν παιδιῶν.

4) Σύνταξη νέου προγράμματος

Γενικῶς ἕνα σύγχρονο ἀναλυτικό πρόγραμμα τοῦ

./.

δημοτικοῦ σχολείου πρέπει νά παρέχη αὐθόρμητη κίνηση καί πολλές δραστηριότητες στό παιδί.

Παραλλήλως ἡ παροχή αὐτή πρέπει νά στηρίζεται στήν αὐτενέργεια τοῦ παιδιοῦ καί τήν ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητός του.καί μέ αὐτό τό πνεῦμα πρέπει νά συνταχθῆ ἕνα νέο ἀναλυτικό πρόγραμμα.

Πρό ἔτους εἶχε συσταθῆ μία ἐπιτροπή γιά νά συντάξη τό ἀναλυτικό πρόγραμμα τῆς Α΄καί Β΄τάξεως, παρ'ὅτι δέ τό πρόγραμμα αὐτό δέν ἐφαρμόστηκε, νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ μία καλή βάση, ἡ ὁποία μέ διάφορες τροποποιήσεις, προσθῆκες καί ἐπεκτάσεις θά ἀποτελέση ἕνα καλό μεταβατικό ἀναλυτικό πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ. Λέγω μεταβατικό γιά τόν λόγον, ὅτι ἡ ἀπόσταση ποῦ μᾶς χωρίζει ἀπό τά ἐπικρατοῦντα εἰς τήν Φ.Α. εἰς τά προηγμένα πράτη τῆς Εὐρώπης, ὅσον ἀφορᾶ τήν σχετική ἐπιμόρφωση τῶν διδασκάλων, τῶν κτιριακῶν καί λοιπῶν μέσων καί τῆς μεθόδου διδασκαλίας εἶναι μεγάλος γεγονός τό ὁποῖο συνιστᾶ μία μεταβατική περίοδο. Μία ἁπλή ἀναγραφή ξένων προγραμμάτων θά ἦτο ἀπό τήν ἀρχή καταδικαστική σέ ἀποτυχία.

Παρά ταῦτα τό μεγάλο πρόβλημα εἰς τήν Φ.Ἀγωγή τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου δέν εἶναι ἡ ἔλειψη καταλλήλου ἀναλυτικοῦ προγράμματος, ἀλλά ἡ ἔλλειψη αὐτῆς τῆς ἰδίας Φυσικῆς Ἀγωγῆς.

Δυστυχῶς εἰς τό ἑλληνικό δημοτικό σχολεῖο, ἐκτός μεμονωμένων περιπτώσεων, ἡ Φυσική Ἀγωγή δέν ὑπάρχει. Ἐμεῖς ἐδῶ, ἀπό αὐτήν τήν ὑπεύθυνη θέση, ὡς καί ὁ διδάσκαλος καί τοῦ τελευταίου μονοταξίου τῆς πατρίδος μας πρέπει νά συνειδητοποιήσουμε, ὅτι τό δημοτικό σχολεῖο ποτέ δέν θά ἐκπληρώση τήν ἀποστολή του, ἐάν δέν ἐνδιαφέρεται καί δέν ἐπιδρᾶ ἐξ ἴσου ἀποτελεσματικά γιά τήν πνευματική καί γιά τήν ψυχοσωματική ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ.

./.

Δέν εἶναι τῆς παρούσης ὥρας θέμα διά νά προτείνουμε λύση, αὐτό θά τό πράξουμε ἐμεῖς οἱ εἰδικοί εὐχαρίστως μόλις μᾶς ζητηθῆ, ἐκεῖνο ὅμως τό ὁποῖον ὑποστηρίζουμε μέ πίστη καί βεβαιότητα εἶναι, ὅτι ἡ σημερινή κοινωνία, ἡ διαπλανητική, ἡ καταναλωτική, ἄς τήν ὀνομάσουμε ὅπως θέλετε, ἔχει ἀνάγκη, ὅσο ποτέ ἄλλοτε, ἀτόμων ἰσορρόπων καί ἰσχυρῶν ἐξ ἴσου εἰς τό πνεῦμα ὅσο καί εἰς τό σῶμα.

Αὐτόν τόν τύπον τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νά δραματίζεται καί νά προσδοκᾶ ἡ ἐκπαίδευση καί ἐφ'ὅσον τείνει νά τόν δημιουργήση πρέπει νά θεωρεῖται σύγχρονη καί ἐπιτυχημένη.

'Ο Πρόεδρος Παγιατάκης λέγει: "'Επειδή νέοι συντελεσταί (ψυχολογικοί, σωματικοί, μορφωτικοί, οἰκονομικοί) ἔχουν ἐπιδράσει ἐπί τῆς ὅλης ἐξέλιξεως τοῦ παιδός δι'αὐτό ἐπιβάλλεται μία ἀναμόρφωσις τοῦ προγράμματος τῆς Φυσικῆς 'Αγωγῆς εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον".

'Ο Σκορδίλης ὑποστηρίζει, ὅτι πρέπει νά στηριχθῶμεν εἰς παλαιόν πρόγραμμα, τροποποιοῦντες αὐτό ἀναλόγως.

Παγιατάκης: Μᾶλλον.

'Ιωαννίδης: Πρίν διατυπώσω τίς ἀπόψεις μου πάνω στά θέματα τῆς πρώτης αὐτῆς συνεδρίασης γιά τή Φυσική 'Αγωγή τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἐπιτρέψτε μου, κ.Πρόεδρε, νά διατυπώσω δύο ἀπορίες μου:

α) 'Αρχίζει σοβαρή ἐργασία στόν τομέα τῆς Φ.Α. καί ἡ θέση τοῦ λειτουργοῦ Φ.Α. στό ΚΕΜΕ εἶναι ἀκόμη κενή, ἐνῶ ὑπάρχουν συνάδελφοι ἄξιοι, καί μέ προσόντα, γιά νά τήν καταλάβουν.

β) 'Εν ἀγνοία τοῦ ἀρχαιοτέρου συμβούλου τοῦ Κλάδου ἔχει ὁρισθεῖ εἰσηγητής ὁ νεώτερος πάρεδρος. Τήν ἀπορία αὐτή δέν ἐκφράζω ἀπό αἴσθημα προσωπικῆς εὐθιξίας, ἀλλά γιατί τό θέμα ἔχει οὐσιαστική σημασία - ἐπιτρέψτε μου νά μήν ἐπεκταθῶ πάνω σ'αὐτό - καί πρόκειται καί γιά θέμα τάξεως καί ἀρχῆς.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στό ἐρωτηματολόγιο, πού σέ μένα δόθηκε αὐτή τή στιγμή, ἡ ἀπάντησή μου εἶναι:

1. Γιά τήν πρώτη ἐρώτηση: Σκοπός τῆς Φ.Α. στό Δημοτικό Σχολεῖο καί γενικότερα στήν Ἐκπαίδευση, εἶναι νά βοηθήσει στήν ἁρμονική, καθολική ἀνάπτυξη καί διαμόρφωτική τελειοποίηση τῶν σωματοψυχικῶν δυνάμεων τοῦ παιδιοῦ, ὥστε νά ἐξελιχθῆ αὐτό σέ προσωπικότητα ὑγιά, ἐλεύθερη καί δημιουργική μέσα στή κοινωνία.

2. Στίς ὑπόλοιπες ἐρωτήσεις ἀντί γιά ἀπάντηση ἔχω νά παρατηρήσω ὅτι τό θέμα τῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων, εἴτε πρόκειται γιά τό Δημοτικό Σχολεῖο ἤ τό Γυμνάσιο ἤ τό Λύκειο, δέν εἶναι θέμα ὕλης μόνον ἀλλά καί θέμα δομῆς· καί τό δεύτερο εἶναι τό βασικότερο.
Γι'αὐτό, γιά νά γίνη σωστή δουλειά, νομίζω πώς πρέπει χωρίς παλιά δεδομένα(ἡ δημιουργία καινούριου ἀναλυτικοῦ προγράμματος μέ προσθαφαιρέσεις σέ παλιό εἶναι κατά τή γνώμη μου ἀπαράδεκτη)νά γίνη ἡ ἐργασία ἀπό τήν ἀρχή. Τελευταῖα ἔχει ἐκπονηθῆ ἀναλυτικό πρόγραμμα γιά τήν Α' καί Β'τάξη τοῦ Δ.Σ., καί νομίζω πώς τό πιό σωστό εἶναι νά ἐπανεξετάσουμε καί νά συμπληρώσουμε τήν ἐργασία αὐτή. Κι'αὐτό μπορεῖ νά γίνει σέ συντομότερο χρονικό διάστημα καί ἀνταποκρίνεται ἔτσι στήν οὐσία τῆς ὑπουργικῆς ἐντολῆς.
Ἀκόμη θά ἤθελα νά προσθέσω κ. Πρόεδρε ὅτι ὕστερα ἀπό τό ἀναλυτικό πρόγραμμα, ἄν θέλουμε νά ἀποδώσει, θά πρέπει νά φροντίσουμε τό γρηγορότερο γιά τήν κατατόπιση ἐκείνων πού θά ἀναλάβουν νά τό ἐφαρμόσουν.
Καί ὁ πιό σύντομος τρόπος εἶναι μέ ἐνημερωτικά σεμινάρια νά ἑτοιμαστοῦν στελέχη ἀπό τούς καθηγητάς Φ.Α. τῶν Παιδαγ.Ἀκαδημιῶν καί ἀπό ὁρισμένους ΝΕΣΑ, καί αὐτοί σέ ἡμερήσια σεμινάρια πού θά γίνουν στήν περιοχή τους νά ἀναλάβουν νά κατατοπίσουν τούς δασκάλους πάνω στό νέο ἀναλυτικό πρόγραμμα.

Παράλληλα εἶναι ἀναγκη νά σχηματισθοῦν ὁμάδες ἐργασίας ἀπό εἰδικούς καθηγητάς Φ.Α. γιά νά ἐκπονήσουν βοηθητικά

./.

ἐγχειρίδια, χωριστά γιά κάθε δραστηριότητα (ἄθλημα) καί μέ ὁδηγίες γιά ὅλες τίς ἡλικίες καί γιά ὅλα τά στάδια ἐξέλιξης τῆς κάθε δραστηριότητας.

Δέν ἀναφέρομαι ἐδῶ στήν ἐπιμόρφωση τῶν δασκάλων πού θά ἀναλάβουν μελλοντικά τήν Φ.Α. στά Δ.Σ. οὔτε στή σωστή γυμναστική κατάρτιση τῶν σπουδαστῶν τῶν Π.Α. πού εἶναι ὕψιστης σημασίας, διότι δέν εἶναι μέσα στά θέματα τῆς σημερινῆς συνεδρίασης. Ἀναφέρω μόνον ὅτι πάνω σ'αὐτά τά θέματα ἔχουν ὑποβληθεῖ στό παρελθόν λεπτομερεῖς εἰσηγήσεις μου.

Κουτσογιάννης Ὑποβάλλει πρόγραμμα Φυσικῆς Ἀγωγῆς Α' καί Β'τάξεως, ἐκπονηθέν ὑπό τῆς Δ/νσεως Προγράμματος καί Μελετῶν.

Παχιατάκης. Ἡ Μόρφωσις τῶν Δασκάλων εἰς τό μάθημα τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς εἶναι ἀπογοητευτική. Ἔχουν παρεξηγήσει τούς σκοπούς τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς καί πρέπει ἡ ἀναμόρφωσις ν'ἀρχίση πρῶτα ἀπ'ἐκείνους. Ἐπειδή συντόμως θά κατατεθῆ τό Νομοσχέδιον περί τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν αἱ ἀποφάσεις πού πρέπει νά πάρωμεν πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς ἔχουσαι ἐπείγοντα χαρακτῆρα.

Σμορδύλης. Ἔχω πολλάς προτάσεις νά σᾶς κάνω γιά τό νέο πρόγραμμα (μετεκπαίδευσι τῶν Δασ/λων, ἀγῶνες μεταξύ σπουδαστῶν Παιδ.Ἀκαδημιῶν κ.λ.π.)

Παχιατάκης. ~~Ποία ὕλη ἐκ τοῦ Γυμνασίου μπορεῖ νά μετα-~~ Ποία ὕλη ἐκ τοῦ Γυμνασίου μπορεῖ νά μετακινηθῆ εἰς τό Δημοτικόν;

Βῆχος. Γνώσεις δέν προσφέρει ἡ Σωματική Ἀγωγή ἀλλά δραστηριότητες διά τῶν ὁποίων ἀναπτύσσεται ὁ ψυχικός καί σωματικός κόσμος τοῦ παιδός. Συμβατικά τό λέμε μάθημα. Νομίζω ὅτι ἡ ὕλη πού δίδεται εἰς τό Δημοτικόν καί εἰς τό Γυμνάσιον εἶναι ἐπαρκής, ἀρκεῖ νά τήν διευρύνωμε καί νά ἐμβαθύνωμε περισσότερον εἰς τήν σημασίαν καί τήν τεχνικήν τήν λεπτομερειῶν. Συγκεκριμμένως ἐπιβάλλεται νά διδαχθῆ ἡ μεθοδική κάθε ἀθλήματος.

./.

Σκορδίλης. Βάσεις διά τήν σύνταξιν τοῦ προγράμματος πρέπει νά εἶναι ἡ ἡλικία τῶν παιδιῶν.

Παγιατάκης. Προτείνει αἱ τροποποιήσεις νά δοθοῦν γραπτῶς καί νά δικαιολογεῖται ἡ κάθε πρότασις.

Κουτσογιάννης. Δέν συμφωνῶ μέ τόν τρόπον πού διδάσκεται σήμερα ἡ Σωματική Ἀγωγή. Δέν εἶναι προσηρμοσμένη εἰς τάς σημερινάς ἀπαιτήσεις. Εἶναι ἔξω ἀπό παιδαγωγικάς καί ψυχολογικάς βάσεις. Ἀπορριπτέον τό ὑπάρχον πρόγραμμα.

Παγιατάκης Νά τό διαγράψωμεν καί νά ἑτοιμάσωμεν ἐξ ὑπαρχῆς νέον;

Ἰωαννίδης. Συμφωνῶ μέ τόν κ.Κουτσογιάννη.

Σκορδίλης. Ἀναμφιβόλως εἶναι ἐπηρεασμένον τό νέον πρόγραμμα ἀπό τό παλαιόν, ἀλλά δέν συμφωνῶ μέ τόν κ.Κουτσογιάννη, διότι τό πρόγραμμα τοῦτο ἀφήνει ἱκανά περιθώρια ἐλευθερίας εἰς τόν δάσκαλον.

Παγιατάκης. Ὑπάρχει μέση λύσις ἐπί τῶν ἀπόψεων τοῦ κ. Κουτσογιάννη καί τοῦ κ.Σκορδίλη καί πρέπει νά τήν βροῦμε.

Βαρδάκας. Συμφωνεῖ μέ τήν κατάρτισιν τοῦ νέου προγράμματος καί ὄχι τήν τροποποίησιν τοῦ παλαιοῦ. Προτείνει μεθοδολογικάς μεταρρυθμίσεις.

Πασσάκος. Συμφωνεῖ.

Παγιατάκης. Ἐν καιρῷ θά κάνωμεν τάς δεούσας προτάσεις εἰς τό Ὑπουργεῖον διά ριζικήν ἀλλαγήν τοῦ προγράμματος, ἐπί τοῦ παρόντος ὅμως ἡ Ἐπιτροπή δέον νά προτείνῃ τήν ἀπάλειψιν αὐτῆς ἤ ἐκείνης τῆς ὕλης διά τούτους ἤ ἐκείνους τούς λόγους, τήν μετακίνησιν ἄλλης πρός τό Γυμνάσιον ἤ ἐκ τοῦ Γυμνασίου πρός τό Δημοτικόν.

Βλουτίδης. Νά δοθοῦν ὑποδείγματα διδασκαλίας διά τόν δάσκαλον.

Παγιατάκης. Ὑπάρχουν πάντοτε γενικαί ὑποδείξεις διά τόν δάσκαλον. Μεθοδολογικῶς κινεῖται εἰς εὐρύτερα στάδια σήμερα,

./.

Πρέπει νὰ δίδωνται πλαίσια ἀλλὰ εἰς ἀδρὰς γραμμάς.
Ὑποδείγματικαὶ διδασκαλίαι θὰ γίνουν ἐν καιρῷ.
Ἡ συνεδρίασις διακόπτεται ἵνα συνεχισθῇ τὴν 8.4.76.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠΥΡ.ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ
Ἀντιπρόεδρος Α'

Τὰ Μέλη

Θ.ΒΑΡΔΑΚΗΣ

Κ.ΠΑΣΣΑΚΟΣ

Β.ΚΟΝΙΔΙΤΣΙΩΤΗΣ

Δ.ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ν.ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ

Ι.ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Π.ΒΗΧΟΣ

Ι.ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

13η Συνεδρίασις τῆς 29-3-76

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπ/κῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τήν 29ῃ Μαρτίου 1976, ἡμέρα Δευτέρα καὶ ὥρα 10ῃ π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη, τό ὁλιμάκιον τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα ἀσχοληθῇ μέ τά ἑξῆς θέματα:

1ον Ἐπί τοῦ προγράμματος τοῦ Δ.Σ. εἰς τό μάθημα τῆς Ἱστορίας.

2ον Ἐπί τῆς αἰτήσεως τοῦ Δ/λου Κων/νου Πιάνου περί χορηγήσεως ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης ἐντός τῆς Ἐκπ/σεως.

Παρόντες: 1) Σπυρίδων Παγιατάκης, Σύμβουλος Α΄τοῦ ΚΕΜΕ, Ἀντιπρόεδρος, 2) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 3) Κων/νος Πασσάκος, 4) Νικόλαος Βλουτίδης, 5) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 6) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, Σύμβουλοι τοῦ ΚΕΜΕ, ὡς καὶ τό μέλος παρά τῷ ΚΕΜΕ Γεώργιος Μαραγκουδάκης.

Θέμα Ιον Ὁ Εἰσηγητής Δημήτριος Ἀνδριόπουλος ἀναγιγνώσκει τάς βασικάς γραμμάς τῆς εἰσηγήσεώς του ἐπί τοῦ προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἰς τό μάθημα τῆς Ἱστορίας, ὡς αὕτη ἔχει καταχωρισθῇ εἰς τό πρακτικόν τῆς Συνεδρίας τῆς 27-2-1976.

Θέμα ΙΙον Τό Συμβούλιον ἐπελήφθη τῆς διαβιβασθείσης παρά τῆς Δ/νσεως τῆς Δημοτ. Ἐκπ/σεως τοῦ Ὑπουργ. Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρ/των αἰτήσεως τοῦ Διδ/λου Κωνσταντίνου Πιάνου περί χορηγήσεως ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης ἐντός τῆς Ἐκπ/σεως.

Κατά πρῶτον εἰσηγεῖται ὁ Σύμβουλος Κων/νος Πασσάκος ἐπί τοῦ θέματος ὡς ἀκολούθως:

Ὁ αἰτῶν διδάσκαλος κ.Κ.Χ.Πιάνος σύν τῇ αἰτήσει του ὑπέβαλεν καὶ τό ἐρωτηματολόγιον, συνιστάμενον ἐξ ἑβδομήκοντα δύο ἐρωτημάτων μετά διπλῆς τριβαθμίου κλίμακος ἀπαντήσεων διά τόν ἐξεταζόμενον, τό ὁποῖον πρόκειται νά χρησιμοποιηθῇ ὡς ὄργανον τῆς ἐρεύνης. Προσεκόμισεν ὡσαύτως βεβαίωσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Ἰνστιτούτου Παιδαγωγικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης, ἐν Γερμανίᾳ, Δρος Ε. SCHMALOHR ἐν τῇ ὁποίᾳ δεικνύεται ὅτι ὁ αἰτῶν εἶναι ὑποφήφιος διδάκτωρ μέ ἐγκριθέν θέμα διατριβῆς "αἱ θέσεις τῶν Ἑλλήνων διδασκάλων ἔναντι τοῦ Παιδιοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας" Δέν παρέχεται ἔνδειξις ὅτι τό ἀναφερθέν ἐρωτηματολόγιον εἶναι ὡσαύτως ἐγκεκριμένον παρά τοῦ καθοδηγοῦντος καθηγητοῦ.

Κατ'ἀρχήν φρονοῦμεν ὅτι τό Κ.Ε.Μ.Ε., συμφώνως ἄλλωστε καὶ πρός τάς κυρίας ἐνδιώξεις του θά πρέπει νά ἐνθαρρύνῃ πᾶσαν σοβαράν ἐρευνητικήν προσπάθειαν εἰς τόν χῶρον τῆς Παιδείας, θεωρουμένων τῶν τοιούτων μελετῶν ὡς συμβολήν γενικῶς εἰς τήν ἐκπαιδευτικήν ἔρευναν εἰς τήν χώραν μας καὶ τῶν οἱωνδήποτε ἐγκύρων ἀποτελεσμάτων των ὡς χρησίμων διά τό καθόλου ἔργον ἡμῶν εἰς τό Κέντρον.

./.

'Η ἀναφερομένη ἔρευνα τοῦ κ.Κ.Χ.Πιάνου ἐμφανίζεται ὡς μία προσπάθεια συμβολῆς εἰς τόν κλάδον τῆς πειραματικῆς Παιδαγωγικῆς.Διαφαίνεται προσέτι ὅτι ἐξ αὐτῆς καί ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων της πιθανόν νά προκύψῃ ὡρισμένον ὄφελος ,ἐξ ἐπόψεως παροχῆς χρησίμων δεδομένων,διά τήν ἐκπαίδευσιν εἰς τήν χώραν μας.

Ἤδη ἐπί τῆς οὐσίας τῆς ὑπό κρίσιν 'Ερεύνης θά ἦτο δυνατόν νά γίνουν μεταξύ ἄλλων καί αἱ ἀκόλουθοι παρατηρήσεις:Τό θέμα καθαυτό παρουσιάζει μίαν γενικότητα καί εὐρύτητα-ἀναφέρεται εἰς τόν ψυχολογικόν τομέα τῆς προσωπικότητος καί μάλιστα τῶν στάσεων αὐτῆς ἐνῶ ὡς γνωστόν, προκειμένου περί ἀντικειμένων 'Επιστημονικῆς φύσεως ταῦτα πρέπει νά εἶναι εἰδικῆς μορφῆς ὥστε νά προκύπτουν ἐκ τοῦ ἐρευνητικοῦ χειρισμοῦ των κατά τό δυνατόν ἔγκυρα ἀποτελέσματα.Παρομοία εὐρύτης παρουσιάζεται καί ὡς πρός τά ὑποκείμενα τῆς ἐρεύνης ἐνῶ τό θέμα ἀναφέρεται εἰς τάς θέσεις διδασκάλων ἔναντι τοῦ παιδιοῦ καί τῆς διδασκαλίας,ὁ ἐρευνητής περιλαμβάνει εἰς τά ὑποκείμενα καί σπουδαστάς Παιδαγωγικῶν 'Ακαδημιῶν εὑρισκομένων εἰς τό στάδιον τῶν σπουδῶν των καί στερουμένων παντελῶς προσωπικῶν ἐμπειριῶν διδασκαλίας καί ἐπαφῶν μεταξύ μαθητῶν.

Διά τήν σύνταξιν τοῦ ἐρωτηματολογίου δέν φαίνεται νά ἐχρησιμοποιήθησαν ὅλαι αἱ παραδεδεγμέναι συναφεῖς ἀρχαί.Δέν παρουσιάζονται, λόγου χάριν,τά ἐρωτήματα ταξινομημένα καθ'ὁμάδας,ἐκάστης ἀναφερομένης εἰς ὡρισμένον εἰδικόν τομέα τοῦ ὑπό ἔρευναν ἀντικειμένου.Δέν γνωρίζομεν ἐάν τό ἐρωτηματολόγιον τοῦτο ὑπέστη κάποιαν δοκιμασίαν μέχρι τῆς διαμορφώσεώς του εἰς τήν τελικήν μορφήν,ὡς ὑποβάλλεται.Τά ἐρωτήματα ἐκτείνονται εἰς εὐρείας καί ποικίλας περιοχάς ὡς ἐκείνη τῶν σκοπῶν τῆς ἀγωγῆς (ἐρώτημα 7ον),τῆς Παιδονομίας (ἐρώτημα 9ον),ἀγωγῆς τοῦ χαρακτῆρος (ἐρώτημα 53ον),κ.ἄ.'Ανάμη θά ἠδύνατο νά ἐπισημανθοῦν καί ἐρωτήματα μέ οὐχί ἀπολύτως σαφές περιεχόμενον διά τόν ἐρωτώμενον.'Ενδεικτικῶς ἀναφέρομεν ἐπί τούτου τά ἐρωτήματα 12ον,23ον,11ον.'Εν ἀναφορᾷ πρός τήν ἐξαβάθμιον,κατ'οὐσίαν,κλίμακα ἀπαντήσεων (" Συμφωνία + 3 + 2 +1, Διαφωνία -1 -2 -3 ") θά ἠδύνατο νά ὑποθέσῃ κανείς ὅτι ὡς ἔχει αὕτη εἶναι πιθανόν νά μή ἀποκλείῃ τάσεις αὐθαιρεσίας καί προχειρότητος,ἄνευ πολλῆς σκέψεως,κατά τήν ἀπάντησιν τῶν ἐρωτημάτων ὑπό τῶν ὑποκειμένων τῆς ἐρεύνης,μέ ἐπιπτώσεις ἀρνητικάς ἐπί τῆς ἐγκυρότητος τῶν ἀποτελεσμάτων.

Πᾶσαι αἱ γενόμεναι εἰδικώτεραι παρατηρήσεις ,ἐν τούτοις ,δέν ἔχουν τό παράπαν τήν ἔννοιαν δυσμενοῦς καθόλου κρίσεως ἐπί τῆς ἐρευνητικῆς

./.

ἐργασίας τοῦ αἰτουμένου. Ἐξ ἄλλου ἡ κυρία εὐθύνη δι' αὐτήν ἐμπίπτει εἰς τήν ἁρμοδιότητα τοῦ καθοδηγοῦντος καθηγητοῦ, ὅστις καί θά παρακολουθήσῃ, ὑποθέτομεν, δεόντως τήν ἐρευνητικήν αὐτήν ἐργασίαν διά νά προκύψουν ἐξ αὐτῆς ἀξιόλογα ἐπιστημονικά δεδομένα.

Κατά ταῦτα, παρά τάς ἐκφρασθείσας ἀρισμένας ἐπιφυλάξεις μας, προτείνομεν ὅπως δοθῇ παρά τάς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου ἡ ὑπό τοῦ κ.Κ.Χ.Πιλάνου αἰτουμένη ἄδεια διεξαγωγῆς τῆς ἐρεύνης.

Μετά τήν εἰσήγησιν κατά τήν διεξαχθεῖσαν μεταξύ τῶν μελῶν συζήτησιν ἐγένοντο αἱ ἑπόλουθοι προτάσεις.

Παγιατάκης: Δέν συμφωνῶ μέ τόν τίτλον τοῦ θέματος. Τό θέμα δέν εἶναι καινοφανές, εἶναι ἀσαφές, στερεῖται ἐπαρκοῦς σοβαρότητος. Ἀποτελεῖ μᾶλλον θέμα ἀνάγκης διά διατριβήν. Ὑπάρχει ἑπόμη ἔλλειψις διαλεκτικῆς ὕφῆς τοῦ θέματος.

Κασσᾶκος: Ὑπάρχουν ἀρκεταί ἀρνητικαί πλευραί, ἀλλά δέν θά ἔπρεπε νά ἀπορριφθῇ. Προτείνει νά τοῦ δοθῇ ἡ ἄδεια διά τήν ἔρευναν, ἀλλά βεβαίως νά διατυπωθοῦν αἱ σχετικαί ἐπιφυλάξεις μας.

Ἀνδριόπουλος: Νά τοῦ δοθῇ ἡ ἄδεια ἀλλά νά τοῦ γίνουν ὑποδείξεις, ἐπειδή χρειαζόμεθα ἀνθρώπους μέ διδακτορικήν πτυχίον, ἄς εἴμεθα ἐπιεικέστεροι. Ἄς τόν βοηθήσωμεν.

Παγιατάκης: Νά τούς βοηθήσωμεν ἀλλά νά τούς προστατεύσωμεν ἀπό ἐπιπολαιότητας. Μέ φοβίζει ἡ εὐκολία μέ τήν ὁποίαν ἐπιχειροῦν μερικοί νέοι νά ἐπιτύχουν ἄνοδον. Μέ προβληματίζει ἡ στάσις τοῦ Καθηγητοῦ ὡς πρός τήν ἐκλογήν τοῦ θέματος τῆς ἐρεύνης.

Ἀνδριόπουλος: Ἠμποροῦμεν νά τοῦ θέσωμεν ὅρους αὐστηροτέρους.

Κονιδιτσιώτης: Ἐπιθέτει τόν τρόπον παροχῆς τῶν διδακτορικῶν πτυχίων εἰς Γερμανίαν. Ἡ γνώμη του εἶναι ὅτι τό θέμα δέν εἶναι ἀπό τά ἄριστα.

Ἐλευθερίης: Χαώδης ἀσάφειαι εἰς τό θέμα. Δέν παρέχει ἕνα γενικό διάγραμμα ἐπί τῆς ἐρεύνης.

Βαρδάκης: Προτείνει ὅπως ζητηθῇ καί κατατεθῇ βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Καθηγητοῦ περί τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐγκρίσεως τοῦ ἐρωτηματολογίου τῆς ἐρεύνης.

Κασσᾶκος: Συμφωνεῖ μέ τόν κ. Βαρδάκη.

Ἀνδριόπουλος: Ὑποστηρίζει ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά εἶναι ὁ τελικός τίτλος αὐτός. Θά πρόκειται μᾶλλον περί προκαταρκτικῆς ἐργασίας τῆς ἐρεύνης.

Παγιατάκης: Ἐάν περιώριζε τό θέμα του πού εἶναι ἀχανές, θά ἦτο εὐκολώτερον.

Ἀνδριόπουλος: Ἐφ' ὅσον τό ἐρωτηματολόγιον συνετάχθη ὑπό τοῦ ἰδίου, νά τροποποιηθῇ.

./.

Βαρδάκης: Νά καλέσωμεν τόν ζῶον.

Παπασσάκος: Τό ΚΕΜΕ νά μή ὑποθαρρύνῃ τούς νέους ἐπιστήμονας. Νά ἔχωμεν τάς ἐπιφυλάξεις μας ἀλλά νά τούς ἐπιτρέπωμεν ἔρευναν.

Παγιατάκης: Θά πρέπῃ ὁ σκοπός τῆς ἐρεύνης νά εἶναι περισσότερον συγκεκριμένος, τό θέμα περιωρισμένον καί ἡ ἔρευνα νά περιορισθῇ εἰς τούς Διδ/λους καί ὄχι εἰς τούς σπουδαστάς τῶν Ἀκαδημιῶν.

Τό Συμβούλιον ἀκούσαν τῆς εἰσηγήσεως καί κατόπιν διεξαχθείσης συζητήσεως

Ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

α) Ὅπως ἀναβληθῇ ἡ λῆψις ἀποφάσεως μέχρις ὅτου ὑποβληθῇ εἰς τό ΚΕΜΕ ἐρωτηματολόγιον τῆς διεξαχθησομένης ἐρεύνης ἐγκεκριμένον ὑπό τοῦ ἐπιβλέποντος καθηγητοῦ.

β) Ὅπως ὁ αἰτῶν Κ.Πιάνος ἐνθέση δι'ὑπομνήματός του εἰς ὥρας γραμμάς ἐπί τῆς ἐρευνητικῆς διαδικασίας τήν ὁποίαν θά ἀκολουθήσῃ καί διασαφήσῃ πληρέστερον τόν ὑπ'αὐτοῦ ἐπιδιωκόμενον συγκεκριμένον σκοπόν.

Ἐφ'ᾧ συνετάγη τό παρόν καί ὑπογράφεται

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος

Δ. Παγιατάκης

(Ἀντιπρόεδρος τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.)

Τά μέλη

Θ.Βαρδάκης

Β.Κονιδιτσιώτης

Δ. Ἀνδριόπουλος

Κ.Παπασσάκος

Ν.Βλουτίδης

Πρακτικόν Συνεδριάσεως 14ης

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31ῃ Μαρτίου 1976 ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καί ὥρᾳ 9.30΄π.μ. εἰς τήν αἴθουσαν Συνεδριάσεων τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη,τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἵνα συζητήσῃ περί τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Παρόντες: Σπυρίδων Παγιατάκης,Σύμβουλος Α΄τοῦ ΚΕΜΕ,Ἀντιπρόεδρος,2) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης,3)Κων/νος Πασσάκος,4)Βασίλειος Κονιδιτσιώτης,5)Δημήτριος Ἀνδριόπουλος,6)Νικ.Βλουτίδης, ὁ Εἰδικός Σύμβουλος παρά τῷ Κ.Ε.Μ.Ε. Γεώργιος Μαραγκουδάκης,ὡς καί οἱ ὑπό τοῦ Προέδρου προσκεκλημένοι εἰδικοί Καθηγηταί τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων,Κων/νος Εὐρυγένης,τῆς Μαρασλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας καί Ἰωάννα Τσουκάτου,τῆς Σχολῆς Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας.Γραμματεύς ἡ ἐπί βαθμῷ ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας Σοφία Στεφανίδου.

Ἐν ἀρχῇ ὁ κ. Πρόεδρος ἔθεσε τά ἑξῆς περί θέματος ἐρωτήματα:

1) Ποία ὕλη τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦ ἰσχύοντος προγράμματος,πρέπει νά φύγῃ ἐντελῶς καί γιά ποίους λόγους;

Τόν λόγον λαμβάνει ὁ κ.Εὐρυγένης.

Εὐρυγένης Τό πρόγραμμα ὅπως διατυπώνεται δέν εἶναι ψυχολογημένο διά τό παιδί,εἶναι βεβαρυμένο.Ἀναγινώσκει τό πρόγραμμα καί προβαίνει εἰς σχετικάς παρατηρήσεις.

Παγιατάκης Τό ἰχνογραφικό σχέδιο διαποτίζει τή ζωή τοῦ παιδιοῦ στό Δημοτικό Σχολεῖο.Τό ἰχνογράφημα εἶναι ἕνα μέσον νά ἐκφράσῃ τόν ψυχικόν του κόσμον τό παιδί,ἐπομένως ἡ ἔκφρασις ὑπάρχει σάν ἀνάγκη εἰς τό παιδί,τοιουτοτρόπως δέν ἠμποροῦμεν νά τό περιορίσωμεν μέσα σέ ὅρια,Εἶδε τό πρόγραμμα Α΄καί Β΄ τάξεως εὑρίσκονται στοιχεῖα ἀπαράδεκτα;

Εὐρυγένης. Ἀπαράδεκτον ἐξ ὁλοκλήρου.

Πασσάκος Νά ἀπορριφθῇ;

./.

Εὐρυγένης Μάλιστα. Νά δοθῆ ἐλεύθερον ἀπό μνήμης ἰχνογράφημα ,εὐκαιρισιά μέσα εἰς τά πλαίσια ἐνδιαφερόντων.

Μαρογκουδάκης.Συμφωνῶ μέ τόν κ. Εὐρυγένην,ἀλλά ἐρωτῶ: ἡ ἀπόλυτος ἐλευθερία ἐκφράσεως μέ τό σχέδιο,ἕως πότε θά ὑπάρχῃ ;

Παγιατάκης 'Ο Δ/λος θά παρακολουθῆ τό παιδί,δέν θά εἶναι ἁπλῶς παρατηρητής,θά βοηθῆ τό παιδί νά φθάσῃ εἰς τήν ἐπομένην βαθμίδα ἕως ὅτου φθάσῃ εἰς τήν ὡριμότητα δηλ.νά μπορέσῃ νά πάνῃ ὡρισμένα σχήματα ἀνέτως ἀρχότερα καί τελικῶς νά προσαρμοσθῆ εἰς τάς ἀρχάς τοῦ ὀπτικοῦ ρεαλισμοῦ.

Παπασάκος Συμφωνῶ.

Παγιατάκης 'Η ἐμμονή εἰς ὡρισμένους ἰχνογραφικούς τύπους μήπως καθηλώσει τό παιδί;

Εὐρυγένης 'Η ἐπέμβασις τοῦ Δ/λου εἰς τήν Α'καί Β'τάξιν νά γίνεται εἰς σοβαράς παραλήψεις ἤ σφάλματα.

Βαρδάκης Πρέπει νά σεβώμεθα τήν ἐκφραστικότητα τοῦ παιδιοῦ. Εἶναι ἀποδεδειγμένο ὅτι τό 'Ελληνόπουλο ἀπό ἀπόψεως ἰχνογραφικῆς ἐκφράσεως,διατυπώσεως κ.λ.π.ὑπερτερεῖ ἔναντι τῶν παιδιῶν πολλῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. 'Ερωτῶ μήπως ἡ ἔκφρασις πού προσαρμόζεται σέ ἐξωτερικά καλούπια ,μήπως ἐμποδίζει τό παιδί ν' ἀναπτυχθῆ σ'ἕναν καλλιτέχνη τῆς αὔριον;

Κονιδιτσιώτης 'Ο Δ/λος ξέρει ὅτι πρέπει ν'ἀφεθῆ ἐλεύθερον τό παιδί.

Παπασάκος: Τό ἰχνογράφημα καλλιεργεῖ τήν δεξιότητα τοῦ χεριοῦ εἰς τό παιδί.

'Ανδριόπουλος Θεωρῶ σκόπιμον ὅτι θά πρέπει νά διατυπωθῆ ὑπό τοῦ κ.εἰσηγητοῦ ὁ σκοπός τοῦ μαθήματος.Τοῦτο θά διευκολύνῃ τήν συζήτησιν καί τήν συναγωγήν τῶν συμπερασμάτων μας.

Παγιατάκης Αὐτό περιμένω ἀπό τόν κ. Εὐρυγένη: τόν σκοπόν τοῦ μαθήματος.'Ο σκοπός πρέπει νά εἶναι ἐξελικτικός ὄχι στατικός διότι αὐτή εἶναι καί ἡ κατάστασις τοῦ παιδιοῦ.Εἶναι ἔμφυτος ἡ ροπή νά ἐκφράζῃ τό παιδί ὅτιδήποτε.

'Απ'ἀρχῆς πρέπει νά τεθῆ ἕνας συγκεκριμένος σκοπός εἰς τί ἀποβλέπουν τά Τεχνικά μαθήματα εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Παγιατάκης Αὐτό περιμένω ἀπό τόν κ.Εὐρυγένη: τόν σκοπόν τοῦ μαθήματος.Ὁ σκοπός πρέπει νά εἶναι ἐξελικτικός ὄχι στατικός διότι αὐτή εἶναι καί ἡ κατάστασις τοῦ παιδιοῦ. Εἶναι ἔμφυτος ἡ ροπή νά ἐκφράζῃ τό παιδί ὁτιδήποτε. Ἀπ'ἀρχῆς πρέπει νά τεθῇ ἕνας συγκεκριμένως σκοπός εἰς τί ἀποβλέπουν τά Τεχνικά μαθήματα εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

Τσουκάτου Ἡ ἰχνογραφική ἱκανότης τοῦ παιδιοῦ ἐξαρτᾶται καί ἀπό τό περιβάλλον εἰς τό ὁποῖον ζεῖ καί ἀπό τά μέσα τά ὁποῖα τοῦ προσφέρουν.

Εὐρυγένης Τό παιδί τό σημερινό,δέν εἶναι τό παιδί τῆς περασμένης 10ετίας.Ἡ τηλεόρασις καί ὅλα τά σύγχρονα μέσα ἔχουν βοηθήσει τό παιδί νά ἐξελιχθῇ.

Παγιατάκης Πλῆθος καί ποικιλία ἐρεθισμῶν πού δέχεται τό παιδί καί ἡ ποικιλία τῶν μέσων πού ὑπάρχουν ὄντως βοηθεῖ τό παιδί.

Παπασάκος Δέν εἶναι περισσότερον ἔξυπνα σήμερον τά παιδιά, ἀλλά φθάνουν γνωρίτερα εἰς τήν ὡριμότητα.

Παγιατάκης Ἡ ἐπιτυχής ἐξέλιξις τοῦ παιδιοῦ ὀφείλεται εἰς τάς ἐνθαρρύνσεις πού ἔχει καί εἰς τούς εὐνοϊκούς συγχρόνους βιολογικούς ὅρους τῆς ἀναπτύξεώς του.

Εὐρυγένης Ἐντός ἀπό τήν ἀνάπτυξιν τῶν ἐμφύτων δεξιοτήτων τοῦ παιδιοῦ,ἡ ἰχνογράφησις καλλιεργεῖ καί τάς πρωτοβουλίας τῶν παιδιῶν καί ἀκόμη τοῦ καλλιεργεῖ τήν τάσιν πρός ἔρευναν.

Βλουτίδης Τό παιδί δημιουργεῖ μέ τήν ἰχνογραφίαν.

Παγιατάκης Εἰς τάς ἀνωτέρας τάξεις ἡ ἰχνογραφία καλλιεργεῖ τό καλαισθητικόν συναίσθημα τοῦ παιδιοῦ.

Εὐρυγένης Ἀκόμη ἐξυπηρετεῖ καί τά ἄλλα διδασκόμενα μαθήματα.

Παγιατάκης Βεβαίως,τό μάθημα ἔχει παιδαγωγικήν ἀξίαν.Ποῖος ὅμως ὁ στόχος,τοῦ μαθήματος τῆς ἰχνογραφίας,εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.Ποῖος ὁ συγκεκριμένος τελικός σκοπός; Ποῦ κατατείνει ὅλη ἡ προσπάθεια τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων;

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Βαρδάκης Ἀπώτατος σκοπός εἶναι ἡ αἰσθητική ἀγωγή ὑπό τήν ἔννοιαν τῆς καλλιεργείας τῆς εὐαισθησίας.

Εὐρυγένης Οἱ σκοποί εἶναι πρακτικοί καί παιδαγωγικοί.

Κονιδιτσιώτης Ἀνώτερος σκοπός τῶν Τεχνικῶν εἶναι ἡ ὑποβοήθησις τοῦ παιδιοῦ, ὥστε νά δύναται νά ἀναγνωρίζῃ τήν ὡραία μορφή, νά τήν ἐκτιμᾷ καί, ὅσο εἶναι δυνατόν νά τήν δημιουργῇ, ὥστε νά μορφώνεται γενικά.

Κονιδιτσιώτης Ὁ γενικός σκοπός εἶναι διττός: (α) ὠφελιμιστικός, ἀποβλέπων εἰς τήν ἀπόκτησιν δεξιοτήτων τῆς χειρός, καί (β) αἰσθητικός, ἀποσκοπῶν εἰς τήν καλλιέργειαν τῆς ἱκανότητος τοῦ παιδιοῦ νά ἐκφράζεται καί δημιουργῇ καλλιτεχνικῶς, συγκινεῖται αἰσθητικῶς καί ἀξιολογῇ ὀρθῶς τάς μορφάς τοῦ ὡραίου εἰς τά διάφορα ἔργα τέχνης καί τήν φύσιν.

Μαραγκουδάκης Νομίζω ὅτι ἕνας ἀπό τούς πολλούς σκοπούς τῆς ἰχνογραφίας εἶναι καί ἡ ἀπεικόνισις τοῦ περιβάλλοντος.

Εὐρυγένης Ἕνας ἄλλος πρακτικός σκοπός εἶναι ὁ οἰκονομολογικός. Δηλαδή ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Μέ τήν καλλιέργεια τῶν δεξιοτήτων τῶν χειρῶν, ὑποβοηθοῦνται ὅλα τά ἐπαγγέλματα καί οἱ βιοτεχνίες, ἐπειδή οἱ σημερινοί μαθηταί τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, θά γίνουν οἱ μελλοντικοί τεχνῖται.

Παχιατάκης Ἡ ἰχνογράφησις ἐνθαρρύνει τήν δημιουργικήν διάθεσιν τοῦ παιδιοῦ, βαθμηδόν τό ἐφοδιάζει μέ κριτήρια καλλιτεχνικῆς ἀξιολογήσεως. Ἀπό τήν ὕλη Α΄καί Β΄τάξεως τοῦ Δημ. Σχολείου τί πρέπει νά ἀπαλειφθῇ;

Εὐρυγένης Νά ἐξοβελισθῇ ὁλόκληρος ἡ ὕλη τῆς Α΄ καί Β΄τάξεως. Προτείνω τήν ἐλεύθερην καί ἐκπαιδευτικήν ἰχνογράφησιν καί τά τεχνικά.

Μαραγκουδάκης Ποία ὀνομασία νά δώσωμεν;

Εὐρυγένης Νά ὀνομασθοῦν: Καλλιτεχνικά Μαθήματα.

Ἀνδριόπουλος Τεχνικά -Καλλιτεχνικά Μαθήματα. Τά Τεχνικά θά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ἐξυπηρετοῦν τόν ὠφελιμιστικόν σκοπόν καί τά Καλλιτεχνικά Μαθήματα τόν αἰσθητικόν σκοπόν.

Κονιδιτσιώτης: Μήπως σ'αὐτόν τόν τίτλον συμπεριλαμβάνονται ἡ Μουσική, ἡ Γυμναστική κ.λ.π.

Εὐρυγένης: Ἐπειδή κατ'ἐπανάληψιν ἔχω ἔλθη εἰς ἐπαφήν μέ συναδέλφους Καθηγητάς τῶν Τεχνικῶν τῆς Ἐκπαιδεύσεως (Μέσης καί Ἐπαγγελματικῆς), ἐπιφέρω τήν γνώμην ὅλων τῶν συναδέλφων, ὅτι ἡ ὀνομασία τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων πρέπει νά ἀλλάξη καί νά γίνῃ Καλλιτεχνικά Μαθήματα.
Συμφωνεῖ ὅμως καί μέ τήν μετονομασίαν εἰς: Τεχνικά Καλλιτεχνικά Μαθήματα.

Συνεχίζοντας τήν μελέτην τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος ὁ κ. Εὐρυγένης λέγει:

Εἰς τά σχολεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔχει καταργηθῆ ἡ ἰχνογράφησις ἐξ εἰκόνων. Προτείνω νά διαγραφῆ ἡ λέξις " ἐξ εἰκόνων" διότι εἶναι ἐξ ἀντιγραφῆς ἤ μηχανική λεγομένη ἰχνογράφησις ἡ ὁποία δέν ἐξυπηρετεῖ τήν καλλιέργειαν τοῦ καλαισθητικοῦ συναισθήματος καί τήν φαντασίαν καί χρησιμοποιεῖται μόνον πρός ἐξυπηρέτησιν ἐμπεδώσεως καί ἐπιφράσεως ἐπί τῆς ὕλης ἄλλων μαθημάτων.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Εὐρυγένης διαβάζει τό ἀναλυτικόν πρόγραμμα Γ'καί Δ'τάξεως καί λέγει ὅτι μποροῦμε νά κάνωμε τό μάθημα ἐκ τοῦ φυσικοῦ σέ θέματα ἁπλά, θέματα τέτοια π.χ. φύλλα δένδρων, γεωμετρικά σχήματα κ.λ.π. Προτείνω νά διαγραφοῦν αἱ λέξεις: " περί προσόψεως οἰκιῶν, ἐπιπλοιῶν κ.λ.π." Ἀντικαθίστανται ὡς ἑξῆς: " ἀπεικόνισις ἁπλῶν εἰς τήν μορφήν οἰκοδομημάτων, ἀντικειμένων, καρπῶν, ἀνθέων, φύλλων, ζώων, ἐντυπωσιακῶν φαινομένων ".

Παγιωτάκης: Μέ φυσικά χρώματα θά ζωγραφίζῃ τό παιδί;

Εὐρυγένης: Ὄχι, δέν εἶναι ἀπαραίτητον.

Παγιωτάκης: Ἡ ἰδιαιτέρα χρησιμοποίησις ἑνός χρώματος ἀπό ἕνα παιδί, εἰς ἕνα ἀντικείμενο ἤ Τμήματος αὐτοῦ ὑποδηλώνει τήν λειτουργικήν του σκοπιμότητα.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Βλουτίδης : Ὑπάρχει εἰς τά Παν/μια τῆς Εὐρώπης εἰδικόν μάθημα περί τῆς ψυχολογίας τῶν χρωμάτων.

Εὐρυγένης Τό χρῶμα πρέπει νά χρησιμοποιεῖται ἀπό τήν προσχολικήν ἡλικίαν καί εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Τό χρῶμα καί τό εἶδος τοῦ χρώματος εἰς τήν διάθεσιν τοῦ μαθητοῦ. Ὑπάρχουν ζεστά καί ψυχρά χρώματα. Τά μέν ζεστά χρώματα δίνουν ἐνεργητικότητα, ζωντάνια ἐνεργητικότητα, εὐθυμία. Τά δέ ψυχρά δείχνουν τήν ἀπαισιοδοξίαν τήν πικρίαν.

Τσουκάτου: Ἡ τεχνοτροπία τοῦ καλλιτέχνου κρίνεται ἀπό τήν ἐπιλογήν τοῦ χρώματος.

Ἀνδριόπουλος Πολλοί παράδεχονται κάποια σχέσιν μεταξύ ἐπιλογῆς χρώματος καί τῆς ψυχολογίας τοῦ ἀνθρώπου πού τό ἐπιλέγει. Ἀλλά ἐπιστημονικῶς ἡ σχέσις αὐτή εἶναι ἀστήρικτος.

Ἡ συνεδρίασις διακόπτεται ἵνα συνεχισθῇ τήν 2-4-76.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠΥΡ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Τά Μέλη

Θ. ΒΑΡΔΑΚΗΣ
Κ. ΠΑΣΣΑΚΟΣ
Β. ΚΟΝΙΔΙΤΣΙΩΤΗΣ
Δ. ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ
Ν. ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ
Γ. ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ
Κ. ΕΥΡΥΓΕΝΗΣ
Ι. ΤΣΟΥΚΑΤΟΥ

15ον. Πρακτικόν Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15 συνῆλθεν σήμερον τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1976, ἡμέρα Πέμπτη καί ὥρα 10.30π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη, τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἵνα συνεχίσῃ τήν συζήτησιν ἐπί τοῦ ἰσχύοντος ἐπισήμου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ 1969 τῶν Μαθηματικῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Παρόντες: 1) Σπ. Παγιατάκης, Σύμβουλος Α΄τοῦ ΚΕΜΕ Ἀντιπρόεδρος 2) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 3) Κων/νος Πασσάκος, Βασίλειος Κονιδιτε-σιώτης, 5) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 6) Νικόλαος Βλουτίδης, Σύμβουλοι τοῦ ΚΕΜΕ , ὡς καί ὁ Γεώργιος Μαραγκουδάκης, Εἰδικός Σύμβουλος παρά τῷ ΚΕΜΕ, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφ. Στεφανίδου.

Θέμα Ἡμερησίας Διατάξεως:

Τό Πρόγραμμα τῶν Μαθηματικῶν τοῦ Δ.Σ.

Κατά τήν συνεδρίασιν ταύτην ἐγένετο ὑπό τοῦ Εἰσηγητοῦ Κων/νου Πασσάκου μία ἀνασκόπησις τῶν ὅσων οὗτος εἰσηγήθη, συνεζητήθησαν καί ἀπεφασίσθησαν κατά τήν συνεδρίαν τῆς 9-3-1976, σχετικῶς μέ τό πρόγραμμα τῶν Μαθηματικῶν, τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Μετά ταῦτα καί κατόπιν ἀνταλλαγῆς σχετικῶν ἀπόψεων μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος, τοῦτο

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Ἐγκρίνει ὁμοφώνως τά ἀποφασισθέντα ὁμοφώνως ἐπί τοῦ ἀναφερθέντος θέματος κατά τήν συνεδρίαν τῆς 9-3-1976.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου Θέματος, συνετάγη τό παρόν καί ὑπογράφεται.

Ὁ Πρόεδρος
Θ.

Σπ. Παγιατάκης
Ἀντιπρόεδρος

Ἡ Γραμματεύς
Σ. Στεφανίδου

16ον Πρακτικόν Συνεδριάσεως

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2ᾳ Ἀπριλίου 1976 ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καί ὥρᾳ 11ῃ π.μ. εἰς τήν Αἴθουσαν Συνεδριάσεων τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἵνα συνεχίσῃ τήν συζήτησιν περί ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου:

Εἰσηγητής: Κων/νος Εὐρυγένης
Πρόεδρος : Σπυρίδων Παγιατάκης
Μέλη : Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης
Κων/νος Πασσάκος
Βασίλειος Κονιδιτσιώτης
Δημήτριος Ἀνδριόπουλος
Νικόλαος Βλουτίδης

Τό μέλος παρά τῷ ΚΕΜΕ: Γεώργιος Μαραγκουδάκης.
Ὡς καί ἡ προσκεκλημένη Καθηγήτρια τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων Ἰωάννα Τσουκάτου.

Συνέχεια εἰς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Δ΄Τάξεως.

Πασσάκος Ἔχω μίαν ἀπορίαν, διατί καταργοῦμεν τό: " εἰκονογράφησις ἐξ εἰκόνων ".

Εὐρυγένης Ἐπειδή εἶναι μηχανική ἡ ἰχνογράφησις καί δέν συμμετέχει τό παιδί. Ἔχει καταργηθῆ πρίν 50 χρόνια εἰς τήν Εὐρώπην. Αὐτό γίνεται μόνον διά τήν ἐξυπηρέτησιν ὡρισμένων μαθημάτων, π.χ. κατασκευήν χαρτῶν κ.λ.π.

Πασσάκος Μεταξύ ἰχνογραφήσεως ἐξ εἰκόνων καί ἰχνογραφήσεως ἐκ τοῦ φυσικοῦ ὑπάρχει πραγματική διάκρισις;)

Εὐρυγένης Ὑπάρχει πραγματική.

Πασσάκος Εἶναι μηχανική ἤ δημιουργική ἡ ἐργασία; Θά ἐμποδίσωμεν τό παιδί νά ζωγραφίσῃ κάτι ἀπό ἕνα βιβλίο;

Εὐρυγένης Ὄχι φυσικά.

Παγιατάκης. Μήπως πρέπει νά περιορίσωμεν τήν ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἰχνογράφησιν καί ὄχι νά τήν ἐξοβελίσωμεν;

Εὐρυγένης Νά τήν δώσωμεν ὡς ἐλευθέραν ἐνασχόλησιν.

Παγιατάκης Θά ἐμποδίσωμεν τό παιδί πού θά θελήσῃ νά ἰχνο-

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

γραφήσῃ ἀντιγράφοντας ἀπό ἄλλην εἰκόνα κάτι πού τό ἐντυπωσίασεν.

Τσουκάτου Νομίζω ὅτι εἰς τό σημεῖον αὐτό εἶναι ἀπόλυτος ὁ κ. Εὐρυγένης.Δέν εἶναι " ξεσήκωμα " μέ τό σιγαρόχαρτο.Μπορεῖ ἐπομένως νά τό κάνῃ.

Εὐρυγένης 'Εγώ τό θέτω ὡσάν μέσον ἐξασκήσεως,ὡσάν μέθοδον διδασκαλίας τοῦ σχεδίου.

Παγιατάκης Εἰς τήν Δ'Τάξιν καταβάλλεται προσπάθεια ὥστε τά παιδιά νά ἀποδίδουν ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἁπλά πρότυπα (καρπούς, ἄνθη,φύλλα,διάφορα ἀντικείμενα κ.λ.π.) ἐν ᾧ ταυτοχρόνως δύνανται νά ζωγραφοῦν καί ἐλευθέρως δικόμη καί σχέδια κατ'ἀπομίμησιν τά ὁποῖα ἐνδεχομένως ἐντυπωσίασαν ζωηρῶς τούς μαθητάς.

Πρόγραμμα Ε' καί ΣΤ' Τάξεως

Εὐρυγένης Προτείνω νά διαγραφῇ ἡ πρώτη φράσις: " ζωγράφησις ἐκ τοῦ φυσικοῦ οἰκιῶν,ἐκκλησιῶν,βιβλίων,ἐδρῶν,ὀργάνων,δένδρων, ἀνθέων,φυτῶν " καί νά ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως: " ζωγράφησις ἐκ τοῦ φυσικοῦ διαφόρων ἀντικειμένων εἱλημμένον ἐκ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος τοῦ φυτικοῦ καί ζωϊκοῦ κόσμου κατά προοδευτικήν φοράν ἐκ τοῦ ἁπλουστέρου εἰς τό συνθετώτερον ". Παραμάτω: " 'Ορθότερα μέτρησις καί ἐκτίμησις τῶν ἀναλογιῶν μιᾶς καθέτου ὁριζοντίου καί μέτρησις τῶν γωνιῶν διά τοῦ γωνιομέτρου" 'Αντικαθίσταται ὡς ἑξῆς: " Παρατήρησις,σύγκρισις καί εὕρεσις τῶν ἀναλογιῶν τοῦ πρός ζωγράφησιν ἀντικειμένου ὑπό τῶν μαθητῶν,ὑποβοηθουμένων εἰς τοῦτο καταλλήλως ὑπό τοῦ Διδασκάλου". 'Εν συνεχείᾳ: " 'Η ἑρμηνεία τοῦ χώρου καί τοῦ ὄγκου διά τῆς τοποθετήσεως σκιᾶς.Θεμελιώδεις ἀρχαί τῆς προοπτικῆς " Προτείνω τήν μετακίνησιν τῆς φράσεως " ἡ μέτρησις τῶν γωνιῶν διά τοῦ γωνιομέτρου" εἰς τό Γυμνάσιον,διά τό τεχνολογικόν σχέδιον,διότι μόνον μέ ὄργανα γίνεται τό σχέδιον αὐτό καί διότι πρόκειται περί τεχνικοῦ σχεδίου τοῦ ὁποίου ἡ φυσική θέσις εἶναι ἐκτός λόγῳ δυσχερειῶν πού παρουσιάζονται, 'Η εἰκονογράφησις ἐκ τοῦ φυσικοῦ λαμβάνει χώραν ἐντός τῆς τάξεως λόγῳ εἰδικῶν συνθηκῶν.

Παγιατάκης Διατί ὄχι καί ἐκτός; Νά τά πᾶμε τά παιδιά εἰς τόν σχολικόν κῆπον ἤ ἀλλοῦ;

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τσουκάτου Εἶναι θέμα χρόνου

Παγιατάκης Νά συμπληρωθῆ: "ἡ ἐν ὑπαίθρῳ ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἰχνογράφησις ἀντικειμένων δύναται νά γίνεται εὐκαιριακῶς καί ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις τό ἐπιτρέπουν ἐντός τῆς τάξεως τῆς συστηματικῆς διδασκαλίας τοῦ θέματος τούτου παραπεμπομένης εἰς Γυμνασιακόν πρόγραμμα".

Εὐρυγένης Ἡ ἰχνογράφησις ἀπό φαντασίας συμπεριλαμβάνεται μέσα εἰς τήν ἰχνογράφησιν ἀπό μνήμης.

Κονιδιτσιώτης Τό ἕνα συμπληρώνει τό ἄλλο;

Παγιατάκης Ὑπάρχει διαφορά. Καί ὁ καλλιτέχνης καί τό παιδί ἀλλοιώνουν τό πραγματικόν ἀντικείμενον. Ὁ πρῶτος γιά νά ἱκανοποιήσῃ τίς ἐκφραστικές του ἀνάγκες καί νά φανῇ συνεπής πρός τή γενικώτερη τεχνοτροπία του τό παιδί μέχρι τή φάση τοῦ ὀπτικοῦ ρεαλισμοῦ, γιατί εἶναι δέσμιο τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ του, πού ἀγνοεῖ τήν ἐξ ἀντικειμένου ὑλική ὑπόσταση καί μορφή τῶν πραγμάτων.

Εὐρυγένης Συνεχίζομεν: Διακοσμητική ἤ διακοσμητικόν σχέδιον:

" Γεωμετρικά, ἀρχαϊκά καί σύγχρονα λαϊκά σχέδια, διακοσμήσεις, κομμάτια δωρικά, ἰωνικά καί βυζαντινά κοινίλματα (φύλλα σταφυλῆς, σταφυλάς, σταυρούς, περιπλοκάδας κ.λ.π.) Λαϊκά σχέδια ἐκ εἴδη κεντήματος (φύλλα, ἄνθη, ζῶα, ἄνθρωποι, δένδρα κ.λ.π. σχηματοποιημένα) Τροποποιεῖται ὡς ἀκολούθως:" Γεωμετρικά, ἀρχαϊκά καί σύγχρονα λαϊκά σχέδια, διακοσμήσεις ὡς καί τοιαῦτα ἐκ τοῦ φυσικοῦ καί ζωϊκοῦ κόσμου." Τά διαγραφέντα παραπέμπονται εἰς τήν ὕλην τοῦ γυμνασίου. Ὅλα τά ἀνωτέρω χρωματίζονται εἴτε διά μελανῆς μολυβδίδος εἴτε διά χρωματισμοῦ δι' οἱωνδήποτε μέσων. Προστίθεται: Ἄσκησις εἰς τήν ἐκτέλεσιν ἁπλῶν σκαριφημάτων ζώων, ἀνθρώπων (σκιτσογραφία).

Ἡ συνέχεια εἰς τήν προσεχῆ συνεδρίασιν τῆς 7-4-76.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠ. ΛΑΓΓΑΡΑΚΗΣ

Ἀντιπρόεδρος

Τά Μέλη

Θ. Βαρδάκης
Κ. Παπασάκος
Β. Κονιδιτσιώτης
Δ. Ἀνδριόπουλος
Ν. Βλουτίδης
Γ. Μαραγκουδάκης
Κ. Εὐρυγένης
Ι. Τσουκάτου

ΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΡΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
Α ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ 17η

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15), συνῆλθε σήμερον τῇ 7ῃ Ἀπριλίου 1976, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καί ὥρᾳ 9.30 π.μ ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. Σπυρίδωνος Παγιατάκη, τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα ἀσχοληθῇ μέ τά ἑξῆς θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως:

1ον Θέμα: Τήν συνέχισιν ἐπί τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

2ον Θέμα: Τό Συμβούλιον ἐπελήφθη τῶν αἰτήσεων α) τοῦ μετεκπαιδευομένου καθηγητοῦ Δημητρίου Πλιάτσικα καί β) τοῦ μετεκπαιδευομένου διδασκάλου Βασιλείου Κοντογιώργου, περί χορηγήσεως ἀδείας διενεργείας ἐρεύνης εἰς Δημοτικά Σχολεῖα.

Παρόντες: Ι) Σπυρ. Παγιατάκης, Σύμβουλος Α΄ τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε., Ἀντιπρόεδρος, 2) Θεμιστοκλῆς Βαφειάδης, 3) Κωνσταντῖνος Πασσάκος, 4) Νικόλαος Βλουτίδης, 5) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 6) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, Σύμβουλοι τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. ὡς καί τό μέλος παρά τῷ Κ.Ε.Μ.Ε. Γεώργιος Μαραγκουδάκης, ὡς καί ὑπό τοῦ Προέδρου προσκληθέντες εἰδικοί Καθηγηταί τῶν Τεχνικῶν Μαθημάτων Κωνσταντῖνος Εὐρυγένης τῆς Μαρασλείου Ἀκαδημίας καί Ἰωάννα Τσουκάτου τῆς Σχολῆς Νηπιαγωγῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα Ἰον

Ὁ εἰσηγητής Κωνσταντῖνος Εὐρυγένης συνεχίζει τήν εἰσήγησίν του.

Μάθημα Ἰχνογραφίας: Τάξις ΣΤ΄: "Ἰχνογράφησις ἐκ τοῦ φυσικοῦ μιᾶς οἰκίας, ἐκκλησίας, κυλίνδρου, κώνου, πυραμίδος, παραλληλεπιπέδου καί λοιπῶν στερεῶν σωμάτων.

Ἐφαρμογή στοιχείων προοπτικῆς, π.χ. μέτρησις ἀκριβῶς καθέτων εὐθειῶν, ὁριζοντίων καί πλαγίων". Προτείνω ὅπως:

./

Διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς: 'Ιχνογράφησις ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἁπλῶν γεωμετρικῶν σωμάτων, οἰκοδομημάτων καὶ ἁπλῶν τοπίων ὑπαίθρου, ἐφ'ὅσον τό τελευταῖο τοῦτο ἐπιτρέπεται εὐκαιριακῶς.

"Χρῆσις γωνιομέτρων διά τήν μεταφοράν τῆς ἀκριβοῦς γωνίας τῶν ἐπιφανειῶν τῶν ἀντικειμένων", μεταφέρεται εἰς τήν ὕλην τοῦ Γυμνασίου„.-

ΦΩΤΟΣΚΙΑΣΙΣ_ Διά παραλλήλων καὶ χιαστί εὐθειῶν ὡς καὶ φθινούσης σκιᾶς διά τήν ἀπόδοσιν τοῦ ὄγκου τῶν ἀντικειμένων. Παραμένει ὡς ἔχει εἰς τό πρόγραμμα.

Χρώματα ἁπλᾶ, σύνθετα, ἁρμονικά, θερμά καὶ ψυχρά. Χρῆσις χρωμάτων παντός τύπου καὶ εἴδους κατ' ἐπιλογήν. 'Ανάλυσις καὶ εὕρεσις βασικῶν μείξεων χρωμάτων καὶ χρωματικῶν τόνων. Παραμένει ὡς ἔχει εἰς τό πρόγραμμα.

'Ιχνογράφησις ἀπό φαντασίας:_ Σύλληψις καὶ ἐντέλεσις θέματος ἐκ τῆς 'Ιστορίας τοῦ 'Αναγνωστικοῦ, τῶν Φυσιογνωστικῶν, τῶν ἐκδηλώσεων τῆς σχολικῆς ζωῆς, (παρελάσεις, ἐκδρομάί, ἐπισκέψεις εἰς ἐργοστάσια κ.λ.π. καὶ τῆς καθημερινῆς διδασκαλίας.

Εὐρυγένης: Προτείνει καὶ τήν ἀπόδοσιν σκηνῶν ἀπό τήν δημοσίαν καὶ ἰδιωτικήν ζωήν.

Παγιατάκης: Δέν συμφωνεῖ, προτείνει κάτι πιό συγκεκριμένο: Σκηναί ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου. Συμφωνοῦν ἅπαντες.

Μαραγκουδάκης: Μήπως θά ἔπρεπε ἀντί "ἰχνογράφησις ἀπό φαντασίας" νά ὀνομασθῇ "ἰχνογράφησις ἀπό μνήμης„;

Παγιατάκης: 'Άλλο ἡ ἀπό φαντασίας καὶ ἄλλο ἡ ἀπό μνήμης ἰχνογράφησις. Διότι τό παιδί εἰς τήν ἀπό μνήμης ἰχνογράφησιν, προσθέτει καὶ φανταστικάς παραστάσεις.

Εὐρυγένης: Προτείνει τήν ἐλευθέραν ἰχνογράφησις ἀπό μνήμης καὶ φαντασίας„:

Οἱ λοιποί συμφωνοῦν.

Ζωγραφική ἐν ὑπαίθρῳ: "Οἱ μαθηταί διδάσκονται ζωγραφικήν εἰς τήν ὕπαιθρον, καθορίζοντος τοῦ διδασκάλου ἓν ἁπλοῦν θέμα: σπιτάκι μ' ἕνα δένδρο. 'Απόδοσις αὐτοῦ δι' ὑδροχρωμάτων ἤ ἄλλου, κατά προτίμησιν τοῦ μαθητοῦ, ὑλικοῦ. Κρίσις ὑπό τῶν μαθητῶν καὶ ἀμοιβή ὑπό τοῦ διδασκάλου„. Προτείνει τήν ἀντικατάστασιν τῶν λέξεων "Ζωγραφική ἐν ὑπαίθρῳ" μέ τήν λέξιν "Ζωγραφική„. Γιατί ἡ ζωγραφική δέν γίνεται μόνον εἰς τήν ὕπαιθρον.

'Επίσης προτείνεται ἡ διαγραφή ὁλοκλήρου τῆς παραγράφου:

./.

"Κατά τάς ήμερησίας έκδρομάς οί μαθηταί δέον νά άφιερώνουν 1-2 ώρας διά τήν έν ύπαίθρω έκ τοῦ φυσικοῦ εἰς τήν ζωγραφικήν, π.χ. νά ζωγραφίσουν τό ἐξωκκλήσι μέ τό δένδρο, τήν βάρκα μέ τά πανάκια, τήν θάλασσαν μέ τό βουνό, τά δένδρα κ.λ.π. Ὅπου θεν νοεῖται ὅτι διά πᾶσαν ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἰχνογράφησιν ἤ ζωγράφησιν ἡ μορφή τῆς διδασκαλίας θά εἶναι ἐργοστηριακή μέ διάταξιν τῶν θρανίων ἤ σχεδιαστηρίων εἰς σχῆμα Π, ἤ ἐλλείψεως ἤ κύκλου μέ τό μοντέλλο εἰς τό κέντρον.

Μαραγκουδάκης: Ποία ἡ διαφορά μεταξύ ζωγραφικῆς καί ἰχνογραφήσεως;

Εὐρυγένης: Πρῶτα ζωγραφοῦμεν (ἰχνογραφοῦμεν) καί μετά χρωματίζομεν.

Μαραγκουδάκης: Μουτζουράνοντας τό παιδί ἕνα χαρτί ἐκφράζεται;

Παγιατάκης: Ἡ ἰχνογράφησις καί ἡ χρῆσις τῶν χρωμάτων, αὐτά τά δύο στοιχεῖα συνυπάρχουν στό παιδί. Αὐτή τήν ροπή τ τοῦ παιδιοῦ πρέπει νά τήν στρέψωμεν πρός ἕνα συγκεκριμένον σκοπόν, μέσα σέ λογικά ὅρια. Νά ἐπιτρέψωμεν εἰς τό παιδί τήν ἐλευθέραν χρῆσιν τοῦ χρώματος. Τοῦτο συμβαδίζει μέ τήν τάσιν τοῦ παιδιοῦ νά χρησιμοποιῇ τό χρῶμα ἀπό μικρᾶς ἡλικίας.

Τσουκάτου: Ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἰχνογραφήματος εἶναι ἡ ζωγραφική.

Μαραγκουδάκης: Μέ ποία ὡρολογία νά τό ἀποδώσωμεν εἰς τό ὡρολόγιον πρόγραμμα;

Παγιατάκης: Ἐρωτᾶ τόν κ. Μαραγκουδάκη καί τόν κ. Εὐρυγένην τί προτείνουν; Διατυπώνονται διάφορες γνῶμες. Καταλήγουν εἰς τήν διατύπωσιν: "Ἰχνογράφησις μέ χρῆσιν χρωμάτων".

Παγιατάκης: Μήπως εἶναι σκοπιμώτερον νά διατυπωθῇ χωριστά: Ἰχνογράφησις-χρῆσις χρωμάτων.

Εὐρυγένης: Αὐτά τά δύο εἶναι συνυφασμένα.

Ἀνδριόπουλος: Προτείνω τό "χρῆσις χρωμάτων" νά ἐφαρμοσθῇ ἀπό τήν Γ΄ τάξιν.

Εὐρυγένης: Τό θέτομεν ἀπό τήν Α΄ τάξιν.

Παγιατάκης: Ἐάν ὁ δάσκαλος εἶναι εὐσυνείδητος καί παρατρύνῃ τά παιδιά ἀπό τήν Α΄ τάξιν εἰς τό ἰχνογραφεῖν φθάνοντας στήν ΣΤ΄ τά παιδιά θά ἠμποροῦσουν ν' ἀποδώσουν μέ κάποιαν εὐχέρειαν, ὅ,τι θέλουν νά ἰχνογραφήσουν.

Οἱ κ. Σύμβουλοι συμφωνοῦν νά χρησιμοποιηθῇ ὁ τίτλος "Ἰχνογράφησις-χρῆσις χρωμάτων ἀπό τήν Α΄ μέχρι τήν Στ΄ τάξιν.

./.

Εὐρυγένης: Διακοσμητική: Σύνθετα γεωμετρικά σχήματα, μαργαρῖται, ἀστέρες, ρόδακες, ἀνθέμια, λωτοί, σπειρωτά καί ἑλικοειδῆ σχήματα, ἀστράγαλοι, μαίανδροι, δωρικά, ἰωνικά καί λέσβια κυμάτια. Μαυρόασπρη ἤ ἐγχρωμος ἀπόδοσις μαϊτῶν. Διακοσμητικά μοτίβα, σχέδια κ.λ.π. βυζαντινοῦ χαρακτῆρος (σταυροί, φύλλα ἀμπέλου, σταφυλαί, περιστεραί, παγάνια, περιπλοκάδες κ.λ.π.) Προτείνεται ἡ διαγραφή τῆς λέξεως "Σύνθετα" ὅπως καί τῶν λέξεων "μαργαρῖται, ἀστέρες, ρόδακες, ἀνθέμια, λωτοί, σπειρωτά καί ἑλικοειδῆ σχήματα, ἀστράγαλοι, μαίανδροι δωρικά ἰωνικά καί λέσβια κυμάτια", διότι εἶναι θέματα ὄχι ἀγαπητά εἰς τούς μαθητάς μέ πολύπλοκα σχέδια, μέ δύσκολη ἐντέλεσιν καί μεγάλη χρονική σπατάλη.

Εὐρυγένης: Προτείνω ἡ ἄνω παράγραφος νά ἀντικατασταθῇ μέ τά ἀκόλουθα: "Διακοσμήσεις μέ γεωμετρικά σχήματα καί παραστάσεις σχετικάς μέ τήν πολιτιστικήν παράδοσιν ἑνός τόπου (ἀρχαϊκή ἤ σύγχρονος). Ἡ διακοσμητική, δέον ὅπως εὑρίσκει ἐφαρμογήν εἰς τά θέματα τῆς χειροτεχνίας.

Τσουμάτου: Προτείνω ἡ Διακοσμητική νά συνυφασθῇ μέ τήν χειροτεχνίαν, νά γίνῃ ἕνας συνδυασμός.

Εὐρυγένης: Νομίζω ὅτι πρέπει νά προσαρμοσθῇ καί εἰς τήν χειροτεχνίαν.

Μαραγκουδάκης: Νά σημειώσωμεν ὅτι ἡ Διακοσμητική θά συνδυασθῇ μέ τήν χειροτεχνίαν εἰς τό πρόγραμμα. Ὁμοίως συμφωνῶ.

Εὐρυγένης: Χρῆσις γεωμετρικῶν ὀργάνων (διά τήν ἀκρίβειαν τῆς ἐντελέσεως). Διαγράφεται ἡ φράσις: διά τήν ἀκρίβειαν τῆς ἐντελέσεως„.

Συμπληρώνομεν: Σκιτσογραφία: θά γίνῃ ἄσκησις εἰς ἀπόδοσιν σκαριφημάτων (Σκιτσογραφία).

Χειροτεχνία

Ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Παγιατάκης προτείνει ὅπως ἡ συζήτησις περιορισθῇ εἰς τά ἀπ' ἀρχῆς τεθέντα τρία ἐρωτήματα: Ι) Ποία ὕλη τοῦ ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ προγράμματος δύναται νά ἀπαλειφθῇ ὁλοσχερῶς;

Ἀπαντήσεις: (Εὐρυγένης). Ὅλη ἡ περιλαμβανομένη ὕλη τῆς χειροτεχνίας εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ, παραμένει ὡς ἔχει, μέ τήν διαφοράν ὅτι, δέον ὅπως ταξινομηθῇ αὕτη ἀπ' ἀρχῆς κατά τάξεις.

Αἱ χειροτεχνικαί ἐργασίαι διά τάς δύο πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου νά μήν ξεφεύγουν ἀπό τήν ἔννοιαν τοῦ παιγνιδιοῦ καί νά εἶναι ἁπλαῖ καί ἐλεύθεραι, εὐκαιριακαί ὅπως εἰσηγηθήκαμε καί διά τό μάθημα τῆς ζωγραφίας εἰς τήν Α΄ καί Β΄ τάξεις. Ἡ ὕλη τῆς Χειροτεχνίας εἶναι ἀπέραντος καί χωρίζεται εἰς πολλούς κλάδους, ἀνάλογα μέ τό χρησιμοποιούμενον ὑλικόν.

Χαρτοτεχνία (χαρτοκοπτική, χαρτοδιπλωτική, κ.λ.π.).
Χορτοτεχνία (Καλαθοπλεκτική, χορτοϋφαντική). Ξυλοτεχνία (Ξυλοκοπτική, ξυλογλύπτική) Γυψοτεχνία, Συρματοτεχνία, Μεταλλοτεχνία, Πλαστική, εἶναι ὁ κατ' ἐξοχήν ἀξιολογώτερος χειροτεχνικός κλάδος. Προσφέρει τεραστίαν ποικιλίαν θεμάτων, ἐπινοήσεων, ἀντιλήψεων, φαντασίαν. Δι' αὐτό πρέπει νά διδάσκεται εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Βιομηχανικόν ὑλικόν: Κατασκευάς ἀπό ἀφρολέξ, φελιζόλ, πολυστερίνη, μαλλί, χρυσόχαρτα κ.λ.π.
Εἰς τό ἰσχῦον ἀναλυτικόν πρόγραμμα τό Βιομηχανικόν ὑλικόν ἀπουσιάζει.

Βαρδάκης: Τό ἀντικείμενον, τό ὁποῖο ν θά κατασκευάσῃ κάθε παιδί δέν μᾶς ἐνδιαφέρει, μᾶς ἐνδιαφέρει ὅμως τό εἶδος τῆς χειροτεχνικῆς ἐργασίας πού τοῦ ταιριάζει.
Πόσες χειροτεχνικές ἀπασχολήσεις ὑπάρχουν σήμερα καί πῶς μπορεῖ νά γίνῃ ἡ κατανομή κατά τάξεις;

Παγιατάκης: Δέν εἶναι θέμα τοῦ παρόντος. Ἐάν τελικῶς δέν μεταπεισθῇ χειροτεχνική ὕλη εἰς τό Γυμνάσιον, εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως μεταγενεστέρως τό Συμβούλιον προβῇ εἰς ἀναπροσανατολισμόν τῆς χειροτεχνικῆς ὕλης μέ βάσιν γενικωτέρας τινάς παιδαγωγικάς ἀρχάς καί κατά δεύτερον λόγον μέ βάσιν τάς δυσχερείας τάς ὁποίας κάθε ἡλικία ἐμφανίζει ὡς πρός τήν φύσιν τῶν ποικίλων χειροτεχνικῶν ὑλικῶν.

Βαρδάκης: Διαφωνῶ ὅτι αἱ χειροτεχνικαί ἐργασίαι πρέπει νά δίδωνται μέ παιγνιώδη τρόπον. Εἰς τάς χειροτεχνικάς ἐργασίας πρέπει ἰδιαιτέρως νά τονισθῇ τό στοιχεῖον τῆς ἐργασίας.

Παγιατάκης: Καί αἱ δύο ἀπόψεις ἔχουν τήν θέσιν των εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον. Ἡ περιοχή ἑκάστης θά ὁρισθῇ ἐν καιρῷ, ὅταν γίνῃ ἡ τελική σύνταξις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Εὐρυγένης: Συνεχίζει τήν ἀνάγνωσιν τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Γ΄ Τάξις

Οἱ μαθηταί κατασκευάζουν διά χαρτονίου περιπτύγματα βιβλίων, διάφορα πολυγωνικά, χαρτοθήκας, χαρταετούς κ.λ.π. Σχεδιάζουν ἐπί χονδροῦ χάρτου συνθετώτερα ἀντικείμενα, τά ὁποῖα κόπτουν διά φολιδίου, ὡς καί διάφορα, ἐπί πόλλας γλασέ, σχήματα, τά ὁποῖα ἀποκόπτουν καί ἐπικολλοῦν ἐπί χαρτονίου (χαρτοκολλητική). Κατασκευάζουν διάφορα διακοσμητικά σχέδια, τά ὁποῖα διπλώνουν (Χαρτοδιπλωτική) καί πλέκουν ἤ ὑφαίνουν διά χαρτίνων ἐγχρώμων ταινιῶν, διάφορα διακοσμητικά σχέδια (Χαρτοπλεκτική καί χαρτοϋφαντική), ἐκ πηλοῦ ἤ πλαστελίνης, κατασκευάζουν ἀνθοδοχεῖα, ἰχθῦς, βατράχους, πτηνά καί διάφορα ἄλλα ζῶα καί ἀντικείμενα, περί ὧν ἐγένετο λόγος κατά τήν διδασκαλίαν τῶν λοιπῶν μαθημάτων (πηλοπλαστική).

Νά μείνῃ ὡς ἔχει.

Προτείνεται: ἡ ἀπάλειψις τῆς τελευταίας παραγράφου: Αἱ μαθήτριαι ἐπί πλέον ἀσκοῦνται εἰς τήν ραπτικήν (ἀσπρόρρουχα). Τό κέντημα (σταυροβελονιά εἰς δυσκολώτερα σχέδια) καί εἰς τήν πλεκτικήν (δαντέλλα μέ τό βελονάκι). Διότι: ἡ διδασκάλισσα δέν εἶναι εὔκολον νά τά διδάξῃ ἕνεκα τεχνικῶν δυσχερειῶν καί β) ἕνεκα τοῦ κινδύνου βλάβης τῶν ὀφθαλμῶν τῶν μικρῶν μαθητριῶν.

Δ΄ Τάξις

Εὐρυγένης: Συνεχίζεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Οἱ μαθηταί κατασκευάζουν ἐκ χονδροῦ χάρτου χαρτοφύλακας, πλαίσια φωτογραφιῶν, διάφορα ἐλλειψοειδῆ, ἀρχαίας περικεφαλαίας, ἀσπίδας, θώρακας κ.λ.π. Πλέκουν ἐκ σύρματος ἤ χόρτου ἤ ἀχύρου καλάθια, πίλους καί ἄλλα πλεκτικά εἴδη, κατασκευάζουν ἐκ πηλοῦ ἤ πλαστελίνης ἀγγεῖα μετά λαβῶν καί κοσμημάτων, ἄνθη, ζῶα, μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, πύλας ἀρχαίων ρυθμῶν, φρούρια, ἀρχαῖα οἰκοδομήματα καί

./.

σκαλίζουν ἐπί ξύλου διακοσμητικά σχέδια κατά τά πρότυπα τῆς λαϊκῆς καί τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Προτείνεται: νά ἀπαλειφθοῦν τά θέματα: "ἀρχαῖαι περικεφαλαῖαι, ἀσπίδες, θώρακες" Ἐπίσης περαιτέρω τά θέματα: "μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, στύλοι ἀρχαίων ρυθμῶν, ἀρχαῖα οἰκοδομήματα". Τά θέματα αὐτά κρίνονται δύσκολα, ἐπαχθῆ καί ἀκαταλλα διά τούς μικρούς μαθητάς.

Ἐπίσης προτείνεται: ἡ ἀπάλειψις τῆς τελευταίας παραγράφου: "Αἱ μαθήτριαι ἐπί πλέον ἀσκοῦνται εἰς τήν ραπτικήν (ἀσπρόρρουχα) εἰς τό κέντημα (λευκόν πρός στολισμόν ἀσπρορρούχων) καί εἰς τήν πλεκτικήν (πλέξιμον περιποδίων) διά τούς αὐτούς ὡς ἄνω λόγους.

Ε: Τάξις

Ὁ κ. Εὐρυγένης συνεχίζων τήν εἰσήγησίν του ἀναγινώσκει τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα καί προτείνει:

Χαρτοζωγραφικήν μέ κόλλες γλασσέ ἐπί θεμάτων εἰλημμένων ἐκ τῶν διδασκαλιῶν τῆς ἑβδομάδος (Ἱστορίας, Φυσικῆς, Χημείας, Θρησκευτικῶν, Ἐκθέσεις ἰδεῶν, Ἀριθμητικῆς, ἐκδρομῶν ὡς καί ἐκπαιδευτικῶν διδασκαλιῶν). Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Χαρτοτεχνία: Κατασκευή συνθετωτέρων οἰκιῶν μετά ἐξωστῶν, περάμων, κ.λ.π. Κατασκευή ὑπό ὁμάδος μαθητῶν τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τό σχολεῖον, τήν Ἐκκλησίαν, τό Κοινοτικόν Καφενεῖον, τήν βρύσιν καί μερικά σπιτάκια.

Προτείνεται νά διαγραφῇ ὁλόκληρος ἡ παράγραφος, διότι πρόκειται περί θεμάτων πού δέν ἐνδιαφέρουν τά παιδιά. Εἰς τήν θέσιν του νά τεθῇ ἡ κυτιοποιΐα καί ἡ κατασκευή γεωμετρικῶν σχημάτων.

Καλαθοπλεκτική-Σπυρτοτεχνία: Κατασκευή καλαθίσκων μέ χόρτον Μαδαγασκάρης ἁπλῶν καί ἐγχρώμων. Συνδυασμός χόρτου καί σύρματος διά τήν κατασκευήν στερεωτέρων ἀντικειμένων. Συνδυασμός χόρτου καί χάρτονι διά τήν κατασκευήν δίσκων, δοχείων καί καλαθίσκων. Κατασκευή διά σύρματος καλάθων ἀχρήστων καί, ἐν συνδυασμῷ μέ κόλλες σγουρές, ἀνθέων. Κατασκευή ἀνθέων μέ σπειρωτόν σύρμα καί ἐγχρώμων κλωστῶν. Παραμένει ὡς ἔχει.

./.

Ξυλοτεχνία: Χρῆσις συστήματος σέγας καί κατασκευή ἐκ χονδροῦ χαρτονίου ἤ κόντρα-πλακέ ἤ ξυλοτέξ οἰκιῶν, ρυθμῶν Ναῶν, συνθέτων δένδρων καί ἀναπαράστασις τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τήν Ἐκκλησίαν, τό Σχολεῖον, τό Κοινοτικόν κατάστημα, τήν βρύσιν κ.λ.π.

Προτείνεται ἡ διαγραφή τῶν θεμάτων "ρυθμῶν Ναῶν" καθώς καί ἡ φράσις "ἀναπαράστασις τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τήν ἐκκλησίαν, τό Σχολεῖον, τό Κοινοτικόν κατάστημα, τήν βρύσηνκ.λ.π Κατασκευή **φάτνης**(διά τοῦ τρόπου τῆς μεγενθύνσεως σχεδιάζουν τά πρόσωπα τῆς φάτνης εἰς τό ξύλο καί τά κόβουν.) Κατασκευή δίσκων, τραπεζίων, καθισμάτων, φακελοθηκῶν, χαρτοκοπτῶν, ἐπιτραπεζίων καί ἐπιτοιχίων βιβλιοθηκῶν, ζώων, ἀνθρώπων, γεωγραφικῶν καί ἡμιαναγλύφων χαρτῶν, πλαισίων ἔργων ζωγραφικῆς καί χαρταετῶν.
Παραμένουν ὡς ἔχουν.
Ἐπίσης προτείνεται ἡ διαγραφή τῆς τελευταίας παραγράφου: "Αἱ μαθήτριαι ἐπί πλέον ἀσκοῦνται εἰς τήν κοπτικήν, ραπτικήν, πλεκτικήν, τό μαντάρισμα καί τό κέντημα," διά τούς ἀνωτέρω μνημονευθέντας λόγους (δυσχέρειαι, ἐνδεχομένη βλάβη τῆς ὑράσεως κ.λ.π).

ΣΤ' Τάξις

Χαρτοζωγραφική: Κατασκευή μέ κόλλες γλασσέ καί ἐπικόλλησις τούτων ἐπί χαρτονίου σκηνῶν ἐκ τῆς σχολικῆς καί οἰκογενειακῆς ζωῆς. Κατασκευή παραστάσεων κατά σύλληψιν ἐκ τῆς διδαχθείσης ὕλης τῆς ἑβδομάδος.

Παραμένει ὡς ἔχει.

Χαρτοτεχνία: Κατασκευή γεωμετρικῶν σωμάτων μέ χαρτόνι. Κατασκευαί συνθετωτέρων οἰκιῶν καί ὅλων τῶν ρυθμῶν τῶν ναῶν. Κατασκευή δίσκων, κυτίων καί φακελοθηκῶν ἐκ στερεωτέρου χαρτονίου. Κατασκευή τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τά ἀξιολογώτερα κτίσματα. Κατασκευή χαρτοφύλακος καί καλύμματος βιβλίων.

Προτείνεται ἡ διαγραφή τῶν φράσεων: "καί ὅλων τῶν ρυθμῶν τῶν Ναῶν" καί "Κατασκευή τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τά ἀξιολογώτερα κτίσματα", διότι τά θέματα ταῦτα κρίνονται ἀνιαρά, ἡ δέ περί αὐτῶν χαρτοτεχνική ἐνασχόλησις τῶν μαθητῶν οὐδόλως διαφέρει ἀπό καταναγκαστικήν ἐργασίαν.

./.

Καλαθοπλεκτική- Συρματοτέχνεια: Κατασκευή καλαθίσκων ἐκ χόρτου, ἐξ ὑφάσματος, ἐκ σπάγγου, ἐκ βούρλων καί λοιπῶν φαινομένων ἐν τῇ περιοχῇ χόρτων. Συμδυασμός αὐτῶν μέ σύρμα. Κατασκευή σκελετοῦ γεωμετρικῶν σωμάτων. Κατασκευή περικεφαλαιῶν, περικνημίδων, θωράκων ἐν συνδυασμῷ χάρτου, χαρτονίου καί σύρματος" διὸ οὗς λόγους ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν. (Κατασκευή καλάθων ἀχρήστων ἀγώνων ἀρτου κλπ) Νά διαγραφῇ ἡ "Κατασκευή περικεφαλαίων, περικνημίδων, θωράκων, ἐν συνδυασμῷ χάρτου χαρτονίου καί σύρματος"

Ξυλοτεχνία: Χρήσις συστήματος σέγας. Κατασκευή ὅλων τῶν ρυθμῶν τῶν Ναῶν. Κατασκευή τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τά κυριώτερα κτίσματα. Κατασκευή τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς περιοχῆς τοῦ σχολείου. Κατασκευή γεωμετρικῶν σωμάτων, Φάτνης, Μάγων ὁδοιπορούντων, καλαθίσκων, τραπεζῶν, φακελοθηκῶν, ἐπιτραπεζίων καί ἐπιτοιχίων βιβλιοθηκῶν, πλοίων, ζώων, ἀνθρώπων, φύλλων, ἀνεμόων καί καρπῶν. Κατασκευή πλαισίων ἔργων ζωγραφικῆς κ.λ.π. Κατασκευή ὁμάδος ποδοσφαιριστῶν καί πετοσφαιριστῶν, χαρτοκοπτῶν, κυτίων, κασετινῶν, διά τήν τοποθέτησιν σχολικῶν εἰδῶν, κατασκευή σκελάρου βιβλιοδεσίας. Ὁμαδική κατασκευή ποιμνίου μέ τόν ποιμένα, τήν στάνην καί τόν σκύλον. Κατασκευή ἀρχαιολογικοῦ καί ἄλλων οἰκοτεχνικῶν ἐργαλείων. Νά διαγραφοῦν διά τούς ἰδίους λόγους αἱ φράσεις: "Κατασκευή ὅλων τῶν ρυθμῶν τῶν Ναῶν. Κατασκευή τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ μέ τά κυριώτερα κτίσματα. Κατασκευή τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς περιοχῆς τοῦ σχολείου". Ἐπίσης νά διαγραφοῦν τά περί χαρτοτεχνικῶν ἀναπαραστάσεων τῆς φάτνης, Μάγων ὁδοιπορούντων" καί ἡ φράσις "Κατασκευή ὁμάδος ποδοσφαιριστῶν καί πετοσφαιριστῶν".

Βιβλιοδετική: Βιβλιοδέτησις βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ σχολείου, περιοδικῶν καί τῶν ἀρχείων τοῦ σχολείου. Παραμένει ὡς ἔχει.

Ἀνθοτεχνία: Κατασκευή μέ σγουρές κόλλες ἀνθέων εἰς πολυχρώμους ἀνθοδέσμας. Συνδυασμός σύρματος καί σγουρῆς κόλλας δι' ἐνισχυμένα ἄνθη. Παραμένει ὡς ἔχει.

Πλαστική: Κατασκευή μέ πλαστιλίνην ἤ πηλόν ἀναγλύφων χαρτῶν καί τοποθέτησις ἐπί αὐτῶν ἐρημονησίων, κτιόνων, γεφυρῶν, ἀεροπλάνων κ.λ.π. κατασκευασθέντων ἐν κιμωλίᾳ. Κατασκευή ἐκ πηλοῦ ἀναγλύφων χαρτῶν καί τοποθέτησις ἐπ' αὐτῶν τῶν προϊόντων τοῦ τόπου. Παραμένει ὡς ἔχει.

./.

Γυψουργία: Ἐπί τῇ βάσει τοῦ ἀναγλύφου χάρτου τῆς πλοστελίνης καί πηλοῦ ἐϊτελοῦν οἱ μαθηταί, τῇ ὑποδείξει τοῦ διδασκάλου, ἀρνητικόν ἐπιμαγεῖον ἐκ γύψου καί ἐν συνεχείᾳ θετικόν ἐπιμαγεῖον. Χρωματίζουν τοῦτο καί τοποθετοῦν σπιτάκια, ἐπιλησοῦλες, προϊόντα κ.λ.π. καί ζωγραφίζουν τάς λίμνας καί ποταμούς. Μέ τόν γύψον οἱ μαθηταί κατασκευάζουν διάφορα διακοσμητικά ἀρχαῖα καί βυζαντινά (μαιάνδρους, ρόδακας, ἀνθέμια, λωτούς, ἀστραγάλους, δωρικά, ἰωνικά καί λέσβια κυμάτια, ἀμπέλου φύλλα, σταυρούς, σπείρας, περιστεράς, παγώνια, τό μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ κ.λ.π.) Ταῦτα γίνονται καί χαρακτά ἐπί τοῦ γύψου, ἀφοῦ σχεδιασθοῦν ἐπί αὐτοῦ.

Κατασκευή προσωπίδων. Διά χαρτοπολτοῦ (ἐφημερίδων, περιοδικῶν ἐμποτισμένων εἰς πολλάς ὑγρόν) κατασκευάζουν οἱ μαθηταί ἐπί γυψίνου ἐπιμαγείου ἤ ~~μαρμαρίνου~~ ἤ ξυλίνου προσωπίδας. Κατ' ἀρχάς θέτουν μικρά ὑγραθέντα τεμάχια ἐπί τοῦ ἐπιμαγείου καί ἐν συνεχείᾳ μεγαλύτερα ἐπ' αὐτῶν καί τά ἀφήνουν νά στεγνώσουν. Κατόπιν χρωματίζουν τάς προσωπίδας. Προτείνεται ἡ διαγραφή ὅλου τοῦ περί γυψουργίας κειμένου καί ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ διά τῆς φράσεως: "Ἁπλᾶ ἐπιμαγεῖα, ἀνάγλυφαι διακοσμητικαί χαράξεις, συγκολλήσεις".

Ψηφιδογραφία: Κατασκευή ψηφιδωτοῦ μέ χαλίκια διά τά σχολεῖα τῶν νήσων καί μέ φιλοκομμένα πετραδάκια διά τά σχολεῖα τῶν ὀρεινῶν περιοχῶν. Ἡ κατασκευή δέον νά γίνεται καί μέ τούς δύο τρόπους. Ιος τρόπος: Σχεδίασις τοῦ θέματος ἐπί διαφανοῦς χάρτου καί τοποθέτησις καί συγκόλλησις τῶν βοτσαλιῶν καί μικρῶν χαλίκων καί ἐν συνεχείᾳ τοποθέτησις αὐτοῦ εἰς τόν πυθμένα τελάρου καί ρῖψις μίγματος τσιμέντου καί ἄμμου πρός συγκράτησιν καί ἐνιαίαν κατασκευήν. 2ος τρόπος: Ἐπί τῆς ἐπιφανείας τοῦ μίγματος τοῦ τσιμέντου καί ἄμμου τοποθετοῦμεν τά χαλίκια ἤ πετραδάκια, ἀφοῦ σχεδιάσωμεν εἰς γενικάς γραμμάς τό σχέδιον καί ἐν συνεχείᾳ συμβουλευόμεθα τό πρωτότυπον σχέδιόν μας. Ψηφιδωτόν γίνεται καί μέ μικροκομμένας ἐγχρώμους ὑάλλας ἤ εἴδει ψηφίδων. Τά θέματα εἶναι κατ' ἀρχάς ἁπλᾶ, εὐθεῖαι παράλληλοι, τεθλασμέναι, μαιάνδροι, ἄνθη καί καταλήγομεν εἰς συνθετώτερα θέματα.

./.

Προτείνεται ἡ ἀντικατάστασις ὅλου τοῦ κειμένου ὡς ἑξῆς:
"Μέ κουμπιά, χάνδρες, ὄσπρια, ζημαριά, μικρά χρωματιστά χαρτάκια".
Προτείνεται ἡ ἀπάλειψις τῆς τελευταίας παραγράφου: Αἱ μαθήτριαι ἐπί πλέον ἀσκοῦνται εἰς τήν κοπτικήν, ραπτικήν, πλεκτικήν καί τό κέντημα.

Καλλιγραφία

Β΄ Τάξις

Γραφή τῶν μικρῶν καί κεφαλαίων γραμμάτων τῆς πλαγίας γραφῆς κατά τήν γενετικήν αὐτῶν σειράν, προηγουμένων τῶν ἀναγκαίων προασκήσεων.

ΣΤ΄ Τάξις

Γραφή τῶν μικρῶν καί κεφαλαίων γραμμάτων τῆς στρογγύλης γραφῆς. Ταχυγραφία. Κεφαλαῖα ἐπιγραφικά καί διακοσμητικά γράμματα. Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν γραφήν ρητῶν καί ἐπιγραφῶν πρός διακόσμησιν τῆς αἰθούσης διδασκαλίας καί τοῦ σχολείου, βιβλίων καί τετραδίων αὐτῶν.
Προτείνεται ἡ διαγραφή ὅλης τῆς ἀνωτέρω ὕλης (Β΄ καί ΣΤ΄ τάξεων) τοῦ ἰσχύοντος προγράμματος, διότι ὁ ἐκσυγχρονισμός τῶν γραφικῶν μέσων τῆς ἐποχῆς μας, κατέστησε τό μάθημα τῆς καλλιγραφίας ὑπό τήν παραδοσιακήν του ἔννοιαν ἀνέφικτον καί χωρίς ἀποτέλεσμα. Τοῦτο δέ, διότι τό BIC ἐξετόπισε τά μελανοδοχεῖα καί τούς κονδυλοφόρους. Οὔτε ἀποκλειστικῶς ἡ πλαγία, οὔτε ἡ ὀρθή ἤ ἡ ἀνάστροφος γραφή, οὔτε ἡ Γοτθική μᾶς εἶναι ἀπαραίτητος.
Προτείνεται λοιπόν ἀντί τῶν ἀνωτέρω ἡ ἀπαίτησις: "Ἄσκησις εἰς καθαράν καί εὐανάγνωστον καί συμμετρικήν γραφήν, μέ παράλληλον βελτίωσιν τοῦ ἀτομικοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος".

Ἐπίσης προτείνεται καί ἡ μετονομασία τοῦ μαθήματος τούτου ἀπό "Καλλιγραφία" εἰς "Καθαρογραφίαν".

Ἐπί τῆς προτάσεως ταύτης διατυποῦνται αἱ κάτωθι γνῶμαι:

Βαρδάκης: Ἡ τυπογραφική γραφή πρέπει νά διδάσκεται;
Παπαδάκος: Ὁ γραφικός χαρακτήρ τοῦ παιδιοῦ εἶναι στοιχεῖον ἀτομικότητος. Πῶς θά τό τυποποιήσωμεν;
Εὐρυγένης: Ἐπιδίωξίς μας εἶναι νά γράφῃ καθαρά μέ βάσι [illegible]

./.

τόν γραφικόν του χαρακτῆρα.

Παγιατάκης: Ἡ Παιδαγωγὸς Ἀμαριώτου εἰς σχετικόν σύγγραμά της γράφει ὅτι τήν γραφήν διακρίνει ἰδιορρυθμία ἀπορρέουσα ἀπό τήν ψυχολογίαν τοῦ γράφοντος.

Ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖον ἀποτυπώνομεν ἐγγράφως τάς σκέψεις μας ἔχει γίνει ἀντικείμενον ψυχολογικῶν ἐρευνῶν, αἱ ὁποῖαι κατέληξαν εἰς τήν ἐπιστήμην τῆς γραφολογίας. Τό παιδί πρέπει νά ἀσκηθῇ ἀπό τά πρῶτα του βήματα νά γράφῃ καθαρά καί εὐανάγνωστα καί τά γράμματά του νά ἔχουν ἁρμονίαν καί ὀπτικήν συμμετρίαν. Θά ξεφύγωμεν κατ' ἀνάγκην ἀπό τά αὐστηρά πλαίσια τῆς παλαιᾶς καλλιγραφίας, ὁ ὅρος ὅμως Καλλιγραφία εἶναι σκόπιμον νά παραμείνῃ, διότι τό παιδί δέν ἀρκεῖ νά γράφῃ μόνον καθαρά, ἀλλά καί εὐκρινῶς καί κατά τρόπον καλαίσθητον καί ὀπτικῶς εὐχάριστον.

Βαρβάκης: Ἡ Καλλιγραφία εἰς τήν Α' τάξιν μήπως δέν ἠμπορεῖ νά ἐφαρμοσθῇ; Μήπως ὁ ὅρος καθαρογραφία θά ἐταίριαζε περισσότερο;

Εὐρυγένης: Αἱ προτάσεις μου αὗται, εἶναι διά τό πρῶτον ἐρώτημα: "Ποία ὕλη τῶν Τεχνικῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, τοῦ ἰσχύοντος προγράμματος, πρέπει νά φύγῃ ἐντελῶς καί διατί;"

Ὅσον ἀφορᾶ τό δεύτερον ἐρώτημα: "Ποία ὕλη τῶν Τεχνικῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, τοῦ ἰσχύοντος προγράμματος, θά πρέπῃ νά μεταπηνηθῇ πρός τό Γυμνάσιον καί διά ποίους λόγους;" Εἰσηγοῦμαι τά κατωτέρω:

Α': Ἰχνογραφία

Δ': Τάξις

Ἡ ἰχνογράφησις ὄψεων ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, πανοπλιῶν, ρυθμῶν κ.λ.π. καθώς καί ἡ ἰχνογράφησις τῶν χαρακτηριστικῶν μελῶν τοῦ σώματος διαφόρων ζώων.

Προτείνεται ὅπως μεταφερθῇ εἰς τήν ὕλην τοῦ Γυμνασίου, διότι διά τούς μαθητάς τοῦ Δημοτικοῦ τά θέματα αὐτά εἶναι ἐπίπονα καί δύσκολα.

Ε': Τάξις

"Ἡ μέτρησις γωνιῶν διά τοῦ γωνιομέτρου" νά μεταφερθῇ εἰς τήν ὕλην τοῦ Γυμνασίου, διότι τό γωνιόμετρον χρησιμοποιεῖται εἰς

./.

τό γραμμικόν καί τεχνολογικόν σχέδιον.
Τό ίδιον ισχύει καί διά τήν Στ΄ τάξιν, ώς πρός τήν χρῆσιν τοῦ γωνιομέτρου.
ΣΤ΄Τάξις Τά διαφοσμητικά σχέδια: "σπεῖρες, μαίανδροι, ἀστράγαλοι, ἑλικοειδῆ κ.λ.π. σχήματα, νά μεταφερθοῦν εἰς τήν ὕλην τοῦ Γυμνασίου, διότι αἱ ἐργασίαι αὗται εἶναι ἐπίπονοι διά τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί δυσχερεῖς εἰς τήν ἐντέλεσίν των.

Β΄ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

Δέν ὑπάρχει θέμα μεταπινήσεως ὕλης ἐκ τοῦ Δημοτικοῦ εἰς τό Γυμνάσιον.

Ἐρώτημα 2ον "Ποία τυχόν ὕλη τῶν τεχνικῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου θά πρέπῃ νά μεταπινηθῇ εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί διά ποίους λόγους;„
Ἀπάντησις: Δέν ὑπάρχει ὕλη τοῦ Γυμνασίου εἰς τό ἰσχῦον πρόγραμμα πού νά ἠμπορεῖ νά μεταφερθῇ εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον (ἀφοῦ φυσικά διαγραφῇ ἀπό τό Γυμνάσιον).
Οἱ κ. Σύμβουλοι συμφωνοῦν μέ τήν διαπιστωσινταύτην.

Θ Ε Μ Α 2ον

Οἱ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγηταί, Σύμβουλοι Β΄Ι) Κων/νος Πασσάκος καί 2) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, θέτουν ὑπ' ὄψιν τῶν Μελῶν τοῦ Τμήματος ἀντιστοίχως τό ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 71/31-3-76 ἔγγραφον τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. διά τοῦ ὁποίου διαβιβάζεται αἴτησις τοῦ μετεκπαιδευομένου διδασκάλου Βασιλείου Κοντογιώργου, περί χορηγήσεως ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης εἰς Δημοτικά Σχολεῖα "διά τήν ἐξακρίβωσιν ἐνδεχομένων ἐπιδράσεων ἀπουσίας τῶν γονέων (ἑνός ἤ καί τῶν δύο) λόγῳ ἐργασίας εἰς τό ἐξωτερικόν ἐπί τῆς σχολικῆς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν", καί τό ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 39/18-3-76 ἔγγραφον τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. διά τοῦ ὁποίου διαβιβάζεται αἴτησις τοῦ μετεκπαιδευομένου Καθηγητοῦ Δημητρίου Πλιάτσικα περί χορηγήσεως ἀδείας διενεργείας ἐρεύνης εἰς Δημοτικά Σχολεῖα, μέ θέμα: "τό πρόβλημα τῶν τόνων καί τῶν πνευμάτων εἰς τήν ἑλληνικήν γλῶσσαν καί ἡ ἐπίδρασίς του εἰς τήν μάθησιν τῶν μαθητῶν„.
Οἱ αἰτοῦντες δέν διευκρινίζουν εἰς τάς αἰτήσεις των, ἐάν τά θέματα τῆς ἐρεύνης των, τά ἐρευνητικά σχέδια καί τά συναφῆ μέσα ἔχουν ἐγκριθεῖ ὑπό τῆς ἁρμοδίας Σχολῆς ἤ τοῦ ἐπιβλέποντος τήν ἔρευναν των.καθηγητοῦ. Ὡσαύτως δέν ὑπέβαλον πτυχία

κριτηρίων καί ἐρωτηματολογίων τῆς ἐρεύνης των.

Διά ταῦτα

Οἱ εἰσηγηταί προτείνουν τήν ἀναβολήν τῆς γνωματεύσεως ἐπί τῶν αἰτήσεων, ἵνα ὑποβληθοῦν εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε. ὑπό τῶν ἐνδιαφερομένων:

1) Βεβαίωσις τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας ἤ ὑπό τοῦ ἁρμοδίου Καθηγητοῦ περί ἐγκρίσεως τοῦ θέματος τῆς ἐρεύνης ἑκατέρου τῶν αἰτούντων.
2) Τά κριτήρια τά ὁποῖα θά χρησιμοποιηθοῦν εἰς τήν ἔρευναν ἐγκεκριμένα παρά τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας ἤ ἁρμοδίου ἐπιβλέποντος καθηγητοῦ.
3) Τό σχέδιον διεξαγωγῆς τῆς ἐρεύνης ὁμοίως ὡς ἄνω ἐγκεκριμένον.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ' ὄψιν: α) τήν παράγραφον 2 τοῦ Ν.186/1975, β) τήν ἐπί τοῦ θέματος ἀλληλογραφίαν καί γ) τάς ἀνωτέρω εἰσηγήσεις, διεξάγει συζήτησιν ἐπί τοῦ θέματος. Μετά τήν συζήτησιν τό Τμῆμα

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

Ἀναβάλλει τήν ἐπί τοῦ θέματος γνωμάτευσιν διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερομένους λόγους καί καλεῖ τούς ἐνδιαφερομένους νά ὑποβάλουν πρός τοῦτο τά ὡς ἄνω αἰτούμενα στοιχεῖα.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τό παρόν καί ὑπογράφεται

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ
Ἀντιπρόεδρος τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.

Ἡ γραμματεύς

Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

18ον Πρακτικόν Συνεδριάσεως

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15 συνῆλθεν σήμερον τήν 8-4-1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.30 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπ. Παγιατάκη τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, μέ θέμα ἡμερησίαν διάταξεως: Συνέχειαν τῆς συζητήσεως ἐπί τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου".

Παρόντες: 1) Σπῦρ. Παγιατάκης, Σύμβουλος Α΄τοῦ ΚΕΜΕ, Ἀντιπρόεδρος, 2) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 3) Κων/νος Πασσᾶκος, 4) Νικόλ. Βλουτίδης, 5) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 6) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, Σύμβουλοι τοῦ ΚΕΜΕ, ὡς καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Ἰωάννης Σκορδίλης παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου. Ἐπικυροῦται τό Πρακτικόν τῆς προηγουμένης Συνεδρίας.

Παγιατάκης: Παρακαλεῖται ὁ Εἰσηγητής, Εἰδικός Σύμβουλος παρά τῷ ΚΕΜΕ κ. Σκορδίλης νά ὑποβάλῃ τάς τελικάς του προτάσεις.

Ὁ κ Σκορδίλης : Εἰσηγεῖται τάς τελικάς του προτάσεις.

Τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου χρήζει γενικωτέρας ἀνανεώσεως, ἡ ὁποία πρέπει νά εἶναι σύμφωνος πρός τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καί τά σύγχρονα ἐπιστημονικά δεδομένα.

Ἡ προσθήκη καί ἡ ἀφαίρεσις ἐννοιῶν ἤ φραστηριοτήτων δέν δύνανται νά ἀλλάξῃ ριζικῶς τό ὑπάρχον πρόγραμμα, οὔτε νά συμπληρώσῃ τοῦτο διά μίαν μονιμωτέραν χρησιμοποίησιν.

Διά ἕνα μεταβατικόν στάδιον καί μέχρι τῆς γενικωτέρας ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Φυσικῆς ἀγωγῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, θεωρῶ σκοπίμους τάς ἀκολούθους τροποποιήσεις

Τίτλος

Ὁ ὑπάρχων τίτλος "ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ" πρέπει νά ἀντικατασταθῇ διά τοῦ "ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ", διότι αὐτός προβλέπεται ἀπό τόν Νόμον 309/76.

1. Σκοπός:

Νά τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς:

Ἡ Φυσική Ἀγωγή εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον ἀποβλέπει εἰς τήν ἐνίσχυσιν τῆς καθόλου σωματοψυχικῆς διαπλάσεως τοῦ ἀναπτυσσομένου

./.

νου ἀνθρώπου, τήν ἀφύπνισιν τῶν κλίσεων του, τήν ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν ἱκανοτήτων του, τήν ἐνίσχυσιν τῆς ψυχικῆς του ὑγιείας, καί γενικῶς τήν ὑποβοήθησιν του, ὥστε νά ἀποκτᾷ μία ἐλευθέρα καί δημιουργική προσωπικότης".

Παρατηρήσεις

Ἀνάλογοι παρατηρήσεις γίνονται εἰς τό τέλος ἑκάστης περιόδου, κατά συνέπειαν αἱ ὑπάρχουσαι ἐδῶ πρέπει νά ἀπαλειφθοῦν. (Γεν. 1537)

2. Διδακτέα ὕλη:

Α καί Β τάξεις

Παραγρ. 1 Νά ἀπαλειφθῇ, διότι αἱ ἀναφερόμεναι ἀσκήσεις προβλέπονται εἰς τήν παραγρ. 3. Ἐπίσης διά τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἀποφεύγεται ἡ κατάχρησις τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἀσκήσεων αὐτῶν καί ἐπιτυγχάνεται μεγαλυτέρα λειτουργικότης τοῦ μαθήματος.

Παραγρ. 2 Νά ἀπαλειφθῇ διά τούς αὐτούς λόγους.

Παραγρ. 3 Νά τροποποιηθῇ εἰς τό πρῶτον μέρος. Γυμναστικαί ἀσκήσεις ὑπό παιγνιώδη μορφήν ἤ μιμηταί κινήσεις μέ βιολογικήν βάσιν τόν ρυθμόν.

Τά ἐδάφια α, β , γ , παραμένουν ὡς ἔχουν

Παραγρ. 4. ἀπαλείφεται διά τούς ἀναφερομένους εἰς τήν παράγραφον 1 λόγους.

Παραγρ. 5. Παιδιαί. Νά ἀντικατασταθῇ ὡςἀκολούθως:

Διάφορα παιγνίδια μέ μικρά βοηθητικά ὄργανα, ὅπως σφαῖραι, στεφάνια, σχοινάκια, κωρίναι, ἔδρανα, γυμναστικά στρώματα, μπάλ, στιλοβάται κ.λ.π. Ἐπίσης δρομικά παιγνίδια ἄνευ ὀργάνων, ὅπως ὁ λύκος καί τό ἀρνί κλπ, ὡς καί ἄλλα μέ τοπικόν χαρακτῆρα.

Παραγρ. 6. Ἀγωνίσματα. Νά ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως:

Ἀγωνίσματα ὑπό μορφήν παιδιᾶς: ἁπλαῖ μορφαί ἀγώνων, σκυταλοδρομίαι, μικροί δρόμοι ταχύτητος, ἅλματα ἁπλᾶ εἰς μῆκος ὕψος καί βάθος, Ἀσκήσεις ρίψεως μικρᾶς ἐλαστικῆς σφαίρας. Παιδιαί ἔλξεως καί ἁπλαῖ ἀσκήσεις εἰς γυμναστικά ὄργανα, ἀναβάσεις. ἀναρριχήσεις, κυβιστήσεις κ.λ.π.

Παραγρ. 7. Νά προστεθῇ νέα παράγραφος:"Κολύμβησις". Διότι λόγοι βιολογικοί καί παιδαγωγικοί ἐπιβάλλουν νά ἀρχίζῃ ἡ ἐκμάθησις τῆς κολυμβήσεως κατά τό δυνατόν ἐνωρίτερον.

Κολύμβησις

Ἁπλαῖ ἀσκήσεις ἐξοικειώσεως μέ τό ὑγρόν στοιχεῖον, ὅπου ὑπάρχει ἡ πρός τοῦτο δυνατότης.

ἐδαφ. α. ἐξοικείωσις μέ τό ὑγρόν στοιχεῖον.

./.

β. Ὥθησις καί πρώτη ἐπίπλευσις (γλύστρημα)
γ. Ἐπίπλευσις, πρῶτα στοιχεῖα τεχνικῆς.

Παραγρ. 8. Νά προστεθῇ :

Ἐκδρομαί, περίπατοι καί λοιπαί φυσιολατρικαί δραστηριότητες.

Παρατηρήσεις.

Νά διαμορφωθοῦν ὡς ἑξῆς:

1. Τά παιδιά τῆς πρώτης σχολικῆς ἡλικίας εὑρίσκονται εἰς τό τέλος, μιᾶς σημαντικῆς ἀναπτυξιακῆς φάσεως. Κατά τήν φάσιναύτήν παρουσιάζουν ἔντονα τά φαινόμενα τῆς μεγάλης κινητικότητος, τῆς ἀδυναμίας τῆς συγκεντρώσεωςδιά τήν ἐκμάθησιν νέων κινητικῶν παραστάσεων καί τῆς ἐπιθυμίας διά συνεχῆ ἐναλλαγήν τῶν κινητικῶν τους ἀπασχολήσεων καί ἐκφράσεων.

Διά τούς λόγους τούτους εἶναι σκόπιμον νά δίδεται εἰς αὐτά ὅσο τό δυνατόν περισσοτέρα κίνησις, τά κινητικά θέματα νά ἐναλλάσσωνται συνεχῶς καί νά ἀποφεύγωνται αἱ κοπιώδεις καί στατικαί ἀσκήσεις.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νά ἀποφεύγωνται τά ἔντονα παραγγέλματα καί αἱ ἀσκήσεις αἱ ὁποῖαι καθηλώνουν τοῦςμαθητάς εἰς τήν αὐτήν θέσιν.

2. Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει τό νά μάθουν οἱ μαθηταί ἀπό τό πρῶτο σχολικόν ἔτος νά αὐτενεργοῦν, νά ἀναπτύσσουν τήν κρίσιν των καί νά πειθαρχοῦν συνειδητῶς. Διά τόν λόγον τοῦτον πρέπει εἰς τά γυμναστικά πρόγραμματα νά προβλέπεται αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν ὥστε νά ἐκδηλώνουν τήν προσωπικότητα των, τάς κινητικάς των δυνατότητας, τάς κλίσεις των καί νά πειθαρχοῦν συνειδητά.

3. Προϋπόθεσις ἐπίσης διά τήν ἐπιτυχίαν τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς εἶναι ἡ προετοιμασία τοῦ διδασκάλου διά τό μάθημα, ἡ ἐξελικτική πορεία τῶν μαθημάτων καί ἡ ὕπαρξις ἑνός συγκεκριμένου ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ εἰς ἕκαστον μάθημα.

Ὁ σκοπός αὐτός δύναται νά εἶναι ἡ καλλιέργεια μιᾶς κινητικῆς ἱκανότητος ἤ ἐπιδεξιότητος κλπ, νά ἐπιδιώκεται δέ διά τῆς προσαρμογῆς πρός αὐτόν ἑνός μαθήματος ἤ μιᾶς ἑνότητος μαθημάτων.

4. Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά ἐπινοῇ τάς ἀσκήσεις καί τάς δραστηριότητας ἀπό τό πλῆθος τῶν παιδιῶν, τῶν ἀγωνισμάτων, τῶν μιμικῶν κινήσεων καί νά τάςσυνδέῃ μέ τούς ἀντικειμενικούς σκοπούς καί τήν ἑκάστοτε κινητικήν ἑνότητα.

5. Αἱ ἀσκήσεις ἐξοικειώσεως τῶν μαθητῶν μέ τό ὑγρόν στοιχεῖον δύνανται νά ἐξελιχθοῦν εἰς ἀσκήσεις τεχνικῆς τῆς κολυμβήσεως, ἐφ' ὅσον αἱ συνθῆκαι ἐπιτρέπουν τοῦτο.

6. Ἡ ἀγάπη πρός τήν φύσιν καί τόν ἀθλητισμόν καί ἡ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἁπλῆν τεχνικήν τῶν ἀγωνισμάτων πρέπει νά καλλιεργῆ

. / .

ται ἀπό τάς πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Σελίς 1561

'Ο ὑπάρχον τίτλος "Γυμναστική" νά ἀντικατασταθῇ διά τοῦ "ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ".

1. Σκοπός

Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

2. Διδακτέα ὕλη.

Γ' καί Δ' Τάξεις

Α Παιδαγωγική Γυμναστική

1) Νά ἀπαλειφθῇ ἡ πρώτη πρότασις ἀπό 'Ασκήσεις ἕως μετασχηματισμῶν καί νά ἀρχίσῃ Μετά τήν προθέρμανσιν κ.λ.π. μέχρι Ε 'Ελληνικοί χοροί: Καλαματιανός, κλέφτικος καί οἱ τοπικοί χοροί.

Παρατηρήσεις

Νά προστεθοῦν οἱ ἑξῆς:

Κατά τήν περίοδον αὐτήν ἔχει συντελεσθῇ μία σημαντική εἰς ὕψος ἀνάπτυξις τοῦ παιδιοῦ καί ἤδη ἀρχίζει ὁ σχηματισμός τῶν φυσιολογικῶν κυρτώσεων τῆς σπονδυλικῆς στήλης.

'Η καρδιά εἶναι σχετικῶς μικρά εἰς ὄγκον μέ ἀποτέλεσμα νά ἐργάζεται ταχύτερον. Οἱ μῦες δέν ἔχουν εἰσέτι ἀποκτήσει τόν ἀνάλογον ὄγκον καί δύναμιν καί δέν εἶναι ἀνθεκτικοί εἰς ἔντονον ἔργον, ἤ τίς ἀσκήσεις δυνάμεως.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς περιόδου αὐτῆς εἶναι: ἡ ἔντονος τάσις τῶν παιδιῶν πρός φυσικήν κίνησιν, ἡ συνεχής ἐναλλαγή καί ποικιλία τῶν κινητικῶν δραστηριοτήτων καί ἡ ἀνάπτυξις τῆς κοινωνικότητος των. Παραλλήλως ἡ ἡλικία αὕτη εἶναι ἡ πλέον κατάλληλος διά προσαρμοστικήν μυϊκήν ἐργασίαν καί διά δραστηριότητας, αἱ ὁποῖαι προάγουν τήν εὐλυγισίαν, τήν ἰσορροπίαν, τήν μυϊκήν αἴσθησιν καί τόν αὐτοματισμόν τῶν κινήσεων. 'Επίσης σοβαρῶς πρέπει νά λειφθῇ ὑπ'ὄψιν ἡ ἀνάγκη τῆς συχνῆς διακοπῆς τῶν προσπαθειῶν καί τῆς μεσολαβήσεως συχνῶν μικρῶν ἀναπαύσεων.

Ε' καί ΣΤ' ΤΑΞΕΙΣ

Α'Παιδαγωγική Γυμναστική νά ἀντικατασταθῇ μέ τόν ὅρον "Φυσική 'Αγωγή"

Τό ὑπόλοιπον μέρος νά παραμείνῃ ὡς ἔχει ἐκτός τῆς παραγρ. 1 "Τακτικάς ἀσκήσεις(βηματισμός μέ κλίσεις καί μεταβολές κ.λ.π", διά τούς λόγους οἱ ὁποῖοι ἀναφέρθησαν εἰς τάς προηγουμένας τάξεις.

Β' Παιδιαί

Νά μα παραμείνουν ὡς ἔχουν

./.

Γ΄ Ἀγωνιστική

Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει

Δ΄ Κολύμβησις

Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει

Ε΄ Ἑλληνικοί χοροί

Νά παραμείνουν ὡς ἔχουν

Γενικαί παρατηρήσεις

Ὡς παραγρ. 1 νά προστεθῇ ; ; ;

Κατά τήν ἡλικίαν αὐτήν παρατηροῦνται τά αὐτά χαρακτηριστικά γνωρίσματα μέ τήν προηγουμένην, ὑπό εὐνοϊκωτέρας ὅμως σωματοψυχικάς συνθήκας, δι'ἀποδοτικήν ἐμμασίαν, μυϊκήν προσαρμογήν, μεγαλυτέρας ἐπιδόσεις καί ἐκμάθησιν συνθετωτέρων ἁπλοπαιδιῶν καί ἀγωνισμάτων.

Σκόπιμον κρίνεται νά ἀπαλειφθοῦν αἱ παραγρ. 4, 5 καί 6, διότι δέν ἀνταποκρίνονται εἰς τάς συγχρόνους παιδαγωγικάς καί μεθοδικάς ἀντιλήψεις. Ἐπίσης ἀπό τήν παρ. 12 νά ἀπαλειφθοῦν ἀπό τήν πρώτην σειράν μόνον αἱ λέξεις "καί αἱ γυμναστικαί ἐπιδείξεις", διότι μέ Ὑπουργικήν ἀπόφασιν ἔχουν ἀπό τοῦ τρέχοντος ἔτους καταργηθῇ.

Ἡμερήσιαι Γυμνάσεις

Νά παραμείνουν ὡς ἔχουν

1. Σκορδίλης Ι. Ἀθῆναι 1976
2. Βῆχος Π.

Αἰτιολόγησις τῶν γενομένων προτάσεων

1. Ἡ ἀλλαγή τοῦ τίτλου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι πρέπει νά ταυτισθῇ μέ ἐκείνην τοῦ Νόμου περί Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὡς καί τοῦ Συντάγματος, εἰς τό ὁποῖον ὁ ὅρος "Σωματική Ἀγωγή" ἀντικατεστάθη μέ τόν ὅρον "Φυσική Ἀγωγή".

2. Ἡ ἀλλαγή τοῦ σκοποῦ θεωρεῖται χρήσιμος καί προσδίδει, παρά τήν συντόμευσιν καί τήν ἁπλούστευσιν τοῦ προτεινομένου σκοποῦ, μεγαλυτέραν δυνατότητα εἰς τόν διδάσκαλον, ἵνα χρησιμοποιήσῃ τήν προσωπικήν του ἐμπειρίαν καί νά διαμορφώσῃ τό μάθημα του ἀρτιώτερον.

3. Ἡ ἀπάλειψις τῶν τακτικῶν ἀσκήσεων θεωρεῖται ἀπαραίτητος, ἀφ' ἑνός μέν διότι διεθνῶς πλέον δέν χρησιμοποιοῦνται, ἀφ'ἑτέρου δέ διότι πολλάκις εἰς τό Ἑλληνικόν Δημοτικόν Σχολεῖον, γίνεται κατάχρησις αὐτῶν, μέ ἀποτέλεσμα, τό μάθημα νά ἀποβάλῃ τήν λειτουργικότητα του, τήν εὐχάριστον παρουσίασίν του καί κατά φυσικήν συνέπειαν, τόν ἀντικειμενικόν σκοπόν του.

./.

4. Ἡ διεύρυνσις τῶν θεμάτων τῶν παιγνιδιῶν, τῆς ἀγωνιστικῆς, τῆς κολυμβήσεως καί τῆς ὑπαιθρίου ζωῆς ἀποτελεῖ σοβαρόν βῆμα ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ προγράμματος καί παρέχει τήν δυνατότητα εἰς τόν διδάσκαλον νά ἀναζητήσῃ τά θέματά του εἰς τάς δραστηριότητας αὐτάς, νά καταστήσῃ τό μάθημα του λειτουργικώτερον καί τούς μαθητάς του ἱκανούς νά ἀγαπήσουν τήν κίνησιν, τήν ἄμιλλαν καί τήν ἀγωνιστικήν.

5. Ἡ ἐπέκτασις τῶν παρατηρήσεων, ἡ σκιαγράφησις τῶν ἐξελικτικῶν φάσεων καί ἡ παροχή μεθοδικῶν στοιχείων κρίνεται ἀπαραίτητος καί δίδει τήν δυνατότητα τῆς προσαρμογῆς τῆς ὕλης συμφώνως πρός τάς βασικάς ἀνάγκας καί τάς δυνατότητας τῶν διαφόρων φάσεων τῆς βιολογικῆς ἐξελίξεως τῶν μαθητῶν.

6. Ἡ διατήρησις εἰς τό πρόγραμμα τῶν λοιπῶν στοιχείων ὡς καί τῶν πινάκων τῶν ἡμερησίων γυμνάσεων κρίνεται σκόπιμος, δοθέντος ὅτι ἡ ἀλλαγή δέν εἶναι ριζική , ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὕπαρξις ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν καί ὅτι πᾶσα περαιτέρω τροποποίησις δύναται νά γίνῃ συμφώνως πρός τάς ἐκτεθείσας γενικάς ἀρχάς καί παρατηρήσεις.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Σκορδίλης ἀναγινώσκει τάς διατυπωθείσας ἀπόψεις τῶν καθηγητῶν τῆς Σωμ. Ἀγωγῆς κ.κ. Ἰ. Ἰωαννίδη καί Ι. Κουτσογιάννη, τάς ὁποίας ὑπέβαλον οὗτοι γραπτῶς, ἐπί τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως του.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Ι/ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ὕστερα ἀπό τήν ἐντολή νά γίνῃ ἀναμόρφωση τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος Φ.Α. τοῦ 1969 τήν ἑβδομάδα αὐτή, ἔχω νά παρατηρήσω καί πάλι πῶς τό θέμα εἶναι σοβαρό, καί παρακαλῶ νά μοῦ ἐπιτραπῇ νά ἐπιμείνω στήν πρώτη μου ἄποψη, (πρακτικά 26-3-76) νά δοθεῖ χρονικό περιθώριο τουλάχιστον ἑνός εἰκοσαημέρου γιά νά γίνει σωστή ἐργασία ἀπό τήν ἀρχή, Προετοιμασία ἔχει ἤδη γίνει πρός τήν κατεύθυνση αὐτή. Τῆς ἴδιας γνώμης εἶναι καί οἱ συνάδελφοι Διβόλη καί Κουτσογιάννη.

Οὗτε οἱ κ.κ. Σκορδίλης καί Βῆχος διαφωνοῦν, ὅμως ἑτοίμασαν μέ προσθαφαιρέσεις ἕνα προσωρινό πρόγραμμα πάνω σέ δυό σημεῖα τοῦ ὁποίου, στή διατήρηση τῶν στοιχείων τῆς μίμησης καί τοῦ μύθου, διαφωνῶ τελείως.

Σύμφωνα μέ τίς σύγχρονες ἀντιλήψεις περί ἀγωγῆς, ἡ μέθοδος τῆς μιμητικῆς κινήσεως καί ἀκόμη καί τοῦ μύθου πρέπει νά ἀποφεύγονται γιατί δέν ὑπηρετοῦν σωστά τόν παιδαγωγικό σκοπό.

Ἐν συνεχείᾳ τοῦ κ. Κουτσογιάννη.

α) Πάνω στό πρόγραμμα τῆς Α' καί Β' τάξεως.

Πιστεύομε ὅτι θά ἔπρεπε νά διαγραφῆ ἡ μέθοδος διδασκαλίας μέ τή μίμηση, γιά τούς παρακάτω λόγους.

1ον. Γιατί δέν δραστηριοποιεῖ ὁλόκληρο τόν μηχανισμό τῆς θετικῆς καί δημιουργικῆς φαντασίας πού στηρίζεται στή διάκριση, μεταφορά καί σύνθεση, ἤ συνδυασμό γνωρισμάτων ἄλλων ἀντικειμένων γιά τή δημιουργία τοῦ ΝΕΟΥ.

2ον. Γιατί δέν δίνει τήν εὐκαιρία στό παιδί νά προβληματίζεται κατά τήν ἄσκηση του καί

3ον. Γιατί στήν προσπάθεια του τό παιδί νά μεταφέρη τό γνώρισμα στόν ἑαυτόν του παύει νά αὐτενεργῆ καί νά αὐτοεκφράζεται.

4ον. Πιστεύω ὅτι θά ἔπρεπε νά μποῦν ὑποδείγματα ἡμερησίων προγραμμάτων πού νά πληροῦν ὅλους τούς ὅρους δομήσεως, μιά καί κοινή εἶναι ἡ διαπίστωση πώς ὁ δάσκαλος δέν διαθέτει τήν ἀνάλογη γνώση καί πεῖρα γι'αὐτή τήν ἐργασία.

β) Πάνω στά προγράμματα τῶν Γ', Δ', Ε'καί ΣΤ' τάξεων πιστεύω ὅτι οἱ ἡμερήσιοι γυμναστικοί πίνακες πού παραμένουν ὡς ἔχουν στό ἰσχῦον πρόγραμμα ἔστω καί σάν ὑποδείγματα μέ προσωρινό χαρακτῆρα πρέπει νά ἀντικατασταθοῦν μέ νέους γιά τούς παρακάτω λόγους.

1ον. Γιατί οἱ ἀσκήσεις πού περιέχονται σ'αὐτούς εἶναι τυποποιημένες καί ἄν ἀφαιρέσωμε τό παιγνίδι, τό ἀγώνισμα καί τό χορό πού περιέχουν, ὅλες οἱ ἄλλες ἐκτελοῦνται μέ παράγγελμα, πρᾶγμα πού δεσμεύει τή ψυχική συμμετοχή καί τήν ἐλεύθερη δημιουργική δράση τοῦ ἀσκουμένου παιδιοῦ καί τοῦ ἀποδυναμώνει τό ἐνδιαφέρον του.

2ον. Κάθε γυμναστικός πίνακας ἔπρεπε νά ἔχη καθωρισμένες καί σαφεῖς ἐπιδιώξεις (στόχους) γύρω ἀπό τούς ὁποίους νά οἰκοδομεῖται. Αὐτό δέν ὑπάρχει.

3ον. Δέν ὑπάρχει ἡ φυσιολογική διεύρυνση μεταξύ τῶν προγραμμάτων τῆς αὐτῆς τάξεως καί ἐν συνεχείᾳ μεταξύ τῶν τάξεων γιά νά ἐξασφαλίζεται ἡ σπειροειδής μορφή τῆς ἀσκήσεως τοῦ παιδιοῦ.

4ον. Δέν ὑπάρχει ἡ ἀνάλογη προσαρμογή τῶν δραστηριοτήτων(ἀσκήσεων) πού περιέχονται σ'αὐτούς στίς ἀτομικές ἱκανότητες τῶν ἀσκουμένων καί στίς εἰδικές συνθῆκες ἐφαρμογῆς των (χῶροι, ἐγκαταστάσεις, ὄργανακλπ.) καί

5ον. Δέν παρέχουν τήν ἐλαστικότητα μέ τίς σχετικές ἐπεξηγήσεις πού ἀπαιτοῦνται γιά νά ἀναπτύξη ὁ δάσκαλος μιά κάποια πρωτοβουλί τοὐλάχιστον στήν ἐφαρμογή του.

Ἡ αἰτιολογία τῆς προσωρινότητος δέν μετατωπίζει χρονικά τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς. Ἄλλωστε εἶναι κοινό μυστικό πώς δέν ὑπάρχει τίποτε μονιμώτερο τοῦ προσωρινοῦ.

Μετ'εὐρεῖαν συζήτησιν τὸ Τμῆμα ~~ἀποφασίζει ὁμοφώνως~~:

1. Ἀποδέχεται τὰς προτεινομένας μεταβολὰς εἰς τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου διὰ τοὺς ἐν τῇ εἰσηγήσει τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου Ἰ. Σκορδίλη ἀναφερομένους λόγους, συμφωνοῦντος καὶ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς τῆς Μαρασλείου Παιδ. Ἀκαδημίας Παν. Βήχου.

2). Λαμβάνει ὑπ'ὄψει τὰς εἰσηγήσεις τῶν κ. κ. Ἰ. Ἰωαννίδη, Εἰδικοῦ Συμβούλου παρὰ τῷ ΚΕΜΕ καὶ τοῦ καθηγητοῦ τῆς σωματικῆς Ἀγωγῆς παρὰ τῇ Ραλλείῳ Παιδ. Ἀκαδημίᾳ Ἰ. Κουτσογιάννη διὰ τὴν μελλοντικὴν ἀρτιωτέραν ἀνασύνταξιν τοῦ Προγράμματος.

Μὴ ὑφισταμένου ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται.

Ὁ Πρόεδρος
Ἰ. Σπ. ΜΑΓΙΑΤΑΚΗΣ
Ἀντιπρόεδρος

Ἡ Γραμματεύς
Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

19ον Πρακτικόν Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ-Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 14ῃ Ἀπριλίου 1976, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καὶ ὥρᾳ 9.30' π.μ. ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Σπυρ.Παγιατάκη, τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως αὐτοῦ, ἵνα συζητήσῃ περὶ τῶν Γλωσσικῶν μαθημάτων. Λόγῳ ὅμως ἀπασχολήσεως τῆς Εἰσηγητοῦ κ. Καλλιόπης Μουστάκα γίνεται μία παρέμβλητος συνεδρία μὲ εἰσηγητὴν τὸν κ. Θεμιστοκλῆν Βαρδάκαν καὶ μὲ θέμα 1ον " Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος ὡς στοιχεῖον τῶν προγραμμάτων τῆς Δημοσίας καὶ Ἰδιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ".

Θέμα 2ον Γνωμάτευσις ἐπὶ τῶν αἰτήσεων τῶν μετεκπαιδευομένων Διδ/λων:
1) Χρήστου Μπέρτσα, 2) Νικολάου Χαρδιαννη καὶ 3) Ἰωάννου Καραμιχάλη, περὶ χορηγήσεως ἀδείας πρὸς διεξαγωγὴν ἐρεύνης εἰς διάφορα σχολεῖα, διαβιβασθείσας διὰ τῶν ὑπ'ἀριθ. πρωτ. Ὑπουργείου Παιδείας, 104/8-4-76, 109/12-4-76 καὶ 108/12-4-76, ἀντιστοίχως συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Ν.186/1975, ἀριθ.2, παρ.2 περίπτωσις β:

Παρέστησαν ἀπόντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν Μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β': 1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Παπαδάκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης, 6) Ἰωάννης Ἀρβανίτης ὡς καὶ ὁ παρὰ τῷ ΚΕΜΕ Ἐιδικὸς Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης.

Ὁ Εἰσηγητὴς κ. Βαρδάκης ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ Δημοκρατικὴ Κίνησις Ἐπιστημόνων κατὰ τὴν 4ὴ Φεβρουαρίου τ.ἔ ἐπραγματοποίησε δημοσίαν συζήτησιν μὲ θέμα: " Τὸ περιβάλλον καὶ ἡ ζωή μας " εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος. Οἱ : Ἀ. Ἀλεξανδρόπουλος (δημοσιογράφος), Μπ.Βασιλοπούλου (Ἀρχιτέκτων-Πολεοδόμος) Ι. Πεσμαζόγλου, Βουλευτὴς Ἀθηνῶν, Ἀ.Πεπονῆς, (Διηγηματογράφος-Συγγραφεύς), Α. Ρωμανὸς (Ἀρχιτέκτων-Πολεοδόμος) Δ.Χαρίτος (Γεν.

./.

Γραμματεύς ΕΚΑ) καί Δ.Ψαρρός ('Αρχιτέκτων-'Ηλ/γος Μηχανολόγος). Κατ'αὐτήν ἐγένοντο συγκεκριμέναι προτάσεις καί διετυπώθησαν σκέψεις ὑπό τῶν συνέδρων.Οὕτω Δ.Μ.Ι.Πεσμαζόγλου μεταξύ ἄλλων φρονεῖ,ὅτι " διά νά ἀντιμετωπισθοῦν τά θέματα τοῦ περιβάλλοντος χρειάζεται πρῶτον μία συνθετική θεώρηση καί συγκριτική στάθμιση τῶν ἀντικρουομένων συμφερόντων καί τῶν ἀνταγωνιστικῶν δυνατῶν λύσεων.Εἶναι θέμα ἐπιλογῆς, δηλαδή πολιτικό.Αὐτό μπορεῖ νά γίνῃ μόνο στό πλαίσιο ἑνός ἑνιαίου ἁρμονικοῦ συνόλου πού ἀποτελεῖ τόν προγραμματισμό»

'Ο κ. Δ.Ψαρρός μεταξύ ἄλλων εἶπεν,ὅτι " Στή μεθόδευση τῶν ἐπεμβάσεών μας πάνω στό περιβάλλον πρέπει:

1) Νά ἐπιφέρουμε τίς λιγώτερες δυνατές ἀλλοιώσεις στό Φυσικό περιβάλλον).

2) Νά φροντίζουμε γιά τή διατήρηση τῆς οἰκολογικῆς ἰσορροπίας καί τήν ἐξάλειψη τῶν ὑφισταμένων ἑστιῶν μολύνσεις.

3) Νά ἐπιδιώκουμε τήν βελτίωση τῆς ποιότητας τοῦ περιβάλλοντος μέ τήν ἐπιδίωξη οἰκιστικοῦ ἐξανθρωπισμοῦ του."

Αἱ προτάσεις τοῦ κ. 'Αν.Πεπονῆ ἔχουν ὡς ἑξῆς:1) Νά ἀπογραφοῦν καί ἀποτιμηθοῦν οἱ ἐκτάσεις καί τά ἄλλα ἀκίνητα τοῦ Δημοσίου πού ἔχουν οἰκονομική σημασία. Θά βοηθηθῇ ἔτσι καί ἡ ἐκπόνηση καί ἐφαρμογή μιᾶς ἐθνικῆς χωροταξικῆς πολιτικῆς.

2) Νά καταρτισθῇ κώδικας πού νά ὁρίζῃ τούς σκοπούς καί τίς διαδικασίες διαθέσεως τῶν δημοσίων ἐκτάσεων.Νά σταματήσῃ ἡ διάθεση δημοσίων κτημάτων σέ ἰδιῶτες μέ δημοπρασίες.

3) Σέ κάθε ζώνη ἤ κέντρο βιομηχανικῆς δραστηριότητας,πού συνεπάγεται συγκέντρωση ἐργατικοῦ δυναμικοῦ,νά ἀντιστοιχεῖ περιοχή οἰκισμῶν μέ συνοικίες ἀνθρώπινης ζωῆς. "Οχι τυποποιημένα σπίτια - κουτιά,οὔτε οἰκισμοί-ὑπνωτήρια χωρίς ζωντάνια."

'Ο κ. 'Αλεξανδρόπουλο ἐτόνισεν,ὅτι " Κάποτε τό περιβάλλον θά πρέπει νά μπῇ στή δημόσια καί ἰδιωτική ἐκπαίδευση.Μέ τήν εἰσαγωγή

τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος στά σχολικά προγράμματα καί μέ μαγικές πολιτιστικές κινητοποιήσεις, μποροῦμε νά ἐλπίζουμε ὅτι θά δημιουργηθοῦν βραχυπρόθεσμα μέν οἱ προϋποθέσεις γιά μιά νέα " συνείδηση Περιβάλλοντος ", μακροπρόθεσμα δέ οἱ προϋποθέσεις γιά μιά ἄλλη " κοινωνική ἠθική ". Αὐτοί πρέπει νά εἶναι οἱ στόχοι ὅλων ὅσων πονᾶνε τό Περιβάλλον."

Ἡ Κα Βασιλοπούλου διαπιστώνει ὅτι: " Τά προβλήματα στήν Ἑλλάδα εἶναι διαφορετικά ἀπό τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν, ὅτι δέν ἔχουμε π.χ. προβλήματα δημογραφικῆς ἔκρηξης ἀλλά στασιμότητας καί περιορισμένα ἀκόμα προβλήματα μόλυνσης τοῦ περιβάλλοντος. Ἔχουμε ἀντίθετα, ἀπό τίς ἀλλεπάλληλες εἰσβολές κι' ἀπό τήν καιραίωνη ἐξάρτηση, μεγάλα προβλήματα καταστροφῆς τοῦ φυσικοῦ καί τοῦ οἰκιστικοῦ περιβάλλοντος.

Ὁ κ. Ρωμανός προτείνει νά " βρεθοῦν οἱ τρόποι μεθόδευσης, ὥστε ὁ καθένας πού μολύνει νά ἐπιβαρύνεται μέ τό κόστος τῆς μολύνσεως ἤ μέ τό " ἀρνητικό κοινωνικό προϊόν " τῆς παραγωγῆς. Ἀκόμη ὅτι θά πρέπει νά ἀναγνωρισθῆ νομικά ὅτι κάθε πολίτης ἔχει ἔννομο συμφέρον γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος στήν εὐρύτερη ἔννοιά του ."

Τά συναπτικά συμπεράσματα καί προτάσεις ἀπό τήν Δημόσια αὐτήν συζήτησιν εἶναι τά κάτωθι

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ἀπό τή Δημόσια συζήτηση τῆς 4-2-76 γιά τό περιβάλλον

1.- Τό πρόβλημα τοῦ Περιβάλλοντος ἐμφανίζεται συνήθως σάν τεχνικό, ἐνῶ εἶναι στήν πραγματικότητα, εὐρύτερα πολιτικό.

2.- Νά ἱδρυθῆ αὐτοδύναμο Ὑπουργεῖο Χωροταξίας καί Περιβάλλοντος,

./.

ὥστε τό πρόβλημα νά πάψη ν' ἀντιμετωπίζεται σάν πάρεργο ἀπό ἄλλους πολυάσχολους φορεῖς.

3.- Ἡ ὑπάρχουσα Ὑπηρεσία Οἰκισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων, πού ἦταν δυνατό, μέ τήν κατάλληλη ἀναδιάρθρωση, ν' ἀποτελέση τόν πυρῆνα τοῦ νέου αὐτοῦ Ὑπουργείου Χωροταξίας.

4.- Παράλληλα, νά ἐνισχυθῆ ὀργανικά ὁ ρόλος πού παίζει ἡ Αὐτοδιοίκηση καί τά Ἐπιστημονικά Ὄργανα ἤ σύλλογοι στίς διαδικασίες λήψης τῶν ἀποφάσεων.

5.- Νά καταρτισθῆ πάσπινας, πού νά ὁρίζη τούς σκοπούς καί τίς διαδικασίες διαθέσεως τῶν δημοσίων κτημάτων καί νά σταματήση ἡ διάθεσή τους σέ ἰδιώτες, μέ δημοπρασίες.

6.- Ὅση ἐπιληψιαστική περιουσία δέν εἶναι ἀναγκαία γιά τή θρησκευτική λειτουργία τῆς Ἐπιλησίας νά ἐθνικοποιηθῆ.

7.- Στήν Ἑλλάδα δέν ἔχουμε ἀκόμα προβλήματα δημογραφικῆς ἐκρηξης ἤ ὑπερβολικῆς μόλυνσης τοῦ περιβάλλοντος ἀλλά κυρίως προβλήματα δημογραφικῆς στασιμότητας καί καταστροφῆς τοῦ φυτικοῦ καί οἰκιστικοῦ περιβάλλοντος ἀπό τίς ξένες κυρίως εἰσβολές καί τή μαιραίωνη ἐξάρτηση. Γι' αὐτό, κανένα ξενόφερτο ἀναπτυξιακό μοντέλο δέν πρέπει νά μᾶς ἐπιρρεάζη..

8.- Ὁ καταναλωτικός τρόπος παραγωγῆς καί συνεχής οἰκονομική ἄνοδος, πού μετριέται μέ τό ἐθνικό εἰσόδημα ἤ τό Ἐθνικό προϊόν, ἔχουν καί κάποιο κόστος κοινωνικό ὄχι ἰδιωτικό πού συνήθως δέν ὑπολογίζεται στίς οἰκονομικές ἀναλύσεις.

9.- Νά ἀναγνωρισθῆ νομικά, ὅτι, κάθε πολίτης ἔχει ἔννομο συμφέρον γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος στήν εὐρύτερη ἔννοιά του.

10.- Τό περιβάλλον νά μπῆ στά προγράμματα δημόσιας καί ἰδιωτικῆς ἐκπαίδευσης.

Ἀκολουθεῖ συζήτησις μεταξύ τοῦ Προέδρου καί τῶν Συμβούλων.

Παγιατάκης Ποία εἶναι ἡ γνώμη σας, Τό πρόβλημα τῆς προστασίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

τοῦ περιβάλλοντος νά εἶναι μάθημα ἀνεξάρτητον, ἤ ἐνσωματωμένον εἰς ἄλλα μαθήματα;

Βλουτίδης Νομίζω ὅτι πρέπει νά καθιερωθῇ ὡς μάθημα.

Ἀνδριόπουλος Ἴσως εἶναι σκόπιμον νά τό ἐνσωματώσωμεν εἰς τό μάθημα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Παγιατάκης Ἔχω τήν γνώμην ὅτι πρέπει νά ἐνσωματωθῇ εἰς εἰς περισσότερα τοῦ ἑνός μαθήματα: εἰς τήν Γεωγραφίαν, Πατριδογνωσίαν, εἰς τά Φυσιογνωστικά μαθήματα, εἰς κατάλληλα ἀναγνώσματα τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου καί ἰδίως εἰς τήν Ἀγωγήν τοῦ Πολίτου. Οὕτω θά προσλάβῃ τήν ἔκτασιν καί τήν ἀξίαν παιδαγωγικῆς ἀρχῆς.

Βαρδάκης Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος εἶναι θέμα συμπεριφορᾶς καί ὄχι μαθήματος καί πρέπει νά γίνῃ παιδαγωγικόν ἀξίωμα.

Πασσάκος Συμφωνεῖ ὅτι ὁ σεβασμός τοῦ περιβάλλοντος δέν εἶναι θέμα μαθήματος ἀλλά ἤθους, συμπεριφορᾶς, εἶναι δημιουργία συνηθείας. Καί δέν εἶναι μόνο θέμα σχολείου, ἀλλά θέμα τῆς οἰκογενείας καί γενικῶς τῆς πόλιτείας.

Βαρδάκης Γενικῶς ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀνθρώπου πρέπει ν' ἀλλάζῃ ὡς πρός τό περιβάλλον καί ὡς πρός τόν συνάνθρωπόν του. Πρέπει ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος νέαν συνείδησιν περιβάλλοντος, νέαν συνείδησιν ἠθικῆς καί νέαν θεώρησιν ζωῆς.

Παγιατάκης: Ὅπως ὅλοι μας ξέρομεν, μέχρι σήμερον ὁ τύπος τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου ἦταν τελείως ξένος πρός τάς ὑποχρεώσεις ἔναντι τοῦ περιβάλλοντος, ὁ δέ σχετικός μέ τό περιβάλλον θόρυβος ἤρχισε νά δημιουργῆται: α) ἀπό τήν ἀλματώδη ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας, β) ἀπό τήν ἀπογύμνωσιν τῶν δασῶν καί

./.

γ)ἀπό τήν ρύπανσιν τῆς θαλάσσης. Εἶναι λοιπόν ἀνάγκη νά προηγηθῆ ἐντατική διαφώτισις ἐντός καί ἐκτός τοῦ σχολείου καί ὄχι νά δοθοῦν ξηροί κανόνες.

Ὁμ. Βαρδάκης: Πιστεύει ὅτι τό παιδί γνωρίζει ἀριστους κανόνας συμπεριφορᾶς, ἀλλά δέν ἠμπορεῖ νά τούς ἐφαρμόσῃ ἐπειδή δέν ἔχει συναίσθησιν τοῦ περιεχομένου καί τῆς ἀξίας του.

Παγιαταάκης Πρέπει νά διαφωτισθῆ τό παιδί περί τῆς σημασίας τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος. Πρέπει ἡ γνῶσις αὐτή νά ἐνσωματωθῆ εἰς τήν καθημερινήν ἐμπειρίαν διά νά μεταβληθῆ βαθμηδόν εἰς βίωμα καί ἐσωτερικήν ἀνάγκην ὁ σεβασμός πρός τό περιβάλλον. Μόνον μέ τό μεθοδικόν σχῆμα Διαφώτισις-Γνῶσις-Καθημερινή ἐμπειρία θά ἐπιτευχθῆ ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός.

Ὁμ. Ἀνδριόπουλος: Προτείνει νά μεθοδευθῆ τό θέμα. Νά διανεμηθοῦν εἰς ὅλα τά σχολεῖα φυλλάδια μέ συνθήματα καί σκίτσα γιά παιδιά, σχέσιν ἔχοντα μέ τήν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος καί βιβλία καταστοπιστικά διά τόν δάσκαλόν.

Ὁμ. Μαραγκουδάκης: Προτείνει ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος νά περιληφθῆ εἰς τάς σχολικάς ἐκπομπάς τηλεοράσεως.

Περατωθείσης τῆς συζητήσεως, τό Συμβούλιον ἀποφασίζει ὁμοφώνως:

Ὅπως κατά τήν σύνταξιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ληφθῆ μέριμνα, ὥστε νά περιληφθοῦν εἰς αὐτό καί εἰς τά πρός τοῦτο προσφερόμενα μαθήματα, στοιχεῖα σχετικά μέ τόν σεβασμόν τοῦ περιβάλλοντος καί τήν σημασίαν αὐτοῦ διά τήν ὑγείαν καί τήν εὐταξίαν τῆς συμπεριφορᾶς, δοθέντος, ὅτι ἡ εἰσαγωγή τοῦ μαθήματος τούτου ἔχει ἤδη υἱοθετηθῆ καί προγενεστέρως κατά τήν γενομένην συζήτησιν περί τῆς ὑποδιατανομῆς τῆς ὕλης τῶν Φυσιογνωστικῶν Μαθημάτων καί τῆς Ἀγωγῆς

./.

τοῦ Πολίτου.

Θέμα 2ον Τό Τμῆμα ἐπελήφθη τῶν αἰτήσεων τῶν: α) Χρήστου Μπίρτσα, μετεπαιδευομένου εἰς Ἀγγλίαν Διδ/λου, β) Ν. Χαρογιάννη, μετ/νου εἰς Ἀγγλίαν διδ/λου καί γ) Ἰ. Καραμιχάλη, μετ/νου εἰς τό Μαράσλειον Δ/λεῖον Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, περί χορηγήσεως ἀδείας διενεργείας ἐρεύνης εἰς Δημοτικά Σχολεῖα.

Παρέστησαν πληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος Σύμβουλοι Β: 1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσᾶκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης, 6) Ἰωάννης Ἀρβανίτης ὁ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικός Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης, ὡς καί ἡ ἐπί βαθμῷ ὑφ γραμματεύς τοῦ Τμήματος Σοφία Στεφανίδου.

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Σύμβουλος Β: Δ. Ἀνδριόπουλος θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τά ἀκόλουθα:

1.- Οἱ δύο πρῶτοι ἐκ τῶν αἰτούντων δέν γνωρίζουν εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε. ἐάν τά θέματα ἐρεύνης των, τά ἐρευνητικά σχέδια καί τά ἐπιλεγησόμενα ὑπ'αὐτῶν μέσα, ἔχουν ἐγκριθῆ ὑπό τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ DUNDEE εἰς τό ὁποῖον φοιτοῦν ἤ τοῦ ἁρμοδίου Συμβούλου-Καθηγητοῦ των.

Ὡσαύτως, δ'ν συνυποβάλλουν, οὔτε τά κριτήρια (ἐρωτηματολόγια κ.λ.π.), οὔτε καί τά σχέδια διά τήν διεξαγωγήν τῆς ἐρεύνης.

2. Ἡ αἴτησις τοῦ τρίτου ἐκ τῶν αἰτούντων δέν ἀναφέρεται εἰς ἔρευναν θέματος διδακτορικῆς διατριβῆς, ἀλλά εἰς συνήθη ἄσκησιν ἐντός τῶν πλαισίων τῶν διδακτικῶν καί ἐρευνητικῶν ἐργασιῶν τοῦ Διδ/λείου Μετ/σεως Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως.

Διά ταῦτα, ὁ εἰσηγητής προτείνει ὅπως: 1. Ἀναβληθῆ ἡ γνωμάτευσις ἐπί τῶν αἰτήσεων τῶν Χρ. Μπίρτσα καί Ν. Χαρόγιαννη, ἵνα οἱ αἰτοῦντες ὑποβάλλουν εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε.

• / •

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΕΜΕ

(α) βεβαίωσιν ἀρμοδίου Καθηγητοῦ ἢ ὑπηρεσίας τοῦ εἰς ὃ φοιτοῦν Παν/μίου ἐγκρίσεως τοῦ θέματος ἐρεύνης, (β) ἀντίγραφον τοῦ σχεδίου διεξαγωγῆς τῆς ἐρεύνης, ἐγκεκριμένου παρὰ τοῦ Καθηγητοῦ ἢ τοῦ Πανεπιστημίου εἰς ὃ φοιτοῦν καὶ (γ) ἀντίγραφον τοῦ χρησιμοποιηθησομένου ἐρωτηματολογίου (κριτηρίων) κατὰ τὴν ἔρευναν, ὁμοίως ἐγκεκριμένου.

2. Τὸ Τμῆμα κρίνει ἑαυτὸ ἀναρμόδιον ὅπως ἐπιληφθῇ καὶ γνωματεύσῃ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ Ι. Καραμιχάλη, δοθέντος ὅτι ἡ ἔρευνά του δὲν ἔχει σχέσιν μὲ διδασκαλικὴν διατριβὴν καὶ τὸ θέμα τοῦτο ἀφορᾷ κυρίως τὸν Δ/ντὴν τοῦ Διδ/λείου Δημοτ. Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸν ἀρμόδιον Ἐπ/τὴν Δημοτ. Σχολείων.

Τὸ Τμῆμα λαβὸν ὑπ' ὄψιν: α) τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν.186/1975 β) τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος ἀλληλογραφίαν καὶ γ) τὴν ἀνωτέρω εἰσήγησιν διεξάγει συζήτησιν ἐπὶ τοῦ θέματος.

Μετὰ τὴν συζήτησιν τὸ Τμῆμα

ἀ π ο φ α σ ί ζ ε ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

ἀποδέχεται ὡς ἔχει τὴν ὡς ἄνω εἰσήγησιν.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν καὶ ὑπογράφεται αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Δ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Θ. ΒΑΓΔΑΚΗΣ

Κ. ΠΑΣΣΑΚΟΣ

Β. ΚΟΝΙΔΑΡΗΣ

Δ. ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ν. ΒΑΟΥΤΙΔΗΣ

Ι. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Γ. ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

20ον Πρακτικόν Συνεδριάσεως

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ-Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 19-4-1976, ἡμέρᾳ Δευτέρα καί ὥρα 9.30 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Σπ. Παγιατάκη, τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ, μέ θέμα ἡμερησίας Διατάξεως: "Σύνταξις ἐρωτηματολογίου εἰς διάφορα Δημοτικά Σχολεῖα σχετικῶς μέ τάς ἐπενεχθησομένας μεταβολάς εἰς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα".

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β': 1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσάκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης ὡς καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα.

Γραμματεύς ἡ ἐπί θύρᾳ βαθμῷ ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας Σοφία Στεφανίδου.

Ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἀρχομένης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. Παγιατάκης ἀνακοινοῖ ὅτι τό Ὑπουργεῖον ἐπείγεται διά τήν τροποποίησιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ προγράμματος καί ὅτι πρέπει τό συντομώτερον νά σταλῇ ἐρωτηματολόγιον εἰς διάφορα πολυθέσια σχολεῖα καί εἰς τούς ἐπιλεκτοτέρους διδασκάλους τῆς Ἐπικρατείας συμπεριλαμβανομένων καί τῶν πρωτοπόρων Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, πλήν τῶν νεοσυστάτων Θεσσαλονίκης, Ρόδου καί Πειραιῶς, πρός διατύπωσιν γνωμῶν διά τήν σύνταξιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος. Ἀκολουθεῖ συζήτησις μεταξύ τῶν Συμβούλων καί ἐκφράζονται ἀντιρρήσεις τινες καί ἐπιφυλάξεις. Θύτω ἡ Κα Μουστάκα Καλ. διατυπώνει ἐπιφυλάξεις ὡς πρός τόν τρόπον ἐπιλογῆς τῶν Σχολείων καί τῶν Διδασκάλων, διότι δέν ἐπιτυγχάνομεν ἀρκούντως ἀντιπροσωπευτικά δείγματα τῶν ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου. Ἐπίσης ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ δειγματοληψία

./.

γνώμης ἐκ τῶν κατά τεκμήριον ἱκανωτέρων διδασκάλων τῶν πολυθεσίων σχολείων δέν εἶναι δυνατόν νά ἀποτελέσῃ ἀσφαλές κριτήριον καί διά τόν λόγον τοῦτο ἐπιβάλλεται νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν καί αἱ γνῶμαι τῶν μονοθεσίων, διθεσίων κ.λ.π. ὀλιγοθεσίων σχολείων.

Ὁ κ. Γ. Μαραγκουδάκης φρονεῖ, ὅτι, πρέπει νά ἀκταβληθῇ προσπάθεια ἐκ μέρους τοῦ ΚΕΜΕ ὥστε νά πεισθῇ ὁ κ. Ὑπουργός τῆς Παιδείας διά δύο πράγματα: α) ὅτι εἰς τόσον σύντομον χρονικόν διάστημα δέν εἶναι δυνατόν νά γίνουν ἀξιόλογοι τροποποιήσεις εἰς τό ὑπάρχον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα, καί β) ὅτι ἡ σωστή πορεία διά τήν σύνταξιν νέου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος διά τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι ἐκείνη τοῦ πειραματισμοῦ.

Ὁ κ. Ν. Βλουτίδης προτείνει, ὅτι ἠμπορεῖ νά γίνῃ ἡ προτεινομένη δειγματοληψία ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν καί νά ἔχωμεν συντόμως τάς ἐπί τοῦ θέματος τοῦ Δ. Προγράμματος γνώμας μιᾶς ἀρκούντως μεγάλης καί ἐκλεκτῆς μερίδος διδασκάλων.

Ὁ κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος ἀπαντῶν εἰς σχετικήν ἐρώτησιν τοῦ κ. Προέδρου τοῦ τμήματος, λέγει ὅτι εἰς Ἀμερικήν ἔμπειροι παιδαγωγοί ἑτοιμάζουν τό σχέδιον τοῦ ἐρωτηματολογίου καί ὅταν ἐγκριθῇ καί ὅταν ἐγκριθῇ τό ἐρωτηματολόγιον δίδεται εἰς τούς διδ/λους. οἱ ὁποῖοι ἀρχίζουν τόν πειραματισμόν εἰς τά σχολεῖα τμηματικῶς.

Οἱ Δ/λοι ὑποβάλλουν τά πορίσματα τοῦ πειραματισμοῦ καί τελικῶς οἱ παιδαγωγοί ἐξάγουν τά συμπεράσματά των.

Οἱ κ.κ. Κ. Πασσᾶκος καί Θεμ. Βαρδάκης διατυπώνουν ἀντιρρήσεις σχετικῶς μέ τά περιωρισμένα χρονικά ὅρια πρός σύνταξιν τοῦ Δ. Προγράμματος, ὁ δέ κ. Β. Κομιδιτσιώτης φρονεῖ, ὅτι πρέπει νά τονισθῇ ἰδιαιτέρως ὁ προσωρινός χαρακτήρ ἑνός τοιούτου προγράμματος.

Ὁ πρόεδρος κ. Γ. Παγιατάκης ἐπισημαίνει τήν ἀνάγκην τῆς ἀμέσου ἀποστολῆς τοῦ σχετικοῦ ἐρωτηματολογίου εἰς τινα πολυθέσια σχολεῖα ὅλων τῶν ἐπαιδ. περιφερειῶν τῆς χώρας ὡς καί εἰς τά Πρότυπα τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν. Οὕτω τό Συμβούλιον θά ἔχῃ εἰς τήν διάθεσιν του τήν γνώμην 500 καί πλέον διδασκάλων ἐξ ὅλης τῆς ἐπικρατείας. Κατόπιν ἀναγιγνώσκει τό ἐρωτηματολόγιον, ἐπί τοῦ ὁποίου οἱ Σύμβουλοι διατυπώνουν τάς ἀντιρρήσεις των καί τάς ἐπιφυλάξεις των. Διεξάγεται διεξοδική συζήτησις ἐπ'αὐτοῦ καί τελικῶς ἀποφασίζεται ὁμοφώνως.

Νά ἀποσταλῇ εἰς τούς διευθυντάς ἀντιπροσωπευτικῶν πολυθεσίων σχολείων ὅλων τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρήσεων Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί εἰς τούς Δ/ντάς τῶν Προτύπων τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν τό κάτωθι ἐρωτηματολόγιον.

1) Ποία ὕλη πρέπει νά ἀπαλειφθῇ ἀπό τό ἰσχύον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα, κατά μάθημα καί τάξιν, ὡς ἄχρηστος, πεπαλαιωμένη ἤ ξένη πρός τά δια-

./.

φέροντα καί τάς πνευματικάς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου;

2) Ποία ὕλη ἐκ τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος πρέπει νά μετακινηθῇ πρός τό Γυμνάσιον ὡς δυνόδητος ἤ ἀκατάλληλος διά τούς μαθητάς;

3) Ποία ὕλη ἐκ τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦΓυμνασίου θά ἠδύνατο, ἐνδεχομένως, νά μετακινηθῇ εἰς τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἕνεκα τοῦ ηὐξημένου μέσου ὅρου τῆς πνευματικῆς ὡριμότητος τῶν μαθητῶν καί τῶν ἀναγκῶν τῆς συγχρόνου ζωῆς ;

4) Ποία νέα ὕλη ἤ ποῖα νέα μαθήματα κρίνεται σκόπιμον νά προστεθοῦνεις τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἕνεκα διαφόρων λόγων, σχετιζομένων μέ τήν σύγχρονον κοινωνικήν , πολιτιστικήν καί οἰκονομικήν πραγματικότητα;

Ἐφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἕπεται.

Ὁ Πρόεδρος
Ν. Πετμεζάκης
Ἀντ/δρος τοῦ ΚΕΜΕ

Ἡ Γραμματεύς
Γ. Στεφανίδου

ΑΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Ι ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
Ι ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΙΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 21

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ - Ἑρμοῦ 15) συνῆλθε σήμερον τῇ 20-4-1976 ἡμέρᾳ Τρίτῃ καί ὥρα 9.30 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ.Σπυρ.Παγιατάκη, τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ ἵνα συζητήσῃ τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Προγράμματος τῶν Γλωσσικῶν Μαθημάτων.

Παρέστησαν ἀληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν Μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Βι1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Παπασάκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης ὡς καί ὁ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικός Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης, παρουσία καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Εἰσηγητής ἡ Εἰδικός Σύμβουλος παρά τῷ ΚΕΜΕ κ.Καλλιόπη Μουστάκα.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Τό μάθημα τῶν Ἑλληνικῶν εἰς Α΄ καί Β΄ τάξεις τοῦ Δ.Σ."

Εἶτα ὁ κ.Πρόεδρος καλεῖ τήν Καν Κ.Μουστάκα νά ἐκθέσῃ τά πορίσματα τῆς διεξαχθείσης ἐρεύνης περί τοῦ μαθήματος τῶν Ἑλληνικῶν εἰς τήν Α΄καί Β΄ τάξιν. Ἡ κα Κ.Μουστάκα εἰσηγουμένη λέγει τά ἀκόλουθα: Ἡ Ὁμάς ἡ ὁποία ἐμελέτησε τό μάθημα τῶν Ἑλληνικῶν διά τήν Α΄ καί Β΄ Τάξιν ἀπετελεῖτο ἀπό τούς κ.κ.Ἀριστείδην Βουγιούκαν, Κων/νον Παπανικολάου, Βικτωρίαν Ἀγγελοπούλου, Χάρην Σακελλαρίου, Ἰωάννην Καφούσην καί Ἀνδρέαν Καραγεώργην. Ἐπίσης εἰς τήν σύνταξιν τοῦ Προγράμματος ἔλαβε μέρος ἡ κ. Λίνα Καδάγλη καί εἰς τήν σύνταξιν τῶν φύλλων ἐργασίας ὁ κ.Δημήτριος Ἀνδριόπουλος. Τήν ὅλη εὐθύνην καί τήν προεδρίαν διά τήν σύνταξιν τοῦ Προγράμματος εἶχεν εἶχε ἡ εἰσηγήτρια.

Προτείνεται ἡ διδασκαλία τῆς καθαρευούσης νά μεταφερθῇ ἀπό τό Δημοτικόν σχολεῖον εἰς τό Λύκειον.

Ὡς πρός τήν κατανομήν τῆς ὕλης τῆς Γραμματικῆς τῆς καθαρευούσης εἰς τό Λύκειον κατά τάξεις, δέν εἶναι θέμα τοῦ παρόντος, διότι πρέπει πρῶτα νά δημοσιευθῇ ἡ Γραμματική τῆς Δημοτικῆς γλώσσης, ὅπως ἔχει τροποποιηθεῖ ἀπό τήν μικράν καί μεγάλην Ἐπιτροπήν, αἱ

./.

ὁποῖαι εἶχον συσταθῆ πρός τόν σκοπόν αὐτόν.
Ἐν συνεχείᾳ ἀναγινώσκει τήν κυρίως εἰσήγησίν της ἔχουσαν οὕτω:

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τό κυριώτερο μέσο ἐπικοινωνίας ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους εἶναι ἡ γλῶσσα, ἐνῶ ἡ ὀρθή καί ἀποτελεσματική χρήση της ἀποτελεῖ τή σπουδαιότερη ἐπιβίωξη τῆς ὀργανωμένης παιδείας. Γιατί ἀπ'αὐτήν ἐξαρτᾶται σέ μεγάλο βαθμό ἡ ἐπιτυχής ἐπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τό περιβάλλον του, ἡ ἁρμονική συμβίωση μέσα στήν κοινότητα ὅπου ζεῖ, ἡ ἀτομική εὐτυχία καί ἡ ἐπιτυχία του στή ζωή.

Ἡ γλῶσσα δέν πρέπει νά ἀντιμετωπίζεται στό σχολεῖο ὡς ἕνα θέμα τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος, ἀλλά ὡς λειτουργία πού διέπει τή ζωή ὁλοκλήρου τοῦ σχολείου.
Εἶναι ὁ φορέας ὅλων τῶν μαθημάτων καί θεμελιώνει ὅλες τίς ἐνδηλώσεις τῆς σχολικῆς ζωῆς ὡς παρατήρηση, διατύπωση σκέψεων, δημιουργική γραπτή ἔκφραση, ὁμιλία, ἀνάγνωση, κι'ἀνάλυση κ'ἔθε προβλήματος. Ἐνυπάρχει ἀκόμη ὡς ἐσωτερική σκέψη καί ὡς διάλογος χωρίς λόγια τοῦ μαθητῆ μέ τόν ἑαυτό του. Ἔτσι ὁ διαχωρισμός τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος σέ τομεῖς γίνεται γιά τεχνικούς μόνο λόγους καί γιά νά ὑπομνήση στό δάσκαλό ὅτι πρέπει νά καλλιεργήση τή γλῶσσα ἀπ'ὅλες τίς δυνατές πλευρές. Ἡ ἑνοποίηση λοιπόν τῶν τομέων αὐτῶν εἶναι καί ἀναγκαία καί ἀπαραίτητη. Γιατί μόνο ἔτσι θά ἀποκτήση τό παιδί ὀρθές γλωσσικές ἕνεσεις, θά κατακτήση τήν κάθε ἔννοια σ'ὅλο της τό πλάτος καί τό βάθος καί θά φτάση σιγά-σιγά στή σωστή χρήση τῆς γλῶσσας, στή σύντομη διατύπωση καί κυριολεξία.

Ἔχει περάσει ἀπό καιρό ἡ ἐποχή πού ὁ δάσκαλος ἀποτελοῦσε τή μόνη πηγή γνώσεως. Εἰδικά στό μάθημα τῆς γλῶσσας δέν εἶναι πιά ὁ δάσκαλος τό μόνο καλό γλωσσικό πρότυπο. Ὀγραπτός λόγος μέ τή μορφή κάθε λογῆς ἐντύπων καί ὁ προφορικός λόγος σά ζωντανή φωνή πού προέρχεται ἀπό τό ἀνθρώπινο περιβάλλον καί τά μέσα ἐπικοινωνίας πού χρησιμοποιεῖ (τήν τηλεόραση, τό ραδιόφωνο) ὑπάρχει "δυνάμει" καί συνεργεῖ παράλληλα μέ τό σχολεῖο στή διαμόρφωση τοῦ γλωσσικοῦ αἰσθήματος τῶν μαθητῶν.

Ἔτσι καθῆκον τοῦ σχολείου εἶναι ἡ γόνιμη ἀξιοποίηση ὅλων τῶν παραγόντων πού μπορεῖ ἡ προσφορά τους νά εἶναι ἀποδοτική κι οἱ πόρτες τοῦ σχολείου πρέπει νά εἶναι ἀνοικτές σ'ὅλους τούς συνεργάτες τοῦ δασκάλου (γονεῖς, εἰδικούς ἐπιστήμονες καί φορεῖς ὅλ-

./.

λων ἔργων), φτάνει βέβαια ὁ τελευταῖος νά φροντίζη γιά τήν ἐναρμόνιση τῆς προσφορᾶς τοῦ καθενός μέ τίς ἐπιδιώξεις τῆς ἀγωγῆς. Ἀνάμεσα στούς συνεργάτες αὐτούς τοῦ σχολείου δέν πρέπει νά θεωρήσωμε σάν ἀμελητέο παράγοντα καί τόν ἴδιο τόν μαθητή. Γιατί ἕνας ἀπό τούς πιό σημαντικούς στόχους τοῦ σχολείου εἶναι ἡ ἀξιοποίησις τῶν βιωμάτων καί τῶν γλωσσικῶν ἐμπειριῶν ὅλων τῶν μαθητῶν πού ὠφελεῖ τήν τάξη σάν σύνολο. Κι' ἡ ἀλληλεπίδραση, μέ τή συνεργασία ἀνάμεσα στούς μαθητές, συμβάλλει ὄχι μόνο στή γλωσσική τους ἀνέλιξη, ἀλλά καί στήν κοινωνικοποίησή τους πού εἶναι μιά ἀπό τίς κυριότερες ἐπιδιώξεις τῆς καλῆς σχολικῆς ἀγωγῆς.

Ὁ λόγος τοῦ κάθε ἀνθρώπου, προφορικός ἤ γραπτός, ἔχει τή σφραγίδα τῆς προσωπικότητάς του, ἀποκαλύπτει τόν ἐσωτερικό του κόσμο. Καθῆκον λοιπόν τοῦ σχολείου εἶναι νά βοηθήση τό παιδί νά φτάση, ὅσο τό δυνατό ἐνωρίτερα, στά δικά του προσωπικά μέσα καί τρόπους ἐκφράσεως.

ΣΚΟΠΟΣ

Γενικός σκοπός τῆς διδασκαλίας τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἶναι βασικά νά βοηθήση τό μαθητή νά κάμη κτῆμα του τό γλωσσικό θησαυρό καί τό μηχανισμό τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, ὡς τό σημεῖο ἐκεῖνο πού τοῦ ἐπιτρέπει ἡ ἡλικία του, ὥστε ἡ ἐπίδραση τῆς γλώσσας στή νόηση κι' ἀντίστροφα νά εἶναι ἀποτελεσματική καί ἡ προφορική καί γραπτή ἐπικοινωνία του μέ τό περιβάλλον νά εἶναι ἐπιτυχής.

ΕΙΔΙΚΟΙ σκοποί τῆς διδασκαλίας τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Νά μεταφέρη ὁ μαθητής σέ ζωντανό προφορικό λόγο, αὐθόρμητα καί ἐλεύθερα, ὅ,τι ἔζησε, ἄκουσε ἤ διάβασε.

β) Νά παρακολουθῆ καί νά κατανοῆ τούς ἄλλους καί νά ἀσκηθῆ στό διάλογο καί τή συζήτηση.

γ) Νά ἐκφράζεται προφορικά καί γραπτά μέ τρόπο ὀρθό καί κατανοητό, δηλαδή ὁ λόγος του προφορικός ἤ γραπτός νά χαρακτηρίζεται ἀπό σαφήνεια, τάξη, περιεκτικότητα καί παραστατικότητα.

δ) Νά διαβάζη, ἄνετα, καθαρά καί μέ νόημα ἔτσι πού νά φαίνεται ὅτι δέ λειτουργεῖ μόνο ἡ μηχανική δεξιότητα τῆς ἀναγνώσεως, ἀλλά ὅτι μετέχει ὅλος ὁ πνευματικός καί συναισθηματικός του κόσμος.

ζ) Νά ἀναπαλύπτη τόν ἑαυτό του προβάλλοντας τήν αὐτογνωσία του.

ε) Νά προχωρήση ὅσο εἶναι δυνατό, σέ μιά πρώτη γνωριμία μέ τή λογοτεχνία.

στ) Νά ὠφεληθῆται μορφωτικά ἀπό τά περιεχόμενα τῶν ἀναγνωσμάτων του.

I. ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Μορφές τοῦ προφορικοῦ λόγου.

- Ἐλεύθερες ἀναπαραστάσεις.
- Ἀφηγήσεις καί διηγήσεις ἀπό ἐμπειρίες, παρατηρήσεις καί βιώματα τῶν παιδιῶν.
- Περιγραφή εἰκόνων, ἀντικειμένων, γεγονότων κ.λ.π.
- Συζητήσεις καί διάλογοι πού προκαλοῦνται ἀπό τά γεγονότα τῆς ἡμέρας, τόν τύπο, τήν παρακολούθηση ταινιῶν, ἐκπομπῶν τοῦ ραδιοφώνου καί τῆς τηλεοράσεως, ἀπό διάφορα διαβάσματα κτλ.
- Ἐλεύθερη δραματοποίηση: σκηνές αὐτοσχέδιες, σκηνές μιμητικές.
- Ἀπαγγελία, ὀρθοφωνία.
- Ἀνάγνωση.

Στόχοι τῆς διδασκαλίας τοῦ προφορικοῦ λόγου εἶναι οἱ ἑξῆς:

- Νά ἐκφράζη τό παιδί μέ σαφήνεια καί ἀκρίβεια τίς σκέψεις καί τά συναισθήματά του.
- Νά ὑπερνικήση προοδευτικά τίς γλωσσικές δυσχέρειες πού προέρχονται ἀπό ἀτομικούς καί περιβαλλοντικούς παράγοντες.
- Νά μάθη νά καλλιεργῆ καί νά σέβεται τίς ἀρετές τοῦ προφορικοῦ λόγου.
- Νά διορθώση τά λάθη προφορᾶς (ὀρθοφωνία) καί νά καλλιεργήση τήν εὐαισθησία του.

Ὕλη

Πρώτη πηγή τῆς ὕλης πού θά καλύψη τίς δραστηριότητες τοῦ προφορικοῦ λόγου εἶναι οἱ ἐμπειρίες καί τά προσωπικά βιώματα πού φέρνουν μαζί τους τά παιδιά.

Δεύτερη πηγή οἱ διάφορες ὁμοιες τῆς σχολικῆς ἐργασίας καί ἰδιαίτερα ἐκεῖνοι πού προσφέρονται περισσότερο, ὅπως π.χ. ἡ Μελέτη τοῦ περιβάλλοντος, οἱ ἐκδρομές οἱ ἐπισκέψεις, ἡ βιβλιοθήκη κτλ. Τρίτη πηγή ἡ ζωή τοῦ εὐρύτερου συνόλου (χωριό-συνοικία-πόλη).

Ἐνδεικτικά καταγράφονται στή συνέχεια οἱ περιοχές ἀπό ὅπου μπορεῖ νά ἀντλήση ὁ δάσκαλος θέματα γιά τίς δραστηριότητες τοῦ προφορικοῦ λόγου:

- Τό παιδί καί ἡ οἰκογένεια, τά παιχνίδια του, οἱ συνομήλικοι φίλοι του, τά ζῶα τῆς αὐλῆς, ὁ δρόμος, οἱ ἄνθρωποι τῆς γειτονιᾶς στό χωριό, τῆς συνοικίας στήν πόλη. Τό παιδί καί ἡ φύση (ὁ ἥλιος, ἡ ζέστη, ἡ βροχή, τό κρύο, τό βουνό, ἡ θάλασσα, ὁ κάμπος,

τά λουλούδια κτλ.) Τό παιδί καί τά μέσα ἐπικοινωνίας καί ψυχαγωγίας (τηλέφωνο, ραδιόφωνο, ἐφημερίδα, βιβλίο, κινηματογράφος, τηλεόραση). Τό παιδί καί τά μέσα συγκοινωνίας (αὐτοκίνητο, τραῖνο, καράβι, ἀεροπλάνο, διαστημόπλοιο). Τό παιδί καί ἡ ὁδική κυκλοφορία κ.τ.λ. Ἀφηγήσεις καί διηγήσεις ἱστοριῶν, παραμυθιῶν, γεγονότων, πού εἶδε ἤ ἄκουσε, ἤ φανταστικῶν ἱστοριῶν.

- Περιγραφές εἰκόνων, ἀντικειμένων, προσώπων, σκηνῶν, πού εἶδε στόν κινηματογράφο καί τήν τηλεόραση ἤ ἄκουσε στό ραδιόφωνο, ἄν βέβαια εἶναι κατάλληλες, ἡ εὕρεση τοῦ τίτλου πού ταιριάζει σέ μιά ἀφήγηση κτλ.
- Ἐλεύθερη δραματοποίηση μιᾶς ἱστορίας ἤ ἑνός ποιήματος, ἱστοριῶν γεγονότων, ἀναπαράσταση σκηνῶν ἀπό τό ἄμεσο περιβάλλον του (στό ζαχαροπλαστεῖο, τό παντοπωλεῖο, τό σιδηροδρομικό σταθμό κτλ.) ἤ γεγονότων τῆς προσωπικῆς καί κοινωνικῆς του ζωῆς πού ἀναφέρονται στίς ἀνθρώπινες σχέσεις καί τήν κοινωνική συμπεριφορά. Δραματοποίηση σκηνῶν πού στηρίζονται σέ φανταστικές ἱστορίες ἤ σέ συγκεκριμένες δραστηριότητες καί γνωστά ἐπαγγέλματα.
- Ἀπαγγελία - ὀρθοφωνία ποιημάτων ἀπό τό Ἀναγνωστικό ἤ τό Ἀνθολόγιο ἤ ἀπό συλλογές γιά παιδιά, ἤ λαϊκῶν δημοτικῶν ἤ πού θά γράφουν τά ἴδια τά παιδιά. Ἡ ἐγγραφή τῆς ἀπαγγελίας τῶν παιδιῶν καί τοῦ δασκάλου σέ μαγνητόφωνο καί ἡ ἀκρόαση τῆς ταινίας εὐχαριστεῖ τά παιδιά καί τά βοηθεῖ σημαντικά στήν ὀρθοφωνία.

Ἀκρόαση: διάκριση φυσικῶν καί τεχνητῶν ἤχων, τῆς κατευθύνσεως πού ἔρχονται καί τῆς ἀποστάσεως (κοντινός-μακρινός, τῆς ὁμοιότητας ἤ τῶν διαφορῶν στούς ἤχους γραμμάτων, συλλαβῶν λέξεων.

Ἀκρόαση ποιημάτων, τραγουδιῶν, παραμυθιῶν κτλ. ἀπό μαγνητόφωνο (σιγότερα, δυνατότερα), ἀσυμπλήρωτων προτάσεων πού θά πρέπει νά τίς ἀποτελειώσει κτλ.

II. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Στόχοι διδασκαλίας τοῦ ἐννοιολογικοῦ λεξιλογίου θά εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Νά σταθεροποιήσει ὁ μαθητής τό γλωσσικό ὑλικό πού φέρνει μαζί του, νά τό ὀργανώσει καί νά τό πλουτίσει μέ τήν προσθήκη νέων λέξεων καί ἐκφράσεων.

2) Νά ἀπαλλάξει τό λεξιλόγιό του ἀπό ἔννοιες σημασιολογικά ἐσφαλμένες.

3) Νά κατανοήσει τούς συνδυασμούς καί τίς ἐννοιολογικές σχέσεις ἀνάμεσα στίς λέξεις, ὥστε νά τίς χρησιμοποιεῖ σωστά.

./.

Ὕλη:

Οἱ πηγές ἀπό ὅπου θά ἀντλήση τό ὑλικό του ὁ δάσκαλος εἶναι οἱ ἑξῆς: τό λεξιλόγιο πού φέρνουν μαζί τους τά παιδιά, ὅταν ἔρθουν στό σχολεῖο. Τά ἐνδιαφέροντα τῶν παιδιῶν αὐτῆς τῆς ἡλικίας. Οἱ σχολικές δραστηριότητες καί οἱ ἄλλοι τομεῖς ἐργασίας.

Τά βιβλία καί γενικά τά ἔντυπα πού διαβάζουν τά παιδιά.

Τά μαζικά μέσα ἐπικοινωνίας καί ἰδιαίτερα ἡ τηλεόραση.

Τά γεγονότα τοῦ κόσμου εὐρύτερα (Ε' καί ΣΤ').

Σημείωση: Δέν ὑπάρχει ἔγκυρο βασικό λεξιλόγιο, πειραματικά καταρτισμένο. Ὥσπου νά γίνη ἡ σχετική ἔρευνα, ὁ δάσκαλος θά βασίζεται στό Ἀναγνωστικό καί σέ ὅποιες ἄλλες σχετικές ἐργασίες ὑπάρχουν.

III ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Στόχοι τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀναγνώσεως εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Νά διδάξη στό παιδί τήν τεχνική τῆς ἀποκρυπτογραφήσεως καί τῆς φωνητικῆς ἀποδόσεως τῶν γραπτῶν συμβόλων.
2) Νά τό ὁδηγήση στήν ὀρθή κατανόηση τῶν κειμένων.
3) Νά τό ἀσκήση ἔτσι, ὥστε ἡ μεγαλόφωνη ἀνάγνωση νά εἶναι ἐκφραστική καί ἡ σιωπηρή γρήγορη ὄχι ὅμως μηχανική.

Ὕλη:

I. Προαναγνωστικό στάδιο.

- Πινακίδες μέ ὀνόματα (κύρια κι' ὅπως τά φωνάζουν στό σπίτι) τῶν παιδιῶν τοποθετημένες στά θρανία, στίς κρεμάστρες κ.τ.λ.
- Πινακίδες μέ ὀνόματα πραγμάτων πού βρίσκονται μέσα στήν τάξη, τοποθετημένες ἀνάλογα.
- Τίτλοι - ὑπότιτλοι κάτω ἀπό εἰκόνες κρεμασμένες στούς τοίχους.
- Τίτλοι - ὑπότιτλοι κάτω ἀπό ζωγραφιές παιδιῶν.
- Βιβλία μέ εἰκόνες καί μικρά κείμενα, λέξεις μέ εἰκόνες.
- Δελτίο μέ τά νέα τῆς ἡμέρας (τῆς τάξεως ἤ τοῦ Σχολείου).
- Λέξεις καί φράσεις ἀπό τό ὑλικό πού ἐπεξεργάζεται ἡ τάξη.
- Οἱ πρῶτες πινακίδες ἀπό τό Ἀλφαβητάριο.
- Δίστιχα καί τετράστιχα ἀπό τραγούδια πού ξέρουν ἤ πού μαθαίνουν τά παιδιά γραμμένα στόν πίνακα.
- Μικρές φράσεις - παραγγέλματα στά παιδιά νά κάμουν ἤ νά μή κάμουν κάτι (παιχνίδια).

II. Ἀναγνωστικό στάδιο

- Ἡ ὕλη τοῦ προαναγνωστικοῦ σταδίου σέ ἀνώτερο ἐπίπεδο.
- Τό Ἀλφαβητάριο συνέχεια (Α' καί Β' μέρος).
- Τό Ἀναγνωστικό (Β' τάξη).

./.

- Τό Ἀνθολόγιο (Α΄ τόμος - Γιά τίς Α΄ καί Β΄ τάξεις).
- Παιδικές ἐγκυκλοπαίδειες, ἀνθολογίες ποιημάτων, λεξικά.
- Παραμύθια, ἱστορίες, διηγήματα κατάλληλα γιά τήν ἡλικία αὐτῶν τῶν παιδιῶν.
- Ἐφημερίδα τῆς τάξεως.
- Οἱ ἐνθέσεις τῶν παιδιῶν καί ἡ ἀλληλογραφία τῆς τάξεως.
- Διάφορα ἄλλα ἔντυπα πού σχετίζονται μέ τά ἐνδιαφέροντα τῶν παιδιῶν, τήν ἐργασία τῆς τάξεως καί κρίνονται κατάλληλα ἀπό τό δάσκαλο (πρβ. καί κεφ. Βιβλιοθήκη).

Μεθοδικές ὁδηγίες

Γιά νά ἐπιτύχουν οἱ σκοποί τῆς ἀναγνώσεως πρέπει ἡ σχολική ἐργασία στόν τομέα αὐτόν νά στηρίζεται στίς ἀκόλουθες ἀρχές:

- Ἡ ἐργασία τῶν παιδιῶν στά διάφορα ἀναγνωστικά θέματα νά εἶναι ἐξατομικευμένη. Αὐτό σημαίνει ὅτι θά ὑπολογίζη ὁ δάσκαλος τήν ὡριμότητα κάθε παιδιοῦ γιά κάθε μιά ἀπό τίς δραστηριότητες καί τίς ἐργασίες πού προσφέρονται στήν ὕλη.
Μόνο γιά τήν ἀνάγνωση στό Ἀλφαβητάριο καί στό Ἀναγνωστικό θά ἐπιδιώκεται ἡ συμμετοχή ὅλων τῶν παιδιῶν. Ἀλλά κι' ἐδῶ θ' ἀποφεύγεται ἡ καταπίεση κι' ὁ ἐξαναγκασμός. Ὁ ρόλος τοῦ δασκάλου δέν εἶναι νά ἐπιβάλη τί θά μάθουν τά παιδιά, ἀλλά νά τά ὁδηγήση πῶς θά τό μάθουν, ὥστε ἡ ἀναγνωστική ἀπασχόληση νά τούς δώση χαρά καί ἱκανοποίηση. Ἔτσι θά καλλιεργηθῆ τό ἐνδιαφέρον τους γιά τό διάβασμα, μέ ἀποτέλεσμα νά μποῦν οἱ βάσεις γιά νά τούς γίνη ἀνάγκη καί συνήθεια σ' ὅλη τους τή ζωή.
- Ἡ δεξιότητα τῆς ἀναγνώσεως δέν εἶναι αὐτοσκοπός πού ἀποβλέπει στόν καλό βαθμό, ἀλλά μέσο πού θά χρησιμεύση στό μαθητή γιά νά γνωρίση τό περιβάλλον του, νά πλουτίση τίς ἐμπειρίες του, νά αὐξήση τά διαφέροντά του γιά τά πράγματα, τούς ἀνθρώπους καί τίς ἰδέες, νά προσαρμόση τή συμπεριφορά του στούς γνώμονες τῆς κοινωνίας ὅπου ζεῖ νά λύση τά ἀτομικά καί ὁμαδικά προβλήματα πού τόν ἀπασχολοῦν, νά ἀναπαλύψη νέους τρόπους σκέψεως καί ἐκφράσεως καί γενικά νά καλλιεργήση καί νά ἐξελίξη τόν ἑαυτό του.
- Ἡ ἀνάγνωση, μεγαλόφωνη ἤ σιωπηρή, θά ἔχη στόχο της τήν κατανόηση κι' ἀξιολόγηση τοῦ κειμένου πού ἐξετάζεται.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ξέρω νά διαβάζω, σημαίνει μπορῶ νά κρίνω αὐτό πού διάβασα, νά καταλάβω τή γνησιότητα ἤ ὄχι τοῦ μηνύματός του ὥστε νά μή γίνομαι εὐάλωτος στήν προπαγάνδα ὁποιας μορφῆς.

Καί τίς τρεῖς αὐτές ἀρχές πρέπει νά τίς ἔχη ὑπ'ὄψη του ὁ δάσκαλος ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού ἀρχίζει ἀναγνωστική ἐργασία μέ τά παιδιά. Γιατί τό διάβασμα συνοδεύει τόν ἄνθρωπο σ'ὅλη του τή ζωή, γιά νά ἱκανοποιῆ εἴτε πρακτικές του ἀνάγκες, εἴτε ψυχικές καί κοινωνικές.

Ποιά θά εἶναι καί πῶς θά χρησιμοποιηθῆ ἡ ἀναγνωστική ὕλη στό προαναγνωστικό καί τό ἀναγνωστικό στάδιο, ἀφήνεται στήν πρωτοβουλία τοῦ δασκάλου, πού θά ρυθμίση τίς ἐνέργειές του ἀνάλογα μέ τίς σχολικές συνθῆκες γενικά καί εἰδικά τῆς τάξεως του καί μέ τό κοινωνικό πλαίσιο τοῦ σχολείου, ἀπό ὅπου ἐξαρτῶνται ὡς ἕνα σημεῖο τά ἐνδιαφέροντά καί οἱ προσδοκίες τῶν παιδιῶν.

Ὅμως πρέπει νά ἔχη πάντα ὑπ'ὄψη του ὁ δάσκαλος ἕνα πράγμα. Ὅσο χαμηλή κι'ἄν εἶναι ἡ κοινωνικο-οἰκονομική ὑποδομή τῆς οἰκογένειας ὁρισμένων παιδιῶν, οἱ ἐπιτεύξεις τους γίνονται ὑφηλές, ὅταν ὑπάρξη σωστή καί ἰσομερής βοήθεια ἀπ'αὐτόν, ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς τάξεως εἶναι ἐνθαρρυντική ὅταν ὑπάρχη ἐλευθερία κινήσεως καί ἐκφράσεως τῶν παιδιῶν.

Ἕνα πολύ σημαντικό πρόβλημα τέλος εἶναι πῶς θάγίνη ἡ ἐπεξεργασία, ἡ κατανόηση καί ἡ ἀξιολόγηση τοῦ ἀναγνωστικοῦ κειμένου. Εἶναι γνωστό ὅτι ὑπάρχουν πολλοί τρόποι, Ἔτσι κάθε φορά πού ὁ δάσκαλος θά ἐπεξεργάζεται μέ τήν τάξη του ἕνα κείμενο, θά ἐφαρμόζη αὐτούς πού εἶναι κατάλληλοι τόσο γιά τό σκοπό τῆς ἀναγνώσεως, ὅσο καί γιά τήν ἑτοιμότητα καί ἱκανότητα τῆς τάξεως σχετικά μέ τή δραστηριότητα αὐτή. Ἐκεῖνο πού θά ἔχη πάντα ὑπ'ὄψη του εἶναι ὅτι ἀνάγνωση σημαίνει ἀναγνώριση τῶν συμβόλων, κατανόηση τῆς ἐννοίας πού ἐκφράζεται μέ τή λέξη, κατανόηση τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στίς λέξεις καί δυναμική προώθηση τοῦ μηνύματος πού μᾶς στέλνει ὁ συγγραφέας μέ ὅλο τό κείμενο, ἀλλά καί ἰδιαίτερα μέ ὁρισμένα μέρη του.

Ἔτσι ἡ διδασκαλία τῆς ἀναγνώσεως θά περιλάβη ἀσκήσεις:

- Ἀναγνωρίσεως λέξεων, φράσεων, προτάσεων.
- Ἑρμηνείας λέξεων.
- Κατανοήσεως τοῦ νοήματος τῶν προτάσεων καί τῶν παραγράφων.
- Παρακολουθήσεως τῆς σειρᾶς τῶν γεγονότων (ὑπόθεση)

- Κατανοήσεως τῶν πράξεων καί τοῦ χαρακτῆρα τῶν ἡρώων τῆς ἱστορίας.
- Ἀποδόσεως τοῦ νοήματος ὅλου τοῦ κειμένου ἤ ὁρισμένου τμήματος.
- Κριτικῆς τοῦ κειμένου καί ὡς πρός τό περιεχόμενο καί ὡς πρός τήν μορφή.

Ἀπαγγελίας ποιητικοῦ σύν πεζοῦ λόγου.

- Ἀποδόσεως τῆς ἱστορίας καί τοῦ μηνύματος τοῦ κειμένου μέ ἄλλο ἐκφραστικό μέσο, ὅπως λ.χ. εἰκονογράφηση τοῦ κειμένου κατασκευή ἀντικειμένων πού περιγράφονται ἤ σχεδίων κλπ.

IV. ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

I. ΓΡΑΦΗ:

Στόχοι τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Γραφῆς εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Νά μάθη τό παιδί νά γράφη εὐανάγνωστα καί γρήγορα.
2) Νά τό βοηθήση νά βρῆ τόν τύπο γραφῆς πού τοῦ ταιριάζει.
3) Νά τό συνηθίση στήν αὐτοπειθαρχία, τήν προσοχή, τήν ἐπιμονή, τήν ἀκρίβεια, τήν τάξη καί τήν καθαριότητα.

Ὕλη: Τό ὑλικό γιά τή γραφική ἄσκηση εἶναι τό ἴδιο ἤ παρόμοιο μ'ἐκεῖνο πού χρησιμοποιεῖται γιά τήν Ἀνάγνωση στό προαναγνωστικό στάδιο καί μετά χρησιμοποιεῖται ὕλη ἀπό τό Ἀλφαβητάριο, τό Ἀναγνωστικό καί διάφορα ἄλλα ἔντυπα.

Στό γραφικό στάδιο, καί στίς πρῶτες τάξεις καί στίς ἄλλες τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἡ γραφική ἄσκηση γενικά, γίνεται μέ κάθε εὐκαιρία, ἡ παραδοσιακή ἀντιγραφή περιορίζεται στό ἐλάχιστο καί γράφεται στό σχολεῖο. Καί οἱ δυό αὐτές κατηγορίες ἀσκήσεων ἔχουν δημιουργικό χαρακτῆρα καί ἀντλεῖται ἡ ὕλη τους ἀπό ὅλα τά μαθήματα. Ἔτσι ἀποφεύγεται ἡ ἐπέμβαση καί ἡ ἐπιβολή τῶν γονέων, μέ ὅλες τίς δυσάρεστες συνέπειες πού ἔχει. Στό στάδιο αὐτό ὁ δάσκαλος παρουσιάζει πρότυπα καλῆς καί ἀποδεκτῆς γραφῆς,, θά ἔχη πάντα στό νοῦ του ὅτι, γιά νά εἶναι τό ἀποτέλεσμα ἱκανοποιητικό, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συμμετοχή τῶν παιδιῶν στήν ἐπιλογή τῆς ὕλης γιά τή γραφική ἄσκηση.

II. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Στόχοι τῆς διδασκαλίας τῶν ἀσκήσεων τοῦ γραπτοῦ λόγου εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Νά βοηθήσουν τό παιδί ἀποτελεσματικά νά καταλάβη τί εἶναι καλή γραπτή ἔκφραση.
2) Νά τό ὁδηγήσουν νά κατανοήση τήν ἀξία τῶν κριτῶν γραπτῶν ἐκφραστικῶν τρόπων, γιά νά τούς κάμη κτῆμα του.
3) Νά τό συνηθίσουν στήν ἐπιλογή τοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ, ὥστε νά κινηθῆ πρός τήν κατεύθυνση τῆς δημιουργίας δικοῦ του προ-

. / .

σωπικοῦ ὕφους.

Ὕλη:

Τό περιεχόμενο τῶν ἀσκήσεων τοῦ γραπτοῦ λόγου ἀρχίζει ἐκεῖ πού τελειώνουν ἡ γραμματική, ἡ σύνταξη καί ἡ ὀρθογραφία: φυσικά οἱ συσχετισμοί μέ τούς ἄλλους τομεῖς ἐργασίας εἶναι ἀπαραίτητοι. Ἡ ὕλη θά ἀντλῆται κυρίως ἀπό κείμενα τοῦ γραπτοῦ λόγου (Ἀναγνωστικός, ἄλλα βιβλία, ἐφημερίδες, περιοδικά κλπ.) καί θά ἀναφέρεται α) σέ λέξεις πού εἶναι ἀπαραίτητες καί παίζουν ὁρισμένο ρόλο στήν ἔκφραση (λέξεις-κλειδιά), β) σέ ἐκφράσεις κοινόχρηστες πού σημαίνουν κατάφαση, ἄρνηση, ἐρώτηση καί ἀποτελοῦν ἕνα σύνολο ἀπό τρόπους ἐκφράσεως ἀποδεκτούς στόν καθημερινό γραπτό λόγο καί στό λογοτεχνικό, γ) σέ σύνολα λέξεων ἤ φράσεων ἀπό ὅπου τό παιδί θά διαλέξη, ὥστε νά φανοῦν οἱ προτιμήσεις του πού θά ἀποτελέσουν τήν ἀφετηρία γιά νά δημιουργήση τό δικό του προσωπικό ὕφος καί δ) σέ ὁρισμένες διαδικασίες τῆς τεχνικῆς τοῦ γραπτοῦ λόγου.

VI. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΠΤΗ ΕΚΦΡΑΣΗ (ΕΚΘΕΣΗ)

Κάθε τί πού γράφει τό παιδί σ'ὅλο τό Δημοτικό σχολεῖο εἴτε σέ ἐλεύθερη μορφή ἐνθέσεως, διηγήσεως, διαλόγου, ποιήματος, δραματοποιημένων σκηνῶν κτλ. εἴτε εἶναι καθορισμένη ἡ μορφή της ἀπό τήν τυπικότητα πού ἐπιβάλλει ὁ προορισμός του, ὅπως γράμμα, αἴτηση, ἄρθρο, πληροφοριακό δελτίο, μηνύματα, σημειώσεις, πρακτικά κτλ. θεωρεῖται δημιουργική γραπτή ἔκφραση.
Φυσικά ἀπό τή δεύτερη κατηγορία θεμάτων γίνεται ἐπιλογή ἀνάλογη πρός τήν ἡλικία καί τό ἐπίπεδο τῆς τάξεως.

Στόχοι τῆς δημιουργικῆς γραπτῆς ἐκφράσεως εἶναι οἱ ἑξῆς:

Νά προκαλέση στό παιδί τό αἴσθημα τῆς ἀνάγκης νά ἐκφρασθῆ καί γραπτά.

- Νά τό βοηθήση νά περάση ἀπό τήν ἐλεύθερη προφορική ἔκφραση στήν πειθαρχημένη γραπτή καί νά κατανοήση τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν προφορικό καί στό γραπτό λόγο.
- Νά ἐξελίξη τίς δυνατότητες πού ἐνυπάρχουν στόν κάθε ἄνθρωπο γιά προσωπική γραπτή ἔκφραση.
- Νά ἀναπτύξη στό παιδί τήν ἱκανότητα νά ἐπικοινωνῆ ἀποτελεσματικά μέ τό γραπτό λόγο πάνω σέ θέματα καί τῆς σχολικῆς ἐργασίας καί τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

./.

Ὕλη:

- Τίτλοι καί ὑπότιτλοι σέ εἰκόνες πού εἶναι ἔργα τῶν παιδιῶν κι' ἐκφράζουν ἐμπειρίες καί συναισθήματα.
- Ταξινόμηση κατά εἴδη καί καταγραφή ἀντικειμένων πού ἀποτελοῦν συλλογές σπόροι, λουλούδια, φύλλα, βότσαλα, πεταλοῦδες, σαλιγκάρια, καβούρια κτλ.).
- Περιγραφή εἰκόνων, τοποθεσιῶν, γεγονότων.
- Τίτλοι καί ὑπότιτλοι κειμένων.
- Καταγραφή παρατηρήσεων πού ἀφοροῦν φυσικά φαινόμενα καί τεχνολογικά ἐπιτεύγματα.
- Σύντομη περιγραφή τοῦ περιεχομένου ἑνός βιβλίου.
- Γράμματα σέ παιδιά καί μεγάλους.
- Εὐχετήρια σέ γιορτές καί γενέθλια.
- Προσκλητήρια σέ γιορτές τῆς τάξης.
- Παραμύθια, ἱστορίες, σκηνές πού ἄκουσαν ἤ διάβασαν.
- Παραμύθια, ἱστορίες, σκηνές, πού εἶναι δικά τους δημιουργήματα.
- Ἡμερολόγια ἀτομικά καί ὁμαδικά
- Σκέψεις καί ἰδέες πάνω σέ διάφορα θέματα, γεγονότα, καταστάσεις.
- Ἰδέες γιά τή λύση προβλημάτων πού ἀντιμετωπίζει τό σχολεῖο ἤ ἡ τάξη.
- Ἐντυπώσεις ἀπό ἐπομπές, παιδικό θέατρο, ἤ κινηματογράφο, ραγκιόζη.
- Ἐντυπώσεις ἀπό τό διάβασμα βιβλίων καί περιοδικῶν.
- Συνεργασία στήν ἐφημερίδα τῆς τάξεως ἤ στό περιοδικό τοῦ σχολείου.
- Συγγραφή σκηνῶν γιά δραματοποίηση.

VII. ΣΥΝΤΑΞΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ _ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Ὁ τομέας αὐτός ἐργασίας περιέχει τά στοιχεῖα ἐκεῖνα ἀπό τή σύνταξη, τή γραμματική καί τήν ὀρθογραφία πού πρέπει νά διδαχτοῦν, ἔτσι ὅπως τά βρίσκομε στό λόγο στενά ἐξαρτημένα τό καθένα τους ἀπό τά ἄλλα.

Ἀφετηρία, σημεῖο ἀναφορᾶς καί κατάληξη τῆς ἐργασίας στόν τομέα αὐτόν εἶναι ἡ πρόταση, γιατί αὐτή εἶναι ἡ μικρότερη μονάδα τοῦ λόγου κι' ἄνομα γιατί ἀπό τή θέση πού ἔχει μιά λέξη στήν πρόταση, ἐξαρτᾶται τίς περισσότερες φορές ὁ τύπος, ἡ ὀρθογραφία καί ὡς ἕνα βαθμό ἡ σημασία της.

./.

Ἡ ἐργασία θά συνοδεύη τή μιά καί ἀδιαίρετη διδασκαλία τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος σέ κάθε της βῆμα.
Μέ κανέναν τρόπο δηλαδή δέν θά πάρη τή μορφή χωριστοῦ θέματος, ἀλλα θά ἐντάσσεται φυσιολογικά στά εὐρύτερα πλαίσια τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος. Πρέπει ἐπίσης νά γίνεται ἔτσι πού νά εἶναι ἐνδιαφέρουσα καί ὄχι τυποποιημένη.

Στόχοι τῆς συντάξεως-γραμματικῆς-ὀρθογραφίας εἶναι οἱ ἑξῆς:

- Νά κατανοήση τό παιδί τή λειτουργία τοῦ συστήματος τῆς γλώσσας μέ βάση τά γραμματικά, συντακτικά καί ὀρθογραφικά φαινόμενα.
- Νά συλλάβη, διαισθητικά στήν ἀρχή καί στό μέτρο πάντα πού τοῦ ἐπιτρέπουν οἱ ἀφαιρετικές του ἱκανότητες, μέσα ἀπό τό πλῆθος τῶν συγκεκριμένων περιπτώσεων τούς τυπικούς κανόνες πού διέπουν τή γλώσσα.
- Νά ἐξουσιάση τήν ὕλη τόσο στό θεωρητικό ὅσο καί στό πρακτικό ἐπίπεδο, ὥστε οἱ γνώσεις του νά καταλήξουν σέ δεξιότητες πού θά ἔχουν ἄμεση ἐφαρμογή στή γλωσσική του ἔκφραση, γραπτή καί προφορική.
- Νά μάθη νά χρησιμοποιῆ σωστά βασικά βοηθήματα(στή φάση αὐτή τό ὀρθογραφικό λεξικό), ὥστε νά ἀντλῆ ἀπό αὐτά τίς ἀπαραίτητες συμπληρωματικές πληροφορίες.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ σχολείου καί ἰδιαίτερα τῆς τάξεως εἶναι ἀπαραίτητο μέσον γιά τήν ἐργασία σέ ὅλα τά μαθήματα, ὄχι μόνο γιά τήν ποικιλία τῶν γνώσεων πού ἀντλοῦν οἱ μαθητές ἀπό τά βιβλία ἀλλά κυρίως γιατί κάθε βιβλίο δίνει καί μιάν ἄλλη εἰκόνα τοῦ κόσμου καί τῆς ζωῆς. Κι' ἀκόμη γιατί ἡ βιβλιοθήκη προσφέρει στό μαθητή τή δυνατότητα νά ἀποκτᾶ συνεχῶς μόνος του τις οὐσιαστικές γνώσεις καί μόνος του νά βρίσκη λύσεις στά διάφορα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει.

Ἡ ἀπόλυτη ἐξάρτηση τοῦ μαθητῆ ἀπό ἕνα μόνο φορέα γνώσεων, στάσεων καί ἀξιῶν, τό δάσκαλο, εἶναι πολύ ἐπικίνδυνη γιά τήν κοινωνία πού θέλει νά οἰκοδομήση ἐκπαίδευση πάνω σέ δημοκρατικές βάσεις. Γι' αὐτό καθῆκον τοῦ σχολείου εἶναι νά δώση στό παιδί νά κατολάβη τή σημασία τοῦ βιβλίου, νά τό ἐξοικειώση μέ τή χρήση του, νά τοῦ δημιουργήση τήν ἀνάγκη γιά διάβασμα καί νά τοῦ καλλιεργήση τήν ἱκανότητα ἐπιλογῆς τοῦ καλοῦ βιβλίου.

./.

Γενικοί στόχοι:

- Ἡ ἀπόκτηση μονίμου ἐνδιαφέροντος γιά τό βιβλίο σάν μέσον αὐτομορφώσεως.
- Ἡ παροχή εὐκαιριῶν γιά αἰσθητικές ἐμπειρίες ἀπό τή λογοτεχνία καί γενικά ἀπό τό καλό βιβλίο.
- Ἡ ἀπόκτηση δεξιοτήτων γιά τή σωστή χρήση τῶν βιβλίων καί τῶν μέσων ἀναφορᾶς.
- Ἡ ἐπίτευξη ψυχικῆς ἐπαφῆς καί ἐπικοινωνίας μέ τό συνάνθρωπο (διεύρυνση κύκλου ἀνθρωπίνων σχέσεων καί πνευματικῶν ὁριζόντων).

Εἰδικοί στόχοι γιά τή Βιβλιοθήκη τῆς τάξεως:

- Νά εἶναι πηγή πληροφοριῶν γιά ὅσα θέματα ἐπεξεργάζεται ἡ τάξη.
- Νά βοηθήσει τό παιδί νά μάθη νά χρησιμοποιῆ σωστά τίς πηγές.
- Νά συντελῆ στήν ἀξιοποίηση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου τοῦ μαθητῆ καί νά τοῦ δημιουργήσει τή συνήθεια τοῦ διαβάσματος καί τήν ἀγάπη γιά τό καλό βιβλίο.
- Νά γνωρίσει στό παιδί τήν ταυτότητα τοῦ βιβλίου.

Τί μπορεῖ νά περιέχη μιά βιβλιοθήκη:

- Βιβλία ἀναφορᾶς (παιδικές ἐγκυκλοπαίδειες, παιδικές ἀνθολογίες, ὀρθογραφικά καί ἐννοιολογικά λεξικά, γραμματικές, συντακτικά, ἄτλαντες, ἱστορικά βιβλία, παγκόσμιες γεωγραφίες μυθολογίες, θρησκευτικά βιβλία κτλ.)
- Ὀπτικοακουστικά μέσα ὅπως μαγνητόφωνο, βιβλία σέ δίσκους, βιβλία-ταινίες, φωτεινές διαφάνειες.
- Βιβλία διδακτικοῦ περιεχομένου (ἀναγνωστικά προηγουμένων καί ἑπομένων τάξεων, μαθητικά βιβλία γιά τήν τάξη ἤ γι' ἄλλες τάξεις καί γενικά βιβλία πού τό περιεχόμενο ἀναφέρεται στή φύση - ζῶα, φυτά, μορφολογία καί σύσταση ἐδάφους, πηγές, ποτάμια, λίμνες κτλ.).
- Βιβλία πού ἀναφέρονται στά τεχνολογικά ἐπιτεύγματα καί στίς κοινωνικές ἐπιστῆμες (ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ κι' ἀλλοῦ, ἀρδευτικά ἔργα, γέφυρες κτλ.).
- Βιβλία Ψυχαγωγικοῦ καί λογοτεχνικοῦ περιεχομένου (παραμύθια, παιδικά διηγήματα, μυθιστορήματα καί ποιήματα, βιογραφίες καί βιβλία τέχνης, βιβλία μέ εἰκόνες μόνο, βιβλία μέ εἰκόνες καί ὑπότιτλους, παιδικά περιοδικά κτλ.).

Μεθοδικές όδηγίες.

Ἵδρυση βιβλιοθήκης: ἡ βιβλιοθήκη τῆς τάξεως μπορεῖ νά ξεκινήση μέ ἕνα παιδικό βιβλίο, ἕνα περιοδικό ἤ καί μέ ἕνα ἀπόκομα ἐφημερίδας ἤ περιοδικοῦ πού ἕνα παιδί ἤ ὁ δάσκαλος θά φέρουν στό σχολεῖο.

Μετά τήν ἀνάγνωσιν τῆς εἰσηγήσεως, ἡ Κα Κ.Μουστάντα παρέχει τάς ζητηθείσας διευκρινήσεις, εἶτα δέ διεξάγεται διαλογική συζήτησις μεταξύ τῆς εἰσηγητρίας καί τῶν Συμβούλων, μετά τήν λῆξιν τῆς ὁποίας

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς ἀ π ο φ α σ ί ζ ε τ α ι

1) Ὅπως τά πορίσματα τῆς διεξαχθείσης καθ'ὅλα ἀξιολόγου ἐρεύνης, ἀφοῦ ἀξιολογηθοῦν, ἐπαναχθοῦν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου πρός περαιτέρω συζήτησιν.

2) Ὅπως τά πορίσματα ταῦτα ληφθοῦν ἐνδεικτικῶς ὑπ'ὄψιν κατά τήν ἀνασύνταξιν τοῦ Α.Προγράμματος βάσει τῶν μέχρι σήμερον σχετικῶν ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος.

3) Ὅπως ἡ σχετική ἔρευνα ἐπεκταθῇ καί εἰς ἄλλας περιοχάς τῆς Ἑλλάδος πρός ἀρεσσονα ἐπαλήθευσιν τῶν πορισμάτων αὐτῆς.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠ. ΠΑΡΙΑΤΑΚΗΣ

Ἀντιπρόεδρος Κ.Ε.Μ.Ε.

Ἡ Γραμματεύς

Στεφανίδου

ΣΟΦΙΑ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 22α

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Κ.Ε.Μ.Ε. – Ἑρμοῦ 15), συνῆλθεν σήμερον τῇ 4-5-76, ἡμέρᾳ Τρίτῃ καί ὥρα 9.30 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. κ. Σπυρ. Παγιατάκη, τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως αὐτοῦ, περί ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Μουσικῆς.

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν Μελῶν τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. Σύμβουλοι Β΄: 1) Θεμ. Βαρδάκης, 2) Κων/νος Παπαδάκος, 3) Δημ. Ἀνδριόπουλος, 5) Βασ. Κονιδαρίτσης, 5) Νικ. Βλαντίδης, ὡς καί οἱ παρά τῷ Κ.Ε.Μ.Ε. Εἰδικοί Σύμβουλοι Γεώρ. Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα.

Ἐπίσης παρέστησαν οἱ ὑπό τοῦ Προέδρου προσκληθεῖσαι εἰδικοί ἐπί τοῦ μαθήματος τῆς Μουσικῆς κυρίαι Δέσποινα Μαζαράκη καί Ἑλένη Χόρς καί ὁ ἐπίσης ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. προσκληθείς Ἐπιθεωρητής Σχολικῆς Μουσικῆς κ. Μιχ. Μαχαίρας. Ὡς γραμματεύς παρέστη ἡ ἐπί βαθμῷ ΟΒ΄ ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας Σοφία Στεφανίδου.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγιγνώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης λέγει ὅτι σκοπός τῆς συνεδρίας αὐτῆς εἶναι ἀφ' ἑνός μέν ἡ κάθαρσις τοῦ νῦν ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Σχολικῆς Μουσικῆς καί ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐνδεχομένη μετακίνησις στοιχείων εἰς τό Γυμνάσιον.

Κατόπιν ὁ εἰσηγητής κ. Μιχ. Μαχαίρας ἐκθέτει ὡς ἀκολούθως τάς ἀπόψεις του διά τήν βελτίωσιν τῆς Μουσικῆς Παιδείας.

"Ἡ πραγματοποίησις ὑψηλοτέρου καί πλέον ἀνεπτυγμένου γενικοῦ παιδευτικοῦ μουσικοῦ ἐπιπέδου, μέσῳ ἐντατικῆς προσεκτικῆς προσπαθείας εὐθυγραμμίσεως τοῦ πρός αὐτάς τῶν προηγμένων λαῶν, δύναται νά ἐπιτευχθῇ διά ὁρθῶν καί ἐνδεδειγμένων βελτιωτικῶν ἐνεργειῶν, ἀναλόγως πρός τάς ἑκάστοτε ἐμφανιζομένας ἀδυναμίας τοῦ ὅλου θέματος.

./.

'Ορθή ἔναρξις ἐνεργειῶν, θεωρεῖται πρωτίστως ἡ ἀναγνώρισις καί ἡ πανομική ἱεράρχησις θεραπείας τῶν δυναμιῶν αὐτῶν.
Τά ἐπισημαινόμενα κάτωθι σημεῖα εἶναι ἐκεῖνα, πού κυρίως ἐμποδίζουν διά τῆς ἐν γένει ἀρνητικῆς των θέσεως, τήν προσδευτικήν μουσικήν μας ἐξέλιξιν καί τά ὁποῖα πρέπει ὅσον δύναται συντομώτερον νά ἐκλείψουν.

1. Ἔλλειψις κοινωνικοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος μουσικῆς ἀναπτύξεως.
2. Ἡ ἀνυπαρξία τῆς μουσικῆς παιδείας εἰς τήν Στοιχειώδη Ἐκπαίδευσιν.
3. Ἡ πτωχοτάτη καί ἀσήμαντος ἀπόδοσις τοῦ μαθήματος τῆς μουσικῆς εἰς τήν Μέσην Ἐκπαίδευσιν.
4. Ἡ Ἔλλειψις δυνατότητος ἀνωτάτης μουσικῆς ἐπιμορφώσεως καί ἐξειδικεύσεων.»

«Ἀνάμη ἔχω τήν γνώμην ὅτι θά πρέπει νά ἐλέγχωνται τά προσόντα τῶν διδασκόντων καθηγητῶν τῆς Μουσικῆς εἰς τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας».

Ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης, παρεμβαίνων, λέγει ὅτι: Εἶναι ἠλεγμένα τά προσόντα τῶν διδασκόντων Καθηγητῶν εἰς τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας, ἀλλά θά πρέπει νά προτιμῶνται εἰς τάς θέσεις αὐτάς, ἐκεῖνοι πού διαθέτουν καί πτυχίον Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, νά εἶναι παράλληλα καί διδάσκαλοι. Ἀνάμα νά καθιερωθῇ καί ὁ θεσμός τῶν Νομαρχιακῶν Ἐπιθεωρητῶν Μουσικῆς.

Ὁ κ. Μιχ. Μαχαίρας λέγει ὅτι εἰς ὅλην τήν Ἐπικράτειαν ὑπηρετοῦν μόνον 148 Καθηγηταί τῆς Μουσικῆς ἐπί 380 ὀργανικῶν θέσεων. Διά νά συμπληρώσουν δέ τάς διδακτικάς των ὥρας ἀπασχολοῦνται μέ μαθήματα ἐντός τῆς εἰδικότητός των (Γεωγραφία, Γαλλικά κ.λ.π.)

Ὁ Παγιατάκης εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι οἱ ἔχοντες ἔφεσιν εἰς τήν Μουσικήν Διδάσκαλοι, πρέπει νά φοιτοῦν 2 ἔτη εἰς τό Ὠδεῖον καί ἐν συνεχείᾳ νά διορίζωνται καθηγηταί Ὠδικῆς εἰς τά Σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐν συνεχείᾳ καλεῖ τήν κα Μαζαράκη νά ἐκθέσῃ τά τοῦ νέου συστήματος διδασκαλίας τῆς Μουσικῆς.

Ἡ κα Μαζαράκη ἀναγινώσκει τό σχέδιον τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Μουσικῆς Ἀγωγῆς διά τήν ἐφαρμογήν του εἰς τάς δύο πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, μέ τάς ἀναγκαίας τροποποιήσεις αἱ ὁποῖαι προέκυψαν μετά τήν πειραματικήν ἐφαρμογήν του εἰς τά Δημόσια Δημοτικά Σχολεῖα ἀπό τά μέλη τῆς ὁμάδος ἐργασίας.

./.

Τό σχέδιον αὐτό, ὡς γνωστόν, ἔχει καταρτισθεῖ ὑπό τοῦ Κυπρίου Μουσικοῦ Συμβούλου, Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Μουσικῆς τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Γραφείου Παιδείας τῆς Λευκωσίας καί Καθηγητοῦ τῶν Ἀνωτέρων Θεωρητικῶν εἰς τό Ἐθνικόν Ὠδεῖον Λευκωσίας κυρίου Μιχαήλ Σταυρίδη, μέ συνεργάτην τήν κυρίαν Δέσποινον Μαζαράκη καί τῇ βοηθείᾳ τῆς ὑποομάδος καταρτίσεως τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἡ Κα Χόρς παρεμβαίνουσα ἐπεξηγεῖ τήν βάσιν τῆς μουσικῆς ἀγωγῆς τοῦ μικροῦ παιδιοῦ καί λέγει, ὅτι αὕτη στηρίζεται εἰς τήν κίνησιν. Ὅταν ἀδώμεν εἰς τό παιδί τάς δυνατότητας πρός διέξοδον τῆς κινητικότητός του, κατά τοῦτον ρυθμικόν, τότε τό παιδί συλλαμβάνει βαθμηδόν τό σπουδαιότατον στοιχεῖον τῆς μουσικῆς, πού εἶναι ὁ ρυθμός.

Ἡ Κα Μουστάκα, λαμβάνουσα τόν λόγον παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα: "Ἡ εἰσαχθεῖσα ὑπό τοῦ ὁμίλου τῆς κας Μαζαράκη μέθοδος πρώτης Μουσικῆς Ἀγωγῆς εἶναι ἐπαναστατική, ἀλλ'ἐν τοσούτῳ λίαν ἀξιόλογος. Διά τόν λόγον τοῦτον καί ἔχει ἐπιρατηθεῖ εἰς τά μεγάλα Εὐρωπαϊκά κέντρα. Διά τήν μεταφολήν τῆς παραδοσιακῆς τάξεως εἰς τό Ἀν. Πρόγραμμα τῆς Μουσικῆς Ἀγωγῆς ἀποιτεῖται εἰδική μετεκπαίδευσις τῶν διδασκάλων, πρᾶγμα τό ὁποῖον θά συναντήσῃ μεγάλας δυσκολίας. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου προτείνω ἡ σχετική μόρφωσις αὐτῶν νά γίνῃ διά τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας (τηλεοράσεως κ.λ.π.). Ἐπίσης πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν εὐρέως τά ἀπαραίτητα βοηθητικά μέσα, ὄργανα, ταινίες, ἐνημερωτικά φυλλάδια, κ.τ.λ.).

Ἡ κα Μαζαράκη, παρεμβαίνουσα, προσθέτει, ὅτι ἀπαραίτητα εἶναι ἕνα μαγνητόφωνον, ἕνα γραμμοφώνον καί κατάλληλοι μαγνητοταινίαι.

Ὁ κ. Προσάκης ἐρωτᾷ ἐάν εἰρισκώμεθα εἰς τό στάδιον τοῦ πειραματισμοῦ ἤ τῆς ἐφαρμογῆς, ἡ δέ κ. Μαζαράκη ἀπαντᾷ, ὅτι ἤδη εὑρισκόμεθα εἰς τό στάδιον τῆς ἐφαρμογῆς, ἐνῷ ὁ κ. Μαραγκουδάκης διατυπώνει τήν ἄποψιν, ὅτι ἡ σχετική ἐνημέρωσις καί καθοδήγησις τῶν διδασκάλων καί ἡ παρακολούθησις τῆς ἐργασίας αὐτῶν δύναται νά γίνῃ διά φύλλων ἐργασίας τά ὁποῖα θά ἀποστέλλωνται εἰς αὐτούς.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος, κ. Δπ. Παγιατάκης, συνοφίζων τά τῆς διεξαχθείσης συζητήσεως, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα: 1ον) Ἡ ἐφαρμοζομένη ὑπό τῆς ὁμάδος τῆς κας Μαζαράκη μέθοδος πρώτης μουσικῆς μυήσεως εἶναι ὄντως ἀξιόλογος, ἐναρμόσιμος δέ

δέ μέ ἐπιτυχίαν εἰς τήν διρώπην καί ἀλλοχοῦ.

2ον) Ἡ ὄρεσις ἐφαρμογή αὐτῆς εἰς τόν τόπον μας ἔστω καί εἰς περιωρισμένον ἀριθμόν σχολείων συναντᾷ ἀνυπερβλήτους δυσχερείας ἐπί τοῦ παρόντος: ἔλλειψις ἐπαρκῶς κατηρτισμένου προσωπικοῦ, τό ὁποῖον θά ἀπετέλει τούς πυρῆνας τῶν ἑκαστοτε ἐκπαιδευτικῶν περιφερειῶν, πολυδάπανον τῶν ἀναγκαίων ὀργάνων καί ἐποπτικῶν μέσων, ἔλλειψις βασικῆς μουσικῆς μορφώσεως τῶν διδασκάλων.

3ον) Ἡ ἐφαρμογή τῆς νέας μεθόδου δύναται νά συνεχισθῇ εἰς τάς Ἀθήνας, καί, ἐνδεχομένως, νά ἐπεκτοθῇ μέχρις ὅτου ἀφιπνισθῇ τό γενικώτερον διαφέρον διά τήν ὀρθήν μουσικήν ἀγωγήν τῆς νεότητος.

4ον) Ἐπί τοῦ παρόντος καί μέχρις ὅτου ἀριμάσει τό θέμα τῆς σχολικῆς μουσικῆς, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νά ἀναμορφώσωμεν τό ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Μουσικῆς Ἀγωγῆς εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον, ὡ οὐ σφοδροί λόγοι ἐπιβάλλουν τοῦτο.

Τό Τμῆμα μετά συζήτησιν,

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς,

ὅπως συνεχισθῇ ἡ ἐπί τοῦ θέματος συζήτησις βάσει τῶν τελικῶν προτάσεων τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Τμήματος.

Μεθ' ὅ, λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 23η

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, σήμερον τήν 6/5/1976, ἡμέραν Πέμπτην, συνῆλθεν εἰς τακτικήν συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπ. Παγιατάκη, Προέδρου καί 1) Θεμ. Βαρδάκη, 2) Κων. Παπαδάκου καί 3) Δημ. Ἀνδριτσοπούλου, 4) Βασ. Κοντοδιτσιώτη καί 5) Νικ. Βλαττίδη, μελῶν, παριστομένης καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Εἰς τήν συνεδρίαν, ληφθέντες ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Κ.Ε.ΜΕ., παρέστησαν οἱ Εἰδικοί Σύμβουλοι κκ. Καλλ. Μουστάκα, καί Γεώργ. Μαραγκουδάκης, ὡς καί οἱ : Μιχ. Μαχαίρας Ἐπιθεωρητής Σχολικῆς Μουσικῆς καί οἱ Κ.κ. Δεσπ. Μαζαράκη καί Ἑλένη Χόρς, μουσικολόγοι καί μουσικοπαιδαγωγοί.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἡ μ ε ρ ή σ ι α δ ι ά τ α ξ ι ς

Θέμα 1ον: Συνέχεια περί τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Σχολικῆς Μουσικῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.
Θέμα 2ον: Αἰτήσεις μετεκπαιδευομένων εἰς τό Ἐξωτερικόν διδασκάλων περί διεξαγωγῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης εἰς Δημοτ. Σχολεῖα.
Θέμα 3ον: Αἴτησις τοῦ Κ. Ζημέρη περί κατοχωρίσεως δύο ποιημάτων του εἰς τό Ἀναγνωστικόν τῆς Στ' τάξεως.

Θ έ μ α Ι ο ν

Συνεχίζεται ἡ συζήτησις περί τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Μουσικῆς Ἀγωγῆς.

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Μιχ. Μαχαίρας ἐν ἀρχῇ ἐκθέτει τά περί θεωρητικῆς πλευρᾶς τοῦ προγράμματος τῆς μουσικῆς ἀγωγῆς εἰς τήν Γενικήν Ἐκπαίδευσιν. Κύριος σκοπός τοῦ ὑπερδεκαετοῦς προγράμματος τῆς μουσικῆς ἀγωγῆς εἰς τήν Γενικήν

./.

'Εκπαίδευσιν , είναι ή διά μέσου τῶν φθόγγων καί ἄλλων ἐπιβοηθητικῶν στοιχείων συνεχής αἰσθητική καλλιέργεια καί ή ἰσόρροπος ἀνάπτυξις ὅλων τῶν παιδευομένων ἀτόμων, πού θά ἀποτελέσουν τό σύνολον τοῦ αὐριανοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. 'Η οὐσιαστική ἐφαρμογή τοῦ προγράμματος νά ἔχῃ ποιοτικόν χαρακτῆρα, τόσον ὡς ἐπιτελεστάς κατ' ἀνάλογον προσωπόν, ὅσον καί ὡς ἀποδεκτάς εἰς τό σύνολόν των.

'Ως γνωστόν ἡ Γεν. 'Εκπ/σις ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων ὑποδαστικῶν κύκλων. Έτσι εἶναι φυσική ἡ σύνταξις ἰδιαιτέρου προγραμματισμοῦ, διά κάθε ἕνα ἐξ αὐτῶν, διά μίαν ἐπί μέρους ἐλάσσονα ὁλοκλήρωσιν, δηλ. εἰς τό τέλος κάθε ὑποδαστικοῦ κύκλου νά ὑποκείμενη πάντοτε ἕνα ἀποτέλεσμα θετικόν, ἐν σχέσει μέ τό ἀναλυτικόν πρόγραμμα. 'Επειδή ὅμως εἰς ὅλους τούς κύκλους παραμένει ὁ αὐτός κύριος σκοπός, ἡ διδακτέα ὕλη εἶναι ὁμοιογενής καί τό ὁμοκινόν σύστημα αὐτῆς ὑποκειμενικόν, μέ ἐπιβοήθησιν καί ἐξάρτησιν δηλ. τοῦ κάθε κύκλου ἀπό τόν προηγούμενον, κατά τήν σύνταξιν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ πρώτου κύκλου τό γεγονός τοῦτο δημιουργεῖ ἀριομένας ὑποχρεώσεις.

Εἰς τόν κύκλον αὐτόν πρέπει νά γίνῃ κατάλληλος προγραμματισμός διά τήν ἀπόκτησιν ὑποδομικῶν τεχνικῶν ἐφοδίων, τά ὁποῖα ἐκ φύσεως εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διά τούς ἑπομένους κύκλους. Τό θέμα εἶναι πάρα πολύ λεπτόν καί κάνε παράλειψις ἔστω καί σχετική, δύναται νά ἔχῃ πολύ δυσαρέστους συνεπείας διά τό ἀποτέλεσμα τῆς μουσικῆς ἀγωγῆς καθ' ὅλην τήν ἔκτασιν τῆς Γενικῆς 'Εκπαιδεύσεως".

'Ο Πρόεδρος κ. Σκ. Καγιατάκης, λαμβάνων τόν λόγον, ὑποστηρίζει ὅτι πρωτίστως πρέπει νά προσδιορίσωμεν τόν σκοπόν τῆς Μουσικῆς 'Αγωγῆς εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον καί τούς συγκεκριμένους στόχους τοῦ εἰς τόν τομέα τῆς Μουσικῆς 'Αγωγῆς Δασκάλου. Προϋπόθεσις ἀπαραίτητος εἰς τήν σύνταξιν τοῦ νέου προγράμματος εἶναι ἡ ἐλαστικότης του. Νά γίνῃ ἕνα πρόγραμμα πλαίσιον καί ὄχι ἕνα πρόγραμμα λεπτομερειακόν. 'Ο πρῶτος δέ στόχος εἰς τόν ὁποῖον θά στραφῶμεν εἶναι νά καλλιεργήσωμεν τήν ἀγάπην τοῦ παιδιοῦ διά τήν μουσικήν.

'Ο κ. Μιχ. Μαχαίρας ὑπογραμμίζει ὅτι ἡ εὐθύνη εἶναι ηὐξημένη δι' ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι θά συντάξωμεν τό νέον πρόγραμμα. Πρέπει νά ἀρχίσωμεν σωστά. Τά τραγούδια νά ἐπιλεγοῦν ἀπό τάς ποιητικάς παιδικάς ἀνθολογίας καί νά μελοποιηθοῦν ἀπό καταλλήλους μουσικούς, προτείνει δέ νά ἐφαρμοσθῇ τό νέον πρόγραμμα δοκιμαστικῶς διά 3 ἔτη. Ἔχει τήν γνώμην ὅτι τά παιδιά πρέπει νά μάθουν πρῶτα τούς φθόγγους τῆς Μουσικῆς καί ἀργότερον τήν

./.

θεωρίαν της.

Ὁ κ. Θ. Βαρδάκης φρονεῖ ὅτι πρέπει νά προσέξωμεν κατά τήν σύνταξιν τοῦ νέου προγράμματος τῆς Μουσικῆς νά μήν ἀποκομπρυνθῶμεν ἀπό τάς ρίζας τοῦ τόπου μας καί τήν παράδοσιν. Ἐπίσης πρέπει νά λάβωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι τό παιδί, ὅταν ἔρχεται εἰς τό Σχολεῖον, φέρει μαζί του ἀπό τήν οἰκογένειάν του ἕνα μουσικόν ὑλικόν, τό ὁποῖον πολλάκις διαστρεβλώνει ἡ ἐλαττωματική μουσική διδασκαλία τοῦ σχολείου.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παχυγιάννης, συμφωνεῖ ἐν μέρει μέ τόν κ. Βαρδάκην καί λέγει ὅτι ἐκτός ἀπό τήν Ἐθνικήν Μουσικήν παράδοσιν ὑπάρχει καί ἡ κοσμοπολίτικος μουσική. Ὁ ὀρθός τρόπος εἶναι νά ἀρχίσωμεν ἀπό τήν ἐθνικήν μουσικήν παράδοσιν, ἡ ὁποία περιλαμβάνει ἀριστουργήματα μελῳδίας, ρυθμοῦ καί ἐκφράσεως. Ἀπό τά τραγούδια αὐτά, διά τό Δημοτικόν Σχολεῖον πρέπει νά ἐκλέξωμεν τό εὔθυμα καί ἀνάλαφρα, καί κατόπιν νά προχωρήσωμεν πρός τήν σοβαρωτέραν μουσικήν. Κατελήξομεν λοιπόν εἰς τό συμπέρασμα, ὅτι τήν ὀρθήν μουσικήν ἀγωγήν τοῦ παιδιοῦ ὡς πρώτην μουσικῶς παιδαγωγοῦσαν ὕλην πρέπει νά ἐκλέξωμεν τήν ἐπιχωριάζουσαν μουσικήν παράδοσιν καί ἰδιαιτέρως τήν ὕλην, ἡ ὁποία κατά τά στοιχεῖα αὐτῆς, συμβιβάζεται πρός τόν παιδικόν ψυχισμόν (δημῴδη, εὔθυμα ἄσματα, χορευτικά τοιαῦτα, ἐπιτραπέζια καί λοιπῶν κατηγοριῶν). Τήν ἀρχήν ταύτην μεθ' ὑπογραμμίσεως διεπίστωσεν, ὅτι ἐφαρμόζει εἰς τό σύστημά της ἡ Κ. Μαζαράκη.

Εἰς τό σημεῖον τοῦτο ὁ κ. Κ. Μαχαίρας προτείνει ὅπως ἡ ὕλη τῆς Μουσικῆς εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον χωρισθῇ εἰς δύο κύκλους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕνας θά περιλάβῃ τάς τρεῖς πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί ὁ ἕτερος τάς τρεῖς ὑπολοίπους.

Ἐναντι τῆς προτάσεως ταύτης ἡ κ. Μουτσόπουλος ἀντιπροτείνει τρεῖς κύκλους Μουσικῆς Ἀγωγῆς ἀντιστοιχοῦντας πρός τάς τάξεις Α' - Β', Γ' - Δ', καί Ε' - ΣΤ', ἡ δέ κ. χορ ὑποστηρίζει ὅτι τό παιδί ἀπό τῆς Γ' τάξεως δύναται νά ἀναγινώσκῃ τά φθογγόσημα μέ ἕνα σύστημα ἐκλεκτικῆς μαθήσεως, τό ὁποῖον καί ἐπέδειξεν εἰς τό Τμῆμα.

Εἰς τάς διατυπωθείσας ἀπόψεις ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παχυγιάννης παρατηρεῖ τά ἑξῆς: "Συμφωνῶ μέ τήν μέθοδον αὐτήν καί τήν ἐπιτρέπω. Θά πρέπει νά τήν ἐφαρμόσωμεν καί νά προχωρήσωμεν. Ἀλλ' ἐνῶ εἰς τά ἄλλα μαθήματα ἔχομεν πλουσίας ἐμπειρίας, εἰς τό μάθημα τῆς Μουσικῆς στερούμεθα ἐπαρκῶν ἐμπειριῶν. Ἔχομεν ὅμως καί τήν ἐμπειρίαν τήν ὕλην τῶν κυρίων μέ τήν

./.

ὁποίον ἠμποροῦμεν νά κάμωμεν μίαν ἀρχήν, ἀφοῦ τήν μεθοδεύσωμεν ἐπιμελῶς. Ἐπίσης θά ἠμποροῦσε νά ὀργανωθῇ ἕνα σεμινάριον τό ὁποῖον θά παρακολουθήσουν μουσικοτραφεῖς διδάσκαλοι, ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ἐκπαιδευτικῶν περιφερειῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπό τήν καθοδήγησιν τῆς ὁμάδος τῆς κ. Μαζαράκη, θά ἐδιδάσκοντο τήν νέαν μέθοδον διδασκαλίας τῆς Μουσικῆς.

Ὁ κ. Κονιδιτσιώτης ἀμφιβάλλει περί τῆς ἐπιτυχίας ἑνός τοιούτου μέτρου, ἐνῷ ὁ κ. Μαρκινούδάκης προτείνει, ὅπως ὁ ὁμιλος Μαζαράκη μεταβῇ εἰς τάς ἐπαρχίας πρός διάδοσιν τοῦ νέου συστήματος.

Θέμα 2ον

Οἱ Σύμβουλοι κ.κ. Κων/νος Παπαδάκης καί Δημήτριος Ἀνδριόπουλος εἰσηγοῦνται ἐπί νέων αἰτήσεων τῶν μετεκπαιδευομένων διδασκάλων εἰς τό ὑφιστάμενον α) Βασιλείου Κοντογεώργου, β) Χρήστου Μπίρτσα καί γ) Νικολάου Χαρύγιαννη, περί χορηγήσεως ἀδείας διεξαγωγῆς ἐρευνῶν εἰς τήν Ἐκπαίδευσιν. Ἐπί τῶν αὐτῶν αἰτήσεων εἶχε ἐπιληφθῇ τό Τμῆμα καί εἰς ἄλλας προηγουμένας συνεδρίας τῆς 7-3-76 καί 14-4-76. Οἱ ἀναφερόμενοι ὑπότροφοι ἤδη ἐν τῇ αἰτήσει των ἐνθέτουν λεπτομερείας τινάς ἀναφερόμενας εἰς τό σχέδιον διεξαγωγῆς τῆς ἐρεύνης. Ὡσαύτως συνυποβάλλουν καί βεβαιώσεις τῶν παρακολουθούντων Καθηγητῶν των τοῦ Πανεπιστημίου τῆς DUNDEE τῆς Σκωτίας, ἐξ ὧν ἐμφαίνεται ὅτι τά θέματα τῆς ἐρεύνης των ἔχουν ἀρμοδίως ἐγκριθεῖ. Οὗτοι παρέλειψαν νά συνυποβάλουν, ὡς ὤφειλον, καί τά κριτήρια βάσει τῶν ὁποίων θά διεξαχθοῦν αἱ ἔρευναι. Λόγῳ ὅμως τοῦ ἐπείγοντος τῶν ἐν λόγῳ ἐρευνῶν, τοῦ περιωρισμένου τοῦ χρόνου καί τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέν ἔχουν εἰσέτι ἐπαφῆς ἐκπαιδευθῇ ἐπί τῶν διαπιστουμένων διαπιστολογητικῶν οἱ Ἔμπειροι ἀδείας ἐρεύνης εἰς τά Δημοτικά Σχολεῖα, οἱ εἰσηγηταί εἰσηγοῦνται ὅπως παραχεθοῦν αἱ αἰτούμεναι ἄδειαι διεξαγωγῆς τῶν ἐρευνῶν, ὑποχρεωθοῦν δέ οἱ Βασίλειος Κοντογεώργης, Χρῆστος Μπίρτσας καί Νικόλας Χαρύγιαννης ὅπως ὑποβάλουν ἔστω καί ἐν τῶν ὑστέρων τά κριτήρια καί τά στοιχεῖα τά ὁποῖα θά χρησιμοποιήσουν εἰς τάς ἐρεύνας των.

Κατόπιν γενομένης συζητήσεως, τό Τμῆμα λαβόν ὑπ' ὄψει α) ὅτι τά θέματα τῆς ἐρεύνης των ἔχουν τύχει ἐγκρίσεως καί, συνήγορίας τῶν ἐπιβλεπόντων Καθηγητῶν, ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῶν

./.

ὑποβληθεισῶν ἐπιστήμων βεβαιώσεων , β) ὅτι συγχάνουν καί οἱ τρεῖς ὑπότροφοι τοῦ Ι.Κ.Υ. καί γ) διανύουν ἤδη τό τελευταῖον ἔτος τῶν σπουδῶν των, ἐνῷ ὁ ἀπομένων εἰς αὐτούς ὑλικός χρόνος πρός διεξαγωγήν τῶν ἀπαραιτήτων ἐρευνῶν εἶναι μικρός,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

ὅπως χορηγηθῇ εἰς τούς αἰτοῦντας Βασίλειον Κοντογιώργον, Χρῆστον Δίρτσαν καί Νικόλαον Χαρδιάννην ἡ αἰτουμένη ἄδεια διεξαγωγῆς ἐρεύνης μέ τήν ὑποχρέωσιν, ὅπως ἀποβάλουν εἰς τό Κ.Ε.Μ.Μ. λεπτομερῶς, κατά τό δυνατόν, διάγραμμα τῆς ἐρευνητικῆς διαδικασίας, τήν ὁποίαν θά ἀκολουθήσουν, ὅτι θά πίνακα τῶν κριτηρίων καί μέσων ἐρεύνης (TESTS, ἐρωτηματολόγια κ.λ.π.) τά ὁποῖα θά χρησιμοποιήσουν.

Θέμα 3ον

Ὁ εἰσηγητής Νικόλαος Βλαντίδης ἐπί τῆς αἰτήσεως Κων/νου Ζημέρη περί ἀποχωρίσεως δύο (2) ποιημάτων του εἰς τό Ἀναγνωστικόν τῆς ΣΤ' Δημοτικοῦ, εἰσηγεῖται τά ἀκόλουθα:

Διά τοῦ ὑπ' ἀριθ. Φ.300/40/19477/Δ-4-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης, διεβιβάσθη εἰς τό Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, ἐπιστολή τοῦ κ. Κων/νου Ζημέρη διά τῆς ὁποίας οὗτος ἐκφράζει ζωηράν ἐπιθυμίαν ὅπως δύο (2) ἐκ τῶν συνημμένων ποιημάτων του συμπεριληφθοῦν εἰς τήν ὕλην τοῦ Ἀναγνωστικοῦ τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Τά ποιήματα αὐτά φέρουν τούς τίτλους:

1)"Ἡ Ἑλλάδα μι' ἐμεῖς"

2)"Νοσταλγία ξενιτεμένου Ρωμηοῦ"

Τό ποίημα μέ τόν τίτλον "Στήν Ἑλλάδα μου" εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τόν Ὑπουργόν Ἀμύνης κ. Εὐάγγελον Ἀβέρωφ. Τά ἐν λόγῳ ποιήματα τοῦ κ. Ζημέρη εἶναι πατριωτικοῦ περιεχομένου, κατάλληλα ὅπως διεγείρουν τόν πατριωτικόν ἐνθουσιασμόν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ' τάξεως καί καλλιεργήσουν τήν πρός τήν Πατρίδα καί τήν ἐλευθερίαν ἀγάπην. Πλήν ὅμως, ἡ ἐπιλογή τῆς ὕλης τῶν Ἀναγνωστικῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου δέν ἐμπίπτει εἰς τάς ἁρμοδιότητας τοῦ κ.Ε.Μ.Μ. δεδομένου ὅτι α)ταύτην ἐπιλέγουν κατά τήν ἰδίαν αὐτῶν κρίσιν οἱ συγγραφεῖς τῶν βιβλίων τούτων κατόπιν προκηρυχθέντος διαγωνισμοῦ καί β) ὅτι ὡς ὁ Νόμος 186/1975 ὅρθρ.2, παρ. 5) ὁρίζει, δέν παρέχονται εἰς τό Κ.Ε.Μ.Μ. ἐξουσιοδοτήσεις διά τοιαύτας κρίσεις.

Κατόπιν γενομένης συζητήσεως, τό Τμῆμα ἀποφαίνεται ὅτι Κρίνει ἑαυτό ἀναρμόδιον ὅπως ἀποφανθῇ διά τούς ἐν τῇ εἰσηγη-

./.

σει ἀναφερομένους λόγους.

Μὴ ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος τὸ παρὸν ὑπογράφεται αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Σ.Π. Παγιοτάκης

Ἀντιπρόεδρος

Ἡ Γραμματέας

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

24ον Πρακτικόν Συνεδριάσεως

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφ/σεως (ΚΕΜΕ - Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 10ῃ Μαΐου 1976, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καί ὥρᾳ 9.30 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρ. Παγιατάκη, τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἵνα ἀσχοληθῇ μέ προσθέτους ἀνακοινώσεις ἐπί τῶν προτεινομένων τροποποιήσεων τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β΄: 1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσᾶκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης, ὡς καί οἱ Εἰδικοί Σύμβουλοι παρά τῷ ΚΕΜΕ Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Παγιατάκης : Εἶναι ἀπαραίτητον νά ὁλοκληρώσωμεν τό πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί τοῦ Γυμνασίου διά νά ἠμπορέσουν οἱ Διδάσκαλοι καί οἱ Καθηγηταί νά ἐργασθοῦν. Αἱ πρῶται τάξεις τοῦ Λυκείου καί Γυμνασίου θά ἀρχίσουν νά λειτουργήσουν ἀπό τό Σχολ. Ἔτος 1977-78. Ἑπομένως τίθενται χρονικοί περιορισμοί.

Μουστάκα: Εἶναι ἀδύνατον νά ἑτοιμασθῇ τό Πρόγραμμα ἕως τόν Ὀκτώβριον.

Κονιδιτσιώτης: Ἔχουν τεθεῖ ὅρια; Εἴχαμε συμφωνήσει νά ἑτοιμάσωμεν τήν προεργασίαν τοῦ προγράμματος καί ὄχι τό τελειωτικό πρόγραμμα.

Βαρδάκης: Εἴχαμε συμφωνήσει νά ἀλλάξωμεν τήν δομήν τοῦ Προγράμματος.

Παγιατάκης: Τό Πρόγραμμα πού θά ἑτοιμάσωμεν θά εἶναι πρόχειρον θά ἔχωμεν ὅμως τάς δυνατότητας νά τροποποιήσωμεν αὐτό ἀργότερον.

Μαραγκουδάκης: Θά δώσωμεν πρόχειρον πρόγραμμα καί εἰς τό Δημοτικόν καί εἰς τό Γυμνάσιον καί εἰς τό Λύκειον;

Πασσᾶκος : Τό πρόγραμμα τό ὁποῖον θά ἑτοιμάσωμεν θά πολυγραφηθῇ καί θά μοιρασθῇ εἰς τούς ἐνδιαφερομένους;

Παγιατάκης : Μᾶλλον ἔτσι θά γίνῃ. Τό ἐρωτηματολόγιον τό ὁποῖον ἔχομεν συντάξει θά σταλῇ εἰς 500 περίπου ἐκλεκτούς δασκάλους, Ἐπιθεωρητάς διά νά ἀκούσωμεν τήν γνώμην ὅλων.

Μαραγκουδάκης: Νά μήν παραλείψωμεν τήν Διδασκαλικήν Ὁμοσπονδίαν.

Παγιατάκης: Βεβαίως. Θά πρέπει νά γίνῃ ἐπί 2-3 χρόνια ἐπίμονος πειραματισμός ἐπί τοῦ προγράμματος διά νά εἶναι τά ἀποτελέσματα ὅσο τό δυνατόν τελειότερα.

Μαραγκουδάκης: Τό ἴδιο θά προέτεινα καί ἐγώ.

Κονιδιτσιώτης: Διατί πρέπει νά παρουσιάσωμεν πρόγραμμα ἕως τόν Ὀκτώβριον;

Μουστάκα: Διότι τότε θά γίνῃ ἡ προκήρυξις τῶν νέων βιβλίων.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

Παγιατάκης: Τό πρόχειρον πρόγραμμα πού θά ἑτοιμάσωμεν θά πρέπει νά τό συγκρίνωμεν μέ τά προγράμματα ξένων κρατῶν, προσαρμοσμένον ὅμως εἰς τήν Ἑλληνικήν πραγματικότητα.

Μαραγκουδάκης: Πιστεύω ἀπόλυτα ὅτι διά τήν σύνταξιν τοῦ προγράμματος σημαίνοντα ρόλον παίζουν τά φύλλα ἐργασίας.

Παγιατάκης: Τό νέον πρόγραμμα θά εἶναι ὑπό ἐπιφύλαξιν, τό τελειωτικόν θά δοθῇ κατόπιν πειραματισμοῦ.

Μαραγκουδάκης: Προτείνω ὅτι σ'αὐτά τά 2-3 χρόνια πειραματισμοῦ, ὁ δάσκαλος θά πρέπει νά ἐργασθῇ εἰς τό σχολεῖον ὄχι μέ τά βιβλία ἀλλά μέ τά φύλλα ἐργασίας, βάσει τοῦ προσωρινοῦ προγράμματος.

Παγιατάκης: Μήπως αὐτά τά φύλλα ἐργασίας θά ἔπρεπε νά περιωρισθοῦν εἰς τάς ἕδρας τῶν Ἐκπ/κῶν Περιφερειῶν;

Πασσάκος: Μήπως θά ἦτο σκόπιμον παράλληλα μέ τά ἤδη ὑπάρχοντα βιβλία νά χρησιμοποιήσωμεν καί τά φύλλα ἐργασίας;

Μουστάκα: Συμφωνῶ μέ τήν πρότασιν τοῦ κ. Πασσάκου, ὑπό τήν προϋπόθεσιν τά φύλλα ἐργασίας νά προετοιμαστοῦν καί νά ἀποσταλοῦν τό πρῶτον χρόνον καί ἡ ἐφαρμογή νά γίνῃ τόν ἑπόμενον χρόνον, διότι ἡ διαιώνισις τῶν φύλλων ἐργασίας εἶναι δύσκολος.

Παγιατάκης: Εἶμαι ἀπόλυτως σύμφωνος. Θά προχωρήσωμεν εἰς τήν σύνταξιν τοῦ προσωρινοῦ προγράμματος, ἔστω καί ἐάν αὐτό ἔχει ὀλίγας ἐλλείψεις, διά νά ἠμποροῦν νά ἐργασθοῦν οἱ δάσκαλοι ἐφέτος καί συγχρόνως νά προχωροῦμεν εἰς τήν σύνταξιν τοῦ νέου προγράμματος.

Πασσάκος: Εἶναι ἀπαραίτητο τό πρόγραμμα νά ἔχῃ μορφή προχειρότητος.

Μουστάκα: Προκύπτει ἕνα θέμα μέ τήν προκήρυξιν τῆς συγγραφῆς τῶν βιβλίων δι'ὅλην τήν Ἑλλάδα. Διότι περιοριζόμεθα εἰς ἕνα κλειστόν κύκλον ἰδικῶν μας ἀνθρώπων καί ἀποκλείομεν τούς λοιπούς. Ἐπί πλέον δημιουργεῖται τό θέμα καί μεταξύ ἐκδοτῶν.

Παγιατάκης: Φοβοῦμαι ὅτι θά ἀναγκασθῶμεν νά θέσωμεν πολλάς περιθωρίους θήσεις μας εἰς τό περιθώριον. Ἐμεῖς θά ἑτοιμάσωμεν τά νέα ἀναλυτικά προγράμματα, ἀλλά πολύ πιθανόν εἶναι τό Ὑπουργεῖον Παιδείας νά μᾶς ὑποχρεώσῃ εἰς τό τέλος νά ἐφαρμόσωμεν τά προκαθωρισμένα.

Βαρδάκης: Εἶναι ἀνάγκη ὁ πειραματισμός νά ἐφαρμοσθῇ εἰς ὅλην τήν Ἐπικράτειαν;

./.

Παγιατάκης: Νομίζω ὅτι ἔξ περίπου σχολεῖα ἀπό κάθε Ἐκπ/κήν περιφέρειαν εἶναι ἀρκετά διά τήν ἐφαρμογήν τοῦ πειραματισμοῦ. Μέ τρομάζει ὁμως ἡ ἐπεξεργασία τῶν φύλλων ἐργασίας. Κονιδιτοιώτης; Θά ἠμπορούσαμεν νά βασιστοῦμε εἰς τά φύλλα ἐργασίας πού ἔχει ἤδη συγκεντρώσει ἡ Ὁμάς τῶν Μαθηματικῶν διά τήν σύνταξιν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος τό παρόν συντάσσεται καί ὑπογράφεται αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Π. Παγιατάκης

Ἀντίδρος

Ἡ Γραμματεύς

Δ.Ε. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

25ον Πρακτικόν Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν σήμερον τήν 12ην Μαΐου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρίδωνος Παγιατάκη, τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἵνα ἀσχοληθῇ μέ τά ἑξῆς θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως: Θέμα 1ον. "Περί τῆς εἰσαγωγῆς τῆς διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον., καί θέμα 2ον. Αἴτησις τοῦ εἰς τό ἐξωτερικόν μετεκπαιδευομένου καθηγητοῦ Δημητρ. Πλιάτσικα περί χορηγήσεως ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης εἰς τινα Σχολεῖα.

Παρέστησαν νομίμως κληθέντες οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β΄ :1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσᾶκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης ὡς καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Υπ. Παγιατάκης, εἰσηγούμενος τό 1ον θέμα Περί ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον θέτει ποός συζήτησιν τά ἀκόλουθα ἐρωτήματα: 1) Εἶναι ἀναγκαία ἡ εἰσαγωγή ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί διατί;
2) Ὑπάρχουν σοβαραί δυνατότητες εὐδοκιμήσεως τῆς διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον;
3) Ἀπό ποίαν τάξιν θά πρέπει ν'ἀρχίσῃ νά διδάσκεται ἡ ξένη γλῶσσα καί ποία εἶναι ἡ ἐνδεδειγμένη μέθοδος διδασκαλίας;

Ἐν συνεχείᾳ τονίζει, ὅτι αἱ κοινωνικαί καί ψυχολογικαί συνθῆκαι ποό ἔχουν δημιουργηθῆ σήμερον, εὐνοοῦμέν γενικῶς τήν ἐκμάθησιν μιᾶς ξένης γλώσσης, καί καλεῖ τούς κ.κ. Συμβούλους νά ἐκθέσουν τήν γνώμην των ἐπί τοῦ πρώτου θέματος.

Ὁ κ. Δ. Ἀνδριόπουλος τονίζει ὅτι παρά τάς ὑφισταμένας δυσκολίας, διά λόγους κοινωνικούς, ὠφελιμιστικούς καί πολιτιστικούς εἶναι ἀπαραίτητος σήμερον ἡ ἐκμάθησις μιᾶς ξένης γλώσσης, ἔστω καί ἄν κατ'ἀρχάς ἔχει προαιρετικόν χαρακτῆρα καί ἀνεξαρτήτως

./.

τοῦ ἐάν τό,παιδί θά συνεχίσῃ ἤ ὄχι τήν φοίτησίν του εἰς τό Γυμνάσιον.

Ὁ κ. Κ. Πασσᾶκος λέγει ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον παραλλήλως μέ τήν ἐκμάθησιν τῆς μητρικῆς γλώσσης δέν εἶναι ἐγχείρημα ἁπλοῦν καί εὔκολον, δοθέντος, ὅτι ἀντί νά ἐλαφρύνωμεν τό πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, τό ἐπιβαρύνομεν ἔτι πλέον. Φρονεῖ δέ ὅτι, πρίν ἤ ληφθοῦν σχετικαί ἀποφάσεις εἶναι ἀνάγκη νά ἐρευνηθῇ τί συμβαίνει καί εἰς ἄλλας χώρας σχετικῶς μέ τήν διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν συναφῶς παρατηρεῖ, ὅτι τά δεδομένα διαφόρων ἐρευνῶν ἐπί τοῦ θέματος δέν ὁδηγοῦν εἰς τά αὐτά συμπεράσματα. Γενικῶς αἱ ἐξ ἐρευνῶν ἀποδείξεις ὑποστηρίζουν τήν ἄποψιν ὅτι αἱ συνθῆκαι ὑπό τάς ὁποίας ἕνα παιδί μανθάνει μίαν δευτέραν γλῶσσαν, πλήν τῆς μητρικῆς, ἔχουν ἐξαιρετικήν σπουδαιότητα. Εἰς τήν χώραν μας αἱ ἐν λόγῳ συνθῆκαι δέν παρουσιάζονται εὐνοϊκαί καθόσον δέν ὁμιλοῦνται ξέναι γλῶσσα εἰς τό φυσικόν περιβάλλον τοῦ παιδιοῦ. Ἐν κατακλείδι ὁ ὁμιλητής διατυπώνει τήν γνώμην ὅτι ἡ ἡλικία τῆς ξένης γλώσσης εἰς τά Δημοτικά Σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος θά συναντήσουν σοβαράς δυσκολίας.

Οἱ Σύμβουλοι κ. Θ. Βασδέκης καί Β. Κονιδιτσιώτης ἐκφράζουν ζωηράς ἐπιφυλάξεις διά τήν ἡλικίαν τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον, κυρίως ἐπί τοῦ ποίος θά τήν διδάξῃ; Εἰς ποῖον χρόνον καί πῶς θά ὑπερνικηθοῦν αἱ δυσκολίαι αἱ ὁποῖαι θά παρουσιασθοῦν εἰς τό ~~θεῶν~~ ἴδιο τό παιδί; Ἕνεκα τούτου ὁ μέν πρῶτος προτείνει ὅπως ἡ συστηματική διδασκαλία τῆς ξένης γλώσσης μετατεθῇ εἰς τό Γυμνάσιον ὑποχρεωτικῶς, ὁ δέ δεύτερος ὅπως αὕτη, καίτοι ἀπαραίτητος εἰσαχθῇ ἀρχικῶς ὡς προαιρετικόν μάθημα. Ἐπισημαίνεται προσέτι ὁ κίνδυνος μιᾶς ἐπιπολαίας ἀρχῆς καί ὑπομιμνήσκεται ἡ πικρά ἐμπειρία τῆς διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης εἰς τά Σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ κ. Ν. Βλουτίδης εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι ἡ ξένη γλῶσσα πρέπει νά διδαχθῇ εἰς τάς δύο τελευταίας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κατ'ἀρχήν πειραματικῶς καί προαιρετικῶς καί ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πειραματισμοῦ νά κριθῇ ἡ συνέχισις τῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

Ὁ κ. Γ. Μαραγκουδάκης θεωρεῖ ἀναγκαίαν τήν διδασκαλίαν μιᾶς ξένης γλώσσης ἀπό τήν Δ'ἤ Ε'τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, ἀφοῦ προηγουμένως θά ἔχει σταθεροποιηθῇ εἰς τήν ἐσωτερικήν δομήν της ἡ μητρική γλῶσσα, διότι ἡ ἐκμάθησις μιᾶς ξένης γλώσσης συμβάλλει εἰς τήν πνευματικήν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου, οἱ δέ λόγοι οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν τήν καθιέρωσίν της εἶναι ὠφελιμιστικοί, κοινωνικοί

./.

πολιτιστικοί κ.λ.π. Διαφωνεῖ πρός τήν γνώμην τῆς πειραματικῆς εἰ
σαγωγῆς τῆς ξένης γλώσσης.

Ἡ κα Καλ. Μουστάκα θεωρεῖ ἀναγκαίαν τήν διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης εἰς τάς δύο τελευταίας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου διά λόγους πρακτικούς καί κοινωνικούς καί πολιτιστικούς. Ἐπι-
σημαίνει ὅτι γεγονός ὅτι εἰς ὅλα σχεδόν τά Εὐρωπαϊκά κράτη ἡ δ/λία τῆς ξένης γλώσσης διδάσκεται ἀπό τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί προτείνει ὅπως ἐρευνηθῇ ἐάν τά μικρά Εὐρωπαϊκά κράτη -ὅ-πως εἶναι ἡ Ἑλλάς- ἔχουν καθιερώσει τήν δ/λίαν τῆς ξένης γλώσ-σης εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον, ἐν καταφατικῇ δέ περιπτώσει ληφθῇ τοῦτο σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν. Διαφωνεῖ μέν τήν πειραματικήν εἰσα-γωγήν τῆς ξένης γλώσσης καί ὑπογραμίζει ὅτι αἱ σύγχρονοι τεχνι-καί μέθοδοι ἐκμαθήσεως καί ἰδιαιτέρως τά ὁπτικοακουστικά μέσα εὐνοοῦν μεγάλως τήν διδασκαλίαν στοιχείων ξένης γλώσσης καί εἰς αὐτούς τούς ἀγροτόπαιδας. Τέλος προτείνει , ὅπως ἐνημερωθῇ τό Συμβούλιον ἐπί τῆς πλουσιωτάτης ξένης βιβλιογραφίας σχετι-κῶς μέ τό ὑπό σύζήτησιν θέμα.

Ὁ Πρόεδρος κ. Γρ. Παγιατάκης, κατακλείων τήν συζήτησιν καί συνοψίζων τάς εἰς αὐτήν ἐκτεθείσας ἀπόψεις ἐξάγει τό συμπέρα-σμα ὅτι 1ον) τόσον ἐκ λόγων ~~τεχνικῶν~~ πολιτιστικῶν ὅσον καί ἐκ λόγων καθαρῶς πρακτικῶν καί ὠφελιμιστικῶν(ἐπίτασις τῶν διεθνῶν συναλλαγῶν,τουρισμός, ηὐξημένη συχνότης ἐπικοινωνίας μεταξύ τῶν Ἐθνῶν κ.λ.π) συνηγοροῦν ὑπέρ τῆς διδασκαλίας τῶν βασικῶν στοι-χείων ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί 2ον. ὅτι ἕ-νεκα τῶν δυσχερειῶν τῆς καινοτομίας ταύτης, ἡ εἰσαγωγή αὐτῆς πρέπει νά χωρήσῃ μέ ἄκραν περίσκεψιν καί ἀφοῦ ἐξευρεθῇ τό κατάλληλον διδακτικόν προσωπικόν.

Μετά τάς διατυπωθείσας ἀνωτέρω γνώμας καί τήν ἐπί αὐτῶν συζή-τησιν, τό Τμῆμα, κατά πλειοψηφίαν,

ἀποφαίνεται κατ'ἀρχήν,

Ἐπί τῆς ἀνάγκης νά εἰσαχθῇ ἡ ξένη γλῶσσα εἰς τά Δημοτικά Σχο-λεῖα,ἀφοῦ, μελετηθοῦν ἐπιμελῶς αἱ ἀναγκαῖαι πρός τοῦτο προϋ-ποθέσεις.

Ἐφ'ὅσον ἐπί τοῦ ἑξῆς ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται.

Ὁ Πρόεδρος

Γρ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Τεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρακτικόν Συνεδριάσεως 26ον

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ-Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 19-5-76, ἡμέρα Τετάρτη καί ὥρα 10.15 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Σπ. Παγιατάκη, τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως μέ θέμα ἡμερησίας διατάξεως: Συνέχειαν τῆς συζητήσεως ἐπί τοῦ Δευτέρου ἐρωτήματος:"Ὑπάρχουν σοβαραί δυνατότητες εὐδοκιμήσεως τῆς διδασκαλίας μιᾶς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον"

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β' 1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης , 2) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος 3) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης ὡς καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου. Ὁ Σύμβουλος Β' κ. Κ. Πασσᾶκος ἀπουσίασεν λόγω ἀσθενείας.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας ἡ κυρία Μουστάκα θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν Συμβούλων τά κατωτέρω στοιχεῖα ἀπό ἐρεύνας αἱ ὁποῖαι ἐλαβον χώραν τό 1962 καί ἐκ τῶν ὁποίων ἐμφαίνεται εἰς ποίας χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ διδάσκεται ἡ ξένη γλῶσσα εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

Χῶραι	Ἑβδομαδιαῖαι ὧραι δ/λίας
Αὐστρία	4
Ἀνατολική Γερμανία	4
Βέλγιο	3
Γιουγκοσλαβία	2
Ἑλβετία	;
Νορβηγία	;
Ὁλλανδία	;
Οὐγγαρία	;
Πολωνία	3
Σοβιετική Ἕνωσις	3
Σουηδία	6
Τσεχοσλοβακία	3
Καναδᾶς	2
Η.Π.Α	;

. / .

'Ο Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης λέγει ὅτι κατά προηγουμένην συνεδρίαν ἐξηντλήθη τό θέμα "Ποῖοι λόγοι ἐπιβάλλουν τήν εἰσαγωγήν τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον καί ὅτι τά στοιχεῖα τά ὁποῖα προσεκόμισεν ἡ κ. Μουστάκα συνηγοροῦν ὑπέρ τῆς κατ'ἀρχήν ἐκφρασθείσης γνώμης περί εἰσαγωγῆς τῆς ξένης γλώσσης καί εἰς τά Δημοτικά Σχολεῖα τῆς 'Ελλάδος. Εἶτα , ἀναλύων τό θέμα τῆς συνεδρίας περί ὑπάρξεως ἤ μή σοβαρῶν δυνατοτήτων πρός εὐδοκίμησιν τῆς διδασκαλίας ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον, λέγει ὅτι ἡ ἐρώτησις δύναται νά ἀναλυθῇ εἰς τρία ἐπί μέρους θέματα: α) Τό παιδί τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου προσφέρεται ψυχολογικῶς χωρίς πρόσθετην ἐπιβάρυνσιν, νά δεχθῇ εὐνοϊκῶς τήν δ/λίαν μιᾶς ξένης γλώσσης,

2) Αἱ ἐπικρατοῦσαι σήμερον εἰς τόν τόπον μας συνθῆκαι εὐνοοῦν τήν καρποφόρον διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης ἤ ἀποτελοῦν ἀρνητικόν συντελεστήν;

3) Πῶς δύναται νά ἀντιμετωπισθῇ τό θέμα τῆς βεβαίας ἀνίσου μεταχειρίσεως τῶν παιδιῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς 'Ελλάδος εἰς τήν διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης, ἐφ' ὅσον ἐξ ἀντικειμένου δέν θά ὑφίσταται δυνατότης ἐπεκτάσεως αὐτῆς εἰς ὅλα τά σχολεῖα.

'Ο ἐκ τῶν Συμβούλων κ. Θ. Βαρδάκης, λαμβάνων τόν λόγον λέγει ὅτι αἱ ψυχολογικαί προϋποθέσεις διά νά δεχθῇ τό παιδί τήν διδασκαλίαν μιᾶς ξένης γλώσσης εἶναι εὐνοϊκαί , ἀλλά διά νά ὑλοποιηθῇ μία τοιαύτη πρόθεσις πρέπει προηγουμένως νά ἐξασφαλισθοῦν ἄλλοι παράγοντες, ὅπως εἶναι ὁ δάσκαλος, ἡ μέθοδος, τό περιβάλλον κ.λ.π.. 'Ιδιάζουσα σημασία πρέπει νά ἀποδοθῇ εἰς τό μεθοδολογικόν μέρος. 'Η ἐκμάθησις τῆς γλώσσης δέν πρέπει νά εἶναι μηχανική ἀλλά συστηματική. Καί ὡς μέσον ἀπαραίτητον διά τόν σκοπόν τοῦτον προτείνω τήν εὑρεῖαν χρῆσιν τῶν συγχρόνων ὀπτικοακουστικῶν μέσων, τά ὁποῖα διευκολύνουν τήν μάθησιν.

4. 'Ο κ. Δ. 'Ανδριόπουλος λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἔχει ἐπιφύλαξιν ἐπί τῶν δυνατοτήτων τοῦ παιδιοῦ , ἀπό ἡλικίας 9 ἐτῶν, νά ἐκμάθῃ μίαν ξένην γλῶσσαν, ὄχι μηχανικῶς ὅπως εἰς τάς μικροτέρας ἡλικίας, ἀλλά συστηματικῶς. 'Επικαλεῖται πρός τοῦτο σχετικάς ἐρεύνας, αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν εἰς τήν 'Αμερικήν καί ὁποῖαι ἀπέφεραν λαμπρά ἀποτελέσματα. Δέν ὑποτιμᾷ παράταυτα τάς ὑφισταμένας δυσκολίας, κυρίως δέ τήν ἔλλειψιν διδασκάλων γλωσσομαθῶν. Τοῦτο ὅμως δέν δικαιολογεῖ τήν ἐπί τοῦ θέματος τούτου ἀδιαφορίαν.

'Ο κ. Β. Κονιδιτσιώτης φρονεῖ, ὅτι ἡ ψυχολογική καί γνωστική ἱκανότης τοῦ παιδιοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πρός ἐκμάθησιν μιᾶς ξένης γλώσσης εἶναι ἀναμφισβήτητος, ὅτι τό ξενόγλωσσον μάθημα πρέπει νά καταστῇ ὑποχρεωτικόν καί νά διδάσκεται ἀπό τόν ἴδιον

./.

τόν διδάσκαλον ἑκάστης τάξεως καί ὅτι πρός τόν σκοπόν τοῦτον τό μάθημα τῆς ξένης γλώσσης πρέπει νά καταστῇ ὑποχρεωτικόν εἰς τάς Παιδ. Ἀναδημίας.

Ἡ κ. Κ. Μουστάκα ὑποστηρίζει, ὅτι τό παιδί τῶν ἐννέα ἐτῶν εἶναι ψυχολογικῶς ἕτοιμον νά διδαχθῇ τήν ξένην γλῶσσαν καί ὅτι ὑπάρχει πλῆθος ἀδιορίστων καθηγητῶν καί διδασκάλων ξένων γλωσσῶν, οἱ ὁποῖοι θά ἦτο δυνατόν νά ἀναλάβουν κατά ἀρχάς τήν διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης εἰς τά Δημοτικά Σχολεῖα τῶν περισσοτέρων πόλεων καί κωμοπόλεων, ἀφοῦ ἐπί τι χρονικόν διάστημα ὑποστοῦν πρακτικήν παιδαγωγικήν καί διδακτικήν ἐξάσκησιν. Διά τό πλῆθος τῶν σχολείων τῆς ὑπαίθρου αἱ δυσχέρειαι φαίνονται ἀνυπέρβλητοι. Φρονεῖ παρά ταῦτα, ὅτι καί ἐκεῖ. ὅταν ὁ διδάσκαλος γνωρίζῃ τά βασικά στοιχεῖα μιᾶς ξένης γλώσσης, δύναται μέ τήν βοήθειαν τῶν συγχρόνων ὁπτικοακουστικῶν μέσων νά ἐπιτύχῃ λίαν ἱκανοποιητικά ἀποτέλεσματα.

Ὁ κ. Γ. Μαραγκουδάκης διαφωνῶν πρός τάς ἐκτεθείσας ἀπόψεις, φρονεῖ ὅτι πρέπει νά εὑρεθοῦν ἀδιόριστοι γλωσσομαθεῖς διδάσκαλοι , οἱ ὁποῖοι θά ἀναλάβουν νά διδάξουν τήν ξένην γλῶσσαν εἰς τά Σχολεῖα τῆς Περιφερείας των καί ὅτι ἡ προσοχή τοῦ Κράτους, ἐπί τοῦ σημείου τούτου, πρέπει νά στραφῇ ἰδιαιτέρως πρός τάς ἀκριτικάς περιοχάς τῆς Πατρίδος μας, διότι αἱ πόλεις διαθέτουν πλῆθος ξενογλώσσων Ἱνστιτούτων.

Ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης ὑποστηρίζει, ὅτι τόσον αἱ ψυχολογικαί προϋποθέσεις τοῦ μαθητοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ὅσον καί τό γενικώτερον κοινωνικόν καί πολιτιστικόν κλῖμα εἰς τό ὁποῖον ζῇ σήμερον τό παιδί (διεθνεῖς ἐπικοινωνίαι καί ἀνταλλαγαί, τουρισμός, τηλεδρασις κ.λ.π) εὐνοοῦν τήν εὐδοκίμησιν τῆς διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης, ἡ ὁποία τείνει σήμερον νά θεωρηθῇ ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον μιᾶς στοιχειώδους μορφώσεως, ἐπιλέγει δέ ὅτι τά πράγματι σοβαρά ἐμπόδια εἰς τά ὁποῖα προσκρούει σήμερον μία τοιαύτη καινοτομία, δύνανται σύν τῷ χρόνῳ νά παρακαμφθοῦν, πρῶτον, ἐάν ἀξιοποιηθοῦν οἱ ἀδιόριστοι καθηγηταί καί διδάσκαλοι ξένων γλωσσῶν καί δεύτερον, ἐάν ἡ ξένη γλῶσσα εἰσαχθῇ ὡς μάθημα ὑποχρεωτικόν μέ ηὐξημένον κῦρος εἰς τάς Παιδαγωγικάς Ἀναδημίας, Προσωρινῶς θά ἦτο δυνατόν νά ἀρχίσωμεν ἀπό τάς πόλεις καί τάς κωμοπόλεις μέ προαιρετικά ξενόγλωσσα τμήματα(COURS) προσηρτημένα εἰς τά Δημοτικά Σχολεῖα καί κατόπιν νά προχωρήσωμεν καί εἰς τά σχολεῖα τῶν χωρίων, ἐνῷ ἐν τῷ μετάξύ εἰς τά Γυμνάσια νέου τύπου, ἐκτός τῶν κοινῶν ξενογλώσσων μαθημάτων θά καθιεροῦνται καί εἰδικά Τμήματα διά τούς ἤδη προκεχω-

ρημένους εἰς τὴν ξένην γλῶσσαν μαθητάς.

Τό Συμβούλιον μετά τάς διατυπωθείσας γνώμας καί τήν ἐπί αὐτῶν σύζήτησιν.

Ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

Διαπιστφνει, ὅτι τά ψυχολογικά δεδομένα τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Δημοτικοῦυ Σχολείου προσφέρονται πρός καρποφόρον διδασκαλίαν μιᾶς ξένης γλώσσης καί ὅτι τά σήμερον ὑπάρχοντα πρός τόν σκοπόν τοῦτον ἐμπόδια, παρά τήν σοβαρότητα των, δέν εἶναι ἀνυπέρβλητα, ἀρκεῖ οἱ μέλλοντες ἀπόφοιτοι τῶν Παιδ. Ἀκαδημιῶν νά ὑποχρεωθοῦν ἐκ τοῦ νόμου νά ἐκμάθουν μίαν ξένην γλῶσσαν κατά τόν χρόνον τῆς φοιτήσεώς των.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος Ἡ Γραμματεύς

Π. Παγιατάκης Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Κ Ε Μ Ε
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

27ον Πρακτικόν Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως(ΚΕΜΕ- Ἑρμοῦ 15)συνῆλθεν σήμερον τήν 24-5-76, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.30πμ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Σπυρ. Παγιατάκη , τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἵνα ἀσχοληθῇ μέ θέμα Ἡμερησίας Διατάξεως: Συνέχειαν συζητήσεως ἐπί τοῦ τρίτου ἐρωτήματος:"Ἀπό ποίαν τάξιν θ'ἀρχίσῃ νά διδάσκεται ἡ ξένη γλῶσσα εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί ποία εἶναι ἡ ἐνδεδειγμένη μέθοδος διδασκαλίας".

Παρέστησαν νομίμως κληθέντες οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β'1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσάκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος , 4)Βασίλειος Κονιδιτσιώτης ὡς καί ὁ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικός Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης,παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Ἡ ἑτέρα Εἰδικός Σύμβουλος κυρία Κ. Μουστάκα ἀπουσίαζεν, λόγῳ ὑπηρεσιακῶν ἀναγκῶν.

Ἐπικυροῦται τό Πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἰσηγητής ἐπί τοῦ τρίτου ἐρωτήματος εἶναι ὁ Πρόεδρος κ Παγιατάκης ὁ ὁποῖος μεταξύ ἄλλων λέγει ὅτι τό θέμα ἀντιλεγόμενον ἀνέκαθεν μεταξύ Παιδαγωγῶν ἦτο τό: εἰς ποίαν ἡλικίαν τό παιδί πρέπει νά διδάσκεται τήν ξένην γλῶσσαν.

Ἀπό τάς διεξαχθείσας εἰς Ἑλβετίαν , Ἀμερικήν καί ἀλλαχοῦ ἐρεύνας ἔχει ἀποδειχθῆ, ὅτι, ὅσον μικρότερον εἶναι τό παιδί τόσον, οἱ ψυχοδιανοητικοί του μηχανισμοί προσφέρονται εἰς τήν μάθησιν τῆς ξένης γλώσσης. Ἤδη πρό 50 ἐτῶν ὁ CLAPAREDE ὡμίλησε περί "περιόδου γλωσσικῶν διαφερόντων", ἀρχομένων ἀπό τοῦ 2ου καί 3ου ἔτους τῆς ἡλικίας καί περί καταπληκτικῆς αὐθορμησίας τοῦ παιδιοῦ εἰς τήν οἰκιοποίησιν τῶν ἐκφραστικῶν μορφῶν τῆς γλώσσης. Τοῦτο ἄλλως τε ἀποδεικνύεται καί ἀπό τήν εὐκολίαν μέ τήν ὁποίαν τά μικρά παιδιά τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν, τά ὁποῖα ἀπό τῆς νηπιακῆς ἡλικίας ἔχουν δύο καί τρεῖς ξενογλώσσους συνοδούς ἤ διδασκαλίσσας, ἐκμαθάνουν κάί μάλιστα μέ ἀρίστην προφοράν , ξένας γλώσσας κατά τρόπον φυσικόν, χωρίς γραμματικούς καί συντακτικούς κανόνας. Ἀλλ'ἡ μάθησις αὕτη εἶναι παντελῶς μηχανική, διότι τότε μόνον θά ἀποδώσῃ θετικά ἀποτελέσματα, ὅταν βραδύτερα

τό παιδί διδαχθῆ καί τούς συντακτικούς καί γραμματικούς μηχανισμούς τῆς γλώσσης. Ἡ ἀνωτέρω ὅμως περίπτωσις τῆς φυσικῆς ἐκμαθήσεως τῆς ξένης γλώσσης ἀφορᾶ κυρίως τά παιδιά τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν πού διατρέχουν τήν πρώτην περίοδον τῆς παιδικῆς ἡλικίας Ὁ μέγας ὄγκος τῶν Ἑλληνοπαίδων, ὁ ὁποῖος στερεῖται τοιούτων δυνατοτήτων εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἐκμάθῃ τήν ξένην γλῶσσαν βραδύτερον κατά τά ἔτη τῆς σχολικῆς φοιτήσεώς του. Ἀλλ' ἐδῶ δέν ἰσχύουν πλέον αἱ πλεονεκτικαί ψυχολογικαί προϋποθέσεις, τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας, ἕνεκα διαφερόντων ἄλλης φύσεως. Καί εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι τό παιδί τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου δέν εἶναι δυνατόν νά συνειδητοποιήσῃ τούς ἐκφραστικούς μηχανισμούς τῆς ξένης γλώσσης, ἐάν προηγουμένως δέν κάμει κτῆμα του εἰς τάς βασικάς γραμμάς της, τήν συντακτικήν καί τυπολογικήν δομήν τῆς μητρικῆς του γλώσσης. Ἐκ τῆς διαπιστώσεως ταύτης συνάγεται, ὅτι ἀπό τοῦ 9ου ἤ 10ου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἤ ἄλλως ἀπό τῆς Δ ἤ Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, δύναται νά διδαχθῆ τό παιδί τήν ξένην γλῶσσαν μέ βεβαιότητα ἐπιτυχίας, σχετικῶς μέ τήν μέθοδον φρονεῖ, ὅτι μέχρι σήμερον ὡς καταλληλοτέρα ἔχει ἀποδειχθῆ ἡ ἐποπτική, ἡ συνδέουσα τήν ὀπτικήν ἐντύπωσιν τοῦ ἀντικειμένου μέ τήν ὀπτικήν ἐντύπωσιν τῆς ἀντιστοίχου λέξεως, ἀμφοτέρας δέ μέ τό ἄκουσμα τῆς ξένης λέξεως, μέ τήν προφοράν καί τήν γραφήν αὐτῆς. Ἡ μέθοδος ἡ γνωστή ὡς "METHODE DIRECTE" ἔχει ἀποδώσει μέχρι σήμερον ἀγαθά ἀποτελέσματα ἀκόμη καί ἐπί ἐνηλίκων. Αἱ σύγχρονοι μηχανικαί ὀπτικοακουστικαί μέθοδοι φαίνεται, ὅτι δέν ὑπολείπονται εἰς ἀποτελεσματικότητα, διότι ἔχουν ὡς βάσιν τήν ἀρχήν τῆς ζωντανῆς ἐποπτείας.

Ὁ κ. Θεμ. Βαρδάκης ὑποστηρίζει ὅτι τό Ἑλληνόπουλον δέν εὑρίσκεται εἰς πλεονεκτικήν θέσιν-ὅπως τά παιδιά ἄλλων χωρῶν- νά δέχεται ἐπιδράσεις ξένων γλωσσῶν εἰς μικράν ἡλικίαν ὥστε νά ἐπωφεληθῆ τῶν εὐνοϊκῶν ψυχολογικῶν προϋποθέσεων τῆς ἡλικίας του.

Μετά τήν Ε'τάξιν ὅμως ὑπάρχουν αἱ ἀντικειμενικαί προϋποθέσεις διά νά δεχθῆ τό παιδί τήν διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης, διότι εἰς αὐτήν τήν ἡλικίαν τό παιδί ἔχει συνειδητοποιήσει τήν δομήν τῆς μητρικῆς γλώσσης καί εἶναι εἰς θέσιν νά κάνῃ συνειδητήν τήν χρῆσιν τῆς ξένης γλώσσης καί ὄχι μηχανικήν. Φρονεῖ ἐπίσης, ὅτι πολλά ἐξαρτῶνται ἀπό τόν διδάσκαλον καί τήν μέθοδον του.

Ὁ κ. Ν. Βλοντίδης φρονεῖ, ὅτι διά νά ἀποφευχθῆ ἡ γλωσσική σύγχυσις εἰς τάς μικράς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἡ ξένη γλῶσσα πρέπει νά διδάσκεται εἰς τήν Ε'τάξιν, διότι τότε τό παιδί ἔχει συνειδητοποιήσει τή μητρική γλῶσσα καί θά ἠμπορέσῃ εὐκόλως νά δεχθῆ τά βασικά στοιχεῖα ξένης γλώσσης, πού θά τοῦ δοθοῦν, ὥστε

./.

νά τά ἀξιοποιήσῃ ἀποτελεσματικώτερον ἐν συνεχείᾳ εἰς τό Γυμνάσιον.

Εἰς τήν Ε' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ τό παιδί θ'ἀναπτύξῃ περισσότερον ἐνδιαφέρον καί θά κατανοήσῃ βαθύτερον τήν ἀνάγκην καί τήν σημασία τῆς ἐκμαθήσεως μιᾶς ξένης γλώσσης, κ'ἰδιαιτέρως εἰς τήν ἐποχήν μας.

Ὁ κ. Βασ. Κονιδιτσιώτης συμμερίζεται τήν γνώμην τοῦ συναδέλφου του περί ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας μιᾶς ξένης γλώσσης ἀπό τοῦ 9ου ἤ 10ου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ παιδιοῦ, διότι τοῦτο ἔχει ἐθισθῆ νά χρησιμοποιῇ συνειδητῶς τήν μητρικήν γλῶσσαν.

Ὁ σύμβουλος Δημ. Ἀνδριόπουλος ὑποστηρίζει τά ἀκόλουθα:

"Ἐάν ἡ συνεχῶς ἐπιβεβαιουμένη ἀπό πειραματικάς ἔρευνας θεωρία τοῦ CHOMSKY εἶναι σωστή, τότε θά πρέπει νά δεχθῶμεν τήν ὕπαρξιν τῶν "βαθέων δομῶν" (DEEP STRUCTURES), δηλ. τά βασικά λογικά σχήματα ἐπάνω στά ὁποῖα οἰκοδομεῖται ἡ γλῶσσα. Αἱ "βαθεῖαι δομαί" ἔχουν "οἰκονομικόν" χαρακτῆρα, ἐνυπάρχουν εἰς κάθε ἄνθρωπον κι αὐτό ἀποτελεῖ μιάν θετικήν ἀφετηρίαν εἰς τήν ἐκμάθησιν μιᾶς ξένης γλώσσης. Εἰς ἕνα δεύτερον ἐπίπεδον ἀρχίζει ἡ ἀνάπτυξις τῶν δομῶν ~~τῶν δομῶν~~ κάθε ἰδιαιτέρας γλώσσης. Ὅταν δέ εἰς μίαν ὡρισμένην ἡλικίαν(9-10ἐτῶν) τό παιδί ἀρχίζει τήν ἐκμάθησιν μιᾶς νέας γλώσσης, ἤδη ἔχει ἐδραιώσει τάς βασικάς δομάς τῆς μητρικῆς γλώσσης, πρᾶγμα τό ὁποῖον διευκολύνει θετικά εἰς τήν διαδικασίαν τῆς μαθήσεως. Τόσον αἱ "βαθεῖαι δομαί" (DEEP STRUCTURES) ὅσον καί αἱ ἰδιαίτεραι δομαί τῆς μητρικῆς γλώσσης ἔχουν θετικήν ἐπίδρασιν εἰς τόν σχηματισμόν καί τήν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδιαιτέρων δομῶν τῆς νέας γλώσσης.

Λαμβάνει χώραν αὐτό πού εἰς τήν ψυχολογίαν ὀναμάζεται θετική μεταφορά (POSITIVE TRANSFER). Ἄν εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις διεπιστώθησαν ἀνασταλτικαί ἐπιδράσεις τῆς μητρικῆς γλώσσης κατά τήν ἐκμάθησιν μιᾶς νέας γλώσσης αὐτό κυρίως ὀφείλεται εἰς τήν ὄχι ὀρθήν μέθοδον πού ἐφήρμοσαν οἱ διδάσκοντες.

Ὑποστηρίζω ἐπομένως ὅτι ἡ διδασκαλία μιᾶς ξένης γλώσσης ἠμπορεῖ νά ἀρχίσῃ πολύ ἐνωρίς, ἐάν ἡ διδακτική μέθοδος εἶναι ἡ ὀρθή καί χρησιμοποιηθοῦν σύγχρονα τεχνικά μέσα. Δέν ἔχω καμμίαν ἐπιφύλαξιν νά πῶ ὅτι οἱ μαθηταί τῶν Ε' καί Στ'τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου θά πρέπει νά διδάσκωνται μίαν ξένην γλῶσσαν.

Τό τμῆμα μετ'εὐρείαν συζήτησιν

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

1) Κρίνει ὡς καταλληλότερον χρόνον πρός ἔναρξιν τῆς διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον τήν Ε'τάξιν διά τοῦ ἐν τῇ εἰσηγήσει ἐκτιθεμένους λόγους.

2) Ἀναβάλλει διά τήν ἐπομένην συνεδρίαν τήν συζήτησιν ἐπί τοῦ θέματος τῆς μεθόδου διδασκαλίας.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρίασις λύεται ἵνα συνεχισθῇ τήν 26-5-76 καί τό παρόν ὑπογράφεται αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος
Σ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ
Ἀντ/δρος

Ἡ Γραμματεύς
Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

28ον Πρακτικόν Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ - Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν σήμερον τῇ 25-5-1976 ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καί ὥρᾳ 9 30 π.μ. ὑπό τήν Προεδρίαν τοῦ Ἀντ/δρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Σπυρ. Παγιατάκη τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἵνα ἀσχοληθῇ μέ τά ἑξῆς θέματα:

Θέμα 1ον: Συνεχίζεται ἡ συζήτησις ἐπί τοῦ τρίτου ἐρωτήματος : Ἀπό ποίαν τάξιν θ' ἀρχίσῃ νά διδάσκεται ἡ ξένη γλῶσσα εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον καί ποία ἡ ἐνδεδειγμένη μέθοδος διδασκαλίας.

Θέμα 2ον. Τό τμῆμα ἐπελήφθη τῶν προσκομισθέντων νέων στοιχείων ἐπί τῆς αἰτήσεως τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Μυτιλήνης καί ὑποτρόφου τοῦ ΙΚΥ Κων/νου Πιάνου, περί χορηγήσεως ἀδείας διενεργείας ἐρεύνης εἰς Δημοτικά Σχολεῖα.

Θέμα 3ον. Τό Τμῆμα ἐπανέρχεται ἐπί τῆς αἰτήσεως τοῦ Κων/νου Ζημέρη περί καταχωρήσεως δύο (2) ποιημάτων του εἰς τό Ἀναγνωστικόν τῆς Στ' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Παρέστησαν κληθέντες νομίμως οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ΚΕΜΕ Σύμβουλοι Β:1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, 2) Κων/νος Πασσᾶκος, 3) Δημήτριος Ἀνδριόπουλος, 4) Βασίλειος Κονιδιτσιώτης, 5) Νικόλαος Βλουτίδης, ὡς καί οἱ Εἰδικοί Σύμβουλοι παρά τῷ ΚΕΜΕ Γεώργιος Μαραγκουδάκης καί Καλλιόπη Μουστάκα.

Χρέη γραμματέως ἐκτελεῖ ἡ ἐπί βαθμῷ 6ῳ ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας Σοφία Στεφανίδου.

Ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Παγιατάκης: Συμφωνήσαμε ἤδη ἅπαντες ὅτι ἡ ἐκμάθησις μιᾶς ξένης γλώσσης θά πρέπει νά ἀρχίζῃ εἰς τήν Ε' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Προτείνεται ὅμως ὑπό τῆς κυρίας Μουστάκα ὅπως φίνει πρόβλεψις

./

ὅπως ἐν τῷ μέλλοντι γίνεσθαι ἔναρξις διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης ἀπό τῆς Δ΄τάξεως, ἐφ'ὅσον ἐν τῷ μεταξὺ θὰ ἐλάμβανε χώραν διαπιστωθεῖσα εὐδοκίμησις τῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἰς τὰς προαναφερθείσας τάξεις.

Ὁ κ. Πρόεδρος συμφωνεῖ μέ τήν πρότασιν τῆς κυρίας Μουστάκα.

Πασσάκος: Δέν διαφωνῶ μέ τά συμφωνηθέντα. Νομίζω ὅμως ὅτι τό θέμα τῆς Διδ/λίας τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον δέν μᾶς ἀπησχόλησεν εἰς βαθμόν ἀνάλογον μέ τήν σοβαρότητά του, καί μοῦ γεννῶνται τάξεις ἐρωτήματα καί ἔχω τίς ἑξῆς ἐπιφυλάξεις: 1) Οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ὑστεροῦν εἰς τήν κατοχήν τῆς μητρικῆς γλώσσης, ὡς πρός τήν δομήν της καί τόν πλοῦτον της, ὡς ἐκ τούτου πῶς εἶναι δυνατόν νά διδαχθοῦν μίαν ξένην γλῶσσαν;

2) Ὁ χρόνος διά τήν διδασκαλίαν τῆς ξένης γλώσσης πῶς θά ἐξευρεθῇ τή στιγμή πού τό πρόγραμμα μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἶναι ὑπερφορτωμένον. Ἀπό ποῖον μάθημα θά περικόψωμεν ὥρας διά νά ὡρίσωμεν τάς ὥρας διδ/λίας τῆς ξένης γλώσσης;

3) Ποῖος θά διδάξῃ τήν ξένην γλῶσσαν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον; Διερωτῶμαι ἐάν θά ὑπάρξῃ πραγματικόν ὄφελος εἰς τό παιδί ἀπό τήν διδ/λίαν τῆς ξένης γλώσσης εἰς τάς δύο τελευταίας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐκφράζω αὐτάς τάς ἐπιφυλάξεις μου, ἀλλά συντάσσομαι μέ τήν κοινήν ἄποψιν νά πειραματισθῶμεν.

Παγιατάκης: Θεώρησα σκόπιμον νά εἰσαγάγωμεν πρός συζήτησιν τό θέμα τῆς διδ/λίας τῆς ξένης γλώσσης εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον οὕτως ὥστε νά ὑπάρξῃ μία προεργασία εἰς τό θέμα αὐτό, ν'ἀνταλλαγοῦν ἀπόψεις καί νά εἴμεθα προετοιμασμένοι ὅταν καί ἐφ'ὅσον κληθῶμεν διά τήν σύνταξιν τοῦ προγράμματος νά εἴμεθα εἰς θέσιν νά δώσωμεν μίαν ἀπάντησιν.

Μαραγκουδάκης: Ἐάν παραδεχθοῦμεν ὅτι ἡ μάθησις εἶναι θέμα χρόνου, πιστεύω ὅτι ἴσως μέσα σ'αὐτά τά δύο χρόνια ἠμποροῦν τά παιδιά νά μάθουν ἀρκετά.

Παγιατάκης: Ὑποσυνείδητη προεργασίαν διά τήν ἐκμάθησιν τῆς ξένης γλώσσης ἔχει τό παιδί σέ μία ὡρισμένην ἡλικίαν.

Βαρδάκης: Ἐπιμένω εἰς τήν μέθοδον τῆς διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης

Βλουτίδης: Εἴμεθα τελείως ἄσχετοι αὐτήν τήν στιγμήν ἐάν συζητοῦμεν

τήν μέθοδον διδ/λίας τῆς ξένης γλώσσης.

Παγιατάκης: Ἠμποροῦμεν ἁπλῶς ν'ἀνταλλάσωμεν ἀπόψεις. Νομίζω ὅτι εἴμεθα οἱ μόνοι κατάλληλοι, διότι εἴμεθα παιδαγωγοί καί ἔχομεν προσωπικήν πεῖραν, ἀλλά ἐν καιρῷ θά καλέσωμεν καί εἰδικόν εἰσηγητήν.

Μανιατάκης: Αὐτό τό θέμα θά πρέπει νά ἀπασχολήσῃ ἐκείνους πού θά συντάξουν τό πρόγραμμα. Εἰδικῶς μέ ἐνδιαφέρει ποία ἀπό τάς γλώσσας τάς Εὐρωπαϊκάς θά θιοθετήσωμεν Ἀγγλικά; Γαλλικά ; Γερμανικά;

Μαραγκουδάκης : Εἰς τήν μέθοδον διδ/λίας τῆς ξένης γλώσσης θά χρησιμοποιῆται ἡ Ἑλληνική γλῶσσα; Εἶναι αὐτό ὀρθό;

Παγιατάκης: Προτείνω ὅτι διά τό μάθημα τῆς μεθόδου Δ/δαλίας τῆς ξένης γλώσσης ὅταν ἐπιστῇ ἡ σειρά νά συζητήσωμεν ἐν ἐκτάσει τό θέμα τοῦτο, θά πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν ὅλα τά σύγχρονα πειραματικά καί ἐπιστημονικά δεδομένα πού ἀφοροῦν τήν διδ/λίαν τῆς ξένης γλώσσης καί ἐξ αὐτῶν νά προτιμηθῇ ἡ μέθοδος ἐκείνη ἡ ὁποία προσφέρεται ἀνετώτερον εἰς τούς Ἕλληνας μαθητάς καί τήν σύγχρονον ἐκπαιδευτικήν πραγματικότητα τῆς Ἑλλάδος.

Σκόπιμον θεωρεῖται ὅταν πρόκειται νά συζητηθῇ τό σπουδαῖον τοῦτο θέμα, νά κληθοῦν ἵνα θέσουν ἐνώπιον τοῦ Τμήματος τά πορίσματα τῆς σχετικῆς ἐμπειρίας των οἱ εἰδικῶς ἐπι τοῦ θέματος ἀσχοληθέντες Ἕλληνες καί ξένοι παιδαγωγοί.

Θέμα 2ον. Χορήγησις ἀδείας εἰς τόν καθηγητήν τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Μυτιλήνης καί ὑπότροφον τοῦ ΙΚΥ Κων/νον Πιᾶνον πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης εἰς τινας Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί Δημοτικά Σχολεῖα μέ θέμα"Ἡ στάσις τῶν Ἑλλήνων διδασκάλων ἔναντι τοῦ παιδιοῦ καί τῆς διδασκαλίας".

Τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ'ὄψει α) τήν διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. πρωτ. 22803/28-2-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας διαβιβάσθεῖσαν αἴτησιν τοῦ Κων/νου Πιᾶνου, ὑποτρόφου τοῦ ΙΚΥ, β) τήν ἀπό 29-3-1976 ἀπόφασιν τοῦ τμήματος περί προσκομίσεως ὑπό τοῦ αἰτοῦντος συμπληρωματικῶν στοιχείων, γ) τήν νεωτέραν ἀπό 25-5-1976 αἴτησιν αὐτοῦ εἰς ἣν ἐπισυνάπτονται ἅπαντα τά στοιχεῖα ταῦτα ἤτοι ἔγκρισιν τοῦ θέματος ὑπό τοῦ ἐπιβλέποντος καθηγητοῦ, ὑπόμνημα περί τῆς ἐρευνητικῆς διαδικασίας καί λεπτομερές ἐρωτηματολόγιον, δ) τάς διατάξεις τοῦ ἐδαφ. 2, τῆς παραγρ. 2, τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 186/1975 καί ε) τήν εἰσήγησιν τοῦ Συμβούλου Κων/νου Πασσάκου προτείναντος ὅπως παρασχεθῇ

ἡ αἰτουμένη ἄδεια διότι καί τό θέμα εἶναι ἐπιστημονικῶς διαφέρον καί τά ὑπό τοῦ αἰτοῦντος ὑποβληθέντα στοιχεῖα περί τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἐρεύνης πλήρη,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ὅπως χορηγηθῇ εἰς τόν Καθηγητήν τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Μυτιλήνης Κων/νον Πιάνον ἄδειαν πρός διεξαγωγήν ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης μέ θέμα "Ἡ στάσις τῶν Ἑλλήνων Διδασκάλων ἔναντι τοῦ παιδιοῦ καί τῆς διδασκαλίας", εἰς τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας Ἰωαννίνων καί Μυτιλήνης καί εἰς τινα Δημοτικά Σχολεῖα τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Περιφερειῶν Γ΄ καί Δ΄΄Αθηνῶν, Α΄ καί Β΄ Ἀγρινίου, Α΄ καί Β΄ Ἰωαννίνων καί Ζαγορίου Μετσόβου, ὁρισθησόμενα ὑπό τῶν οἰκείων Ἐπιθεωρητῶν Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί ἐν συνενοήσει μετ'αὐτῶν.

Θέμα 3ον. Αἴτησις κ. Ζημέρη περί καταχωρήσεως δύο(2) ποιημάτων του εἰς τό Ἀναγνωστικόν τῆς ΣΤ΄ Δημοτικοῦ.

Ὁ εἰσηγητής Νικολ. Βλουτίδης εἰσηγεῖται τά ἀκόλουθα:

Διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 300/48/Β1947/7-4-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης, διεβιβάσθη εἰς τό Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, ἐπιστολή τοῦ κ. Κων/νου Ζημέρη διά τῆς ὁποίας οὗτος ἐκφράζει ζωηράν ἐπιθυμίαν , ὅπως δύο (2) ἐκ τῶν συνημμένων ποιημάτων του συμπεριληφθῇ εἰς τήν ὕλην τοῦ Ἀναγνωστικοῦ βιβλίου τῆς ΣΤ΄ τάξεως τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Τά ποιήματα αὐτά φέρουν τούς ἑξῆς τίτλους:

1)"Ἡ Ἑλλάδα κι'ἐμεῖς".

2) "Νοσταλγία ξενητεμένου Ρωμιοῦ".

Τό ποίημα μέ τόν τίτλον "Στήν Ἑλλάδα μου" εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τόν Ὑπουργόν Ἀμύνης κ. Εὐάγγελον Ἀβέρωφ.

Τά ἐν λόγῳ ποιήματα τοῦ κ. Ζημέρη εἶναι πατριωτικοῦ περιεχομένου, κατάλληλα ὅπως διεγείρουν τόν πατριωτικόν ἐνθουσιασμόν τῶν μαθητῶν τῆς ΣΤ΄τάξεως καί καλλιεργήσουν τήν πρός τήν Πατρίδα καί τήν ἐλευθερίαν ἀγάπην, πλήν ὅμως ἡ ἐπιλογή τῆς ὕλης τῶν Ἀναγνωστικῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου δέν ἐμπίπτει εἰς τάς ἁρμοδιότητας τοῦ ΚΕΜΕ δοθέντος ὅτι α) ταύτην ἐπιλέγουν κατά τήν ἰδίαν αὐτῶν κρίσιν οἱ συγγραφεῖς τῶν βιβλίων τούτων κατόπιν προκηρυχθέντος διαγωνισμοῦ καί β) ὡς ὁ Νόμος 186/1975 (ἄρθρ. 2, παράγρ. 5) ὁρίζει, δέν πα

./.

παρέχεται εἰς τὸ ΚΕΜΕ ἐξουσιοδότησις διά τοιαύτας κρίσεις.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρίας λύεται.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ

Μ. Μαγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφ. Στεφανίδου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
Κ.Ε.Μ.Ε
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 29η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον, τῇ 1η Ἰουνίου, ἡμέραν Τρίτη καί ὥρα 9η π.μ. καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν, ΚΕΜΕ, (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1) Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου
2) Πασσάκου Κων/νου
3) Βαρδάκη Θεμιστοκλῆ
4) Νικολάου Βλουτίδη
5) Ἀνδριοπούλου Δημητρίου, προσκληθέντων δέ καί τῆν κ.κ. Μουστάκα Καλλιόπης καί Μαραγκουδάκη Γεωργίου, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως αὐτοῦ Γεωργοπούλου Ἀργυρῶς καί ἠσχολήθη μέ τό ἐξῆς θέμα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως."Μέθοδος διδασκαλίας τῶν ξένων γλωσσῶν. Ποία ξένη γλῶσσα πρέπει νά προτιμηθῇ καί βάσει ποίων κριτηρίων".

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, εἰσηγούμενος τό θέμα, λέγει τά ἀκόλουθα: "Ἐπειδή εἶναι λίαν δυσχερής ἡ καθιέρωσις πρός διδασκαλίαν εἰς τά Δημοτικά Σχολεῖα δύο ἤ τριῶν ξένων γλωσσῶν ἐκ τῶν ἐπικρατεστέρων καί ἕνεκα ἐλλείψεως καταλλήλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ἀλλά καί ἕνεκα τῶν ἀναποφεύκτων ἀνωμαλιῶν, αἱ ὁποῖαι θά προέκυπτον ὅταν, ἐκ λόγων ἀνάγκης, εἰς ἕνα σχολεῖον θά διεδέχοντο ἀλλήλους ξενόγλωσσοι διδάσκαλοι εἰδικότητος διαφόρου πρός τήν ἀρχικῶς διδαχθεῖσαν ξένην γλῶσσαν, τοῦθ'ὅπερ θά προεκάλει πλῆρες χάος, κρίνεται ἀπαραίτητον ὅπως ἀρχικῶς ὁρισθῇ μία μόνο ξένη γλῶσσα καθ'ὅλην τήν ἐπικράτειαν ὡς τοιαύτη δέ πρέπει νά θεωρηθῇ ἡ σήμερον ἐπικρατεστέρα εἰς τάς Διεθνεῖς σχέσεις καί γενικῶς εἰς τάς ποικίλας πνευματικάς, πολιτιστικάς, ἐμπορικάς κ.λ.π. ἀνταλλαγάς. Οὐδεμία δέ ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι, ὑπό τάς παρούσας συνθήκας, τοιαύτη γλῶσσα εἶναι ἡ Ἀγγλική, χωρίς τοῦτο νά ὑποδηλῇ οἱανδήποτε ἔνδειξιν ὑποτιμήσεως τῶν ἄλλων ἐξ ἴσου σπουδαίων καί παγκοσμίου σημασίας γλωσσῶν ὅπως ἡ Γερμανική, ἡ Γαλλική καί ἡ Ἰταλική. Ἂς μή λησμονῆται ἐν προκειμένῳ ἡ μεγίστη ἀνάπτυξις τοῦ τουρισμοῦ εἰς τήν Ἑλλάδα καί τό γεγονός ὅτι ἡ συνεννόησις μέ τήν μεγίστην πλειοψηφίαν τῶν ἐπισκεπτομένων τήν χώραν μας ξένων διεξάγεται εἰς τήν Ἀγγλικήν, ὡς καί τό γεγονός ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη ἀποτελεῖ, κατ'

./.

ἀπόλυτον προτεραιότητα τό κοινόν ὄργανον συζητήσεων τῶν συχνότατα συγκαλουμένων εἰς τόν τόπον μας διεθνῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων, ὡς ἐπίσης καί τό μᾶλλον κοινόχρηστον ὄργανον τῆς τεχνολογίας καί τῶν συναφῶν πρός αὐτήν ἐρευνῶν καί διακρατικῶν ἐπιστημονικῶν ἀνταλλαγῶν, Ἐπίσης δέν πρέπει νά ἀγνοηθῇ τό γεγονός, ὅτι ἡ πρός τήν ἀγγλικήν γλῶσσαν ροπή τῆς σπουδαζούσης νεότητος εἶναι σήμερον ἀπείρως ἰσχυροτέρα ἔναντι τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν - καί τοῦτο τεκμαίρεται ἐκ τοῦ πλήθους τῶν εἰς τά ποικίλα ἀγγλικά φροντιστήρια φοιτώντων μαθητῶν. Καί ναί μέν δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ προτίμησις αὕτη ἔχει σαφῶς ὠφελιμιστικόν χαρακτῆρα, ἐν τούτοις δέν παύει νά ἀποτελῇ ἀναμφισβήτητον πραγματικότητα τήν ὁποίαν πρέπει τό τμῆμα νά λάβῃ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν προκειμένου νά ἀποφανθῇ ἐπί τοῦ πρός συζήτησιν θέματος.

Ἐπί τῆς εἰσηγήσεως ταύτης διεξήχθη εὐρεῖα συζήτησις, καθ' ἣν τό τμῆμα ἀπεφάνθη, ὅτι ἡ ἀγγλική, ὑπό τάς ἐνεστώσας συνθήκας εἶναι ἡ μᾶλλον ἐνδεδειγμένη ξένη γλῶσσα πρός εἰσαγωγήν εἰς τό Δημοτικό Σχολεῖο.

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη ἡ παροῦσα πρᾶξις καί ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος
ΜΠΑΠΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματέας
Α. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
Α ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ 30η

Ἐν Ἀθήναις, σήμερον τήν 2αν Ἰουνίου, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 10.30 π.μ. καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Κ.Ε.Μ.Ε.) (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1. Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου
2. Ποσσάκου Κωνσταντίνου
3. Βαρδάκη Θεμιστοκλῆ
4. Βλουτίδη Νικολάου καί
5. Κονιδιτσιώτη Βασιλείου, ὡς μελῶν, προσκληθέντων καί τῶν Γεωργίου Μαραγκουδάκη καί Μουστάκα Καλλιόπης, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως αὐτοῦ Γεωργοπούλου Ἀργυρῶς καί ἠσχολήθη μέ τό ἑξῆς θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως: "Μεθόδευσις ἐργασιῶν τοῦ τμήματος πρός σύνταξιν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Τό Τμῆμα ἐνημερώνεται ὑπό τοῦ κ. Βάζου, Προέδρου τοῦ Τμήματος Ἐρευνῶν, Προγραμματισμοῦ καί Τεκμηριώσεως, διά τόν προβλεπόμενον προϋπολογισμόν τῶν πρός ἐπιμόρφωσιν μεταληπτεομένων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως κατά τό θέρος.

Τό Τμῆμα ἀποφασίζει, ὅπως ἀναθεσῃ εἰς Ἐπιτροπήν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Συμβούλων κ.κ. Μαραγκουδάκη Γεωργίου, Κονιδιτσιώτη Βασιλείου καί Μουστάκα Καλλιόπης τήν μελέτην τοῦ θέματος ἀπό ποίας πλευρᾶς τά πορίσματα τοῦ ὁποίου θέλουν κατατεθοῦν ἕως τήν Δευτέραν 7 Ἰουνίου 1976.

Κατόπιν, ὁ ὁριοθείς εἰς προηγουμένην συνεδρίαν Εἰσηγητής κ. Ποσσάκος Κωνσταντῖνος, Σύμβουλος Β΄ [illegible]

./.

τόν λόγον, εἰσηγεῖται ἐπί τοῦ θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως τά ἀκόλουθα: Τό θέμα τῆς συντάξεως καί διαμορφώσεως ἑνός κατά τό δυνατόν πλήρους ἐπισήμου ἀναλυτικοῦ προγράμματος εἶναι ἕνα θέμα ἐξαιρετικῶς σοβαρόν. Σήμερον εἰς τάς διαφόρους χώρας, μάλιστα δέ τάς προηγμένας, συντελεῖται μιά ἀληθής ἐπανάστασις εἰς τά προγράμματα τῶν σχολείων. Δ Δέν εἶναι δυνατόν νά ἀγνοήσωμεν αὐτήν τήν πραγματικότητα.

Τό Κέντρον Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν, ἐγκαταλεῖπον ὁριστικῶς τάς μέχρι τοῦδε μεθόδους συντάξεως ἀναλυτικῶν προγραμμάτων εἰς τήν χώραν μας, πρέπει νά ἐγκαινιάσῃ τούς πρός τοῦτο ἐπιστημονικῶς ὀρθούς τρόπους καί νά λάβῃ κατ' ἐξοχήν ὑπ' ὄψιν τάς συγχρόνους ἀρχάς, τούς ποικίλους παράγοντας καί τά δεδομένα διά τήν σύνταξιν ἑνός κατά τό δυνατόν ὁλοκληρωμένου καί πλήρους προγράμματος.

Τό ὅλον θέμα ὑπό τάς παρούσας συνθήκας παρουσιάζει δύο σκέλη:

Α: ἄμεσος ἀντιμετώπισις ἐπειγούσης ἀνάγκης δι' ἓν πρόγραμμα τό ὁποῖον θά ἰσχύσῃ ἀπό τοῦ ἐρχομένου ἔτους 1976-1977.

Β: συστηματική ἀντιμετώπισις διά τήν σύνταξιν ἑνός ὁριστικοῦ κατά τό δυνατόν πλήρους προγράμματος ὑπό μακροπρόθεσμον προοπτικήν.

Ἐν ἀναφορᾷ πρός τό Α' σκέλος διαφαίνονται τρεῖς δυνατότητες λύσεως: α) νά ἰσχύσῃ καί διά τό τρέχον σχολικόν ἔτος τό ἤδη ἰσχῦον ἐπίσημον ἀναλυτικόν πρόγραμμα προσωρινῶς. β) νά ἀξιοποιηθῇ ἡ ὑπό τοῦ Τμήματος μέχρι σήμερον γενομένη συναφής ἐργασία ἐπί τοῦ προγράμματος χωρίς νά συνταχθῇ ἕνα νέον πλῆρες πρόγραμμα ἀλλά νά παραμείνῃ ὡς βάσις τό ἰσχῦον.

Εἰς αὐτήν τήν περίπτωσιν εἶναι δυνατόν νά χρησιμοποιηθοῦν τά αὐτά ὡς καί μέχρι τοῦδε διδακτικά ἐγχειρίδια κατ' οἰκονομίαν. γ) νά συνταχθῇ ἐκ τῶν ἐνόντων, καί μέ βάσιν τήν γενομένην μέχρι σήμερον σχετικήν ἐργασίαν εἰς τό Τμῆμα τό ὁλοκληρωμένον ἐπίσημον ἀναλυτικόν πρόγραμμα, κατά τό διάστημα τοῦ θέρους, τό ὁποῖον καί νά ἰσχύσῃ ἀπό τοῦ ἑπομένου Σεπτεμβρίου. Ἐκ τῶν λύσεων τούτων σύμφωνοι διστάζομεν εἰς τό νά υἱοθετήσωμεν τήν πρώτην, ὁπωσδήποτε ὅμως ἀπορρίπτομεν σθεναρῶς τήν τρίτην ὡς κάτι τό βεβιασμένον καί ἐπι-

./.

σημαντικῆς ἀπορρόφησεως. εἶναι δύνατον νά διαπιστώσωμεν τήν ἐπιθυμίαν ὅτι δύναται νά προέλθῃ ἐκ τοῦ κέντρου σχολικόν πρόγραμμα προχείρως διαμορφωθὲν μερικῆς ὥστε καὶ ἐὰν τοῦτο νά ἔχῃ προσωρινόν χαρακτῆρα.

Συντασσόμεθα κατά συνέπειαν ὑπέρ τῆς Β') λύσεως ὡς ἀκολούθως:

1. Αἱ ἐπὶ μέρους γενόμεναι μεταβολαὶ εἰς τό πρόγραμμα τῶν ἐφαρμοσθεισῶν διδασκομένων μαθημάτων νά ἀποτελέσουν, κατόπιν τῆς ἀναγκαίας ἐργασίας, ἕνα σῶμα καὶ ὅπου μέ ἀριθμένας καὶ μεθοδολογικῆς δόμησίας νά ἐφαρμοσθοῦν εἰς τά σχολεῖα προσωρινῶς διά τό ἐπόμενον σχολικόν ἔτος 1976-77.

2. Εἶναι δυνατόν νά χρησιμοποιηθοῦν τά αὐτά ὡς καὶ μέχρι τοῦδε ἐγχειρίδια διά τούς μαθητάς. Διά τάς τυχόν προσθήκας εἰς τό πρόγραμμα εἶναι δυνατόν οἱ διδάσκαλοι διά σχετικῶν δοκιμίων νά κατευθυνθοῦν εἰς τάς σύνοφεῖς πηγάς.

3. Ἀφοῦ νά ἔχωμεν εἰς τήν διάθεσίν μας, κατόπιν τῆς γενομένης ἀξιολογήσεως, τά δεδομένα τῆς συντελεσθείσης πειραματικῆς ἐφαρμογῆς νέου προγράμματος εἰς τάς τάξεις Α' καὶ Β', καὶ ἐφ' ὅσον τά ἀποτελέσματα ἀξιολογηθοῦν ὡς θετικά ἢ ὥστε καὶ ὁπωσδήποτε ἐνθαρρυντικά, ἐφ' ὅσον τέλος πρίνεται ὅτι εἰς τό περιορισμένον τοῦ χρόνου, τόν ὁποῖον ἔχομεν εἰς τήν διάθεσίν μας, εἶναι δυνατή ἡ σύνταξις νέου ἀναλυτικοῦ προγράμματος ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων αὐτῶν, ἀποκλειστικῶς διά τάς τάξεις Α' καὶ Β', νά ἀσκῇ τοῦτο τό πρόγραμμα πρός γενικήν ἐφαρμογήν εἰς τό σχολεῖα ἀπό τοῦ ἑπομένου ἔτους. Ἐάν δέν ὑπάρχουν αὐταί αἱ δυνατότητες ἄμεσου γενικῆς ἐφαρμογῆς του, τότε ἡ γενομένη προσπάθεια νά ἐντοχθῇ εἰς τήν συστηματικήν καὶ μόνιμον ἀντιμετώπισιν τοῦ ἐπιεικοῦς ἀναλυτικοῦ προγράμματος καὶ ἐπεῖ νά ἀξιοποιηθῇ.

Εἰδικῶς ἐπί τοῦ θέματος τούτου θά πρέπει νά ληφθῇ ἀπόφασις ἐάν ἡ ἐν λόγῳ ἔρευνα εἶναι ἀναγκαῖον νά συνεχισθῇ εἰς τάς αὐτάς τάξεις Α' καί Β', εἰς τό αὐτό ἢ ἄλλο σχολεῖα ἢ εἰς τήν τάξιν Γ' ἐπί τῶν μαθητῶν ἐπί τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη ὁ πειραματισμός εἰς τήν Β' τάξιν.

Ἐν ἀναφορᾷ πρός τό Β' σκέλος τοῦ θέματος, ἤτοι τήν συστηματικήν καί ὁριστικήν ἀντιμετώπισιν τῆς συντάξεως τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος ἡ ὑφ' ἡμῶν διά τήν ἐργασίαν αὐτήν θά πρέπει νά εἶναι ἡ ἀκόλουθος: α) Νά γίνῃ μία σειρά συστηματικῶν μελετῶν, εἰσηγήσεων καί συζητήσεων τῆς Συνεδρίας ἐπί τῶν ἀναγκαίων προϋποθέσεων, θεμελιωδῶν ἀρχῶν, κατευθύνσεων καί μεθόδων συντάξεως Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος μαθημάτων, τά ὁποῖα λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν σήμερον εἰς ὅλας τάς προηγμένας ἐκπαιδευτικῶς χώρας. β) Νά ἀκολουθήσῃ μία δευτέρα σειρά μελετῶν ἐπί τῶν τρόπων πειραματικῶν ἐφαρμογῶν καί πειραματικοῦ ἐλέγχου προγραμμάτων Ἐκπαιδεύσεως εἰς τήν Στοιχειώδη Παιδείαν.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν θά ἀκολουθήσῃ ἡ συστηματική πλέον κατά μάθημα ἢ τομέα γνώσεων ἐργασία ἐντός τοῦ Τμήματος, διά τήν τελικήν διαμόρφωσιν τοῦ προγράμματος.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος θεμιστοκλῆς Βασδέκης, τονίζει τήν σημασίαν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος διά τήν ἐλαποίησιν τῶν σκοπῶν τῆς ἀγωγῆς καί ἀναλύει τά στοιχεῖα αὐτά (ὕλη, γενικοί καί εἰδικοί σκοποί, μεθοδικαί ὁδηγίαι, ἀξιολόγησις). Ἐξαίρεται ἰδιαιτέρως ἡ ἀνάγκη προσδιορισμοῦ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι πρέπει νά διέπουν τήν ἀνάπτυξιν ἑνός συγχρόνου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Ἐπειδή κατά τά ἀνωτέρω:

1) Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος συνίσταται εἰς τήν κατά τρόπον ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένον ἀπάντησιν ἐπί τῶν ἐρωτημάτων: α) τί πρέπει νά μάθῃ ὁ μαθητής, β) τί δύναται νά μάθῃ καί γ) πῶς καί πότε θά τό μάθῃ.

2) Ἡ ἀπάντησις αὐτή πρέπει νά εἶναι προϊόν συστηματικῆς ἐρεύνης, ἥτις ἀπαιτεῖ μακρόν χρόνον δι' ὀργάνωσιν, πειραματικήν ἐφαρμογήν καί ἔλεγχον.

3) Παρίστανται, ἐν τούτοις, ἄμεσος ἀνάγκη ἀναμορφώσεως τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

./.

Π ρ ο τ ε ί ν ε ι ὅ π ω ς

1) Κατά τόπροσεχές σχολικόν ἔτος ἐφαρμοσθῇ τό ἰσχῦον 'Αναλυτικόν Πρόγραμμα τροποποιουμενον κατά τά ὑπό τοῦ Τμήματος τούτου εἰς τάς ειδικάς ἐπί τοῦ θέματος τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος Συνεδρίας προταθέντα.

2) Εἰς τάς Α' καί Β' τάξεις ἐφαρμοσθῇ , εἰς πειραματικόν στάδιον τό ὑπό τῆς Ειδικῆς 'Ομάδος 'Εργασίας ἐπεξεργασθέν καί ἐφαρμοσθέν ἤδη πειραματικῶς εἰς ὁμάδα σχολείων σχέδιον 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος Α'καί Β'τάξεων, ἐφ'ὅσον ἤθελε τοῦτο ἐλεχθῇ καί κριθῇ ὑπό τοῦ Τμήματος τούτου ὡς κατάλληλον.

3) 'Οργανωθῇ παραλλήλως ἡ ἐργασία διά τήν ἐπί νέων βάσεων μόνιμον λύσιν τοῦ προβλήματος, ἀξιοποιουμένης τῆς μέχρι τοῦδε συντελεσθείσης σχετικῆς ἐργασίας τόσον τοῦ τμήματος τούτου ὅσον καί τῆς Ειδικῆς 'Ομάδος ἐργασίας.

'Ο κ. Ν. Βλουτίδης εισηγεῖται τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις του ἐχούσας ὡς ἑξῆς:

1) Νά ἀξιοποιηθοῦν τά πορίσματα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος τῆς Δημοτικῆς, νά κωδικοποιηθοῦν αἱ ἐπενεχθεῖσαι εἰς τό ἰσχῦον 'Αναλυτικόν Πρόγραμμα μεταβολαί καί νά ἀποσταλοῦν συγκεκριμέναι μεθοδικαί ὑποδείξεις πρός τούς διδασκάλους.

2) Νά ἀξιολογηθοῦν τά ἀποτελέσματα τῆς διεξαχθείσης ὑπό τῆς 'Ομάδος ἐργασίας, πειραματικῆς ἐρεύνης καί νά γενικευθῇ αὕτη ἐπί Πανελληνίου κλίμακος καί δι'ὅλας τάς τάξεις.

3) Νά ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν τά κυκλοφοροῦντα διδακτικά ἐγχειρίδια, ἐν συσχετισμῷ πρός τάς ἐπελθούσας μεταβολάς εἰς τήν ὕλην τοῦ δημοτικοῦ σχολείου κατά τήν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος.

4) Παραλλήλως, πρός τάς ἐργασίας τοῦ τμήματος πρός ἀναμόρφωσιν τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. πρέπει νά καθορισθοῦν καί διατυπωθοῦν αἱ θεμελιώδεις ἀρχαί ἐπί τῶν ὁποίων θά δομηθῇ ἕνα νέον καί σύγχρονον Α.Π.-

'Ο κ. Β. Κονιδιτσιώτης συμφωνεῖ πρός τήν ἄποψιν τῶν κ. εἰσηγητῶν νά ἀξιοποιηθῇ ἡ μέχρι σήμερον γενομένη ἐργασία τοῦ Τμήματος Δημοτικῆς ἐπί τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, χωρίς νά συνταχθῇ νέον πλῆρες καί μόνιμον πρόγραμμα, ἀλλά νά παραμείνῃ ὡς βάσις τό ἰσχῦον καί νά χρησιμοποιηθοῦν τά σχολικά βιβλία πού κυκλοφοροῦν.

Εἰς τήν γενομένην ἤδη ἐργασίαν ἁπλῶς θά χρειασθῇ νά προσαρμοσθοῦν οἱ σκοποί καί νά ἐνσωματωθοῦν μεθοδικαί ὁδηγίαι.

./.

Η όλη έργασία πολλών είναι νά ικανοποιηθῆ μέ τόν χαρακτηρισμόν της ὡς προσφορωτάτου ὀφέλους Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Ὁ κ. Παραγκουδάκης ἐπισημαίνει τά ἑξῆς σχετικά μέ τήν εἰσήγησι: "Ἐγώ νά ἔχω ἕνα γιά τό ἑπόμενα λίγα χρόνια τό σημερινό ἐπίσημο Ἀναλυτικό Πρόγραμμα, ὅπως τροποποιήθηκε ἀπό τό Τμῆμα Δημ. Ἐκπαιδεύσεως στούς τρεῖς τελευταίους μῆνες.
Ἐγώ νά δοθοῦν στούς δασκάλους διδακτικές ὁδηγίες κατά τρόπο συστηματικό καί σέ συγκεκριμένα θέματα. Κάτι πού χρήσιμο γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν μαθητῶν δέν εἶναι τόσο ἡ διδακτέα ὕλη ὅσο ὁ τρόπος πού διδάσκεται. Αὐτός (ὁ τρόπος διδασκαλίας) εἶναι ὁ παράγοντας πού προκαλεῖ τούς μαθητές νά ἐνεργοποιήσουν τίς ἀναλογες κινητικές, γνωστικές καί δημιουργητικές ἱκανότητες, συμβάλλοντας ἔτσι ἀποφασιστικά στήν ἀνάπτυξη καί διαμόρφωση τῆς προσωπικότητάς τους. Ἐγώ νά μεθοδευθῆ χωρίς καθυστέρηση: α)ἡ ἐπανάληψη τοῦ πειραματισμοῦ πάνω στήν ὕλη τῶν ἐξετάσεων' τόν Β' σέ διάφορα σχολεῖα τῆς χώρας καί β) ἡ συνέχιση τοῦ πειραματισμοῦ στήν ὕλη τῆς ἑπόμενης τάξεως (τάξη Β' γιά τά Μαθηματικά - Φυσικά καί τάξη Γ' γιά τά ὑπόλοιπα μαθήματα). Καί ἐγώ νά ἀποτελέσουν τά δεδομένα ἀπό τόν πειραματισμό τήν ἀφετηρία γιά τή σύνταξη νέου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος γιά τά Δημοτικά Σχολεῖα".

Ἡ κ. Μουστάκα Καλλιόπη, συμφωνεῖ ἀπολύτως μέ ὅσα ἐλέχθησαν ἀπό τόν κ. Παραγκουδάκη.

Τέλος ὁ κ. Πρόεδρος λαμβάνει τόν λόγον ἐκθέτοντας τάς ἀπό τοῦ θέματος ἀπόψεις του ἐχούσας ὡς ἀκολούθως:

Ἡ ἀνάγκη τῆς συντάξεως ἑνός Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος πρός χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων ἀπό τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους δέν ἀποκλείει τήν ταυτόχρονον καί μεταγενεστέραν διεξαγωγήν ἐρευνῶν διά τήν ὁλοκλήρωσιν ἑνός συγχρονισμένου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, τό ὁποῖον θά λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν καί τά σύγχρονα ἐπαιδευτικά δεδομένα καί τήν ἰδιομορφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ χώρου καί τό ὁποῖον, ἐπί πλέον, θά εἶναι διαλεγμένον ἀπό τήν γνώμην στατικότητα τῶν μέχρι σήμερον Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων.

Ἡ τοιαύτη μακροπρόθεσμος προσπάθεια διά τήν σύνταξιν ἑνός συγχρονισμένου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος δέν ἀποκλείει

./.

τήν ἄμεσον καί ἄπρως ἐπείγουσαν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος. Ἄλλως τε πρός τόν σκοπόν αὐτόν ἐγένετο ἤδη τρίμηνος καί πλέον προεργασία πρός ἐκκαθάρισιν καί συμπλήρωσιν τοῦ ἤδη ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, τά πορίσματα τῆς ὁποίας θά εἶναι χρησιμώτατα διά τήν ἀναληφθησομένην προσπάθειαν. Ὁ γενόμενος δέ πειραματισμός ἀπό τήν Διεύθυνσιν Μελετῶν ἐπί τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Α΄ καί Β΄ τάξεως, μετά τήν κατ'αὐτάς περατουμένην ἀξιολόγησίν του, θά παράσχῃ εἰς τό Τμῆμα χρήσιμα συμπεράσματα, τόσον διά τήν ὀρθότητα καί ἀποτελεσματικότητα τῶν μεθόδων ἐρεύνης ὅσον καί διά τήν ὕλην ἡ ὁποία ψυχολογικῶς καί παιδαγωγικῶς κρίνεται πρόσφορος, ὥστε νά περιληφθῇ εἰς τό ὑπό ἀναμόρφωσιν Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα. Συμφωνεῖ ἀπολύτως πρός ἐντεθείσας τρεῖς προϋποθέσεις πρός σύνταξιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, δηλαδή: "Τί πρέπει νά μάθῃ τό παιδί εἰς ἑκάστην τάξιν. Τί ἠμπορεῖ νά μάθῃ. Πότε πρέπει νά τό μάθῃ". Ἐπιμένει τήν διατυπωθεῖσαν γνώμην, ὅτι εἰς τό Ἀναλυτικόν τοῦτο Πρόγραμμα πρέπει νά περιληφθοῦν καί σύντομοι μεθοδικαί ὁδηγίαι. Καί τοῦτο ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν προκειμένου περί βασικῶν ἀναπλαστάσεων ἤ προσθηκῶν νέων μορφωτικῶν στοιχείων.

Ἐπί τῶν εἰσηγήσεων τῶν μελῶν διεξήχθη εὐρεῖα συζήτησις, μή περατωθείσης δέ τῆς ὅλης ἐργασίας δέν ἐλήφθη ὁριστική ἀπόφασις.

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἕπεται:

Ὁ Πρόεδρος

Ἡ Γραμματεύς

Ἀργ. Γεωργοπούλου

Κ. Παχτικτάκης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κ. Ε.Μ.Ε.

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ 31η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 3ην Ἰουνίου, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥρα 9η καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως Κ.Ε.Μ.Ε (Ἑρμοῦ 15) συνῆλθε εἰς συνεδρία τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1. Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς **Προέδρου**
2. Βαρδάκη Θεμιστοκλῆ
3. Πασσάκου Κων/νου
4. Βλουτίδη Νικολάου καί
5. Κονιδιτσιώτη Βασιλείου, ὡς μελῶν, (τοῦ κ. Ἀνδριοπούλου Δημητρίου ἀπουσιάζοντος), παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως αὐτοῦ Γεωργοπούλου Ἀργυρῶς, καί ἠσχολήθη μέ τό θέμα " Μεθόδευσις τῶν ἐργασιῶν τοῦ τμήματος πρός σύνταξιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ".

Μετά τήν ἐπαιολουθήσασαν μακράν συζήτησιν ἐπί τοῦ ὡς ἄνω θέματος τό Τμῆμα ὁμοφώνως ἀποφαίνεται ὅπως υἱοθετηθῇ ἡ μία ἐκ τῶν δύο ἀκολούθων ἀπόψεων αἱ ὁποῖαι δέον νά τεθοῦν ὑπ' ὄψιν τοῦ Τμήματος Α΄:

1) Νά ἐξακολουθήσῃ ἰσχύον κατ' ἀρχάς τό ἤδη ὑπάρχον Α.Π. ὑπό τόν ὅρον νά παρασχεθοῦν εἰς τό ἐποπτικόν καί διδακτικόν προσωπικόν τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐπιμελῶς κωδικοποιημέναι,

./.

πᾶσαι αἱ προταθεῖσαι μεταβολαὶ κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε συναφεῖς ἐργασίας τοῦ Τμήματος, προστιθεμένων καὶ στοιχείων τινῶν σχετικῶν πρὸς τοὺς σκοποὺς τῶν διαφόρων μαθημάτων συμφώνως πρὸς τὰ σύγχρονα ἐπιστημονικὰ καὶ πραγματολογικὰ δεδομένα, ὡς καὶ θεμελιωδῶν τινῶν ἀρχῶν καὶ δὴ μεθοδικῶν ὁδηγιῶν πρὸς ἔφιξιν τῶν σκοπῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐνῷ παραλλήλως θὰ συνεχισθοῦν συστηματικῶς εἰς πανελλήνιον κλίμακα αἱ ἔρευναι διὰ τὴν σύνταξιν καὶ διαμόρφωσιν μονιμωτέρου καὶ πλήρους κατὰ τὸ δυνατὸν Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

2) Μὲ βάσιν τὰ πορίσματα τῶν μέχρι σήμερον ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος νὰ ἀνασυνταχθῇ τὸ νῦν ἰσχῦον Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα καθ' ὅλην τὴν ἔκτασίν του πρὸς ἐφαρμογήν του ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, νὰ δοθοῦν δὲ εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν καὶ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως αἱ ἀπαραίτητοι γενικαὶ καὶ μεθοδικαὶ ὁδηγίαι καὶ νὰ καταστῇ γνωστὸς εἰς αὐτοὺς ὁ προσωρινὸς χαρακτὴρ τοῦ Προγράμματος τούτου ἐν ὄψει τῆς εἰς πανελλήνιον κλίμακα ἀναληφθησομένης πειραματικῆς ἐρεύνης πρὸς σύνταξιν μονιμωτέρου ἀναλυτικοῦ προγράμματος πληροῦντος τὶς ἀπαιτήσεις τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ συγχρόνου βίου.

Κατὰ πλειοψηφίαν λαμβάνεται ἀπόφασις ὑπὲρ τῆς πρώτης ἀπόφεως τοῦ κ.Προέδρου διατηροῦντος ὡρισμένας ἐπιφυλάξεις καὶ ἀποκλίνοντος ὑπὲρ τῆς δευτέρας ἀπόφεως ἕνεκα τοῦ ἐπείγοντος χαρακτῆρος τοῦ θέματος τούτου.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα καὶ ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ — Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

ΣΠ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ — ΑΡΓ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

__ΠΡΑΞΙΣ__32α__

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Ἑρμοῦ 15), σήμερον, τῇ 7ῃ Ἰουνίου 1976, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καί ὥρᾳ 9ῃ, συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1. Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου
2. Βαρδάκη Θεμιστοκλῆ
3. Πασσάκου Κωνσταντίνου
4. Βλουτίδη Νικολάου
5. Κονιδιτσιώτη Βασιλείου καί
6. Μαραγκουδάκη Γεωργίου, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως αὐτοῦ Γεωργοπούλου Ἀργυρῶς καί ἠσχολήθη μέ τά ἑξῆς θέματα:

Θέμα 1ον: Συνέχισις συζητήσεως ἐπί τοῦ θέματος "καθορισμός διαδικασίας πρός σύνταξιν Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Δημοτικῶν Σχολείων„.

Ἐν ἀρχῇ λαμβάνει τόν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, ὁ ὁποῖος θέτει ἐνώπιον τοῦ Τμήματος τάς δύο ἐνδοχάς πρός σύνταξιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, ὅπως ἀπεικονισταλλώθησαν κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν, ἤτοι 1ον) Νά ἐξακολουθήσῃ ἰσχύον πρός τό παρόν τό ἤδη ὑπάρχον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα ὑπό τόν ὅρον ὅτι θά ἐπενεχθοῦν εἰς αὐτό πᾶσαι αἱ μέχρι σήμερον ἀποφασισθεῖσαι μεταβολαί καί νά προστεθοῦν στοιχεῖα τινα σχετικά μέ τούς σκοπούς τῶν διαφόρων μαθημάτων καί μάλιστα μεθοδικαί ὁδηγίαι, ἐνῷ παραλλήλως θά ἀναληφθῇ εἰς πανελλήνιον κλίμακα ἔρευνα πρός τελικήν διαμόρφωσιν μονιμωτέρου καί πλήρους, κατά τό δυνατόν, Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος. 2ον) Νά ἀναστυνταχθῇ τό ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικόν

./.

Πρόγραμμα βάσει τῶν μέχρι σήμερον ἀποφάσεων τοῦ Τμήματος καὶ νά δοθοῦν εἰς τό Ἐποπτικόν καὶ Διδακτικόν Προσωπικόν αἱ ἀναγκαῖαι ὁδηγίαι, ἐνῷ συγχρόνως θά διεξαχθῇ ἡ ἀπαραίτητος ἔρευνα πρός σύνταξιν μονίμου ἀναλυτικοῦ προγράμματος.

Μεθ' ὃ λαμβάνει τόν λόγον ὁ ἐκ τῶν παρά τῷ Κ.Ε.Μ.Ε. εἰδικῶν Συμβούλων κ. Γεώργιος Μαραγκουδάκης, ἀπουσιάσας κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν τοῦ Τμήματος, ὅστις ἀπό τάς δύο προτεινομένας λύσεις διά τόν ἐκσυγχρονισμόν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Δημοτικῶν Σχολείων υἱοθετεῖ τήν πρώτην, διότι τήν θεωρεῖ ὡς περισσότερον ἐφικτήν καὶ ἀποτελεσματικήν.

Ὁ προσελθών εἰς τό σημεῖον τοῦτο τῆς συνεδρίας Πρόεδρος τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. κ. Ἀλ. Καρανικόλας, εἰς τόν ὁποῖον εἶχεν ἤδη ἀνακοινωθῇ τό πόρισμα τῶν συζητήσεων τῆς προηγουμένης συνεδρίας λαμβάνει τόν λόγον καὶ διατυπώνει τήν γνώμην, ὅτι πραγματικῶς εἶναι εὐχερεστέρα εἰς τήν ἐφαρμογήν της ἡ πρώτη ὄψις, ὅτι ἐναπόκειται εἰς τό Τμῆμα ἡ τεχνική ἐν προκειμένῳ ἀπόφασις ὅτι εἰς πᾶσαν περίπτωσιν θά πρέπει νά ἐνημερωθοῦν οἱ Ἐπαιθεντικοί λειτουργοί, περί τοῦ προσωρινοῦ χαρακτῆρος τοῦ μέτρου τούτου, τό ὁποῖον θά ἰσχύσῃ καθ' ὃν χρόνον θά διεξάγωνται αἱ ἔρευναι πρός σύνταξιν μονιμωτέρου καὶ ἐπί νέων βάσεων ἐδραζομένου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Μετά τήν ἀποχώρησιν τοῦ κ. Προέδρου διεξάγεται συμπληρωματική συζήτησις, μετά τό πέρας τῆς ὁποίας

Ὁ μ ο φ ώ ν ω ς ἀ π ο φ α σ ί ζ ε τ α ι

I) Ὅπως υἱοθετηθῇ ἡ πρώτη ἐνδοχή, ἤτοι: Νά ἐξακολουθήσῃ ἰσχύον κατ' ἀρχήν τό ἤδη ὑπάρχον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα ὑπό τόν ὅρον νά παρασκευασθοῦν πρός ἄμεσον ἐφαρμογήν εἰς τό ἐποπτικόν καὶ Διδακτικόν προσωπικόν ἐπιμελῶς κωδικοποιημέναι πᾶσαι αἱ προταθεῖσαι ὑπό τοῦ Τμήματος μεταβολαί, προστιθεμένων καὶ στοιχείων τινῶν σχετικῶν μέ τούς σκοπούς τῶν μαθημάτων συμφώνως πρός τά σύγχρονα ἐπιστημονικά καὶ πραγματολογικά δεδομένα, ἐφ' ὅσον θεμελιωδῶν τινῶν λόγων καὶ ἡ μεθοδικῶν ὁδηγιῶν τῶν σκοπῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τούτων, ὧν πρόσ
ἐνῷ παραλλήλως αἱ ἔρευναι διά τήν σύνταξιν καὶ διαμόρφωσιν μονιμωτέρου καὶ πλήρους, κατά τό δυνατόν, Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

./.

2) Νά ληφθοῦν ἐνδεικτικῶς ὑπ' ὄψει τά πορίσματα τῆς ἤδη διεξαχθείσης ὑπό τῆς Διευθύνσεως Προγράμματος καί μελετῶν ἐρεύνης ἐπί τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος Α' καί Β' τάξεως.
3) Ὅπως ἀπό τῆς προσεχοῦς συνεδρίας ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις ἐπί τῆς διαδικασίας συντάξεως τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν διαφόρων μαθημάτων.

Θέμα 2ον

'Ο ἐκ τῶν Συμβούλων κ. Βαρδάκης Θεμιστοκλῆς φέρει εἰς γνῶσιν τοῦ Συμβουλίου τό ὑπ'ἀριθμ. Φ.5278/4245Ι/22-4-76 ἔγγραφον τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας δι' οὗ διαβιβάζεται ὑπόμνημα τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν σπουδαστριῶν Οἰκιακῆς Οἰκονομίας περί ἀναμορφώσεως τῶν σχολείων αὐτῶν.

Τό Συμβούλιον, λαβόν ὑπ' ὄψιν τήν ὑπ' ἀριθμ. Φ.500Ι/1911/1975 'Υπουργικήν 'Απόφασιν καί τάς προτάσεις τῆς διά ταύτης συσταθείσης ὁμάδος ἐργασίας, ἀποφαίνεται ὅπως σχετικόν νομοσχέδιον ἀποσταλέν ἤδη ὑπό τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε. εἰσαχθῇ πρός συζήτησιν εἰς τήν 'Ολομέλειαν ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ.

'Εφ' ᾧ συνετάχθη ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἕπεται:

'Ο Πρόεδρος

Παγιατάκης Σπυρίδων

'Η Γραμματεύς

'Αργ. Γεωργοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 33η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 9ην Ἰουνίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 9ην π.μ. καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν Κ.Ε.Μ.Ε. (Ἑρμοῦ 15), συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐπαιδεύσεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1. Παγιατάκη Σπυρίδωνος, ὡς Προέδρου
2. Πασσάκου Κων/νου
3. Βαρδάκη Θεμιστοκλῆ
4. Νικολάου Βλουτίδη καί
5. Κονιδιτσιώτη Βασιλείου, ὡς μελῶν, προσκληθέντος καί τοῦ κ. Γεωργίου Μαραγκουδάκη, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως αὐτοῦ Γεωργοπούλου Ἀργυρῶς καί ἠσχολήθη μέ τό ἑξῆς θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως: "Καθορισμός διαδικασίας πρός ἀνασύνταξιν τοῦ Α.Π. κατά μάθημα".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης Συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ.Β.Κονιδιτσιώτης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ ἐχούσας ὡς ἑξῆς:

Ἀναφέρει κατ'ἀρχήν τά μέχρι σήμερον ὑπάρχοντα σχετικά πρός τό θέμα δεδομένα ἤτοι α) τήν ἐρευνητικήν ἐργασίαν τῆς τ.Δ/νσεως Μελετῶν διά τάς Α, Β τάξεις β) τήν προεργασίαν τοῦ Τμήματος ἐπί τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ὅλων τῶν τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί γ) τά πορίσματα τῶν σχετικῶν πρός Α.Π. συζητήσεων τοῦ Τμήματος κατά τάς προσφάτους συνεδριάσεις αὐτοῦ.

Εἰσερχόμενος ἀκολούθως εἰς τό κύριον θέμα ὁ κ.Εἰσηγητής

π ρ ο τ ε ί ν ε ι

τήν ἑξῆς διαδικασίαν πρός προσωρινήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

./.

1) Νά γίνη ἐνημέρωσις τοῦ Τμήματος ἐπί τῶν συμπερασμάτων τῆς ἀξιολογήσεως τῆς ἐρεύνης τῆς τ.Δ/νσεως Μελετῶν ἐπί τοῦ Α.Π. τῶν Α καί Β τάξεων.
2) Νά γίνη ἐπεξεργασία τῶν ἀναμενομένων ἀπαντήσεων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων πρός τά ὁποῖα ἀπηυθύνθη τό Τμῆμα πρός διατύπωσιν γνωμῶν ἐπί τοῦ Α.Π.
3) Νά κληθοῦν ἐν καιρῷ πρός συνεργασίαν 2-4 δόκιμοι διδάσκαλοι, κατά τάξιν, ἐκ τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν.
4) Νά χωρήση ἡ ἐργασία ὄχι τόσον κατά μάθημα ὅσον κατά τάξιν.
5) Νά χωρήση ἡ ἐργασία ὄχι βάσει μιᾶς ἑκάστοτε εἰσηγήσεως, ἀλλά διά ἰσοτίμων συνεισηγήσεων ὅλων τῶν μελῶν.
6) Νά χωρήση ἡ ἐργασία βάσει τῆς ἀποφάσεως τοῦ Τμήματος πρός παροχήν εἰς τούς Διδασκάλους προσωρινῶν ὁδηγιῶν ἀναφερομένων εἰς τόν σκοπόν, τήν μέθοδον καί τήν ὕλην κάθε μαθήματος.

Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβον τόν λόγον οἱ λοιποί σύμβουλοι ἐκθέσαντες ἐν συντομίᾳ τάς ἀκολούθους ἀπόψεις:
Ὁ κ. Μαραγκουδάκης προτείνει τά ἑξῆς:
"Παράλληλα μέ τήν προσπάθεια γιά τήν τελική ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος πού ἰσχύει σήμερα τό Τμῆμα Δ.Ε. νά προγραμματίσει τίς ἐργασίες πού ἀπαιτοῦνται γιά τήν σύνταξιν νέου Α.Π. γιά τά Δημ.Σχολεῖα.

Εἰδικώτερα προτείνεται:
α) Νά δοκιμασθῆ πειραματικά στά ζδια σχολεῖα στήν περιοχή Ἀττικῆς, ἡ διδακτέα ὕλη τῶν Μαθηματικῶν γιά τήν Δεύτερη τάξη καί τῶν ἄλλων μαθημάτων γιά τήν Τρίτη.
β) νά γίνει ἐπανάληψη τοῦ πειραματισμοῦ στίς τάξεις Α' καί Β' στά σχολεῖα ἔξω ἀπό τήν Ἀττική (σέ διάφορα διαμερίσματα τῆς χώρας).

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ.Κ.Πασσάκος δηλοῖ ὅτι συμφωνεῖ τῶν πλείστων σημείων τῆς εἰσηγήσεως καί ἐπισημαίνει εἰδικώτερον τά ἀκόλουθα:
Τά δεδομένα τοῦ γενομένου πειραματισμοῦ εἰς τάς Α' καί Β' τάξεις καταλλήλως καί ἄνευ σπουδῆς ἀξιολογούμενα, μάλιστα δέ καί συμπληρούμενα μέ παρόμοιον ἐπεκτεινόμενον πειραματισμόν, νά ἀξιοποιηθοῦν κατά τήν σύνταξιν τοῦ μονίμου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος Ὀρθόν εἶναι κατά τάς συνεδρίας αἱ ὁποῖαι θά ἀκολουθήσουν νά θεωροῦνται ὅλα τά μέλη τοῦ Τμήματος συνεισηγηταί λαμβανομένης ὅμως ὑπ' ὄψιν καί τῆς ἐργασίας ἡ ὁποία εἰδικώτερον ἐπί ἑκάστου μαθήματος ἔχει.

./.

γίνει μέχρι τοῦδε ἀπό τούς εἰσηγηθέντας Συμβούλους. Κρίνεται ἀναγκαῖον ὅπως, εἰς τό παρόν στάδιον τῶν ἐργασιῶν μας, ἀντιπαρέλθωμεν τόν σκόπελον τῆς διατυπώσεως ἀρχῶν ἐπί τῶν Προγραμμάτων. Ὡς πρός τήν μεθόδευσιν τῆς ἐργασίας, ἄν καί ἡ κατά τάξεις σχολείου ἐργασία ἔχει πολλά ὑπέρ αὐτῆς καί μάλιστα ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένα πλεονεκτήματα, ὅμως λόγῳ τοῦ προηγηθέντος εἰς τό Τμῆμα συναφοῦς ἔργου καί λόγῳ τῆς φύσεως τῆς ἀναληφθησομένης ἤδη ἐργασίας εἶναι προτιμότερον νά ἀκολουθηθῇ κατ' ἀρχήν ἡ κατά μάθημα καί καθ' ὅλας τάς τάξεις πορεία.

Ὁ κ.Θεμιστ.Βαρδάκης ἐνθέτει τάς ἐπί τοῦ θέματος καί τῶν θέσεων τοῦ κ.Εἰσηγητοῦ ἀπόψεις του ὡς ἀκολούθως:

Θεωρεῖ περιωρισμένην τήν βάσιν, ἐφ' ἧς θά οἰκοδομηθῇ ἡ σχετική ἐργασία τοῦ Τμήματος καί προτείνει τήν διεύρυνσιν, ταύτης διά στοιχείων ἐκ ξένης βιβλιογραφίας, ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων ξένων χωρῶν κ.λ.π.

Μοιράν πάσης μισαλοδοξίας νά ἐρευνηθοῦν, ἀξιολογηθοῦν καί υἱοθετηθοῦν ὀρθά στοιχεῖα πάσης προηγηθείσης σχετικῶς ἐπί τῶν Προγραμμάτων ἐργασίας. Τοῦτο ἰσχύει ἰδιαιτέρως διά τήν ἐργασίαν τῆς εἰδικῆς Ὁμάδος ἐργασίας ἥτις ἔχει προχωρήσει ἀρκετά εἰς τήν σύνταξιν καί πειραματικήν ἐφαρμογήν νέου ἐναλυτ.Προγράμματος τῶν Α' καί Β' τάξεων Δημοτικοῦ. Θεωρεῖ ἐπίσης σκόπιμον τήν διεύρυνσιν τοῦ κύκλου τῶν ἐνεργειῶν περαιτέρω, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νά κυκλοφορήσουν νέα διδακτικά βιβλία διά τήν κάλυψιν τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν καί ὑποχρεώνει κατά τήν προσωρινοῦ χαρακτῆρος ἀναμόρφωσιν τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. νά ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τά ἐγκεκριμένα τοιαῦτα. Τέλος ἐκφράζει τάς ἐπιφυλάξεις του ὡς πρός τόν προτεινόμενον θεσμόν τῶν ἰσοτίμων εἰσηγητῶν κατά τήν συζήτησιν τῶν ἐπί μέρους θεμάτων.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ.Βλουτ'δης Νικόλαος ἐνθέτει τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις του ἐχούσας ὡς ἑξῆς:

1) Πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τά συμπεράσματα τά ὁποῖα θά προκύψουν ἀπό τήν ἀξιολόγησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διεξαχθείσης ὑπό τῆς ὁμάδος ἐργασίας, πειραματικῆς ἐρεύνης, εἰς τάς τάξεις Α' καί Β' ἐνῶ παραλλήλως ἐνδείκνυται νά συνεχισθῇ αὕτη εἰς τάς τάξεις Γ' καί Δ' καί ἐπί Πανελληνίου κλίμακος εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.
2) Διά τήν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τοῦ Τμήματος καί τήν παροχήν πλουσιωτέρων ἐμπειριῶν, κρίνεται σκόπιμος ἡ συμμετοχή εἰς τάς ἐργασίας τοῦ Τμήματος, ἱκανῶν διδασκάλων, ὑπηρετούντων εἰς σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν μέ ἀποδεδειγμένην ἐπιστημονικήν συγκρότησιν.
3) Διά τήν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τῶν διδασκάλων καί τήν διευκόλυν-

./.

σιν τῶν μαθητῶν τῶν δημ.σχολείων, κρίνεται σκόπιμον, ὅπως κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Α.Π. ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν τά σήμερον κυκλοφοροῦντα διδακτικά βιβλία, δεδομένου ὅτι τά ταῦτα δέν συνετάγησαν συμφώνως πρός τάς ἀπαιτήσεις τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. καί διότι καθίσταται ἀνέφικτος ἡ συγγραφή νέων τοιούτων διά τό προσεχές σχολ.ἔτος.

4) Προκειμένου περί τῶν εἰσηγήσεων ἐνώπιον τοῦ Τμήματος ἐπί θεμάτων ἀφορώντων εἰς τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Α.Π. καί γενικῶς ἐπί παντός θέματος, προτείνεται ὅπως δι'αὐτάς εἶναι συνυπεύθυνα ἅπαντες οἱ κ.κ. Σύμβουλοι διά τήν πληρεστέραν ἀμοιβαίαν ἐνημέρωσιν ἐφ'ὅλων τῶν πτυχῶν τῶν συζητουμένων σημείων.

5) Κατά τήν δόμησιν τῶν γνώσεων ὡς καί κατά τήν συσχέτισιν τῶν διά τῶν διαφόρων μαθημάτων προσφερομένων εἰς τούς μαθητάς μορφωτικῶν ἀγαθῶν, πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν τά διαφέροντα ἑκάστης παιδικῆς ἡλικίας καί ἡ βαθμίδα τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν παιδιῶν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ.Σπ.Παγιατάκης ἐπισημαίνει τήν ἀνάγκην ὅπως μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου ἀναμορφωθῇ, βάσει τῶν μέχρι σήμερον ἐργασιῶν καί ὁρισμάτων τοῦ τμήματος, τό ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὥστε ἐν συνεχείᾳ νά προγραμματισθῇ ἡ εἰς πανελλήνιον κλίμακα ἐπιστημονική ἔρευνα πρός σύνταξιν νέου Ἀν.Προγράμματος στηριζομένου ἀφ'ἑνός μέν εἰς τάς ἀπαντήσεις τῆς συγχρόνου παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, ἀφ'ἑτέρου δέ εἰς τά ἀξιολογώτερα διεθνῆ ὑποδείγματα καί τήν σύγχρονον Ἑλληνικήν πραγματικότητα. Ἐπίσης παρατηρεῖ, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Βλουτίδη συνυπευθύνων εἰσηγήσεων δέν εἶναι πρακτικῶς ὀρθή, οὔτε συμφώνως πρός τήν καθιερωμένην τακτικήν. Τό ὅτι δέ ὁ εἰσηγητής διαθέτει πληρεστέραν ἐπί τοῦ ἑκάστοτε συζητουμένου θέματος ἐνημερότητα, τοῦτο δέν σημαίνει, ὅτι οἱ λοιποί σύμβουλοι, μή ὄντες συνεισηγηταί, δέν εἶναι ἐπαρκῶς προπαρασκευασμένοι. Ὡς πρός τήν πρότασιν περί προσκλήσεως καί διδασκάλων ἵνα μετάσχουν τῶν συζητήσεων, ἔχει σοβαράς ἐπιφυλάξεις· δι'ὅ καί θά φέρῃ τό θέμα ἐνώπιον τοῦ Τμήματος Α'. Τέλος διατυπώνει τήν γνώμην, ὅτι αἱ ἀπαντήσεις τῶν 500 καί πλέον διδασκάλων εἰς τά πρό μηνός καί πλέον τεθέντα ἐρωτήματα περί τοῦ Α.Π., θά ἀποτελέσουν ἐπαρκῆ δειγματοληψίαν, χρήσιμον διά τάς ἐργασίας τοῦ τμήματος.

./.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν α) τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν β) τάς διατυπωθείσας ὑπό τῶν κ.κ.Συμβούλων ἀπόψεις καί γ) τήν ἐπακολουθήσασαν διεξοδικήν συζήτησιν

ἀ π ο φ α σ ί ζ ε ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

1) Ὅπως συγχρόνως πρός τήν προσπάθειαν τῆς προσωρινῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Α.Π. τό Τμῆμα πρέλθη καί εἰς παράλληλον ἀξιολόγησιν τῆς μέχρι σήμερον διεξαχθείσης πειραματικῆς ἐρεύνης σχετικῶς πρός τό πρόγραμμα τῶν Α'καί Β'τάξεων, ληφθοῦν δέ ἐνδεικτικῶς ὑπ'ὄψιν τά πορίσματα τῆς τοιαύτης ἀξιολογήσεως

2) Ὅπως ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν καί ἀξιολογηθοῦν αἱ ἀπαντήσεις τῶν πολυθεσίων σχολείων, τῶν ὁποίων οἱ σύλλογοι ἠρωτήθησαν περί τῶν ἐπενεκτέων μεταβολῶν εἰς τό Α.Π.

3) Ὅπως παρακληθῆ ὁ κ.Πρόεδρος τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε., ἵνα ἐγκρίνῃ τήν πρόσκλησιν πρός συμμετοχήν εἰς ὡρισμένας συνεδριάσεις τοῦ Τμήματος καί τινων διδασκάλων τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν διακρινομένων διά τήν πλουσίαν ἐμπειρίαν των καί τήν ἐπιστημονικήν ἔφεσιν.

4) Ὅπως ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν τά ἤδη ἐγκεκριμένα βοηθητικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ὅλως δέ ἰδιαιτέρως ἡ ἐπί τοῦ θέματος ξένη βιβλιογραφία.

5) Ὅπως καθιερωθῆ ἐν γενικόν πλαίσιον μεθοδεύσεως ἐργασιῶν, τό ὁποῖον θά εἶναι χρήσιμον καί διά τό μελλοντικόν, μακρᾶς πνοῆς Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα.

6) Ὅπως διά τήν προσεχῆ συνεδρίαν τοῦ Τμήματος ὁρισθῆ εἰσηγητής ὁ κ.Σύμβουλος Ν.Βλουτίδης μέ θέμα:

α) Βασικαί ἀρχαί κατατάξεως τῆς ὕλης.

β) Διατύπωσις σκοπῶν κατά μάθημα καί ἔκτασις αὐτῶν.

γ) Μεθοδικαί ἀρχαί καί ἔκτασις αὐτῶν.

Δ η μ ό σ ι α συνετάγησαν ἡ παροῦσα καί ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος — Ἡ Γραμματεύς

Σπ. Παγιατάκης — Ἀργ. Γεωργοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

34ον Πρακτικόν Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν σήμερον τῇ 11-6-1976 ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καί ὥρᾳ 9.00 π.μ. ὑπό τήν Προεδρέαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἐκυρ. Παγιατάκη, τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1. Παγιατάκη Σπυρίδωνος, Προέδρου
2. Βαρδάκη Θεμιστικλέους
3. Πασσάκου Κων/νου
4. Πλουτίδη Νικολάου
5. Κονιδιτσιώτη Βασιλείου, μελῶν καί
6, τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου παρά τῷ ΚΕΜΕ Μαραγκουδάκη Γεωργίου, προσκληθέντος ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Γεωργοκοσμοπούλου Ἀργυρῶς. Ἀπουσίασε δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος κ. Δ. Ἀνδριόπουλος.

Θέμα Ἡμερησίας Διατάξεως: "Βασικαί ἀρχαί κατατάξεως τῆς ὕλης τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος".

Ἐν ἀρχῇ ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Ν. Πλουτίδης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, ἐχούσας ὡς ἀκολούθως:

"Ἔχει παρατηρηθῆ ἀπό εἰδικούς ἀλλά καί ἡ κοινή διδακτική ἐμπειρία διδάσκει, ὅτι ἡ ἐκλογή, ἡ διάταξις καί ἡ ὅλη διάρθρωσις τῆς διδακτέας ὕλης, ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά βασικά καί κεντρικά προβλήματα τῆς διδακτικῆς ἐπιστήμης.

Τά ποικίλα μορφωτικά ἀγαθά εἶναι ἀπαραίτητον νά ταξινομηθοῦν καί διαταχθοῦν καταλλήλως, ὥστε τό ποσόν τῆς διδακτέας ὕλης νά εἶναι ἀνάλογον πρός τήν χρονολογικήν καί πνευματικήν ἡλικίαν τῶν μαθητῶν.

Κατά τήν ταξινόμησιν καί διάταξιν τῆς ὕλης πρέπει νά λαμβάνωνται σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν βασικαί ἀρχαί τῆς διδακτικῆς ὥστε πάσα κατά τό δυνατόν μορφωτική ἐπίδρασις τοῦ σχολείου νά δύναται νά ἔχῃ ἐπωφελῆ ἐπί τῆς ψυχοσωματικῆς καί πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν ἀποτελέσματα.

./.

"Αν καί οὐδείς δύναται νά ἀμφιβάλλῃ ὅτι ἡ ἐκλογή καί ἡ κατάταξις τῆς διδακτέας ὕλης πρέπει νά διέπεται ἀπό θεμελιώδεις ψυχολογικάς καί διδακτικάς ἀρχάς, ἐν τούτοις φρονῶ ὅτι ὁ καθορισμός τῶν ἀρχῶν αὐτῶν θά ἦτο σκόπιμον νά ἀπετέλει ἀντικείμενον ἐμπεριστατωμένης μελέτης, μόνον ὅταν ἐπρόκειτο νά δομηθῇ ἕνα νέον καί μόνιμον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα.

Εἰς τήν παροῦσαν φάσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος, δηλαδή τῆς προχείρου καί ἐπί ἐμπειρικῆς βάσεως ἀναμορφώσεως τοῦ Α.Π. ἐντός μάλιστα λίαν περιωρισμένου χρόνου, στηριζομένης ἐπί μεταβολῶν αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἤδη ἐπενεχθῆ εἰς αὐτό, δέν θά ἐκρίνετο ἀναγκαῖον ἀλλά καί θά ἦτο ἐκτός πάσης σκοπιμότητος, νά ἀσχοληθῶμεν μέ τήν μελέτην καί τόν καθορισμόν τῶν βασικῶν καί ψυχολογικῶν καί διδακτικῶν ἀρχῶν, αἵτινες πρέπει νά διέπουν τήν διάταξιν τῆς διδακτέας ὕλης. Αἱ ἀρχαί αὗται ἐξακολουθοῦν νά ὑπάρχουν ὡς οὐδόλως διασαλευσθεῖσαι κατά τάς ἐργασίας τοῦ Τμήματος, κατά τάς ὁποίας ὡς γνωστόν μετετοπίσθη ὕλη, ἐντός τοῦ δημοτ. σχολείου, ἀπό τάξεως εἰς τάξιν ἤ ἀπεμακρύνθη ἐκ τοῦ Α.Π. μόνον ἡ περιττή καί δυσνόητος τοιαύτη. Ἡ ἀνθεώρησις τῶν ὑφισταμένων εἰς τό Α.Π. βασικῶν ψυχοπαιδαγωγικῶν καί διδακτικῶν ἀρχῶν πρέπει ν'ἀποτελέσῃ ἔργον ἐνδελεχοῦς μελέτης ὡς καί τήν βασικήν προϋπόθεσιν διά μίαν ριζικήν καί ἐπί μονίμου βάσεως ἀνασύνταξιν τοῦ ἰσχύοντος Α.Π.

Ἐπί τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ ὁ σύμβουλος Θεμ. Βαρδάκης ἐκθέτει τάς ἀπόψεις του ὡς ἀκολούθως:"Δέν συμφωνῶ μέ τήν θέσιν τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ διότι φρονῶ ὅτι εἰς ἑκάστην περίπτωσιν (εἴτε πρόκειται περί ἀναμορφώσεως, εἴτε περί συντάξεως νέου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος)εἶναι ἀπαραίτητος ἡ καθιέρωσις γενικῶν ἐνιαίων ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι θά παρέχουν ἐγγύησιν διά συνέχειαν καί συνέπειαν εἰς τό ἔργον, τό ὁποῖον ἐπιχειροῦμεν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ σύμβουλος Βασ. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι εἰς τήν σημερινήν φάσιν τῆς προσωρινῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος εἶναι δυνατόν νά γίνεται λόγος μόνον περί ἀρχῶν "προσωρινῆς ἀναθεωρήσεως", βάσει τῶν ὁποίων ἔγινε ἡ μέχρι σήμερον ἐργασία.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος κ. Στ. Παγιατάκης ἐκθέτει τάς ἀπόψεις του, ὡς ἀκολούθως:

Κακῶς ἡ βάσις τῶν ἐργασιῶν τοῦ τμήματος κατά τήν παροῦσαν φάσιν ἐχαρακτηρίσθη ὡς πρόχειρος καί ἐμπειρική διότι ἡ προχειρότης καί ἡ ἁπλῆ ἐμπειρία εἶναι κάτι τό ἀσυμβίβαστον πρός τό ἐπιστημονικῶς σκέπτεσθαι καί ἐργάζεσθαι. Ἡ δέ ἀνάγκη πρός προσωρινήν ἀναμόρφωσιν τοῦ προγράμματος, μέχρις ὅτου οἰκοδομηθῇ παντελῶς νέον, μετά ἐκτεταμένας πειραματικάς ἐρεύνας καθ'ὅλην τήν

./.

ἐπιμόρτειαν, δέν συνεπάγεται μοιραίως τήν παραγνώρισιν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς διδακτικῆς ἐπιστήμης. Ἤδη αἱ μέχρι σήμερον ἐργασίαι τοῦ Τμήματος πρός κάθαρσιν καί συμπλήρωσιν τοῦ ἰσχύοντος Ἀν. Προγράμματος γενομένη εἰς ὑπερτεσσαράκοντα πολυμόχθους συνεδρίας καί εὑρείας ἐπιστημονικάς συζητήσεις, μαρτυροῦν, ὅτι οὐδέν ἀπεφασίσθη ἐκτός τῆς σοβαρᾶς ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας. Οὔτε ἦτο δυνατόν νά ἐξακολουθήσῃ ἰσχύον καθ'ὅλην τήν ἔκτασιν του τό Ἀν. Πρόγραμμα τοῦ 1969 καί νά ἀναβληθῇ ἡ ἔστω καί μερική τροποποίησις του ἐν ἀναμονῇ λήξεως καί ἀξιοποιήσεως τῶν ἤδη ἐν προόδῳ ἤ σχεδιαζομένων συναφῶν ἐρευνῶν. Ἡ ἀνάγκη τῆς προσωρινῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Α.Π. κατά μείζονα λόγον, ἕνεκα τοῦ ἐπείγοντος τοῦ πράγματος, ἐπιβάλλει πολλήν περίσκεψιν, προσοχήν καί σεβασμόν τῶν ἀπαρασαλεύτων διδακτικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τό θεμέλιο πάσης μεταβολῆς τοῦ Α.Π. βραχυπροθέσμου ἤ μακροπροθέσμου.

Ὁ κ. Γ. [illegible] συμφωνεῖ μέ τάς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου ἐκτεθείσας ἀπόψεις:

Μετά συζήτησιν τό Τμῆμα ἀποφαίνεται κατά πλειοψηφίαν,

α) ὑιοθετεῖ τάς ἀπόψεις τοῦ κ. Προέδρου περί τοῦ ἐπείγοντος, τῆς προσωρινῆς ἐξαιρέσεως, ἀναθεωρήσεως τοῦ ἰσχύοντος Ἀν. Προγράμματος, βάσει ἐπιστημονικῶν κριτηρίων καί ἐν συναρτήσει πρός τά ἀναφερόμενα συμπεράσματα τῆς διδακτικῆς πείρας καί

β) ὅπως κατά τήν ἀναληφθησομένην προσωρινήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Α.Π. δοθῇ ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς μεθοδικάς κατά μάθημα ὁδηγίας.

Μή ὑπαρχόντος ἑτέρου θέματος, λύεται ἡ συνεδρία καί ὑπογράφεται ἡ παροῦσα αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος
Π. Πιγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Κ. Γεωργοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ 35η

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως, Κ.Ε.Μ.Ε. (Ἑρμοῦ 15), συνῆλθεν σήμερον τῇ 16-6-1976, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καὶ ὥρᾳ 9.00 π.μ., ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. κ. Σπυρ. Παγιατάκη, τὸ Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1) Παγιατάκη Σπυρίδωνος, Προέδρου
2) Βαρδάκη Θεμιστοκλέους
3) Παπαδάκου Κων/νου
4) Βλουτίδη Νικολάου
5) Κωνσταντινιάτου Βασιλείου, μελῶν, καὶ
6) τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου παρὰ τῷ Κ.Ε.Μ.Ε. Μαραγκουδάκη Γεωργίου, προσκληθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Στεφανίδου Σοφίας.

Ἀπουσίασε δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος κ. Δ. Ἀνδριόπουλος.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

α) "Διατύπωσις σκοπῶν κατὰ μάθημα καὶ ἔκτασις αὐτῶν" καὶ
β) "Μεθοδικαὶ ὑποδείξεις καὶ ἔκτασις αὐτῶν".

Ἐν ἀρχῇ ἀναγινώσκεται καὶ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς Ν. Βλουτίδης θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τὰς ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, ἐχούσας ὡς ἑξῆς:

ΘΕΜΑ: Διατύπωσις σκοπῶν κατὰ μάθημα καὶ ἔκτασις αὐτῶν.

Διὰ νὰ καθορισθοῦν καὶ διατυπωθοῦν σκοποὶ μαθημάτων, πρέπει νὰ ἔχουν προηγουμένως καθορισθῆ αἱ θεμελιώδεις ψυχοπαιδαγωγικαὶ ἀρχαὶ καὶ φιλοσοφικο-κοινωνικαὶ κατευθύνσεις αἱ ὁποῖαι πάντοτε ἐπηρεάζουν τὸ παιδευτικὸν ἔργον.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν, οἱ εἰς τὸ ἰσχύον Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα προτασσόμενοι ἑκάστου μαθήματος, σκοποί,

κατά τάς ἐπελθούσας ὑπό τοῦ Τμήματος μεταβολάς διά τῆς μετακινήσεως ὕλης ἐκ τοῦ δημοτικοῦ εἰς τό γυμνάσιον καί ἀντιθέτως, καθιστᾷ ἄνευ σημασίας καί σκοπιμότητος τήν συζήτησιν ἐπί τῆς διατυπώσεως ὁμοίων ἤ ἄλλων σκοπῶν, δεδομένου, ὅτι τό παρόν στάδιον τῶν ἐργασιῶν μας ἀφορᾷ εἰς τήν πρόχειρον καί οὐχί εἰς τήν ἐπί νέων βάσεων θεμελίωσιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Ὁπωσδήποτε, μία λεπτομερής συζήτησις καί ἀπό πάσης πλευρᾶς θεώρησις τῶν σκοπῶν τῶν εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον διδασκομένων μαθημάτων καθίσταται ἐξαιρετικῶς ἀπαραίτητος καί ἀναγκαία, ὅταν τό Τμῆμα ἀναλάβῃ τήν τεραστίαν προσπάθειαν τῆς ἐπί μονίμων καί νέων βάσεων ἀναμόρφωσιν καί ριζικήν ἀνασύνταξιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Εἰσηγητής ἐνθέτει τάς ἀπόψεις του ἐπί τοῦ δευτέρου θέματος, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Θ Ε Μ Α : Μεθοδικαί ὑποδείξεις καί ἔνταξις αὐτῶν.

Αὗται πρέπει νά εἶναι ὁδηγίαι μεθοδολογικῆς φύσεως καί νά ἀναφέρωνται εἰς τήν διάταξιν τῆς ὕλης τῶν ὑπό καθιέρωσιν στοιχείων, τά ὁποῖα προέκυψαν κατά τήν ὑπό τοῦ Τμήματος ἀπάλειψιν ἐκ τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν περιττῶν ἤ δυσνοήτων γνώσεων ἤ τήν προσθήκην ἄλλων, θά ἀφοροῦν δέ αἱ ἐν λόγῳ ὁδηγίαι, τρόπους μεθοδεύσεως ὡς καί ὑποδείξεις βάσει τῶν ὁποίων ὁ διδάσκαλος θά ὀργανώνῃ τήν διδασκαλίαν του κατά τρόπον περισσότερον ἀποδοτικόν.

Ὁ διδάσκαλος ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν ἐργασίας καί τῶν μέσων, τά ὁποῖα ἔχει εἰς τήν διάθεσίν του, θά ἐπιλέξῃ τήν ἀκολουθητέαν διδασκαλίαν διά νά ἐπιτύχῃ τούς τεθέντας ἀντικειμενικούς στόχους τῆς διδασκαλίας.

Αἱ μεθοδικαί ὑποδείξεις τῶν ὁποίων ἡ ἔνταξις πρέπει νά εἶναι ὁπωσδήποτε περιωρισμένη, οὐδόλως εἶναι σκόπιμον νά ἀναφέρωνται εἰς γνωστάς μεθόδους διδασκαλίας.

Αἱ μεθοδικαί ὑποδείξεις πρέπει νά εἶναι συγκεκριμέναι κατά μάθημα καί κατά τάξιν, πρέπει δέ νά ἔχουν καί ἐμπεδωτικόν χαρακτῆρα, δηλαδή νά ὑποδεικνύουν τρόπους διά τῶν ὁποίων θά ὑποβοηθοῦνται οἱ μαθηταί νά ἀφομοιώσουν τάς γνώσεις καί δεξιότητας. Αἱ ἐμπεδωτικαί ἀσκήσεις, αἱ ὁποῖαι κατά τήν γνώμην μου πρέπει νά περιλαμβάνωνται εἰς τάς μεθοδικάς ὑποδείξεις σκοπόν θά ἔχουν ἐπίσης νά κατευθύνουν πρακτικῶς τούς μαθητάς καί νά ἐξοικειοῦν αὐτούς εἰς τήν μεθοδικήν ἀπόκτησιν τῶν προσφερομένων γνώσεων.

./.

Ἐπί τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ ὁ Σύμβουλος κ. Θεμ. Βαρδάκης, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

"Ἐκ τῆς εἰσηγήσεως καί τῆς ἐπαναλυθησάσης συζητήσεως δέν κατώρθωσα νά συγκεντρώσω στοιχεῖα ἵνα λόγῳ ὑπεύθυνον ὄσον ἔναντι τοῦ σημαντικοῦ τούτου θέματος "Μεθοδικαί ὑποδείξεις καί ἔντασις αὐτῶν" καί προτείνω εὐρυτέραν ἔρευναν καί συζήτησιν τούτου κατά τήν κατά μάθημα τροποποίησιν τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος".

Εἶτα ὁ Σύμβουλος Βαθ. Κονιδιτσιώτης, παρατηρεῖ ὅτι αἱ μεθοδικαί ὑποδείξεις πρέπει νά εἶναι πέραν τῶν γνωστῶν εἰς τούς διδασκάλους διδακτικῶν ἀρχῶν.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀπεδέχθη κατ' ἀρχήν τάς προτάσεις τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ καί προσέθεσεν, ὅτι αἱ μεθοδικαί ὁδηγίαι πρός τούς διδασκάλους δέν πρέπει νά ἔχουν τόν γνώριμον στατικόν χαρακτῆρα, ἀλλά νά εἶναι ἐμπνευσμέναι ἀπό τάς ποσόδους τῆς συγχρόνου διδακτικῆς μεθοδολογίας ἀφ' ἑνός, καί ἀπό τά διδάγματα τῆς σχολικῆς ἐμπειρίας ἀφ' ἑτέρου καί ὅτι αὐταί δέν πρέπει νά ἔχουν γενικόν χαρακτῆρα, ἀλλά νά ἐξειδικεύωνται ἀναλόγως πρός τήν φύσιν ἑκάστου μαθήματος.

Μετά συζήτησιν, τό Τμῆμα ἀποφαίνεται,
ὅπως ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν αἱ προτάσεις τοῦ εἰσηγητοῦ ὡς καί αἱ ὑποδείξεις τοῦ κ. Προέδρου σχετικῶς μέ τήν ἔντασιν τῶν σκοπῶν καί τῶν μεθοδικῶν ὑποδείξεων.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται καί ὑπογράφεται ἡ παροῦσα.

Πρόεδρος

Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Πράξις 36η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 21ην Ἰουνίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.30π.μ., ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Ἐπ. Παγιατάκη, ὡς Προέδρου , 2) Θεμ. Βαρδάκη, 3) Βασ. Κονιδιτσιώτη, 4) Νικ. Βλουτίδη, ὡς μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως τοῦ τμήματος Σοφίας Στεφανίδου.

Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην προσκληθείς ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ ἔλαβεν μέρος καί ὁ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικός Σύμβουλος Γεωρ. Μαραγκουδάκης ἐνῶ ἀπουσίασαν, δεδικαιολογημένως, οἱ ἐκ τῶν μελῶν του, Σύμβουλοι Β. Δ. Ἀνδριόπουλος καί Κ. Πασσάκος.

Θέματα Ἡμερησίας διατάξεως: "Μελέτη καί κριτική τῶν ἀρχῶν συντάξεως τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ἐν ὄψει ἀναμορφώσεως τοῦ νέου τοιούτου".

Εἰσηγητής ὁ Σύμβουλος Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγιγνώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Θεμ. Βαρδάκης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἱτινες ἔχουσαι ὡς ἀκολούθως:

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. προκύπτει ὅτι τοῦτο δέν διέπεται ὑπό ἑνιαίων ἀρχῶν. Αὗται διαφοροποιοῦνται ἀπό τάξεως εἰς τάξιν καί ἀπό μαθήματος εἰς μάθημα. Εἰς πολλάς περιπτώσεις ἀλληλοσυγκρούονται αὗται καί ἐμφανίζονται ἀδιάλλακτοι ἀντιθέσεις αἱ ὁποῖαι κατά τήν σύνταξιν ἑνός Α.Π. ἀνάγκη νά εὕρουν μίαν κριτικήν, διαλεκτικήν λύσιν.

1. Εἰς τάς Α' καί Β' τάξεις ὅπου ἐφαρμόζεται ἡ Ἑνιαία Διδασκαλία ὡς σύστημα ἐκλογῆς καί διατάξεως τῆς ὕλης καί ὡς μέθοδος διδασκαλίας, κυριαρχοῦν αἱ γνωσταί χαρακτηριστικαί τοῦ συστήματος τούτου ἀρχαί:

Εἰδικώτερον: α) Εἰς τόν τομέα τῆς ἐκλογῆς τῆς ὕλης ἰσχύουν αἱ κάτωθι ἀρχαί: παιδοκεντρική , πατριδογνωστική, κοινωνικοεθνική

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

καί ἠθικο-θρησκευτική. β)διάταξις τῆς ὕλης :κατά προϊοῦσαν δυσκολίαν εἰς ἑνότητας κατά ἑποχάς τοῦ ἔτους.

'Εξαίρονται τά ἑξῆς χαρακτηριστικά"

1)ἑκάστη ἑνότης ἐξετάζεται σφαιρικῶς, κατά συνέπειαν περιλαμβάνουσαφῆ ὕλην ἐξ ὅλων τῶν ἑνοτήτων.

2) δίδεται ἔμφασις εἰς τήν ἐπικαιρότητα καί παρέχεται εὐρύς χῶρος εἰς τήν εὐκαιριακήν διδασκαλίαν.

3) 'Η ὕλη τῶν Α καί Β τάξεων δέν παρατίθεται μόνον κεχωρισμένως δι'ἑκατέρου τῶν τάξεων τούτων ἀλλά καί ἑνιαίως. Θεωρεῖται σκοπιμώτερα ἡ δευτέρα διάταξις πολλῷ μᾶλλον καί ὅσον ἡ ὕλη τῆς Β ἀποτελεῖ προέκτασιν ἐνίοτε τῆς Α τάξεως.

4)Παρέχεται ἐλευθερία εἰς τόν διδάσκαλον διά μετάθεσιν ὕλης ἀπό μη καί ἀπό τήν Α εἰς τήν Β τάξιν , ἰδιαιτέρως εἰς τάς συνδιδασκομένας τάξεις.

Παρατηρήσεις - Προτάσεις:

1) Αἱ ἀρχαί αὗται θά πρέπει νά υἱοθετηθοῦν καί κατά τήν σύνταξιν τοῦ νέου Α.Π. καί νά ἐφαρμοσθοῦν μέ μεγαλυτέραν συνέπειαν.

2)τό νέο Α.Π θά πρέπει νά παρέχη τήν δυνατότητα ἐξατομικεύσεως τῆς διδ/λίας , ἥτις ἀγνοεῖται ὑπό τοῦ ἰσχύοντος Α.Π.

II Εἰς τάς μέσας καί ἀνωτέρας τάξεις

α) Εἰς τόν τομέα τῆς ἐκλογῆς τῆς ὕλης : ἀτονεῖ ἡ ἐφαρμογή τῆς παιδοκεντρικῆς ἀρχῆς, ἐνῶ ἡ πατριδογνωστική παραχωρεῖ τήν θέσιν της εἰς τήν πολιτιστικήν τοιαύτην. Δίδεται ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς τό 'Εθνικό καί θρησκευτικό στοιχεῖο.

Προτάσεις: Θεωροῦμεν σκόπιμον παραλλήλως πρός τάς ἀνωτέρω ἀρχάς - στοιχεῖα νά τονισθῆ μέ τήν αὐτήν ἔμφασιν τό στοιχεῖον -ἀρχή τῆς κοινωνικότητος, ὡς συνεργασίας μετά τῶν λαῶν τῆς ἡνωμένης Εὐρώπης καί τῆς Προστασίας τοῦ Περιβάλλοντος.

β) Εἰς τόν τομέα τῆς διατάξεως τῆς ὕλης:

1)'Επάλληλος διάταξις: 'Ισχύουν διάφοροι κατά μάθημα ἀρχαί π.χ.

1)Εἰς τήν Γραμματικήν 'Εφαρμόζεται διάταξις καθ'ὁμόκεντρους κύκλους.

Εἰς τήν Γραμματικήν 'Επιτρέπει τήν ἐπανεξέτασιν τῆς διδαχθείσης ὕλης εἰς τάς ἑπομένας τάξεις.

Θεωρεῖται σκόπιμος ἐφ'ὅσον ἀποφεύγεται ἡ στερεότυπος ἐπανάληψις.

2)Εἰς τήν 'Ιστορίαν:διάταξις κατά πρόοδον(ἐπιστημονική διάταξις ἐπιβαλλομένη ἐκ τῆς φύσεως τοῦ μαθήματος. Νά δοθῆ ὄμφαλος καί εἰς τήν ψυχολογικήν διάταξιν μέ ἀφετηρίαν τήν τοπικήν ἱστορίαν καί τάς ἐπισκέψεις ἱστορικῶν τόπων , μνημείων καί μουσείων.

3)Εἰς τήν Γεωγραφίαν: διάταξις κατά πρόοδον.

Νά δοθῆ μεγαλυτέρα ἔμφασις εἰς τόν ψ ψυχολογικόν παράγοντα διά τῆς ἀναφορᾶς τῆς ὕλης εἰς τήν ζωήν καί τάς δραστηριότητας τῶν μαθητῶν.

Τά αὐτά ἰσχύουν καί περί τῆς Γεωμετρίας.

4) Εἰς τήν Γεωγραφίαν: Διάταξις ψυχολογική μέ ἀφετηρίαν τήν στενωτέραν Πατρίδα ἀκουθεῖ διεύρυνσις εἰς ἔκτασιν καί κατανόησιν τῶν αἰτιωδῶν σχέσεων μεταξύ γεωγραφικῶν ἀνθρωπολογικῶν καί φυσικῶν στοιχείων κατά τό μέτρον τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν μαθητῶν. Προτείνεται νά καταστῆ ἡ Γεωγραφία περισσότερον ἀνθρωποκεντρική.

5) Εἰς τά Φυσιογνωστικά: Διάταξις περισσότερον ψυχολογική ἐνῶ εἰς τήν Φυσικήν Πειραματικήν καί Χημείαν ἐπιστημονική ἐν πολλοῖς ἐντιτιθεμένη εἰς τήν ψυχολογικήν ταύτην.

2) Παράλληλος διάταξις: ἐπιδιώκεται ἡ ἐφαρμογή τῆς ἀρχῆς τῆς συγκεντρώσεως διά τῆς κατά τό δυνατόν ὀργανικῆς συνδέσεως τῆς ὕλης ἑκάστου μαθήματος μετά συγγενοῦς τοιαύτης ἑτέρων μαθημάτων.

Γενικαί Παρατηρήσεις - Προτάσεις.

1) Ἀνάγκη ὀργανώσεως τοῦ Α.Π. κατά τρόπον ἐπιτρέποντα τήν ἐφαρμογήν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐξατομικεύσεως τῶν γνώσεων καί δεξιοτήτων.

2) Θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ στενωτέρα ὀργανική σύνδεσις τῶν διδασκομένων ἐν τῇ αὐτῇ τάξει μαθημάτων.

3) Ἔνοικια τῆς ὕλης ἀπό τάξεως εἰς τάξιν εἰς τρόπον ὥστε ἡ ὕλη μιᾶς τάξεως νά ἀποτελῇ προέκτασιν τῆς προηγουμένης καί ἀφετηρίαν τῆς ἑπομένης.

4) Διαφοροποίησις τοῦ Α.Π κατά ἰδιότυπα γεωγραφικά διαμερίσματα αἱ ὁποῖαι παρά τήν διαφοροποίησιν τῶν ἐπί μέρους τοιούτων νά παρέχουν ἐγγύησιν διά τήν συνέχεια καί συνέπειαν τοῦ ἔργου τῆς ἀγωγῆς καί διδασκαλίας.

Ἐπί τῶν Προτάσεων τοῦ εἰσηγητοῦ,
ὁ κ. Μαραγκουδάκης προτείνει τήν ἑξῆς μεθόδευσιν:

1ον) Διά τό σχολικόν ἔτος 1976 -77

α) Νά ἰσχύσῃ εἰς τάς τάξεις Α καί Β τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τοῦ 1969, ἐμπλουτισμένο μέ ἐνότητας ἀπό τάς ὁποῖας θά ἔχουν ληφθῆ ἀπό τήν ἐργασίαν τῶν Ὁμάδων Πειραματισμοῦ. (Διά περισσοτέρας λεπτομερείας παραπέμπει εἰς τήν εἰσήγησιν του ἡ ὁποία θά γίνῃ εἰς τάς 23-6-1976)

β) Νά ἐπαναληφθῆ ὁ πειραματισμός διά τήν ὕλην τῶν τάξεων Α' καί Β', εἰς διάφορα σχολεῖα τῆς χώρας.

γ) Νά συνεχισθῆ ὁ πειραματισμός εἰς τά ἴδια τά σχολεῖα περιοχῆς Ἀττικῆς μέ ἀντικείμενο τήν διδακτέαν ὕλην τῶν ἑπομένων τάξεων. Β' διά τά Μαθηματικά - Φυσικάς Ἐπιστήμας καί Γ' καί Δ' διά τά ἄλλα μαθήματα.

δ) Νά ἰσχύσῃ τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τοῦ 1969 διά τάς τάξεις Γ', Δ', Ε' καί ΣΤ', ὅπως ἀνεμορφώθη τελευταίως ἀπό τό Τμῆμα Δημ. Ἐκπ/σεως.

2ον. Διά τό σχολικόν ἔτος 1977-78

α) Νά ἀναμορφωθῆ ριζικῶς ἡ διδακτέα ὕλη τῶν τάξεων Α' καί Β' ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ δευτέρου πειραματισμοῦ.

./.

β) Νά ἐπιμορφωθοῦν ἀναλόγως οἱ δάσκαλοι τῶν ὡς ἄνω τάξεων.
γ) Νά γίνῃ προκήρυξις διά τήν συγγραφήν βιβλίων μαθητοῦ καί δασκάλου. (Θά ἠμποροῦσαν νάσυγγραφοῦν καί ὑπό Ὁμάδος Ἐκπαιδευτικῶν ἀποσπωμένων εἰς τό Ὑπουργεῖον Παιδείας.)
δ) Νά ἀναμορφωθῇ ἡ διδακτέα ὕλη τῶν τάξεων Β΄ Γ΄καί Δ΄ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ πειραματισμοῦ τῆς περιοχῆς Ἀττικῆς.

3ον. Διά τό σχολικόν ἔτος 1978-79

α)Νά ἐπαναληφθῇ ὁ Πειραματισμός διά τήν διδακτέα ὕλην τῶν τάξεων Β΄ Γ΄καί Δ΄εἰς διάφορα σχολεῖα τῆς χώρας.
β) Νά ἐπιμορφωθοῦν ἀναλόγως οἱ δάσκαλοι τῶν ὡς ἄνω τάξεων.
γ) Νά ἀναμορφωθῇ ριζικῶς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν τάξεων Β΄ Γ΄καί Δ΄μέ βάσιν τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ δευτέρου πειραματισμοῦ.
δ) Νά γίνῃ προκήρυξις διά τήν συγγραφήν βιβλίων μαθητοῦ καί δασκάλου.
ε) Νά συνεχισθῇ ὁ πειραματισμός εἰς τά ἴδια σχολεῖα περιοχῆς Ἀττικῆς μέ ἀντικείμενον τήν διδακτέαν ὕλην τῶν ἑπομένων τάξεων: Γ΄ διά τά Μαθηματικά ,Φυσικάς Ἐπιστήμας καί Ε΄καί Στ΄διά τά ὑπόλοιπα μαθήματα.

4ον. Διά τό σχολικόν ἔτος 1979-80

α) Νά ἀναμορφωθῇ ἡ διδακτέα ὕλη τῶν τάξεων Γ΄ Ε΄καί Στ΄ἐπί βάσεων ἐπί τῶν δεδομένων τῶν πειραματισμῶν τῆς περιοχῆς Ἀττικῆς.
β) Νά ἐπαναληφθῇ ὁ πειραματισμός διά τήν διδακτέαν ὕλην τῶν τάξεων Γ΄Ε΄καί Στ΄εἰς διάφορα σχολεῖα τῆς Χώρας.
γ) Νά ἐπιμορφωθοῦν ἀναλόγως οἱ δάσκαλοι τῶν ὡς ἄνω τάξεων.
δ) Νά ἀναμορφωθῇ ριζικῶς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν τάξεων Γ΄ Ε΄καί Στ΄ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ δευτέρου πειραματισμοῦ.
ε) Νά γίνῃ προκήρυξις διά τήν συγγραφήν βιβλίων μαθητοῦ καί δασκάλου

5ον. Διά τό σχολικόν ἔτος 1980-81

α) Νά συνεχισθῇ ὁ πειραματισμός εἰς τά ἴδια σχολεῖα τῆς περιοχῆς Ἀττικῆς μέ ἀντικείμενον τήν διδακτικήν ὕλην ἀπό τά Μαθηματικά καί τάς Φυσικάς Ἐπιστήμας τῶν τάξεων Δ΄καί Ε΄.
β) Νά ἀναμορφωθῇ ἡ διδακτέα ὕλη τῶν ἀνωτέρω τάξεων ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ πειραματισμοῦ τῆς περιοχῆς Ἀττικῆς.

6ον. Διά τό σχολικόν ἔτος 1981-82

α) Νά ἐπαναληφθῇ ὁ πειραματισμός διά τήν διδακτέαν ὕλην τῶν τάξεων Δ΄καί Ε΄(Μαθηματικά - Φυσικαί Ἐπιστῆμαι) εἰς διάφορα σχολεῖα τῆς χώρας.
β) Νά ἐπιμορφωθοῦν ἀναλόγως οἱ δάσκαλοι τῶν ὡς τάξεων .
γ) Νά ἀναμορφωθῇ ριζικῶς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν τάξεων Δ΄καί Ε΄ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ δευτέρου πειραματισμοῦ.
δ). Νά γίνῃ προκήρυξις διά τήν συγγραφήν βιβλίων μαθητοῦ καί δασκάλου.
ε) Νά συνεχισθῇ ὁ πειραματισμός εἰς τά ἴδια σχολεῖα περιοχῆς Ἀττικῆς μέ ἀντικείμενο τήν διδακτέαν ὕλην ἀπό τά Μαθηματικά καί τάς Φυσικάς Ἐπιστήμας τῆς Στ΄τάξεως.

7ον. Σχολικόν ἔτος 1982-83

α) Νά ἀναμορφωθῇ ἡ διδακτέα ὕλη τῆς Στ΄τάξεως (Μαθηματικά καί Φυσικαί Ἐπιστῆμαι) ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ πειραματισμοῦ περιοχῆς Ἀττικῆς.
β) Νά ἐπαναληφθῇ ὁ πειραματισμός διά τήν διδακτέαν ὕλην ἀπό τά Μαθηματικά καί τάς Φυσικάς Ἐπιστήμας τῆς Στ΄τάξεως εἰς διάφορα σχολεῖα τῆς χώρας.
γ) Νά ἐπιμορφωθοῦν ἀναλόγως οἱ διδάσκαλοι τῶν ἀνωτέρω τάξεων.

8/ Νά άναμορφωθῆ ριζικῶς τό 'Αναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Γ' τάξεως ἐπί τῇ βάσει τῶν δεδομένων ἐκ τοῦ δευτέρου πειραματισμοῦ.
ε) Νά γίνῃ προκήρυξις διά τήν συγγραφήν βιβλίου μαθητοῦ καί δασκάλου.
Ὡσαύτως, ἐπί τῶν Προτάσεων τοῦ Εἰσηγητοῦ, καί συγκεκριμένως διά τό μάθημα τῆς Ἱστορίας, ὁ κ. Κονιδιτσιώτης συμφωνεῖ πρός τήν ἀνάγκην τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν ἱστορικῶν συμβάντων εἰς κάθε περιοχήν, διαπιστώνει ὅμως ὅτι συνήθως οἱ διδάσκαλοι δέν ἀξιοποιοῦν ὅσον ἐπιβάλλεται τά ἱστορικά γεγονότα τοῦ τόπου λειτουργίας τοῦ κάθε σχολείου.
Εἶτα ὁ κ. Βλουτίδης ἐκθέτει τάς ἀπόψεις του ὡς ἀκολούθως:

1) Εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί ἰδιαιτέρως εἰς τάς τάξεις Α' καί Β' πρέπει νά δεσπόζῃ ἡ παιδοκεντρική ἀρχή συγκεντρώσεως καί διατάξεως τῆς διδακτέας ὕλης. Ἡ ἀρχή αὕτη δέν λαμβάνεται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ἀπό τό ἰσχῦον 'Αναλυτικόν Πρόγραμμα.
Κατά τήν ἀναμόρφωσιν τούτου πρέπει ἡ διδακτέα ὕλη νά συγκεντρωθῇ περίξ διδακτικῶν ἑνοτήτων, τάς ὁποίας νά χαρακτηρίζῃ ὀργανικός σύνδεσμος καί ἀμεσότητα πρός τό περιβάλλον καί τά ἐνδιαφέροντα τοῦ παιδιοῦ.
2) Ἐπειδή ἡ διδακτική ἀρχή τῆς ἐγγύτητος πρός τήν ζωήν καί ἡ παιδοκεντρική τοιαύτη ἀτονοῦν τελείως κατά τήν δόμησιν τῆς ὕλης τῶν τάξεων Γ-Τ' καί δέν στοιχοῦν πρός τά διαφέροντα τῶν μαθητῶν, πρέπει κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος νά παραμερισθοῦν αἱ δυσχέρειαι καί ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν αἱ ἐν λόγῳ ἀρχαί.
3) Κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος πρέπει νά ἐπιχειρηθοῦν ἕνας συμβιβασμός μεταξύ τῶν διαφόρων ἀρχῶν διατάξεως τῆς ὕλης, ἑδραιουμένας ἐπί τῶν συγχρόνων ψυχολογικῶν καί παιδαγωγικῶν δεδομένων.
Ὁ Πρόεδρος τοῦ τμήματος κ. Τ. Παγιατάκης λαβών τόν λόγον ἐφιστᾶ τήν προσοχήν τῶν Συμβούλων ἐπί τῶν ἀκολούθων σημείων τά ὁποῖα πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν σοβαρῶς κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ Δ Δημοτικοῦ Σχολείου:
α) Ἐξ ἀνάγκης ἐλλείψει ἐπαρκοῦς χρόνου πρός ἐκτεταμένον πειραματισμόν, αἱ ἐργασίαι πρός ἀναθεώρησιν τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος πρέπει νά ἔχουν συντηρητικόν χαρακτῆρα καί βασικῶς νά στηριχθοῦν εἰς τάς ἤδη κατά μάθημα προταθείσας τροποποιήσεις. Οὐσιαστικωτέρα μεταβολαί εἶναι δυνατόν νά ἐπενεχθοῦν εἰς τήν διάταξιν τῆς ὕλης βάσει τῶν ἐγγυτέρων πορισμάτων τῆς παιδαγωγικῆς καί τῆς ἐπιστημονικῆς μεθοδολογίας.
β) Ἀπό τό ἰσχῦον 'Αναλυτικόν Πρόγραμμα νά διατηρηθῇ ὅ,τι εἶναι σύμφωνον πρός τάς ἀρχάς ταύτας, γά τροποποιηθῇ ἡ ἐν ἀνάγκῃ, νά παραλειφθῇ ἡ ἐν ἀνάγκῃ νά μετανιηθῇ ὅ,τι ἀντίκειται εἰς ταύτας.
γ) Ἂς μή λησμονῆται, ὅτι αἱ ἀπότομοι μεταβολαί ἢ γεννοῦν ἐνεργόν ἀντίδρασιν ἢ εὐνοοῦν τήν ἀπάθειαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν συνδέσει μίαν στατικήν κατάστασιν μέ τήν προσωρινήν των ἄνεσιν καί ὅτι ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι προθύμως θά ἀκολουθήσουν οἱανδήποτε τολμηράν καινοτομίαν, ὅταν μάλιστα αὕτη δέν στηρίζεται εἰς ἀδιαμφισβήτητα πειραματικά δεδομένα.
δ) Κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Α.Π. πρέπει νά γίνῃ γίνῃ σεβαστή καθ' ὅλην τήν ἔκτασιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν ἡ συγκέντρωσις τῆς ὕλης ὥστε τά ἐν χώρᾳ καί χρόνῳ συναντήκοντα μορφωτικά στοιχεῖα νά συσχετισθοῦν στενῶς πρός ἄλληλα.

./.

ε) Νά ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ'ὄψει τόσον ὑπό τῶν εἰσηγητῶν ὅσον καί ὑπό τοῦ τμήματος κατά τάς σχετικάς συζητήσεις τά 'Αναλυτικά Πρόγραμματα τῶν μᾶλλον προηγμένων εἰς τήν Ἐκπαίδευσιν χωρῶν. καί στ) Νά παρασχεθῇ ἡ δυνατότης εἰς τούς ἐκπαιδευτικούς λειτουργούς νά προσαρμόζουν κατά τό δυνατόν τό 'Αν. Πρόγραμμα πρός τάς τοπικάς συνθήκας ζωῆς καί τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Μετά συζήτησιν ἐπί τῶν διατυπωθεισῶν ἀρχῶν πρός ἀναμόρφωσιν ~~πρός ἀναμόρφωσιν~~ τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τό Τμῆμα.

'Αποφαίνεται ὁμοφώνως

Ὅπως εἰς τάς Α' καί Β' τάξεις, ἐφαρμοσθῇ ἡ ἐνιαίας συγκεντρωτικῆ διδασκαλία, πλήν τῶν μαθημάτων, τά ὁποῖα ἀποκτοῦν εἰδικήν ἀσκησιν.

2) Ὅπως κατά τήν ἐκλογήν τῆς ὕλης ἰσχύουν αἱ ἀρχαί: παιδοκεντρική πατριδογνωστική, κοινωνικοεθνική καί ἠθικοθρησκευτική.

3) Ὅπως κατά τήν διάταξιν τῆς ὕλης γίνῃ σεβαστή ἡ ἀρχή τῶν κατά προτοῦσαν δυσχέρειαν ἑνοτήτων, εἰδομένης ἰδιαιτέρας ἐμφάσεως εἰς τήν ἐπικαιρότητα.

4) Ὅπως κατά τήν διάταξιν τῆς ὕλης τῶν λοιπῶν τάξεων ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν εἰς τάς γενικάς των γραμμάς τά προτεινόμενα ὑπό τοῦ Εἰσηγητοῦ, διαφοροποιούμενα προσηκόντως κατά μάθημα καί διδακτικήν ἑνότητα.

4) Ὅπως ὑιοθετηθῇ ἡ πρότασις τοῦ εἰδικοῦ συμβούλου κ. Γ. Μαραγκουδάκη περί συνεχίσεως τοῦ πειραματισμοῦ διά τήν ὕλην τῆς Α'καί Β'τάξεως εἰς διαφόρους περιοχάς τῆς χώρας.

5) Ὅπως μετά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ προσωρινοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος ὁρισθῇ ὑπό τοῦ τμήματος χρονοδιάγραμμα πρός μονιμωτέραν ἀνασύνταξιν τοῦ 'Αν. Προγράμματος.

6) Ὅπως ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν αἱ προτάσεις καί παρατηρήσεις τοῦ προέδρου , Χ. Παγιατάκη ἰδιαιτέρως δέ αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τήν ἀποφυγήν βαθυτέρων καταβασανίστων καινοτομιῶν, μή ἐπαρκῶς ἐπικυρωθεισῶν ὑπό τῆς πειραματικῆς ἐρεύνης καί εἰς τήν συγκριτικήν ἔρευναν τῶν συναφῶν προγραμμάτων τῶν προηγμένων χωρῶν.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος πρός συζήτησιν, λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Χ. Παγιατάκης

Ἡ γραμματεύς

Γ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 37η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 23ην Ἰουνίου 1976 ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 9ην π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως(ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1) Σπυρ. Ἀγιατάκη ὡς Προέδρου
2) Θεμ. Βαρδάκη
3) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη
4) Νικολ. Βλουτίδη ὡς μελῶν .

Κατά τήν συνεδρίαν ταύτην παρέστησαν κληθέντες παρά τοῦ κ. Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ οἱ Εἰδικοί Σύμβουλοι παρά τῷ ΚΕΜΕ Καλλιόπη Μουστάκα, Γ. Μαραγκουδάκης, Ἀριστείδης Βουγιούκας καί Ἀντ. Μπενέκος, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως τοῦ τμήματος Σοφίας Στεφανίδου ἐνῶ ἀπουσίαζον δεδικαιολογημένως οἱ Σύμβουλοι Β΄ Δ. Ἀνδριόπουλος καί Κ. Πασσᾶκος.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν Α΄καί Β΄ τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου".

Εἰσηγητής ὁ Εἰδικός Σύμβουλος παρά τῷ ΚΕΜΕ Γ. Μαραγκουδάκης.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής λέγει τά ἀκόλουθα:

Στά χρονικά ὅρια πού ἔχει τάξει τό τμῆμα Δημοτ. Ἐκπ/σεως γιά τήν ἀναμόρφωση τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος πού ἰσχύει σήμερα στά Δημοτικά σχολεῖα, θεωρῶ σκόπιμα καί ἐφικτά - ὡς πρός τίς τάξεις Α΄ καί Β΄ - τά ἑξῆς:

I ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

1Α. - Νά ἐμπλουτισθῇ ἡ ὕλη τῆς Γραμματικῆς καί Ὀρθογραφίας μέ ἑνότητες ἀπό τή Σύνταξη (συντακτικό) ὅπως:

α. - Ἡ πρόταση ὡς σύνθεση λέξεων σέ λογική σειρά.

β. - Τό ρῆμα. Τό ὑποκείμενον. Τό οὐσιαστικό ὡς ὑποκείμενο. Ἡ ἀντωνυμία ὡς ὑποκείμενον.

γ. - Τό οὐσιαστικό ὡς κατηγορούμενο. Τό ἐπίθετο ὡς κατηγορούμενο. Τά τοπικά ἐπιρρήματα ὡς προσδιορισμοί.

. / .

δ. - Τό οὐσιαστικό ὡς ὑποκείμενο καί ἀντικείμενο.

ε. - Ἀνάλυση τῆς προτάσεως στά μέρη της(ὑποκείμενο καί κατηγόρημα).

στ. - Τό ἐπίθετο ὡς προσδιορισμός τοῦ οὐσιαστικοῦ. Συμφωνία οὐσιαστικοῦ καί ἐπιθέτου.

ζ. - Ἐπιρρηματικοί προσδιορισμοί. Ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί. Οἱ προθέσεις σέ καί μέ

η. - Συναρμολόγηση προτάσεων. Σύνδεση προτάσεων στήν σωστή χρονική σειρά.

Σημείωση: Οἱ παραπάνω ἐνότητες θά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀνεπτυγμένες.

1Β. - α. Ἡ ὕλη τῆς Γραμματικῆς μέ τόν τίτλο "Γραμματικαί καί ὀρθογραφικαί ἀσκήσεις" νά προσαρμοστῆ στήν ὀνοματολογία τῆς Γραμματικῆς Τριανταφυλλίδη.

β. Ὁ χωρισμός σέ συλλαβές νά γίνεται προφορικά μέ βάσητόν φυσικό, συλλαβισμό τῶν παιδιῶν.

2Α. - Νά ἐμπλουτισθῆ ἡ ὕλη τῶν Μαθηματικῶν μέ τίς ἑξῆς ἐνότητες

α. Προμαθηματικές ἔννοιες τοῦ χώρου καί τῆς ποσότητας.

β. Οἱ διαδικασίες τῆς ταξινομήσεως, τῆς διατάξεως καί τῆς ἕνα πρός ἕνα ἀντιστοιχίσεως.

γ. - Ἡ ἔνοια τοῦ συνόλου.

δ. - Ἡ ἰδέα τῆς εὐθείας γραμμῆς τῶν ἀριθμῶν.

ε. - Ἡ θεσιακή γραφή τῶν ἀριθμῶν.

στ.- Ἀνισότητες, ἰσότητες καί τά σύμβολα $>$, $<$. Ἐξισώσεις ἀνισώσεις.

ζ. - Γραφικαί παραστάσεις (GRAPHS)

η. - Ἰδιότητες τῶν πράξεων: ἡ ἀντιμεταθετική ἰδιότητα.

Σημείωση. Οἱ παραπάνω ἐνότητες θά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀναπτυγμένες.

2Β. - Νά ἀντικατασταθοῦν ἤ νά ἀπαλειφθοῦν ἀπό τή διδακτέα ὕλη τῶν Μαθηματικῶν τοῦ σημερινοῦ Α.Π.(τάξη Α) οἱ παρακάτω ἐνότητες:

α. - Ἡ ἐνότητα "Ἀρίθμησις ἀνιοῦσα καί κατιοῦσα ἀνά 1"νά ἀντικατασταθῆ μέ τήν ἐνότητα "Διαδοχή τῶν ἀριθμῶν".

β. - Ἡ ἐνότητα "Ἀρίθμησις τῶν ἀριθμῶν μέχρι τοῦ 100"νά ἀντικατασταθῆ μέ τήν ἐνότητα "Ἀρίθμησις ἀνά 10 μέχρι τοῦ 90 ἤ 100".

γ. - Ἡ ἐνότητα"συστηματική διδασκαλία δύναται νά γίνῃ μέχρι τῆς τετάρτης τό πολύ τῆς πέμπτης δεκάδος" νά ἀντικατασταθῆ μέ τήν ἐνότητα "Νά γίνῃ συστηματική διδασκαλία μέχρι τοῦ 20".

δ. - Ἡ ἐνότητα "Κατασκευή ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων καί

./.

ἐμπειρική διάκρισις αὐτῶν(κύκλου, τετραγώνου, τριγώνου)" νά ἀντικατασταθῆ μέ τήν ἑνότητα"Ἐμπειρική διάκρισις ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων(κύκλου, τετραγώνου, τριγώνου) ἐπί τῇ βάσει τῶν χαρακτηριστικῶν των".

ε. - Ἡ ἑνότητα "τό 20λεπτον, τό 10λεπτον, τό πεντάλεπτον, νά ἀντικατασταθῆ μέ τήν ἑνότητα"Ἡ δραχμή, τό δίδραχμον, τό πεντάδραχμον καί τό δεκάδραχμον".

στ. - Ἡ ἑνότητα "...ἐνδιαμέσων ἀριθμῶν....ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως κ.ο.κ." νά ἀπαλειφθῆ.

3. -- Νά ἐμπλουτισθῆ ἡ ὕλη τῆς "Σπουδῆς τοῦ περιβάλλοντος" μέ ἑνότητες ἀπό :

α. Τά μέσα συγκοινωνίας καί ἐπικοινωνίας(πῶς ταξιδεύομε. Πῶς θά γυρίσωμε ἀσφαλεῖς στά σπίτια μας. Πῶς ἐπικοινωνοῦμε μέ τούς ἄλλους).

β. - Τήν οἰκονομική ζωή τοῦ τόπου.
(Τί βασικές ἀνάγκες ἔχομε. Ἀπό ποῦ παίρνομε ὅ,τι χρειαζόμαστε. Πῶς μεταφέρομε τά προϊόντα).

γ. - Τόν κόσμο τῆς ἐργασίας
(Μέ τήν ἐργασία ἀποκτοῦμε ὅ,τι χρειαζόμαστε γιά νά ζήσωμε. Οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται. Οἱ ἄνθρωποι χρησιμοποιοῦν ἐργαλεῖα καί μηχανές).

δ. -Τήν ἱστορία καί τόν πολιτισμό.
(Πῶς ἀλλάζει ὁ κόσμος. Τό σήμερα, τό χθές, τό αὔριο. Πῶς ἀλλάζουν οἱ ἄνθρωποι μέ τά χρόνια. Τί ἀλλάζει μέ τά χρόνια).

Σημείωση: Οἱ παραπάνω ἑνότητες θά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀνεπτυγμένες.

ΙΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΥΛΗΣ ΣΤΑ ΛΟΙΠΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1ο Τεχνικά-Καλλιτεχνικά

α. - Νά ἐπιδιώκεται- παράλληλα πρός τήν ἐλεύθερη ἔκφραση τοῦ μαθητῆ-καί ἡ συστηματική καθοδήγησή του στίς τεχνικές ἐκφράσεως καί κυρίως στή χρήση καί ἐπεξεργασία χρωμάτων καί ὑλικῶν.

Κατάλληλο ὑλικό: πηλός,πέτρες(βότσαλα), σαπούνι, ὄστρακα, κουκουνάρια,φλοῦδες δέντρου, φύλλα, σπόροι καί καρποί, κουρέλια, τσ

. / .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

τσόφλια αὐγοῦ κ.ἄ.

β. Νά γίνεται χρήση χρωμάτων καί πινέλου γιά ζωγραφική σέ μεγάλες ἐπιφάνειες.

γ. - Νά ἐνθαρρύνωνται, ὄχι μόνο στήν ἀτομική ἐργασία, καί οἱ ὁμαδικές ἐργασίες, στίς ὁποῖες κάθε μαθητής θά προσφέρῃ ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητες του. π.χ. σχέδιο διακοσμήσεως τοίχων, αἰθουσῶν διάφορες κατασκευές (μιά ἀγορά, ἕνα τοπίο, ἀνάγλυφα, μακέτες..) καί ἄλλα.

2ο Μουσική

Νά συνδέωνται ὀργανικά τά τραγούδια πού ἀναγράφονται στό Α.Π. ἢ ὅποια ἄλλα) μέ τήν ὕλη τῶν ἄλλων μαθημάτων καί νά μήν περιορίζεται ἡ διδασκαλία τους μόνο στήν ὥρα τῆς μουσικῆς....

3ο Γυμναστική (Φυσική ἀγωγή)

Νά μή γίνωνται καθόλου ἀσκήσεις τάξεως στίς Α΄ καί Β΄ τάξεις.

III ΡΙΖΙΚΗ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔ. ΥΛΗΣ

('Εναλλακτική λύση γιά τίς περιπτώσεις 1Α, 1Β, καί 3)

α. - Νά ἀντικατασταθῇ ὁλοκληρωτικά ἡ διδ. ὕλη τοῦ σημερινοῦ Α.Π. μέ τόν τίτλον "Γραμματικαί καί 'Ορθογραφικαί ἀσκήσεις" γιά τίς τάξεις Α΄καί Β΄μέ τή διδακτέα ὕλη τῆς ὁμάδος πειραματισμοῦ πού ἔχει τόν τίτλο"Σύνταξη-Γραμματική-'Ορθογραφία". (Μαζί μέ τήν ὕλη θά σταλοῦν στούς δασκάλους καί οἱ ἀνάλογες ὁδηγίες, πού ἔχει ἐπεξεργαστῇ ἡ ὁμάδα).

β.- Νά γίνῃ τό ἴδιο, ὅπως καί παραπάνω, μέ τή διδακτέα ὕλη γιά τό μάθημα " Σπουδή τοῦ περιβάλλοντος"

IV ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1ο - Νά δοθῇ στούς δασκάλους ἕνας νέος τρόπος (νέα μέθοδος) γιά τή διδασκαλία τῆς πρώτης ἀναγνώσεως.

'Υπάρχει ὑποψία πού τήν ἐνίσχυσε ἡ πρόσφατη ἐμπειρία ἀπό τόν πειραματισμό - πώς ὡς τό τέλος τῆς σχολικῆς χρονιᾶς τά παιδιά τῆς πρώτης τάξεως δέν ἔχουν μάθει νά διαβάζουν.

'Η νέα μέθοδος πού ἔχω ὑπ'ὄψει μου, καί πού μπορῶ νά τήν παρουσιάσω στό τμῆμα ἀργότερα, δέν ἀπαιτεῖ ἀπό τόν δάσκαλο διαφορετικό γνωστικό προσανατολισμό. Οἱ σχετικές γνώσεις παραμένουν βασικά καί οἱ ἴδιες, μόνο πού ἔχουν ὀργανωθεῖ διαφορετικά.

2ο Νά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀνεπτυγμένες διδακτικές ἑνότητες ἀπό τά διάφορα μαθήματα (ἐνδεικτικά), καθώς καί ἀντίστοιχα φύλλα ἐργασίας γιά τό μαθητή.

Μαζί μέ τά παραπάνω θά σταλοῦν:

α) 'Αναλυτική περιγραφή τῆς τεχνικῆς γιά τή σύνταξη φύλλων ἐργασίας καί β) θεωρητική θεμελίωση τοῦ προτεινομένου τρόπου διε-

δασκαλίας σέ κάθε μάθημα(ἀνάπτυξη ἐνοτήτων,σύνταξη φύλλων ἐργασίας).

V ΜΙΑ ΕΙΔΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

Ὕστερα ἀπό τήν τελική ἀναμόρφωση της, ἡ διδακτέα ὕλη τῶν τάξεων Α΄καί Β΄νά θεωρηθῇ ὡς ἑνιαία καί γιά τίς δυό τάξεις.

Εἰδικότερα:

1.- Ὁ κάθε μαθητής θά καλύψῃ, ὥς τό τέλος τῆς πρώτης τάξεως ὅση ὕλη εἶναι μέσα στίς δυνατότητες του.

2.- Γενική κάλυψη τῆς ὑλης θά ἐπιδιωχθῇ στό τέλος τῆς Β΄τάξεως.

3. Ἕνας μαθητής πού δέν ἀποτελεῖ παρέκκλιση ἀπό τό κανονικό δέν θά μένῃ ποτέ στήν ἴδια τάξη(πρώτη)

Σημ. Ἴσως χρειαστῇ σχετική νομοθετική ρύθμιση τῆς παραπάνω μεταβολῆς.

Τέλος ὁ κ. Μαραγκουδάκης ἐπιθυμεῖ νά συσχετισθῇ ἡ παροῦσα εἰσήγησις του μέ ὅσα ἀνέφερε εἰς τήν συνεδρίαν τῆς 21-6-1976.

Ἡ κ. Μουστάκα, λαβοῦσα τόν λόγον, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Συμφωνεῖ ἀπολύτως μέ τήν πρότασιν 3, σελ. 5 τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Μαραγκουδάκη καί τήν ἐπεκτείνει ὡς ἑξῆς: Νά ἀντικατασταθῇ ἡ ὕλη τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος πού ἰσχύει σήμερον, μέ τήν ὕλην τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος τοῦ πειραματισμοῦ καί τοῦτο ἀφοῦ ἐπενεχθοῦν αἱ ἀπαραίτητοι τροποποιήσεις μετά τήν ἀναγκαία τελικήν ἀξιολόγησιν τοῦ γενομένου πειραματισμοῦ. Ὁμοίως νά γίνουν μεταβολαί εἰς τήν ὕλην καί τῶν ἄλλων μαθημάτων πλήν τῶν μαθηματικῶν, ἀφοῦ τοῦτο ὁ κ. Μαραγκουδάκης τό θεωρεῖ πρόωρον. Βεβαίως τονίζει, θά ὑπάρχῃ ὁ κίνδυνος νά μή γίνῃ κατανοητόν τό νέον πρόγραμμα ἤ, κατά τήν ἐφαρμογήν του νά σημειωθοῦν σοβαραί ἀποκλίσεις. Πρός περιστολήν ἑνός τοιούτου, λίαν πιθανοῦ ἐνδεχομένου, ἐπιβάλλεται νά γίνῃ εὐρεῖα προσπάθεια ἐνημερώσεως τῶν δασκάλων μέ γραπτάς ὁδηγίας καί μέ τά μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας, καί , ὅπου εἶναι δυνατόν, νά σταλῇ ὑλικόν ἐργασίας τῶν μαθητῶν(φύλλα ἐργασίας). Εἰς τό τέλος δέ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1976-1977 νά γίνῃ ἀξιολόγησις τοῦ προγράμματος εἰς δεῖγμα τυχαῖον καί ἀντιπροσωπευτικόν ὅλων τῶν σχολείων καί τῶν περιοχῶν τῆς χώρας.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης ἐπισημαίνει, ὅτι τά στελέχη τῆς Διευθύνσεως Μελετῶν, τά ὁποῖα ἔλαβον μέρος εἰς τήν ἔρευναν, θά εἶναι δυνατόν νά συνεργάζωνται μέ τό Τμῆμα Δημοτικῆς τοῦ ΚΕΜΕ καί εἰς τό μέλλον ὑπό τήν ἰδιότητα τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ μετά τήν πιθανήν ἐπιλογήν των, ἕνεκα τῆς συναφοῦς ἐμπειρίας καί τῶν ἠὐξημένων ἐπιστημονικῶν δυνατοτήτων αὐτῶν. Ἐπίσης παρατηρεῖ

. / .

ὅτι ἡ ἔρευνα τήν ὁποίαν προτείνει ἡ κ. Μουστάκα, θά λάβῃ κατ' ἀνάγκην μεγάλην ἔκτασιν καί θά γεννήσῃ, ἕνεκα τούτου, σοβαράς τεχνικάς καί ἄλλας δυσχερείας. Διά τοῦτο, προτείνει νά μή ἐπεκταθῇ αὕτη εἰς περισσότερα τῶν 2000-3000 παιδιῶν καθ' ὅλην τήν ἐπικράτειαν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Ἀριστ. Βουγιούκας λαβών τόν λόγον παρατηρεῖ: τῶν Δημοσθένους;

Ἀπό τή συζήτηση προέκυψε ὅτι ὑποστηρίζονται τρεῖς τουλάχιστον ἐναλλακτικές προτάσεις:

1. Ἡ πρώτη εἶναι νά γίνουν μικροβελτιώσεις στό πρόγραμμα γιά προσωρινή χρήση, ὥστε νά ὑπάρξῃ ἡ εὐχέρεια νά συνεχισθῇ μέ ἄνεση καί μέ ὅλους τούς κανόνες τῆς δεοντολογίας ἕνα νέο ἀναλυτικό πρόγραμμα. Ἀλλά ἄν τό παλιό πρόγραμμα ἐπιδέχεται μόνο βελτιώσεις, ἀναρτιέται κανείς γιατί νά μήν ἐπιχειρηθοῦν οὐσιαστικότεραι ἐπεμβάσεις, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν.

2. Ἡ δεύτερη λύση εἶναι νά γίνῃ ἐκσυγχρονισμός τοῦ παλιοῦ προγράμματος σέ ὅσο τό δυνατόν μεγαλύτερη ἔκταση. Ἤδη ὑπάρχει μιά ἕτοιμη δουλειά γιά τίς δύο πρῶτες τάξεις ἀπό τήν ὁμάδα πειραματισμοῦ. Ἕνα μέρος τουλάχιστον τοῦ προγράμματος αὐτοῦ θά μποροῦσε νά ἐνσωματωθῇ, ὅπως εἶναι, μέσα στό παλιό. Αὐτό ἰσχύει ἰδιαίτερα γιά τό καμμάτι τῶν ἑλληνικῶν "Σύνταξη - Γραμματική Ὀρθογραφία καί κατά δεύτερο λόγο γιά τή Μελέτη τοῦ περιβάλλοντος. Ἡ ἐνσωμάτωση μπορεῖ νά γίνῃ χωρίς κἄν νά περιμένωμε τά ἀποτελέσματα τοῦ πειραματισμοῦ, γιατί βασικά πρόκειται γιά τήν ἴδια περίπου ὕλη, ἀνανεωμένη καί δοσμένη μέ ἐπαγωγικότερο τρόπο. Εἰδικά γιά τή "Σύνταξη - Γραμματική - Ὀρθογραφία" θά πρέπει μέσα στό καλοκαίρι νά δοθῇ τό πρόγραμμα καί τῶν ὑπολοίπων τεσσάρων τάξεων, πρᾶγμα πού ὑπαγορεύεται ἀπό τήν καθιέρωση τῆς δημοτικῆς σέ ὅλες τίς τάξεις.

3. Ἡ τρίτη καί ριζικότερη πρόταση εἶναι νά ἐφαρμοσθῇ τό πρόγραμμα τῆς ὁμάδος πειραματισμοῦ τῶν δύο πρώτων τάξεων σέ ὅλη τήν ἐπικράτεια. Στήν περίπτωση αὐτή ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς ἀποτυχίας, ἐπειδή δέν ἐπαρκεῖ ὁ χρόνος γιά τήν ἐντελῶς ἀπαραίτητη ἐνμέρωση τῶν δασκάλων καί τήν παράλληλη ἑτοιμασία καί ἀποστολή τοῦ συνοδευτικοῦ ὑλικοῦ, ἰδιαίτερα σέ μαθήματα ὅπως τά μαθηματικά, τά τεχνικά καί ἡ μουσική.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Ἀντώνιος Μπενέκος ἐκθέτει τίς ἀκολούθους ἀπόψεις του:

- Ἡ θέση τοῦ κ. Βουγιούκα μέ βρίσκει σύμφωνο. Θά ἤθελα μόνο νά προσθέσω ὁρισμένες σκέψεις σχετικά μέ τή δυνατότητα καί τή σκοπιμότητα ἐφαρμογῆς σέ ὅλα τά σχολεῖα τοῦ Κράτους τοῦ Προγράμματος, πού ἔχει συντάξει ἡ ὁμάδα μου γιά τή Με

λέτη τοῦ περιβάλλοντος.

1. Τό Πρόγραμμα αὐτό στηρίζεται σέ μιά νέα παιδαγωγική φιλοσοφία ἀναφορικά μέ τήν ἐπιλογή καί ὀργάνωση τοῦ ὑλικοῦ, καθώς καί μέ τήν διδακτική προσέγγιση.

Γιά νά ἔχωμε, ἐπομένως, τά ἐπιθυμητά ἀποτελέσματα εἶναι ἀνάγκη:

α) νά γίνη ἐπαρκής ἐνημέρωση τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καί β) νά σταλοῦν οἱ λεπτομερεῖς ὁδηγίες γιά τόν τρόπο διδασκαλίας κάθε ἑνότητας, πού περιέχονται στά φύλλα ἐργασίας γιά τό δάσκαλο.

3. Ἄν οἱ προϋποθέσεις αὐτές δέν ἱκανοποιηθοῦν, φοβοῦμαι πώς οἱ δάσκαλοι μας δέ θά μπορέσουν νά ἀνταποκριθοῦν στίς ἀπαιτήσεις τοῦ νέουΠρογράμματος.

4. Στό ἐρώτημα ἄν, παρά τήν ἀδυναμία αὐτή, θά ἦταν προτιμότερο νά δοθῆ αὐτό τό Πρόγραμμα μέ τίς ὁδηγίες πού ὀργανικά περιέχονται σ'αὐτό, ἀνεξάρτητα ἀπό τά φύλλα ἐργασίας, σέ ἀντικατάσταση τοῦ ἰσχύοντος, θά ἀπαντοῦσα ἀνενδοίαστα ναί. Γιατί, πέρα ἀπό τυχόν ἄλλα πλεονεκτήματά του, ἔχει νά προσφέρει στόν δάσκαλο κάτι τό θετικό καί συγκεκριμένο πού δέν ἔχουν ἄλλα Προγράμματα: μεθοδικά καί ἐπιστημονικά διαρθρωμένες ἑνότητες, σαφῶς καθορισμένους στόχους γιά κάθε ἑνότητα, συγκεκριμένες δραστηριότητες μαθητῶν καί δασκάλου συναφεῖς μέ τούς στόχους καί ὑποδείξεις γιά χρήση ἑποπτικῶν μέσων καί γιά ἀξιολόγηση τῆς ἐργασίας.

- Ἐπίσης θά ἤθελα νά προσθέσω ὅτι καί τό Πρόγραμμα γιά τή γλώσσα(εἰδικότερα τό μέρος πού σχετίζεται μέ τή Γραμματική καί τό Συντακτικό) θά μποροῦσε νά ἐφαρμοστῆ ἐφέτος σέ ὅλα τά σχολεῖα.

Θά ἔλεγα μάλιστα πώς εἶναι τό πιό πρόσφορο, ἀλλά καί τό πιό ἐπίκαιρο , ἀφοῦ πρόκειται γιά τήν πρώτη συστηματική δουλειά πάνωστή γλῶσσα, πού ἔγινε μετά τήν καθιέρωση τῆς Δημοτικῆς σέ ὅλες τίς βαθμίδες τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα ἐπί τῶν τεθεισῶν ἀπόψεων.

1) Ἡ ἄμεσος ἐφαρμογή τοῦ καταρτισθέντος ὑπό τῆς ὁμάδος πειραματισμοῦ προγράμματος διά τάς δύο πρώτας τάξεις, ἔστω καί ἄν ἡ τελική ἀξιολόγησίς της ἀποβῆ θετική, συνεπάγεται σοβαρόν κίνδυνον ἀποτυχίας, ἐάν προηγουμένως δέν ἐνημερωθοῦν ἐπαρκῶς οἱ δάσκαλοι καί δέν πιστεύσουν εἰς τήν ἀνάγκην τῆς μεθοδικῆς ἀλλαγῆς. Καί εἰς τό σημεῖον αὐτό συμφωνεῖ μέ τόν κ. Βουγιούκα διότι, ἐκτός τῶν ἄλλων, εἶναι λίαν πιθανόν νά ἐκδηλωθοῦν καί

σκόπιμοι ἀντιδράσεις, ὅπως συμβαίνει εἰς κάθε ριζικωτέραν μεταβολήν. 2)

2) Δέν θεωρεῖ ἐπαρκεῖς τάς μικροβελτιώσεις εἰς τό πρόγραμμα τῶν δύο πρώτων τάξεων καί διότι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τήν ἐκπαιδευτικήν καί παιδαγωγικήν δεοντολογίαν, ἀλλά καί διότι τοῦτο θά θεωρηθῇ ὑπό τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου ὡς πρόχειρος καί καθαρῶς ἐμβαλωματική λύσις.

3) Φρονεῖ, ὅτι, παρά τό ἐπεῖγον τοῦ πράγματος, εἶναι δυνατός ὁ ριζικώτερος ἐκσυχρονισμός τοῦ Α.Π. τῆς Α καί Β΄τάξεως καί εἰς τήν γενικήν δομήν του καί εἰς τά μορφωτικά του στοιχεῖα. Κρίνει ὡς ἄξιαν συζητήσεως τήν πρότασιν τοῦ κ. Μαραγκουδάκη περί ἀμέσου ἀναμορφώσεως τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος. Ἐπίσης φρονεῖ, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Μπενέκου σχετικῶς μέ τήν ἀναμόρφωσιν τῆς μελέτης τοῦ περιβάλλοντος βάσει τῶν συνταχθέντων πορισμάτων ἐκ τῆς γενομένης πειραματικῆς ἐρεύνης, εἶναι ἄξια νά μελετηθῇ ὑπό τοῦ τμήματος

4) Ἰδιαιτέρα προσοχή πρέπει νά δοθῇ εἰς τήν σύνταξιν τοῦ προγράμματος τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος διότι ἀπό τάς μικράς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κτίζονται μέσα εἰς τόν ζωντανόν λόγον αἱ πάγιαι δομαί τῆς γλώσσης δηλ. ἡ ὀρθή συντακτική πλοκή καί ἡ ὀρθή χρησιμοποίησις τῶν λέξεων μέσα εἰς τήν φράσιν κατά τήν ἐννοιολογικήν αὐτῶν σχέσιν.

Εἶτα παρελθούσης τῆς ὥρας, ἀποφασίζεται, ὅπως συνεχισθῇ ἡ συζήτησις πρός λῆψιν τελικῶν ~~σκοπῶν~~ ἀποφάσεων τήν Παρασκευήν, 25 Ἰουνίου. Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία καί ἡ παροῦσα ἐπικυροῦται ἀθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

38η Πρᾶξις

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 25ην Ἰουνίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15, συνῆλθεν εἰς Συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, ὡς Προέδρου
2) Θεμ. Βαρδάκη,
3) Κων/νου Πασσάκου,
4) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη
5) Νικολ. Βλουτίδη, ὡς μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθείς ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ, ἔλαβε μέρος καί ὁ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικός Σύμβουλος Γ. Μαραγκουδάκης ἐνῶ ἀπουσίαζον δεδικαιολογημένως οἱ ἐκ τῶν μελῶν του Σύμβουλοι Β' Δ. Ἀνδριόπουλος καί Κ. Πασσάκος.

Θέμα ἡμερησίας Διατάξεως: "Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Α'καί Β'τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου".

Ἐν ἀρχῇ ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα, ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, συνοφίζων, τά λεχθέντα κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν, λέγειτά ἀκόλουθα:

Κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν, προκειμένης τῆς προσωρινῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, διετυπώθησαν τρεῖς διάφοροι ἀπόψεις, ἀντιστοιχοῦσαι πρός ἰσαρίθμους προτεινομένας λύσεις: Αὗται εἶναι, ἐν συντομίᾳ αἱ ἀκόλουθοι:

α) Ἡ ἄμεσος ἐφαρμογή τοῦ καταρτισθέντος Προγράμματος ὑπό τῆς Διευθύνσεως Μελετῶν καί Προγραμμάτων βάσει τῶν πορισμάτων τῶν γενομένων εἰς τήν Ἀττικήν πειραματισμῶν. Ἡ λύσις αὕτη ἐθεωρήθη ὡς πρόωρος καί ἀνώριμος, διότι ἡ σχετική ἔρευνα δέν ἔχει δοκιμασθῇ καί εἰς ἄλλας περιοχάς τῆς χώρας.

β) Αἱ ἁπλαῖ μικροβελτιώσεις εἰς τό ἤδη ἰσχῦον Ἀν. Πρόγραμμα

./.

τουλάχιστον εἰς τάς δύο πρώτας τάξεις, ἀποτελοῦν λύσιν πρόχειρον καί ἁπλῶς ἐμβαλωματικήν, ἡ ὁποία διά τόν λόγον τοῦτον ἀποκρούεται ὑφ'ὅλων τῶν συμβόλων.

γ) Νά γίνῃ ἕνας ριζικώτερος ἐκσυγχρονισμός τοῦ Α.Π. εἰς τάς τάξεις αὐτάς, λαμβανομένων ὑπ'ὄψει τῶν σχετικῶν διεθνῶν δεδομένων τῆς σχολικῆς πράξεως καί τῶν ἐγκυροτέρων πορισμάτων τοῦ γενομένου πειραματισμοῦ.

Ἐφ'ᾧ καί καλεῖται τό τμῆμα ὅπως συνεχίσῃ τήν συζήτησιν πρός λῆψιν τελικῶν ἀποφάσεων.

Ὁ κ. Θ. Βαρδάκης λαβών τόν λόγον , ἐκθέτει τά ἀκόλουθα: Κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Α΄καί Β΄τάξεων δέν δύναται νά ἔχῃ ἐφαρμογήν ἡ ἀρχή βάσει τῆς ὁποίας ἐγένετο ὑπό τοῦ τμήματος τούτου ἡ προεργασία διά τήν προσωρινήν τροποποίησιν τοῦ Α.Π. τῶν μεσαίων καί ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ. Ἡ ἰδιομορφία τῶν Α΄καί Β΄τάξεων καί τό γεγονός ὅτι τό ὑπό ἀναμόρφωσιν Πρόγραμμα τῶν τάξεων τούτων θά ἀποτελέσῃ τήν ἀφετηρίαν διά μίαν ριζικήν ἀναμόρφωσιν ὁλοκλήρου τοῦ προγράμματος τοῦ Δημ. Σχολείου ἐπιβάλλουν μίαν οὐσιαστικωτέραν μεταβολήν καί ἀλλαγήν τῆς δομῆς αὐτοῦ.

Ἐπειδή:1) Πᾶσα οὐσιαστική ἀλλαγή τοῦ Προγράμματος πρέπει νά στηρίζεται εἰς ἐπιστημονικῶς ἐξηκριβωμένα δεδομένα .

2) Ὁ χρόνος πού ἔχει προσδιορισθῆ διά τήν ὁλοκλήρωσιν μιᾶς τόσον σημαντικῆς ἐργασίας εἶναι λίαν περιωρισμένος.

3) τό ὑπό τῆς ὁμάδος ἐργασίας ἐπεξεργασθέν καί πειραματικῶς εἰς περιωρισμένην κλίμακα ἐφαρμοσθέν νέον Α.Π. τῶν τάξεων τούτων, ἀκόμη καί εἰς περίπτωσιν θετικῆς ὑπό τοῦ τμήματος τούτου, ἀξιολογήσεως του, δέν δύναται νά καθιερωθῇ εἰς ὅλα τά σχολεῖα κατά τό προσεχῆ σχολικόν ἔτος, ἐλλείψει τῶν βασικῶν πρός τοῦτο προϋποθέσεων (σχετική ἐπιμόρφωσις ὅλων τῶν διδασκάλων τῶν τάξεων Α κ'Β, ἐκτύπωσις καί ἀποστολή ὑλικοῦ, ἄμεσος καθοδήγησις καί ἔλεγχος τῆς ἐργασίας κ.λ.π.)

4) Ἡ ἀναμόρφωσις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Α΄κ'Β΄τάξεων δέν εἶναι τόσον ὑπόθεσις νέας ὕλης ὅσον κυρίως θέμα καθιερώσεως νέων ἀρχῶν καί νέου συστήματος ὀργανώσεως καί ἐπεξεργασίας τῆς ὑπαρχούσης τοιαύτης.

Προτείνομεν 1) τήν διατύπωσιν γενικῶν ἀρχῶν καί εἰδικῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν, αἱ ὁποῖαι θά βοηθήσουν τόν διδ/λον νά ἐπεξεργασθῇ τό ὑπάρχον ὑλικόν ὑπό νέον πνεῦμα πού θά ἀποτελῇ καί τήν κατευθυντήριον γραμμήν τοῦ παραλλήλως ἐπεξεργαζομένου ὁριστικοῦ Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Εἰς τήν ἐργασίαν ταύτην πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ ἐμπειρίαι τῆς ὁμάδος ἐργασίας καί τά κρινόμενα ὡς ἀπολύ-

τως ὀρθά σημεῖα τοῦ πειραματισμοῦ. Ἡ ἀνάλογος πρόταση τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ (α'λύσις βελτίωσις τῆς διδακτέας ὕλης) ἀποτελοῦσα συνδυασμόν δύο ἑτερογενῶν Προγραμμάτων παρουσιάζει δυσκολίας εἰς τήν ἐφαρμογήν ἐφ'ὅσον , μάλιστα, συνδυάζεται καί μέ εἰσαγωγήν νέας μεθόδου διδ/λίας Α'' Αναγνώσεως.

2) Νά ἐπεκταθῇ ὁ πειραματισμός τῆς ἀττικῆς εἰς τά σχολεῖα τῶν ἑδρῶν τῶν 'Εποπτῶν Δημοτικῆς 'Εκπαιδεύσεως πρός ἔλεγχον καί συγκέντρωσιν στοιχείων διά τήν ὁριστικήν διαμόρφωσιν τοῦ νέου Α.Π. τῶν Α'καί Β'τάξεων μέ προοπτικήν καθολικῆς ἐφαρμογῆς τούτου ἀπό τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1977-78. Ὁ κ.Ν.Βλουτίδης λαμβάνων τόν λόγον παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Α.Π. τῶν τάξεων Α'καί Β'πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν τά ἑξῆς:

α) Αἱ εἰς περιωρισμένην κλίμακα καί ἐπί ἐμπειρικῶν δεδομένων ἐπελθοῦσαι τροποποιήσεις εἰς τήν δομήν τῆς διδακτέας ὕλης, κατόπιν τῆς νέας ὀργανώσεως ταύτης ὑπό τῆς 'Ομάδος ἐργασίας.

β) Κατά τρόπον ἐνδεικτικόν μόνον τά ἀφηκριβωμένα συμπεράσματα ἐκ τῆς ἀξιολογήσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τάξεις τάς ἐν λόγῳ τάξεις διεξαχθείσης πειραματικῆς ἐρεύνης.

γ) Αἱ προκύψασαι νέαι μεθοδικαί διευθετήσεις τῆς διδακτέας ὕλης.

δ) Τά μορφωτικά ἐκεῖνα στοιχεῖα τά ὁποῖα ὑπάρχουν εἰς τό ἰσχῦον Α.Π. καί τά ὁποῖα εἶναι δυνατόν νά συμπληρώσουν καί βελτιώσουν τάς ὑπό τῆς 'Ομάδος ἐργασίας γενομένας ἀλλαγάς.

Κρίνεται σκόπιμον ὅπως κατά τήν παροῦσαν φάσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος, ἀποφευχθῇ πᾶσα ριζική ἀλλαγή τῆς διατάξεως καί τοῦ περιεχομένου τῆς διδακτέας ὕλης, ἥτις θά ἐστηρίζετο ἐπί ἐμπειρικῶν μόνον δεδομένων καί ἐπί τῶν ἀποτελεσμάτων μιᾶς καί μόνης πειραματικῆς ἐρεύνης. Εἶτα ὁ κ. Πασσᾶκος ἐκφέρει τήν γνώμην του ἔχουσα ὡς ἀκολούθως.

α) Εἶναι ἀνάγκη νά διαπιστωθῇ μήπως προβαίνομεν ἁπλῶς εἰς ἀλλαγήν τοῦ ὁμόματος τῶν μορφωτικῶν στοιχείων, ἐνῶ ταῦτα εἶναι τά ἴδια κατ'οὐσίαν πρός τά περιλαμβανόμενα ἀναλυτικά προγράμματα.

β) Προτείνει, ἔχοντες ὡς βάσιν τό Α.Π. τοῦ 1969, νά ἐπιφέρωμεν τάς ἐπιβαλλομένας τροποποιήσεις, χρησιμοποιοῦντες ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς γνωστῆς ὁμάδος ἐργασίας διά τό πρόγραμμα τῆς Α'καί Β'τάξεως κάθε στοιχεῖον ἀναμφισβητήτου ἀξίας καί ἀμέσου πρακτικῆς σκοπιμότητος.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ: α) Ὅτι κατά τήν ἀναμόρφωσιν ἔστω καί προσωρινήν τοῦ Α.Π. τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημ. Σχολείου, κυρίως θά πρέπει νά στηριχθῶμεν εἰς τήν εἰδικήν μας παι-

δαγωγικήν κατάρτισιν καί σχολικήν έμπειρίαν.

β) Ότι, μεταξύ τῶν ἀποφάσεων τοῦ τμήματος καί τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὑπό ἀναθεώρησιν προγράμματος, τό τελικόν σχέδιον αὐτοῦ πρέπει νά κυκλοφορήσῃ μεταξύ τῶν ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου, ὥστε νά ἔχωμεν καί τήν γνώμην αὐτοῦ.

Ὁ κ. Μαραγκουδάκης φρονεῖ, ὅτι πρέπει νά κρατηθῇ καί νά εἰσέλθῃ εἰς τό ὑπό ἀναθεώρησιν Α. Π. κάθε τι τό ὁποῖον εἶναι ἀποδεδειγμένως ὀρθόν. Ἐάν δέ κάτι ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀποδειχθῇ ἐσφαλμένον ἤ ἀμφισβητουμένης ἀξίας, νά ἀναθεωρηθῇ εἰς τό ἑπόμενον ἔτος.

Ὁ Πρόεδρος κ. Γπ. Παγιατάκης, κατακλείων τήν ἐπί τοῦ θέματος συζήτησιν συνοψίζει τάς διατυπωθείσας ἀπόψεις.

Μεθ' ὅ τό τμῆμα ἀποφαίνεται ὁμοφώνως:

α) Ὅπως προκριθῇ ἡ λύσις τῆς κατά τό δυνατόν οὐσιαστικωτέρας μεταβολῆς τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. τῶν τάξεων Α' καί Β' Δημοτικοῦ, βάσει τῶν συγχρόνων ἐπιστημονικῶν δεδομένων, τῶν συμπερασμάτων τῆς ζωσης σχολικῆς ἐμπειρίας καί ἐπικουρικῶς τῶν μᾶλλον ἀπηχιβωμένων πορισμάτων τοῦ γενομένου πειραματισμοῦ εἰς τά Σχολεῖα Ἀττικῆς.

β) Ὅπως ἀπό τῆς προσεχοῦς συνεδρίας χωρίσωμεν εἰς τό ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Α.Π. τῆς Α' καί Β' τάξεως ἀναλάβῃ δέ τήν σχετικήν εἰσήγησιν ἡ ἐργασθεῖσα εἰς τήν ὁμάδα ἐργασίας τοῦ προγράμματος τῶν τάξεων τούτων κα Κ. Μουστάκα.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Γπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ/ΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠ/ΚΩΝΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 39η

'Εν 'Αθήναις σήμερον τήν 28ην 'Ιουνίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου 'Εκπ/κῶν Μελετῶν 'Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς 'Εκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:1) Σπ. Παγιατάκη, Προέδρου 2) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 3) Κων/νου Πασσάκου, 4) Βασιλείου Κονιδιταιώτη καί 5) Νικολάου Βλουτίδη , μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου. Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθέντες ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ, παρέστησαν καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι 1) Καλλιόπη Μουστάκα, 2) Γεώργιος Μαραγκουδάκης, 3) 'Αριστείδης Βουγιούκας, καί 4) 'Αντώνιος Μπενέκος, ἐνῶ ἀπουσίασεν δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος Δημήτριος 'Ανδριόπουλος.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:"Παρατηρήσεις ἐπί τῶν Γλωσσικῶν Μαθημάτων Α' καί Β' τάξεων τοῦ ἐν ἰσχύει προγράμματος".

'Εν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης προέβη εἰς ἀνακεφαλαίωσιν τῶν συμπερασμάτων τῆς τελευταίας συνεδρίας ἐχόντων οὕτω:

1) Ὅπως προτιμηθῇ ἡ λύσις τῆς κατά τό δυνατόν οὐσιαστικωτέρας μεταβολῆς τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. τῶν Α' καί Β' τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, βάσει τῶν συγχρόνων ἐπιστημονικῶν δεδομένων, τῶν συμπερασμάτων τῆς ζώσης σχολικῆς ἐμπειρίας καί ἐπικουρικῶς τῶν ἠξιολογημένων καί ἀνεπιφυλάκτως δεκτῶν γενομένων πορισμάτων τοῦ γενομένου πειραματισμοῦ εἰς τά σχολεῖα 'Αττικῆς.

2) Ὅπως ἀπό τῆς συνεδρίας ταύτης χωρίσωμεν εἰς τό ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Α.Π. τῆς Α' καί Β' τάξεως μέ εἰσηγήτριαν τήν καν Καλλιόπην Μουστάκα.

Μεθ'ὅ ἡ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγήτρια παρατηρεῖ ἐν περιλήψει τά ἀκόλουθα:

Τό "ἐν ἰσχύει" Α.Π ὑστερεῖ ὡς πρός τά ἀκόλουθα:

./.

α) Τή φιλοσοφική του ὑποδομή. Εἶναι βασισμένο σέ παραδοσιακά μόνο πρότυπα καί σέ παλαιωμένα ἐκπαιδευτικά συστήματα Δέν ὑπάρχουν αἱ βασικαί ἀρχαί κάθε συγχρόνου γλωσσικοῦ προγράμματος, πού διά ὅλα τά μαθήματα καί ἰδιαίτερα γιά τό γλωσσικό πρέπει νά εἶναι: ἡ παιδοκεντρικότητα, ἡ ἐξατομίκευση τῆς διδασκαλίας ἡ συνεργατικότητα τῶν μαθητῶν, ἡ αὐθορμησία στήν ἐκδήλωση τῶν ἐνδιαφερόντων τῶν μαθητῶν καί γενικά ἡ ἐργαστηριακή μορφή τῶν χώρων διδασκαλίας καί ἡ ἐλεύθερη σχολική ἀτμόσφαιρα.

β) Τόν σκοπόν ἀπό τόν ὁποῖον λείπει ἡ γενικότερη θεώρηση τοῦ μαθήματος, σάν μέσου γιά τήν πνευματική ἀνάπτυξη, τή συναισθηματική καλλιέργεια, καί τήν κανονική προσαρμογή τοῦ μαθητῆ. Ὁ σκοπός εἶναι ἁπλῶς ἄθροισμα ὁρισμένων μόνον στόχων.

γ) Τούς εἰδικούς στόχους, στούς ὁποίους δέν περιλαμβάνονται σημεῖα τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος τά ὁποῖα θεωροῦνται σήμερα ἀπαρα τητα γιά τήν γλωσσική ἐκπαίδευση τῶν μαθητῶν. Οἱ τομεῖς αὐτοί εἶναι:

- ἀκρόαση (νέο Α.Π. ,σελ. 9-10)
- ἐννοιολογικό λεξιλόγιο (Νέο Α.Π., σελ, 14-17)
- ἀσκήσεις γραπτοῦ λόγου (Νέο Α.Π. σελ. 27-29)
- δημιουργική γραπτή ἔκφραση (Νέο Α.Π. σελ. 30-33)
- χρήση βιβλιοθήκης (Νέο Α.Π., σελ. 65-69)

δ) Τή μέθοδο: Δέν ὑπάρχουν μεθοδικαί ὁδηγίαι γιά τόν δάσκαλο ἀναλυτικά "οὔτε ὡς πρός τάς διαφόρους τεχνικάς τῆς διδασκαλίας οὔτε ὡς πρός τήν ἀξιολόγηση τῆς ἐργασίας τῶν μαθητῶν καί τήν αὐτο-αξιολόγηση τῆς προσπάθειας τοῦ δασκάλου.

Ἐν συνεχεία ὁ προσκληθείς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου Εἰδικός Σύμβουλος παρά τῷ ΚΕΜΕ κ. Ἀρ. Βουγιούκας, ὁρισθείς ὡς δεύτερος εἰσηγητής θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ τμήματος τά ἀκόλουθα:

"Μερά τήν καθιέρωση τῆς δημοτικῆς σέ ὅλη τή γενική ἐκπαίδευση ἐπιβάλλεται ἡ σύνταξη ἀναλυτικοῦ προγράμματος γραμματικῆς γιά τό δημοτικό, τό γυμνάσιο καί τό λύκειο. Εἶναι κάτι πού δέν μπορεῖ νά περιμένει, γιατί στό κεφάλαιο αὐτό ἴσχυαν ἄλλα πράγματα ὡς τώρα.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΕΜΕ

Μέχρι πολύ πρόσφατα οἱ περισσότεροι εἴχαμε συνηθίσει στήν ἰδέα ὅτι ἄλλοτε στίς τρεῖς καί ἄλλοτε στίς τέσσερες πρῶτες τάξεις τοῦ δημοτικοῦ διδασκόταν ἡ δημοτική καί στίς δυό ἤ τρεῖς τελευταῖες ἡ καθαρεύουσα. Θά περίμενε λοιπόν κανείς καί ἀνάλογη πρόβλεψη στά ἀναλυτικά προγράμματα: ἀντίστοιχη δηλαδή γραμματική ὕλη τῆς δημοτικῆς καί τῆς καθαρεύουσας.

Ἡ πραγματικότητα ὅμως δέν εἶναι ἀκριβῶς ἔτσι. Ἄν ἐξαιρέσωμε τή φωτεινή παρένθεση πού ἄνοιξε ἡ μεταρρύθμιση τοῦ 1964, ἡ γλωσσική πολιτική ὅλων τῶν μεταπολεμικῶν κυβερνήσεων, καί πολύ περισσότερο φυσικά τῆς δικτατορίας, ἦταν σαφῶς ὀπισθοδρομική. Ὑλοποίηση τῆς πολιτικῆς ἐκείνης ἦταν ἡ ἐπίμονη προσπάθεια γλωσσικοῦ καθαρμοῦ καί λεξιλογικῆς ὀρθοπεδικῆς, πού ξεκινοῦσε ἀπό τήν πρώτη κιόλας τάξη τοῦ δημοτικοῦ. Ἔτσι ἔκαμαν τήν ἐμφάνιση τους ἀπό τό Ἀλφαβητάριο ἀκόμα γλωσσικά τέρατα, ὅπως ἐκεῖνα τά "κτυπᾶ τό ὡρολόγι","ἐφύσησε","ηὐχαρίστησε", καί παραπέρα "ὁ Θανασάκης ἐξυπνᾶ", τά ἡμεροδούλεια των" κλπ.κλπ.

Στό ἀναλυτικό πρόγραμμα τοῦ 1969 διαβάζομε ὅτι ἕνας ἀπ'τούς σκοπούς τοῦ μαθήματος "Ἑλληνική γλῶσσα" γιά ὅλες τίς τάξεις εἶναι:

"νά καταστήση τούς μαθητάς προοδευτικῶς ἐγκρατεῖς τῆς γραμματικῆς καί τοῦ συντακτικοῦ τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης.

Λίγο παρακάτω σκοπός τῶν ἐκφραστικῶν γλωσσικῶν ἀσκήσεων καί ἀνακοινώσεων ὁρίζεται"ἡ τελεία χρῆσις τῆς μητρικῆς γλώσσης".

Στό, μάθημα "Ὀρθογραφία" σκοπός, γιά ὅλες τίς τάξεις, εἶναι "ἡ ἀπόκτησις ὑπό τῶν μαθητῶν τῆς ἱκανότητος τῆς ὀρθῆς γραφῆς, γραμματικῶς καί συντακτικῶς, τῆς πανελληνίου καί καλλιεργημένης γλώσσης".

Στήν Ε' καί ΣΤ' τάξη σκοπός τῆς ἀναγνώσεως εἶναι "ἡ ρέουσα, λογική καί μετ'ἤθους ἀνάγνωσις κειμένων εἰς ἁπλῆν καθαρεύουσαν".

Ἀναρωτιέται κανείς ἄν ὁ συντάκτης τοῦ προγράμματος ἐννοεῖ τό ἴδιο πράγμα μέ τήν ἐναλλακτική χρήση τῶν ὅρων "νεοελληνική", "μητρική", "πανελλήνιος καλλιεργημένη γλῶσσα" ἤ τί τέλος πάντων ἐννοεῖ καί ποιές διαφορές βλέπει ἀνάμεσα σ'αὐτή τή γλῶσσα τῶν κατωτέρων τάξεων καί στήν"ἁπλῆ καθαρεύουσα" τῶν ἀνωτέρων - ἤ τίς θεωρεῖ ἀσήμαντες, ὥστε ν'α μή χρειάζεται διαφορετική γραμματική. Γιατί ἔχει κανείς πολλές ἀμφιβολίες ἄν αὐτά πού δίνει γιά τίς τρεῖς πρῶτες τάξεις εἶναι γραμματική τῆς δημοτικῆς. Ἕνα σημεῖο τοῦ προγράμματος γιά τή γραμματική στή Β' τάξη εἶναι ἰδιαίτερα ἀποκαλυπτικό. Διαβάζομε λοιπόν ὅτι "ἡ κλίσις τῶν ὀνομάτων ..... ἐπιβάλλεται νά περιορίζεται εἰς

./.

ὀνόματα ἀρσενικά καί θηλυκά τῆς πρώτης κλίσεως καί ἀρσενικά καί οὐδέτερα τῆς δευτέρας, ἀποφευγομένων τῶν ὀνομάτων , τά ὁποῖα ἔχουν διαφορετικούς τύπους εἰς τήν καθαρεύουσαν, πρός ἀποφυγήν μελλοντικῆς συγχύσεως τῶν μαθητῶν ἐκ τῶν διπλοτυπιῶν.κλπ."

Τό εὔγλωττο αὐτό ἀπόσπασμα δείχνει τή γραμμή πλεύσεως πού υἱοθετήθηκε στό πρόγραμμα τῆς γραμματικῆς. Τό πρόγραμμα περιέλαβε ἀπό τή γραμματική τῆς δημοτικῆς ὅ,τι ὁ συντάκτης της νόμισε ὅτι δέν θά ἐρχόταν σέ σύγκρουση μέ τήν καθαρεύουσα. Ἀλλά τά ἀσυμβίβαστα δέν συμβιβάζονται μέ τό στανιό. Ἀκόμα καί τά ~~ἀσυμβίβαστα~~ πρωτόκλιτα ὀνόματα πού κατονομάζει ἔχουν διαφορετικούς τύπους στήν καθαρεύουσα(ὁ ἐργάτης-οἱ ἐργάτες, ἡ βροχή -οἱ βροχές). Ἡ γραμματική τῆς δημοτικῆς δέν εἶναι ἐκεῖνο πού τόν ἐνδιαφέρει , γι'αὐτό καί δέν χρησιμοποιεῖ τή νέα ἐπιστημονική ὁρολογία τῆς δημοτικῆς. Γράφει π.χ. "δίφθογγοι" καί ἐννοεῖ τά δίψηφα φωνήεντα καί τούς συνδυασμούς.

Τό πρόγραμμα τῆς γραμματικῆς ἔχει καί ἄλλες χονδροειδεῖς ἀτέλειες. Ἐπισημαίνω τίς κυριώτερες:

1. Περιορίζεται σέ ξερή παράθεση γραμματικῆς ὕλης, χωρίς νά τή συνδέη μέ τή σύνταξη, στήν ὁποία σπάνια ἀναφέρεται.
2. Ἡ ἁπλῆ κατονομασία ὁρισμένων ἐνοτήτων ἀφήνει πολλά ἐρωτηματικά. π.χ. Α΄τάξη: " Τά κυριώτερα σημεῖα στίξεως". Ποιά εἶναι αὐτά τά κυριώτερα καί ποιά ἀπό αὐτά πρέπει νά μάθη τό παιδί νά τά χρησιμοποιεῖ ὄχι μόνο κατά τήν ἀνάγνωση ἀλλά καί στά γραπτά του κείμενα.
Ἤ πάλι στήν Α΄ τάξη :"Διάκρισις τελείας καί ἀτελοῦς προτάσεως". Αὐτό πιά εἶναι πού θέλει κι ἄν θέλει ἐπεξηγήσεις.
3. Ἡ παράθεση γραμματικῆς ὕλης τελείως ἀσυμβίβαστης πρός τήν ἡλικία τῶν παιδιῶν.
Π.χ. "Τονισμός μακρᾶς παραληγούσης".
4. Ἡ παράλειψη πολλῶν ἄλλων στοιχείων ἀπό τή γραμματική τῆς δημοτικῆς - στοιχείων πού ἔχουμε περιλάβει στό ἀναλυτικό πρόγραμμα τῆς δημοτικῆς - στοιχείων πού ἔχουμε περιλάβει στό ἀναλυτικό πρόγραμμα τῆς ὁμάδας τοῦ πειραματισμοῦ.

Οἱ ἀτέλειες αὐτές μνημονεύονται παρεπιπτόντως. Ἡ βασική διαπίστωσις εἶναι ὅτι δέν ἔχομε πρόγραμμα γραμματικῆς γιά τό δημοτικό καί ἐπομένως δέν μπαίνει ἐδῶ θέμα μικροβελτιώσεων ἤ προσθαιρέσεων, ὅπως σέ ἄλλα μαθήματα. Χρειάζόμαστε καινούργιο πρόγραμμα καί,μιά πού θά γίνη ἀπό τήν ἀρχή, πρέπει νά φροντίσωμε νά εἶναι ὁλοκληρωμένο ἀπό κάθε ἄποψη.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος τό θέμα ἐπείγει, ὄχι μόνο γιατί τά σχολεῖα μας εἶναι χωρίς πρόγραμμα γραμματικῆς, ἀλλά καί γιατί τό πρόγραμ

μα τοῦ δημοτικοῦ πρέπει νά προηγηθῆ ,προκειμένου νά τό ἔχουν ὑπ'ὄψη τους οἱ ἀντίστοιχοι συντάκτες γιά τό Γυμνάσιο.

Σχετική προεργασία ὑπάρχει. Εἶναι τό πρόγραμμα πού ἔχει συντάξει ἡ ὁμάδα τοῦ πειραματισμοῦ γιά τίς δυό πρῶτες τάξεις. Ἄν ἡ Ἐπιτροπή τό υἱοθετήσει-ὅπως εἶναι ἤ ἀναθεωρημένο- ἔχομε ἤδη στά χέρια μας ἕνα μέρος τῆς δουλειᾶς. Ἀπομένει τό πρόγραμμα τῶν ὑπολοίπων τεσσάρων τάξεων, πού πρέπει καί αὐτό νά εἶναι ἕτοιμο μέσα στούς ἑπόμενους δυό μῆνες.

Εἶτα ὁ κ. Θεμ. Βαρδάκης λαμβάνων τόν λόγον, Παρακαλεῖ νά ἀποσαφηνισθῆ ἡ ἔκτασις καί τό βάθος τῆς ἐπιχειρωμένης ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Ακαί Β΄τάξεων. Ὑπάρχει λέγει, εἰς τό σημεῖο αὐτό ἀσάφεια. Βεβαίως ἔχουν προταθῆ καί συζητηθῆ τρεῖς λύσεις.Ἡ διαφωνία ὅμως μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος ἐπί τοῦ θέματος καθιστᾶ ἔτι προβληματικήν τήν κατάστασιν. Νά καθορισθῆ σαφῶς ἡ θέσις ὥστε ἑκάστη περαιτέρω ἐνέργεια νά ἐναρμονίζεται πλήρως πρός τήν υἱοθετηθεῖσαν γραμμήν.

Ἀναφέρεται ἀκολούθως εἰς θέματα διαδικασίας καί παρακαλεῖ ὅπως εἰς ἑκάστην συνεδρίαν διατυποῦται σαφῶς ἡ ἀπόφασις, ἥτις νά ἀναγιγνώσκεται πρός ἐπικύρωσιν κατά τήν ἑπομένην συνεδρίαν.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης προτείνει νά τηρηθῆ ἡ ἑξῆς διαδικασία.
α) Κριτική τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος Α΄καί Β΄τάξεων.
β) Ἀξιολόγησις τῆς δοκιμαστικῆς προσπαθείας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Α.Π. Α΄ Β΄τάξεων τῆς ὁμάδος τῆς τ. Δ/νσεως Μελετῶν.
καί γ) Ἀπόφασις περί τῆς ἐκτάσεως τῆς προσωρινῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Α.Π. τῶν Α΄Β΄ὑπό τοῦ ΚΕΜΕ.

Μεθ'ὅ λαμβάνων τόν λόγον ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης , προτείνει τά ἀκόλουθα:
1) Δέον νά ἀναμορφωθῆ τό ἰσχῦον Α.Π. τῶν ἐν λόγω τάξεων μερικῶς ὅσον ἀφορᾶ εἰς τόν γενικόν σκοπόν τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων.
2) Νά ἀποφευχθῆ κάθε ριζική ἀλλαγή τοῦ περιεχομένου καί τῆς διατάξεως τῆς ὕλης καί τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων καί νά δοθῆ ἰδιαιτέρα προσοχή εἰς τήν σύνταξιν τῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν.
3) Ἐκ τῶν πορισμάτων τῆς πειραματικῆς ἐρεύνης, τῆς διεξαχθείσης ὑπό τῆς ὁμάδος ἐργασίας, νά χρησιμοποιηθοῦν ὡρισμένα μόνον στοιχεῖα ὅιχως νά κινδυνεύση ἡ δομή καί ἡ ὀργάνωσις τῆς ὕλης τοῦ ἰσχύοντος Α.Π.
4) Προϋπόθεσις διά τήν ὑλοποίησιν τῶν ἀνωτέρων εἶναι ἡ λῆψις σχετικῆς ἀποφάσεως ὑπό τοῦ Τμήματος Α΄τοῦ ΚΕΜΕ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΕΜΕ

'Ο Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης, λαμβάνων τόν λόγον παρατηρεῖ τά ἑξῆς:

"1ον) Δέν γεννᾶται θέμα, ἐπί τοῦ παρόντος, ριζικῆς ἀναμορφώσεως τοῦ προγράμματος. Τοῦτο θά γίνη ὅταν ὁλοκληρωθῆ ἡ ἀναγκαία προεργασία, καί ὁλοκληρωθῆ εἰς αὐτήν καί ἕνας εὐρύς πειραματισμός εἰς ὅσον τό δυνατόν μεγαλυτέραν κλίμακα.

2ον. Τό αὐτό πρέπει νά ἰσχύση καί διά τό Α.Π. τῆς Α'καί Β'τάξεως.

3ον) 'Επειδή ὅμως ἐπί τοῦ Α.Π. τῶν τάξεων αὐτῶν ἔχει προηγηθῆ ὁ γνωστός πειραματισμός, εἶναι δυνατόν, στηριζόμενοι εἰς ἐπαρκῶς ἠξιολογημένα πορίσματα αὐτοῦ, ἐνισχυόμενα καί ὑπό τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης καί τῆς διεθνοῦς σχολικῆς ἐμπειρίας, νά προέλθωμεν εἰς βαθυτέρας ἀλλαγάς ὑπό τό πνεῦμα ἀποφάσεων προγενεστέρων συνεδριῶν.

4ον) 'Επειδή διά νόμου ἐπεβλήθη ἡ δημοτική γλῶσσα εἰς τήν Γενικήν Παιδείαν καί ἔχει ἤδη ὁλοκληρωθεῖ ὑπό τῶν ἁρμοδίων ἐπιτροπῶν τοῦ ΚΕΜΕ ἡ ἀναμόρφωσις τῆς Γραμματικῆς Τριανταφυλλίδη, εἰς τόν τομέα τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος πρέπει νά εἴμεθα τολμηρότεροι καί νά συμπορευθῶμεν πρός τήν γενικήν γραμμήν τοῦ 'Υπουργείου. Μή λησμονῶμεν, ὅτι εἰς τάς δύο πρώτας τάξεις θεμελιοῦται εἰς τήν συνείδησιν τῶν μικρῶν μαθητῶν οἱ διαρθρωτικοί μηχανισμοί τῆς γλώσσης καί ὅτι, συνεπῶς, τό γλωσσικόν μάθημα πρέπει νά στηριχθῆ εἰς τήν γλωσσικήν πραγματικότητα τῆς ζωῆς καί τήν συνταχθεῖσαν γραμματικήν τῆς δημοτικῆς γλώσσης.

5ον) Πρός τόν σκοπόν τοῦτον ἐπιβάλλεται, ἄνευ περαιτέρω χρονοτριβῆς, ἀπό τῆς προσεχοῦς συνεδρίας νά προχωρήσωμεν εἰς τό θετικόν ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν τό τμῆμα ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι :

"Οπως, ἀπό τῆς προσεχοῦς συνεδρίας, ἀρχίση ἡ κριτική τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων τῶν τάξεων Α' καί Β' καί διατυπωθῆ ὁ σκοπός αὐτῶν ὑπό τό φῶς τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης καί συγχρόνου γλωσσικῆς πραγματικότητος.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος πρός συζήτησιν, λύεται ἡ συνεδρία.

'Η Γραμματεύς

'Ο Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Σ. Στεφανίδου

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ 40η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 30ὴν Ἰουνίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 9.00 π.μ. καὶ ἐν τῷ Κατασταλματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Κ.Ε.Μ.Ε. Ἑρμοῦ 15) συνῆλθεν εἰς συνεδρίον τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, προέδρου, 2) Θεμιστοκλῆ Βαρδάκη, 3) Κωνσταντίνου Παπαδάκου, 4) Βασιλ. Κουδουτσάκη, 5) Νικολάου Βλουτίδη, μελῶν, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου. Εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθέντες ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε., παρέστησαν καὶ οἱ παρὰ τῷ Κ.Ε.Μ.Ε. Εἰδικοὶ Σύμβουλοι, Καλλιόπη Μουστάκα, καὶ Γεώργιος Μαραγκουδάκης, ἐνῷ ἀπουσίαζε δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος Β' Δημ. Ἀνδριόπουλος.

ΘΕΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ

Συνέχεια τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος: "Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων Α' καὶ Β' τάξεων τοῦ ἐν ἰσχύϊ Προγράμματος καὶ σὴ τοῦ σκοποῦ τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης, καλεῖ τὰ μέλη τοῦ Τμήματος, ὅπως ἐπιληφθοῦν τῆς ἐξετάσεως τοῦ σκοποῦ τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων, ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Α' καὶ Β' τάξιν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὁ ἴδιος, ἀρχόμενος τῆς τριτικῆς τοῦ σκοποῦ τούτου, ὑποδεικνύει τὰ πρωτά αὐτοῦ σημεῖα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐν περιλήψει τὰ ἀκόλουθα: Ἰον : Ὁ σκοπὸς τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος ὄχι μόνον εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον πρέπει νὰ εἶναι ἑνιαῖος, διότι ἑνιαία εἶναι καὶ ἡ ὑποστασις τῆς γλώσσης, ἡ δὲ διαφορὰ τῆς γλωσσικῆς ὕλης ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν εἶναι διαφορὰ βάθους καὶ πλάτους ἐν τῇ

./.

ἐννοίᾳ ὅτι τὰ διδαχθέντα εἰς ἑκάστην προηγουμένην τάξιν γλωσσικὰ στοιχεῖα διευρύνονται καὶ ἐμπλουτίζονται, ἐνῷ ταυτοχρόνως γίνεται πληρεστέρα ἐμβάθυνσις καὶ συνειδητοποίησις αὐτῶν.

Συνεπῶς, ἡ ἐν τῇ παραγράφῳ Ι τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Β.Δ. 702 30/10/1969 περὶ Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου "περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ μαθήματος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ὅτι οὗτος διαφέρει ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν εἶναι ἐσφαλμένος.

Ἐπίσης τὰ περὶ ἀναπτύξεως τῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν πρὸς ἔκφρασιν τῶν διανοημάτων των, διὰ τὰς μικρὰς τοιαύτας τάξεις, δὲν εὑρίσκεται ἐπιστημονικῆς, διότι οἱ μικροὶ μαθηταί, ζῶντες ἐκάστοτε ἓν ἐντελῶς ψυχικὸν γεγονός, (βίωμα) κατὰ τὰ δεδόγματα τῆς συγχρόνου ψυχολογίας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποσπάσουν τὰ διανοήματά των ἀπὸ τὸ συγκεκριμένον βίωμα ὑπὸ τοῦ ὁποίου διακατέχονται καὶ νὰ τὰ ἐκφράσουν αὐτοτελῶς μὲ γραπτὸν ἢ προφορικὸν λόγον. Ἐπίσης τὰ περὶ "ἐγκρατείας τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης, ἔχοντα ὡς ὑποκρυπτόμενον στόχον τὴν καθαρεύουσαν, ἀπιβάλλεται νὰ ἀναθεωρηθοῦν εἰς τὸ ὑπὸ ἀναμόρφωσιν πρόγραμμα καὶ νὰ διατυπωθοῦν κατὰ τρόπον ἐντελῶς διάφορον.

Ἡ κυρία Μουτάφα, λαμβάνουσα τὸν λόγον, ὑποστηρίζει τὰ ἀκόλουθα: "Σκοπὸς τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἶναι βασικὸ νὰ βοηθήσῃ τὸν μαθητὴν νὰ κάμῃ κτῆμα του τὸν γλωσσικὸν θησαυρὸν καὶ τὸν μηχανισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο πού του ἐπιτρέπουν οἱ δυνατότητές του, ὥστε ἡ ἐπίδρασις τῆς γλώσσης εἰς τὴν νόησιν νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ καὶ ἡ προφορικὴ καὶ γραπτὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸ περιβάλλον νὰ εἶναι ἐπιτυχής".

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ προέδρου τί ἐννοεῖ μὲ τὴν φράσιν "νὰ κάμῃ τὸ παιδὶ κτῆμα του τὸν γλωσσικὸν θησαυρόν", ἡ κ. Μουτάφα ἀπαντᾷ ὅτι τοῦτο εἶναι θέμα διατυπώσεως καὶ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ πλουτισθῇ ἡ γλῶσσα ἀπὸ ἀπόψεως λεξιλογικῆς, φρασεολογικῆς, κ.λ.π.

Ὁ κ. Ν. Βλουτίδης, λαμβάνων τὸν λόγον, παρατηρεῖ τὰ ἀκόλουθα:

"Κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ σκοποῦ τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως ἡ

./.

ἀλληλεπίδρασις διανοήσεως καί λόγου: Ἡ διανόησις συθμίζει τόν λόγον καί διαφοροποιεῖ τήν ἔκφρασιν ἤ γλωσσικήν διατύπωσιν, ἀλλά καί ὁ λόγος ἐπηρεάζει τήν διανόησιν. Αὕτη προηγεῖται τοῦ λόγου καί ὑπάρχει ἀνεξαρτήτως τῆς γλωσσικῆς διατυπώσεως. Τά γλωσσικά μορφώματα θά ἦσαν κενά ἄνευ διανοημάτων.

Ἡ γλῶσσα, κατά συνέπειαν, χρησιμεύει ὡς ὄργανον ἐκφράσεως τῶν σκέψεων καί ὁλοκλήρου τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ παιδιοῦ καί μέσον ἐπικοινωνίας καί κατανοήσεως τῶν σκέψεων καί τῶν συναισθημάτων τῶν ἄλλων.

Διά τῶν ποικίλων μορφῶν τῶν λέξεων, πρέπει νά ἐπιδιώκεται ἡ βαθμιαία μύησις τοῦ παιδιοῦ εἰς τό ἐσωτερικόν περιεχόμενον τῆς γλώσσης διά νά συνηθῇ νά ἔλθῃ εἰς ἐπαφήν μέ τήν οὐσίαν καί τό περιεχόμενον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, δηλαδή τόν Ἑλληνικόν μας πολιτισμόν εἰς ὅλας του τάς ἐκδηλώσεις καί τάς μορφάς.»

Ὁ κ. Μαραγκουδάκης συμφωνεῖ μέ τήν διατύπωσιν, ὅτι τό παιδί πρέπει νά κάμῃ "κτῆμα του τό γλωσσικό θησαυρό». Μόνον νά ἤθελε νά προτοχθῇ ἡ ἐκμάθησις τοῦ μηχανισμοῦ τῆς γλώσσης καί νά ἐπακολουθήσῃ ἡ ἁρπαγή τοῦ "γλωσσικοῦ θησαυροῦ».

Ἐπεμβαίνων ἐκ νέου εἰς τήν συζήτησιν ὁ πρόεδρος κ. Παγιατάκης, τονίζει ὅτι πρέπει νά ἀποφευχθῇ εἰς τόν παιδικόν κόσμον τοῦ σκοποῦ εἰς τάς δύο πρώτας τάξεις οἱαδήποτε διατύπωσις ἡ ὁποία ἠμπορεῖ νά ἐνθαρρύνῃ τήν σκέψιν ὅτι τό παιδί χρησιμοποιεῖ τήν μητρικήν γλῶσσαν, ἠμπορεῖ νά ἐκφράσῃ καθαρά διανοήματα καί τοῦτο διότι τοιλάχιστον μέχρι τοῦ 9ου-10ου ἔτους -ὅπως ἔχουν ἀποδείξει ἐπιστημονικαί ἔρευναι- αἱ ἐσωτερικαί κατασκάσεις τοῦ παιδιοῦ εἶναι μικταί, ὅτι ἀποτελοῦν ἐνιαῖα ψυχολογικά γεγονότα εἰς τά ὁποῖα ἐσκότιμες καί μέ ὑπεροχήν τινα τοῦ συναισθηματικοῦ στοιχείου ἀναμειγνύονται συναισθήματα, ἐπιθυμίαι βουλήματα, σκέψεις κ.λ.π. τά ὁποῖα ἐν τῇ ἑνότητί των μᾶς δίδουν τόν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τοῦ παιδιοῦ.

Ὁ κ. Ν. Βλουτίδης, διαφωνῶν πρός τόν κ. Πρόεδρον, ἐξηγεῖται ὅτι καί εἰς τά μικρά παιδιά ὑπάρχουν ἀπολύτως

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Κ.Ε.Μ.Ε.

καθαρά διανοήματα, ὡς τοῦτο ἀπέδειξαν πρόσφατοι ψυχολογικαί ἔρευναι εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ ὅτι, κατὰ συνέπειαν, εἶναι ὀρθὴ ἡ διατύπωσις περὶ ἱκανότητος τοῦ παιδιοῦ πρὸς ἔκφρασιν τῶν διανοημάτων του.

-Ὁ κ. Μπέσσος, ἀνταπαντῶν, ἀποκρούει τὴν θέσιν ταύτην ὡς εὐρισκομένην εἰς διαφωνίαν πρὸς τὴν ψυχολογικὴν πραγματικότητα τοῦ παιδιοῦ.

Ὁ κ. Π. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ, ὅτι οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν γνωρίζουν τὴν στενὴν σχέσιν γλώσσης, καὶ διανοήσεως καὶ τὴν ἀλληλεπίδρασιν αὐτῶν.

Ὁ κ. Μαραγκουδάκης ζητεῖ νὰ τονισθῇ ἡ σχέσις τῆς γλώσσης μὲ τὴν διανόησιν, διότι εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ 1969 δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἀλληλοεξάρτησις γλώσσης καὶ σκέψεως.

Ὁ κ. Παπαδάκης προσθέτει ὅτι εἰς τὸν γενικὸν σκοπὸν τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸν διατύπωσίν του θὰ πρέπει σαφῶς νὰ παρουσιάζεται τὸ σημαντικὸν γεγονὸς μιᾶς ἀμοιβαιότητος, ἡ ὁποία ὑφίσταται μεταξὺ σκέψεως καὶ γλώσσης. Ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι μόνον ἓν ὄργανον ἐκφράσεως σκέψεων ἀλλ' ἡ ἰδία ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς νοήσεως τοῦ παιδιοῦ κατὰ τρόπον εὐθέως ἀνάλογον.

Ὁ κ. Βαρβάκης τονίζει ὅτι εἶναι αὐτονόητος ἡ σημασία τοῦ θέματος. Ὁ σκοπὸς καθορίζει τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ ἐνταχθῇ ἁρμονικῶς πᾶσα περαιτέρω ἐνέργεια ἀναμορφώσεως τοῦ Προγράμματος. Ἡ διατύπωσίς του πρέπει νὰ εἶναι σαφὴς καὶ περιεκτική. Ἀνάγκη νὰ ἀναφέρεται εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις τῆς λειτουργίας τῆς γλώσσης, χωρὶς αὐτὴ νὰ καταλήγῃ εἰς αὐτοσκοπὸν ἀλλὰ εἰς μέσον προαγωγῆς καὶ εὐημερίας τῶν ἀνθρώπων.

Μετ' ἐμπεριστατωμένην συζήτησιν καὶ κριτικὴν ἐπὶ τοῦ τεύχους ὑπὸ τοῦ Α.Π. σκοποῦ τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος, τὸ τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ἀντικαθιστᾷ τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ σκοποῦ τούτου ὡς ἑξῆς:

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἶναι νὰ κατοστήσῃ τὰ παιδιὰ ἱκανὰ νὰ ἀποκτήσουν τὸν ὄρυδν μηχανισμὸν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὥστε ἡ ἀλληλεπίδρασις γλώσσης καὶ νοήσεως νὰ εἶναι ἀποτελεσματική, νὰ ἐξασφαλισθῇ

./.

δέ δι' αὐτῆς ἡ ἐπιτυχὴς γραπτὴ καὶ προφορικὴ ἐπικοινωνία τοῦ παιδιοῦ μὲ τὸ περιβάλλον του.»

Μὴ ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ παροῦσα ὑπογράφεται ὡσημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Στ. Μαγιοτάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφία Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡ. ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

41ον Πρακτικόν Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 2αν Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9ηνπ.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) Ἑρμοῦ 15)συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ,ἀποτελούμενον ἐκ τῶν :1)Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου,2) Θεμ. Βαρδάκη 3) Κων/νου Πασσάκου, 4)Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 5) Νικολ. Βλουτίδη, μελῶν,παρουσία τῆς τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην,προσκληθέντες ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ,παρέστησανκαί οἱ παρά.τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Καλλιόπη Μουστάκα καί Γεώργιος Μαραγκουδάκης,ἐνῶ ἀπουσίαζε δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος Β΄ Δημ. Ἀνδριόπουλος.

Θέματα ἡμερησίας Διατάξεως: 1) Ἐπιμόρφωσις τῶν φοιτοξενουμένων εἰς τήν "Ἐθνικήν Ἑστίαν" Διδασκάλων.
2) Τό γλωσσικόν μάθημα εἰς τάς τάξεις Α΄καί Β΄
Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Θέμα 1ον. Ἐπιμόρφωσις τῶν φιλοξενουμένων εἰς τήν "Ἐθνικήν Ἑστίαν" Διδασκάλων. Ὁ κος Πρόεδρος, εἰσηγούμενος τό θέμα τοῦτο,λέγει, ὅτι κατ'ἔτος καί εἰς τρεῖς περιόδους φιλοξενοῦνται εἰς τήν "Ἐθνικήν Ἑστίαν" ἀνά 150 διδάσκαλοι. Κατά τό διάστημα τῆς φιλοξενίας των, ἐκτός τῶν ψυχαγωγικῶν ,πολιτιστικῶν, καλλιτεχνικῶν καί ἄλλων ἐκδηλώσεων,αἱ ὁποῖαι διοργανοῦνται πρός χάριν των,εἴθισται νά γίνεται πρός αὐτούς καί μερικαί ὁμιλίαι ἐπί παιδαγωγικῶν καί ἄλλων θεμάτων . Κατά παράκλησιν τῆς ἁρμοδίας Γενικῆς Δ/νσεως πρός τόν κ. Πρόεδρον τοῦ ΚΕΜΕ, κατά τήν ἁρξαμένην περίοδον τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καλεῖται , ὅπως ἐν τῇ ἁρμοδιότητι του ὁρίσῃ τά σχετικά θέματα τῶν ὁμιλιῶν, τά ὁποῖα θά πρέπει νά περιστρέφωνται περί ἕνα συνεκτικόν πυρῆνα, ὁ ὁποῖος , δι'ἑφέτος τουλάχιστον θά πρέπει νά ἀφορᾶ τήν συντελουμένην ἐκπαιδευτικήν ἀλλαγήν, τά προβλήματα καί τάς προοπτικάς της. Καλοῦνται λοιπόν τά

. / .

μέλη νά προτείνουν τά θέματα ταῦτα, εἰ δυνατόν δέ καί τούς ὁμιλητάς.

Ὁ κ. Βαρδάκης, λέγει ὅτι οἱ ὁμιλίες θά πρέπει νά ἔχουν ἐνδιαφέρον διά τούς δασκάλους. Ἐν ὄψει τῆς συντελουμένης μεταρρυθμίσεως οἱ δάσκαλοι θά πρέπει νά ἐξοικειωθοῦν πρός τό νέον πνεῦμα τό ὁποῖον διέπει ταύτην. Προτείνει σχετικάς ὁμιλίας ὥστε νά καταστοῦν οὗτοι φορεῖς τῆς ἀλλαγῆς. Εἰδικώτερον προτείνει νά ἀναπτύξῃ ὁ ἴδιος τό κάτωθι θέμα: "Ἐλευθερία καί καταναγκασμός εἰς τά πλαίσια τῆς παιδαγωγικῆς καί διδακτικῆς πράξεως μέ στόχον τήν προετοιμασίαν ἐλευθέρου καί δημοκρατικοῦ πολίτου".

Ὁ κ. Πασσάκος συμμερίζεται τάς ἀπόψεις τοῦ κ. Βαρδάκη, ὑπό τήν γενικήν των ἄποψιν καί εἰδικώτερον προσθέτει ὅτι χρήσιμον εἶναι νά δοθῇ μία διάλεξις εἰς τήν ὁποίαν αἱ γενικαί ἀρχαί τάς ὁποίας ἔθεσεν ὁ κ. Βαρδάκης νά ἐξατομικευθοῦν εἰς τάς κατά κατά χαρακτῆρα περιπτώσεις. Πρός τόν σκοπόν τοῦτον ὁ κ. Πασσάκος προσφέρεται νά διαπραγματευθῇ τό ἑξῆς θέμα: "Ἡ ἐξατομικευμένη ἀγωγή. εἰς ἀντικατάστασιν τῆς μαζικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὡς παιδαγωγική τακτική πρός διαμόρφωσιν ἐλευθέρας, δημοκρατικῆς αὐτονόμου καί ὁλοκληρωμένης προσωπικότητος".

Ὁ κ. Βλουτίδης προτείνει τά ἑξῆς θέματα:

1) Διατί οἱ μαθηταί αἰσθάνονται ἄγχος καί ἀνησυχίαν εἰς τό Σχολεῖον.

2) Προβλήματα προσαρμογῆς τῶν μαθητῶν εἰς τό Σχολεῖον.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης προτείνει τά ἀκόλουθα θέματα σχέσιν ἔχοντα μέ τήν ὑποχρεωτικήν 9ετῆ φοίτησιν.

1) Τά νέα νομοθετικά μέτρα.

2) Γενική Ψυχολογική θεώρησις τοῦ παιδιοῦ.

3) Οἱ προσωπικές σχέσεις εἰς τήν ἀγωγήν.

4) Οἱ ἀτομικές διαφορές τῶν παιδιῶν εἰς τήν σχολικήν πρᾶξιν.

5) Τό νέον ἀναλυτικόν πρόβλημα καί τό πρόβλημα τῆς διδακτέας ὕλης.

Ἐξ αὐτῶν δηλοῖ, ὅτι εὐχαρίστως δέχεται νά διαπραγματευθῇ τό πέμπτον.

Μεθ' ὅ προτείνεται ὁμοφώνως ὅπως τά ἐπιλεγέντα θέματα τεθοῦν ὑπ' ὄψιν τοῦ κ. Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΕΜΕ

./.

Θέμα 2ον: "Τό γλωσσικόν μάθημα εἰς τάς τάξεις Α'καί Β".

Ἐν ἀρχῇ ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιαβάκης θέτει ὑπ'ὄψει τοῦ τμήματος τόν κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν διατυπωθέντα γενικόν σκοπόν τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος καί παρακαλεῖ τήν καν Μουστάκα, ὅπως συνεχίσῃ τήν εἰσήγησίν της ἐπί τῶν εἰδικωτέρων σκοπῶν τοῦ μαθήματος πρός πληρεστέραν διευκρίνησιν τοῦ καθολικοῦ σκοποῦ. Ἐν συνεχεία ἡ κα Μουστάκα λαβοῦσα τόν λόγον εἰσηγεῖται ἐν περιλήψει τά ἀκόλουθα:

"Οἱ εἰδικοί σκοποί τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ὁ μαθητής μέ τή συστηματική διδασκαλία τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος θά ἐνισχυθῇ στά ἀκόλουθα σημεῖα:

1) Νά ὀργανώσῃ τό γλωσσικόν ὑλικόν πού φέρνει μαζί του καί νά τό πλουτίσῃ ἀνάλογα μέ τίς δυνατότητες του,τίς ἀτομικές καί τοῦ περιβάλλοντος.

2) Νά συνηθίσει νά ἀκούει, νά ρωτᾶ καί νά ἀπαντᾶ σωστά καί νά ἀσκηθῇ στό διάλογο καί τή συζήτηση, ὥστε νά γίνει δυνατή ἡ σωστή ἐπικοινωνία του μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους.

3) Νά ἀσκηθεῖ στήν ὀρθή προφορική ἔκφραση.ὥστε νά μπορεῖ νά μεταφέρει σέ ζωντανό προφορικό λόγο ἐμπειρίας καί βιώματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

4) Νά ἀσκηθεῖ στή γραπτή διατύπωση σκέψεων καί συναισθημάτων ὥστε ἀπό τήν πρώτη σχολική ἡλικία νά εἰσαχθεῖ δημιουργική γραπτή ἔκφραση.

5. Νά ἀσκηθεῖ στήν ἀβίαστη καί ὀρθή μεγαλόφωνη καί σιωπηρή ἀνάγνωση καί στήν κατανόηση αὐτῶν πού διαβάζει.

6. Νά πλησιάσει μέ τρόπο ἀβίαστο τά κατάλληλα γιά τήν ἡλικία του ἔργα τῆς παραδοσιακῆς καί τῆς ἔντεχνης παιδικῆς λογοτεχνίας.

Εἶτα ὁ κ. Ε. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ὅλη προσπάθεια τοῦ σχολείου ἡ σχετική πρός τό γλωσσικόν μάθημα παραλύει ἐπειδή τό σχολεῖον δέν ἐπιτρέπει τήν συνέχισιν τοῦ φυσικοῦ προσχολικοῦ παιδικοῦ διαλόγου διά τόν ὁποῖον τό παιδί εἶναι ἤδη ἐκανόν. Αὐτή εἶναι ἡ ἀχίλλειος πτέρνα. Ἡ βελτίωσις καί ὁ πλουτισμός τοῦ γλωσσικοῦ ὀργάνου τῶν μαθητῶν εἶναι δυνατόν νά γίνεται καί βραδύτερον καί μόνον ἔπειτα ἀπό πολλήν περίσκεψιν καί προσοχήν.

Ὁ κ. Μαραγκουδάκης ἐν συνεχεία παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

"Σ'αὐτό τό σημεῖο εἶναι σημαντικό νά διευκρινιστῇ ἡ ἔννοια τῆς φράσεως (ὀργάνωση τοῦ λεξιλογίου τοῦ μαθητῆ). Ἀπό τή σκοπιά τῆς ψυχολογίας, ἡ φράση αὐτή θά πρέπει νά σημαίνει τή διαδικασία γιά τήν ὀργανική σύνδεση τῶν λέξεων μέ τήν τωρινή ἐμπειρία, καθώς καί τήν περασμένη γνώση, τοῦ μαθητῆ, ὥστε νά καταστοῦν οἱ λέξεις πραγματικά σύμβολα".

./.

Κατόπιν ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης ἐκθέτει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις του."Αντιμετωπίζονται δυσχέρειαι ἀπό μέρους τοῦ διδασκάλου κατά τήν ὀργάνωσιν καί πλουτισμόν τοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ τό ὁποῖον προσκομίζει ὁ μαθητής εἰς τό σχολεῖον. Αἱ δυσχέρειαι αὗται αὐξάνονται ὅταν εἶναι ἀρνητικαί αἱ γλωσσικαί ἐπιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος τοῦ μαθητῆ.

Ὁπωσδήποτε αἱ πνευματικαί ἱκανότητες τοῦ μαθητοῦ συμβάλλουν εἰς τήν ὀργάνωσιν καί πλουτισμόν τοῦ λεξιλογίου του καί εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῆς ἐκφραστικῆς του ἱκανότητος.

Ὁ διδάσκαλος πρέπει νά καταβάλῃ προσπάθεια,ὥστε τά γλωσσικά σύμβολα νά συνδέωνται μέ τήν συγκεκριμένην πραγματικότητα εἰς τήν ὁποίαν ἀναφέρονται καί νά κάμει πάντοτε ὀρθήν χρῆσιν τοῦ προφορικοῦ λόγου, διότι δι'αὐτοῦ προάγεται τό γλωσσικόν αἴσθημα τοῦ μαθητοῦ".

Ὁ πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης,ἀναφερόμενος εἰς τόν πρῶτον εἰδικόν σκοπόν τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος,παρατηρεῖ ὅτι ὁ πλουτισμός καί ἡ ὀργάνωσις τοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ ὡς πρός τό σκέλος τῶν δυνατοτήτων τοῦ παιδιοῦ τόν εὑρίσκει σύμφωνον, ἀλλ'ὡς πρός τό σκέλος τῶν δυνατοτήτων τοῦ περιβάλλοντος διστάζει νά ἀποδεχθῇ τήν σχετικήν διατύπωσιν τῆς κας Μουστάκα, διότι ἄν μέν τό περιβάλλον τοῦ παιδιοῦ εἶναι γλωσσικῶς προηγμένον, ὠφέλεια θά προκύψει διά τήν γλωσσικήν πρόοδον τοῦ παιδιοῦ καί ὄχι βλάβη. Ἄν ὅμως τό κοινωνικόν καί εἰδικώτερον τό οἰκογενειακόν περιβάλλον του ὑστερεῖ γλωσσικῶς ἤ χρησιμοποιῇ κακόζηλα γλωσσικά ἰδιώματα ἤ παρεφθαρμένους γλωσσικούς τύπους, αἱ δυνατότητες πρός γλωσσικήν βελτίωσιν τοῦ παιδιοῦ ἀπό μέρους τοῦ περιβάλλοντος ὄχι μόνον ἐμφανίζονται σοβαρῶς ἐξησθενημέναι,ἀλλά καί ὡς καθαρῶς ἀρνητικαί. Καί εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν μόνον τό σχολικόν περιβάλλον καί ἰδιαιτέρως ἡ συστηματική γλωσσική διδασκαλία,τό σχολικόν βιβλίον καί ἡ γλῶσσα πού χρησιμοποιεῖ ὁ δάσκαλος θά ἀποτελέσουν τήν τῆς ὀρθῆς γλωσσικῆς του μορφώσεως.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν ἐπί τοῦ θέματος τούτου, τό τμῆμα

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Ὅπως ὁ πρῶτος εἰδικός σκοπός τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον διατυπωθῇ ὡς ἀκολούθως:"Νά ὀργανώσῃ ὁ μαθητής τό γλωσσικόν ὑλικόν πού φέρει μαζί του καί νά τό ἐμπλουτίσῃ ἀναλόγως πρός τάς ἀτομικάς του δυνατότητας".

Μεθ' ὅλα ταῦτα λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Σπυρ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

42α Πρᾶξις Συνεδριάσεως

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 6ην Ἰουλίου 1967, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2)Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3)Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4)Νικολάου Βλουτίδη, 5)Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου. Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθείσης ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ, παρέστη καί ὁ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικός Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης, ἐνῶ ἀπουσιάζεν δεδικαιολογημένως ἡ Εἰδική Σύμβουλος κ. Καλλιόπη Μουστάκα.

Θέματα ἡμερησίας Διατάξεως.

Συμμετοχή τοῦ Τμήματος Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως:

1)Εἰς τάς ὁμιλίας πρός τούς φιλοξενουμένους διδ/λους τῆς "Ἐθνικῆς Ἑστίας" καί

2)Εἰς τό Σεμινάριον Μετεκ/σεως φιλοξενουμένων Ὁμογενῶν Ἐκπαιδευτικῶν.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ κ. Πρόεδρος, εἰσηγούμενος λέγει, ὅτι τόσον οἱ Σύμβουλοι τοῦ ΚΕΜΕ τοῦ Τμήματος Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὅσον καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι οἱ προερχόμενοι ἐκ τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἔχουν τήν ὑποχρέωσιν νά ἀνταποκριθοῦν εἰς τήν κλῆσιν τοῦ Ὑπουργείου, ὅπως γίνουν ὡρισμέναι ὁμιλίαι 1ον πρός τούς φιλοξενουμένους διδασκάλους τῆς "Ἐθνικῆς Ἑστίας" καί 2ον πρός τούς φιλοξενουμένους ὁμογενεῖς ἐκπαιδευτικούς. Ἐπειδή δέ τά προταθέντα κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν θέματα δέν σχετίζονται ἐν τῇ ὁλότητι των μέ τήν συντελουμένην εἰς τόν τόπον μας ἐκπαιδευτικήν ἀλλαγήν, κατόπιν συνεννοήσεως μέ τόν κ. Πρόεδρον τοῦ ΚΕΜΕ,

./.

προτείνει τά ἀκόλουθαθέματα μέ τούς ἀντιστοίχους ὁμιλητάς δι'ἑκατέραν τῶν περιπτώσεων:

Α'"Ἐθνική Ἑστία"

1) Τρίτη, 12-2-1976: "Τά νέα ἐκπαιδευτικά μέτρα γενικῶς" Ὁμιλητής ὁ κ. Βασίλ. Κονιδιτσιώτης.

2) Τετάρτη,13-7-1976: "Ἡ μελέτη τοῦ περιβάλλοντος ὡς ἀφετηρία μαθήσεως στό νέο πρόγραμμα".
Ὁμιλητής ὁ εἰδικός σύμβουλος παρά τῷ ΚΕΜΕ κ. Ἀντών. Μπενέκος.

3) Πέμπτη:14-7-1976: Ἡ διδασκαλία τῶν νέων μαθηματικῶν στό Δημοτικό Σχολεῖο". Ὁμιλητής ὁ Εἰδικός Σύμβουλος παρά τῷ ΚΕΜΕκ. Γεώργ. Παραγκουδάκης.

4) Παρασκευή 15-7-1976:15-7-1976:"Ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς τῆς δημοτικῆς γλώσσας σάν μέσο γιά τήν διαμόρφωση γλωσσικῆς συνειδήσεως στό παιδί". Ὁμιλητής ὁ Σύμβουλος τοῦ ΚΕΜΕ κ. Κων/νος Πασσᾶκος.

5) Παρασκευή 15-7-1976 : "Ἡ θέση τοῦ μαθήματος τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου μέσα στό ὑπό ἀναμόρφωση Ἀναλυτικό Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου".
Ὁμιλητής ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ κ. Σπυρ. Παγιατάκης.

Β' Διά τούς φιλοξενουμένους ὁμογενεῖς Ἐκπ/κούς

1) "Διδασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν εἰς τό Δημοτικό Σχολεῖο" Ἡ Ἀνάγνωση εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον).
Ὁμιλητής ὁ Σύμβουλος Β' κ. Νικόλαος Βλουτίδης.

2) "Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας".
Ὁμιλητής ὁ Σύμβουλος Β'κ. Θεμιστ. Βαρδάκης.

3). "Σύγχρονος τρόπος διδασκαλίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Γεωγραφικοῦ χώρου".
Ὁμιλητής ὁ Σύμβουλος Β' κ. Βασιλ. Κονιδιτσιώτης.

4) Τό Ἐκπαιδευτικόν Σύστηματῆς Ἑλλάδος" (Ἀνάλυσις τοῦ Ν.309/1971)
Ὁμιλητής ὁ Σύμβουλος Β' Δημ. Ἀνδριόπουλος.

Μετά συζήτησιν τό τμῆμα ἀποφαίνεται ὁμοφώνως ἀποδέχεται τόν προταθέντα πίνακα τῶν ὁμιλητῶν καί θεμάτων κατά περίπτωσιν.
Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Σπυρ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

43η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 8ην Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.30π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως ,συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν : Σπυρ. Παγιατάκη, Πρόεδρου,2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου ,3) Νικολάου Βλουτίδη καί 4) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη, μελῶν,παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.
Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθέντες ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ,παρέστησαν καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Καλλιόπη Μουστάκα καί Γεώργιος Μαραγκουδάκης , ἐνῶ ἀπουσίαζον δεδικαιολογημένως οἱ Σύμβουλοι Β΄1) Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης καί 2) Κων/νος Πασσᾶκος.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: Συνέχεια ἐπί τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἰς τάς τάξεις Α΄ καί Β΄.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ εἰσηγητής κ. Μουστάκα διατυπώνει τόν δεύτερον εἰδικόν σκοπόν τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἰς τάς Α΄ καί Β΄ τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

" Νά συνηθίσῃ νά ἀκούῃ , νά ἐρωτᾶ καί νά ἀπαντᾶ ὀρθῶς καί νά ἀσκηθῇ εἰς τόν διάλογον καί τήν συζήτησιν, ὥστε νά γίνῃ δυνατή καί ὀρθή ἡ ἐπικοινωνία του μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους".
- "Νά ἀσκηθῇ εἰς τήν ὀρθήν προφορικήν ἔκφρασιν, ὥστε νά μεταφέρῃ εἰς ζωντανόν προφορικόν λόγον ἐμπειρίας καί βιώματος τῆς καθημερινῆς ζωῆς".
"Νά ἀσκηθῇ εἰς τήν γραπτήν διατύπωσιν σκέψεων καί συναισθημάτων ὥστε ἀπό τῆς πρώτης σχολικῆς ἡλικίας νά εἰσαχθῇ εἰς τήν δημιουργικήν γραπτήν ἔκφρασιν.
-"Νά ἀσκηθῇ εἰς τήν ἀβίαστον καί ὀρθήν μεγαλόφωνον καί σιωπηράν ἀνάγνωσιν καί εἰς τήν κατανόησιν ὅσων ἀναγινώσκει".
- "Νά πλησιάσῃ μέ τρόπον ἀβίαστον τά κατάλληλα διά τήν ἡλικίαν του ἔργα τῆς παραδοσιακῆς καί τῆς ἐντέχνου παιδικῆς λογοτεχνίας".

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

Ὁ πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης προτείνει διά τόν δεύτερον εἰδικόν σκοπόν τήν ἀντικατάστασιν τοῦ ρήματος "ἀκούει ,μέ τό ρῆμα "ἀκροᾶται",διότι τοῦτο εἶναι δηλωτικόν προσοχῆς. Ἐπίσης προτείνει τήν ἀντικατάστασιν τοῦ συνδέσμου "καί" τῆς πρώτης προτάσεως μέ τόν σύνδεσμον "ὥστε", ὥστε ἡ ἱκανότης εἰς τό διαλέγεσθαι νά ἔλθῃ ὡς φυσικόν ἐπακόλουθον τῆς ἐξοικειώσεως τοῦ παιδιοῦ μέ τό ὀρθῶς ἐρωτᾶν καί τό ὀρθῶς ἀπαντᾶν. Ἐπίσης προτείνει τήν ἀντικατάστασιν τοῦ συνδέσμου "ὥστε", τῆς τρίτης προτάσεως (ὥστε νά γίνῃ") μέ τήν φράσιν "καί ἔτσι νά γίνῃ". Ἐπίσης προτείνει τήν διαγραφήν τῆς λέξεως "σωστή" τῆς τελευταίας φράσεως, ὡς περιττῆς.

Τόσον ἡ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγήτρια, ὅσον καί τά λοιπά μέλη τοῦ Τμήματος συμφωνοῦν ἐπί τῶν προτεινομένων μεταβολῶν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης προτείνει μικράς τινας φραστικάς μεταβολάς διά τῶν ὁποίων διευκρινίζεται πληρέστερον τό νόημα μερικῶν φράσεων. Ὁμοίως προτείνει τήν ἀντικατάστασιν κατά τό ἥμισυ τοῦ προταθέντος τελευταίου εἰδικοῦ σκοποῦ. ("Νά πλησιάσῃ κατά τρόπον ἀβίαστον τά κατάλληλα γιά τήν ἡλικίαν του ἔργα τῆς παραδοσιακῆς καί τῆς ἐντέχνου παιδικῆς λογοτεχνίας")καί ἐξῆς:"Νά ἐξοικειωθῇ βαθμηδόν καί μέ τρόπον ἀβίαστον μέ τά κατάλληλα γιά τήν ἡλικίαν του ἔργα κ.λ.π.)

Μετά συζήτησιν τό τμῆμα ἀποφαίνεται ὁμοφώνως:

Ὅπως οἱ εἰδικοί σκοποί τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἰς τάς Α΄ καί Β΄ τάξεις διατυπωθοῦν ὡς ἑξῆς:

"Τό γλωσσικόν μάθημα θά βοηθήσῃ εἰδικώτερον τό παιδί εἰς τά ἀκόλουθα :"

α)Νά ὀργανωθῇ τό γλωσσικόν ὑλικόν πού φέρνει μαζί του καί νά τό πλουτίσῃ ἀναλόγως πρός τάς δυνατότητας του.

β)Νά συνηθίσῃ νά ἀκροᾶται, νά ἐρωτᾶ καί νά ἀπαντᾶ ὀρθῶς , ὥστε νά ἀσκηθῇ εἰς τόν διάλογον καί εἰς συζήτησιν καί οὕτω νά καταστῇ δυνατή ἡ ἐπικοινωνία του μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους.

γ) Νά ἀσκηθῇ εἰς τήν ὀρθήν προφορικήν ἔκφρασιν ,ὥστε νά δύναται νά ἐκφράζῃ μέ ζωντανόν προφορικόν λόγον τάς ἐμπειρίας καί τά βιώματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

δ)Νά ἀσκηθῇ βαθμηδόν εἰς τήν γραπτήν διατύπωσιν σκέψεων καί συναισθημάτων , ὥστε ἀπό τῆς πρώτης σχολικῆς ἡλικίας νά εἰσαχθῇ εἰς τήν δημιουργικήν γραπτήν ἔκφρασιν.

ε) Νά ἀσκηθῆ εἰς τήν ἀβίαστον καί φυσικήν μεγαλόφωνον καί σιωπηράν ἀνάγνωσιν καί εἰς τήν κατανόησιν ὅσων ἀναγινώσκει. καί στ) Νά ἐξοικειωθῆ βαθμηδόν καί μέ τρόπον ἀβίαστον μέ τά καταλληλα διά τήν ἡλικίαν του ἔργα τῆς παραδοσιακῆς καί τῆς ἐντέχνου παιδικῆς λογοτεχνίας.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Ἡ γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

44η Πράξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 14ην Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμ/σεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Νικ. Ἐλουτίδη, 4) Θεμιστ. Βαρδάκη, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Αἰκατερίνης Γεωργοπούλου.

Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθείς ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ, παρέστη ὁ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικός Σύμβουλος Γεώργιος Μαραγκουδάκης.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Σύνταξις - Γραμματική - Ὀρθογραφία διά τάς Α΄ καί Β΄τάξεις".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Γεώργιος Μαραγκουδάκης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Στά χρονικά ὅρια πού ἔχει τάξει τό Τμῆμα Δημ. Ἐκπ/σεως γιά τήν ἀναμόρφωση τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος πού ἰσχύει σήμερα στό Δημοτικά Σχολεῖα, θεωρητικά καί ἐφικτά- ὡς πρός τίς τάξεις Α΄καί Β΄ - τά ἑξῆς:

Τ. ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

1Α. - Νά ἐμπλουτισθῇ ἡ ὕλη τῆς Γραμματικῆς καί Ὀρθογραφίας μέ ἐνότητες ἀπό τή Σύνταξη (συντακτικοῦ) ὅπως:

α. - Ἡ πρόταση ὡς σύνθεση λέξεων σε γραμμή σειρά.

β. - Τό ρῆμα, Τό ὑποκείμενο. Τό οὐσιαστικό ὡς ὑποκείμενο. Ἡ ἀντωνυμία ὡς ὑποκείμενο.

γ. - Τό οὐσιαστικό ὡς κατηγορούμενο. Τό ἐπίθετο ὡς κατηγορούμενο. Τά τοπικά ἐπιρρήματα ὡς προσδιορισμοί.

δ. - Τό οὐσιαστικό ὡς ὑποκείμενο καί ἀντικείμενο.

ε. - Ἀνάλυση τῆς προτάσεως στά μέρη της (ὑποκείμενο καί κατηγόρημα).

στ. - Τό ἐπίθετο ὡς προσδιορισμός τοῦ οὐσιαστικοῦ. Συμφωνία οὐσιαστικοῦ καί ἐπιθέτου.

ζ. - Ἐπιρρηματικοί προσδιορισμοί. Ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί. Οἱ προθέσεις σε καί μέ.

η. - Συναρμολόγηση προτάσεων. Σύνδεση προτάσεων στή σωστή χρονική σειρά.

Σημείωση: Οἱ παραπάνω ἑνότητες θά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀνεπτυγμένες.

1Β. -α. Ἡ ὕλη τῆς Γραμματικῆς μέ τόν τίτλο "Γραμματικαί καί ὀρθογραφικαί ἀσκήσεις" νά προσαρμοσ τῆ στήν ὀνοματολογία τῆς Γραμματικῆς Τριανταφυλλίδη.

β.- Ὁ χωρισμός θά συλλαβές νά γίνεται προφορικά μέ βάση τόν φυσικό συλλαβισμό τῶν παιδιῶν.

2Α. - Θά ἐμπλουτιστῆ ἡ ὕλη τῶν Μαθηματικῶν μέ τίς ἑξῆς ἑνότητες

α. Προμαθηματικές ἔννοιες τοῦ χώρου καί τῆς ποσότητας.

β. Οἱ διαδικασίες τῆς ταξινομήσεως, τῆς διατάξεως καί τῆς ἑνώ πρός ἕνα ἀντιστοιχίσεως.

γ. Ἡ ἔννοια τοῦ συνόλου.

δ. Ἡ ἰδέα τῆς εὐθείας γραμμῆς τῶν ἀριθμῶν.

ε. Ἡ θεσιακή γραφή τῶν ἀριθμῶν.

στ. Ἀνισότητες, ἰσότητες καί τά σύμβολα $>$, $<$. Ἐξισώσεις ἀνισώσεις.

ζ. Γραφικές παραστάσεις. (GRAPHS)

η. Ἰδιότητες τῶν πράξεων : ἡ ἀντιμεταθετική ἰδιότητα.

Σημείωση: Οἱ παραπάνω ἑνότητες θά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀνεπτυγμένες.

2Β. - Νά ἀντικατασταθοῦν ἤ νά ἀπαλειφθοῦν ἀπό τή διδακτέα ὕλη τῶν Μαθηματικῶν τοῦ σημερινοῦ Α.Π. (τάξη Α΄) οἱ παρακάτω ἑνότητες:

α. - Ἡ ἑνότητα "Ἀρίθμησις ἀνισοῦσα καί κατισοῦσα" νά ἀντικατασταθῆ μέ τήν ἑνότητα "Διαδοχή τῶν ἀριθμῶν".

β. - Ἡ ἑνότητα "Ἀρίθμησις τῶν ἀριθμῶν μέχρι τοῦ 100" νά

ἀντικατασταθῇ μέ τήν ἑνότητα "Ἀρίθμησις ἀνά 10 τοῦ 90 ὡς 100".

γ. - Ἡ ἑνότητα "Συστηματική διδασκαλία δύναται νά γίνῃ μέχρι τῆς τετάρτης ἤ τό πολύ τῆς πέμπτης δεκάδας" νά ἀντικατασταθῇ μέ τήν ἑνότητα "Νά γίνῃ συστηματική διδασκαλία μέχρι τοῦ 20".

δ.- Ἡ ἑνότητα "Κατασκευή ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων καί ἐμπειρική διάκρισις αὐτῶν (κύκλου, τετραγώνου, τριγώνου)" νά ἀντικατασταθῇ μέ τήν ἑνότητα "Ἐμπειρική διάκρισις ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων (κύκλου, τετραγώνου, τριγώνου) ἐπί τῇ βάσει τῶν χαρακτηριστικῶν των".

ε.- Ἡ ἑνότητα "τό 20λεπτον, τό 10λεπτον, τό πεντάλεπτον" νά ἀντικατασταθῇ μέ τήν ἑνότητα" Ἡ δραχμή, τό δίδραχμον, τό πεντάδραχμον καί τό δεκάδραχμον".

στ.- Ἡ ἑνότητα "...ἐνδιαμέσων ἀριθμῶν.... ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως κ.ο.κ." νά ἀπαλειφθῇ.

3.- Νά ἐμπλουτισθῇ ἡ ὕλη τῆς "Σπουδῆς τοῦ περιβάλλοντος" μέ ἑνότητες ἀπό:

α.- Τά μέσα συγκοινωνίας καί ἐπικοινωνίας ((πῶς ταξιδεύουμε. Πῶς θά γυρίσωμε ἀσφαλεῖς στά σπίτια μας. Πῶς ἐπικοινωνοῦμε μέ τούς ἄλλους).

β- Τήν οἰκονομική ζωή τοῦ τόπου.
(Τίς βασικές ἀνάγκες ἔχομε. Ἀπό ποῦ παίρνομε ὅ,τι χρειαζόμαστε Πῶς μεταφέρομε τά προϊόντα).

γ. Τόν κόσμο τῆς ἐργασίας.
(Μέ τήν ἐργασία ἀποκτοῦμε ὅ,τι χρειαζόμαστεφιά νά ζήσωμε. Οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται. Οἱ ἄνθρωποι χρησιμοποιοῦν ἐργαλεῖα καί μηχανές).

δ. - Τήν ἱστορία καί τόν πολιτισμό.
(Πῶς ἀλλάζει ὁ κόσμος. Τό σήμερα, τό χθές, τό αὔριο. Πῶς ἀλλάζουν οἱ ἄνθρωποι μέ τά χρόνια. Τί ἀλλάζει μέ τά χρόνια).

Σημείωση: Οἱ παραπάνω ἑνότητες θά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀνεπτυγμένες.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

II. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΥΛΗΣ ΣΤΑ ΛΟΙΠΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1ο. Τεχνικά - Καλλιτεχνικά.

α. - Νά ἐπιδιώκεται - παράλληλα πρός τήν ἐλεύθερη ἔκφραση τοῦ μαθητῆ- καί ἡ συστηματική καθοδήγησή του στίς τεχνικές ἐκφράσεως καί κυρίως στή χρήση καί ἐπεξεργασία χρωμάτων καί ὑλικῶν.

Κατάλληλο ὑλικό: πηλός, πέτρες (βότσαλα), σαπούνι, ὄστρακα, κουκουνάρια, φλοῦδες ξέντρου, φύλλα, σπόροι καί καρποί, κουμπιά, τσόφλια αὐγοῦ κ. ἄ.

β. - Νά γίνεται χρήση χρωμάτων καί πινέλου γιά ζωγραφική σέ μεγάλες ἐπιφάνειες.

γ.- Νά ἐνθαρρύνωνται, δίπλα στήν ἀτομική ἐργασία καί οἱ ὁμαδικές ἐργασίες, στίς ὁποῖες κάθε μαθητής θά προσφέρῃ ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητές του. π.χ. σχέδιο διακοσμήσεως τοίχων, αἰθουσῶν ,διάφορες κατασκευές(μιά ἀγορά, ἕνα τοπίο,ἀνάγλυφα, μακέτες..) καί ἄλλα.

2ο. Μουσική

Νά συνδέωνται ὀργανικά τά τραγούδια πού ἀναγράφονται στό Α.Π (ἤ ὅποια ἄλλα) μέ τήν ὕλη τῶν ἄλλων μαθημάτων καί νά μήν περιορίζεται ἡ διδασκαλία τους μόνο στήν ὥρα τῆς μουσικῆς.

3ο. Γυμναστική (Φυσική ἀγωγή)

Νά μή γίνωνται καθόλου ἀσκήσεις τάξεως στίς Α΄ καί Β΄τάξεις.

ΡΙΖΙΚΗ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔ. ΥΛΗΣ

('Εναλλακτική λύση γιά τίς περιπτώσεις 1Α,1Β καί 3)

α.- Νά ἀντικατασταθῇ ὁλοκληρωτικά ἡ διδ. ὕλη τοῦ σημερινοῦ Α.Π. μέ τόν τίτλο "Γραμματικαί καί ὀρθογραφικαί ἀσκήσεις" γιά τίς τάξεις Α΄καί Β΄ μέ τή διδακτέα ὕλη τῆς ὁμάδας πειραματισμοῦ πού ἔχει τόν τίτλο "Σύνταξη Γραμματική-'Ορθογραφία". (Μαζί μέ τήν ὕλη θά σταλοῦν στούς δασκάλους καί οἱ ἀνάλογες ὁδηγίες, πού ἔχει ἐπεξεργαστῇ ἡ ὁμάδα).

β.- Νά γίνῃ τό ἴδιο, ὅπως καί παραπάνωμέ τή διδακτέα ὕλη γιά τό μάθημα "Σπουδή τοῦ περιβάλλοντος".

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Κ.Ε.Ε.

IV. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1ο. - Νά δοθῆ στούς δασκάλους ἕναξ νέος τρόπος (νέα μέθοδος) γιά τή διδασκαλία τῆς πρώτης ἀναγνώσεως.

Ὑπάρχει ὑποψία-πού τήν ἐνίσχυσε ἡ πρόσφατη ἐμπειρία ἀπό τόν πειραματισμό- πώς ὡς τό τέλος τῆς σχολικῆς χρονιᾶς τά παιδιά τῆς πρώτης τάξεως δέν ἔχουν μάθει νά διαβάζουν.

Ἡ νέα μέθοδος πού ἔχω ὑπόψη μου, καί πού μπορῶ νά τήν παρουσιάσω στό Τμῆμα ἀργότερα, δέν ἀπαιτεῖ ἀπό τό δάσκαλο ριζικά διαφορετικό γνωστικό προσανατολισμό. Οἱ σχετικές γνώσεις παραμένουν βασικά οἱ ἴδιες, μόνο πού ἔχουν ὀργανωθῆ διαφορετικά.

2ο. Νά σταλοῦν στούς δασκάλους ἀνεπτυγμένες διδακτικές ἑνότητες ἀπό τά διάφορα μαθήματα (ἐνδεικτικά), καθώς καί ἀντίστοιχα φύλλα ἐργασίας γιά τό μαθητή.

Μαζί μέ τά παραπάνω θά σταλοῦν :

α) Ἀναλυτική περιγραφή τῆς τεχνικῆς γιά τή σύνταξη φύλλων ἐργασίας καί β) Θεωρητική θεμελίωση τοῦ προτεινόμενου τρόπου διδασκαλίας σέ κάθε μάθημα (ἀνάπτυξη ἑνοτήτων, σύνταξη φύλλων ἐργασίας).

V. ΜΙΑ ΕΙΔΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

Ὕστερα ἀπό τήν τελική ἀναμόρφωση της, ἡ διδακτέα ὕλη τῶν τάξεων Α΄καί Β΄νά θεωρηθῆ ὡς ἑνιαία καί γιά τίς δυό τάξεις.

Εἰδικότερα:

1. - Ὁ κάθε μαθητής θά καλύψῃ, ὡς τό τέλος τῆς πρώτης τάξεως, ὅση ὕλη εἶναι μέσα στίς δυνατότητές του.

2.- Γενική κάλυψη τῆς ὕλης θά ἐπιδιωχθῆ στό τέλος τῆς Β΄ τάξεως.

3. - Ἕνας μαθητής - πού δέν ἀποτελεῖ παρέκκλιση ἀπό τό κανονικό-δέν θά μένῃ ποτέ στήν ἴδια τάξη (πρώτη).

Σημ. Ἴσως χρειαστῆ σχετική νομοθετική ρύθμιση τῆς παραπάνω μεταβολῆς.

Ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης, παρατηρεῖ ὅτι:

1) Εἶναι ἀποδεδειγμένον ἀπό τήν διδακτικήν ἐμπειρίαν ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἤ ἀποτυχία οἱασδήποτε ἀναγνωστικῆς μεθόδου πρώτης ἀναγνώσεως, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀλληλεπιδράσεως πολλῶν καί ποικίλων παραγόντων ὅπως λ.χ. τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν μαθητῶν

τῆς ἐπιστημονικῆς καταρτίσεως καί τῆς διδακτικῆς ἱκανότητος τοῦ διδασκάλου, τῆς καταλληλότητος τοῦ χρησιμοποιουμένου ὑπό τῶν μαθητῶν ἀλφαβηταρίου, τῆς ἐπιμονῆς τοῦ διδασκάλου εἰς τήν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν κλπ.

2) Ἔχει διαπιστωθῆ ἀπό τήν σχολικήν ἐμπειρίαν καί ἀπό τά ἀποτελέσματα σχετικῶν πειραματικῶν ἐρευνῶν ὅτι ἡ ἀναγνωστική ἱκανότης τοῦ παιδιοῦ ἀποκτᾶται βαθμηδόν. Κατά συνέπειαν, δέν εἶναι παιδαγωγικῶς καί ψυχολογικῶς σκόπιμον νά ζητήσωμεν ἀπό τούς μαθητάς τῆς πρώτης τάξεως ν'ἀποκτήσουν ἐξαιρετικήν εὐχέρειαν εἰς τήν ἀνάγνωσιν καί νά κατανοοῦν πλήρως τά ἁπλᾶ γραπτά κείμενα.

3) Κατά τήν παροῦσαν φάσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος, κρίνεται σκόπιμον, ὅπως ἀποσταλοῦν εἰς τούς διδασκάλους, μεθοδικαί ὁδηγίαι γενικῆς φύσεως, αἱ ὁποῖαι νά ἀφοροῦν εἰς τήν διδασκαλίαν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως, ἀποφευχθῆ δέ τελείως, ἡ ἀποστολή εἰς αὐτούς οἱαδήποτε ἀναγνωστικῆς μεθόδου ἀβασανίστου εἰς τήν πειραματικήν ἔρευναν.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης ἀναπτύσσει τήν ἄποψιν ὅτι ἡ ἀναγνωστική δεξιότης τῶν μαθητῶν τῆς Α΄ τάξεως ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπό τήν συστηματικήν ἐπιμονήν τοῦ διδασκάλου εἰς τήν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τήν φυσικήν ἀνάγνωσιν(ὅπως ὁμιλοῦν) ἐντός τοῦ σχολείου καί εἶναι δυνατόν νά γίνεται μόνον ἐντός τῶν χρονικῶν ὁρίων τοῦ ὡρολογίου προγράμματος. Θεωρεῖ τήν Ἰδεοπτικήν μέθοδον προτιμωτέραν τῆς Ἀναλυτικῆς ἤ ἄλλως, ἀλλά δέν θεωρεῖ ὅτι ἡ εὐχερής ἀναγνωστική δεξιότης τῶν μαθητῶν εἶναι πρό παντός ζήτημα μεθόδου. Συμφωνεῖ νά κληθοῦν καί ἀναπτύξουν τάς ἐπινοηθείσας ὑπ'αὐτῶν μεθόδους Α΄ Ἀναλύσεως ἡ δ. Τρ. Διονυσοπούλου καί ὁ κ. Ν. Ζήσης.

Εἶτα ὁ πρόεδρος τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης παρατηρεῖ, ὅτι εἰς τάς μικράς τάξεις τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τά γλωσσικά μαθήματα (ἀνάγνωσις, γραμματική, ὀρθογραφία) πρέπει, γενικῶς, νά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

εἶναι ἐντεταγμένα εἰς τὸ ἑκάστοτε κέντρον διαφέροντος. Καὶ εἰς ὅ,τι μὲν ἀφορᾷ τὴν ἀνάγνωσιν, ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἰδεοπτικὴν ἢ τὴν ἀναλυτικὴν-συνθετικὴν μέθοδον, ἀναλόγως τῶν ὑλικῶν δυνατοτήτων καὶ τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀσκεῖ τὸ ἔργον του. Εἰς πᾶσαν ὅμως περίπτωσιν τὰ διδασκόμενα στοιχεῖα Γραμματικῆς καὶ Ὀρθογραφίας πρέπει εὐκαιρωσιακῶς νὰ ἀντλοῦνται ἀπὸ τὴν διδακτικὴν ἑνότητα καὶ τὰ διάφορα βιώματα τῶν μαθητῶν, ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ, ὅπως γίνεται εἰς ἀρκετὰ σχολεῖα, ὡς ἰδιαίτερον μάθημα. Τὴν ὕλην ταύτην ὡς καὶ τὴν ἁρμόζουσαν μέθοδον διδασκαλίας πρέπει νὰ ὁρίσῃ τὸ Τμῆμα βραδύτερον καὶ ἀφοῦ δημοσιευθῇ ἡ ὑπὸ κλιμακίου τοῦ ΚΕΜΕ συνπελουμένη ἀναμόρφωσις τῆς Γραμματικῆς Ν. Τριανταφυλλίδη.

Τὸ τμῆμα, μετὰ συμπληρωματικὴν συζήτησιν

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται:

Ἐπιφυλάσσεται ὅπως εἰς προσεχῆ συνεδρίαν ἐπαναζητήσῃ ἐκτενῶς τὰ τοῦ σκοποῦ, τῆς ὕλης καὶ τὰ τῆς μεθόδου διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς καὶ τῆς Ὀρθογραφίας μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ὑπὸ τοῦ ΚΕΜΕ ἀναμορφωθείσης Γραμματικῆς Μ. Τριανταφυλλίδη.

Μετὰ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Ἀλ. Παγιαυδάκης

Ἡ Γραμματεύς

Ἀλκ. Πετροκοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξις 45η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 19ην Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 10ην π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωφ. 2) συνῆλθε τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βαρβάκη, 4) Νικ. Βλαυτίδη, 5) Βασ. Κανιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Χαρ. Τσιλλί.

Εἰς τήν συνεδρίαν παρέστησαν κληθέντες ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Καλλιόπη Μουστάκη καί Γεώργιος Μαραγκουδάκης.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Σκοπός, ὕλη καί μέθοδος Δ/λίας τῆς Γραμματικῆς καί Ὀρθογραφίας" (Ἐπανασυζήτησις).

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Σύμβουλος Α'κ. Σπ. Παγιατάκης ἐκθέτει τά ἀκόλουθα σχετικῶς μέ τόν σκοπόν, τήν ὕλην καί τήν μέθοδον διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς καί τῆς Ὀρθογραφίας.

1) Ὁ σκοπός τῶν μαθημάτων αὐτῶν διετυπώθη μέ εὐκρίνειαν καί σαφήνειαν κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν. Συνεπῶς, φρονῶ, ὅτι παρέλκει πᾶσα περαιτέρω συζήτησις ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ.

2) Ὡς πρός τήν διδακτέαν ὕλην τῆς Γραμματικῆς προτείνω τά ἀκόλουθα:

α) Ἰδιαιτέραν μάθημα Γραμματικῆς δέν εἶναι δυνατόν, οὔτε διδακτικῶς καί παιδαγωγικῶς ἐπιτρεπτόν νά περιληφθεῖ εἰς τήν ὕλην τῆς Α'καί Β'τάξεως. Εἰς τάς τάξεις αὐτάς πρέπει νά γίνῃ μία πρώτη μέθησις εἰς βασικόν μηχανισμόν τῆς γλώσσης μέ παραδείγματα ἀβλημένα ἀπό ὧν ἐλεύθερον προφορικόν λόγον τῶν μαθητῶν καί ἀπό τά διάφορα βιβλία των. Οὕτω ἡ ἔννοια τῆς προτάσεως καί ἡ ἀνάλυσις αὐτῆς εἰς λέξεις, συλλαβάς καί φθόγγους, οἱ τόνοι, τά πνεύματα, τά σημεῖα στίξεως, τά ἄρθρα κ.λπ. δέν θά διδάσκωνται ἀνεξαρτήτως τῆς εὐρυτέρας γλωσσικῆς ἑνότητος εἰς τήν ὁποίαν ἐπισημαίνονται καί ἡ ἀπομόνωσίς τους θά εἶναι στιγμιαία διά νά ἐπισημανθῇ τό γραμματικόν ἤ ὀρθογραφικόν φαινόμενον. Ἰδιαιτέρως εἰς τήν Α'τάξιν

π

πρέπει νά ἀσκηθοῦν οἱ μαθηταί εἰς τήν ὀρθήν γραφήν τῶν οἰκειοτέρων λέξεων (σχολεῖο, αὐλή, μητέρα, κῆπο κλπ) καί τῶν βοηθητικῶν ρημάτων (ἔχω, εἶμαι) ἐντός μικρῶν καί ἁπλῶν προτάσεων.

Εἰς τήν Β΄τάξιν τά στοιχεῖα αὐτά θά συμπληρωθοῦν μέ νέα, (μονοσύλλαβες, δισύλλαβες, τρισύλλαβες, πολυσύλλαβες λέξεις, ὀνόματα συλλαβῶν, βασική διάκριση ὀνομάτων, γένη, ἀριθμοί, πτώσεις, ἔννοια καί χρῆσις τοῦ ρήματος, οἱ προσωπικαί ἀντωνυμίαι) εἰς στενήν πάντοτε συνάρτησιν πρός τό γλωσσικόν μάθημα.

β) Ἀπό τῆς τάξεως αὐτῆς ἡ ὕλη τῆς Γραμματικῆς θά πρέπει νά κλιμακωθῇ κατά τήν σπειροειδῆ διάταξιν μέχρι τῆς ΣΤ΄ Δημοτικοῦ.

2) Ὡς πρός τήν Ὀρθογραφίαν, φρονῶ ὅτι εἰς μέν τήν Α΄ καί Β΄ τάξιν πρέπει νά ἔχῃ μηχανικόν χαρακτῆρα δηλαδή νά ἐντυπωθοῦν εἰς τό παιδί μηχανικῶς μέ τήν ἄσκησιν αἱ ὀρθαί μορφαί τοῦ βασικοῦ λεξιλογίου, ἐνῶ ἀπό τῆς Γ΄ τάξεως καί ἄνω δύναται νά ἀρχίσῃ ἡ βάσει τῶν γραμματικῶν κανόνων δικαιολόγησις τοῦ τυπικοῦ καί προσδευτικῶς τοῦ ριζικοῦ (ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν) μέρους τῶν λέξεων. Παρά τήν διά τῆς γραμματικῆς αἰτιολογίαν τῆς ὀρθογραφίας, δέν πρέπει νά λησμονῆται ἡ μεγάλη σημασία τῆς ἀσκήσεως.

3) Ἐπειδή ἡ Ὀρθογραφία ἀποτελεῖ τό Ἐξωτερικόν στοιχεῖον, δηλαδή τήν μορφήν τῆς γλωσσικῆς διατυπώσεως καί ὡς τοιαύτη δέν δύναται νά διεγείρει τό διαφέρον τῶν μαθητῶν, σκόπιμον διδακτικῶς εἶναι νά στρέψωμεν πρῶτον τήν προσοχήν των πρός τό περιεχόμενον τοῦ κειμένου, ὥστε νά διεγερθῇ τό διαφέρον των δι' αὐτό καί κατόπιν τεχνηέντως νά στρέψωμεν τήν προσοχήν των εἰς τήν ὀρθογραφικήν μορφήν.

Πρός τόν σκοπόν αὐτόν χρήσιμον εἶναι νά χρησιμοποιῶμεν ὡς ὀρθογραφικά κείμενα περιλήψεις ἀξιολόγων κειμένων, τάς ὁποίας ἐξήγαγον οἱ μαθηταί, φράσεις καί παραγράφους ἀπό τόν ἐλεύθερον λόγον καί ἀπό τάς ποικίλας ἐντυπώσεις των ἐπ' εὐκαιρίᾳ διαφόρων γεγονότων.

γ) Τό πρός ὀρθογραφίαν κείμενον δύναται νά διορθωθῇ μέ τήν συνεργίαν τῶν μαθητῶν ἐποπτευομένων καί καθοδηγουμένων ὑπό τοῦ διδασκάλου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β΄, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Εἰς τάς μικράς τάξεις Α΄καί Β΄ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς καί κατά συνέπειαν ἀντιστοίχως καί ἡ ὕλη θά πρέπει νά ρυθμίζωνται κατά τοιοῦτον τρόπον, ὥστε κατά τρόπον εὐχάριστον οἱ μαθηταί νά ἐνασχολοῦνται μέ τά ἀντικείμενα αὐτά, τά ὁποῖα θά πρέπει νά παρουσιάζονται ὑπό τήν ἁπλουστάτην μορφήν των, οὐδέποτε δέ ἀνεξάρτητα ἀλλά πάντοτε συνδεό-

μενα μέ τήν καθ'ήμέραν γλωσσικήν ἔκφρασιν τῶν παιδιῶν. Παρομοίως αἱ γραμματικαί ἀσκήσεις εἰς ὅλας τάς τάξεις νά μήν ἔχουν κατά κύριον λόγον μηχανικόν χαρακτῆρα (κλίσις διδομένων ὀνομάτων, ρημάτων κ.ἄ). ἀλλά νά εἶναι ἀσκήσεις ἀναφερόμεναι καί περιλαμβανόμεναι εἰς τόν φυσικόν προφορικόν καί γραπτόν λόγον. Κατ'αὐτόν τόν τρόπον οἱ μαθηταί πείθονται ἐπί τῆς χρησιμότητος τῆς Γραμματικῆς διά τήν γλωσσικήν των ἀνάπτυξιν.

Ὁ Σύμβουλος Β΄ κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς καί Ὀρθογραφίας εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον πρέπει νά συστηματοποιηθεῖ καί νά δοθοῦν στούς δασκάλους βοηθήματα ὕλης καί μεθόδου διαφορετικά ἀπό τά παραδοσιακά βοηθήματα πού ἔχουν συνταχθεῖ κατά τρόπο ἐπιστημονικό-συστηματικό καί δέν ἔχουν λάβει ὑπόψη τήν παιδική φύση καί τήν ὀρθή φυσική διαδικασία τῆς μαθήσεως καί τῆ γλωσσική χρήση. Ἔχει σημασία νά ἐπισημανθεῖ στούς δασκάλους μας ἡ ἀνάγκη πιό συνειδητῆς ἀπασχολήσεως μέ τή γλωσσική καί εἰδικά τήν ὀρθογραφική καί Γραμματική κατάρτιση τῶν μαθητῶν μας.

Ὁ ἐξ τῶν Συμβούλων Β΄ κ. Θ. Βαρδάκης παρατηρεῖ σχετικῶς τά κάτωθι:

Ἡ γλωσσική καλλιέργεια εἰς τό Δημοτ. Σχολεῖον γενικῶς καί εἰδικώτερον εἰς τάς Α΄καί Β΄τάξεις πρέπει νά συνδέεται ἀμέσως μέ τήν ὅλην σχολικήν ζωήν καί ἐργασίαν. Βασικῶς θά ἐπιμείνωμεν εἰς τάς πρωταρχικάς γλωσσικάς ἱκανότητας ὡς ἡ ὀρθή ὁμιλία, ἡ ἀκρόασις καί ἡ κατανόησις. Τοῦτο δέν σημαίνει ὅτι εἶναι μικρᾶς σημασίας διά τό Δημοτ. Σχολεῖον καί αἱ δευτερεύουσαι γλωσσικαί ἱκανότητες, ὡς ἡ ἀνάγνωσις, ἡ γραφή, ἡ γραμματική καί ἡ ὀρθογραφία. Θά πρέπει παραλλήλως νά προωθήσωμεν καί τήν "τεχνικήν" τῆς γλώσσας, διότι ἀποτελεῖ αὕτη τήν προϋπόθεσιν διά γόνιμον ἐργασίαν εἰς ὅλους τούς τομεῖς τῆς διδασκαλίας.

Πρός τοῦτο πρέπει νά διαμορφωθοῦν διδακτικαί μέθοδοι αἱ ὁποῖαι νά προσανατολίζωνται ἀφ'ἑνός εἰς τά ἀντικειμενικά δεδομένα τῆς γλώσσης (γραμματικοί, ὀρθογραφικοί κανόνες, σύνταξις κ.τ.λ.) καί ἀφ'ἑτέρου εἰς τήν ψυχολογικήν κατάστασιν τῶν μαθητῶν. Ἡ τελευταία ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὀρθογραφικῆς καί γραμματικῆς δεξιότητος τοῦ μαθητοῦ πρέπει νά συνυφανθῆ ὀργανικῶς μέ τόν ζωντανόν -προφορικόν καί

γραπτόν λόφον τοῦ παιδιοῦ. Οὕτω ἡ γραμματική καί ἡ ὀρθογραφία δέν θά καταστῇ μάθημα ἀνιαρόν καί αὐτοσκοπός ἀλλά εὐχάριστος ἐνασχόλησις καί μέσον διά τήν ἐξυπηρέτησιν συγκεκριμένων ἀναγκῶν τοῦ παιδιοῦ.

Μετά ταῦτα μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται καί ἡ παροῦσα πρᾶξις ὑπογράφεται αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Παυλ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματέας

Χαρ. Ταβλᾶ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πράξις 46

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 20ήν Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 9π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως(Λεωχάρους 2)συνῆλθε τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν 1) Σπ. Παγιατάκη, Προέδρου,2)Ραρδάκη Θεμ. 3) Πασσάκου Κων/νου 4)Βλουτίδη Νικ. 5)Ἀνδριοπούλου Δημ. καί 6) Κονιδιτσιώτη Βασ. ,μελῶν. Εἰς τήν συνεδρίαν παρέστη, κληθείς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Τμήματος καί ὁ ἐκπαιδευτικός Νικ. Ζήσης, ἀπεσπασμένος εἰς τό Τμῆμα Προγραμμάτων καί Μελετῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Χαρικλείας Ταβλᾶ. Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό προηγούμενον πρακτικόν.

Εἶτα ὁ κ. Πρόεδρος , κ. Σπυρ. Παγιατάκης, εἰσηγούμενος τό θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως "Περί τῆς ἀναγνώσεως εἰς τήν Α΄ τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου" καλεῖ τόν παιδαγωγόν κ. Νικ. Ζήσην, ὅπως ἐνθέσῃ ἐν συντομίᾳ τήν βάσιν, τάς ἀρχάς καί τήν μεθοδικήν πορείαν τοῦ ὑπ'αὐτοῦ εἰσαχθέντος νέου συστήματος Α΄΄Ἀναγνώσεως, προκειμένου, ἐν ὄψει ἀνασυντάξεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, νά ἐπισημανθοῦν τά χρήσιμα στοιχεῖα.

Ὁ κ. Νικ. Ζήσης, λέγει τά ἀκόλουθα

"Ἀλφαβητισμός"

Τό σύστημα μου εἶναι συγκερασμός τῶν παιδαγωγικῶν, ψυχολογικῶν καί φιλοσοφικῶν ἀπόψεων δύο κορυφαίων παιδαγωγῶν τῆς MONTESSORI καί τοῦ DECROLY πού ἀφοροῦν εἰς τήν διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρος καί τήν διδασκαλίαν τῆς πρώτης γραφῆς ἀναγνώσεως καί ἀριθμήσεως.

Ἐξαίρεται ἡ σημασία τοῦ πρώτου χρόνου φοιτήσεως τοῦ παιδιοῦ εἰς τό σχολεῖον. Εἶναι τό μεταίχμιον τῆς σχολικῆς καί προσχολικῆς ζωῆς. Καλοῦνται τά παιδιά νά ὁπλισθοῦν μέ τάχιστα ἐξοχήν δυσχερεῖς δεξιότητας τῆς ἀναγνώσεως, γραφῆς καί ἀριθμήσεως. Ἀποτελεῖ τό βάθρον τοῦ σχολικοῦ καί γενικώτερον τοῦ μορφωτικοῦ οἰκοδομήματος. Θά ἀφήσῃ ἀνεξάλειπτα ἴχνη εἰς τήν συνείδησιν τοῦ παιδιοῦ. Θά καλλιεργήσωμεν εἰς τόν μαθητήν τήν ἔφεσιν διά μελέτην καί μόρφωσιν ἤ θά τοῦ κόψωμεν τά φτερά τοῦ φιλερεύνου πνεύματος. Ἀπόρροια τῆς ἐργασίας μας εἰς τήν βαθμίδα αὐτήν, θά εἶναι, ἄν θά ἀγαπήσῃ τόν διδάσκαλον, τό σχολεῖον, τήν αὐτομόρφωσιν ἤ θά τοῦ ἐνσταλάξωμεν τήν πνευματοκτόνον πικρίαν, καί θά τοῦ γεννήσωμεν ἔντονα σχολικά συμπλέγματα, κακόν χαρακτῆρα.

Οἱ προαναφερθέντες παιδαγωγοί ἠνάλωσαν τήν ζωήν των διά νά κάνουν τήν πρώτην τάξιν μίαν ὁμαλήν καί φυσιολογικήν γέφυραν, ἕνα χαρούμενον μεταβατικόν σταθμόν ἀπό τό σπίτι εἰς τό Σχολεῖον.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Η Σ

Ἡ ριζοσπαστική ἰδέα τοῦ DECROLY εἰς τήν ἀνάγνωσιν ἔγκειται ὅτι ἀφορμᾶται ἀπό τήν φράσιν, τήν λέξιν καί μετά προχωρεῖ, εἰς τή ἀνάλυσιν εἰς τάς συλλαβάς καί τά γράμματα. Εἰς τήν ψυχολογίαν αὐτό ὀνομάζεται ὁλική ἀντίληψις. Συλλαμβάνομεν τήν ἐξωτερικήν πραγματικότητα ὡς σύνολον, καί βραδύτερον ἐμβαθύνομεν εἰς τάς λεπτομερείας. Ἀποφεύγεται ἡ διδασκαλία τῶν στοιχείων, γραμμάτων, ἡ ἀνάλυσις εἶναι πηγαία.

ΓΡΑΦΗ

Διά τήν πρόσκτησιν τῆς ὀρθῆς μορφῆς τοῦ γράμματος ἡ MONTESSORI δίδει μεγάλην σημασίαν εἰς τήν ἀφήν -Χρησιμοποιοῦνται βαθύτυπα σχήματα καί γράμματα.

Ἡ προσωπική μου συμβολή, εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Δίνονται εἰς τά παιδιά προτάσεις πού ἐξεπήγασαν ἀπό τά βιώματά τους εἰς λωρίδας μέ βαθύτυπα γράμματα. Αἱ φράσεις μέ τήν μορφήν αὐτῶν διευκολύνουν τήν γραφήν καί τήν ἀνάγνωσιν. "Οχι μόνον ἐπιτυγχάνεται ἡ ταχυτέρα ἀπόκτησις τῆς ἱκανότητος τοῦ παιδιοῦ διά γραφήν, ἀλλά καί "ἀσκεῖ, ὅπως προσφυέστατα τονίζει ἡ κ. Κ. Παπαδημητρίου καί εἰς τό προσωπικόν γράψιμο".

Περιφέρουν τό μολύβι εἰς τήν αὐλακα τῶν βαθυτύπων γραμμάτων. Τό χέρι δέν παραπαίει. Τό παιδικόν κατασκεύασμα ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα μέ τήν φράσιν πού εἶναι κάτω ἀπό τήν εἰκόνα-Γίνεται συνειρμός εἰκόνος, προτάσεως καί γραφῆς. Δέν δημιουργοῦνται ἀπογοητεύσεις καί συμπλέγματα.

Εἰς τό ἀμιγές σύστημα MONTESSORI τό παιδί κατασκευάζει γράμματα μεμονωμένα, ἀσύνδετα. Τοῦτο ὅμως δέν παρατηρεῖται εἰς τήν ζωήν.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

Εἰς τό μάθημα τοῦτο ἕνα μεγάλο ποσοστόν ἀποτυγχάνει. Καί τό σχολεῖον δέν εἶναι ἀνεύθυνον δι'αὐτό. Οἱ ἀριθμοί καί αἱ ἀριθμητικαί πράξεις εἰς τό σύστημα MONTESSORI μέ τάς 10 ράβδους μήκους 10 ἑκ. 20 ἑκ. ἕως 1 μέτρον. Ὑλοποιήσαμεν εἰς τό σύστημα μας τήν ἀξιολογωτάτην αὐτήν ἐπινόησιν μέ εἰκόνας γνωστῶν εἰς τό παιδί ἀντικειμένων.

ΠΑΙΓΝΙΔΙ

Εἶναι μορφή ἀγωγῆς"Τό παιγνίδι τῶν δρόμων" εἶναι ἐπινόησις μας καί ἀποτελεῖ συνύφανσιν διδασκαλίας πολιτιστικῶν στοιχείων, γραφῆς, ἀναγνώσεως,ἀριθμήσεως καί μελέτης τοῦ περιβάλλοντος. Ἀφυπνίζει τό διαφέρον, δραστηριοποιεῖ τήν τάξιν.

Τό διδακτικόν ὑλικόν τοῦ "ἀλφαβητισμοῦ" ἀποτελεῖται ἀπό 8 πίνα-

κες, 7 γιά τήν ἀνάγνωσιν γραφήν καί 1 γιά τήν ἀριθμητικήν. Εἰς κάθε πίνακα ὑπάρχει ἡ εἰκόνα καί ἡ φράσις καί συνοδεύεται ἀπό 4 λωρίδες μέ τήν αὐτήν φράσιν εἰς βαθύτυπα.

ΤΑΞΕΙΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ

1) 20-25 τάξεις μέ παιδιά κανονικά-
2) 5- 10 τάξεις εἰδικῶν σχολείων
3) 20-30 νηπιαγωγεῖα
4) 25-100 ἀναλφαβήτους ἐνήλικας.
5) Μαθήματα μέ τήν τηλεόρασιν.

Ἀναλύεται 1/4 ὥρας τήν ἑβδομάδα εἰς γονεῖς πῶς θά χρησιμοποιήσουν τό ὑλικόν τοῦ "ἀλφαβητισμοῦ" διά παιδιά 4-5 ἐτῶν (προ σχολικῆς ἡλικίας)

-Ἔφήρμοσα τήν μέθοδον εἰς τήν χώραν μας- εἰς τόν φάκελόν μου ὑπάρχουν ἐπαινετικά σχόλια καί κρίσεις συναδέλφων καί προϊσταμένων - Τό CATHOLIC UNIVERSITY OF AMERICA, εἰς ἔγγραφον του ὁμιλεῖ περί συνεργασίας.

Ἡ παροχή ἀδείας ἀπό τό KEME διά ἐπιστημονικήν ἔρευναν θά ἀποτελέσῃ ἀπαρχήν μιᾶς ἐπιστημονικῆς διερευνήσεως τῶν προβλημάτων τοῦ ἀλφαβητισμοῦ μέ τήν πραγματικήν καί μεταφορικήν ἔννοιαν τοῦ ὅρου.

Τό CATHOLIC UNIVERSITY θά ἐδρεύῃ εἰς τήν Οὐάσιγκτον D.C . Ὑπεσχέθη νά στείλῃ ἐκπαιδευτικούς εἰδικούς ἐρευνητάς.

Ὁ BRAIL ποῦ ἐπενόησε τό σύστημα διδασκαλίας εἰς τούς τυφλούς ἀνέπτυξε τάς ἀπόψεις του καί τά θεωρητικά ἐρείσματα μεθόδου εἰς 2 σελίδας.

Τό γεγονός ὅτι τό Πανεπιστήμιον ποῦ ἀνέφερα καί τοῦ ὁποίου ὑπῆρξα GRADUATE ASSISTANT ὁμιλεῖ γιά PILOT CENTER ἀποτελεῖ ἀναγνώρισιν τῆς καινοτομίας μου -Ἐλπίζω ὅτι ἡ προσφορά μου θά εἶναι θετική.

Ἡ σύστασις πειραματικῶν τάξεων εἰς Σχολεῖα τῆς Ἀττικῆς, ἐάν εἶναι δυνατόν νά συμπεριληφθοῦν εἰς αὐτά καί μερικά ἀπό ἐκεῖνα εἰς τά ὁποῖα ἐγένετο ἐφαρμογή προγραμμάτων νέων μεθόδων κατά τό παρελθόν σχολικόν ἔτος θά ὠφελήσῃ πολλαπλῶς- θά διευκολύνῃ τήν καλυτέραν ἐποπτείαν ἀπό τό KEME, θά γίνῃ σύγκρισις τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν δύο ἐτῶν. Καί θά δυνηθοῦν καί μετεκπαιδευόμενοι εἰς τό Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν νά παρακολουθήσουν τήν ἔρευναν . Τοῦτο ἐγένετο καί ὅταν τό σχολ. ἔτη 1956-57 καί 1957-58 ἐφήρμοζα τό σύστημα εἰς τό πρότυπον τῆς Γ΄Περιφερείας Ἀθηνῶν. Θά αἰσθανθῶ ὑφίστην χαράν ἐάν γίνει προβολή τοῦ συστήματος μου καί εἰς τήν Πατρίδα μας. —

Εἰς τό σημεῖον τοῦτο τερματίζεται ἡ συζήτησις ἵνα ἐκτεθοῦν πλήρως αἱ ὑπό τῶν κυρίων Συμβούλων ἀπόψεις ἐπί τοῦ θέματος.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠΥΡ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

ΧΑΡ. ΤΑΒΛΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πρᾶξις 47η

'Εν 'Αθήναις σήμερον τήν 21ην 'Ιουλίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου 'Εκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί 'Επιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς 'Εκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:

1) Σπυρ. Παγιατάκη , Προέδρου,
2) Δημ. 'Ανδριοπούλου,
3) Θεμ. Βαρδάκη,
4) Νικ. Βλουτίδη,
5) Βασ. Κονιδιτσιώτου καί
6) Κων/νου Πασσάκου , μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Χαρίκλειας Ταβλᾶ.

Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθέντες ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ, παρέστησαν καί οἱ παρά τῷ ΚΕΜΕ Εἰδικοί Σύμβουλοι Καλλιόπη Μουστάκη καί Γεώργιος Μαραγκουδάκης.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

Συνέχισις συζητήσεως ἐπί τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος εἰς τάς τάξεις Α΄ καί Β΄ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

'Εν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ Σύμβουλος κ. Κων/νος Πασσᾶκος, λαμβάνων τόν λόγον ἐκθέτει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις:

Ὑποθέτω ὅτι, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ προτεινόμενον σύστημα Α΄ Ἀναγνώσεως τοῦ κ. Ν. Ζήση, πρόκειται περί μιᾶς ἀξιολόγου καί ἀξιοπροσέκτου ἐργασίας. Διαπιστώνω ὅτι ὁ εἰσηγητής ἐκπαιδευτικός δέν ἔχει νά προσφέρη ἀντικειμενικά δεδομένα ἐπί τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀναφερομένης μεθόδου, καίτοι ἐμπειρικῶς ἐφάνη, ὡς προεβλήθη ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι αὕτη ὑπερέχει εἰς ἀποτελέσματα συγκρινομένη μέ τάς γνωστάς παραδοσιακάς μεθόδους. Φρονῶ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά τεθῆ ἡ μέθοδος εἰς συστηματικήν πειραματικήν ἐφαρμογήν διά χρησιμοποιήσεως ἑνός ἀριθμοῦ ἀντιπροσωπευτικῶν παραλλήλων ὁμάδων (τάξεων) καί κυρίως εἶναι ἀνάγκη νά γίνῃ ἐπαρκής κατά πάντα ἀξιολόγησις ἀντικειμενικῶν δεδομένων, τά ὁποῖα θά προκύψουν κατόπιν ἀντικειμενικῆς ἐξετάσεως τῶν ἀποτελεσμάτων. Ἄνευ τῆς ἐρεύνης αὐτῆς εἶναι ἐπιστημονικῶς κατακριτέον νά λάβωμεν ὁριστικήν θέσιν, εἴτε θετικήν εἴτε ἀρνητικήν, ἀξιολογήσεως τῆς μεθόδου. Εὔχομαι ἡ πειραματική αὐτή ἐφαρμογή νά καταστῇ δυνατόν νά ἀρχίσῃ τό συντομώτερον δυνατόν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σύμβουλος Ν. ΒΛΟΥΤΙΔΗΣ παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Ἐπί τῆς ἐπινοηθείσης ὑπό τοῦ κ. Νικηφόρου Ζήση νέας ἀναγνωστικῆς μεθόδου πρώτης ἀναγνώσεως, γενικῶς ἔχομεν νά παρατηρήσωμεν τά ἑξῆς.

1) Αὕτη στηρίζεται ἐπί ψυχολογικῶν ἀρχῶν αἱ ὁποῖαι ἀνευρίσκονται εἰς τήν Ἰδεοπτικήν κ΄Ὁλικήν μέθοδον τοῦ DECROLY καί τήν Μοντεσσόρειον μέθοδον, δηλ. ἐπί τῆς ἱκανότητος τοῦ παιδιοῦ νά συλλαμβάνῃ σύνολα ἀφ'ἑνός καί νά συνδέῃ τήν ὀπτικο-ἀκουστικήν καί κινητικήν εἰκόνα τῶν γραμμάτων ἀφ'ἑτέρου.

2) Ἀντλεῖ τό ἀναγνωστικόν ὑλικόν (φράσεις κλπ) ἀπό τά βιώματα τοῦ παιδιοῦ μέ παιγνιώδη μορφήν, πρᾶγμα τό ὁποῖον δέν ἀποτελεῖ πρωτοτυπίαν καί ἀποκλειστικότητα τῆς ἐν λόγῳ μεθόδου, καθότι τό παιγνίδι ὡς ἄριστον ψυχολογικόν καί παιδαγωγικόν μέσον πρός ἐξαγωγήν καταλλήλων φράσεων ἐκ τῶν καθημερινῶν βιωμάτων τοῦ παιδιοῦ, χρησιμοποιεῖται ὑπό τοῦ διδασκάλου καί κατά τήν ἐφαρμογήν ἄλλων μεθόδων πρώτης ἀναγνώσεως.

3) Παρουσιάζει ὡρισμένας δυσκολίας εἰς τήν τεχνικήν καί τήν ἐφαρμογήν της, καθότι χρησιμοποιεῖ ὁμοιόμορφον ἀναγνωστικόν ὑλικόν διά τούς μαθητάς τῆς Α΄τάξεως ὁλοκλήρου τῆς χώρας.

4) Ἡ μέθοδος αὕτη, καρπός πολλῶν καί ἀξιεπαίνων προσπαθειῶν κρίνεται ἐπιβεβλημένον, ὅπως καταστῇ ἀντικείμενον πειραματικῆς ἐρεύνης, ἐπί εὐρείας κλίμακος, συγκριθῇ μέ ἄλλας ἐν χρήσει μεθόδους πρώτης ἀναγνώσεως, δοκιμασθῇ εἰς τήν Ἑλληνικήν ἐκπαιδευτικήν πραγματικότητα, προκειμένου νά ἐλεχθῇ ἡ ἀποτελεσματικότης καί ἡ δικαίωσις τῆς ἐφαρμογῆς της.

Λαμβάνων τόν λόγον ὁ Σύμβουλος κ. Θεμ. Βαρδάκης παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

" Εἶναι ἀξιέπαινος ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Ζήση εἰς τόν τομέα τοῦ "Ἀλφαβητισμοῦ", κυρίως διότι πηγάζει ἀπό γνήσιον ἰδεαλισμόν, ἀνυπόκριτον ἀγάπην διά τό παιδί καί πηγαῖον ἐνθουσιασμόν. Ἴσως εἰς τό σημεῖον τοῦτο εὑρίσκεται ἡ αἰτία ὡρισμένων ὑπερβολῶν τῆς ὁποίας παρουσιάζει τό σύστημά του, αἵτινες μᾶς καθιστοῦν ἐπιφυλακτικούς διά μίαν, ἄνευ περαιτέρω ἐλέγχου, υἱοθέτησιν.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν:

1) Τόν ἐξεζητημένον συνδυασμόν τῶν συστημάτων DECROLY καί MONTESSORI, μέ ἀποτέλεσμα τήν ἔλλειψιν συνεπείας εἰς τήν ἐφαρμογήν τῶν βασικῶν ἀρχῶν ἑκάστου τῶν συστημάτων τούτων.

2) Τόν ὑπερβολικόν τονισμόν τῆς παιγνιώδους μορφῆς. Πιστεύομεν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον , ἤδη ἀπό τῆς εἰσόδου τοῦ παιδιοῦ εἰς τό σχολεῖον, βαθμιαίως καί κατά τρόπον ψυχολογικῶς ὀρθόν καί παιδαγωγικῶς σκόπιμον, νά βοηθήσωμε αὐτό εἰς τήν διάκρισιν μεταξύ παιγνιδιοῦ-ἐργασίας καί μαθήσεως, δραστηριότητες αἱ ὁποῖαι ἔχουν μέν κοινούς τομεῖς, ἀλλά δέν εἶναι δυνατόν καί δέν πρέπει νά ταυτίζωνται.

3) Τήν προβλεπομένην ἐκτεταμένην συμμετοχήν τῶν γονέων τῶν μαθητῶν καί τήν χρῆσιν τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως, ὡς προϋποθέσεων ἐπιτυχίας τῆς μεθόδου ταύτης.

4) ὁ ὑπερτονισμός τοῦ γνωσιολογικοῦ στοιχείου κατά τήν ἀγωγήν τῶν νηπίων.

καί 5) τήν διαφαινομένην δυσχέρειαν ἐντάξεως τῆς μεθόδου ταύτης εἰς τό ἐτήσιον πρόγραμμα τῆς σχολικῆς ἐργασίας πρός ἐπίτευξιν τῶν ὑπό τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος προβλεπομένων σκοπῶν.

Διά τούς ἀνωτέρω λόγους θεωροῦμεν τόν ἴδιον, κ. Ζήσην, ἰδιαιτέρως λόγῳ τῆς νέας θέσεώς του εἰς τήν Διοίκησιν τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως , ὡς τό καταλληλότερον πρόσωπον διά τήν ὀργάνωσιν τοῦ σχετικοῦ πειραματισμοῦ πρός ἔλεγχον καί ἀξιολόγησιν τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου εἰς τήν σχολικήν πρᾶξιν.

Κατόπιν, ὁ Σύμβουλος κ. Βασ. Κονιδιτσιώτης, παρατηρεῖ ὅτι ἡ μέθοδος Α΄ Ἀναγνώσεως τήν ὁποίαν ἀνέπτυξεν ὁ κ. Ν. Ζήσης, ὡς πρός τήν προσπάθειαν ἀναπτύξεως τῆς ἀναγνωστικῆς δεξιότητος δέν δημιουργεῖ προβλήματα. Ὡς πρός τήν προσπάθειαν ἀναπτύξεως τῆς δεξιότητος τῆς γραφῆς τά βαθύτυπα, τά ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ὁ κ. Ν. Ζήσης ὑποβοηθοῦν μέν τήν προσπάθειαν τοῦ παιδιοῦ νά γράφῃ , ἐντάσσονται ὅμως εἰς τό ὅλον σύστημα τῶν τεχνητῶν ἀσκή-

σεων τῆς MONTESSORI, τό ὁποῖον κατερρίφθη ὡς μή φυσικόν. Τό σύστημα τοῦτο τυποποιεῖ ἐπίσης τήν ὅλην ἀναγνωστικήν προσπάθειαν καί χρησιμοποιούμενον ἐνδεχομένως εἰς ὅλην τήν χώραν θά εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα μίαν ἀφύσικον καί ἰσοπεδωτικήν ὁμοιομορφίαν.

Ὁ Σύμβουλος κ. Δημ. Ἀμπρίδπουλος ἐξαίρει τήν ἔντονον παιγνιώδη μορφήν τοῦ συστήματος Νικ. Ζήση καί ἔχει τήν γνώμην, ὅτι, κατά τάς μεθοδικάς ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι θά συνοδεύσουν τό ὑπό ἀναμόρφωσιν Ἀ. Πρόγραμμα πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψει αἱ σημαντικώτεραι καινοτομίαι τοῦ συστήματος αὐτοῦ. Τέλος ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, συνοφίζων τάς κρίσεις, καί παρατηρήσεις τῶν κ. Συμβούλων ὡς καί τάς διευκρινήσεις τοῦ κ. Ν. Ζήση ἐπιλέγει τά ἀκόλουθα:

1) Τό σύστημα τοῦ κ. Ζήση εἶναι ὄντως πρωτοποριακόν, διότι ἀποδεικνύει ἐν τῇ πράξει, ὅτι τό παιδί ἔχει τάς πνευματικάς δυνατότητας πρός ἀνάγνωσιν πρό τῆς καθιερωμένης σχολικῆς ἡλικίας καί ὅτι ἀρκεῖ ἡ κατάλληλος παιδαγωγική ἐνθάρρυνσις διά νά ἀξιοποιήσῃ ταύτας ἀποτελεσματικῶς. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνηγοροῦν αἱ ἔρευναι τοῦ γάλλου παιδαγωγοῦ ROSÉ DELORME.

2) Ἰδιαιτέρα σημασία ἀποδίδεται δι'αὐτοῦ εἰς τήν ἀφύπνισιν τοῦ παιδικοῦ διαφέροντος εἰς τήν αὐθόρμητον παιδικήν κινητικότητα, εἰς τήν παιδικόν συγκρητισμόν καί εἰς τήν ροπήν τοῦ παιδιοῦ πρός τό παιγνίδι.

3) Τό σύστημα καί Ν. Ζήση ὡς ψυχολογική ἀφόρμησις καί μεθοδική διαδικασία ἐμφανίζεται ὡς κρᾶσις τοῦ συστήματος τῆς Μαρίας MONTESSORI, πού ἐπιμένει εἰς τήν ἔξαρσιν τοῦ αἰσθητηριακοῦ στοιχείου ἰδιαίτατα δέ εἰς τόν συντονισμόν τῶν ὀπτικῶν, ἀκουστικῶν, ἁπτικῶν καί μυϊκοκινητικῶν αἰσθημάτων πρός πληρεστέραν συνειδητοποίησιν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς Ἀναγνώσεως, καί τῆς Ὁλικῆς Μεθόδου τοῦ Ὀβ. DECROLY, ὁ ὁποῖος στηρίζει τήν μέν τεχνικήν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως εἰς τήν ὁλικήν ὀπτικήν ἐντύπωσιν τῶν φράσεων, τό δέ νοηματικόν περιεχόμενον αὐτῶν εἰς τά γνωστά Κέντρα Διαφέροντος.

4) Εἰς τόν συνδυασμόν τῶν ἀνωτέρων ὁ κ. Νικ. Ζήσης εἰσάγει ἕνα νέον στοιχεῖον, ἐμπνευσμένον ἀπό τάς ψυχοπαιδαγωγικάς ἐρεύνας τοῦ I. PIAGET : τήν κίνησιν μέσα εἰς τόν χῶρον τοῦ παιδιοῦ, τῶν διαφόρων ἀντικειμένων καί τῶν σχετικῶν φράσεων αἱ ὁποῖαι , ὡς περιεχόμενον, ἀποβλέπουν παρακέλευσιν πρός ὡρισμένας ἐνεργείας μετατοπίσεις ἀντικειμένων κ.τ.τ.

5) Ἡ μέθοδος Πρώτης Ἀναγνώσεως τοῦ κ. Νικ. Ζήση, ἡ ὁποία ὡς βασικόν ὑλικόν χρησιμοποιεῖ τήν κίνησιν καί τάς ὡραίας χρωματιστάς εἰκόνας τάς ὁποίας σχολιάζουν κατάλληλοι φράσεις ὡς καί τάς βαθυτυπικάς ἐγχαράξεις ἐπί χαρτονίου πρός πληρεστέραν διά τῶν δακτύλων ἀντίληψιν τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, σκόπιμον εἶναι,

ἕνεκα τῆς πρωτοτυπίας της νά ἐφαρμοσθῆ πειραματικῶς καί παραλλήλως πρός ἄλλας ἀναγνωστικάς μεθόδους, τό μέν διά νά δοκιμασθῆ πληρέστερον ἡ ἀποτελεσματικότης αὐτῆς, τό δέ διά νά ἐπισημανθοῦν τά ἀσθενῆ της σημεῖα καί ἐπενεχθοῦν αἱ δέουσαι βελτιώσεις.
Τό Τμῆμα, μετά συζήτησιν, ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

Προτείνει

"Οπως, κατά τάς μεθοδικάς ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι θά συνοδεύσουν τό ὑπό ἀναθεώρησιν Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Α΄ Τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ληφθοῦν σοβαρῶς ὑπ'ὄψει τά διαπιστωθέντα πλεονεκτήματα τῆς μεθόδου ταύτης, ἰδιαίτατα δέ ἡ παιγνιώδης μορφή τῆς διδασκαλίας, ἡ ἄσκησις τῶν αἰσθήσεων ὁ συντονισμός τῶν αἰσθητηριακῶν δεδομένων πρός καλυτέραν συνειδητοποίησιν τῆς μορφῆς τῶν γραμμάτων καί τέλος ἡ ἐπιτυχής συνδυασμός φράσεως καί εἰκόνος ἀπαιτούσης κίνησιν τοῦ μαθητοῦ.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος
Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Χ. ΤΑΒΛΑ

ΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΝ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ 40η 22/7/1976

Ἐν Ἀθήναις σήμερον, τὴν 22αν Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 5 μ.μ. συνῆλθεν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως, (Δεωχάρους 2), τὸ Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Ι) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 3) Πασσάκου Κωνσταντίνου, 4) Βασιλείου Κουδελτσιώτη, 5) Ἀνδριοπούλου Δημητρίου καὶ 6) Νικολάου Βλοντζάκη, μελῶν, παρισταμένης καὶ τῆς Γραμματέως Λικατερίνης Γεωργοπούλου.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Θ Ε Μ Α Τ Α Η Μ Ε Ρ Η Σ Ι Α Σ Δ Ι Α Τ Α Ξ Ε Ω Σ

α) Ἐπιλογὴ διδακτικῶν βιβλίων πρὸς δωρεὰν διάθεσιν αὐτῶν εἰς τὸς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας καὶ Σχολὰς Νηπιαγωγῶν.

Εἰσηγητὴς ὁ κ. Θ. Βαρδάκης

β) Συζήτησις ἐπὶ τῶν μεθοδικῶν παρατηρήσεων τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος περὶ τῆς πρώτης Ἀναγνώσεως.

Εἰσηγητὴς ὁ Πρόεδρος κ. Σπυρ. Παγιατάκης.

Θ Ε μ α Ι ο ν

Εἰσηγούμενος ὁ Σύμβουλος Β΄ Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης ἀνακοινοῖ τὰ ἀκόλουθα:

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργὸς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. Φ.514.1/35/66063/Ι-7-1976 Διατογῆς, πέμπει πρὸς τὸ Κ.Ε.Μ.Ε., διὰ συμπληρωματικὴν χρησιμοποίησιν, προτάσεις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ Σχολῶν Νηπιαγωγῶν "περὶ χορηγήσεως εἰς τοὺς ἐπενδύτας καὶ σπουδαστρίας τῶν Σχολῶν τούτων διδακτικῶν βιβλίων

./.

διατυπωθείσης κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. φ.502/13/25073/6-3-1976 Διατυγῆς τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ ΥΠ.Ε.Π.Θ. καὶ παρακαλεῖ διά τήν κατά Νόμον (ἄρθρ. 2 παρ. 5 τοῦ Ν.186/75) διατύπωσιν γνώμης περί τῆς χρησιμότητος ἤ μή τῶν ἐλευθέρως κυκλοφορούντων σχετικῶν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων πρός ἐπιλογήν τῶν καταλληλοτέρων ἐξ αὐτῶν διά τήν δωρεάν χορήγησιν εἰς τούς σπουδαστάς κατά τό διδακτικόν ἔτος 1976-1977.

2. Ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. διά τῆς ὑπό 6-7-1976 ἐπισημειώσεώς του ἐπί τοῦ ὡς ἄνω ἐγγράφου, ὁρίζει εἰσηγητάς τούς κ.κ. Σ. Παγιατάκην, Ἀντιπρόεδρον Κ.Ε.Μ.Ε., Θεμιστοκλῆν Βαρδάκην, Δημήτριον Ἀνδριόπουλον καί Νικόλαον Παπαδόπουλον, καί παρακαλεῖ ὅπως ἡ ὡς ἄνω ὁμάς ἐργασίας ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου της μεγοδεύουσα τοῦτο καταλλήλως.

Ἐπί τούτοις παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

I. Αἱ ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ὑπάρχουσαι προτάσεις τοῦ Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν, ἔχουσαι σπουδαιοτικῶς συμβουλευτικόν χαρακτῆρα δέν δύνανται νά σποτελέσουν βάσιν διά τήν κρίσιν καί ἐπιλογήν τῶν ἐν λόγῳ συγγραμμάτων, πολλῷ μᾶλλον καί ὅσον δέν συνετύχθησαν ἅπασαι κατά τά ὑπό τῆς ὡς ἄνω Διαταγῆς τοῦ ΥΠ.Ε.Π.Θ. ὁριζόμενα.

2. Εἶναι ἀνάγκη ὅπως τεθοῦν εἰς τήν διάθεσιν τῶν μελῶν τῆς Ὁμάδος ἐργασίας ἅπαντα τά ὑπό κρίσιν συγγράμματα καί παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ σχετική μέριμνα.

3. Θεωρεῖ ἀπαραίτητον ὅπως διευρυνθῇ ἡ ὁμάς ἐργασίας-κριτῶν τῶν ἐν λόγῳ συγγραμμάτων εἰς τρόπον, ὥστε ἕκαστον βιβλίον κρίνεται ὑπό περισσοτέρων τοῦ ἑνός ὑπευθύνων ἀντιστοίχου εἰδικότητος.

Μετά συζήτησιν τό Τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

I) Διαπιστώνει ὅτι πολύ ἐβράδυνεν ἡ ὁμοδία ὑπηρεσία νά ὑποβάλῃ εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε. πρός κρίσιν τήν ὑπόθεσιν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν.

2) Ὅπως ζητηθοῦν ἀπό τήν ὁμοδίαν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου τά προτεινόμενα ὑπό τῶν διαφόρων Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν συγγράμματα.

./.

3) Ἐπειδὴ οἱ ἐν τῇ σχετικῇ ἐπιστολῇ προτάσεις τοῦ Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ τῶν ὡς ὧδε σχολῶν ἔχουν καθαρῶς συμβουλευτικὸν χαρακτῆρα, τινὲς δὲ δὲν εἶναι ἐπαρκῶς δεδικαιολογημέναι καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶν ὀύναντοι νὰ ἀποτελέσουν βάσιν πρὸς πρᾶξιν, ἐπειδὴ ἐξ ἄλλου τὸ χρονικὸν ὅριο ἀπὸ τῆς πρόσφατος μέχρι τῆς διανομῆς τῶν ρωμαϊκῶν εἶναι περιωρισμένο, προτείνεται ὅπως τὰ πρὸς πρᾶξιν σεγγράμματα παραδοθοῦν πρὸς εἰσήγησιν εἰς εἰδικοὺς κατὰ κλάδους ἐπιστήμονας, πλὴν τῶν Παιδαγωγικῶν καὶ Ψυχολογικῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχουν ἀρμοδιότητα τὰ μέλη τοῦ Τμήματος.

4) Ὅπως, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, τὸ Τμῆμα διευρυνθῇ διὰ τῆς συμπροσοχῆς εἰδικῶν ἐπιστημόνων (μουσικῶν, ἰατρικῶν, βιολόγων, τεχνικῶν κ.λ.π) ἐκ βιβλίων τοῦ Κ.Ε.Μ.Σ. καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὴν Κ.Ε.Μ.Σ.

5) Ὅπως παρακληθῇ ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Κ.Ε.Μ.Σ. νὰ ἐγκρίνῃ τὴν σχετικὴν πρότασιν.

Ὅρα σον

Ἡ δευτέρα καὶ πρώτη ἐπὶ τῶν ὑπηγιῶν τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Πρώτην Ἀνάγνωσιν.

Ἀσπαζόμενος ὁ κ. Σπυρ. Παγιατάκης σύρει ἐκ θήκης τὸ πρὸς ἀναφέρησιν ἐκθέσεων κειμένου τοῦ ὄρους β παρ. Ι ἐδ. α τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ 1950 ἔχον οὕτω:

"Αἱ δεκτηρία διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν χαρακτηριστικῶν αἱ πινακίδες τοῦ ἐγκεκριμένου Ἀλφαβηταρίου, συμφώνως, εἰ δυνατόν, πρὸς ὁμοειδὲς ὑλικὸν τῶν μαθητῶν καὶ πρὸς ἐκπαιδευτικὰς γνώσεις αὐτῶν ἐκ τῆς ἐνιαίας διδασκαλίας, ἢ ἐπιλεγόμενα κατὰ ἕνα τρόπον, τὸ διαφέρον αὐτῶν εἰς τὴν καθημερινὴν ὑπάρξιν συνδέσεως ὕλην, σχημάτων, πινάκων καὶ νομισμάτων, ὅταν δὲν διακοπτεται ἡ ἐνιαία διδασκαλία".

Ἡ παράγραφος αὕτη ἔχει κατὰ τὸ κεφαλαιῶδες αὐτῆς εἰς τὸ ἑξῆς σημεῖα:

α) Αἱ ..."πινακίδες (σελ) τοῦ Ἀλφαβηταρίου (πλὴν ἐνιαίων εἰκόνων καὶ ἀκεραίων) χρησιμεύουν ὡς δεκτήρια, ἐφ' ὅσον ἐφαρμόζονται ἀνυγχρονίστους καὶ καθ' ὁδὸν διδασκάλους, οἱ ὁποῖοι προτιμοῦν

μένοι νά ἀπολαμβάνουν ἀπό τόν μόχθον τῆς κατασκευῆς τῶν ρυθμάτων τοῦ ποιητοῦ καί ἀπό τήν ἐπιμελῆ φιλοτέχνησιν σχετικῶν εἰκόνων, ἀπό τούς ἰδίους ἤ καί ἀπό τά ἴδια τά ποιητά, ἀπό τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ σχολικοῦ ἔτους εἰσάγουν τά ποιητά εἰς τό Ἀλφαβητάριον μέ ἀγάρμοσιν τάς σχετικάς εἰκόνας.

β) Ἡ ἄλλου ἡ συσχέτισις τῶν ..."πινακίδων" τοῦ Ἀλφαβητορίου πρός σχετικά ρυθμάτα τῶν μαθητῶν ἐν τῆς ἐνιαίας διδασκαλίας καί τάς ἐκ ταύτης ἐλκτικάς γνώσεις ἀποτελεῖ ψυχολογικήν καί μεθοδικήν ἀντινομίαν, διότι ἡ ἐφαρμογή τῆς ἐνιαίας διδασκαλίας καί τῶν κέντρων διαφέροντος εἰς τήν Α' τάξιν, δέν ἔχει οὐδεμίαν ἤ μικράν σχέσιν πρός τό Ἀλφαβητάριον (τοιλάχιστον κατά τήν πρώτην φάσιν τῆς ἀναγνωστικῆς λειτουργίας) διότι τό ἀναγνωστικόν ὑλικόν προκύπτει ἀπό τά ἐκάστοτε κέντρον διαφέροντος (φάσις ἐκφράσεως).

γ) Ἐκείνος τά περί ἀριθμοῦ συνθέσεως ἤχων, σχημάτων, κινήσεων καί νοημάτων, ὅταν σέν ὁλοκληρῶται ἡ ἐνιαία διδασκαλία ἀποτελοῦν προσχεδιαγραμμάτισιν ἀνεξήγητον κατά τό ψυχολογικόν καί μεθοδολογικόν περιεχόμενον τῆς τοιαύτης συνθέσεως, προχειρολογίαν μωμοφορεῖσαν, ἄν ὄχι πλήρη ποιδαγωγικήν ἄγνοιαν, τοιλάχιστον διδασκαλικήν κατ' ἀρχάς, σύνθεσιν ἐν συνεχείᾳ ἑτεροκλίτων ἐκφραστικῶν στοιχείων ὅπως οἱ ἤχοι, αἱ κινήσεις καί τά νοήματα.

δ) Εἶναι ἀμφίβολον, ἐάν ἐλάχιστοι διδάσκαλοι κατώρθωσαν νά ἀποκρυπτογραφήσουν τόν ἐκφραστικόν αὐτόν κῶδικα.

Εἰς ἀντικατάστασιν τῆς παραγράφου ταύτης προτείνω τήν ἀκόλουθον, ἡ ὁποία ἀνταποκρίνεται πληρέστερον εἰς τήν ψυχολογικήν πραγματικότητα τῆς πρώτης ἀναγνώσεως καί εἰς τάς θεμελιώδεις ἀρχάς τῆς συγχρόνου Διδακτικῆς:

I) Κατά τήν διδασκαλίαν τῆς Ἀναγνώσεως χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀφορμαί διάφορα ρυθμάτα τῶν μαθητῶν ἐν τῆς οἰκογενειακῆς, κοινωνικῆς καί σχολικῆς ζωῆς ὡς καί εἰκονογραφήσεις αὐτῶν.

Τό περιεχόμενον τούτων, συμπυκνούμενον καί ἐκφραζόμενον εἰς φράσεις ἤ λέξεις, παρέχει εἰς τούς μαθητάς τήν εὐκαιρίαν νά ἀνακαλύπτουν τό διαφέρουσαν ὑπό τήν γραπτήν μορφήν τῶν ὑπ' αὐτῶν προφερομένων ἤ ἀκουομένων λέξεων.

Ἡ λέξεων.

Ἡ ἐφαρμογή τῆς ἐνιαίας συγκεντρωτικῆς διδασκαλίας ἢ τῶν κέντρων διαφέροντος εἶναι τὴν προσοδείαν ταύτην.

Ὁ Σύμβουλος κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος προτείνει τὰ ἀκόλουθα:

I. Τὴν μερικὴν διόρθωσιν ἢ τὴν ἐκ νέου ἀντικατάστασιν τῶν σκοπῶν τῶν ἐπὶ μέρους μαθημάτων, διότι ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος διεπιστώθη ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον οὗτοι, ὡς ὅλον εἰς τὸ ὑπὸ ἀναμόρφωσιν Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα, (α) δὲν ἀντιπορίζονται πρὸς τὸ σύγχρονο ἐπιστημονικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, πολιτικά καὶ θρησκευτικά δεδομένα καὶ (β) δὲν ἔχουν διατυπωθῆ ὀρθῶς εἰς τρόπον ὥστε νὰ προσανατολίζουν τὰς διδακτικὰς καὶ παιδαγωγικὰς ἐνεργείας τοῦ διδάσκοντος.

2. Μεθοδικαὶ ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ εἶναι συνοπτικαὶ καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐνίοτε νὰ ἐνσωματώνωνται εἰδικαὶ διδακτικαὶ ἐπιδιώξεις τῶν διαφόρων μαθημάτων καὶ

3. Συγκεκριμέναι προτάσεις περὶ μεταβολῶν εἰς τὴν ὕλην τῶν ἐπὶ μέρους μαθημάτων, μετὰ συντόμου αἰτιολογήσεως αὐτῶν.

Πρὸς τούτοις, δέον ὅπως ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ συμπεράσματα τῶν προηγουμένων προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν τοῦ Τμήματος.

Ὁ κ. Πασσάκος, λαβὼν τὸν λόγον, λέγει τὰ ἑξῆς:

"Χρονῶ καὶ προτείνω ὅπως εἰς τὰς μεθοδικὰς ὁδηγίας περὶ Α' Ἀναγνώσεως τονισθῆ δεόντως ἡ ἀνάγκη ἐπαρκῶν δοκήσεων ἀπαραιτήτων διὰ τὴν πρόοδον τῆς ἀναγνωστικῆς δεξιότητος εἰς τοὺς μαθητάς. Εἰδικώτερον, ἂς δοθῆ ἔμφασις εἰς τὸ ὅτι ἡ ἄσκησις αὐτὴ θὰ πρέπει κατὰ κύριον λόγον νὰ συντελεῖται εἰς τὴν σχολικὴν τάξιν, εἰς τὸν κατάλληλον ἐκεῖ χρόνον, καὶ ὄχι, ὡς συνήθως συμβαίνει, νὰ ἐπαφίεται ὁ διδάσκων εἰς τὴν, ἀμφιβόλου ἄλλωστε ἀξίας, ἄσκησιν κατ' οἶκον.

"Ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τοὺς προτεινομένους σκοποὺς τῶν μαθημάτων κατὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Ε.Α.Π. εἰς τὸ παρὸν στάδιον ἐργασίας μας, θὰ πρέπει νὰ ἀποφασισθῆ ἐὰν θὰ προσφέρωμεν μόνον τοὺς γενικοὺς σκοποὺς ἑκάστου μαθήματος ἢ καὶ τοὺς μερικοὺς σκοποὺς ἢ στόχους διδασκαλίας τοῦ μαθήματος δι' ἑκάστην τάξιν-ἡλικίαν μαθητῶν- ἰδιαιτέρως. Ἡ γνώμη μου εἶναι νὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς τοὺς γενικοὺς σκοποὺς μαθήσεως δὲν προβαίνομεν εἰς εἰς ριζικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ προγράμματος καὶ κατὰ συνέπειαν πᾶσα ἐνέργεια πρὸς καθορισμὸν ἐπὶ μέρους σκοπῶν θὰ ἦτο πρᾶξις θεωρητικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἀστήρικτος, λίαν πι-

δυνόν δέ καί ἀντιφατική.

"Αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω ἐπιφυλάξεις ὡς πρός τό ὑπό τοῦ συναδέλφου Δ. Ἀνδριοπούλου προτεινόμενον, νά περιληφθῇ δηλαδή εἰς τό συζητούμενον κεφάλαιον καί ἓν τμῆμα ἀναφερόμενον εἰς τά γενικά συμπεράσματα, εἰς τά ὁποῖα ἐν τῶν συζητήσεων κατέληξε τό Τμῆμα δι' ἕκαστον μάθημα. Αὐτό δέν φρονῶ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο διά τόν Διδάσκαλον. Τό κεφάλαιον μέ τά τρία μέρη του, σκοπός, μεθοδολογικαί ὁδηγίαι, προτεινόμεναι μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην, εἶναι ἐπαρκές διά τό παρόν στάδιον ἐργασίας μας ἐπί τοῦ Β.Α.Π. καί πρός πρακτικήν χρησιμοποίησιν τοῦ περιεχομένου του ὑπό τῶν διδασκάλων.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι πρό τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας τῆς Α' Ἀναγνώσεως καλόν εἶναι ἐπί ἕνα μῆνα νά ὀργανωθῇ ἡ σχολική ἐργασία τῆς Α' τάξεως εἰς τρόπον ὥστε νά διαμορφωθῇ τό νέον μαθητήν εἰς τήν σχολικήν ζωήν. Αἱ προσπάθειες ἐπομένως τῆς Ἀναγνώσεως πρέπει νά ἐντοχθοῦν εἰς τήν γενικωτέραν αὐτήν προσπάθειαν τοῦ διδασκάλου.

Ἡ Ἐνιαία Διδασκαλία καλόν εἶναι νά ἐφαρμόζεται εἰς τήν Α' καί Β' τάξεις. Ἡ καθολική ἐφαρμογή της προκύπτει, πάντως, εἰς τήν ἐπιστημονικότητα τῶν διδασκάλων, ὀφειλομένην εἰς τό ὅτι ἡ Ἐνιαία Διδασκαλία ἀπαιτεῖ γρήγορον νοῦν καί πρωτοβουλίας καθημερινῆς διαμορφώσεως τοῦ προγράμματος διδασκαλίας. Διό τοῦτο, καλόν εἶναι νά δοθοῦν λεπτομερεῖς ὁδηγίαι ὡς πρός τήν Ἐνιαίαν Διδασκαλίαν.

Ὁ ἐν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος Θ. Βαρδάκης παρατηρεῖ σχετικῶς τά ἑξῆς:

I) Θεωρῶ ἀπαραίτητον ὅπως τονισθῇ ἰδιαιτέρως ἡ σημασία τῆς ἀσκήσεως διά τήν ἀπόκτησιν ὑπό τῶν μαθητῶν τῆς ἀναγνωστικῆς δεξιότητος. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη δεξιότης εἶναι δυνατόν νά ἀναπτυχθῇ ἄνευ ἀσκήσεως. Ἰδιαιτέρως ἡ δεξιότης τῆς ἀναγνώσεως καί γραφῆς, καθ' ἣν παραλλήλως πρός τά ἀντίστοιχα μυοκινητικά συστήματα μετέχουν καί πνευματικαί καί ψυχικαί δυνάμεις.

Ἀρχικῶς, κατά τήν ἐργασίαν ταύτην, συνάμεθα νά ἐφαρμόσωμεν παιγνιώδεις μορφάς ἀναγνωστικῆς ἀσκήσεως διά νά ὑποκινήσωμεν τόν ἐνδιαφέρον καί τήν χαράν τοῦ μαθητοῦ διά τήν ἄσκησιν.

./.

Όσον ὁ μαθητὴς ὡριμάζει, τόσον περισσότερον πρέπει νὰ κατανοῇ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀσκήσεως. Ἀντίθετα πρὸς τὸν κατανα-γκασμὸν καὶ τὸν διὰ τῆς ποινῆς ἐπιφορισμὸν ἢ ὑπὸ τοῦ διδασκά-λου παρότρυνσις καὶ ἐνθάρρυνσις τοῦ μαθητοῦ πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὰς σχετικὰς δραστηριότητας συμβάλλει οὐσιαστικώτερον εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἄσκησιν.

2) Θεωρῶ ἀπαραίτητον τὴν καθιέρωσιν τῆς Ἐνιαίας Διδασκαλίας εἰς τὰς Α΄ καὶ Β΄ τάξεις.

Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ψυχολογικὴν θεμελίωσιν τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης καθ' ὅσον αὕτη εἶναι γνωστή, ἐπιβάλλει δὲ τὴν συγκέν-τρωσιν τῆς ὕλης κατὰ διαφοροποιημένον τρόπον ἀνάμεσα καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις.

Εἶναι αὐτονόητον ὅτι εἰς τὸ Ὡρολόγιον Πρόγραμμα τῶν Τάξεων τούτων θὰ παραχωρῆται εὐρύτατος χῶρος διὰ τὴν συ-στηματικὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὰς δεξιότητας τῆς ἀνα-γνώσεως, γραφῆς καὶ ἀριθμήσεως ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Διδασκάλων.

Μετ' εἰρεῖαν συζήτησιν, τὸ τμῆμα

Ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

ὅπως ἡ ἀμφισβητουμένη ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα αὐτῆς παράγραφος τοῦ ἄρθρου 3, παρ. Ι, ἐδ. α ἀντικατασταθῇ ὡς προτείνει ὁ εἰσηγητὴς διὰ τοὺς ἐν τῇ εἰσηγήσει αὐτοῦ ἀναφερομένους λόγους.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Μ. Παγτουλάκης

Ἡ Γραμματεύς

Αἰκ. Γ[illegible]γοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 49 η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον, τήν 23/7/1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9 μ.μ. συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν εἰς τό Κατάστημα τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν (Λεωχάρους 2) τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπυρ. Παγιατάκη, Συμβούλου Α΄, Προέδρου, 2) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 3) Βασ. Κονιδιτσιώτη, 4) Κων. Πασσάκου, 5) Δημ. Ἀνδριοπούλου καί 6) Νικ. Βλουτίδη, συμβούλων Β΄, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Χαρικλ. Ταρλᾶ.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Ἡ Ἀνάγνωσις εἰς τήν Α΄ τάξιν· μεθοδικαί ὁδηγίαι".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής, πρόεδρος κ. Σπυρ. Παγιατάκης, λέγει τά ἀκόλουθα:

"Αἱ παρεχόμεναι ὑπό τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, ὑπό μορφήν παρατηρήσεων σύντομοι μεθοδικαί ὁδηγίαι, ὄχι μόνον δέν διαφωτίζουν καί δέν καθοδηγοῦν τόν διδάσκαλον, ἀλλά, τοὐναντίον δημιουργοῦν ἐπικίνδυνον σύγχυσιν καί ἀσάφειαν. Πρός ἀποτροπήν τοῦ κινδύνου τούτου καί πρός καλυτέραν μεθοδικήν χειραγώγησιν τῶν μικρῶν μαθητῶν προτείνει, ὅπως, πρός συμπλήρωσιν τῶν ἀποφασισθέντων κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν προστεθοῦν καί αἱ ἀκόλουθοι ὑποδείξεις καί περί τήν μέθοδον διασαφήσεις:

α) Ἡ χρῆσις τοῦ Ἀλφαβηταρίου εἶναι σκόπιμον νά ἀναβάλλεται ἐπί τι χρονικόν διάστημα ἀναλόγως τῆς χρησιμοποιουμένης μεθόδου διδασκαλίας πρώτης ἀναγνώσεως.

β) Αἱ προασκήσεις ἀποσκοποῦν ὄχι μόνον εἰς τήν ὀπτικοακουστικήν προετοιμασίαν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως καί τήν μυϊκοκινητικήν ἐξοικείωσιν τῶν δακτύλων πρός διευκόλυνσιν τῆς γραφῆς, ἀλλά συγχρόνως καί εἰς τήν ψυχολογικήν προπαρασκευήν τοῦ παιδιοῦ, τό ὁποῖον καλεῖται νά μεταπηδήσῃ ἀπό τόν κόσμον τῶν πραγμάτων εἰς τόν κόσμον τῶν συμβόλων. Διό καί ἡ πρός τόν σκοπόν τοῦτον χρησιμοποίησις τοῦ παιγνιδιοῦ, τῶν εἰ-

./.

ιδνων, τῶν συμβολικῶν παραστάσεων κ.λ.π. παρεμφερῶν μέσων εὐνοεῖ μεγάλως τὴν προσπάθειαν ταύτην.

γ) Κατά τὴν ἀπομόνωσιν τῶν φθόγγων καὶ τῶν ἀντιστοίχων γραμμάτων, οἱαδήποτε μέθοδος Πρώτης Ἀναγνώσεως καὶ ἂν χρησιμοποιῆται, πρέπει νά συνδυάζεται ἐπιμελῶς ἡ ἀκουστικὴ ἐντύπωσις ἑνάστου φθόγγου μέ τὴν ὀπτικὴν εἰκόνα τοῦ ἀντιστοίχου γραπτοῦ συμβόλου (γράμματος) μέ τὴν ὀρθὴν προφορὰν αὐτοῦ, περαιτέρω δέ μέ τὴν κατάλληλον μυϊκοκινητικὴν ἐνέργειαν τῆς χειρός διά τὴν ὀρθὴν γραφὴν ἢ τὴν ἀνάγλυφον κατασκευήν αὐτοῦ.

δ) Ἀφ' ἑτέρου αἱ πρός καλυτέραν ἐντύπωσιν τῶν γραμμάτων καὶ ἀσφαλῆ ἀπόδοσιν αὐτῶν ἐνέργειαι δύνανται νά συνάπτωνται πρός ὡρισμένας παιγνιώδους μορφῆς διδακτικάς διαδικασίας (προσωποποιήσεις τῶν γραμμάτων, πλασματικαὶ διηγήσεις, μιμητικά παιγνίδια κ.λ.π.).

Αἱ ἀναγνωστικαὶ ἐξ ἄλλου προσκλήσεις διά μέν τὴν περίπτωσιν ἐφαρμογῆς τῆς Ἰδεοπτικῆς Μεθόδου δύνανται νά εἶναι κατά τό μᾶλλον ἢ ἧττον μακραί, προκειμένου δέ περί συντηρητικωτέρων μεθόδων δύνανται νά ἐκτείνωνται μέχρι χρονικοῦ διαστήματος ἑνός ἢ καὶ δύο μηνῶν.

ε) Ὡς ἀναγνωστικά κείμενα δύνανται νά χρησιμοποιοῦνται, πλήν τοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ ἄλλα ἐλεύθερα κείμενα καταλλήλων εἰκονογραφημένων ἀναγνωσμάτων, ταινιῶν μέ φράσεις, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν εἰκόνας πραγμάτων, φυτῶν, ζώων καὶ περιστατικῶν διαφόρων, ἀποκόμματα διαφημίσεων, ἐφημερίδων κ.λ.π.

στ) Αἱ ἐντός τοῦ Σχολείου ἀναγνωστικαὶ ἀσκήσεις, ὡς ἔχουσαι ἰδιαιτέραν σημασίαν διά τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀναγνωστικῆς δεξιότητος, κρίνονται ἀπαραίτητοι.

Οἱ μαθηταὶ δύνανται, ἐάν τό ἐπιθυμοῦν, νά ἀπομνημονεύουν ὡρισμένα κείμενα, κατά προτίμησιν δέ, μικρά ποιήματα τῆς ἀρεσκείας των, ἔχοντα σχέσιν μέ τὸν σχολικόν βίον, τάς διαφόρους ἑορτάς καὶ τά ποικίλα κοινωνικά καὶ ἄλλα γεγονότα.

Ὁ κ. Παρσάκος, Σύμβουλος Β΄, παρατηρεῖ ὅτι κατά τό παρόν στάδιον μελέτης τοῦ Ε.Α.Π. καὶ εἰδικώτερον ἐν ἀναφορᾷ πρός τάς ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένας μεθοδολογικάς ὁδηγίας δέν εἶναι δυνατόν νά προσδιορισθῶμεν ὡρισμένην ἢ ὡρισμένας μεθόδους Α΄ Ἀναγνώσεως πρός γενικήν ἐφαρμογήν ὑφ' ἁπάντων τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Οἱαδήποτε, ἐν τούτοις, μέθοδος διδακτική πρέπει νά λαμβάνῃ χαρακτῆρα ἐξατομικεύσεως. Ὁ διδάσκαλος διαπιστώνων μέ ὅσην δυνατήν ἀκρίβειαν τό ἐπίπεδον ἑκάστου μαθητοῦ καὶ μερικῶν δεξιοτήτων καὶ βεβαίως ἀδυναμίας καὶ ἐλλείψεις, γενικώτερον δέ τήν ὅλην ἰδιοσυστασίαν ἑνάστου μαθητοῦ, ἀπό χρη-

σιμοποιῇ ἀναλόγους τρόπους καί νά παρέχῃ τήν κατάλληλον εἰς ἑκάστην περίπτωσιν βοήθειαν. Οὕτω ἐπ τοῦ ἀσφαλοῦς νά προάγεται σταθερῶς ἡ ἀναγνωστική δεξιότης ἑκάστου μαθητοῦ.

Ὁ κ. Β. Κουλουτσιώτης, Σύμβουλος Β΄, παρατηρεῖ ὅτι:

α) Ἡ χρῆσις τοῦ Ἀλφαβηταρίου κατά τήν ἐφαρμογήν τῆς Ἀναλυτικοσυνθετικῆς μεθόδου καλόν εἶναι νά ἀναβάλλεται κατά ἕνα μῆνα περίπου. Κατά τό διάστημα αὐτό καλόν εἶναι οἱ μαθηταί νά ἀπασχολοῦνται πλήρως μέ εὐχαρίστους ἀπασχολήσεις διά νά γίνῃ δυνατή ἡ προσαρμογή των εἰς τήν σχολικήν ζωήν κατά τρόπον φυσικόν.

β) Αἱ προσκλήσεις ἀναγνώσεως καί γραφῆς νά εἶναι φυσικαί καί ὄχι τυποποιημέναι: π.χ. διά τήν ἀνάγνωσιν ἐλευθέρα συζήτησις καί διά τήν γραφήν ἡ φυσική ἰχνογράφησις ἀντί τῶν συνήθων τυποποιημένων προσκλήσεων ὑπό μορφήν κύκλων, εὐθειῶν, ὀρθῶν ἢ πλαγίων διά τῶν ὁποίων πληροῦνται ὁλόκληροι σελίδες.

γ) Κατά τήν προσπάθειαν ὑποβοηθήσεως τῶν μαθητῶν πρός κατάκτησιν τῆς ἀναγνωστικῆς δεξιότητος καλόν εἶναι νά γίνωνται πολλαί καί ἐπίμονοι ἐπαναλήψεις ἀναγνώσεως εἰς τόνον καί ρυθμόν φυσικῆς ὁμιλίας μόνον ἐντός τοῦ σχολείου καί ἐντός τοῦ προβλεπομένου ὑπό τοῦ ὡρολογίου προγράμματος χρόνου.

Ὁ Σύμβουλος κ. Θεμιστ. Βαρδάκης ἀναφέρεται ἰδιαιτέρως εἰς τό θέμα τῆς διδασκαλίας τῆς πρώτης γραφῆς, ἡ ὁποία εἰς τήν διαμόρφωσίν της ἐξαρτᾶται οὐσιαστικῶς ἀπό τήν διδακτικήν μέθοδον Α΄ ἀναγνώσεως καί προσθέτει:

"Σχετικῶς θεωροῦνται ἀπαραίτητοι αἱ προπαρασκευαστικαί διδασκήσεις γραφῆς πρό καί κατά τήν διάρκειαν τῆς διδασκαλίας τῆς γραφῆς.

Ἀφετηρίαν ἀποτελεῖ τό παιδικόν ἰχνογράφημα.

Ἡ ὁλική μέθοδος, ἡ ὁποία συνδέεται μέ τόν κύκλον τῶν βιωμάτων, τῶν σκέψεων καί τῆς φαντασίας τοῦ παιδιοῦ προσφέρει πολλάς δυνατότητας νά χρησιμοποιήσωμεν εἰς τήν μάθησιν τήν χαράν τήν ὁποίαν αἰσθάνεται τό παιδί ὅταν ἐκφράζεται μέ τό σχέδιον. Εἰς τά ἴδια τά γράμματα ἀσκοῦνται οἱ μαθηταί μόνον ὅταν, ἀναλόγως τῆς ἐφαρμοζομένης μεθόδου διδασκαλίας Α΄ ἀναγνώσεως, ἔχει συντελεσθῇ ἡ ἀπελευθέρωσις καί συνειδητοποίησις γράμματος ἢ φθόγγου. Ἡ ἀπόδοσις τῶν μορφῶν καί τῆς διαρθρώσεως τῶν γραμμάτων γίνεται διά μιᾶς διαρκῶς ἐκλεπτυσμένης καί διαφοροποιουμένης διαδικασίας. Θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ κατάλληλος "γυμναστική τῆς χειρός", ἡ ὁποία ἔχει σκοπόν νά ἐνισχύῃ τό μυοκινητικόν σύστημα καί νά βοηθήσῃ

εἰς τόν ὀρθόν χειρισμόν τοῦ ὀργάνου γραφῆς».

Ὁ Σύμβουλος κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔναρξις χρήσεως τοῦ Ἀλφαβηταρίου καθορίζεται ὑπό πολλῶν παραγόντων. Ὁ χρόνος ἐνάρξεως δέν δύναται νά καθορισθῇ ἐπακριβῶς. Τό εἶδος τῆς μεθόδου, τήν ὁποίαν χρησιμοποιεῖ ὁ διδάσκων (Ἀναλυτικο - συνθετική, Ὁλική κ.λ.π.), ἡ διανοητική στάθμη τῶν διδασκομένων καί αἱ κρατοῦσαι συνθῆκαι (ἀριθμός μαθητῶν, τύπος σχολείου κ.ἄ) ἀσφαλῶς παίζουν ἀποφασιστικόν ρόλον. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἐφαρμόζεται ἡ ἀναλυτικο - συνθετική θά πρέπῃ νά διατίθεται χρόνος τοὐλάχιστον ἑνός καί ἡμίσεος μηνός διά τήν ψυχολογικήν προσαρμογήν τῶν μαθητῶν εἰς τό σχολικόν περιβάλλον ὡς καί δι' ὡρισμένας προασκήσεις ἀπαραιτήτων διά τήν ἀνάγνωσιν καί γραφήν. Ὅσον δέ ἀφορᾷ εἰς τήν ἐφαρμογήν τῆς ὁλικῆς μεθόδου ὁ χρόνος ἐνάρξεώς της ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἑτοιμότητος καί ποιότητος τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ προπαρασκευαστικοῦ σταδίου. Εἶναι δυνατόν νά ἀρχίσῃ κατά μῆνα Φεβρουάριον. Ἐνίοτε δέ Μάρτιον.

Ὁ Σύμβουλος Β΄ Νικ. Βλουτίδης συμφωνεῖ ἀπολύτως μέ τάς προτάσεις τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν, τό Τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

ἀποδέχεται ὡς ἔχουν τάς ὑπό τοῦ Εἰσηγητοῦ προταθείσας ὑποδείξεις καί διασαφήσεις περί τήν μέθοδον διδασκαλίας πρώτης ἀναγνώσεως διά τούς ἐν τῇ ἐνθέσει αὐτοῦ ἀναφερομένους ψυχοπαιδαγωγικούς καί διδακτικούς λόγους.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Χ. ΤΑΒΛΑ

ΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Ι ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
Ι ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

ΠΡΑΞΙΣ 50η

'Εν 'Αθήναις σήμερον τήν 26ην 'Ιουλίου 1976, ήμέραν Δευτέραν ναί ὥ-ν 8.30΄ π.μ. συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς 'Εκπαιδεύσεως ῦ ΚΕΜΕ, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου ναί τῶν Θεμιστ. ρδάκη, Κ. Πασσάκου, Βασ. Κονιδιτσιώτη, Δημ. 'Ανδριοπούλου ναί Νικ. ουτίδη, μελῶν, παρισταμένης ναί τῆς γραμματέως Αἰκατ. Γεωργοπούλου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

"Σύστασις 'Επιτροπῶν κρίσεως τῶν διδακτικῶν βιβλίων Παιδαγωγικῶν 'Ακαδημιῶν ναί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν".

'Εν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Πρόεδρος Σπυρ. Παγιατάκης λέγει τά ἀκόλου-:

"Τό 'Υπουργεῖον 'Εθνικῆς Παιδείας διά τοῦ ὑπ'ἀριθ. Φ.514.1/35/68083/ 7-76 ἐγγράφου αὐτοῦ ἐντέλλεται ὅπως τό ΚΕΜΕ ἀποφασίσῃ ἐπί τῶν προτάσεων ν καθηγητικῶν συλλόγων τῶν Παιδαγωγικῶν 'Ακαδημιῶν ναί Σχολῶν Νηπιαγω-ν περί εἰσαγωγῆς διδακτικῶν βιβλίων εἰς τάς Παιδαγωγικάς 'Ακαδημίας, δο-ντος, ὅτι, μετά τήν δημοσίευσιν τοῦ Ν.Δ. 186/1975 ἄρθρον ..... περί ΚΕΜΕ ἡ ἁρμοδιότης τῆς τοιαύτης ἀξιολογικῆς κρίσεως περιέρχεται ἐξ ὁλοκλή-υ εἰς αὐτό . Πρός τόν σκοπόν τοῦτον προτείνει ὡς κριτάς δ' ἑκάστην κα-γορίαν βιβλίων τούς κάτωθι παιδαγωγούς, διαφόρους ἐπιστήμονας ἤ συγγρα-ῖς κατά λόγον εἰδικότητος.

Α΄ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΙ

ν) Διά τά βιβλία φιλοσοφίας: Θεμ. Βαρδάκης ναί Δημ. 'Ανδριόπουλος
ν) Διά τά Παιδαγωγικά: Βασ. Κονιδιτσιώτης ναί Νικ. Βλουτίδης
ν) Διά τήν Ψυχολογίαν Κων. Πασσάκος ναί Νικ. Παπαδόπουλος
ν) Διά τήν Γενικήν ναί Εἰδικήν Διδακτικήν: Γεώργ. Μαραγκουδάκης ναί 'Ελ. Καραγιαννοπούλου
ν) Διά τά Φυσικά: Δημοσθ. 'Αρκουδέας ναί Στέφ. Παπασταμκόπουλος
ν) Διά τά Μαθηματικά: Γερασ. Θεοδωράκης ναί Λεων. 'Αδαμόπουλος

./..

ν) Διά τά Θρησκευτικά: Κων. Φούσιας καί Γεώργ. Γρατσέας
ν) Διά τά Ἑλληνικά: Κυρ. Κατσιμάνης καί Φαν. Ρῶρος
ν) Διά τήν Ἱστορίαν: Ἠλ. Σπυρόπουλος καί Δ. Τομπαΐδης
ν) Διά τήν Λαογραφίαν: (Γ. Μέγας, Κ. Ρωμαῖος, Σπ. Λουκᾶτος
) Διά τήν Ὀργάνωσιν καί Διοίκησιν Ἐκπ/σεως: Βασ. Θεοδωρακόπουλος
ν) Διά τά Τεχνικά: Ι. Μόραλης ΑΣΚΤ καί Ἑλ. Παραστατίδου Α΄γυμ. Ψυχικοῦ
ν) Διά τήν Μουσικήν: Ἰ. Μαραζιώτης
ν) Διά τήν Σωματικήν Ἀγωγήν καί Ὑγιεινήν: Φ. Σιορδίλης καί Ἀλ. Γυφτόπουλος
ν) Διά τήν Οἰκιακήν Οἰκονομίαν: Ἡ κ^{α} Εὐτέρπη Τζάκου
ν) Διά τάς ξένας γλώσσας: Ἑλ. Κολένα (Γαλλικήν) καί Μ. Ἀναστασοπούλου (Ἀγγλικήν)

Β΄ΣΧΟΛΑΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ν) Διά τήν Ἱστορίαν τῆς Προσχολικῆς Ἀγωγῆς: Βασ. Παπαβασιλείου (Ραλλείου) καί Αἰκ. Κοσμᾶ (Θεσ/νίκης)
ν) Διά τήν Εἰδικήν Διδακτικήν Νηπιαγωγῶν: Ἑλ. Μιχαλοπούλου καί Σωτ. Μανίτσας (Καρδίτσης)
ν) Διά τήν Ἀγωγήν τοῦ Λόγου (ὀρθοφωνία): Κ. Παπακωνσταντίνου (Ἐθν. Θεάτρου)
ν) Διά τήν Ψυχολογίαν τοῦ Νηπίου Παιδιοῦ: Γ. Παπαγεωργίου καί Γ. Κρασανάκης
ν) Διά τήν Θρησκευτικήν, Ἐθνικήν καί Πολιτικήν Ἀγωγήν: Βασ. Κονιδιτσιώτης καί Κων. Φούσιας
ν) Διά τήν Ἀγωγήν Καθυστερημένων Νηπίων: Ἐμμ. Κολιάδης καί Ἑλ. Μιχαλοπούλου
ν) Διά τήν Ψυχολογίαν Προσαρμογῆς: Ἑλ. Καραγιαννοπούλου καί Παρ. Πετρούτσου
ν) Διά τήν ψυχοπαθολογίαν τοῦ παιδός: Ἐμμ. Κολλιάδης καί Γ. Καλαντζῆς
ν) Διά τήν Σωματολογίαν τοῦ Παιδός καί Ὑγιεινήν: καθ. Ν. Ματσανιώτης (Παν/μίου Ἀθηνῶν)
ν) Διά τήν Βρεφοκομίαν καί Σχολικήν Ὑγιεινήν: καθ. Ν. Ματσανιώτης
ν) Διά τήν Σωματικήν καί Γυμναστικήν Ἀγωγήν τοῦ Νηπίου: Εὐαγγ. Διβόλη
ν) Διά τήν Βιολογίαν, Γεωπονίαν, Κηπουρικήν: Εὐάγγ. Βασιλάκης, Ἠλ. Κασσελᾶς (Ἀρσακείου Παλ. Ψυχικοῦ)

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Πρόεδρος θέτει ὑπ'ὄψει τοῦ Τμήματος, ὅτι τό Ὑπουργεῖον Ἐθν. Παιδείας ἐλάχιστα ἐκ τῶν πρός κρίσιν βιβλίων ἀπέστειλεν εἰς ΚΕΜΕ, ὑπό τάς συνθήκας δέ ταύτας εἶναι ἀδύνατον τό ἔργον τῆς κρίσεως. Κατόπιν διεξοδικῆς ἐπί τοῦ θέματος συζητήσεως τό Τμῆμα

./..

Ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

1) Ἀποδέχεται τήν πρότασιν τοῦ εἰσηγητοῦ ὡς ἔχει περί τῶν προσώπων εἰς τά ὁποῖα θά ἀνατεθῇ ἡ κρίσις τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν.

2) Ὅπως παρακληθῇ ἡ ἁρμοδία διεύθυνσις τοῦ Ὑπουργείου, ἵνα εἰδοποιήση τούς ἐνδιαφερομένους συγγραφεῖς, ὥστε, εἰς τόν συντομώτερον δυνατόν χρόνον, νά ἀποστείλουν εἰς τό Τμῆμα Δημοτικῆς τοῦ ΚΕΜΕ ἀνά τρία ἀντίτυπα ἑκάστου πρός κρίσιν βιβλίου.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΤΥΡ. ΠΑΠΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

ΑΙΚΑΤ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΕΜΕ

ΤΜΗΜΑ Δ'ΝΣΗΣ Δ.Ε.Η/ΣΕΔΕ

Πρᾶξις 51, 27/7/76

Ἐν Ἀθήναις, σήμερον, τήν 27ην Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 8.30 π.μ. συνῆλθεν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου καί ἐκ τῶν 1) Θεμ. Βαρδάκη, 2) Κ. Παασσάκου, 3) Βασ. Κονιδιτσιώτου, 4) Ν. Βλουτίδη καί 5) Δημ. Ἀνδριοπούλου μελῶν παρισταμένης καί τῆς Γραμματέως Αἰκ. Γεωργοπούλου. Κληθείς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου παρέστη κατά τήν συνεδρίαν καί ὁ Τμηματάρχης Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Περικλῆς Ζαφείρης.

Θέμα 1ον " Καθορισμός ὁρίων καί ἑδρῶν Ἀνωτέρων Ἐκπαιδευτικῶν Περιφερειῶν Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως."

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Κ.Παασσάκος, Σύμβουλος Β', θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ Τμήματος τά κάτωθι :

1) Διά τοῦ ὑπ'ἀριθ. Φ. 360.2/8/71409/8-7-76 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (Γενική Διεύθυνσις Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως, Διεύθυνσις Δ.Ε., Τμήματος Γ') διαβιβάζεται εἰς τό ΚΕΜΕ πρός γνωμοδότησιν σχέδιον Ὑπουργικῆς κανονιστικῆς ἀποφάσεως περί " καθορισμοῦ ὁρίων καί ἑδρῶν Ἀνωτέρων Ἐκπαιδευτικῶν Περιφερειῶν Δ.Ε. "

2) Κατά τήν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 186/75 τό ΚΕΜΕ γνωμοδοτεῖ ἐπί πάσης προτάσεως νόμου ἤ σχεδίου Κανονιστικοῦ Διατάγματος ἤ Κανονιστικῆς ἀποφάσεως ἀφορώσης εἰς θέματα γενικῆς, ἐπαγγελματικῆς καί τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, καί κατ' ἀκολουθίαν τό διαβιβασθέν σχέδιον κανονιστικῆς ἀποφάσεως νομοτύπως εἰσάγεται πρός συζήτησιν διά τήν παροχήν τῆς κατά νόμον γνωμοδοτήσεως .

Ὁ εἰσηγητής ὑπομιμνήσκει ἐν συνεχείᾳ ὅτι τό ἔγγραφον τοῦτο συνεζητήθη κατά τήν ὑπ'ἀριθ. 31 συνεδρίαν τῆς Ὁλομελείας τοῦ ΚΕΜΕ τῆς 15ης Ἰουλίου 1976, καθ'ἣν ἐλήφθη ὁμόφωνος ἀπόφασις περί ἐπαναφορᾶς τῆς ἀναφερομένης κανονιστικῆς ἀποφάσεως εἰς τήν Διοίκησιν μέ τήν παράκλησιν ὅπως, ἅμα τῇ ἐκδόσει

./.

ὑποβολῆ ταύτης, ὑποβληθῆ πίνακ περιλαμβάνων τόν ἀριθμόν καί τήν ὀργανικότητα τῶν Σχολείων ἑκάστης Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τάς Ἀνωτέρας Ἐκπαιδευτικάς Περιφερείας Δ.Ε. Τά στοιχεῖα ταῦτα διεβιβάσθησαν εἰς τό ΚΕΜΕ ἁρμοδίως καί ἐμελετήθησαν δεόντως.

Ὁ εἰσηγητής μετά ταῦτα ἐκθέτει τάς ἀκολούθους προτάσεις:

α) Διά λόγους ἰσομεροῦς κατανομῆς τῶν Ἀνωτέρων Ἐκπαιδευτικῶν Περιφερειῶν προτείνεται, ὅπως αἱ ἐκπαιδευτικαί περιφέρειαι τοῦ Νομοῦ Ἠλείας ὑπαχθοῦν εἰς τήν Β΄ Ἀνωτέραν Περιφέρειαν ἀντί τῆς Δ΄, καθόσον ἡ μέν τελευταία παρουσιάζει 2.948 ὀργανικάς θέσεις ἐκπαιδευτικῶν ἐνῶ ἡ Β΄μόνον 1.843 τοιαύτας.

β) Διά τόν αὐτόν ὡς ἄνω λόγον προτείνεται, ὅπως αἱ Ἐκπαιδευτικαί Περιφέρειαι τοῦ Νομοῦ Καρδίτσης ἤ Τρικάλων ὑπαχθοῦν εἰς τήν Γ΄Ἀνωτέραν Περιφέρειαν ἀντί τῆς Θ΄, καθόσον ἡ μέν τελευταία παρουσιάζει 2.720 ὀργανικάς θέσεις ἐκπαιδευτικῶν ἐνῶ ἡ Γ΄μόνον 1.447 τοιαύτας.

γ) Προτείνεται ὅπως ἡ ἕδρα τῆς ΙΓ΄Ἀνωτέρας Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας μεταφερθῆ ἐκ τῆς Καβάλας εἰς Δράμαν καθόσον ἡ Καβάλα κεῖται εἰς τό σχεδόν ἀκρώτατον ἀνατολικόν ἄκρον τῆς ὅλης περιοχῆς, ἐνῶ ἡ πόλις τῆς Δράμας εὑρίσκεται περίπου ἐκ τοποθετημένης εἰς τό κέντρον τῆς Περιοχῆς τῶν τριῶν Νομῶν - Σερρῶν, Δράμας, Καβάλας - καί κατά συνέπειαν καί ἡ ἐποπτεία θά εἶναι εὐχερεστέρα καί ἡ ἐπικοινωνία Ἐπιθεωρητῶν ἤ καί διδασκάλων μετά τοῦ Ἐπόπτου θά εἶναι περισσότερον ἄμεσος.

Ἔναντι τῆς τελευταίας ταύτης προτάσεως ἐξέφρασαν ἐπιφυλάξεις ἀφ'ἑνός μέν ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Σ. Παγιατάκης, ἀφ'ἑτέρου δέ ὁ Θ. Βαρβάκης, Σύμβουλος Β΄, καθ'οὗς ἡ Καβάλα πρέπει νά ἐξακολουθήσῃ νά παραμείνῃ ἕδρα τῆς ΙΓ΄Ἀνωτέρας Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας διά τούς λόγους τούς ὁποίους ἐπεκαλέσθη ὁ παριστάμενος Τμηματάρχης τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως Π.Ζαφείρης· ἔχει ἐπικρατήσει ὅλον ὅτι μακρά παράδοσις ἡ μεταβολή τῆς ὁποίας, μέ μετακίνησιν τῆς ἕδρας τῆς ΙΓ΄Ἀνωτέρας Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας ἐκ τῆς Καβάλας εἰς ἄλλην πόλιν, θά ἐδημιούργει ἀναστάτωσιν τήν ὁποίαν ἀσφαλῶς τόσον τό Ὑπουργεῖον Παιδείας ὅσον καί οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι ἐκπαιδευτικοί λειτουργοί δέν θά ἐπεθύμουν.

Ἐπί τοῦ θέματος ἐπηκολούθησεν ἀνταλλαγή ἀπόψεων μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν

./.

1) Τό ὑπ'ἀριθ. Φ.340.2/3/71409/Β-7-1976 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (Γενική Διεύθυνσις Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως, Διεύθυνσις Δ.Ε. , Τμήματος Γ'), 2) Τό διαβιβασθέν σχέδιον Ὑπουργικῆς Ἀποφάσεως " Περί καθορισμοῦ τῆς ἕδρας καί τῶν ὁρίων Ἀνωτέρων Ἐκπαιδευτικῶν Περιφερειῶν Δ.Ε. ", 3) Τήν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ κανονισμοῦ Λειτουργίας τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. ὡς καί τό ἄρθρον 2 τοῦ Ν. 186/75, 4) Τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν τοῦ Κ.Πασσάκου, Συμβούλου Β', 5) Τήν μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος διεξαχθεῖσαν συζήτησιν

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁμοφώνως

α) γνωμοδοτεῖ, ὅπως αἱ ἐκπαιδευτικαί περιφέρειαι τοῦ Νομοῦ Ἠλείας ὑπαχθοῦν εἰς τήν Σ''Ἀνωτέραν Περιφέρειαν ἀντί τῆς ΣΤ' καί αἱ Ἐκπαιδευτικαί Περιφέρειαι τοῦ Νομοῦ Καρδίτσης ἤ Τρικάλων ὑπαχθοῦν εἰς τήν Ι''Ἀνωτέραν Περιφέρειαν ἀντί τῆς Θ'. Ὡσαύτως ἀποφαίνεται κατά πλειοψηφίαν

β) γνωμοδοτεῖ, ὅπως ἡ ἕδρα τῆς ΙΓ''Ἀνωτέρας Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας μεταφερθῆ ἐκ τῆς Καβάλας εἰς Δράμαν, μειοψηφισάντων τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος Σ.Παγιατάκη καί Θ. Βαρδάκη, προτεινάντων ὅπως ἡ ἕδρα παραμείνῃ ὡς ἔχει εἰς Καβάλαν διά τούς εἰς τό Πρακτικόν τοῦτο ἀναφερομένους λόγους.

Θέμα 2ον " Περί καθορισμοῦ τῆς ἕδρας καί τῆς γεωγραφικῆς ἐντάσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν περιφερειῶν Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως."

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Ν. Βλουτίδης Σύμβουλος Β' θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ Τμήματος τά κάτωθι :

1) Τήν ἀπό 15 Ἰουλίου 1976 ἀπόφασιν τῆς ὁλομελείας τοῦ ΚΕΜΕ εἰς ἀπάντησιν τοῦ διά τοῦ ὑπ'ἀριθ. Φ. 360.2/9/71408/12-7-76 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (Γεν. Δ/νσεως, Γεν.Ἐκπ/σεως, Δ/νσεως Προσωπικοῦ Δ.Ε.) διαβιβασθέντος εἰς τό ΚΕΜΕ, πρός γνωμοδότησιν, σχεδίου Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως " Περί καθορισμοῦ τῆς ἕδρας καί τῆς γεωγραφικῆς ἐντάσεως τῶν ἐκπ/κῶν περιφερειῶν Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως .

2) Κατά τήν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τοῦ ΚΕΜΕ, τό Τμῆμα ἀσκεῖ καθ'ἁρμοδιότητα τά ὑπ'ἀριθ. 2, 3, 4, καί 5 ἔργα τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου 186/75, ἤτοι γνωμοδοτεῖ (παράγρ. 2 ἄρθρου 2 Ν. 186/75) ἐπί πάσης προτάσεως Νόμου ἤ σχεδίου κανονιστικοῦ Διατάγματος ἤ κανονιστικῆς ἀποφάσεως ἀφορώσης εἰς θέματα Γενικῆς, Ἐπαγγελματικῆς καί Τεχνικῆς Ἐκπ/σεως καί κατ'ἀκολουθίαν τό διαβιβασθέν εἰς τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως σχέδιον ' Υπουργικῆς ἀποφάσεως, νομοτύπως εἰσάγεται πρός συζήτησιν διά τήν παροχήν τῆς κατά Νόμου γνωμοδοτήσεως .

3) Ἐν συνεχείᾳ ὁ εἰσηγητής μετά τήν ὑπ'αὐτοῦ γενομένην ἐπεξεργασίαν τῶν ὑπό τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (Γεν.Δ/νσεως, Γεν.Ἐκπ/σεως, Δ/νσεως Προσωπικοῦ Δημοτ.Ἐκπ/σεως) ἀποσταλέντων ἀριθμητικῶν δεδομένων καί κριτηρίων ἀφορώντων εἰς τόν καθορισμόν τῆς γεωγραφικῆς ἐντάσεως ἑκάστης τῶν ἐκπ/κῶν περιφερειῶν καί εἰς τόν ἀριθμόν τῶν εἰς αὐτάς ὑπαγομένων ἰδιωτικῶν Δημοτ.Σχολείων καί Νηπ/γείων, παρατηρεῖ ὅτι :

α) Αἱ ὀργανικαί θέσεις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν δημοσίων καί ἰδιωτικῶν δημοτικῶν σχολείων καί νηπιαγωγείων τῶν ἐκπ/κῶν περιφερειῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης εἶναι ἀνίσως κατανεμημέναι. Ἐξ' ὧν σημειοῦμεν ἐνδεικτικῶς ὡρισμένας ἐκπ/κάς περιφερείας, τό διδακτικόν προσωπικόν τῶν ὁποίων εἶναι κατανεμημένον ὡς ἀκολούθως :

1) Α''Ἐκπ/κή περιφέρεια Διαμερίσματος Ἀθηνῶν :

Δημ.Δ/λοι 136, Δημ.Νηπιαγωγοί 11, Ἰδ. διδ/λοι 13, Ἰδ. Νηπ. 6 : Σύμολον 166 .

2) Γ''Ἐκπ/κή Περιφέρεια Διαμερίσματος Ἀθηνῶν :

Δημ.Δ/λοι 108, Δημ.Νηπ. 6, Ἰδ.διδ/λοι 16, Ἰδ.Νηπ.

Σύνολον 133 .

3) Δ΄ Ἐπ/κή Περιφέρεια Διαμερίσματος Ἀθηνῶν :

Δημ.Δ/λοι 143, Δημ.Νηπ. 5, Ἰδ.διδ/λοι 31, Ἰδ.Νηπ. 9 :
Σύνολον 188 .

4) ΙΑ΄ Ἐπ/κή Περιφέρεια Διαμερίσματος Ἀθηνῶν :

Δημ.Δ/λοι 139, Δημ.Νηπ. 10, Ἰδ.διδ/λοι 39, Ἰδ.Νηπ. 10 :
Σύνολον 198 .

5) Ζ΄ Ἐπ/κή Περιφέρεια Διαμερίσματος Πειραιῶς :

Δημ.Διδ/λοι 125, Δημ.Νηπ. 11, Ἰδ.διδ/λοι 27, Ἰδ.Νηπ. 9 :
Σύνολον 172 .

6) ΙΕ΄ Ἐπ/κή Περιφέρεια Διαμερίσματος Πειραιῶς :

Δημ.Διδ/λοι 78, Δημ.Νηπ. 5, Ἰδ.διδ/λοι 20, Ἰδ.Νηπ. 9 :
Σύνολον 112 .

Ἐμφανίζεται ὡς ἰδιαιτέρως ἐνδηλος ἡ ἄνισος κατανομή τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ μεταξύ τῶν σχολείων τῶν ἐπ/κῶν περιφερειῶν τῆς Β΄ Ἀνωτέρας Ἐπ/κῆς Περιφερείας .

β) Αἱ ὀργανικαὶ θέσεις τοῦ ὑπηρετοῦντος εἰς τὰς ἐπ/κὰς περιφερείας τοῦ Νομοῦ Δωδεκανήσου, διδακτικοῦ προσωπικοῦ εἶναι ἀνίσως κατανεμημέναι . Διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐποπτείαν τῶν σχολείων εἶναι δυνατὸν νὰ κατανεμηθοῦν αὐταὶ, ἰσαρίθμως σχεδόν, διὰ τῆς ὑπαγωγῆς τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ νηπιαγωγείων τῆς Σύμης εἰς τὴν Α΄ ἐπ/κὴν περιφέρειαν Ρόδου, δημιουργουμένης μιᾶς εἰσέτι ἐπ/κῆς περιφερείας εἰς Ρόδον, τῶν ὀργανικῶν θέσεων κατανεμομένων ὡς ἑξῆς :
Α΄ Ρόδου 94, Β΄ Ρόδου 94, Γ΄ Ρόδου 95, Καλύμνου 104, Κῶ 74.

γ) Ἔχει δημιουργηθῆ ἕνα συγκεντρωτικὸν σύστημα ἐπ/κῆς διοικήσεως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης ἐκ τῆς συστάσεως τῶν ἑδρῶν τῶν Ἀνωτέρων Ἐπ/κῶν περιφερειῶν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ λόγους διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως καὶ ἐπιτυχεστέρας ἀντιμετωπίσεως ὑπὸ τῶν ἐποπτῶν τῶν ὁμοιογενῶν ἐπ/κῶν προβλημάτων τῶν σχολείων τοῦ νησιωτικοῦ κυκλώματος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὁ κ.εἰσηγητὴς προτείνει τὴν μετακίνησιν τῆς ἕδρας μιᾶς ἐκ τῶν τεσσάρων (4) Ἀνωτέρων Ἐπ/κῶν περιφερειῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης εἰς τὸ νησιωτικὸν σύμπλεγμα τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν ὑπαγωγὴν εἰς αὐτὴν 13 συμπαικῶν.

./.

Ἐπ/κῶν Περιφερειῶν : ἤτοι 3 τοῦ Νομοῦ Λέσβου, 1 τοῦ Νομοῦ Σάμου, 2 τοῦ Νομοῦ Χίου, 4 τοῦ Νομοῦ Δωδεκανήσου καὶ 3 τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων, μέ ἕδραν καθορισθησομένην ὑπό τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας .

δ) Ἐπειδή καὶ αἱ τέσσερες (4) ἐπ/καὶ περιφέρειαι τοῦ Νομοῦ Μαγνησίας τῆς Θ΄Ἀνωτέρας Ἐπ/κῆς Περιφερείας ὡς καὶ αἱ 4 ἐπ/καὶ περιφέρειαι τοῦ Νομοῦ Καβάλας τῆς ΙΓ΄ ἐπ/κῆς περιφερείας ἑδρεύουν εἰς Βόλον καὶ Καβάλαν ἀντιστοίχως, προτείνει τήν μεταφοράν τῶν ἑδρῶν α) τῆς Δ΄ἐπ/κῆς περιφερείας Μαγνησίας ἐκ τοῦ Βόλου εἰς Ἀλμυρόν καὶ β) τῆς Β΄ἐπ/κῆς περιφ. Καβάλας, ἐκ τῆς Καβάλας εἰς Ἐλεθερούπολιν, λόγῳ γειτνιάσεως τῶν νέων ἑδρῶν μετά τῶν σχολείων τῆς περιοχῆς καὶ ἐξυπηρετήσεως ἐκ τοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου τῶν νομῶν .

Ἡ ὁλομέλεια τοῦ Τμήματος λαβοῦσα ὑπ'ὄψιν 1) τό ὑπ'ἀριθ. Φ. 360.2/9/71408/12-7-1976 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, 2) τό διαβιβασθέν σχέδιον Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως " περί καθορισμοῦ τῆς ἕδρας καὶ τῆς γεωγραφικῆς ἐκτάσεως τῶν ἐπ/κῶν περιφερειῶν Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως " 3) τήν εἰσήγησιν τοῦ κ. Ν.Βλουτίδη, 4) τάς ἐπί τοῦ θέματος δοθείσας διευκρινίσεις τοῦ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 10, παράγρ. 10 τοῦ Ν. 186/75, κληθέντος ὑπό τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ, ἁρμοδίου ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Περικλέους Ζαφείρη, 5) τήν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τοῦ ΚΕΜΕ ὡς καὶ τό ἄρθρον 2 τοῦ Ν. 186/75 καὶ 6) τήν μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος διεξαχθεῖσαν συζήτησιν .

Ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

Γνωμοδοτεῖ, ὅπως 1) Ἀνακατανεμηθοῦν αἱ ἐντός τῶν ἐπ/κῶν περιφερειῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης ὀργανικαί θέσεις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ νηπιαγωγείων πρός ἐπιτυχεστέραν ἀπόδοσιν τοῦ παιδευτικοῦ ἔργου καὶ ἀποτελεσματικωτέραν ἐποπτείαν τῶν σχολείων. 2) Αὐξηθοῦν αἱ ἐπ/καὶ περιφέρειαι τοῦ Νομοῦ Δωδεκανήσου ἀπό 4 εἰς 5, 3) Μετακινηθῇ μία ἕδρα ἐκ τῶν τεσσάρων Ἀνωτέρων Ἐπ/κῶν Περιφερειῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης εἰς τό Αἰγαῖον καὶ ὑπαχθοῦν εἰς αὐτήν 13 ἐπ/καὶ περιφέρειαι τοῦ νησιωτικοῦ συμπλέγματος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, 4) Μεταφερθοῦν αἱ ἕδραι τῶν ἐπ/κῶν περιφερειῶν Δ΄Μαγνησίας καὶ Β΄Καβάλας εἰς Ἀλμυρόν καὶ Ἐλευθερούπολιν, ἀντιστοίχως, 5) Περιληφθῇ εἰς τόσχέδιον Ὑπουρ-

. / .

γικῆς ἀποφάσεως ἡ ὀργανικότης τῶν δημοσίων δημοτικῶν σχολείων καὶ νηπιαγωγείων, ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς ἑκάστην ἐπ/κὴν περιφέρειαν ὑπαγομένων ἰδιωτικῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ νηπιαγωγείων καὶ κατὰ συνέπειαν καταργηθῆ, τὸ ἄρθρον 2 τοῦ παρόντος σχεδίου Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος

ΣΠ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

ΑΙΚ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΡΤΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
Α ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 54η, 28/7/1976

Ἐν Ἀθήναις, σήμερον τήν 28/7/1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε., ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπυρ. Παγιατάκη, προέδρου καί 1) Θεμιστοκλῆ Βαρδάκη, 2) Κωνσταντίνου Πασσάκου, 3) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη, 4) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου καί 5) Νικολάου Βλουτίδη, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Αἰκατερίνης Γεωργοπούλου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

"Τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Θρησκευτικῆς Ὕλης τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου."

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Σύμβουλος Β΄κ. Ἀνδριόπουλος, προεκτεθέντος περί τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τάς Α΄ καί Β΄ τάξεις εἰσηγεῖται τάς ἀκολούθους τροποποιήσεις καί βελτιώσεις ἐπί τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος:

I. Ὁ σκοπός τοῦ μαθήματος. Ἐπισημαίνεται ὅτι, ὡς οὗτος ἔχει διατυπωθῆ εἰς τό ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα, περιέχει μή ἀπαραιτήτους ἀναφοράς καί μακράς ἐπεξηγήσεις. Συγκεκριμένως, ἀναφέρεται εἰς (α) τήν πηγήν τῆς θρησκευτικότητος καί (β) μακροσκελεῖς ὁδηγίας περί τοῦ τρόπου ἀναπτύξεώς της καί οὐχί, ὡς θά ἀνεμένετο, εἰς τόν σκοπόν αὐτόν καθ' ἑαυτόν.

Ὁ συντάκτης διέθεσε διά τόν σκοπόν μόνον I 1/2 γραμμήν.

Κρίνεται σκόπιμον ὅτι ἡ διατύπωσις τοῦ σκοποῦ θά πρέπει τό μέν νά συμπυκνώνει τά κύρια σημεῖα τῶν ἀμέσων καί ἀπωτέρων παιδαγωγικῶν καί διδακτικῶν ἐπιδιώξεων τοῦ μαθήματος διά τῆς ἀναφορᾶς εἰς τά δύο θεμελιώδη στοιχεῖα τῆς

θρησκευτικότητος, τό θρησκευτικόν συναίσθημα καί τήν πίστιν, ὡς καί τήν ἔφεσιν πρός ἐνεργόν Χριστιανικόν βίον τό δέ νά εἶναι βραχεῖα καί σαφής. Οὕτω προτείνεται ὅπως ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν ἀποσκοπεῖ εἰς (α) τήν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν μαθητῶν, (β) τήν ἐδραίωσιν τῆς πίστεώς των εἰς τήν Χριστιανικήν θρησκείαν καί (γ) τήν προπαρασκευήν διά τῆς συνειδητῆς συμμετοχῆς εἰς τήν θρησκευτικήν ζωήν καλλιέργεια τῆς ἐφέσεώς των πρός ἐνεργόν Χριστιανικόν βίον.

II. Προτάσεις διά μεταβολάς εἰς τήν ὕλην τοῦ μαθήματος, ὡς αὕτη καθορίζεται ὑπό τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

__Α΄ Τάξις__

1. Εἰς τήν παράγραφον α νά ἀπαλειφθῇ ἡ πρότασις "καί ἀρχήν διεύρυνσις....θρησκ. πραγμάτων", διότι ἡ ἀπαιτουμένη "διεύρυνσις καί διόρθωσις" σημαίνει καί γνωστικήν ἐπεξεργασίαν τῶν "κτηθεισῶν παραστάσεων περί Θεοῦ" τήν ὁποίαν λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τῆς νοητικῆς στάθμης τῶν παιδιῶν τῆς ἡλικίας τῶν 5½ ἐτῶν δέ δύναται κατά τήν γνώμη μας, δέν θά ἐπιτύχῃ. Τοιαύτη ἀπόπειρα μᾶλλον σύγχυσιν θά ἐπιφέρῃ εἰς τούς μαθητάς. Ὁμοίως, ἡ φράσις "θρησκευτικῶν ἐν γένει πραγμάτων" εἶναι πολύ γενική καί δύναται νά παρερμηνευθῇ ὑπό τῶν διδασκάλων.

2. Νά παραμείνουν: Τό τελευταῖον μέρος τῆς παρ. α ἤτοι τό ἀπό "Γνωσταί ἐκ τῆς οἰκογενείας..." ἕως "κατά τήν προσευχήν", ὡς ἐπίσης καί αἱ παράγραφοι β, γ, δ καί ε.

Τό ἐντός τῶν παρενθέσεων κείμενον εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου β, νά συμπεριληφθῇ εἰς τάς μεθοδικάς ὁδηγίας.

__Β΄ Τάξις__

Ἐπειδή ἡ ὕλη συμπίπτει μέ αὐτήν τῆς Α΄ τάξεως, κρίνεται σκόπιμος ἡ διαγραφή τῶν παραγράφων α ἕως ε, ὡς καί ἡ ὑπό τόν τίτλον "Παρατήρησις" παράγραφος (σελ 29). Ὅθεν, τυγχάνει αὐτονόητον ὅπως ἡ ὕλη τῆς Α΄ τάξεως ὑπαχθῇ ὑπό ἕνιαῖον τίτλον, ἤτοι "Α΄ καί Β΄ τάξεις".

Ὁ σύμβουλος κ. Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

./.

Θεωρῶ σκόπιμον τήν διατύπωσιν γενικοῦ, περιεκτικοῦ καί σαφοῦς σκοποῦ διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον, μή ἀποκλειομένης τῆς διαφοροποιήσεως του κατά τάξεις, ὅπως τοῦτο δέν τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλεται. Πιστεύομεν ὅτι τό κέντρον τοῦ βάρους τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον πρέπει νά μετατεθῇ ἀπό τήν θρησκευτικήν γνῶσιν εἰς τήν θρησκευτικήν πίστιν καί θρησκευτικήν ζωήν.

Ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἀληθείας τῆς θρησκευτικῆς ὕλης μέ ἱστορικάς-κριτικάς μεθόδους δέν ἀποκλείεται, πρέπει ὅμως νά γίνῃ εἰς μεγαλυτέραν ἡλικίαν.

Ἡ βιωματική συμμετοχή τοῦ παιδιοῦ εἰς τάς θρησκευτικάς ἐκδηλώσεις τῆς κοινότητος, ζωῆς εἰς τήν ὁποίαν ἀνήκει, ἀποτελεῖ ἄριστον μέσον πρός βαθμιαίαν καλλιέργειαν μιᾶς ἐνσυνειδήτου χριστιανικῆς ζωῆς.

Διά τούς ἀνωτέρω λόγους θεωρῶ σκόπιμον νά παραμείνῃ ὡς ἔχει τό τρίτον στοιχεῖον τοῦ ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ διατυπωθέντος σκοποῦ τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

Εἶτα ὁ Σύμβουλος κ. Πασσάκος, λαβών τόν λόγον διατυπώνει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις:

Ὁ ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ προτεινόμενος σκοπός διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον παρέχει λίαν ἀξιολόγους ἀπόψεις. Εἶναι δυνατόν, ἐν τούτοις, νά παρατηρηθῇ ὅτι ἡ θρησκευτικότης τοῦ ἀτόμου δέν ἀφορᾶ εἰδικῶς καί ἀποκλειστικῶς εἰς ἕνα μόνον τομέα τῆς ψυχικῆς ἐμπειρίας αὐτοῦ καί τῆς καθόλου ζωῆς του, λόγου χάριν εἰς τό συναίσθημα, ἀλλά περιλαμβάνει καί καλύπτει τήν ὅλην ὕπαρξιν, εἶναι μία καθολική ὑπαρκτική βίωσις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θά ἦτο δυνατόν νά διατυπωθῇ ὁ ὑπό συζήτησιν σκοπός περίπου ὡς ἀκολούθως: Ὁ σκοπός τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι ἡ ἑδραίωσις καί ἀνάπτυξις τῆς πίστεως εἰς τόν Θεόν διά τῶν ἀληθειῶν τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἐπί τῇ βάσει ταύτης ζωή τοῦ ἀτόμου συμφώνως πρός τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Προτείνω νά τονισθῇ ὅτι ἀφετηρία τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς εἰς τό Σχολεῖον πρέπει νά εἶναι ἡ ἀνάλυσις τῶν θρησκευτικῶν ἐμπειριῶν τῶν πρωτοεισερχομένων μαθητῶν ἐκ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου (Προσευχαί καί ἑορταί οἰκογενείας, θρη-

σκευτικαί ἐμπειρίαι γονέων, τυχὸν ἁγιασμὸς ὑπὸ τοῦ ἱερέως κατ' οἶκον, βάπτισις τέκνου, οἰκογένειακαί ἐπισκέψεις εἰς ναούς, πανηγύρεις καί τά παρόμοια).

Ἐν συνεχείᾳ ὁ σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης λέγει τά ἀκόλουθα:

Ὁ σκοπός, τόν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τοῦ μαθητοῦ, μέ ἀπόλυτον σεβασμόν τῆς προσωπικότητάς του, ὥστε διά τῆς συνειδητῆς καί ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς τήν θρησκευτικήν ζωήν νά καταστῇ ἱκανός νά συμπεριφέρεται κατά τάς θείας ἐντολάς.

Διά τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν πρέπει νά ἐξυπηρετῆται οὐχί ὁ γνωστικός ἀλλά ὁ φρονηματιστικός σκοπός τῆς θρησκευτικῆς ὕλης καί ἡ καλλιέργεια τοῦ ἠθικοῦ φρονήματος τῶν μαθητῶν διά τῆς καταλλήλου χρησιμοποιήσεως ὑπό τοῦ διδασκάλου ὅλων τῶν εὐκαιριῶν πάς ὁποίας παρουσιάζει ἡ σχολική ζωή.

Ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν εἰς τήν Α΄ καί Β΄ τάξιν περιλαμβάνει τάς ἁπλάς καθιερωμένας προσευχάς, ἰδιαιτέρως τάς αὐτοσχεδίους ὑπό τῶν μαθητῶν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ σοβαρῶν γεγονότων τῆς Σχολικῆς ζωῆς, ποιήματα καί θρησκευτικά ἄσματα ἀντλούμενα ἀπό σχολικάς καί ἄλλας εὐκαιριακάς ἐκδηλώσεις καί ἀπό ἁπλάς παραστατικάς διηγήσεις ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν μεγάλων καί τοπικῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπυρίδων Παγιατάκης, λαμβάνων τόν λόγον παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

1) Ὁ σκοπός τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος εἰς τό σύγχρονον σχολεῖον πρέπει νά στηριχθῇ εἰς δύο τινά: Εἰς τό θρησκευτικόν συναίσθημα δηλαδή εἰς τήν συγκίνησιν τήν ὁποίαν αἰσθάνεται ἡ ἀληθῶς θρησκεύουσα ψυχή καί κατά δεύτερον λόγον εἰς τήν θρησκευτικήν γνῶσιν καί τάς συστηματοποιημένας ἰδέας καί ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι ὑπερβαίνουν τήν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν.

2) Διαχωρισμός ἤ ἑτερόζυγος διδγνωσις τοῦ ἑνός ἐκ τῶν δύο τούτων στοιχείων εἰς βάρος τοῦ ἄλλου θά ὁδήγει εἰς μή ὑγιᾶ θρησκευτικότητα. Ἐφ' ᾧ καί ἀπαιτεῖται ἰσόρροπος καί παράλληλος ἀνάπτυξις αὐτῶν. Καί κατά μέν τά πρῶτα ἔτη τῆς σχολικῆς φοιτήσεως πλεονεκτεῖ τό βιωματικόν καί συναισθηματικόν στοιχεῖον, διότι τό γνωστικόν εἶναι ἀνώριμον συγκεκυ-

./.

μένον καί ἀσαφές, κατά δέ τά ἑπόμενα εἶναι δυνατόν νά ἐπιτευχθῇ , κατά τό δυνατόν, προϊούσης τῆς ἡλικίας τοῦ μαθητοῦ, ἁρμονικώτερος συγκερασμός τῶν δύο τούτων στοιχείων.

3) Ἐκ τῶν λεχθέντων προκύπτει ὅτι ὁ σκοπός τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος δέν πρέπει νά εἶναι δέσμιος οὔτε τοῦ ἑνός οὔτε τοῦ ἄλλου στοιχείου καί νά ἔχῃ χαραχτῆρα ἐξελικτικόν. Πρέπει ἐπίσης εἰς τήν διατύπωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου νά μή ἀγνοηθῇ τό πρακτικόν ἀποτέλεσμα τῆς θρησκευτικῆς διαπαιδαγωγήσεως δηλαδή ἡ ἔφεσις πρός ἐνεργόν χριστιανικόν βίον. Καί τοῦτο, διότι ἡ θρησκεία καί μάλιστα ἡ Χριστιανική, δέν εἶναι οὔτε ἔρεβος οὔτε μία μεταφυσική πολυτέλεια, ἀλλά καί πρᾶξις καί φρόνημα καί βούλησις πού ἐκφαίνεται ὡς συγκεκριμένη διαγωγή μέσα εἰς τόν οἰκογενειακόν καί κοινωνικόν βίον.

Ὡς πρός τήν ὕλην τῶν θρησκευτικῶν εἰς τάς δύο πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ, φρονῶ, ὅτι αὕτη πρέπει νά ἐνοποιηθῇ ἑνεκα τοῦ ἰδιάζοντος ψυχολογικοῦ καί εὐκαιριακοῦ χαραχτῆρός της.

Ὡς πρός τήν καθ' ἕκαστα ὕλην τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Α΄ καί Β΄ τάξεως προτείνω τάς ἀκολούθους μεταβολάς:

Ι) Συμφωνῶ μέ τήν πρότασιν τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ νά ἀπαλειφθῇ ἡ παράγραφος α) τῆς ὕλης Θρησκευτικῶν τῆς Α΄ τάξεως ("Κατ' ἀρχήν".. μέχρι..."καί τήν προσευχήν"), διότι πρόκειται περί πραγμάτων γνωστῶν ἤδη εἰς τό παιδί ἀπό τήν οἰκογένειαν, τά ὁποῖα, ἐπί πλέον, διδάσκονται καθημερινῶς καί ἀπό τήν προσευχήν εἰς τό Σχολεῖον.

2) Εἰς τήν παράγραφον β) ἡ φράσις "Ἄλλαι ἐπίκαιροι προσευχαί" νά ἀντικατασταθῇ μέ τήν φράσιν "Ἄλλαι αὐτοσχέδιαι προσευχαί ἐπ' εὐκαιρίᾳ διαφόρων σοβαρῶν γεγονότων" καί νά διαγραφῇ ἡ συνέχεια τῆς παραγράφου.

3) Ἡ παράγραφος γ) νά διαγραφῇ καί εἰς τήν θέσιν αὐτῆς νά παραμείνῃ ἡ φράσις: γ) Ποιήματα καί ᾄσματα θρησκευτικά εὐκαιριακῶς διδασκόμενα.

4) Εἰς τήν παράγραφον δ) ἡ πρώτη πρότασις νά συμπληρωθῇ οὕτω: δ) Διδασκαλίαι ἀπλαῖ διά παραστατικῶν διηγήσεων ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορταζομένων μεγάλων θρησκευτικῶν ἑορτῶν ἢ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου... κ.λ.π.»

./

5) Ἡ παράγραφος ε) νά τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς: "ε) "Σχολικαί θρησκευτικαί ἑορταί, ἐπισκεψεις εἰς ἐκκλησίας, συμμετοχή εἰς φιλαλλήλους ἐνδηλώσεις τῆς τάξεως καί τοῦ σχολείου, ὁμαδική μετάληψις τῶν ἁγράντων μυστηρίων".

Προτείνεται δέ ἡ ἀπάλειψις τῆς φράσεως "στάσις τῶν μαθητῶν ἐντός τοῦ Ναοῦ, διότι δέν πρόκειται περί ὕλης, ἀλλά περί παιδονομικῆς συστάσεως. Ἐπίσης προτείνεται ἡ διαγραφή τῆς φράσεως "παρακολούθησις τελέσεως μυστηρίου γάμου καί βαπτίσεως καί σχετική συζήτησις" διότι μόνα των τά παιδιά καί μέ ἰδιαιτέραν μάλιστα εὐχαρίστησιν πάντοτε παρακολουθοῦν τά μυστήρια αὐτά καί διότι ἡ ἐπί τῶν μυστηρίων τούτων συζήτησις εἶναι ὑπερτέρα τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καί τῶν παιδικῶν διαφερόντων ἀλλά καί διότι τοῦτο προϋποθέτει ἰκανήν περί τά θρησκευτικά θέματα ἀριμότητα.

Μετά σχετικήν συζήτησιν

Τό Τμῆμα ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

ὡς πρός τήν δεδαιτέαν θρησκευτικήν ὕλην τῆς Α΄ καί Β΄ τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερομένους λόγους.

Ἰον Ὁ σκοπός τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος τροποποιεῖται ὡς ἀκολούθως:

Σκοπός τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν μαθητῶν, ἡ ἐδραίωσις τῆς πίστεως των εἰς τήν Χριστιανικήν θρησκείαν καί ἡ διά τῆς συνειδητῆς συμμετοχῆς εἰς τήν θρησκευτικήν ζωήν ἐνίσχυσις τῆς ἐφέσεως αὐτῶν πρός ἐνεργόν θρησκευτικόν βίον.

2ον Διδακτέα ὕλη Α΄ καί Β΄ τάξεως

α) Ἡ παράγραφος α) τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἀναλυτικοῦ προγράμματος διαγράφεται.

β) Προσευχαί: "Πρό τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων. Τήν πρωΐαν μετά τήν ἐκ τοῦ ὕπνου ἔγερσιν. Πρό τῆς καταλύσεως τήν ἑσπέραν. Πρό τοῦ φαγητοῦ. Μετά τό φαγητόν. Διά τούς γονεῖς κ.λ.π. Διά τόν ἀσθενῆ συμμαθητήν. Ἄλλαι προσευχαί τῶν μαθητῶν αὐτοσχέδιοι ἐπ' εὐκαιρίᾳ σοβαρῶν γεγονότων.

γ) Ποιήματα καί ᾄσματα θρησκευτικά σχετικά μέ τόν ὅλον θρησκευτικόν βίον καί τά ἑκάστοτε γεγονότα εὐκαιριακῶς διδασκόμενα.

δ) Διδασκαλίαι άπλαί διά παραστατικών διηγήσεων έπ' εύκαιρίᾳ τῶν ἑορταζομένων μεγάλων θρησκευτικῶν ἑορτῶν, ἤτοι τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Βαπτίσεως αὐτοῦ, τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ καί τῶν Ἁγίων, ἐξ ἀφορμῆς τοπικῶν ἑορτῶν καί ἄλλων θρησκευτικῶν γεγονότων καί ἐκδηλώσεων.

ε) Σχολικαί θρησκευτικαί ἑορταί, ἐκκλησασμός, ἐπισκέψεις εἰς ἐξωκκλήσια, συμμετοχή εἰς φιλαλλήλους ἐκδηλώσεις τῆς τάξεως καί τοῦ σχολείου καί ὁμαδική, μετάληψις τῶν ἁχράντων μυστηρίων.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Σπυρίδων Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Αἰκ. Γεωργοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
Κ.Ε.Μ.Ε
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πρᾶξις 52η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 30ην Ἰουλίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 8.30π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως τοῦ ΚΕΜΕ, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Κ. Παγιατάκη Προέδρου καί 1) Θεμ. Βαρδάκη 2) Κων/νου Πασσάκου 3) Β. Κονιδιτσιώτη 4) Δημ. Ἀνδριοπούλου 5) Νικ. Βλοντίδη, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Αἰκ. Γεωργοπούλου .

Θέματα Ἡμερησίας Διατάξεως: 1) Μορφή τοῦ ὑπό ἀναμόρφωσιν προγράμματος.

2) Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τῆς θρησκευτικῆς ὕλης τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. εἶτα ὁ ἐπί τοῦ πρώτου θέματος εἰσηγητής Πρόεδρος κ. Κ. Παγιατάκης λέγει τά ἀκόλουθα:

1ον. Ἐπειδή οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν τιθεμένων σκοπῶν τοῦ ἐν ἰσχύι Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος εἶναι ἐσφαλμένοι ἤ ἀσαφεῖς καί ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου χρήζουν ριζικῆς ἀναμορφώσεως, τό πρῶτον καί σημαντικώτερον στοιχεῖον τό ὁποῖον πρέπει νά τεθῇ ἐπί κεφαλῆς τῆς ὕλης ἑκάστου μαθήματος εἶναι ὁ σκοπός αὐτοῦ συμφώνως πρός τά σύγχρονα ἐκπαιδευτικά δεδομένα, τήν πρακτικήν καί εἰδολογικήν σκοπιμότητα ἑκάστου μαθήματος.

Ἐάν ἡ καθ'ὕλην περίπτωσις τό ἀπαιτήσῃ εἶναι δυνατόν νά διατυπωθοῦν καί ἐπί μέρους σκοποί ἤ καί εἰδικοί σκοποί μαθημάτων τινῶν κατά τάξεις(ὅπως π.χ. εἰς τήν ἀριθμητικήν).

2ον. Ἐπειδή κατά τάς ληφθείσας ἤδη ἀποφάσεις τό ἀναμορφούμενον πρόγραμμα δέν εἶναι ἐντελῶς νέον, ἀλλ'ἀποτελεῖ ἐπί τοῦ παρόντος βελτιωμένην καί κεκαθαριμένην μορφήν τοῦ ἐν ἰσχύι, πρακτικῶς πρέπει νά ἀποσφέρεται ἡ κατακόρυφος διάταξις τῆς ὕλης, κατά μάθημα, τῆς ὁριζοντίου διατάξεως κρινομένης καταλλήλου διά τήν περίπτωσιν χρονικῶς καί τοπικῶς συνανηκόντων κατά τάξιν στοιχείων, διαπλεκομένων κατά τό περιεχόμενον αὐτῶν(παραγγελία).

3ον. Αἱ ἐπενεχθεῖσαι ὑπό τοῦ τμήματος μεταβολαί εἰς τήν ὕλην ἑκάστου μαθήματος συμφώνως πρός τάς ληφθείσας ἤδη ἀποφάσεις κατά τήν προπαρασκευαστικήν φάσιν τῶν συναφῶν ἐργασιῶν, πρέπει

./.

νά αἰτιολογηθοῦν πλήρως εἰς εἰδικόν εἰσαγωγικόν σημείωμα, διότι μόνον οὕτω οἱ ἐκπαιδευτικοί θά πεισθοῦν περί τῆς ἀνάγκης τῶν μεταβολῶν τούτων.

4ον. Αἱ σχετικαί μεθοδικαί ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι θά ἐπακολουθήσουν πρέπει νά εἶναι σύντομοι, ἀλλ'ἀρκούντως περιεκτικαί καί σαφεῖς.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν , τό Τμῆμα <u>ἀποφαίνεται ὁμοφώνως</u> <u>Υἱοθετεῖ πλήρως τά ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ προταθέντα διά τούς ὑπ' αὐτοῦ ἐν πλάτει ἐκτεθέντας λόγους.</u>

<u>Θέμα 2ον:</u> Καθορισμός θρησκευτικῆς ὕλης Γ'καί Δ'τάξεως.

'Ο ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Δημ. 'Ανδριόπουλος εἰσηγεῖται τά ἀκόλουθα:

<u>Τάξις Γ'</u>:Διδάσκεται ἅπασα ἡ ἐν τῷ 'Αναλυτικῷ Προγράμματι ὕλη ἐκτός τῶν κεφαλαίων:

α) Κάϊν καί Ἄβελ

β) 'Ησαῦ καί 'Ιακώβ γ) 'Η πώλησις τοῦ 'Ιωσήφ καί

δ) 'Η ἠθική ἐπιβουλή τῆς συζύγου τοῦ Πετεφρῆ πρός τόν 'Ιωσήφ

Αἰτιολογία : 'Η ἀπάλειψις τῶν ὡς ἄνω κεφαλαίων κρίνεται ἀπαραίτητος, διότι ἡ ὕλη των προσκρούει εἰς τήν εὐαισθησίαν τοῦ παιδιοῦ καί οὐδόλως συντελεῖ εἰς τήν ἠθικήν του διάπλασιν.

Αἱ περιπτώσεις τῆς ἀδελφοκτονίας, τῆς ἀπάτης, τῆς ζηλοτυπίας καί τῆς ἀνηθικότητος, ἀντιστρατεύονται πρός βασικάς ἠθικάς ἀρχάς εἰς τάς ὁποίας ἔχει ὑποχρέωσιν νά μυήσῃ ὁ διδ/λος τούς μαθητάς του. 'Εκτός αὐτοῦ, ἡ πρός μίμησιν ἰσχυρά ροπή τοῦ παιδιοῦ τοῦ μικροῦ, ὁ ἰσχυρός ἐντυπωσιασμός του ἀπό γεγονότα συνταρακτικά, ὡς καί τό γεγονός, ὅτι ἀκόμη δέν ἔχει διαμορφωθῆ ἡ ἠθική του συνείδησις, συνηγοροῦν εἰς τήν ἀπόρριψιν τῆς σχετικῆς ὕλης ὡς ἀσυμφόρου ἀπό παιδαγωγικῆς καί ἠθικῆς ἀπόψεως.

<u>Δ' Τάξις</u>

Νά διδάσκεται ἅπασα ἡ ἀναγραφομένη εἰς τό 'Αναλ. Πρόγραμμα ὕλη.

'Η ὑπό τόν τίτλον "παρατηρήσεις" παράγραφος μεταφέρεται εἰς τό οἰκεῖον περί γενικῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν κεφάλαιον.

Μετά σχετικήν συζήτησιν τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ'ὄψει καί τάς ὑπ' ἀριθμ. 3/11/2/76 καί 4/13-2-1976 πράξεις αὐτοῦ

<u>'Ο μ ο φ ώ ν ω ς ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι</u>

'Αποδέχεται καθ'ὅλα αὐτῆς τά σημεῖα τήν εἰσήγησιν.

Μεθ'ὅλίγον λύεται ἡ συνεδρία

'Ο Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

'Η Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 53η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 31ην Ἰουλίου 1976 ἡμέραν Σάββατον καί ὥραν 9ην π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν :

1) Σπυρ. Παγιατάκη , Προέδρου
2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου,
3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη,
4) Νικολάου Βλουτίδη,
5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτου καί
6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Ἀργυρῶς Γεωργοπούλου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως: Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

./.

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Λημ. Ἀνδριόπουλος πρότεινει τάς ἀκολούθους μεταβολάς εἰς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν τάξεων τούτων, συμφώνως πρός τά διαπιστωθέντα καί ἀποφασισθέντα κατά τάς συνεδρίας πράξεις.

Ε' Τάξις

Νά διδάσκωνται ἅπαντα τά εἰς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα ἀναγραφόμενα κεφάλαια, ἐντός τῶν κάτωθι:

α) Ὁ Λούθηρος καί ἡ διδασκαλία του,

β) Ῥωμαιοκαθολική καί Προτεσταντική Ἐκκλησία,

γ) Ὁ Καλβῖνος καί Ζβίγγλιος καί

δ) Διωγμοί Προτεσταντῶν.

Ἡ ἀπάλειψις τῶν ὡς ἄνω κεφαλαίων θεωρεῖται ἀναγκαία, διότι διά τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ὁ μαθητής τῆς ἡλικίας τῶν ΙΟ ἐτῶν (α) ὑποβάλλεται εἰς καταπόνησιν, (β) ἀναγκάζεται νά ἀπομακρυνθῇ ἐκ τοῦ οἰκείου ἱστορικοῦ, κοινωνικοῦ καί πολιτιστικοῦ περιβάλλοντός του καί (γ) καλεῖται νά γνωρίσῃ ξένα δόγματα εἰς ἕνα στάδιον τῆς ἡλικίας του, κατά τό ὁποῖον αἱ νοητικαί του δυνάμεις δέν ἔχουν εἰσέτι ἐξελιχθῇ ἐπαρκῶς.

ΣΤ' Τάξις

Ἡ ὕλη τῆς Λειτουργικῆς νά διδάσκεται εὐκαιριακῶς δι' ἐπισκέψεων εἰς ναούς καί εἰ δυνατόν μέ τήν ἐπικουρίαν τῶν κατά τόπους ἱερέων.

Ἡ ὕλη τῆς Κατηχήσεως νά διδάσκεται, ὡς αὐτή παρατίθεται ἐν τῷ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικῷ Προγράμματι, ἐντός τῶν κάτωθι κεφαλαίων:

α) Θρησκεία

β) Πολυθεϊστικαί-Μονοθεϊστικαί Θρησκεῖαι.

γ) Χριστιανισμός.

δ) Ὀρθόδοξος Χριστιανική Ἐκκλησία

ε) Αἱ Ἑτερόδοξοι Ἐκκλησίαι

στ) Πηγαί τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας

ζ) Σύγχρονοι ἐχθροί τοῦ Χριστιανισμοῦ καί ἰδιαιτέρως τῆς Ὀρθοδοξίας καί προφυλάξεις ἐξ αὐτῶν καί

η) Ἁγιογραφικαί Περικοπαί.

Αἰτιολογία: Ἡ ἀπάλειψις τῶν ὡς ἄνω κεφαλαίων θεωρεῖται σκόπιμος, διότι ἡ φύσις τῆς ὕλης αὐτῶν εἶναι θεωρητική καί ἀπαιτεῖ διά τήν κατανόησίν της ἐξαιρετικῶς ἐξελιγμένας κριτικάς λειτουργίας. Ἡ νοημοσύνη καί ἡ κριτική σκέψις τοῦ παιδιοῦ τῶν ΙΙ ἐτῶν, δέν ἔχουν ἐπαρκῶς ἀναπτυχθῇ. Εἰς τάς περιπτώσεις εἰς τάς ὁποίας ἡ παρεχομένη ὕλη μένει ἀναφομοίωτος δημιουργεῖ παρερμηνείας καί παρανοήσεις ἡ παιδαγωγική δεοντολογία,

./.

ὑπαγορεύει τὴν μετάθεσιν τῆς διδασκαλίας της εἰς μεταγενέστερον χρόνον, ὅτε δηλ. θά ὑπάρχουν αἱ ἀπαραίτητοι θετικαὶ προϋποθέσεις.

Μετά συμπληρωματικήν συζήτησιν, τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ' ὄψει καί τάς ὑπ' ἀριθ. 3/II-2-1976 καί 4/I3-2-1976 πράξεις αὐτοῦ,

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι :

Ἀποδέχεται τήν εἰσήγησιν καί τάς δι' αὐτῆς προτεινομένας μεταβολάς εἰς τό πρόγραμμα τῆς θρησκευτικῆς ὕλης τῶν τάξεων Ε' καί ΣΤ' Δημοτικοῦ διά τούς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένους λόγους.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ γραμματεύς

Ἀργ. Γεωργοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

-__ Π Ρ Α Ξ Ι Σ ___5 4 η__-

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 2αν Αὐγούστου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9,00 π.μ. καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Ι) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτου καί 6) Κωνσταντίνου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

___Θέματα__ἡμερησίας__διατάξεως:__

Ιον: "Ἐπιλογή διδακτικῶν βιβλίων πρός διάθεσιν εἰς τούς σπουδαστάς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν„.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, Σύμβουλος Β΄, εἰσηγεῖται τά ἀκόλουθα:

Ὁ ἐπί τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καί θρησκευμάτων ὑπουργός διά τοῦ ὑπ' ἀριθ. Φ.514.1/35/68083/Γ-7-76 ἐγγράφου του πέμπει πρός τό Κ.Ε.Μ.Ε., διά συμπληρωματικήν χρησιμοποίησιν, προτάσεις τοῦ Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν περί ἐπιλογῆς διδακτικῶν βιβλίων μεταξύ τῶν ἐλευθέρως κυκλοφορούντων πρός δωρεάν διάθεσιν αὐτῶν εἰς τούς σπουδαστάς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί τῶν Σχολῶν

./.

Νηπιαγωγῶν καί παραλεῖ ὅπως, ἐν τῇ ἁρμοδιότητι αὐτοῦ, ἐπιληφθῇ τοῦ θέματος τῆς ἐπιλογῆς.

Ἐπειδή ἐν τῶν σχετικῶν διατάξεων τῆς ἐπί τοῦ θέματος τούτου κειμένης Νομοθεσίας, ἥτις καί ἀναφέρεται εἰς τήν παράγραφον "ΣΧΕΤΙΚΑ" τοῦ ὡς ἀνωτέρω ἐγγράφου, οὐδαμόθεν συνάγεται ὅτι ἡ ἐπιλογή διδακτικῶν βιβλίων μεταξύ τῶν ἐλευθέρως κυκλοφορούντων πρός δωρεάν διάθεσιν εἰς τούς σπουδαστάς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί τῶν Σχολῶν Νηπιαγωγῶν εἶναι ἔργον τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. Ἐπειδή εἰδικώτερον : Ι) τό ἐδάφ. α τῆς παραγρ.2 τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ Ν.Δ. 842/1971 "Περί ἀναδιοργανώσεως τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί συμπληρώσεως τῆς περί αὐτῶν κειμένης Νομοθεσίας", δι' οὗ ὁρίζεται ὅτι "τά διά τῆ διδασκόμενα εἰς τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας βασικά μαθήματα χρησιμοποιούμενα ὑπό τῶν σπουδαστῶν βιβλία τίθενται ὑπό τήν κρίσιν Ἐπιτροπῆς συνιστωμένης δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων καί ἀποτελουμένης ἐξ ἑνός Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου καί δύο ἐκ τοῦ διδακτικοῦ Προσωπικοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, πάντων τῆς εἰδικότητος τοῦ ὑπό κρίσιν βιβλίου", ἐξακολουθεῖ ἰσχύον, οὐδόλως τροποποιηθέν ἤ συμπληρωθέν δι' ἑτέρας διατάξεως Νόμου.

2. Ἡ παράγραφος 5 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου 186/75 περί Κ.Ε.Μ.Ε., ὁρίζουσα ὅτι ἁρμοδιότης τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. εἶναι ἡ σύνταξις ὁδηγιῶν καί προκηρύξεων διά τήν συγγραφήν βιβλίων πάσης φύσεως, διά τε τούς μαθητάς καί τό προσωπικόν, ὡς καί ἡ ἔγκρισις αὐτῶν, ἤ, προκειμένου περί κυκλοφορούντων βιβλίων καί βοηθημάτων, ἡ διατύπωσις γνώμης περί τῆς χρησιμότητος ἤ μή αὐτῶν, δέν δύναται νά θεωρηθῇ ὅτι μεταβιβάζει τήν ἁρμοδιότητα τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς παραγρ. 2α τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ Ν.Δ. 842/71 εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε., δεδομένου ὅτι γίνεται λόγος περί πάσης φύσεως βιβλίων προοριζομένων διά τούς μαθητάς καί τό προσωπικόν καί οὐχί περί τοιούτων προοριζομένων διά τούς σπουδαστάς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν.

3. Ἡ παράγραφος 5 τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ Ν.309/76 ὁρίζει ὅτι τό Κ.Ε.Μ.Ε. ἀσκεῖ ἐπιστημονικήν ἐποπτείαν μόνον ἐπί τῶν Σχολῶν Μετεκπαιδεύσεως Ἐκπαιδευτικοῦ Προσωπικοῦ ὡς καί τῶν Πρωτύπων Σχολείων, οὐχί δέ καί ἐπί τῶν Σχολῶν Ἐκπαιδεύσεως Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ, ἀποκλειομένης οὕτω καί τῆς ἐμμέσου μεταβιβάσεως τῆς ἐν λόγῳ ἁρμοδιότητος εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε.

./.

4) Η παράγραφος 2 του άρθρου 18 του Ν.Δ. 1057/71 περί Σχολών Νηπιαγωγών ορίζει ότι ως προκειμένου περί της συγγραφής, εγκρίσεως εκδόσεως και διαθέσεως των υπό των σπουδαστριών των σχολών τούτων χρησιμοποιουμένων βιβλίων ισχύουν αι διατάξεις των άρθρων 23 και 24 του Ν.Δ. 842/71 "Περί Παιδαγωγικών Ακαδημιών" κατά συνέπειαν δε ουδεμίαν ως ανωτέρω εξετέθη, αρμοδιότητα έχει και επί του θέματος τούτου το Κ.Ε.Μ.Ε.

Ο εισηγητής έχει την γνώμην ότι το θέμα της κρίσεως και επιλογής διδακτικών βιβλίων μεταξύ των ελευθέρως κυκλοφορούντων προς δωρεάν διάθεσιν αυτών εις τους σπουδαστάς των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών δεν εισάγεται καταστατικώς προς συζήτησιν εις το Κ.Ε.Μ.Ε. και προτείνει όπως:
επιστραφή εις την Διοίκησιν του ΥΠ.Ε.Π.Θ. η σχετική αλληλογραφία με την παράκλησιν, όπως αρμόδιον όργανον αποφανθή εάν εμπίπτη εις τας αρμοδιότητας του Κ.Ε.Μ.Ε. η κρίσις και επιλογή διδακτικών βιβλίων μεταξύ των ελευθέρως κυκλοφορούντων προς δωρεάν διάθεσιν αυτών εις τους σπουδαστάς των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών".

Κατόπιν ανταλλαγής γνωμών, το τμήμα

ομοφώνως αποφαίνεται

α. δέχεται την γενομένην επί του θέματος εισήγησιν και προτείνει, όπως επιστραφή εις την Διοίκησιν η σχετική αλληλογραφία μετά των αποσταλέντων εις το Κ.Ε.Μ.Ε. βιβλίων με την παράκλησιν, όπως αρμόδιον όργανον αποφανθή εάν εμπίπτη εις τας αρμοδιότητας του Κ.Ε.Μ.Ε. η κρίσις και επιλογή διδακτικών βιβλίων μεταξύ των ελευθέρως κυκλοφορούντων προς δωρεάν διάθεσιν αυτών εις τους σπουδαστάς των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών, και
β. ακυρούν την υπ' αριθ. 50/26-7-1976 πράξιν αυτού "περί συστάσεως Επιτροπών Κρίσεως διδακτικών βιβλίων κ.λ.π" ως άνευ αντικειμένου κατόπιν της ως άνω αποφάσεως του Τμήματος τούτου.

Μη υπάρχοντος ετέρου θέματος η συνεδρία λύεται.

Ο Πρόεδρος — Η Γραμματεύς

ΣΠΥΡ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ — ΣΟΦ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 55η

Ἐν Ἀθήναις, σήμερον τήν 3- 8-1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 8.30π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπ. Παγιατάκη, Προέδρου καί τῶν 1) Θεμ. Βαρδάκη , 2) Κ. Πασσάκου 3) Δημ. Ἀνδριοπούλου 4) Β. Κονιδιτσιώτη καί Νικ. Βλουτίδη, μελῶν, παρουσίᾳ τῆς γραμματέως τοῦ Τμήματος Σοφ. Στεφανίδου. Εἰς τήν συνεδρίαν, κληθείς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου παρέστη καί ὁ Εἰσηγητής τοῦ ΚΕΜΕ αἰδεσιμώτατος κ. Κ. Φούσκας.

Θέμα Ἡμερησίας Διατάξεως: "Μεθοδικαί ὁδηγίαι ἐπί τοῦ Θρησκευτικοῦ μαθήματος".
Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό Πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής, σύμβουλος Β΄ Δημ. Ἀνδριόπουλος προτείνει τάς ἀκολούθους μεθοδικάς ὁδηγίας, τάς ὁποίας καί κρίνει καταλλήλους, ὥστε ἐπωφελῶς νά ἀντικαταστήσουν ἐκείνας τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

1. Ἡ διδακτική μέθοδος, ἀναλόγως τοῦ κλάδου τοῦ θρησκ. μαθήματος, δύναται νά εἶναι ἀφηγηματική, ἤ διαλογική.

2. Νά χρησιμοποιῆται ἡ ἀρχή τῆς βιωματικότητος, ἤτοι νά γίνεται ὑπό τοῦ διδ/λου ἐπιδεξία παιδαγωγική ἀξιοποίησις τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν βιωμάτων τῶν μαθητῶν διά τῆς καταλλήλου καλλιεργείας καί ἁρμονικῆς ἀναπτύξεως τῶν συγκινησιακῶν, γνωστικῶν καί βουλητικῶν στοιχείων τῆς βιωματικῆς αὐτῶν ἐμπειρίας.

3. Νά ὑποβοηθοῦνται οἱ μαθηταί ὑπό τοῦ διδ/λου εἰς τήν ἀποσαφήνησιν καί συνειδητοποίησιν ὡρισμένων θρησκευτικῶν προβλημάτων καί νά ἐνθαρρύνωνται πρός μεταξύ αὐτῶν ἤ μετά τοῦ διδάσκοντος διάλογον.

4. Νά καταβάλλεται προσπάθεια συγκρίσεως καί συσχετίσεως διαφόρων χαρακτηριστικῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων μετά συγχρόνων κοινωνικῶν προβλημάτων καί ἰδιαιτέρως μετά προβλημάτων καί θεμάτων ἀναφερομένων εἰς τήν οἰκογενειακήν καί γενικωτέρον καθημερινήν ζωήν τῶν μαθητῶν.

5. Ὁ διδ/λος νά διοργανώνῃ εὐκαιριακῶς διαφόρους θρησκευτικάς

./.

δραστηριότητας καί τάς ὁποίας καταλλήλως νά συνδέῃ μέ συγγενῆ ὕλην τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Ἐπισκέψεις εἰς ναούς, ἰδιαιτέραι μαθητικαί λειτουργίαι, θρησκευτικαί θεατρικαί παραστάσεις καί ἑορταί, ὡς καί ἡ προβολή σχετικῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν θεωροῦνται λίαν ἀποτελεσματικά μέσα διά τήν ὅλην διδακτικήν προσπάθειαν καί ἠθικο-θρησκευτικήν ἀγωγήν τῶν μαθητῶν.

6. Νά καταβάλλεται προσπάθεια διά τόν ἐθισμόν τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀκρόασιν κειμένων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί Θρησκευτικῶν Ὕμνων εἰς τάς ἐκκλησίας καί τό σχολεῖον καί ἐν συνεχείᾳ εἰς ἐσωτερικήν περισυλλογήν καί στοχασμόν.

7. Ὅπου ἡ νοημοσύνη τῶν μαθητῶν ἐπιτρέπει νά χρησιμοποιοῦνται κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν μεταφρασμένα εἰς τήν Δημοτικήν γλῶσσαν χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

8. Ἡ θρησκευτική ὕλη, ἰδίως εἰς τάς κατωτέρας τάξεις, νά συμφαίνεται μέ τήν ὕλην ἄλλων μαθημάτων.

9. Νά ὑπογραμμίζωνται αἱ σχέσεις τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας μέ τόν Ἑλληνικόν πολιτισμόν, ἰδιαιτέρως δέ νά τονίζεται ὁ ρόλος τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας διά τήν ἐπιβίωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

10. Κατά τήν διάρκειαν τῆς διδ/λίας προσευχῶν, θρησκευτικῶν ἀσμάτων καί τροπαρίων νά δημιουργῆται ἀνάλογος κατανυκτική ἀτμόσφαιρα. Εἰς σχολεῖα ἀγροτικῶν περιοχῶν καί ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν ἡ τοιαύτη διδασκαλία νά λαμβάνῃ χώραν εἰς ναούς καί ἐξωκλήσια.

11. Νά ἐφαρμόζεται ἡ Χριστοκεντρική ἀρχή, ἰδίως εἰς τό μάθημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου νά καταβάλλεται προσπάθεια συνδέσεως τῶν ποικίλων ἱστορικῶν στοιχείων μέ τήν προσωπικότητα, τήν ζωή καί Διδ/λίαν τοῦ Χριστοῦ.

12. Ἡ διδασκαλία τῆς λειτουργικῆς νά ἀφορμᾶται ἐκ συγκεκριμένων ἀντικειμένων καί γεγονότων, γενικῶς νά ἔχῃ ἐποπτικόν χαρακτῆρα καί εἰ δυνατόν, εὐκαιριακῶς νά λαμβάνῃ χώραν εἰς ναούς. Ἡ ἐπικουρία ἱερέων εἰς ἐντός ἱερῶν χώρων διδ/λίας δύναται νά εἶναι λίαν ἀποτελεσματική.

Εἶτα λαβών τόν λόγον ὁ Σύμβουλος Θεμ. Βαρδάκης παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα.

" Θεωρῶ τάς ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ προταθείσας μεθοδικάς ὁδηγίας ὡς ὀρθήν βάσιν πρός ἐπεξεργασίαν καί τελικήν διατύπωσιν τούτων.

./.

Συμπληρωματικῶς προτείνω τά κάτωθι:

1) Ἐκκινῶν ἀπό τήν ἀνεγνωρισμένην θέσιν ὅτι ἡ ἐπιτευξις τοῦ σκοποῦ διδ/λίας εἰδικῶς τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον δέν εἶναι μόνον ὑπόθεσις μεθόδου, ὅσον, κυρίως, ὑπόθεσις προσωπικότητος τοῦ διδασκάλου , θεωρῶ ἀπαραίτητον νά τονισθῇ ἰδιαιτέρως καί εἰς τό σημεῖον τοῦτο ὁ παράγων οὗτος. Στάσις π.χ. οὐδετερότητος ἤ συναισθηματικῆς ~~ἀδ~~ ἀδιαφορίας τοῦ διδ/λου ἀρκοῦν νά ὁδηγήσουν εἰς πλήρη ἀποτυχίαν ἀκόμη καί ἄν οὗτος γνωρίζῃ ἄριστα τήν θρησκευτικήν ὕλην καί ἔχῃ ὀργανώσει κατά τρόπον ἐπιστημονικῶς ἄρτιον τήν διδασκαλίαν του. Τόν διδάσκαλον τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος πρέπει νά διακρίνῃ πηγαία θρησκευτική πίστις, γνήσιος τρόπος θρησκευτικῆς ζωῆς, δέος ἐνώπιον τοῦ παιδιοῦ καί συναίσθησις τῆς παιδαγωγικῆς του εὐθύνης.

2) Ἕκαστον θρησκευτικόν μάθημα πρέπει νά καταστῇ καί ἓν βίωμα. Τό παιδί, ὅπως ἐξ ἄλλου καί ὁ πρωτόγονος δέν συγκινεῖται ἀπό ἱστορικάς ἀναλύσεις καί ἑρμηνείας, ἀλλά ἀπό τήν ἄμεσον ἐπαφήν μέ "μαρτυρίας" γνησίας ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ, τήν ἄμεσον ἐξ αὐτῆς συγκίνησιν καί τήν βίωση τῆς θρησκευτικῆς ἀληθείας. Θεωρεῖται, ὡς ἐκ τούτου,ἀπαραίτητον ὅπως παραλλήλως, πρός τήν φυσικήν ἀποκάλυψιν νά ἀναφερώμεθα ἐπικαίρως καί εἰς τά κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀποτελεῖ τοῦτο τόν μόνον ἀσύγκριτο δρόμο νά ὁδηγήσωμεν τό παιδί εἰς μίαν ἀληθινήν θρησκευτικήν ἀγωγήν. Ἡ συμμετοχή ἀκολούθως τοῦ παιδιοῦ εἰς τήν ἐκκλησιαστικήν ζωήν τῆς κοινότητος, καί εἰς ἔργα Χριστιανικῆς φιλανθρωπίας ἀποτελοῦν κατάλληλον πρός τόν σκοπόν, τοῦτον ἐθισμόν.

3) Διά τῆς προσευχῆς, τοῦ καταλλήλου ἐκκλησιασμοῦ, τῆς ἀκροάσεως, ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων καί μουσικῆς καί καταλλήλων ἄλλων ἐρεθισμάτων πρέπει διαρκῶς ~~διαρκῶς~~ νά παρορμῶμεν τούς μαθητάς μας εἰς μίαν κατάστασιν ἐσωτερικῆς περισυλλογῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τήν ὁδόν πού ὁδηγεῖ πρός τόν Θεόν.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἐργαστηριακή μορφή διδασκαλίας πρέπει νά χρησιμοποιῆται μέ μεγάλην περίσκεψιν εἰς τούς κλάδους τῶν θρησκευτικῶν διότι σπανίως θά εὑρεθῇ μαθητής Δημοτικοῦ σχολείου ἱκανός νά χρησιμοποιήσῃ πηγάς θρησκευτικάς,ἔστω καί ἀπό μεταφράσεις διά τήν σύνθεσιν γραπτῶν ἐργασιῶν σχετικῶν πρός τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν.

- Εἰς τό τέλος τῶν μεθοδικῶν παρατηρήσεων νά ἐπισημανθῇ ἡ σημασία τῆς ὀρθῆς τοποθετήσεως τοῦ διδασκάλου κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν εἰς τήν θεωρίαν καί τήν πρᾶξιν, ἀλλά καί γενικώτερον.

./.

Κατόπιν ὁ Θεολόγος εἰσηγητής τοῦ ΚΕΜΕ κ. Κων/νος Φούσκας εἶπε τά ἀκόλουθα:

1) Συμφωνῶ μέ τάς γενομένας περικοπάς ἤ διαφοροποιήσεις τῆς μέχρι τοῦδε διδασκομένης ὕλης εἰς τήν ΣΤ' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῶν Θρησκευτικῶν, ἐπί τῷ τέλει τῆς ἐξαλείψεως τῆς δυσμενοῦς ἐντυπώσεως, τῆς προκαλουμένης ἐκ τῆς διδασκαλίας πλείστων γνωσιολογικῶν στοιχείων, ὑπό τόν ὅρον νά δοθῇ ὑπό τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος περισσότερος χρόνος καί μεγαλυτέρα ἔμφασις εἰς τά πρακτικά θρησκευτικά βιώματα τῶν μαθητῶν, μάλιστα δέ τά σχετιζόμενα μέ τήν δημοσίαν Λατρείαν.

2) Διά τήν διδασκαλίαν τῶν κυριωτέρων ἄμφίων τῶν κληρικῶν καί τόν συμβολισμόν των νά διατεθοῦν 1-2 σελίδες.

3) Ἐκτός τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς νά διδάσκωνται ἐκ τῶν Λειτουργικῶν Προσευχῶν τό "Βασιλεῦ Οὐράνιε..." καί τό "Ἀνάστασιν Χριστοῦ Θεασάμενοι...", διότι, ἐκτός τῶν ἄλλων, αὗται χρησιμοποιοῦνται εὐρέως καί ἐντός τοῦ Σχολείου.

Κατόπιν ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης, λαβών τόν λόγον, παρατηρεῖ τά ἑξῆς:

"Αἱ κατωτέρω μεθοδικαί ὁδηγίαι ἐνδείκνυται νά λαμβάνωνται σοβαρῶς ὑπ'ὄψει ὑπό τοῦ δασκάλου κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

1) Εἰς τάς κατωτέρας τάξεις, ἀποκλειομένης τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς βίβλου, ἡ παραστατική ὑπό τοῦ διδασκάλου διήγησις ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διά τήν ἀνάπτυξιν καί καλλιέργειαν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν μαθητῶν.

2) Πρέπει νά ἀποφεύγεται ἡ ἀναπαράστασις καί ἰχνογράφησις θρησκευτικῶν γεγονότων καί θείων προσώπων ὑπό τῶν μαθητῶν, λόγῳ τῆς ἀδυναμίας τούτων νά ἰχνογραφοῦν μετά προσοχῆς καί νά ἀποδίδουν ἐντέχνως τό θεῖον μεγαλεῖον.

3) Κατά τήν ἐπεξεργασίαν τῆς θρησκευτικῆς ὕλης πρέπει νά ἐπιδιώκεται ὑπό τοῦ δασκάλου ἡ ἀναγωγή καί ἐφαρμογή τῶν θρησκευτικῶν διδαγμάτων εἰς τήν καθημερινήν πραγματικότητα καί τά σύγχρονα προβλήματα τῆς ζωῆς, διά τόν ἐθισμόν τῶν μαθητῶν εἰς τήν συνειδητήν καί ἔμπρακτον βίωσιν τῶν Χριστιανικῶν ἀληθειῶν.

4) Ἡ ἐπεξεργασία τῶν θρησκευτικῶν γνώσεων νά γίνεται ὑπό τοῦ μαθητῆ μέ μορφήν διαλογικήν, ἡ δέ ἐξαγωγή τῶν ἠθικῶν διδαγμάτων νά μήν προκαθορίζεται ὑπό τοῦ διδασκάλου ἀλλά νά εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς διαλογικῆς συζητήσεως καί τῆς ἀβιάστου ἐκφράσεως τῶν γνωμῶν καί ἀπόψεων τῶν μαθητῶν.

5) Ἡ χρῆσις τῆς ἐποπτείας κρίνεται ἰδιαιτέρως ἀπαραίτητος

. / .

καί ἀναγκαία κατά τήν διδασκαλίαν τῆς λειτουργικῆς.

6) Ἡ ἀτομική ἀλλά καί ἡ ὁμαδική ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς ἔργα χριστιανικῆς φιλανθρωπίας ἐπιβεβαιώνει τήν ἀναγκαιότητα τῆς ὑλοποιήσεως καί τήν σπουδαιότητα τῆς ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν.

7) Κατά τήν διδασκαλίαν τῶν Εὐαγγελικῶν περικοπῶν, πρέπει νά ἀποφεύγεται ἡ σχολαστική γλωσσική ἑρμηνεία καί ἡ κατά πρότασιν ἀπόδοσις τοῦ περιεχομένου. Ἐπίσης ἡ τυποποίησις καί ἡ καθ' ὅμοιον πάντοτε τρόπον , βάσει ἑνός προδιαγεγραμμένου σχεδίου διδ/λίας τῶν Περικοπῶν, δημιουργεῖ εἰς τούς μαθητάς ἀνίαν καί ἔλλειψιν ἐνδιαφέροντος."

Μετ'εὐρείαν συζήτησιν ἐπί τῶν διατυπωθεισῶν μεθοδικῶν ἀπόψεων

ἀ π ο φ α σ ί ζ ε τ α ι

Ἡ συνέχισις τῶν λοιπῶν προτάσεων ἐπί τοῦ θέματος τούτου καί ἡ λῆψις τελικῶν ἀποφάσεων κατά τήν προσεχῆ συνεδρίαν, τήν 4-8-1976.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος
Γ. ΠΑΓΓΑΤΑΚΗΣ

Ὁ Γραμματεύς
Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 56η

'Εν Ἀθήναις, σήμερον τήν 4ην Αὐγούστου 1976, ἡμέραν Τετάρτην, καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου 'Εκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί 'Επιμορφώσεως(Κ.Ε.Μ.Ε) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς 'Εκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπ. Παγιατάκη Προέδρου, καί 1)Θερ. Βαρδάκη, 2) Κων/νου Πασσάκου, 3) Βασ. Κονιδιτσιώτη, 4) Δημ. 'Ανδριοπούλου, καί 5) Νικ. Βλουτίδη, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφ. Στεφανίδου.

'Ημερησία Διάταξις: "Σύνταξις μεθοδικῶν ὁδηγιῶν τοῦ Θρησκευτικοῦ μαθήματος".

'Εν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό Πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κατόπιν ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής ἐκθέτει συνοπτικῶς τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις του τάς ὁποίας ἐξέθεσεν ἐν ἐκτάσει κατά τήν συνεδρίαν τῆς 3-8-1976 (βλ. σχετικόν πρακτικόν ὑπ'ἀριθμ. 55).

Κατόπιν ὁ Σύμβουλος Βασ. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

"Πέραν τῆς ὕλης διδασκαλίας, καλόν εἶναι νά δίδεται εἰς τούς διδασκάλους καί ὁ σκοπός τῆς διδασκαλίας ὑπό μορφήν γενικῶν ὑποδείξεων ἐκτός τῶν παρεχομένων ὑπό τῆς Γενικῆς Διδακτικῆς, αἱ δέ μεθοδικαί παρατηρήσεις νά λαμβάνουν ὑπ'ὄψιν τήν 'Ελληνικήν πραγματικότητα καί τήν σχολικήν ζωήν καί πρᾶξιν".

'Εν συνεχείᾳ ὁ Σύμβουλος κ. Κ. Πασσάκος ἐκθέτει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις.

"Πέραν τῶν ὅσων ἰδιαιτέρως ἀξιολόγων προτάσεων ἔχουν ἀνακοινωθῆ ὑπό τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τοῦ τμήματος ἐν ἀναφορᾷ πρός τάς μεθοδικάς παρατηρήσεις εἰς τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ἐπιθυμῶ νά τονίσω καί τά ἀκόλουθα στοιχεῖα ἐπί τοῦ ἰδίου θέματος.

1. Κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν ἀλλά καί τήν καθόλου Θρησκευτικήν ἀγωγήν θά πρέπει πάντοτε νά καταδεικνύεται καί τονίζεται εἰς τούς μαθητάς ἡ καθολικότης τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς.

Νά κατανοήσουν δῆλον οἱ μαθηταί ὅτι δέν πρόκειται ἁπλῶς περί τελέσεως ὡρισμένων καθ'ὡρισμένους χρόνους θρησκευτικῶν τυπικῶν καθηκόντων ἀλλά πρόκειται περί τῆς καθόλου ζωῆς εἰς ὅλας τάς

./.

ἐκφάνσεις της ἡ ὁποία θά πρέπει νά διαποτίζεται καί νά κατευθύνεται ἀπό τό Θεῖον θέλημα.

2. Κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος νά μή προσφέρωνται λεξιλόγιον καί ἔννοιαι ἀκατάληπτοι ὑπό τῶν μαθητῶν ὡς εὑρισκόμεναι ἐκτός τοῦ πλαισίου τῶν προσωπικῶν ἐμπειριῶν του καί τοῦ ἐπιπέδου ὡριμότητος του. Ὁσάκις κατ'ἀνάγκην τοιαῦται ἔννοιαι τίθενται δέον ὅπως συνδέωνται μέ γνωστάς εἰς τό παιδί καί συγκεκριμένας πραγματικότητας, π.χ. Θεός - Πατήρ.

3. Ἡπροσέγγισις τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν δέον ὅπως γίνεται συμφώνως πρός τό στάδιον ἀναπτύξεως τοῦ σκέπτεσθαι εἰς τό παιδί. Τά μικρᾶς π.χ. ἡλικίας παιδιά δέν εἶναι δυνατόν νά προσεγγίσουν τό θρησκευτικόν γεγονός λογικῶς ἀλλά μέσῳ τῆς δημιουργικῆς φαντασίας των.

4. Ἡ καθόλου θρησκευτική ἀγωγή εἰς τό σχολεῖον θά πρέπει νά γίνεται μέ τοιοῦτον προσανατολισμόν, ὥστε νά ἱκανοποιοῦνται θεμελιώδεις ψυχολογικαί ἀνάγκαι τῆς παιδικῆς ἡλικίας ὡς ἡ ἀνάγκη ἐξαρτήσεως ἐξ αὐθεντικῶν προσώπων, ἡ ἀνάγκη δι'ἰδεώδη πρότυπα, ἡ ἀνάγκη διά χαράν καί ἐσωτερικήν ἱκανοποίησιν, ἡ ἀνάγκη διά ψυχολογικήν ἀσφάλειαν, ἡ ἀνάγκη διά προσφοράν καί ἀποδοχήν γνησίας ἀγάπης κ. ἄ.

5. Πρέπει νά ἐφαρμόζεται καί ἐνταῦθα ἡ ἀρχή τῆς βιωματικότητος τῆς διδασκαλίας ἤτοι αὕτη νά συντελῆται κατά τοιοῦτον τρόπον ὥστε νά συνδέεται κατά τό δυνατόν ἀμεσώτερον πρός τάς πραγματικάς ἐμπειρίας τῶν διδασκομένων ὥστε τά διδασκόμενα νά κατανοῶνται ἀποτελεσματικῶς καί νά καθίστανται ὄντως γόνιμα εἰς τήν ζωήν τῶν νεαρῶν ἀτόμων.

6. Εἶναι ἀνάγκη νά καταβάλλεται προσπάθεια ὅπως ἀποκαθαίρεται ἡ θρησκευτική σκέψις ἐκ ξένων νοσηρῶν μαγικῶν στοιχείων, πολλά τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται εἰς τήν καλουμένην "λαϊκήν θρησκείαν".

7. Ἡ διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν θά πρέπει πάντοτε νά συνδέεται πρός τήν ζωήν τῶν μαθητῶν καί κατά συνέπειαν θά πρέπει νά ἀναζητῶνται ὑπό τοῦ δασκάλου ἐπιμόνως εὐκαιρίαι κατά τάς ὁποίας νά παρέχεται δυνατότης ἐφαρμογῆς τῶν διδασκομένων(πράξεις ἀλληλεγγύης, κοινή λατρευτική ζωή, ἱεραποστολικαί ἐνέργειαι κ.ἄ.). Οὕτως ἐπιτυγχάνεται ἡ εὐαρμόνισις τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ νεαροῦ ἀτόμου πρός τήν θείαν Βούλησιν.

8. Νά πρέχεται εὐρύτατα ἡ δυνατότης ὅπως οἱ μαθηταί ὅλως ἐλευθέρως ἐκφράζουν σχετικάς προσωπικάς ἐμπειρίας των - ἀπορίας, παρατηρήσεις καί συμμετέχουν εἰς συζητήσεις μέ βάσιν τόν πλήρη σεβασμόν τῆς προσωπικότητος τοῦ μαθητοῦ ἐκ μέρους τοῦ διδασκάλου.

9. Εἶναι ἀνάγκη νά κατανοηθῇ ὅτι ἡ θρησκευτική ἀγωγή θά πρέπει

./.

νά συντελῆται μακράν παντός καί πάσης φύσεως ἀμέσου ἤ ἐμμέσου ἐξαναγκασμοῦ ἄν καί εἶναι ἐπιβεβλημένον νά μή παραλείπεται ἡ προσπάθεια δημιουργίας ἕξεων θρησκευτικῆς φύσεως. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει νά ἐπιβάλλωνται οἱαδήποτε ποιναί εἰς τόν μαθητήν διότι "δέν ἔμαθε καλῶς τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν". Εἰς τήν θρησκευτικήν ἀγωγήν χωροῦμεν ἀπό τήν ἑτερονομίαν, κατά τάς πρώτας ἡλικίας, ἤτοι τόν ἐθισμόν πρός συμμόρφωσιν εἰς ἐξωτερικάς ἐπιταγάς πρός τήν αὐτονομίαν ἤτοι τήν ἔσωθεν ἐξ ἰδίας προαιρέσεως βίωσιν τῆς βαθμηδόν ἀναπτυσσομένης ἐλευθέρας θρησκευτικῆς ζωῆς.

10. Τέλος πρέπει ἀπολύτως νά κατανοηθῇ ὅτι ὁ θρησκευτικῶς ἀδιάφορος διδάσκαλος ἤ ὁ παρουσιάζων ζωήν ἀσυνέπειας ἐν ἀναφορᾷ πρός τάς ἐπιταγάς τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς, παρά πᾶσαν διδακτικήν του προσπάθειαν εἰς τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, μηδαμινήν ἐπίδρασιν πρόκειται νά ἔχῃ ἐπί τῆς κατά Χριστόν διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος καί προσωπικότητος τοῦ μαθητοῦ του.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης προτείνει τάς ἀκολούθους μεθοδικάς ὁδηγίας:

"α) Ἡ θρησκευτική διδασκαλία τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πρέπει νά ἀποτελῇ ὀργανικήν συνέχειαν τῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τοῦ παιδιοῦ. Τά θεμελιώδη δέ στοιχεῖα τῆς ἀγωγῆς ταύτης πρέπει νά εἶναι τά ἔχοντα ἰσχυρόν συναισθηματικόν χαρακτῆρα ἤτοι βιώματα θρησκευτικά, διηγήσεις θρησκευτικαί, προσευχαί καί θρησκευτικά ἄσματα.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν διά τήν θρησκευτικήν ἀγωγήν τοῦ παιδιοῦ ἔχουν τά σχετικά μέ αὐτήν βιώματα. Ταῦτα δέ γεννῶνται ἀπό τήν ὀργάνωσιν εἰς τήν τάξιν μικρῶν θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος ἑορτῶν καί ἀπό τήν συμμετοχήν τῶν μαθητῶν εἰς τήν ὅλην θρησκευτικήν ζωήν τοῦ σχολείου(ἁγιασμός, ἐκκλησιασμός, θεατρικαί θρησκευτικαί παραστάσεις, ἀπαγγελίαι θρησκευτικῶν ποιημάτων, θρησκευτικά ἄσματα κ.τ.τ.).

β) Τά θρησκευτικά βιώματα , κατά τάς περιστάσεις, συμπληροῦνται ὑπό καταλλήλων διηγήσεων εἰς ὕφος ἁπλοῦν καί ἀπέριττον.

γ) Ἰσχυρόν θρησκευτικόν βίωμα ἀποτελεῖ ἡ προσευχή. Αὕτη δέν ἀποτελεῖ μόνον θρησκευτικόν καθῆκον, ἀλλά καί ἀνάγκην ἐσωτερικήν , ἕνεκα τῆς ζωηρᾶς ὁρμῆς τοῦ παιδιοῦ πρός ἐξωτερίκευσιν. Ἐναπόκειται δέ εἰς τόν διδάσκαλον νά δημιουργήσῃ τάς καταλλήλους ψυχολογικάς συνθήκας, ὥστε ἐλευθέρως καί ἀβιάστως νά ὁδηγήσῃ τό παιδί εἰς ψυχικήν ἐπικοινωνίαν μέ τόν Θεόν διά τῆς προσευχῆς.

δ) Κατά τήν διδασκαλίαν τῆς ἱστορικῆς θρησκευτικῆς ὕλης τῶν Γ, Δ καί Ε' τάξεων ἡ διήγησις δέον νά εἶναι ἐναργής καί παραστατική, νά μεταφέρῃ τούς μαθητάς μέσα εἰς τήν ζωήν τῶν ἱερῶν προσώπων ὥστε νά τούς κάμνῃ νά συμπάσχουν μετ'αὐτῶν, νά μετέχουν τῶν σκέψεων καί

καί συναισθημάτων των καί νά παρακολουθοῦν μέ θαυμασμόν τά ἔργα καί τάς δοκιμασίας των. Ὁ διδάσκαλος πρέπει νά προβάλλῃ ταῦτα κυρίως δέ τήν ὑπερφυᾶ προσωπικότητα τοῦ Θεανθρώπου, ὡς ἠθικά πρότυπα ἄξια μιμήσεως, διότι οὕτω ἐνισχύει τήν θρησκευτικήν πίστιν τῶν μαθητῶν.

ε) Κατά τήν διδασκαλίαν τῶν Εὐαγγελικῶν περικοπῶν μετά τήν ὑπό τοῦ διδασκάλου προσεκτικήν ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ προτύπου καί τήν ἑρμηνείαν τῶν λέξεων καί φράσεων τοῦ κειμένου, αἱ ὁποῖαι δυσχεροῦν τήν πληρεστέραν κατανόησιν αὐτοῦ, ἡ ἑρμηνεία γίνεται ὑπό μορφήν ἐλευθέρας μεταφράσεως εἰς τήν Δημοτικήν γλῶσσαν, κατά δέ τήν ἐπακολουθοῦσαν συζήτησιν ἐπισημαίνεται καί ἐξαίρεται τό κεντρικόν νόημα ἤ τό δίδαγμα τῆς περικοπῆς.

στ) Ἡ λειτουργική σκόπιμον εἶναι νά διδάσκεται εὐκαιριακῶς ἐντός τοῦ ναοῦ καί εἰ δυνατόν τῇ βοηθείᾳ ἱερέως, ἐνῶ εἰς τήν τάξιν δύνανται νά συμπληρωθοῦν καί νά διευκρινισθοῦν ὡρισμένα ἀσαφῆ στοιχεῖα καί νά γίνῃ βαθυτέρα κατανόησις τῆς σημασιολογικῆς ἑρμηνείας τῶν διαφόρων λατρευτικῶν τύπων.

ζ) Κατά τήν διδασκαλίαν τῆς κατηχήσεως ὀρθοτέρα διδακτικῶς κρίνεται ἡ γενετική μέθοδος: Οἱ μαθηταί ἀφορμῶνται ἀπό συγκεκριμένον περιστατικόν, τάς συνεπείας αὐτοῦ διά τό ἄτομον, καί τήν κοινωνίαν, διατυπώνουν κρίσεις καί χαρακτηρισμούς, τέλος δέ διά διαλογικῆς συζητήσεως συνάγουν τό δόγμα ἤ τήν ἠθικήν ἀλήθειαν".

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν, τό Τμῆμα ἀποφαίνεται ὁμοφώνως.

Αἱ μεθοδικαί ὁδηγίαι τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν κρίνεται σκόπιμον νά ἔχουν τήν ἀκόλουθον μορφήν:

1. Νά χρησιμοποιῆται ἡ βιωματική ἀρχή, νά γίνεται δηλονότι ὑπό τοῦ διδασκάλου ἐπιδεξία παιδαγωγική ἀξιοποίησις τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν βιωμάτων τῶν μαθητῶν διά τῆς καταλλήλου ὑποβοηθήσεως καί ἁρμονικῆς ἀναπτύξεως τῶν συγκινησιακῶν, γνωστικῶν καί βουλητικῶν στοιχείων τῆς θρησκευτικῆς βιωματικῆς ἐμπειρίας των. Οὕτω ἡ θρησκευτική διδασκαλία τῶν μικρῶν τάξεων θά ἀποτελέσῃ ὀργανικήν συνέχειαν τῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν.

2. Νά ὑποβοηθοῦνται οἱ μαθηταί, κυρίως εἰς τάς μέσας καί ἀνωτέρας τάξεις, ὑπό τοῦ διδασκάλου εἰς τήν ἀποσαφήνησιν καί συνειδητοποίησιν ὡρισμένων θρησκευτικῶν ~~ἰδεῶν~~ ἐννοιῶν καί προβλημάτων διά τῆς χρησιμοποιήσεως καταλλήλου διαλόγου.

3. Νά καταβάλλεται πρόσπάθεια συσχετίσεως διαφόρων χαρακτηριστικῶν θρησκευτικῶν γεγονότων μετά τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν προβλημάτων καί ἰδιαιτέρως τῶν ἀναφερομένων εἰς τήν οἰκογενειακήν, τήν

κοινωνικήν καί σχολικήν ζωήν τῶν μαθητῶν.

4. Ὁ διδάσκαλος νά διοργανώνῃ εὐκαιριακῶς διαφόρους θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος ἐκδηλώσεις τάς ὁποίας παραλλήλως θά συνδέῃ μέ συγγενῆ ὕλην τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, Τοιαῦται εἶναι αἱ ἐπισκέψεις εἰς ναούς, αἱ ἰδιαίτεραι μαθητικαί Λειτουργίαι, αἱ θρησκευτικαί ἑορταί, ὡς καί ἡ προβολή σχετικῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν. Ταῦτα θεωροῦνται ὡς λίαν ἀποτελεσματικά μέσα διά τήν ὅλην ἠθικοθρησκευτικήν ἀγωγήν τῶν μαθητῶν.

5. Ἡ θρησκευτική ὕλη, ἰδίως εἰς τάς κατωτέρας τάξεις νά διαπλέκεται εἰς τήν ὕλην ἄλλων μαθημάτων.

6. Νά καταβάλλεται προσπάθεια διά τόν ἐθισμόν τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀκρόασιν κειμένων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καί θρησκευτικῶν ὕμνων εἰς τάς ἐκκλησίας καί τό σχολεῖον καί ἐν συνεχείᾳ εἰς τήν ἐσωτερικήν περισσυλογήν.

7. Νά ἐξαίρωνται αἱ σχέσεις τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας μέ τόν Ἑλληνικόν Πολιτισμόν ~~μέ τόν Ἑλληνικόν πολιτισμόν~~ καί ἡ μεγίστη συμβολή αὐτῆς εἰς τήν ἐπιβίωσιν καί ἀναγέννησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

8. Νά ἐφαρμόζεται ἡ Χριστοκεντρική ἀρχή, ἰδίως εἰς τό μάθημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου νά καταβάλλεται προσπάθεια συνδέσεως τῶν ποικίλων στοιχείων αὐτῆς μέ τήν προσωπικότητα, τήν ζωήν καί τήν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

9. Ἡ Λειτουργική σκόπιμον εἶναι νά διδάσκεται εὐκαιριακῶς ἐντός τοῦ ναοῦ καί, εἰ δυνατόν, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἱερέως, ἐνῷ εἰς τήν τάξιν δύνανται νά συμπληρωθοῦν καί νά διευκρινισθοῦν ὡρισμένα ἀσαφῆ στοιχεῖα καί νά γίνῃ βαθυτέρα κατανόησις τῆς σημασιολογικῆς ἑρμηνείας τῶν διαφόρων λατρευτικῶν τύπων.

Μετά δ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Προεδρος

Σπ. Παγιωτάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 27η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 6ην -8-1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 8πμ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθε τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Κα. Παγιατάκη ,Προέδρου καί τῶν 1)Θεμ. Βαρδάκη, 2)Κων/νου Πασσάκου,3) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 4) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 5) Νικολάου Βλουτίδη, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως τοῦ Τμήματος Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας Διατάξεως: Ἀναμόρφωσις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ὡς πρός τήν δεξιότητα τῆς γραφῆς καί τῆς καλλιγραφίας.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κατόπιν ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Πρόεδρος Κα. Γα. Παγιατάκης εἰσηγεῖται ἐν περιλήψει τά ἀκόλουθα:

"Τό ἐν ἰσχύϊ Ἀ. Πρόγραμμα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐλάχιστα ἀναφέρει περί τῆς σπουδαιότητος δεξιότητος τῆς γραφῆς. Οὐδέν περί τοῦ σκοποῦ αὐτῆς καί περί τῆς ἐνδεικνυομένης μεθόδου διδασκαλίας. Ἐφ' ᾧ καί προτείνω ὅπως εἰς τό ὑπό ἀναμόρφωσιν Α.Π. περιληφθοῦν τά ἀκόλουθα σχετικῶς μέ τήν γραφήν καί τήν καλλιγραφίαν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον:

1ον. Σκοπός τῆς γραφῆς εἶναι ἡ ὑπό τῶν μαθητῶν ἀπόκτησις τῆς δεξιότητος τῆς μετά τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐπικοινωνίας διά τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν γραπτῶν συμβόλων τῆς γλώσσης, κατά τρόπον φυσικόν εὐχερῆ καί καλαίσθητον.

2ον. Δέν εἶναι ἐπιστημονικῶς καί μεθοδολογικῶς ὀρθόν νά προσδιορισθῇ κεχωρισμένως δι'ἑκάστην τάξιν ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ πλέγματος "Γραφή- Καλλιγραφία", διότι ἡ προσπάθεια πρός ἐξοικείωσιν τοῦ μαθητοῦ εἰς τό καλῶς γράφειν διήκει δι'ὅλων τῶν τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου . Οὕτω, ἀντί τοῦ μέχρι σήμερον , ἰσχύσαντος στατικοῦ σχήματος προσδιορισμοῦ διδακτέας ὕλης δι'ἑκάστην τάξιν προτείνω τόν καθορισμόν τεσσάρων φάσεων αἱ ὁποῖαι ἀντιστοιχοῦν εἰς τήν γένεσιν καί ἀνάπτυξιν τῆς δεξιότητος τοῦ μαθητοῦ εἰς τήν ὀμορφον καί καλαίσθητον γραφήν:

Α) Προπαρασκευαστική φάσις(Νηπιαγωγεῖον καί δύο πρῶτοι μῆνες τοῦ πρώτου Σχολικοῦ Ἔτους) Κατά τήν φάσιν αὐτήν, ὁ μικρός μαθητής

./.

ασκείται εἰς τὴν ἀπόδοσιν διαφόρων σχημάτων καὶ ἰχνογραφικῶν σχεδιασμάτων εἰς τὸ Τετράδιόν του, ὥστε νὰ ἀποδώσῃ μὲ τὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν του ἀκρίβειαν τὸ πρότυπον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐνώπιόν του ἢ εἰς τὸν νοῦν τουεἰς τρόπον ὥστε ἡ γραφικὴ κίνησις νὰ ἀποδώσῃ τὴν ὀπτικὴν εἰκόνα.

Διὰ τῶν ἀσκήσεων τούτων δεσμεύεται βαθμηδὸν ἡ ἐλευθέρα κίνησις τῶν δακτύλων καὶ κατευθύνεται πρὸς ὡρισμένον ἀπότελεσμα, εἰς τὴν ἀπόδοσιν δηλονότι συγκεκριμένου σχήματος ἢ συγκεκριμένης μορφῆς.

Β) Πρώτη φάσις (Α' καὶ Β' τάξεις). Ὁ μικρὸς μαθητής , ὁ ὁποῖος, διὰ τῶν προασκήσεων γραφῆς, ἔχει ἤδη ἀποκτήσει ἱκανὴν εὐκαμψίαν ἐξοικειοῦται βαθμηδὸν εἰς τὴν ὀρθὴν ἀπόδοσιν τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῆς συμμετρίας αὐτῶν ἐντὸς τῆς λέξεως καὶ τῆς συμμετρίας τῶν λέξεων ἐντὸς τῶν φράσεων. Κατὰ τὴν φάσιν αὐτὴν ὁ μαθητὴς χρησιμοποιεῖ, τόσον διὰ τὰ Κεφαλαῖα γράμματα ὅσον καὶ διὰ τὰ μικρά, τὴν τυπογραφικὴν μορφὴν τῶν γραμμάτων τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου του πρὸς ἀποφυγὴν ἑτερομορφίας εἰς τὴν γραπτὴν παράστασιν αὐτῶν.

Γ) Δευτέρα φάσις(Γ' καὶ Δ'τάξεις). Κατὰ τὴν φάσιν αὐτὴν ὁ μαθητὴς ἔχει ἀποκτήσει ἱκανὴν ἐμπειρίαν ὥστε νὰ δύναται νὰ γράφῃ καλῶς καὶ μὲ ηὐξημένην εὐχέρειαν καὶ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰς εἰς αὐτὸν ἀνατιθεμένας κατ'οἶκον ἐργασίας.

Αἱ ἐργασίαι αὗται πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν περιωρισμέναι, διότι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ὁ μαθητὴς , προκειμένου νὰ κερδίσῃ χρόνον, καταφεύγει εἰς τὴν ταχυγραφίαν, ἡ ὁποία εὐνοεῖ τὴν κακογραφίαν. Κατὰ τὴν φάσιν αὐτὴνσταθεροποιεῖται βαθμηδὸν ἡ ἀτομικὴ γραφικὴ γωνία(γραφὴ ὀρθὴ, στρογγύλη, πλαγία) καὶ διαμορφοῦται ὁ ἀτομικὸς γραφικὸς χαρακτὴρ τοῦ μαθητοῦ.

Δ) Τρίτη φάσις(Ε'καὶ ΣΤ τάξεις)Κατὰ τὴν φάσιν αὐτὴν, οἱ μαθηταὶ ἔχουν ἀποκτήσειἱκανοποιητικὴν περὶ τὸ γράφειν εὐχέρειαν. Ἀλλ'ἡ εὐχέρεια αὐτὴ καὶ ἡ συνοδεύουσα ταύτην ηὐξημένη αὐτοπεποίθησις ἢ ἡ σπουδὴ πρὸς ταχεῖαν διεκπεραίωσιν γραπτῶν καθηκόντων καὶ ἀσκήσεων δύνανται νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν κακογραφίαν, ἐὰν οὗτοι θελήσουν νὰ μιμηθοῦν τοὺς ἐνήλικας εἰς τὴν ταχυγραφίαν. Ἐφ'ᾧ καὶ ὁ διδάσκαλος ἐπιβάλλεται νὰ ἐλέγχῃ ἀμελλητὶ τὰς γραπτὰς ἐργασίας των, καὶ νὰ ἀπαιτῇ ἀπὸ αὐτοὺς εὐανάγνωστον, καθαρὰν καὶ ὡραίαν γραφὴν ὄχι μόνον ὅταν πρόκειται περὶ ἀναγραφῆς ὡρισμένων κειμένων, ἐκθέσεων, ποιημάτων κ.λ.π. ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἀσχέτως πρὸς τὸ μάθημα εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ γραπτὴ ἄσκησις.

Εἰς τὰς τάξεις αὐτάς, οἱ μαθηταὶ δύνανται νὰ ἀσκήσουν τὴν καλλιγραφικὴν των δεξιότητα, γράφοντες διάφορα ρητὰ ἢ ἀποφθέγματα ἢ χρονολογίας μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων, κατὰ τὰς σχολικὰς ἑορτὰς ἐπεξηγήσεις ἐποπτικῶν πινάκων ἀναρτωμένων εἰς τοὺς τοίχους τῆς

τάξεως, διακοσμοῦντες καλλιγραφικῶς λευκώματα κ.τ.τ.

Ζον Παρατηρήσεις καί ὁδηγίαι:

1) Ἡ ἀνάγνωσις καί ἡ γραφή πρέπει να διδάσκωνται παραλλήλως, ὥστε αἱ δεξιότητες αὗται νά ἐνισχυθοῦν ἀμοιβαίως.

2) Ὅταν τό παιδί φθάσῃ τήν ἡλικίαν τῆς γραφῆς δύναται νά συλλάβῃ τήν φοράν, τό μέγεθος, τάς μορφάς τῶν γραμμάτων καί νά τά ἀναπαραγάγῃ. Πρός τοῦτο εἶναι ἀναγκαία ἡ μυϊκοκινητική συναρμογή καί ἡ πρόσκτησις τῶν ἀναγκαίων χειρισμῶν διά καταλλήλων προσωκήσεων. Ἰδιαιτέρως πρέπει νά καταστῇ ἱκανόν νά σταματᾷ τήν χάραξιν μιᾶς γραμμῆς καί φοφοῦ τήν μίαν πλευράν καί πρός τήν ἄλλην, νά χαράσσῃ γραμμάς ἐκ τῶν κάτω πρός τά ἄνω καί ἀντιστρόφως καί νά ἀνακόπτῃ τήν καμπυλόγραμμον κίνησιν τοῦ χεριοῦ, ὅταν ἡ μορφή τῶν γραφομένων γραμμάτων ἀπαιτῇ τοῦτο(α,β,ο,ε,δ κλπ)

3) Αἱ δυσχέρειαι τῆς γραφῆς, τάς ὁποίας πολλάκις συναντοῦν οἱ διδάσκαλοι, ἔχουν κυρίως τρεῖς γενεσιουργούς αἰτίας:τήν καθυστέρησιν τῆς κινητικῆς ὡριμότητος, τήν κακῶς ἐλεγχομένην ἀριστεροχειρίαν καί τάξουγκινησιακάς συγκρούσεις. Ὑπάρχουν ὅμως καί ἄλλαι αἰτίαι ἐξ ἴσου σοβαραί, ὅπως ἡ πρός τόν διδάσκαλον ἀντιπάθεια, ἡ ἀπροσεξία ἕνεκα ἐλλείψεως διαφέροντος καί ὁ ἐρεθισμός λόγῳ κακῆς προσαρμογῆς τοῦ παιδιοῦ εἰς τό σχολικόν περιβάλλον.

4) Ὁ διδάσκαλος δέν πρέπει νά λησμονῇ, ὅτι ἡ γραφή εἶναι μία ἐνέργεια μιμητική, ἡ ὁποία μοιραίως ἐπηρεάζεται ἀπό τό πρότυπον τό ὁποῖον καθημερινῶς ἔχουν οἱ μαθηταί ἐνώπιόν των. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου οἱ μαθηταί σπανίως καλλιγραφοῦν, ὅταν ὁ διδάσκαλος εἶναι κακογράφος.

5) Ὡς πρός τά ὄργανα τῆς γραφῆς, εἶναι προτιμότερον νά ἀρχίζῃ τό παιδί μέ τά μαλακώτερα καί χονδρότερα εἴδη, ὅπως ἡ κιμωλία, ὅταν γράφῃ εἰς τόν πίνακα, καί τό μαλακό χρωματιστό ἢ μαῦρο μολύβι, ὅταν γράφῃ εἰς τό τετράδιόν του καί ἀργότερον νά χρησιμοποιῇ λεπτότερα καί σκληρότερα ὄργανα γραφῆς, ὅπως εἶναι ἡ πέννα καί τά μολύβια διαρκείας, ὥστε βαθμηδόν νά ἀποκτήσῃ τό χέρι του τήν ἀπαραίτητον ἄνεσιν καί ἐλαφρότητα χειρισμοῦ.

6) Ἡ χαῖρις τοῦ ἀβακίου δέν δύναται νά ἔχῃ θέσιν εἰς τό σύγχρονον σχολεῖον, ἕνεκα τῶν πολλαπλῶν μειονεκτημάτων αὐτοῦ: σκληρότης ὀργάνου γραφῆς, ἀδεξιότητες διά τῆς χειρός κ.τ.τ.

7) Ἐπειδή ἡ γραφή θεωρεῖται καί αὐτή ὡς ἕνα ὄργανον ἀγωγῆς καί μαθήσεως καί ὡς τοιαύτη ἀσκεῖ ἐπίδρασιν ἐπί τοῦ ψυχισμοῦ τοῦ μαθητοῦ δέν εἶναι παιδαγωγικῶς ὀρθόν νά διδάσκωμεν εἰς τό παιδί ἐλαττωματικούς, ἰδιορρύθμους καί περιτέχνους τρόπους γραφῆς διότι τοῦτο δύναται νά ἀσκήσῃ δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπί τοῦ χαρακτῆ

ρος του.

Β) Τέλος, ὁ διδάσκαλος πρέπει νά ἐπαγρυπνῆ ἐπί τῆς ὀρθῆς στάσεως γραφῆς τῶν μαθητῶν, καί νά ἀποφεύγῃ τήν ἐπιβολήν ἐπί τῶν μαθητῶν ὡρισμένου γραφικοῦ χαρακτῆρος.

Ὁ Σύμβουλος κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Ἐπειδή δέν ὑπάρχει ὕλη διά τό οἰκεῖον περί γραφῆς κεφάλαιον, θά ἦτο σκόπιμον νά καταχωρισθῆ εἰς τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα ἡ σύνοψις τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος κ. Παγιατάκη ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι θά πρέπει νά συντομευθοῦν τά ὅσα ἀναφέρονται εἰς τό ἐξελικτικόν στάδιον καί τάς μεθοδικάς παρατηρήσεις.

Περαιτέρω, οὗτος ἐπισημαίνει τήν ἰδιαιτέραν σημασίαν τήν ὁποίαν ἔχουν διά τήν γραφήν αἱ διάφοροι προασκήσεις: μυοκινητικαί, γραμμῶν καί σχεδίων γραφῆς. Εἶναι κοινή διαπίστωσις ὅτι οἱ τό πρῶτον προσερχόμενοι εἰς τό σχολεῖον μαθηταί διακρίνονται διά τήν ἀπειθαρχίαν τῶν κινήσεων τῶν χειρῶν, τήν ἀβουλίαν γραφῆς καί γενικῶς τήν ἀδεξιότητα ἢ ἀπροσαρμοστίαν πρός τάς ἀπαιτήσεις τοῦ περιβάλλοντος τῆς τάξεως. Ἐκ τῆς σχολικῆς του ἐμπειρίας συμπεραίνει ὅτι ἡ ἐπιτυχία εἰς τήν γραφήν, ὀφείλεται κατά μέγα μέρος εἰς τάς συστηματικάς προασκήσεις καί μετέπειτα ἐπιμόνους ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν. Προβάλλει σκεπτικισμόν ὅσον ἀφορᾶ τήν ὑπό ἐνίων Παιδαγωγῶν ὑποστηριζομένην ἄποψιν ὅτι τήν μορφήν τῶν γραμμάτων καί τόν τρόπον γραφῆς γενικῶς καθορίζουν εἰς μεγάλον βαθμόν κληρονομικοί παράγοντες. Ἡ ὁμοιότης εἰς τήν γραφήν ἡ ὁποία ἐνίοτε παρουσιάζεται μεταξύ πατρός καί υἱοῦ ἢ μεταξύ ἀδελφῶν θά πρέπει νά ἀποδοθῆ εἰς μίμησιν. Καταλήγει εἰς τό συμπέρασμα ὅτι, ἐφ'ὅσον (α) ἡ μορφή τῶν γραμμάτων καί γενικῶς ὁ τρόπος γραφῆς μεγάλως προσδιορίζεται ὑπό τῶν συστηματικῶν προασκήσεων καί ἀσκήσεων καί (β) τήν ἐπιμονήν τοῦ διδάσκοντος, θά πρέπει νά γραφοῦν ἀνάλογοι ὁδηγίαι εἰς τάς γενικάς μεθοδικάς παρατηρήσεις.

Κατόπιν ὁ Σύμβουλος κ. Θεμ. Βαρδάκης, διατυπώνει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις:

1. Ἡ ἐκμάθησις τῆς γραφῆς ἐξαρτᾶται οὐσιαστικῶς ἀπό τήν μέθοδον διδασκαλίας ἀναγνώσεως.

Κατά τάς συνθετικάς μεθόδους ἡ ὀργάνωσις καί ἐκμάθησις τῆς γραφῆς ἀπό τά ἁπλᾶ εἰς τά σύνθετα, προετοιμάζει ψυχικῶς καί πνευματικῶς τούς μαθητάς διά τήν κατανόησιν μεμονωμένων γραμμάτων. Ἡ γραφή ἀκολούθως λέξεων εἶναι παράθεσις πολλῶν γραμμάτων. Ὁ μαθητής διά τοῦ τρόπου τούτου κατανοεῖ τήν γραφήν ὡς ὑπόθεσιν τεχνικῆς.

Ἀντιθέτως εἰς τάς ὁλικάς - ἀναλυτικάς μεθόδους ὁ μαθητής ἀναγκάζει ἐνωρίς νά ἀντιγράφῃ ζωγραφίζων τάς εἰκόνας τῶν λέξεων ἢ προτάσεων, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις τῶν μορφῶν τῶν μεμονωμένων γραμμάτων καί τῆς

./.

διαρθρώσεως αὐτῶν συντελεῖται διά μιᾶς διαρκῶς ἐκλεπτυσμένης καί διαφοροποιουμένης διαδικασίας. Οὕτω ἡ ὅλη ἐργασία λαμβάνει χαρακτῆρα ἑνός δημιουργικοῦ νοητικοῦ καί γραφικοῦ ἐπιτεύγματος, ἡ δέ γραφή καθίσταται ὄχι τόσον μία τεχνική, ὅσον, κυρίως, μία πνευματική ἐργασία, ποῦ ἐπιδιώκει νά διατηρήσει μέ τήν γραφήν τό περιεχόμενον τῆς γλώσσης. Ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος ἐργασίας θεωρεῖται ἀπό παιδαγωγικῆς καί ψυχολογικῆς πλευρᾶς ὁ πλέον κατάλληλος διά τήν διδασκαλίαν τῆς γραφῆς.

2. Θεωροῦμεν σκόπιμον νά δοθῇ ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς τάς προπαρασκευαστικάς ἀσκήσεις γραφῆς πρό καί κατά τήν διάρκειαν τῆς διδασκαλίας τῆς γραφῆς. Βιδικώτερον τονίζομεν τήν ἀνάγκην "γυμναστικῆς" τοῦ χεριοῦ διά καταλλήλων, παιγνιώδους φύσεως, ἀσκήσεων μετά ἤ ἄνευ ὄργάνου γραφῆς.

3. Εἰς τόν σκοπόν τῆς διδασκαλίας τῆς γραφῆς πρέπει νά προστεθῇ καί τό στοιχεῖον τῆς καλλιεργείας τοῦ φυσικοῦ δηλ. προσωπικοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος τοῦ μαθητοῦ, ποῦ ἀποτελεῖ καί τήν ἔκφρασιν τοῦ χαρακτῆρος του. Χωρίς νά εὐνοοῦμεν τολμηράς ἀποκλίσεις τῶν μαθητῶν ἀπό τό καλόν πρότυπον γραφῆς τοῦ διδασκάλου παρέχομεν εἰς αὐτούς τήν δυνατότητα ἐξατομικεύσεως τῆς γραφῆς.

Οἱ ἐκ τῶν συμβούλων Β. Κονιδαρίτσιώτης καί Νικ. Βλουτίδης συμφωνοῦν πρός τήν γενομένην εἰσήγησιν.

Μεθ'ὅ τό τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Νά διατυπωθοῦν τά τοῦ σκοποῦ, τῆς διδακτέας ὕλης, αἱ σχετικαί πρός τάς ἐπενεχθείσας μεταβολάς αἰτιολογίαι καί αἱ σχετικαί πρός τήν μέθοδον διδασκαλίας παρατηρήσεις ὡς ἀκολούθως:

Α) Σκοπός τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ ὑπό τῶν μαθητῶν ἀπόκτησις τῆς δεξιότητος τῆς μετά τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐπικοινωνίας διά τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν γραπτῶν συμβόλων τῆς γλώσσης, κατά τρόπον φυσικόν εὐκρινῆ καί καλαίσθητον.

Β) Ἐπενεχθεῖσαι μεταβολαί εἰς τό ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα.

Ἡ κατά τάξιν ὕλη ἀντικαθίσταται ἐν τῷ συνόλῳ της ὡς ἀκολούθως

Προπαρασκευαστική φάσις (νηπιαγωγεῖον καί δύο πρῶτοι μῆνες τοῦ 1ου σχολικοῦ ἔτους):

Ὁ μικρός μαθητής, ἀσκεῖται εἰς τήν ἀπόδοσιν διαφόρων σχημάτων καί ἰχνογραφικῶν σχεδιασμάτων εἰς τό τετράδιον του ἤ εἰς τόν πίνακα, ὥστε μέ τήν γραφικήν κίνησιν νά ἀποδώσει τήν ὀπτικήν εἰκόνα τήν ὁποίαν ἔχει ἐνώπιον του ἤ κατά νοῦν.

Διά τῶν ἀσκήσεων τούτων δεσμεύεται βαθμηδόν ἡ ἐλευθέρα κίνησις τῶν δακτύλων καί κατευθύνεται πρός ὡρισμένον ἀποτέλεσμα, εἰς τήν

ἀπόδοσιν δηλονότι συγκεκριμένου σχήματος ἢ συγκεκριμένης μορφῆς.

Πρώτη φάσις (Α' καί Β' τάξις)

Ὁ μαθητής, ὁ ὁποῖος, διά τῶν προασκήσεων, ἔχει ἤδη ἀποκτήσει ἱκανήν εὐκαμψίαν, ἐξοικειοῦται βαθμηδόν εἰς τήν ὀρθήν ἀπόδοσιν τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, εἰς τήν συμμετρίαν αὐτῶν ἐντός τῆς λέξεως καί εἰς τήν συμμετρίαν τῶν λέξεων ἐντός τῶν φράσεων.

Κατά τήν φάσιν αὐτήν, ὁ μαθητής χρησιμοποιεῖ, τόσον διά τά κεφαλαῖα γράμματα, ὅσον καί διά τά μικρά, τήν ομηρικήν τυπογραφικήν μορφήν τῶν τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου προφυλάσσεται ἀποφυγήν ἑτερομορφίας εἰς τήν γραπτήν παράστασιν αὐτῶν.

Δευτέρα φάσις (Γ' καί Δ' τάξις)

Ὁ μαθητής ἔχει ἤδη ἀποκτήσει ἱκανήν ἐμπειρίαν, ὥστε νά δύναται νά γράφῃ καλῶς καί μέ ηὐξημένην εὐχέρειαν καί νά φέρῃ εἰς πέρας τάς εἰς αὐτόν ἀνατιθεμένας γραπτάς ἐργασίας. Κατά τήν φάσιν αὐτήν σταθεροποιεῖται βαθμηδόν ἡ ἀτομική γραφική γωνία (γραφή ὀρθή, στρογγύλη, πλαγία καί ἀρχίζει νά διαμορφοῦται ὁ ἀτομικός γραφικός χαρακτήρ τοῦ μαθητοῦ.

Τρίτη φάσις (Ε' καί Ϛ' τάξις)

Οἱ μαθηταί ἔχουν ἤδη ἀποκτήσει ἱκανήν περί τό γράφειν εὐχέρειαν. Ἀλλ'ἡ εὐχέρεια αὕτη καί ἡ ηὐξημένη αὐτοπεποίθησις, ἡ ὁποία τήν συνοδεύει ὡς καθ' ἡ σπουδή πρός ταχεῖαν διεκπαιρεύωσιν τῶν γραπτῶν καθηκόντων καί ἀσκήσεων δύναται νά τούς ὁδηγήσει εἰς τήν κακογραφίαν, ἐάν οὗτοι θελήσουν νά μιμηθοῦν τούς ἐνήλικας, εἰς τήν ταχυγραφίαν. Ἐφ'ᾧ καί ὁ διδάσκαλος δέον νά ἐλέγχῃ ἀνελλιπῶς τάς γραπτάς ἐργασίας των καί νά ἀπαιτῇ ἀπό αὐτούς εὐανάγνωστον καθαράν καί ὡραίαν γραφήν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἀσχέτως μαθήματος εἰς τό ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ γραπτή ἐργασία. Εἰς τάς τάξεις αὐτάς οἱ μαθηταί δύνανται νά ἀσκηθοῦν εἰς τήν ὡραίαν γραφήν καλλιγραφοῦντες διάφορα ρητά ἢ ἀποφθέγματα, χρονολογίας μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων κατά τάς σχολικάς ἑορτάς, ἐπεξηγήσεις ἐποπτικῶν πινάκων, διακοσμοῦντες καλλιγραφικῶς λευκώματα, ἡμερολόγια τάξεως κ.τ.τ.

Γ) Αἰτιολογία ἐπενεχθείσης μεταβολῆς

Δέν εἶναι ἐπιστημονικῶς καί μεθοδολογικῶς ὀρθός ὁ αὐστηρός προσδιορισμός, δι'ἑκάστην τάξιν ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ πλέγματος τῶν δεξιοτήτων "Γραφή - Καλλιγραφία", διότι ἡ προσπάθεια πρός ἐξοικείωσιν τοῦ μαθητοῦ εἰς τό καλῶς γράφειν διήκει δι'ὅλων τῶν τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Οὕτω, ἀντί τοῦ μέχρι σήμερον ἰσχύοντος στατικοῦ σχήματος [illegible] διδακτέας ὕλης δι'ἑκάστην τάξιν καθιεροῦνται αἱ τέσσαρες ἀνωτέρω φάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀντιστοιχοῦν

./.

εἰς τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς δεξιότητος τοῦ μαθητοῦ εἰς τὴν ἄνετον καὶ καλαίσθητον γραφήν.

Δ) Γενικαὶ μεθοδικαὶ παρατηρήσεις καὶ ὁδηγίαι.

1) Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφὴ πρέπει νὰ διδάσκωνται παραλλήλως, ὥστε αἱ ἀντίστοιχοι δεξιότητες νὰ ἐνισχύωνται ἀμοιβαίως.

2) Ὅταν τὸ παιδὶ φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τῆς γραφῆς δύναται νὰ συλλάβῃ τὴν φορὰν, τὸ μέγεθος, τὰς μορφὰς τῶν γραμμάτων καὶ νὰ τὰ ἀναπαραγάγῃ. Πρὸς τοῦτο, εἶναι ἀναγκαῖαι προασκήσεις τῶν δακτύλων, παιγνιώδους μορφῆς, ὥστε δι'αὐτῶν νὰ ἀποκτηθῇ βαθμηδὸν ἡ μυϊκοκινητικὴ συναρμογὴ καὶ ἡ ἐκανότης τῶν ἀναγκαίων χειρισμῶν. Ἰδιαιτέρως τὸ παιδὶ πρέπει νὰ καταστῇ ἱκανὸν νὰ σταματᾷ τὴν χάραξιν τῆς γραμμῆς καθ' πρὸς τὴν μίαν πλευρὰν καὶ πρὸς τὴν ἄλλην, νὰ χαράσσῃ γραμμὰς ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀντιστρόφως καὶ νὰ ἀναδίδῃ τὴν καμπυλόγραμμον κίνησιν τῆς χειρός, ὅταν ἡ μορφὴ τῶν γραμμάτων ἀπαιτῇ τοῦτο(α,β,ο,ε,δ,κ,λ,π.).

3) Αἱ δυσχέρειαι τῆς γραφῆς, τὰς ὁποίας πολλάκις συναντοῦν οἱ διδάσκαλοι ἔχουν κυρίως τρεῖς γενεσιουργοὺς αἰτίας: τὴν καθυστέρησιν τῆς κινητικῆς ὡριμότητος, τὴν κακῶς ἐλεγχομένην ἀριστεροχειρίαν καὶ τὰς συγκινησιακὰς συγκροῦσεις. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλαι αἰτίαι ἐξ ἴσου σοβαραί, ὅπως ἡ πρὸς τὸν διδάσκαλον ἀντιπάθεια, ἡ ἀπροσεξία ἕνεκα ἐλλείψεως διαφέροντος καὶ ὁ ἐρεθισμὸς λόγῳ κακῆς προσαρμογῆς τοῦ παιδιοῦ εἰς τὸ σχολικὸν περιβάλλον.

4) Ὁ διδάσκαλος δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ, ὅτι ἡ γραφὴ εἶναι μία ἐνέργεια μιμητική, ἡ ὁποία μοιραίως, ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ πρότυπον τὸ ὁποῖον καθημερινῶς ἔχουν οἱ μαθηταὶ ἐνώπιον των. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου σπανίως καλλιγραφοῦν, ὅταν ὁ διδάσκαλός των εἶναι κακογράφος.

5) Ὡς πρὸς τὰ ὄργανα τῆς γραφῆς: Εἶναι προτιμότερον νὰ ἀρχίσῃ τὸ παιδὶ μὲ μολυβάκια καὶ χονδρότερα εἴδη ὅπως ἡ κιμωλία, ὅταν γράφῃ εἰς τὸν πίνακα, καὶ τὸ μολυβάκι χρωματιστὸ μολύβι, ὅταν γράφῃ εἰς τὸ τετράδιόν του. Ἀργότερον δύναται νὰ χρησιμοποιῇ λεπτότερα καὶ σκληρότερα ὄργανα γραφῆς, ὅπως εἶναι ἡ πέννα καὶ τὰ μολύβια διαρκείας, ὥστε βαθμηδὸν νὰ ἀποκτήσῃ τὸ χέρι του τὴν ἀπαραίτητον ἄνεσιν καὶ ἐλαφρότητα χειρισμοῦ.

6) Ἡ χρῆσις τοῦ ἐβραϊκοῦ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ θέσιν εἰς τὸ σύγχρονον σχολεῖον, ἕνεκα τῶν πολλῶν μειονεκτημάτων αὐτοῦ: σκληρότης ὀργάνου γραφῆς, ἀπόσβεσις τῶν γραμμάτων διὰ τῆς χειρὸς κ.τ.τ..

7) Ἐπειδὴ ἡ γραφὴ θεωρεῖται, καὶ αὐτή, ὡς ἕνα ὄργανον ἀγωγῆς καὶ μαθήσεως καὶ ὡς τοιαύτη ἀσκεῖ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ψυχισμοῦ τοῦ μαθητοῦ δέν εἶναι παιδαγωγικῶς ὀρθόν, νὰ διδάσκωμεν εἰς τὸ παιδὶ ἐλεύθερα κινήσεις, ἰδιορρύθμους καὶ ἐξεζητημένους τρόπους γραφῆς, διότι τοῦτο δύναται νὰ ἀσκήσῃ δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος του.

8) Τέλος ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς ὀρθῆς στάσεως γραφῆς τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἐπὶ τῶν μαθητῶν ἐπιβολὴν ὡρισμένου γραφικοῦ χαρακτῆρος.

Ἐντὸς λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Γ. Τσιμάκης

Ὁ Γραμματεύς

Γ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Κ.Ε.Μ.Ε
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

ΠΡΑΞΙΣ 58ης ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις καί ἐντῷ καταστήματι τοῦ ΚΕΜΕ συνῆλθε σήμερον 9ην Αὐγούστου 1976 καί ὥραν 9ην π.μ. ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ κ. Γπ. Παγιατάκη τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ ΚΕΜΕ, ἵνα ἐξετάσῃ τό θέμα τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας τῶν Γ΄, Δ΄, Ε΄ καί ΣΤ΄τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ὑπό τό πρῖσμα τῆς ἐννεαετοῦς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως. Παρέστησαν, κληθέντες νομίμως, οἱ κ.κ. Δ. Ἀνδριόπουλος, Θ. Βαρδάκης, Ν. Βλουτίδης, Β. Κονιδιτσιώτης καί Κ. Πασσᾶκος.

Ὡς γραμματεύς παρέστη ἡ δ. Σοφία Στεφανίδου .

Ὁ Εἰσηγητής Β. Κονιδιτσιώτης θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ Τμήματος τά ἑξῆς:

Θέμα τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι "ἡ τελική προσωρινή ἀναμόρφωσις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Γεωγραφίας τῶν τεσσάρων ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ".

Τά περιεχόμενα τοῦ θέματος ἔχουν ὡς ἑξῆς:

1) Ὁ σκοπός τῆς γεωγραφίας
2) Ἀλλαγαί - αἰτιολόγησις
α) Τί δέν πρέπει νά διδάσκεται ὡς ἄχρηστον.
β) Τί πρέπει νά μετακινηθῆ ἀπό τό γυμνάσιον εἰς τό δημοτικόν.
γ) Τί πρέπει νά μετακινηθῆ ἀπό τό δημοτικόν εἰς τό γυμνάσιον.
δ) Τί παραμένει εἰς Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄Δημοτικοῦ .
3) Μεθοδικαί παρατηρήσεις.

1) Ὁ σκοπός τῆς γεωγραφίας εἶναι ἡ ὑποβοήθησις τοῦ μαθητοῦ εἰς τήν προσωπικήν του προσπάθειαν πρός γνῶσιν καί κατανόησιν τοῦ χώρου καί τῆς ζωῆς , τῆς ἀλληλεπιδράσεως καί τῶν ἐσωτερικῶν σχέσεων αὐτῶν πρός τήν καθημερινήν ζωήν τοῦ παιδιοῦ καί τοῦ ὡρίμου ἀνθρώπου, κατά τρόπον προγραμματισμένον καί συστηματικόν.

Ὁ ὀρθός καί συνειδητός προσανατολισμός τοῦ παιδιοῦ εἰς τόν χῶρον, ἡ κατανόησις τῶν συνεχῶν φυσικῶν καί τεχνητῶν μεταβολῶν αὐτοῦ καί ἡ ἐπίγνωσις τοῦ ρόλου τοῦ ἀνθρώπου ὡς δημιουργήματος ἀλλά καί ὡς δημιουργοῦ παράγοντος ἐπί τῆς γῆς ἀποτελεῖ ἐπίσης μέρος τοῦ σκοποῦ τῆς γεωγραφίας.

. / .

Ἡ δυνατότης τῶν μαθητῶν νά σκέπτωνται γεωγραφικά καί νά ἐντάσσουν τά ἁπλᾶ γεωγραφικά φαινόμενα εἰς εὐρύτερα σύνολα σχέσεων ζωῆς καί πολιτισμοῦ ἀποτελεῖ τό ἐπιστέγασμα τοῦ σκοποῦτῆς διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας.

2) Ἀλλαγαί - αἰτιολόγησις

α) Τί δέν πρέπει νά διδάσκεται ὡς ἄχρηστον. Δέν ὑπάρχει μεθοδική ἑνότης τοῦ μαθήματος τῆς γεωγραφίας ἐντελῶς ἄχρηστος καί διά τοῦτο ἀποβλητέα διότι: 1) Δέν ὑπάρχει ὕλη τῆς γεωγραφίας περιττή καί δυσνόητος καί 2) Ὅλη ἡ ὕλη τῆς γεωγραφίας εἶναι μεγάλης μορφωτικῆς σημασίας.

β) Τί πρέπει νά μετακινηθῆ ἀπό τό γυμνάσιον εἰς τό δημοτικόν. Οὐδεμία μεθοδική ἑνότης τῆς γεωγραφίας τοῦ γυμνασίου εἶναι δυνατόν νά μετακινηθῆ ἀπό τό γυμνάσιον εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον διότι: 1) Ὅλη ἡ ὕλη τῆς γεωγραφίας τοῦ γυμνασίου διδάσκεται ἤδη καί εἰς τό δημοτικόν 2) Ἡ ὕλη τῆς γεωγραφίας τοῦ δημοτικοῦ εἶναι ἤδη διά τοῦτο ἐκτεταμένη καί 3) Πρόκειται νά μειωθοῦν αἱ ὧραι διδασκαλίας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

γ) Τί πρέπει νά μετακινηθῆ ἀπό τό δημοτικόν εἰς τό γυμνάσιον. Κρίνεται σκόπιμος ἡ μετακίνησις ἀπό τό δημοτικόν εἰς τό γυμνάσιον τῶν ἑξῆς μεθοδικῶν ἑνοτήτων: 1) Γενική καί μαθηματική γεωγραφία τῆς Ε΄ καί ΣΤ΄Δημοτικοῦ εἰς τήν Α΄Γυμνασίου 2) Φυσική καί Πολιτική γεωγραφία τῆς ΣΤ΄ Δημοτικοῦ εἰς τήν Β΄Γυμνασίου 3) Φυσική καί πολιτική γεωγραφία Ε΄ Δημοτικοῦ καί Ἀνθρωπογεωγραφία ΣΤ΄ Δημοτικοῦ εἰς τήν Γ΄ Γυμνασίου.

Οἱ λόγοι διά τούς ὁποίους εἶναι ἀναγκαία ἡ μετακίνησις αὐτη εἶναι:α) Ἡ ὕλη αὐτη εἶναι δυσνόητος καί δέν ἀφομοιώνεται ἐντελῶς ἀπό τό παιδί τῆς Ε΄ καί ΣΤ΄.

β) Ἡ ὕλη τῆς γεωγραφίας τοῦ Δημοτικοῦ εἶναι πολύ ἐκτεταμένη.

δ) Τί παραμένει εἰς Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄:

Γ΄ ΤΑΞΙΣ

Ἐπανάληψις τῆς διδασκαλίας τῆς ὕλης τῆς μελέτης τοῦ περιβάλλοντος τῶν ΑΒ΄τάξεων μέ ἐμβάθυσιν εἰς τά οὐσιώδη.

Ἡ στενή περιοχή εἰς τήν ὁποίαν ζῆ ὁ μαθητής ὑπό ἐνιαίαν παιδοκεντρικήν καί ἀνθρωποκεντρικήν θεώρησιν.

Ἡ θέσις τοῦ παιδιοῦ εἰς τόν χῶρον καί τόν χρόνον . Αἱ ἐποχαί τοῦ ἔτους.

Αἱ βασικαί γεωγραφικαί ἔννοιαι καί ὅροι μέ βάσιν καί ἀφετηρίαν τήν γεωγραφικήν περιοχήν εἰς τήν ὁποίαν ζῆ ὁ μαθητής.

Τό χωρίον ἤ ἡ πόλις τοῦ μαθητοῦ .

Ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους, τό κλῖμα, τά ἐπαγγέλματα τῶν ἀνθρώπων, τά προϊόντα. Αἱ ἐλλείψεις τῶν κατοίκων. Ἡ ἱστορία

τῆς περιοχῆς. Ὁ πολιτισμός τῆς μικρῆς κοινωνίας. Ἀναπαραστάσεις τοῦ χώρου ἐπί τῆς ἀμμοδόχου. Σχέδια - χαρτογραφήσεις ἁπλαῖ τοῦ χωρίου ἤ τῆς πόλεως καί τῆς γύρω περιοχῆς.
Ἡ ἐπικοινωνία μέ τά γύρω χωρία ἤ πόλεις. Κύρια χαρακτηριστικά καί ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Ἱστορία καί πολιτισμός αὐτῶν. Σχέδια -χαρτογραφήσεις αὐτῶν.
Ἡ ἐπαρχία τοῦ μαθητοῦ. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς. Ἐπικοινωνία καί σχέσεις μέ τήν πρωτεύουσαν. Ἡ ζωή τῶν ἀνθρώπων εἰς τήν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας. Τά κύρια χωρία, αἱ πόλεις καί αἱ κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας. Τό χωρίον τοῦ μαθητοῦ ἐντός τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ. Ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους τῆς ἐπαρχίας, τά ὕδατα, ἡ γονιμότης, τό κλῖμα, τά προϊόντα . Ἡ ἱστορία καί ὁ πολιτισμός τῆς ἐπαρχίας. Σχέδιον - χάρτης τῆς ἐπαρχίας.
Ὁ νομός τοῦ μαθητοῦ. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ. Ἐπικοινωνία καί σχέσεις μέ τήν πρωτεύουσαν, Ἐπίσκεψις τῆς πρωτεύούσης ὑπό τοῦ σχολείου. Φυσική, οἰκονομική καί πολιτιστική ἐξέτασις τῆς πρωτευούσης. Αἱ ἀρχαί (πολιτικαί, δικαστικαί, ἐκκλησιαστικαί, στρατιωτικαί) Ἐκπαιδευτικά, ἐκκλησιαστικά καί διοικητικά ἱδρύματα. Ἡ ἱστορία τῆς πρωτευούσης τοῦ νομοῦ. Ἡ ζωή καί τά ἐπαγγέλματα τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης.
Γεωφυσική ἐξέτασις τοῦ νομοῦ: θέσις, ὄρια, ἔκτασις, μορφολογία, κλῖμα.
Οἰκονομική ἐξέτασις τοῦ νομοῦ:
Προϊόντα , ἐπαγγέλματα κατοίκων, συγκοινωνία.
Πολιτική ἐξέτασις: Διοικητική διαίρεσις , πληθυσμός.
Πολιτιστική ἐξέτασις: Ἱστορία τοῦ νομοῦ, ἱστορικοί τόποι, μνημεῖα, τουριστική κίνησις.
Σχέδια - χαρτογράφησις τοῦ νομοῦ. Ἄσκησις τοῦ μαθητοῦ εἰς τήν ἀνάγνωσιν καί κατασκευήν χάρτου.

Δ΄ ΤΑΞΙΣ

Ἐπανάληψις καί ἐμβάθυνσις εἰς τά κύρια χαρακτηριστικά τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ.
Τό γεωγραφικόν διαμέρισμα τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ κατά τά οὐσιώδη χαρακτηριστικά αὐτοῦ. Γεωφυσική, οἰκονομική, πολιτική καί πολιτιστική ἐξέτασις. Ἡ θέσις τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ ἐντός τοῦ γεωγραφικοῦ του διαμερίσματος.
Ἡ Ἑλλάς: Συνολική ἐξέτασις τῆς χώρας. Τά κυριώτερα γεωφυσικά οἰκονομικά, πολιτικά καί πολιτιστικά στοιχεῖα.
Τά γεωγραφικά διαμερίσματα τῆς χώρας. Συνολική ἐξέτασις ἑνός ἑκάστου ἐξ αὐτῶν: φυσική, οἰκονομική, πολιτικήκαί πολιτιστική κατά τά σπουδαιότατα. Ἀποφυγή πολλῶν ὀνομάτων καί ἀριθμητικῶν

στοιχείων ἄνευ σημασίας πρός σχηματισμόν γενικῆς ἐποπτείας περί τῆς Ἑλλάδος. Σημαντικά φυσικά φαινόμενα (σεισμοί, παλίρροιαι, ἄνεμοι).
Ἁπλῆ ὀνομασία τῶν γειτονικῶν χωρῶν.
Αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος πρός αὐτάς. Ὁ χάρτης της Ἑλλάδος.
Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀνάγνωσιν τοῦ χάρτου καί τήν χαρτογράφησιν κατά προσέγγισιν καί χωρίς ἀντιγραφήν

Β΄ ΤΑΞΙΣ

Α΄ δίμηνον. Ἐπανάληψις τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος κατά τά κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα αὐτῆς.
Ἡ Κύπρος ὡς ἀνεξάρτητον Κράτος.
Β΄, Γ΄, Δ΄δίμηνα: Ἡ Ἑλλάς καί ἡ Εὐρώπη. Συνολική ἐξέτασις τῆς Εὐρώπης ὡς ἑνιαίας γεωγραφικῆς ἑνότητος:
Διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους, κλῖμα, προϊόντα, κάτοικοι, πολιτική διαίρεσις, πολιτισμός τῆς Εὐρώπης καί σχέσεις αὐτοῦ πρός τόν ἑλληνικόν πολιτισμόν.
Τά Κράτη τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου. Ἡ Εὐρωπαϊκή Οἰκονομική Κοινότης: Γαλλία, Ἰταλία, Λουξεμβοῦργον, Δ. Γερμανία, Βέλγιον, Ὁλλανδία). Ἡ Ἰβηρική χερσόνησος: Ἱσπανία, Πορτογαλλία.
Ἡ Ἑλβετία, ἡ Αὐστρία, ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Πολωνία, ἡ Ρωσία, ἡ Μ. Βρεττανία, ἡ Ἰρλανδία, ἡ Ἰσλανδία, τά Σκανδιναυϊκά Κράτη.

Οἱ λόγοι τῆς διδασκαλίας τῆς Εὐρώπης εἰς τήν Β΄ τάξιν εἶναι οἱ ἑξῆς:
α) Ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ γεωγραφικοῦ χώρου.
β) Τό σημερινό παιδί εἶναι δυνατόν νά κατανοήσῃ τήν Εὐρωπαϊκήν πολιτιστικήν προσφοράν εἰς τήν ἡλικίαν αὐτήν, ἔστω καί κατά στοιχειώδη τρόπον.
γ) Ἡ γεωγραφία τῆς Εὐρώπης θά γίνῃ δυνατόν νά ἐπαναληφθῇ καί εἰς τό Β΄Δίμηνον τῆς ΣΤ΄τάξεως.

ΣΤ΄ ΤΑΞΙΣ

Α΄ δίμηνον: Στοιχεῖα γενικῆς καί μαθηματικῆς γεωγραφίας: Ἡ γῆ, τό σχῆμα αὐτῆς, ἡ ἐπιφάνεια, ἡ ἀτμόσφαιρα, οἱ ἄνεμοι, τά κλίματα. Ὁ οὐρανός, Τά σύγχρονα μέσα μελέτης αὐτοῦ: Τηλεσκόπιον, φασματοσκόπιον, τεχνητοί δορυφόροι, πύραυλοι, ραδιοτηλεσκόπιον, φωτογραφία, φωτομετρία. Οἱ ἀστέρες, ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη: φάσεις καί ἐκλείψεις. Αἱ κινήσεις τῆς γῆς περί τόν ἄξονα αὐτῆς καί τόν Ἥλιον.
Β΄ δίμηνον: Ἐπανάληψις τῆς γεωγραφίας τῆς Εὐρώπης κατά τά

./.

οὐσιώδη χαρακτηριστικά γνωρίσματα πρός ἐμπέδωσιν.
Γ', Δ' δίμηνον : Αἱ Ἤπειροι ἐκτός τῆς Εὐρώπης. Τά κράτη αὐτῶν συνοπτικά. Λεπτομερής ἐξέτασις μόνον τῶν κρατῶν μετά τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς εὑρίσκεται εἰς στενήν σχέσιν, ὡς καί ἐκείνων , τά ὁποῖα διαδραματίζουν σημαντικόν ρόλον εἰς τήν σημερινήν παγκόσμιον κοινότητα.
Ἀνθρωπογεωγραφία : Ἁπλῆ καί σύντομος ἀναφορά εἰς τούς κατοίκους τῆς γῆς, τάς φυλάς αὐτῶν, τάς γλώσσας , τάς θρησκείας καί τά πολιτεύματα. Ἡ θέσις τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς καί αἱ σχέσεις αὐτῆς πρός τάς ἄλλας φυλάς ὑπό πᾶσαν ἔποψιν. Ὁ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος ἑλληνισμός.
3) Μεθοδικαί παρατηρήσεις

α) Ἀφετηρίαν τῆς διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας καί πέραν τῆς Β' τάξεως πρέπει νά ἀποτελῇ ἡ ἄμεσος παρατήρησις τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου λειτουργίας τοῦ σχολείου, ἡ ὁποία θά ὑποβοηθήσῃ τήν κατ' ἀναλογίαν γεωγραφικήν σκέψιν διά τάς ἄλλας περιοχάς.
β) Μέ βάσιν τήν παρατήρησιν καί τόν ἐλεύθερον διάλογον οἱ μαθηταί πρέπει νά ὁδηγοῦνται εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῆς γεωγραφικῆς σκέψεως.
γ) Ἡ ὀρθή γεωγραφική σκέψις θά ὑποβοηθηθῇ , ἄν γνωρίσωμεν εἰς τούς μαθητάς ὡρισμένα "σημεῖα στηρίξεως"(HUGO GAUDIG), τά ὁποῖα διευκολύνουν τόν μαθητήν: θέσις, ὄρια , ἔκτασις, φυσική διαμόρφωσις κλῖμα, προϊόντα, πολιτική καί πολιτιστική κατάστασις κάθε "γεωτόπου".
δ) Ἡ ὀρθή ἀνάγνωσις τοῦ χάρτου πρέπει νά διδάσκεται συστηματικά, ὥστε ὁ μαθητής νά ἀντιλαμβάνεται τόν τρόπον διαβιώσεως τῶν κατοίκων κάθε"γεωτόπου" ἀπό μόνην τήν ἀνάγνωσιν τοῦ χάρτου.
ε) Μεθοδικῶς πρόκειται ἡ συνολική ἐξέτασις, ὡς παραδειγμάτων, ὡρισμένων χαρακτηριστικῶν "γεωτόπων" εὐρυτέρων τ.ἔ. γεωγραφικῶν περιοχῶν, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν ἔντονον ὁμοιογένειαν καί ἐνιαιότητα χώρου, κλίματος καί συνθηκῶν ζωῆς τῶν κατοίκων καί δύνανται νά χρησιμεύσουν πρός εὐχερῆ κατανόησιν ἄλλων ἀναλόγων περιοχῶν
στ) Ἡ ἀρχή "ἀπό τά ἐγγύς πρός τά μακράν" δέν εἶναι ἀπαραίτητον νά τηρῆται πάντοτε. Ἐκτακτα γεγονότα, ἡ σπουδαιότης περιοχῆς καί τά διαφέροντα τῶν μαθητῶν εἶναι δυνατόν νά καθορίζουν τήν σειράν διδασκαλίας.
7) Πρέπει νά ἀποφεύγεται ἡ ξηρά ἀπομνημόνευσις ἀσημάντων καί ἀχρήστων μορφωτικῶς γεωγραφικῶν στοιχείων καί νά ἐπιδιώκεται ἡ ἐμβάθυνσις εἰς τά οὐσιώδη καί ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὀρθῆς γεωγραφικῆς σκέψεως τοῦ μαθητοῦ.
η) Νά ἀξιοποιοῦνται τά σύγχρονα μέσα καί ὄργανα διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας ἀπό τῆς ὑδρογείου σφαίρας καί τῶν χαρτῶν μέχρι τῆς

τῆς κινηματογραφικῆς προβολῆς καί τῆς τηλεοράσεως , ὥστε ἡ γεωγραφική μάθησις νά γίνεται ὅσον τό δυνατόν ἄκοπος καί ζωντανή .

θ) Αἱ γεωγραφικαί ἐμπεδωτικαί ἐργασίαι ἐπί τῆς ἀμμοδόχου, τά νοερά ταξίδια, αἱ χαρτογραφήσεις, κατ'ἀντιγραφήν καί ἐλευθέρως ἀπό μνήμης, πρέπει νά καλλιεργοῦνται συστηματικῶς.

ι) Ἡ ἐπικοινωνία τῶν μαθητῶν μέ μαθητάς ἄλλων περιοχῶν, προσωπική ἤ δι'ἀλληλογραφίας, πρέπει νά ἀξιοποιῆται, ὥστε νά καθιστᾶ τό μάθημα τῆς γεωγραφίας ἐνδιαφέρον καί ἀποδοτικόν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σύμβουλος κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

1. Ἐπειδή, (α) βάσει προγενεστέρας ἀποφάσεως τοῦ Τμήματος, αἱ ἑκάστοτε ἐπενεχθησόμεναι μεταβολαί εἰς τήν ὕλην τοῦ Α. Προγράμματος θά πρέπει ν' ἀφορῶν εἰς τήν διά συντόμου αἰτιολογήσεως μεταφοράν της εἰς τό Α.Π. τοῦ Γυμνασίου, ἀπόρριψίν της ἤ διατήρησίν της, ὡς αὐτῆ ἔχει εἰς τό ἐν ἰσχύϊ Α. Πρόγραμμα καί (β) κατά τήν γενομένην εἰσήγησιν δέν ἠκολούθησαν τά ἀνωτέρω, παρακαλεῖ ὅπως, γιά τό ὁμοιόμορφον τῶν εἰσηγήσεων, ἐφεξῆς τηροῦνται τά συμπεμφωνηθέντα.

2. Ἐπισημαίνει ὅτι, ναί μέν, τά ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ προταθέντα γενικά διαγράμματα ἐντός τῶν ὁποίων θά κινηθῆ ὁ διδάσκων κατά τήν διάλιαν τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας, στοιχοῦν πρός φιλελευθέρας διδακτικάς καί παιδαγωγικάς ἀντιλήψεις, ἐνέχουν ὅμως καί τόν κίνδυνον τῆς διαφόρου , ἤ καί κακῆς , χρήσεώς των ὑπό τῶν διδ/λων. Δέν ὑποθετεῖ , βεβαίως, τόν κατά Προκρούστειον τρόπον καθορισμόν τῆς ὕλης, συνιστᾶ ὅμως ἕναν συγκερασμόν τῶν δύο τρόπων.

Μεθ'ὅ, παρελθούσης τῆς ὥρας , λύεται ἡ συνεδρία ἵνα συνεχισθῆ τήν ἑπομένην.

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Μ. Στεφανίδου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 59ης Σ Υ Ν Ε Δ Ρ Ι Α Σ

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. συνῆλθε σήμερον 10ην Αὐγούστου 1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 8.30π.μ., εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, προέδρου, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτου καί 6) Κωνσταντίνου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

"Συνεχίζεται ἡ συνεδρία περί τελικῆς προσωρινῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Γεωγραφίας τῶν Γ΄, Δ΄, Ε΄ καί ΣΤ΄ τάξεων Δημοτικοῦ Σχολείου„.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Β. Κονιδιτσιώτης ἀναπτύσσει συνοπτικῶς τά κύρια σημεῖα τῆς χθεσινῆς εἰσηγήσεώς του ἐπί τοῦ θέματος.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ' ὄψιν τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν εἰσέρχεται εἰς διεξοδικήν συζήτησιν αὐτοῦ, ἔχουσαν ὡς ἀκολούθως:

Ὁ πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπυρ. Παγιατάκης ἐκτός τῆς ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ παρατεθείσης ὕλης διά τήν Γ΄ τάξιν ἤ πρός ἀντικατάστασιν αὐτῆς προτείνει τά ἀκόλουθα στοιχεῖα, τά ὁποῖα εἶναι δυνατόν νά διαρθρωθοῦν εἰς μεγαλυτέρας ἑνότητας, συναποτελούσας αὐτοτελῆ κέντρα διαφέροντος, συναπτόμενα πρός τήν μελέτην τοῦ περιβάλλοντος καί τήν φυσιογνωσίαν:

1) Τό ἔδαφος: Τό ὑπέδαφος καί τά πετρώματα, τά τυχόν ὑπάρχοντα χαρακτηριστικά ἀπολιθώματα. Τό κυρίως ἔδαφος, τά ἀτομικά του καί ταξινόμησις τῶν ἐδαφῶν.

2) Τό κλῖμα: Ἡ θερμοκρασία, οἱ ἄνεμοι, αἱ βροχαί, τό κλῖμα καί ἡ βλάστησις, αἱ καλλιέργειαι.

./.

3) Τά ὕδατα: πηγαί, ποταμοί, λίμναι, ποιότη τῶν ποταμῶν, ὑδρολῆψία. Φράγματα καί παραγωγή ἐνεργείας.

4) Μορφολογία ἐδάφους: Παρατήρησις καί ἀνάλυσις τῆς μορφῆς του. Διαβρωτικαί δυνάμεις, οἱ χάρται, ποινάι καί ἀνάγλυφοι, αἱ τομαί, αἱ φωτογραφίαι.

5) Ἡ βλάστησις: τά δάση. Ἡ χλωρίς τῶν καλλιεργημένων πεδιάδων, χάρται καί σχεδιαγράμματα, συλλογαί ἀπεστηρωμένων φυτῶν καί ἀνθέων.

6) Ἡ πανίς: Ζῶα τοῦ δάσους, τῶν ἀγρῶν, τῶν γλυκέων ὑδάτων. Συλλογαί ταριχευμένων ζώων.

7) Ὁ πληθυσμός: Σύνθεσις, καταγωγή, διαφοραί, πυκνότης, γεννητικότης, μετανάστευσις, καμπύλαι πληθυσμιακῶν μεταβολῶν, γραφικαί ἀναπαραστάσεις καί πίνακες.

8) Ἡ γεωργία: Ἡ κατανομή τῆς γῆς, ἀγροτεμάχια, τρόποι ἐκμεταλλεύσεως, βελτίωσις τοῦ ἐδάφους, γεωργικά ἐργαλεῖα καί μηχαναί, ἀγροτικαί ὀργανώσεις. Ἀγρονομία. Γραφικαί παραστάσεις καί ἡμερολόγια τῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν.

9) Αἱ ἐντός τῆς γεωργίας ἀγροτικαί ἀπασχολήσεις: ἡ κτηνοτροφία, ἡ ἁλιεία καί ἡ θήρα, ἐκμετάλλευσις τῶν δασῶν, ἀγροτική βιοτεχνία.

10) Τό χωρίον: Ὄνομα, κατάστασις, τοποθεσία, σχέδιον, κατοικίαι ἀρτηρίαι συγκοινωνίας μέ τάς ἄλλας γεωγραφικάς περιοχάς καί μέ τό ἐξωτερικόν.

11) Ἡ ἀγροτική οἰκία: ὑλικά, προσανατολισμός, στέγη, σχέδιον, κατοικία, σταυλισμός τῶν ζώων, παραρτήματα, ὕδρευσις, θέρμανσις, ἐπίπλωσις, βελτιώσεις καί ἀναμορφώσεις.

12) Αἱ ἄλλαι ἀπόψεις τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς: Διατροφή, ἐνδυμασία, γλῶσσα, ἤθη καί ἔθιμα, διασκεδάσεις καί ψυχαγωγία, κοινωνική ζωή.

13) Γεωργική ἐκμετάλλευσις: κατάστασις, ἔκτασις καί χαρακτήρ, ἐργαλεῖα, προσωπική ἐργασία, συγκομιδή καί πώλησις, γεωργικοί συνεταιρισμοί, ἀπαιτούμεναι βελτιώσεις.

14) Ἡ πόλις: Θέσις καί κατάστασις, ἐξέλιξις, γενική φυσιογνωμία, πληθυσμός, βιομηχανία, ἐμπόριον, διοίκησις, πνευματική καί κοινωνική ζωή. Διατροφή, θέρμανσις, φωτισμός, πρόνοια καί ὑγεία, συγκοινωνία.

15) Μελέτη μιᾶς βιομηχανικῆς περιοχῆς: Προέλευσις τῆς βιομηχανίας της, πρῶται ὕλαι, τό ἐργοστάσιον, τά προϊόντα, τό ἐργατικά χέρι.

16) Συγκοινωνία καί ἐμπόριον: Σιδηροδρομικαί γραμμαί, μεγάλαι ὁδικαί ἀρτηρίαι καί κοινοί δρόμοι, θαλάσσιαι ὁδοί, ποταμόπλοΐα, ἐμπόριον, τουρισμός.

Ἐν τῆς ἀνωτέρω προτεινομένης ὕλης, ὁ διδάσκαλος, ἀναλόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν τοῦ σχολείου, δύναται νά διαρθρώσῃ τά κατάλληλα κέντρα διαφέροντος, εἰς τά ὁποῖα τά γεωγραφικά καί φυσιογνωστικά στοιχεῖα εἶναι δυνατόν νά διαπλακοῦν μέ ἄλλα στοιχεῖα ἔχοντα σχέσιν μέ τήν ἱστορίαν, τήν θρησκείαν, τόν πολιτισμόν, τήν λαϊκήν τέχνην, ἔτι δέ νά χρησιμοποιήσῃ ἀναγνώσματα σχέσιν ἔχοντα πρός τόν συνεπτυγμένον πυρῆνα τῆς ἐκάστοτε ἐξεταζομένης ἑνότητος. Πρός τόν σκοπόν τοῦτον ὁ κ. Πρόεδρος φρονεῖ, ὅτι ἅπαντα τά στοιχεῖα ταῦτα πρέπει νά περιληφθοῦν εἰς τήν Γ' τάξιν τοῦ ὑπό ἀναμόρφωσιν Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος καί μερικά (ὅπως ἡ γεωργική ἐκμετάλλευσις, ἡ ὀργάνωσις τῶν πόλεων, μελέτη τῆς βιομηχανίας, συγκοινωνία καί ἐμπόριον) νά μετακινηθοῦν πρός τήν Δ' τάξιν, εἰς δέ τήν Γ' τάξιν νά διδαχθοῦν κατά τρόπον ἁπλοῦν κατά τά βασικά καί οὐσιώδη αὐτῶν στοιχεῖα.

Ἐπίσης προτείνει, ὅπως ἡ ὀργάνωσις τῶν σχετικῶν ἑνοτήτων στηριχθῇ εἰς τήν μελέτην τοῦ περιβάλλοντος τῆς Β' τάξεως καί ἀποτελέσῃ εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν αὐτῆς κατά τό σπειροειδές σύστημα, ὅπου αἱ συνθῆκαι ζωῆς καί περιβάλλοντος εὐνοοῦν τήν τοιαύτην διάταξιν.

Ὁ σύμβουλος κ. Θ. Βαρδάκης παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

1) ὡς πρός τόν προσδιορισμόν τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τό ἀναλυτικόν πρόγραμμα: Οὗτος δέν πρέπει νά εἶναι λεπτομερειακός διότι περιορίζει τήν πρωτοβουλίαν τοῦ διδασκάλου διά προσαρμογήν τῆς ὕλης εἰς τοπικάς συνθήκας. Ὁμοίως δέν πρέπει νά εἶναι γενικός διότι ὁδηγεῖ εἰς σοβαράς ἴσως παραλείψεις. Ἀνάγκη ὁ προσδιορισμός τῆς διδακτέας ὕλης νά περιέχῃ τό MINIMUM τῶν βασικῶν γνώσεων πού πρέπει γενικῶς νά μάθῃ ὁ μαθητής μιᾶς τάξεως, παρεχομένης εἰς τόν διδάσκαλον τῆς δυνατότητος ἐμπλουτισμοῦ τῆς ὕλης μέ ἐπιχωριάζοντα στοιχεῖα.

2) Θεωρεῖ ἀπαραίτητον ὅπως ἐνωρίς ἐξοικειωθοῦν οἱ μαθηταί εἰς ἁπλᾶς γραφικάς συγκριτικάς παραστάσεις καί καμπύλας πρός ἐποπτικήν ἐμπέδωσιν στοιχείων ἀφορώντων εἰς τήν ἔκτασιν, πληθυσμόν, παραγωγήν ὡρισμένου προϊόντος, τουριστικήν κίνησιν κ.λ.τ. ὡρισμένων χωρῶν ἤ διαμερισμάτων.

3) Διά τόν αὐτόν σκοπόν θεωρεῖ σκόπιμον τήν κατασκευήν χαρτῶν - διαγραμμάτων καί τήν συμβολικήν παράστασιν διά

./.

χρωμάτων, γραμμῶν κ.λ.τ. τῶν χαρακτηριστικῶν γεωγραφικῶν ἢ ἀνθρωπολογικῶν στοιχείων π.χ. πυκνότης πληθυσμοῦ, παραγωγή προϊόντων, βιομηχανικαί περιοχαί, φύσις ὑπεδάφους, κλῖμα, βροχοπτώσεις κ.λ.τ.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ σύμβουλος κ. Κ. Παρασάκος ἐνθέτει τά ἀκόλουθα: "Εἰς τάς μεθοδικάς ὁδηγίας εἶναι, φρονῶ, ἀναγκαῖον νά τονισθῇ ἡ ἐφαρμογή τῆς ἀρχῆς τῆς ἀλληλοεξαρτήσεως τῶν ποικίλων παραγόντων γεωγραφικῶν, κοινωνικῶν, πολιτιστικῶν. Τό κλῖμα, λόγου χάριν, ἑνός τόπου ἐπηρεάζει τήν παραγωγήν, ἐξ αὐτῆς αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων καί τέλος ἐπακολουθεῖ ἡ ἀνάλογος διαμόρφωσις τῆς ἰδιαιτέρας κοινωνικῆς ζωῆς. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀμοιβαία αὐτή σχέσις παραγόντων ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει νά χαρακτηρισθῇ ὡς φύσεως αἰτιοκρατικῆς. Ὑπεράνω πάντων θά πρέπει νά τονίζεται ἡ δημιουργός δύναμις τοῦ ἀνθρώπου ἐπί τοῦ περιβάλλοντός του καί ὄχι ἡ ὑποχρεωτική, παθητική, ἀναγκαστική συμμόρφωσις εἰς τοῦτο.

Κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ τοπικοῦ γεωγραφικοῦ περιβάλλοντος τῆς περιοχῆς ὅπου ζῇ ὁ μαθητής θά πρέπει νά λαμβάνεται ἰδιαιτέρα φροντίς ὅπως οὗτος γίνεται γνώστης αὐτῆς, πρᾶγμα τό ὁποῖον θά συντελέσῃ ἀφ' ἑνός μέν εἰς τήν κατανόησιν τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀφ' ἑτέρου δέ εἰς τόν ψυχικόν σύνδεσμον τῶν παιδιῶν πρός τήν ἰδιαιτέραν πατρίδα των".

Ὁ σύμβουλος κ. Νικ. Βλουτίδης, λαβών τόν λόγον, παρατηρεῖ τά ἑξῆς:

1) Ἡ ἀνεύρεσις τῶν μεταξύ τῶν γεωγραφικῶν φαινομένων ὑπαρχουσῶν αἰτιωδῶν σχέσεων προάγει τήν γεωγραφικήν καί κριτικήν σκέψιν τῶν μαθητῶν.

2) Τό γεωγραφικόν ὑλικόν πρέπει νά ἀνταποκρίνεται πρός τά διαφέροντα καί τάς πνευματικάς ἱκανότητας τῶν μαθητῶν καί νά συσχετίζεται πάντοτε πρός τό ἰδιαίτερον γεωγραφικόν διαμέρισμα τοῦ μαθητοῦ καί τήν ἰδιαιτέραν του πατρίδα.

3) Κατά τήν διάταξιν τῆς ὕλης πρέπει νά λαμβάνεται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ἡ θεμελιώδης διδακτική ἀρχή "ἐκ τοῦ ἐγγύς εἰς τά μακράν". Ἡ γεωγραφική ὕλη κατανοεῖται εὐχερέστερον ὑπό τοῦ μαθητοῦ ὅταν συσχετίζεται πρός τό γνώριμον καί τό οἰκεῖον.

4) Πρέπει νά προπαρασκευάζεται καί μεθοδεύεται ἐκ τῶν προτέρων ὑπό τοῦ διδασκάλου τό ἐποπτικόν ὑλικόν τό ὁποῖον θά χρησιμοποιηθῇ κατά τήν διδασκαλίαν. Πρέπει νά γίνεται εὐρεῖα χρῆσις ὅλων τῶν ἐποπτικῶν γεωγραφικῶν μέσων διά νά καταστῇ τό μάθημα περισσότερον ἐνδιαφέρον καί διά νά διευρυνθῇ ἡ γεωγραφική σκέψις τῶν μαθητῶν.

./.

5) Ἐπίσης ἐπιβάλλεται ἡ ὑπό τοῦ διδασκάλου ὑποκίνησις καί ἐνθάρρυνσις τῶν μαθητῶν πρός αὐτενεργόν συμμετοχήν εἰς ὅλας τάς φάσεις τῆς πρρείας διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας.
6) Νά ἀποφεύγεται ἡ τυποποίησις τῆς διδασκαλίας καί ἡ μηχανική ἀπομνημόνευσις τῆς γεωγραφικῆς ὕλης ὑπό τῶν μαθητῶν συμφώνως πρός τήν ἀκολουθουμένην ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ σειράν.
7) Δέν προάγει τήν γεωγραφικήν σκέψιν τῶν μαθητῶν, καθ' ὅτι δέ τό μάθημα τῆς γεωγραφίας ἀνιαρόν ὅταν ὁ διδάσκαλος ἀπαιτεῖ ἀπό τούς μαθητάς τήν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν ἐπουσιωδῶν γεωγραφικῶν ὅρων.
8) Ἡ ὀργάνωσις καί πραγματοποίησις διδακτικῶν ἐκδρομῶν, διδακτικῶν περιπάτων καί ἐπισκέψεων συμβάλλουν τά μέγιστα εἰς τήν συγκέντρωσιν ὑπό τῶν μαθητῶν ἀμέσων γεωγραφικῶν ἐμπειριῶν, διευρύνουν τήν ἀντίληψίν των καί προάγουν τήν γεωγραφικήν των σκέψιν.

Ὁ Σύμβουλος κ. Δημ. Ἀνδρόπουλος, λαβών τόν λόγον, παρατηρεῖ τά ἑξῆς:
1. Ἐπι βάλλεται νά δοθῇ ἔμφασις εἰς τήν διδασκαλίαν τῶν χωρῶν τῆς Μεσογειακῆς λεκάνης. Νά γίνῃ διεξοδική ἐξέτασις αὐτῶν καί ἰδιαιτέρως ἀπό ἀπόψεως γεωφυσικῆς, οἰκονομικῆς καί πολιτιστικῆς καί εἰς συσχετισμόν μέ τά ἀντίστοιχα δεδομένα τῆς χώρας μας.
2. Ἡ διάρκεια τοῦ χρόνου ἐπαναλήψεως τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τήν Ε΄ τάξιν δέν πρέπει νά ὑπερβαίνῃ τόν ἕνα μῆνα, διότι ἐκ τῆς σχολικῆς του ἐμπειρίας ἔχει διαπιστώσει ὅτι αἱ ἐπί μακρόν χρόνον καί συχναί ἐπαναλήψεις προκαλοῦν ἀνίαν καί δύνανται νά ἀσκήσουν ἀναστολικάς ἐπιδράσεις εἰς τούς μηχανισμούς τῆς μαθήσεως.
3. Εἰς τάς μεθοδικάς ὁδηγίας νά τονισθῇ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς γεωγραφίας δέν πρέπει νά εἶναι τυποποιημένη ὡς τοῦτο ἐγένετο εἰς τό παρελθόν μέ τήν σχηματοποιημένην σειράν ἐξετάσεως τῶν διαφόρων γεωγραφικῶν στοιχείων (ὄρια, ὄρη, ποτάμοι κ.λ.π.). Ὁ διδάσκων νά ἔχῃ τήν εὐχέρειαν νά ἀκολουθῇ ἑκάστοτε διδακτικήν πορείαν ἀνάλογον πρός τήν ἰδιαιτερότητα τῆς ἐξεταζομένης χώρας, ὡς καί τῶν εὐκαιριακῶν γεγονότων τά ὁποῖα λαμβάνουν χώραν εἰς αὐτήν.
4. Ἐξ ἰδίας πείρας ἔχει ἀχθῇ εἰς τό συμπέρασμα ὅτι ἐν ἄμισθον ἐποπτικόν μέσον διά τήν διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας εἶναι

τά γραμματόσημα τῶν διαφόρων χωρῶν. Ὁ διδάσκων δύναται νά ἀξιοποιήσῃ διδακτικῶς, διά παραλλήλου χρησιμοποιήσεως, ἀτομικάς συλλογάς γραμματοσήμων. Καλλιτεχνικά εἰς τήν ἐμφάνισιν γραμματόσημα ἐμποιοῦν βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τούς μαθητάς, διεγείρουν τό διαφέρον των, λόγῳ τῆς εἰς αὐτούς παρατηρουμένης τάσεως πρός γνῶσιν τοῦ ἀπομεμακρυσμένου καί ἀγνώστου καί πολλάκις προσφέρουν γνωστικά στοιχεῖα πού ἀντλοῦν, διότι, ὡς εἶναι γνωστόν, ἀπεικονίζονται ἐπ' αὐτῶν, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχονται.

5. Ὁ διδάσκων θά πρέπει νά χρησιμοποιῇ κατά τήν διδασκαλίαν τῆς Γεωγραφίας καί διάφορα βιβλία ταξιδιωτικῶν ἐντυπώσεων Ἑλλήνων ἢ καί ξένων δοκίμων λογοτεχνῶν (Οὐράνης, Βενέζης, Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος κ.α.) Περαιτέρω, προτείνει τήν ἔκδοσιν "Ἀνθολογίου ταξιδιωτικῶν ἐντυπώσεων" διά τήν εὐρεῖαν χρησιμοποίησίν του εἰς τά σχολεῖα μας.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος ἐκτός τῶν ὑπό τῶν εἰσηγητῶν προταθεισῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν, προσθέτει καί τάς ἀκολούθους:

Ι) Ἀπό γενικωτέρας μεθοδικῆς ἀπόψεως τρία εἶναι τά σημεῖα, ἐπί τῶν ὁποίων δέον νά ἐπιστήσωμεν τήν προσοχήν τῶν διδασκάλων:

α) Ἡ ὀνοματολογία, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τούς γνωστούς γεωγραφικούς ὅρους διά τῶν ὁποίων προσδιορίζεται ἡ μορφολογία τῆς γηΐνης σφαίρας, εἰς τούς ὁποίους προστίθενται καί ὅροι συνδεόμενοι μέ τήν πολιτικήν γεωγραφίαν (κράτος, νομός, ἐπαρχία, πόλις...). Ἡ ὀνοματολογία αὕτη, καίτοι ἀποτελεῖ τό πλέον ἄχαρι τμῆμα τῆς γεωγραφικῆς διδασκαλίας, ἐν τούτοις ἔχει μεγίστην σημασίαν διά τήν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τοῦ μαθήματος. Τοῦτο δέν σημαίνει, ὅτι τά ὀνόματα τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων θά πρέπει νά ἀπομνημονεύωνται μηχανικῶς ὡς ἄλλοτε. Τά στοιχεῖα ταῦτα προσλαμβάνουν δύναμιν καί ζωήν, μόνον ὅταν μελετῶνται ἐπί τοῦ χάρτου καί συνδέονται μέ ὡρισμένα γεγονότα. Οὕτω ἡ χαρτογραφία διαφωτίζει τήν ὀνοματολογίαν, διότι προσδίδει εἰς αὐτήν περιεχόμενον, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἡ γεωγραφία θά ἐστερεῖτο παντός διαφέροντος.

β) Τό περιγραφικόν μέρος τῆς διδασκαλίας συνάπτεται πρός τήν κατανόησιν καί πολύπλευρον ἐπεξεργασίαν τῶν παρατηρηθέντων γεωγραφικῶν στοιχείων. Τό Τμῆμα τοῦτο τῆς διδασκαλίας ἀφήνει εἰς τόν διδάσκαλον καί εἰς τούς μαθητάς εὐρύ

./.

περιθώριον πρωτοβουλίας.

γ) Ἡ μελέτη τῆς γεωγραφίας πρέπει νά στηριχθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τήν πατριδογνωσίαν ἐν τῇ στενοτέρᾳ αὐτῆς ἐννοίᾳ. Διότι καί αἱ σαφέστεραι ἐπεξηγήσεις δέν δύνανται ποτέ νά ἔχουν τήν ἀξίαν τῆς ἀμέσου ἐπαφῆς μέ τά ἴδια τά ἀντικείμενα· ἡ δέ γνῶσις τοῦ τόπου τοῦ μαθητοῦ δύναται πάντοτε νά παράσχῃ ἐπαρκῆ παραδείγματα ἱκανά νά δώσουν εἰς τό παιδί τήν σημασίαν τῶν περισσοτέρων γεωγραφικῶν ὅρων.

Ὁ διδάσκαλος ἐξ ἄλλου ὀφείλει, μετά τό πέρας τοῦ κυρίως μαθήματος, νά δείξῃ εἰς τούς μαθητάς πῶς δύνανται νά ἀναπαρασταθοῦν πλαστικῶς καί χαρτογραφικῶς τά γεωγραφικά στοιχεῖα, τά ὁποῖα ἐδιδάχθησαν. Ἡ σημασία τῆς τοιαύτης ἐνεργείας εἶναι μεγίστη, διότι δι' αὐτῆς οἱ μαθηταί θά μεταβοῦν φυσιολογικῶς καί ἀριδότως ἀπό τήν κατ' αἴσθησιν ἀντίληψιν τοῦ ὑλικοῦ γεωγραφικοῦ χώρου καί τῶν στοιχείων αὐτοῦ εἰς τήν συμβολικήν καί ὑπό ἐλαχίστην κλίμακα ἀπεικόνισιν καί θά εἰσαχθοῦν οὕτω εἰς τήν ἀνάγνωσιν καί κατανόησιν τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου.

2. Γενικώτερον ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας πρέπει νά ἀφορμᾶται ἀπό τήν ἄμεσον παρατήρησιν τῆς ὑλικῆς πραγματικότητος ἤ, ἐλλείψει ταύτης, ἀπό τάς ἀναγλύφους ἤ ἐγχρώμους ἀπεικονίσεις αὐτῆς, εἰς τάς ὁποίας ἐξαίρονται τά κύρια χαρακτηριστικά τοῦ πρός μελέτην γεωγραφικοῦ χώρου.

3. Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά ὁδηγῇ τούς μαθητάς εἰς τήν σύλληψιν τῶν αἰτιωδῶν σχέσεων μεταξύ τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων καί εἰς τήν κατανόησιν τῆς ἐξελίξεως αὐτῶν.

4) Πρέπει νά πολλαπλασιάζῃ τάς συγκρίσεις μεταξύ τῶν ἐξ ἀμέσου ἐμπειρίας γεωγραφικῶν στοιχείων καί τῶν στοιχείων τῶν διδασκομένων νέων γεωγραφικῶν περιοχῶν.

5. Εἰς τήν φυσικήν γεωγραφίαν καί εἰς τήν ἀνθρωπογεωγραφίαν ἔχει ὑποχρέωσιν νά συνάπτῃ τό παρόν πρός τό παρελθόν καί νά διαφωτίζῃ τό δεύτερον διά τοῦ πρώτου.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ' ὄψιν τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν καί τήν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν:

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

Ι) Σ Κ Ο Π Ο Σ

Τό μάθημα τῆς γεωγραφίας ἀποβλέπει εἰς τήν ὑποβοήθησιν τοῦ μαθητοῦ πρός γνῶσιν καί κατανόησιν τοῦ χώρου

./.

καί τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου, γενικώτερον, τῆς ἀλληλεπιδράσεως καί τῶν σχέσεων αὐτῶν.

Ἡ κατανόησις τῶν φυσικῶν καί τεχνητῶν μεταβολῶν καί ἡ ἐπίγνωσις τοῦ ρόλου τοῦ ἀνθρώπου ὡς δημιουργήματος ἀλλά καί ὡς δημιουργικοῦ παράγοντος ἐπί τῆς γῆς ἀποτελεῖ ἐπίσης μέρος τοῦ σκοποῦ τῆς γεωγραφίας. Ἡ δυνατότης τῶν μαθητῶν νά σκέπτωνται γεωγραφικῶς καί νά ἐντάσσουν ἁπλᾶ γεωγραφικά φαινόμενα εἰς εὐρύτερα σύνολα σχέσεων ζωῆς καί πολιτισμοῦ ἀποτελεῖ τό ἐπιστέγασμα τοῦ σκοποῦ τῆς γεωγραφίας.

__Μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην__

α) Τί δέν πρέπει νά διδάσκεται ὡς ἄχρηστον:
Δέν ὑπάρχει μεθοδική ἑνότης τοῦ μαθήματος τῆς γεωγραφίας ἐντελῶς ἄχρηστος καί διά τοῦτο ἀποβλητέα ἐντελῶς, διότι:
1) Δέν ὑπάρχει ὕλη γεωγραφίας περιττή καί δυσνόητος καί
2) Ὅλη ἡ ὕλη τῆς γεωγραφίας εἶναι μεγάλης μορφωτικῆς σημασίας.

β) Τί πρέπει νά μετακινηθῇ ἀπό τό γυμνάσιον εἰς τό δημοτικόν.

Οὐδεμία μεθοδική ἑνότης τῆς γεωγραφίας τοῦ γυμνασίου εἶναι δυνατόν νά μετακινηθῇ εἰς τό δημοτικόν διότι:
1) Ὅλη ἡ ὕλη τῆς γεωγραφίας τοῦ γυμνασίου διδάσκεται καί εἰς τό δημοτικόν. 2) Ἡ ὕλη τῆς γεωγραφίας τοῦ δημοτικοῦ εἶναι ἐντεταμένη καί 3) Πρόκειται νά μειωθοῦν αἱ ὧραι διδασκαλίας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

γ) Τί πρέπει νά μετακινηθῇ ἀπό τό δημοτικόν εἰς τό γυμνάσιον.

α) Μετακινοῦνται εἰς τό γυμνάσιον: αἱ ἀκόλουθοι μεθοδικαί ἑνότητες: 1) Γενική καί μαθηματική γεωγραφία τῆς Ε΄ καί Στ΄ Δημοτικοῦ. (Εἰς τήν Α΄ Γυμνασίου).
2) Φυσική καί πολιτική γεωγραφία τῆς Στ΄ Δημοτικοῦ. (εἰς τήν Β΄ Γυμνασίου).
3) Φυσική καί πολιτική γεωγραφία Ε΄ Δημοτικοῦ καί Ἀνθρωπογεωγραφία Στ΄ Δημοτικοῦ (εἰς τήν Γ΄ Γυμνασίου).

Σύντομος αἰτιολόγησις τῶν μεταβολῶν.

Οἱ λόγοι διά τούς ὁποίους εἶναι ἀναγκαία ἡ μετακίνησις αὐτῆ εἶναι:
α) Ἡ ὕλη αὐτή εἶναι δυσνόητος καί δέν ἀφομοιώνεται ἐπιτυχῶς ὑπό τῶν μαθητῶν Ε΄ἤ Στ΄ δημοτικοῦ.

./.

Ἡ διδακτέα ὕλη τῆς Γεωγραφίας

Γ΄ Τ Α Ξ Ι Σ

Ἀλλαγαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην
Τί παραμένει εἰς τήν Γ΄ τάξιν.

Ἐπανάληψις καί ἐμβάθυνσις εἰς τήν ὕλην διδασκαλίας τοῦ περιβάλλοντος τῶν Α΄ Β΄ τάξεων.
Ἡ στενή περιοχή εἰς τήν ὁποίαν ζῆ ὁ μαθητής ὑπό ἐνιαίαν παιδοκεντρικήν καί ἀνθρωποκεντρικήν θεώρησιν.
Αἱ βασικαί γεωγραφικαί ἔννοιαι καί ὅροι μέ βάσιν καί ἀφετηρίαν τήν περιοχήν εἰς τήν ὁποίαν ζῆ ὁ μαθητής:
1) Τό ἔδαφος, τά στοιχεῖα αὐτοῦ, τό ὑπέδαφος, τά πετρώματα, τά τυχόν ὑπάρχοντα ἀπολιθώματα.
2) Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους: Παρατήρησις καί ἀνάλυσις τῆς μορφῆς του. Διαβρωτικαί δυνάμεις, οἱ χάρται, κοινοί καί ἀνάγλυφοι, αἱ τομαί, αἱ φωτογραφίαι
3) Τό κλῖμα: Ἡ θερμοκρασία, οἱ ἄνεμοι, αἱ βροχαί, ἡ βλάστησις, αἱ καλλιέργειαι.
4) Τά ὕδατα: Πηγαί, ποταμοί, λίμναι, κοίτη τῶν ποταμῶν, ὑδροληψίαι, φράγματα καί παραγωγή ἐνεργείας.
5) Ἡ πανίς: Ζῶα τοῦ δάσους, τῶν ὀγρῶν, τῶν γλυκέων ὑδάτων. Συλλογαί ταριχευμένων ζώων.
6) Ἡ γεωργία: Ἡ κατανομή τῆς γῆς, ἀγροτεμάχια, τρόποι ἐκμεταλλεύσεως, βελτίωσις τοῦ ἐδάφους, γεωργικά ἐργαλεῖα καί μηχαναί, ἀγροτικαί ὀργανώσεις, ἀγρονομία.
7) Ὁ πληθυσμός: Σύνθεσις, καταγωγή, διαφοραί, πυκνότης, γεννητικότης, μετανάστευσις, καμπύλαι πληθυσμιακῶν μεταβολῶν, γραφικαί ἀναπαραστάσεις καί πίνακες.
8) Αἱ ἐντός τῆς γεωργίας ἀγροτικαί ἀπασχολήσεις: ἡ κτηνοτροφία, ἡ ἁλιεία, ἡ θήρα, ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν δασῶν, ἡ ἀγροτική βιοτεχνία.
9) Τό χωρίον: Ὄνομα, κατάστασις, τοποθεσία, σχέδιον, ὁδικαί ἀρτηρίαι συγκοινωνίας μέ τάς ἄλλας περιοχάς.
10) Ἡ ἀγροτική οἰκία: Ὑλικά, προσανατολισμός, στέγη, σχέδιον, κατοικία, σταυλισμός ζώων, παραρτήματα, ὕδρευσις, θέρμανσις, ἐπίπλωσις, βελτιώσεις καί ἀναμορφώσεις.
11) Αἱ ἄλλαι ἀπόψεις τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς: Διατροφή, ἐνδυμασία,

./.

γλῶσσα, ἤθη καί ἔθιμα, διασκεδάσεις καί ψυχαγωγία, κοινωνική ζωή.

Ι2) Ἡ πόλις: Θέσις καί κατάστασις, ἐξέλιξις, γενική φυσιογνωμία, πληθυσμός, βιομηχανία, ἐμπόριον, διοίκησις, πνευματική καί κοινωνική ζωή. Διατροφή, θέρμανσις, φωτισμός, πρόνοια καί ὑγεία, συγκοινωνία.

Ι3) Ἡ ἐπαρχία: Κύρια χωρία καί πόλεις. Τό χωρίον ἤ ἡ πόλις τοῦ μαθητοῦ ἐντός τῆς περιοχῆς τῆς ἐπαρχίας. Ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους, τά ὕδατα, ἡ γονιμότης, τό κλῖμα, τό προϊόντα, ὁ πληθυσμός, ὁ πολιτισμός αὐτοῦ, ἱστορικοί τόποι καί μνημεῖα τῆς ἐπαρχίας.

Ι4) Ὁ νομός τοῦ μαθητοῦ: Ἐξέτασις τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ κατά τά στοιχεῖα ὅπως καί κατά τήν ἐξέτασιν τῆς ἐπαρχίας. Τυχόν βιομηχανίαι τοῦ νομοῦ, πρῶται ὕλαι, τό ἐργοστάσιον, τά προϊόντα, τά ἐργατικά χέρια.

Ι5) Συγκοινωνία καί ἐμπόριον: σιδηροδρομικαί γραμμαί, ὁδικαί ἀρτηρίαι, θαλάσσιαι ὁδοί, ἐμπόριον, τουρισμός.

Ι6) Σχέδια - χαρτογράφησις τοῦ νομοῦ.

Ἄσκησις τοῦ μαθητοῦ εἰς τήν μελέτην καί κατασκευήν τοῦ χάρτου.

Σημείωσις: Ἡ ὕλη αὕτη, ἀναλόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν τοῦ σχολείου δύναται νά διαρθροῦται εἰς κέντρα διαφέροντος καί νά διαπλέκεται πρός ἄλλα στοιχεῖα, σχέσιν ἔχοντα μέ τήν ἱστορίαν, τήν θρησκείαν, τόν πολιτισμόν, τήν λαϊκήν τέχνην κ.λ.π.

Δ΄ ΤΑΞΙΣ

Μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην.

Ἀναδιαρθροῦται ριζικῶς ἡ ὕλη διδασκαλίας κατά τήν σειράν: Νομός, γεωγραφικόν διαμέρισμα, Ἑλλάς εἰς τρόπον, ὥστε μετά τήν ἐπανάληψιν τοῦ νομοῦ νά ἀκολουθῇ τό φυσικόν γεωγραφικόν στοιχεῖον "γεωγραφικόν διαμέρισμα" τοῦ μαθητοῦ.

Προστίθεται ἡ ἁπλῆ ὀνομασία τῶν γειτονικῶν τῆς Ἑλλάδος χωρῶν καί αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μετά τῶν χωρῶν τούτων.

Σύντομος αἰτιολόγησις τῶν ἀλλαγῶν.

Προτάσσεται τῆς Ἑλλάδος τό γεωγραφικόν διαμέρισμα τοῦ μαθητοῦ, διότι τοῦτο ἀποτελεῖ τό κατ' ἐξοχήν ἑνιαῖον καί ὁμογενές γεωγραφικόν στοιχεῖον, τό ὁποῖον προσφέρεται διά τήν κανονικήν ἀνάπτυξιν τῆς γεωγραφικῆς σκέψεως τοῦ μαθητοῦ καί εἶναι δυνατόν νά ἀποτελέσῃ τήν βάσιν διά τήν κατανόησιν καί τῶν ἄλλων γεωγραφικῶν διαμερισμάτων.

Ἡ προσθήκη τῆς ἁπλῆς ὀνομασίας τῶν γειτονικῶν τῆς Ἑλλά-

./.

δος χωρῶν, μετά τήν συνολικήν ἐξέτασιν τῆς Ἑλλάδος ἔγινε διά νά κατανοήσῃ ὁ μαθητής τήν θέσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τόν εὐρύτερον γεωγραφικόν της χῶρον.

Τί παραμένει εἰς τήν Δ΄ τάξιν

Ἐπανάληψις τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ. Τό γεωγραφικόν διαμέρισμα τοῦ μαθητοῦ. Γενική ἐξέτασις γεωφυσική, οἰκονομική, πολιτική καί πολιτιστική.

Ἡ Ἑλλάς: Συνολική ἐξέτασις. Τά γεωγραφικά διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδος. Συνολική ἐξέτασις ἑνός ἑκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος.

Συνιστᾶται ἡ ἀποφυγή πολλῶν ὀνομάτων καί ἀριθμητικῶν στοιχείων ἄνευ σημασίας χάριν ἐμβαθύνσεως εἰς τά οὐσιώδη στοιχεῖα. Διαπιστωμένα φυσικά φαινόμενα: βαθροί, σχίρροια, ἄνεμοι.

Ἁπλῆ ὀνομάσια τῶν γειτονικῶν χωρῶν. Αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος πρός αὐτάς.

Ὁ χάρτης τῆς Ἑλλάδος. Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀνάγνωσιν τοῦ χάρτου, εἰς τήν χαρτογράφησιν κατ' ἀντιγραφήν καί κατά προσέγγισιν χωρίς ἀντιγραφήν: Περίγραμμα ἀπό μνήμης, κύρια γεωγραφικά στοιχεῖα νομοῦ ἤ διαμερίσματος πρός ἐμπέδωσιν.

Ε΄ ΤΑΞΙΣ

Μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην

Μεταπινεῖται ἡ γενική καί μαθηματική γεωγραφία τῆς Ε΄ τάξεως εἰς τό γυμνάσιον. Μεταπινεῖται ἡ φυσική καί πολιτική γεωγραφία τῶν Ἠπείρων ἐκτός τῆς Εὐρώπης εἰς τήν ΣΤ΄ τάξιν τοῦ δημοτικοῦ.

Μεταπινεῖται ἐκ τῆς ΣΤ΄ τάξεως πρός τήν Ε΄ τάξιν ἡ γεωγραφία τῆς Εὐρώπης.

Αἰτιολόγησις τῶν ἀλλαγῶν.

Ἡ γενική καί μαθηματική γεωγραφία τῆς Ε΄ τάξεως μεταπινεῖται πρός τό γυμνάσιον, διότι ὁ μαθητής τῆς Ε΄ τάξεως δέν εἶναι εἰσέτι εἰς θέσιν νά ἀφομοιώσῃ τήν ὕλην αὐτῆς εἰς βαθμόν, ὥστε αὕτη νά ἀποτελῇ πραγματικῶς μόρφωτικόν στοιχεῖον καί ὄχι ἁπλῶς γνωστικήν ὕλην.

Ἡ φυσική καί πολιτική γεωγραφία τῶν Ἠπείρων μεταπινεῖται εἰς τήν ΣΤ΄ τάξιν, διότι πρέπει νά προηγῆται ἡ διδασκαλία τῆς γεωγραφίας τῆς Εὐρώπης. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον διότι ἡ Εὐρώπη ἀποτελεῖ φυσικήν καί πολιτιστικήν ἑνότητα μετά τῆς

./.

Ἑλλάδος καί διότι ὁ σημερινός μαθητής τῆς Ε΄ τάξεως εἶναι δυνατόν νά ὁμοιωθῇ κατά τρόπον ἱκανοποιητικόν τά εὐρωπαϊκά γεωγραφικά στοιχεῖα.

Τί παραμένει εἰς τήν Ε΄ τάξιν

Ἐπανάληψις τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος.
Ἡ Κύπρος ὡς ἀνεξάρτητον κράτος.
Ἡ Ἑλλάς καί ἡ Εὐρώπη.
Ἡ Εὐρώπη ὡς ἑνιαία γεωγραφική ἑνότης: Διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους, κλῖμα, προϊόντα, κάτοικοι, πολιτική διαίρεσις, πολιτισμός, σχέσις αὐτοῦ πρός τόν Ἑλληνικόν πολιτισμόν.
Τά κράτη τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου.
Ἡ Εὐρωπαϊκή Οἰκονομική Κοινότης (Ε.Ο.Κ.). Τά κράτη τῆς Ε.Ο.Κ. Γαλλία, Ἰταλία, Λουξεμβοῦργον, Δ. Γερμανία, Βέλγιον, Ὁλλανδία. Ἡ Ἰβηρική χερσόνησος, ἡ Ἑλβετία, ἡ Αὐστρία, ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Ἀνατ. Γερμανία, ἡ Πολωνία, ἡ Ρωσία, ἡ Μ. Βρεττανία, τά Σκανδιναβικά κράτη.

Σ Τ΄ ΤΑΞΙΣ

Ἀλλαγαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην.

Ἡ γενική καί μαθηματική γεωγραφία τῆς ΣΤ΄ τάξεως μετακινεῖται εἰς τό γυμνάσιον.

Ἡ φυσική καί πολιτική γεωγραφία τῆς Εὐρώπης τῆς Στ΄ τάξεως μετακινεῖται εἰς τήν Ε΄ τάξιν.

Ἡ Ἀνθρωπογεωγραφία τῆς ΣΤ΄ τάξεως μετακινεῖται εἰς τό Γυμνάσιον.

Σύντομος αἰτιολόγησις τῶν ἀλλαγῶν.

Ἡ γενική καί μαθηματική γεωγραφία μετακινεῖται εἰς τό γυμνάσιον διά τούς αὐτούς λόγους διά τούς ὁποίους ἔγινε καί ἡ μετακίνησις αὐτῆς ἐκ τῆς Ε΄ τάξεως εἰς τό Γυμνάσιον.

Ἡ φυσική καί πολιτική γεωγραφία τῆς Εὐρώπης μετεκινήθη εἰς τήν Ε΄ τάξιν, ὥστε εἰς τήν ΣΤ΄ τάξιν νά διδάσκεται ἡ γεωγραφία τῶν Ἠπείρων πλήν τῆς Εὐρώπης, ἐπειδή αὐτή εἶναι ἡ φυσική σειρά διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας.

Ἡ Ἀνθρωπογεωγραφία τῆς ΣΤ΄ τάξεως μετακινεῖται εἰς τό γυμνάσιον, ἐπειδή ὁ μαθητής τῆς ΣΤ΄ τάξεως δέν εἶναι ὥριμος διά συστηματικήν διδασκαλίαν Ἀνθρωπογεωγραφίας. Ὁλοκληρος, ὅμως ἡ γεωγραφική διδασκαλία πρέπει νά διεξάγεται ὑπό πρίσμα ἀνθρωπογεωγραφικόν.

Τί παραμένει εἰς τήν ΣΤ΄ τάξιν:
Στοιχεῖα γενικῆς καί μαθηματικῆς γεωγραφίας: Ἡ γῆ,

./.

τό σχῆμα αὐτῆς, ἡ ἐπιφάνεια, ἡ ἀτμόσφαιρα, οἱ ἄνεμοι, τά κλίματα.

Ὁ οὐρανός. Τά σύγχρονα μέσα μελέτης αὐτοῦ: τηλεσκόπιον, φασματοσκόπιον, τεχνητοί δορυφόροι, πύραυλοι, ραδιοτηλεσκόπιον, φωτογραφίαι, φωτομετρία.

Οἱ δοτέρες, ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη: φάσεις καί ἐκλείψεις.

Αἱ κινήσεις τῆς γῆς περί τόν ἄξονα αὐτῆς καί τόν Ἥλιον.

Ἐπανάληψις τῆς γεωγραφίας τῆς Εὐρώπης κατά τά οὐσιώδη χαρακτηριστικά γνωρίσματα αὐτῆς.

Αἱ Ἤπειροι ἐκτός τῆς Εὐρώπης.

Ἐξέτασις τῶν Ἠπείρων κατά μεγάλα γεωγραφικά διαμερίσματα. Τά κράτη αὐτῶν συνοπτικά. Λεπτομερής ἐξέτασις μόνον τῶν κρατῶν μετά τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς εὑρίσκεται εἰς στενάς οἰκονομικάς καί πολιτιστικάς σχέσεις καί ἐκείνων, τά ὁποῖα διαδραματίζουν σημαντικόν ρόλον εἰς τόν σημερινόν κόσμον.

Ἀνθρωπογεωγραφία: Ἁπλῆ καί σύντομος συστηματική ἀναφορά εἰς τούς κατοίκους τῆς γῆς, τάς φυλάς αὐτῶν, τάς γλώσσας, τάς θρησκείας καί τά πολιτεύματα. Αἱ σχέσεις τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς πρός τάς ἄλλας φυλάς. Ὁ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος Ἑλληνισμός.

Γενικαί μεθοδικαί ὁδηγίαι καί παρατηρήσεις:

I) Ἀφετηρίαν τῆς διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας πρέπει νά ἀποτελῇ ἡ ~~ἄμεσος~~ παρατήρησις καί σπουδή τοῦ ἀμέσου γεωγραφικοῦ περιβάλλοντος τοῦ μαθητοῦ, ἡ ὁποία θά ἐπιτρέψῃ τήν κατ' ἀναλογίαν μελέτην καί ἄλλων γεωγραφικῶν περιοχῶν.

2) Μέ βάσιν τήν παρατήρησιν καί τόν διάλογον οἱ μαθηταί πρέπει νά ὁδηγοῦνται εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῆς γεωγραφικῆς των σκέψεως διά τῆς συλλήψεως τῶν αἰτιωδῶν σχέσεων τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων, χωρίς νά παραγνωρίζεται ὁ δημιουργικός ρόλος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τήν διαμόρφωσιν τοῦ περιβάλλοντος.

3) Ἐνωρίς πρέπει νά μυηθοῦν οἱ μαθηταί εἰς τήν ὀρθήν ἀνάγνωσιν τοῦ χάρτου, ὥστε βαθμηδόν, ἐξ αὐτῆς νά δύναται ὁ μαθητής νά συναγάγῃ ἀσφαλῶς τά ὑποδηλούμενα γεωγραφικά στοιχεῖα καί τήν ὑπ' αὐτήν προσδιοριζομένην γενικήν κατάστασιν τῆς ~~τῆς~~ ἐξεταζομένης γεωγραφικῆς περιοχῆς.

4) Μεθοδικῶς ἐπιβάλλεται ἡ συνολική ἐξέτασις, ὑπό μορφήν ἀντιπροσωπευτικῶν παραδειγμάτων, ὡρισμένων χαρακτηριστικῶν γεωγραφικῶν προτύπων ἤ "γεωτόπων", π.ἔ. εὐρυτέρων γεωγραφικῶν

./.

περιοχῶν, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν ἔντονον ὁμοιογένειαν καὶ ἑνότητα χώρου, κλίματος καὶ συνθηκῶν ζωῆς καὶ δύνανται οὕτω νά χρησιμεύουν πρός εὐχερῆ κατανόησιν ἄλλων ἀναλόγων περιοχῶν.

5) Πρέπει νά ἀποφεύγεται ἡ ξηρά ἀπομνημόνευσις ἀσημάντων καὶ ἀχρήστων μορφωτικῆς γεωγραφικῶν στοιχείων καὶ νά ἐπιδιώκεται ἡ ἐμβάθυνσις εἰς τά οὐσιώδη καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὀρθῆς γεωγραφικῆς σκέψεως.

6) Νά ἀξιοποιοῦνται τά σύγχρονα μέσα καὶ ὄργανα διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας (ταξίδια, ἀλληλογραφία, διαφάνειαι, κινηματογραφικαὶ ταιναῖαι, κάρτ - ποστάλ, περιγραφαί κ.λ.τ).

7) Αἱ γεωγραφικαὶ ἐμπεδωτικαὶ ἐργασίαι ἐπί τῆς ἀμμοδόχου, τά νοερά ταξίδια, αἱ χαρτογραφήσεις, τά διαγράμματα, αἱ καμπύλαι διακυμάνσεων γεωγραφικῶν στοιχείων πρέπει νά ἀποτελοῦν τήν συμπλήρωσιν τῆς γεωγραφικῆς διδασκαλίας.

8) Κατά τήν διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς γεωγραφίας καὶ τῆς ἀνθρωπογεωγραφίας πρέπει νά συσχετίζεται τό παρόν πρός τό παρελθόν καὶ νά διαφωτίζεται τό δεύτερον διά τοῦ πρώτου.

9) Ἐπιβάλλεται ἡ ἀξιοποίησις τοῦ λαογραφικοῦ στοιχείου καὶ ἡ μελέτη τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἑκάστης χώρας, διότι οὕτω ἐξαίρονται αἱ ἀρεταί ἑκάστης φυλῆς καὶ αἱ δημιουργικαὶ ἱκανότητες τῶν διαφόρων λαῶν.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος λύεται ἡ συνεδρίασις καὶ ἡ παροῦσα πρᾶξις ὑπογράφεται αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

60η πράξις συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 11ην Αὐγούστου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ. συνῆλθεν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: Στυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοκούλου, 3) Θεμ. Βαρδάκη, 4) Πιν. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων. Παπάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

"Προφορική γλωσσική ἔκφραση".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Θεμ. Βαρδάκης, θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Ι. Γενικαί Παρατηρήσεις:

Εἰς τό ἰσχῦον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν Α΄ καί Β΄ τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης διαχωρίζεται εἰς τούς ἑξῆς ἐπί μέρους τομεῖς - μαθήματα: 1) Ἀνάγνωσις καί Γραφή, 2) Ἐκφραστικαί γλωσσικαί ἀσκήσεις καί ἀνακοινώσεις καί 3) Γραμματικαί καί ὀρθογραφικαί ἀσκήσεις.

Ἐκ τῆς διαιρέσεως τῆς ὕλης καί τῶν σχετικῶν παρατηρήσεων, πού ἀκολουθοῦν, διαφαίνεται ἡ τάσις κεχωρισμένης ἐπεξεργασίας - διδασκαλίας τῶν τομέων τούτων ἡ ὁποία εἰς τήν διδακτικήν πρᾶξιν κυρίως ὅπου εἰς τάς Α΄ καί Β΄ τάξεις δέν ἐφαρμόζεται ἡ ἐνιαία διδασκαλία καταλήγει εἰς τήν διδασκαλίαν τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος κατά αὐτονόμους καί ἀσυνδέτους κλάδους. Οὕτως τό ἐνιαῖον γλωσσικόν φαινόμενον διασπᾶται ἐκεῖ ὅπου συμφώνως πρός τάς συγχρόνους ψυχολογικάς ἀντιλήψεις θά πρέπει νά ἐξετασθεῖ σφαιρικῶς μέ κέντρον τήν συγκρητικήν ἀντίληψιν καί τό ἀλικόν βίωμα τοῦ παιδιοῦ τῆς ἡλικίας αὐτῆς, μέ ὅλας τάς δυσμενεῖς διά τήν μάθησιν ἐπιπτώσεις.

Ἕνα ἐκσυγχρονισμένον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα πρέπει νά ἀντιμετωπίζῃ τό γλωσσικόν μάθημα εἰς τήν ὁλότητά του καί νά συνδέῃ τοῦτο ὀργανικῶς μέ τήν ὅλην σχολικήν ἐργασίαν καί ζωήν, ὡς μέσον πού ἐξυπηρετεῖ ἀλλά καί ἐξυπηρετεῖται.

Εἰδικώτερον διά τάς "Ἐκφραστικάς γλωσσικάς ἀσκήσεις καί ἀνακοινώσεις", πού ἀποτελοῦν καί τό ἀντικείμενον τῆς εἰσηγήσεώς μου, πρέπει νά ὑπογραμμισθῇ ὅτι ἡ καλλιέργεια τοῦ προφορικοῦ λόγου δέν ἀποτελεῖ "ἄσκησιν" ἤ "διδασκαλίαν" εἰς ταχτάς ὥρας, ἀλλά διδακτικήν ἀρχήν, πού διέπει ὁλόκληρον τήν σχολικήν ἐργασίαν καί συμπλέκεται μέ τήν διδασκαλίαν ὅλων τῶν μαθημάτων εἰς ὅλας τάς τάξεις καί βαθμίδας τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Διά τούς ἀνωτέρω λόγους θεωροῦμεν σκόπιμον ὅπως αἱ διαφοροποιη-

μένα ποικιλώνυμοι διδακτικαί έργασίαι πού προβλέπει σχετικώς τό ίσχύον Α.Π. ('Εκφραστικαί Γλωσσικαί άσκήσεις- 'Ανακοινώσεις- λεκτικαί άσκήσεις) ένταχθούν όργανικώς είς ένιαίαν διδακτικήν έργασίαν ύπό τόν τίτλον "Προφορική Έκφρασις" είς άντιδιαστολήν πρός τήν γραπτήν, πού άποτελεί τό έτερον βασικόν στοιχείον τής γλώσσης.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΙΣ

II. Α) ΣΚΟΠΟΣ

'Ο σκοπός τής καλλιεργείας τής προφορικής έκφράσεως δέν δύναται νά είναι ΔΙΑφορος έκείνου τού γλωσσικού μαθήματος γενικώς ώς ούτος διετυπώθη ύπό τού Τμήματος τούτου.

'Η διαφοροποίησις εφ' τήν διδακτικήν πράξιν τού τομέως τούτου έκ τής καθόλου γλωσσικής άγωγής καί ή διατύπωσις είδικών έπιδιώξεων όφείλεται:

1. Είς τήν σημασίαν πού έχει ό προφορικός λόγος διά τήν ζωήν καί προκοπήν τών άνθρώπων,.

2. Είς τό γεγονός ότι ό προφορικός λόγος άποτελεί τήν πηγήν μιάς φυσικής καί ζωντανής γραπτής γλωσσικής έκφράσεως, πού άποτελεί μίαν έκ τών κυριωτέρων έπιδιώξεων τού Σχολείου.

3. Είς τήν άνάγκην ώς έκ τούτου νά καταβληθή έκ μέρους τού διδ/λου ίδιαιτέρα προσπάθεια διά τήν καλλιέργειαν τής προφορικής γλωσσικής έκφράσεως τού μαθητού.

4. Είς τήν άνάγκην νά βοηθήσωμεν τό παιδί νά ύπερνικήση τυχόν έκφραστικάς γλωσσικάς του άτέλειας ή γλωσσικά έλαττώματα.

Β). Ύλη : 1. Γενική παρατήρησις:

'Η καλλιέργεια τής προφορικής έκφράσεως δέν δύναται νά διαφοροποιηθή ώς πρός τήν ύλην καί τήν μέθοδον είς τά πλαίσια τών Α'καί Β' τάξεων.

'Η Β'τάξις, άκόμη είς τό ίσχύον Α.Π. θεωρείται ώς προέκτασις τής Α'τάξεως όπου διευρύνονται αί γνώσεις καί άσκούνται περαιτέρω αί είς τήν Α'τάξιν κτηθείσαι δεξιότηται, πρός τάς όποίας, ώς είναι φυσικόν, έκαστος μαθητής έξοικειώνεται διαφορετρόπως άναλόγως τού

./.

μέτρου καί τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἀτομικῆς του ἀναπτύξεως. Τοῦτο ἰσχύει ἰδιαιτέρως προκειμένου περί τῆς δεξιότητος τῆς προφορικῆς ἐκφράσεως, ἡ τελείωσις τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖ μακροχρόνιον καί συστηματικήν καλλιέργειαν.

Ὕλη προφορικῆς ἐκφράσεως Α΄καί Β΄τάξεων.

Ἡ διδακτική ἐνέργεια εἰς τά πλαίσια τῆς "προφορικῆς ἐκφράσεως" δέν ἀποβλέπει, ὡς εἶναι εὐνόητον, εἰς τήν μετάδοσιν ἰδιαιτέρως κατηγορίας γνώσεων εἰς τούς μαθητάς ἀλλά εἰς τήν περαιτέρω καλλιέργειαν καί προαγωγήν μιᾶς δεξιότητος, τήν ὁποίαν ἔχει ἤδη ἀποκτήσει τό παιδί στοιχειωδῶς μέν ἀλλ'ἐπαρκῶς διά νά ἀνταποκριθῇ εἰς τάς ἀμέσους ἀνάγκας τῆς ζωῆς του, κατά τήν προσχολικήν ἡλικίαν.

Ὡς ἐκ τούτου θά ἀναφερθῶμεν μόνο εἰς πηγάς ἐκ τῶν ὁποίων δύναται ἐκάστοτε ὁ διδάσκαλος νά ἀντλήσῃ ὕλην πρός ὁραστηριοποίησιν καί καλλιέργειαν τῆς προφορικῆς ἐκφράσεως.

Ἡ Μέθοδος

Ἡ καλλιέργεια τῆς προφορικῆς ἐκφράσεως εἶναι ἀσυμβίβαστος πρός τήν ἐφαρμογήν ἑνός ὡρισμένου διδακτικοῦ σχήματος. Ἀντιθέτως ἡ σχετική διδακτική ἐνέργεια τοῦ διδάσκοντος δύναται καί πρέπει νά προλαμβάνῃ ποικίλας μορφάς ἀναλόγως τοῦ ἐρεθίσματος πρός ἔκφρασιν τοῦ τομέως τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως εἰς τήν καλλιέργειαν τῶν ὁποίων ἀποβλέπει . Θά κύρια χαρακτηριστικά ἑκάστης μορφῆς διδακτικῆς ἐνεργείας ἐκφράζονται διά τῶν κατά περίπτωσιν παρεχομένων μεθοδικῶν παρατηρήσεων.

Β. Γ. Τομεῖς ἤ μορφαί προφορικῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως.

Διά νά ὑποβοηθήσωμεν τήν κατά τρόπον γόνιμον ἀνάπτυξιν τοῦ προφορικοῦ λόγου τοῦ μαθητοῦ εἶναι ἀνάγκη εἰς τήν ὀργάνωσιν τῆς σχετικῆς ἐργασίας νά συμπεριλάβωμεν ὅλας τάς μορφάς τῆς προφορικῆς ἐκφράσεως.

Σχετικῶς διακρίνομεν πέντε βασικούς τομεῖς μορφῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως, αἵτινες πρέπει νά καλλιεργηθοῦν συστηματικῶς. Ἀνάγκη νά τονισθῇ ὅτι ἡ διάκρισις αὐτή δέν σημαίνει ὅτι ἡ ἐργασία εἰς ἕκαστον τομέα θά διεξάγεται κεχωρισμένως εἰς ἰδιαιτέρας διδακτικάς ἑνότητας. Ἡ ἐνασχόλησις τῶν τομέων αὐτῶν εἶναι ἀναγκαῖα καί ἐπιβάλλεται ἀπό τό ἐμπρός τοῦ γλωσσικοῦ φαινομένου.

Κατά τήν περαιτέρω ἀνάλυσιν ἑκάστου τομέα ἐργασίας θά

./.

διατυπώνται αἱ βασικαὶ καὶ εἰδικώτεραι ἐπιδιώξεις, αἱ πηγαὶ τῆς ὕλης ὡς καὶ μεθοδικαὶ παρατηρήσεις πρὸς ὑποβοήθησιν τοῦ διδασκάλου.

α) Τομεὺς γλωσσικῆς ἐν γένει συμπεριφορᾶς .Βασικὴ ἐπιδίωξις: Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ μάθῃ νὰ ἐφαρμόζῃ τὸν προφορικὸν λόγον ὡς μέσον προσωπικῆς του ἐκφράσεως, κατανοήσεως εἰς τὴν μετὰ τῶν συνανθρώπων ἐπικοινωνίαν, παροχῆς καὶ συλλογῆς πληροφοριῶν ἢ ὁδηγιῶν καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Πρέπει ἐπίσης νὰ πληροφορηθῇ ὅτι κλὴν τοῦ προφορικοῦ λόγου ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι τρόπαι ἐκφράσεως καὶ ἐπικοινωνίας ὡς: ἡ γραφή, ἡ ἰχνογράφησις αἱ εἰκόνες, ἡ κίνησις, ὁ χορός, τὸ τραγούδι.

Πηγαί: Αἱ ἐμπειρίαι καὶ τὰ προσωπικὰ βιώματα τοῦ μαθητοῦ, ἡ σχολικὴ ἐργασία καὶ αἱ δραστηριότητες τοῦ παιδιοῦ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου- παραμύθια - παιγνίδια.

Μεθοδικαὶ ὁδηγίαι: Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει:

1. Νὰ μὴν ἀνακόπτῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ παιδιοῦ ποὸς ἔκφρασιν μὲ ἀκαίρους καὶ ἀστόχους παρεμβάσεις.
2. Ἀντιθέτως νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν μαθητὴν εἰς τὴν ἀβίαστον ἔκφρασιν , καὶ τὸν χαρακτηρίζει κατὰ τὴν εἴσοδον του εἰς τὸ σχολεῖον.
3) Νὰ εὐνοῇ τὸν μεταξὺ τῶν μαθητῶν διάλογον καὶ νὰ συμμετέχῃ εἰς αὐτὸν κατὰ τρόπον ἐπαισιοδοξιστικόν.
4) Νὰ ὑποβοηθῇ τὸν μαθητὴν νὰ διακρίνῃ τὸν ρόλον τοῦ ὁμιλητοῦ καὶ τοῦ ἀκροατοῦ.
5) Νὰ ἀσκῇ τὸν μαθητὴν εἰς ἀκρόασιν διὰ τῆς χρήσεως ἀκουστικῶν μέσεων (ραδιοφώνων,μαγνητοφώνου, πίκ-ἄπ) διηγήσεις παραμυθιῶν
6) Νὰ ἀσκῇ τοὺς μαθητάδες ἀνάλογον χρῆσιν τῆς γλώσσης διὰ παιγνιδιῶν ρόλων ἢ κατασκευῶν.
7) Νὰ παρέχῃ εὐκαιρίας ὑποβολῆς ἐρωτήσεων .
8) Νὰ ὑποκινῇ τοὺς μαθητάς εἰς αἰτιολόγησιν καὶ ἀξιολόγησιν συμπεριφορᾶς συγχρονισμένων ἢ φανταστικῶν προσώπων.

β) Τομεὺς σπουδαιολογικός.

Βασικαὶ ἐπιδιώξεις: 1) ἡ διεύρυνσις τοῦ γλωσσικοῦ θησαυροῦ τῶν μαθητῶν διὰ κατονομασίας ἀντικειμένων, χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων καὶ ἰδιοτροπιοτήτων.

2) κατανόησις συνθυασμῶν καὶ ἐννοιολογικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν λέξεων.

Πηγαί: 1) ἐμπειρίαι ἢ γνώσεις ἀπὸ τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς σχολικῆς ἐργασίας.

2) Ἐμπειρίαι καί γνώσεις ἀπό τήν ζωήν του εἰς τήν οἰκογένειαν, ἀπό σχολεῖο καί τήν κοινότητα ζωῆς πού ἀνήκει.
3) Παιγνίδια καί δραστηριότητες ἐντός καί ἐκτός τοῦ Σχολείου.

Μεθοδικαί ὁδηγίαι:

1) Ἀνάγκη νά κατονομάζωνται ὀρθῶς ἀντικείμενα , καταστάσεις καί δραστηριότητες.
2) Ἑκάστη λέξις-ἔννοια νά συνδέεται μέ τό ἀντίστοιχον περιεχόμενον. Πρός τοῦτο ὁ διδάσκαλος ἐκλέγει φράσεις τοιαύτας, ὥστε ἡ ἀκριβής ἔννοια αὐτῶν νά εἶναι πρόδηλος καί οὐχί διφορουμένη.
3) Νά ἐπιδιώκεται ἡ κυριολεξία.
4) Νά ἐπιδιώκεται ἡ κάθαρσις τῆς γλώσσης τοῦ παιδιοῦ ἀπό ἰδιωματικάς λέξεις καί κακοζήλους διαλεκτικάς ἐκφράσεις.
5) Νά ὁδηγῆται ὁ μαθητής εἰς τήν ἐξεύρεσιν κοινῶν γνωρισμάτων μεταξύ ὁμοειδῶν ἀντικειμένων (φυτῶν-ζῴων, ἐπίπλων κ.λ.π.).
6) νά ἐπιδιώκεται συστηματικῶς ἡ ὑπαγωγή ὁμοειδῶν λέξεων εἰς ἀνωτέρας κατηγορίας-οἰκογενείας.
7) Εἰς τήν ταξινόμησιν λέξεων χρωμάτων, μορφῶν μεγεθῶν, ὑλικῶν κ.τ.λ. ὑπό κατηγορίας ὑποβοηθοῦν σημαντικῶς σχετικαί παιγνιώδεις ἐνασχολήσεις.
8) ρήματα καί ἐπιρρήματα πρέπει νά συνειδητοποιῶνται μέ σχετικήν κινητικήν δραστηριότητα.
9) Ἐπειδή ἡ γλῶσσα εἶναι στοιχεῖον σκέψεως γενικευούσης, ὡρισμέναι λέξεις δύνανται νά προσλάβουν καί σημασίαν διάφορον ἐκείνης, ἡ ὁποία ἀφορᾷ τά συγκεκριμένα πράγματα τά ὁποῖα προσδιορίζονται ὑπ'αὐτῶν. Ὁ διδάσκαλος δύναται εὐκαιριακῶς νά προκαλέσῃ τό διαφέρον τῶν μαθητῶν διά τήν μεταφορικήν σημασίαν καί χρῆσιν μιᾶς λέξεως καί νά ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτούς τήν ἀφαιρετικήν καί ποιητικήν δύναμιν ἁπλουστάτων λέξεων καί ἐκφράσεων ὅπως "ὁ ἥλιος βασιλεύει, "ὁ ἀέρας μουγκρίζει, "ἡ νύχτα πέφτει" κ.τ.λ.

γ) Τομεύς συντακτικῆς πλοκῆς τῆς γλώσσης.

Βασικαί ἐπιδιώξεις: 1) νά ἐφαρμόζῃ τό παιδί συνειδητῶς τάς βασικάς μορφάς προτύπων τῆς μητρικῆς του γλώσσης.
2) νά διευρύνῃ τήν δυνατότητά του νά συνθέτῃ προτάσεις.

Πηγαί:1) Ἐλεύθεραι ἀνακοινώσεις, ἐλεύθερος διάλογος ἐπ'εὐκαιρίᾳ σχολικῆς ἐργασίας καί δραστηριότητος, ἀφηγήσεις γεγονότων

διηγήσεως παραμυθιῶν, παιγνίδια ρόλων.

Μεθοδικαί παρατηρήσεις

1) ἀνάγκη ὅπως ἑκάστη πρόταση συνδέεται μέ ἀνάλογον δραστηριότητα
2) ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν διεύρυνσιν καί ἐμπλουτισμόν τῆς προτάσεως διά νέων λέξεων αὐτοβούλως ἤ κατ'ἐπιταγήν τοῦ διδασκάλου.
3) σημαντικῶς εἰς τόν τομέα τοῦτο συμβάλλουν τά παιγνίδια ρόλων, τό παιγνίδι τῆς κούκλας ἡ διατύπωσις προτάσεων ἐκ τῆς παρατηρήσεως εἰκόνος, ἀ χαρακτηρισμός προσώπων καταστάσεων καί γεγονότων.

δ) Τομεύς προφορᾶς: Βασικαί ἐπιδιώξεις:1) ἡ ἱκανότης διακρίσεως θορύβων , ἤχων καί φθόγγων. 2) ὀρθή ἄρθρωσις τῶν φθόγγων 3) συνειδητή χρησιμοποίησις τῆς μητρικῆς γλώσσης.

Πηγαί ὕλης: Ἡ ἀκρόασις, παιγνιδιαχωρίς, ἀπαγγελίαι, παρατηρήσεις ἀπό ἐκδρομάς, ἐπευκέψεις , ἡ σχολική ἐργασία.

Μεθοδικαί ἀπαιτήσεις:

1) ἀνάγκη ὅπως ὁ διδ/λος ἀποτελῇ πρότυπον γλωσσικῆς ἐκφράσεως καί ὀρθῆς προφορᾶς.
2) Διά παιγνιώδους μορφῆς, δραστηριοτήτων καί ἐνασχολήσεων ἀσκοῦνται οἱ μαθηταί :
α) εἰς τήν ἀναγνώρισιν θορύβων, ἤχων, φθόγγων διά κλειστῶν ὀφθαλμῶν
β) εἰς τόν προσδιορισμόν τῆς κατευθύνσεως καί ἐντάσεως θορύβων ἤ ἤχων.
3) Μίμησις ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν ἤχων, φωνῶν, ἐκφράσεων, παραγγελμάτων κ.λ.π.
4) ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀκρόασιν τό κουκλοθέατρον καί τά ἀκουστικά μέσα παρέχουν πολύτιμον συμβολήν.
5) ἀπαγγελία ὑπό τῶν μαθητῶν στίχων, ποιημάτων, αἰνιγμάτων, γλωσσοδετῶν κ.τ.λ.
6) Ἐξατομίκευσις καί συμπεριφορά τοῦ διδ/λου.

Ε. Τομεύς γλωσσικῶν ἐφαρμογῶν:

Βασική ἐπιδίωξις: νά κατανοήσῃ τό παιδί τήν γλῶσσα ὡς μέσον πνευματικῆς ἐκανοποιήσεως καί ψυχαγωγίας.

Πηγαί:Παραμύθια - ποιήματα - ἀκροάσεις εἰδικῶν ἐκπομπῶν, εἰκονογραφημένα ἔντυπα.

Μεθοδικαί παρατηρήσεις:

1) ἀκροάσεις παραμυθιῶν, παιδικῶν στίχων, ποιημάτων καί ἀνεκδότων

καλαμίνουν τήν ἔντασιν τῆς ἐργαζομένης σχολικῆς τάξεως.

2) ἡ δραματοποίησις σκηνῶν ἀπό παραμύθια συμβάλλει ἐπίσης σημαντικῶς εἰς τήν ἐκτόνωσιν καί ψυχαγωγίαν καί προσωπικήν δημιουργίαν.

3) τά εἰκονογραφημένα βιβλία, χωρίς κείμενον, δίδουν πλουσίας εὐκαιρίας διά γλωσσικήν ἔκφρασιν κατά τρόπον εὐχάριστον καί δημιουργικόν.

4) Ἐξειδίκευσις τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ διδ/λου εἰς περιπτώσεις μαθητῶν, ποῦ παρουσιάζουν γλωσσικάς δυσκολίας.

Ὁ σύμβουλος κ. Β. Κανελλοπούλου παρατηρεῖ ὅτι καλόν εἶναι νά ἀποφευχθῇ ὁ ὅρος "λοιδορίες" διότι σημαίνει συκοφαντίαν τῆς προσπαθείας πρός καλλιέργειαν τοῦ προφορικοῦ λόγου τοῦ μαθητοῦ εἰς συνεχῆ ἔκφρασιν ἐλευθέραν τῶν σκέψεών του.

Σημαντικόν εἶναι νά φροντίσει ὁ διδάσκαλος νά δώσῃ εἰς τόν μαθητήν νά ἀντιληφθῇ ὅτι εἶναι ἐπιτρεπτή ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἁπλοῦ καί φυσικοῦ παιδικοῦ ἰδιολέκτου, ὁ ὁποῖος γίνεται ἔξω ἀπό τό σχολεῖον καί πρίν ἀκόμη τό παιδί ἔλθῃ εἰς τό σχολεῖον. Λέξεις, ἰδιωματικά ἀπέλαστες ἐκφράσεις ἤ ἐκφραστικά σχήματα τοπικοῦ χαρακτῆρος πρέπει νά γίνωνται ἀνεκτά τούς πρώτους μῆνας τῆς φοιτήσεως τοῦ παιδιοῦ εἰς τό σχολεῖον. Αἱ διορθώσεις καί συμπληρώσεις πρέπει νά γίνωνται ἀπό τόν δάσκαλον μέ μεγάλην προσοχήν καί περίσκεψιν διά νά μή δημιουργήσουν εἰς τόν μαθητήν τήν ἀπαράδεκτον ἐντύπωσιν ὅτι εἰς τό σχολεῖον ἐπιτρέπεται νά λέγωνται μόνον καλά καί σοφά πράγματα ἐξ ἀρχῆς.

Εἶτα ὁ πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Ἐπ. Παγιατάκης, κατακλείων τήν ἐπί τοῦ θέματος συζήτησιν, παρατηρεῖ νά ἀκολουθῶ:

1) "Ἡ ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ κ. Θεμ. Περδάκη διαπραγμάτευσις τοῦ θέματος ὑπῆρξε καθ'ὅλα ἄρτια. Ὀρθῶς ἐχαρακτήρισεν ὡς διέξοδον τοῦ ἐνιαίου γλωσσικοῦ φαινομένου τήν ὑπό τοῦ ἐπισήμου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ 1969 (ἄρθρ. 2) καί ὑπό μορφήν ἐπικεφαλίδος διατύπωσιν "Ἐκφραστικαί γλωσσικαί λοιδορίες καί Ἀνακοινώσεις", διότι τοιαύτη διατύπωσις, ὡς καί αἱ ἐπακολουθοῦσαι διευκρινήσεις χωρίζουν εἰς δύο τμήματα τήν παιδαγωγικήν καί διδακτικήν προσπάθειαν πρός ἀναμφίβολον καί ὀρθήν γλωσσικήν ἔκφρασιν: Ἐλευθέρα προφορική ἔκφρασις ὑπό μορφήν ἀνακοινώσεων καί κατευθυνομένη ἔκφρασις, ἡ ὁποία ἄλλως διαιρεῖται εἰς λεκτικῶν δεξιοτήτων τοῦ Βρβαρτιανοῦ συστήματος. Τοῦτο ἄλλωστε τό ὑπονοεῖ ἡ διατυπωμένη σαφῶς ἀπαίτησις περί "τελείας χρήσεως τῆς μητρικῆς γλώσσης". Ὁ ὅρος "τελειότης" ἀντιφέρεται σαφῶς πρός τήν ἔννοιαν τῆς ἐξελικτι-

κότητος καὶ τῆς βαθμιαίας, ἀλλὰ δυναμικῆς προόδου , ἡ ὁποία χαρακτηρι
ζει τὸ παιδὶ τῆς προσχολικῆς καὶ τῆς πρώτης σχολικῆς ἡλικίας. Ὀρθῶς
δὲ παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ, ὅτι τὸ ἐν ἰσχύϊ Ἀν. Πρόγραμμα μετα-
σχηματίζει τὴν γλωσσικὴν ἔκφρασιν τοῦ παιδιοῦ καὶ ἀπὸ διδακτικὴν καὶ
παιδαγωγικὴν ἀρχὴν τὴν μετατρέπει εἰς σκοπὸν συγκεκριμένης διδασκα-
λίας.

2) Θεωρῶ ὡς εὔστοχον τὴν εἰς συγκεκριμένους τομεῖς ὑποδιαίρεσιν τῆς
ὅλης παιδαγωγικῆς καὶ γλωσσικῆς προσπαθείας πρὸς ὁλοέν ἐπὶ τὰ βελτίω
ἐξελισσομένην ἱκανότητα πρὸς ὀρθὴν χρησιμοποίησιν τῆς μητρικῆς γλώσ-
σης, διότι τὸ τοιοῦτον συνᾴδει πρὸς τὴν πολυπλοκότητα τῶν ἀπόψεων
ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐμφαίνεται τὸ ὅλον πρόβλημα τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας.
Ἔφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν κ. συμβούλων ἐπὶ τῆς γενικῆς συμπεριφορᾶς
τοῦ παιδιοῦ ὅταν ἔρχεται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸ σχολεῖον: Ἔχομεν
δύο παιδιὰ ἐξ ἴσου εὐφυῆ , τὰ ὁποῖα ὅμως ἀνετράφησαν εἰς ἐντελῶς
διάφορα κοινωνικά, πολιτιστικὰ καὶ φυσικὰ περιβάλλοντα: Τὸ ἕνα, ποὺ
προέρχεται ἀπὸ ἀστικὴν οἰκογένειαν, χωρὶς σοβαρὰν προσπάθειαν, θὰ
οἰκειοποιηθῇ τὰς ὀρθὰς ἐκφραστικὰς μορφὰς τῆς γλώσσης καὶ θὰ ἀποκτή-
σῃ ταχέως εὐχέρειαν ἐκφράσεως. Τὸ ἄλλο, ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἀγροτικὴν
οἰκογένειαν καὶ ζῇ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν σχετικὴν ἀπομόνωσιν
τοῦ βουνοῦ ἢ τῆς πεδιάδος θὰ ὑστερῇ σοβαρῶς ὄχι μόνον εἰς εὐχέρειαν
ἐκφράσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λεξιλόγιον του, τὸ ὁποῖον εἶναι πτωχότατον
μόλις καὶ μετὰ βίας ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰς ἀμέσους ἀνάγκας τοῦ
φυσικοῦ βίου καὶ τοῦ παιᾳνιδιοῦ. Καὶ τοῦτοσυμβαίνει, διότι αἱ
λέξεις εἶναι ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τὰς ἰδέας: τὸ παιδὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ συγ-
κρατήσῃ παρὰ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν πραγμάτων ποὺ γνωρίζει. Ἔτσι τὸ
παιδὶ τοῦ ἀστικοῦ περιβάλλοντος διαθέτει μεγαλύτερον πλοῦτον λέξεων
καὶ ηὐξημένην ἱκανότητα ἐκφράσεως, διότι κατέχει καὶ περισσοτέρας
ἰδέας.

3) Ἀπὸ τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν προκύπτει καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ πλουτισμοῦ
τοῦ λεξιλογίου τοῦ παιδιοῦ, διὰ τῆς διευρύνσεως τοῦ πνευματικοῦ του
ὁρίζοντος. Ὀρθῶς, κατὰ ταῦτα, ὁ κ. Εἰσηγητὴς διεχώρισε τὸ θέμα εἰς
ἰδιαίτερον τομέα. Τὸ παιδαγωγικὸν χρέος ἐπιβάλλει νὰ ἐγκαταστήσῃ μεν
ταξύτερον μίαν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν δύο παιδιῶν καὶ νὰ καλύψωμεν
τὰ κενά, τὰ ὁποῖα οἱ δυσμενεῖς ὅροι διαβιώσεως καὶ ἀγωγῆς ἐδημιούρ-
γησαν. Βεβαίως τὸ πρόβλημα ἐμφανίζεται ὀξύτερον εἰς τὴν καθολικότητα

του, ὅταν πρόκειται περί παιδιῶν πού διαβιοῦν εἰς ἀπομονωμένους οἰκισμούς τῆς ὑπαίθρου μακράν τῶν ευεργετικῶν ἐπιδράσεων τοῦ πεπολιτισμένου βίου.

4) Διά νά ἐπιτύχῃ τό ὅλον ἔργον τῆς γλωσσικῆς ἀγωγῆς, πρέπει πρωτίστως νά ἀνοίξωμεν τάς ἐσωτερικάς πηγάς τῆς ἐκφράσεως τοῦ παιδιοῦ. "Οταν ἡ γλωσσική ἔκφρασις ἐκχέῃ αὐθορμήτως ὡρισμένα βιώματα, ἰδέας ἤ σκέψεις τοῦ παιδιοῦ, τότε καί ἡ γλωσσική ἱκανότης του ἐνθαρρύνεται καί ἐνισχύεται. Καί τά βιώματα αὐτά τά δημιουργεῖ ἡ ἰδία ἡ ζωή τοῦ παιδιοῦ, ἐντός καί ἐκτός τῆς τάξεως. "Οταν λείπουν, ὁ διδάσκαλος ἠμπορεῖ νά τά ἀναζητήσῃ εἰς πηγάς ἐξωτερικάς: Δηλαδή δημιουργεῖ ὁ ἴδιος περιβάλλον ἤ κατάστασιν διεγείρουσαν τό ἐνδιαφέρον τοῦ παιδιοῦ καί τήν ροπήν του πρός ἔκφρασιν. Ἠμπορεῖ ἀκόμη νά θέσῃ τήν ροπήν του πρός ἔκφρασιν. Ἠμπορεῖ ἀκόμη νά θέσῃ καί ἐρωτήσεις, ὅταν εἶναι βέβαιος ὅτι αὐταί ἀνταποκρίνονται πρός κάποιαν ἐσωτερικήν ἀνάγκην τοῦ παιδιοῦ".

Μετ' εὐρεῖαν συζήτησιν τόσον ἐπί τῆς εἰσηγήσεως, ὅσον καί ἐπί τῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Προέδρου,

Τό Τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

"Οπως συνεχισθῇ ἡ ἐπί θέματος συζήτησις καί ληφθοῦν αἱ τελικαί ἐπ' αὐτοῦ ἀποφάσεις κατά τήν προσεχῆ συνεδρίαν τοῦ τμήματος, ἤτοι τήν ἐπομένην τήν /9/1976.

Ὁ Πρόεδρος

Π. Ζαγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

61η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 12ην Αὐγούστου 1976 ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 8.30 π.μ. , ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν, εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν 1) Πρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βαρδάκη, 4) Νικολ. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κονιδιταιώτη καί 6) Ἰων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Τοφίας Στεφανίδου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως: 1ον. "Χρησιμοποίησις ἢ καταστροφή βιβλίων τμήματος Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως τῆς Δ/νσεως Προγράμματος καί Μελετῶν (1973).

Εἰσηγητής ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης.

2ον. "Μεθοδικαί ὁδηγίαι ἐπί τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως".

Εἰσηγητής ὁ Σύμβουλος κ. Θ. Βαρδάκης.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κἄτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Ὁ κ. Ὑπουργός τῆς Παιδείας διά τῆς ὑπ' ἀριθ. Φ. 309.4/68/56835/3-6-76 Διαταγῆς του, διεβίβασε εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε. τά διά τοῦ ἀπό 25-5-76 Ὑπηρεσιακοῦ Σημειώματος τοῦ Τμήματος τοῦ Ο.Ε.Δ.Ε. καί καθητικῆς Προνοίας πρός τήν Δ/νσιν Ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων Δ.Ε καί Προσχολικῆς Ἀγωγῆς, ἀποσταλέντα πέντε (5) βιβλία. Ταῦτα φέρουν τούς τίτλους (α) Τροποποιήσεις τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλ. Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν τῆς Γ'τάξεως καί Μεθοδικόν βοήθημα διά τόν διδάσκαλον, β) τροποποιήσεις τοῦ Ἰσχύοντος Ἀναλ. Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν τῆς Δ'τάξεως καί Μεθοδικόν Βοήθημα διά τόν Διδάσκαλον, (γ) Τροποποιήσεις τοῦ Ἰσχύοντος Ἀναλ. Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν τῆς Ε'τάξεως καί Μεθοδικόν Βοήθημα διά τόν Διδάσκαλον, (δ) Τροποποιήσεις τοῦ Ἰσχύοντος Ἀν. Προγράμματος τῶν Φυσιογνωστικῶν τῆς Ϛ'τάξεως καί Μεθοδικόν Βοήθημα διά τόν Διδάσκαλον τῆς Ἀνθρωπολογίας καί (ε) Τροποποιήσεις τοῦ Ἰσχύοντος Ἀναλ. Προγράμματος καί Μεθοδικαί Ὁδηγίαι διά τήν Διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἀριθμητικῆς ὅλων τῶν τάξεων τοῦ Δημ. Σχολείου.

Διά τῆς ὡς ἄνω Διαταγῆς του ὁ κ. Ὑπουργός αἰτεῖ τήν γνωμοδο-

./.

τησιν τοῦ ΚΕΜΕ, ἐπί τῆς χρησιμοποιήσεως ἤ καταστροφῆς τῶν ἐν λόγῳ βιβλίων, δεδομένου ὅτι μ'ίας ἀριθμός τούτων παραμένει διαθέσιμος εἰς τάς ἀποθήκας τῆς Μαθητικῆς Προνοίας ἀπό τοῦ ἔτους 1973.

Σχετικῶς ἔχομεν νά παρατηρήσωμεν τά ἑξῆς:

Α) Βιβλία Φυσιογνωστικῶν Μαθημάτων

Κατά τήν ἀνάπτυξιν τῶν ἑνοτήτων τηρεῖται μία αὐστηρῶς καθωρισμένη διαδικασία, ἡ ὁποία ἀφορᾶ εἰς τήν (α) Συλλογήν πληροφοριῶν ὑπό τῶν μαθητῶν, μέ σκοπόν τήν ἱκανοποίησιν τῶν διαφερόντων τους, τήν γένεσιν προβληματισμῶν καί τήν συζήτησιν τῶν πληροφοριῶν εἰς τήν ἀρχήν τῆς διδασκαλίας, (β) Ἐνδεικτικήν σειράν παρατηρήσεων, βάσει τῶν ὁποίων γίνονται συγκρίσεις καί ἐξάγονται συμπεράσματα, (γ) Καταγραφήν γνωστικῶν στόχων, δηλαδή, καταγράφονται περιληπτικῶς αἱ οὐσιώδεις γνώσεις, τάς ὁποίας πρέπει ὁ μαθητής νά ἀποκτήσῃ, ὥστε νά καταστοῦν αὐταί σαφεῖς καί συγκεκριμέναι μέ ἀπώτερον σκοπόν νά κατακτηθοῦν οἱ στόχοι τῆς διδασκαλίας, (δ) Ἐκμάθησιν τῆς ὁρολογίας ὑπό τῶν μαθητῶν κατά τρόπον ἄβιαστον καί προσοδευτικόν. Οἱ μαθηταί καθίστανται ἱκανοί νά χρησιμοποιοῦν ἕνα καθωρισμένον λεξιλόγιον, τό ὁποῖον ἔχει σχέσιν μέ τάς διαφόρους φυσιογνωστικάς ἐννοίας, ἁπλούς ἐπιστημονικούς ὅρους, κλπ. καί (ε) παράθεσιν ἁπλῶν ἐμπεδωτικῶν ἐργασιῶν πρός κατανόησιν καί ὁμοίωσιν τῶν διδαχθέντων.

Ἐπίσης, ἔχουν ἐκπονηθῆ συγκεκριμέναι Μεθοδικαί Ὑποδείξεις (κυρίως εἰς τά βιβλία τῶν τάξεων Α', Β' καί ΣΤ'), αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουν εἰς τήν ἐνημέρωσιν τοῦ διδασκάλου ἐπί θεμάτων μεθοδολογίας καί ἐπί ὡρισμένων διδακτικῶν ἐνεργειῶν σχετικῶν μέ τήν διδακτέαν ὕλην. Κατά τήν ἐξέτασιν δέ, ἑκάστου ἀντιπροσωπευτικοῦ φυτοῦ ἤ ζώου ἐντός τῶν συμβιωτικῶν κοινοτήτων, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ ὑφιστάμεναι οὐσιώδεις σχέσεις μεταξύ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί κατασκευῆς τῶν ὄντων.

Β' Βιβλίον Ἀριθμητικῆς

Τοῦτο διαιρεῖται εἰς τρία (3) μέρη.

Εἰς τό α' μέρος, παρατίθενται πίνακες διδακτέας ὕλης τῶν μαθημάτων Ἀριθμητικῆς καί Γεωμετρίας.

Τό β'μέρος, καλύπτεται ἀπό γενικάς διακιστώσεις ἐπί τῶν δυσκολιῶν τοῦ μαθήματος, ὡς καί ἐπί τῶν ἀπαιτήσεων καί ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ. Εἰδικώτερον περιλαμβάνει μεθοδολογικάς ὁδηγίας κατά τάξιν, συμπληρουμένας ὑπό προβλημάτων καί ὑποδειγμάτων λύσεως ἀσκήσεων κλπ.

Τό γ'μέρος, περιέχει παράρτημα μέ προβλήματα καί ἀσκήσεις. Ἐπιχειρεῖται δέ ἡ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν ὅλων τῶν τάξεων εἰς τήν ἔννοιαν τῶν συνόλων, χρησιμοποιουμένων καταλλήλων γραφικῶν

παραστάσεων καί σχεδιαγραμμάτων.-

Ἔχοντες ὑπ'ὄψιν τά ἀνωτέρω, εἰσηγούμεθα, ὅπως καταστραφοῦν τά ὑπόλοιπα τῶν ἀποσταλέντων ἡμῖν πρός γνωμοδότησιν βιβλίων, ἐκτός δέκα(10) ἀντιτύπων ἐξ ἑκάστου εἴδους, ποό τῆς χρησιμοποιήσεως δέ τούτων, νά ἀποκολληθοῦν τά ἐξώφυλλα καί ἐσώφυλλα τά ὁποῖα φέρουν τό ἔμβλημα τῆς ἑπταετίας. Τά ἀντίτυπα ταῦτα κρίνεται σκόπιμον νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν ὑπό τοῦ Τμήματος εἰς περιωρισμένην κλίμακα καί κατά τρόπον ἐνδεικτικόν, μόνον κατά τήν παροῦσαν φάσιν τῶν ἐργασιῶν του, καθ'ὅτι περιέχουν στοιχεῖα χρήσιμα , τά ποῖα εἶναι δυνατόν νά βοηθήσουν εἰς τήν σύνταξιν τῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν, αἱ ὁποῖαι θά ἀποσταλοῦν εἰς τούς διδασκάλους, βάσει τῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς τήν ὕλην τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος μεταβολῶν.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν τό Τμῆμα ἀποφαίνεται:

α) Τά δοκίμια ταῦτα συνετάχθησαν κατά τήν διάρκειαν τῆς δικτατορίας ἐπί τῷ σκοπῷ μερικῆς τροποποιήσεως καί συμπληρώσεως διά μεθοδικῶν ὁδηγιῶν τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

β) Καίτοι ἡ ὑπό μορφήν παραδειγμάτων διαπραγμάτευσις διαφόρων θεμάτων δύναται νά θεωρηθῇ μεθοδικῶς ὡς ἐπιτυχής, ἐν τούτοις ὁ λόγος οὗτος δέν δύναται νά βαρύνῃ εἰς τάς ἀποφάσεις τοῦ Τμήματος διότι κατ'οὐσίαν πρόκειται περί τυποποιημένων ὑποδειγμάτων δακτικῆς μεθοδολογίας ξενικῆς προελεύσεως προοριζομένων διά τόν Ἕλληνα διδάσκαλον.

γ) Ἐφ' ὅσον τό ΚΕΜΕ ἐνέλαβεν τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, οὐδείς λόγος συντρέχει νά δεσμευθοῦν οἱ διδ/λοι μέθεματα παρέμβλητα ἔχοντα σχέσιν πρός τό πρόγραμμα, ὡρισμένων μαθημάτων, τοσοῦτον μᾶλλον καθ'ὅσον αἱ τελικαί ἀποφάσεις τοῦ ΚΕΜΕ δέν ἔχουν εἰσέτι ὁριστικῶς μορφοποιηθῇ, αἱ δέ σχετικαί ἐργασίαι αὐτοῦ διανύουν ἤδη τήν τελικήν των φάσιν.

δ) Καί μόνον τό γεγονός ὅτι τά ἐν λόγῳ ἀντίτυπα ἐξακολουθοῦν νά φέρουν τό ἔμβλημα τῆς δικτατορίας καθιστᾶ τήν καταστροφήν των πλέον ἐπιβεβλημένην.

Θέμα 2ον: Μεθοδικαί ὁδηγίαι ἐπί τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως.

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής σύμβουλος κ. Θεμ. Παράδκης ἐπανα λαμβάνει τάς ἐν τῇ προηγουμένῃ συνεδρίᾳ (ἀριθ. 60, 11/8/1976) προταθείσας μεθοδικάς ὁδηγίας πρός ὀρθήν γλωσσικήν ἔκφρασιν τῶν μαθητῶν γενικῶς, ἰδιαίτατα δέ τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτ. Σχολείου. Ἀκολουθεῖ εὐρεῖα συζήτησις τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος, ἔχουσα οὕτω:

Κ. Παράδκης : Διά τήν καλλιέργειαν τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως εἰς τούς μαθητάς βασική θεωρῶ ψυχολογική προϋπόθεσις εἶναι ἡ δημιουργία εἰς τό σχολεῖον ἐνός κλίματος ἐπιτρεπτικοῦ ἐντός τοῦ

./.

ὁποίου τά παιδιά θά αἰσθάνωνται ὅτι δύνανται ἄνευ οὐδενός δέους ἤ δισταγμῶν νά ἐκφράζουν ἐλευθέρως καί μέ τόν ἴδιον αὐτόν τρόπον πᾶσαν προσωπικήν των ἐμπειρίαν . Εἶναι κάτι τό ὁποῖον λείπει ἐν γένει ἀπό τήν ἐκπαίδευσίν μας. Τό σχολεῖον ἐν πολλοῖς συνεχίζει τήν ἐσφαλμένην στάσιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας, ἰδίᾳ ἐκείνης τῆς ἐπαρχίας, ὅπου τό παιδί ἐμποδίζεται νά ἐκφράζεται ἐλεύθερως ~~ἐλευθέρως~~ καί νά διαλέγεται ἀνεπιφυλάκτως μετά τῶν ἐνηλίκων.

Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά υἱοθετήσῃ σαφῆ καί ἀνεπιφύλακτον στάσιν σεβασμοῦ ἔναντι τῆς ἀτομικῆς γλωσσικῆς ἰδιορρυθμίας ἑκάστου μαθητοῦ. Θά πρέπει βεβαίως νά μεριμνᾷ ὅπως ἕκαστος μαθητής ἐκφράζεται μετά πλήρους νοήματος ἀλλ' ὅμως νά μήν ἔχῃ καθιερωθῇ ὑπό τοῦ διδασκάλου ἕνας μόνος τρόπος τυποποιημένης γλωσσικῆς ἐκφράσεως πρός τόν ὁποῖον ἀπαρεγκλίτως θά πρέπει νά συμμορφοῦται μέ πιστήν ἀκρίβειαν ὅλοι οἱ μαθηταί. Ἡ γλῶσσα μας εὐτυχῶς διακρίνεται ἀπό μίαν εὐρεῖαν πλαστικότητα καί ἐπιτρέπει πολλάς δυνατότητας ἐκφράσεως μή ὁμοιάζουσα εἰς τοῦτο μέ πολλάς ἄλλας ξένας γλώσσας.

Πρέπει νά καταστῇ σαφές ὅτι ἀφετηρία εἰς τήν γλωσσικήν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν θά εἶναι ἡ ἰδιαιτέρα μητρική - τοπική - γλῶσσα τούτων καί ἡ κατεύθυνσις θά εἶναι πρός τήν κατάκτησιν τῆς κοινῆς ὁμιλουμένης νεοελληνικῆς γλώσσης ὑπό τῆς πλειονότητος τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἀναφερομένη "κάθαρσις τῆς γλώσσης ἀπό ἰδιωματισμούς" πρέπει νά γίνεται μετά πολλῆς προσοχῆς ὑπό τοῦ διδασκάλου. Νά δεικνύεται δῆλον ὅτι ὡς ὑπάρχουν καί ἄλλαι λέξεις ὡς καί ἄλλοι τρόποι ἐκφράσεως τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου.

Ὁ Σάμψουλος κ. Β. Χουλιαρᾶκης παρατηρεῖ ὅτι διά τήν καλλιέργειαν τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶναι ἡ παροχή ὑπό τοῦ διδασκάλου εὐκαιριῶν πρός παρατήρησιν καί ἐκτύπωσιν ἀξιολόγων καί σημαντικῶν ἀντικειμένων καί φαινομένων ὥστε οἱ μαθηταί νά ἔχουν πραγματικῶς κάτι νά εἰποῦν.

Αἱ ἐκδρομαί, αἱ περίπατοι τοῦ σχολείου ἤ τῆς τάξεως δίδουν μεγάλας εὐκαιρίας πρός τοῦτο πέρα τῶν συνήθων παρατηρήσεων καί ἐμπειριῶν τῶν μαθητῶν, ἀπό τήν οἰκογενειακήν καί σχολικήν ζωήν.

Νά ἐνθαρρύνεται ὁ μαθητής εἰς τήν ἔκφρασιν τῶν σκέψεων του εἰς λόγον συνεχῆ, ἔστω καί ἀτελῆ κατά τούς πρώτους μῆνας, ὅπως γίνεται καί κατά τόν "φυσικόν παιδικόν διάλογον" ἔξω ἀπό τό σχολεῖον.

Ἡ ἀκριβολογία καί ἡ κυριολεξία νά ἐπιδιώκωνται εἰς ὅσην ἔκτασιν ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ βαθμίς τῆς γλωσσικῆς ἐξελίξεως τοῦ παι-

./.

διοῦ καί τι πλέον αὐτῆς.

Κατόπιν ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης διατυπώνει τάς ἀκολούθους παρατηρήσεις:

1) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νά παρέχῃ εἰς τούς μαθητάς καταλλήλους εὐκαιρίας (σχολικαί ἐκδηλώσεις, ἐπισκέψεις, ἐκδρομαί κλπ.) ὥστε νά δημιουργοῦνται εἰς αὐτούς ἐσωτερικαί ἀνάγκαι πρός ἔκφρασιν.

2) Οἱ μαθηταί πρέπει νά ὑποκινοῦνται καταλλήλως ὑπό τοῦ διδασκάλου νά ἀνακοινώνουν τά βιώματα των ἐλευθέρως καί νά ἐκφράζουν ἀβιάστως τόν ἐσωτερικόν τους κόσμον εἰς λόγον συνεχῆ, τοῦ διδασκάλου ἐπιφέροντος τάς σχετικάς διορθώσεις ἐπί τῶν λεκτικῶν σφαλμάτων μέ κάθε διακριτικότητα καί εἰς τό τέλος τῆς ἀνακοινώσεως.

3) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νά ἐπιστήσῃ εἰς τούς γονεῖς τήν ἀνάγκην τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐνθαρρύνσεως τῶν παιδιῶν πρός ἐλευθέραν ἔκφρασιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ.

4) Εἰς ὅλα τά μαθήματα πρέπει νά ἐπιδιώκεται ὑπό τοῦ δ/λου ἡ κάθαρσις τῆς γλώσσης τῶν μαθητῶν ἀπό τυχόν ἀδοκίμους λέξεις ἤ ἐκφράσεις.

5) Διά τήν βελτίωσιν τῆς ἐκφραστικῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν σκόπιμος κρίνεται ὁ ἐμπλουτισμός τῶν ἀνακοινώσεών των διά τῆς χρησιμοποιήσεως ὑπ' αὐτῶν καταλληλοτέρων λέξεων ἤ φράσεων τῇ ὑποδείξει τοῦ διδασκάλου.

6) Ὁ δ/λος ὀφείλει νά λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τά τοπικά γλωσσικά ἰδιώματα τοῦ μαθητοῦ, ἰδίως κατά τήν πρώτην ἐπαφήν τοῦ παιδιοῦ μέ τό σχολεῖον καί νά χωρεῖ βαθμηδόν μέ διακριτικότητα εἰς τήν διόρθωσίν των.

7) Διά τήν ὑποβοήθησιν καί διευκόλυνσιν τῶν μαθητῶν νά ἀπαλλαγοῦν βαθμηδόν ἀπό τάς ἀδοκίμους γλωσσικάς ἐκφράσεις, ἐπιβάλλεται ὅπως αἱ ἐλεύθεραι ἀνακοινώσεις καταλαμβάνουν εἰς τάς κατωτέρας τάξεις τόν περισσότερον χρόνον τῆς ὑπό τοῦ Α.Π. καθοριζομένης διδακτικῆς ἐνεργείας.

8) Ὁ διδάσκαλος πρέπει συστηματικῶς νά ἀποφεύγῃ τήν λογοκοπίαν εἰς τήν σχολικήν αἴθουσαν διότι κατά τόν τρόπον αὐτόν ἐμποδίζει τούς μαθητάς νά ὁμιλοῦν καί τούς καθιστᾶ παθητικούς ἀκροατάς καί δέκτας.

Ὁ σύμβουλος Δ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ, ὅτι ἐκ τῶν 5 τομέων - Γλωσσική συμπεριφορά, Σημασιολογία τῶν λέξεων, Συντακτική Ὕλη καί Προφορά καί Ἐφαρμογαί -τήν σπουδαιοτέρα σημασίαν ἔχει ὁ ἀναφερόμενος εἰς τήν σημαντικήν τῆς γλώσσης.

Αἱ δραστηριότητες εἰς τούς ὑπολοίπους τομεῖς πρέπει, κατά κύριον λόγον, νά ὑπηρετοῦν εἰς τήν σημασιολόγησιν τῶν λέξεων καί

./.

τῆς γλώσσης γενικώτερον, βάσει τῆς ὁποίας ἐπιτυγχάνεται ὁ ἀπώτερος σκοπός τῆς ἐπικοινωνίας. Δέν παροράται τό γεγονός ὅτι ἀπό παιδαγωγικῆς ἀπόψεως ἐνδιαφέρει καί ἡ χρησιμοποίησις τῆς γλώσσης ὡς μέσου ἐκφράσεως τῶν συναισθημάτων (EMOTIVE FUNCTION) καί παρωτρύνσεως (ἤ ἀναστολῆς) πρός δράσιν (DIRECTIVE FUNCTION). πρωτίστως ὅμως πρέπει νά ἐνδιαφέρῃ ἡ λειτουργία της ὡς μέσου ἐπικοινωνίας πληροφοριακῶν-ἐπιστημονικῶν στοιχείων(INFORTUATIVE FUNCTION). Τοῦτο σημαίνει ὅτι αἱ μαθησιακαί ἀσκήσεις πρέπει νά ἀποκοποῦν εἰς τήν πνευματικήν παιθαρχίαν τῶν μαθητῶν καί τήν ἀκριβῆ ἐννοιολογικήν ἐπεξεργασίαν τῶν λέξεων κατά τήν δ/κίαν.

Ὁ ἐθισμός των εἰς τήν ἀνεύρεσιν τοῦ κατά τό δυνατόν ἀκριβοῦς προσδιορισμοῦ τῶν σχέσεων τοῦ ἀντικειμένου(ἤ φαινομένου), τῆς ἐννοίας καί τοῦ γλωσσικοῦ συμβόλου πρέπει νά ἀποτελέσει κύριον μέλημα τοῦ δ/λου. Ἀλλά ἡ τοιαύτη ἐπεξεργασία παρουσιάζει σοβαρότητας, ἄν μή ἀνυπερβλήτους, δυσχερείας . Ἐκ διαφόρων ἐρευνῶν (PIAGET) προκύπτει ὅτι τά παιδιά ἡλικίας 7ἐ1/2 ἐτῶν ἀδυνατοῦν (α) νά συνειδητοποιήσουν τήν ἔννοιαν τῆς τάξεως ὁμοιοδῶν ἀντικειμένων, (β) τάς μεταξύ τάξεων σχέσεις, (γ) νά φθάσουν εἰς ἀνεκτάς γενικεύσεις(WERNER) καί δ) τήν ἔννοιαν τῆς εἰδοποιοῦ διαφορᾶς, καί (ε) νά ἀντιληφθοῦν ὅτι τό ὄνομα ἑνός πράγματος εἶναι συμβατικόν. Ἐπί πλέον, πρέπει νά προστεθῇ ὅτι, κατά τόν PIAGET, ἡ γλῶσσα τῶν παιδιῶν καί μέχρι τῶν 7-8 ἐτῶν, (κατά 47%) κυριαρχεῖται ἀπό ἐγωκεντρισμόν.

Ἐπομένως, ὁ δ/λος νά μή γίνεται ἀπαιτητικός κατά τή σημασιολογικήν ἐπεξεργασίαν τῶν λέξεων (ἤ φράσεων). Δέν πρέπει νά παρασύρεται ἀπό τάς κατά μηχανικόν τρόπον , συνθέσεις μεταξύ ἀντικειμένων καί γλωσσικῶν συμβόλων, αἱ ὁποῖαι ἐπιτυγχάνονται μέ σχετικήν εὐκολίαν. Ἡ προσπάθειά του, μετά μεγάλης προσοχῆς πρέπει νά καταλήγῃ εἰς τήν ὑπό τῶν μαθητῶν συνειδητοποίησιν τῆς ἐννοιάς τῆς τάξεως τῶν ὁμοειδῶν ἀντικειμένων, ἔστω καί κατ' ἀποτυπώδη τρόπον.

Καταλείων τήν συζήτησιν ὁ Πρόεδρος τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα σχετικῶς μέ τάς προταθείσας ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ κ. Θ. Βαρδάκη μεθοδικάς ἀποδείξεις:

"Αἱ ἀποδείξεις αὗται εἶναι καθ'ὅλα ἀξιόλογοι, ἕνεκα ὅμως τοῦ συνοπτικοῦ χαρακτῆρος των καί τῆς μεγίστης βαρύτητος τοῦ θέματος θεωρῶ σκόπιμον νά προστεθοῦν καί τά ἀκόλουθα:

1) Πρέπει διά παντός τρόπον νά ἐμποδισθῇ ἤ τουλάχιστον, νά μετριασθῇ ἡ ἀνάσχεσις τῆς φορᾶς πρός ἔκφρασιν τοῦ παιδιοῦ δι'ἀκαίρων ἐπεμβάσεων καί βαναύσων πολλάκις διακοπῶν (καί τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς τήν μή πνευματικῶς προηγμένην οἰκογένειαν).

2) Δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἀπαιτῇ ὁ διδάσκαλος τελείαν καί γλωσσικήν ἄφογον ἔκφρασιν ἀπό τούς μικρούς μαθητάς. Τοῦτο θά ἐζητοῦνε βαθμηδόν μέ κατάλληλον ὑποβοήθησιν . Ἐπί τοῦ σημείου δέ τούτου εἶναι ἀνάγ-

κη νά συνεργασθῇ οὗτος καί μέ τήν οἰκογένειαν, τήν ὁποίαν καί θά διαφωτίσῃ καταλλήλως.

9) Ἰδιαιτέρα προσοχή ἐπιβάλλεται, ὅταν ὁ μικρός μαθητής καλῆται νά ὁρίσῃ πράγματα καί καταστάσεις. Οἱ ὁρισμοί θά εἶναι κατ' ἀνάγκην ἀτελεῖς, διότι ἡ μικρά ἐμπειρία του δέν τοῦ ἐπιτρέπει νά συλλάβῃ τό πραγματικόν βάθος καί πλάτος τῶν ἐννοιῶν εἰς ἡλικίαν καθ'ἣν αἱ ἀφαιρετικαί του ἱκανότητες δέν ἔχουν εἰσέτι ἀναπτυχθῆ.

4) Ἰδιαιτέρα λεπτότης παιδαγωγικῆς συμπεριφορᾶς ἀπαιτεῖται προκειμένου περί παιδιῶν πού πάσχουν ἀπό ἀνωμαλίας τοῦ λόγου καί ἰδιαιτέρως ἀπό τραυλισμόν, διότι ἄλλως, ὄχι μόνον θά ἀνακοπῇ παντελῶς ἡ ροπή των πρός ἔκφρασιν, ἀλλ'ὑπό τό βάρος τῶν ἐμπαιγμῶν καί τῶν συναφῶν ἀπογοητεύσεων, εἶναι δυνατόν νά ἐγκατασταθῇ εἰς τήν ψυχήν του ὀδυνηρόν πλέγμα μειωξείας.

5) Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι ὁ ἴδιος ὁ διδάσκαλος πρέπει νά εἶναι πρότυπον ὀρθῆς προφορᾶς, ἀποφεύγων τάς ἰδιωματικάς καί κακοζήλους ἐκφράσεις.

6) Αἱ λέξεις καί τά πράγματα νά δίδωνται ταυτοχρόνως. Ὁ διδάσκαλος πρέπει νά στρέφῃ τό πνεῦμα τῶν μαθητῶν του εἰς τήν πέριξ αὐτῶν πραγματικότητα. Οὕτω οἱ μαθηταί ἐπιβάλλουν βαθμηδόν τάξιν καί σαφήνειαν εἰς τήν περί τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἀντίληψίν των.

7) Νά ἐκλέγῃ φράσεις τοιαύτας, ὥστε ἡ ἀκριβής ἔννοια αὐτῶν νά εἶναι πρόδηλος καί ὄχι διφορουμένη.

8) Τό πνεῦμα τῶν μικρῶν μαθητῶν πρέπει κυρίως νά τραφῇ μέ συγκεκριμένας ἐννοίας καί νά μή χρησιμοποιοῦνται λέξεις διά τάς ὁποίας δέν ὑπάρχει εἰς τήν συνείδησίν των πραγματολογικόν ἀντίκρυσμα.

9) Γενικῶς ἡ γλῶσσα πρέπει νά ἐμφανίζεται ὡς στοιχεῖον σκέψεως γενικευόμενης. Ὁ διδάσκαλος πρέπει νά ἐννοήσῃ, ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτή τοῦ πνεύματος, κατά τήν ὀνομασίαν τῶν ὄντων, τῶν πραγμάτων καί τῶν πράξεων ἐξηγεῖ διατί αἱ λέξεις δύνανται νά προσλάβουν καί μίαν ἄλλην σημασίαν ἐκτός ἀπό ἐκείνην τῶν συγκεκριμένων ἀντικειμένων τά ὁποῖα προσδιορίζουν, εἴτε κατόπιν ἐξειδικεύσεως, εἴτε κατόπιν γενικεύσεως εἴτε κατόπιν μεταφορᾶς. Οὕτω, ὁ διδάσκαλος δύναται εὐκαιριακῶς νά προκαλέσῃ τό διαφέρον τῶν μαθητῶν διά τήν μεταφορικήν σημασίαν καί χρῆσιν μιᾶς λέξεως καί νά ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτούς, κατά τρόπον ἀπέριττον τήν ἀφαιρετικήν καί ποιητικήν δύναμιν ἁπλουστάτων λέξεων καί ἐκφράσεων τῆς κοινῆς γλώσσης ὅπως π.χ. ὁ ἥλιος βασιλεύει, "ὁ ἀέρας μουγκρίζει", "ἡ νύχτα πέφτει", "ἡ βρύση κλαίει" κ.τ.λ.

Μετ'εὐρείαν συζήτησιν, τό Τμῆμα

Ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

Ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ εἰσήγησις τοῦ κ. Θεμ. Παρδάκη σχετικῶς μὲ τὸν σκοπὸν τῆς μεταβολῆς εἰς τὴν ὕλην τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς γλωσσικῆς ἐκπαιδεύσεως τὴν αἰτιολογίαν αὐτῶν καὶ τὰς συναφεῖς μεθοδικὰς ὁδηγίας, ἀνατεθῇ δὲ εἰς αὐτὸν ὅπως καταρτίσῃ τὸ τελικὸν σχέδιον ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Συλλόγου.

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Μαγουλιώτης

Ἡ Γραμματεύς

Π. Ἀντωνιάδου-Στεφανίδου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 62α

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 19ην Αὐγούστου 1976ν ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. (Λεωχόρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, ἐκ τῶν Συμβούλων Β' κ.κ. 1) Θεμ. Βαρδάκης, 2) Κων/νου Πασσάκου, 3) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 4) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 5) Νικ. Βλουτίδη, μελῶν.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

"Τά Μαθηματικά εἰς τάς Γ' - ΣΤ' τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου"

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ.Κων. Πασσάκος ἐκθέτει τά ἀκόλουθα:

"Τό κύριον κατά τήν γνώμην μας πρόβλημα τῆς διδασκαλίας τῶν Μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι τό πῶς τοῦτο νά ἀποβῇ μία πράγματι εὐχάριστος ἐνασχόλησις, μία ὄντως ἐλκυστική μάθησις διά τά παιδιά.

Εἶναι σχετικῶς πολύ σημαντικόν τό ὑπό τοῦ μεγάλου παιδαγωγοῦ J. DEWEY λεχθέν: "Αὐτό τό ὁποῖον ἀληθεύει διά τήν Ἀριθμητικήν εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖον συμβαίνει κάί μέ τήν ποίησιν ὅτι δηλαδή εἰς κάθε τόπον καί εἰς κάποιον χρόνον πρέπει ἡ ἀριθμητική νά ἐκτιμᾶται αὐτή καθ' ἑαυτήν ἀκριβῶς ὡς μία εὐχάριστος ἐμπειρία". Ἐάν τοῦτο δέν καταστῇ δυνατόν νά γίνῃ, τότε, πάλιν κατά τόν DEWEY, θά χάσωμεν κάτι ἀπό τήν δυνατότητα τῶν Μαθηματικῶν νά ἀποροῦν μία πηγή, διά τῆς ὁποίας θά ἐπιτυγχάνωνται σκοποί περαιτέρω.

Κύριαι προϋποθέσεις διά νά ἐπιτευχθῇ τοῦτο εἶναι:

α) Ἡ ψυχολογική γνῶσις τοῦ παιδιοῦ τό ὁποῖον διδάσκομεν (ποῖον τά στάδιον ἀναπτύξεώς του, ποῖαι αἱ ἄμεσοι παροῦσαι

./.

ἀνόγναι του καί τά παρόμοια).

β΄) Ἡ σαφής γνῶσις τῆς δομῆς τῆς ὕλης τῶν Μαθηματικῶν ὑπό τοῦ Διδασκάλου, τῶν ἀριθμῶν, τῶν συμβόλων, τῶν ἐννοιῶν, τῶν ἀρχῶν καί τῶν μέσω τούτων πραγματοποιουμένων μαθηματικῶν λειτουργιῶν.

Ἐπ' αὐτῶν τῶν δύο θά οἰκοδομηθῇ μία ὀρθή διδακτική ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος. Ἄνευ τούτων, δέν νά ἐπιτευχθῇ τό διά τῆς διδασκολίας τῶν Μαθηματικῶν ἐπιδιωκόμενον.

Ι. Ὁ Σκοπός διδασκαλίας τοῦ μαθήματος

Ὁ γενικός καί ἀπώτερος σκοπός τοῦ ἐξεταζομένου μαθήματος θά ἦτο δυνατόν νά προσδιορισθῇ ὡς ἀκολούθως:

Σκοπός τῆς διδασκαλίας τῶν Μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς μαθηματικῆς σκέψεως εἰς τό παιδί, (ἡ χρησιμοποίησις τῶν διανοητικῶν καί δημιουργικῶν δυνάμεών του), ἡ καλλιέργεια βασικῶν δεξιοτήτων διά τήν ἐφαρμογήν τῆς ἐν γένει μαθηματικῆς γνώσεως εἰς τήν λύσιν προβλημάτων τῆς ζωῆς καί ἡ διά πόντων τῶν ἀνωτέρω συμβολή εἰς τήν ὁλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ παιδευομένου νεαροῦ ὄτόμου.

Εἰδικώτεροι στόχοι, γενικωτέρας ἐν τούτοις φύσεως κατατείνοντες εἰς τόν ὡς ἄνω σκοπόν εἶναι οἱ ἑξῆς τρεῖς:

1. Ἡ κατανόησις τῶν θεμελιωδῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν.
2. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀριθμητικῆς ὑπολογιστικῆς δεξιότητος.
3. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς δεξιότητος πρός λύσιν προβλημάτων.

ΙΙ. Προτεινόμεναι μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην

Τάξις Β΄ α΄) Εἰς τήν τάξιν αὐτήν διδάσκονται οἱ ἀριθμοί 1-1000 (εἰς τό ἐν ἰσχύϊ πρόγραμμα προβλέπεται ἡ διδασκαλία τῶν ἀριθμῶν 1-2000).

β΄) Ἡ διάιρεσις διαιρέσεως μερισμοῦ ἀπό τήν διαίρεσιν μετρήσεως μεταπηδᾶται εἰς τήν ἀμέσως ἑπομένην τάξιν.

γ΄) Ἐπί τῶν "μετρήσεων" ἡ περί χωρητικότητος διδακτική ἑνότης ἀπαλείφεται, περιλαμβανομένη πιθανόν εἰς τήν διδακτέαν ὕλην τοῦ Γυμνασίου.

Τάξις Δ΄ α΄) Ὁλοκλήρου τό περί κλασματικῶν ἀριθμῶν κεφάλαιον μεταπηδᾶται εἰς τήν Ε΄ τάξιν.

β΄) Ἐπί τοῦ κεφαλαίου τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν αἱ ἑνότητες

./.

"οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοὶ ἐν συσχετισμῷ πρὸς ἁπλᾶ δεκαδικὰ κλάσματα" καὶ "τροπὴ δεκαδικῶν ἀριθμῶν εἰς δεκαδικὰ κλάσματα καὶ ἀντιστρόφως", προωθοῦνται εἰς τὴν ἑμέσως ἑπομένην τάξιν.

Τάξις Ε: α') Αἱ ἐν τῇ Δ' τάξεως μεταδοθεῖσαι ἐνότητες περὶ τῶν συμμιγῶν ἀριθμῶν ὡς καὶ ἐκεῖναι τῆς συσχετίσεως καὶ μετατροπῶν κλασμάτων καὶ δεκαδικῶν διδάσκονται εἰς τὴν τάξιν αὐτήν.

β') Ἐκ τοῦ κεφαλαίου περὶ τῶν κλασμάτων ἡ ἐνότης "σύνθετα κλάσματα" μετοδεύεται εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν.

γ') Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Γεωμετρίας αἱ ἐνότητες αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὰς εὐθείας γραμμάς, τεμνομένας εὐθείας, εὐθύγραμμα τμήματα καὶ τὰ παρόμοια μετατίθενται εἰς τὸ Γυμνάσιον.

δ') Ὡσαύτως ἡ συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων τραπεζίου, πυραμίδος, κώνου καὶ σφαίρας προωθοῦνται εἰς τὸ Γυμνάσιον.

ε') Εἰς τὴν ὕλην τῆς Γεωμετρίας προστίθεται εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν ἡ ἐνότης περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὄγκου.

Τάξις ΣΤ: α') Ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον περὶ Συνόλων μετατίθεται εἰς τὸ Γυμνάσιον.

β') Εἰς τὸ Γυμνάσιον μετοδεύονται ὡσαύτως τὰ προβλήματα τόκου μὲ μοδητικὸν κεφάλαιον καὶ ὅπου εἰς αὐτὰ ζητεῖται ὁ χρόνος, τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ ἐπιτόκιον, ὡς καὶ αἱ ἐνότητες περὶ δανείων, συναλλαγματικῶν, γραμματίων, ὑφαιρέσεως, μερισμοῦ καὶ μίξεως.

γ') Ἐκ τῆς Γεωμετρίας καὶ προηγουμένου περὶ τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων πυραμίδος καὶ κώνου γίνεται ὡσαύτως ὅ,τι καὶ διὰ τὴν Ε' τάξιν· μετατίθενται εἰς τὸ Γυμνάσιον.

δ') Εἰς τὴν ὕλην τῶν μαθηματικῶν τῆς τάξεως αὐτῆς προστίθενται, λαμβανόμεναι ἐκ τοῦ Γυμνασίου, αἱ ἐνότητες: Γινόμενον πολλῶν παραγόντων, δυνάμεις ἀκεραίων ἀριθμῶν, λόγοι καὶ ἀναλογίαι, ἁπλαῖ ἐξισώσεις (α' βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστον), γραφικαὶ παραστάσεις, ἡ ἔννοια τῆς κατανομῆς συχνοτήτων, σχέδιον ὑπὸ κλίμακα.

III. Σύντομος αἰτιολόγησις τῶν προτεινομένων μεταβολῶν

Τάξις Γ: α') Ἐφ' ὅσον ὁ μαθητὴς θὰ κινηθῇ εἰς ἀκεραίους κλίμακα ἀριθμῶν ἡ σχετικὴ ὁμοιότης ἀριθμῶν καὶ σχέσεων αὐτῶν ὡς καὶ αἱ μεταξὺ αὐτῶν πράξεις θὰ συντελεσθῇ πλη-

./.

μέτερον. Ἐξ ἄλλου, ἐφ' ὅσον ἡ κατανόησις τῆς πράξεως χιλιάδος τῶν ἀριθμῶν συντελεσθῇ ἐπαναληπτικῶς, ἡ προσπέλασις περαιτέρω εἰς τὴν μόνιμον ἀλίμνην τῶν ἀριθμῶν καθίσταται σχετικῶς εὐχερὴς ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἐπομένης τάξεως. Ἐξ ἄλλου ἡ τοιαύτη μύησις εἰσέπεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀντικείμενα διδασκαλίας τοῦ προγράμματος τῶν μαθητικῶν τμημάτων προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως μέχρι καὶ τριψηφίων διαιρετῶν καὶ ὁμοίως).

β'') Ἡ ἀνεπαρκὴς διάπλασις τῶν δύο εἰδῶν διαιρέσεως εἶναι σημαντικῶς λεπτὴ καὶ δυσχερὴς καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ δόσφαλῶς, τοὐλάχιστον ὑπὸ τῶν μέσων μαθητῶν ὑπὸ ὑπόψεως πνευματικοῦ ἐπιπέδου - τῆς ἡλικίας αὐτῆς.

γ') Τὰ περὶ λίτρων, ἡμιλίτρων κ.λ. . δὲν εἶναι ἀντικείμενα τῆς ὁμόσου ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν ἀλλ'οὔτε καὶ ὁμόσου καινωνικῆς χρήσεως. Ὅθεν καθίσταται δυσχερὴς ἡ ὑπὸ τούτων κατανόησις καὶ διατήρησις.

Τάξις Δ΄ α') Ὁ κυριώτερος λόγος τῆς μετακινήσεως τῆς ὕλης αὐτῆς εἰς τὴν ἐκομένην τάξιν εἶναι ἡ ἐλάφρυνσις τοῦ προγράμματος τῆς τάξεως αὐτῆς. Ἐξ ἄλλου φαίνεται ὅτι οἱ κατωτέρας εἰρμὸς μαθηταὶ τῆς ἡλικίας αὐτῆς συναντοῦν ἀδήλους δυσκολίας κατανοήσεως τῶν μετακινουμένων ἀντικειμένων.

β) Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ὡς περιλαμβάνοντα σχέσεις ἀριθμῶν διαφόρων εἰδῶν ἀπαιτοῦν διὰ τὴν κατανόησίν των παρουσίαν ὑφαιρετικῶν ἱκανοτήτων καὶ προϋποθέτουν ἐργασίαν ἐπὶ συμβολικοῦ μέλλον πεδίου, πράγματα τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν ὅτι δὲν διαθέτει ὁ μαθητὴς τῆς ἡλικίας αὐτῆς.

Τάξις Ε΄ β') Τοῦτο προτείνεται χάριν μειώσεως τοῦ ποσοῦ τῆς ὕλης τῶν μαθηματικῶν εἰς τὴν τάξιν αὐτήν. Ἀλλὰ τοιοῦτον ἦθη εἰς τοὺς μαθητὰς ὑφίστανται νοητικῶς δυνατότητες βαθυτέρας κατανοήσεως τοῦ ἀντικειμένου τούτου καὶ πληρεστέρας ἐμπεδώσεώς του.

γ') Αἱ ἐνότητες αὐταὶ ἀνήκουν φυσικώτερον εἰς τὴν θεωρητικὴν γεωμετρίαν καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ θέσις των εἰσέπεται εἰς τὸ Γυμνάσιον ὅπου ἡ σχετικὴ ἐργασία γίνεται ἐπὶ ὑγρημένου πεδίου.

δ') Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα εἶναι ἀσυνήθη εἰς τὰς ὁμόσους ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν σχετικῶς σπανίως συναντῶνται εἰς τὴν ζωὴν των καὶ κατὰ συνέπειαν κα

κατά συνέπειαν καί ή ἐκανοποιητική κατανόησίς των δέν εἶναι εὐχερής. Προσέτι διά τῆς προτεινομένης μεταπηνήσεως ἀποσυμφορεῖται ἡ ὕλη τῶν Μαθηματικῶν (γεωμετρίας) τῆς τάξεως αὐτῆς.

ε') Καταλλήλως παρουσιαζομένη καί ὑπό τῶν μαθητῶν χειριζομένη ἡ ἔννοια αὐτή εἶναι συνατόν νά κατανοηθῇ. Ἐξ ἄλλου ἡ μάθησις τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἶναι ἀναγκαία προκειμένου νά διευκολυνθῇ ἡ γνῶσις συναφῶν ἀντικειμένων εἰς ἄλλα διδασκόμενα μαθήματα (λόγου χάριν εἰς τήν φυσικήν Πειραματικήν).

Τάξις ΣΤ'

α') Τό ἀντικείμενον τοῦτο ὡς τοποθετεῖται "αἰφνιδίως", οὕτως εἰπεῖν, ἐνταῦθα ἄνευ οὐδεμιᾶς παρουσιάσεως καί ἀπαιτεῖ ἐξοικειώσεως τῶν μαθητῶν μετ' αὐτοῦ εἰς τάς προηγουμένας τάξεις ἔχει σαφῶς χαρακτῆρα ἐμβόλιμον. Ὅθεν ἡ διδασκαλία του δέν πρέπει ποτε νά ἀποβῇ γύμνασμα ὑπό τάς συνθήκας αὐτάς. Ἐν τούτοις ὅμως τό θέμα τῶν συνόλων καί εὐρύτερον τό θέμα τῶν συγχρόνων μαθηματικῶν διά τό Δημοτικόν Σχολεῖον παραμένει ἀνοικτόν. Ἡ θεωρία τῶν δομῶν ὄχι μόνον εἰς τά Μαθηματικά ἀλλά καί εἰς μέγαν ἀριθμόν ἄλλων, ποικίλων μάλιστα, ἐπιστημῶν παρουσιάζεται ὁλενέν ἐπικρατοῦσα. Εἶναι λίαν πιθανόν νά ἴδωμεν καί εἰς τήν κοινωνικήν ζωήν τῶν ἀνθρώπων ἀμεσωτέραν καί εὐρυτέραν ἐφαρμογήν τῆς θεμελιώδους αὐτῆς ἀρχῆς τῶν δομῶν εἰς τό ἐγγύς ἤ τό ἀπώτερον μέλλον.

Ὁπωσδήποτε τό θέμα τῶν συνόλων εἰς τά μαθηματικά τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου χρήζει σοβαρᾶς καί ἐκτενοῦς μελέτης καί ἐρεύνης. Δέν δύναται ὅμως νά ἀντιμετωπισθῇ εἰς τό παρόν στάδιον τροποποιήσεως τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος.

β') Ἡ μετακίνησις τῶν ἀντικειμένων τούτων γίνεται διά τούς ἑξῆς κυρίως λόγους.

Πρῶτον λόγῳ ἀποσυμφορήσεως τοῦ προγράμματος τῶν μαθηματικῶν εἰς τήν τάξιν αὐτήν, δεδομένου μάλιστα ὅτι σημαντικά ἀντικείμενα μαθήσεως λαμβάνονται ἐκ τοῦ Γυμνασίου. Κατά δεύτερον λόγον ἡ μετακίνησις αὐτή γίνεται μέ βάσιν τό κριτήριον τῆς ἀμέσου κοινωνικῆς χρησιμότητος. Τέλος, ἐμπειρικῶς ἔχει διαπιστωθῇ δυσχέρεια ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν εἰς τήν κατανόησιν τῶν ἀντικειμένων τούτων.

γ') Τά ἀντικείμενα ταῦτα δέν συναντῶνται εἰς (ἢ) παρόμοιος εἰς τήν ζωήν τῶν μαθητῶν εἰς τήν πλικίαν αὐτήν.

./.

δ') Οἱ μαθηταί τῆς Στ' τάξεως, ἤδη παιδιά ἡλικίας $11\frac{1}{2}$ καί 12 ἐτῶν ἔχουν εἰσέλθει εἰς τό στάδιον "τῶν τυπικῶν λειτουργιῶν" κατά PIAGET, τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σκέπτεσθαι καί κατά συνέπειαν δύνανται νά χειρισθοῦν καί νά κατανοήσουν ἀντικείμενα τοιαύτης φύσεως. Οἱ μαθηταί οὗτοι δύνανται προσέτι νά χαροῦν τήν ἁρμονίαν καί γοητείαν τῶν μαθηματικῶν δομῶν καθ' ἑαυτῶν. Ἐξ ἄλλου φαίνεται νά παρουσιάζουν καθ' ἑαυτά διαφέρον τά ἀντικείμενα αὐτά διά τούς μαθητάς τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Τέλος διά τῶν ἀναφερομένων μαθήσεων συντελεῖται μία προετοιμασία τῶν μαθητῶν διά νά δεχθοῦν ἀνετώτερον πως τήν διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Γυμνάσιον ὅπου ἀλλωστε παρατείνεται ἡ ὑποχρεωτική ἐκπαίδευσις τούτων κατά τόν νέον νόμον.

ΣΤ) ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΕΝ ΑΝ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΑΞΕΩΝ Γ', Δ', Ε'καί ΣΤ'

Γ' ΤΑΞΙΣ

1. Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς τήν Β' τάξιν μέ κατάλληλους ἀσκήσεις, προβλήματα καί ἐφαρμογάς.
2. Ἔννοια, αἰσθητοποίησις, γραφή, ἀπαγγελία καί σειρά τάξεως τῶν ἀριθμῶν 1-1000, ἀνάλυσις καί σύνθεσις αὐτῶν εἰς ἑκατοντάδας, δεκάδας καί μονάδας.
3. Πρόσθεσις, ἀφαίρεσις μέχρι καί τριψηφίων καί ἐκτέλεσις τῆς δοκιμῆς αὐτῶν.
4. Πολλαπλασιασμός μέχρι καί διψηφίου μέ διψήφιον καί δοκιμή αὐτοῦ.
5. Διαίρεσις μέ διαιρέτην μονοψήφιον.
6. Προβλήματα σύνθετα περιέχοντα μέχρι καί τέσσαρας πράξεις.
7. Ἔννοιαι, γραφή καί ἀπαγγελία κλασμάτων μέ τάς κλασματικάς μονάδας: 1/2, 1/4, 1/8, 1/5, 1/10, 1/3, 1/6. Ἐμπειρικαί συγκρίσεις τούτων. Ἰσοδύναμα κλάσματα.
8. Ἁπλαῖ μετρήσεις μηκῶν καί βαρῶν. Συνήθη μέτρα μετρήσεως. Ἐμπειρική ἐκτίμησις ἐπιφανειῶν.
9. Ἀναγνώρισις καί διάκρισις τῶν ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων: τετραγώνου, ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου, τριγώνου καί-

κύκλου. Ὁμοιότητες καί διαφορές αὐτῶν. Σύγκρισις πλευρῶν καί γωνιῶν. Μέτρησις τῶν πλευρῶν καί τῆς περιμέτρου τῶν ἁπλῶν εὐθυγράμμων τμημάτων.

Δ΄ ΤΑΞΙΣ

1. Ἐπανάληψις ἐπί τῶν διδαχθέντων εἰς τήν προηγουμένην τάξιν διά καταλλήλων ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν.
2. Οἱ ἀριθμοί πέραν τοῦ 1000. Ἔννοια, αἰσθητοποίησις, σειρά τάξεως, γραφή καί ἀπαγγελία τῶν χιλιάδων καί τῶν πολυψηφίων ἐν γένει ἀριθμῶν. Ἀνάλυσις τούτων.
3. Αἱ τέσσαρες πράξεις ὀλιγοψηφίων καί πολυψηφίων ἀριθμῶν μετά τῶν δοκιμῶν αὐτῶν. Διάκρισις μεταξύ διαιρέσεως μερισμοῦ καί μετρήσεως.
4. Σύνθετα προβλήματα περιέχοντα μέχρι καί τέσσαρας πράξεις.
5. Οἱ δεκαδικοί ἀριθμοί: Αἰσθητοποίησις, ἔννοια, γραφή καί ἀπαγγελία τῶν μικτῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν (μέχρι καί χιλιοστῶν). Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπ' αὐτῶν. Σύνθετα προβλήματα μέ ἀκεραίους καί δεκαδικούς ἀριθμούς.
6. Ἐπανάληψις τῶν περί κλασμάτων διδαχθέντων εἰς τήν Γ΄ τάξιν. Σειραί ἰσοδυνάμων κλασμάτων. Σύγκρισις κλασμάτων πρός τήν ἀκεραίαν μονάδα. Ὁμώνυμα καί ἑτερώνυμα κλάσματα.
7. Ἐπανάληψις τῶν περί εὐθυγράμμων σχημάτων διδαχθέντων εἰς τήν προηγουμένην τάξιν. Ὁ ρόμβος. Σύγκριση αὐτοῦ πρός τό τετράγωνον. Μέτρησις περιμέτρου καί ἐπιφανείας τετραγώνου καί ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου. Διάκρισις ἐμπειρικῶς καί ἀναγνώρισις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων κύβου, ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου κυλίνδρου καί σφαίρας.

Ε΄ ΤΑΞΙΣ

1. Ἐπανάληψις διά καταλλήλων ἀσκήσεων καί προβλημάτων τῶν διδαχθέντων εἰς τήν Δ΄ τάξιν.
2. Ἔννοια τοῦ μέσου ὅρου. Προβλήματα μέσου ὅρου.
3. Συμμιγεῖς ἀριθμοί. Πρόσθεσις καί ἀφαίρεσις συμμιγῶν ἀριθμῶν. Λύσις ἁπλῶν προβλημάτων μέ συμμιγεῖς.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

4. Σχέσεις μεταξύ κλασματικῶν καί δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Μετατροπή δεκαδικῶν εἰς κλάσματα καί ἀντιστρόφως.
5. Τά κλάσματα. Ἰδιότητες τούτων, συγκρίσεις καί μετατροπαί των. Αἱ τέσσαρες πράξεις μέ κλάσματα.
6. Λύσις προβλημάτων διά τῆς μεθόδου τῆς ἀναγωγῆς εἰς τήν μονάδα.
7. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν περί ἐπιπέδων σχημάτων. Περί γωνιῶν. Εἴδη καί μέτρησις τούτων. Διάκρισις σχημάτων γεωμετρικῶν ἁπλῶν καί πολυγωνικῶν. Εὕρεσις ἐμβαδοῦ εὐθυγράμμων σχημάτων. Παρουσίασις καί ἀναγνώρισις τῶν κυριωτέρων στερεῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. Κατανόησις τῆς ἐννοίας τοῦ ὄγκου.

ΣΤ΄ ΤΑΞΙΣ

1. Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς τήν Ε΄ τάξιν
2. Περί συνθέτων κλασμάτων.
3. Ἁπλῆ καί σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν.
4. Ἔννοια ποσοστῶν. Λύσις προβλημάτων ποσοστῶν.
5. Προβλήματα τόκου: Ἔννοια τόκου, χρόνου, κεφαλαίου, ἐπιτοκίου. Λύσις προβλημάτων τόκου (εὕρεσις τόκου μόνον) ὅλων τῶν περιπτώσεων πλήν ἐκείνης τοῦ βοηθητικοῦ κεφαλαίου.
6. Περί τοῦ κύκλου. Περιγραφή αὐτοῦ, εὕρεσις μήκους περιφερείας καί ἐμβαδοῦ αὐτοῦ.
7. Περί τῶν στερεῶν γεωμετρικῶν σωμάτων (κύβος, πρίσμα, κύλινδρος, πυραμίς, κῶνος, σφαῖρα). Περιγραφή τούτων. Μέτρησις ἐμβαδοῦ ὁλικῆς ἐπιφανείας καί ὄγκου τῶν σχημάτων κύβου, πρίσματος καί κυλίνδρου.
8. Γινόμενον πολλῶν παραγόντων, δυνάμεις ἀκεραίων ἀριθμῶν, λόγοι καί ἀναλογίαι, ἁπλαῖ ἐξισώσεις (α΄ βαθμοῦ μέ ἕνα ἄγνωστον), γραφικαί παραστάσεις, ἡ ἔννοια τῆς κατανομῆς συχνοτήτων, σχέδιον ὑπό κλίμακα.

Μεθοδικαί ὁδηγίαι

- Εἶναι ἀνάγκη νά κλιμακωθῇ ἡ ὕλη ὑπό τοῦ Δ. ὑπό αὐστηράν ἀκολουθίαν τῶν ἐπί μέρους ἀντικειμένων νά μεθοδευτοῦν προοδευτικῶς καί

κατά τρόπον αναλυτικόν αί διάφοροι περιπτώσεις, ώστε έκάστη έπομένη έξ αύτών νά παρουσιάζη έν έπί πλέον νέον μερικόν στοιχείον πλησίον τών ήδη γνωστών. Ό Προγραμματισμός τής ύλης πρέπει νά γίνη κατά τοιούτον τρόπον ώστε έκ τών προηγουμένων ήδη γνωστών ό μαθητής νά όδηγήται άβιάστως είς τό έπόμενον έν μέρει γνωστόν άντικείμενον καί κατά ένα μικρόν μάλλον μέρος αύτοῦ άγνωστου.

-Τά μαθηματικά πρέπει κατά τό δυνατόν νά μήν παρουσιάζωνται ώς μιά συλλογή ξεχωριστών κατά τό μάλλον ή ήττον κεφαλαίων DEPARTMENTALIGATION) άλλ'ώς μία έκτε ής ιεοάρχησις άμοιβαίως σχεδιαζομένων δομών (STRUCTURES).

-Είναι άναγκαίον νά καταβάλλεται έπίμονος προσπάθεια, ώστε νά γίνεται διά πολλών παραδειγμάτων, έποπτείας καί άσκήσεων, πλήρης ή κατανόησις έκάστου έπί μέρους μαθηματικής έννοιας ύφ'έκάστου τοῦμαθητοῦ πρό τής είσαγωγής μιας νέας έννοίας. Είναι άδύνατον, λόγου χάριν, νά άντιληφθοῦν οί μαθηταί τήν έννοιαν τής άνισότητος δύο ποσοτικών μεγεθών πρίν κατανοηθεί πλήρως ή έννοια τής ίσότητος. Γενικά πρό τής είσαγωγής έκάστης νέας έννοίας πρέπει ό Δ. νά είναι βέβαιος ότι ό μαθητής έχει γίνει κάτοχος όλων τών άπαιτουμένων διά τήν μάθησιν αύτής τής έννοίας.

-Αί μαθηματικαί έννοιαι δέν είναι όρθόν νά παρέχωνται έτοιμοι ύπό τοῦ Δ. άλλά διά καταλλήλου διδακτικοῦ χειρισμοῦ νά άνακαλύπτωνται ύπό τών ίδίων τών μαθητών. Οί μαθηταί θά πρέπει νά όδηγοῦνται, ώστε νά σχηματίζουν τάς ίδίας αύτοῦ ίδέας καί νά άνακαλύπτουν τάς μαθηματικάς σχέσεις καί ίδιότητας οί ίδιοι παρά νά έπιβάλλωνται έπ' αύτών έτοιμοι σκέψεις.

Διεπιστώθη άπό έρεύνας ότι ή έφαρμογή τής παιδαγωγικής άρχής τής άνακαλύψεως (DISCOVERY) ύπό τών μαθητών δημιουργεί έντονον διαφέρον είς αύτούς διά τά μαθηματικά, άναπτύσσει θετικήν παρώθησιν καί έπιφέρει βαθείαν ικανοποίησιν είς αύτούς.

-Ό σχηματισμός τών μαθηματικών έννοιών ύπό τών μαθητών δέον όπως γίνεται μέσω πρακτικών ύπ'αύτών δραστηριοτήτων. Ό PIAGET όμιλεί περί τής διαδικασίας τοῦ (REFLECTIVE ABSTRACTION" στοχαστικής

διά τῆς ὁποίας αἱ ἰδιότητες, ἀρχαί, ἔννοιαι, δομαί δέν ἀπορρέουν ἀπό τά πράγματα ἀλλ'ἀπό τούς τρόπους Ἐνεργείας μας ἐπί τῶν πραγμάτων, τάς λειτουργίας (OPERATING), τάς ὁποίας ἐκτελοῦμεν ἐπ' αὐτῶν (ἴσως μᾶλλον ἀπό τούς ποικίλους θεμελιώδεις τρόπους συντονισμοῦ (COORDINATING)(διευθετεῖν) τοιούτων ἐνεργειῶν ἤ λειτουργιῶν: ἑνοποιεῖν θέτειν εἰς τάξιν θέτειν εἰς ἀντιστοιχίαν ἕν πρός ἕν. "UNITINGN", "ORDERING", "PLACCING INTO ONE (CORVESPONDENCE" κ.ά.κ.

Ἡ "REFLECTIVE ABSTRACTION" DERIVES ITS SUBSTANCE ὄχι ἀπό ἀντικείμενα ἀλλ'ἀπό λειτουργίας ἐπιτελουμένας ἐπί ἀντικειμένων (ἀκόμη καί ὅταν τά ἀντικείμενα εἶναι αὐτά καθ'ἑαυτά προϊόντα OF REFLECTIVE ABSTRACTION).

Παράδειγμα: Προκειμένου περί τῆς κατά τό πρῶτον εἰσαγωγῆς τῆς ἐννοίας τοῦ ὄγκου ὁ Δ. θά παρουσιάσῃ κυτία διαφόρων μεγεθῶν ὁμοῦ μέ ξυλίνους κύβους πλευρᾶς π.χ. 1 ἑκατοστομέτρου. Οὕτω οἱ μαθηταί θά καταστῇ δυνατόν νά δοκιμάσουν τίς ἐντυπώσεις των ἐπί τοῦ ὅτι ἕνα κυτίον χωρεῖ περισσοτέρους κύβους ἀπό ἕνα ἄλλο. Εἰς ἕν μετέπειτα στάδιον τοῦτο δύναται νά γίνῃ μέ δοχεῖα καί ὕδωρ.

-Κατά τή διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν εἶναι ἀναγκαία ἡ σύνδεσις μέ ἐποπτείαν καί μάλιστα δι'ἐνεργειῶν κατ'αὐτήν ἀντιπροσωπευομένης ἀπό συγκεκριμένα ἀντικείμενα. Εἶναι γνωστόν ὅτι κατά τόν PIAGET τό 3ον στάδιον ἀναπτύξεως τοῦ σκέπτεσθαι εἰς τό παιδί τό ὁποῖον περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν ἐτῶν 7-11, εἶναι τό στάδιον τῶν συγκεκριμένων λειτουργιῶν καί μόνον μετά τό 11ον ἔτος ἐπιτυγχάνεται μία ἀπελεύθέρωση τῆς σκέψεως (τῶν λογικομαθηματικῶν δομῶν) ἐκ τῆς ἐξαρτήσεως των ἐκ τῆς συγκεκριμένης αἰσθητῆς ἐμπειρίας.

Γενικώτερον δεδομένα ἐρευνῶν δεικνύουν ὅτι ἡ μελέτη τῶν μαθηματικῶν δομῶν (συμβόλων, ἐννοιῶν, ἀρχῶν) δέν πρέπει νά εἶναι τυπική, ἀφηρημένη συμβολική εἰς πρωΐμους ἡλικίας, ἴσως δι'ὅλας τάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ.

-Ὁ Δ. πρέπει νά ἔχῃ ὑπ'ὄψιν του ὅτι ἡ μάθησις γενικῶς, καί εἰδικώτερον ἡ μάθησις εἰς τόν τομέα τῶν μαθηματικῶν δέν εἶναι διόλου μιά ἁπλῆ διαδικασία ἀλλ'ἐξαρτᾶται καί συνδέεται πρός 4 ἀπόψεις ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ εἰς ὅλα τά σχολικά ἔτη, ὡς ἐτόνισε ὁ PIAGET, αἱ ὁποῖαι εἶναι:

α') Ἡ κατευθύνουσα λειτουργία τῆς γλώσσης, β) ὁ σχηματισμός ἐννοιῶν, γ) ἡ μετάφρασις τῶν συγκεκριμένων ἐμπειριῶν εἰς γλωσσικούς καί συμβολικούς ὅρους, καί δ') ἡ ἐξέλιξις τοῦ λογικῶς σκέπτεσθαι

-Ἡ ὅλη διδακτική ἐργασία εἰς τά μαθηματικά θά πρέπει νά γίνεται μακράν ἀπό τήν παλαιάν μέθοδον τῆς ἀπαγωγικῆς ἀπομνημονεύσεως καί ἐφαρμογῆς ἀρχῶν καί κανόνων δογματικῶς τιθεμένων. Οἱ κανόνες θά ἀναπτύσσωνται ἐνῷ ἡ ἐργασία θά χωρῆ ἐπαγωγικῶς ἀπό συγκεκριμένας παρατηρήσεις, ἐμπειρίας, πραγματικάς καταστάσεις. Πρέπει νά τίθενται τά ἐρωτήματα μᾶλλον καί μέσῳ εὑρετικῆς διερευνήσεως διδασκάλων καί μαθητῶν ἐπ'αὐτῶν τῶν ἐρωτημάτων, παρά ὡς ἐκτίθενται δογματικῶς αἱ ἀρχαί. Εἰς τάς μικροτέρας μάλιστα τάξεις ἡ ὅλη ἐργασία κατά κανόνα θά πρέπει νά χωρῆ ἐμπειρικῶς, ἄνευ χρήσεως ὁρισμῶν καί κανόνων.

-Πρέπει, ἐν τούτοις, νά ἔχῃ ὑπ'ὄψιν του ὁ Δ. ὅτι ἡ ἀπωτέρα ἐπιδίωξις τῆς διδ/λίας τῶν μαθηματικῶν εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ ἀπό τό οἰκεῖον καί συγκεκριμένον, προκειμένου νά ἀναπτύξῃ τήν ἱκανότητα χειρισμοῦ ἀριθμῶν συμβόλων, ἐννοιῶν εἰς τό ἐπίπεδον τῶν ἀφηρημένων λειτουργιῶν.

-Οἱ μαθηταί "μανθάνουν" πολλά πράγματα χωρίς πράγματι νά τά κατανοοῦν ἐπακριβῶς καί τοῦτο εἶναι δυνατόν νά ἐξ,απατήσῃ τόν Δ.

-Ὁ Δ. δέον ὅπως μή ἐπαναπαύεται καί ἐμπιστεύεται εἰς τόν αὐτοματισμόν οἱωνδήποτε μαθηματικῶν λειτουργιῶν καί ἐνεργειῶν, αἱ ὁποῖαι ὅμως δέν ἔχουν πρίν ἐπαρκῶς κατανοηθῆ καί ἀφομοιωθῆ.

-Ἡ παιδαγωγική ἀρχή τῆς ἐξατομικεύσεως πρέπει νά εὕρῃ εὐρεῖαν ἐφαρμογήν εἰδικώτερον προκειμένου διά τήν διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον καθόσον ὑπάρχουν εὐρεῖαι ἀτομικαί διαφοραί εἰς τήν καθόλου νοημοσύνην, εἰς τήν ἀριθμητικήν ἱκανότητα, εἰς τήν μηχανικήν μνήμην - εἰς τό στάδιον ἀκόμη ἀναπτύξεως τοῦ σκέπτεσθαι εἰς τούς μαθητάς τῆς αὐτῆς ἡλικίας ὡς καί εἰς τήν προπαιδείαν τήν ὁποίαν ἔχουν λάβει ἤ τήν βοήθειαν τήν ὁποίαν λαμβάνουν οὗτοι παρά τοῦ οἰκογενειακοῦ των περιβάλλοντος(καί ὁ ἴδιος ὁ PIAGET, τόσον ἀποκλειστικός εἰς τόν καθορισμόν τῶν σταδίων τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως εἰς τό παιδί δέχεται, ἐν τούτοις, ὅτι ὁ ρυθμός προόδου μέσῳ τῶν σταδίων δύναται νά ἐπιταχυνθῆ ἤ ἐπιβραδυνθῆ τοῦτον ἐξαρτημένον ἐκ τῆς ἐμπειρίας ἑκάστου ἀτόμου. Τό ἔτος 1961 γράφει: "Μόνον ἡ τάξις

ἡ σειρὰ τῆς διαδοχῆς εἶναι σταθερά. Ἐν τούτοις, δυνάμεθα νὰ γίνωμεν μάρτυρες ἀναρριθμήτων ἐπιταχύνσεων ἢ ἐπιβραδύνσεων ἐκ λόγων ἐκπαιδεύσεως (πολιτιστικῶν) ἢ ἀποκτημένης ἐμπειρίας"). Ἐξ ἄλλου δέον ὅπως ληφθῇ ὑπ'ὄψιν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ὅτι αἱ μαθήτριαι κατὰ μέσον ὅρον ὑπολείπονται πως τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἱκανότητα τὰ ὡς καὶ εἰς τὸ διαφέρον διὰ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὰς συναφεῖς ἐπιδόσεις. Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ γεγονότος αὐτοῦ προσανατολίζει πρὸς ὡρισμένην διαφοροποίησιν τῶν σχετικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐνεργειῶν τοῦ διδασκάλου τῆς σχολικῆς τάξεως. σ

-Αἱ ἀσκήσεις δέν πρέπει νὰ εἶναι αἱ αὐταὶ ἀκριβῶς δι'ὅλους τοὺς μαθητὰς μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς δυσχερείας πρὸς λύσιν των. Ἴσως θὰ ἠδύνατο νὰ γίνεται ἐπιλογὴ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκ μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ παρουσιαζομένων ἀσκήσεων ἐκείνων αἱ ὁποῖαι συστοιχοῦν πρὸς τὰς δυνατότητας ἑκάστου. Γενικῶς δέον ὅπως καταβάλλεται κάθε προσπάθεια ὥστε νὰ μὴ ὁδηγῆται κατ'ἐπανάληψιν ὁ μαθητὴς εἰς ἀποτυχίας καὶ κατὰ συνέπειαν δοκιμάζη τὸ ἀντίστοιχον ἀρνητικὸν αἴσθημα. Αἱ ἔρευναι ἔχουν δείξει σχετικῶς θετικὴν συνάφειαν μεταξὺ ὑψηλῆς ἢ χαμηλῆς ἐπιδόσεως εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τῆς ἀντιστοίχως θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς στάσεως τῶν μαθητῶν εἰς ταῦτα προερχομένης ταύτης καὶ πάλιν ἀντιστοίχως ἐκ μονίμων αἰσθημάτων ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας.

-Ἐκ μελετῶν ἔχει δειχθεῖ ὅτι θετικὰς στάσεις ἔναντι τοῦ μαθήματος τῶν Μαθηματικῶν δημιουργεῖ ὁ ἐνθουσιώδης εἰς τοῦτο διδάσκαλος, ὁ παρουσιάζων γνήσιον διαφέρον διὰ τὸ μάθημα, ὁ ἔχων ἔνστονον ἐπιθυμίαν νὰ τὸν κατανοοῦν οἱ μαθηταί του καὶ ὁ ἀσκῶν ἐπαρκῆ ἔλεγχον ἐπὶ τῆς σχολικῆς τάξεως χωρὶς νὰ εἶναι αὐστηρός. Αἱ ἔρευναι ἔχουν δείξει ὅτι αἱ τάξεις Ε΄ καὶ ΣΤ΄ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἶναι αἱ πλέον κρίσιμοι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν στάσεων -θετικῶν ἢ ἀρνητικῶν- ἔναντι τοῦ μαθήματος αἱ ὁποῖαι παραμένουν μετὰ ταῦτα μονιμοποιούμεναι.

- Τὰ παρουσιάζόμενα πρὸς λύσιν ἑκάστοτε προβλήματα ἀριθμητικῶς δέον ὅπως ἀντικατοπτρίζουν προβληματικὰς καταστάσεις ἐκ τῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν, ὥστε αὐταὶ νὰ εἶναι ἀπολύτως σαφεῖς εἰς τὴν συνείδησίν των. Πρέπει τὰ προβλήματα τῶν μαθηματικῶν νὰ παρουσιάζουν τὸ πλεῖστον

συγκεκριμένας θέσεις καί νά ἐκφράζωνται δι'αὐτῶν κοινωνικαί καταστάσεις ζωῆς μέ τάς ὁποίας οἱ διδασκόμενοι εἶναι οἰκεῖοι.

-Εἶναι ἀνάγκη νά ἀσκηθοῦν οἱ ἴδιοι οἱ μαθηταί εἰς τήν διά τῆς φαντασίας καί λογικῆς των διατύπωσιν ἰδίων προβλημάτων, νά βοηθηθοῦν ὅπως θέτουν δεδομένα, ἀξιολογοῦν λύσεις καί ἐκμεταλεύονται ἀναλόγως τά ἀποτελέσματα.

- Νά γίνεται ἐθισμός τῶν μαθητῶν εἰς τήν τεχνικήν λυσεως τῶν προβλημάτων ὡς λόγου χάριν, ἀκολούθως:

α) πλήρη κατανόησιν τοῦ ἐν ὄψει προβλήματος (πρός τοῦτο ἡ διατύπωσίς των πρέπει νά εἶναι ἀπολύτως σαφής).

β) ἐπισήμανσις γνωστῶν καί ἀγνώστων στοιχείων, γ) ἐπισήμανσις καί καθορισμός τῶν ἐπί μέρους εἰδικῶν ἐρωτημάτων καί τῶν διδομένων ἀπαντήσεων εἰς ταῦτα δι'ἰδιαιτέρων πράξεων κ.ο.κ.

-Νά παροτρύνωνται οἱ μαθηταί ὥστε νά ἀναζητοῦν καί νά ἐξευρίσκουν περισσοτέρας τοῦ ἑνός τρόπους λύσεως ἑκάστου μαθηματικοῦ προβλήματος καί νά ἀξιολογῶνται αὗται ἀπό διαφόρους ἀπόψεις.

-Εἰδικώτερον ἡ ἐκμάθησις τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων πρέπει νά χωρῆ προοδευτικῶς κατά τάς ἀκολούθους φάσεις:

α) ἐμπειρικῶς μέσω συγκεκριμένων κατ'ἀρχήν καί ἡμισυγκεκριμένων κατ' ἀκολουθίαν ἀντικειμένων. β) ἀπό μνήμης διά χρήσεως μονοψηφίων, διψηφίων, τριψηφίων ἀριθμῶν. γ) Γραπτῶς κατά περισσότερον συστηματικόν "μαθηματικόν" τρόπον.

-Διά τήν ἀσφαλεστέραν κατανόησιν τῶν μαθηματικῶν πράξεων εἰς τά κλάσματα δέον ὅπως ἀντί θεωρητικῶν ὁρισμῶν καί κανόνων γίνεται εὐρυτάτη χρῆσις καταλλήλου ἀποπτικοῦ ὑλικοῦ ὑπό τῶν μαθητῶν προετοιμαζομένου, ὡς μάλιστα εἶναι κύκλοι ἤ κυκλικοί τομεῖς διαφόρων μεγεθῶν καί χρωμάτων ἐκ χαρτονίου, ταινίαι κ.ἄ.

-Ἡ Γεωμετρία εἰς ὅλας τάς τάξεις νά μή διδάσκεται ὡς ἓν χωριστόν μάθημα, συνήθως κατόπιν τῆς ἀριθμητικῆς διδασκόμενον, ἀλλά νά παρεμβάλλεται καταλλήλως μεταξύ τῶν ἀριθμητικῶν διδακτικῶν ἑνοτήτων καί ἡ ὅλη ἐργασία εἰς αὐτήν νά γίνεται πάντοτε μέ πραγματικά ἀντικείμενα καί συναφεῖς πραγματικάς ἐνεργείας (μετρήσεις χώρου,

σχετικαί κατασκευαί κ.ἄ.).

-Εἰς τά ἀντικείμενα τῆς Γεωμετρίας, εἰδικῶς διά τό Δημοτικόν Σχολεῖον, σημαντικόν ρόλον παίζει ἡ προσεκτική ὑπό τῶν μαθητῶν παρατήρησις καί λεπτομερής καί ἀκριβής περιγραφή τῶν σχημάτων τῶν σωμάτων.

-Ἔρευναι ἔχουν δείξει ὅτι ἕνα μεγάλο ποσοστόν λαθῶν εἰς τά μαθηματικά ὀφείλεται εἰς μή ἐπαρκῆ ὑπό τοῦ μαθητοῦ κατανόησιν τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων καί συναφῶν χειρισμῶν τῶν ἀριθμητικῶν συμβόλων.

-Οἱ μαθηταί δέον ὅπως ἀσκοῦνται εἰς τήν τεχνικήν τοῦ προσωπικοῦ ἐλέγχου τῆς ἐργασίας των, τῆς αὐτοδιορθώσεως καί τῆς αὐτοαξιολογήσεως.

-Τά ὑπό τῶν μαθητῶν γενόμενα σφάλματα εἰς τά μαθηματικά εἶναι ἀνάγκη ὅπως μελετῶνται καί ὑπό τῶν ἰδίων καί ὑπό τοῦ διδάσκου, ὁ δεύτερος δέ οὗτος πρέπει νά τά βλέπῃ ὡς μέσον κατανοήσεως τοῦ "μαθηματικῶς σκέπτεσθαι" ἑκάστου μαθητοῦ του.

-Ἐπιβάλλεται ἐπίμονος ἄσκησις μέχρι σχεδόν αὐτοματοποιήσεως ὑπό. τῶν μαθητῶν τῶν ἀντικειμένων τῆς μηχανικῆς ἀριθμητικῆς, ὡς εἶναι, λόγου χάριν, ἡ ἐκμάθησις τοῦ Πυθαγορείου πίνακος.

Ὁ Διδάσκαλος δέον ὅπως πλήν τοῦ ἐκ τῶν προτέρων προγραμματισμοῦ-προσεκτικοῦ, ἀναλυτικοῦ καί καταλλήλου- τῆς μαθηματικῆς ὕλης, ἐπιλέγει προσεκτικῶς καί τάς προσφερομένας πρός λύσιν ἑκάστοτε ἀσκήσεις καί προβλήματα καί προκαθορίζει ἀκριβῶς τούς τρόπους παρουσιάσεως τοῦ ἐπί μέρους ἀντικειμένων.

-Θά ἦτο εὐχῆς ἔργον νά καθωρίζετο ἡ ἡλικία ὅπου ἕκαστος μαθητής εἶναι "ἕτοιμος" νά δεχθῇ τήν μάθησιν τῶν διαφόρων ἐπί μέρους μαθηματικῶν ἀντικειμένων.

Τῆς εἰσηγήσεως ἐπηκολούθησε συζήτησις μεταξύ τῶν Συμβούλων μελῶν τοῦ Τμήματος.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι ἡ μαθηματική σκέψις ἀναπτύσσεται δυνάμει τῆς φυσικῆς, ἀ PRIORI (πάσης ἐμπειρίας), ἰδιότητος τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ παιδιοῦ νά διακρίνῃ μεγέθη καί ποσότητας. Ἀκόμη καί τό μικρό παιδί εἶναι εἰς θέσιν νά διακρίνῃ αὐτοῦ τοῦ εἴδους τάς σχέσεις.

'Από τῆς εἰσόδου τοῦ μαθητοῦ εἰς τήν σχολικήν ζωήν εἶναι ἀνάγκη καί εἶναι δυνατόν νά ἐπιδιώκεται ὁ σχηματισμός ἀφηρημένων ἀριθμητικῶν ἐννοιῶν μέ βάσιν τήν ἄμεσον παρατήρησιν συγκεκριμένων πραγμάτων διαφόρων εἰδῶν.

Τό ἀριθμητικόν σύστημα τῶν συνόλων εἰσαγόμενον εἰς τήν Α΄τάξιν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εὐκολύνει τήν ἀνάπτυξιν τῆς ἀριθμητικῆς σκέψεως καί τήν ἀποκόλλησιν αὐτῆς ἀπό τά συγκεκριμένα ὑλικά ἀντικείμενα.

'Ο λογαριασμός μέ τόν νοῦν ἀποτελεῖ τήν βάσιν τῆς ὅλης ἐργασίας εἰς τήν ἀριθμητικήν προσπάθειαν καί πρέπει νά καταλαμβάνη ἀνάλογον θέσιν κατά τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς ἀριθμητικῆς.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν, ὁ πρόεδρος κ. Σπυρ. Παγιατάκης, λαβών τόν λόγον ἐκθέτει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις του:

1) 'Η ὅλη εἰσήγησις στηριχθεῖσα εἰς τάς διά τῶν ὑπ'ἀριθμ. 9-3-76 καί 1-4-76 πράξεων ληφθείσας ἐπί τοῦ θέματος ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου τούτου, ἐμφανίζει, ἀφ'ἑνός μέν τήν δέουσαν πληρότητα, ἀφ'ἑτέρου δέ τήν ἀπαραίτητον σαφήνειαν καί πληρότητα.

2) "Εχω ἐνδοιασμούς τινας ὡς πρός τήν γενίκευσιν τῆς ἀπαιτήσεως πρός ἀνάπτυξιν τῆς μαθηματικῆς σκέψεως καθ'ὁμοιόμορφον τρόπον εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί τοῦτο ἕνεκα τῶν διαφορῶν πού ἐμφανίζει ἡ στάσις τοῦ παιδιοῦ ἔναντι τοῦ ἀριθμοῦ καί τῶν δι' αὐτῶν ἐπισημαινομένων ποσοτήτων καί σχέσεων, κατά τάς διαφόρους φάσεις τῆς ἐξελίξεως του. Αἱ περίφημοι ἔρευναι τοῦ I. PIAGET ἐπί τοῦ θέματος τούτου (L'ENLANT ET LE NOBRE, LA NOTION DES QUANTITES CHEZ L'ENFANT κ.λ.π.).) εἶναι ἐπί τοῦ σημείου τούτου ἀρκούντως διαφωτιστικαί. Διά τόν λόγον τοῦτον φρονῶ, ὅτι εἰς τήν ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ διατύπωσιν του τοῦ σκοποῦ, καί ὡς συνέχεια τῆς φράσεως , "Σκοπός .....εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς μαθηματικῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ" πρέπει νά προστεθῇ ἡ φράσις "ἀναλόγως τῆς βαθμίδος καί τῆς ἰδιομορφίας τῆς ἑκάστοτε διανοητικῆς ἐξελίξεώς του". 'Επίσης προτείνω νά

ἀπαλειφθῇ ἡ φράσις περί "χρησιμοποιήσεως τῶν διανοητικῶν καί δημιουργικῶν του δυνάμεων, διότι ὅλα σχεδόν τά μαθήματα ἀποβλέπουν εἰς τοῦτο. Γενικότερον φρονῶ, ὅτι ὁ σκοπός τῆς διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν πρέπει νά ἀναμορφωθῇ κατά τρόπον, ὥστε νά μή ἐμφανίζῃ τρωτά σημεῖα ἢ ἀσάφειαν. Ὡς πρός τούς εἰδικωτέρους στόχους τοῦ μαθήματος ἀποδίδω ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῆς νοερᾶς ὑπολογιστικῆς ἱκανότητας διότι τοῦτο ἀπαιτοῦν αἱ ἄμεσαι ἀνάγκαι τῆς ζωῆς. Εἶναι ἐν προκειμένῳ χαρακτηριστική ἡ περίπτωσις προσώπων ἀγραμμάτων τά ὁποῖα πολλάκις ἐμφανίζονται ὑπερτεροῦντα εἰς τήν νοεράν ὑπολογιστικήν ἱκανότητα ἔναντι τῶν πεπαιδευμένων κατά τάς ἀγοράς καί πωλήσεις. Αὐτή ἡ ἱκανότης πρός νοερόν ὑπολογισμόν προέρχεται ἀπό τήν μακράν ἕξιν νά ἐντυπώνονται τούς ἀριθμούς (ὡς σύμβολα ποσοτήτων) εἰς τό πνεῦμα των, νά συγκρίνουν τούς μέν πρός τούς δέ καί νά τούς ἀναλύουν. Ἐπειδή ἀγνοοῦν τήν πρακτικήν τῆς γραπτῆς ἀριθμητικῆς πράξεως, αὐτοσχεδιάζουν καί καταφεύγουν εἰς διαφόρους συνδυασμούς διά νά ἐπιτύχουν τό ἀποτέλεσμα εἰς τό ὁποῖον ἀποβλέπουν. Οὕτω, χωρίς νά τό γνωρίζουν, ἀσκοῦν νοερῶς τήν ὑπολογιστικήν των ἱκανότητα.

Ἐξ ἄλλου, ἡ δυσκολία τήν ὁποίαν συναντοῦν οἱ πεπαιδευμένοι νά λύσουν νοερῶς καί ἁπλᾶ ἀκόμη προβλήματα, ὀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τήν παντελῆ, σχεδόν ἔλλειψιν ἀσκήσεως εἰς τόν τρόπον τοῦτον τοῦ ὑπολογισμοῦ.

Ἐκ τῶν διαπιστώσεων τούτων προκύπτει ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τόν νοερόν ὑπολογισμόν. Βεβαίως τοῦτο ἠμπορεῖ νά γίνει μόνον ὅταν ἐμπεδωθοῦν αἱ βασικαί μαθηματικαί ἔννοιαι ἐπί ὑλικῶν ποσοτήτων. Ἂς μή λησμονῆται, ὅτι ἐπί ἀρκετόν χρόνον ἡ μαθηματική σκέψις τοῦ παιδιοῦ εἶναι δεσμία τῶν ὑλικῶν ποσοτήτων συγκεκριμένων ἀντικειμένων καί ὅτι δέν εἶναι τόσον εὐχερές ὅσον μερικοί νομίζουν νά ἀναχθῇ ἀποτόμως τό μικρό παιδί ἀπό τήν συγκεκριμένην ποσότητα εἰς τήν συμβολικήν ἐκσημάνδιν αὐτῆς, εἰς τόν ἀφηρημένον ἀριθμόν 2,3,5 κ.λ.π. Ἡ ἀναδόμησις αὐτή διά τῆς ὁποίας ἀπαγκιστροῦται βαθμηδόν ἡ σκέψις τοῦ παιδιοῦ ἀπό τάς ὑλικάς ποσότητας εἰς τά ἀριθμητικά σύμβολα εἶναι ἔργον ἐκτάκτου λεπτότητος καί προσοχῆς. Μόνον δέ ὅταν εἰμεθα βέβαιοι, ὅτι τό παιδί ἀπέκτησε τήν ἱκανότητα νά ὑπολογίζῃ ἐπί νοερῶν ποσοτήτων (καί ὄχι μόνον ἐπί τῶν ὑλικῶν ἀντικειμένων) ἠμποροῦμεν νά καλλιεργή-

σωμεν τό εἶδος τοῦτο τῆς ἀσκήσεως τό τόσον ἀπαραίτητον διά τήν ζωήν

Μεθ'ὅ , παρελθούσης τῆς ὥρας λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠΥΡ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ γραμματεύς

Σ/ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 63 η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 24ην Αὐγούστου, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 9 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν εἰς τακτικήν συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ Συμβούλου Α΄, Σπυρ. Παγιατάκη καί τῶν θεμ. Βαρδάκη, Κων. Πασσάκου, Δημ. Ἀνδριοπούλου, Βασ. Κονιδιτσιώτη καί Νικ. Βλουτίδη, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σ.Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως.

"Μεθοδικαί Ὁδηγίαι Ἀριθμητικῆς καί Γεωμετρίας".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής σύμβουλος Β΄ Κων/νος Πασσάκος ἐκθέτει τά ἀκόλουθα:

Γενικαί μεθοδικαί ὁδηγίαι καί παρατηρήσεις.

1. Τά μαθηματικά πρέπει κατά τό δυνατόν νά μή παρουσιάζωνται ὡς μία συλλογή ξεχωριστῶν κατά τό μᾶλλον ἢ ἧττον κεφαλαίων ἀλλ' ὡς μία ἐντενής ἱεράρχησις ἀμοιβαίως σχετιζομένων δομῶν (STRUCTURES).

2. Εἶναι ἀνάγκη ἡ ὕλη τοῦ μαθήματος νά ἱλιμανωθῇ ὑπό τοῦ διδασκάλου ὑπό αὐστηράν ἀκολουθίαν τῶν ἐπί μέρους ἀντικειμένων, νά μεθοδευθοῦν προσεκτικῶς καί κατά τρόπον ἀναλυτικόν αἱ διάφοροι ἐπί μέρους περιπτώσεις, ὥστε ἑκάστη ἑπομένη ἐξ αὐτῶν νά παρουσιάζῃ ἓν ἐπί πλέον νέον μερικόν στοιχεῖον πλησίον τῶν ἤδη γνωστῶν καί οὕτω ὁ μαθητής νά ὁδηγῆται ἀβιάστως καί μέ σχετικήν εὐχέρειαν ἀπό τῆς μιᾶς ἑνότητος εἰς τήν ἑπομένην.

3. Ἐπιβάλλεται ὅπως καταβάλλεται ἐπίμονος προσπάθεια, ὥστε νά γίνεται διά πολλῶν παραδειγμάτων, ἐποπτείας καί ἀσκήσεων πλήρης ἡ κατανόησις ἑκάστης ἐπί μέρους μαθηματικῆς

./.

ἐννοίας ὑφ' ἑκάστου τῶν μαθητῶν πρό τῆς εἰσαγωγῆς μιᾶς νέας ἐννοίας. Εἶναι ἀδύνατον, λόγου χάριν, νά ἀντιληφθοῦν οἱ μαθηταί τήν ἔννοιαν τῆς ἀνισότητος δύο ποσοτικῶν μεγεθῶν πρίν κατανοηθῇ πλήρως ἡ ἔννοια τῆς ἰσότητος.

4) Δέν εἶναι ὀρθόν αἱ μαθηματικαί ἔννοιαι νά παρέχωνται ἕτοιμοι ὑπό τοῦ διδασκάλου ἀλλά διά καταλλήλου διδακτικοῦ χειρισμοῦ νά ἀνακαλύπτωνται ὑπό τῶν ἰδίων τῶν μαθητῶν. Οὗτοι θά πρέπει νά ὁδηγῶνται, ὥστε νά σχηματίζουν τάς ἰδίας αὐτῶν ἰδέας καί νά ἀνακαλύπτουν σχέσεις καί ἰδιότητας οἱ ἴδιοι παρά νά ἐπιβάλλωνται ἐπ' αὐτῶν ἕτοιμοι σκέψεις. Ἐξ ἄλλου ἀπό ἐρεύνας ἔχει δειχθῇ ὅτι ἡ παιδαγωγική ἀρχή τῆς ἀνακαλύψεως (DISCOVERY) δημιουργεῖ ἔντονον διαφέρον εἰς αὐτούς διά τά μαθηματικά καί ἀναπτύσσει θετικήν παράθησιν πρός ταῦτα.

5. Διά τόν ἐπαρκῆ σχηματισμόν τῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν ὑπό τῶν μαθητῶν δέν ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ παρουσία συναφοῦς ἐποπτείας ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖος ὁ χειρισμός ἀντικειμένων ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν μαθητῶν καί αἱ ἐπ' αὐτῶν πρακτικαί δραστηριότητες μέ ἀπωτέραν πάντοτε κατεύθυνσιν πρός τά σύμβολα. Προκειμένου, λόγου χάριν, περί τῆς κατά πρῶτον εἰσαγωγῆς τῆς ἐννοίας τοῦ ὄγκου ὁ διδάσκαλος θά παρουσιάσῃ κυτία διαφόρων μεγεθῶν ὁμοῦ μέ ξυλίνους κύβους πλευρᾶς π.χ. 1 ἑκατοστομέτρου. Οὕτω οἱ μαθηταί διά καταλλήλων χειρισμῶν θά κατασταῖ δυνατόν νά δοκιμάσουν τάς ἐντυπώσεις των ἐπί τοῦ ὅτι ἕνα κυτίον χωρεῖ περισσοτέρους κύβους ἀπό ἕνα ἄλλο. Εἰς ἕν μετέπειτα στάδιον τοῦτο δύναται νά γίνῃ μέ δοχεῖα καί ὕδωρ.

6. Δεδομένου ὅτι ἡ σκέψις τῶν μαθητῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου παρουσιάζει ἐν γένει ἐξάρτησιν ἐκ τῆς συγκεκριμένης αἰσθητῆς ἐμπειρίας ἡ διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν πρέπει νά γίνεται μέ ἀφετηρίαν καί βάσιν αὐτήν τήν ἐμπειρίαν.

7. Ἡ ὅλη διδακτική ἐργασία εἰς τά μαθηματικά θά πρέπει νά γίνεται μακράν ἀπό τήν παλαιάν μέθοδον τῆς ἀπαγωγικῆς ἀπομνημονεύσεως καί ἐφαρμογῆς ἀρχῶν καί κανόνων δογματικῶς τιθεμένων. Οἱ κανόνες θά ἀναπτύσσωνται ἐνῷ ἡ ἐργασία θά χωρῇ ἐπαγωγικῶς ἀπό συγκεκριμένας παρατηρήσεις, ἐμπειρίας, πραγματικάς καταστάσεις. Πρέπει νά τίθενται τά ἐρωτήματα μᾶλλον καί μέσῳ εὑρετικῆς διερευνήσεως (HEURISTIC) διδασκάλων καί μαθητῶν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐρωτημάτων παρά νά ἐκτίθενται δογματικῶς αἱ ἀρχαί. Εἰς τάς μικροτέρας μάλιστα τάξεις ἡ ὅλη ἐργασία κατά κανόνα θά πρέπει νά χωρῇ ἐμπειρικῶς, ἄνευ χρήσεως ὁρισμῶν καί κανόνων.

./.

8. Ὁ διδάσκαλος εἰς κάθε στιγμὴν πρέπει νά ἔχῃ κατά νοῦν ὅτι ἡ ἀπωτέρα ἐπιδίωξις τῆς διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ ἀπό τό οἰκεῖον καί συγκεκριμένον, προκειμένου νά ἀναπτύξῃ τήν ἱκανότητα χειρισμοῦ ἀριθμῶν, συμβόλων, ἐννοιῶν εἰς τό ἐπίπεδον τῶν ἀφηρημένων λειτουργιῶν.

9. Εἶναι δυνατόν ὁ διδάσκαλος νά ἐξαπατηθῇ ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ μαθηταί "μανθάνουν" πολλά πράγματα χωρίς πράγματι νά τά κατανοοῦν ἐπαρκῶς. Τοῦτο εἶναι δυνατόν νά συμβῇ καί εἰδικώτερον εἰς τά μαθηματικά.

10. Ὁ διδάσκαλος δέον ὅπως μή ἐπαναπαύεται καί ἐμπιστεύεται εἰς τόν αὐτοματισμόν οἱωνδήποτε μαθηματικῶν λειτουργιῶν καί ἐνεργειῶν, αἱ ὁποῖαι ὅμως δέν ἔχουν ἐπαρκῶς κατανοηθῇ καί ἀφομοιωθῇ.

11. Ἡ παιδαγωγική ἀρχή τῆς ἐξατομικεύσεως πρέπει νά εὕρῃ εὐρεῖαν ἐφαρμογήν εἰδικώτερον προκειμένου διά τήν διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον, καθόσον ὑπάρχουν εὐρεῖαι ἀτομικαί διαφοραί εἰς τήν καθόλου νοημοσύνην, εἰς τήν ἀριθμητικήν ἱκανότητα, εἰς τήν μηχανικήν μνήμην, εἰς τό στάδιον ἀκμῆς ἀναπτύξεως τοῦ σκέπτεσθαι εἰς τούς μαθητάς τῆς αὐτῆς ἡλικίας ὡς καί εἰς τήν προπαιδείαν τήν ὁποίαν ἔχουν λάβει ἤ τήν βοήθειαν τήν ὁποίαν λαμβάνουν οὗτοι παρά τοῦ οἰκογενειακοῦ των περιβάλλοντος. Ἐξ ἄλλου ἂς ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ μαθήτριαι κατά μέσον ὅρον ὑπολείπονται πως τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀριθμητικήν ἱκανότητα ὡς καί εἰς τό διαφέρον διά τό μάθημα τοῦτο καί κατά συνέπειαν εἰς τάς συναφεῖς ἐπιδόσεις. Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ γεγονότος αὐτοῦ προσανατολίζει πρός ὡρισμένην διαφοροποίησιν τῶν σχετικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐνεργειῶν τοῦ διδασκάλου ἐντός τῆς αὐτῆς σχολικῆς τάξεως.

12. Αἱ ἀσκήσεις δέν πρέπει νά εἶναι αἱ αὐταί ἀκριβῶς δι' ὅλους τούς μαθητάς, μάλιστα ἀπό τῆς ἀπόψεως τῆς δυσχερείας πρός λύσιν των. Ἴσως θά ἠδύνατο νά γίνεται ἐπιλογή ὑπό τῶν μαθητῶν ἐκ μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ παρουσιαζομένων ἀσκήσεων, ἐκείνων αἱ ὁποῖαι συστοιχοῦν πρός τάς δυνατότητας ἑκάστου. Γενικῶς δέον ὅπως καταβάλλεται προσπάθεια, ὥστε νά μή ὁδηγῆται κατ' ἐπανάληψιν ὁ μαθητής εἰς ἀποτυχίας καί κατά συνέπειαν νά δοκιμάζῃ τό ἀντίστοιχον ἀρνητικόν αἴσθημα.

13. Ἐκ μελετῶν ἔχει δειχθῇ ὅτι θετικάς στάσεις ἔναντι τοῦ μαθήματος τῶν μαθηματικῶν δημιουργεῖ ὁ ἐνθουσιώδης εἰς τοῦτο διδάσκαλος, ὁ παρουσιάζων γνήσιον διαφέρον διά τό μάθημα, ὁ ἔχων ἔντονον ἐπιθυμίαν νά τόν κατανοοῦν οἱ μαθηταί

./.

του καί ὁ ἀσκῶν ἐπαρκῆ ἔλεγχον ἐπί τῆς σχολικῆς τάξεως χωρίς νά εἶναι αὐστηρός. Αἱ ἔρευναι ἔχουν δείξει ὅτι αἱ Ε΄ καί Στ΄ τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἶναι αἱ πλέον κρίσιμοι διά τήν ἀνάπτυξιν στάσεων-θετικῶν ἤ ἀρνητικῶν- ἔναντι τοῦ μαθήματος, αἱ ὁποῖαι παραμένουν μετά ταῦτα μονιμοποιούμεναι.

Ι4. Τά παρουσιαζόμενα πρός λύσιν ἐνίοτε προβλήματα ἀριθμητικῆς δέον ὅπως ἀντικατοπτρίζουν προβληματικάς καταστάσεις ἐκ τῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν, ὥστε αὐταί νά εἶναι ἀπολύτως σαφεῖς εἰς τήν συνείδησίν των. Πρέπει τά προβλήματα τῶν μαθηματικῶν νά παρουσιάζουν τό πλεῖστον συγκεκριμένας θέσεις καί νά ἐκφράζωνται δι' αὐτῶν κοινωνικαί καταστάσεις ζωῆς, μέ τάς ὁποίας οἱ διδασκόμενοι εἶναι οἰκεῖοι.

Ι5. Οἱ ἴδιοι ὁ μαθηταί πρέπει νά ἀσκοῦνται καί νά κατευθύνωνται εἰς τήν διά τῆς φαντασίας καί λογικῆς των διατύπωσιν ἰδίων προβλημάτων· νά βοηθηθοῦν ὅπως αὐτοί θέτουν τά δεδομένα, ἀξιολογοῦν λύσεις καί ἐκμεταλλεύωνται ἀναλόγως τά ἀποτελέσματα.

Ι6. Νά γίνεται ἐθισμός τῶν μαθητῶν εἰς τήν τεχνικήν λύσεως προβλημάτων ὡς, λόγου χάριν, ἀκολούθως: α΄) πλήρης κατανόησις τοῦ ἐν ὄψει προβλήματος (πρός τοῦτο ἡ διατύπωσίς του πρέπει νά εἶναι ἀπολύτως σαφής), β΄) ἐπισήμανσις γνωστῶν καί ἀγνώστων στοιχείων, γ΄) ἐπισήμανσις καί καθορισμός τῶν ἐπί μέρους εἰδικῶν ἐρωτημάτων καί τῶν δεδομένων ἀπαντήσεων εἰς ταῦτα δι' ἰδιαιτέρων πράξεων κ.ο.κ.

Ι7. Οἱ μαθηταί δέον ὅπως παρωτρύνωνται, ὥστε νά ἀναζητοῦν καί νά ἐξευρίσκουν περισσοτέρους τοῦ ἑνός τρόπους λύσεως ἑνίοτου μαθηματικοῦ προβλήματος καί νά ἀξιολογῶνται αὐταί ἀπό διαφόρους ἀπόψεις.

Ι8. Ἡ ἐκμάθησις τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων εἰδικώτερον πρέπει νά χωρῇ προοδευτικῶς κατά τάς ἀκολούθους φάσεις: α΄) ἐμπειρικῶς μέσῳ συγκεκριμένων κατ' ἀρχήν καί ἡμισυγκεκριμένων κατ' ἀκολουθίαν ἀντικειμένων. β΄) ἀπό μνήμης διά χρήσεως μονοψηφίων, διψηφίων, τριψηφίων ἀριθμῶν. γ΄) γραπτῶς κατά περισσότερον συστηματικόν "μαθηματικόν" τρόπον.

Ι9. Διά τήν ἀσφαλεστέραν κατανόησιν τῶν μαθηματικῶν πράξεων εἰς τά κλάσματα δέον ὅπως ἀντί θεωρητικῶν ὁρισμῶν καί κανόνων γίνεται εὐρυτάτη χρῆσις καταλλήλου ἐποπτικοῦ ὑλικοῦ

./.

ὑπό τῶν μαθητῶν προετοιμαζομένου, ὡς μάλιστα εἶναι κύκλοι ἢ κυκλικοί τομεῖς διαφόρων μεγεθῶν καί χρωμάτων ἐκ χαρτονίου, ταινίαι κ.ἄ.

20. Ἡ Γεωμετρία εἰς ὅλας τάς τάξεις νά μή διδάσκεται ὡς ἕν ξεχωριστόν μάθημα, συνήθως κατόπιν τῆς ἀριθμητικῆς διδασκόμενον, ἀλλά νά παρεμβάλλεται καταλλήλως μεταξύ τῶν ἀριθμητικῶν διδακτικῶν ἑνοτήτων καί ἡ ὅλη ἐργασία εἰς αὐτήν νά γίνεται πάντοτε μέ πραγματικά ἀντικείμενα καί συναφεῖς πρακτικάς ἐνεργείας (μετρήσεις χώρου, σχετικαί κατασκευαί κ.ἄ).

21. Εἰς τά ἀντικείμενα τῆς Γεωμετρίας, εἰδικῶς διά τό Δημοτικόν Σχολεῖον, σημαντικόν ρόλον παίζει ἡ προσεκτική ὑπό τῶν μαθητῶν παρατήρησις καί λεπτομερής καί ἀκριβής περιγραφή τῶν σχημάτων τῶν σωμάτων.

22. Ἔρευναι ἔχουν δείξει ὅτι ἕνα μεγάλο ποσοστόν λαθῶν εἰς τά μαθηματικά ὀφείλεται εἰς μή ἐπαρκῆ ὑπό τῶν μαθητῶν κατανόησιν τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων καί συναφῶν χειρισμῶν τῶν ἀριθμητικῶν συμβόλων.

23. Οἱ μαθηταί δέον ὅπως ἀσκοῦνται εἰς τήν τεχνικήν τοῦ προσωπικοῦ ἐλέγχου τῆς ἐργασίας των, τῆς αὐτοδιορθώσεως καί τῆς αὐτοαξιολογήσεως.

24. Τά ὑπό τῶν μαθητῶν γενόμενα σφάλματα εἰς τά μαθηματικά εἶναι ἀνάγκη ὅπως μελετῶνται καί ὑπό τῶν ἰδίων καί ὑπό τοῦ διδασκάλου, ὁ δεύτερος δέ οὗτος πρέπει νά τά βλέπῃ ὡς ἕν μέσον κατανοήσεως τοῦ "μαθηματικῶς σκέπτεσθαι" ἑκάστου μαθητοῦ του.

25. Ἐπιβάλλεται ἐπίμονος ἄσκησις μέχρις σχεδόν αὐτοματισμοῦ ὑπό τῶν μαθητῶν τῶν ἀντικειμένων τῆς μηχανικῆς ἀριθμητικῆς ὡς εἶναι - λόγου χάριν, ἡ ἐκμάθησις τοῦ Πυθαγορείου πίνακος.

26. Ὁ διδάσκαλος δέον ὅπως, πλήν τοῦ ἐκ τῶν προτέρων προγραμματισμοῦ - προσεκτικοῦ, ἀναλυτικοῦ καί καταλλήλου - τῆς μαθηματικῆς ὕλης, ἐπιλέγῃ προσεκτικῶς καί τάς προσφερομένας ἑκάστοτε πρός λύσιν ἀσκήσεις καί προβλήματα καί προκαθορίζει ἀκριβῶς τούς τρόπους παρουσιάσεως τῶν ἐπί μέρους ἀντικειμένων.

Κλείνοντας τό κεφάλαιο ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης, παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος ὑπῆρξεν λίαν διεξοδική καί ἀρτία. Ὑπάρχει μόνον ζήτημα συμπυκνώσεως καί ἀφαιρέσεως μέρους τῆς εἰσηγήσεως.

Τά διδόμενα εἰς τούς μαθητάς προβλήματα πρός λύσιν κατ' οἶκον δέν πρέπει νά εἶναι οὔτε πολλά οὔτε δυσνόητα, ὥστε νά δυσκολεύωνται οἱ μαθηταί εἰς τήν λύσιν των.

./.

Ἡ ἐξαγωγή τοῦ κανόνος ὑπό τῶν μαθητῶν μετά τήν λύσιν δύο ἕως τριῶν προβλημάτων πρέπει νά ἀποτελῇ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς διδασκαλίας κάθε νέας ἀριθμητικῆς ἑνότητος.

Ὁ εὐτομός τῶν μαθητῶν εἰς τήν διατύπωσιν ἰδικῶν των προβλημάτων συντελεῖ τά μέγιστα εἰς τήν ἀνάπτυξιν καί καλλιέργειαν τῆς ἀριθμητικῆς σκέψεως τοῦ μαθητοῦ ἀπό τῆς Α΄ ἀκόμη τάξεως τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ὁ ἴδιος ὡς πρός τάς μεθοδικάς ὁδηγίας ἐνθέτει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις:

Τά χρησιμοποιούμενα πρός αἰσθητοποίησιν κάθε νέας ἀριθμητικῆς ἐννοίας ἐποπτικά μέσα πρέπει νά εἶναι προσιτά εἰς τόν μαθητήν, νά μή συνεπάγωνται δαπάνην καί διάφορα κατά τό εἶδος (δάκτυλα, σπίρτα, ξηροί καρποί, μολύβια, τετράδια, ξυλάρια κ.λ.π.). Ὅσα ἐποπτικά μέσα συνεπάγωνται σημαντικήν δαπάνην διά κάθε μαθητήν σκόπιμον εἶναι νά ἀποφεύγωνται.

Ἡ ἐπαγωγή εἶναι ἡ κατάλληλος μέθοδος διά τήν διδασκαλίαν τῆς ἀριθμητικῆς εἰς ὅλας τάς τάξεις καί οὐχί ἡ ἀπαγωγή (παραγωγή) καί ἡ δογματική "παράδοσις" τοῦ κανόνος καί ἡ κατόπιν τούτου λύσις προβλημάτων πρός ἐπαλήθευσιν καί δικαιολόγησιν αὐτοῦ.

Κατά τάς διακοπάς, καλόν εἶναι νά μή δίδωνται εἰς τούς μαθητάς πρός λύσιν πολλά προβλήματα, ἀλλά μόνον ὅσα κρίνονται ἀπαραίτητα πρός ἀπόκτησιν ἱκανοποιητικῆς εὐχερείας εἰς τήν λύσιν προβλημάτων κάθε κατηγορίας.

Ὁ Σύμβουλος κ. Θεμ. Βαρδάκης παρατηρεῖ Α) ἐπί τοῦ θέματος τῆς διδακτικῆς ὕλης τά ἑξῆς:

Ι) Εἶναι δύσκολον νά ἐπιχειρήσωμεν ἀλλαγήν καί εὐρύνσιν τοῦ περιεχομένου τῆς ἀριθμητικῆς (π.χ. εἰσαγωγή νέων Μαθηματικῶν) καθ' ὅσον τοῦτο ἀπαιτεῖ ἐνημέρωσιν ἁπάντων τῶν διδασκάλων πρός ἀλλαγήν τῆς ἀντιλήψεως περί τῶν Μαθηματικῶν καί ἀνάλογον προσαρμογήν τῆς μεθόδου διδασκαλίας αὐτῶν.

Β) ἐπί τοῦ θέματος: "Μεθοδικαί παρατηρήσεις" παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Ι) Ὁ διδάσκαλος εἶναι φυσικά ἕνας μεταδότης πρέπει ὅμως βαθμιαίως, ἰδιαιτέρως εἰς τά Μαθηματικά νά γίνῃ ἕνας ὑποβοηθητής: νά δημιουργῇ δηλ. καταστάσεις, αἱ ὁποῖαι ὁδηγοῦν τόν μαθητήν εἰς αὐτόνομον δραστηριότητα καί διαδικασίαν σκέψεως.

2. Αἱ δραστηριότητες ἀπαιτοῦν διδακτικόν ὑλικόν, πού παρέχει εἰς τόν μαθητήν τήν δυνατότητα νά ἐνεργῇ λογικῶς, νά συζητᾷ, νά πειραματίζεται, νά εὑρίσκη καί νά ἀναπαλύπτῃ ἀκόμη.

./.

3. Ἀνάγκη νά τίθεται εἰς τήν διάθεσιν τοῦ μαθητοῦ πλούσιον καί ποικίλον φυσικόν καί τεχνητόν διδακτικόν ὑλικόν.
4. Διά τήν ἐδραίωσιν βασικῶν ἀριθμητικῶν δεξιοτήτων ἀπαιτεῖται ἔντονος ἄσκησις ὑπό διαρκῶς ἐναλλασσομένας μορφάς.
5. Οἱ μαθηταί πρέπει νά ἐνθαρρύνωνται εἰς τό νά εὑρίσκουν ὅσον τό δυνατόν προσωπικούς τρόπους λύσεως προβλημάτων ἤ ἀσκήσεων.
6. Νά παρέχωνται ὅσον τό δυνατόν περισσότεραι εὐκαιρίαι δι'ἐπεξηγηματικήν συζήτησιν ἐπί τῶν προβλημάτων καί τοῦ τρόπου λύσεως αὐτῶν.
7. Νά ἀποφεύγεται ὁ πρόωρος βερμπαλισμός καί ἡ τυποποίησις.
8. Εἶναι σκόπιμον νά προχωροῦμεν βαθμιαίως εἰς τήν ἀντικατάστασιν τῶν συγκεκριμένων δραστηριοτήτων μέ φύλλα ἐργασίας.
9. Γενικῶς ἡ καλλιέργεια τῶν ἀριθμητικῶν ἱκανοτήτων καί δεξιοτήτων πρέπει νά ἐπιδιώκεται ἐν συνδυασμῷ μέ ἄλλους τομεῖς μαθήσεως.

Ὁ Σύμβουλος κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ ὅτι:

1. Οἱ ἀπόψεις τῶν POINCARÉ , BROUNER καί ἄλλων ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἀριθμοῦ εἶναι προϊόν μιᾶς ἐποράσεως (PRIMITIVE INTUITION) εἶναι ξεπερασμένες σήμερα. Περισσότερο ἀκριβεῖς φαίνονται νά εἶναι αἱ ἀπόψεις ὅτι ὁ ἀριθμός εἶναι μιά καθαρά λογική ἔννοια (RUSSEL, WHITEHEAD, κ.ἄ) καί τά μαθηματικά σέ τελευταία ἀνάλυση ἀνάγονται σέ βασικές λογικές ἀρχές (PRINCIPIA MATHEMATICA ὑπό RUSSEL καί WHITEHEAD). Ἀλλά καί τά συμπεράσματα ἀπό ἔρευνες ἐπάνω στή γενετική Ἐπιστημολογία (PIAGET, LOVELL κ. ἄ.) πείθουν ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἀριθμοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνθέσεως τῶν λογικῶν ἐννοιῶν τῆς τάξεως (GLASS) καί τῆς σειρᾶς (ASYMETRICAL SERIATION), οἱ ὁποῖες ἀντιστοιχοῦν στίς δύο βασικές ἀπόψεις τοῦ ἀριθμοῦ: τήν ἀπόλυτη (CARDINAL) καί τήν τακτική (ORDINAL). Κατά τούς ἰδίους ψυχολόγους , τό παιδί μόνον κατά τό 7ο ἤ 8ο ἔτος τῆς ἡλικίας του σχηματίζει ἐσωτερικά (INTERNALIZATION) καί συνειδητοποιεῖ τίς ἔννοιες αὐτές, τίς μεταξύ των σχέσεις καί εἶναι ἱκανό νά διατηρῇ σταθερά (CONSERVATION) τήν ἔννοια τῆς ποσότητας, παρά τίς τυχόν ἀλλαγές πού παρατηρεῖ (μέ τίς μεταβολές) στίς διαστάσεις ἤ τόν ὄγκο τῶν διαφόρων ἀντικειμένων. Ἄν θεωρήσωμεν ὡς ἀξιόπιστα τά συμπεράσματα αὐτά, θά ἦταν σκόπιμο νά προσθέσωμε στίς "Γενικές μεθοδικές ὁδηγίες" τοῦ μαθήματος τῶν Μαθηματικῶν τά ἑξῆς:
Οἱ διδάσκοντες νά ἐπιμένουν 1) στήν αἰσθητοποίηση τῶν ἀριθμῶν ὑπό τῶν μαθητῶν μέ δραστηριότητες ἐπάνω σέ ἀντικείμενα,
2) σέ ἀσκήσεις ταξινομήσεως ἀντικειμένων μέ βάση ἕνα ὁρισμένο χαρακτηριστικό (χρῶμα, σχῆμα, κ.ἄ), 3) ἀσκήσεις παρατάξεως

ἀντικειμένων μέ βάση τό μέγεθος (π.χ. ράβδοι, κύβοι) καί συνειδητοποίηση τῶν θέσεών τους κατά σειρά. (Ιο, 2ο, 3ο...), 4) ἀσκήσεις - παιγνίδια μέ πλαστελίνη, κύβους ἤ φιάλες τῆς αὐτῆς χωρητικότητος, ἀλλά διαφόρων σχημάτων (στήν ἄκρη μιά ἀπό τίς δοτές ρίχνομε τήν ἴδια ποσότητα νεροῦ ἐναλλαντικά), ὥστε τό παιδί νά ἀντιληφθῆ τήν ἔννοια τῆς ποσότητος καί 5) ἀσκήσεις ἐμπεδώσεως τῶν ἐννοιῶν "μέρος" καί "ὅλον".

2. Ἡ διδασκαλία τῶν συνόλων κρίνεται ἀπαραίτητη γιατί ἐδραιώνει σταθερά βασικές λογικές ἔννοιες στό παιδί καί συμβάλλει θετικά στήν πληρέστερη διανοητική ἀνάπτυξή του. Τό ἐπιχείρημα ὅτι τά σύνολα δέν ἔχουν πρακτική σημασία γιατί δέν ὑποβοηθοῦν τόν ἄνθρωπο στήν ἄμεση λύση τῶν καθημερινῶν προβλημάτων του δέν εἶναι ὅσο φαίνεται ἰσχυρό· ἔμμεσα μέ τή μεγάλη εἰδολογική ἐπίδρασή πού ἀσκεῖ ἡ διδασκαλία τῶν συνόλων τά παιδιά θά ἔχουν σπουδαῖο πνευματικό ὄφελος. Θά ἔπρεπε μάλιστα νά ἄρχιζε ἀπό τίς πρῶτες τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, γιατί θ'ἀποτελοῦσε ἄριστη προπαιδεία τῆς μαθηματικῆς καί λογικῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ.

---Ὁ σύμβουλος κ. Νικ. Βλουτίδης προτείνει τά ἀκόλουθα:

1) Διά τήν ὑποβοήθησιν τῶν μαθητῶν πρός δόμησιν ἁπλῶν καί καθαρῶν ἀριθμητικῶν ἐννοιῶν πρέπει πάντοτε νά λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὑπό τοῦ διδασκάλου ὅτι ἡ ἀντίληψις τοῦ παιδιοῦ χωρεῖ ἐκ τοῦ συγκεχυμένου συνόλου πρός τά μέρη.

2) Ἡ ἀντιδιαστολή τῶν ἀριθμητικῶν ἐννοιῶν μεταξύ τῶν τεσσάρων ἀριθμητικῶν πράξεων πρέπει νά γίνεται ταυτοχρόνως πρός πληρεστέραν κατανόησιν τῶν σταθερῶν σχέσεων αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς αὐτάς.

3) Τό ἔντονον ἐνδιαφέρον τοῦ παιδιοῦ πρός τό συγκεκριμένον καί ἡ ἀγάπη του πρός τό παιγνίδι, πρέπει νά λαμβάνωνται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὑπό τοῦ διδασκάλου πρός ἐναργεστέραν αἰσθητοποίησιν τῶν ἀριθμητικῶν ἐννοιῶν.

4) Οἱ μαθηταί καταλλήλως καθοδηγούμενοι ὑπό τοῦ διδασκάλου πρέπει νά ἀσκοῦνται αὐτενεργῶς εἰς τήν συλλογήν, ὀργάνωσιν καί αἰσθητοποίησιν ποικίλων ἀντικειμένων πρός βαθμιαίαν καί εὐχερεστέραν ἀποσύλληψιν ἐκ τοῦ συγκεκριμένου εἰς τά ἀριθμητικά σύμβολα.

5) Τά πρός ἄσκησιν ἀριθμητικά προβλήματα πρέπει ὁπωσδήποτε νά λαμβάνωνται ἀπό τόν πρακτικόν βίον τῶν μαθητῶν, νά εἶναι ἁπλᾶ καί νά στοιχοῦν πρός τάς πνευματικάς των δυνάμεις. Κρίνεται δέ σκόπιμον νά προσπαθοῦν οἱ μαθηταί νά λύουν ταῦτα καί ἀπό μνήμης.

./.

Τέλος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπυρ. Παγιατάκης

συνοψίζει τά τῆς διεξαχθείσης συζητήσεως, προτείνει δέ καί τάς ἀκολούθους μεθοδικάς ὑποδείξεις:

1) Ἐπειδή τό ὁποῖον ἔχουν ἀνάγκην νά ἐννοήσουν τά παιδιά, εἶναι ἡ σημασία τῶν διαφόρων ἀριθμητικῶν πράξεων: ταύτην θά ἐννοήσουν, ὅταν ἐνεργοῦν ἐπί τῶν ὑλικῶν ποσοτήτων τῶν ἀντικειμένων, μεταφέρουν δέ κατόπιν τήν ἐμπράγματον λύσιν, εἰς τόν πίνακα ἤ εἰς τά τετράδιά των. Καί τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται μέχρις ὅτου εὕρουν καί διατυπώσουν μόνοι των οἱ μαθηταί τόν κανόνα, ὥστε, κατόπιν, νά εἶναι πλέον ἱκανοί νά λύουν προβλήματα νοερῶς μέν, ἐάν εἶναι ἁπλᾶ καί γροπτῶς, ἐάν εἶναι σύνθετα ἤ ἄν τά ἀριθμητικά δεδομένα ἐκφράζωνται μέ μεγάλους ἀριθμούς.

2) Ἰδιαιτέρα προσοχή ἀπαιτεῖται εἰς τάς δύο πρώτας τάξεις καί κυρίως εἰς τήν κατανόησιν καί ἐμπέδωσιν τῶν βασικῶν ἀριθμητικῶν ἐννοιῶν. Ἡ ἀποκλειστική χρησιμοποίησις βιομηχανοποιημένων ἐφευρημάτων ὡς ξυλάρια, κύβοι κ.λ.τ. δέν εἶναι ἐνδεδειγμένη πρός τόν σκοπόν τοῦτον. Ἂς μή λησμονῆται, ὅτι ἡ καθολικότης τῶν ἀριθμητικῶν ἐννοιῶν καί τῶν συμβόλων αὐτῶν δέν ἐπιτρέπει ἐποπτικά στηρίγματα ἑνός μόνον εἴδους, ἀλλά ἐπιβάλλει τήν χρησιμοποίησιν ὑλικῶν ποσοτήτων ἐκ ποικίλων ἀντικειμένων, ὥστε τό παιδί νά πεισθῇ, ὅτι, ἀνεξαρτήτως τοῦ εἴδους καί τῆς φύσεως τῶν ἐποπτικῶν μέσων πού χρησιμοποιεῖ, αἱ ἑκάστοτε προκύπτουσαι ἀριθμητικαί σχέσεις εἶναι αἱ αὐταί (π.χ. 4+3 εἰς πᾶσαν περίπτωσιν εἴτε πρόκειται περί δοπρίων, εἴτε περί καρπῶν, εἴτε περί εἰκόνων, ἀντικειμένων κ.λ.π. τό ἄθροισμα εἶναι 7).

3) Ἐπειδή ὁ σχηματισμός τῶν ἀφηρημένων μαθηματικῶν ἐννοιῶν καί ἡ κατανόησις τῶν δι' αὐτῶν ἐκφραζομένων συμβόλων (ἀριθμοί) δέν ἀποτελεῖ εἰς τό μικρό παιδί καθαράν πνευματικήν ἐνέργειαν ἀνεξάρτητον τῆς ὑλικῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ἀντιθέτως στηρίζεται εἰς αὐτήν, κατά τήν αἰσθητοποίησιν τῶν ἀριθμῶν καί τῶν βασικῶν πράξεων αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ποσοτικάς σχέσεις, ἐπιβάλλεται:

α) ἡ χρῆσις ποικίλων ἐποπτικῶν μέσων τά ὁποῖα τό παιδί δύναται νά μετακινήσῃ καί νά διαμορφώσῃ εἰς μικράς ἤ μεγαλυτέρας ποσότητας· β) ἡ χρῆσις εἰκόνων τῶν ἀντικειμένων, δυναμένων ἐπίσης νά μετακινηθοῦν· γ) ἡ χρῆσις εἰκονικῶν ὑλικῶν ἀντικειμένων (ξυλάρια, σφαιρίδια κ.λ.τ.)· δ) ἡ χρῆσις εἰκονικῶν σχημάτων συναπτομένων εἰς ὡρισμένας ποσότητας (γραμμαί, τελεῖα κ.λ.τ.) καί τέλος (ε) ἡ συμβατική παράστασις αὐτῶν διά τῶν καθιερωμένων ἀριθμητικῶν συμβόλων. Ἡ χρῆσις τῶν ἐποπτικῶν μέσων ἐπεν-

./.

συνημμένους.

Ο Πρόεδρος

Θ. Παπαταξιάρχης

Η Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

64η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 27ην Αὐγούστου 1976 ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, προέδρου, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου , 3) Νικολ. Βλουτίδη, 4) Θεμιστ. Βαρδάκη, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.
Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: Μεθοδικαί παρατηρήσεις Γραμματικῆς καί Ὀρθογραφίας διά τάς τάξεις Α - ΣΤ΄.
Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.
Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Νικ. Βλουτίδης θέτει ὑπ'ὄψει τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τά ἀκόλουθα:
Μεθοδικαί Γραμματικαί καί Ὀρθογραφικαί Παρατηρήσεις .
Α. Γραμματικαί : Ὡς πρός τήν Γραμματικήν:
1) Ἡ ἀκριβής τήρησις τῶν κανόνων ὑποδειγματικῆς ἀναγνώσεως ὑπό τοῦ διδασκάλου θά συμβάλῃ εἰς τήν εὐχερεστέραν κατανόησιν τῆς σημασίας καί χρήσεως ὑπό τῶν μαθητῶν τῶν διαφόρων γραμματικῶν συμβόλων (θαυμαστικοῦ, ἐρωτηματικοῦ, τελείας, κόμματος κλπ.).
2) Τό πρός διδασκαλίαν γραμματικόν ὑλικόν νά παρουσιάζεται κατά τρόπον ἐποπτικόν καί εὐχάριστον καί νά προσφέρεται ἀπό τόν κόσμον τῶν ποικίλων βιωμάτων τῶν μαθητῶν.
3) Ἡ διδασκαλία τῶν γραμματικῶν φαινομένων νά ἀρχίζῃ ἐκ τοῦ συγκεκριμένου καί μερικοῦ καί νά χωρῇ βαθμηδόν εἰς τό γενικόν καί ἀφηρημένον.
4) Ἡ διδασκαλία τῶν ἁπλῶν γραμματικῶν στοιχείων πρέπει νά ἀρχίζῃ ἐκ τῆς ὅλης φράσεως καί νά χωρῇ εἰς τά ἐπί μέρους αὐτῆς στοιχεῖα.
5) Ἡ χρησιμοποίησις καταλλήλων εἰκόνων καθιστᾷ εὐχερεστέραν τήν

αἰσθητοποίησιν τοῦ γραμματικοῦ ὑλικοῦ καί συμβάλλει εἰς τήν βαθυτέραν κατανόησιν τῶν γραμματικῶν ἐννοιῶν καί φαινομένων.

6) Ἡ αὐτενεργός συμμετοχή τῶν μαθητῶν εἰς τήν συγκέντρωσιν καί ἐπεξεργασίαν τοῦ γραμματικοῦ ὑλικοῦ διευκολύνει τήν κατανόησιν καί ἀφομοίωσιν του.

7) Ἡ συγκέντρωσις καί διάταξις τῆς γραμματικῆς ὕλης πρέπει νά γίνεται καθ'ὁμοκέντρους κύκλους διά νά διευκολύνεται ἡ ἐμπέδωσις τῶν γραμματικῶν ἐννοιῶν.

8) Ἡ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀναγνώρισιν καί χρῆσιν τῶν πλέον κοινοχρήστων γραμματικῶν στοιχείων ἤ φαινομένων κρίνεται ἀναγκαία διά τήν καθόλου γλωσσικήν των ἐξέλιξιν.

9) Τά γραμματικά στοιχεῖα πρέπει νά διδάσκωνται εὐκαιριακῶς εἰς τά γλωσσικά μαθήματα καθ' οὐχί εἰς τακτάς ὥρας.

10. Οἱ μαθηταί οἱ ὁποῖοι συναντοῦν δυσχερείας εἰς τήν κατανόησιν καί χρῆσιν τῶν ἁπλῶν γραμματικῶν στοιχείων καί ἰδιαιτέρως εἰς τόν ὀρθόν τονισμόν τῶν λέξεων πρέπει νά τύχουν τῆς ἰδιαιτέρας προσοχῆς τοῦ διδασκάλου.

Ὡς πρός τήν ὀρθογραφίαν

Ἡ πρόληψις καί ἡ μετά διακριτικότητος διόρθωσις τῶν ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων τῶν μαθητῶν πρέπει νά ἐπιδιώκεται ἐπιμόνως ὑπό τοῦ διδασκάλου οὐχί μόνον εἰς τά γλωσσικά ἀλλά καί εἰς τά περισσότερα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰ δυνατόν.

2) Τό πρός ὀρθογράφησιν κείμενον νά εἶναι πάντοτε γνωστόν εἰς τούς μαθητάς, νά ἔχῃ νόημα, συνοχήν, καί νά ἔχῃ προηγηθῇ ἡ κατανόησίς του.

3) Κατά τήν ὀρθογράφησιν λέξεων ἤ προτάσεων πρέπει νά λαμβάνεται πρόνοια ὑπό τοῦ διδασκάλου ὥστε νά ἱκανοποιοῦνται κατά τό δυνατόν οἱ παρασυναπτικοί τύποι τῶν μαθητῶν.

4) Ἡ κατά τήν ὀρθογράφησιν σύνδεσις μιᾶς ἁπλῆς προτάσεως ἤ λέξεως μέ τήν ἰχνογράφησιν καταλλήλων καί ἀντιστοίχων ἰχνογραφημάτων ἀναφερομένων εἰς τό περιεχόμενον τῆς προτάσεως ἤ λέξεως, ὑποβοηθεῖ τά μέγιστα εἰς τήν καλλιτέραν ἐντύπωσιν τοῦ πρός ὀρθογράφησιν κειμένου.

5) Ἡ καλαίσθητος ὑπό τῶν μαθητῶν ἤ τοῦ διδασκάλου σχηματοποίησις ἐπί χαρτονίου τῶν γραμματικῶν φαινομένων μετά τῶν σχετικῶν εἰκόνων

καί ἡ ἀνάρτησις των εἰς τήν σχολικήν αἴθουσαν, συμβάλλει μεγάλως εἰς τήν καλλιτέραν ἐντύπωσιν καί ἀφομοίωσίν των.

6) Τό πρός ὀρθογράφησιν κείμενον νά εἶναι ἁπλοῦν, ἀφομοιώσιμον, μικρόν εἰς ἔκτασιν καί νά στοιχῇ πρός τάς πνευματικάς ἱκανότητας τῶν μαθητῶν.

7) Λέξεις συναισθηματικοῦ ἰδίως περιεχομένου καί ἁπλαῖ ἐντυπωσιακαί φράσεις εἰλημμέναι ἐκ τῶν φανταστικῶν διηγήσεων, ἐλευθέρων ἀνακοινώσεων κλπ. πρέπει νά ἀποτελοῦν ὑλικόν πρός ὀρθογράφησιν.

8) Ἡ καθημερινή ἀντιγραφή ἀναγνωστικοῦ κειμένου ἄνευ τῆς πλήρους κατανοήσεως του ὑπό τῶν μαθητῶν καθίσταται ἀνιαρά καί ἄκαρπος ἄσκησις, οὐδόλως δέ ἀρωγός εἰς τήν ὀρθογράφησίν του.

9) Ἡ ὑπό τῶν μαθητῶν χρησιμοποίησις τῶν ὀρθογραφημένων λέξεων εἰς τάς γραπτάς αὐτῶν ἐργασίας (ἐκθέσεως, ἡμερολόγια κλπ) πρέπει νά ἀπαιτῆται ἐπιμόνως ὑπό τοῦ διδασκάλου.

10) Πρέπει νά γίνεται εὐρεῖα χρῆσις τοῦ ἀναγνωστικοῦ διά τήν ἐμπέδωσιν διδαχθέντων γραμματικῶν φαινομένων.

Ὁ Σύμβουλος κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ τά ἑξῆς:

Ἡ Γραμματική καί ὀρθογραφική διδασκαλία εἶναι προσπάθεια δύσκολος, καθ'ὅσον ἡ προσπάθεια αὕτη προϋποθέτει ἱκανότητα μελέτης καί φιλοσοφίας τῆς γλώσσης. Διά τοῦτο εἰς τάς κατωτέρας τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου πρέπει νά στηρίζεται εἰς πολλά παραδείγματα ὀλίγους κανόνας καί ὀλιγωτέρας ἐξαιρέσεις.

Τά παρεχόμενα παραδείγματα εἶναι ἀνάγκη νά εὑρίσκωνται εἰς γλωσσικά φυσικά σύνολα ἐννοιῶν (προτάσεις) καί ὄχι εἰς μεμονωμένας καί ἄνευ νοήματος καί σημασίας διά τόν μαθητήν λέξεις.

Διά τήν κατάκτησιν τῆς ὀρθογραφικῆς εὐχέρειας ἀπαιτεῖται συστηματική καί συνεχής ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν ὀρθήν γραφήν κατά διαφόρους τρόπους καί ἐπί ὕλης γνωστῆς εἰς τούς μαθητάς, ὥστε νά μήν ὑποπίπτουν εἰς σφάλματα, τά ὁποῖα ἔπειτα δυσκόλως διορθώνονται.

Κατόπιν ὁ Πρόεδρος κ. Σπυρ. Παγιατάκης ἐκθέτει τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ ὡς ἀκολούθως:

Διά νά προσδιορίσωμεν ὀρθῶς τάς μεθοδικάς ὁδηγίας τῆς γραμματικῆς καί τῆς ὀρθογραφίας εἰς τάς δύο πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πρέπει νά ἔχωμεν ὑπ'ὄψιν τάς ἀκολούθους γενικάς ἀρχάς.

1) Ἡ ἱκανότης πρός ὀρθήν γραφήν ἐπιγλώσσης εἶναι κυρίως ζήτημα λεξιλογίου καί γραμματικῆς. Ἐάν τό παιδί γνωρίζῃ νά σημειώνῃ μέ γράμματα τούς φθόγγους τοῦτο δέν σημαίνει, ὅτι γνωρίζει νά γράφῃ ὀρθῶς καί τάς λέξεις. Ἐάν γνωρίζῃ νά γράφῃ ὀρθῶς τάς λέξεις τοῦτο δέν σημαίνει, ὅτι κατ'ἀνάγκην δύναται νά γράφῃ καί τάς φράσεις ὀρθῶς, δεθέντος, ὅτι αἱ περισσότεραι τῶν χρησιμοποιουμένων λέξεων μεταβάλλονται ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ νοήματος τῆς φράσεως. Ἡ προσοχή, ἡ ὁποία ἐπιτρέπει νά γράφωμεν ὀρθῶς τάς λέξεις, μεμονωμένως θεφρουμένας, ἀποτελεῖ ἔργον μνήμης. ἐνῷ ἡ προσοχή , ἡ ὁποία ἐπιτρέπει νά γράφωμεν ὀρθῶς τάς φράσεις, ἀποτελεῖ γενικωτέραν προσπάθειαν τοῦ πνεύματος.

2) Τόσον ἡ πρώτη ὅσον καί ἡ δευτέρα προϋποθέτουν, ὅτι τό παιδί ἀνθίσταται εἰς τήν πρακτικήν ὥθησιν τήν προσδιοριζομένην ὑπό τῆς ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως καί ὅτι σκέπτεται πρίν σημειώσῃ τούς φθόγγους: Ἀλλ'εἰς τήν πρώτην περίπτωσιν ἡ σκέψις εἶναι βραχυτάτη διότι, πάντοτε σχεδόν, ἡ ταυτότης μιᾶς λέξεως ἀναφαίνεται εἰς τό πνεῦμα ἀμέσως μετά τήν ἀκουστικήν ἐντύπωσιν καί ἀναλαμβάνει ἡ μνήμη νά δώσῃ τήν μορφήν τῆς γραφῆς. Καί εἰς τήν δευτέραν περίπτωσιν πρέπει νά κυριαρχήσωμεν ἐπί τῆς ἐσωτερικῆς ὠθήσεως πρός τα χυτέραν γραπτήν διατύπωσιν, διά νά συλλάβωμεν τήν λογικήν σχέσιν δεδομένης λέξεως ἤ ἐκφράσεως πρός τά συμφραζόμενα. Ἀλλ'ὁ μηχανισμός οὗτος παρουσιάζει ἐμπόδια ὄχι μόνον διά τό παιδί, ἀλλά καί γι' αὐτόν τόν ἐνήλικον.

3) Ἀπό τήν βραχεῖαν αὐτήν ψυχολογικήν ἀνάλυσιν καταφαίνεται, ὅτι ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου πού προορίζεται διά ὀρθογραφικήν ἄσκησιν ἀποτελεῖ, διά τάς μέσας καί ἀνωτέρας κυρίως τάξεις, προϋπόθεσιν διά τήν ὀρθήν γραφήν αὐτοῦ, ἴσης ἀξίας μέ τήν συνειδητήν ὀρθογραφικήν γνῶσιν, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς τήν γραμματικήν..

4) Εἰς τάς Α΄ καί Β΄ τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τά ὀρθογραφικά γυμνάσματα ἔχουν καθαρῶς μηχανικόν χαρακτῆρα. Ἐδῶ, οὔτε ἡ κατανόησις τοῦ περιεχομένου τῆς φράσεως καί τῆς σχέσεως μεταξύ τῶν λέξεων οὔτε ἡ συνειδητή γραμματική γνῶσις εἶναι δυνατή. παρατηρουμένων, ὅτι εἰς τάς τάξεις αὐτάς, ἡ φραμματική καί ἡ ὀρθογραφία περιορίζονται εἰς τήν μηχανικήν ἐντύπωσιν τῆς ὀρθῆς μορφῆς τῶν

ἁπλουστέρων καί συνηθεστέρων λέξεων. Πρόκειται περί τοῦ λεγομένου "ὀρθογραφικοῦ αὐτοματισμοῦ"(περί τοῦ ὁποίου διεξήγαγεν ἀξιόλογον ἔρευναν ὁ R. COUSINET (α ENSEIGNEMENT DE LA GRAMMAIRE).

5) Συνίστανται δέ τά ὀρθογραφικά ταῦτα γυμνάσματα εἰς τήν ὀρθήν γραφήν τῶν βοηθητικῶν ρημάτων, τῶν ἄρθρων εἰς τόν ἑνικόν καί Πληθυντικόν, ἐντός τῶν σχετικῶν φράσεων, καί γενικῶς τῶν μάλλον κοινοχρήστων λέξεων(σχολεῖο, αὐλή, παράθυρο, μαθητής κ.τ.τ).

Γενικῶς τά διδασκόμενα γραμματικά στοιχεῖα λαμβάνονται ἀπό τόν ἐλεύθερον λόγον τῶν μαθητῶν καί τά βιώματά των, χωρίς καμμίαν γραμματικήν αἰτιολόγησιν.

6) Εἰς τήν μηχανικήν ταύτην ἐντύπωσιν τῆς ὀρθῆς μορφῆς τῶν λέξεων, πλήν τῶν ὀρθογραφικῶν τούτων ἀσκήσεων, συντελεῖ καί ἡ καθημερινῶς διδομένη ἀντιγραφή φράσεων ἐκ τοῦ ἐλευθέρου λόγου τοῦ μαθητοῦ, τμημάτων ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ, ποιημάτων, σχολίων εἰς τά σχεδιάσματά του κ.λ.π. Ὅσον περισσότερον γράφει τό παιδί, τόσον ἐντυποῦται βαθύτερον εἰς τήν μνήμην του ἡ ὀρθογραφία τῶν λέξεων, διότι τό μάτι ἐξοικειοῦται βαθμηδόν πρός τήν μορφήν των. Καί τοῦτο ἰσχύει ἰδιαιτέρως διά τούς ὀπτικούς καί γραφοκινητικούς παραστατικούς τύπους. Ἔχει, ὄντως, μεγαλυτέραν ἀξίαν νά ὀρθογραφῶμεν, χωρίς νά γνωρίζωμεν τό "διατί", παρά νά κατέχωμεν τούς γραμματικούς κανόνας καί νά ἀνορθογραφῶμεν.

7) Ἡ σημασία τῶν πρώτων μηχανικῶν ὀρθογραφικῶν ἀσκήσεων εἶναι μεγίστη, διότι κατά πρῶτον ἐντυποῦται εἰς τήν μνήμην ὡς ἀρχικόν δεδομένον ἡ ὀρθή γραφή τῆς λέξεως, διά νά ἔλθῃ κατόπιν ἡ λογική ἐξήγησις, ἡ γραμματική αἰτιολόγησις (ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν), ἡ ὁποία θά τήν στηρίξῃ καί θά τήν καταστήσῃ μόνιμον κτῆμα τοῦ γράφοντος.

8) Τά ὀρθογραφικά δοκίμια τῶν μαθητῶν πρέπει νά διορθώνωνται ἐπιμελῶς. Ἐπίσης ἡ ἀλληλοδιόρθωσις τῶν ὀρθογραφικῶν ἀσκήσεων, ἐποπτευομένη ὑπό τοῦ διδασκάλου, ἐνδείκνυται καί διδακτικῶς, διότι οἱ μαθηταί δέν διορθώνουν μόνον τά σφάλματα τοῦ συμμαθητοῦ των, ἀλλ' ἐκ τῆς συγκρίσεως διαπιστώνουν καί τά ἰδικά των σφάλματα, καί παιδαγωγικῶς, διότι συνηθίζουν εἰς τήν συνεργασίαν.

./.

Γενικῶς, τό πρός διδασκαλίαν γραμματικόν ὑλικόν πρέπει νά παρουσιάζεται κατά τρόπον ἐποπτικόν καί εὐχάριστον καί νά προ ἔρχεται ἀπό τόν κύκλον τῶν ποικίλων βιωμάτων τῶν μαθητῶν. Πρός τοῦτο ἡ χρησιμοποίησις τῶν καταλλήλων εἰκόνων καθιστᾷ εὐχερέστεραν τήν κατανόησιν τῶν γραμματικῶν ἐννοιῶν καί φαινομένων . Εἰς ταῦτο συμβάλλει μεγάλως καί ἡ αὐτενέργος συμμετοχή τῶν μαθητῶν εἰς τήν συγκέντρωσιν καί μεθοδικήν ἐπεξεργασίαν τοῦ γραμματικοῦ ὑλικοῦ καί τήν διευκολύνει τήν κατανόησίν σου.

10) Αἱ ὀρθογραφικαί ἀσκήσεις πρέπει νά γίνωνται ἐπί κειμένου, τό περιεχόμενον τοῦ ὁποίου ἔχει σχέσιν μέ τά παιδικά διαφέροντα, τό ὁποῖον ἐκφράζει ζωηράς συναισθηματικάς καταστάσεις τῶν μαθητῶν ἤ τό ὁποῖον ἀποτελεῖ περίληψιν ἀναγνωστικοῦ κεφαλαίουτό ὁποῖον ἐπεξειργάσθησαν τά παιδιά (καί τοῦτο κυρίως γίνεται εἰς τάς Ε΄ καί ΣΤ΄ τάξεις). Γενικῶς δέ τό πρός ὀρθογραφίαν κείμενον πρέπει νά εἶναι ἁπλοῦν.

Τελική παρατήρησις: Οἱ μαθηταί πρέπει ἐνωρίς νά ἐξοικειωθοῦν μέ τήν σκέψιν, ὅτι ἡ ὀρθογραφία δέν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον μάθημα, ἀλλά γενικήν ἀπαίτησιν καί ἀρχήν, ἡ ὁποία δέν ἰσχύει μόνον διά τήν ὀρθήν μορφήν τῶν καθ'ὑπαγόρευσιν γραφομένων κειμένων ἤ διά τήν ἀντιγραφήν καί τήν ἔκθεσιν, ἀλλά γενικῶς δι'ὅ,τι γράφει τό παιδί.

./.

Α) ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

1) Εἰς τὰς Α° καὶ Β° τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἡ ἀπόδοσις τῆς ὀρθῆς μορφῆς τῶν λέξεων δὲν συνδέεται κατ' ἀνάγκην πρὸς ὡρισμένους γραμματικοὺς κανόνας, ἀλλ' ἔχει καθαρῶς μηχανικὸν χαρακτῆρα. Οἱ μαθηταὶ γράφουν λέξεις καὶ μικρὰς φράσεις τῆς ἐμπειρίας των, ὅπως γράφει ὁ διδάσκαλος ἢ τὸ βιβλίον των, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ ὀρθὴ γραφὴ των μὲ τὴν ὁποίαν καὶ πρέπει βαθμηδὸν νὰ ἐξοικειωθοῦν. Ἡ ἀρχικὴ αὕτη αὐτοματοποίησις εἶναι ἀνυγιαία μέχρις ὅτου καταστῇ δυνατὴ ἡ συστηματικὴ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς· ἡ δὲ σημασία της εἶναι μεγίστη διότι αἱ πρῶται ἀπτικαὶ εἰκόνες τῶν λέξεων καὶ αἱ πρὸς ἀπόδοσίν των συναφεῖς μυϊκοκινητικαὶ ἐνέργειαι ἐντυποῦνται σταθερώτερον εἰς τὴν μνήμην τοῦ παιδιοῦ.

2) Αἱ λέξεις καὶ αἱ φράσεις, ποὺ χρησιμοποιοῦμεν πρὸς ὀρθογραφικὴν ἄσκησιν τῶν μικρῶν μαθητῶν, λαμβάνονται ἀπὸ τὸν ἀθόρυβον λόγον των καὶ γενικῶς ἀπὸ τὰ βιώματά των, φροντίζομεν δὲ αὗται νὰ εἶναι κατὰ προτίμησιν συνήθους χρήσεως.

3) Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι, ὅσον περισσότερον καὶ προσεκτικώτερον γράφει τὸ παιδί, τόσον ταχύτερον ἐμπεδοῦνται εἰς τὴν μνήμην του οἱ ὀρθογραφικοὶ μηχανισμοί.
Ἡ καθημερινὴ ἀντιγραφὴ μικρῶν κειμένων μὲ περιεχόμενον ἁπλοῦν καὶ σχετικὸν μὲ τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μαθητῶν ἀποτελεῖ ὀρθογραφικὴν ἄσκησιν χρησιμωτάτην.

4) Καὶ εἰς τὰς τάξεις αὐτὰς εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ διόρθωσις τῶν μαθητικῶν ἐκθέσεων. Τυχὸν παραμέλησις τοῦ καθήκοντος τούτου ἢ ἐπιπολαία ἐκτέλεσις αὐτοῦ εἶναι πιθανὸν νὰ ὁδηγήσῃ τὸν μαθητὴν εἰς πλάνην νὰ ἐκλάβῃ δηλαδὴ τὸ ἰδικόν του σφάλμα ὡς ὀρθὴν γραφήν, ἀφοῦ ὁ διδάσκαλος δὲν τὸ διώρθωσεν. Ἐκ' ἄλλου ἡ ἀλληλοδιόρθωσις τῶν μαθητῶν ἔχει ἀξίαν μόνον ὅταν γίνεται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ διδασκάλου.

5) Γενικῶς, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς, τὸ πρὸς διδασκαλίαν ὑλικὸν πρέπει νὰ παρουσιάζεται κατὰ τρόπον ἐποπτικὸν καὶ εὐχάριστον καὶ νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν ποικίλων βιωμάτων τῶν μαθητῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΑ

Πρός τοῦτο ἡ χρησιμοποίησις καταλλήλων εἰκόνων καθιστᾷ εὐχερεστέραν τὴν κατανόησιν τῶν γραμματικῶν ἐννοιῶν καί φαινομένων. Εἰς τοῦτο συμβάλλει μεγάλως καί ἡ αὐτενεργός συμμετοχή τῶν μαθητῶν εἰς τήν συγκέντρωσιν καί μεθοδικήν ἐπεξεργασίαν τοῦ γραμματικοῦ ὑλικοῦ.

6) Αἱ ὀρθογραφικαί ἀσκήσεις πρέπει νά γίνωνται ἐπί κειμένου, τό περιεχόμενον τοῦ ὁποίου ἔχει σχέσιν μέ τά παιδικά διαφέροντα, τό ὁποῖον ἐμφράζει ζωηράς συναισθηματικάς κατοστάσεις τῶν μαθητῶν, ἤ τό ὁποῖον ἀποτελεῖ περίληψιν ἀνογνωστικοῦ κεφαλαίου τό ὁποῖον ἐπεξεργάσθησαν τά παιδιά (καί τοῦτο κυρίως γίνεται εἰς τάς Β' καί ΣΤ' τάξεις). Γενικῶς δέ, τό πρός ὀρθογραφίαν κείμενον πρέπει νά εἶναι ἁπλοῦν, μικρόν εἰς ἔκτασιν καί νά στοιχῇ πρός τάς γραμματικάς γνώσεις τῶν μαθητῶν.

7) Οἱ μαθηταί πρέπει ἐνωρίς νά ἐξοικειωθοῦν μέ τήν σκέψιν, ὅτι ἡ ὀρθογραφία δέν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον μάθημα, ἀλλά γενικήν ἀπαίτησιν καί ἀρχήν, ἡ ὁποία δέν ἰσχύει μόνον διά τήν ὀρθήν μορφήν τῶν καθ' ὑπαγόρευσιν γραφομένων κειμένων ἤ διά τήν ἀντιγραφήν καί τήν ἔκθεσιν, ἀλλά γενικῶς διά πᾶσαν γραπτήν ἐνασχόλησίν των.

Μετά συμπληρωματικήν συζήτησιν, τό

τμῆμα ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ὅπως αἱ προτεθεῖσαι ὑπό τοῦ τμήματος μεταβολαί εἰς τό Α.Π. τῆς Γραμματικῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί αἱ συναφεῖς περί τῆς γραμματικῆς καί τῆς Ὀρθογραφίας μεθοδικαί ὑποδείξεις διαμορφωθοῦν εἰς τό τελικόν κείμενον τό ὁποῖον θά προσαρτηθῇ εἰς τό παρόν πρακτικόν, ἀφοῦ μονογραφηθῇ ὑπό πάντων τῶν μελῶν τοῦ τμήματος.

Ὁ Καθηγητής

Χρ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφία Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜ/ΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

65η Συνεδρία Τμήματος

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1976, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καί ὥρᾳ 8.30 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Νικ. Βλουτίδη, 4) Θεμιστοκλέους Παρδάκη, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Παπαδάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Γραμματική καί Ὀρθογραφία εἰς τάς τάξεις Α΄καί Β΄".

Ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Νικ. Βλουτίδης, θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Ἡ Γραμματική, ὡς γνωστόν, δέν διδάσκεται ὡς ἰδιαίτερον μάθημα εἰς τάς τάξεις Α΄καί Β΄τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Κατά συνέπειαν ὁ σκοπός τόν ὁποῖον πρέπει νά ἐπιδιώκῃ ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου δέν κρίνεται σκόπιμον νά διατυπωθῇ ἀπό τοῦδε. Τοῦτο ὅμως οὐδόλως σημαίνει ὅτι εἶναι δυνατόν νά θεωρηθῇ ἄνευ σημασίας ἡ ὑπό τῶν μαθητῶν τῶν ἐν λόγῳ τάξεων ὀρθή γνῶσις καί χρῆσις τῶν ἁπλῶν γραμματικῶν στοιχείων ἢ φαινομένων τῆς μητρικῆς των γλώσσης, πρᾶγμα τό ὁποῖον ἀφ'ἑνός μέν θά τούς βοηθήσῃ νά ἐξοικειωθοῦν βαθμιαίως καί ἀριδήτως μέ τάς θεμελιώδεις κατ' ἀρχήν καί τάς συνθέτους κατόπιν μορφάς της καί ἀφ'ἑτέρου νά καταστοῦν ἱκανοί ὄχι μόνον νά κατανοοῦν πλήρως ἀλλά καί νά χειρίζωνται μέ σαφήνειαν καί ἀκρίβειαν τόν γραπτόν καί προφορικόν λόγον.

Ἐπειδή εἰς τό ἰσχύον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα καί κάτωθεν τοῦ τίτλου "Γραμματικαί καί Ὀρθογραφικαί Ἀσκήσεις" δέν περιγράφονται ἀσκήσεις γραμματικαί καί ὀρθογραφικαί ἀλλά ταὐναντίον ἀναφέρονται ἁπλᾶ γραμματικά στοιχεῖα, θεμελιώδη διά τήν πρώτην διδασκαλίαν τῆς μητρικῆς μας γλώσσης, προτείνω τήν ἀντικατάστασιν του μέ τόν τίτλον "Ἁπλᾶ Γραμματικά Στοιχεῖα" αἱ δέ πρός αὐτά ἀναφερόμεναι παρατηρήσεις νά ἀντικατασταθοῦν μέ "Μεθοδικάς Γραμματικάς καί ὀρθογραφικάς παρατηρήσεις διά τάς τάξεις Α΄καί Β΄".

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Α) ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς εἶναι ἡ προοδευτική ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὀρθὴν γραφὴν καὶ τὸν συντακτικὸν μηχανισμὸν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ὥστε νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ κατανοοῦν πλήρως καὶ νὰ χειρίζωνται ὀρθῶς τὸν γραπτὸν καὶ προφορικὸν λόγον.

Β) ΕΠΕΞΕΥΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ

Ἅπασα ἡ ὕλη τοῦ Α.Π. τοῦ 1969 ἀναδιαρθροῦται μὲ βάσιν τὴν ἀναπροσαρμοσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κ.Ε.Σ.Ε. Νεοελληνικὴν Γραμματικὴν τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη καὶ τὰς συναφεῖς πρὸς ταύτην ἀσκήσεις.

Αἰτιολογία: Ἡ διὰ τοῦ Ν.309/1976 καθιέρωσις τῆς Δημοτικῆς Γλώσσης ὡς ἐπισήμου ὀργάνου μαθήσεως καὶ ἀγωγῆς εἰς τὴν ἐνιαίαν Παιδείαν.

Γ) ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

~~Τάξις Α'~~

Ἁπλᾶ γραμματικὰ στοιχεῖα

Τάξις Α'

Ἀνάλυσις ἁπλῆς προτάσεως εἰς λέξεις, συλλαβὰς καὶ φθόγγους.
Ἔννοια προτάσεως καὶ λέξεως.
Ἀνάλυσις τῶν λέξεων εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῶν (φθόγγοι-δίφθογγοι-συνδυασμοί-φωνήεντα καὶ σύμφωνα-ὅμοια σύμφωνα-δίψηφα φωνήεντα, δίψηφασύμφωνα-συμπλέγματα) Διαφορὰ σ καὶ ς. Τελικὰ σύμφωνα (ς,ν) διπλᾶ γράμματα. Ἀλφάβητο.
Χρῆσις κεφαλαίων γραμμάτων. Ἄφωνα γράμματα.
Οἱ τόνοι. Σημασία τοῦ τόνου.
Ἄτονοι λέξεις(ὁ, ἡ, οἱ).
Πνεύματα. Θέσις τόνου καὶ πνεύματος.
Στίξις. Προφορὰ καὶ στίξις στίξεως. Ἰδιαιτέρως σημεῖα(τελεία, κόμμα, ἐρωτηματικό, θαυμαστικό).
Ἀσκήσεις μαθητῶν εἰς τὴν καθ'ὑπαγόρευσιν ὀρθὴν γραφὴν τῶν μᾶλλον κοινοχρήστων λέξεων, βοηθητικῶν ρημάτων ἐντὸς μικρῶν καὶ ἁπλῶν προτάσεων.

Τάξις Β'

Ἐπανάληψις διδαχθέντων εἰς τὴν Α' τάξιν.
Συλλαβαί (μονοσύλλαβος, δισύλλαβος, τρισύλλαβος, πολυσύλλαβος λέξεις). Συλλαβισμός.
Ὀνομασία συλλαβῶν(λήγουσα, παραλήγουσα, προπαραλήγουσα).
Ὀνομασία λέξεων ἀπὸ τὸν τόνο τους. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις.
Προπαιδευτικαὶ δασυνόμεναι λέξεις.
Τὸ ἄρθρο, ὁριστικὸ καὶ ἀόριστο.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Διάκρισις κυρίων καί κοινῶν οὐσιαστικῶν. Πτώσεις, γένος καί ἀριθμός αὐτῶν. Κλίσις ἀρσενικῶν ἰσοσυλλάβων εἰς -ας καί -ης καί θηλυκῶν εἰς -α καί - , ἐντός προτάσεων.
Τό ρῆμα. Ἔννοια τοῦ ρήματος. Ὁ τόνος τῶν ρημάτων (λήγουσα, παραλήγουσα).
Σχηματισμός βοηθητικῶν ρημάτων ἔχω καί εἶμαι εἰς τό Ἐνεστῶτα τῆς Ὁριστικῆς.
Κλίσις ρημάτων ἐνεργητικῆς φωνῆς α' συζυγίας (ω) μετά τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἀντωνυμίας εἰς τόν Ἐνεστῶτα τῆς Ὁριστικῆ
Τό ἐπίθετο. Ἔννοια τοῦ ἐπιθέτου.

Τά ἀνωτέρω γραμματικά σ ι εἶα τῶν τάξεων Α', Β' διδάσκονται ἐν συναρτήσει πρός τό ὅλον γλωσσικόν μάθημα καί οὐχί εἰς τακτάς διδακτικάς ὥρας.

Τάξις Γ'

Ἐπανάληψις διδαχθέντων εἰς τήν Β' τάξιν.
Συλλαβαί - Συλλαβισμός - Χρόνος συλλαβῶν
Αἱ σπουδαιότεραι δασυνόμεναι λέξεις.
Τόνοι. Κυριώτεροι κανόνες τονισμοῦ. Σημεῖα στίξεως.
Τά ἄρθρα. Κλίσις αὐτῶν.
Γένη-Ἀριθμοί-Πτώσεις Οὐσιαστικῶν. Κύρια καί κοινά οὐσιαστικά.
Κλίσις ἀρσενικῶν εἰς : -ας-ης ἰσοσυλλάβων καί ἀνισοσυλλάβων.
εἰς: ες -ούς- ός.
Κλίσις θηλυκῶν εἰς α- η - ω - ού
Κλίσις οὐδετέρων εἰς : ο - ι - ος
Ἔννοια ἐπιθέτου. Βαθμοί ἐπιθέτων. Σχηματισμός παραθετικῶν .
Ἔννοια ῥήματος. Κλίσις ρημάτων α' καί β' συζυγίας εἰς τόν Ἐνεστῶτα, Παρατατικό καί Μέλλοντα τῆς Ἐνεργητικῆς καί Παθητικῆς φωνῆς.
Ἐπιρρήματα.
Ἀντωνυμίες (Προσωπική-Δεικτική-Κτητική).

Τάξις Δ'

Σύντομος ἐπανάληψις διδαχθέντων εἰς τήν Γ' τάξιν.

(1) Φθογγολογικόν

Πρότασις -Λέξεις - Συλλαβαί - Συλλαβισμός - Τόνοι - Κανόνες τονισμοῦ - Πνεύματα - Ἄτονοι λέξεις - Σημεῖα στίξεως.

(2) Τυπικόν

Ἄρθρον-Ἀριθμοί - Πτώσεις - Οὐσιαστικά (κύρια -κοινά)
Κλίσις ἀρσενικῶν εἰς : ας-ης ἰσοσύλλαβα καί ἀνισοσύλλαβα.

./.

ες -ούς ἀνισοσύλλαβα
ος - τής
Κλίσις θηλυκῶν εἰσα-η-ού-ω.
Κλίσις οὐδετέρων εἰς: ο-ι-ος ἰσοσύλλαβα.
μα-οιμο-ξιμο-ψιμο
ας-ως

Ρήματα : φωναί -Διαθέσεις-Ἐγκλίσεις- Πρόσωπα-Ἀριθμοί.
Κλίσις ρημάτων α΄καί β΄συζυγίας εἰς ὅλους τούς χρόνους τῆς ὁριστικῆς τῆς Ἐνεργητικῆς καί Παθητικῆς φωνῆς.
Ἐπίθετα εἰς: ος-η-ο-καί -ος-α-ο.
: ος-ιά -ό
: υς-ής

Ἀνώμαλα Ἐπίθετα
Βαθμοί Ἐπιθέτων
Ἀριθμητικά
Ἀντωνυμίαι (Ὁριστικαί-αὐτοπαθεῖς-ἀναφορικαί-ἐρωτηματ καί-ἀόριστοι).

Προθέσεις
Ἐπιρρήματα
Κυριώτεροι σύνδεσμοι καί ἐπιφωνήματα
(3) Ἐτυμολογικόν

Παραγωγή καί σύνθεσις λέξεων

(4) Συντακτικόν

Ἁπλῆ πρότασις περιέχουσα ρῆμα, οὐσιαστικάς ἐπίθετα ἀντωνυμίαι
Προτάσεις μέ προσδιορισμούς τοπικούς ἤ χρονικούς.

Φθογγολογικόν

Φωνήεντα καί σύμφωνα
Διαίρεσις καί ὀνομασία συμφώνων- Δίφθογγοι.
Συλλαβαί - συλλαβισμός
Τόνοι. Κανόνες τονισμοῦ. Ἄτονοι καί ἐγκλιτικαί λέξεις.
Τά πνεύματα. Θέσις τόνου καί πνεύματος.
Ὀρθογραφικά σημεῖα καί σημεῖα στίξεως.
Πάθη φθόγγων. Πάθη φωνηέντων καί συμφώνων.

(2) Τυπικόν

α΄ Ἄκλιτα

1. Προθέσεις
2. Ἐπιρρήματα
3. Σύνδεσμοι
4. Ἐπιφωνήματα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Β' Κλιτά : I. Ἄρθρον

1. Γένη- Ἀριθμοί- Πτώσεις - Ἄρθρον καί κλίσις

II. Οὐσιαστικά. Αἱ σημασίαι καί τά εἴδη τῶν οὐσιαστικῶν

3. Τό γένος καί ὁ ἀριθμός τῶν οὐσιαστικῶν

4. Κλίσεις τῶν Οὐσιαστικῶν

α) Κλίσεις Ἀρσενικῶν εἰς: ας-ης ἰσοσυλλάβων
ας-ης ἀνισοσυλλάβων
-της μέ διπλό πληθυντικό
- ές -ούς ἀνισοσύλλαβων
-ος

β) Κλίσεις θηλυκῶν εἰς: α-η-ω-ού
η-ος ἀρχαιόκλιτα

γ) Κλίσεις οὐδετέρων: ο - ι - ος ἰσοσύλλαβα
μα - σιμο - ξιμο - φ μο - ας -ως ἀνισοσύλλαβα

δ) Ἀνώμαλα Οὐσιαστικά

III. Ἐπίθετα

Κλίσεις Ἐπιθέτων

1. Ἐπίθετα μέ τό ἀρσενικό σέ : ος -η - ο.
2. Ἐπίθετα " : ος -α - ο.
3. Ἐπίθετα " : ος - ιά - ό.
4. Ἐπίθετα μέ τό ἀρσενικό σέ : ύς -καί ής
5. Ἐπίθετα μέ τό ἀρσενικό σέ : ης ἀνισοσύλλαβα.
6. Ἀνώμαλα ἐπίθετα

Παραθετικά Ἐπιθέτων

1. Βαθμοί ἐπιθέτων
2. Σχηματισμός παραθετικῶν
3. Παραθετικά ἐπιρρημάτων

IV. Ἀριθμητικά

1. Ἀριθμητικά ἐπίθετα καί κλίσεις αὐτῶν
2. Ἀριθμητικά οὐσιαστικά

V. Ἀντωνυμίαι

1. Ἐπανάληψις διδαχθέντων περί ἀντωνυμιῶν.
2. Αὐτοπαθεῖς - Ὁριστικαί - Ἀναφορικαί - Ἐρωτηματικαί - Ἀόριστοι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

VI. Ρήματα.

1. Γενικά
2. Διαθέσεις
3. Φωναί
4. Πρόσωπα - Ἀριθμοί - Ἐγκλίσεις

Γ. Στοιχεῖα τοῦ σχηματισμοῦ

(α) Θέμα - Κατάληξις - Χαρακτήρας.
(β) Λύσις
(γ) Βοηθητικά στοιχεῖα σχηματισμοῦ (ρήματα ἔχω καί εἰμαι)
(δ) Σχηματισμός ρημάτων α' καί β' συζυγίας κατά πρόσωπα εἰς ὅλους τούς χρόνους καί ἐγκλίσεις τῆς ἐνεργητικῆς καί παθητικῆς φωνῆς.

(3) Ἐτυμολογικόν

(α) Παράγωγα οὐσιαστικά
(β) Παράγωγα ρήματα
(γ) Παράγωγα ἐπίθετα

(4) Συντακτικόν

Προτάσεις καί εἴδη αὐτῶν.

Τάξις Γ'

1) Φθογγολογικόν

Ἐπανάληψις ἐκ τῶν διδαχθέντων, ὅσων , δέν ἐπετεύχθη πλήρως ἡ ἐμπέδωσις.

(2) Τυπικόν

Α) Περί τῶν οὐσιαστικῶν καί ἐπιθέτων

Ἔλεγχος τῆς ἐμπεδώσεως τῶν διδαχθέντω διά καταλλήλων ἀσκήσεων.

Β) Περί τῶν ἀριθμητικῶν καί ἀντωνυμιῶν

Ἀσκήσεις καί ἐμπέδωσις διδαχθέντων.

Γ) Περί τῶν ρημάτων

1) Ἀσκήσεις διά τήν ἐμπέδωσιν ὅλων τῶν περιπτώσεων τῶν ρη-

μάτων τῶν δύο συζυγιῶν καί φωνῶν.
2) Συνηρημένα ρήματα.
3) Τά θέματα. Τό ἐνεστωτικό θέμα. Τό θέμα τοῦ ἐμεργητικοῦ ἀορίστου. Ὁ σιγματικός ἀόριστος. Ὁ ἀσιγμοςάόριστος. Ἀνωμαλία σχηματισμοῦ ἐγκλίσεων τοῦ ἀσιγμου ἀορίστου. Τό θέμα τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου καί τῆς παθητικῆς μετοχῆς.
4) Ρήματα ἐλλειπτικά - ἀπρόσωπα ἀνώμαλα
5) Αἱ μετοχαί (μετοχή παθητικοῦ Ἐνεστῶτος).

(3) Ἐτυμολογικόν

1) Ἐπανάληψις καί ἐπέμβασις τῶν παραγώγων
2) Σύνθεσις. Σύνθεσις μέ ἀχώριστα μόρια.
3) Σύνθεσις τῶν λέξεων (Σημασία τῶν συνθέτων)
4) Σημασία τῶν λέξεων (Κυριολεξία καί μεταφορά)

(4) Συντακτικόν

1) Ἁπλαῖ - σύνθετοι προτάσεις
2) Κύριαι - δευτερεύουσαι προτάσεις

Ὑπόμνησις : Αἱ ὡς ἄνω ἑνότητες τῆς Γραμματικῆς στοιχοῦν γενικῶς πρός τάς σχετικάς ἑνότητας τῆς "Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς" Μανόλη Τριανταφυλλίδη ὡς αὐτη ἀνεπροσαρμόσθη ὑπό τοῦ ΚΕΜΕ.
Πρός ἄσκησιν ἐπί τῶν ἀνωτέρω ἑνοτήτων παραπέμπομεν εἰς τό Παράρτημα "Κείμενον καί Ἀσκήσεις" τῆς ἀνωτέρω Γραμματικῆς.

Ὁ σύμβουλος κ. Β. Κομνηνιδης παρατηρεῖ ὅτι πρός εὐδοκίμησιν τῆς προσπαθείας πρός ὀρθήν γραφήν εἶναι χρήσιμον νά τονίζει ὁ διδάσκαλος τήν ἀξίαν καί σημασίαν τῆς ὀρθῆς γραφῆς, ὥστε οἱ μαθηταί νά καταβάλλουν ὅσον τό δυνατόν συνειδητῶς περισσοτέρας προσπαθείας πρός κατάκτησιν τῆς ἱκανότητος τῆς ἄνευ σφαλμάτων γραφῆς.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΕΜΕ

Ἡ προσπάθεια πρὸς ὀρθὴν γραφὴν πρέπει νὰ ἀρχίζῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας, ὥστε νὰ γίνεται συνειδητὴ εἰς τοὺς μαθητὰς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐντυπώσεως ἡ ὀρθὴ γραφὴ κάθε λέξεως

Ἡ ἄγνωστος ὀρθογραφία πρέπει ν'ἀποφεύγεται, διότι τὰ ἀναπόφευκτα κατ'αὐτὴν ὀρθογραφικὰ σφάλματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπόπίπτουν οἱ μαθηταί δυσχερέστατα διορθώνονται, ὁσαδήποτε προσπαθεῖς καὶ Ἂν κατορθώσῃ ὁ διδάσκαλος.

Ὁ Σύμβουλος κ. Κ. Πασσάκος, παρατηρεῖ τὰ ἀκόλουθα:

1. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει νὰ γίνεται συστηματικὴ θεωρητικὴ διδασκαλία περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου ἀλλ'ἡ διάκρισις τούτων πρέπει νὰ γίνεται ἐμπειρικῶς ἐκ τῶν γραπτῶν κειμένων (Ἀναγνωστικῶν κ.Δ.) τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν οἱ μαθηταί τῶν τάξεων αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ ἐλευθέρου προφορικοῦ λόγου των.

2. Ἰδιαιτέρα μνεία καὶ ἄσκησις χρειάζεται εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται πολὺ συχνὰ εἰς τὸν λόγον, γραπτὸν καὶ προφορικόν, τῶν παιδιῶν τῶν ἡλικιῶν τούτων.

3 Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ πεισθῇ ὅτι ἡ ἐκμάθησις τῆς ὀρθογραφίας δὲν εἶναι θέμα καὶ δὲν προϋποθέτει τὴν ἐκμάθησιν, μάλιστα συχνὰ μηχανικῶς συντελουμένην, ὀρθογραφικῶν κανόνων. Κυρίως ἀποβλέπεται εἰς τὴν οὐσιαστικὴν ἐπαφὴν τοῦ παιδιοῦ μὲ τὰ σύμβολα αὐτὰ καθ'αὐτὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου (λέξεις καὶ φράσεις) καὶ τὴν οἰκειότητα αὐτοῦ μὲ αὐτάς

4. Ἰδιαιτέρα σημασία ἔχει ἐν προκειμένῳ ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀνεύρεσις καὶ ἐκμάθησις ὁμάδων ὁμοειδῶν, ἐτυμολογικῶς καὶ σημασιολογικῶς, λέξεων.

Ὁ Σύμβουλος κ. Θ. Βαρδάκης παρατηρεῖ ἐπὶ τοῦ θέματος τὰ ἀκόλουθα:

1) Τονίζει τὴν σημασίαν τῆς ἀντιγραφῆς διὰ τὴν ἐντύπωσιν τῆς "φυσιογνωμίας" τῶν λέξεων.

2) Κρίνει σκόπιμον νὰ καθορισθοῦν διὰ τῆς πειραματικῆς ὁδοῦ καὶ ταξινομηθοῦν συστηματικῶς αἱ συνήθεις λέξεις ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ μαθηταί εἰς τὰς διαφόρους τάξεις καὶ νὰ ἀσκηθοῦν οὗτοι συστηματικῶς εἰς τὴν ὀρθὴν γραφὴν αὐτῶν.

3) Ἡ ταξινόμησις τῶν λέξεων βάσει κοινῆς ὀρθογραφικῆς ἰδιομορφίας ὑποβοηθεῖ σημαντικῶς τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ὀρθὴν γραφήν.

4) Ἡ ὀπτικὴ καὶ ἀκουστικὴ εἰκόνα τῶν λέξεων ὑποστηριζομένη ἀπὸ τὴν μυοκινητικὴν αἴσθησιν κατὰ τὴν γραφὴν καὶ προφορὰν αὐτῶν ἀποτελοῦν τὴν αἰσθητηριακὴν βάσιν ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ θεμελιώσουμε τὴν ὀρθογραφίαν

εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις.

5) Εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις θὰ στηρίζωμεν ἐπὶ πλέον τὴν ὀρθογραφίαν εἰς τὴν ἀναλογικὴν σκέψιν (ὁμοιότητες, μεταξὺ τῶν λέξεων), τὴν λογικὴν (ὀρθογραφικοὶ καὶ συντακτικοὶ κανόνες) καὶ τὴν ἐτυμολογικὴν ἐπεξεργασίαν.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Ζαγιατάκης, λαβὼν τὸν λόγον ἐκθέτει τὰς ἀκολούθους ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις του:

1) Ἡ εἰσήγησις ὑπῆρξεν ἀρκούντως ἐμπεριστατωμένη. Ἀλλ'ἡ ἐπὶ τῶν συναφῶν παρατηρήσεων τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλ. Προγράμματος κριτικὴ εἰς τινα σημεῖα ὑπῆρξεν ἀτελής

2) Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Α.Π ὅτι ἡ ὀρθογραφικὴ ἄσκησις προϋποθέτει τὴν ὕπαρξιν γραμματικῶν ἐννοιῶν εἶναι ἀντιεπιστημονικός, διότι τὸ μικρὸ παιδὶ ζῇ τὸ γραμματικὸν φαινόμενον κατὰ τρόπον ἐνιαῖον καὶ ἀδιαίρετον μέσα εἰς τὴν φράσιν ἢ εἰς τὴν λέξιν. Δὲν προηγεῖται ἡ γραμματικὴ ἔννοια καὶ ἕπεται ἡ συνειδητοποίησις τῆς γραμματικῆς ὀρθότητος τῆς γραφῆς.

3) Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος αὐτοαναιρεῖται, ὅταν περαιτέρω ἀναγνωρίζεται, ὅτι θὰ γραμματικὰ φαινόμενα στηρίζονται οὐχὶ εἰς τὴν λογικὴν αἰτιολόγησιν αὐτῶν, ἀλλ'εἰς τὴν ὀπτικὴν ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν πρὸς τὰς μεταβολὰς τῶν κλιτῶν λέξεων.

4) Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἀγνοεῖται ὁ ὀρθογραφικὸς μηχανισμὸς τοῦ ριζικοῦ τῶν λέξεων τοῦ μὴ ὑποκειμένου εἰς κλιτικὴν μετάπτωσιν.

5) Αἱ δύο ἀκόλουθοι παράγραφοι τοῦ κειμένου τῶν Παρατηρήσεων δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ὀρθαί.

6) Ἡ προταθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ὕλη μὲ εὐφίσκει σύμφωνον ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν νὰ προσαρμοσθῇ ἐπιμελῶς πρὸς τὴν νέαν Γραμματικὴν τῆς Δημοτικῆς

7) Ὡς πρὸς τὰς μεθοδικὰς ὑποδείξεις, τὰς ὁποίας προτείνει ὁ εἰσηγητής ἐπιφυλάσσομαι νὰ ἐκφέρω τὰς δεούσας κρίσεις εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν.

Μὴ ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται.

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠ. ΖΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

ΣΟΦ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

66η Πρᾶξις Συνεδρίας

'Εν 'Αθήναις σήμερον τήν 30ην Αὐγούστου 1976 ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου 'Εκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί 'Επιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς 'Εκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. 'Ανδριοπούλου, 3) Κων/νου Πασσάκου, 4) Νικολ. Βλουτίδη καί 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

'Απουσίασεν δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος Θεμισ. Βαρδάκης.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Μεθοδικαί ὁδηγίαι κυρίως ἀναγνώσεως Β'ἕως ΣΤ' τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου".

'Εν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Νικολ. Βλουτίδης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

1) 'Ο διδάσκαλος πρέπει νά συνδέῃ πάντοτε τήν ἀναγνωστικήν ὕλην μέ τάς ἑκάστοτε κυριαρχούσας ἐσωτερικάς ἀνάγκας καί βιώματα τῶν μαθητῶν.

2) Διά τῆς ἀναγνώσεως τῶν διαφόρων κειμένων πρέπει νά ἐπιδιώκεται ὄχι μόνον ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀναγνωστικῆς δεξιότητος ἀλλά καί ἡ πολύπλευρος ἐπεξεργασία τοῦ περιεχομένου μέ σκοπόν τήν ἐσωτερικήν καλλιέργειαν τῶν μαθητῶν καί τήν διανοητικήν καί συναισθηματικήν των ἀνάπτυξιν.

3) 'Η ἀναγνωστική ὕλη, πλήν τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀναγνωστικῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν πρέπει νά ἀποβλέπῃ καί εἰς τήν δημιουργίαν ἀνάγκης πρός συνέχισιν τῆς ἀναγνωστικῆς των προσπαθείας καί μετά τήν καθ'οἱονδήποτε τρόπον ἀπομάκρυνσίν των ἐκ τοῦ σχολείου.

4) 'Η κατάλληλος διέγερσις τοῦ διαφέροντος τῶν μαθητῶν διά τήν ἑκάστοτε διδασκομένην ἀναγνωστικήν ἑνότητα, ἀποτελεῖ βασικήν προϋπόθεσιν διά τήν γονιμωτέραν καί ἀποδοτικωτέραν ἐπαφήν τούτων πρός τά διά τῆς ἐν λόγῳ ἑνότητος ἐκφραζόμενα περιεχόμενα.

5) 'Η ὑποδειγματική ἀνάγνωσις τοῦ διδασκάλου ὑποβοηθείσης τήν

ὑπό τῶν μαθητῶν σύλληψιν καί κατανόησιν τοῦ περιεχομένου τῆς ἀναγνωστικῆς ἑνότητος καί δημιουργεῖ εὐνοϊκάς προϋποθέσεις πρός καρποφόρον ἐπεξεργασίαν αὐτῆς.

6) Νά ἀποφεύγεται ἡ κατά τμήματα ἀνάγνωσις ὑπό τοῦ διδασκάλου τῆς ἀναγνωστικῆς ἑνότητος ἤ κατά τμήματα ἀπόδοσις ταύτης ὑπό τῶν μαθητῶν.

7) Ὁ ἐθισμός τῶν μαθητῶν καί εἰς τήν σιωπηράν ἀνάγνωσιν ἐπιβάλλεται λόγῳ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας ταύτης εἰς τόν μετασχολικόν βίον αὐτῶν καί τήν πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ ἀναγνωστικοῦ κειμένου.

8) Νά ἀποφεύγεται ἡ τυποποίησις καί ἡ κατά λογικήν πάντοτε σειράν ἐπεξεργασία τοῦ περιεχομένου , νά ἀκολουθῆται ἡ ἑκάστοτε πρός ἱκανοποίησιν τῶν διαφερόντων τῶν μαθητῶν ὑποδεικνυομένη ψυχολογική τοιαύτη καί νά λαμβάνωνται σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν αἱ πνευματικαί ἱκανότητες τῶν μαθητῶν ὡς καί ἡ ἡλικία αὐτῶν.

9) Οἱ μαθηταί πρέπει νά καθοδηγοῦνται καταλλήλως ὑπό τοῦ διδασκάλου διά τήν ὑπ'αὐτῶν πληρεστέραν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἀναγνωστικοῦ κειμένου, ἐνίοτε δέ καί καθ'ὁμάδας ἡ δέ ἐξαγωγή τῶν σχετικῶν διδαγμάτων νά εἶναι κυρίως ἔργον τῶν ἰδίων, ἐπικουρουμένων ἁπλῶς ὑπό τοῦ διδασκάλου.

Ὁ σύμβουλος κ. Θ. Βαρδάκης: παρατηρεῖ σχετικῶς τά ἀκόλουθα:

1) Ἡ μέθοδος ἐπεξεργασίας τοῦ ἀναγνωστικοῦ κειμένου διαφοροποιεῖται ἀπό τάξεως εἰς τάξιν ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ τῆς διδασκαλίας τοῦ εἴδους καί τῆς μορφῆς τοῦ ἀναγνωστικοῦ κειμένου καί τῆς προόδου τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀναγνωστικήν ἱκανότητα.

2. Κατά τήν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἀναγνωστικοῦ κειμένου ὁ διδ/λος διά καταλλήλων ἐρεθισμάτων ὠθεῖ τούς μαθητάς πρός ἔκφρασιν, διατύπωσιν ἀπόψεων , ἐρωτήσεων καί συζήτησιν.

3. Ἡ ὑποδειγματική ἀνάγνωσις τοῦ διδ/λου ὑποβοηθεῖ σημαντικῶς τούς μαθητάς εἰς ἀνάλογον γλωσσικήν συμπεριφοράν.

4. Εἶναι σκόπιμον νά δημιουργοῦνται εὐκαιρίαι διά περαιτέρω αὐτενεργόν ἐργασίαν τῶν μαθητῶν(π.χ. συμπλήρωσις κειμένων, ἡμιτελοῦς ἱστορίας κ.τ.τ.).

5. Πολύπλευρος ἄσκησις τῆς ἐκφράσεως τῶν μαθητῶν διά δραματοποιήσεων , ἰχνογραφικῶν παραστάσεων καί κατασκευῶν.

6. Συστηματική καλλιέργεια τῆς ἀκροάσεως καί σιωπηρᾶς ἀναγνώσεως ἐνδείκνυται εἰς τάς ἀνωτέρας κυρίως τάξεις.

7. Ὑποκίνησις τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἀνάγνωσιν ἐλευθέρων παιδικῶν ἀναγνωσμάτων.

./.

'Ο Σύμβουλος κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι σκοπός τῆς κυρίως 'Αναγνώσεως εἶναι ἡ ΑΝΑ-ΓΝΩΡΙΣΙΣ(= ἀνάγνωσις) τῶν συμβόλων καί τῶν ἰδεῶν τῶν γραπτῶν κειμένων.

'Εξ ἀρχῆς εἶναι ἀνάγκη νά ἀποδίδεται μεγάλη σημασία εἰς τήν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν πρός εὐχερῆ ἀνάγνωσιν εἰς τόνον φυσικῆς ὁμιλίας κατά τήν ὥραν τῶν συζητήσεων ἐκτός τῆς αἰθούσης διδασκαλίας.

'Η σιωπηρά ἀνάγνωσις πρέπει νά καλλιεργῆται ὅσον καί ἡ ἀνάγνωσις μέ ἀκουομένην φωνήν. Μάλιστα δέ ἡ σιωπηρά ἀνάγνωσις πρέπει νά ἀποτελῇ τόν τελικόν σκοπόν τῆς ἀναγνώσεως , ἄν καί ὁ ἰδιαίτερος τύπος μαθήσεως ἑνός ἑκάστου μαθητοῦ θά μᾶς ὁδηγῇ κατά τήν ἀτομικοποίησιν τῆς ἀναγνωστικῆς μας προσπαθείας.

'Η ψυχολογική πορεία ἐπεξεργασίας τῶν ἀναγνωστικῶν κειμένων πρέπει νά ἔχῃ τό προβάδισμα εἰς τάς κατωτέρας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ.

Εἶτα ὁ πρόεδρος κ. Σπυρ. Παγιατάκης συνοψίζει τάς ὑπό τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος διατυπωθείσας παρατηρήσεις καί προσθέτει τάς ἀκολούθους μεθοδικάς ὁδηγίας:

1) 'Ο διδάσκαλος πρέπει νά ἀναπτύξῃ εἰς τούς μαθητάς του τήν εὐχαρίστησιν τῆς ὡραίας ἀναγνώσεως. Τοῦτο δέ ἐπιτυγχάνεται ὅταν ὁ ἴδιος ὁ διδάσκαλος ἀναγινώσκῃ κατά τρόπον μαρτυροῦντα, ὅτι γνωρίζει νά ἀποδίδῃ μέ τήν δέουσαν ἐκφραστικήν μορφήν τά προσωπικά συναισθήματα καί τάς σκέψεις τοῦ συγγραφέως.

2) Δέν ἐπιτρέπεται νά διακόπτῃ τόν μαθητήν εἰς τό μέσον μιᾶς φράσεως διά νά τόν διορθώσῃ ἤ διά νά θέσῃ ἐρωτήσεις.

3) 'Ιδιαιτέρα προσοχή ἐπιβάλλεται εἰς τήν τήρησιν τῶν σημείων στίξεως, ἄνευ τῆς ὁποίας δέν εἶναι δυνατή ἡ καλή ἀνάγνωσις.

4) 'Ενδείκνυται ἰδιαιτέρα ἔμφασις τῶν φράσεων καί λέξεων αἱ ὁποῖαι εἶναι φορεῖς ἰδιαιτέρου νοήματος ἤ ζωηρῶν συναισθημάτων, διότι τοῦτο, σύν τοῖς ἄλλοις, διευκολύνει καί τήν κατανόησιν τοῦ περιεχομένου.

5) 'Η ταχύτης καί ἡ μονοτονία ἀντίκεινται εἰς τάς ἀπαιτήσεις τῆς ὡραίας καί ἐκφραστικῆς ἀναγνώσεως.

6) Τόσον ἡ τάξις ὅσον καί οἱ μαθηταί δύνανται νά ἐπιλέξουν ἀπό τήν βιβλιοθήκην τῆς τάξεως ἐλεύθερα ἀναγνώσματα τῆς προτιμήσεώς των ἤ ἔχοντα σχέσιν μέ τήν ἑκάστοτε μεθοδικήν ἑνότητα καί τά διαφέροντα τῆς τάξεως.

7) Πρέπει νά κατανοηθῇ , ὅτι ἡ 'Ανάγνωσις δέν εἶναι αὐτοτελές μάθημα, ἀλλ'ὅτι ἐντάσσεται ὀργανικῶς ὄχι μόνον εἰς τό ὅλον γλωσσικόν μάθημα, ἀλλ' εἰς τό ὅλον πρόγραμμα διδασκαλίας καί ἀγωγῆς ὡς ἕν ἐκ τῶν κυριωτέρων μέσων μαθήσεως , πνευματικῆς

ἐπικοινωνίας καί ψυχικῆς καλλιεργείας.

8) Ὁ διδάσκαλος ἔχει ὑποχρέωσιν νά προσέξῃ ἰδιαιτέρως τούς μαθητάς οἱ ὁποῖοι συναντοῦν δυσχερείας εἰς τήν ἀνάγνωσιν.

9) Πρέπει νά κατανοηθῇ, ὅτι ἡ Ἀνάγνωσις δέν εἶναι αὐτοτελές μάθημα, ἀλλ' ὅτι αὕτη ἐντάσσεται ὀργανικῶς, ὄχι μόνον εἰς τό ὅλον γλωσσικόν μάθημα, ἀλλά καί εἰς τό ὅλον πρόγραμμα διδασκαλίας καί ἀγωγῆς ὡς ἕν ἐκ τῶν κυριωτέρων μέσων μαθήσεως, πνευματικῆς ἐπικοινωνίας καί ψυχικῆς καλλιεργείας.

Τό Τμῆμα μετά συζήτησιν ἐπί τῆς ὕλης τῶν ἑκάστοτε ἀναγνωσμάτων καί ἐπί τῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν τάς ὁποίας διετύπωσεν ὁ εἰσηγητής οἱ λοιποί σύμβουλοι καί συνεπλήρωσεν ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Τμήματος

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

"Ὅπως ὁ εἰσηγητής ἐν συνεργασίᾳ μετά τοῦ κ. Προέδρου ἐπιλέξουν τάς μᾶλλον οὐσιαστικάς μεθοδικάς ὁδηγίας τό δέ τελικόν κείμενον περί αὐτῶν, περί τοῦ σκοποῦ καί τῆς ὕλης τῆς Ἀναγνώσεως τεθῇ ὑπ' ὄψει τοῦ Τμήματος πρός τελικήν ἔγκρισιν καί ἐπισυναφθῇ εἰς τό παρόν πρακτικόν.

Μετά ὃ λύεται ἡ συνεδρία."

Ὁ Πρόεδρος

Ἐμ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Πρᾶξις 67η, 1-9-1976.

Ἐν Ἀθήναις, σήμερον τὴν 1ην -9-1976, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 8.30.π.μ. καὶ ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ΚΕΜΕ (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τακτικὴν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως τοῦ ΚΕΜΕ, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Σπ. Παγιατάκη καὶ τῶν 1) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 2) Βασ. Κονιδιτσιώτη, 3)Κων. Πασσάκου καὶ 4) Νικ. Ἐλουτζίδη, μελῶν, παρισταμένης καὶ τῆς γραμματέως Τοφ. Στεφανίδου. Ἀπουσίασεν ὁ Σύμβουλος κ. Θεμ. Βαρδάκης, ἕνεκα ἐπειγούσης ἀπασχολήσεώς του εἰς ἕτερον Συμβούλιον.

Θέμα ἡμερησίας Διατάξεως: "Τὰ Μαθηματικὰ" Α΄καὶ Β΄ τάξεως καὶ αἱ περὶ αὐτῶν μεθοδικαὶ ὑποδείξεις».

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς Σύμβουλος Β΄κ. Κ. Πασσάκος, λέγει τὰ ἀκόλουθα:

Οἱ ἰδικώτεροι στόχοι τῶν Μαθηματικῶν τῆς Α΄ καὶ Β΄τάξεως εἶναι:

Ἡ κατανόησις τῶν Προμαθηματικῶν ἐννοιῶν τῆς ποσότητος καὶ τοῦ χώρου, ἡ ἄσκησις τῆς ἱκανότητος πρὸς ταξινόμησιν (ἀντικειμένων ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων κριτηρίων ὡς εἶναι τὸ χρῶμα, τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα, αἱ διαστάσεις κ.ἄ.) διάταξιν καὶ ἀντιστοίχησιν. ἡ ἀφομοίωσις τῆς ἐννοίας τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ σχήματος, ἡ κατάληψις τῆς σχέσεως μεταξὺ πραγμάτων καὶ συμβόλων (ἀριθμῶν)καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὑπολογιστικῆς δεξιότητος καὶ τῆς δεξιότητος λύσεως ἁπλῶν ἀριθμητικῶν προβλημάτων.

Ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰ "σύγχρονα μαθηματικὰ" περὶ τῶν συνόλων, εἰς τὸ παρὸν στάδιον τῆς προσωρινῆς τροποποιήσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, δὲν κρίνομεν ἐφικτὴν τὴν εἰσαγωγὴν τούτων εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον διὰτους ἀκολούθους κυρίως λόγους:

α) Ἐλλείπει παρ'ἡμῖν μία συστηματικὴ συναφὴς ἔρευνα καὶ ἐφαρμογὴ κατὰ πειραματικὸν ἀρχικῶς τρόπον, ὥστε νὰ γίνῃ ἡ σχετικὴ ἀξιολόγησις.

β) Ὑπάρχουν ἀρκεταὶ περιπτώσεις ὅπου, κατόπιν τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν συγχρόνων μαθηματικῶν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν εἰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὁ ἐνθουσιασμὸς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σκοπιμότητα διδασκαλίας των ἔχει μειωθῇ σημαντικῶς.

γ) Ἡ διδασκαλία τῶν συνόλων δὲν πρόκειται νὰ καταστῇ γόνιμος ἐὰν δὲν διαταχθῇ εἰς τὴν ὕλην τῶν μαθηματικῶν εἰς ὅλας τὰς τάξεις πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ριζικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ὅλου προγράμματος.

δ) Δέν φαίνεται ὅτι οἱ διδάσκαλοί μας, ἐπί τοῦ παρόντος τούλάχιστον, ἔχουν μίαν θετικήν στάσιν ἔναντι τοῦ ἀντικειμένου τούτου, πρᾶγμα ὅμως τό ὁποῖον εἶναι βασική προϋπόθεσις ἐπιτυχίας τῆς διδασκαλίας. Ἔνδειξιν περί τούτου ἔχομεν ὅτι ἐκ τῶν 41 συλλόγων διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι ἀπήντησαν εἰς τό πρός σταλέν σχετικόν ἐρωτηματολόγιον μόνον 4 σύλλογοι ἀπεφάνθησαν ὑπέρ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν συνόλων εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον.

ε) Ἀπολύτως ἀναγκαῖον διά τήν ἐπιτυχῆ διδασκαλίαν τῶν συνόλων εἰς τούς μαθητάς εἶναι πρό τούτου ἡ ἁπλότης ἱκανοποιητική κατάρτισις τῶν διδασκάλων ἐπί τοῦ ἀντικειμένου, πρᾶγμα τό ὁποῖον κατά τό μέγιστον ποσοστόν τούτων δέν συμβαίνει σήμερον.

II. Μεταβολαί εἰς τό ἰσχῦον Πρόγραμμα καί αἰτιολόγησις τούτων.

ΤΑΞΙΣ Α'

1. Ὁ σκοπός τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀριθμητικῆς καί Γεωμετρίας ἀντικαθίσταται δι'ἄλλου σκοποῦ τῶν Μαθηματικῶν περισσότερον περιεκτικοῦ δυναμικοῦ καί θεμελιακοῦ χαρακτῆρος ἐν ἀναφορᾷ πρός τήν ὅλην προσωπικότητα τοῦ μανθάνοντος.
2. Ἡ διατύπωσις τῶν ἀντικειμένων τῆς διδασκαλίας γίνεται κατά τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νά εἶναι σαφής ἡ ψυχολογική των θεμελίωσις ὑπό ἔννοιαν ἐξελικτικήν.
3. Ἡ παράγραφος 4 "Ἀρίθμησις τῶν ἀριθμῶν μέχρι τοῦ 100..." ἀπαλείφεται, καθόσον ἡ ὅλη ἐργασία ἀριθμητικῶς εἰς τήν τάξιν αὐτήν γίνεται ἐντός τοῦ πλαισίου τῶν δύο πρώτων δεκάδων τῶν ἀριθμῶν.
4. Αἱ ἑνότητες μετρήσεως μήκους, βάρους καί χωρητικότητος μετατίθενται εἰς τάς ἑπομένας τάξεις ὅτε οἱ μαθηταί εἶναι νοητικῶς περισσότερον ὥριμοι διά τήν κατανόησιν τούτων.
5. Αἱ παρατηρήσεις ἀντικαθίστανται διά περισσότερον ἐκτενῶν καί συστηματικῶν μεθοδικῶν ὑποδείξεων καί ὁδηγιῶν.
6. Οἱ μαθηταί τῆς ἡλικίας αὐτῆς δέν θεωρεῖται ὅτι ἔχουν ἀναπτύξει εἰς ἱκανοποιητικόν βαθμόν τάς ἀναγκαίας δεξιότητας διά τήν κατασκευήν γεωμετρικῶν σχημάτων καί ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐργασία αὐτή δέν πρέπει νά ἀπαιτῆται εἰς αὐτήν τήν βαθμίδα.

ΤΑΞΙΣ Β'

1. Ἡ διάταξις τῶν διδακτικῶν ἑνοτήτων μεταβάλλεται ἀντικαθιστομένη δι'ἄλλης περισσότερον ἐπαγωγικῆς.
2. Τό ἀναφερόμενον εἰς τό πρόγραμμα ἀντικείμενον περί διακρίσεως γωνιῶν, χρήσεως γωνιομέτρου καί ὑποδεκαμέτρου ἀπαλείφεται ἀπό τήν τάξιν αὐτήν καθόσον οἱ μαθηταί αὐτῆς τῆς ἡλικίας δέν δύνανται νά

προβαίνουν εἰς τοιαύτας ἐνεργείας ἐν πλήρει ἐπιγνώσει καὶ μὲ σαφῆ κατανόησιν.

3. Ἡ διὰ τῆς παραγράφου 10 τοῦ προγράμματος ἀναγραφομένη ἀριθμητικὴ ἐργασία πέραν τοῦ 100 καὶ μέχρι τῶν 1000 δέν δύναται εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν πέραν τῶν ἄλλων διδασκομένων ἀντικειμένων νὰ ἔχῃ οὐσιαστικὸν ἀποτέλεσμα παρόμοιον ἐκείνου ἐκ τῆς συστηματικῆς διδασκαλίας τῶν ἀριθμῶν τῆς πρώτης χιλιάδος κατὰ τὴν ἐπομένην τάξιν.

III. Τ ρ ο π ο π ο ι η θ έ ν Α ν α λ υ τ ι κ ό ν

Π ρ ό γ ρ α μ μ α.

Τάξις Α΄

1. Ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀρίθμησιν.
2. Σύγκρισις ἀντικειμένων καὶ ὁμάδων (συνόλων) ἀντικειμένων.
3. Οἱ ἀριθμοὶ 0-5. Αἰσθητοποίησις, ἀνάλυσις, σύνθεσις τοὐτων. Ἀναγνώρισις καὶ σύνθεσις τῶν ἀριθμητικῶν συμβόλων μὲ ἀντίστοιχον πλῆθος ἀντικειμένων. Γραφὴ καὶ ἀπαγγελία τῶν ἀριθμῶν.
4. Οἱ ἀριθμοὶ 6-10:(Τὰ αὐτὰ ὡς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν 0-5). Ἔννοια τῆς δεκάδος.
5. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις ἐντὸς τῆς πρώτης δεκάδος. Πλήρης αἰσθητοποίησις τῶν πράξεων τούτων.
6. Οἱ ἀριθμοὶ 11-20 (Αἱ αὐταὶ ἐνέργειαι ὡς καὶ μὲ τοὺς ἀριθμοὺς τῆς πρώτης δεκάδος).
7. Γραφὴς διάκρισις μονάδων καὶ δεκάδων.
8. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις μονοψηφίων ὡς καὶ ἀφαίρεσις μονοψηφίου ἀπὸ διψήφιον.
9. Συσχέτισις προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως.
10. Ἀσκήσεις καὶ προβλήματα προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως.
11. Εὕρεσις τοῦ διπλασίου τῶν ἀριθμῶν τῆς πρώτης δεκάδος.
12. Εὕρεσις τοῦ ἡμίσεως τῶν ἀρτίων ἀριθμῶν τῶν ἐντὸς τῶν δύο πρώτων δεκάδων.
13. Αἰσθητοποίησις καὶ ἔννοια τοῦ κλάσματος 1/2.
14. Ἀναγνώρισις τῶν νομισμάτων(κερμάτων). Ὑπολογισμοὶ μέσω τούτων.
15. Ἡ μέτρησις τοῦ χρόνου. Ἀκέραιαι καὶ μισαὶ ὧραι. Ἡμέρα, ἑβδομάς, μήν, ἔτος.
16. Ἐμπειρικὴ διάκρισις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. τετραγ'νου, τριγώνου, καὶ κύκλου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τάξις Β'

1. Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς τὴν Α' τάξιν.
2. Ἐλευθέρα ἀρίθμησις καὶ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ 20.
3. Οἱ ἀριθμοὶ 1-100: Αἰσθητοποίησις, ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις τούτων, γραφὴ καὶ ἀπαγγελία.
4. Ἡ αἰσθητοποίησις τῆς ἑκατοντάδος.
5. Πρόσθεσις μονοψηφίων καὶ διψηφίων ἀριθμῶν μὲ περισσοτέρους .
6. Ἀφαίρεσις μέχρι καὶ διψηφίων ἀριθμῶν.
7. Ἡ μετὰ κατανοήσεως ἐκμάθησις τῶν πολλαπλασίων τῶν ἀριθμῶν 1-10. Πυθαγόρειος πίναξ.
8. Πολλαπλασιασμὸς διψηφίου ἐπὶ μονοψήφιον.
9. Διαίρεσις διψηφίου μὲ μονοψήφιον διαιρέτην.
10. Ἀσκήσεις καὶ ἁπλᾶ προβλήματα περιέχοντα μέχρι καὶ τὰς τέσσερας πράξεις.
11. Αἰσθητοποίησις καὶ ἔννοια κλασμάτων: δεύτερα, τέταρτα, ὄγδοα.
12. Ἐμπειρικὴ διάκρισις γεωμετρικῶν σχημάτων: Τετράγωνον, τρίγωνον, κύκλος, παραλληλόγραμμον. Ἔννοια τῆς πλευρᾶς, περιμέτρου, περιφερείας καὶ γωνίας.
13. Τὸ μέτρον μήκους (γαλλικὸν) καὶ αἱ ὑποδιαιρέσεις του.
14. Νομίσματα. Τὰ πολλαπλάσια καὶ ὑποπολλαπλάσια τῆς δραχμῆς.
15. Ὁ χρόνος. Αἱ ὑποδιαιρέσεις του.
16. Τὸ κιλὸν καὶ αἱ ὑποδιαιρέσεις του.

IV. Μ ε θ ο δ ι κ α ὶ ὑ π ο δ ε ί ξ ε ι ς

καὶ ὁ δ η γ ί α ι.

(Εἰδικώτερον διὰ τὰς Α' καὶ Β' τάξεις)

1. Τὸ σημαντικώτερον μέλημα τοῦ διδάσκοντος εἰς τὴν Α'τάξιν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀσφαλὴς καὶ βεβαία αἰσθητοποίησις τῶν ἀριθμῶν τῶν δύο πρώτων δεκάδων, τοῦτο δὲ θὰ γίνῃ διὰ καταλλήλου χειρισμοῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ποικίλων ἁπλῶν συγκεκριμένων κατὰ κύριον λόγον ἀντικειμένων καὶ πραγματοποιήσεως ἐνεργειῶν ἀριθμητικῆς φύσεως μέσῳ τούτων.
2. Ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἀριθμητικῶν συμβόλων ἀποτελεῖ τὴν τελευταίαν φάσιν α'σθητοποιήσεως τῶν ἀριθμῶν καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει νὰ προηγῆται τῶν ἄλλων ἀναγκαίων συναφῶν ἐνεργειῶν, ὡς ἐνίοτε λίαν ἐσφαλμένως γίνεται ὑπὸ τῶν διδασκόντων.
3. Εἶναι ἀναγκαία ἡ πραγματοποίησις πλήθους καὶ ποικιλίας καταλλήλων ἀσκήσεων, ὥστε δι'αὐτῶν οἱ ἴδιοι οἱ μαθηταὶ νὰ ἀνακαλύπτουν τὴν ἔννοιαν τῶν ἀριθμῶν ὡς καὶ τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις. Ἰδιαιτέρως πρέπει σαφῶς νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ἕκαστος ἀριθμὸς κατέχει μίαν

ὡρισμένην θέσιν εἰς τήν σειράν τοῦ ἀριθμητικοῦ συστήματος.

4. Ἐπιβάλλεται ὅπως μέσῳ ἐνεργειῶν καί ἀσκήσεων κυρίως διά πραγματικῶν ἁπλῶν ἀντικειμένων ἕκαστος τῶν μαθητῶν ἀντιληφθῇ ἀσφαλῶς τήν ἔννοιαν τῶν δεκάδων καί τόν μηχανισμόν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν δεκάδων καί τῶν διψηφίων ἐν γένει ἀριθμῶν.

5. Ἡ διδασκαλία τῶν Πράξεων προσθέσεως καί ἀφαιρέσεως ἐντός τῆς πρώτης ἑκατοντάδος δέον ὅπως κλιμακωθῇ προσεκτικῶς εἰς σειράν ὅλων τῶν περιπτώσεων αὐτῶν κατ'αὔξουσαν δυσχέρειαν, ἀνακαλύπτεται δέ πάντοτε ὑπό τῶν μαθητῶν ἡ αἰτιολογία τῶν συντελουμένων ἐπί μέρους ἐνεργειῶν κατά τήν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν λόγῳ πράξεων.

6. Ἀπό τήν πρώτην τούτων τῶν τάξεων πρέπει νά γίνεται ἡ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἔννοιαν τῶν ἁπλῶν κλασμάτων ἀλλά τοῦτο ἐπιβάλλεται ὅπως συντελεῖται πάντοτε διά συστηματικῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας καί αὐτενεργοῦ συμμετοχῆς τῶν μαθητῶν διά καταλλήλων ἐνεργειῶν ἐπί πραγματικῶν κατά κύριον λόγον ἀντικειμένων.

Κατόπιν λαμβάνων τόν λόγον ὁ Σύμβουλος κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ:

1) ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν ΣΥΝΟΛΩΝ εἰς τήν Α'τάξιν καλόν εἶναι νά ἐπιτρέπεται, ἐφ'ὅσον ἱκανοί διδάσκαλοι ἔχουν τήν δυνατότητα καί τήν πρωτοβουλίαν εἰσαγωγῆς των χάριν πειραματισμοῦ καί πάντοτε ἔπειτα ἀπό ἔγκρισιν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ των.

2) Εἰς τάς εἰδικάς ἐπιδιώξεις τῶν Μεθηματικῶν τῆς Γ'τάξεως καλόν εἶναι νά ἐπεκτείνεται ἡ διδασκαλία τοῦ Πυθαγορείου Πίνακος μέχρι καί τοῦ 200, ἐφ'ὅσον οἱ μαθηταί ἔχουν ἤδη κατακτήσει τόν συνήθη πίνακα μέχρι τοῦ 100.

3) Ὁ λογαριασμός, τ.ἔ ἡ ἀπό στήθους (;) λύσις τῶν ἀριθμητικῶν προβλημάτων, πρέπει νά προηγῆται πάντοτε τῆς γραπτῆς λύσεως, ἐφ' ὅσον βεβαίως τοῦτο εἶναι δυνατόν. Κατόπιν ὁ Σύμβουλος Β'κ. Δ. Ἀνδρεόπουλος παρατηρεῖ τά ἑξῆς:

Προκειμένου περί τῆς διδασκαλίας ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων, τῆς διακρίσεως αὐτῶν, μετρήσεως μηκῶν καί χωρητικότητος, ὡς τοῦτο προβλέπεται ὑπό τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἀναλ. Προγράμματος διά τούς μαθητάς τῶν Α' καί Β' τάξεων, ἐπισημαίνεται ὁ κίνδυνος τῶν δυσχερειῶν αἱ ὁποῖαι δύνανται νά προκύψουν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τό παιδί αὐτῆς τῆς ἡλικίας διέρχεται τήν προγεωμετρικήν περίοδον (φάσις στοιχειωδῶν τοπολογικῶν ἐννοιῶν). Πειραματικαί ἔρευναι ὑπό τῶν PIAGET καί ἄλλων δεικνύουν ὅτι τό παιδί μόνον κατά τό τέλος τοῦ 7ου ἔτους τῆς ἡλικίας του δύναται νά συλλάβῃ τήν ἔννοιαν τῆς εὐθείας γραμμῆς (πείραμα : τραπέζι, παράλληλος κλωστή), τοῦ μήκους καί τήν διαφοράν μηκῶν (πείραμα: εὐθεῖα ράβδος καί πλαστελίνη εἰς σχῆμα ὀφειοειδές), τῆς ἀποστάσεως (πείραμα:ἰσοϋψῆ δένδρα ἢ ἰσοϋψεῖς κοῦπλες) καί τῆς ἐπιφανείας (πείρ.: λειβάδια, χόρτο, ἀγελάδες...).

Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά ἀπαιτοῦμεν μετρήσεις μηκῶν", "μετρήσεις χωρητικότητος", ἤ τήν "κατασκευήν ἁπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων" (τοῦτο ἀναγράφεται εἰς τό ἐν ἰσχύϊ ἀναλ. Πρόγραμμα) ἀπό παιδιά 5 1/2 ἕως 6 1/2 ἐτῶν (Α' τάξις), οὔτε τήν κατανόησιν τῆς "διακρίσεως γωνιῶν" ἤ τήν "χρῆσιν γωνιομέτρου καί ὑποδεκαμέτρου" ἀπό παιδιά $6^{1/2}$ ἕως $7^{1/2}$ ἐτῶν (β' τάξις).

Ἐπ μένως ἐπιβάλλεται ὅπως περιληφθοῦν εἰς τό Α.Π. ἁπλούστατα γεωμετρικά στοιχεῖα, τονισθῇ δέ εἰς τάς μεθοδικάς ὁδηγίας ἡ ἀνάγκη τῆς μετά μεγάλης προσοχῆς διδ/λίας αὐτῶν.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, λαβών τόν λόγον, ἐκθέτει τάς περί τοῦ θέματος ἀπόψεις του:

Κατά τήν σύνταξιν τοῦ Προγράμματος καί τῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν τῶν δύο πρώτων τάξεων πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψει τά ἀκόλουθα σύγχρονα πορίσματα τῆς ἐπιστήμης:

1) Τό παιδί, ὅπως καί ὁπρωτόγονος ἄνθρωπος, ἐνστικτωδῶς ἀντιλαμβάνεται τήν μετ βολήν τῆς ποσότητος, ἡ δέ μεταβολή αὕτη, ἀντικειμενικῶς ἐξεταζομένη, ἔχει χαρακτῆρα μᾶλλον ποιοτικόν καί ὀλιγώτερον ἀριθμητικόν. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι κατά τό προαριθμητικόν στάδιον τῆς ἀριθμητικῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ, ἡ διδασκαλία πρέπει νά ἀρχίσῃ ἀπό τήν ἐποπτικήν ἀφετηρίαν, πολλά-ὀλίγα-ὀλιγώτερα-πολύ ὀλίγα- πάρα πολλά.

2) Δέν πρέπει οἱ γονεῖς καί περισσότερον οἱ διδάσκαλοι νά παρασύρωνται ἀπό τό γεγονός, ὅτι ὁ μικρός μαθητής τῆς προσχολικῆς ἡλικίας, πού διά πρώτην φοράν εἰσέρχεται εἰς τό σχολεῖον, ἔχει μάθει νά ἀριθμῇ ἀπό τό 1-20 ἤ τό 30 κλπ. καί νά δεικνύῃ κατά σειράν τά ἀντικείμενα, διότι ἐδῶ δέν πρόκειται περί συνειδητῆς ἀριθμήσεως ἀντιστοιχούσης εἰς ὡρισμένας ποσότητας, ἀλλά περί μιᾶς καθαρᾶς καί ἁπλῆς ἀντιστοιχίας μεταξύ τοῦ ἐκφωνουμένου ἀριθμοῦ καί τοῦ ἀντικειμένου εἰς τό ὁποῖον κατά σειράν ἀναφέρεται ὁ ἀριθμός. Ἡ ἐνδήλωσις αὕτη δέν μαρτυρεῖ οὐδεμίαν οὐσιώδη πρόοδον εἰς τήν ἐξέλιξιν τῆς μαθηματικῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ.

3) Τό παιδί ἀρχίζει νά ἀριθμῇ κατά συνείδησιν, ὅταν συλλέγῃ μερικά ὁμοειδῆ ἀντικείμενα, τά τακτοποιεῖ εἰς τόν χῶρον καί ἐν συνεχείᾳ μόνον του τά προσδιορίζει ἀριθμητικῶς ὡς ποσότητα.

Ἔτσι λ.χ. ὅταν ἔχῃ 4 καρύδια καί τά βάλῃ εἰς τήν σειράν, ἔπειτα δύο ἐπάνω καί δύο κάτω, ἤ ἕνα ἐπάνω καί 3 κάτω καί ἀποφανθῇ ὅτι εἰς πᾶσαν περίπτωσιν (μετακίνησιν ἤ ἀλλαγήν) τά καρύδια εἶναι τέσσερα (οὔτε λιγότερα οὔτε περισσότερα), τότε ἠμποροῦμε νά ἤμεθα βέβαιοι, ὅτι εἰσέρχεται σταθερῶς εἰς τήν κατά συνείδησιν σύλληψιν καί ἀριθμητικήν ἔκφρασιν τῶν ποσοτήτων.

4) Εἰς τήν φάσιν αὐτήν, ἡ ὁποία λέγεται καί φάσις τῆς συλλοχῆς, τό παιδί ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ὁ ἀριθμός κατά τήν πρώτην αὐτήν περίοδον ἀφυπνίσεως καί ἐνεργοποιήσεως τῆς μαθηματικῆς του σκέψεως

ἐκπροσωπεῖ μίαν ἔννοιαν, τήν ἀριθμητικήν ἔννοιαν, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς τό συγκεκριμένον νοητόν (ὀπτική ἀντίληψις), ἀντικείμενα, χῶρος, μετακίνησις τῶν ἀντικειμένων εἰς τόν χῶρον. Ἡ τοποθέτησις αὐτῆ τῶν ἀντικειμένων εἰς τόν χῶρον καί ἡ ἐπ'αὐτῶν ἐνέργεια τοῦ παιδιοῦ (μετακίνησις, παιγνιώδης ἀλλαγή ποσοτήτων κλπ) ἀποτελεῖ κατά τόν J. PIAGET, τό θεμέλιον τῆς ἀριθμητικῆς ἐξόπτειας.

5) Αἱ συλλογαί τῶν ὁμοειδῶν ἀντικειμένων καί ἡ σχηματική ὑποδιαίρεσις αὐτῶν εἰς μικροτέρας ἤ μεγαλυτέρας ἐποπτικάς ποσότητας ἤ δομάς δίδει τόν λεγόμενον ἐποπτικόν ἀριθμόν. Ἐπειδή ἡ ἐνιαία ὀπτική ἀντίληψις τῆς ποσοτικῆς ἐποπτείας πέραν τοῦ 4 εἶναι διά τά μικρά παιδιά τοῦλάχιστον, κατά τό μᾶλλον ἤ ἧττον δυσχερής, ἡ πρακτική ἀπαιτεῖ τήν ὑποδιαίρεσιν τῶν μεγαλυτέρων ποσοτήτων εἰς μικροτέρας ἐποπτικῶς καταληπτάς ὡς σύνολα.

6) Ἡ κρισιμωτέρα φάσις εἰς τήν ἐξέλιξιν τῆς μαθηματικῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ εἶναι ἡ φάσις ἐκείνη κατά τήν ὁποίαν τό παιδί ἀνάγεται ἀπό τήν κατ'αἴσθησιν ποσότητα εἰς τήν νοεράν ποσότητα κάί ἐπιχειρεῖ νά λογαριάζῃ νοερῶς χωρίς τήν βοήθειαν ὑλικῶν ἀντικειμένων. Μή λησμονῶμεν, ὅτι ὁ ἀριθμός εἶναι τό ἰδεατόν ὄργανον, τό ὁποῖον πρέπει , κάποιαν στιγμήν, νά ἀποκτήσῃ ἰδίαν ὑπόστασιν καί νά ἀποχωρισθῇ ἀπό τά πράγματα. Ἡ μετάβασις αὐτή ἀπό τό ἐπίπεδον τῆς ὑλικῆς ποσότητος εἰς τό ἐπίπεδον τῆς ἰδεατῆς ποσότητος (ἀναδόμησις) εἶναι τό λεπτότερον σημεῖον. Δέν χρειάζεται σκουδήν, ἀλλ'οὔτε σημαντικήν καθυστέρησιν. Προηγουμένως τό παιδί πρέπει νά βεβαιωθῇ ὅτι αἱ ἀριθμητικαί πράξεις εἶναι αἱ αὐταί, ἀνεξαρτήτως τοῦ εἴδους τῶν ἀντικειμένων πού συνθέτουν τάς διαφόρους ποσότητας. Καί ἡ διαπίστωσις αὐτή ἐπιβάλλει τήν χρησιμοποίησιν πολυειδῶν ἀντικειμένων κατά τήν φάσιν τῆς ἐποπτικοποιήσεως, ὥστε τό παιδί νά πεισθῇ ὅτι αἱ ποσοτικαί σχέσεις μένουν ἀμετάβλητοι ἀσχέτως τῆς φύσεως τῶν ὑλικῶν ἤ εἰκονικῶν ἀντικειμένων εἰς τά ὁποῖα ἀναφέρονται. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου, ἡ ἀποκλειστική χρησιμοποίησις ἑνός μόνον ἐποπτικοῦ μέσου, ὅπως εἶναι τό γνωστόν ἀριθμητήριον ἤ τά διάφορα περίτεχνα κατασκευάσματα ἐκ ξύλου ἤ ἐκ πλαστικῆς ὕλης πού ἐφευρέθησαν ὡς δῆθεν κατάλληλα μέσα ἐποπτικοποιήσεως τῶν ἀριθμῶν, ἀποτελεῖ βαρύ μεθοδικόν σφάλμα διότι ὁκοσυνειδήτως θέτει ὑπό ἀμφισβήτησιν εἰς τό πνεῦμα τοῦ παιδιοῦ τήν καθολικότητα τῶν ἀριθμητικῶν σχέσεων.

Τό Τμῆμα μετά συμπληρωματικήν συζήτησιν ,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

. / .

1) Ἐγκρίνει κατ'ἀρχὴν τὰς προτάσεις τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ ὡς πρὸς τὴν διάρθρωσιν τῆς ὕλης τὰς γενομένας μεταβολὰς καὶ τὴν αἰτιολόγησιν αὐτῶν.
2) Θεωρεῖ τὰς γενομένας μεθοδικὰς ὑποδείξεις ὡς ὀρθάς.
3) Ἀναθέτει εἰς τὸν εἰσηγητὴν ὅπως συντάξῃ τὸ τελικὸν κείμενον ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Προέδρου κ. Π. Παγιατάκη.
καὶ 4) Ὅπως αἱ διατυπωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ ὑπὸ τῶν μελῶν καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου μεθοδικαὶ ὑποδείξεις συγχωνευθοῦν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν σημαντικώτεραι περιληφθοῦν εἰς τὸ τελικὸν κείμενον, ὅπερ καὶ θὰ ἐπισυναφθῇ εἰς τὸ παρὸν πρακτικόν.

Λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος
Π. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Ε. Τζανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

68η Πράξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 6ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 8.30 π.μ. καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βαρδάκη, 4) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί Κων/νου Πασσάκου, μελῶν παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Ἀπουσίαζεν δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος κ. Νικ. Βλουτίδης.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως: 1) Σκοπός, ἐπενεχθεῖσαι μεταβολαί, αἰτιολογία καί διδακτέα ὕλη τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον. 2) Αἴτησις τοῦ διδασκάλου Σταύρου Ἀλιβιζάτου πρός ἀνανέωσιν τῆς ὑπ'ἀριθμ. 24860/8-3-75 συστατικῆς ἐγκυκλίου σου κ. Ὑπουργοῦ Παιδείας.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικό τῆς προηγούμενης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Θεμ. Βαρδάκης θέτει ὑπ'ὄψη τῶν μελῶν τοῦ τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως: Οὗτος ἔχων ὑπ'ὄψει:

1) τήν ἐπί τοῦ θέματος τούτου σχετικήν εἰσήγησιν του εἰς τό Τμῆμα τῆς Δημοτ. Ἐκπ/σεως, κατά τήν συνεδρίαν τῆς 3-3-1976

2) τάς, κατόπιν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως του καί τῶν διεξαχθεισῶν συζητήσεων ληφθείσας ἀποφάσεις τοῦ τμήματοστούτου κατά τάς συνεδρίας τῆς 4-3-1976, 20-3-1976 καί 23-3-1976

εἰσηγεῖται τά κάτωθι:

I. Σκοπός τῆς Διδασκαλίας τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

" Ἡ ἀγωγή τοῦ Πολίτου ἔχει σκοπόν νά συνηθίσῃ θά προσαρμόσῃ ὀρθῶς τήν συμπεριφοράν του μέσα εἰς τήν κοινότητα εἰς τήν ὁποίαν ἀνήκει καί νά τόν προετοιμάσῃ εἰς τήν συνειδητήν ἄσκησιν τῶν δικαιωμάτων καί καθηκόντων του ὡς ἐλευθέρου καί δημοκρατικοῦ πολίτου κατά τρόπον ἔμεσον, ἐνεργητικόν καί

κυρίως βιωματικόν".

II. Ἐπενεχθείσαι μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην.

Α. Μετακίνησις ὕλης ἀπό τό Δημοτικόν πρός τό Γυμνάσιον.

Νά μετακινηθοῦν πρός τό Γυμνάσιον:

1. Ἐκ τῆς ἑνότητος τό ἐπάγγελμα: "Μελέτη καί ἀνάλυσις τοῦ Ἐπαγγέλματος. Ἐκλογή ἐπαγγέλματος – Ἐπαγγελματική καί τεχνική ἐκπαίδευσις".

Διότι ὁ μαθητής τοῦ δημοτ. Σχολείου δέν ἀντιμετωπίζει ἀμέσως τό πρόβλημα ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος καί ἐλάχιστα ἐνδιαφέρεται διά σχετικάς γνώσεις καί ἀναλύσεις. Αἱ ἑνότητες αὗται δύναται καί πρέπει νά διδαχθοῦν εἰς τό Γυμνάσιον ἐν συνδυασμῷ πρός τόν διδασκόμενον ἐκεῖ σχολικόν ἐπαγγελματικόν προσανατολισμόν.

2. Ἐκ τῆς ἑνότητος τό Κράτος ὡς ὠργανωμένη κοινωνία.

Ἅπασαι αἱ σχετικαί νοσηρότητες μετακινηθοῦν πρός τό γυμνάσιον, ὅπουκαί προβλέπεται σχεδόν αὐτουσία ἡ διδ/λία αὐτῶν (εἰς τά πλαίσια τῆς Πολιτειακῆς ἀγωγῆς τῆς Γ' Γυμνασίου).

Εἰς τό Δημοτικόν , ὡς ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει τῆς παρούσης ἐκτίθεται, παραμένει ἡ κατά τρόπον ἐποπτικόν μελέτη τῶν θεμελιακῶν θεσμῶν καί ὀργάνων ἀσκήσεως τῆς κρατικῆς ἐξουσίας μέ πρότυπον τήν κοινοτικήν ὀργάνωσιν.

Διότι: α) ὁ μαθητής τοῦ Δημοτικοῦ δέν ἐνδιαφέρεται δι' ἀφῳρημένα σχήματα καί δέν κατανοεῖ ταῦτα. β) ἡ κοινοτική ὀργάνωσις ἔχει τό πλεονέκτημα τῆς ἀμεσότητος καί ἐποπτικότητος καί συνδέεται ὑποχρεωτικῶς πρός τάς καθημερινάς ἐμπειρίας τοῦ μαθητοῦ. γ) ἀποτελεῖ σμικρογραφίαν καί πρότυπον διά τήν κατανόησιν εὐρυτέρων θεσμῶν καί σχέσεων .

3. Ἐκ τῆς ἑνότητος ἡ Ἐκκλησία:

Ἅπασα ἡ ὑπό τήν ἑνότητα ταύτην προβλεπομένη διδακτέα ὕλη μετακινηθεῖ πρός τό Γυμνάσιον:

Διότι: 1) Τό ἐπίπεδον τῆς ἑνότητος ταύτης θεωρεῖται ἀνώτερον τῶν ἀντιληπτικῶν δυνάμεων τοῦ μαθητοῦ τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ.

2) ὑπό τοῦ ἰσχύοντος Α.Π. τοῦ Γυμνασίου προβλέπεται νά διδαχθῇ αὕτη εἰς τήν Γ' τάξιν τοῦ Γυμνασίου .

3) βασικά στοιχεῖα τῆς ἑνότητος ταύτης περιέχονται εἰς τήν διδακτέαν ὕλην τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ.

Εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον προβλέπεται, ὡς εἰς τήν οἰκείαν θέσιν τῆς παρούσης ἐκτίθεται, ἐμβάθυσις καί συστηματοποίησις τῶν σχετικῶν ἐμπειριῶν

καί γνώσεων τῶν μαθητῶν.

Β' Μετακίνησις διδακτέας ὕλης ἀπό τό Γυμνάσιον πρός τό Δημοτικόν:

1. Νά ἐμπλουτισθῇ ἡ ἑνότης"Κοινωνία" , ἡ ὁποία προβλέπεται ἀπό τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ μέ στοιχεῖα ἀναφερόμενα εἰς τό Α.Π.τοῦ Γυμνασίου ὑπό τήν ἑνότητα "Ἡ συμβιωτική κοινότης".

ἤτοι:"Ἡ συμβιωτική κοινότης: τό χωρίον, ἡ κωμόπολις, ἡ πόλις".

Οἱ βασικοί θεσμοί ἐν τῇ Συμβιωτικῇ Κοινότητι: Ἡ Ἐκκλησία, τό Σχολεῖον, ἡ Διοίκησις. Οἱ ἐπαγγελματικοί συνεταιρισμοί καί οἱ μορφωτικοί σύλλογοι. Βασικά ἔργα ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι:Ἡ ὕδρευσις, ὁ φωτισμός, ἡ συγκοινωνία, τά κέντρα ἀναπαύσεως, ψυχαγωγίας καί ὑγείας.

Ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι: Δικαιώματα καί καθήκοντα, τά καθήκοντα πρός τό φυσικόν περιβάλλον, τούς θεσμούς καί τά κοινόχρηστα ἔργα. Ὁ σεβασμός τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καί ὁ αὐτοσεβασμός'

Διότι: 1)Εἶναι ἐμφανές τό χάσμα εἰς τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου: ἀπό τήν κοινότητα ζωῆς τοῦ Σχολείου"μεταπηδᾶ εἰς τό Κράτος". 2) Ἡ συμβιωτική κοινότης, ἐντός τῆς ὁποίας ζῇ ὁ μαθητής καί ἀποκτᾶ ἄμεσον καί ἐποπτικήν ἀντίληψιν τῶν σχέσεων καί ἐξαρτήσεών τουἀπό πρόσωπα καί θεσμούς, σχεδόν παραλείπεται. 3) Ἡ κοινοτική ὀργάνωσις ἀποτελεῖ σμικρογραφία τῆς εὐρυτέρας κρατικῆς ὀργανώσεως, ἡ βίωσις καί γνῶσις τῆς ὁποίας θά βοηθήσῃ τόν μαθητήν τοῦ Δημοτικοῦ νά κατανοήσῃ καλύτερον ἀφῃρημένα σχήματα καί εὐρυτέρας σχέσεις. 4) ὁ μαθητής τῆς Γ΄ Γυμνασίου μέ εὐρύτερα καί περισσότερον θεωρητικά διαφέροντα θεωρεῖ τήν ὕλην ταύτην ἀλλ' καί παραμένει ἀδιάφορος.

2" Νά δοθῇ ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς τήν ἔννοιαν "Ἔθνος καί τήν ἐθνικήν ἀφωγήν , εἰς τήν ὁποίαμ μόνον εὐκαιριακῶς καί γενικῶς ἀναφέρεται τό Α.Π. τοῦ Δημοτικοῦ, διά τοῦ ἐμπλουτισμοῦ τῆς ὕλης τοῦ Δημοτικοῦ μέ τά κάτωθι στοιχεῖα πού προβλέπονται διά τήν Γ΄ Γυμνασίου:

"Ἡ ἔννοια τοῦ "Ἔθνους. Τό Ἑλληνικόν "Ἔθνος. Θεμελιώδη πνευματικά γνωρίσματά του. Ἡ Πατρίς, τά Ἐθνικά Σύμβολα. Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ "Ἔθνους καί ἡ εἰσφορά του εἰς τόν πολιτισμόν. Τά καθήκοντα τοῦ "Ἕλληνος πρός τήν Πατρίδα καί τό "Ἔθνος του. Οἱ ἐθνικοί καί οἱ κατά τόπους Εὐεργέται".

Διότι: 1) Ἡ ἔννοια τοῦ "Ἔθνους καί τῆς Πατρίδος εἶναι περισσότερον προσιτή εἰς τους μαθητάς τοῦ Δημοτικοῦ ἀπό ἐκείνην τοῦ Κράτους, θά κατανοήσουν ταύτας ἔστω καί διαισθητικῶς διά τῆς ὁδοῦ τῆς συναισθηματικῆς ἐξαρ-

ἐξάρσεως μέ ἀφετηρίαν τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας καί τήν καταλληλον συμμετοχήν εἰς τάς Ἐθνικάς ἑορτάς. 2) ἡ ψυχολογική κατάστασις τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ προσφέρεται καλύτερον διά τοιοῦτου εἴδους θεμελιακήν ἐπεξεργασίαν, πού ἀποτελεῖ τό ὑπόβαθρον διά τήν περαιτέρω ἐννοιολογικήν ἀνάλυσιν καί κατανόησιν. 3) Διότι δέν νοεῖται ὀρθή καί συνεπής ἀγωγή τοῦ πολίτου, ἄν οἱ μαθηταί ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων δέν μυηθοῦν ἐπαρκῶς εἰς τό περιεχόμενον καί τήν σημασίαν τῶν ἐννοιῶν τούτων αἱ ὁποῖαι δεσπόζουν εἰς πᾶσαν καλῶς νοουμένην ἀγωγήν τοῦ Πολίτου.

Ἐμπλουτισμός τῆς ὕλης τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μέ τάς ἑξῆς ἑνότητας, ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης σημασίας αὐτῶν διά τόν σύγχρονον Ἕλληνα.

1. Ὁ Ἕλλην τῆς διασπορᾶς
2. Ὁ Ἕλλην ὡς πολίτης τῆς Ἡνωμένης Εὐρώπης.
3. Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος.
4. Ἡ ὑπερεθνική ἀντίληψις τοῦ Χριστιανισμοῦ.
5. Κυκλοφοριακή ἀγωγή.

Διδακτέα ὕλη

Α καί Β τάξεις

Εὐκαιριακῶς εἰς τά πλαίσια τῆς σπουδῆς τοῦ περιβάλλοντος συνειδητοποιοῦμεν εἰς τούς μαθητάς καί διευρύνομεν, κατά τρόπον ἐποπτικόν καί βιωματικόν, γνώσεις καί ἐμπειρίας των ἀναφερομένας:

α. εἰς τήν οἰκογενειακήν ζωήν καί τάς μεταξύ τῶν μελῶν αὐτῆς σχέσεις.

β. Εἰς τήν σχολικήν ζωήν καί τάς μεταξύ τῶν μαθητῶν καί διδ/λου σχέσεις.

γ. εἰς τά βασικά ἔργα καί ὀργανισμούς κοινῆς ὠφελείας.

δ. εἰς τούς θεσμούς καί τάς φορεῖς τῆς κοινοτικῆς ἤ δημοτικῆς (κατά περίπτωσιν) ὀργανώσεως.

ε. εἰς τά βασικά καθήκοντα καί ὑποχρεώσεις των.

στ. εἰς τήν ἀπόκτησιν καλῶν ἀτομικῶν καί κοινωνικῶν συνηθειῶν.

ζ. εἰς τήν ὀρθήν συμπεριφοράν κατά τήν μετακίνησιν των ἀπό τό σχολεῖον εἰς τήν οἰκίαν καί τανάπαλιν. (Κυκλοφοριακή Ἀγωγή).

Γ καί Δ τάξεις

Εὐκαιριακή περαιτέρω διεύρυνσις καί συστηματοποίησις ἐμπειριῶν καί γνώσεων τῶν μαθητῶν ἀναφερομένων εἰς τούς αὐτούς, ὡς εἰς τάς Α΄καί Β΄τάξεις, τομεῖς, ἐν συνδυασμῷ πρός τήν διδασκαλίαν τῶν ἄλλων μαθημάτων ἰδίᾳ δέ τῶν φρονηματιστικῶν, καί τήν κατάλληλον συμμετοχήν τῶν μαθητῶν εἰς ἑορτάς καί ἐκδηλώσεις τῆς σχολικῆς, οἰκογενειακῆς, κοινωνικῆς, Ἐθνικῆς καί θρησκευτικῆς ζωῆς. Νά δοθεῖ ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς τήν ὀρθήν προσαρμογήν τῆς συμπεριφορᾶς τῶν μαθητῶν εἰς τάς ἐξ ἀντικειμενικῶν καταστάσεων ἀπορρεούσας ὑποχρεώσεις.

Συστηματική διδασκαλία τῆς προβλεπομένης κατωτέρω διδακτέας ὕλης τῆς ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου διεξάγεται ἐπί ἕν τουλάχιστον ἡμίωρον ἑβδομαδιαίως εἰς τάς Ε καί ΣΤ΄τάξεις.

ΣΤ΄ τάξις:

α. Εἰσαγωγή: Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον καί ὡς κοινωνικόν ὄν. Ἡ ἔννοια τῆς κοινότητος καί ἡ διάκρισις αὐτῆς εἰς φυσικήν καί πολιτιστικήν. Ἡ ἀγωγή ὡς προσπάθειαἐντάξεως τοῦ ἀτόμου εἰς τήν κοινότητα. Ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀτόμου εἰς τήν κοινότητα.

β. Ἡ οἰκογένεια: Ὡς φυσική κοινότης καί κύτταρον τῆς Κοινωνίας. Ἡ καλλιέργεια καί ἡ ἀνάπτυξις τῶν γνησίων ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τήν οἰκογένειαν. Γονεῖς-τέκνα, μήτηρ-τέκνον, πατήρ-τέκνον, πάππος -μάμμη, ἀδελφοί, συγγενεῖς, Ἑλληνική οἰκογένεια, ἤθη καί ἔθιμα.

γ. Τό Σχολεῖον ὡς πολιτιστική κοινότης καί διάμεσος μεταξύ οἰκογενείας καί κοινωνίας. Ἡ καλλιέργεια καί ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων εἰς τό σχολεῖον. Διδάσκαλος-μαθητής, μαθητής-συμμαθητής, μαθητής-τάξις, τάξις-τάξεις, παιγνίδι-ἐργασία, δικαίωμα-καθῆκον, σεβασμός-αὐτοσεβασμός, οἰκογένεια-σχολεῖον.

δ. Ἡ συμβιωτική κοινότης: τό χωρίον, ἡ κωμόπολις, πόλις.

Οἱ βασικοί θεσμοί ἐν τῇ συμβιωτικῇ κοινότητι:
Ἐκκλησία, τό Σχολεῖον ,ἡ Διοίκησις,οἱ ἐπαγγελματικοί συνεταιρισμοί

καί οἱ μορφωτικοί σύλλογοι.

Βασικά ἔργα ἐν τῇ συμβιωτικῇ κοινότητι: Ἡ ὕδρευσις, ὁ φωτισμός, ἡρως συγκοινωνία, τά κέντρα ἀναπαύσεως, ψυχαγωγίας, ὑγείας. (1).

Ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ συμβιωτικῇ κοινότητι: Δικαιώματα καί καθήκοντα. Τά καθήκοντα πρός τό φυσικόν Περιβάλλον, τούς θεσμούς καί τά κοινόχρηστα ἔργα. Ὁ σεβασμός τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καί ὁ αὐτοσεβασμός.

ε. Ἡ κοινωνία: Ἔννοια τῆς Κοινωνίας. Ἡ ἑλληνική κοινωνία. Ἤθη καί ἔθιμα. Κοινωνική συμπεριφορά. Ἐνδυμασία, κυκλοφορία.

Κοινή γνώμη. Ἔννοια καί διαμόρφωσις αὐτῆς. Τύπος, ραδιόφωνον, τηλεόρασις, ἀνάγνωσμα, θέαμα, προπαγάνδα καί νεότης.

στ. Τό ἐπάγγελμα: Ἐξέτασις κατά τρόπον ἐποπτικόν τῶν ἐπαγγελμάτων τά ὁποῖα κυριαρχοῦν εἰς τό ἄμεσον περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ μέ σκοπόν νά γνωρίσῃ τήν ἀξίαν των καί τήν συμβολήν των εἰς τήν κοινωνικήν πρόοδον καί τήν ἐφαρμογήν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Νά ἐξαρθῇ ἰδιαιτέρως ἡ σημασία τῶν χειρονακτικῶν-τεχνικῶν ἐπαγγελμάτων.

Τό ἐπάγγελμα ὡς μέσον ἱκανοποιήσεως ὑλικῶν καί πνευματικῶν ἀναγκῶν ὡς μέσον ἠθικοποιήσεως καί κοινωνικοποιήσεως.

5. Τό Κράτος ὡς ὀργανωμένη κοινωνία: Ἐμβάθυνσις καί συστηματοποίησις τῶν ἐμπειριῶν καί γνώσεων τοῦ μαθητοῦ πού ἀναφέρονται εἰς τήν δομήν τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως μέ προέκτασιν τήν κατά τρόπον ἐποπτικήν μελέτην τῶν θεμελιακῶν θεσμῶν καί ὀργάνων ἀσκήσεως τῆς Κρατικῆς ἐξουσίας. Εἰδικώτερον: Τό Σύνταγμα, ὁ Ἀνώτατος Ἄρχων, ἡ Νομοθετική καί ἡ Ἐκτελεστική ἐξουσία. Καθήκοντα καί δικαιώματα τοῦ Πολίτη. Ἱερόν δικαίωμα καί ὑποχρέωσις ψήφου. Ἡ φορολογική ὑποχρέωσις καί ἡ σημασία αὐτῆς διά τό κοινωνικόν σύνολον, ἡ Κυβέρνησις, ἡ Κοινωνική Πρόνοια, ἡ Τοπική Αὐτοδιοίκησις.

η. Τό Ἔθνος: Τό Ἑλληνικόν Ἔθνος. Θεμελιώδη γνωρίσματά του. Ἡ Πατρίδα. Ἐθνικά Σύμβολα. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καί ἡ εἰσφορά τους εἰς τόν Πολιτισμόν. Τά καθήκοντα τοῦ Ἕλληνος πρός τήν Πατρίδα καί τό Ἔθνος του. Οἱ Ἐθνικοί καί οἱ κατά τόπους Εὐεργέται. Ὁ Ἑλληνισμός τῆς διασπορᾶς.

(1) Διά τούς μαθητάς τῶν πόλεων ἐπιβάλλεται ἡ ἐπίσκεψις καί ἡ μελέτη τῶν ἀντιστοίχων ἱδρυμάτων τοπικῆς καί κοινωνικῆς ἀφελείας τά ὁποῖα εἶναι πλησιέστερα εἰς τήν κατοικίαν τῶν μαθητῶν καί τά ἱδρύματα ἰδιωτικοῦ δικαίου καί τά ἀξιολογώτερα Δημοτικά ἔργα.

Παρατηρήσεις:Νά δοθῆ ἔμφασις εἰς τάς ἐννοίας: Ναός καί Ἔθνος ἰδιαιτέρως δέ εἰς τάς σχέσεις:Λαοῦ-Κράτους καί Λαοῦ-Ἔθνους.

θ. Ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐμβάθυνσις καί συστηματοποίησις τῶν ἐμπειριῶν καί γνώσεων τῶν μαθητῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τόν ἰδιαίτερον καί τόσον σημαντικόν ρόλον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τήν πορείαν τοῦ Ἔθνους μας, τήν ζωήν της Κοινότητος καί τῆς συγχρόνου κοινωνίας μέ σκοπόν νά ἐνισχύσωμεν τήν θρησκευτικήν πίστιν καί νά ὑποκινήσωμεν τόν μαθητήν εἰς ἀνάλογον συμπεριφοράν καί δρᾶσιν καί τόν συνειδητόν σεβασμόν πρός τήν ἐκκλησίαν καί τούς λειτουργούς της. Ἡ ἔννοια τῆς καθολικότητος τοῦ Χριστιανισμοῦ.

ι. Διεθνεῖς σχέσεις: ΝΑΤΟ, ΕΟΚ, ΔΕΣ, ΟΗΕ, (εὐκαιριακῶς κατά τάς ἐπετείους

ια. Ὁ Ἕλλην ὡς πολίτης τῆς Ἡνωμένης Εὐρώπης.

ιβ. Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος.

ιγ. Κυκλοφοριακή ἀγωγή.

V.

Μεθοδικαί παρατηρήσεις:

1. Ἡ σπουδαιότης καί αἱ διαστάσεις τάς ὁποίας προσλαμβάνει ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου εἰς τήν σύγχρονον ἑλληνικήν πραγματικότητα μᾶς ὑποχρεώνουν νά ἀναγάγωμεν τό μάθημα τοῦτο εἰς παιδαγωγικόν ἄξιωμα πού πρέπει νά διέπῃ τήν θεωρίαν καί πρᾶξιν ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαιδεύσεως.

2. Ἡ ἀγωγή τοῦ Πολίτου ὅπως κάθε ἄλλη μορφή ἀγωγῆς δέν εἶναι ὑπόθεσις μόνον διδασκαλίας. Ἐξαρτᾶται πολύ περισσότερον ἀπό τήν ὀργάνωσιν πλουσίας σχολικῆς ζωῆς καί ἀπό τόν τρόπον συμμετοχῆς καί δράσεως τῶν μαθητῶν ἐντός αὐτῆς.

3. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῆς ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου δέν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπ τήν ὀρθήν ἐκλογήν καί διάταξιν τῆς ὕλης εἰς τό Πρόγραμμα. Ἰδιαίτεραν σημασίαν ἔχει ἡ μέθοδος ἐργασίας καί ἡ προσωπικότης τοῦ Διδασκάλου πού πρέπει νά ἀντιπροσωπεύῃ γνησίους τρόπους δημοκρατικῆς σκέψεως καί ζωῆς.

4. Ἀφετηρίαν εἰς τήν ἐπεξεργασίαν θεμάτων Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου δύναται καί πρέπει νά ἀποτελῇ ἡ ἄμεσος καί ἐποπτική ἀντίληψις τῶν σχέσεων καί ἐξαρτήσεων τοῦ μαθητοῦ ἀπό πρόσωπα καί θεσμούς, τῆς συμβιωτικῆς κοινότητος ἐντός τῆς ὁποίας ζῇ καί κινεῖται.

5. Μέ κίνητρα συναισθηματικῆς φύσεως θά ἐμβαθύνωμεν, θά διευρύνωμεν, καί θά συστηματοποιήσωμεν

έμπειρίας καί γνώσεις τοῦ μαθητοῦ αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τήν ὕλην τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

6. Ἡ βιωματική γνῶσις τῆς κοινοτικῆς ὀργανώσεως ποὺ ἀποτελεῖ σμικρογραφία τῆς εὐρυτέρας κρατικῆς ὀργανώσεως, θά βοηθήσῃ τόν μαθητήν νά κατανοήσῃ καλύτερον ἀφηρημένα σχήματα καί εὐρυτέρας καί πολυπλόκους σχέσεις.

7. Ἡ διδ/λία ὅλων τῶν μαθημάτων, ἰδιαιτέρως δέ τῶν φρονηματιστικῶν, παρέχει εἰς τόν διδάσκαλον εὐκαιρίας πρός ἐπεξεργασίαν γνώσεων καί ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν μέ τρόπους συμπεριφορᾶς, ποὺ ἀνήκουν βασικῶς εἰς τόν τομέα τῆς Ἀγωγῆς.

8. Ἡ καταλληλος συμμετοχή τῶν μαθητῶν εἰς ἑορτάς καί ἐκδηλώσεις τῆς σχολικῆς οἰκογενειακῆς θρησκευτικῆς, Ἐθνικῆς καί κοινωνικῆς ζωῆς συμβάλλει οὐσιωδῶς εἰς τήν κατανόησιν, ἔστω καί διαισθητικῶς διά τῆς ὁδοῦ τῆς συναισθηματικῆς ἐξάρσεως, δυσνοήτων καί ἀπροσίτων εἰς τήν ἀντιληπτικήν ἱκανότητα τῶν μαθητῶν ἐννοιῶν καί σχέσεων.

9. Γενικῶς ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ διδ/λου εἰς τόν τομέα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου ἐκκινοῦσα ἀπό τήν ἀμεσότητα καί ἐποπτικότητα τῶν καθημερινῶν ἐμπειριῶν τοῦ μαθητοῦ θά προχωρεῖ εἰς θεμελιακήν ἐπεξεργασίαν αὐτῶν ποὺ ἀποτελεῖ τό ὑπόβαθρον μιᾶς περαιτέρω ἐννοιολογικῆς ἀναλύσεως καί κατανοήσεως.

10. Ἔχων ὑπ'ὄψει ὁ διδ/λος ὅτι ἡ ἀγωγή τοῦ Πολίτου δέν ἐξαντλῆται μέ τήν μετάδοσιν ξηρῶν γνώσεων ἀλλ'ἀποβλέπει, πρέπει ν'ἀποβλέπῃ εἰς τήν δημιουργίαν ἤθους καί ὀρθοῦ τρόπου ζωῆς, πρέπει νά ὑποκινῇ τούς μαθητάς εἰς ἀνάλογον συμπεριφοράν καί δρᾶσιν καί εἰς συνειδητόν σεβασμόν πρός τούς κοινωνικούς καί κρατικούς θεσμούς καί τούς φορεῖς αὐτῶν.

11. Γενικῶς ἡ ἀγωγή τοῦ Πολίτου εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον πρέπει θά ἔχῃ τόν χαρακτῆρα μιᾶς κοινωνικῆς ἀγωγῆς.

Ὁ Σύμβουλος Κ.Πασσάκος ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀρετῶν τοῦ πολίτου δέον νά εἶναι θέμα ἐξωτερικῶν ἐπιταγῶν ὑπό τήν μορφήν ἠθικῶν παραγγελμάτων πρός τό παιδί. Ἀπό ἐνωρίς εἰς τήν ἡλικίαν του θά πρέπει νά βοηθῆται τοῦτο εἰς ἐσωτερικήν καλλιέργειαν καί πραγματικήν ἐνσυνείδητον βίωσιν τῆς καθόλου Ἀρετῆς, ὥστε κατ'αὐτόν τόν τρόπον νά προετοιμάζεται θετικῶς ὡς ὁ αὐριανός ἄριστος Πολίτης, ὅστις ἐνεργεῖ σταθερῶς χάριν τοῦ καλοῦ τοῦ συνόλου ἐξ ἰδίας ἐσωτερικῆς παρορμήσεως κατευθυνο-

μενος καί ὄχι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐξαναγκασμοῦ τοῦ νόμου.

Ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι κατά τήν Παιδαγωγικήν προσπάθειαν ἐντός τῶν πλαισίων τῆς "Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου" ὁ Διδάσκαλος ἐπιβάλλεται ὅπως παρακινεῖ τούς μαθητάς -καί μέσῳ τούτων καί τούς γονεῖς- νά προετοιμάζωνται εἰς ζῶντα μέλη τῆς ἐκκλησίας,ἤτοι τῆς θρησκευτικῆς κοινότητος, τῆς ὁποίας σμικρογραφία ἐν πληρότητι ἀποτελεῖ ἡ ἐνορία.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ τμήματος,λάμβάνων τόν λόγον, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

1)"Ἡ ἐπί τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου, καί τῶν ἐπενεχθεισῶν μεταβολῶν εἰσήγησις ὑπῆρξε ἀρτία καί εἰς τάς γενικάς γραμμάς σύμφωνος πρός τάς ἤδη ληφθείσας ἀποφάσεις (Βλέπε πράξεις 3η,3-3-1976, 4η, 4-3-76 10η, 20-3-76 καί 11, 22-3-76) ἐπί τοῦ θέματος τούτου.

2) "Διαφωνῶ μέ τήν διατυπωθεῖσαν ὑπό τοῦ συμβούλου κ.Πασσάκου ἄποψιν, ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐξωτερικῶν ἀρετῶν, τάξεως, καθαριότητος, συμπεριφορᾶς κ.λ.π. εἶναι κυρίως ἔργον ἐνσυνειδήτου καί ἐπαρκῶς ἠτιολογημένης διαπαιδαγωγήσεως, διότι αἱ ἀρεταί αὗται, πρίν ἤ αἰτιολογηθοῦν διά τῆς ἐννοίας τοῦ χρέους (ἀτομικοῦ,κοινωνικοῦ,οἰκογενειακοῦ κ.τ.λ) διαμορφοῦν ταιήδη διά τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἕξεως εἰς μίαν ἡλικίαν ἡ ὁποία ἐλάχιστα προσφέρεται εἰς λογικήν ἤ ἠθικολογικήν διαφώτισιν.

3) Ἐπίσης φρονῶ, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ.Πασσάκου, ὅπως εἰς τήν ὕλην τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου εἰσαχθοῦν καί στοιχεῖα περί σχέσεως τῆς Ἐκκλησίας πρός τά μέλη αὐτῆς, καίτοι ἀξία προσοχῆς, ἐν τούτοις πρέπει νά ἀπορριφθῇ , διότι ὑπάρχει τό πρός τόν σκοπόν τοῦτον εἰδικόν μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν.

4)"Προτείνω, ὅπως εἰς τήν περί Κοινότητος ἑνότητα προστεθοῦν τά ἑξῆς στοιχεῖα τά ὁποῖα κρίνω ἀναγκαία διά τήν τρέχουσαν ἐνημέρωσιν τοῦ πολίτου:

"Ἀγρονομία, Ἀγροφυλακή, Κτηματολόγιον, Μητρῷον Ἀρρένων, Δημοτολόγιον".

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν, τό Τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ἐγκρίνει εἰς τό σύνολον του τό περιεχόμενον τῆς εἰσηγήσεως περί τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου, ἐπιφυλασσόμενον ὅπως κατά τήν προσεχῆ συνεδρίαν ἐξετάσῃ καί τάς Μεθοδικάς Παρατηρήσεις καί ἀποφανθῇ ἐπί τοῦ τελικοῦ κειμένου τῆς ἀποφάσεως.

θέμα 2ον. Αἴτησις τοῦ διδασκάλου Σταύρου Ἀλιβιζάτου πρός ἀνανέωσιν τῆς ὑπ'ἀριθμ. 24860/8-3-1975 συστατικῆς ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας τό Τμῆμα, κατόπιν σχετικῆς εἰσηγήσεως τοῦ Συμβούλου κ. Κ. Πασσάκου

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται ,

ὅτι δέν εἶναι ἀναγκαία ἡ αἰτουμένη ἀνανέωσις τῆς συστάσεως, ἐφ'ὅσον ἐξακολουθοῦσχύουσα ἡ ἐκδοθεῖσα συστατική ἐγκύκλιος.

Περ'ὃ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Μαγουλιάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

69η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 7η Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 8.30 π.μ. καὶ ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου , 3) Θεμ. Βαρδάκη, 4) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη, 5) Νικολ. Βλουτζάκη καὶ 6) Χων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως :"Μεθοδικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς διδακτέας ὕλης τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐκ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς Θεμ. Βαρδάκης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Μεθοδικαὶ Παρατηρήσεις:

1. Ἡ σπουδαιότης καὶ αἱ διαστάσεις τὰς ὁποίας προσλαμβάνει ἡ Ἀγωγὴ τοῦ Πολίτου εἰς τὴν σύγχρονον δημοκρατικὴν ὀργάνωσιν τῶν τῶν πρατῶν, μᾶς ὑποχρεώνει νὰ τὴν ἀναλάβωμεν ἀπὸ τὸ τυπικὸν καὶ περιγραφικὸν μάθημα εἰς παιδαγωγικὸν ἄξίωμα ποὺ θὰ διέπῃ τὴν σχολικὴν πρᾶξιν καὶ ὀργάνωσιν ὅλων τῶν τάξεων καὶ ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐνδείκνυται ἡ ὀργάνωσις τῶν μαθητῶν εἰς ὁμάδας ἐργασίας ἐντὸς τοῦ σχολείου καὶ εἰς ὁμάδας κοινωνικῆς δράσεως ἐκτὸς τοῦ Σχολείου.

2. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ἡ ἐπιτυχία τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν ὀρθὴν ἐκλογὴν καὶ διάταξιν τῆς ὕλης.

./.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡ μέθοδος ἐργασίας καὶ ἡ προσωπικότης τοῦ Διδασκάλου ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἐμφορῆται ἀπὸ γνήσιον δημοκρατικὸν φρόνημα καὶ νὰ αἰσθάνεται ὁ ἴδιος ἐλεύθερος διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ διαπλάσῃ ἀνθρώπους ἐλευθέρους.

3. Ἐπειδὴ ἡ ἐπεξεργασία τῶν θεμάτων τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου εἶναι δύσκολος προκειμένου περὶ μικρῶν μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἐμβαθύνουν εἰς θέματα ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Κράτους, ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ καταλλήλως εἰς τὴν ἐποπτικὴν ἀντίληψιν τῶν σχέσεων καὶ ἐξαρτήσεων των ἀπὸ τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰ ἐκπροσωπούντα αὐτοὺς φυσικὰ πρόσωπα κατὰ τρόπον ἄμεσον καὶ σωματικόν. Οὕτω ἡ βιωματικὴ τῆς στενωτέρας κοινοτικῆς ὀργανώσεως ποὺ ἀποτελεῖ σμικρογραφίαν τῆς εὐρυτέρας κρατικῆς ὀργανώσεως, θὰ βοηθήσῃ τὸν μαθητὴν ὥστε βραδύτερον νὰ κατανοήσῃ καλύτερον τὴν δομὴν τοῦ Κράτους, τὴν σκοπιμότητα καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν διαφόρων λειτουργιῶν του.

4. Ἡ ὑπεύθυνος συμμετοχὴ τῶν μαθητῶν εἰς ὁμαδικὰς ἐργασίας, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς ποικίλας ἐκδηλώσεις τῆς σχολικῆς ζωῆς αὐτῶν εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ ἐπικοδομητικὴν συζήτησιν συμβάλλει οὐσιωδῶς εἰς τὴν διαμόρφωσιν δημοκρατικοῦ ἤθους καὶ καθιστᾷ τὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν θείαν ἐπιταγὴν διὰ τὸ ἄτομον καὶ διὰ τὴν κοινότητα. Ἐντεῦθεν προκύπτει καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ διδ/λου νὰ ἐκμαιρυνθῇ ἐκ τῆς καθόλου συμπεριφορᾶς τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ ἐθισθοῦν εἰς τοὺς γνησίους τρόπους δημοκρατικῆς συμπεριφορᾶς, εἰς τὸν ἀλληλοσεβασμόν, τὴν διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀφόγγυστον τέλεσιν τῶν καθηκόντων των, εἰς τὸν ἐνσυνείδητον σεβασμὸν τῶν θεσμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐκπροσωποῦν τὸ Κράτος καὶ τὴν Δημοκρατίαν.

5) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ ἐπιμελῶς νὰ κάμνῃ κατάχρησιν τοῦ κύρους του πρὸς διάδοσιν διαφόρων πολιτικῶν ἰδεῶν μεταξὺ τῶν μαθητῶν του, διότι οὕτω ἐκβιάζει τὴν δημοκρατικὴν των συνείδησιν πρὶν ἤδη αὐτὴ διαμορφωθεῖ καὶ ἀριμάσει ἐπαρκῶς ὥστε νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς οἱασυνδήποτε ἰδέας.

Ἂς ἐννοήσῃ ὅτι ὑγιὴς δημοκρατικὴ ἀγωγὴ δὲν σημαίνει πολιτικολογίαν ὑπὲρ ὡρισμένης κομματικῆς ἰδεολογίας ἀλλὰ προσπάθειαν ἀνατύξεως ἐλευθερίας σκέψεως, ὥστε ὁ μαθητὴς ἀνδρούμενος νὰ δύναται νὰ δεκη-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

σῃ ἐνσυνειδήτως καί ἐν συναισθήματι εὐθύνης ἔναντι τοῦ συνόλου τό ἱερόν δικαίωμα τῆς ψήφου.

6) Ἡ προσπάθεια αὕτη δύναται σοβαρῶς νά ἐμισχυθῇ ἐκ τῆς ἐπικαίρου ἀναγνώσεως καταλλήλων κειμένων, ἐμμέτρων ἢ πεζῶν (π.χ. τά ἀπομνημονεύματα τοῦ Μακρυγιάννη) καί ἀπό τήν ἔξαρσιν τῶν πράξεων ἱστορικῶν προσωπικοτήτων, τῶν ὁποίων ἡ διαγωγή ἀποκαλύπτει γνήσιον δημοκρατικόν ἦθος καί πίστιν εἰς τούς δημοκρατικούς θεσμούς.

Ὁ σύμβουλος Β΄ Δημ. Σ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ τά κάτωθι:

Παραλλήλως πρός τήν συστηματικήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου θεωρεῖ ἀναγκαίαν τήν χρῆσιν Ἀνθολογίου περιέχοντος κείμενα δοκίμων συγγραφέων καταλλήλως διασκευασμένων διά μαθητάς Β΄ καί ΣΤ΄τάξεως τοῦ Δ. Σχολείου. Θά ἦτο δέ σκόπιμον ὅπως τά κείμενα αὐτά ἐπιλεγοῦν ἀπό τήν ἀρχαίαν, Βυζαντινήν καί νεοελληνικήν Γραμματείαν, ὥστε νά συνειδητοποιῆται ὑπό τῶν μαθητῶν καί ἡ ἱστορική διάστασις τῆς ἐννοίας τοῦ δημοκρατικοῦ καί ἐλευθερόφρονος πολίτου. Τοιαῦτα κείμενα δύνανται νά ἀνθολογηθοῦν ἀπό τραγωδίας (Αἰσχύλος:"Προμηθεύς Δεσμώτης", Σοφοκλῆς: "Ἀντιγόνη"κ.ἄ.), φιλοσοφικά ἔργα (Δημόκριτος:"FRAGMENTS", Πλάτων: "Πολιτεία", Ἀριστοτέλης: "Πολιτικά"κ.ἀ.), ἱστορικά ἔργα (Θουκυδίδης:"Ἐπιτάφιος" τοῦ Περικλέους κ.ἄ), ἔργα τῆς περιόδου τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ, τῆς ἐπαναστατικῆς καί μετεπαναστατικῆς περιόδου(Ρήγας, Ἀνώνυμος, Μακρυγιάννης κ.ἀ). Ἐπίσης δύνανται νά περιληφθοῦν καί κατάλληλα ποιήματα ἀρχαίων καί νεωτέρων ἑλλήνων ποιητῶν. Ἄς σημειωθῇ ὅτι ἓν τοιοῦτον Ἀνθολόγιον μέσῳ τοῦ σχολείου θά φθάσῃ καί εἰς τήν τελευταίαν ἀγροτικήν οἰκογένειαν τῶν ἀπομεμακρυσμένων περιοχῶν.

Ἰδιαιτέρως τονίζεται ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῶν κειμένων αὐτῶν δύναται νά ἀσκήσῃ ἐπίδρασιν ἰσχυροτέραν ἀπό μιᾶς καθ' ὅλα ἀρίστης συστηματικῆς διδασκαλίας.

Ὁ σύμβουλος Β΄ κ. Νικ. Βλουτίδης παρατηρεῖ ὅτι:

I) Τό πνεῦμα τῆς δημοκρατικῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου πρέπει νά καλλιεργῆται ὑπό τοῦ διδασκάλου μεταξύ τῶν μαθητῶν ὅλων τῶν βαθμίδων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, διά τῆς συνειδητοποιήσεως τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καί δικαιωμάτων.

2) Ἡ συμ

./.

2) Η συμπεριφορά τοῦ διδασκάλου πρὸς τοὺς μαθητὰς πρέπει νὰ εἶναι δημοκρατική, νὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ σεβασμὸ τῆς προσωπικότητας τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ εἶναι ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν.

3) Αἱ σχέσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἀλλήλους εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς μαθητικῆς ζωῆς πρέπει νὰ ἐραδζωνται ἐπὶ τῶν κανόνων τοῦ δικαίου καὶ νὰ καλλιεργοῦν τὸ συναίσθημα τῆς ἀτομικῆς καὶ δημοκρατικῆς εὐθύνης.

4) Ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ τῶν μαθητῶν πρέπει νὰ ἐπιδιώκεται διὰ τῆς διδασκαλίας ὅλων τῶν μαθημάτων καὶ νὰ ἀποτελῇ οὐσιαστικὴ παιδαγωγικὴ ἀρχὴ ἡ ὁποία νὰ κατευθύνῃ καὶ ἐμπνέει ὅλας τὰς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου ἐκδηλώσεις τῶν μαθητῶν.

5) Ἡ ἐπιδίωξις καὶ ἐκπλήρωσις τῶν σκοπῶν τοῦ μαθήματος τῆς Πολιτικῆς ἀγωγῆς, ὑπὸ τῶν μαθητῶν, θὰ συμβάλῃ μεγάλως εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς δημοκρατικῆς ἀγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς τῶν μελῶν μιᾶς εὐρυτέρας ὁμάδος ἐντὸς τῆς ὁποίας οὗτοι θὰ κληθοῦν νὰ διαδραματίσουν ἐνεργὸν καὶ δημιουργικὸν ρόλον ὅταν κατασταθοῦν πολῖται τῆς κοινωνίας.

6) Ἡ ἐνημέρωσις τῶν γονέων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, ἐπὶ τῶν σκοπῶν καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ μαθήματος τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς θὰ βοηθήσῃ τοὺς ἰδίους ἀλλὰ καὶ τοὺς μαθητὰς θὰ ἐνισχύσῃ διὰ τὴν ἐπιτυχεστέραν καὶ γονιμωτέραν ὑλοποίησιν τῶν ἀρχῶν τῆς δημοκρατικῆς συμπεριφορᾶς.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ σύμβουλος Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀγωγὴ τοῦ πολίτου δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνον, ἰδιαίτερον μάθημα, ἀλλὰ καὶ πρὸ παντὸς διδακτικὴ καὶ παιδαγωγικὴ ἀρχή, κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐμποτίζεται ἡ ἐκάστοτε παρουσιαζομένη εὐκαιρία πρέπει νὰ ἀξιοποιῆται, ὥστε νὰ ἐμβάλλεται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ἔννοια τοῦ μέλους μιᾶς δημοκρατικῆς πολιτείας.

Αὐτοτελῆ μεθοδικὴν ἑνότητα πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἡ διδασκαλία περὶ τῶν φασιστικῶν-ἀντιδραστικῶν καθεστώτων.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

'Ο διδάσκαλος πρέπει νά κάμῃ προσωπικήν του ὑπόθεσιν καί νά λάβῃ σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν τήν ἀνάγκην τῆς συστηματικῆς ἀγωγῆς τοῦ μαθητοῦ, ὥστε νά καταστῇ ἀνεκτικός ἔναντι τῶν ἀντιφρονούντων καί νά ἀναγνωρίζῃ πρό παντός τά δικαιώματα τῶν ἄλλων.

'Η ὁμαλή προσαρμογή τοῦ μαθητοῦ εἰς τήν πολιτικήν πραγματικότητα θά διευκολυνθῇ, ἄν ὁ διδάσκαλος ἀξιοποιῇ ὅλας τάς παρουσιαζομένας εὐκαιρίας πρός συμμετοχήν τῶν μαθητῶν του εἰς τήν ζωήν τῆς κοινότητος.

Τέλος ὁ Σύμβουλος Β'Κων/νος Πασσάκος, φρονεῖ ὅτι:

1. Δεδομένου ὅτι κατά τό μάθημα τοῦτο δίδεται ἡ ἔμφασις εἰς τήν ἀπό κοινωνικῆς κυρίως ἀπόψεως θεωρουμένην συμπεριφοράν τοῦ ἀτόμου καί δεδομένου ὅτι ἡ ὀρθή συμπεριφορά τοῦ πολίτου προϋποθέτει γνήσιον σεβασμόν τῶν ἄλλων προσώπων προερχόμενον ἀπό ἐσωτερικήν του καλλιέργειαν, πρός τοῦτο ἡ ἀγωγή τοῦ πολίτου πρέπει νά συνδυάζεται μέ τήν θρησκευτικήν ἀγωγήν, ἥτις προσφέρει ἀκριβῶς αὐτήν τήν ἐσωτερικήν καλλιέργειαν καί στρέφει τό ἄτομον πρός τούς συνανθρώπους του μετ' ἀγάπης, ὑποστέλλουσα τόν ἄκρον ἀτομισμόν καί τόν ἐκ τούτου προερχόμενον ἀνταγωνισμόν.

2. 'Η ἀγωγή τοῦ πολίτου κάθε ἄλλο παρά πρέπει νά εἶναι μία ἄγονος καθηκοντολογία καί δικαιωματολογία ἀλλά νά συνίσταται εἰς μίαν βιωματικήν καί ἔμπρακτον ἐνέργειαν τοῦ παιδευομένου ἀτόμου.

3. 'Ο διδάσκαλος δέν πρέπει νά ὑποπέσῃ εἰς τό σφάλμα νά θελήσῃ νά μετατρέψῃ τό σχολεῖον εἰς ἕν πιστόν ἀντίγραφον τῆς κοινωνίας τῶν ἐνηλίκων, εἰσάγουσα εἰς αὐτό ἀκριβῶς τούς νόμους, θεσμούς καί τά παρόμοια τά ὁποῖα ἰσχύουν ἐκεῖ. 'Η σχολική τάξις εἶναι μία ἰδιότυπος κοινότης ἀνωρίμων εἰσέτι ἀτόμων ἐπί τῆς ψυχοσυνθέσεως τῶν ὁποίων θά στηρίζεται ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐν αὐτῇ ζωῆς. 'Επ'αὐτῆς τῆς βάσεως πρέπει νά στηριχθῇ ἡ ἐργασία ἐπί τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου διά τούς μαθητάς..

4. Τό Σχολεῖον δέν εἶναι δυνατόν νά θεωρηθῇ ὡς ἕνας διάμεσος, μεταξύ ἄλλων, κοινωνικός παράγων ἀλλ'εἶναι πράγματι ἕνας αὐτοδύναμος πνευματικός ὀργανισμός, ἀποβλέπων εἰς τήν καθόλου διαμόρφωσιν τῆς προσωπικότητος τῶν νεαρῶν ἀναπτυσσομένων ἀτόμων.

5) Κατά τήν ἀγωγήν τοῦ Πολίτου ὀφείλομεν νά παρέχωμεν ὄχι κατά

κύριον λόγον γεωγραφικά καί ἄλλα παρόμοια στοιχεῖα τῆς "στενωτέρας Πατρίδος" ἀλλά κυρίως τήν ζωήν τῆς κοινότητος διά τήν ὁποίαν πρέπει νά ἀναπτυχθῇ τό ἐνεργόν διαφέρον τῶν μαθητῶν καί κατά τό παρόν, εἰς ὅ μέτρον εἶναι ταῦτοῦυνατόν, καί κυρίως διά τό μέλλον.

6. Ἐνδείκνυται ὅπως εἰς τήν τελευταίαν τάξιν τοῦ Σχολείου γίνη λόγος καί διάκρισις μεταξύ ἀπολυταρχικῶν καί ὁλοκληρωτικῶν τρόπων ζωῆς καί διακυβερνήσεως τῶν λαῶν, ἀφ'ἑνός καί δημοκρατικῶν τοιούτων ἀφ'ἑτέρου, χωρίς κατ'ἀνάγκην νά χρειαστῇ συγκεκριμένη ἀναφορά ἐπί εἰδικῶν μορφῶν πολιτεύματος.

7. Εἰς τήν ἐνότητα Ἐκκλησία πρέπει νά δοθῇ ἰδιαιτέρα ἔμφασις εἰς τό νά συνειδητοποιήσῃ τό ἄτομον τόν ρόλον του ὡς ζωντανοῦ μέλους τῆς Ἐκκλησίας - τοῦ ὅλου σώματος τῶν πιστῶν - καί ἐπομένως νά καλλιεργῆθῇ ἡ γνησία διάθεσίς του διά συνειδητήν συμμετοχήν εἰς τήν ζωήν τῆς ἐκκλησίας.

Ἀκολούθως, λαβών τόν λόγον ὁ Πρόεδρος κ. Σπυρ. Παγιατάκης, ἐκθέτει τά ἀκόλουθα:

"Αἱ μεθοδικαί ὁδηγίαι, πού παραθέτει ὁ κ. Θ. Βαρδάκης εἶναι καθ' ὅλα ἀξιόλογοι. Ὅμως, χάριν τῆς εὐχερεστέρας κατανοήσεώς των, ἐπιβάλλεται κάποια ἐκφραστική ἁπλούστευσις καί μεγαλυτέρα συντομία.

Σκόπιμον, ἐξ ἄλλου, θεωρῶ νά διευκρινήσω πληρέστερον ἤ καί νά προσθέσω τά ἀκόλουθα σημεῖα:

1) Εἰς τάς σχετικάς ὁδηγίας πρέπει, κατά τρόπον ἁπλοῦν νά ἐξηγήσωμεν εἰς τούς διδασκάλους διά ποῖόν λόγον ἡ Ἀγωγή τοῦΠολίτου δέν εἶναι μάθημα περιγραφικόν ἤ ἀπό καθέδρας ἠθική διδασκαλία, ἀλλά παιδαγωγικόν ἄξίωμα, τό ὁποῖον πρέπει νά κυριαρχῇ εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦΣχολείουκαί εἰ δυνατόν,εἰς ὅλα τά μαθήματα καί εἰς κάθε ἐκδήλωσιν τοῦ παιδιοῦ μέσα εἰς τό Σχολεῖον, εἰς τήν οἰκογένειαν καί εἰς τήν κοινωνίαν. Ὅπως δέ τά ἄλλα παιδαγωγικά ἀξιώματα στηρίζονται εἰς τήν ψυχολογικήν φύσιν καί τήν αὐθόρμητον δραστηριότητα τοῦ παιδιοῦ, ἔτσι καί τό ἀξίωμα τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου πρέπει νά στηρίζεται εἰς στοιχεῖα ζωντανά τῆς σχολικῆς καί ἐξωσχολικῆς δραστηριότητος τοῦ παιδιοῦ, δηλαδή, εἰς τά προβλήματα του, διότι μόνον δι'αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἡ Ἀγωγή τοῦ Πολίτου θά προσλάβῃ διαφέρον καί θά ἀποκτήσῃ θέλγητρον.

2. Ἡ ἀπαίτησις αὕτη ἐπιβάλλει νά στηριχθῶμεν εἰς κάθε ζωντανόν καί ἐποπτικόν στοιχεῖον τῆς ζωῆς τῆς τάξεως τοῦ Σχολείου. Ἕνα

ἀπό τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι ἡ ἐλευθερία τοῦ διαλόγου. Ὅταν τό παιδί ἐνθαρρυνθῇ νά ἐκφράζεται ἐλευθέρως, ἀλλά καί συνηθίσῃ νά ἀκούῃ προσεκτικά τούς ἄλλους ὅταν ὁμιλοῦν, ὅταν συνηθίσῃ νά παραδέχεται τήν ὀρθότητα τῶν διατυπουμένων ἀπόψεων καί νά ὁμολογῇ ἐξάπαντος τήν πλάνην του, τότε ἐλευθέρως καί ἀβιάστως προάγεται εἰς τήν ἔννοιαν τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας καί τῆς ὀρθῆς δημοκρατικῆς συμπεριφορᾶς. Βεβαίως εἰς τόν σκοπόν τοῦτον θά βοηθήσῃ μεγάλως καί ἡ ὅλη παιδονομική ἀτμόσφαιρα τῆς τάξεως, ἰδιαιτέρως δέ ἡ συμπεριφορά τοῦ διδασκάλου ἔναντι τῶν μαθητῶν του. Ἂς μή λησμονῆται ἡ ἐν παντί αὐταρχικότης καταστρέφει τά σπέρματα τῆς κατά συνείδησιν ἐλευθέρας συμπεριφορᾶς, ἀνακόπτει τήν ἀθόρυβησίαν τοῦ παιδιοῦ καί δημιουργεῖ ὄντα φοβοφοβεῖ, ἄβουλα καί ἀνελεύθερα.

3) Πρός δημιουργίαν βιωμάτων ἐλευθερίας καί ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας μεταξύ τῶν μαθητῶν του ὁ διδάσκαλος δύναται νά ἀπαιτήσῃ καί τήν βοήθειαν τοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος τοῦ παιδιοῦ, ὥστε τοῦτο διά τῆς καθ' ὅλου συμπεριφορᾶς του νά μή ἀντιστρατεύεται τό σχολικόν ἔργον.

4) Συμφωνῶ μέ τήν ἄποψιν, ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου πρέπει νά ξεκινᾷ ἀπό συγκεκριμένα γεγονότα καί ἐμπειρίας τοῦ παιδιοῦ, τῆς τάξεως καί τοῦ Σχολείου, ἀπό τήν οἰκογενειακήν καί κοινωνικήν του ζωήν καί οὐδέποτε ἀφορισμούς καί ἀφῳρημένα διδάγματα, διά νά ἐπακολουθήσουν τά παραδείγματα τά αἰτιολογοῦντα τό δίδαγμα. Ἡ ἀπαγωγική αὐτή μέθοδος οὐδεμίαν ἔχει σήμερον ἀξίαν. Καί ὅταν ἀκόμη τό ἐποπτικόν ἤ βιωματικόν ὑλικόν ἀπουσιάζῃ, ὁ καλός διδάσκαλος ἠμπορεῖ νά αἰχμαλωτίσῃ τό διαφέρον τῶν μαθητῶν του, ἀναγινώσκων ἕν διήγημα σχετικόν μέ τό πρός διδασκαλίαν θέμα, μίαν ἐπιστολήν, μίαν εἴδησιν ἀπό τήν ἐφημερίδα καί ἐφιστῶν ἐπ' αὐτῶν τήν προσοχήν τῶν μαθητῶν.

Διά τόν λόγον τοῦτον ὀρθῶς ὁ κ. Εἰσηγητής ἐν κατακλείδι τῆς εἰσηγήσεώς του ὁμιλεῖ καί περί χρησιμοποιήσεως χαρακτηριστικῶν λογοτεχνικῶν καί ἄλλων κειμένων, εἰς τά ὁποῖα μέ ζωηρά χρώματα διαγράφονται πρόσωπα, καταστάσεις καί ὑπαίθυνοι ἐνέργειαι μέ εἰδικόν βάρος σχετιζόμενον ἀμέσως πρός τάς θεμελιώδεις ἀρχάς τῆς Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου".

Εἶτα τό Τμῆμα, μετά συμπληρωματικήν εἰσήγησιν, λαβόν ὑπ' ὄψιν καί

τὰς ὑπ'ἀριθμ. 3, 3/3/76, 4, 4/3/76 , 10,20/3/76 καὶ 11, 22/3/76 πράξεις αὐτοῦ,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

'Αποδέχεται τὰς διατυπωθείσας ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ μεθοδικὰς παρατηρήσεις καὶ ἀναθέτει εἰς αὐτόν, ὅπως ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. Προέδρου προβῇ εἰς τὴν τελικὴν διατύπωσιν αὐτῶν κατὰ τρόπον ἁπλοῦν καὶ εὐληπτον, ἐπισυνάψῃ δὲ εἰς τὴν παροῦσαν πρᾶξιν τὸ τελικὸν κείμενον περὶ τῆς 'Αγωγῆς τοῦ Πολίτου.

Ὁ Πρόεδρος

Ἡ Γραμματεύς
Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ.ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

ΠΡΑΞΙΣ 20η

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ΚΕΜΕ, Λεωχάρους 2, συνῆλθε σήμερον Τετάρ
την 8-9-76 καί ὥραν 9ην π.μ. εἰς τακτικήν συνεδρίασιν τό Τμῆμα Δημοτικῆς ὑπό τήν προε-
δρίαν τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Σπ. Παγιατάκη, Συμβούλου Α', παρόντων ὅλων τῶν μελῶν αὐτοῦ
Συμβούλων Β', κ.Δ.Ἀνδριοπούλου, Θ. Βαρβάκη, Ν. Βλουτίδη, Β. Κονιδιτσιώτου καί Κ. Γασ-
σάκου, νομίμως προσκληθέντων, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως τοῦ Τμήματος δ. Σ. Στεφανίδου

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

1ον: "Προσαρμογή ἀναμόρφωσις τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ μαθήματος "Σπουδή τοῦ περιβάλλοντος εἰς τάς Α' καί Β' τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ".

2ον: "Χορήγησις ἀδείας (πρό) διεξαγωγή/ἐρευνῶν εἰς τούς Διδασκάλους Ἐλευθέριον Περυσινάκην καί Σταῦρον Παπαδόπουλον".

3ον: "Εἰσαγωγή τοῦ ἀερομοντελισμοῦ εἰς τό μάθημα τῆς χειροτεχνίας τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἀκολούθως ὁ ἐπί τοῦ 1ου θέματος εἰσηγητής κ. Κονιδιτσιώτης., λαβών τόν λόγον, ἀναπτύσσει τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, ὡς ἑξῆς:

Ὁ σκοπός τοῦ μαθήματος

Σκοπός τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ ὑποβοήθησις τοῦ μαθητοῦ πρός κατανόησιν τοῦ φυ-
σικοῦ καί κοινωνικοῦ περιβάλλοντος ἐντός τοῦ ὁποίου ζῇ, ὥστε νά καταστῇ δυνατή ἡ ὁμα-
λή προσαρμογή καί ἔνταξίς του εἰς αὐτό καί ἡ μελλοντική συμβολή του πρός βελτίωσιν
τοῦ περιβάλλοντος.

Τοῦτο θά καταστῇ δυνατόν διά τῆς καταναλώσεως καί βιώσεως τῶν σχέσεων μορφωτι-
κῶν ἀγαθῶν ἐκ τῶν ἑξῆς περιοχῶν:

./.

1) Πραγματογνωσίας
2) Πατριδογνωσίας
3) Λαογραφίας καί Ἱστορίας
4) Ὑγιεινῆς τοῦ σώματος
5) Προστασίας τοῦ περιβάλλοντος.
6) Κοινωνικῆς ἀγωγῆς καί
7) Κυκλοφοριακῆς ἀγωγῆς

Ἀλλαγαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην.

α) Τί πρέπει νά ἀφαιρεθῇ.
Ἀπό τήν ὕλην τῆς Β° τάξεως πρέπει νά ἀφαιρεθῇ ἡ ἑνότης "Πρῶται βοήθεια εἰς ὅλα τά ἀτυχήματα".

Αἰτιολόγησις: Ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἑνότητος αὐτῆς προτείνεται διότι εἶναι ἀνωτέρα τῶν δυνατοτήτων τῆς ἡλικίας τῆς Β° τάξεως.
Αὕτη εἶναι δυνατόν νά τοποθετηθῇ εἰς τήν Ε° καί Στ° τάξιν.

β) Τί πρέπει νά προστεθῇ.
Εἰς τήν ὕλην τάξιν τῆς Α° ἔσον καί τῆς Β° τάξεως πρέπει νά προστεθοῦν στοιχεῖα ἐκ τῶν ἑξῆς περιοχῶν:

1) κοινωνικῆς ἀγωγῆς: Τά παιγνίδια τῶν μαθητῶν καί οἱ κανόνες των. Ἡ σχολική ζωή τῶν μαθητῶν καί οἱ ἀπαραίτητοι κανονισμοί της. Ἡ ἐξωσχολική ζωή τῶν μαθητῶν, τά δικαιώματα καί αἱ ὑποχρεώσεις αὐτῶν.
Ἡ ἐλευθερία καί ἡ πειθαρχία τῶν μαθητῶν. Αἱ καλαί καί κακαί συνήθειαι τῶν μαθητῶν.
2) κυκλοφοριακῆς ἀγωγῆς: Τί πρέπει νά προσέχῃ ὁ μαθητής, ὅταν εὑρίσκεται εἰς τόν δρόμον. Τά σήματα τῆς κυκλοφορίας. Ἡ ὀρθή συμπεριφορά τῶν πεζῶν καί τῶν ὁδηγῶν. Αὐτοκίνητα μέ προνόμια (Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἀρχηγοφόρα γενικῆς, Πυροσβεστικῆς Ὑπηρεσίας.
3) προστασίας τοῦ περιβάλλοντος: Ἡ καθαριότης τοῦ χάρου καί ἡ καθαρότης τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἡ ἀγάπη καί ἡ προστασία τοῦ πρασίνου. Ἡ μόλυνσις τοῦ ὕδατος καί τῆς ἀτμοσφαίρας. Οἱ ἀδικοποιοῦντες θόρυβοι καί ὁ σεβασμός τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

./.

Αἰτιολόγησις:

1) Τά στοιχεῖα τῆς κοινωνικῆς ἀγωγῆς εἶναι ἀπαραίτητα διά τήν ὁμαλήν προσαρμογήν καί ἔνταξιν τοῦ μαθητοῦ κατά τρόπον συνειδητόν εἰς τήν κοινωνικήν ὁμάδα, ὡς καί ἡ ἐνεργός συμβολή του εἰς τήν κοινωνικήν δραστηριότητα εἰς τό σχολεῖον, τήν οἰκογένειαν καί βραδύτερον εἰς τήν εὐρυτέραν κοινωνικήν ὁμάδα.
2) Τά στοιχεῖα τῆς κυκλοφοριακῆς ἀγωγῆς εἶναι ἀπαραίτητα καί ἀπό τῆς ἡλικίας αὐτῆς, λόγῳ τῆς μεγάλης αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τροχοφόρων καί τῶν μεγάλων κινδύνων ἐκ τῆς ἀδικῆς κυκλοφορίας.
3) Τά στοιχεῖα τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος εἶναι ἀπαραίτητα διά νά συνειδητοποιηθῇ ἡ ἀνάγκη τῆς παρατηρήσεως τοῦ περιβάλλοντος εἰς κατάστασιν ἐπιτρέπουσαν τήν ὑγιεινήν διαβίωσιν τοῦ ἀνθρώπου.

γ) Τί πρέπει νά ἀναδιαρθρωθῇ.

Ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς σπουδῆς τοῦ περιβάλλοντος τῶν Α' καί Β' τάξεων (τῶν σελίδων 19-29), ἡ προβλεπομένη ὡς ὕλη ὑποχρεωτικῆς ἐνιαίας Διδασκαλίας, πρέπει νά ἀναδιαρθρωθῇ καί νά συμπληρωθῇ.

Αἰτιολόγησις:

α) Τό ἰσχύον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα ταὐτίζει ἐσφαλμένως τήν Ἐνιαίαν Διδασκαλίαν πρός τήν Σπουδήν τοῦ Περιβάλλοντος
β) Ἐντέλλεται δογματικῶς τήν ὑποχρεωτικήν ἐφαρμογήν τῆς Ἐνιαίας Διδασκαλίας, ἀγνοοῦν τήν ἐκπαιδευτικήν πραγματικότητα καί τήν δύναμιν τῶν διδασκάλων μας νά ἀνταποκριθοῦν εἰς τάς ἠξημένας ἀπαντήσεις τῆς ἀρτίας ἐνιαίας Διδασκαλίας.

Τί παραμένει κατά τάξιν.

Παραμένει ὡς ἔχει ὁ τίτλος "σπουδή τοῦ περιβάλλοντος" καί συμπληροῦται ὁ ὑπότιτλος ὡς ἑξῆς: (Πραγματογνωσία, Πατριδογνωσία, Λαογραφία, Ἱστορία, Ὑγιεινή τοῦ σώματος, Προστασία τοῦ περιβάλλοντος, Κοινωνική ἀγωγή καί Κυκλοφοριακή ἀγωγή.)

Α' ΤΑΞΙΣ

Παραμένει ὡς ἔχει ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν σελίδων 30 καί 31, προστιθεμένων: 1) τῶν στοιχείων τῆς κοινωνικῆς ἀγωγῆς μετά τήν

ένότητα "Συμπεριφορά μαθητού ἐν τε τῷ Σχολείῳ καί ἐκτός αὐτοῦ" 2) τῶν στοιχείων προστασίας τοῦ περιβάλλοντος μετά τήν ένότητα "Τά πτόσυν ἤ ρίπτουν ὄχρηστα ἀντικείμενα εἰς τούς δρόμους", ἥτις δέον ὅπως διαγραφῇ.

Γ' ΤΑΞΙΣ

Παραμένει ὡς ἔχει ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς σελίδος 31, προστιθεμένων: 1) τῶν στοιχείων κοινωνικῆς ἀγωγῆς μετά τήν ένότητα "Ἀρχαί τῆς Πόλεως" 2) τῶν στοιχείων κυκλοφοριακῆς ἀγωγῆς μετά τήν ένότητα "μέσα συγκοινωνίας" καί 3) τῶν στοιχείων προστασίας τοῦ περιβάλλοντος μετά τήν ένότητα "Ὑγιεινή διαβίωσις".

Παρατήρησις: Ἡ ὕλη διδασκαλίας τῆς Σπουδῆς τοῦ Περιβάλλοντος ὀρθῶν εἶναι παιδαγωγικῶς νά ἐντάσσεται εἰς τά πλαίσια τῆς Ἐνιαίας Διδασκαλίας, ἐφ' ὅσον οἱ διδάσκοντες δίδουν ἰδιαιτέραν ἔμφασιν κατ' ἔτος.
Εἰς τάς περιπτώσεις ἐφαρμογῆς τῆς Ἐνιαίας Διδασκαλίας εἶναι ἀναγκαῖον ἡ κατάρτισις ἑνιαίου προγράμματος Κέντρων Ἐνδιαφερόντων μέ βάσιν τάς ἐποχάς τοῦ ἔτους καί τήν ζωήν τῆς κοινωνίας τοῦ τόπου λειτουργίας τοῦ σχολείου, ἐντός τοῦ ὁποίου πρέπει νά ἐνυφανθῇ καί ἡ ὕλη τῆς σπουδῆς τοῦ περιβάλλοντος τοῦ προκαθορισμένου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.
Πρός διευκόλυνσιν τῶν διδασκόντων παραθέτομεν γενικόν σχέδιον Κέντρων Ἐνδιαφερόντων μέ βάσιν τάς ἐποχάς τοῦ ἔτους.

Ι. Τό θερινόν ἐξάμηνον.

1. Σεπτέμβριος

Ἀνοίγουν τά σχολεῖα.
Ὁ ἁγιασμός τοῦ σχολείου.
Ἡ ὑποδοχή τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως.
Ἡ ζωή τῶν μαθητῶν κατά τό θέρος.
Τά παιχνίδια τῶν μαθητῶν. Οἱ κανονισμοί τῶν παιχνιδιῶν καί οἱ κανονισμοί εἰς τήν τάξιν καί τήν ζωήν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

2. Ὀκτώβριος

Ὁ τρυγητός.

Ὁ δρόμος πρός τό σχολεῖον. Οἱ κίνδυνοι τοῦ δρόμου. Οἱ κανονισμοί τῆς κυκλοφορίας. Τό σχολεῖον καί ἡ ζωή τῶν μαθητῶν.

Ἡ συλλογή τῶν ἐλαιῶν.

Τά πρωτοβρόχια. Τό ὄργωμα.

Λαχανικά καί φροῦτα τῆς ἐποχῆς.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ σχολικοῦ κήπου.

Ἡ 28η Ὀκτωβρίου. Ἡ Σημαία.

3. Νοέμβριος

Ἡ φύσις κατά τόν Νοέμβριον

Τά φυτά καί τά ζῶα.

Τά εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Προετοιμασίαι διά τόν χειμῶνα.

ΙΙ. Ὁ Χειμών

1. Δεκέμβριος

Ἡ ζωή εἰς τήν κατοικίαν καί ἡ οἰκογένεια.

Ἡ φύσις κατά τόν Δεκέμβριον.

Τά χιόνι καί ὁ χιονάνθρωπος.

Τά Χριστούγεννα.

Ἡ Πρωτοχρονιά.

2. Ἰανουάριος

Ἡ ἐνδυμασία καί ἡ θέρμανσις.

Αἱ θρησκευτικαί ἑορταί.

Ἡ ζωή εἰς τό χωρίον (πόλιν)

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

3. Φεβρουάριος

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ χαρίου (πόλεως).

Ἡ ἑορτὴ τῶν Ἀπόκρεω.

Τὰ ζῶα τοῦ σπιτιοῦ.

Τὰ φυτὰ κατὰ τὸν Φεβρουάριον.

Ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ ἐπαγγέλματα.

III. Ἡ Ἄνοιξις

1. Μάρτιος

Προμηνύματα τῆς Ἀνοίξεως.

Ἡ ἀνθισμένη ἀμυγδαλιά.

Ἔρχονται τὰ χελιδόνια.

Ἡ φύσις κατὰ τὴν Ἄνοιξιν.

Τὸ κλάδεμα καὶ ἡ δενδροφύτευσις.

Ἡ 25η Μαρτίου. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.

2. Ἀπρίλιος

Ἡ πεδιάς, τὰ ὄρος, τὰ ἄβασα.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.

Ἡ Κυριακὴ τῶν Βαΐων.

Ἡ ἑβδομὰς τῶν Παθῶν.

Τὸ Πάσχα.

3. Μάϊος

Ἡ Πρωτομαγιά.

Πῶς γίνονται τὰ πουλιά. Ἡ κλᾶσσα.

Λαχανικὰ καὶ φροῦτα τῆς ἐποχῆς.

Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

IV. Τὸ θέρος.

1. Ἰούνιος.

Ἡ φύσις κατὰ τὸ θέρος.

Αἱ ἐργασίαι τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου.

Αἱ ἐκθέσεις καὶ αἱ συγκοινωνίαι.

Ἡ κυκλοφορία εἰς τοὺς δρόμους. Τὰ σήματα τῆς κυκλοφορίας.

Ἡ θάλασσα καὶ ἡ κολύμβησις.

Ἡ ὑγιεινὴ τοῦ σώματος.

Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος.

Ἡ προετοιμασία τῆς σχολικῆς ἑορτῆς.

Γενικαὶ μεθοδικαὶ ὑποδείξεις.

1. Ἀπαραίτητον εἶναι νὰ πραγματοποιοῦνται τακτικαὶ ἐπισκέψεις εἰς τὸ φυσικὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον κάθε κέντρου ἐνδιαφέροντος.
2. Τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ εἶναι ἀνοικτὸν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ μετέχῃ τῆς ζωῆς τῆς κοινότητος.
3. Πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται ὅλα τὰ πρόσφορα μέσα ἐνημερώσεως τοῦ μαθητοῦ διὰ τὴν ζωὴν εἰς τὸ εὐρύτερον περιβάλλον.
4. Ἡ ἀπασχόλησις μὲ τὰ κέντρα ἐνδιαφέροντος δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀκολουθῇ τὴν σειρὰν τοῦ προγράμματος, ἀλλὰ πρέπει νὰ λαμβάνεται σοβαρῶς ὑπ'ὄψιν τὸ στοιχεῖον τῆς ἐπικαιρότητος.
5. Οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ἐνθαρύνωνται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν πρωτοβουλίας καὶ δραστηριότητος.
6. Ἐφ'ὅσον γίνεται συνδιδασκαλία Α' καὶ Β' τάξεων, κατὰ τὸ Α' ἔτος θὰ διδάσκεται ἡ ὕλη τῆς Α' τάξεως καὶ κατὰ τὸ Β' ἔτος ἡ ὕλη τῆς τάξεως μετὰ σύντομον ἐπανάληψιν τῆς ὕλης τῆς Α' τάξεως χάριν τῶν νέων μαθητῶν.
7. Ἐφ'ὅσον ἐφαρμόζεται ἡ Ἐνιαία Διδασκαλία, κατὰ τὸ φ' ἔτος συνδιδασκαλίας τὰ κέντρα ἐνδιαφέροντος θὰ ἐξετάζωνται κατ'ἁπλούστερον

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

τρόπον χάριν τῆς Α' τάξεως καί κατά τό Β' ἔτος λεπτομερέστερον καί βαθύτερον χάριν τῆς Β' τάξεως.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν, εἰσέρχεται εἰς διεξοδικήν συζήτησιν ἐξ ἧς:

Ὁ σύμβουλος Β' Δημ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ τά κάτωθι:

1. Εἰς τάς σκοπάς τοῦ μαθήματος τῆς Σπουδῆς τοῦ περιβάλλοντος θά πρέπει νά προστεθῇ ὅτι, πέραν τῆς ὑπό τῶν μαθητῶν κατανοήσεως τοῦ φυσικοῦ καί κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, ἐπιδιώκεται (α) ἡ ὑπ'αὐτῶν καί κατά τό μέτρον τῶν πνευματικῶν δυνάμεων των κατανόησις τῶν ἀλληλοεπιδράσεων τῶν διαφόρων περιβαλλοντικῶν στοιχείων, (β) ἡ ἀπόκτησις συνειδήσεως περί τῆς ἐνιαιότητος τοῦ κόσμου καί (γ) ἡ αἰσθητική αὐτοῦ ἐκτίμησις. Ἴδια δέ τοῦ περιβάλλοντος.

2. Εἰς τό ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ προταθέν ὑπόδειγμα Ε. Διδ/λίας δέν δίδεται ἡ ἀπαιτουμένη ἔμφασις εἰς στοιχεῖα καί ὄψεις τοῦ ἀστικοῦ περιβάλλοντος. Ἡ ἀπουσία ἀναφορῶν εἰς τόν σύγχρονον βίον τῶν ἀστικῶν κέντρων, τήν βιομηχανίαν, Τεχνολογίαν κ.λ.π. εἶναι ἐμφανής. Θεωρεῖται σκόπιμον ὅπως περιληφθοῦν περισσότερα στοιχεῖα ἀναφερόμενα π.χ. εἰς ἀεροδρόμια, λιμένια, σιδηροδρόμους, ἐργοστάσια, ραδιοφωνικούς – Τηλεοπτικούς σταθμούς κ.λ.π.

3. Δέν πρέπει νά διδάσκονται συστηματικῶς στοιχεῖα περιβάλλοντος τά ὁποῖα εἶναι ἀπομεμακρυσμένον ἀπό τόν ἐγγύς χωρο-χρονικόν ὁρίζοντα τοῦ παιδιοῦ. Διότι, νῦν μέν τό παιδί διά τῆς τηλεοράσεως, καί δή τῆς ἐγχρώμου τοιαύτης, φαίνεται νά "γνωρίζῃ", κατά τρόπον μάλιστα συναρπαστικόν, ξένα φυσικά, κοινωνικά καί πολιτιστικά περιβάλλοντα, ἐν ταύτοις δέν καταρτίζει νά ἔχῃ σύ-

σιαστικήν κατανόησιν αὐτῶν, καθ'ὅτι αἱ ἐμπειρεῖαι.
Καὶ αἱ "γνῶσεις" του δέν ἀποκτῶνται διά τῆς ἰδίας αὐτοῦ δραστηριότητος ἐπί τῶν πραγμάτων, ὡς τοῦτο δέ ἀπητεῖτο ὑπό μιᾶς ὀρθῆς Παιδαγωγικῆς δεοντολογίας. Ἐδῶ πρόκειται περί παιδιῶν $5\frac{1}{2} - 7\frac{1}{2}$ ἐτῶν καί αἱ γνῶσεις πρέπει νά ἀποκτῶνται κυρίως διά τῆς συμμετοχῆς των εἰς γεγονότα καί δραστηριότητας ἐπί τῶν πραγμάτων. Ἐπί πλέον, ἐπειδή εἰς τό στάδιον αὐτό αἱ κριτικαί λειτουργίαι τοῦ παιδιοῦ δέν ἔχουν ἀναπτυχθῆ ἐπαρκῶς, αἱ συγκρίσεις (ὡς ὑποστηρίχθη ὑπό συναδέλφου) καί κρίσεις θά εἶναι ὑποτυπώδεις, ἔχουσαι ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἐξαγωγήν ἐπιπολαίων συμπερασμάτων.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σύμβουλος Β' Θ. Βαρδάκης παρατηρεῖ ἐπί τοῦ θέματος τά ἑξῆς:

1) Ὁ διδ/λος πρέπει νά μεταμορφώνῃ, ὅσο εἶναι δυνατόν, τήν ὕλην τοῦ μαθήματος "Σπουδῆ περιβάλλοντος" εἰς θέματα πρός ἐπεξεργασίαν ἀπό καινοῦ καινοῦ μέ τούς μαθητάς. Νά δημιουργῇ δηλ. εὐκαιρίας διά παρατήρησιν τοῦ ἀντικειμένου διδασκαλίας καί σχετικόν πειραματισμόν. Νά ἀποφεύγεται ἡ λογοκρισία.
2) Ἐξαίρεται ἡ σημασία τῆς κατ' αἴσθησιν ἀντιζηλείας καί ἡ ἀνάγκη νά κινητοποιηθοῦν πλήν τῆς ὁράσεως καί αἱ λοιπαί αἰσθήσεις.
3) Γενικῶς ὁ τρόπος τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἐνημέρων πρέπει νά εἶναι ἐκθετικός, προσωπικός καί ὄχι ἀπρόσωπος, ἀπόλυτα ἀντικειμενικός, καθαρά ἐπιστημονικός, λογικός καί συστηματικός. Ὁ τελευταῖος οὗτος τρόπος διδασκαλίας θά εἰσαχθῇ βαθμιαίως, ὅταν ἡ πνευματική ἀνάπτυξις τῶν μαθητῶν καθιστᾷ τοῦτο ἐφικτόν.
4) Ὁ διδ/λος πρέπει νά ἐρωτᾷ ἀλλά καί νά παρέχῃ τήν δυνατότητα νά ἐρωτοῦν καί οἱ μαθηταί. Ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς διδακτικῆς ἑνότητος διηγεῖται, ἐκτελεῖ ὑποδειγματικά, ἤ προκαλεῖ τόν διάλογον. Καταβάλλει ἰδιαιτέραν φροντίδα διά τήν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τάς βασικάς δεξιότητας. Παρέχει εἰς τούς μαθητάς τήν δυνατότητα περι-

./.

τέρω ἐφαρμογήν τῶν μεμαθημένων. Καθοδηγεῖ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἀντικειμένων διὰ διαφόρων καταλλήλων ὑλικῶν καὶ εἰσάγει αὐτοὺς βαθμιαίως εἰς τὰς μεθόδους τῆς ἐργασίας.
Εἰς κάθε περίπτωσιν παρέχει εὐρύτατον χῶρον εἰς τὴν αὐενέργειαν τῶν μαθητῶν χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ὀρθὴν καθοδήγησιν.

5) Μὲ ἀφετηρίαν τὴν γνῶσιν τοῦ τοπικοῦ καὶ χρονικοῦ πλησίου, θὰ προχωρῇ ὁ διδ/λος μὲ τὴν βοήθεια καὶ τῶν συγχρόνων ὀπτικο-ἀκουστικῶν μέσων εἰς τὴν διάστασιν τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου μὲ σκοπόν: α) νὰ γνωρίσουν οἱ μαθηταὶ τὴν "Προϊστορίαν" τῶν ἀντικειμένων τῆς καθημερινῆς ζωῆς ποὺ ὄφθονα τοὺς προσφέρει ἡ σύγχρονος καταναλωτικὴ κοινωνία β) νὰ κατανοήσουν διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας καὶ γ) νὰ ἐμπνίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σεβασμὸν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον μόχθον καὶ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ἐργασίας τοῦ συνανθρώπου.

Κατόπιν ὁ σύμβουλος Β° κ. Ν. Βλουτίδης παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς:

1) Διὰ τῆς σπουδῆς τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος τῶν μαθητῶν πρέπει νὰ διεγείρωνται καταλλήλως τὰ διαφέροντα αὐτῶν πρὸς γνῶσιν τῆς ἰδιαιτέρας των πατρίδος ὥστε βαθμιαίως νὰ δημιουργηθοῦν στενοὶ μετ' αὐτῆς συναισθηματικοὶ δεσμοί.

2) Ἡ πολύπλευρος, ἁπλὴ καὶ παιδαγωγικῶς ἐνδεδειγμένη θεώρησις τοῦ περιβάλλοντος τῶν μαθητῶν πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὴν βασικὴν ἐπιδίωξιν τῆς παιδευτικῆς ἐνεργείας τοῦ διδασκάλου, διὰ τὴν ἐπιτυχῆ καὶ γόνιμον διδασκαλίαν ὅλων τῶν εἰς τὰς πρώτας τάξεις τοῦ δημοτ. Σχολείου διδασκομένων μαθημάτων κατὰ τρόπον μεθοδικόν, ἐνιαῖαν καὶ συγκεντρωτικόν.

3) Αἱ ἁπλαῖ συγκρίσεις τοῦ οἰκείου πατριδογνωστικοῦ ὑλικοῦ μὲ τὸ τοιοῦτον τῶν παρωχημένων ἐποχῶν, ὑποβοηθοῦν τοὺς μαθητὰς νὰ κατανοήσουν εὐχερέστερον τὸ ἄμεσον αὐτῶν περιβάλλον καὶ νὰ ἀναπτύξουν ἔντονον ἐνδιαφέρον διὰ τὸ μάθημα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

4) Ἡ ἄμεσος ἐποπτεία καὶ σπουδὴ τοῦ περιβάλλοντος θὰ δδηγήση τοὺς μαθητὰς νὰ ἀναχθοῦν ἀβιάστως εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἀπεραντοσύνης τοῦ κόσμου καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπικοινωνίας μὲ ἀνθρώπους διαβιοῦντας εἰς ἄλλα καὶ ξένα περιβάλλοντα.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ σύμβουλος Β' κ. Κ. Παπᾶκος ἐκθέτει τὰς ἀκολούθους ἀπόψεις του:

1.- Προτείνεται ὅπως ὁ τίτλος τοῦ μαθήματος ἀντικατασταθῇ εἰς "Γνῶσιν Περιβάλλοντος" καθόσον ἡ μὲν σπουδὴ προϋποθέτει τὴν διάδικασίαν πρὸς γνῶσιν καὶ συνίσταται εἰς μίαν βαθυτέραν ἐνδελεχῆ καὶ θεωρητικὴν ἐξέτασιν τῶνπραγμάτων διὰ τὴν ὁποίαν ὁ μικρὸς μαθητὴς δέν διαθέτει τὰς ἀπαραιτήτους ψυχολογικὰς προϋποθέσεις.

2.- Αἱ τομεῖς γνώσεις τοῦ μαθήματος εἶναι τὸ φυσικὸν, κοινωνικὸν καὶ πολιτιστικὸν περιβάλλον.

3.- Ἡ ἑνότης "ὑγιεινὴ τοῦ σώματος προτεινομένη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ δέν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὴν ἔννοιαν περιβάλλον καὶ κατὰ συνέπειαν δέν εἶναι δυνατὸν νὰ περιληφθῇ εἰς τὴν ὕλην τοῦ μαθήματος.

4.- Πρέπει νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ πρωταθὲν σχέδιον ἐνοτήτων κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἐνιαίας διδασκαλίας δύναται νὰ τὸ μεταβάλη ὁ διδάσκαλος ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν τοῦ τόπου καὶ τῆς κοινωνίας ὅπου ζῇ ὁ μαθητής.

Τέλος, λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης παρατηρεῖ τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἔχει τὴν γνώμην, παρὰ τὰς διατυπωθείσας ἀντιθέτους ἀπόψεις, ὅτι πρέπει νὰ διατηρηθῇ ὁ τίτλος "Σπουδὴ τοῦ περιβάλλοντος" διότι ὁ ὅρος "Σπουδὴ" ἐκφράζει ἐν προκειμένῳ τὸ εἶδος καὶ τὸ βάθος ἑνὸς συγκεκριμένου εἴδους μαθήσεως. Ἐκφράζει δὲ τὴν εὐχὴν νὰ τεθῇ ὁ ὑπότιτλος "Φυσικὸν, Κοινωνικὸν, Πολιτιστικὸν περιβάλλον" πρὸς κα-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ζονα διευκρίνησιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διδασκαλίας.

2) Ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς ὁριζομένης καθ'ἑνότητα ἐπί μέρους ὕλης συμφωνεῖ μέ τήν ἐκφρασθεῖσαν γνώμην, ὅτι πρέπει νά ἀπαλειφθῇ ἡ ἑνότης "Ὑγιεινή τοῦ σώματος", ἀφοῦ εἰς ἄλλας τάξεις διδάσκεται συστηματικῶς τό μάθημα τοῦτο καί ἀντ'αὐτοῦ νά ἐνταχθοῦν μερικά συναφῆ στοιχεῖα εἰς τάς ἑνότητας "Προστασία τοῦ Περιβάλλοντος"καί "Κοινωνική ἀγωγή."

3) Ὡς πρός τήν κυκλοφοριακήν ἀγωγήν θεωρεῖ ἐπιβεβλημένην τήν παράθεσιν σχετικῆς ὕλης,γενικῆς μορφῆς, ἐφ'ὅσον ἡ τοιαύτη καινοτομία δέν ἔχει εἰσέτι νομοθετηθῇ. Σκόπιμον θεωρεῖ ἐν προκειμένῳ νά ληφθοῦν ὑπ'ὄψει καί αἱ σχετικαί ὁδηγίαι τοῦ Ὀργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων.

4) Ὡς πρός τάς μεθοδικάς ὁδηγίας συμφωνεῖ μέ τόν κ. Εἰσηγητήν, ἰδιαιτέρως ἐπί τοῦ σημείου τῆς ἐνυφάνσεως τῶν γνωστικῶν στοιχείων τοῦ περιβάλλοντος εἰς ὁμοιογενῆ κατά τό δυνατόν κέντρα διαφέροντος χωρίς νά παραγνωρίζεται ἡ σημασία τῆς ἐπικαιρότητος.

Μετά συμπληρωματικήν συζήτησιν, τό τμῆμα ὁμοφώνως ἀποφαίνεται ὅπως βάσει τῆς εἰσηγήσεως καί τῆς διεξαχθείσης συζητήσεως τό τελικόν κείμενον λάβῃ τήν ὡς ἐν τῷ προσηρτημένῳ ἀντιγράφῳ τελικήν μορφήν.

ΘΕΜΑ 2ον

Χορήγησις ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρευνῶν εἰς τούς διδασκάλους Ἐλευθέριον Περυσινάκην καί Σταῦρον Παπαδόπουλον.

Ὁ Σύμβουλος Νικόλαος Βλαυτίδης εἰσηγεῖται ἐπί τῆς αἰτήσεως τοῦ διδασκάλου Ἐλευθερίου Περυσινάκη ὡς ἀκολούθως:
Διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. φ. 309.4/71/68344/1-7-76 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων, Γεν. Δ/νσις Γεν. Ἐκπ/σεως - Δ/νσις Ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων Δημοτ. Ἐκπ/σεως διεβιβάσθη εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε. αἴτησις τοῦ δι/λου Περυσινάκη Ἐλευθερίου, ἀφορῶσα εἰς τήν χορήγησιν ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρευνῶν εἰς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης.

./.

'Ο κ. Περυσινάκης, ὡς ἀναφέρει εἰς τὴν αἴτησίν του, ἔχει μετεκπαιδευθῆ εἰς τὸ Μαρξάλειον Διδασκαλεῖον Δημοτικῆς 'Εκπ/σεως, ἐπραγματοποίησε δὲ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1975 -76 στατιστικὴν ἔρευναν μὲ τίτλον "'Επάγγελμα πατρὸς καὶ σχολικὴ ἐπίδοσις", προτίθεται δὲ κατὰ τὰ ἑπόμενα δύο ἔτη 1976 - 77 καὶ 1977-1978 νὰ πραγματοποιήσῃ παρομοίας ψυχοπαιδαγωγικοῦ περιεχομένου ἐρεύνας ὑπὸ τοὺς τίτλους (α) "'Υφισταμένη σχέσις μεταξὺ φύλου καὶ διαφερόντων τῶν μαθητῶν" καὶ (β) "Κοινωνιομετρικὴ θέσις καὶ σχολικὴ ἐπίδοσις τῶν μαθητῶν".

Οὗτος παρακαλεῖ, ὅπως χορηγηθῇ εἰς αὐτὸν ἄδειαν διὰ τῆς ὁποίας "νὰ δύναται ἐφ'ὅσον δὲν καλεῖται ὑπηρεσιακῶς νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ σχολεῖα τῆς τέως Δ/σεως Πρωτευούσης πρὸς χορήγησιν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν ἐνδεικνυομένων TESTS καὶ συλλογὴν τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὰς ἐρεύνας στοιχείων καὶ πληροφοριῶν".

Μετὰ συζήτησιν τὸ Τμῆμα

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

ὅπως κληθῇ ὁ αἰτῶν Περυσινάκης 'Ελευθέριος, μετεκπαιδευθεὶς διδάσκαλος νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ ΚΕΜΕ πρὸς ἔγκρισιν: α) διάγραμμα ἐρευνητικῆς ἐργασίας καὶ στατιστικῆς διαδικασίας, β) τὰ χρησιμοποιηθησόμενα διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐρεύνης κατάλληλα TESTS, ἐρωτηματολόγια κ.λ.π., καὶ γ) σημείωμα, ἐμφαῖνον τὰ σχολεῖα τῆς τέως Δ/σεως Πρωτευούσης ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν οἱ ὁποῖοι θὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν διεξαχθησομένην ἔρευναν, ἵνα μετὰ τὴν μελέτην καὶ ἔγκρισιν τούτων, λάβῃ τὴν σχετικὴν ἄδειαν.

'Εν συνεχείᾳ ὁ Σύμβουλος Νικόλαος Βλαυτῆδης εἰσηγεῖται ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ μετεκπαιδευομένου Διδασκάλου εἰς Δυτ. Γερμανίαν Σταύρου Παπαδοπούλου, ὡς ἀκολούθως:

Διὰ τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 305/4/72/24-8-76 ἐγγράφου τοῦ 'Υπουργ. 'Εθν. Παιδείας καὶ Θρ/των (Γεν. Δ/νσις Γεν. 'Εκπ/σεως, Δ/νσις 'Εφαρμογῆς Προγραμμάτων Δημοτικῆς 'Εκπ/σεως - Τμῆμα 'Εφαρμογῆς Προγραμμάτων Δημοτ. 'Εκπ/σεως) διεβιβάσθη εἰς τὸ ΚΕΜΕ αἴτησις μετὰ τῶν συνημμένων δικαιολογητικῶν τοῦ εἰς τὸ

./.

Παν/μιον PHILIPPS τῆς Δυτικῆς Γερμανίας μετεκπαιδευομένου δ/λου Σταύρου Παπαδοπούλου. Οὗτος, παρακαλεῖ ὅπως χορηγηθῇ αὐτῷ ἄδεια προῦ διενέργειαν ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης μὲ θέμα: "Προβλήματα τῆς ἀναπτύξεως τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς ἐν Ἑλλάδι". Ἡ ἐν λόγῳ ἔρευνα εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς.

Ὁ δ/λος Σταῦρος Παπαδόπουλος ὑποβάλλει (α) διάγραμμα τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς, (β) πίνακα σχολείων τὰ ὁποῖα θὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ἔρευναν, γ) πίνακα διαφόρων ὑπηρεσιῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ αἰτηθοῦν διάφορα στοιχεῖα,(δ) πίνακα ἐπιθεωρητῶν, καθηγητῶν, διδασκάλων κ.λ.π. εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ὑποβληθοῦν σχετικὰ ἐρωτηματολόγια, (ε) βεβαίωσιν τοῦ ἀρμοδίου καθηγητοῦ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ ὁποίου θὰ ἀναλάβῃ ὁ ἐνδιαφερόμενος τὴν συγγραφὴν τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς καὶ στ) συστατικὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἰδίου καθηγητοῦ διὰ τῆς ὁποίας παρακαλεῖ τὰς ἀρμοδίας Ἑλληνικὰς ἀρχὰς ὅπως παράσχουν πᾶσαν δυνατὴν ὑποστήριξιν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης τοῦ κ. Στ. Παπαδοπούλου.

Οὗτος σημειώνει ἐπίσης εἰς τὴν αἴτησίν του, ὅτι οἱ μαθηταὶ θὰ ἐξετασθοῦν μὲ τὸ τεστ νοημοσύνης: "COLUMBIA MENTAL MATURITY SCALE CMM 1-3", πλὴν ὅμως δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν ἐρωτηματολογίων, ἀλλὰ αὐτὸς διευκρινίζει ἐὰν ἡ χρησιμοποιηθησομένη "κλίμαξ διανοητικῆς ἀριμάτητος" εἶναι προσηρμοσμένη εἰς τὰ Ἑλληνικὰ δεδομένα.

Μετὰ ἀνάλυσιν τὸ Τμῆμα

Ἀ π ο φ α σ ί ζ ε ι

ὅπως ὑποβληθοῦν εἰς τὸ ΚΕΜΕ πρὸς ἔγκρισιν 1) τὰ χρησιμοποιηθησόμενα εἰς τὴν ἔρευναν ἐρωτηματολόγια καὶ 2) ὅπως τὸ ὑποβληθὲν διάγραμμα τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἐπιβλέποντος καθηγητοῦ.

Θέμα 3ον: Εἰσαγωγὴ τοῦ ἀερομοντελισμοῦ εἰς τὸ μάθημα τῆς Χειροτεχνίας τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ὁ Σύμβουλος Νικόλ. Βλουτίδης εἰσηγεῖται τὰ ἀκόλουθα:

Τὸ Ὑπουργεῖον Μεταφορῶν καὶ Ἐπικοινωνιῶν, Ὑπηρεσία Πολιτικῆς Ἀεροπορίας, ἔστειλε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας, Γεν. Δ/νσιν Γεν. Ἐκπ/σεως, Δ/νσιν Προγραμμάτων καὶ Μελετῶν, τὸ ὑπ'ἀριθμ. Ε7/φ. 105/25260/365/3-7-1976 ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου παρακαλεῖ, ὅπως ἐξετασθῇ ἡ δυνατότης εἰσαγωγῆς τοῦ Ἀερομοντελισμοῦ εἰς τὸ μάθημα τῆς χειροτεχνίας τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

./.

Τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ'ὄψιν, ὅτι οἱ μικροί μαθηταί τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου χρησιμοποιοῦν ἤδη μόνοι των καί εἰς εὐρυτάτην κλίμακα τόν ἀερομοντελισμόν ἀπό τήν παιγνιώδη καί χειροτεχνικήν μορφήν του καί ὅτι ἤδη οἱ διδάσκαλοι εἰς τό μάθημα τῆς χειροτεχνίας (κατασκευαί) χρησιμοποιοῦν τό καινοφανές τοῦτον στοιχεῖον,

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

θεωρεῖ περιττήν τήν ὑποχρεωτικήν ἤ μονομερῆ εἰσαγωγήν τῆς ἀερομοντελικῆς ὡς εἰδικοῦ ἀντικειμένου διδασκαλίας, διότι θά ἐπιβαρύνῃ ἄνευ ὑποχρέωτος λόγου τό πρόγραμμα τοῦ σχετικοῦ μαθήματος.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Ἐφέσεως

Σπυρ. Παναγιωτάκης

Ἡ Γραμματέας

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πρᾶξις 71

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 9ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.00π.μ. καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου , 3) Νικολάου Βλουτίδη, 4) Βασιλείου Κονιδιτσιώτου, 5) Θεμιστ. Βαρδάκη καί 6) 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.
Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην προσκληθείς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου παρέστη ὡς Διευθυντής Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως Ἰωάννης Χαραλαμπάκης.

Θέμα: Προεδρικόν διάταγμα περί καθηκόντων τοῦ Ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Κατ'ἀρχάς ἀναγινώσκεται καί ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ Εἰσηγητής τοῦ θέματος κ. Κ. Πασσάκος προβαίνει εἰς γενικάς παρατηρήσεις ἐπί τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος.

Ἡ εὐθύνη μας ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ εἶναι τεραστία. Ἐπιβάλλεται ν' ἀρχίσῃ μία νέα παράδοσις ἐν ἀναφορᾷ πρός τό ρόλο τοῦ Ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ. Τό ὑπό συζήτησιν Π.Δ. δίδει ἔμφασιν καί σχεδόν ἐξαντλεῖται εἰς τά Διοικητικά καθήκοντα καί ἁρμοδιότητας τῶν Ἐπιθεωρητῶν ἐπί τῶν Δασκάλων.

Ἀλλά τό κύριον καί οὐσιαστικόν ἔργον τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ πρέπει νά εἶναι κατ'ἐξοχήν καθοδηγητικόν. Πρέπει νά παύσῃ ἡ ὑπάρχουσα μέχρι σήμερον ψυχική διάστασις Ἐπιθεωρητοῦ καί ἐπιθεωρημένου.

Ἀντιλαμβάνομαι ὅτι τοῦτο εἶναι θέμα πού συνδέεται στενά μέ τήν κατάλληλον κατάρτισιν τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ τῆς Ἐκπ/σεως.

Ἐπιβάλλεται ὡς ἐκ τούτου νά πραγματοποιηθοῦν κατάλληλοι ἐπιμορφώ-

σεις.

'Αλλ'ὅμως εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον καὶ οἱ σχετικοὶ νόμοι νὰ προσανατολίζουν πρὸς τὴν ὀρθὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.

Δι'ὅλα αὐτὰ προτείνω τῇ γενικῇ ἀναμόρφωσιν τοῦ ἐν λόγῳ διατάγματος ἐπιστρεφομένου τούτου εἰς τὴν Διοίκησιν.

Μετὰ ταῦτα εἰς ἐπακολουθήσασαν συζήτησιν, τὰ διάφορα μέλη τοῦ τμήματος ἐξέφρασαν ἀπόψεις ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὰ ὅσα ὁ κ. Εἰσηγητὴς ἐξέθεσεν.

'Ἐκ τούτων λαβὼν ὁ ἴδιος καὶ πάλιν ἀφορμὴν ἐπανέλαβε τὴν πρότασιν ὅ ὅτι τὸ Δ/γμα πρέπει νὰ διατυπωθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ ἐξαίρεται ὁ καθοδηγητικὸς ρόλος τοῦ 'Επιθεωρητοῦ.

'Ο κ. Χαραλαμπόπουλος λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν ὅτι πράγματι ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ γίνῃ διαφώτισις τῶν 'Επιθεωρητῶν, ἐπὶ τοῦ ἔργου των διὰ τὴν παιδαγωγικὴν καθοδήγησιν τῶν δι/λων.

Τονίζει ὅτι ὁ βασικὸς Νόμος 309/1976 ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται τὸ συζητούμενον Π.Δ. περιλαμβάνει ὅλα ὅσα ἀναφέρει τοῦτο καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραληφθοῦν. Εἶναι δυνατὸν ὅμως, ἐτόνισεν, διὰ ἀναλόγων ἐγκυκλίων οἱ 'Επιθεωρηταὶ νὰ παροτρύνωνται ἐντόνως δι'ἔργον Παιδαγωγικῆς καθοδηγήσεως τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των ὑφισταμένων 'Εκπαιδευτικῶν.

Μετὰ ταῦτα ἡ συνεδρίασις διεκόπη διὰ νὰ συνεχισθῇ τὴν ἑπομένην.

'Εφ'ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν πρακτικὸν καὶ ὑπογράφεται.

Ὁ Πρόεδρος

ΕΠΙΤΡ. ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

'Η Γραμματεύς

Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΩΝ

Πράξις 72 10 - 9 - 76

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 10ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 8.30π.μ. καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν : 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Νικολάου Βλουτίδη, 4) Βασιλείου Κονιδιτσιώτου καί 5) Ἰων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου. Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην προσκληθείς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου παρέστη ὁ Διευθυντής Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως Ἰωάννης Καραλαμπάκης, ἐνῷ ἀπουσίαζεν ὁ Σύμβουλος Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης, ἀπασχολούμενος μέ ἄλλην ἐπείγουσαν ἐργασίαν τοῦ Κ.Υ.Σ.Ε.

Θέμα 1ον. Συνέχεια συζητήσεως ἐπί Π.Δ. περί καθηκόντων τοῦ ἐκπτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Κ.Πασσάκος, Σύμβουλος Β' θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ τμήματος τά ἀκόλουθα:

1) Διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 360.2/11/85048/11-8-76 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (Γενική Διεύθυνσις Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως, Διεύθυνσις Δ.Ε., Τμήματος Γ') διαβιβάζεται εἰς τό ΚΕΜΕ Πρός γνωμοδότησιν σχέδιον Προεδρικοῦ Διατάγματος "Περί τῶν καθηκόντων καί ἁρμοδιοτήτων τοῦ Ἐκπτικοῦ Προσωπικοῦ Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως". Ἀποτελούμενον ἐκ δύο ἄρθρων.

2) Κατά τήν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.186/75 τό ΚΕΜΕ γνωμοδοτεῖ ἐπί πάσης προτάσεως νόμου ἤ σχεδίου κανονιστικοῦ Διατάγματος ἤ κανονιστικῆς Ἀποφάσεως ἀφορώσης εἰς θέματα γενικῆς, ἐπαγγελματικῆς καί τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, καί κατ'ἀκολουθίαν τό διαβιβασθέν σχέδιον Προεδρικοῦ Διατάγματος νομοτύπως εἰσάγεται πρός συζήτησιν διά τήν παροχήν τῆς κατά νόμον γνωμοδοτήσεως.

Ὁ εἰσηγητής ὑπομιμνήσκει ἐν συνεχείᾳ τήν προηγουμένην ἐπί τοῦ ἐν λόγῳ θέματος συνεδρίαν 71/9-9-76, καθ'ἥν ὡσαύτως κληθείς

./.

νομίμως ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Τμήματος παρέστη ὁ Διευθυντής Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως Ἰωάννης Καραλαμπάκης, προκειμένου νά διατυπώσῃ τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις του καί παράσχῃ σχετικάς διευκρινήσεις.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν α) τό ὑπ'ἀριθμ. Φ.360.2/11/85048/11-8-76 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, β) τό διαβιβασθέν σχέδιον Π.Δ. "Περί τῶν καθηκόντων καί ἁρμοδιοτήτων τοῦ Ἐποπτικοῦ Προσωπικοῦ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως", γ) τήν εἰσήγησιν τοῦ εἰσηγητοῦ, δέ τάς ἁρμοδίως ὑπό τῶν ὑπηρεσιακῶν παραγόντων τοῦ Ὑπ. Παιδείας δοθείσας διευκρινήσεις ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέρθη, ε) τάς διατάξεις τῶν ἄρθρων 20 καί 24 τοῦ Νόμου 309/1976 "Περί ὀργανώσεως καί διοικήσεως τῆς Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως" καί τό ἄρθρον 2, τοῦ Ν. 186/75 "Περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ" καί στ) τήν μεταξύ τῶν μελῶν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

Γνωμοδοτεῖ ἐπί τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου Π.Δ. ὅπως ἐπενεχθῶσιν αἱ κατωτέρω τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις:

Ἄρθρον 1 : Τό Τμῆμα, πρός τό συμφέρον αὐτῆς ταύτης τῆς Παιδείας καί πρός ἐξασφάλισιν καλυτέρας ἀποδόσεως τῶν λειτουργῶν της προτείνει ὁμοφώνως ὅπως ἐξαρθῇ ἰδιαιτέρως τόσον εἰς τό ἄρθρον τοῦτο ὅσον καί εἰς τό σύνολον τοῦ Διατάγματος τό καθοδηγητικόν ἔργον τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τό ὁποῖον πρέπει νά ἀποτελῇ τόν φωτεινότερον τομέα καί τό κυριώτερον μέλημα τῆς ἀποστολῆς του. Πρός τόν σκοπόν τοῦτον γνωμοδοτεῖ ὅπως τό ἐπίδικον σημεῖον τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς:"Οἱ ἐπιθεωρηταί Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως Β'καί Α'βάσκουν διοίκησιν, ἐπιθεώρησιν, ἐποπτείαν, ἔλεγχον, πρωτίστως δέ ἐπιστημονικήν καί ἐπαγγελματικήν καθοδήγησιν ἐπί τῶν σχολείων τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως....".

Εἰς τήν παρ. 1 ἐδαφ. 5 ἡ τελευταία φράσις συμπληροῦται ὡς ἑξῆς:"...εἰς τήν ἐκτέλεσιν τῶν διδακτικῶν καί τῶν ἐν γένει παιδαγωγικῶν καθηκόντων αὐτῶν" . Εἰς τό ἴδιον ἐδάφιον νά διαγραφῇ ἡ λέξις "πιστήν" διότι αὕτη δημιουργεῖ παιδαγωγικῶς καί διδακτικῶς ἀσυμβίβαστον δέσμευσιν τοῦ Διδασκάλου ἔναντι τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ἀντίθετον πρός θεμελιώδη διδάγματα τῆς συγχρόνου διδακτικῆς. Διά τόν ἴδιον λόγον διαγράφεται ἡ λέξις "πιστήν" εἰς τήν τελευταίαν φράσιν τοῦ ἐδαφ. 6.

Εἰς τό ἐδαφ. 7 τῆς αὐτῆς παρ. 1 προτείνεται ἡ διαγραφή τῆς φράσεως "κατά τήν κρίσιν των" προκειμένου νά ἀκομακρυνθῆ καί ἡ ἐλαφροτέρα ὑπόνοια περί αὐθαιρέτου ἐνεργείας.

Εἰς τό ἐδάφ. 8 τῆς αὐτῆς παραγράφου 1 διαγράφεται ἡ φράσις "κατόπιν ἐγκρίσεως" καί προτείνεται ἡ ἀντικατάστασις της διά τῆς φράσεως "ἐν συνεννοήσει μετά.....".

Εἰς τό ἐδάφ. 9 (παρ. 1) ἡ φράσις "μετά προηγουμένην ἔγκρισιν τοῦ οἰκείου 'Επόπτου" νά ἀντικατασταθῆ μέ τήν φράσιν "ἐν συνεννοήσει μετά τοῦ οἰκείου 'Επόπτου". 'Επίσης εἰς τό αὐτό ἐδάφιον, εἰς τήν φράσιν "ἀναπτύσσονται θέματα Παιδαγωγικῆς θεωρίας καί σχολικῆς πράξεως" ν'ἀντικατασταθῆ ὑπό τῆς φράσεως "ἀναπτύσσονται θέματα ψυχολογίας τοῦ παιδός, παιδαγωγικῆς καί σχολικῆς πράξεως".

Εἰς τό ἐδάφ. 10 (παρ.1) ἡ φράσις "ἀσκοῦντες τόν ἀπαραίτητον ἔλεγχον καί παρέχοντες σχετικάς ὁδηγίας" ν'ἀντικατασταθῆ μέ τήν φράσιν "καθοδηγοῦντες αὐτούς καταλλήλως".

Εἰς τό ἐδάφ. 12 (παρ.1) εἰς τήν φράσιν "ἐπιθεωροῦν τούς ἐκπαιδευτικούς τῆς περιφερείας των" νά προστεθῆ ἡ φράσις "τουλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους".

Εἰς τό ἐδάφ. 17 (παρ.1) νά διαγραφῆ ἡ λέξις "διαταγάς" καί ἡ φράσις "ἑρμηνευτικοῦ-διοικητικοῦ, ὁδηγητικοῦ κλπ περιεχομένου" ν'ἀντικατασταθῆ ὑπό τῆς φράσεως "ἑρμηνευτικοῦ -διοικητικοῦ, καθοδηγητικοῦ καί παιδαγωγικοῦ περιεχομένου".

Τό ἐδάφ. 18(παρ. 1) ν'ἀντικατασταθῆ ὡς ἑξῆς: "'Ενημερώνουν τό προϊστάμενόν των, ἐπόπτην Δημοτικῆς 'Εκπαιδεύσεως ἐπί παντός ἰδιαιτέρως σοβαροῦ θέματος ἀφορῶντος εἰς τά Σχολεῖα τῆς Περιφερείας των καί τήν εὔρυθμον λειτουργίαν αὐτῶν".

"Αρθρον 2 : Εἰς τήν παρ. 1 ἐδάφ. 9 προστίθεται ἡ φράσις "καί γνωμοδοτήσεως τοῦ ΚΣΜΕ" μετά τήν ἔκφρασιν "κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργείου 'Εθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων".

Εἰς τό ἐδάφ. 10 (παρ. 1) προστίθεται μετά τήν φράσιν "ἐπί θεμάτων ἐπιστημονικῶν"αἱ λέξεις: "ψυχολογικῶν-παιδαγωγικῶν".

Εἰς τό ἐδάφ. 18 (παρ.1) ἡ φράσις "ἐντός τῶν αὐτῶν περιφερειῶν" ν'ἀντικατασταθῆ μέ τήν φράσιν "ἐντός τῆς αὐτῆς περιφερείας".

Ἐφ' ᾧ συνετέθη τό παρόν πρακτικόν καί ὑπογράφεται.

'Ο Γραμματεύς

τέφανίδου

...έτερος

...ταγιατάκης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

73η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 13-9-1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπόλου , 3) Νικολ. Βλουτίδη, 4) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 5) Κων. Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Ἀπουσιάζει δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος κ. Θεμ. Βαρδάκης.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

"Τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν Φυσιογνωστικῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου."

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Νικ. Βλουτίδης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ τμήματος τάς ἐπί τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως βάσει τῶν συμπερασμάτων προηγηθεισῶν συνεδριῶν.

Φ Υ Σ Ι Ο Γ Ν Ω Σ Τ Ι Κ Α Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α

Α) Σ Κ Ο Π Ο Σ

Σκοπός τῆς διδασκαλίας τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων εἶναι, νά ἀποκτήσουν οἱ μαθηταί τάς ἀναγκαίας γνώσεις περί τῆς φύσεως καί τῶν φυσικῶν νόμων, νά κατανοήσουν τήν ἰδιαιτέραν σημασίαν τοῦ φυτικοῦ καί ζωϊκοῦ κόσμου διά τήν ζωήν τῶν ἀνθρώπων καί νά συνειδητοποιήσουν τήν ἀνάγκην τῆς προστασίας καί διατηρήσεως τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

./.

Β) ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ

ΤΑΞΕΙΣ Γ-Δ΄

Α) Φυτά καί ζῶα τῆς Ἑλλάδος: Ἐπιλέγονται πρός διδασκαλίαν ἐκ τῶν καθοριζομένων εἰς τό ἰσχῦον Α.Π. πρωτίστως τά σπουδαιότερα ἐκ τῶν κατά τόπους ἐπιχωριαζόντων φυτῶν καί ζώων κατόπιν δέ τά κυριώτερα φυτά καί ζῶα τῆς Ἑλλάδος, διότι εὑρίσκονται ἐγγύτερον, πρός τά διαφέροντα τῶν μαθητῶν.

Β) Ὀρυκτά καί Πετρώματα: α) Διαγράφονται ὡς διδασκόμενα εἰς τήν Β΄ τάξιν , τά ἑξῆς: ὁ γύψος, ὁ σίδηρος, ὁ ὀψίτης, τά μαγνησίτης (λευκόλιθος), ὁ χαλαζίας, ἡ κιμωλία, ἡ σμύρις, ἡ ἄμμος, ὁ ἀργιλικός σχιστόλιθος, ὁ ἀμίαντος, ὁ γρανίτης, οἱ ἀμμόλιθοι, (γ) Μετακινοῦνται εἰς τήν Ε΄ τάξιν πρός συμπλήρωσιν τῆς συναφοῦς ὕλης, τά ἑξῆς: ὁ κοινός ἀσβεστόλιθος καί ἡ ἄσβεστος, τά μάρμαρα , ἡ ἄργιλλος, ὁ λιγνίτης, ὁ μόλυβδος, ὁ ἄργυρος.

Ε΄ ΤΑΞΙΣ

Α) Ἐκ τῆς Ζωολογίας καί Φυτολογίας.

1) Μετακινοῦνται εἰς τήν ΣΤ΄τάξιν αἱ ἑνότητες (α) τά ζῶα καί φυτά τῶν θερμῶν χωρῶν καί (β) τά δένδρα, τά κτηνοτροφικά φυτά, διότι ἡ φυσιογνωστική ὕλη τῆς Ε΄τάξεως εἶναι ἰδιαιτέρως βεβαρυμένη καί διότι ἡ γεωγραφία τῶν Ἠπείρων ἐκτός τῆς Εὐρώπης μετεκινήθη εἰς τήν ἰδίαν τάξιν.

2) Μετακινοῦνται εἰς τό Γυμνάσιον ἡ ἑνότης τό Βασίλειον τῶν Φυτῶν -Γενικά χαρακτηριστικά τῶν φυτῶν, ἕνεκα τοῦ φόρτου τῆς διδακτέας ὕλης τῆς Ε΄ τάξεως καί διότι τά στοιχεῖα τῆς ἑνότητος ταύτης διδάσκονται εἰς τό μάθημα τῆς φυτολογίας τῆς Α΄τάξεως τοῦ Γυμνασίου.

3) Διαγράφονται αἱ ἑνότητες:(α) ἡ ἄμπελος καί (β) δημητριακοί καρποί (σῖτος-ὄρυζα) (γ) τά λαχανικά (δ) βιομηχανικά φυτά ὡς διδασκόμεναι εἰς προηγουμένας τάξεις.

4) Προστίθεται ἡ ἑνότης "Ἐκτροφεῖα" (ἰχθυοτροφία, πτηνοτροφία,

χαιροτροφία, προβατ[illegible], γεωπονουσῶν καὶ, ἔνεκα τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας αὐτῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

β) Ἐκ τῆς Ὑδρογεολογίας μορτίζεται τὸ ἐκ τῆς Β΄καὶ Δ΄τάξεως ὑπολογισθὲν εἰς τὴν τάξιν ταύτην στοιχεῖον.

2. Ἔτος

α) Ἐκ τῆς Φυσιολογίας : 1) Διατρέφονται αἱ ἐνέργειαι

β) Ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος κατ(γβ) τὰ ὑγρὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀπαιτούμενα εἰς προηγουμένας τάξεις καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἑνότητα "Ἐκτροφεῖα".

γ) Μεταβιβάζονται,εἰς τὰ ὑγιαίνοντα , αἱ ἐνέργειαι τὰ πτηνά, τὰ ἀμφίβια καὶ ἑρπετά, οἱ ἰχθύες, τὰ ἔντομα. Τὰ κολεντερωτά, διὰ λόγους βαθυτέρας κατανοήσεως τῆς ὕλης, ἔνεκα καὶ μεγάλου ἄγκου τῆς προορισθείσης διὰ τὴν Γ΄ τάξ ν ὕλης καὶ διότ. ἡ συφυτέρα ἀντίληψις ἐπὶ τῶν γνωρισμάτων τῶν πτηνῶν, ἀμφιβίων, ἑρπετῶν, ἰχθύων καὶ ἐντόμων, τὰ ὁποῖα προβλέπεται τὸ ἐγχει. Α.Π. προϋποθέτει τὰς ἐπιμελεῖς συγκρίσεις καὶ ῥυθμίζουν κατανόησιν τῆς Βιολογικῆς σκοπιμότητος ἑκάστου γνωρίσματος.

β) Ἐκ τῆς Ἀνθρωπολογίας καὶ Ὑγιεινῆς

1) Μεταβιβάζεται εἰς τὸ Γυμνάσιον ἡ συστηματικὴ ἀνθρωπολογία καὶ ὑγιεινὴ μετὰ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὴν οὐσιωδῶν στοιχείων πρὸς καλυτέραν γνῶσιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ τῆς λειτουργίας τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν συστημάτων.

Ἤτοι:

Τὸ ὀστᾶ. Παραμορφώσεις τῶν ὀστῶν. Ὑπεξίς καὶ τὸ περιτικὸ ὑγρόν. Ὑγιεινὴ ὁδόντων, στόματος, ῥίπτος, ἀντέρων. Τὸ ποτὸ καὶ ἡ ἀλκοολισμός, βακτηρίδια καὶ ἰοί. Αἱ κυριώτεραι λοιμωτικαὶ νόσοι, ἐπιδημίαι. Προφύλαξις, ἀντισώματα, ἐμβόλια. Ἀπολυμάνσεις, ἀποστείρωσις. Τὸ κυκλοφοριακὸν σύστημα. Ὑγιεινὴ τῶν πνευμόνων (σημασία καπνοῦ λέβητος). Νόσοι πνευμόνων, κάπνισμα. Ἀναπνευστικὸν σύστημα. Ὑγιεινὴ αὐτοῦ. Μεταλλικὰ ὑγρὰ. Ἀδένες ἔκκρισεως καὶ ἔκκρισεως ἐκκρίσεως.

2) Διαχειρίζεται ἡ ἑνότης. Ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας ἰδιαιτέρως ἐπεξεργασμένη εἰς προηγουμένας τάξεις.

3) Προστίθεται ἡ ἑνότης: Στοιχεῖα Διατροφολογίας.

4) Προστίθεται ἡ ἑνότης: Προστασία [illegible]

[illegible] εἰς τὴν ἐπισήμανσιν καὶ προλαβὴν τῶν [illegible] τῆς ἐπιμορφώσεως καὶ τοῦ περιβάλλοντος [illegible] τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ζωϊκοῦ [illegible]

τό Γυμνάσιον. Εἰς τό Δημοτικόν παραμένει μόνον ὡς κεντρικόν διδακτικόν ἄξιωμα, διά τήν ὑπό τῶν μαθητῶν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἀναζήτησιν τῆς ὀργανικῆς καί βιολογικῆς σχέσεως μεταξύ ζωϊκοῦ καί φυτικοῦ κόσμου.

Γ) ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

Γ' καί Δ' τάξεις

Ἐνότητες φυσικῆς ἱστορίας

Α. Φυτά καί ζῶα τῆς Ἑλλάδος.

1. Οἰκία καί αὐλή.

Γενική εἰκών οἰκίας καί αὐλῆς. Τά ἐν αὐταῖς ζῶα καί φυτά.

α) φυτά: Δένδρα ὁ παρυφυλλος(γαρύφαλλο), βασιλικός, χείρανθος ὁ γνήσιος(μπιτζίνι βιολέττα), ἴον τό τρίχρουν (πανσές), ὀρτενσία ἡ κηπαία, (ὀρτανσία), γαρόφυλλα, ἀντίρριον(σκυλάκι), βιγκόνια (βιγώνια), καμέλια, ἀσκληπιάς, ὑάκινθος ὁ ἀνατολικός, ἀρίνος, ροδῆ(τριανταφυλλιά) κ.λ.π.

β) Ζῶα, πτηνά καί ἔντομα: Γαλῆ, κύων, πρόβατον, αἴξ, βοῦς, ὄνος, ἡμίονος, ἵππος, χοῖρος, μῦς, ὄρνις, ἀλέκτωρ, περιστερά, χελιδών, μυῖα, ἀράχνη, σής ὁ διφθεροφάγος(σκῶρος), φύλλος, κόρις ὁ τῶν κλινῶν(κοριός).

2. Κῆπος.

Γενική εἰκών τοῦ κήπου, χρησιμότης.

α) Δένδρα: Ἀμυγδαλῆ(ἀμυγδαλιά), μηλέα, μορέα(μουριά), καρυά (καρυδιά), συκῆ(συκιά), ἐλαία, δαμασκηνέα, κερασέα, κυδωνέα, ροδακινέα, ἀπιδέα, σχῖνος ὁ μαστιχοφόρος (μαστιχόδενδρο), κυπάρισσος, ἄμπελος κ.λ.π. (βαβανέα, ὅπου καλλιεργεῖται αὕτη).

β) Λαχανικά: Κράμβη, θρίδαξ(μαρούλι), στρύχνος ὁ λυκοπερσικός (ντομάτα), τεῦτλον τό σακχαρῶδες(κοκκινογούλι), κολοκύνθη, κράμμη ον, σκόρδον, πράσσον, ἀγκινάρα, στρύχνος ὁ ἐδώδιμος (μελιτζάνα), βίσκος ὁ ἐδώδιμος(μπάμια), σικυός ἡ ἥμερος(ἀγγουριά), σικυός ὁ μηλοπέπων(πεπονιά), ὑδροπέπων (καρπούζι), σινάπι, σέλινον, πετροσέλινον(μαϊδανός), ἄνηθον, γλυκάνισον.

γ) Ἄνθη: Νάρκισσος ὁ ποιητικός, ἴον τό εὔοσμον, ἴασμος(γιασεμί μαργαρίτα, δενδρολίβανον, χ υσάνθεμον, δάλια (ντάλια), μέλισσα ἡ ἰατρική(μελισσόχορτο), κιχώριον τό ἔντομον(ραδίκι), ἥλιανθος ὁ κοινός(ἥλιος), τεῦτλον τό ἐρυθρόφυλλον κ.λ.π.

δ) Ζῶα: Γεωσκώληξ (σκουλίκι), βδέλλα, τριχίνη, ταινία, κοχλίας ὁ πωματίας(σαλιγκάρι), λεῖμαξ ὁ ἀγροδίαιτος(γυμνοσάλιαγκας), προύχος ὁ τῶν κυάμων, ἀνθονόμος μηλεῶν, κητονία ἡ χρυσόχροος(χρυσομύγα), πρασσοκουρίς(κολοκυθοκόφτης).

ε) Πτηνά: Στρουθίον (σπουργίτης), σπίνος.

3. Ἀγρός.

Γενική εἰκών κατά τάς διαφόρους ἐποχάς τοῦ ἔτους καί χρησιμότης τοῦ ἀγροῦ.

α) Φυτά: σῖτος (σιτάρι), κριθή(κριθάρι), ἀραβόσιτος(καλαμπόκι), σίκαλις, καπνός, βάμβαξ (βαμπάκι), λίνον τό ὠφέλιμον (λινάρι), κάνναβις ἡ σταρτή, σήσαμον(σουσάμι), φασίολος(φασολιά), κύαμος(κουκιά), φακῆ, πίσα (μπιζέλια), ἐρέβινθοι(ρεβίθια), γεώμηλα (πατάτες), τριφύλλιον, σόργη, ὄργανον τό κοινόν(ρίγανη), ὄργανον τό σύμφυχον(μαντζουράνα), ἑσπεριδοειδῆ(λεμονιά, πορτοκαλλιά, κιτριά, νερατζιά).

β) Ζῶα. Λαγωός(λαγός), μῦς ὁ ἀρουραῖος(ποντικός τοῦ ἀγροῦ), χελώνη, ἡ κορώνη(κουρούνα), κίχλη ἡ ὠδική (τσίχλα), κορυδαλλός (κατσουλιέρης), πελαργός (λελέκι), σκορπιός καί ἄλλα.

4. Λειμών.

Γενική εἰκών κατά τάς διαφόρους ἐποχάς τοῦ ἔτους.

α) Φυτά: Ἀνεμώνη, μήκων ἡ ροιάς(παπαρούνα), μαργαρίτα ἡ ἀγρία, χαμαίμηλον(χαμομήλι), θύμος ὁ κεφαλωτός(θυμάρι), ἐλελίφασκος ὁ λειμώνιος(φασκομηλιά), κυκλάμινον τό ἑλληνικόν (κυκλαμιά).

β) Ζῶα. Μέλισσα, κάνθαρος(σκαντζόχοιρος), πεταλοῦδες, καλογιάννος κ.λ.π.

5. Ἕλος καί λίμνη.

Γενική εἰκών κατά τάς διαφόρους ἐποχάς τοῦ ἔτους.

α) Φυτά: ὑακῖνος ὁ ὀξύς καί ὁ παράλιος(βοῦρλα), κάλαμος(καλάμι), ἰτέα (ἰτιά) κ.λ.π.

β) Ζῶα: Βάτραχος, νῆσσα(πάπια), ἀγριόνησσα(ἀγριόπαπια), χήν (χήνα), πελεκάν, ἔγχελυς(χέλι), κώνωψ(κουνούπι), βδέλλα. Ἐκ τῶν ἰχθύων οἱ κατά τόπους γνωστοί τῶν γλυκέων ὑδάτων.

6. Δάσος.

Γενική εἰκών τούτου κατά τάς διαφόρους ἐποχάς τοῦ ἔτους. Ὠφέλεια καί σημασία διά τόν ἄνθρωπον.

α) Δένδρα: Ἐλάτη(ἔλατος), πεύκη(πεῦκος), δρῦς(βελανιδιά), ὀξύα(ὀξυά), μύρτος(μυρτιά), πλάτανος, δάφνη, ἔρκευθος(κέδρος), καστανέα, καί ἐκ τῶν λοιπῶν δασικῶν δένδρων καί φαρμακευτικῶν τά κατά τόπους εὐδοκιμοῦντα.

β) Ζῶα: Ἀλώπηξ, λύκος, θώς(τσακάλι), ἔλαφος, ἐχῖνος(κουναδί), δορκάς(ζαρκάδι), κάπρος(ἀγριόχοιρος), τρόχος(ἀσβός), σκίουρος (βεβρέρα), πέρδιξ(πέρδικα), τρυγών(τρυγόνι), ἔρανος(γερανός), λαγωός, γύψ, κύραξ, δηδών, κύσσυφος, κίσσα ἡ μακρόσυρος(καρακάξα), γλαῦξ(κουκουβάγια), κόκκυξ, ὠτίτης ὁ νυκτοκόραξ(κουκουβάγια), κίγκλος φασιανός, ὄρτυξ(ὀρτύκι), σκολόπαξ ὁ κοινός(μπεκάτσα), κίγκλος ὁ ἐρυθρόπους(κιρκινέζι), δρυοκολάπτης, καί ἄλλα ἐκ τῶν κατά τόπους γνωστῶν.

7. Φύλλωμα.

Γενικὴ εἰκὼν τούτης κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους καὶ σημασία διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν.

α) Φυτά: Φύκη.

β) Ζῶα: Τριγλη(μπαρμπούνι), λάβραξ(λαβράκι), σκόμβρος, ἰφίας, δακτυλόπτερος ὁ ἱπτάμενος(χειλιδονόψαρο), βατὶς(σαλάχι), σκύλιον (σκυλόψαρο), μελάνουρος ὁ κοινὸς(τσιπούρα), σάργος ὁ σαλήνιος (σπάρος), θύννος ὁ σκομβροειδὴς(παλαμίδα), συναγρὶς ἡ μακρόφθαλμος (φαγκρί), φώκη, δελφίνι, λοτανικός, σηπία(σουπιά), ὀκτάπους, τευθὶς(καλαμάρι), μυτίλος ὁ ἐδώδιμος(μύδι), ὄστρεον (στρείδι), λιθὶς(καλαμάρι), ἐχῖνος ὁ σφαιροειδὴς, σαρδίνη(σαρδέλλα), σμαρίς(σμαρίδα), γόπα, σαβρίδι ἢ σαφρίδι, βακαλάος, σπόγγος, καρίδιον καὶ ἄλλα.

Νὰ ἐπιλέγωνται πρὸς διδασκαλίαν, πρωτίστως, τὰ κατὰ τόπους ἐπιζωοτροφώτερα ἐκ τῶν χωριαζόντων φυτῶν καὶ ζώων κατόπιν δὲ τὰ κυριώτερα φυτὰ καὶ ζῶα τῆς Ἑλλάδος.

β. Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς

Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς τὴν Α' καὶ Β' τάξιν ἀλλ' ἐκτενέστερον καὶ συστηματικώτερον.

Θὰ διδαχθῇ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑγείαν τῶν μαθητῶν, τὴν καθαριότητα τούτων καὶ τοῦ περιβάλλοντος (οἰκίας, αὐλῆς, χώρων κ.λ.π.). Θὰ διδαχθῶσιν οἱ βασικοὶ κανόνες ὑγιεινῆς, μέσα προφυλάξεως καὶ καταπολεμήσεως λοιμωδῶν νόσων, ἐμβολιασμοὶ χρῆσις φαρμάκων, κ.λ.π.

Ἀτομικὴ καθαριότης, καθαριότης οἰκίας καὶ αὐλῆς, ὑλικὰ καθαριότητος.

Ἀερισμὸς οἰκίας καὶ δωματίων, κίνδυνος ἐκ ρευμάτων.

Προσανατολισμός, φωτισμὸς οἰκίας καὶ δωματίων, θέρμανσις. Ἐνδύματα, ἐγκαύματα, ψύξεις, πρῶται βοήθειαι.

Καθαριότης βοηθητικῶν χώρων (σταύλων, ἀποθηκῶν, μαγειρείων, ἀφοδευτηρίων κ.λ.π.).

Λουτρά, ἀφοδευτήρια, ἀποχέτευσις, προφύλαξις ἀπὸ λοιμωδῶν μεταδιδομένων ἐξ οἰκιακῶν ζώων καὶ ἐντόμων. Χρῆσις φαρμακευτικῶν φυτῶν, καλλιεργουμένων εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὸν κῆπον.

Τὰ ἐν χρήσει ἀπορρυπαντικὰ ὑλικά, ὁ ρόλος τῶν εἰς τὴν ἀτομικὴν καθαριότητα καὶ τὴν ὑγείαν γενικώτερον. Ὁ ἠλεκτρισμὸς (χρῆσις, κίνδυνος, προφυλάξεις). Τὰ τρόφιμα, συντήρησις τούτων, κίνδυνος ἐκ πλημμελοῦς συντηρήσεως, πρῶται βοήθειαι. Οἰκιακὸν φαρμακεῖον. Πρῶται βοήθειαι ἐκ δηλητηριάσεως μονοξειδίου τοῦ ἀνθρακος

Β' ΤΑΞΙΣ

Α) Ἐκ τῆς Ζωολογίας καὶ Φυτολογίας.

1) Ζῶα καὶ φυτὰ εὐκράτων χωρῶν.

α) [illegible] Ὁ κίστωρ, ὁ λύγξ.

Φυτά: Ἡ φυστικιά, ἡ λεπτοκαρυά (φουντουκιά), κέχρον τό κοινό (κοινῶς κεχρί), κάλαμος ἡ βομβοῦσα (κοινῶς ἰνδικό καλάμι).

2) Ζῶα καί φυτά ψυχρῶν χωρῶν

α) Ζῶα: Ὁ τάρανδος, ἡ λευκή ἄρκτος.

β) Φυτά: Αἱ νανώδεις ἰτέαι, τά βρύα.

3) Ζῶα τῆς θαλάσσης μή συνήθη ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ φάλαινα, ὁ δνίσκος ἤ γάδος (βακαλάος), ἡ ἀρίγγη (ρέγγα).

4) Ἐκτροφεῖα (ἰχθυοτροφία, πτηνοτροφία, χοιροτροφία, προβατοτροφία, ἀγελαδοτροφία)κλπ.

5. Τά φυτά καί ὁ ἄνθρωπος.

α) Καλλιέργεια τῶν φυτῶν. Τό ἔδαφος: Εἴδη ἐδαφῶν. Κατάλληλα διά καλλιέργειαν, ἔδαφη. Συντήρησις ἐδάφους (ἀντιπλημμυρικά ἔργα, ἀναχώματα, ἀναδασώσεις). Καλλιέργεια καί βελτίωσις τοῦ ἐδάφους (λιπάσεις κλπ. Ζωϊκά καί χημικά λιπάσματα, χλωρά λίπανσις). Τό ὕδωρ καί τά φυτά: Ἀρδευτικά ἔργα. Ὑπόγεια ὕδατα. Τό κλῖμα (θερμοκρασία, βροχή, ὑγρασία, ἥλιος) καί τά φυτά. Τά μέσα καλλιεργείας: Σύγχρονα μηχανικά μέσα καλλιεργείας.

β) Ἐχθροί τῶν φυτῶν.

Βλαβερά ἔντομα: Παράσιτα, ζιζάνια, Καταπολέμησις αὐτῶν.

Β) Ἐκ τῆς Ὀρυκτολογίας.

Τό ἅλας, ὁ σίδηρος, ὁ βωξίτης, ὁ κοινός ἀσβεστόλιθος καί ἡ ἄσβεστος, τά μάρμαρα, ἡ ἄργιλλος, ὁ λιγνίτης, ὁ μόλυβδος, ὁ ἄργυρος, ὁ χρυσός, ὁ χαλκός.

Τά ὀρυκτά ὡς πρῶται βιομηχανικαί καί καύσιμοι ὕλαι. Σημασία τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου διά τήν οἰκονομικήν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας.

ΣΤ' ΤΑΞΙΣ

Α) Ἐκ τῆς Ζωολογίας καί Φυτολογίας

1) Ζῶα καί φυτά τῶν θερμῶν χωρῶν.

α) Ζῶα: Οἱ πίθηκοι, ὁ λέων, ἡ τίγρις, ὁ ἐλέφας, ἡ κάμηλος, ὁ καγκουρώ.

β) Πτηνά: Οἱ φιττακοί, ὁ ταώς ὁ λοχοφόρος (κοινῶς παγώνι), ἡ στρουθοκάμηλος.

γ) Ἑρπετά: Ὁ κροκόδειλος, ὁ βάς, αἱ ναῖαι (κόμπραι).

δ) Φυτά: Ὁ φοῖνιξ, τά ζαχαροκάλαμον, ἡ ἰνδική συκῆ, τό καναδδεν-

δρον, ἡ καφέα, ἡ βανανέα, ἡ βανίλλη, τό πεπέρι, ἡ εὐγενία ἡ καρυδφυλλος, τό κινναμωμον (κανέλλα), ἡ θέα (τσάϊ), ὁ εὐκάλυπτος, ἡ καμφορά.

2) Τά δένδρα.

Ἡ χρησιμότης τῶν δένδρων γενικῶς. Τά ὀπωροφόρα δένδρα. Ἐξευγενισμός τῶν δένδρων μετά πρακτικῶν ἐφαρμογῶν. Ἡ δενδροκομία. Τά ἐν Ἑλλάδι καλλιεργούμενα ὀπωροφόρα δένδρα. Βιομηχανία ὀπωρῶν. Ἐξαγωγικόν ἐμπόριον ὀπωρῶν καί σημασία τούτου διά τήν ἐθνικήν οἰκονομίαν.

Τά δάση: Ἡ σημασία τοῦ δάσους. Σύγχρονος δασοκομία καί ἐκμετάλευσις δασῶν.

Οἱ ἐχθροί τοῦ δάσους, προφύλαξις αὐτοῦ. Ἀναδασώσεις.

3) Τά κτηνοτροφικά φυτά. Ἡ σημασία αὐτῶν διά τήν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας.

Β) Στοιχεῖα Ἀνθρωπολογίας καί Ὑγιεινῆς.

Τό ἀνθρώπινον σῶμα καί τά μέρη αὐτοῦ. Ὑγιεινή τοῦ σώματος. Περιγραφή τοῦ ἀνθρωπίνου σκελετοῦ κατά τά κύρια μέρη αὐτοῦ. Τά δύο εἴδη μυῶν καί ἡ λειτουργία αὐτῶν.

Ὁ ἐγκέφαλος καί τά νεῦρα. Ὑγιεινή τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Γενικῶς περί τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων. Ὑγιεινή αὐτῶν.

Τό αἷμα καί ἡ σύστασις αὐτοῦ.

Τό δέρμα καί ἡ σημασία τῆς καθαριότητος. Ἄδηλος διαπνοή.

Στοιχεῖα διαιτολογίας. Αἱ τροφαί. Θρεπτική ἀξία καί ὑγιεινή αὐτῶν.

Γενικά στοιχεῖα ὑγιεινῆς

Πρόληψις ἀτυχημάτων: Τροχαῖα ἀτυχήματα, ἐκρηκτικαί ὕλαι, δηλητηριάσεις, ἠλεκτροπληξίαι, πτώσεις. Πρῶται βοήθειαι εἰς περιπτώσεις ἐγκαυμάτων, τραυμάτων, δηλητηριάσεων, δηγμάτων (ὄφεων, ἐντόμων, κυνῶν) πνιγμοῦ, λιποθυμίας.

Γ) Προστασία τοῦ Περιβάλλοντος

1) Ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος καί ὑγιεινή προϋπόθεσις διά τήν περιφρούρησιν τῆς ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου.

2) Αἴτια ρυπάνσεως καί μολύνσεως τῆς ἀτμοσφαίρας.

α) Ἀπόβλητα ἐργοστασίων καί πετρελαιοειδῶν εἰς τήν

θάλασσαν καί τήν ἀτμόσφαιραν.

β) Καυσαέρια.

γ) Ἡ ρύπανσις τοῦ περιβάλλοντος ἀποτέλεσμα τῆς μή τηρήσεως τῶν ὅρων καθαριότητος.

3) Δυσμενεῖς ἐπιδράσεις ἐπί τῆς ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου καί ἐπί τοῦ φυτικοῦ καί ζωϊκοῦ κόσμου.

4) Τουρισμός καί προστασία τοῦ περιβάλλοντος.

5) Ληπτέα μέτρα διά τήν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος.

α) Κρατική Μέριμνα

β) Ἰδιωτική πρωτοβουλία

γ) Συναφεῖς ὑποχρεώσεις σχολείου καί οἰκογενείας.

Ὁ Σύμβουλος Β΄κ. Β. Κονιθιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι τελικός σκοπός τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον πρέπει νά εἶναι ἡ ὑποβοήθησις τοῦ μαθητοῦ ὑπό τοῦ διδασκάλου , ὥστε νά φύνῃ, κατά τό δυνατόν εἰς τήν ἡλικίαν του, ὄχι ἁπλῶς ἕνας μικρός φυσιογνώστης ἀλλά καί ἕνας μικρός φυσιοδίφης.

Ἡ διδασκαλία περί ὀρυκτῶν εἰς τά πλαίσια τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας δέν εἶναι δυνατόν νά ἔξῃ διδασκαλία συστηματική καί διεξοδική, ἀλλά μόνον ἁπλῆ μνεία καί ἐνδεχομένως παροχή ὀλίγων στοιχείων χαρακτηριστικῶν καί ὀλίγων περί τῆς χρησιμότητος ἑκάστου ὀρυκτοῦ.

Ἡ συστηματική διδασκαλία περί τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν τῶν πτηνῶν εἶναι δυνατόν νά ὑποκατασταθῇ εἰς τό δημοτικόν σχολεῖον διά τῆς ἀρτίας διδασκαλίας ἑνός καί μόνον πτηνοῦ καί τῆς ρητῆς ἀναφορᾶς τοῦ διδασκάλου εἰς τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῶν πτηνῶν.

Τό τμῆμα μετά μακράν συζήτησιν λαβόν ὑπ'ὄψει τήν γενομένην εἰσήγησιν, βάσει τῶν μέχρι τοῦδε ἀποφασισθέντων σχετικῶς μέ τόν σκοπόν καί τήν ὕλην τῶν Φυσιογνωστικῶν Μαθημάτων

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

Ὅπως αἱ γενόμεναι μεταβολαί λάβουν εἰς τό τελικόν κείμενον τήν μορφήν τῆς εἰσηγήσεως ὡς ταύτην ἐπεξειργάσθη τό τμῆμα εἰς προηγηθεῖσας 6/26-2-76, 12/11-3-76, 13/12-3-76, 14/16-3-76,

15/ . / .

15/18-3-75 καί 72/10-9-76 συνεδρίας, ἐπιφυλασσόμενον ὅπως εἰς εἰδικήν συνεδρίαν ἀποφανθῇ περί τῶν ἀναγκαίων μεθοδικῶν ὁδηγιῶν καί παρατηρήσεων.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα πρᾶξις καί ὑπογράφεται.

Ὁ Πρόεδρος

Μ. Παπαϊωάννου

Ὁ Γραμματεύς

Δ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

74η Πράξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου, 3) Νικολ. Βλουτίδη, 4) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καὶ 5) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου, ἐνῷ ἀπουσίαζεν δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος Β΄ Θεμιστ. Βαρδάκης.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Μεθοδικαὶ ὁδηγίαι τῶν Φυσιογνωστικῶν μαθημάτων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς κ. Νικολ. Βλουτίδης θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Ἐκ τῆς διδακτέας ὕλης τῆς Φ. Ἱστορίας διὰ τὰς τάξεις Γ΄καὶ Δ΄ πρέπει νὰ ἐπιλέγωνται κατὰ προτεραιότητα τὰ κατὰ τόπους ἐπιχωριάζοντα φυτὰ καὶ ζῶα.

2) Ἐπιβάλλεται ὁ συνδυασμὸς τῆς περιγραφικῆς καὶ βιολογικῆς μεθόδου, ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις διὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Φυσιογνωστικοῦ ὑλικοῦ καὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν αἰτιωδῶν σχέσεων μεταξὺ τρόπου ζωῆς, κατασκευῆς τοῦ σώματος καὶ περιβάλλοντος τοῦ ζώου, ὡς καὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους ὀργάνων τοῦ φυτοῦ, τῆς σκοπιμότητος αὐτῶν καὶ τῶν συνθηκῶν ζωῆς καὶ περιβάλλοντος.

3) Σκόπιμος εἶναι ἡ μνεία τῶν γενικῶν κατηγοριῶν τῶν φυτῶν καὶ ζώων, ἡ ἀναφορὰ τῶν μᾶλλον ἀντιπροσωπευτικῶν τύπων ὡς καὶ τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων αὐτῶν.

4) Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν πρέπει νά ἐξαίρεται ἡ ἀμοιβαία σχέσις μεταξύ φυτικοῦ καί ζωϊκοῦ κόσμου καί νά ὁδηγοῦνται οἱ μαθηταί εἰς τήν ἀνεύρεσιν τῆς μεταξύ φυτῶν καί ζώων ὑπαρχούσης βιολογικῆς σχέσεως.

5) Ἡ συμμετοχή τῶν μαθητῶν εἰς ἐκδρομάς καί ἐπισκέψεις μέ σκοπόν τήν παρατήρησιν τοῦ φυτικοῦ καί ζωϊκοῦ κόσμου, διευρύνει τά διαφέροντα τῶν μαθητῶν διά τήν ζωήν τῶν ἐμβίων ὄντων καί ὑποβοηθεῖ εἰς τήν ἐφαρμογήν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐποπτείας.

6) Ἡ ὑπό τῶν μαθητῶν συλλογή ταριχευμένων ζώων, φύλλων, καρπῶν, ἀνθέων, ὀρυκτῶν κλπ. κυρίως δέ ἡ παρακολούθησις τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν εἰς τόν σχολικόν κῆπον καί ἡ καταγραφή τῶν σχετικῶν παρατηρήσεων ὑπό μορφήν ἡμερολογίου, προάγει τούς μαθητάς εἰς τό μεθοδικῶς παρατηρεῖν.

7) Κατάλληλα ἀναγνώσματα ἀναφερόμενα εἰς τήν βίωσιν ζώων, φυτῶν, ἐντόμων κλπ. ὡς καί ἡ προβολή σχετικῶν ταινιῶν διεγείρουν τό διαφέρον τῶν μαθητῶν καί ἀναπτύσσουν τήν ἀγάπην αὐτῶν πρός τήν φύσιν.

8) Γενικώτερον, κατά τήν διδασκαλίαν τῶν Φυσιογνωστικῶν μαθημάτων ὁ διδάσκαλος πρέπει νά ἔχῃ ὑπ'ὄψιν του, ὅτι αὐτός πρέπει νά εἶναι ὁ ὀλιγώτερον ὁμιλῶν εἰς τήν τάξιν, ὅτι εἶναι ἄτοπον ψυχολογικῶς καί διδακτικῶς νά ἀπαιτῇ ἐπί μακρόν συγκέντρωσιν τῆς προσοχῆς τῶν μαθητῶν ἐπί πραγμάτων τά ὁποῖα ἤδη γνωρίζουν καλῶς καί, τέλος, ὅτι ἀπ'ἀρχῆς τῆς διδασκαλίας του διά καταλλήλου ἀφορμῆσεως πρέπει νά διεγείρῃ τήν προσοχήν τῶν μαθητῶν καί κατόπιν νά τήν κατευθύνῃ καταλλήλως πρός κάθε τι τό ὁποῖο πρέπει νά προσέξουν, ἐάν βεβαίως δέν πράξουν τοῦτο μόνοι των.

9) Ἐκ τῶν στοιχείων ὑγιεινῆς τῶν τάξεων Γ΄ καί Δ΄, ἡ διδάσκαλος δύναται νά ἐπιλέξῃ δι'ἑβδάστην, τήν καταλληλοτέραν διδακτέαν ὕλην, συμφώνως πρός τάς ἑκάστοτε παρουσιαζομένας διδακτικάς ἀνάγκας.

Ὁ Σύμβουλος Β΄Δημ. Ζ. Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ ὅτι, πέραν τῶν ὅσων περιελήφθησαν εἰς τόν σκοπόν τοῦ μαθήματος, ἡ διδασκαλία τῶν Φυσιογνωστικῶν πρέπει νά ἐπιδιώκῃ:(α) τήν ἀνάπτυξιν τῶν καλαισθητικοῦ συναισθήματος τῶν μαθητῶν καί τήν ἱκανότητα πρός ἐκτίμησιν τοῦ φυσικοῦ ὡραίου καί (β) τήν καλλιέργειαν καί ἀγάπην εἰς αὐτούς

ἐδραίωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως. Ἰδιαιτέρως ὑπογραμμίζεται ἡ ὑψίστη σημασία τοῦ ἐθισμοῦ τῶν μαθητῶν οὐχί μόνον εἰς τό ἐπιστημονικῶς σκέπτεσθαι, ἀλλά καί εἰς τήν κατά τό δυνατόν ἐφαρμογήν τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου. Τό μάθημα τῶν Φυσιογνωστικῶν παρέχει πλείστας πρός τοῦτο εὐκαιρίας-συστηματική συλλογή στοιχείων, ὀρθή παρατήρησις, ταξινόμησις ἐπί τῇ βάσει ὁμοίων οὐσιαστικῶν χαρακτηριστικῶν, κατανόησις τῆς σχέσεως αἰτία - ἀποτελέσματα, γενίκευσις κ.λ.π.- τάς ὁποίας ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά ἀξιοποιήσῃ καταλλήλως.

Ὁ Σύμβουλος Β΄ κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι ἐνέχει μεγάλη παιδαγωγικήν σημασίαν ἡ ὑπεύθυνος καλλιέργεια μέρους τοῦ σχολικοῦ κήπου ὑφ' ἑνός ἑκάστου μαθητοῦ ἤ ἡ ὑπεύθυνος διατροφή ἰχθύων, πτηνῶν ἤ ζώων, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν εἰς τό σχολεῖον.

Ἡ ὑπό τοῦ κ. εἰσηγητοῦ σημειουμένη "ὀργανική σχέσις φυτῶν καί ζώων" εἶναι ἀνάγκη νά ἀναλυθῇ, ὥστε νά γίνεται κατανοητή ὑπό τοῦ διδασκάλου ἤ ὑπό τῶν αὐριανῶν συγγραφέων τῶν διδακτικῶν ἐγχειριδίων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ἡ αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν εἶναι δυνατόν νά ἀναπτυχθῇ καί ἀξιοποιηθῇ: α) πρό τῆς διδασκαλίας ὑπό μορφήν συλλογῆς ὑλικοῦ, β) κατά τήν διάρκειαν τῆς διδασκαλίας ὑπό μορφήν παρατηρήσεως, ἐπεξεργασίας ἤ ἐκφραστικῆς ἐργασίας καί γ) μετά τήν διδασκαλίαν ὑπό μορφήν διαφόρων ἐμπεδωτικῶν ἐργασιῶν.

Ὁ Σύμβουλος κ. Κ. Πασσᾶκος ἔχει τήν γνώμην ὅτι:

Ὁ σκοπός τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν φυσιογνωστικῶν θά ἦτο δυνατόν νά διατυπωθῇ ὡς ἀκολούθως:

Ἡ διδασκαλία τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων σκοπόν ἔχει τήν γνῶσιν τῆς φύσεως ὑπό τῶν μαθητῶν καί τήν ὑπ' αὐτῶν κατανόησιν τῆς σημασίας ταύτης διά τήν ἀνθρωπίνην ζωήν καί μέσῳ τούτων τήν καλλιέργειαν τοῦ καλαισθητικοῦ συναισθήματος, τήν ἀνάπτυξιν τῆς ἀγάπης πρός τήν ἰδιαιτέραν Πατρίδα καί τήν ἀναγωγήν τῶν παιδιῶν εἰς τόν Θεόν, Δημιουργόν τοῦ Παντός.

Ἐφ' ὅσον ἡ συστηματική ἐξέτασις τῶν ὀρυκτῶν μετακινεῖται εἰς τό Γυμνάσιον, ὅσα περί τῶν ὀρυκτῶν τῆς Ἑλλάδος διδαχθοῦν εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι ὀρθόν νά διδαχθοῦν μόνον εἰς τήν Ε΄τάξιν καί ὄχι καί εἰς τάς Γ΄καί Δ΄ τάξεις ὡς ἀναγράφεται εἰς τό ἰσχῦον

Πρόγραμμα. Εἰς τήν ἀνωτέραν αὐτήν τάξιν ἡ συναφής διδασκαλία θά εἶναι περισσότερον γόνιμος λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας πνευματικῆς ὡριμότητος τῶν μαθητῶν.

-"Ἐκ τῆς ἀνθρωπολογίας καί ὑγιεινῆς" τοῦ ἰσχύοντος προγράμματος νά παραμείνῃ εἰς τοῦτο μία σύντομος γενική ἀνατομική περιγραφή τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος- τῶν κυρίων μερῶν αὐτοῦ καί ὀργάνων- καί ὄχι λεπτομερής ἐξέτασις ὀστῶν, μυῶν, αἰσθητηρίων ὀργάνων καί τά παρόμοια.

Μετά ταῦτα, ὁ ὁ πρόεδρος τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, συνοψίζων τά προταθέντα καί συζητηθέντα ἐπιλέγει τά ἀκόλουθα:

1) Ἡ εἰσήγησις ἐπινήθη μέσα εἰς τά γενικά πλαίσια τῶν ὑπ'ἀριθμ. 8/16-3-76 καί 9/18-3-76 πράξεων τοῦ τμήματος. Βεβαίως ὕστεραι σκέψεις ἐπέβαλον μερικάς συμπληρωματικάς μεταβολάς, ὅπως τά περί προστασίας καί ὑγιεινῆς τοῦ περιβάλλοντος.

2) Τά στοιχεῖα ταῦτα ἔχω τήν γνώμην, ὅτι πρέπει νά διευρυνθοῦν καί νά γενικευθοῦν εἰς ὅλας τάς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, διότι καθ' οὐσίαν δέν πρόκειται περί ἰδιαιτέρου μαθήματος ἀλλά περί δεσποζούσης παιδαγωγικῆς ἀρχῆς, ἡ ὁποία πρέπει νά παρακολουθῇ τήν φοίτησιν τοῦ μαθητοῦ καθ'ὅλην αὐτήν διαδρομήν της.

3) Ἐπίσης πρέπει νά διευρυνθοῦν ἀκόμη περισσότερον τά στοιχεῖα τά ἀφορῶντα τούς κινδύνους τούς ὁποίους διατρέχει ὁ μαθητής.

4) Τά περί αἰτιωδῶν σχέσεων μεταξύ κατασκευῆς τῶν ζώων, τρόπου ζωῆς καί περιβάλλοντος ἔχουν ἰδιαιτέραν ἀξίαν ἀπό τῆς Δ' τάξεως. Εἰς τήν Γ' τάξιν δέν ἐπιμένομεν. Ἐάν ὅμως τά παιδιά κατά τήν παρατήρησιν καί περιγραφήν διαπιστώσουν τήν σχέσιν ταύτην, τήν ἀποδεχόμεθα καί τήν ἐξαίρομεν καταλλήλως.

5) Προτερσιότης καί ἰδιαιτέρα ἔξαρσις πρέπει νά δοθῇ εἰς τά ἐκδήλως ἐπιχωριάζοντα στοιχεῖα, κυρίως ὅταν τά στοιχεῖα ταῦτα ἔχουν ἰδιαιτέραν ἀξίαν διά τήν οἰκονομίαν μιᾶς γεωγραφικῆς περιοχῆς.

Μετά συμπληρωματικήν συζήτησιν, τό Τμῆμα ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ἀποδέχεται τήν εἰσήγησιν περί τοῦ σκοποῦ τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων τῶν ἐπιβαλλομένων μεταβολῶν καί τό προταθέν νέον ἀναλυτικόν πρόγραμμα ὑπό τόν ὅρον, ὅτι θά ἐπανενεχθοῦν εἰς αὐτό ὅλαι αἱ κατά τήν συζήτησιν ἀποφασισθεῖσαι βελτιώσεις.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος
Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Πρᾶξις 75η

Ἐν Ἀθήναις, σήμερον τήν 15 Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 9 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ΚΕΜΕ (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς τακτικήν συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Γκ. Παγιατάκη Προέδρου, Θεμ. Βαρδάκη, Κ. Πασσάκου, Δημ. Ἀνδριοπούλου, Β. Κονιδιτσιώτη καί Ν. Βλουτίδη, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Γοφ. Στεφανίδου.

Θέμα Ἡμερησίας Διατάξεως: Γνωμάτευσις ἐπί Προεδρικοῦ Διατάγματος περί ἱδρύσεως καί προαγωγῆς Νηπιαγωγείων καί περί καταργήσεως, διαιρέσεως, προαγωγῆς καί ἱδρύσεως Δημοτ. Σχολείων (ἀριθμ. Πρωτ. Φ.311/82291, 27/8/1976).

Εἰσηγητής ὁ Σύμβουλος Β' κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος.

Τό Τμῆμα ἐν πρώτοις διαπιστώνει, ὅτι, παρά τό ἐπείγον τοῦ θέματος, ἡ ἁρμοδία Διεύθυνσις τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας δέν ἀπέστειλεν πρός μελέτην τά ἀπαραίτητα πληροστατικά στοιχεῖα μετά τοῦ σχετικοῦ ἐγγράφου καί τῶν σχεδίων τῶν Προεδρικῶν Διατάγματων καί ὅτι ταῦτα ἐλήφθησαν μόλις σήμερον.

Ἐν συνεχείᾳ τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ'ὄψιν α) Τά ἄρθρα 12,14 καί 16 τοῦ Ν.Δ. 309/1976 δι'ὧν καθορίζεται ὁ ἀριθμός διά τήν ἵδρυσιν, προαγωγήν, διαίρεσιν καί κατάργησιν Δημοτικῶν Σχολείων, β) τά ἄρθρα 5,7 καί 9 τοῦ Ν.Δ. περί ἱδρύσεως καί προαγωγῆς Νηπιαγωγείων γ) Τά ἀποσταλέντα πρός τό ΚΕΜΕ σχέδια Προεδρικῶν Διαταγμάτων "Περί προαγωγῆς καί ἱδρύσεως Νηπιαγωγείων" καί "Περί καταργήσεως, διαιρέσεως, προαγωγῆς καί ἱδρύσεως Δημοτικῶν Σχολείων, δ) Τούς ὑποβληθέντας ὑπό τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως πίνακας, μετά τῶν σχετικῶν προτάσεων αὐτῶν κ.λ.π. αἰτιολογητικῶν στοιχείων καί ε) Τάς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2, παράγραφος 2 τοῦ Ν.Δ. 186/1975 περί Κ.Ε.Μ.Ε , μετ'ἐπισταμένην μελέτην τῶν τεθέντων ὑπ'ὄψιν του ὑπό τοῦ κ. Προέδρου στοιχείων καί διεξοδικήν συζήτησιν

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς γ ν ω μ ο δ ο τ ε ῖ

1) Ἅπασαι αἱ προαγωγαί καί ἱδρύσεις Δημοτικῶν Σχολείων καί Νηπιαγωγείων νομίμως ἐγένοντο, τηρηθεισῶν τῶν διατάξεων περί τοῦ ἀπαιτουμένου πρός προαγωγήν ἤ ἵδρυσιν Δημοτ. Σχολείων καί Νηπιαγωγείων ἐλαχίστου ἀριθμητικοῦ ὁρίου μαθητῶν, ὡς τοῦτο ὁρί-

./.

ζεται ὑπό τῶν ἄρθρων 5 καί 12 τοῦ Ν. 309/1976.

2) Ὁμοίως σύννομος τυγχάνει ἡ διαίρεσις τοῦ 10/θεσίου 50ου Δημοτ. Σχολείου Α'' Ἐκπ. Περιφερείας Πειραιῶς εἰς ἓν 6/θέσιον, ἓν 3/θέσιον καί ἓν μονοθέσιον, ἅτινα προσαρτῶνται εἰς τήν Ράλλειον Παιδ. Ἀκαδημίαν Πειραιῶς καί ἐφαρμογήν ἀρ. 3, παρ. 1 τοῦ Ν. 156/1975.

3) Διατυπώνει τάς ἀκολούθους παρατηρήσεις:

α) Ἱδρύθησαν, βάσει προτάσεων τῶν οἰκείων Νομαρχιακῶν Ἐπιθεωρητῶν, Νηπιαγωγεῖα ἔχοντα τόν νόμιμον βεβαίως ἀριθμόν, ἀλλά δέν ἱδρύθησαν ἄλλα παρά τάς γενομένας προτάσεις, τά ὁποῖα συνεκέντρωνον μεγαλύτερον ἀριθμόν νηπίων.

Ἐνδεικτικῶς μνημονεύεται, ὅτι ἱδρύθη Νηπιαγωγεῖον εἰς τά χωρία Τιτοχώριον καί Κυανή Ἐκπ. Περιφερείας Διδυμοτείχου μέ 28 καί 31 νήπια ἀντιστοίχως, ἀλλά δέν ἱδρύθησαν Νηπιαγωγεῖα εἰς τά χωρία Πετράδες καί Πράγκιον τῆς αὐτῆς περιφερείας, τά ὁποῖα συνεκέντρωνον 45 νήπια ἕκαστον. Τοιαῦτα ἐπαναλήφθη καί εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ὅπως λ.χ. εἰς τό χωρίον Καρίτσης Β' Πιερίας, τό ὁποῖον συνεκέντρωνε 46 νήπια.

β) Ἐνῶ διά τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν.Δ 309/1976 καθορίζεται εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις ὡς ἕκτατον ὅριον ἀριθμοῦ οἱ ἑπτά(7) μαθηταί, ἐν τούτοις διετηρήθησαν Δημοτ. Σχολεῖα μέ 5 καί 6 μαθητάς, εἰς Κλῖμα Εὐπαλίου Φωκίδος, Πηγῆς Φωκίδος καί Τυμφαία Φωκίδος.

γ) Δημοτικά τινα Σχολεῖα, ὡς τό Γ' Καλύμνου καί Γ' Γερρῶν, ἐνῶ ἔπρεπε νά προαχθοῦν τό μέν πρῶτον εἰς 9/θέσιον τό δέ δεύτερον 11/θέσιον, ταῦτα προήχθησαν εἰς 7/θέσιον καί 9/θέσιον ἀντιστοίχως.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Παγιατάκης

Ὁ Γραμματεύς

Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

76η Πράξις Συνεδρίου

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 16ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Κ.Ε.Μ.Ε.) Λεωχάρους 2 συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Δημ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βαρδάκη, 4) Κων. Βλαστάρη, 5) Βασ. Κανελλοπούλου καὶ 6) Κων. Παπαδάκη, μελῶν, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

"Τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς κ. Δημ. Ἀνδριόπουλος θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Λαβὼν ὑπ' ὄψει (1) τὰς ἐπὶ τῆς ἀναμορφώσεως τῆς Ἱστορικῆς ὕλης τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ἀποφάσεις τοῦ Τμήματος Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, 1η /27.2.76, 2α /2.3.76 καὶ 18η /29.3.76 καὶ (2) τὰς ἐπὶ τῶν σχετικῶν ἐρωτημάτων ἀπαντήσεις ἀριθμοῦ ἐκπαιδευτικῶν Προτύπων καὶ ἄλλων σχολείων ἐν διαφόροις ἐκπαιδευτικαῖς περιφερείαις προτείνω τὰ κάτωθι:

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῶν πολιτικῶν γεγονότων καὶ πολιτιστικῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὸ ἱστορικὸν παρελθὸν καὶ παρὸν τοῦ Ἔθνους, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ συναισθήματος τῆς φιλοπατρίας καὶ ἡ προπαρασκευή των εἰς ἐνσυνείδητον καὶ ἐλεύθερον συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὰ δρώμενα τοῦ λαοῦ των καὶ τῆς εὐρυτέρας κοινότητος τῶν Ἐθνῶν.

./.

Β. ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ἀπολείφονται:

I. Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Γ΄ τάξεως τὸ ἑξῆς κεφάλαιο: "Ὁ Ὅμηρος καὶ ἡ Ἰλιάς" καὶ "Ἡ Ὀδύσσεια τοῦ Ὁμήρου".

II. Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Δ΄ τάξεως τὰ ἑξῆς κεφάλαια: "Οἱ πρῶτοι Πολιτισμοὶ εἰς τὸν Ἑλλαδικὸν χῶρον, Αἰγαῖος καὶ Κρητομυκηναϊκὸς Πολιτισμός. Τὸ εἰρήνευτα τῶν ἀνασκαφῶν Κρήτης, Πύλου, Μυκηνῶν, Θήρας κ.λ.π.", "Ἡ ὑποταγὴ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν Σπάρτην. Ἀριστομένης", "Ὁ φιλιππος καὶ ἡ πολιτικὴ του. Ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη", καὶ "Οἱ διάδοχοι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου - Ἑλληνιστικοὶ χρόνοι: Τὰ κράτη τῶν διαδόχων. Τὰ νέα κέντρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἀλέξανδρος κ.λ.π. Ἡ σημασία τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου τῶν διαδόχων καὶ ἡ ἐπίδρασις του ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν":

III. Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Ε΄ τάξεως τὸ ἑξῆς κεφάλαιο: "Ὁ Χριστιανισμός: Ἐμφάνισις, διωγμοί, ἐξάπλωσις", "Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης" "Ἡ κατάστασις τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡρακλείου"., Ἡ ἀκμὴ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας (διοίκησις, διπλωματία, οἰκονομικὴ καὶ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις. Ἐπεκτάσεις)", "Περιγραφὴ τῆς Κων/πόλεως", "Ἡ κατάστασις τῆς Δ.τ. Εὐρώπης κατὰ τὸν μεσαίωνα: Αἱ Σταυροφορίαι. Ἡ Δ΄ Σταυροφορία. Ἡ ἅλωσις τῆς Κων/πόλεως καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντ. Αὐτοκρατορίας", "Οἱ διαδοχικοὶ τῶν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας Ἑλλην. Κρατῶν", "Ἡ κατάκτησις τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν Χωρῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων (μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κων/πόλεως)" καὶ "Ἡ αὐτοκρατορία. Λαοὶ καὶ κράτη. Ἐκστρατεῖες καὶ ἀναλίσκεις".

IV. Ἐκ τῆς ὕλης τῆς ΣΤ΄ τάξεως τὰ ἑξῆς κεφάλαια: "Ἡ περίοδος τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος. Ὄθων καὶ Ἀμαλία", "Ἡ περίοδος τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου Α΄", "Ἕνωσις Ἐπτανήσου. Κρητικὴ ἐπανάστασις - Ἀράβαι. Προσάρτησις Θεσσαλίας", "Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης καὶ τὸ ἔργο του", "Ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1897", "Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγών. Παῦλος Μελᾶς", "Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Γουδῆ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος", "Ὁ Βαλκανοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1912-13. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Α΄", "Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος. Ὁ Ἑλληνοβουλγαρικὸς πόλεμος. Ἡ Ἑλλὰς τοῦ 1914", "Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος 1914-1918. Ἡ συνθήκη τῶν Σεβρῶν. Ἡ καταστροφή", "Ἡ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία. Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν. Τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα", "Ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ἀποκαταστάσεις προσφύγων", "Πολιτειακαὶ μεταβολαί. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Β΄: Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς",

./.

"Δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος. Ἑλληνοϊταλικός πόλεμος. Βορειοηπειρωτικόν ἔπος καί ἡρωϊκή ἀντίστασις κατά Γερμανῶν", "Ἡ τριπλή ἐχθρική κατοχή. Ἡ καθολική ἐθνική ἀντίστασις καί ἡ ἐνμετάλλευσις αὐτῆς ὑπό τῶν Κομμουνιστῶν", "Ἡ συνέχισις τοῦ πολέμου ἐντός τῆς Ἑλλάδος παρά τό πλευρόν τῶν συμμάχων. Ἡ ἀπελευθέρωσις", "Τό κομμουνιστικόν κίνημα κατά Δεκέμβριον 1944", "Ὁ βασιλεύς Γεώργιος ὁ Β'. Ὁ βασιλεύς Παῦλος", "Ὁ κατά τῶν συμμοριτῶν ἐθνικός ἀγών 1946-1949. Ἡ βοήθεια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς. Γρόμμος - Βύτσι - Ἐθνική νίκη", "Ὁ Κυπριακός ἀγών", "Ἡ Ἑλλάς ἀπό τῆς ἐθνικῆς νίκης κατά τῶν συμμοριτῶν μέχρι σήμερα", "Προσπάθειαι διά τήν ἀναστηλίτευσιν τοῦ κράτους καί τήν οἰκονομικήν ἀνάπτυξιν. Πολιτικαί διαμάχαι. Κομμουνιστική προπαγάνδα καί προσπάθειαι διαρρήξεως τοῦ κράτους καί τῆς κοινωνίας ὑπό τῶν κομμουνιστῶν", "Ἐθνικοί κίνδυνοι ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ", καί "Ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967".

Γ'. ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΙΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ:

1. Ἡ ἀπάλειψις τῶν περί Ὁμήρου καί τῶν ἔργων αὐτοῦ κεφαλαίων ἐκ τῆς ὕλης τῆς Γ' τάξεως, ἐπιρίπτει ἀποροίτητος αὐτοῖς οἱ' αὐτῶν ἀποκτᾶται ὑπό τῶν μικρῶν μαθητῶν νά ἐνδιατρίψουν εἰς γραμματολογικήν ἐνημέρωσιν καί ἀνάλυσιν τῶν ἀλοσσικῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ.
2. Ἡ ἀπάλειψις τῶν περί τῶν μετοξύ Σπάρτης καί Μεσσηνίας πολέμων, τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Φιλίππου καί τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ κεφαλαίων ἐκ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως, ἐθεωρήθη ἀναγκαία, καθ' ὅσον δι' αὐτῆς ἐμφανίζονται δεινηρά γεγονότα τῆς ἱστορίας μας καί προφέρονται ἀρνητικά ἱστορικά πρότυπα, συνδεμενα νά ἔχουν ἀναμενεῖς ἐπιβλαβεῖς ἐπί τῆς ὅλης ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν μικρᾶς ἡλικίας μαθητῶν. Ἡ ἀπάλειψις τῆς ἀναφερομένης εἰς τούς διαδόχους τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καί τούς Ἑλληνιστικούς χρόνους ὕλης ἐπιρίπτει ἀποροίτητος τό μέν διά τήν μείωσιν τοῦ ὄγκου τῆς ὕλης τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀν. Προγράμματος, τό δέ διότι αὕτη διδασκομένη εἰς τό Γυμνάσιον εἶναι νά κατανοηθῇ πληρέστερον.
3. Ἡ ἀπάλειψις δώδεκα κεφαλαίων ἐκ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἀν. Προγράμματος τῆς Ε' τάξεως ὑπηγορεύθη ὑπό διαφόρων λόγων ἀναφερομένων κυρίως εἰς τό διανύσιμον τῆς ὕλης, τάς ἀναμενεῖς ἐπιβλαβεῖς αὐτῆς ἐπί τῆς θρησκευτικῆς καί ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν μαθητῶν, τήν συμφωνίαν τοῦ Ἀναλ. Προγράμματος καί τήν διά δεκαετοῦς φοράν διδασκαλίαν της εἰς τό Γυμνάσιον. Δεδικαιωμένως, ἐπιλεγομένου ἡ περί Χριστιανισμοῦ ὕλη (ἐνότ. 2) ὡς διδασκομένη εἰς τό

μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, ἡ περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου (ἐνότ.4), ὡς δυναμένη νὰ σκανδαλίσῃ τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν τῶν μικρῶν μαθητῶν καὶ γεννήσῃ ἀμφιβολίας περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἐνῶ ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν κατάτασιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡρακλείου (ἐνότ. 5), ὡς σὺχὶ μεγάλης σπουδαιότητος καὶ γενικῶς ἐπιζημίου δημιουργούσης συμφόρησιν εἰς τὴν ὕλην τοῦ μαθήματος. Ἐπίσης, ἀπαλείφεται ἡ ὕλη περὶ τῆς ἀκμῆς τῆς διοικήσεως, στρατολογίας, οἰκονομίας, στρατιωτικῆς ὀργανώσεως καὶ παλαιότητος τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ ἡ εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναφερομένη (ἐνότ. 12), ὡς μὴ στοιχούσης πρὸς τὸν εἰς τὸ στάδιον τοῦτο (9,5 - 10,5 ἐτῶν) βαθμὸν διανοητικῆς ἐξελίξεως τοῦ παιδιοῦ. Ὡσαύτως, ἀπαλείφεται ἡ ὕλη περὶ τῶν ἀνταγωνισμῶν τῶν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας Ἑλλήνων Κρητῶν (ἐνότ. 19) καὶ τῶν καταστάσεων τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων (ἐνότ. 17), ἡτις μένει εἰς μέν τὴν πρώτην περίπτωσιν ὡς δυσμενῶς ἐπιδρώσης ἐπὶ τῶν μικρῶν ἡλικίας μαθητῶν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ὡς σὺχὶ ἰδιαιτέρας σημασίας. Τέλος, θεωρεῖται σκόπιμος ἡ ἀπάλειψις τῆς εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Δ. Εὐρώπης, ὡς ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις ἀναφερομένης ὕλης, ὡς εἰσαγομένης εἰς τὸ Γυμνάσιον.

4. Ἡ ἀπάλειψις τῆς εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ πολιτικὰ γεγονότα, ἀπὸ τοῦ Ὀθωνος μέχρι τῆς 25ης Μαρτίου 1969, ἀναφερομένης ὕλης θεωρεῖται ἀναγκαία διότι (α) ἀμφισβητεῖται ἡ ἱστορικὴ ἀντικειμενικότης τῶν γεγονότων τῆς περιόδου αὐτῆς, (β) αἱ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμεναι πολιτικαὶ διενέξεις καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι πλουτίζουν τὴν περὶ ἐθνικῆς ἑνότητος συνείδησιν τῶν μικρῶν μαθητῶν καὶ (γ) ὑφίστανται συμβόλαια εἰς τὴν ἱστορικὴν ὕλην τῆς ΔΙ΄ τάξεως.

Δ΄ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Γ΄ ΤΑΞΙΣ:

Ι. Αἱ μυθολογικαὶ παραδόσεις περὶ τοῦ γενάρχου τῶν Ἑλλήνων. 2. Ὁ Ἡρακλῆς. Ἡ παιδικὴ καὶ ἐφηβικὴ ἡλικία αὐτοῦ. Ἡ συνάντησις τοῦ Ἡρακλέους μετὰ τῆς Ἀρετῆς καὶ Κακίας. Οἱ ἆθλοι τοῦ Ἡρακλέους. Ὁ λέων τῆς Νεμέας, Ἡ Λερναία Ὕδρα, Αἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες καὶ ἡ κόπρος τοῦ Αὐγείου. Ἡ Ἄλκηστις, ἡ θάνατος τοῦ Ἡρακλέους. 3. Ὁ Θησεύς. Παιδικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία τοῦ Θησέως. Μετάβασις τοῦ Θησέως εἰς Ἀθήνας καὶ ἐντεῦθεν εἰς Κρήτην κατόπιν κλπ.

καί ἐξόντωσις τοῦ Μιναταύρου. Ἐπιστροφή εἰς Ἀθήνας καί θάνατος τοῦ Αἰγέως. Βασιλεία τοῦ Θησέως καί θάνατος αὐτοῦ. 4. Ἡ Ἀργοναυτική ἐπιστρατεία. Τό χρυσόμαλλον δέρας. Πελίας καί Ἰάσων. Πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Κολχίδα. Ἁρπαγή τοῦ δέρατος. Περιπετειώδης ἐπιστροφή τῶν Ἀργοναυτῶν. 5. Ὁ Τρωϊκός πόλεμος. Ἡ ἀφορμή τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου. Αἱ πρωϊμώτεραι ἑλληνικαί πόλεις αἱ δικαίως μετέσχον τοῦ πολέμου. Ἡ συγκέντρωσις τῶν στόλων εἰς τήν Αὐλίδα. Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγενείας καί ὁ ἀπόπλους πρός τήν Τροίαν. Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας καί ὁ δεκαετής πόλεμος (Ἀχιλλεύς, Πάτροκλος, Ἕκτωρ καί ἄλλοι ἥρωες). Ὁ δούρειος ἵππος καί ἡ καταστροφή τῆς Τροίας (Ὁ Αἰνείας). Ἡ ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων. 6. Αἱ περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσέως κατά τήν ἐπιστροφήν του εἰς τήν Ἰθάκην. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τήν χώραν τῶν Κικόνων καί Λωτοφάγων. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τήν χώραν τῶν Κυκλώπων. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τήν νῆσον τῆς Καλυψοῦς. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τήν νῆσον τῶν Φαιάκων. Ἐπιστροφή τοῦ Ὀδυσσέως εἰς τήν Ἰθάκην. Πίστις τῆς Πηνελόπης καί φιλοστοργία τοῦ Τηλεμάχου. Ὁ Ὀδυσσεύς εἰς τά ἀνάκτορα (Ἐξόντωσις μνηστήρων. Ἀναγνώρισις αὐτοῦ).

Δ΄ Τάξις

Ἀρχαία Ἑλληνική Ἱστορία: Ι. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Ὁ Ἑλληνικός χῶρος (Ἠπειρωτική Ἑλλάς, Νῆσοι, Μεσόγειος), οἱ δημιουργοῦντες εἰς αὐτόν πρῶτοι πολιτισμοί καί τά σωζόμενα μνημεῖα αὐτῶν (περιληπτικῶς). Μετοικήσεις καί μεταναστεύσεις ἀρχαίων Ἑλληνικῶν φυλῶν, κύματος τῶν Δωριέων. Αἱ ἀποικίαι. 2. Αἱ Ἑλληνικαί πόλεις. Σπάρτη. Ἡ συγκρότησις τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτείας. Ὁ Λυκοῦργος καί ἡ Νομοθεσία του. Ἡ ἀνατροφή τῶν παίδων. Αἱ Ἀθῆναι. Ὁ βασιλεύς Κόδρος. Ἡ συγκρότησις τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας. Ἡ νομοθεσία τοῦ Σόλωνος. Ὁ ὅρκος τῶν ἀρχαίων ἐφήβων Ἀθηναίων. Ὁ Σόλων καί ὁ Κροῖσος. Αἱ ἄλλαι πόλεις. Οἱ Ἕλληνες εἰς τάς ἀποικίας. Ἡ θρησκεία, ἡ γλῶσσα, τά ἤθη καί ἔθιμα οἱ ἀγῶνες τό μαντεῖα καί οἱ ἀμφικτυονίαι ὡς παράγοντες ἑνότητος τῶν Ἑλλήνων. 3. Οἱ περσικοί πόλεμοι. Οἱ Ἕλληνες τῆς Ἰωνίας καί οἱ Πέρσαι. Ἡ ἐπανάστασις τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἑλλήνων κατά τῶν Περσῶν. Αἱ ἐκστρατεῖαι Μαρδονίου, Δάτιδος καί Ἀρταφέρνους. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη. Ὁ Μιλτιάδης. Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ξέρξου. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη. Ὁ Λεωνίδας. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία. Ὁ Θεμιστοκλῆς. Ὁ Ἀριστείδης. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη. Ὁ Παυσανίας. Ἀπελευθερωτικοί πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατά τῶν Περσῶν. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχη. Ὁ Κίμων. Ἀπελευθέρωσις τῶν

Δημοσιεύεται ταυτόχρονα και στο περιοδικό.

Μ. Ἀσίᾳ Ἑλληνικῶν πόλεων. Ἡ περίοδος τῆς ἀκμῆς τῶν Ἑλλήνων μετά τούς Περσικούς πολέμους. Ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Περικλῆς. Ὁ χρυσοῦς αἰών τοῦ Περικλέους. Ἀνάπτυξις καί ἄνθησις τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ (γράμματα, θέατρον, καλαί τέχναι, φιλοσοφία, Ἡρόδοτος, Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Ἀριστοφάνης, Πλάτων κ.λ.π.). Αἱ ἄλλαι Ἑλληνικαί πόλεις κατά τήν περίοδον ταύτην εἰς τήν Ἑλλάδα καί τάς ἀποικίας. Οἱ ἀνταγωνισμοί τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων. Ὁ Πελοποννησιακός πόλεμος (συντομώτατα). Ἡ ἡγεμονία τῆς Σπάρτης. Ὁ Ἀγησίλαος. Ἡ ἡγεμονία τῶν Θηβῶν (ἐν συντομίᾳ) Πελοπίδας καί Ἐπαμεινώνδας. Ὁ Μακεδονικός Ἑλληνισμός. Ἡ Μακεδονία καί οἱ Ἕλληνες τῆς Μακεδονίας. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Παιδική ἡλικία καί ἀγωγή αὐτοῦ. Ἀριστοτέλης. Κοινόν συνέδριον τῶν Ἑλλήνων εἰς Κόρινθον, ἕνωσις αὐτῶν καί καθυπόταξις τοῦ Περσικοῦ Κράτους διά τῶν ἐν Γρανικῷ, Ἰσσῷ καί Γαυγαμήλοις νικῶν. Ἐκστρατεία εἰς Αἴγυπτον καί Ἰνδικήν. Ἐπιστροφή εἰς Βαβυλῶνα. Θάνατος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Τό ἐπιτελεστικόν ἔργον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἐξελληνισμός τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ Ἀνατολικοί λαοί (Αἰγύπτιοι, Φοίνικες, Ἑβραῖοι, Βαβυλώνιοι, Ἀσσύριοι καί Πέρσαι ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ).

Μέ ΣΑΞΙΒ

Ρωμαϊκή καί Βυζαντινή ἱστορία. 1. Ἡ Ρωμαϊκή αὐτοκρατορία καί οἱ Ἕλληνες. Ἀνάπτυξις καί ἔκτασις τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Πύρρος. Λιτωλική καί Ἀχαϊκή συμπολιτεία. Ἐμφύλιοι πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων. Κατακτητικοί πόλεμοι τῶν Ρωμαίων κατά τῆς Ἑλλάδος καί ὑποταγή τῶν Ἑλλήνων εἰς τούς Ρωμαίους. Ἐπιδράσεις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καί τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπί τῶν κατακτητῶν. Ἑλληνορωμαϊκός πολιτισμός. 2. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Πόλεμοι. Ἔργα. Κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. 3. Διάδοχοι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. 4. Θεοδόσιος ὁ Μέγας. 5. Τό ἀνατολικόν ρωμαϊκόν κράτος. Ὁ ἑλληνικός καί χριστιανικός χαρακτήρ αὐτοῦ. 6. Ὁ Ἰουστινιανός καί τά μεγάλα πολεμικά καί εἰρηνικά του ἔργα (συνοπτικῶς). 7. Ἡράκλειτος. Οἱ ἡρωϊκοί ἀγῶνες αὐτοῦ κατά τῶν Περσῶν. Ἡ πολιορκία τῆς Κων/πόλεως ὑπό τῶν Ἀράβων. Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος. Τό νικηφόρον τέλος τοῦ πολέμου κατά τῶν Περσῶν. Ἡ ὕψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 8. Ὁ Μωαμεθανισμός (συντομώτατα) 9. Ἡ συνοστεία τῶν Ἰσαύρων. Οἱ ἀγῶνες αὐτῶν κατά τῶν Ἀράβων. 10. Σλαῦοι καί βούλγαροι εἰς τήν χερσόνησον τοῦ Αἵμου. Ὁ ἐξ αὐτῶν κίνδυνος τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. 11. Ἡ μακεδονική δυνοστεία. Οἱ κυριώτεροι αὐτοκράτορες

./.

καὶ οἱ ἀγῶνες πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους (Βουλγάρους, Ἄραβας κ.λ.π.). Ὁ Βασίλειος ὁ Β΄. 12. Αἱ Σταυροφορίαι καὶ αἱ συνέπειαί των (περιληπτικῶς) 13. Ἡ φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ διάσπασις τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ. 14. Τὰ σπουδαιότερα Ἑλληνικὰ κράτη μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας (περιληπτικῶς). 15. Ἡ ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ Παλαιολόγοι. 16. Οἱ Τοῦρκοι. Ἡ πτῶσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ κίνδυνοι. Οἱ τελευταῖοι ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων. Κωνσταντῖνος ὁ Β΄ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ΙΑ΄ ὁ Παλαιολόγος. Πολιορκία καὶ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. 17. Τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ (Παιδεία, καλαὶ Τέχναι, Λογοτεχνία, Ὀργάνωσις). Τὸ Βυζάντιον ὡς προκύψαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. 18. Ἡ ἀναγέννησις εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἑλληνικὴ Ἱστορία τῶν Νεωτέρων Χρόνων: 1. Ἡ Τουρκοκρατία ἐν Ἑλλάδι. Δεινοπαθήματα τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. Ἑλληνικαὶ χριστιανικαὶ κοινότητες ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Φαναριῶται. Μεγάλοι διερμηνεῖς. Ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυίας. Αἱ ἔμοπλοι κατὰ ξηρὰν δυνάμεις τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ (κλέφται, ἁρματωλοί, Σουλιῶται, Μανιᾶται, Ζαγιανοί). Ἡ Ἑλληνικὴ ναυτιλία. Ἀνάπτυξις καὶ ὀργάνωσις τῶν Ἑλληνικῶν ναυτικῶν δυνάμεων. Αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ (πρῳὰ σχολεῖα, ἐκδόσεις βιβλίων, διδάσκαλοι τοῦ Γένους). Ἀδαμάντιος Κοραῆς. 2. Ἡ προεπαναστατικὴ περίοδος. Ἡ ἰδέα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἔθνους. Τὰ πυριφάτερα ἐπαναστατικὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων (1770 Λάμπρος Κατσώνης. Γεώργιος Ἀνδρούτσος). Ὁ Ρήγας Φερραῖος. Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία καὶ τὸ ἔργον της. Οἱ ἀγῶνες τῶν Σουλιωτῶν κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ὁ χορὸς τοῦ Ζαλόγγου. 3. Ἡ Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1821. Ἡ ἔναρξις τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ περιοχάς. Εἰς Μολδοβλαχίαν. Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης. Ἱερὸς Λόχος. Εἰς Πελοπόννησον. Ἁγία Λαύρα. Ἅλωσις Καλαμάτας. Εἰς Στερεὰν Ἑλλάδα, Ἀθανάσιος Διάκος. Εἰς Ὕδρας. Εἰς Μακεδονίαν. Ἀντίποινα τῶν Τούρκων. Ἀπαγχονισμὸς τοῦ Πατριάρχου. Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἅλωσις Τριπόλεως. Δεβδώρος Κολοκοτρώνης. Μάχη τῆς Ἀλαμάνας. Ἀθανάσιος

διδάσκω. Χάνι τῆς Γραμμῆς. Ὑδατοσεὶς Ἀνδρούτσου. Κατὰ θάλασσαν ἀγῶνες. Κωνσταντῖνος Κανάρης. Ἐκστρατεία καὶ καταστροφὴ τοῦ Δράμαλη. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Ἡ ἐν Πέτῃ μάχη. Ὁ Μάρκος Μπότσαρης, ὁ ἡρωϊκὸς θάνατός του. Δῆμητρίος Ὑψηλάντης καὶ Αἰγύπτου πρὸς καταπνιγὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Κατὰ θάλασσαν ἀγῶνες. Ἀνδρέας Μιαούλης. Ἐκστρατεία Ἰμπραὴμ εἰς Ἑλλάδα καὶ ἀπόβασις εἰς Πελοπόννησον. Μανιάκι - Παπαφλέσσας. Δεύτερα πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου. Τὸ θεῖον τῶν πολιορκημένων. Ἡρωϊκὴ ἔξοδος αὐτῶν. Θεόδωρος Καρτσιώτης. Μάχη Καλάμου. Θάνατος Καραϊσκάκη. Ὁ Philhellenismos εἰς τὴν Εὐρώπην. Φιλέλληνες ἀγωνιστές. Δόξα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Ἀνάστασιν. Ὁ Καποδίστριας Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἔργον του. Τὸ τέλος του. Τὸ τέλος τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ ἀναγνώρισις τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Διεύρυνσις τῆς Ἑλλάδος (Κρήτη - Ἐλευθέριος Βενιζέλος).

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Αἱ εἰς τὴν "Βυζαντινὴν Ἱστορίαν" καὶ "Ρωμαϊκὴν καὶ Βυζαντινὴν Ἱστορίαν" κείμεναι ἐνότητες "Μέγας Κωνσταντῖνος", "Ἰουστινιανός" καὶ "Ἡράκλειος" διδάσκονται διεξοδικῶς εἰς τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, ἃς περιέχουσαι θρησκευτικὴν ὕλην ἥτις ὑπερισχύει τῆς ἱστορικῆς ταυτότης, ἐπαναλαμβάνονται δὲ ἁπλῶς μόνον καὶ χάριν τῆς ἱστορικῆς συνεχείας εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας.

ΔΙ' ΕΙΔΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

1. Ὁ διδάσκων ὀφείλει νὰ παρουσιάζῃ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν εἰς τοὺς μαθητάς του, καθαρὰν ἀνεπηρέαστος ἀπὸ ὁποιασδήποτε ἄλλην σκοπιμότητα.

2. Πρὸς ἐδραίωσιν τῆς ὀρθῆς ἱστορικῆς ἐπόψεως εἰς τοὺς μαθητάς του ὁ διδάσκων ὁδηγεῖ αὐτοὺς εἰς τὴν κατανόησιν ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων εἰς τὸν χρόνον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἀλληλοεξαρτήσεις.

3. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας οἱ μαθηταὶ ὁδηγοῦνται καταλλήλως ὑπὸ τοῦ διδασκάλου πρὸς ὀρθὴν ἀξιολόγησιν καὶ χαρακτηρισμὸν ἱστορικῶν προσώπων καὶ πράξεων.

4. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν ὁ διδάσκαλος δίδει ἔμφασιν εἰς γεγονότα ἐπηρεαζοῦντα τὴν ἱστορικὴν συνέχειαν τοῦ Ἔθνους, ἀναφερόμενα εἰς τὸν πολιτιστικὸν ρίον τῶν Ἑλλήνων καὶ σχέσιν ἔννοιῶν πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν πορείαν αὐτοῦ διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

5. Ὁ διδάσκων ἰδιαιτέρως ὑπογραμμίζει στοιχεῖα κα[illegible]

δεικνύοντα τὴν εὐρεῖαν ἀντινομολίαν καὶ πολυμορφότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς πορείας καὶ διαμορφώσεως τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ.

δ. Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς διδασκαλίας δίδεται ἔμφασις εἰς ἱστορικὴν προσωπικότητας-πρότυπα καὶ χαρακτηριστικὰ περιστατικά, δυνάμενα νὰ ἐπιδράσουν θετικῶς ἐπὶ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως καὶ τοῦ ἐθνικοῦ φρονηματισμοῦ τῶν μαθητῶν, τὴν καλλιέργειαν ἐλευθέρου φρονήματος καὶ τὴν διαμόρφωσιν τῆς δημοκρατικῆς προσωπικότητος αὐτῶν.

ε. Δὲν παραλείπεται κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἡ ἀνάγνωσις κατάλληλων περικομμένων ἐξ ἱστορικῶν βιογραφιῶν, ἱστορικῶν μυθιστορημάτων, χρονικῶν, ἀπομνημονευμάτων ἀρχαίων, ἱστορικῶν διηγήσεων καὶ ἐγχειριδίων, ὡς καὶ ἡ ἀπαγγελία σχετικῶν ποιημάτων καὶ δημοτικῶν τραγουδιῶν.

ς. Οἱ μαθηταὶ, μετὰ προηγουμένην κατάλληλον προπαρασκευήν ἐπισκέπτονται, ὅπου εἶναι τοῦτο ἐφικτόν, ἱστορικοὺς τόπους, ἀρχαιολογικοὺς χώρους καὶ μουσεῖα τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν πατρίδος καὶ ἄλλων γεωγραφικῶν διαμερισμάτων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ σύμβουλος κ. Κ. Παπαδήμος λαβὼν τὸν λόγον, παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς:

"Ἐν σπανίᾳ περιπτώσει ἡ ἀνάγκη ἐλαφρύνσεως τοῦ προγράμματος τῆς ἱστορικῆς ὕλης πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐπὶ βάσει τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς ἱστορικῆς συνεχείας, ἥτις πρέπει νὰ μείνῃ διαπαντὸς εἰς τὴν συνείδησιν τῶν μαθητῶν ὡς ἱκανοποιητικὴν κατανόησιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.

Μόλις ἀπὸ τὴν ἑνότητα τοῦ ἰσχύοντος προγράμματος τῆς Γ' τάξεως "Ὁ Ὅμηρος καὶ ἡ Ἰλιάς" πρέπει νὰ ἀριθμῶν εἶδος γραμματολογικῆς ἐξετάσεως τὸ ὁποῖον τὰ παιδιὰ οὐδὲν δύνανται νὰ παρακολουθήσουν; (Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἑνότητα "Ἡ Ὀδύσσεια τοῦ Ὁμήρου). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀρθὸν εἶναι αἱ ἐν λόγῳ ἑνότητες νὰ μετακινηθοῦν εἰς τὸ Γυμνάσιον.

Ἡ ἑνότης "Ὁ Χριστιανισμὸς" εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Δ' τάξεως δύναται νὰ ἀπαλειφθῇ καθόσον περιλαμβάνεται εἰς τὴν ὕλην τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας ἐπιβάλλεται ὅπως παρατοιάζεται καὶ ἐξαίρεται ὁ ὑψηλὸς πολιτισμὸς τῆς περιόδου αὐτῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, διότι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ παρεγνωρίζεται κατὰ τὴν διδασκαλίαν, ἐφ' ὅσον ἡ ἔμφασις παρέλκει μόνον εἰς τὰ πολεμικὰ γεγονότα τῆς περιόδου.

Ὁ σύμβουλος κ. Ν. Βλαστός, ἐπιθυμεῖ ἐν συνεχείᾳ τῶν ἀνωτέρω ὁδηγιῶν ὑποβάλλει τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις καὶ ἐρωτήσεις ἐπὶ τῶν μεσαιωνικῶν ἑνοτήτων:

I) Κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς ἱστορικῆς ἑνότητος, πρέπει νὰ τονίσ-

ζεται ὑπό τοῦ διδασκάλου, ἰδιαιτέρως εἰς τάς ἀνωτέρας τάξεις, ἡ ἀναγκαιότης τῆς ἱστορικῆς συνεχείας τοῦ Ἔθνους καί ἡ ἀλληλεξάρτησις μεταξύ του παρελθόντος καί τοῦ παρόντος.

2) Κατά τήν ἐπεξεργασίαν τῆς ἱστορικῆς ὕλης, ὁ διδάσκαλος πρέπει νά καθοδηγῇ τόν ἐλεύθερον διάλογον τῶν μαθητῶν καί οὐχί νά ἐπεμβαίνῃ κατά τήν συζήτησιν, νά προκαλῇ δέ τήν αὐτενέργειάν των κατά τήν κρίσιν καί τόν χαρακτηρισμόν πράξεων καί προσώπων.

3) Ὁ διδάσκαλος εἰς τάς ἀνωτέρας τάξεις ἐνδείκνυται νά χρησιμοποιῇ καί τήν δραματικήν μορφήν διδασκαλίας διά τήν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τήν αὐτενεργόν ἐπεξεργασίαν τῆς ἱστορικῆς ὕλης, ἰδιαιτέρως ὅταν πρόκειται περί γεγονότων ἰδιαιτέρου ἱστορικῆς σημασίας.

4) Ἡ συγκίνησις ἐκ τῶν μαθητῶν ἱστορικοῦ ὑλικοῦ ἀπαιτεῖ ἐγκάρδιους καί ἀμερολήπτους, ἡ ταξινόμησις καί ἡ κατάταξις του κατά περιόδους ἱστορικάς, εἶναι δυνατόν νά σημειωθῇ τό "ἱστορικόν ἀρχεῖον" τῆς τάξεως καί νά προκαλέσῃ ἔντονον τό ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν διά τό μάθημα τῆς ἱστορίας.

5) Ὅταν χρησιμοποιῆται ἡ ἀφηγηματική μορφή διδασκαλίας πρέπει νά ἀποφεύγεται ἡ ἐπίδειξις τῆς ἐκπτεύσεως κατά τήν διήγησιν, διά νά διατηρῆται ζωηρόν τόν ἐνδιαφέρον καί ἀδιάσπαστος ἡ προσοχή τῶν μαθητῶν εἰς τά ἀφηγούμενα ἱστορικά γεγονότα.

Ὁ Σύμβουλος κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ ὅτι τό μάθημα τῆς ἱστορίας δέν πρέπει νά περιορίζεται εἰς ξηράς διηγήσεις ἐπί καθαρᾶς πολεμικῆς φύσεως γεγονότων ἀλλά νά ἀναφέρεται καί μάλιστα εἰς ἱκανήν ἔκτασιν εἰς πολιτιστικῆς φύσεως ἱστορικά στοιχεῖα, πρό πάντων δέ στοιχεῖα παιδείας.

Ἡ μή εἰδική ἐπαρκής ἀντίληψις τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου καί τῆς χρονικῆς συνεχείας, τήν ὁποίαν ὁ μαθητής τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἀντιλαμβάνεται ὡς "σειράν δοθεισῶν στιγμῶν" δημιουργεῖ δυσχερείας εἰς τήν ἀρτίαν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς ἱστορίας. Διά τοῦτο ὁ διδάσκαλος πρέπει νά ἐνδιαφέρεται διά τήν δοσν τό δυνατόν ὀρθήν κατανόησιν τῆς διαδοχῆς τῶν ἱστορικῶν γεγονότων καί τῆς σχέσεως συνεχείας, ἡ ὁποία ὑπάρχει μεταξύ ἑνός προηγουμένου καί ἑνός ἑπομένου ἱστορικοῦ γεγονότος.

Ὁ Σύμβουλος Δ' κ. Θεμιστ. Σαρδάνης παρατηρεῖ ἐπί τοῦ θέματος τά ἑξῆς:

I. Σκοπός τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας:

Οὐδείς ἀμφιβητεῖ ὅτι κύριος σκοπός τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι νά γεμίσουμε τήν ψυχήν τοῦ μαθητοῦ μέ τήν ἀγάπην πρός τήν πατρίδα. Συναντοῦμεν, ὅμως, σκοπόν

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

τούτων εἰς τὰ ἀναλυτικὰ προγράμματα τῶν σχολείων ὅλων τῶν λαῶν.
Εἰς πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ πρόσθετα στοιχεῖα ὡς:

α) ἀνάπτυξις τοῦ συναισθήματος τῆς ὑπευθυνότητος τοῦ ἀτόμου ἔναντι τῆς κοινότητος

β) προετοιμασία τοῦ ἀτόμου διὰ τὴν μελλοντικήν του ζωὴν ὡς πολίτου ἑνὸς συγκεκριμένου κράτους.

γ) κατανόησις τοῦ παρόντος διὰ τῆς γνώσεως τοῦ παρελθόντος.

δ) καλλιέργεια εἰδολογικῶν συνόρων (π.χ. ἀντιληπτικὴ καὶ κριτικὴ ἱκανότητα κ.τ.λ.

Ὅλοι οἱ σκοποὶ αὐτοὶ εἶναι ἐπιδιωκόμενοι.

Ἴδομεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας ἔχει μίαν γενικὴν ἀνθρωπολογικὴν καὶ μίαν ἐθνικὴν ἀποστολήν.
Αἱ δύο αὐταὶ ἀποστολαὶ δὲν κρίπτονται καὶ δὲν ταυτίζονται ἀπολύτως ἀλλὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀποχωρισθοῦν. Διότι ὁ διαμορφούμενος ἄνθρωπος εἶναι συγχρόνως καὶ ἕνας ἀναπτυσσόμενος πολίτης. Ὅ,τι νέον κτίζει καὶ μορφοποιεῖ τὸν πρῶτον ἀπορρέει ἔμμεσα ἢ ἄμεσα ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ τοῦ δευτέρου καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ γενικὴ ἀνθρωπολογικὴ ἀποστολὴ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας συνίσταται εἰς τὸ νὰ βοηθήσῃ μὲ τὸ μέσον καὶ τὴν ὕλην, ποὺ εἶναι πρόσφορα εἰς αὐτήν, νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ μαθητὴς εἰς ἄνθρωπον μὲ καλλιεργημένον φρόνημα, συναίσθημα καὶ βούλησιν. Τὴν ἐθνικήν της ἀποστολὴν ἐκπληρώνει ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας ὅταν βοηθῇ τὸν ἀναπτυσσόμενον ἄνθρωπον νὰ ἀποβῇ καλὸς πολίτης ἑνὸς Ἔθνους μὲ ἀνεπτυγμένην ὕλη. τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ τὴν γνήσιαν φιλοπατρίαν. Ἡ ἀνάπτυξις τούτων στηρίζεται ἀφ' ἑνὸς εἰς ἕνα ἀριθμένου ποσὸν γνώσεων καὶ ἀναφέρεται εἰς τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ καὶ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἔθνους καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν αἴσθησιν τῶν μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν διαφορῶν. Ἀνάγκη εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ προφυλαχθῶμεν τόσον ἀπὸ τὸν ἀκράτων ἐθνικισμὸν ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἄκρατον κοσμοπολιτισμόν.

2. Μεθοδικαὶ παρατηρήσεις:

1) Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ μορφωτικὴ ἐπίδρασις ποὺ ἐπιδιώκομεν μὲ τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον ἐὰν κατορθώσωμεν νὰ φέρωμεν τὸ παρελθὸν εἰς τὸ παρόν. Ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ κατανοῇ ἱκανὸς νὰ ζῇ μὲ τὴν φαντασίαν του, τὴν σκέψιν του, τὰς αἰσθήσεις του καὶ τὴν βούλησίν του ἐκεῖνο ποὺ ἄλλοτε συνέβη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

2) Εἰς αὐτὴν τὴν βίωσιν τοῦ παρελθόντος ὑπηγεῖται ἡ παιδεία ἀφελέστατα κυρίως μὲ τὴν διήγησιν. Ἀσφαλῶς τὴν διήγησιν προσώπου ποὺ γνωρίζει νὰ συναισθάνεται διότι ἔχει κατανοήσει τὸ βίωμα καὶ σκέψιν καὶ αἴσθησιν αὐτὸ ποὺ πρόκειται νὰ [illegible]

Η ἐποπτική καί ζεστή διήγησις ἑνός διδασκάλου πού ἔχει πάνει τό ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας προσωπικόν του βίωμα εἶναι δύνατον νά ἀφήσῃ ἀνεξίτηλον τύπον στόν μαθητήν.

3. Οἱ μαθηταί τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἀπό τῆς ἀνωτέρων τάξεων, εἶναι ἀνάρμοστοι διά μίαν εἰς βάθος πραγματιστικήν θεώρησιν τῆς ἱστορικῆς ὕλης. Ὡς ἐκ τούτου ἐνδείκνυται ἡ βιωματική προσέγγισις τῆς ἱστορικῆς ὕλης.

4. Ὅταν ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας δέν συγκινεῖ, δέν θερμαίνει καί δέν ἐνθουσιάζει τόν μαθητήν κατολήγει εἰς μίαν ἀνιαράν, κενήν εἰς περιεχόμενον διδακτικήν τεχνικήν.

5. Ὁ διδάσκαλος τῆς Ἱστορίας δέ πρέπει νά ἀποφεύγῃ τήν παράθεσιν ζωηρῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Ἀντιθέτως ὀφείλει νά ἀνατρέχῃ εἰς τάς ζωντανάς πηγάς τῆς Ἱστορίας, ἐφαρμόζων τό ἀξίωμα: Ὀλιγωτέρα περιγραφή καί πολλή βιωματική ἐπεξεργασία τῆς ἱστορικῆς ὕλης μέ ἀφετηρίαν πού κατάλληλον τό ἱστορικόν πρόσωπο εἰς τό ὁποῖο λαμβάνει σάρκαν καί ὀστᾶ τό πνεῦμα, ὁ χαρακτήρας καί ὁ παλμός μιᾶς ἱστορικῆς περιόδου. Δέν πρέπει νά λησμονῶμεν ὅτι τό παιδί ἔχει ἀνάγκην νά ταυτίζεται μέ συγκεκριμένα πρόσωπα, καί δρᾶν καί σημειοῦν Ἱστορίαν. Μόνο μέ τόν τρόπον αὐτόν, θά ἐξοικειωθῇ ὁ μαθητής ἕνα κομμάτι ἀπό τόν χαρακτῆρα, τόν ἐνθουσιασμόν καί τήν ζωήν γενικῶς τῶν ἱστορικῶν προσώπων.

6. Ὁ διδάσκαλος τῆς Ἱστορίας πρέπει νά εἶναι ὁ ζωντανός σύνδεσμος μεταξύ τῆς ἱστορικῆς ζωῆς καί τῆς παιδικῆς ψυχῆς. Ἡ κυριωτέρα ἀρετή του δέν εἶναι ἡ ἱστορική του σοφία ἀλλά ἡ ἰδιότητά του ὡς φορέως καί συνδέσμου μεταξύ παρόντος καί παρελθόντος καί ἡ ἱκανότητά του νά μετουσιώνῃ τήν Ἱστορίαν εἰς ἱστορικήν πράξιν.

7. Τονίζεται ἰδιαιτέρως, πλήν τῆς ἐποπτείας, καί ὁ διάλογος διά τήν ἐπεξεργασίαν τῆς ἱστορικῆς ὕλης. Διά τοῦ διαλόγου ἀναλύονται ἱστορικαί ἔννοιαι, χαρακτηρίζονται πρόσωπα καί πράξεις, ἀναιρίσκονται σχέσεις, διαδοχῆς καί παραλληλίας μεταξύ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἐλέγχονται καί ἀξιολογοῦνται ἱστορικαί πράξεις. Γενικῶς ἐπιτυγχάνει τόν μαθητήν νά ἀντιλαμβάνεται καί νά λύῃ ἱστορικά προβλήματα, εἰς ἁπλῆν ἤ συνθετωτέραν μορφήν ἀναλόγως τῆς ὡριμότητός του.

Τέλος ὁ κ. Πρόεδρος κ. Σπυρ. Μαγκιαράκης ἐντός τῶν ὁρίων τῆς ὁποίας ἐξέθεσεν εἰς προηγουμένας συνεδρίας (βλ. πρακτικά 2/81-2-76) παρατηρεῖ τά ἑξῆς:

α) Συμφωνεῖ πρός τάς τελικάς προτάσεις περί μεταρρυθμίσεως τῆς διδασκαλίας ὕλης καί λέγει ὅτι ἡ αἰτιολόγησις τῶν μεταρρυθμίσεων τούτων πρέπει νά εἶναι σύντομος καί ταυτοχρόνως πειστική.

./.

2) Εἰς τὰς μεθοδικὰς ὁδηγίας πρέπει νὰ προστεθῇ παράγραφος περὶ ἀντικειμενικότητος κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἱστορίας. Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχοσύστασις μεταβάλλεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Διαρκῶς πλουτίζεται ἢ ἀποζενοῦται ἀπὸ τὸ παρελθόν. Πολλὰ πάθη, τὰ ὁποῖα σήμερον μᾶς προσέχουν εἰς ὑπερβολήν, ὄφηνον ψυχρούς καὶ ἀδιαφόρους τοὺς προγόνους μας. Ἀντιστρόφως, ἐγκαταλείπομεν προλήψεις καὶ πεποιθήσεις, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε συνεκίνιζον κάθε γενναῖον ψυχήν. Δὲν πάσχομεν πλέον σταυροφορίας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὰ ἱστορικὰ γεγονότα δὲν προσδιορίζονται ὑπὸ ὅρων ἀπολύτως ταυτοσήμων. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντικειμενικότητος. Δὲν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν τὸ παρελθὸν μὲ τὰ αὐστηρὰ κριτήρια τοῦ παρόντος.

3) Ἐπειδὴ τὸ παιδίον δὲν ἔχει ἀκόμη διαμορφώσει ὡρισμένην ἔννοιαν τοῦ παρελθόντος χρόνου μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἐμφανίζονται αἱ διάφορα τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ὁ διδάσκαλος πρὸς ἐξασφάλισιν χρονικῆς συνοχῆς εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν ὀφείλει νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν τάξιν μόνιμα τῶν περισσοτέρων ἱστορικῶν γεγονότων μὲ τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν των.

Μετὰ συμπληρωματικὴν συζήτησιν τὸ Τμῆμα, λαμβάνει ὑπ' ὄψει καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 1η/27-2-/1976, 2α/2-3-1976 καὶ 3η/29-3-1976 πράξεις αὐτοῦ, ἀποφαίνεται ὁμοφώνως ὅπως ἡ εἰσήγησις διαμορφωθῇ συμφώνως πρὸς τὰς γενομένας ὑποδείξεις καὶ βελτιώσεις, τὸ δὲ τελικὸν κείμενον, πρὶν παραδοθῇ πρὸς δακτυλογράφησιν, ὅπως ἐξετασθῇ προσεκτικῶς ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τύχῃ τῆς τελικῆς ἐπεξεργασίας ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Τμήματος, ἀντίγραφον δὲ αὐτοῦ προαρτηθῇ εἰς τὸ πορὸν πρακτικόν, ὑφ' ὃ ὑπογραφῇ ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος.

Μεθ' ὑπογραφὴν ἡ συνεδρία.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ν. Παπαδάκης

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Δ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
τμῆμα δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως

Πρᾶξις 77η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον, τήν 17ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) συνῆλθεν εἰς τακτικήν συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ Συμβούλου Α΄ κ. Σπυρ. Παγιατάκη καί τῶν: 1) Θ. Βαρδάκη, 2) Κ. Πασσάκου, 3) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 4) Β. Κονιδιτσιώτη καί 5) Ν. Βλουτίδη, μελῶν, παρισταμένης καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῶν Ἐκθέσεων"

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κατόπιν ὁ ἐπί τοῦ θέματος τούτου εἰσηγητής Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης λέγει, ὅτι τά ὅσα ἀναφέρονται εἰς τό ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα περί τῆς Ἐκθέσεως χρῄζουν ριζικῆς ἀναμορφώσεως, διότι τά περισσότερα ἐξ αὐτῶν εὑρίσκονται εἰς ριζικήν ἀντίθεσιν πρός τάς θεμελιώδεις ἐπί τοῦ θέματος ἐπιταγάς τῆς ψυχολογίας τοῦ παιδιοῦ καί τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς μεθοδολογίας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ εἰσηγητής ἐκθέτει τά τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκθέσεως, τά τῆς ἐκλογῆς τῆς ὕλης κατά τάξεις καί τάς συναφεῖς μεθοδικάς ὁδηγίας ὡς ἀκολούθως:

./.

Η ΕΚΘΕΣΙΣ *

Α' Ε Κ Ο Δ Ο Σ

Σκοπός τοῦ μαθήματος τῆς ἐκθέσεως εἶναι νά κατασταθοῦμεν τούς μαθητάς ἱκανούς νά ἐκφράζουν γραπτῶς τάς σκέψεις, τάς ἐντυπώσεις, τά συναισθήματά των καί γενικῶς, τό ψυχικόν των περιεχόμενον μέ σαφήνειαν, ὀρθήν διατύπωσιν καί ἐξεύρεσιν γλωσσικήν μορφήν.

Εἰδικώτεραι ἐπιδιώξεις

α) Εἰς τάς μικροτέρας τάξεις ὁ διδάσκαλος ἐπιφορτίζει τόν μαθητήν νά μορφοποιήσῃ εἰς συγκεκριμένην γραπτήν ἔκφρασιν τά βιώματά του, τάς ἐντυπώσεις του καί τάς ἐξ αὐτῶν σκέψεις του μέ φυσικότητα καί γλωσσικήν διατύπωσιν ἀνάλογον πρός τάς δυνατότητας τῆς ἡλικίας του.

β) Ἀπό τῆς Δ' τάξεως, ὁ μαθητής καλεῖται νά ἐκφράσῃ τά ἐκάστοτε περιεχόμενα εἰς τήν ψυχήν του γεγονότα, νά συναρμολογήσῃ τάς κατ' ἰδίαν παρατηρήσεις του καί νά τοποθετήσῃ τάς ἐξ αὐτῶν σκέψεις του, ὥστε νά προκύψῃ ἕνα, κατά τό δυνατόν συγκεκριμένων σύνολον μέ ἐσωτερικήν συνοχήν καί ὀρθήν ἐκφραστικήν διατύπωσιν.

Β') Ε Κ Λ Ο Γ Η Τ Ω Ν Θ Ε Μ Ά Τ Ω Ν

α) Εἰς τάς μικροτέρας τάξεις (Α' καί Β') γενικῶς ἰσχύουν ὅσα ἐλέχθησαν περί τῆς προφορικῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως.

β) Τάξεις Γ' καί Δ'

Τά θέματα λαμβάνονται ἀπό τό φυσικόν, τό σχολικόν, τό οἰκογενειακόν καί τό κοινωνικόν περιβάλλον τοῦ παιδιοῦ: Ἡ τάξις, ὁ κῆπος τοῦ σχολείου, ἡ ὁδός ὅπου εὑρίσκεται τό σχολεῖον ἤ ὅπου κατοικεῖ ὁ μαθητής, ἡ ἐκδρομή εἰς τό ὄρος, εἰς τήν παραλίαν (τήν ἀνοιξιν ἤ τό φθινόπωρον) εἰς τήν ἐξοχήν, τά ποικίλα γεγονότα τοῦ σχολικοῦ καί κοινωνικοῦ βίου, τά διάφορα περιστατικά τά ὁποῖα ἐντυπωσιάζουν ἰδιαιτέρως τόν μαθητήν (ἡ πλημμύρα, τό χιόνι, τό ὁρμητικόν ψῦχος κ.λ.π.), αἱ σχολικαί καί οἰκογενειακαί ἑορταί, τά ἐπίκαιρα περιστατικά τῆς σχολικῆς ζωῆς. Ἡ [illegible] βαλκανική φύσις, ἡ [illegible] ἀγροτική ζωή, τό ἔθιμο καί ἡ ζωή

* Τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τοῦ μαθήματος τούτου μεταβάλλεται ἐς ὁλοκλήρου.

μα, ἡ γεμάτη κινδύνους ζωὴ τῶν ναυτελλομένων, δημιουργοῦν ἐπιθυμίες τὸ κατάλληλον φυτικὸν κάτω ἀπὸ ἄντληση πηγαίων σεμάτων, τὰ ὁποῖα μετατρέπουν τὴν ἔνδυσιν εἰς ἕνα εἶδος φυτικῆς ἐπενδύσεως ποὺ προστατεύει τὸ κορμί. Γενικῶς θέμα ζωηρὸ βιωματική ἀπὸ κατάστασιν τῶν μαθητῶν ἀποτελεῖ κολύτιμον σύμμαχον πρὸς γραπτὴν ἔκθεσιν.

γ) Τάξεις Β' καὶ ΣΤ'

Εἰς τὰς τάξεις αὐτὰς, τὰ θέματα τῆς ἐκθέσεως λαμβάνονται ἀπὸ τὰς τάξεις αὐτάς, ὡς ἀνωτέρω πηγάς. Ἡ φιλοφορὰ ἐγκαίρως εἰς τὴν διατάξεως, ὡς ἀνωτέρω πηγάς. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν τῆς ὕλης. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν τῶν μαθητῶν τῶν τάξεων τούτων καὶ τῆς ἰκανότητος των πρὸς μεσοδιαστέρου διαπραγμάτευσιν τῶν σεμάτων παρέχει τὴν δυνατότητα δυσκολώτερος παρατηρήσεως καὶ μαθητέρας σκέψεως, ἡ ὁποία ἐπιτρέπει ἐπιτυχεῖς συγκρίσεις καὶ ἁρμὸς γενικεύσεις. Οἱ μαθηταὶ εἶναντοι νὰ χαρακτηρίσουν ἕνα γεγονός, ἕνα ἀντικείμενον, μίαν φυσικὴν γνωρίσιν, ἐνίοτε, κατὰ τρόπον λίαν ἐπιτυχῆ. Δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὸ φαινόμενα καὶ τὴν καταγραφήν αὐτῶν, εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτῶν συναισθηματικὰς ἀπορρόσεις, ἀλλὰ προσπαθοῦν νὰ συναρμολογήσουν τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἰς μίαν ἑνότητα, ἀνέπτυνται ἐπ' αὐτῶν, ἀξιολογοῦν, κρίνουν, συνάγουν συμπεράσματος. Ὑπάρχουν ὁπωσδήποτε εἰς ἐνέργειαν ὅλος τὸ ζωντανὸς συνδυασμὸς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας των.

Κατὰ ταῦτα, τὰ θέματα τῶν ἐκθέσεων εἰς τὰς τάξεις αὐτὰς πρέπει νὰ ἀνευθύνωνται ταυτοχρόνως εἰς τὸ συναίσθημα καὶ εἰς τὴν κρίσιν τῶν μαθητῶν, ὡς τὸ ἀκόλουθα: "Ἕνα τοπίο τὴν ἄνοιξη καὶ τὸ φθινόπωρο", "Ἕνα κοινὸ πελάγιο τὴν ἄνοιξη". "Πῶς εἰσάγουν ὅταν ἀκούστε τὴ γλυκειὰ μουσική του, τί σκέπτεσθε γι' αὐτὸ καὶ τί θὰ τοῦ λέγατε ἂν σᾶς ἐννοοῦσε;" "Μιὰ ἐφημερίδα γράφει, ὅτι ἕνας μαθητὴς τῆς Β' τάξεως Δημοτικοῦ, μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς του, ἔσωσε ἀπὸ βέβαιο πνιγμὸ ἕνα μικρότερο μαθητή. Ἂν ἦσαστε αὐτὴ ἡ μικρὴ καὶ τί θὰ λέγατε στὸ γενναῖο αὐτὸ παιδί;" "Οἱ μαθηταὶ ἑνὸς σχολείου τῆς κώμης μᾶς ἔγραφαν μιὰν ἐπιστολὴ καὶ περιγράφουν τὴ ζωή, τὶς ἀσχολίες τους καὶ τὴν ἀγάπη τους γιὰ τὴ πατρίδα. Ἐλάβετε. Θὰ ἀπαιτήσετε προφανῶς τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ καὶ ἔπειτα θὰ ἀκουστήσετε ὁ καθένας χωριστά. Ἡ καλύτερη ἔκθεση θὰ εἶναι ἐκείνη ποὺ...

δ') ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Ὅσων ἀρέσκεται κανεὶς περιγραφῆς ἑνὸς ἐντυπωσιακοῦ περιστατικοῦ ἢ ἑνὸς τοπίου, πρέπει νὰ ἀναλύωμεν τοὺς μαθητάς, ὄχι μόνον νὰ

ἀναζητοῦν τὰ ἐξέχοντα σημεῖα, ἐκεῖνα σημεῖα ποὺ χαρακτηρίζουν τὸ σύνολον, ἀλλὰ ἐπίσης νὰ τὰ ταυτοποιοῦν εἰς τὴν σκέψιν των ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς εὐαισθησίας των. Πρόκειται περὶ δυνάμεως ποὺ μετρᾶται εἰς λεπτά, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ παιδί μέχρι προσπάθειαν διεισδύσεως καὶ [illegible] χαρακτῆρος.

Βεβαίως ἡ ὑπόδειξις αὐτὴ ἔχει τὴν θέσιν της κυρίως εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις.

2) Αἱ διδακτικαὶ καὶ χωρὶς [illegible] ἐνότητα ἐντυπώσεις εἶναι ἀνεκταὶ μόνον εἰς τὰς μικρὰς τάξεις. Τὸ παιδὶ πρέπει [illegible] νὰ συνηθίσῃ εἰς τὴν σύνδεσιν τῶν ποικίλων ἐντυπώσεων καὶ τῶν σκέψεών του γύρω ἀπὸ ἕνα συνεκτικὸν πυρῆνα. Ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου, ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ὑποδεικνύῃ, ὅταν ἡ περίστασις προσφέρεται εἰς τοῦτο, τὴν σημασίαν τῆς ἐπιμελοῦς ταυτοποιήσεως τῶν παρατηρήσεων καὶ σκέψεων τῶν μαθητῶν του, διότι, ἐκτὸς τῆς ὀρθῆς ἀρχιτεκτονικῆς κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως, ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ταύτην, ἕξιν θὰ προκύψουν καὶ ὠφελήματα γενικωτέρας σημασίας, ἀφορῶντα εἰς τὸν ὅρθρον πρῦτον τοῦ σκέπτεσθαι.

3) Ἂς μὴ λησμονῆται, ὅτι, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ζωὴν [illegible] τὴν ταυτότητα, πρέπει νὰ τὴν συλλάβωμεν μὲ τὴν σκέψιν εἰς ὅλην τὴν πληρότητα αὐτῆς: μὲ τὰς παρατηρήσεις, μὲ τὴν μνήμην, μὲ τὸν συνειρμόν καὶ τὴν φαντασίαν καὶ τέλος μὲ τὸν στοχασμόν, ὁ ὁποῖος διακρίνει τὸ οὐσιῶδες, ἐπιλέγει τὰ προέχοντα γνωρίσματα καὶ ἑνοποιεῖ τὰς χαρακτηριστικὰς λεπτομερείας.

4) Ἀλλὰ διὰ νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ ἐνιδρύσῃ τὸ παιδὶ τὴν ζωντανὴν πραγματικότητα, πρέπει ἀκόμη νὰ κινητοποιήσωμεν τὰς συγκινησιακὰς δυνάμεις ποὺ κοιμοῦνται εἰς τὴν καρδίαν του. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι πρέπει νὰ τὸ κατευθύνωμεν εὐαίσθητον εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ἀληθείας καὶ εἰς τὴν ποικιλίαν τοῦ κάλλους, εἰς τὴν γοητείαν τῆς ἁρμονίας, εἰς τὴν λάμψιν τοῦ θάρρους, εἰς τὴν πυξίδα τῶν ἀπείρων πινάκων ποὺ προσφέρει ἡ φύσις. Πρέπει ἐπίσης νὰ ἀνακτύξωμεν τὴν καλαισθησίαν του διὰ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὸ ἔργον του, διὰ τὴν χαρὰν καὶ τὴν θλῖψιν του.

Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι δυνάμεθα νὰ κάμωμεν κατάχρησιν τῆς ζωηρᾶς φαντασίας καὶ τῆς εὐαισθησίας τῶν παιδιῶν. Μεταξὺ τῆς ξηρᾶς καὶ ἀψύχου περιγραφῆς καὶ τοῦ ὑπερβάλλοντος λυρισμοῦ ὑπάρχει πάντοτε ἡ μεσότης τοῦ μέτρου.

5) Ἐπειδὴ ἡ αὐθορμησία τῆς γραπτῆς ἐκφράσεως δὲν λύει καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθότητος εἰς τὴν διατύπωσιν καὶ τὴν κατάταξιν

τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου τοῦ μαθητοῦ εἰς λόγον σαφῆ, ἀκριβῆ καί γλωσσικῶς ὀρθόν, ἔπεται ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων. Βεβαίως ἡ διόρθωσις αὕτη δέν πρέπει νά εἶναι σχολαστική καί λεπτολόγος, ἀλλά νά περιορίζεται εἰς τά κυριώτερα σφάλματα καί, εἰ δυνατόν, νά γίνεται ἀπό τό ἴδιο τό παιδί μέ τήν βοήθειαν τοῦ διδασκάλου.

6) Δέν ἐπιτρέπεται νά ζητῶμεν ἀπό τά παιδιά νά περιγράψουν ἀντικείμενα ποῦ δέν γνωρίζουν σημνάς ἤ θέματα τά ὁποῖα τούς εἶναι ξένα ἤ παντελῶς ἀνεπίκαιρα (π.χ. νά περιγράψουν τόν θερισμόν κατά τόν Μάρτιον, τό χιονισμένον τοπίον κατά τόν Μάϊον κ.λ.π.

7) Ἐπίσης εἶναι ἄτοπον νά ζητῶμεν νά ἐκφράσουν συναισθήματα ποῦ εἶναι ξένα πρός τήν ἡλικίαν των καί ποῦ δέν ἔχουν ἀκόμη δοκιμάσει (ὅπως π.χ. "Ἕνας στρατιώτης γράφει στούς γονεῖς του" κ.τ.λ."

10) Ἡ εἰς τό Ὡρολόγιον Πρόγραμμα καθιέρωσις τακτῶν ὡρῶν ἐκθέσεως εἰς ὡρισμένας ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος δέν εἶναι μεθοδικῶς ὀρθή, ἰδίᾳ εἰς τάς κατωτέρας καί μέσας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Ἡ ἡμέρα καί ὥρα κατά τήν ὁποίαν θά γραφῇ ἡ ἔκθεσις, μόνον ἐνδεικτικῶς δύναται νά σημειωθῇ καί τοῦτο διά τάς τάξεις Δ', Ε' καί ΣΤ'. Ὁ διδάσκαλος ἐπ'οὐδενί λόγῳ πρέπει νά δεσμεύεται ἀπό τό Ὡρολόγιον Πρόγραμμα, διότι ἡ ἔκθεσις δέν γράφεται κατ'ἐπιταγήν, ἀλλά μόνον ὅταν τά παιδιά αἰσθάνωνται τήν ἀνάγκην πρός ἔκφρασιν ἐξ ἀφορμῆς συγκεκριμένου γεγονότος, τό ὁποῖον ἔχει διεγείρει τό ἐνδιαφέρον των.

Ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης παρατηρεῖ ὅτι:

Σκοπός τοῦ μαθήματος τῶν Ἐκθέσεων εἶναι ἡ ἔγγραφος ἔκφρασις τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τῶν μαθητῶν κατά τρόπον ἀρίστον καί σαφῆ.

Μεθοδικαί ὑδηγίαι:

1) Αἱ ἐκθέσεις πρέπει νά πηγάζουν ἀπό τήν ὁρμήν πρός ἀνακοίνωσιν, νά ἱκανοποιοῦν ἐσωτερικάς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν καί νά ἀποτελοῦν μέσον πρός φυσικήν καί ἐλευθέραν ἔκφρασιν.

2) Διά νά διευκολύνεται ἡ ἐλευθέρα ἀποδέσμευσις τῶν διανοημάτων καί ἡ πηγαία ἔκφρασις τῶν συναισθημάτων τῶν μαθητῶν τά πλεῖστα τῶν θεμάτων τῶν ἐκθέσεων πρέπει νά εἶναι "ἐλεύθερα".

3) Αἱ ἐκθέσεις νά γράφωνται εἰς τό σχολεῖον, ἐπ'εὐκαιρίᾳ καί οὐχί εἰς τακτάς ἡμέρας καί ὥρας

4) Κατά τήν διόρθωσιν τῶν ἐκθέσεων εἰς τό σχολεῖον, πρέπει νά ἀποφεύγεται ἡ σύγκρισις μεταξύ τῶν μαθητῶν. Τοὐναντίον ἐνδείκνυται διά λόγους παιδαγωγικούς καί ψυχολογικούς ἡ σύγκρισις τῶν ἐκθέσεων ἑκάστου μαθητοῦ.

5) Διά τήν ἐνθάρρυνσιν τῶν μαθητῶν πρός ἔκφρασιν καί διά τήν ἐδραίωσιν τῆς αὐτοπεποιθήσεως εἰς τάς γραπτάς των δημιουργίας ἐνδείκνυται, ὅπως ἡ διόρθωσις τῶν σφαλμάτων περιορίζεται εἰς τά σπουδαιότερα ἐξ αὐτῶν.

6) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νά δημιουργῇ τεχνηέντως καταλλήλους εὐκαιρίας πρός ἀνακοίνωσιν καί ἔκφρασιν.

Ὁ Σύμβουλος κ. Κ. Παπαδάκος ἔχει τήν γνώμην ὅτι:

Αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ διδασκάλου ὡς πρός τήν ἀρτιότητα τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως, εἰδικώτερον μάλιστα προκειμένου διά τάς μικράς τάξεις, ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει νά εἶναι ὑπερβολικαί, δεδομένης τῆς περιωρισμένης δεξιότητος τῶν μαθητῶν εἰς γραπτήν ἔκφρασιν καί λαμβανομένου ὑπ'ὄψιν ὅτι οὐδεμία ἐνέργεια τοῦ διδασκάλου θά πρέπῃ νά ἀποθαρρύνῃ τούς μαθητάς εἰς τήν ἐλευθέραν ἔκφρασιν τῶν βιωμάτων των. Ἡ βελτίωσις πρός τήν κατεύθυνσιν αὐτήν θά πρέπει νά ἐπιδιώκεται μέ ἐξαιρετικῶς λεπτόν διδακτικόν τρόπον καί νά εἶναι βαθμιαία,..

Μόνον ἐν ἀνάγκῃ νά τίθενται τά θέματα ἐκθέσεων ὑπό τοῦ διδασκάλου Ὡς κανών πρέπει νά ἰσχύῃ ἡ θέσις τούτων ὑπό τῶν ἰδίων τῶν μαθητῶν ἔστω καί κατόπιν καταλλήλων ἐρεθισμάτων ὑπό τοῦ διδασκάλου ἢ ὡς ἀποτέλεσμα ἐντυπωσιακῶν γεγονότων εἰς τήν ζωήν τῶν μαθητῶν ἢ τήν ζωήν τῆς κοινότητος ὅπου οὗτοι ὑπάγονται.

Καλόν εἶναι νά ἐνθαρρύνεται ἡ ὑπό τῶν μαθητῶν διήρησις γραπτῶν ἡμερολογίων ὅπου νά ἀναγράφωνται ὑπ'αὐτῶν σημαντικά, κατ'αὐτούς τούς ἰδίους, γεγονότα.

Ἐνδείκνυται ὅπως οἱ μαθηταί, κυρίως οἱ μεγαλύτεροι, κατευθύνωνται εἰς ἁπλᾶ λογοτεχνικά κείμενα καταλλήλων δοκίμων συγγραφέων πρός βελτίωσιν τοῦ γλωσσικοῦ των ὕφους καί ὄχι εἰς "ἐκθεσιολόγια", τά ὁποῖα ὄχι μόνον εἶναι ἄγονα ἀπό ἀπόψεως γλωσσικῆς τῶν καλλιεργείας ἀλλ'ἴσως καί ἀρνητικά παρουσιάζοντα τυποποιημένην γραπτήν ἔκφρασιν τοῦ γράφαντος ταῦτα.

Τά θέματα ἐκθέσεων διά τούς μαθητάς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πρέπει νά ἔχουν χαρακτῆρα καί περιεχόμενον περιγραφικόν νά λαμβάνωνται δέ ἀπό δύο εὐρείς τομεῖς:

α) Τόν κόσμον τῆς αἰσθητῆς πραγματικότητος ἤτις ὑπόκειται εἰς τήν ἄμεσον ἐμπειρίαν τοῦ παιδιοῦ)καί β) τόν κόσμον τῆς φαντασίας ὅπου κινεῖται ὡσαύτως κατά ἕνα ὀλιγώτερον ἤ περισσότερον , ἀναλόγως τῆς ἡλικίας σημαντικόν μέρος ἡ φυσική ζωή τῶν παιδιῶν τῆς σχολικῆς ἡλικίας.

Ὁ κ. Β. Κονιδιτσιώτης φρονεῖ, ὅτι πρέπει νά γραφοῦν καί ὀλίγα τινά περί τῆς ἀναπτύξεως θεμάτων ἐκθέσεων κατά τρόπον λογικόν καί διαλεκτικόν, ἤτοι μέ ἐπιχειρήματα ὑπέρ τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ἀπόψεως καί τέλος, ὑπό μορφήν συνθέσεως τῶν ἀντιτιθεμένων θέσεων νά συνάγεται τό συμπέρασμα.

Ἐπ'αὐτοῦ ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης παρατηρεῖ, ὅτι οἱ μαθηταί τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, καί εἰς τάς ἀνωτέρας ἀκόμη τάξεις δέν εἶναι ὥριμοι διά ἕνα ταοῦτον ἔργον.Τό νά μάθουν νά συναρμολογοῦν λογικῶς τάς σκέψεις των, νά ἀποφεύγουν τάς ἀντιφάσεις καί τά ἐσφαλμένα συμπεράσματα εἶναι διά τήν ἡλικίαν των πλέον ἤ ἀρκετόν.

Ὁ Σύμβουλος κ. Δ. Ἀνδριόπουλος συμφωνεῖ μέ τήν γενομένην εἰσήγησιν καί ὑπογραμμίζει, ὅτι ἀπό τήν Ε΄, ΣΤ΄τάξιν, οἱ μαθηταί εἶναι εἰς θέσιν διά μίαν στοιχειώδη ἀρχιτεκτονικήν διάταξιν τῶν ἰδεῶν του.

Τό Τμῆμα, μετά συμπληρωματικήν συζήτησιν, ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ἐγκρίνει καθ'ὅλην τήν γραμμήν τήν γενομένην εἰσήγησιν, ἡ ὁποία καί δύναται νά διατυπωθῇ ὡς ἔχει εἰς τό τελικόν κείμενον μέ τάς ὑποδεχθείσας κατά τήν συζήτησιν μικράς βελτιώσεις.

Λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφία Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

'Αριθ. Πρακτ. 78ον.

'Εν 'Αθήναις καί ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ ΚΕΜΕ, Λεωχάρους 2, συνῆλθε σήμερον Δευτέραν 20ην Σεπτεμβρίου 1976 εἰς τακτικήν συνεδρίασιν τό Τμῆμα Δημοτικῆς ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ 'Αντιπροέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Σπ. Παγιατάκη καί μέ συμμετοχήν τῶν Συμβούλων κ. Δ. 'Ανδριοπούλου, Θ. Βαρδάκη, Ν. Βλουτίδη, Β. Κονιδιτσιώτου καί Κ. Πασσάκου παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως τοῦ Τμήματος δ. Σοφίας Στεφανίδου, ἵνα συζητήσῃ ἐπί τοῦ θέματος τῆς προσωρινῆς ἀναμορφώσεως τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς καί Χημείας τῆς Ε' καί Στ' Τάξεων εἰσηγουμένου τοῦ κ. Β. Κονιδιτσιώτου.

'Ο κ. εἰσηγητής θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τάς ἀπόψεις του ἐπί τοῦ θέματος ἐχούσας ὡς ἑξῆς:

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ

Α' ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Εἰδικός Σκοπός τῆς διδασκαλίας τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς καί Χημείας εἶναι ἡ μελέτη τῶν φυσικῶν καί χημικῶν φαινομένων, ἡ κατανόησις τῶν φυσικῶν νόμων ὑπό τῶν ὁποίων ταῦτα διέπονται καί ἡ ἐφαρμογή των εἰς τόν πρακτικόν βίον.

Β) ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΔΑΚΤΕΑΝ ΥΛΗΝ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

Μετακινοῦνται εἰς τό Γυμνάσιον

Τάξις Ε'. α) 'Εκ τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς

Θερμότης: 'Ατμομηχαναί.

'Υδροστατική: Μέτρησις πυκνότητος στερεῶν καί ὑγρῶν. Πυκνόμετρα, ἀρεόμετρα.

'Αεροστατική: Μέτρησις ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως.

Β) Ἐκ τῆς Χημείας

Συμβολισμός τῶν κυριωτέρων χημικῶν στοιχείων.
Ἀνθρακικόν κάλιον, ἀνθρακικόν ἀσβέστιον.
Αἰτιολόγησις: α) Αἱ ἑνότητες αὗται εἶναι δυσνόητοι εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.
β) Τὸ Ἀναλυτικὸ Πρόγραμμα τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι πολὺ βεβαρημένον καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀποσυμφορήσεως.

Τάξις ΣΤ΄

α) Ἐκ τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς

Ἀκουστική : Ἠχοληψία, μαγνητόφωνον, μικρόφωνον, μεγάφωνον.
Ὀπτική : Φωτογραφική μηχανή, μικροσκόπιον, τηλεσκόπιον, προβολεύς, κινηματογράφος.
Μαγνωτισμός: Μοριακὴ θεωρία τοῦ μαγνήτου.
Ἠλεκτρισμός : Ἠλεκτρομαγνητισμός, ἐπαγωγικὰ ρεύματα, ἠλεκτρομαγνητικὰ κύματα.
Ἀτομικὴ φυσική: (Εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον διδάσκονται μερικά, πολὺ ἁπλᾶ στοιχεῖα καὶ αἱ πλέον προσιταὶ ἔννοιαι.)

β) Ἐκ τῆς Χημείας

Μετακινοῦνται εἰς τὸ γυμνάσιον αἱ ἑνότητες: Ἀκετυλένιον, τεχνητὴ μέταξα, τεχνητὸν ἔριον, βιταμῖναι, ὁρμόναι, ἐντομοκτόνα, ἀντιβιοτικά.

Αἰτιολόγησις: α) Αἱ ἑνότητες αὗται εἶναι δυσνόητοι εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.
β) Ἐπιβάλλεται μερικὴ ἀποσυμφόρησις τῆς διδακτέας ὕλης.

ΤΙ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ

Εἰς τὴν Ε΄καὶ ΣΤ΄τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου παραμένει καὶ διδάσκεται ὡς ἔχει διατεταγμένη ἅπασα ἡ ὕλη τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἑνοτήτων καὶ διὰτους ἀνωτέρω ἀναφερομένους λόγους.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

1. Οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ὁδηγοῦνται εἰς τὴν προσεκτικὴν παρατήρησιν τῶν φυσικῶν ἢ χημικῶν φαινομένων εἰς τὴν φύσιν καὶ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ διδακτικοῦ πειράματος.

2. Ἡ διαπίστωσις τῶν παρατηρήσεων ἢ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν νόμων πρέπει νὰ γίνωνται ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς μαθητάς.

3. Ἡ συγκρότησις ἐργαστηρίου Φυσικῆς καὶ Χημείας πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἓν ἀπὸ τὰ σοβαρὰ μαθήματα- ἔργα τοῦ διδασκάλου.

4. Ἡ κατασκευὴ ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν μαθητῶν ἁπλῶν ὀργάνων φυσικῆς ἢ χημείας προάγει κατὰ πολὺ τὴν ὅλην προσπάθειαν τοῦ σχολείου πρὸς κατανόησιν τῶν φυσικῶν νόμων.

5. Ἡ συγκρότησις σχολικῆς βιβλιοθήκης μὲ εἰδικὸν τμῆμα φυσικῆς καὶ χημείας συντελεῖ εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τῶν μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν κλίσιν πρὸς τὴν φυσικὴν καὶ τὴν χημείαν.

Τὸ Τμῆμα λαβὸν ὑπ'ὄψιν τὴν εἰσήγησιν εἰσέρχεται εἰς διεξοδικὴν συζήτησιν ὡς ἑξῆς:

Ὁ Σύμβουλος Β'Δ.Ε.Ἀνδριόπουλος παρατηρεῖ τὰ κάτωθι:

Α. Μεγάλην σημασίαν ἔχει διὰ τοὺς μαθητὰς ἡ ὑπ'αὐτῶν οἰκείωσις καὶ συνειδητοποίησις τῶν βασικῶν σταδίων τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου καὶ γενικῶς ἡ εἰσαγωγὴ των εἰς τὸ ἐπιστημονικῶς σκέπτεσθαι. Τοῦτο πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ βασικὴν ἐπιδίωξιν τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς καὶ Χημείας. Εἰς τὰ πλαίσια τῶν διδακτικῶν δραστηριοτήτων εἰς τὴν τάξιν οἱ μαθηταὶ πρέπει ἐπιδεξίως νὰ παρακινοῦνται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντας πρὸς ἀνάληψιν πρωτοβουλιῶν διεξαγωγῆς μικρῶν πειραματικῶν ἐρευνῶν. Ἐπιβάλλεται ὅπως θὺτοι ἀποκτήσουν ἐρευνητικὴν διάθεσιν καὶ ἐπιστημονικὴν στάσιν (ATTITUDE) καὶ καταστήσουν αὐτὴν ἕξιν (HABIT) εἰς τὴν συμπεριφορὰν των ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἔξωθεν αὐτοῦ. Ὁ διδάσκων ὀφείλει σὺν τοῖς ἄλλοις, νὰ ὑποβοηθήσῃ τοὺς μαθητάς του νὰ ἀποκτήσουν συνείδησιν τῆς σημασίας τοῦ ἐπιστημονικῶς σκέπτεσθαι διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ περιβάλλοντος κόσμου καὶ τὴν ἐπίλυσιν τῶν διαφόρων προβλημάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Τὰ ἀποτελέσματα γενομένων ἐρευνῶν βεβαιοῦν ὅτι οἱ μαθηταὶ οἱ ἔχοντες συνείδησιν τῆς ἐπιδιώξεως των αὐτῆς ἀποκτοῦν εὐκολώτερον τὴν ἐπιστημονικὴν στάσιν καὶ γίνονται ἀποτελεσματικώτεροι εἰς τὴν λύσιν τῶν διαφόρων προβλημάτων.

Γενικῶς, ὁ διδάσκων πρέπει καταλλήλως νὰ ἐθίζῃ τοὺς μαθητάς του εἰς (1) τὸν τρόπον συλλήψεως καὶ διατυπώσεως συγκεκριμένου προβλήματος κατὰ τρόπον ἁπλοῦν καὶ σαφῆ, 2) τὴν συλλογὴν ὅλην τῶν σχολικῶν γνωστῶν στοιχείων ἐκ τῶν ὁποίων δύναται νὰ προέλθῃ ἡ λύσις τοῦ προβλήματος, 3) τὴν δι'εἰκασίας πρότασιν τῶν δυνατῶν ἐναλλακτικῶν λύσεων, 4) τὴν

./.

5) Πρός κατανόησιν τῆς νομοτελείας τῆς φύσεως καί καλλιέργειαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι καί ἐργάζεσθαι τῶν μαθητῶν εἶναι ἀνάγκη ὅπως διά τήν λύσιν ἑνός καί τοῦ αὐτοῦ προβλήματος διεξάγονται ποικίλα πειράματα διά τῆς ἀλλαγῆς τῶν προσδιοριστικῶν ὅρων καί συνθηκῶν πρός διατύπωσιν τῶν διαφορῶν εἰς τό ἀποτέλεσμα καί τήν ἐπιβεβαίωσιν τοῦ φυσικοῦ ἤ χημικοῦ νόμου.

Ὁ Σύμβουλος κ. Κ. Πασσάκος παρατηρεῖ τάδε ἐξῆς:

Ἐπιβάλλεται ὅπως γίνῃ διάκρισις σκοποῦ διδασκαλίας μεταξύ τῶν λοιπῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων καί τῆς φυσικῆς Πειραματικῆς καί Χημείας εἰδικώτερον. Εἰς τήν πρώτην περίπτωσιν ὁ χαρακτήρ τοῦ περιεχομένου εἶναι κατά κύριον λόγον περιγραφικός τῆς φύσεως καί τῶν ἐν αὐτῇ. Εἰς τήν δευτέραν περίπτωσιν ἐκεῖνο τό ὁποῖον προέχει εἶναι ἡ κατανόησις τῶν φαινομένων ἤτοι γεγονότων -- μεταβολῶν ἐντῇ φύσει .

Εἰδικόν ἰσχύον πρόγραμμα τά ἀντικείμενα ἔχουν τεθῇ ὑπό αὐστηρῶς ἐπιστημονικόν τρόπον. Εἶναι ἀνάγκη ὅπως ταῦτα διδάσκονται ἐμπειρικῶς κυρίως καί ἀφετηρία πάντοτε νά εἶναι ἕκαστον φαινόμενον ὅπως παρουσιάζεται εἰς τήν πραγματικότητα ὅπου καί λαμβάνει ἀντίληψιν τούτου ὁ μαθητής ἐξ ἀμέσου ἐμπειρίας. Ἐκ τῆς ἀντιλήψεώς του αὐτῆς θά γίνεται ἡ ἀναγωγή εἰς τήν συστηματικήν μελέτην τοῦ φαινομένου μέσῳ προσεκτικῆς παρατηρήσεως, δημιουργίας ὑποθέσεων, πειραματισμοῦ καί διατυπώσεως τοῦ νόμου ἤ τῆς ἀρχῆς ποῦ διέπει τοῦτο. π.χ. ἀντί νά ἀρχίζωμεν θέτοντες ἐξ ἀρχῆς τά ἀντικείμενα ὡς ἐκτίθενται εἰς τό πρόγραμμα :"Δυναμικός ἠλεκτρισμός, ἠλεκτρικόν ρεῦμα πηγαί ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.." καί τά παρόμοια ἀρχίζομεν μέ τό φαινόμενον ἤ θέμα: ὁ ἠλεκτροφωτισμός τῶν οἰκιῶν καί τῶν χωρίων καί πόλεων, αἱ οἰκιακαί ἠλεκτρικαί συσκευαί.κ.λ.π..

Ὄχι μόνον ἡ προετοιμασία ἀλλά καί ἡ ἐκτέλεσις τῶν πειραμάτων, ὡς ἀρχῆς τηρουμένης, θά πρέπει νά γίνεται ὑπό τῶν ἰδίων τῶν μαθητῶν καταλλήλως κατευθυνομένων.

Ἡ τακτική τῆς προσεκτικῆς κατά σύστημα παρατηρήσεως καί ἡ Παιδαγωγική ἀρχή τῆς ἀνακαλύψεως ἐπιβάλλεται ὅπως εἰς τό μάθημα τοῦτο ἐφαρμόζωνται κατά κανόνα ἄν μή ὄχι καί ἀποκλειστικῶς.

Κατακλείων τήν συζήτησιν ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης διατυπώνει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις του: π

1) Τό πείραμα δέν πρέπει νά ἔχῃ μυστηριακόν χαρακτῆρα, δέν πρέπει νά ἐκτελῆται μόνον ἀπό τόν διδάσκαλον, ποῦ, εἰς τήνπροκειμένην περίπτωσιν

παίζει τόν ρόλον τοῦ ἱεροφάντου, ἀλλά νά εἶναι ἕνα ἐρώτημα πρός τήν φύσιν, ἐρώτημα τό ὁποῖον δέν θέτει ὁ διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τόν διδακτέον φυσικόν νόμον, ἀλλά οἱ ἴδιοι οἱ μαθηταί.

2) Ἐάν θέλωμεν οἱ μαθηταί νά μή γίνουν ἁπλῶς πρακτικογράφοι τῶν συμβαινόντων εἰς τήν φύσιν, ἀλλά ὁρῶντα καί ἐρευνῶντα πρόσωπα, πρέπει ἀπ' ἀρχῆς νά τούς συνηθίσωμεν εἰς τάς ἰδίας ἐρευνητικάς διαδικασίας τάς ὁποίας ἠκολούθησεν οἱ ἐπιστήμονες πού συνήγαγον τούς φυσικούς καί χημικούς νόμους. Πρέπει νά περάσουν ἀπό τά ἴδια μονοπάτια, δοκιμάσουν τάς ἰδίας ἀγωνίας, ἀκόμη καί τάς ἰδίας μέ αὐτούς ἀπογοητεύσεις ὅταν παραπλανηθοῦν καί τέλος, τήν ἰδίαν ἐσωτερικήν ἱκανοποίησιν τῆς ἐπιτυχίας.

3) Ἐντεῦθεν ἡ μεγίστη παιδαγωγική καί διδακτική σημασία τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν μαθητῶν εἰς τά πειράματα. Συμφωνῶ μέ τήν γνώμην τοῦ εἰσηγητοῦ, ὅτι οἱ μαθηταί πρέπει βαθμηδόν νά γίνουν φυσιοδίφαι καί, ὅτι, πρός τόν σκοπόν αὐτόν, ὄχι μόνον πρέπει νά συμμετέχουν εἰς τό πείραμα, ἀλλά καί νά βοηθοῦν τόν διδάσκαλον των εἰς τήν προετοιμασίαν τοῦ πειράματος. Ἔτσι τό διαφέρον των αὐξάνει καί, ὅταν τό πείραμα ἐπιτύχῃ θά εἶναι ὑπερήφανοι διά τήν συμμετοχήν των εἰς αὐτό. Ἐπίσης ἠμποροῦν μέ τήν βοήθειαν τοῦ διδασκάλου νά κατασκευάσουν καί ὡρισμένα ὄργανα.

Τό Τμῆμα, περαιωθείσης τῆς συζητήσεως,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

1) Ὅπως τά ἀποφασισθέντα λάβουν τήν τελικήν μορφήν των.

2) Ὅπως αἱ μεθοδικαί ὁδηγίαι τελικῶς συνταχθοῦν τῇ συνεργασίᾳ εἰσηγητοῦ καί κ. Προέδρου, ληφθοῦν δέ ὑπ' ὄψει αἱ διατυπωθεῖσαι ὑφ' ὅλων τῶν μελῶν σχετικαί γνῶμαι.

3) Ὅπως τό τελικόν κείμενον ἐπισυναφθῇ εἰς τό παρόν καί ὑπογραφῇ ὑπό πάντων τῶν μελῶν τοῦ τμήματος.

Λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Στ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφία Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 79η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 21ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 9ην π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν εἰς τακτικήν συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ Συμβούλου Α΄κ. Σπ. Παγιατάκη καί τῶν 1) Θεμ. Βαρδάκη, 2) Κ. Πασσάκου, 3) Δ. Ἀνδριοπούλου , 4) Β. Κονιδιτσιώτη καί 5) Ν. Βλουτίδη, μελῶν, παρισταμένης καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Μεθοδικαί ὁδηγίαι ἐπί τῶν τεχνικῶν μαθημάτων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Κατόπιν ὁ πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης, εἰσηγούμενος τό θέμα θέτει ὑπ'ὄψει τοῦ Συμβουλίου τό κάτωθι κείμενον τό ὁποῖον συνέταξε καί ἀπέστειλεν εἰς τό τμῆμα ὁ Κ. Εὐρυγένης, καθηγητής τῶν τεχνικῶν τῆς Μαρασλείου Παιφ. Ἀκαδημίας, ὅστις καί ὑπῆρξεν εἰσηγητής εἰς τάς συνεδρίας τῆς 14/31-3-76/16/2-4-76 17/7-4-76 ἐπί τῶν ἐπενεκτέων μεταβολῶν καί τῆς διδακτέας ὕλης τῶν τεχνικῶν μαθημάτων, κληθείς ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ:

Α΄. Ἰχνογραφία:

"α) Νά καλλιεργεῖται σάν πρώτη ματά τήν ὁμιλία δεξιότητα καί νά προηγεῖται τῆς γραφῆς, ἀφοῦ εἶναι ἡ μητέρα τῆς γραφῆς.

β) Νά περιορίζεται στήν ἀρχή στήν ἐλεύθερη ἰχνογράφηση.

γ) Νά συνδέεται μέ τά μαθήματα πραγματογνωσίας καί πατριδογνωσίας στίς μικρές καί Ἱστορίας, Φυσικῆς καί Ἀνάγνωσης στίς μεγάλες τάξεις.

δ) Νά καλλιεργεῖται ἡ ἀπό μνήμης ἰχνογράφηση , γιατί ἀκονίζει τόν νοῦ καί δυναμώνει τήν φαντασίαν.

ε) Νά χρησιμοποιεῖται σάν τρόπος ἔκφρασης ἡ παράστασης κατά τή διδασκαλία τῶν ἄλλων μαθημάτων.

στ) Στίς ἀνώτερες τάξεις νά ἐπεκτείνεται στήν ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἰχνογράφηση, ἡ ὁποία εἶναι ἡ τελειώτερη μορφή ἰχνογραφίας.

ζ) Ν'ἀρχίζῃ ἀπ'τά ἁπλά ἀντικείμενα τῆς φύσης, νά ἐπεκτείνεται ὁμαλά στίς μορφές τῶν ἐπιφανειῶν καί νά φθάνῃ στίς μορφές τοῦ ὄγκου.

η) Νά εὐνοῆται καί διευκολύνεται ἡ παιδική δημιουργία καί ἡ ἐφευρετικότητα.

θ) Νά γίνεται συχνή χρῆση χρωμάτων

Στίς μεγαλύτερες τάξεις ἡ γενική πορεία τῆς διδασκαλίας, ἔχει ὡς ἑξῆς:

δ) Σύλληψη τῆς μορφῆς τοῦ ἰχνογραφητέου: Κατ'αὐτήν ἐπιδιώκεται ὁ σχηματισμός τῆς ὁλικῆς μορφῆς τοῦ ὑπό ἰχνογράφηση ἀντικειμένου. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται, ἀφοῦ γίνῃ σωστή καί ἀκριβής παρατήρηση ἐπ' αὐτοῦ, ἐφ'ὅσον πρόκειται γιά φυσικό ἀντικείμενο ἢ φαινόμενο, τό ὁποῖο βρίσκεται μπροστά στά μάτια, ἢ ἀφοῦ γίνει ἀνάπλαση τῆς παράστασης (εἰκόνας) τούτου, ὅταν πρόκειται γιά ἀντικείμενο ἢ φαινόμενο τῆς μνήμης, ἢ τέλος ἀφοῦ γίνει ἀνάπλαση τῆς παράστασης μέ τή φαντασία καί γενικά μέ τόν νοῦ, ὅταν πρόκειται γιά ἀντικείμενο ἢ φαινόμενο φανταστικό.

Γιά τόν σκοπό αὐτό γίνεται κάθε εἴδους ἐργασία πνευματική ἢ χειρονακτική, ὅπως π.χ. ὑπολογισμοί, μετρήσεις καί ὁτιδήποτε ἄλλο θά χρησίμευε γιά τή κατανόηση τῆς μορφῆς τοῦ ἰχνογραφητέου.

β) Ἰχνογράφηση τῆς μορφῆς τοῦ ἰχνογραφητέου: Ἐδῶ οἱ μαθητές ἐκτελοῦν τήν ἐργασία τῆς ἰχνογράφησης μέ τά μέσα καί τόν τρόπο πού αὐτοί οἱ ἴδιοι ἔχουν ἐκλέξει σάν πιό κατάλληλο. Κατά τήν ὥρα τῆς ἐργασίας ὁ δάσκαλος παρακολουθεῖ ἀπό κοντά τούς μαθητές, τούς κάνει ὑποδείξεις, τούς δίνει συμβουλές καί γενικά τούς καθοδηγεῖ μέ τρόπο τέτοιο, ὥστε νά μήν πληγώσῃ κανένα.

γ') Ἔλεγχος καί κριτική τοῦ ἰχνογραφήματος: Στό τέλος κάθε ἐργασίας γίνεται ἔλεγχος τοῦ ἰχνογραφήματος, Κάθε μαθητής δείχνει τό ἰχνογράφημά του στόν δάσκαλο καί στούς συμμαθητές του καί γίνεται ἔλεγχος καί κριτική ἀπ'ὅλους πάνω σ'αὐτό. Γίνεται διόρθωση τῶν τυχόν οὐσιωδῶν σφαλμάτων καί ἔξαρση τῶν προτερημάτων. Κατόπιν

γίνεται ἐπιλογή τῶν καλυτέρων ἔργων, τά ὁποῖα ὁ δάσκαλος ἐπαινεῖ ἐνώπιον ὅλων, γιά νά δημιουργῆται ἔτσι ἡ ἄμιλλα μεταξύ τῶν μαθητῶν.

Β' ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

Ἐπειδή δέ κάθε χειροτεχνική ἐργασία βρίσκονται σ'ἐνέργεια τά μάτια, ὁ νοῦς καί τά χέρια, ἡ μεθοδική τοῦ μαθήματος στηρίζεται στήν παρατήρηση, τήν κατανόηση καί τήν ἐκτέλεση.

Οἱ φάσεις δέ ἀπό τίς ὁποῖες διέρχεται ἡ διδασκαλία εἶναι:

α) Σύλληψη τοῦ ὑπό ἐκτέλεση ἔργου: Κατ'αὐτήν, ὁ μαθητής σχηματίζει κατά νοῦν τήν παράσταση τοῦ ἀντικειμένου πού πρόκειται νά κατασκευάσῃ ἤ τοῦ ἔργου πού πρόκειται νά ἐκτελέσῃ.

β) Κατανόηση τοῦ τρόπου τῆς ἐκτέλεσης: Ἐξευρίσκεται ὁ καταλληλότερος τρόπος κατασκευῆς, τά καταλληλότερα γιά τήν κατασκευή (ἐκτέλεση) μέσα, ἡ κατάλληλη ὕλη καί σωστή σειρά τῆς ἐκτελέσεως.

γ) Ἐκτέλεση τοῦ ἔργου: Κατ'αὐτήν κατασκευάζεται τό ἔργο ἀπό τόν μαθητήν ἤ ὁμάδα μαθητῶν μέ τόν τρόπο, τά μέσα καί τά ὑλικά καί τό σχέδιο πού ἔχουν προκαθορίσῃ.

δ) Ἔλεγχος καί κριτική τοῦ ἔργου: Ἡ κριτική γίνεται μέ βάση τό ἀποτέλεσμα κάθε ἐργασίας, ὅπως ἀκριβῶς καί στή περίπτωση τοῦ μαθήματος τῆς Ἰχνογραφίας.

Κατόπιν ὁ εἰσηγητής Πρόεδρος κ. Επ. Παγιατάκης ἐκθέτει τάς ἀκολούθους ἀπόψεις αὐτοῦ σχετικῶς μέ τήν μέθοδον διδασκαλίας

Πρό τῆς ἐκτελέσεως ὁ διδάσκαλος πρέπει νά καθοδηγῇ τούς μαθητάς εἰς τήν παρατήρησιν τοῦ προτύπου. Ἐφιστᾷ τήν προσοχήν τῶν μαθητῶν ἐπί τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ, χωρίς νά ἐξαντλήσῃ τήν ἱκανότητα αὐτῶν διά προσωπικάς ἀνακαλύψεις.

β) Κατά τήν ἐκτέλεσιν ὑπο τῶν μαθητῶν, ὁ διδάσκαλος ἀποφεύγει νά ἐπιβάλλῃ τήν ἰδικήν του ἄποψιν ἤ τό ἰδικόν του συναίσθημα. περιορίζεται δέ εἰς τό νά ἐπιβλέπῃ ἁπλῶς τούς μαθητάς, ὅταν ἰχνογραφοῦν καί διορθώνει διά καταλλήλων ὑποδείξεων τά κυριώτερα σφάλματα.

γ) Ἡ διόρθωσις τῶν ἰχνογραφικῶν δοκιμίων εἶναι περισσότερον ἐποικοδομητική, ὅταν οἱ μαθηταί μετέχουν ἐνεργῶς. Δέν εἶναι ἄσκοπον ἡ διόρθωσις νά γίνεται συμφώνως πρός καθωρισμένον σχέδιον, τό ὁποῖον περιλαμβάνει τά ἀκόλουθα σημεῖα: Τοποθέτησις καί διαστάσεις παρατηρήσεις ἐπί τοῦ χαρακτῆρος τοῦ προτύπου: σχῆμα, χρῶμα

ἐκτελέσεως.

δ) Ἡ ἐντὸς τῆς τάξεως ἔκθεσις τῶν καλυτέρων ἰχνογραφικῶν ἔργων εἶναι χρήσιμος, διότι ἡ θέα ἑνὸς καλοῦ ἰχνογραφήματος ἀποτελεῖ πάντοτε ἕνα λαμπρὸν μάθημα.

ε) Ὀρθότερον εἶναι νὰ περιορίζωμεν τὴν ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἰχνογραφίαν εἰς τὴν σπουδὴν μεμονωμένων, κατὰ τὸ δυνατόν, προτύπων: ἕνα ἄνθος, ἕνα καρπὸς καὶ ὄχι δέσμη ἀνθέων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων.

στ) Εἰς τὰς μικρὰς τάξεις καὶ κυρίως εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον, ἡ καλυτέρα μέθοδος συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ἔχωμεν οὐδεμίαν συγκεκριμένην μέθοδον διδασκαλίας, ἀποφεύγωμεν νὰ ἀπογοητεύωμεν τοὺς μικρούς μαθητὰς μὲ κρίσεις καὶ ἀπαιτήσεις, τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιήσουν, καὶ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνωμεν συστηματικῶς ἔστω καὶ ἂν δὲν μᾶς ἱκανοποιοῦν τὰ κακότεχνα σχεδιάσματά των.

ζ) Γενικῶς ἡ ἐπέμβασις τοῦ διδασκάλου εἰς τὰς μικρὰς τάξεις πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον διακριτική: Πρέπει ἐπίσης νὰ τοὺς ἐνθαρρύνωμεν, ἀντὶ νὰ καταστέλλωμεν τὴν ροπὴν τῶν παιδιῶν νὰ χρωματίζουν μὲ ποικίλα σχέδια τὰ περιθώρια τῶν τετραδίων των.

η) Ἡ ἀνακρίβεια περὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐπὶ μέρους στοιχείων τοῦ ἰχνογραφημένου ἀντικειμένου δὲν πρέπει νὰ μᾶς σκανδαλίζῃ ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ διανοητικοῦ ρεαλισμοῦ (μέχρι τοῦ 7ου ἢ 8ου ἔτους) κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ παιδὶ ζωγραφίζει ὄχι ὅ,τι βλέπει, ἀλλ' ὅ,τι γνωρίζει ὅτι ὑπάρχει, δὲν ἔχει ἀκόμη ἔννοιαν τῆς ἀναλογίας καὶ τῶν κανόνων τῆς προοπτικῆς.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ σύμβουλος κ. Κ. Πασσᾶκος ὑποστηρίζει, ὅτι τὰ τεχνικὰ μαθήματα πρέπει νὰ διατηρήσουν τὴν αὐτοτέλειαν των καὶ νὰ μὴ μεταβληθοῦν εἰς ὑπηρέτας τῶν ἄλλων μαθημάτων, μόνον εἰς τὰς μικρὰς τάξεις ἐπιτρέπεται ἀνοχὴ καὶ ἐλευθερία τῶν μαθητῶν νὰ ἰχνογραφοῦν ὅ,τι θέλουν καὶ ὅπως θέλουν. Ὁ ὑδροχρωματισμὸς τῶν παιδικῶν σχεδίων εὐχαριστεῖ ἰδιαιτέρως τὰ παιδιά. Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ τὸ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει .

Ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ διόρθωσις τῶν ἰχνογραφικῶν σφαλμάτων πρέπει νὰ γίνεται μὲ ἀτομικὰς ὑποδείξεις ἀπὸ τὸν διδάσκαλον καὶ νὰ μὴ ἐπιδεικνύωνται τὰ καλύτερα πρὸς ἀποφυγὴν ἀντιζηλιῶν.

Ὁ σύμβουλος κ. Δ. Ἀνδριόπουλος ὑποστηρίζει τὴν ἄποψιν, ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται τυποποιημένα τετράδια ἢ

βιβλία ἰχνογραφίας, διότι οἱ μαθηταί ὁδηγοῦνται εἰς δουλικάς ἀπομιμήσεις. Ἐπίσης εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι πρέπει νά ὀργανώνωνται μηνιαῖαι ἐκθέσεις ἔργων καί ἐξετάζεται ἡ ἀξιολόγησις τῶν καλυτέρων. Ὡς πρός τήν χρῆσιν τῶν χρωμάτων, φρονεῖ, ὅτι πρέπει νά ἀποφεύγωνται οἱ κτυπητοί χρωματισμοί.

Ὁ σύμβουλος κ. Θ. Βαρδάκης φρονεῖ, ὅτι πρέπει νά βλέπωμεν τό παιδικόν ἰχνογράφημα ὡς ἔκφρασιν τῆς αὐθορμησίας καί τοῦ ψυχικοῦ περιεχομένου τοῦ παιδιοῦ, καί ὅτι τοῦτο μᾶς ἐπιβάλλει νά τό σεβώμεθα καί νά ἀποφεύγωμεν τάς ὑποτιμητικάς συγκρίσεις, διότι μέ τόν τρόπον αὐτόν θά ἐκτρέφωμεν τήν παιδικήν προσπάθειαν ἐκτός τοῦ κύκλου τῶν δυνατοτήτων της.

Τέλος ὁ σύμβουλος κ. Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ, ὅτι τό ἐλεύθερον ἰχνογράφημα ἀποτελεῖ τήν φυσικήν προετοιμασίαν τῆς γραφῆς καί τοῦτο μᾶς ὑποχρεώνει νά ἐνθαρρύνωμεν τό παιδί εἰς τό ἰχνογραφεῖν. Ἡ ἰχνογραφική βελτίωσις γίνεται μέ τήν διακριτικήν καθοδήγησιν τοῦ διδασκάλου καί μέ γενικάς ὑποδείξεις. Πρέπει νά ἀποφεύγωνται αἱ συχναί ἐπιδείξεις ἐπιτυχῶν ἰχνογραφημάτων καί νά ἔχωμεν ὑπ'ὄψιν, ὅτι χρέος μας εἶναι ὄχι ὁ ἔπαινος καί ἡ ἐκτροφή τῆς ματαιοδοξίας τῶν καλυτέρων, ἀλλά, κυρίως, ἡ ἐνθάρρυνσις τῶν ἀδεξίων.

Τό Τμῆμα μετά συμπληρωματικήν συζήτησιν

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

1) Ὅπως εἰς τό τελικόν κείμενον τοῦ Α.Π. τῆς Ἰχνογραφίας περιληφθοῦν ἅπασαι αἱ διά τῶν ὑπ'ἀριθμ. 14/31-3-76, 16/2-4-76, 17/7-9-76 πράξεων ἀποφασισθεῖσαι μεταβολαί, κατωχωρισθοῦν ἐν συντομίᾳ αἱ σχετικαί αἰτιολογίαι καί συνταχθῇ τό τελικόν κείμενον τῆς ὕλης τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

2) Ὅπως αἱ τελικαί μεθοδικαί ὑποδείξεις συνταχθοῦν ὑπό τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Τμήματος.

καί 3) Ὅπως τό ὁριστικόν κείμενον, ἀφοῦ δακτυλογραφηθῇ καί μονογραφηθῇ ὑπό τῶν μελῶν τοῦ τμήματος προσαρτηθῇ εἰς τό παρόν πρακτικόν

Μετά λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Π. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

80η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 22αν Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ., ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Ι) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Νικολ. Βλουτίδη, 4) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 5) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρούσης καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου, ἐνῷ ἀπουσίαζεν δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος Β΄ κ. Θεμ. Βαρδάκης.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως:

1) Μεθοδικαί ὁδηγίαι τοῦ μαθήματος τῆς Χειροτεχνίας.
2) Προτάσεις ἐπί θεμάτων ἐρεύνης.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐπί τοῦ πρώτου θέματος ὁ Εἰσηγητής κ. Σπυρ. Παγιατάκης, ἀφοῦ ἀνέγνωσεν τάς σχετικάς μεθοδικάς ὁδηγίας ἐπί τοῦ μαθήματος τῆς Χειροτεχνίας τοῦ καθηγητοῦ τῆς Μαρασλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας κ. Κων/νου Εὐρυγένη, προτείνει σχέδιον μεθοδικῶν ὁδηγιῶν σύμφωνον πρός ὅσα ἐπί τοῦ θέματος συνεζητήθησαν, ἔχον ὡς ἀκολούθως:

Β) ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

1) Ἐπειδή τά μικρά παιδιά εἶναι πάντοτε πρόθυμα διά χειροτεχνικήν ἀπασχόλησιν ἡ ὁποία ἐπίσης ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τοῦ ψυχικοῦ των κόσμου, ἡ ὕλη πρέπει νά ἔχῃ προέλευσιν βιωματικήν, νά ἀντλῆται δηλαδή ἀπό τήν ζωήν τῆς τάξεως καί τοῦ σχολείου, ἀπό τά παραμύθια, τάς ἐπιδρομάς κ.λ.τ.

2) Εἰς τάς δύο πρώτας τοιχούν γενικῶς ὅσα ἐλέχθησαν καί περί τοῦ ζωγραφήματος. Ἡ χειροτεχνική ἀπασχόλησις εἶναι ἀπολύτως ἐλευθέρα ἀπό τόν ὅρον τό παιδί νά γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων τί θέλει νά κατασκευάσῃ.

Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν δίδομεν εἰς τά παιδιά ὕλικά εὐ-

χρηστα καί εὔπλαστα.

3) Εἰς τάς μέσας καί ἀνωτέρας τάξεις, ἀφοῦ προσδιορισθῇ τό πρός ἀναπαράστασιν ἀντικείμενον καί τεθοῦν εἰς τήν διάθεσιν τῶν μαθητῶν τά κατάλληλα ὑλικά, ὁ διδάσκαλος ἐποπτεύει τήν ἐκτέλεσιν καί δίδει γενικάς ὁδηγίας, ἀλλ' ἀποφεύγει πάσαν ἐπέμβασιν ἤ βοήθειαν, ἡ ὁποία θά ἠδύνατο νά ἀλλοιώσῃ τόν παιδικόν χαρακτῆρα τοῦ χειροτεχνήματος.

4) Μετά τήν ἐκτέλεσιν τοῦ χειροτεχνικοῦ ἔργου, διά κατάλληλου συζητήσεως, ἐξαίρονται τά ἐπιτυχῆ σημεῖα, εὑρίσκονται τά κυριώτερα σφάλματα, τά ἔχοντα σχέσιν μέ τήν ὀρθότητα τῆς κατασκευῆς καί τήν τήρησιν τῶν ἀναλογιῶν καί ὑποδεικνύονται πρακτικοί τρόποι πρός ἀποφυγήν τῶν σφαλμάτων. Αἱ ἄστοχοι ἐπιπλήξεις καί ἐδῶ, ὅπως καί εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, πρέπει νά ἀποφεύγωνται ἐπιμελῶς.

5) Ἡ εἰς τό τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἔκθεσις τῶν καλυτέρων χειροτεχνημάτων (καί ζωγραφημάτων) τῶν παιδιῶν ἐξαίρει τήν σημασίαν τῶν ἀντιστοίχων μαθημάτων καί ὑποβάλλει τήν εὐγενῆ ἄμιλλαν.

Τό Τμῆμα, μετά συζήτησιν

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

Ὅπως ἡ ἐπί τῶν γενικῶν ὁδηγιῶν τῆς Χειροτεχνίας εἰσήγησις τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Τμήματος κατεχωρισθῇ ὡς ἔχει εἰς τό τελικόν κείμενον.

θέμα 2ον

Προτάσεις ἐπί θεμάτων ἐρεύνης.

Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας, οἱ σύμβουλοι κ.κ. Θεμ. Βαρδάκης καί Β. Κονιδιτσιώτης καλοῦνται δι' ἔκτακτον ἀπασχόλησιν εἰς ἄλλας ἐπιτροπάς τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.

Ἐφ' ᾧ καί ἡ ἐπί τοῦ θέματος τούτου συνεδρία ἀναβάλλεται.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Ἁγιοτάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

81η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 24ην Γ/βρίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν, καί ὥραν 8.30πμ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν Ἐπιμ/σεως (ΚΕΜΕ) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν :1) Ὑπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου,3) Νικολ. Βλουτίδη,4) Θεμ. Βαρδάκη,5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:"Μεθοδικαί ὁδηγίαι τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κατόπιν ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Τμήματος εἰσηγούμενος τό θέμα ἀναγινώσκει τάς ὑπ'αὐτοῦ συνταχθείσας μεθοδικάς ὁδηγίας (ἐν συνεργασίᾳ καί μετά τοῦ εἰδικοῦ καθηγητοῦ κ.Π.Βήχου τῆς Μαρασλείου Παιδαγ. Ἀκαδημίας)μέ τάς ὁποίας τά μέλη συμφωνοῦν ἀπολύτως.

Ὁ σύμβουλος κ.Κ.Πασσάκος ἐγκρίνει τάς ἐν τῷ εἰσηγήσει ὁδηγίας καί προτείνει, ὅπως προστεθῇ εἰς αὐτάς εἰδική παράγραφος, ἡ ὁποία θά ἀποκλείῃ τάς συνήθεις γυμναστικάς ἐπιδείξεις, αἱ ὁποῖαι καταταλαιπωροῦν τούς μαθητάς κατά τούς τελευταίους καί πλέον ὀπιώδεις μῆνας τοῦ ἔτους, ἐνῷ συνήθως, κατά τούς ὑπολοίπους μῆνας, ἡ σωματική ἀγωγή παραμελεῖται μέ διάφορα προσχήματα.

Ἐπ'αὐτοῦ συμφωνοῦν πάντες οἱ σύμβουλοι.

Ὁ σύμβουλος κ.Δ.Ἀνδριόπουλος φρονεῖ,ὅτι, καίτοι εἰς τό Ἀναλ. Πρόγραμμα γίνεται μνεία τῶν ἐθνικῶν χορῶν, ἐν τούτοις πρέπει ἰδιαιτέρως νά τονισθῇ ἡ σημασία των διά τήν καλαισθητικήν ἀγωγήν τῶν μαθητῶν καί τήν διατήρησιν τῆς καλλιτεχνικῆς παραδόσεως τοῦ Ἔθνους.

Καί ἐπί τοῦ σημείου τούτου συμφωνοῦν πάντες.

Μεθ'ὅ τό τμῆμα ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

1) Ὅπως περιληφθοῦν εἰς τό τελικόν κείμενον αἱ προταθεῖσαι ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ μεθοδικαί ὁδηγίαι2) Ὅπως προστεθοῦν τά ὡς ἄνω προταθέντα περί γυμναστικῶν καί ἐθνικῶν χορῶν, καί 3) Ὅπως τό τελικόν κείμενον ἐπισυναφθῇ εἰς τήν παροῦσαν πρᾶξιν, ἵνα μονογραφηθῇ ὑπό πάντων τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Π. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Α) ΣΚΟΠΟΣ

Ἡ φυσική Ἀγωγή εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον ἀποβλέπει εἰς τήν ἐνίσχυσιν τῆς καθόλου σωματοψυχικῆς διαπλάσεως τοῦ ἀναπτυσσομένου ἀνθρώπου, τήν ἀφύπνισιν τῶν κλίσεων του, τήν ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν ἱκανοτήτων του, τήν ἐνίσχυσιν τῆς ψυχικῆς του ὑγείας καί γενικῶς τήν ὑποβοήθησίν του, ὥστε νά ἀποβῇ μία ἐλευθέρα καί δημιουργική προσωπικότης.

Β) ΕΠΕΝΗΝΟΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ. ΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΙ ΑΥΤΩΝ

Α΄ καί Β΄ τάξεις

Παραγρ. 1. Ἀπαλείφεται, διότι αἱ ἀναφερόμεναι ἀσκήσεις προβλέπονται ὑπό τῆς παραγρ. 3. Οὕτω, ἀποφεύγεται ἡ κατάχρησις τῶν ἀσκήσεων αὐτῶν καί ἐπιτυγχάνεται μεγαλυτέρα λειτουργικότης τοῦ μαθήματος.

Παραγρ. 2: Ἀπαλείφεται διά τούς αὐτούς λόγους

Παραγρ. 3: Τροποποιεῖται εἰς τό πρῶτο μέρος αὐτῆς ὡς ἑξῆς: Ἀσκήσεις ὑπό παιγνιώδη μορφήν ἤ μιμηκαί κινήσεις μέ βιολογικήν βάσιν τόν ρυθμόν.

Τά ἑδάφια α, β, γ, παραμένουν ὡς ἔχουν.

Παραγρ. 4: Ἀπαλείφεται διά τούς ἀναφερομένους εἰς τήν παράγραφον 1 λόγους.

Παραγρ. 5: Παιδιαί. Ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολούθως:

Διάφορα παιγνίδια μέ μικρά βοηθητικά ὄργανα, ὅπως σφαῖραι, στεφάνια, σχοινάκια, κωρίναι, ἔδρανα, γυμναστικά στρώματα, μπάλαι, στιλοβάται κλπ.. Ἐπίσης δρομικά παιγνίδια ἄνευ ὀργάνων, ὅπως ὁ λύκος καί τό ἀρνί κλπ, ὡς καί ἄλλα μέ τοπικόν χαρακτῆρα.

Παραγρ. 6: Ἀγωνίσματα. Ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολούθως:

Ἀγωνίσματα ὑπό μορφήν παιδιᾶς: ἁπλαῖ μορφαί ἀγώνων, σκυταλοδρομίαι, μικροί δρόμοι ταχύτητος, ἅλματα ἁπλᾶ εἰς μῆκος, ὕψος καί βάθος, ἀσκήσεις ρίψεως μικρᾶς ἐλαστικῆς σφαίρας. Παιδιαί ἕλξεως καί ἁπλαῖ κυβιστήσεις κλπ.

Πρός τήν παράγραφον 7, ἡ ὁποία διατηρεῖται ὡς ἔχει, προστίθεται καί ἡ παράγραφος ὑπό τόν τίτλον:

"Κολύμβησις", διότι λόγοι βιολογικοί καί παιδαγωγικοί ἐπιβάλλουν νά ἀρχίζῃ ἡ ἐκμάθησις τῆς κολυμβήσεως κατά τό δυνατόν ἐνωρίτερον.

8) Κολύμβησις

Ἁπλαῖ ἀσκήσεις ἐξοικειώσεως μέ τό ὑγρόν στοιχεῖον, ὅπου ὑπάρχει ἡ πρός τοῦτο δυνατότης.

ἐδαφ. α. ἐξοικείωσις μέ τό ὑγρόν στοιχεῖον.
β. Ὄθησις καί πρώτη ἐπίπλευσις (γλύστρημα)
γ. Ἐπίπλευσις, πρῶτα στοιχεῖα τεχνικῆς.
Κατά τά λοιπά ἐξακολουθοῦν νά ἰσχύουν τά ἀναφερόμενα εἰς τό ~~ἐνιαῖον~~ Ἀναλυτ. Πρόγραμμα τοῦ γέν. 1969.

Παρατηρήσεις καί ὑποδείξεις

1. Τά παιδιά τῆς πρώτης σχολικῆς ἡλικίας εὑρίσκονται εἰς τό τέλος, μιᾶς σημαντικῆς ἀναπτυξιακῆς φάσεως. Κατά τήν φάσιν αὐτήν παρουσιάζουν ἔντονα τά φαινόμενα τῆς μεγάλης κινητικότητος τῆς ἀδυναμίας τῆς συγκεντρώσεως διά τήν ἐκμάθησιν νέων κινητικῶν παραστάσεων καί τῆς ἐπιθυμίας πρός συνεχῆ ἐναλλαγήν τῶν κινητικῶν ἀπασχολήσεων καί ἐκφράσεων.

Διά τούς λόγους τούτους εἶναι σκόπιμον νά δίδεται εἰς αὐτά ὅσο τό δυνατόν περισσότερα κίνησις, τά κινητικά θέματα νά ἐναλλάσσωνται συνεχῶς καί νά ἀποφεύγωνται αἱ κοπιώδεις καί στατικαί ἀσκήσεις.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νά ἀποφεύγωνται τά ἔντονα παραγγέλματα καί αἱ ἀσκήσεις αἱ ὁποῖαι καθηλώνουν τούς μαθητάς εἰς τήν αὐτήν θέσιν.

2. Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει νά μάθουν οἱ μαθηταί ἀπό τό πρῶτο σχολικόν ἔτος νά αὐτενεργοῦν, ~~ἀναπτύσσουν τήν κρίσιν των~~ καί νά πειθαρχοῦν συνειδητῶς, ὅπου ἡ περίπτωσις τό ἀπαιτεῖ.

3. Προϋπόθεσις ἐπίσης διά τήν ἐπιτυχίαν τῆς φυσικῆς Ἀγωγῆς εἶναι ἡ προετοιμασία τοῦ διδασκάλου διά τό μάθημα, ἡ ἐξελικτική πορεία τῶν μαθημάτων καί ἡ ὕπαρξις ἑνός συγκεκριμένου ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ εἰς ἕκαστον μάθημα.

Ὁ σκοπός αὐτός δύναται νά εἶναι ἡ καλλιέργεια μιᾶς κινητικῆς ~~δεξιότητος~~ δεξιότητος κλπ., νά ἐπιδιώκεται δέ διά τῆς προσαρμογῆς πρός αὐτόν ἑνός μαθήματος ἤ μιᾶς ἑνότητος μαθημάτων.

4. Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά ἐπινοῇ τάς ἀσκήσεις καί τάς δραστηριότητας ἀπό τό πλῆθος τῶν παιδιῶν, τῶν ἀγωνισμάτων, τῶν μιμικῶν κινήσεων καί νά τάς συνδέῃ μέ τούς ἀντικειμενικούς σκοπούς καί τήν ἑκάστοτε κινητικήν ἑνότητα.

5. Αἱ ἀσκήσεις ἐξοικειώσεως τῶν μαθητῶν μέ τό ὑγρόν στοιχεῖον δύνανται νά ἐξελιχθοῦν εἰς ἀσκήσεις τεχνικῆς τῆς κολυμβήσεως, ἐφ'ὅσον αἱ συνθῆκαι ἐπιτρέπουν τοῦτο.

6. Ἡ ἀγάπη πρός τήν φύσιν καί τόν ἀθλητισμόν καί ἡ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τήν ἁπλῆν τεχνικήν τῶν ἀγωνισμάτων πρέπει νά

καλλιεργῆται ἀπό τάς πρώτας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Γ' καί Δ' τάξεις

Α) ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1) Ἀπαλείφεται ἡ πρώτη πρότασις "Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καί μετασχηματισμῶν".

Τά λοιπά παραμένουν ὡς ἔχουν.

Παρατηρήσεις

Κατά τήν περίοδον αὐτήν ἔχει συντελεσθῆ μία σημαντική εἰς ὕψος ἀνάπτυξις τοῦ παιδιοῦ καί ἤδη ἀρχίζει ὁ σχηματισμός τῶν φυσιολογικῶν κυρτώσεων τῆς σπονδυλικῆς στήλης.

Ἡ καρδιά εἶναι σχετικῶς μικρά εἰς ὄγκον μέ ἀποτέλεσμα νά ἐργάζεται ταχύτερον. Οἱ μῦες δέν ἔχουν εἰσέτι ἀποκτήσει τόν ἀναλογον ὄγκον καί ὀδναμιν καί δέν εἶναι ἀνθεκτικοί εἰς ἔντονον ἔργον ἤ εἰς ἀσκήσεις δυνάμεως.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς περιόδου ταύτης εἶναι: ἡ ἔντονος τάσις τῶν παιδιῶν πρός φυσικήν κίνησιν, ἡ συνεχής ἐναλλαγή καί ποικιλία τῶν κινητικῶν δραστηριοτήτων καί ἡ ἀνάπτυξις τῆς κοινωνικότητος των. Παραλλήλως ἡ ἡλικία αὐτή εἶναι ἡ πλέον κατάλληλος διά προσαρμοστικήν μυϊκήν ἐργασίαν καί διά δραστηριότητας, αἱ ὁποῖαι προάγουν τήν εὐλυγισίαν, τήν ἰσορροπίαν, τήν μυϊκήν αἴσθησιν καί τόν αὐτοματισμόν τῶν κινήσεων. Ἐπίσης σοβαρῶς πρέπει νά λῆφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀνάγκη τῆς συχνῆς διακοπῆς τῶν προσπαθειῶν καί τῆς μεσολαβήσεως συχνῶν μικρῶν ἀναπαύσεων.

Ε' καί ΣΤ' ΤΑΞΕΙΣ

Α) ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Παραμένει ὡς ἔχει πλήν τῆς παραγρ. 1: "Τακτικαί ἀσκήσεις (βηματισμός μέ κλίσεις καί μεταβολάς κ.λ.π.", δι' οὕς λόγους ἀναφέρονται εἰς τήν παραγρ. 3 τῆς αἰτιολογίας τῶν γενομένων μεταβολῶν.

Β' ΠΑΙΔΙΑΙ

Παραμένουν ὡς ἔχουν.

Γ' Ἀγωνιστική

Παραμένει ὡς ἔχει.

Δ' Κολύμβησις

Παραμένει ὡς ἔχει.

Ε' Ἑλληνικοί χοροί

Παραμένει ὡς ἔχει.

ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΓΕΝΙΚΑΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Παραγρ. 1.νά προστεθοῦν εἰς τήν ἀρχήν τῆς παραγράφου ταύτης τά ἑξῆς:

α) Κατά τήν ἡλικίαν ταύτην ὁ παῖς τά αὐτά χαρακτηριστικά γνωρίσματα ~~σωματικῆς ἐν γένει ψυχικῆς ἀνεπτύξεως ἔχουν τήν μέν προηγουμένην, τήν δέ εὐνοητοτέραν ὅμως σωματικήν καί ψυχικήν συνέπειαν~~, δι'ἀποδοτικήν ἐργασίαν, μυϊκήν προσαρμογήν, μεγαλυτέρας ἐπιδόσεις καί ἐκμάθησιν συνθετωτέρων δεξιοπαιδιῶν καί ἀγωνισμάτων.

β) Ἀπαλείφονται αἱ παραγρ. 4, 5 καί 6, διότι δέν ἀνταποκρίνονται εἰς τάς συγχρόνους παιδαγωγικάς καί μεθοδικάς ἀντιλήψεις. Ἐπίσης ἀπό τήν παρ. 12 νά ἀπαλειφθοῦν ἀπό τήν πρώτην σειράν γόνυ αἱ λέξεις "καί αἱ γυμναστικαί ἐπιδείξεις", διότι ἔχουν ἤδη καταργηθῆ δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως.

Αἰτιολόγησις τῶν γενομένων μεταβολῶν

1. Ἡ ἀλλαγή τοῦ τίτλου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι πρέπει νά ταυτισθῆ μέ ἐκείνην τοῦ νόμου περί Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὡς καί τοῦ Συντάγματος, εἰς τό ὁποῖον ὁ ὅρος "Σωματική Ἀγωγή" ἀντικατεστάθη μέ τόν ὅρον "Φυσική Ἀγωγή"

2. Ἡ ἀλλαγή τοῦ σκοποῦ θεωρεῖται χρήσιμος καί προσδίδει, παρά τήν συντόμευσιν καί τήν ἁπλοϊστευσιν τοῦ προτεινομένου σκοποῦ, μεγαλυτέραν δυνατότητα εἰς τόν διδάσκαλον, ἵνα χρησιμεύσῃ τήν προσωπικήν του ἐμπειρίαν καί διαμορφώσῃ τό μάθημα τοῦ ἀρτιώτερον.

3. Ἡ ἀπάλειψις τῶν ταπτικῶν ἀσκήσεων θεωρεῖται ἀπαραίτητος, διότι ἐνός μέν διότι διεθνῶς πλέον δέν χρησιμοποιοῦνται, ἀφ'ἑτέρου δέ διότι πολλάκις εἰς τό Ἑλληνικόν Δημοτικόν Σχολεῖον, γίνεται κατάχρησις αὐτῶν, μέ ἀποτέλεσμα , τό μάθημα νά ἀποβάλῃ τήν λειτουργικότητά του, τήν εὐχάριστον παρουσίασίν του καί κατά φυσικήν συνέπειαν , τόν ἀντικειμενικόν σκοπόν του.

4. Ἡ διεύρυνσις τῶν θεμάτων τῶν παιγνιδιῶν, τῆς ἀγωνιστικῆς , τῆς κολυμβήσεως καί τῆς ὑπαίθρου ζωῆς ἀποτελεῖ σοβαρόν βῆμα ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ προγράμματος καί παρέχει τήν δυνατότητα εἰς τόν διδάσκαλον νά ἀναζητήσῃ τά θέματα του εἰς τάς δραστηριότητας αὐτάς, νά καταστήσῃ τό μάθημα του λειτουργικώτερον καί τούς μαθητάς του ἱκανούς νά ἀγαπήσουν τήν κίνησιν, τήν ἄμιλλαν καί τήν ἀγωνιστικήν.

5. Ἡ ἐπέκτασις τῶν παρατηρήσεων, ἡ σκιαγράφησις τῶν ἐξελικτικῶν φάσεων καί ἡ παροχή μεθοδικῶν στοιχείων κρίνεται ἀπαραίτητος καί δίδει τήν δυνατότητα τῆς προσαρμογῆς τῆς ὕλης συμφώνως πρός τάς βασικάς ἀνάγκας καί τάς δυνατότητας τῶν διαφόρων φάσεων [illegible] ἡλικιακῆς ἐξελίξεως

6. Ἡ διατήρησις εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν λοιπῶν στοιχείων ὡς καὶ τῶν πινάκων τῶν ἡμερησίων γυμνάσεων κρίνεται σκόπιμος, δοθέντος ὅτι ἡ παροῦσα ἀλλαγὴ δέν εἶναι ριζική, ἡ δὲ διεξαγωγὴ ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν κρίνεται ἀπαραίτητος.

3) ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

1) Ἡ φυσικὴ ἀγωγὴ ἀπαιτεῖ τὴν ὁλόψυχον καὶ ἐνεργὸν συμμετοχὴν διδασκάλου καὶ μαθητῶν.

2) Εἶναι ἀνάγκη νὰ δημιουργῆται τὸ κατάλληλον ψυχολογικὸν κλῖμα, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ μετέχουν εἰς τὰς διαφόρους δραστηριότητας ὑπὸ ἐσωτερικὴν διάθεσιν καὶ παρόρμησιν καὶ ὄχι κατ' ἐπιταγήν.

3) Ἡ φυσικὴ ἀγωγὴ πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ἔντονον ψυχαγωγικὸν χαρακτῆρα, κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἀξιώματος τοῦ Γαληνοῦ :"....Ἄριστα κεῖται

10) Ὁσάκις οἱ ἀσκούμενοι μαθηταί ἐμφανίζουν συμπτώματα κοπώσεως – καί ὅταν ὁμάδη πρόκειται περί ἀθλοπαιδιῶν – ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά διακόψῃ τάς σχετικάς δραστηριότητας καί νά δώσῃ εἰς τους μαθητάς τήν εὐκαιρίαν νά ἀναλάβουν.

Τοῦτο ἰδιαιτέρως ἰσχύει διά τάς πειθαρχημένας κινήσεις, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν κόπωσιν μεγαλυτέραν ἀπό τάς ἐλευθέρας.

11) Δι'ἑκάστην ἡμερησίαν γύμνασιν ἐπιλέγονται ἐγκαίρως τά ἀπαραίτητα μέσα καί ὄργανα. Ὁ διδάσκαλος ἐκτός τῶν συνήθων γυμναστικῶν ὀργάνων δύναται νά ἐκμεταλλεύεται καί νά ἀξιοποιῇ διάφορα ἀντικείμενα, ὅπως ξύνδρα, πλίνθους, ἄμμο, φυσικά ἐμπόδια κ.τ.τ. Οὕτω τό μάθημα γίνεται περισσότερον διαφέρον.

12) Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νά λαμβάνῃ τά ἀπαραίτητα μέτρα ἀσφαλείας πρός ἀποφυγήν ἀτυχημάτων, νά ὑποβοηθῇ ὁ ἴδιος τά παιδιά ὅταν ἐκτελοῦν δυσκόλους καί ἐπικινδύνους ἀσκήσεις καί νά τά συνηθίζῃ εἰς τήν ἀλληλοβοήθειαν , τήν ἀλληλοπροστασίαν καί τήν ὑπευθυνότητα . Ἡ διοργάνωσις ὑπευθύνων ὁμάδων δι'ὡρισμένας εἰδικάς δραστηριότητας δύναται νά ἐξυπηρετήσῃ ἔριστα τόν σκοπόν τοῦτον.

13) Ὁ διδάσκων τήν σωματικήν ἀγωγήν ὀφείλει νά γνωρίζῃ , ὅτι αὕτη ἀποβλέπει κυρίως εἰς τήν σωματικήν ἄσκησιν, τήν τόνωσιν τῆς ὑγείας καί τῆς ψυχοσωματικῆς εὐρωστίας τῶν μαθητῶν καί ὄχι εἰς τήν ἐκδοσιν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ στοιχεῖον ξένον πρός πᾶσαν σοβαράν παιδευτικήν σκοπιμότητα.

14) Ἰδιαιτέραν σημασίαν πρέπει νά ἀποδώσωμεν εἰς τήν διδασκαλίαν τῶν ἐθνικῶν χωρῶν. Δι'αὐτῶν ἀσκεῖται τό σῶμα εἰς τήν ἁρμονίαν, τήν χάριν, τήν εὐρυθμίαν τῶν κινήσεων καί, τό σπουδαιότερον διατηρεῖται ἡ ἐθνική καλλιτεχνική παράδοσις, ἡ ὁποία εἶναι συνδεδεμένη μέ τό ἱστορικόν παρελθόν τοῦ ἔθνους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

82α Πρᾶξις συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 25ην Γ/βρίου 1976, ἡμέραν Σάββατον καί ὥραν 8.30π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα, Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν : 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Θεμ. Βαρδάκη, 3) Νικολ. Βλουτίδη, 4) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 5) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου, ἐνῶ ἀπουσίαζεν δεδικαιολογημένως ὁ Σύμβουλος Δημήτρ. Ἀνδριόπουλος.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως :"Γνωμάτευσις ἐπί Ἀλφαβηταρίων Ἑλληνοπαίδων Βορείου Ἀμερικῆς".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Οἱ ἐπί τοῦ θέματος Εἰσηγηταί Ν. Βλουτίδης καί Β. Κονιδιτσιώτης, θέτουν ὑπ'ὄψιν τοῦ Τμήματος τά κάτωθι:
1) Διά τοῦ ὑπ'ἀριθ. Φ. 811.9/525/62.117/28-6-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (Γεν. Δ/νσις Ὑπηρεσιῶν Ἐκπ/σεως Ἑλληνοπαίδων Ἐξωτερικοῦ, Ξένων καί Μειονοτικῶν Σχολῶν). διεβιβάσθησαν εἰς τό ΚΕΜΕ πρός ἔγκρισιν τά βιβλία "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά"τῆς Ἀθηνᾶς Χατζηεμμανουήλ καί "Μαθαίνω νά διαβάζω Ἑλληνικά" τοῦ Θεοφράστου Γέρου μετά τῶν σχετικῶν δειγμάτων διά τήν εἰκονογράφησιν τῶν βιβλίων τούτων.
2) Τήν ὑπ'ἀριθ. Φ. 811.9/236/16-3-76 Ἀπόφασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας διά τῆς ὁποίας ἀνετέθη ἡ συγγραφή τῶν ἐν λόγῳ βιβλίων εἰς τούς ἀνωτέρω συγγραφεῖς.
3) Τό ἐγκριθέν διά τῆς ὑπ' ἀριθ. Φ. 815.1/23830/2-3-76 Ἀποφάσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα Ἐκπ/σεως τῶν ἐν Ἀμερικῇ διαβιούντων Ἑλληνοπαίδων.
4) Κατά τήν παράγρ. 5 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 186/75 ἀνατίθεται εἰς τό ΚΕΜΕ ἡ σύνταξις ὁδηγιῶν καί προκηρύξεων διά τήν συγγραφήν βιβλίων πάσης φύσεως, διά τε τούς μαθητάς καί τό προσωπικόν, ὡς καί ἡ ἔγκρισις αὐτῶν,..." καί κατ'ἀκολουθίαν τά ἀνωτέρω βιβλία νομοτύπως διεβιβάσθησαν διά τήν παροχήν τῆς κατά Νόμον γνωματεύσεως καί ἐγκρίσεως.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ ἐκ τῶν εἰσηγητῶν Ν. Βλουτίδης, παρατηρεῖ

. / .

τά κάτωθι διά τό βιβλίον "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά" τῆς Ἀθηνᾶς Χατζηεμμανουήλ:

Τό βιβλίον τοῦτο εἶναι τό πρῶτο τῆς σειρᾶς "Μαθαίνω Ἑλληνικά", ἀφορᾷ μαθητάς 7-10 ἐτῶν, οἱ ὁποῖοι δέν ὁμιλοῦν τήν Ἑλληνικήν ἤ γνωρίζουν ὀλίγας μόνον Ἑλληνικάς λέξεις ἤ ὁμιλοῦν τήν Ἑλληνικήν γλῶσσαν χρησιμοποιοῦντες τάς γλωσσικάς δομάς (σύνταξις) τῆς Ἀγγλικῆς, στηρίζεται, δέ ἐπί τῶν κάτωθι ψυχολογικῶν ἀρχῶν καί παρατηρήσεων εἰδικῶν γλωσσολόγων:

1) Ὁ μαθητής μανθάνει ταχύτερον, ἀποτελεσματικώτερον καί κατά τρόπον φυσικόν μίαν γλῶσσαν, ὅταν χρησιμοποιῇ γλωσσικάς μορφάς καί μεθόδους αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τήν γλῶσσαν αὐτήν, παρά ὅταν μανθάνῃ γραμματικούς κανόνας.

2) Ἡ ἐκμάθησις μιᾶς γλώσσης στηρίζεται κυρίως εἰς τήν συνήθειαν τοῦ λόγου καί τῆς ἐκφράσεως.

3) Αἱ λέξεις καί αἱ προτάσεις πρέπει νά διδάσκωνται ἐντός ἐπιμελῶς προπαρασκευαζομένων ὑπό τοῦ διδασκάλου κειμένων σχετιζομένων πρός τά ἀντικείμενα, εἰκόνας ἤ ἐνεργείας.

4) Ἡ ἐπιτυχία εἰς τήν ἐκμάθησιν μιᾶς γλώσσης ἐξαρτᾶται εἰς μεγάλον βαθμόν ἀπό τήν συνεχῆ καί κατάλληλον προφορικήν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν.

5) Ὁ διδάσκων πρέπει νά γίνεται τό πρότυπον τοῦ προφορικοῦ λόγου καί τό ὑπόδειγμα εἰς τήν φυσικήν ἐλευθέραν ἄρθρωσιν καί προφοράν τῶν λέξεων.

Τό βιβλίον "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά" περιλαμβάνει:

α) Τό βιβλίον τῆς διδασκαλίσσης

β) Τό βιβλίον τοῦ μαθητοῦ

γ) Πίνακας εἰκόνων σχετιζομένας μέ τάς ἑνότητας ἑκάστου μαθήματος

(α) <u>Τό βιβλίον τῆς διδασκαλίσσης</u>

Εἶναι ἀποκλειστικόν βοήθημα διά τήν δ/σαν ἡ ὁποία διδάσκει μαθητάς οἵτινες ἔχουν παντελῆ ἄγνοιαν ἤ λίαν πλημμελῆ γνῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἑκάστη διδακτική ἑνότης ἀναπτύσσεται πέριξ ἑνός ἁπλοῦ διαλόγου εἰλημμένου ἀπό τόν κύκλον τῶν ἐμπειριῶν καί διαφερόντων τῶν μαθητῶν διαδοχικῆς, ἀκολουθεῖ ἕνα καθωρισμένον σχέδιον τό ὁποῖον περιλαμβάνει ἁπλᾶς βασικάς προτάσεις, εὐχρήστους ἐκφράσεις, καταλλήλους ἐρωτήσεις, ἁπλοῦς ἰδιωματισμούς καί εὔχρηστον λεξιλόγιον, αἱ δέ προτάσεις λαμβάνουν εἰκονογραφημένην μορφήν εἰς τό βιβλίον τοῦ διδασκάλου καί τοῦ μαθητοῦ. Αἱ μεθοδικαί ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν ἑκάστην διδακτικήν ἑνότητα ὡς καί αἱ προφορικαί ἀσκήσεις εἶναι λεπτομερεῖς, σαφεῖς, ἀκριβεῖς καί ἰδιαιτέρως ἐπιμελη-

μέναι. Εἰς τό τέλος ἑκάστης ἑνότητος παρατίθενται εἰδικαί ὑποδείξεις ἤ συστάσεις πρός τόν διδάσκοντα, ἁπλοῖ στίχοι καί ποιηματάκια εὔκολα πρός ἀπομνημόνευσιν, λεξιλόγιον(συγκεντρωτικό ἐπίσης ὑπάρχει εἰς τό τέλος τοῦ βιβλίου), ἐπιμελῶς προπαρασκευασμέναι προφορικαί ἀσκήσεις διαφόρων τύπων, κατά διαστήματα δέ μαθητικαί ἐνασχολήσεις, ὅπως δραματοποίησιν διαλόγων πρός ἄσκησιν τῶν μαθητῶν κλπ.

β) Τό βιβλίον τοῦ μαθητοῦ

Τοῦτο, περιλαμβάνει μόνον εἰκόνας διατεταγμένας μέ τήν ἰδίαν σειράν, ὅπως καί εἰς τό βιβλίον τῆς διδασκαλίσεως, ὑπό μορφήν σκίτσων ἀποτελοῦσαι ὑποδείξεις μόνον διά τόν καλλιτέχνην.

(γ) Πίνακες εἰκόνων

Εἰς ἑκάστην διδακτικήν ἑνότητα ἀνταποκρίνεται εἷς πίναξ μεθ' ὅλων τῶν ἐπί μέρους εἰκόνων τῶν ἀναφερομένων εἰς αὐτήν, ὁ ὁποῖος δύναται νά χρησιμοποιηθῇ ὡς ἐποπτικόν μέσον διδασκαλίας.

Ἔχοντες ὑπ'ὄψιν τά ἀνωτέρω, εἰσηγοῦμαι, ὅπως τό Τμῆμα γνωμοδοτήσῃ ὑπέρ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ βιβλίου "Μαθαίνω νά μιλῶ ἑλληνικά" τῆς κ. Ἀθηνᾶς Χατζηεμμανουήλ, κρινομένου ὡς καταλλήλου νά εἰσαχθῇ εἰς τά Ἑλληνικά σχολεῖα τῆς Ἀμερικῆς διά τήν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐν αὐτῇ διαβιούντων Ἑλληνοπαίδων.

Ὁ ἕτερος τῶν εἰσηγητῶν Β. Κονιδιτσιώτης παρατηρεῖ τά ἑξῆς διά τό βιβλίον " Μαθαίνω νά διαβάζω Ἑλληνικά" τοῦ Θεοφράστου Γέρου.

Τό ὑπό κρίσιν βιβλίον προϋποθέτει τήν χρησιμοποίησιν ὑπό τοῦ διδασκάλου τοῦ βιβλίου "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά" τῆς Ἀθηνᾶς Χατζηεμμανουήλ διά τοῦ ὁποίου διδάσκεται ἡ προφορική γλωσσική διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τέκνα ὁμογενῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Περιέχει 59 ἑνότητας τῶν δύο σελίδων ἑκάστη μέ κείμενον, ἐρωτήσεις, ἀναγνωστικάς ἀσκήσεις, ἀσκήσεις γραφῆς καί διδακτικάς ὁδηγίας.

Περιέχει 5 εἰκονογραφημένα δισέλιδα.

Προσφέρει εἰς δέκα ἑπτά (17) μαθήματα τά γράμματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀλφαβήτου, τούς συνδυασμούς αὐτῶν καί τάς διφθόγγους. Χάριν συγκρίσεως ἀναφέρομεν ὅτι τό ἐν χρήσει Ἀλφαβητάριον τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως διαθέτει διά τόν αὐτόν σκοπόν ἑβδομήκοντα ἕν (71) μαθήματα, τεσσαράκοντα ἕν (41) διά τά γράμματα καί τριάκοντα (30) διά τούς συνδυασμούς αὐτῶν καί τάς διφθόγγους.

./.

Ὑπό παιδαγωγικήν ἔποψιν τό ὑπό κρίσιν βιβλίον περιλαμβάνει ὑπ'ὄψιν του τήν Ἀμερικανικήν πραγματικότητα καί ζωήν παρουσιάζει ἑνότητα δράσεως διά «οἰκογενείας Βασιλείου», ἐπιχειρεῖ ἐπιτυχεῖς συσχετίσεις Ἑλληνικῶν καί Ἀμερικανικῶν λέξεων (ἀεροπλάνον) καί εἶναι δυνατόν νά χαρακτηρισθῇ ὡς εὐχάριστον καί παιδαγωγοῦν ἀνάγνωσμα.

Ὑπό διδακτικήν, ὅμως, ἔποψιν παρουσιάζει πυκνότητα προσφορᾶς, ἡ ὁποία θά δυσχεράνῃ ὁπωσδήποτε τήν ἀπρόσκοπτον πρόοδον τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως καί τῆς γραφῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, παρά τό ὅτι οἱ μαθηταί πιθανόν νά γνωρίζουν ἤδη τήν ἀνάγνωσιν καί γραφήν τῆς ἀγγλικῆς, τήν ὁποίαν καί χρησιμοποιοῦν ὡς πρώτην καί κυρίαν γλῶσσαν εἰς ἱκανοποιητικήν ἔκτασιν.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι εἰς τό πρῶτον μάθημα προσφέρεται ὡς ἑνότης ἀναγνώσεως καί γραφῆς κείμενον περιέχον ὡς διδακτέα ἄγνωστα στοιχεῖα τά :α,ε,ν,πλ. ἐνῶ εἰς τό παρ'ἡμῖν ἐν χρήσει Ἀλφαβητάριον παρέχεται εἰς ἕκαστον μάθημα ἓν μόνον ἄγνωστον γράμμα, σύμπλεγμα ἤ δίφθογγος καί καταβάλλεται προσπάθεια διευκολύνσεως τῆς γραφῆς διά τῆς παροχῆς τῶν γραμμάτων κατά προοδευτικήν σειράν δυσκολίας γραφῆς: γράμματα ἀπαιτοῦντα μίαν κίνησιν γραφῆς, δύο κινήσεις γραφῆς, τρεῖς κινήσεις γραφῆς.

Εἰς τό δεύτερον μάθημα προσφέρονται ὡς ἄγνωστα στοιχεῖα ἀναγνώσεως καί γραφῆς τά /ο,μ,ρ,Μ. Εἰς τό τρίτον μάθημα προσφέρονται τά: η,ι,υ,κ,λ καί οἱ συνδυασμοί ρι,ρα,κα,με,να. Μέ τήν ἰδίαν περίπου πυκνότητα προσφέρονται καί τά ἄλλα γράμματα, συμπλέγματα γραμμάτων καί δίφθογγοι εἰς δέκα ἑπτά (17) συνολικῶς μαθήματα ἔναντι ἑβδομήκοντα ἑνός (71) τοῦ παρ'ἡμῖν ἐν χρήσει Ἀλφαβητ/ρίου.

Διά ταῦτα

ὁ κ. εἰσηγητής

π ρ ο τ ε ί ν ε ι

ὅπως τό ὑπό κρίσιν Ἀλφαβητάριον ἀναθεωρηθῇ καί ἀναπτυχθῇ εἰς περισσοτέρας ἑνότητας διδασκαλίας, ὥστε νά μή δημιουργῆ προβλήματα εἰς τόν μαθητήν ἡ ταυτόχρονος διδασκαλία πολλῶν γραμμάτων, συνδυασμῶν καί διφθόγγων.

Ἐφ'ὅσον αἱ ἀνάγκαι τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων τῶν ὁμογενῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς ἀπαιτοῦν ἄμεσον χρησιμοποίησιν ἑνός εἰδικοῦ Ἀλφαβηταρίου, θά ἦτο δυνατόν νά χρησιμοποιηθῇ τό ὑπό κρίσιν κατ'οἰκονομίαν καί δοκιμαστικῶς εἰς μαθητάς Γ'ἤ Δ' τάξεων κατεχόντων εἰς ἱκανοποιητικόν βαθμόν τήν ἀνάγνωσιν καί γραφήν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καί ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ διδάσκαλος θά διαθέτῃ δι'ἕκαστον μάθημα ὥρας διδασκαλίας τόσας, ὅσαι εἶ-

./.

ναι ἀπαραίτητοι διά τήν ἀρτίαν ἐμπέδωσιν τῆς ἐκμαθήσεως τῶν διδακτέων στοιχείων.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν 1) τό ὑπ'ἀριθμ. Φ. 811.9/525/62.119/28-6-1976 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, 2) Τήν ὑπ'ἀριθ. Φ. 811.9/236/16-3-76 ἀπόφασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας δι' ἧς ἀνετέθη ἡ συγγραφή τῶν ἐν λόγῳ βιβλίων εἰς τούς ἀνωτέρω συγγραφεῖς, 3) Τό ἐγκριθέν ὑπό τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Ἀναλυτικόν πρόγραμμα ἐκπ/σεως τῶν ἑλληνοπαίδων τῆς Ἀμερικῆς 4) Τήν παράγρ. 5 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 186/75 "περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ" 5) τάς παρατηρήσεις τῶν εἰσηγητῶν ὡς καί τήν μετ' αὐτῶν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος διεξαχθεῖσαν συζήτησιν.

Ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

1) Γνωμοδοτεῖ ὅπως ἐγκριθῇ τό βιβλίον "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά" τῆς κ. Ἀθηνᾶς Χατζηεμμανουήλ διά τήν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ διαβιούντων Ἑλληνοπαίδων, διά τούς ἀναφερομένους ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ λόγους καί διότι τό βιβλίον τοῦτο α) στηρίζεται εἰς ἀναμφισβητήτου κύρους ἐπιστημονικά δεδομένα, β) ἡ συγγραφεύς διέγνωσε καί ἐφήρμοσεν ἐν τῇ πράξει τήν ἀλήθειαν ὅτι τά παιδιά ἤμποροῦν νά ἐκμάθουν ὀρθῶς τήν γλῶσσαν μέ φράσεις εἰλημμένας ἀπό τόν ζωντανόν λόγον καί αἱ ὁποῖαι ἐπιπροσθέτως ἔχουν ἄμεσον βιωματικήν ἀξίαν, γ) ἡ συγγραφεύς κατώρθωσεν νά ἐποπτικοποιήσῃ εἰς μεγάλην ἔκτασιν τό γλωσσικόν ὑλικόν, τό ὁποῖον χρησιμοποιεῖ καί οὕτω νά τό καταστήσῃ ὄχι μόνον προσιτόν ἀλλά καί ἐπαγωγόν, 4) Θά ἦτο εὐτύχημα ἐάν καί εἰς τήν Ἑλλάδα ὑπῆρχαν συγγραφεῖς ἀλφαβηταρίων, ἐμπνευσμένοι ἀπό τόσον συγχρονισμένας παιδαγωγικάς καί διδακτικάς ἀντιλήψεις.

2) Γνωμοδοτεῖ ὅπως μή ἐγκριθῇ τό βιβλίον "Μαθαίνω νά διαβάζω Ἑλληνικά" τοῦ κ. Θεοφράστου Γέρου διά τούς κάτωθι λόγους:

(α) Οὐδείς μεθοδικός συντονισμός ὑπάρχει μεταξύ τοῦ βιβλίου τούτου καί τοῦ βιβλίου "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά" ἐνῷ εἶναι γνωστόν ὅτι διά τήν ἐκμάθησιν μιᾶς ξένης γλώσσης αἱ ἐνέργειαι τοῦ προφορικοῦ καί γραπτοῦ λόγου πρέπει νά συντονίζωνται.

(β) Ὁ συγγραφεύς προσφέρει τό σύνολον τῶν γραμμάτων, διφθόγγων καί συνδυασμῶν τῶν συμφώνων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς δέκα ἑπτά (17) μόνον διδακτικάς ἑνότητας ἔναντι ἑβδομήκοντα μιᾶς (71) τοῦ χρησιμοποιουμένου ἐν Ἑλλάδι Ἀλφαβηταρίου τῆς Α΄ τάξεως. Ὁ ἰδιαιτέρως ἐντατικός ρυθμός τῆς διδασκαλίας τῶν πρώτων στοιχείων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καί αἱ ὑπερβολικαί ἀπαιτήσεις ἑκάστης ἑνότητος, θά δημιουργήσουν ὁπωσδήποτε ἀνυπερβλήτους δυσχερείας εἰς τούς μικρούς μαθητάς, οἱ ὁποῖοι οὐδόλως ἤ πλημμελῶς ὁμιλοῦν τήν Ἑλληνικήν γλῶσσαν, παρά τό γεγονός τῆς ὁμοιομόρφου γραφῆς ἤ προφορᾶς ὡρισμέ-

./.

νων γραμμάτων ἢ συνδυασμῶν γραμμάτων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

(γ) Παρουσιάζονται γλωσσικαὶ ἀκρότητες, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐναρμονίζονται μὲ τὴν καθιερωθεῖσαν δημοτικὴν γλῶσσαν π.χ. εὐτύς (εἰς τὸ κείμενον τῆς σελ. 36), ἀπομνημονέψουν, ἐπαναληφτεῖ, διδαχτοῦν κ. ἄ.

δ) Παρέχονται σύντομοι, κενιχραὶ καὶ ἀνεπαρκεῖς διδακτικαὶ ὁδηγίαι, αἵτινες ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὴν προέκτασιν τῆς ὕλης καὶ ὄχι εἰς συγκεκριμένας διδακτικὰς ἐνεργείας αἵτινες κρίνονται ἀπολύτως ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ διδακτικοῦ ἔργου τῶν νεωτέρων κυρίως διδασκάλων, οἵτινες φυσικὸν εἶναι νὰ στεροῦνται ἱκανῆς διδακτικῆς πείρας.

(ε) Δὲν παρέχονται πλήρη γλωσσικὰ πρότυπα ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν πεντήκοντα ἐννέα (59) συνολικῶς ἑνοτήτων αἱ εἴκοσι πέντε (25) περιέχουν ἀποκλειστικῶς ἔμμετρον κείμενον, τὸ ὁποῖον ποιητικῇ ἀδείᾳ δὲν παρέχει πάντοτε πλήρεις προτάσεις καὶ σαφήνειαν ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν πεζὸν λόγον.

Λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Π. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Γ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πρᾶξις 83

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 27ην Σεπτεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 8.30 π.μ., ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως(Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου , 3)Θεμ. Βαρδάκη , 4) Νικ. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κ. Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα 'Ημερησίας Διατάξεως:"Ἀναμόρφωσις Ὡρολογίου Προγράμματος Μαθημάτων τοῦ 6/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου". Εἰσηγητής ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης .

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κατόπιν ὁ κ. Πρόεδρος εἰσηγούμενος τό θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως λέγει ἐν περιλήψει τά ἀκόλουθα: "Εἶναι κοινή διαπίστωσις: α) Ὅτι τό Ἑβδομαδιαῖον Πρόγραμμα μαθημάτων τοῦ 6/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου εἶναι πολύ βεβαρυμένον τόσον εἰς τάς ἀνωτέρας τάξεις (33 ὧραι ἑβδομαδιαίως) ὅσον καί εἰς τάς μέσας (32 ὧραι ἑβδομαδιαίως). β) Ὁ ἐκ τῆς πολυώρου ἐργασίας τῶν μαθητῶν ἐπερχόμενος κάματος ἐμποδίζει τήν ἐμπέδωσιν τῶν παρεχομένων γνώσεων καί ἐπιφέρει σύγχυσιν πνευματικήν ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν συνωστιζομένων γνωστικῶν στοιχείων γ) Οἱ μαθηταί τῶν μεγάλων ἰδίᾳ ἀστικῶν κέντρων, πλήν τῆς ἐπίπονου καί πολυώρου σχολικῆς ἐργασίας , ἐπιβαρύνονται καί μέ ἄλλας ἀσχολίας ὅπως εἶναι αἱ κατ'οἶκον ἐργασίαι, αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς αὐτούς ὑπό τῆς οἰκογενείας πρόσθετοι ἐναλλασσόμεναι σχολήσεις, ὅπως ἡ ἐκμάθησις ξένων γλωσσῶν , μουσικῆς κ.τ.λ. δ) Ἡ πληθώρα τῆς ὕλης ἐμποδίζει πολλάκις τόν μαθητήν νά ἐπισημάνῃ καί νά ἀφομοιώσῃ τό οὐσιῶδες, πρᾶγμα πού δημιουργεῖ εἰς τό πνεῦμα του χάος καί ἀσυναρτησίαν περί τήν ἀξιολόγησιν τῶν γνωστικῶν στοιχείων, ε) Ἡ καθιέρωσις τῆς 9/ετοῦς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως διά τοῦ Ν. 309/1976 ἐπιτρέπει πλείστας ἀνακατατάξεις καί μεταβολάς τῆς διδακτέας ὕλης καί: στ) Ἡ περατωθεῖσα ὑπό τοῦ Τμήματος Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ ΚΕΜΕ ἀναμόρφωσις καί μείωσις τῆς διδασκομένης ὕλης ἐπιτρέπει καί τήν ἀντίστοιχον μείωσιν τῶν ὡρῶν διδασκαλίας κατά τάξιν.

Τά δεδομένα ταῦτα δικαιολογοῦν ἀπολύτως τήν καθ'ἑβδομάδα μείωσιν καί τῶν ὡρῶν διδασκαλίας τοῦ διδασκάλου καί τῶν ὡρῶν ἐργασίας τῶν μαθητῶν ἀναλόγως τοῦ τύπου τοῦ Σχολείου εἰς τό ὁποῖον φοιτοῦν καί τοῦ διδασκομένου μαθήματος.". . / .

Τό Τμῆμα, μετά διεξοδικήν συζήτησιν , λαβόν ὑπ'ὄψιν : 1) Τά ἐκτεθέντα ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ , 2) τήν γενομένην εὐρεῖαν ἀναμόρφωσιν τοῦ 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος διά τῆς ὁποίας ἡ ἱκανή ὕλη τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου ἀπαλείφεται, ἁπλουστεύεται ἤ καί μετακινεῖται εἰς τό Γυμνάσιον.

3) Τήν καθιερωθεῖσαν ὑπό τοῦ Ν. 309/1976 νέαν διάρθρωσιν τῆς Γενικῆς Παιδείας, καθ'ἥν ἡ ὑποχρεωτική φοίτησις, καθισταμένη ἐννεατής, παρατείνεται κατά τρία ἀκόμη ἔτη καθ' ὅτι κατά συνέπειαν, ἡ διδασκομένη εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον ὕλη θά ἐμπλουτισθῇ εἰς ἔκτασιν καί θά ἐπανεξετασθῇ εἰς βάθος εἰς τό Γυμνάσιον.

4) Ὅτι αἱ γενόμεναι ὑπό τοῦ ΚΕΜΕ μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην τοῦ Δημοτ. Σχολείου ἐπιτρέπουν τήν μερικήν ἀποσυμφόρησιν τοῦ Προγράμματος τό ὁποῖον εἰς μερικά μαθήματα ἐμφανίζει ὑπέρμετρον αὔξησιν ὡρῶν διδασκαλίας.

5) Ὅτι οἱ μαθηταί τῶν ἀστικῶν ἰδίᾳ κέντρων εἶναι βεβαρημένοι καί μέ προσθέτους ἐνασχολήσεις (ἐργασίαι κατ'οἶκον, ξέναι γλῶσσαι, μουσική κ.τ.λ.).

καί 6) Ὅτι ὁ ἐκ τῆς ὑπερμέτρου γενικῶς ἀπασχολήσεως αὐτῶν προκύπτων σωματικός καί πνευματικός κάματος ἐξουθενώνει τούς μαθητάς, προκαλεῖ χαλάρωσιν τῆς προσοχῆς των, ἀπαμβλύνει τό διαφέρον των καί καθιστᾶ ἐπισφαλῆ τήν ἐμπέδωσιν τῶν παρεχομένων γνώσεων.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν

κατά πλειοψηφίαν ἀποφαίνεται

Ὅπως αἱ ὧραι ἑβδομαδιαίως διδασκαλίας τοῦ 6/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου καί αἱ κατά τάξιν καί μάθημα ὡριαῖαι μεταβολαί ὁρισθοῦν ὡς ἀκολούθως:

α) Ὧραι διδ/λίας ἑβδομαδιαίως κατά τάξιν:

Τάξις Α' ὧραι 24
" Β' " 24
" Γ' " 27
" Δ' 27
" Ε' 29
" ΣΤ' 29

β) Μειώσεις ἤ αὐξήσεις ὡρῶν διδ/λίας κατά τάξιν καί μάθημα

Θρησκευτικά Α', Β', Ε'καί Στ' μείωσις ἀνά μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως.

Ἑλληνική Γλῶσσα Γ', Δ',Ε'καί ΣΤ μείωσις ἀνά μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως.

Σπουδή Περιβάλλοντος,Α' αὔξησις κατά μίαν ὥραν, Β'μείωσις κατά μίαν ὥραν.

Φυσικά καί Χημεία: Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ μείωσις κατά μίαν ὥραν.
Γεωγραφία: Γ΄καί Δ΄μείωσις κατά μίαν ὥραν.
Ἀγωγή τοῦ Πολίτου: Ε΄προσθήκη μία ὥρα ἑβδομαδιαίως.

Ἀριθμητική - Γεωμετρία, Γ΄, Δ΄, Ε΄, Στ΄μείωσις κατά μίαν ὥραν.
Τεχνικά: Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄μείωσις κατά μίαν ὥραν.

Μουσική Α΄καί Β΄αὔξησις κατά 1/2 ὥρας ἑβδομαδιαίως.
Φυσική Ἀγωγή, Α΄καί Β΄αὔξησις κατά 1/2 ὥρας ἑβδομαδιαίως.
Διά τάς τάξεις Δ΄, Ε΄καί Στ΄καθιεροῦται καθ'ἑβδομάδα ἓν ἀπογευματινόν δίωρον δι'ἐλευθέρας μορφωτικάς ἐνασχολήσεις καί διά τόν ἀθλητισμόν.

Ὁ σύμβουλος Β΄κ. Κ. Πασσᾶκος, διαφωνῶν μερικῶς, ἰσχυρίζεται, ὅτι αἱ ὧραι διδασκαλίας δέν πρέπει νά εἶναι ὀλιγώτεραι τῶν 5 ὡρῶν ἡμερησίως διά τάς ἀνωτέρας τάξεις καί ὅτι δέν εἶναι σκόπιμος ἡ μείωσις τῶν ὡρῶν διδασκαλίας τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τάς Α΄ καί Β΄ τάξεις διά τούς ἀκολούθως ἀναφερομένους λόγους:
1) Ἐάν ληφθοῦν ὑπ'ὄψιν αἱ ὑφισταμέναι συνθῆκαι παρ'ἡμῖν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τόσον εἰς τήν ὕπαιθρον - μή ἐκπαιδευμένοι γονεῖς, ἀγροτικαί ἐργασίαι-ὅσον καί εἰς τά μεγάλα ἀστικά κέντρα-περιορισμόςτῶν παιδιῶν εἰς τά περιωρισμένου χώρου διαμερίσματατῶν πολυκατοικιῶν κ.ἄ.-θά πρέπει νά ὁδηγηθῶμεν εἰς τόν συμπερασμόν ὅτι εἶναι ἐποικοδομητικόν νά παραμένῃ τό παιδί ὑπό τήν ἐπίδρασιν τοῦ Σχολείου ὅι'ὅσον τό δυνατόν περισσότερον χρόνον. Εἶναι ἐξ ἄλλου γνωστόν ὅτι εἰς τάς προηγμένας χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ οἱ μαθηταί διδάσκονται ἀλλά καί ἐργάζονται δημιουργικῶς καί κατά τάς πρωϊνάς καί ἀπογευματινάς ὥρας ἐπί πολύ περισσότερον χρόνον ἐν συγκρίσει πρός τήν ἰδικήν μας ἐκπαιδευτικήν πραγματικότητα. Πρέπει νά προστεθῇ καί τό γεγονός ὅτι ἡ ὑποχρεωτική ἐκπαίδευσις παραμένει εἰσέτι ἑξαετής, ὅση καί ἡ ἔκτασις τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἡ δέ ἐπέκτασίς της θά συντελεσθῇ κατά τά προσεχῆ ἔτη. Καί εἶναι μέν ἀληθές ὅτι αἱ συνθῆκαι ἐκπαιδεύσεως δι'ἐργασίαν τοῦ μαθητοῦ εἰς τό Σχολεῖον εἰς ὅσον τό δυνατόν περισσότερον χρόνον δέν εἶναι εὐνοϊκαί, τοὐλάχιστον εἰς ὅλας τάς περιπτώσεις, πάντως ἐξ ὅσων ἤδη ἐξετέθησαν καί δι'ἄλλους πιθανούς λόγους, σκέψεις περί δραστικῆς μειώσεως τῶν ὡρῶν διδασκαλίας καί ἐργασίας εἰς τό Σχολεῖον δέν εἶναι δυνατόν νά ἐνθαρρυνθοῦν χωρίς νά προκύψῃ σοβαρά ζημία εἰς βάρος τῆς ἱκανοποιητικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν. Πρός τοῦτο ὑποστηρίζομεν ὅτι αἱ μέν μικραί τάξεις Α΄ καί Β΄πρέπει, ὡς καί μέχρι τοῦδε, νά διδάσκωνται τέσ-

σερας διδακτικάς ὥρας ἡμερησίως αἱ δέ ἀνώτεραι Ε΄ καί ΣΤ΄ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νά ἔχουν ὀλιγωτέρας τῶν πέντε διδακτικῶν ὡρῶν ἡμερησίως καί τέλος εἰς τάς μεσαίας τάξεις Γ΄ καί Δ΄ νά ἀναλογοῦν τούλάχιστονεἴκοσιν ἑπτά ὧραι ἑβδομαδιαίως.

Πνευματική κόπωσις δέν εἶναι δυνατόν νά προέλθη ἐκ τοῦ ὡς ἄνω χρονικοῦ καθορισμοῦ τοῦ 'Ωρολογίου Προγράμματος οὔτε διά τούς μαθητάς οὔτε διά τούς διδάσκοντας ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι οἱ τελευταῖοι διά τήν σύνταξιν τοῦ Προγράμματος θά λάβουν ὑπ'ὄψιν τά δεδομένα ἐκ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ μανθάνειν καί προπάντων θά χρησιμοποιοῦν μεθόδους ὠφούσας πρός αὐτενέργειαν καί δημιουργικήν ἐργασίαν τούς μαθητάς.

2)Θά ἦτο δυνατόν αἱ 3 ὧραι διδασκαλίας τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τάς τάξεις Ε΄καί ΣΤ΄ νά μειωθοῦν εἰς δύο ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅμως ὅτι ἡ ἐμηνεία τῶν κατά τάς Κυριακάς ἀναγιγνωσκομένων Εὐαγγελικῶν Περικοπῶν θά γίνεται κατά Σάββατον καί εἰς χρόνον ἐκτός τοῦ ὡς ἄνω διώρου, τόν ὁποῖον θά ἐξευρίσκει καταλλήλως ὁ Διδάσκαλος.

3) Δέν συμφωνῶ μέ τήν μείωσιν τῶν ὡρῶν διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τάς Α΄καί Β΄τάξεις ἐκ δύο διδακτικῶν εἰς μίαν καί μέ προσθήκην τῆς ὥρας ταύτης εἰς τό μάθημα τῆς Σπουδῆς τοῦ Περιβάλλοντος, διωγκούμενον ἤδη εἰς 5 διδακτικάς ὥρας. Εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντικόν τό παιδί ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων νά ὁδηγηθῆ διά καταλλήλων βιώσεων πρός τόν Θεόν, ἐπί τῶν πρώτων δέ τούτων ἀποφασιστικῆς σημασίας ἐμπειριῶν θά θεμελιωθῆ ἐπί τό ἀσφαλέστερον ἡ περαιτέρω θρησκευτική ἀγωγή του. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ὡρισμένον χρόνον ἀποκλειστικῶς ἀφιερούμενον εἰς τόν σκοπόν αὐτόν καί ἡ μία μόνον ὥρα ἑβδομαδιαίως ὄχι μόνον εἶναι καθ'ἑαυτήν ἀνεπαρκής ἀλλά εἶναι πολύ πιθανόν καί αὐτή ἐνίοτε νά ἐξουδετεροῦται ἐξ αἰτίας τῆς συμπτώσεως ἤ παρεμβολῆς ἡμερῶν ἀργίας καί τά παρόμοια. 'Ο παραδοσιακός θρησκευτικός χαρακτήρ τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας, πρέπει σαφῶς καί ἀποφασιστικῶς νά συναντᾶ ἐξ ἀρχῆς μέ τήν εἴσοδον τοῦ παιδιοῦ εἰς τό σχολεῖον παρομοίαν ἀτμόσφαιραν, ὥστε ἡ θρησκευτική καλλιέργεια τοῦ παιδιοῦ νά συνεχίζεται ἀπροσκόπτως. Δέν πρέπει ἐξ ἄλλου νά παρωραθῆ τό γεγονός ὅτι εἰς ὡρισμένον ἀριθμόν οἰκογενειῶν ἔχει εἰσέλθει ὁ συρμός τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας ἄν μή ἀρνητικῆς στάσεως ἔναντι τῆς θρησκείας μέ συνέπειαν τήν παραμέλησιν τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων ἐκ μέρους τῶν γονέων. Κατ' ἀκολουθίαν τό σχολεῖον ἐγκαίρως καί ἀποτελεσματικῶς ὀφείλει νά ἀναπληρώση τήν τυχόν ὑπάρχουσαν σοβαρήν αὐτήν ἔλλειψιν.

Συνεπείᾳ τῶν ἀνωτέρων τό 'Εβδομαδιαῖον 'Ωρολόγιον Πρόγραμμα Μαθημάτων τοῦ 6/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου διαμορφοῦται ὡς κατωτέρω:

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
6/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

α/α	Μαθήματα	Ὧραι διδασκαλίας					
		Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ
1.	Θρησκευτικά	1	1	2	2	2	2
2.	Ἑλληνική γλῶσσα	9	9	9	9	8	8
3.	Ἱστορία	-	-	2	2	2	2
4.	Σπουδή τοῦ περιβάλλοντος	5	5	-	-	-	-
5.	Φυσικά καί Χημεία μετά στοιχείων Ὑγιεινῆς	-	-	2	2	3	3
6.	Γεωγραφία	-	-	2	2	2	2
7.	Ἀριθμητική καί Γεωμετρία	3	3	3	3	4	4
8.	Ἀγωγή τοῦ Πολίτου	-	-	-	-	1	1
9.	Τεχνικά	2	2	3	3	3	3
10.	Μουσική	2	2	2	2	2	2
11.	Γυμναστική	2	2	2	2	2	2
12.	Ἐλεύθεραι μορφωτικαί ἐνασχολήσεις καί ἀθλητισμός τάξεις Δ-Ε' καί ΣΤ' 1 ἀπόγευμα ἑβδομαδιαίως.						
Ὧραι διδ/λίας ἑβδομαδιαίως		24	24	27	27	29	29

Αἰτιολογία μεταβολῶν: 1) Ἡ γενομένη εὐρεῖα ἀναμόρφωσις τοῦ ἀναλυτικοῦ Προγράμματος διά τῆς ὁποίας ἱκανή ὕλη τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἀπαλείφεται, ἁπλουστεύεται, ἐκσυγχρονίζεται ἤ καί μετακινεῖται εἰς τό Γυμνάσιον.

2) Ἡ καθιερωθεῖσα ὑπό τοῦ Ν.309/1976 νέα διάρθρωσις τῆς Γενικῆς Παιδείας, καθ'ἣν ἡ ὑποχρεωτική φοίτησις, καθιεταμένη 9/ετής παρατείνεται κατά τρία ἀκόμη ἔτη καί ὁ συνεπείᾳ ταύτης ἐμπλουτισμός τῆς διδακτέας ὕλης εἰς ἔκτασιν καί ἡ εἰς βάθος ἐπανεξέτασις τῆς τό Γυμνάσιον.

3) Αἱ γενόμεναι ὑπό τοῦ Τμήματος Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ ΚΕΜΕ μεταβολαί εἰς τήν διδακτέαν ὕλην τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπιτρέπουν τήν μερικήν ἀποσυμφόρησιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, τό ὁποῖον εἰς μερικά μαθήματα ἐμφανίζει ὑπέρμετρον αὔξησιν ὡρῶν διδασκαλίας.

4) Τό γεγονός ὅτι οἱ μαθηταί τῶν ἀστικῶν ἰδίᾳ κέντρων εἶναι βεβαρημένοι ἐκτός τῶν σχολικῶν τῶν καθηκόντων, καί μέ προσθέτους ἐνασχολήσεις (ἐργασίαι κατ'οἶκον, ξέναι γλῶσσαι, μουσική κ.τ.λ.) καί 5) Ὁ ἐκ τῆς ὑπερμέτρου, γενικῶς, ἀπασχολήσεως αὐτῶν σωματικός καί πνευματικός κάματος, ἐξουθενώνει τούς μαθητάς, προκαλεῖ χαλάρωσιν τῆς προσοχῆς των, ἀπαμβλύνει τό διαφέρον των καί καθιστᾶ ἐπισφαλῆ τήν ἐμπέδωσιν τῶν παρεχομένων γνώσεων.

Μεθ' ἃ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματέυς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓ. ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

84η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 28-9-1976 ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορ/σεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν : 1) Σπ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου , 3) Θεμιστ. Βαρδάκη, 4) Νικολ. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφ. Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

Τό Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Μουσικῆς εἰς τό Δημοτικόν σχολεῖον".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος τοῦ τμήματος εἰσηγεῖται ὡς ἀκολούθως τάς ὑπ'αὐτοῦ προτεινομένας μεταβολάς εἰς τό ἐν ἰσχύι Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τῆς Μουσικῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

./.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Α) ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός τῆς διδασκαλίας τῆς Μουσικῆς εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον εἶναι ἡ ἀγάπησις καί ἀνάπτυξις τῆς ἐμφύτου ροπῆς τῶν μαθητῶν πρός τήν μελῳδίαν καί τόν ρυθμόν, ἡ ψυχαγωγία αὐτῶν, ἡ ἐνίσχυσις τοῦ καλλιεθητικοῦ των συναισθήματος, ἡ ἐξευγενισμός τοῦ ψυχικοῦ των κόσμου, ἡ προαγωγή τοῦ διαφέροντος πρός συμμετοχήν εἰς τήν μουσικήν παράδοσιν τῆς χώρας των καί τέλος ἡ καλλιέργεια τῆς εὐαισθησίας των ἔναντι τῆς ὡραίας μουσικῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ.

Β) ΕΝΔΕΔΟΥΣΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

Τάξις Α' Β) Διαχωρίζεται ἡ ὕλη τῆς τάξεως αὐτῆς ἀπό τήν ὕλην τῆς Β' τάξεως, διότι καί αἱ διδακτικαί ἐνότητες, ἀπό τάς ὁποίας ἀντλεῖται τό μουσικόν ὑλικόν, εἶναι διάφοροι.
2) Προστίθενται ἐνότητες θεωρούμεναι ἀπαραίτητοι (βόμστα σχετικά μέ τήν οἰκογένειαν, τό σπίτι, τό σχολεῖον, τήν 28ην Ὀκτωβρίου, τήν Σημαίαν, τήν 25ην Μαρτίου, ἑλληνικοί χοροί ρυθμικά τραγούδια καί ἄλλα σχετικά μέ τά ζῶα). Δι' αὐτῶν ἐπιδιώκεται ἡ ἐντατικοποίησις εἰς τήν φάσιν τῆς ἐμφράσεως.
3) Ἀφαιροῦνται ἐκ τῶν τραγουδιῶν τῆς τάξεως αὐτῆς, ἀρτιφόρενα ὡς δύσκολα καί παλαιωμένα, ἀντικαθίστανται ὑπό ἁπλουστέρων καί συγχρόνων ἢ μετακινοῦνται εἰς μεγαλυτέρας τάξεις καί παραμένουν μόνον 10.
4) Προστίθενται ἀκουστικαί ἀσκήσεις ὡς εἰσαγωγή καί βοηθητικόν κεφάλαιον ὑπό τόν τίτλον "Παιδική ὀρχήστρα προσωπῶν".

Αἰτιολογία καινοτομιῶν: Ἀμφότεραι αἱ προαναφερθεῖσαι εἰσαγόμεναι ἀπό ἐτῶν εἰς τό Νηπιαγωγεῖα καί τά ἀρτιμαθῆ σχολεῖα Εὐρώπης καί Ἀμερικῆς) ἀποτελοῦν ἕνα εἶδος ἐπιβραβεύσεως τῶν μικρῶν μαθητῶν, ἐπιδιώκουν τήν μουσικήν ἀγωγήν αὐτῶν καί τήν ἐξοικείωσίν των μέ τούς ἤχους καί τούς ρυθμούς.

'κείσης δυσκολιών τά παιδιά εἰς τήν πειθαρχίαν. Τέλος, δι' αὐτῶν ἐνισχύεται κίνησις καί τραγούδι εἰς ἕνα ἀδιάσπαστον σύνολον.

Τάξις Β΄: i) Καί εἰς τήν τάξιν αὐτήν διακρίνεται ἡ ὕλη ὑπό τήν ὕλην τῆς Α΄ τάξεως διά τούς αὐτούς ὡς ἀνωτέρω λόγους, ἀπό δέ τά ἀναφερόμενα ζωάκια παραμένουν μόνον ἑπτά (7) κριθέντα κατάλληλα, τά δέ λοιπά ἀντικαθίστανται μέ νέα, τῶν ὁποίων τό περιεχόμενον ἐντάσσεται ὑπό τάς ἀνωτέρω διδακτικάς ἐνότητας τῶν συνήθων κέντρων ἐνδιαφέροντος (οἰκογένεια, ἐπάγγελμα, συγκοινωνία, σχολική ζωή, ἑορτάς, ἄνοιξη ἤ φυτά τῆς ἐποχῆς).

Διτιολογία: Ἡ μεταβολή αὕτη ὀφείλεται εἰς τήν ἀνάγκην νά ἐκμάθουν τά παιδιά ἄσματα σχετικά μέ τόν ἐκάστοτε κύκλον μαθήσεως.

ii) Προστίθενται ἑλληνικοί χοροί καί ρυθμικά τραγούδια, κυρίως διά τήν τόνωσιν τῆς αἰσθήσεως τοῦ ρυθμοῦ, ἀλλά καί ὡς πρώτη μύησις εἰς τό κάλλος τῶν ἐθνικῶν χορευτικῶν ρυθμῶν τῆς Πατρίδος μας.

Τάξις Γ΄: i) Ἡ θεωρία τῆς μουσικῆς μετατίθεται εἰς τήν Δ΄ τάξιν, διότι οἱ μαθηταί τῶν ὑπό ἐπίσκεψιν δέν εἶναι ἀκόμη ὥριμοι νά συλλάβουν τά ἀφηρημένα σύμβολα τῶν μουσικῶν φθόγγων, τῆς ἀξίας αὐτῶν κ.λ.π., καί δέ περισσότερον δέν εἶναι ἱκανοί νά ἀναγνωρίσουν τά φθογγόσημα καί νά τά ἀποδώσουν. Πρῶτον πρέπει νά μάθουν νά τραγουδοῦν καί κατόπιν νά εἰσχωροῦν εἰς τήν μουσικήν θεωρίαν. Τήν αὐτήν, ἄλλωστε, πορείαν ἠκολούθησε καί ἡ ἀνθρωπότης εἰς τήν ἐξέλιξιν τῶν μουσικῶν της ἐπιδόσεων.

ii) Ἐξορθολογίζονται ὅλα τά εἰς τό ἰσχύον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα περιλαμβανόμενα ζωάκια καί ἀντικαθίστανται ὑπό ἄλλων.

Διτιολόγησις μεταβολῆς: Δέν κρίνονται κατάλληλα, διότι δέν ἀνοίγονται εἰς τά κύρια θέματα τῆς σχολικῆς ζωῆς καί διότι εἰς αὐτά περιέχονται καί τραγούδια δύσκολα ἤ ἀκαταλλήλου διά τήν Γ΄ τάξιν (ὅπως π.χ. ἡ 'Υφάντρα, τό Δεκέμβριον τῆς Μουσμουλιᾶς, Περνάει ὁ Χριστός κ.λ.π.). Ἄλλα πάλιν ἄλλα θεωροῦνται πολύ εὔκολα (ὅπως ἡ "Κυρά Σκιά") καί ἀπαράδεκτα, διότι δέν εἶναι ἰσομερῶς κατανεμημένα καθ' ὕλην καί ἀπό ἀπόψεως τῶν ἐμφανιζομένων ἀπαιτήσεων ἀπαράδεκτα κενά: π.χ. ἀγνοοῦνται αἱ ἐνότη-

./.

τητες φθινόπωρον, χειμώνας, τρεῖς ἱεράρχαι, ἄνθη ἀνοιξιάτικα, ἄνθη Μαρτίου, τό καρναβάλι, τό πολεμάκι κ.λ.π.

Τάξις Δ': α) Τό σύνολον ὑλικοῦ τῶν ὡρῶν τῶν τάξεων τό ὁποῖο περιέχονται εἰς τό ἰσχύον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα, ἀντιμετωπίζονται.

Αἰτιολόγησις μετατροπῆς: Τό περισσότερο ἐξ αὐτῶν εἶναι ξένα πρός τήν σχολικήν πρᾶξιν καί τά ἐνδιαφέροντα τῶν μαθητῶν. Μερικά εἶναι ὑπερχειλισμένα, ἄλλα συντεταγμένα εἰς τήν καθορεύουσαν (π.χ. "Ἡ Πανδώρα") καί τέλος, ἄλλα ὁλόκληρα διά μαθητάς Δ' τάξεως εἰς τήν μετάφρασιν τῶν αὐτόθεν (π.χ. "Γαλανειά μητέρα ἡ περιέχουν ἀλλαγάς τονικότητας (μετατοπίσεις) διά τάς ὁποίας δέν εἶναι ἀκόμη ἱκανοί οἱ μαθηταί (π.χ. "Πάνω στῆς πίνδου μας", "Περνάει ὁ στρατός μας") ἐνῶ ἄλλα δέν ὑπάρχουν εἰς τάς κοινωφελοῦσας ἀναλογίας. Ἐκτός τούτων, ἐνῶ ἐλλείπουν αἱ ἑνότητες φθινόπωρον, χειμώνας, Τρεῖς Ἱεράρχαι, ἐπανολαμβάνονται ὑλικά τῆς Γ' τάξεως.

β) Ἀπό τήν τάξιν αὐτήν, εἰς τήν ὁποίαν διδάσκονται τά πρῶτα ἀπλᾶ στοιχεῖα τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς, εἶναι δυνατόν νά ὀργάνῃ ἡ διδασκαλία ἁπλῶν μουσικῶν ὀργάνων: Μελωδικά, φλογέρα, μετάλλοφωνον ἤ ξυλόφωνον. Οἱ μαθηταί εἰσαριθμοῦνται εὐκολώτερα μέ τήν ἀποκτήσιν αὐτήν καί θέλγονται, ὅταν διαπιστώνουν ὅτι τό τραγοῦδι πού γνωρίζουν, εἶναι δυνατόν νά τό ἀποδώσουν καί μέ τά διάφορα ὄργανα. Ἐπίσης ἀπό τήν τάξιν αὐτήν ὑπάρχει ἡ συναίσθησις συστάσεως μιᾶς ἐκτυπώσεως ὀρχήστρας ἀπό μαθητάς μέ εὐκολώτερον κλίσιν εἰς τήν μουσικήν.

Τάξις Ε': Μεταβάλλεται ριζικῶς ἡ ὕλη τοῦ προγράμματος καί ἐμπλουτίζεται μέ ὑλικά εὐχάριστα καί ἀνάλογα μέ τήν φαντασιακήν ἔντασιν τῶν μαθητῶν. Τά ὑλικά αὐτά καλύπτουν ὁλόκληρον τό φάσμα τῶν ἐνδιαφερόντων τῶν μαθητῶν καί ἀντιπαρίστανται εἰς τάς συνήθεις περιστάσεις τῆς σχολικῆς, κοινωνικῆς, θρησκευτικῆς καί οἰκογενειακῆς ζωῆς.

Αἰτιολόγησις μεταβολῆς: Τά προσδιζόμενα διά τήν τάξιν αὐτήν ὑλικά τοῦ ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος εἶναι ὀλίγα καί ἀναφέρονται κυρίως εἰς ἀσμάτια θερμότων. Ἀγνοοῦνται πλήρως τά φιλοσοφικά περιεχόμενα, τά σχετικά μέ τούς τρεῖς Ἱεράρχας καί τά ἐλληνικά χορευτικά ὑλικά. Μερικά ἐξ αὐτῶν εἶναι ξένα εἰς τήν καθορεύουσαν, ἐνῶ ἄλλων ἡ μελῳδία εἶναι ἀδύνατος

./.

(π.χ. "Τό χάρμα", "Τῆς ἄνοιξης τό ξύπνημα") καί δέν διεγείρει τήν εὐθύμον διάθεσιν τῶν μαθητῶν.

Τάξις Δ΄: Ἀντιπροσωπεύεται πλήρως ἡ ὕλη τῆς τάξεως αὐτῆς μέ τραγούδια ἐξυπηρετοῦντα τάς διαφόρους περιστάσεις τοῦ σχολικοῦ βίου καί συνακολουθοῦντα κατά τό περιεχόμενον αὐτῶν πρός τό διαφέρουν καί τάς δυνατότητας τῶν μαθητῶν.

Ἀξιολόγησις μεταφράσεως: Τά προορισθέντα εἰς τό μέχρι τοῦδε ἰσχύον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα ὕμνατα στεροῦνται ποικιλίας καί περιεχομένου καί παρουσιάζουν σοβαράς ἐλλείψεις. Οὕτω, ἐνῶ κατά τάς ἐθνικάς ἑορτάς, συνήθως τραγουδοῦν οἱ περισσότερον προηγμένοι εἰς τήν μουσικήν ἀγωγήν μαθηταί τῆς Β΄ καί Δ΄ τάξεως, τό μέχρι σήμερον ἰσχύον πρόγραμμα τῆς Δ΄τάξεως δέν περιέχει ὕμνατα κατάλληλα διά τήν ἡλικίαν ταύτην καί τήν ἐποχήν Μαρτίου. Οὕτω δέ οἱ μαθηταί ὑποχρεοῦνται νά ἐπαναλαμβάνουν ὕμνατα γνωστά ἤδη ἐκ προηγουμένων τάξεων.

Γ΄. ΤΑΞΙΔΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

ΤΑΒΙΕ Δ΄

Ι) Πρό πάσης μουσικῆς ἀγωγῆς, οἱ μαθηταί δοκιμάζονται ἠχητικῶς εἰς τήν ἀκρόασιν μαγνητοφωνημένων φυσικῶν ἤχων ἢ ἠχητικῶς εἰς τήν ἀκρόασιν μαγνητοφωνημένων φυσικῶν ἤχων ἢ θορύβων ὅπως: Βροχῆς, τραίνου, ὕδατος, αὐτοκινήτου, φωνῶν ζώων κ.λ.π. Ὅλων τούτων ζητεῖται ἡ μίμησις μέ ἦχον καί μέ κίνησιν.

Προπαρασκευαστικαί μεθοδικαί ὑποδείξεις διά τήν διδασκαλίαν τραγουδιοῦ.

Τό τραγούδιον πού ἐπιλέγονται διά τήν τάξιν αὐτήν πρέπει νά εἶναι ἁπλᾶ μέ μικράν φωνητικήν ἔκτασιν (τό πολύ 5-6 φθόγγων), χορεύμενα καί νά συνοδεύωνται ἀπό μιμητικάς κινήσεις, σχετικάς μέ τό περιεχόμενον. Πρέπει ἐπίσης νά εἶναι σχετικά μέ τάς ἐκάστοτε διδακτικάς ἑνότητας καί νά ἔρχωνται ὡς ψυχαγωγικόν τῆς διδασκαλίας. Ὁ διδάσκαλος πρίν ζητήσῃ τήν ἐπανάληψιν ἑνός τραγουδιοῦ ἀπό τούς μαθητάς, δίδει τόν τόνο καί τοῦτο πρός ἀποφυγήν παραφωνίας. Τραγουδεῖ ἔπειτα μουσικήν πρᾶξιν ὁ τόπος καί μετά ἀρχίζουν νά τραγουδοῦν τά παιδιά.

Ὕλη πρὸς ἐκλογήν

Α΄ Προσευχαί

1. Φύλαγε Θεέ μου -Α. Ἀργυροπούλου
2. Ἐπιβολή αὐγούλα -Ζ. Καφάντη

Β΄ Συνοχένετο-σπίτι-σχολεῖον

3. Μανούλα -Γερμανική μελῳδία
4. Ὁ παπποῦς - Π.Τραϊανοῦ
5. Ἡ γειτονιά -Α. Λάμπρου
6. Γλυκό μου σπιτάκι -Τζὰν Πάϊνε
7. Σὰν τὸ χελιδόνι -Π.Κωτσοπούλου

Γ΄ Φθινόπωρο

8. Ἤρθε τὸ φθινόπωρο -Α.Καφάντη-Λάμπρου
9. Ὁ γεωργὸς πάει στὸν ἀγρό (Γαλλική μελῳδία)

Δ΄ ΣΗΜΑΙΑ -Σε Ὀκτωβρίου

10. Ἡ Σημαία -Α΄ Καφάντη-Λάμπρου
11. Τὸ ὄχι τὸ ἀθάνατο "
12. Ἡ Ἑλλάδα ποτὲ δὲν πεθαίνει
(μόνο τὸ μακρύνει)

Ε΄ Χειμώνας

13. Ἦρθε ὁ χειμώνας -Π.Τραϊανοῦ
14. Δημιουργεῖται -Χ.Χ.Λ.
15. Τζάκι - Α.Καφάντη

ΣΤ΄ Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά

16. Κάλαντα Χριστουγέννων
17. Βλέπετε παιδάκια -(Γερμανική μελῳδία)
18. Σὰν τὴ νύχτα στολισμένο -Α.Ἀγγελοπούλου
19. Μὴν κλάψετε γιατί -Μ.Βάρναλη
20. Κάλαντα Πρωτοχρονιᾶς
21. Ἅγιος Βασίλης Γερμαν. μελῳδ.

Ζ΄ Καρναβάλι

22. Καλῶς τὸ καρναβάλι Χ.Χ.Λ.

Η΄ 25η Μαρτίου

23. Ἐλλάδα - Δημοτικό
24. Κλεφτόπουλο "
25. Ἐθνικὸς ὕμνος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

6ί. Ἄνοιξη - Μάγια

26. Ἄνοιξη -Γερμαν. μελῳδ.
27. Λελιδόνι -Δ. Καψάλη - Λάμπρου
28. Παραλιά - Α. Καταπουζηνοῦ.

I. Καλοκαίρι

29. Γλυκό καλοκαιράκι Σ. Καψάλη

IΑί. Ζῶα τῆς αὐλῆς

30. Ἡ γάτα μας Χ.Χ.Χ.
31. Ἦταν ἕνας γάϊδουρος -Χ.Χ.Χ.
32. Ἡ κυρὴ μας ἀγελάδα -Α. Ἀργυροπούλου

IΒί. Ζῶα ἀέρους

33. Ὁ λέπος -Σ. Καψάλη
34. Ἡ ἀλεπού -Δ.Καψάλη - Λάμπρου κ.λ.π.

IΓί. Ἑλληνικοί χοροί

35. Βγαίν' ἡ ραμνοῦδα
36. Κάτω στό γιαλό
37. Γερακίνα

IΔί. Ρυθμικοί χοροί

38. Πάλια μπερμπέ
39. Στό χορό τόν πηδηχτό
40. Ἄχ νά χορέψω κυρά δέν μπορῶ
41. Χορεπό τά δυό μου χέρια τά χτυπῶ.
42. Τό ναυτάκι τοῦ Λίγαιου κ.λ.π.

IΕί. Παιδική δημιουργία μουσικῶν ὀργάνων

Ἐκτός ἀπό τό τραγούδια ὁ δασκαλος μπορεῖ νά ὀργανώσῃ ὀρχήστρα μουσικῶν ὀργάνων, ἀποτελουμένην ἀπό νταῖρια, μικρά τύμπανα, κουδουνάκια, κουδουνίστρες, τρίγωνα, ζυλόφωνο κ.λ.π.

Ὑλικό - Μεθοδικαί ὑποδείξεις

Τά ὄργανα αὐτά ὑπάρχουν εἰς τό ἐμπόριον. Ἂν ὅμως τό σχολεῖον δέν ἔχῃ τή δυνατότητα τῆς ἀγορᾶς των, ἡ κατασκευή των εἶναι δυνατή ἀπ' ὅλων τῶν ἐνόντων. Τά παιδιά τά φέρουν, ὅν ἔχουν, τρίγωνα ἀπό τά κάλαντα, κουδουνάκια, κουδουνίστρες, μικρά τύμπανα. Ἐπίσης μεταλλινα δοχεῖα ἀπό παιδικάς τροφάς, εἰς τό ἐσωτερικόν τῶν ὁποίων τοποθετοῦνται πετροβόλια ἢ ὄσπρια. Εἰς ἕνα σχολεῖον πρωτοβάθμιου κυκλώματος μήκους. Ἐπίσης εἰς μεγάλα τενεκεδένια κουτιά μπορεῖτε νά τεντώσητε πανί, τό ὁποῖον ὅν τό βάψητε μέ πλαστικόν χρῶμα, μετατρέπεται εἰς τύμπανον.

./.

ήρωτα από ειδικούς αναφερομένων τριπλημένα και περιμένα εις χωνορίν πλαστήν κιτρινοῦν εάν ποιοδιηνόκιτο. Κλειδιά, δυό καστάλια, και άλλα μεταλλικά αντικείμενα.

Κατ' αρχάς παρουσιάζομεν εις τα παιδιά ένα από τα οίκοσκεύη αυτά όργανα, υποδεικνύομεν τον τρόπον προσβολής και ζητούμεν απ' αυτά να διακρίνουν τον ήχον πάσε όργάνου χωρίς να το βλέπουν. Προς τούτο χρησιμοποιούμεν διάφορα παιγνίδια όπως τα ακόλουθα:

α) Κλείουν τα παιδιά τα μάτια, παίζει ο διδάσκων και τα παιδιά κατονομάζουν το όργανον.

β) Τρία παιδιά προτού από ένα διαφορετικόν όργανον και παίζουν εναλλάξ, ενώ ένα ένα παιδί χωρίς να βλέπη, κατονομάζει τα όργανα.

γ) Τα παιδιά κάνουν αριθμένας κινήσεις που έχει δρίσει ο διδάσκαλος διά πάσε όργανον π.χ. όταν χτυπά όργά τα τραμπουρίνα θα περπατούν όργά και ραρά όπως οι αρκούδες. Όταν χτυπά γοργά, θα προσποιούνται ότι πετούν όπως τα πουλάκια. Όταν χτυπά τα τρίγωνον θα κτυπούν παλαμάκια κ.λ.π. Με την βοήθειαν των όργάνων ημπορούν επίσης τα παιδιά να διακρίνουν τους μουσικούς όρους "πολύ δυνατά, πολύ σιγά, μέτρια". Τον γρήγορον, τον αργόν τον μέτριον ρυθμόν, τον διακοπή ήχον από τον συνεχιζόμενον.

Η ορχήστρα, ως στοιχείον του μαθήματος αρχίζει, αφού τα παιδιά εξασκηθούν είς τα ανωτέρω. Αφού διδαχθούν ένα τραγούδι και πριν το αποδώσουν με τα όργανα, θα κτυπήσουν τον ρυθμόν με παλαμάκια και με κτυπήματα εις το θρανίον. Αφού ο ρυθμός κατανοηθή τότε προσπαθούμεν να παίξωμεν τα όργανα. Ημπορούν όλοι να τραγουδούν και να παίζουν ή μία ομάς να παίζη και η άλλη να τραγουδή. Καλόν είναι να παίζη ο διδάσκων όργανον, άλλως ημπορεί να βάλη εις το κάθε ένα δίσκον, συμφώνως προς τον ρυθμόν του οποίου θα παίζη η ορχήστρα. Επίσης, όταν παιδάκι έχει καλύτερον ρυθμόν, κατά παραχώρησιν του διδασκάλου, ημπορεί να διευθύνη την ορχήστραν.

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τ Α Σ Ι Δ Β΄

Α΄ Προσευχαί

1. Πάνω στά αἰθέρια Κ.Παλαιολογοπούλου
2. Μέ τό μικρό καλλάκι Α. Καψάσκη

Β΄ Οἰκογένεια - σπίτι - σχολεῖο

3. Μάνα Α. Ἀρβανιτάκη
4. Ἡ γιαγιά μας ἡ καλή (Δημοτικό)
5. Τό πατρικό σπίτι Α.Ἀργυροπούλου
6. Τό μικρό σχολειό Σ.Καψάσκη

Γ΄ Φυσικά

7. Βρέχει μές'τ' οὐρανός Π.Κατσοπούλου
8. Τ' ἀηδόνι τοῦ φαρμοῦ Σ.Καψάσκη
9. Τά χρυσάνθεμα Α.Καψάσκη-Λάμπρου
10. Ἐλιά -Γαλλική Μελῳδία

Δ΄ Σημαῖα - εἰδ. Ὀνταμάδων

11. Μέσα μας βαθιά Α.Ἀργυροπούλου
12. Ποιά εἶν' ἐκείνη ἡ χάρα πού λάμπει
13. Μεγάλη Ἑλλάδα Χ.Χ.Χ.

Ε΄ Χειμώνας

14. Ὁ χειμώνας Γερμανική Μελῳδία.
15. Χιόνι Σ.Καψάσκη
16. Ἀργυαλιά Α.Καψάσκη-Λάμπρου

Στ΄ Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά

17. Κάλαντα Χριστουγέννων
18. " Μακεδονίας
19. Χριστούγεννα Γερμ. Μελῳδία
20. Στή γωνιά μας κάηκανε Α.Ἀργυροπούλου
21. Ἄλατο Γερμαν. Μελῳδία.
22. Πάει ὁ παλιός ὁ χρόνος -Λερέντη

Ζ΄ Καρναβάλι

23. Ἀποκριές Π.Τραϊανοῦ
24. Βαλσάκι Γερμαν. Μελῳδία

Η΄ 25η Μαρτίου

25. Ἐθνικός ὕμνος
26. Ἡ πατρίδα μου Ἑλλάδα Α. Ντορῆ
27. Στά τρίκορφα Δημοτικό
28. Λερεντιά "

Θ΄ Ἄνοιξη - Πάσχα

29. Ἄνοιξη Γερμ. Μελῳδία
30. Παπαρούνα Π.Κατσοπούλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

31. Μαργαρίτα μου μικρή Χ.Λ.Λ.
32. Τριανταφυλλάκι Χ.Λ.Λ.
33. Πασχαλιά Δ. Κατσικούζηνού

I: Καλαματιανά

34. Γλυκό καλαματιανάκι Σ.Καφάκη

IΑ: Ἐπαγγέλματα

35. Ὁ φούρναρης Γαλ. Μελφόϊα
36. Ὁ μανάβης Ἀμερικ. Μελφόϊα
37. Ὁ ταχυδρόμος Χ.Λ.Λ. κλπ.
38. Τό τραῖνο Χ.Λ.Λ.
39. Τό καραβάκι Ι.Νάσιου
40. Τό λεωφορεῖο Γερμ. Μελφόϊα.
41. Τό ἀεροπλάνο Δ. Καφάκη-Λίμπρου κ.λ.π.

IΒ: Ζῶα

42. Ὁμορφιά μου πέτεινα Ι. Νάσιου
43. Γάϊδαρος τραγουδιστής Σ. Καφάκη
44. Ἡ χελώνα Χ.Λ.Λ.
45. Ὁ λύκος Π.Τραϊανοῦ κ.λ.π.

IΓ: Ἑλληνικοί χοροί

46. Βαγγελιά
47. Ὁ Μενάζος
48. Λεϊμονάκι
49. Ἡ Γερακίνα

IΔ: Ρυθμικοί χοροί

50. Μεγιδιάνικος χορός
51. Μπαλέτο μέ τραλαλά
52. Ἡ νεράϊδα
53. Τό λουλούδι
54. Βαρσοριάνα κ.λ.π.

IΔ: Εἰς τήν Β' τάξιν συνεχίζεται ἡ ὀρχήστρα μέ περισσοτέρων ὀπαδῶν εἰς τήν ὑπόδυσιν. Ὁ διδάσκαλος δύναται νά ἐκμεταλλευθῇ καί τήν μουσικήν πλέμπλο μέ διάφορα πρακτικά μέσα, ὅπως μέ φιάλας τάς ὁποίας περιέχουν νερό εἰς διαφορετικόν ὕψος, μέ ποτήρια, μέ ξύλο κομμένα σέ διαφορετικά μεγέθη καί στερεωμένα εἰς κοίλην βάσιν ὅπως εἰς τό ξυλόφωνο κ.λ.π. Οἱ μαθηταί σύνανται νά διδαχθοῦν καί ἁρμονίαν, θεμελιώδεις ἔννοιας μέ τήν βοήθειαν διδακτικῶν ἢ μαγνητοφώνου, ὅπως λ.χ. τί εἶναι χορῳδία, ὀρχήστρα, μονῳδία. Ἐπίσης δύνανται εἰς τήν εὐρυθμίαν τοῦ ἤχου τῶν διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων ὅπως τοῦ βιολίου, τοῦ πιάνου, τῆς κιθάρας, τοῦ ἀκορντεόν κ.τ.λ.

./.

Τ Α Β Ι Ζ Γ'

Α΄ Προσευχαί

1. Σὺ ποὺ κ'ὅρασις ὑπερνᾷς -Μπιτσέρ
2. Ἄκ, πονόχρονε -Θ. Ξανθοπούλου

Β΄ Φθινόπωρο

3. Φθινόπωρο -Σ. Καφάογλη
4. Ὁ ζευγολάτης -Π. Κωτσοπούλου

Γ΄ Σημάδι -28 Ὀκτωβρίου

5. Πάντα νὰ ἔχου ὁ' ἀντιπρόσωπο Χ.Χ.Χ.
6. Τῆς ὀφφυᾶς τὸ κλωνάρι -Σ. Καφάογλη

Δ΄ Χειμώνας

7. Ἔχω δῆτε χιονίζει -Γερμ. μελωδία
8. Τὸ παγωμένο ποτάμι Δ. Καφάογλη
9. Ἡ μυγδαλιά - Π.Κωτσοπούλου

Ε΄ Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά

10. Κάλαντα λαϊκὰ ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος.
11. Χριστὲ μου τὴ γιορτή σου. (Γαλλικὴ μελῳδία).
12. Ἤρθεν τὸ Χριστούγεννα
13. Τραγούδια - κάλαντα -Περπάνη
14. Χριστούγεννα σιμώνουν -Α. Ἀργυροπούλου
15. Πάει ὁ καλὸς ὁ χρόνος -Λεβέντη

ΣΤ΄ Τρεῖς Ἱεράρχαι

16. Φωτῆρες τρεῖς Χ.Χ.Χ.
17. Ραΐτσένια - Ι. Νάσιου
18. Καρναβάλι -Σ. Καφάογλη

Ζ΄ Ἐξη Μαρτίου

19. Ὅλη σήμ ὅλη χάρη -Α. Ἀργυροπούλου
20. Διπλὴ γιορτή - Σ. Καφάογλη
21. Ἔβγαν ροῦγα - Δημοτικό
22. Ποιητάρια - Θ. Ξανθοπούλου
23. Κλέφτικη ζωή - Δημοτικό
24. Ἔμπρός λεβέντες -Π. Κωτσοπούλου

Η΄ Ἄνοιξη - Πάσχα

25. Τὰ χιόνια λειώνουν στὰ βουνά - Χ.Χ.Χ.
26. Πρωτομαγιά - Γ. Χαρωνᾶ
27. Πρὸ' ἡ Πασχαλιά - Δ. Καφάογλη

Θ΄ Καλοκαίρι

28. Ἥρθες ἥρθες καλοκαίρι - Χ.Χ.Χ.
29. Θάλασσα - Δημοτικό

Ι. Διάφορα

30. Τὸ πατρικό σπίτι - Α. Ἀργυροπούλου
31. Χάραμα - Ἰ. Παναγιωτοπούλου

./.

32. Λεβέντης - Λαμπελέτ
33. Χωριό μου βουνό -Χ.Χ.Χ.

ΙΑ: Ἑλληνικοί χοροί

34. Παραδοσιακόν
35. Καπνοπαραγωγός
36. Καστελόπο
37. Πέρα στούς πέρα κάμπους

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ: Εἰς τήν τάξιν αὐτήν οἱ μαθηταί εἶναι ἐνωτέν νά ἀναδείξουν ἁπλῶς τά ἐνδύματα τῶν χορῶν τῆς μουσικῆς ἐπιλογῆς μέ ἀντίστοιχον ποικιλίαν χορῶν.

Τ Α Ξ Ι Σ Δ΄

α) Ἔθιμα καί χοροί

Αἱ Προσευχές

1. Δέξε αὐτ' ἔνομί του -Δοξαπατρί
2. Ἀθάνατε -Μέτεωρα
3. Μέρα καί νύχτα μέ γειάς -Σ. Καραμανλῆ

Β: Κάλαντα

4. Τό χελιδόνι Α. Καφάντη - Λάμπρου
5. Χριστούγεννα Θ. Ζαπελλαρίδη

Γ: Σημαία - 28 Ὀκτωβρίου

6. Σημαία Π. Κατσιπούλου
7. Διπλός ἀετός Χ.Χ.Χ.
8. Πίνδος Π.Κωτσοπούλου
9. Ἡ Ἑλλάδα ποτέ δέν πεθαίνει

Δ: Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά

10. Λαϊκά κάλαντα ἀπό διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος.
11. Χριστούγεννα Ι. Νάσιου
12. Οἱ καμπάνες Σπ. Καφάντη
13. Τά σήμαντρα γιορτάζουνε Α. Παναγιωτοπούλου
14. Ἔλατο Γερμ. μελωδία

Ε: Τρεῖς Ἱεράρχαι

15. Φωτῆρες τρεῖς Χ.Χ.Χ.

ΣΤ: Καρναβάλι

16. Ἀκούρδιστο Β. Λουτεριάδη

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ζ' 25η Μαρτίου

17. Εθνικός Ύμνος
18. Εμπρός λεβέντες Π.Κωτσοπούλου
19. 25η Μαρτίου Α. Αργυροπούλου
20. Τό φλάμπουρο Ι. Σακελλαρίδη
21. Σήφορος Δημοτικό
22. Δός μου καναύλα μιάν εἰχή Δημοτικό

Η' Ἀνοιξη - Πάσχα

23. Καῦτε λεβέντες στό χορό Ν. Λάρδα
24. Χριστός Ἀνέστη

Ι' Διάφορα

25. Νάνι - νάνι Σούμπερτ.
26. Στή Γυμναστική Α. Παναγιωτοπούλου
27. Ἐσπερινός Ι. Νάβολα
28. Ρινιά Σ. Λαφάζη
29. Σουλτάνα Σουφλιώτισσα λαϊκό Σουφλίου
30. Λελούδι τῆς Μονεμβασιᾶς δημοτικό

ΙΑ' Ἑλληνικοί χοροί

31. Ἀβγιάτικος
32. Καστοριανός
33. Τό νερό στό ρέμα
34. Σοῦστα μάνο μ'
35. Ρυθμικός καί ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς τάς προηγουμένας τάξεις.

β) Θεωρία μουσικῆς

Πεντάγραμμον. Κλειδί τοῦ σόλ. Φθόγγοι καί φθογγόσημα. Τοποθέτησις φθογγοσήμων. Χρονική ἀξία τῶν φθογγοσήμων (ὁλόκληρον, ἥμισυ, τέταρτον). Παρεστιγμένον ἥμισυ καί τέταρτον. Μέτρον καί διαστολή. Παῦσεις ὁλοκλήρου, ἡμίσεως, τετάρτου. Μελφδικαί ἀσκήσεις ἐπί τῶν φθογγοσήμων μέτρων 2/4 καί 3/4. Μελφδικαί ἀσκήσεις εἰς μέτρον 2/4 καί 3/4.

γ) Ὀργανική Μουσική

Ἀπό τήν τάξιν αὐτήν καί ἐφεξῆς διδάσκεται τό μάθημα τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς. Ἐπειδή ὅμως τό μουσικόν στοιχεῖον, εἶναι δυνατή ἡ ἔναρξις τῆς διδασκαλίας ἁπλῶν μουσικῶν ὀργάνων (μελωδικά, φλάουτο, μεταλλόφωνον ἢ ξυλόφωνον) καί πρωϊμωτέρου ἡ αἰσθησις μιᾶς ὀρχήστρας ἐκ τῶν ὀργάνων τούτων.

./.

6) Εὐντερες μεθοδικαί ἀσκήσεις

Ἡ θεωρητική διδασκαλία τῆς Μουσικῆς γίνεται μέ ἁπλόν καί πρακτικόν τρόπον: Κατ' ἀρχάς τά παιδιά ἐπαναλαμβάνουν τήν ἀνεύθυνον καί κατευθύνουν πλήρωμα ἐπί τῶν διεξαγόντων ἤδη φθογγοσήμων καί κατόπιν δοκιμάζονται εἰς τήν τήρησιν τῆς χρονικῆς ἀξίας αὐτῶν. Ἐπαναλαμβάνεται ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τά εὐκολώτερα διαστήματα (ἁγιάδης, δευτέρας καί τρίτης). Διδάσκονται ἁπλᾶ τραγούδια, κατά πρῶτον μέ τούς πρώτους πέντε φθόγγους. Τό παιδί μανθάνει νά ἀναγνώσῃ τό φθογγόσημα μελῳδικῆς, κατόπιν ἁρμονικῆς, ἐν συνεχείᾳ μέ τό κείμενον καί τέλος τό ἀκούδει εἰς τό ὄργανον.

Τ Α Β Ι Δ Α Ε'

α') Ἔθιμα καί χοροί

Α: Προσευχαί

1. Ἀξιόν ἐστί, Χαϊντελ
2. Δι,ποῦ ἀδόμους ἡμέρους, ΚΙΤΣΟΣ Α.
3. Γλυκεῖά μητέρα τοῦ Χριστοῦ, Ἰ.Σακελλαρίδου

Β: Φολκλόρ

4. Στό σπίτι μου ξενοτρυπῶ, Σ. Ἀστεριάδη

Γ: εἰδη Ὀρτορρίου - ἐμμαΐα - εἰδη Ὀρτορρίου

5. Ἡ Χολοντίνη Χ.Χ.Χ.
6. Γλυκεῖά μου γαλανόλευκη Α. Παναγιωτοπούλου
7. Σημαία -Ἀργυριάδη
8. Πάνω κεῖ στῆς Πίνδου, Κατσαρμπάτη
9. Δόξα στήν Ἑλλάδα -Α. Παναγιωτοπούλου
10. Πίνδος, -Κ. Λάμπα

Δ: Χειμῶνας

11. Χειμώνας Α. Καψάλη - Λάμπρου
12. Ἀμυγδαλιά Θ. Σακελλαρίδη

Ε: Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά

13. Ἅγια νύχτα -ΟΥΚΑΡΙΝΑ (Κ. Παπαδημητρίου
14. Λόξα ἐν ὑψίστοις. Χαϊντελ
15. Χριστούγεννα. Ν. Λάμπα
16. Χαρούμενες καμπάνες Α.Χ.Χ.
17. Λαϊκά κάλαντα ἀπό διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος
18. Πρωτοχρονιά, Σ. Ἀστεριάδη

ΣΤ: Τρεῖς Ἱεράρχαι

19. Ἀ πολιτῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν
20. Ὕμνος Τριῶν Ἱεραρχῶν Ἀφωνίδη ./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Σ: Καρναβάλι

21. Καρναβάλι. Σ. Καφάνη
22. Άποψη . Β. Λατερνάδη

Η: Εξω Καρτέλ.

23. Εξη Καρτέλ. Ι. Μαργαζιώτη
24. Εθνικός Ύμνος
25. Ο πλέκτης, Ι. Σακελλαρίδη
26. Βεβαιωτάτως. Δημητρίκο
27. Θούριος - Ρήγας
28. Σκέψου μόνο - Γ. Κάλβος
29. Λευτεριά - Ι. Σακελλαρίδη
30. Άκου τι γίνει στο τραπέζι - Α. Καλομοίρη
31. Για μας κουμπάρε ο κόλερας - Δημητρίκο
32. Κάν' έξω κάτσε εδώ σιμά μου - Χ.Σ.Χ.

Θ: Άνοιξη - Μάης

33. Χελιδόνι - Θ. Σακελλαρίδη
34. Άνοιξη - Α. Παναγιωτοκώστα
35. Η πετολούδα Ι. Μαργαζιώτη

Ι: Διάφορα

36. Παναθηναία - Μαρίνης
37. Στο στέρι - Ν. Ντορή
38. Ταράτσες - Λατερνάδη
39. Γερο - πλάτανος - Κ. Λάβρα
40. Υφάντρα - Κ. Λάβρα
41. Βαρκαρόλα - Κ. Λάβρα

Δ: Ελληνικοί χοροί

42. Σαρακάτσια
43. Τρία καλιά Βολιώτικα
44. Κάτω στου Βάλτου
45. Ροδίτικος
46. Χανιώτικος
47. Μακεδονίτικο ζωναράδικο και
ακουσματικές των ανεβοκατεβασμάτων εξής τους προηγουμένους τόπους.

Η': Χριστουγεννιάτικα Τραγούδια

(Η Γέννησις σου Χριστέ, Εν Ιορδάνη, Τους Τρεις Μεγίστους Φωστήρας, Τη Υπερμάχω, Χριστός Ανέστη κ.τ.λ.

./.

γ') Θεωρία Μουσικής

Διαστήματα. Μέτρον 4/4. Απλαί μελῳδικαί ασκήσεις μέ φθόγγους κοινῆς χρωματικῆς ὀγδόης μέχρι καί τοῦ Ι/α ἐπί ἀκινήτου μελῳδίας (π.χ. ρέ, ρέ, φά, φά, φά, κ.τ.λ.) καί διαστημάτων δευτέρας, τρίτης καί πέμπτης (ἀνιούσης). Διά τήν μελέτην τῆς κατασκευῆς ὠδήσαμεν τήν τρίτην καί τήν ἀντίστροφήν της (DO - MI καί MI - DO), τήν πέμπτην DO - SOL καί τήν ἀντίστροφήν της (SOL - DO). Ρυθμικαί ασκήσεις ἐπί τῶν συνήθων μέτρων. Ἐκτέλεσμα ρυθμῶν (7/8). Αἱ παῦσεις (ὁλοκλήρου, ἡμίσεως, τετάρτου).

Ἀσκήσεις ἐπί ἐναλλαγῶν ἐντάσεως τῆς φωνῆς (FORTE, PIANO, PIANISSIMO ...)

Ἀπαγγελίαι καταλλήλων ἀσμάτων ὑπό τῶν Ἑλληνικῆς Μουσικῆς καί ἁλαλαϊκῆς μουσικῆς.

δ') Χορωδιακά ἄσματα

Ἀπό τῆς τάξεως αὐτῆς οἱ μαθηταί ἀρχίζουν νά λαμβάνουν μέρος εἰς χορῳδίαν, ὅταν τό ἆσμα ἐπιδέχεται εἰσέτι δευτέρου μέρους εἰς χορῳδίαν. Ἀφοῦ ὅλα τά παιδιά ἐμάθουν τήν μελῳδίαν, χωρίζονται εἰς δύο φωνάς: τά κορίτσια ἀναλαμβάνουν τήν πρώτην φωνήν καί τά ἀγόρια τήν δευτέραν.

Βεβαίως ἐάν ὑπάρχουν ἐξαιρετικαί μαθηταί κατατάσσονται καί αὐτοί εἰς τήν πρώτην φωνήν. Ἡ μελῳδία τῆς δευτέρας φωνῆς μανθάνεται εὐκολώτερα καί κατόπιν ἑνοῦται μέ τήν πρώτην εἰς κοινόν ἄκουσμα.

ε') Συνεχίζεται ἡ ἐκμάθησις μουσικῆς

ΤΑΞΙΣ Ε΄

α') Ἆσματα καί χοροί

Α: Προσευχαί

1. Σέ σένα πλάστη λάτρη
2. Θεέ τήν Ὥρα ἑνότητα Α. Παναγιωτοπούλου
3. Γλυκειά μητέρα Ι. Ζαχελλαρίου

Β: Φθινόπωρο

4. Τό χελιδόνια Α. Καψάλη Λάμπρου
5. Ἀπό σκί τι μου ξανογυρνᾶ Σ. Ἀσωτερίδη

Γ: 28 Ὀκτωβρίου - Ἐθνικός - 28 Ὀκτωβρίου

6. Μακεδονία Γ. Φρέρ
7. Σημαία Α. Κοντόπουλος
8. Γλυκειά μου γαλανολευκη Α. Παναγιωτοπούλου

./.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

9. Σημαία -Ἀργυρώση
10. Πόνω καί σκῆς λίνεσι μας -Δευτερμρώτη
11. Πόνος - Α. Λάμβα
καί ἐπανάληψις τῶν στοιχείων εἰς προηγουμένας τάξεις.

Δ: Χριστούγεννα - Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά

12. Χριστούγεννα -Λ. Καρδούη - Λάμπρου
13. Ἀγιοβασίλη Ε. Σακελλαρίου
14. Ἅγια νύχτα Γιαβρίμερ
15. Χριστούγεννα -Α. Λάμπα
16. Τά σύμπαντα γιορτάζουνε Α. Παναγιωτοπούλου
17. Χριστούγεννα Ι. Νάσιου
18. Ἀπ - Βασίλης Ε. Ἀντωνιάδη
19. Ἀπόψε κάλαντα ἀπό διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος

Ε: Τρεῖς Ἱεράρχαι

20. Ὕμνος τριῶν Ἱεραρχῶν Ἀφωνίδη

ΣΤ: Καρναβάλι

21. Καρναβάλι Ε. Ἀντωνιάδη

Ζ: 25η Μαρτίου

22. 25ης ὅγιος Λαύρας τό κομπανακί Ν. Σταύρου
23. Λυόνεσι Ἑλλάδα Σπρέλλη
24. 25η Μαρτίου Ι. Μαργαζιώτη
25. Δέσπω Σπρατικό
26. Χαρούτε καλλιτέχνια Ι. Πρωΐου
27. Ἀρλεκίνος Κ. Παπαδημητρίου
28. Στούς κεδύντας Σ. Καρδούη
καί ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων εἰς προηγουμένας τάξεις

Η: Ἀνοιξη - Πάσχα - Μάϊος

29. Χελιδόνι Θ. Σακελλαρίου
30. Λολούδι τ' ἀηδόνια Δ. Λαυράγκα

Θ: Διάφορα

31. Μάνα Α. Παναγιωτοπούλου
32. Στό σχέδιο Ντυρή
33. Φλομουσικό - Σαββόπουλο
34. Κύρανος καί Ὀλκηδ Ι. Μαργαζιώτης
35. Σήμα λιγερή. -Δημοτικό
36. Λαγκαρνέ - Δημοτικό
37. Τρεχαντήρα - Δημοτικό

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

Ι: Ἑλληνικοί χοροί

38. Ζγουρός ρουμλιώς
39. Χορός Καλόγηρων
40. Ἕνας ἄντρας
41. Καραγκούνα
42. Ρόμας
43. Κεριεραΐνός
44. Ἰκαρίας
45. Καρυότισων
46. Βλάζα
47. Πεντοζάλης
48. Ρωτρός Ἀπείρου

β') Διδακτικόν ἐπιπεδευτικόν ὕλικόν

(ὅπως καί εἰς τήν Α' τάξιν).

γ') Θεωρία Μουσικῆς

1) Ἐπαναλήψεις τῆς ὕλης τῆς Α' τάξεως.
2) Στιγμή καί εὐζεύξις διαρκείας, καρσοτιγμένα πλήν τῶν διδοχθέντων.
3) Κινήσεις καί διαιρέσεις μέτρων, ἐλλειπές μέτρον. Κουδνές

δ') Χορωδιακά ἄσματα

Ὅπως καί εἰς τήν Β' τάξιν.

ε') Ὀργανική Μουσική

Συνεχίζεται μέ μουσικά κείμενα εὐκολώτερα, ὥστε ἡ παιδική ἀρχίζοτρα νά δύναται εὐχερῶς νά συνοδεύῃ τήν μαθητικήν χορῳδίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΟΔΗΓΙΑΙ

1) Ὁ διδάσκαλος δέν πρέπει νά λησμονῇ ὅτι ἡ ροπή πρός τήν μουσικήν δέν εἶναι ἐπίκτητος, ἀλλά ἔμφυτος εἰς ὅλους τούς λαούς καί ὅτι τό νήπιον, ἀπ' αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡλικίας του, χωρίς κομμίαν ὑποκίνησιν, κάμνει τάς πρώτας μουσικάς ἀπολείρας του. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι, μέ τήν μουσικήν ἀγωγήν τῶν μαθητῶν, ἐκτός τῶν ἄλλων, ἐκπληρώνομεν καί μίαν ἐπιτακτικήν ἀνάγκην τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί παρέχομεν

./.

εἰς αὐτούς ἕνα βοηθητικὸν μέσον πρὸς ἔκφρασιν τοῦ συναισθηματικοῦ των κόσμου.

2) Ἡ ἐκλογὴ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ παρὸν Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα ζωϊκῶν καὶ λοιπῶν στοιχείων ἐγένετο μὲ δεδομένην τὸ ἀναπόδραστα διαφέροντα ἐκάστης ἡλικίας καὶ τὰς διαφόρους περιστάσεις τῆς σχολικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Διὰ τὰς μικρὰς τάξεις λ.χ. προβλέπονται παιγνιώδεις μορφῆς μουσικαὶ ἀσχολίαι καὶ ᾄσματα μὲ ζωηρὸν ρυθμὸν καὶ εὐχάριστον μελῳδίαν.

3) Αἱ τρεῖς μικρὰς τάξεις μόνον τυπικῶς ὁρίζονται εἰς τὸ Πρόγραμμα τοῦτο ὡς μουσικῆς διδασκαλίας. Εἰς τὴν πραγματικότητα τὸ τραγούδι ἐπεκτείνεται εἰς ὁλόκληρον τὴν σχολικὴν ζωήν, διότι εὐαρεστεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ τὸ παιδί. Συνεπῶς, ὁ διδάσκαλος εἶναι νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν εὐχερῆ ταύτην ροπὴν τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ τοῦ παρέχῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερας εὐκαιρίας πρὸς μουσικὴν ἔκφρασιν.

4) Ὁ διδάσκων τὴν μουσικήν, πρὸ τῆς διδασκαλίας τοῦ ᾄσματος, ὀφείλει νὰ προπαρασκευάσῃ ψυχικῶς τοὺς μαθητάς του καὶ νὰ διεγείρῃ καταλλήλως τὸ συμπάθειόν των. Τοῦτο δέ, ἐπιτυγχάνεται, ὅταν τὸ περιεχόμενον τοῦ ᾄσματος ἔχῃ σχέσιν μὲ τὰ διαφέροντα καὶ τὰς ἐκάστοτε ψυχικὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν του.

5) Κατὰ τὴν ἀποδειγματικὴν ἐντέλεσιν τοῦ τραγουδιοῦ, ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ κινῇ ρυθμικῶς τὸ χέρι του, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ ἐντυπώνωνται ταυτοχρόνως τὴν μελῳδίαν καὶ τὸν ρυθμόν. Ἀλλ' αἱ κινήσεις αὗται πρέπει νὰ εἶναι ἁπλαῖ καὶ μικραί εἰς ἔκτασιν ὥστε νὰ μὴ διασπᾶται ἡ προσοχὴ τῶν παιδιῶν ἀπὸ τὴν μελῳδίαν. Κατὰ τὴν ἐπανάληψιν δέ, χρήσιμον εἶναι νὰ συνοδεύωνται αὐτοὶ ὑπὸ ἑνὸς ὀργάνου (βιολίου, μανδολίνου, ἁρμονίου, μελῳδικῶς κ.λ.π.)

6) Ὅταν οἱ μαθηταὶ ἐντυπωθοῦν εἰς τὰς γενικὰς γραμμὰς τὴν μελῳδίαν, γίνεται διόρθωσις τῶν σφαλμάτων. Ὁ διδάσκαλος ἀπομονώνει τὴν μουσικὴν φράσιν εἰς τὴν ὁποίαν παρατηρεῖται τὸ σφάλμα καὶ καλεῖ τοὺς μαθητὰς νὰ τὴν ἐκφέρουν μὲ τὴν ὀρθὴν μορφήν της, νὰ ἐπαναλάβουν ταύτην μεμονωμένην καὶ κατόπιν μέσα εἰς τὴν εὐρυτέραν μουσικὴν φράσιν.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ διόρθωσις ἀφορᾷ καὶ τὴν αἰσθητικὴν καὶ ἐκφραστικὴν ἑρμηνείαν τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ ᾄσματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἀπευθύνῃ εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἀποφεύγουν τὰς ἀραιγάς, ὅταν ἐκτελοῦν ἢ τραγουδοῦν, διότι τοῦτο εἶναι ἀντίκειται πρὸς τὸ ὀρθὸν μουσικῆς ἀγωγῆς

./.

7) Εἰς τὸ παρὸν Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα ἡ διδασκαλία τῆς Θεωρητικῆς μουσικῆς ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Δ' τάξιν καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Γ', ὅπως προέβλεπε τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ Ἰσθμ. Ἡ μετακίνησις αὕτη ἐπρίθη ἀναγκαία, διότι οἱ μαθηταὶ τῆς Γ' τάξεως δὲν ἔχουν ἀκόμη τὴν ἀπαραίτητον μουσικὴν ἐμπειρίαν διὰ νὰ διδαχθοῦν τὰ σύμφωνα εἰς μουσικὴν γραφήν. Ὅπως εἰς ἄλλα διδασκόμενα εἰς τὸ σχολεῖον, ἔτσι καὶ εἰς τὴν μουσικὴν πρέπει νὰ δώσωμεν ἐν τοῦ συγκεκριμένου εἰς τὸ ἀφηρημένον. Τὸ συγκεκριμένον εἶναι τὸ τραγούδι, δηλαδὴ τὸ σύνολον τῶν ἁρμονικῶν ἤχων. Τὸ ἀφηρημένον εἶναι ἡ διδασκαλία τῶν φθογγοσήμων, καὶ συμβολίζουν τοὺς ἤχους καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα τῆς μουσικῆς γραφῆς. Ἂς μὴ λησμονῆται δὲ καὶ ὅτι, διὰ νὰ διδάσκουν οἱ μαθηταὶ ἕνα σχετικῶς εὔκολον μουσικὸν ἄσμα, πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὰ προχωρημένοι εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ἄσματος, (ΜΟΛΙΒΔΟΣ). Μόνον ὅταν οἱ μαθηταὶ καὶ τὴν μουσικὴν ἀνάγνωσιν ἔχουν ἀρκετὰ τραγούδια καὶ ἡ ἀκοή τους ἔχει ἀρκετὰ ἐξασκηθῆ ἐπάνω εἰς τὰ μουσικὰ στοιχεῖα τῆς θεωρίας, (πεντάγραμμον, φθογγόσημα καὶ ἄξια των, κλειδὶ τοῦ βιολιοῦ, μέτρον, διαστήματα κ.τ.λ.). Ἡ ἀντίστροφος πορεία εἶναι ἀπὸ τὰ τραγούδια καὶ τὰ ἀκούσματα εἰς τὴν θεωρίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῆς νοήσεως τοῦ παιδιοῦ καὶ ἀποτελεῖ λογικὸν καὶ μεθοδικὸν πρωτότυπον.

8) Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μουσικῆς ἀγωγῆς τῶν μαθητῶν ὁ διδάσκαλος ἠμπορεῖ νὰ χρησιμοποιῇ συχνάκις τὰ γνωστὰ μηχανικὰ μουσικὰ ὄργανα (ραβδόφωνον, χορδόφωνον κ.τ.λ.). μὲ τὰ ὁποῖα πρέπει μέσα (ραβδόφωνον, χορδόφωνον κ.τ.λ.). μὲ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ εἶναι ἐφωδιασμένον τὸ σχολεῖον καὶ τῶν ὁποίων τὸ ἄκουσμα ὁποτελεῖ πάντοτε μορφωτικὴν φυχαγωγίαν, ἀρκεῖ ἡ ἐκλογὴ τῶν ὁμάδων ἢ, γενικῶς, τῶν μουσικῶν κειμένων νὰ εἶναι προσεκτική.

9) Ὁ διδάσκαλος δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ διδάξῃ ὅλα τὰ τραγούδια, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα. Ἐξ αὐτῶν θὰ ἐκλέξῃ τὰ καταλληλότερα διὰ τὴν κάθε περίστασιν τοῦ σχολικοῦ βίου καὶ μάλιστα ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ἀνταποκρίνεται καλύτερον πρὸς τὸ ὅλον πρόγραμμα διδασκαλίας καὶ ἀγωγῆς.

10) Τέλος: Ἐπειδὴ εἰς τὴν χώραν μας ἔχει, δυστυχῶς, παρουσιασθῆ ἡ μουσικὴ ἀγωγὴ τῆς νεότητος, ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του, ὅτι οἱ μαθηταί του, ὅταν τελειώνουν τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, δὲν πρέπει νὰ γνωρίζουν ἁπλῶς νὰ τραγουδοῦν, ἀλλὰ νὰ ἔχουν τὴν ἀκοήν ἐξησκημένην, τὴν φωνὴν εὐλύγιστον καὶ τὸ μουσικὸν των αἴσθημα ἀναπτυγμένον εἰς τοιαύτην τὴν μουσικὸν των αἴσθημα ἀναπτυγμένον εἰς τοιαύτην τὴν

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Π. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Στεφανίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

85η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 29ην Σ/βρίου 1976 ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν :1) Σωφρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου, 3) Νικολ. Βλουτίδη, 4) Θεμιστ. Βαρδάκη, 5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κωνστ. Παπαδάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφ. Στεφανίδου.

Θέματα ἡμερησίας Διατάξεως: α) Συνέχεια συζητήσεως περί Ὡρολογίου Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

β) Ἔγκρισις χορηγήσεως ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης εἰς τόν μετεκπαιδευόμενον ἐν Γερμανίᾳ διδάσκαλον Σταῦρον Παπαδόπουλον.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Κατόπιν οἱ ἐπί τοῦ πρώτου θέματος εἰσηγηταί κ.κ. Θεμ. Βαρδάκης καί Κ. Παπαδάκος προτείνουν τάς ἀκολούθους μεταβολάς τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ὡρολογίου Προγράμματος ἀντιστοίχως τοῦ 5/θεσίου καί τοῦ 4/θεσίου.

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
5/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ					
		Α'&Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	2/2	2	2	2	2	
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	8	8	9	9	8	8
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ			2	2	2	2
4.	ΓΝΩΣΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4					
5.	ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ			2	2	3	3
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ			2	2	2	2
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	3/2 3/2		3	3	4	4
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ					1	1
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ	4/2		3	3	3	3
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ	4/2		2	2	2	2
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	2		2	2	2	2

•Ελεύθεραι μορφωτικαί ένασχολήσεις , 1 απόγευμα έβδομα-
διαίως τάξεις Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄.

ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΟΛΩ διά τούς μαθητάς 20 1/2 - 202 27 27 29 29
διά τόν διδ/λον 30

Γενική Παρατήρησις : 1) Ἡ ἐκ τῆς ὀργανικότητος τοῦ 5/θεσίου Δημοτ. Σχολείου ἐπιβαλλομένη συνδιδασκαλία τάξεων καθιεροῦται κατ'ἀρχήν εἰς τάς Α΄καί Β΄τάξεις ὡς καί τό ἰσχῦον Α.Π. προβλέπει, διότι:α) αἱ τάξεις αὗται προσφέρονται καλύτερον εἰς τήν ἐφαρμογήν τῆς ἐνιαίας διδασκαλίας

./.

καί διότι εἰς αὐτάς δέν τίθεται ἐντόνως τό πρόβλημα τῆς διαφοροποιήσεως μαθημάτων, πλήν ἐκείνων τῶν ὁποίων ἡ φύσις ἐπιβάλλει τοῦτο(π.χ. Ἀναγνωσις, Ἀριθμητική) καί β) ἡ ὕλη τῶν τάξεων τούτων εἶναι πρόδηλος εἰς τήν ἐναλλαγήν τῶν κύκλων μαθημάτων, πραγμα τό ὁποῖον δυσκόλως συμβαίνει εἰς τάς Ε΄ καί ΣΤ΄ τάξεις. 2) Ἐάν ὁ ἀριθμός τῶν μαθητῶν Α΄καί Β΄ τάξεων εἶναι μεγάλος καί ὡς ἐκ τούτου ἀποκλείεται ἡ συνδιδασκαλία των, ὁ Σύλλογος τῶν Διδ/λων δύναται νά ὁρίση πρός συνδιδασκαλίαν τάξεις συνεχομένας (Γ καί Δ ἤ Ε καί ΣΤ) , αἱ ὁποῖαι ἔχουν συνολικόν ἀριθμόν μαθητῶν σημαντικῶς κατώτερον τῶν Α καί Β τάξεων.

Ἐπενεχθεῖσαι μεταβολαί εἰς τό ἰσχῦον Ὡρολόγιον Πρόγραμμα τοῦ 5/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου καί αἰτιολογία αὐτῶν.

1. Διά τάς Γ΄, Δ΄, Ε΄καί ΣΤ΄ τάξεις αἱ ὧραι ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας κατά μάθημα ὁρίζονται ὅπως καί εἰς τό τροποποιηθέν Ὡρολόγιον Πρόγραμμα τοῦ 6/θεσίου Δημοτ. Σχολείου , καί δι'οὕς λόγους ἀναφέρονται εἰς τήν γενικήν αἰτιολόγησιν τῶν ἐπενεχθεισῶν μεταβολῶν εἰς τό Ὡρολόγιον πρόγραμμα τοῦ 6/θεσίου Δ.Σ.

2. Εἰς τό ὡρολόγιον Πρόγραμμα τῶν συνδιδασκομένων Α΄ καί Β΄ τάξεων ἐπιφέρονται αἱ κάτωθι μεταβολαί:

Μειώνονται αἱ ὧραι τῶν τεχνικῶν κατά μίαν διδακτικήν ὥραν (2 ἡμίωρα), ἡ ὁποία προστίθεται εἰς τάς ὑπό τοῦ ἰσχύοντος ἀντιστοίχου Ὡρολογίου Προγράμματος προβλεπομένας 3 ὥρας Ὑπουδῆς τοῦ Περιβάλλοντος(σύνολον 4):διότι ἀφ'ἑνός μέν ἡ Ὑπουδή τοῦ Περιβάλλοντος ἀποτελεῖ τόν βασικόν κορμόν ἐκ τοῦ ὁποίου διαφοροποιοῦνται αἱ ἐπί μέρους διδακτικαί ἐργασίαι τῶν τάξεων Α καί Β (ἀκόμη καί ὅταν δέν ἐφαρμόζεται ἡ ἐνιαία διδασκαλία) καί ἀφ'ἑτέρου διότι τά προβλεπόμενα διά τήν χειροτεχνίαν ἓξ ἡμίωρα θεωροῦνται ὑπερβολικά δοθέντος , ὅτι χειροτεχνικαί ἐργασίαι τῶν μαθητῶν λαμβάνουν χώραν καί κατά τάς σιωπηράς ἐργασίας ὡς συγκεκριμένη ἔκφρασις τῶν διδαχθέντων εἰς τά πλαίσια ἄλλων μαθημάτων.

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
4/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ			
		Α + Β	Γ	Δ	Ε΄ + ΣΤ΄
1	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	2/2	2	2	2
2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	8	8	9	9	8
3	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	2	2	2
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4	-	-	-
5	ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	-	2	2	3
6	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-	2	2	2
7	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΜΕ ΤΡΙΑ	3/2 3/2	3	3	5/2 5/2
8	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ	-	-	-	1
9	ΤΕΧΝΙΚΑ	4/2	3	3	3
10	ΜΟΥΣΙΚΗ	4/2	2	2	2
11	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	2	2	2	2

'Ελεύθεραι μορφωτικαί ἀπασχολήσεις καί ἀθλητισμός 1 ἀπόγευμα ἑβδομαδιαίως (τάξεις Γ, Δ΄, Ε΄ καί ΣΤ).

ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣ/ΛΙΑΣ ΕΝ ΟΛΩ 30 — 27 — 27 — 30

Σημ. Αἱ μεταβολαί εἰς τάς ὥρας διδασκαλίας τῶν τάξεων Α΄ ἕως καί Δ΄γίνονται δι'οὕς λόγους ἀναφέρονται εἰς τήν αἰτιολόγησιν τῶν γενομένων μεταβολῶν εἰς τό ὡρολόγιον Πρόγραμμα τοῦ 5/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου.

Εἰς τάς τάξεις Ε΄ καί ΣΤ΄ τά 5 ἡμιώρια διδασκαλίας τῆς 'Αριθμητικῆς καί Γεωμετρίας, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρός τάς 4 ὥρας διδασκαλίας εἰς τό 6/θέσιον Σχολεῖον , ἐπιβάλλονται ἐκ τοῦ γεγονότος συνδιδα-

./.

σκαλίας τῶν τάξεων τούτων εἰς τὰ λοιπὰ μαθήματα καὶ τοῦ περιωρισμένου τοῦ χρόνου.

Μετὰ συζήτησιν τὸ Τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ἀποδέχεται ὡς προτείνονται ὑπὸ τῶν εἰσηγητῶν τὰ Ὡρολόγια Προγράμματα τοῦ 5/θεσίου καὶ 4/θεσίου Δημοτ. Σχολείου καὶ διὰ τοὺς εἰς τὰς ἀντιστοίχους εἰσηγήσεις ἀναφερομένους λόγους.

Θέμα 2ον. "Ἐγκρισις χορηγήσεως ἀδείας πρὸς διεξαγωγὴν ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης εἰς τὸν μετεκπαιδευόμενον ἐν Γερμανίᾳ διδάσκαλον Σταῦρον Παπαδόπουλον.

Εἶτα ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς Σύμβουλος Β' Νικ. Ἐλουτίδης, ἐκθέτει τὰ κάτωθι:

Τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως διὰ τῆς ὑπ'ἀριθμ. 70/8-9-76 Πράξεώς του ἀπεφάσισε, κατόπιν σχετικῆς ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω θέματος εἰσηγήσεώς μου, ὅπως χορηγηθῇ εἰς τὸν ἐν Δυτ. Γερμανίᾳ μετεκπαιδευόμενον διδάσκαλον Σταῦρον Παπαδόπουλον ἔγκρισις πρὸς διεξαγωγὴν ἐρεύνης μὲ θέμα:"Προβλήματα ἀναπτύξεως τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα", ἀφοῦ προηγουμένως ὑποβάλῃ οὗτος εἰς τὸ ΚΕΜΕ: 1) τὰ χρησιμοποιηθησόμενα εἰς τὴν ἔρευναν ἐρωτηματολόγια καὶ 2) ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ ἐπιβλέποντος καθηγητοῦ διάγραμμα ἐργασίας. Ἤδη ὁ ἐνδιαφερόμενος ὑπέβαλε τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἰς τὸ ΚΕΜΕ (ἀριθμ. Πρωτ. 1118/27-9-76) ὁ δὲ ἔλεγχος αὐτῶν ἀπέδειξεν, ὅτι οὗτος συνεμορφώθη πλήρως πρὸς τὰς δοθείσας ὁδηγίας.

Κατόπιν τούτου εἰσηγοῦμαι, ὅπως χορηγηθῇ εἰς τὸν κ. Σταῦρον Παπαδόπουλον, μετεκπαιδευόμενον διδ/λον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον "PHILIPPS" τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, ἡ αἰτηθεῖσα ἄδεια πρὸς διενέργειαν ἐρεύνης ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς μὲ θέμα :"Προβλήματα τῆς ἀναπτύξεως τῆς Εἰδικῆς ἀγωγῆς ἐν Ἑλλάδι".

Τὸ Τμῆμα, ἀκούσαν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως, μετὰ γενομένην συζήτησιν ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

Ἐγκρίνει τὴν χορήγησιν ἀδείας πρὸς διενέργειαν ἐρεύνης εἰς τὸν κ. Σ. Παπαδόπουλον διὰ τοὺς ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερομένους λόγους.

Ἡ συνεδρία λύεται

Ὁ Πρόεδρος

Ν. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Χ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

86η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 30ην Σ/βρίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βαρδάκη, 4) Νικολ. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφ. Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας Διατάξεως: Συνεχίζεται ἡ συζήτησις περί ὡρολογίου Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Κατόπιν ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής Σύμβουλος κ. Ν. Βλουτίδης ἐκθέτει τάς ἀπόψεις του ἐπί τοῦ ἑβδομαδιαίου Ὡρολογίου Προγράμματος τοῦ 3/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου, προτείνει τάς ἐπενεκτέας μεταβολάς εἰς αὐτό καί τέλος προβαίνει εἰς τήν αἰτιολόγησιν αὐτῶν ὡς ἀκολούθως:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

. / .

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
3/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

α/α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α ∓ Β	Γ ∓ Δ	Ε ∓ ΣΤ
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	2/2	2	2
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	8 8	10/2 10/2	8
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	2	2
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4	-	-
5.	ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	-	2	3
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-	2	2
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	3/2 3/2	3 3	5/2 5/2
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ	-	-	1
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ	4/2	4/2	3
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ	4/2	4/2	2
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	2	2	2

Ἐλεύθε αι μορφωτικαί ἐνασχολήσεις καί ἀθλητισμός τάξεων Δ,Ε,ΣΤ
1 ἀπόγευμα ἑβδομαδιαίως.

Ὧραι διδ/λίας διά τόν διδ/λον		30	30
" "	μαθητήν	20 1/2-20 1/2	22-22	27 1/2-27 1/2

ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΙΣ

) Αἱ ἐπερχόμεναι μεταβολαί εἰς τάς ὥρας διδασκαλίας τῶν τάξεων Α΄, Β΄
Ε΄ΣΤ΄ ἐγένοντο διά τούς αὐτούς λόγους οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τό ὡρο-
γιον πρόγραμμα τοῦ 4/θεσίου καί 5/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου.
) Ἡ αὔξησις τῶν ὡρῶν δ/λίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τάξεις ΓΔ΄ ἐπιβάλ-
ται, ἵνα παρασχεθῇ περισσότερος χρόνος εἰς τούς μαθητάς πρός ἄσκησιν εἰς
ν ἀνάγνωσιν καί τήν ἐμπέδωσιν τῶν γραμ/κῶν φαινομένων τῆς Δημ/κῆς Γλώσσης.
) Αἱ ὧραι τῶν τεχνικῶν καί Φυσικῶν εἰς τάς τάξεις Γ΄καί Δ΄ μειώνονται ἐνεκ
τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἀντιστοίχου ὕλης τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

. / .

Μετά συζήτησιν τό Τμῆμα

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ἀποδέχεται ὡς προτείνονται ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ τά ὡρολόγια Προγράμματα τοῦ 3/θεσίου δημοτικοῦ σχολείου διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερομένους λόγους.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματέας

Στ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠ. ΕΘΝ. ΠΑΙΔ. Κ' ΘΡ/ΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔ/ΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜ/ΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πρᾶξις 87η

'Εν 'Αθήναις, σήμερον τήν 1ην 'Οκτωβρίου 1976 ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9 π.μ. συνῆλθεν εἰς τακτικήν συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς 'Εκπ/σεως τοῦ ΚΕΜΕ, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ κ. Σπ. Παγιατάκη καί τῶν Συμβούλων Β' 1) Θ. Βαρδάκη, 2) Κ. Πασσάκου, 3) Δ. 'Ανδριοπούλου, 4) Β. Κονιδιτσιώτη καί 5) Νικ. Βλουτίδη μελῶν, παρούσης καί τῆς γραμματέως Σοφ. Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "'Εβδομαδιαῖον 'Ωρολόγιον Πρόγραμμα 2/θεσίου καί 1/θεσίου Δημοτικοῦ σχολείου.

'Εν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος πρῶτος εἰσηγητής κ. Δημ. 'Ανδριόπουλος εἰσηγεῖται ἐπί τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ 'Εβδομαδιαίου 'Ωρολογίου Προγράμματος τοῦ 2/θεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου καί τῶν συναφῶν μεταβολῶν αὐτοῦ τά κάτωθι:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

2/θεσίου Δημοτικοῦ σχολείου

α/α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ὧραι διδ/λίας κατὰ τάξεις					
		Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ		2/2	2/2	2/2		3/2
2.	ΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΑ	6	6	6	7		7
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ			2/2	2/2		2/2
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΒΑΛΛΟΝΤΟΣ		4/2				
5.	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ			2/2	2/2		4/2
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ			2/2	2/2		2/2
7.	ΑΡΙΘΜΗΤ. ΚΑΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	2/2	2/2	3/2	3/2	3/2	3/2
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ						1/2
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ		Χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι				
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ		2/2			2/2	
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ		2/2			2/2	
	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚ.	12	12	13-1/2	14-1/2	16	16-1/2

ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚ. 30-1/2 ὡς παιδαγωγικῶς καὶ ψυχολογικῶς σκόπιμον 30-1/2

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Κρίνεται ὅπως αἱ συνδιδασκόμεναι τάξεις κατανεμηθοῦν καθ' ὁμάδας ὡς ἑξῆς: Πρώτη ὁμάς: Α', Β', καὶ Γ' καὶ δευτέρα ὁμάς: Δ', Ε', καὶ ΣΤ'.

ΕΠΕΛΘΟΥΣΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΑΥΤΩΝ

1) Ὁ χρόνος διδ/λίας ἑκάστου διδ/λου τοῦ 2/θεσίου Δημοτικοῦ σχολείου ἐμειώθη κατά $3\frac{1}{2}$ ὥρας ἑβδομαδιαίως.
Ἀναλυτικώτερον: ἡ κατά μάθημα γενομένη μείωσις τοῦ χρόνου διδασκαλίας ἔχει ὡς ἀκολούθως: Εἰς τήν Ἑλληνικήν γλῶσσαν τῶν τάξεων Γ΄Δ΄καί ΣΤ΄ἀνά μίαν ὥραν, εἰς τήν σπουδήν τοῦ Περιβάλλοντος ἕν ἡμίωρον, εἰς τήν Φυσικήν καί Χημείαν τῆς ΣΤ΄τάξεως ἕν ἡμίωρον, εἰς τήν Ἀριθμητικήν καί τήν Γεωμετρίαν τῶν τάξεων Α΄ καί Β΄ ἀνά ἕν ἡμίωρον καί εἰς τήν Μουσικήν ὅλων τῶν τάξεων ἀνά ἕν ἡμίωρον καί εἰς τήν Γυμναστικήν ὅλων τῶν τάξεων ἀνά ἕν ἡμίωρον.
2) Ἡ μείωσις τοῦ χρόνου διδ/λίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Φυσικῆς καί Χημείας, Μουσικῆς καί Γυμναστικῆς τῶν τάξεων Ε΄ καί ΣΤ΄ ἐγένετο α) διά τούς αὐτούς λόγους οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τήν μείωσιν τῶν διδακτικῶν ὡρῶν τῶν συνδιδασκομένων τάξεων Ε΄ καί ΣΤ΄τοῦ 3/θεσίου Δημοτ. σχολείου καί β) ἕνεκα μειώσεως τῆς ὕλης τοῦ Ἀν. Προσίου Δημοτ. σχολείου καί τοῦ Προγράμματος τῶν προαναφερθέντων μαθημάτων.
3) Ἡ μείωσις τῶν ὡρῶν διδασκαλίας τῶν μαθημάτων Σπουδή τοῦ Περιβάλλοντος, Ἀριθμητ. καί Γεωμετρία, Μουσική καί Γυμναστική τῶν Α΄ καί Β΄ τάξεων ἐγένετο διά τούς αὐτούς λόγους οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τήν αἰτιολόγησιν τῶν γενομένων μεταβολῶν εἰς τό Ὡρολόγιον Πρόγραμμα τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ 3/θεσίου Δημοτ. σχολείου.
4) Τέλος, αἱ ὧραι διδ/λίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, Μουσικῆς καί Γυμναστικῆς τῶν τάξεων Γ΄ καί Δ΄ ἐμειώθησαν τό μέν διότι κατά τήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἀν. Προγράμματος ἡ ὕλη τῶν ἐν λόγῳ τάξεων ἐμειώθη τό δέ ἕνεκα τῆς ἰδιοτύπου διαρθρώσεως καί λειτουργίας τοῦ 2/θεσίου Δημοτ. Σχολείου.

Τό Τμῆμα, μετά συζήτησιν, ὁμοφώνως ἀποφαίνεται
Ἀποδέχεται ὡς ἔχει τό προταθέν ὑπό τοῦ Εἰσηγητοῦ Ἑβδομαδιαῖον Ὡρολόγιον Πρόγραμμα Διδασκαλίας διά τό 2/θέσιον Δημοτικόν σχολεῖον διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερομένους λόγους.
Ἐν συνεχείᾳ λαμβάνων τόν λόγον ὁ ἐπί τοῦ Ἑβδομαδιαίου Ὡρολογίου Προγράμματος τοῦ 1/θεσίου Δημοτ. Σχολείου Εἰσηγητής σύμβουλος κ. Βασ. Κονιδιτσιώτης, θέτει ὑπ'ὄψει τοῦ Τμήματος τάς ὑπ'αὐτοῦ προτεινομένας μεταβολάς καί τάς συναφεῖς αἰτιολογίας αὐτῶν, ἐχούσας ὡς ἀκολούθως:

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΟΝΟΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄	ΩΡΑΙ
1.	Θρησκευτικά	½		2/2		2/2		2-½
2.	Ἑλληνική γλῶσσα	6/2	6/2	6/2	6/2	7/2		15-½
3.	Ἱστορία			2/2		2/2		2
4.	Σπουδή τοῦ Περιβάλλοντος		3/2					1-½
5.	Φυσική καί Χημεία μετά στοιχείων Ὑγιεινῆς			2/2		3/2		2-½
6.	Γεωγραφία			2/2		2/2		2
7.	Ἀριθμητική καί Γεωμετρία	2/2	3/2	3/2		3/2		5½-
8.	Ἀγωγή τοῦ Πολίτου					1/2		1/2
9.	Τεχνικά	Σιωπηραί ἐργασίαι						
10.	Μουσική	2/2			2/2			2
11.	Γυμναστική	2/2			2/2			2
	Ὧραι μαθητοῦ	Α΄ 8	Β΄ 8-½	Γ΄ 10-½	Δ΄ 10-½	Ε΄ 12	ΣΤ΄ 12	
	Ὧραι διδασκάλου							36

Ε ΕΠΕΝΕΧΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ

1) Μειοῦνται κατά ἕν(1) ἡμίωρον ἑβδομαδιαίως αἱ ὧραι τῶν Θρησκευτικῶν Ε΄, ΣΤ΄.

2) Μειοῦνται κατά ἕν (1) ἡμίωρον ἑβδομαδιαίως αἱ ὧραι τῆς Σπουδῆς τοῦ Περιβάλλοντος.

3) Μειοῦνται κατά ἕν (1) ἡμίωρον ἑβδομαδιαίως αἱ ὧραι τῆς Φυσικῆς καί Χημείας Ε΄ ΣΤ΄.

4) Αὐξάνονται κατά ἕν (1) ἡμίωρον αἱ ὧραι τῆς Ἀριθμητικῆς τῆς Β΄ τάξεως.

5) Αὐξάνονται κατά ἕν (1) ἡμίωρον αἱ ὧραι ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας τῆς Μουσικῆς Α΄Β΄.

6) Αὐξάνονται κατά ἕν (1) ἡμίωρον αἱ ὧραι ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας τῆς Γυμναστικῆς Α΄Β΄.

7) Μειοῦται κατά ἕν (1) ἡμίωρον ἑβδομαδιαίως ὁ χρόνος ἐργασίας τοῦ διδασκάλου , τ.ἔ ἀπό $36\frac{1}{2}$- εἰς 36 ὥρας.

Αἰτιολόγησις

Αἱ ἐπενεχθεῖσαι μειώσεις στοιχοῦν πρός τήν μείωσιν τῆς ὕλης διδασκαλίας τῶν ἀντιστοίχων μαθημάτων.

Αἱ αὐξήσεις τῶν ὡρῶν ἑβδομαδιαίως διδασκαλίας ὀφείλονται εἰς ἀντίστοιχον αὔξησιν τῆς ὕλης διδασκαλίας καί εἰς τήν ἀνάγκην μεγαλυτέρας ἀσκήσεως χάριν ἐμπεδώσεως εἰς τήν Ἀριθμητικήν τῆς Β΄ τάξεως , τῆς Μουσικῆς καί Γυμναστικῆς.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν ὡς καί τήν διεξαχθεῖσαν διεξοδικήν συζήτησιν

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

Ἀποδέχεται τόν ὡς ἄνω πίνακα ἑβδομαδιαίου Ὡρολογίου Προγράμματος τοῦ Μονοθεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου καί τάς ἐπενεχθείσας μεταβολάς διά τούς ἀναφερομένους εἰς τήν Αἰτιολόγησιν λόγους.

Ὁ Πρόεδρος

Ἀπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

88η Πρώτη Συνεδρία

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 4ην Ὀκτωβρίου 1976 ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημη. Ἀνδριοπούλου, 3) Νικολ. Βλουτίδη, 4) Θεμιστ. Βαρδάκη, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Γενικαί παρατηρήσεις ἐπί τοῦ ἀναμορφωθέντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ λαβών τόν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης ἐνημερώνει τούς κ.κ. Συμβούλους ἐπί τῆς περατώσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὑπό ἀναμόρφωσιν ἰσχύοντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος καί προτείνει τήν ὑποβολήν του εἰς τόν κ. Πρόεδρον τοῦ ΚΕΜΕ. Κρίνεται ὅμως σκόπιμον ὅπως δοθοῦν εἰς τόν κ. Πρόεδρον ὡρισμέναι διευκρινήσεις ἐπί τῶν ἀρχῶν καί τῶν ἐπιδιώξεων τῶν γενομένων μεταβολῶν καί δηλωθῇ ἡ σκοπιμότης καί ἡ χρησιμότης τοῦ ἀναμορφωθέντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Πρός τοῦτο ἐτέθησαν ὑπ' ὄψιν τοῦ Τμήματος ὡρισμέναι προτάσεις αὐτοῦ, αἵτινες μετά τῶν ὑποβληθεισῶν ὑπό τῶν Συμβούλων, μετά διεξοδικήν συζήτησιν, ἔλαβον τήν ἀκόλουθον τελικήν μορφήν:

1) Ἐκ βάθρων μεταβολή τοῦ Α.Προγράμματος ἦτο πρακτικῶς ἀδύνατον νά συντελεσθῇ εἰς τό 7/μηνον διάστημα κατά τό ὁποῖον διήρκεσαν αἱ ἐργασίαι τοῦ τμήματος, διότι μία τοιαύτη ριζική καινοτομία διά νά ἀποβῇ χρήσιμος ἐν τῇ πράξει, ἀπαιτεῖ μακράν προπαρασκευήν, ἐπιμελῆ προγραμματισμόν, συστηματικάς ἐρεύνας, ἐπιμόμους καί μακροχρονίους πειραματικάς ἐφαρμογάς καί, τέλος, ἀντικειμενικήν ἀξιολόγησιν τῶν

σχετικῶν ἀποτελεσμάτων, τά ὁποῖα καί μόνα, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἀποτελοῦν τόν δείκτην τῆς ἐπιτυχίας οἱασδήποτε προσπαθείας τοῦ εἴδους.

2) Ἀφ'ἑτέρου, διατήρησις ὑπό τήν ἐνεστῶσαν μορφήν τοῦ Α.Π. τοῦ Β.Δ. 702/1969 δέν θά ἦτο συμφέρουσα διά τήν Παιδείαν, διότι τό Πρόγραμμα τοῦτο ἀντιμάχεται ὄχι μόνον αὐτό τοῦτο τό νόημα τῆς συντελουμένης ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως, ἀλλ'ἀντιτίθενται ἐν πολλοῖς καί πρός θεμελιώδη διδάγματα τῆς συγχρόνου Παιδαγωγικῆς καί Ψυχολογίας τοῦ παιδοῦ καί πρός βασικάς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου κοινωνικῆς, πνευματικῆς καί πολιτιστικῆς πραγματικότητος.

Οὕτω τό τμῆμα κατέληξεν εἰς τήν ἀπόφασιν (πρ. 32, 7-6-76) ὅπως προέλθῃ εἰς μερικήν ἀναμόρφωσιν τοῦ μέχρι σήμερον ἰσχύοντος Α.Π. τοῦ 1969.

3) Τήν ἀπόφασιν ταύτην διηυκόλυνεν ἡ διά τοῦ Ν. 309/1975 θεσπισθεῖσα διά τήν Ἐνιαίαν Ἐκπαίδευσιν 9/ετῆς φοίτησις, ἡ ὁποία ἐπέτρεψεν, ἀφ'ἑνός μέν τήν μετακίνησιν δυσνοήτου ἢ ὑπερμέτρου εἰς ἔκτασιν ὕλης εἰς τό Γυμνάσιον πρός πληρεστέραν ἐπεξεργασίαν αὐτῆς, τήν ἀναθεώρησιν ἢ ἀπόρριψιν ἄλλης ὡς ἀπηρχαιωμένης καί ἀσυμβιβάστου πρός τά δεδομένα καί τάς ἀνάγκας τοῦ συγχρόνου βίου ἢ σαφῶς ἀντικειμένης πρός τά διδάγματα τῆς Παιδαγωγικῆς Ἐπιστήμης, τήν εἰσαγωγήν νέων τινῶν μορφωτικῶν στοιχείων (Προστασία τοῦ Περιβάλλοντος, ὁδική συμπεριφορά) ἐπέκτασης τοῦ μαθήματος τῆς ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου κ.λ.π.) καί τέλος τήν μετακίνησιν ὕλης ἀπό τάξεως εἰς τάξιν, ὅπου εἰδικοί λόγοι ἐπέβαλλον τοῦτο.

4) Πρός ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου τούτου, τό τμῆμα ἀφιέρωσεν, ἀπό τῆς συστάσεως τοῦ ΚΕΜΕ,87 συνεδρίας, κατά τάς ὁποίας ἄπαντα τά μέλη αὐτοῦ, ἀνέλαβον ἀντιστοίχους πρός τά ἑκάστοτε συζητούμενα θέματα εἰσηγήσεις. Κατά δέ τάς γενομένας ἐπιστημονικάς συζητήσεις, πλήν τῆς ἀτομικῆς ἐμπειρίας τῶν μελῶν, ἐλήφθησαν ὑπ'ὄψει τά νεώτερα πορίσματα τῆς Παιδαγωγικῆς Ψυχολογίας καί Μεθοδολογίας, Ἀναλυτικά Προγράμματα ξένων χωρῶν, στατιστικά δεδομένα διεθνῶν ἐκπαιδευτικῶν ὀργανισμῶν, ἐπικουρικῶς δέ αἱ ἐπί σχετικοῦ ἐρωτηματολογίου ἀπαντήσεις 44 Διδασκαλικῶν Συλλόγων Προτύπων Παιδ. Ἀκαδημιῶν καί ἄλλων πολυθεσίων Δημοτ. σχολείων ἀστικῶν κέντρων καί ὑπαίθρου.

Εἰδικώτερον:

./.

α) Εἰς τὰς τάξεις Α' καὶ Β', γενικῶς αἱ γενόμεναι μεταβολαὶ εἶναι βαθύτεραι καὶ εὐρύτεραι εἰς ἔκτασιν.

β) Ἰδιαιτέρα σημασία ἀπεδόθη εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν τῶν κατὰ μάθημα γενικῶν σκοπῶν, ὥστε οὗτοι νὰ ἀνταποκρίνωνται πληρέστερον πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν πρακτικὴν καὶ εἰδολογικὴν σπουδαιότητα ἑκάστου μαθήματος· ὅπου δὲ ἡ ἰδιαιτερότης τοῦ μαθήματος, ἐπέβαλλε τοῦτο, διετυπώθησαν καὶ μερικοὶ σκοποὶ ἀντιστοιχοῦντες πρὸς εἰδικωτέρας ἐπιδιώξεις αὐτοῦ.

γ) Σκόπιμος ἐκρίθη ἡ ἰδιαιτέρα μνεία τῶν ἐπελθουσῶν μεταβολῶν καὶ ἡ σύντομος αἰτιολόγησις αὐτῶν.

δ) Χρησιμωτάτη ὡσαύτως ἐθεωρήθη ἡ παράθεσις ἱκανοῦ ἀριθμοῦ μεθοδικῶν ὑποδείξεων κατὰ μάθημα πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ διδακτικοῦ ἔργου.

ε) Βάσει τῶν μεταβολῶν ἐγένετο καὶ ἀντίστοιχος ἀναμόρφωσις τοῦ Ἑβδομαδιαίου ὡρολογίου Προγράμματος Μαθημάτων ὅλων τῶν τύπων Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ μείωσις τῶν ὡρῶν διδασκαλίας κατὰ τάξιν διὰ τοὺς μνημονευομένους εἰς τὰ ἐπὶ μέρους Ἑβδομαδιαῖα Προγράμματα λόγους.

στ) Τέλος, διὰ τὰς τάξεις Δ', Ε' καὶ ΣΤ' καθιεροῦται ἑβδομαδιαίως ἓν ἀπόσπασμα ἐλευθέρων μορφωτικῶν ἐναπχολήσεων καὶ ἀθλητισμοῦ.

Μὴ ὑπαρχόντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται.

Ὁ Πρόεδρος

Π. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σοφία Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ (Κ.Ε.Ε.Τ.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

8 2 η Πράξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 3ην Ὀκτωβρίου 1976 ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Κ.Ε.Ε.Μ.Ε.) λειτουργούσης 2, συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιαδάκη, Προέδρου, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βορδάκη, 4) Κων. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κοντοειτούδη καί 6) Κων. Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

Περί ἀναλυτικοῦ προγράμματος καί διδακτικῶν βιβλίων διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καί λοιπῶν μαθημάτων διά τάς διγλωσσους τάξεις εἰς τήν Δευτέραν.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ εἰσηγητής κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β΄, ἐν ἀρχῇ ἐποιήσατο τά ἐπί τοῦ θέματος σχετικά, παρέχων ἀφθόνως καί μίαν ἀδρομερῆ συναγωγήν τῆς ἐν γένει ἐκπαιδευτικῆς πραγματικότητος ἐν Δυτικῇ, ἐν συναφείᾳ πρός τήν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐκεῖ Ἑλληνοπαίδων, κατωλήγων δέ, προτείνει τήν εἰσηγητέαν ὁμάδος ἐργασίας ὑπό τήν καθολικήν ἐποπτείαν τοῦ Κ.Ε.Ε.Μ.Ε., ἀποτελουμένην κυρίως ἐκ ἐκπαιδευτικῶν, ἐχόντων τά καταλληλα προσόντα καί σχετικήν ἐνημερότητα ἐκ τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τήν Διεύθυνσιν Ἐκπαιδεύσεως Ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Μετά ταῦτα ἐπηκολούθησεν εὐρεῖα ἀνταλλαγή ἀπόψεων μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ' ὄψιν:

α) Τό ὑπ' ἀριθμ. φ. 820/24/103007/22-9-76 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας.

β) Τήν παράγραφον 3 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. 1566/1985 "περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.Β.

γ) τήν γενομένην εἰσήγησιν καί

δ) τήν μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος διεξαχθεῖσαν συζήτησιν, κυρίως δέ ὅτι: ./.

Ι) Τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. στερεῖται συγκεκριμένων στοιχείων περί τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν τῆς ἐν Σουηδίᾳ παιδείας τῶν Ἑλληνοπαίδων ἀλλά καί περί τῶν σχέσεων αὐτῆς πρός τό ἐκπαιδευτικόν σύστημα τῆς Σουηδίας, ὥστε ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς νά χωρήσῃ εἰς τήν ὑπόδειξιν χρησίμου λύσεως.

α) Ὅτι πρός ὀρθολογικήν διαμόρφωσιν τοιούτου προγράμματος ἐξυπηρετοῦντος τάς ἰδιαιτέρας μορφωτικάς ἀνάγκας τῶν Ἑλληνοπαίδων καί κυρίως τήν ἑλληνόφρόνησιν, ἔτι δέν τόν θρησκευτικόν καί ἐθνικόν φρονηματισμόν αὐτῶν, ἀπαιτεῖται βαθεῖα γνῶσις τῶν ἐκεῖ διαμορφωτικῶν συνθηκῶν ὁπωσδήποτε καί μαθήσεων τῶν παιδιῶν τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων,

ὑ μ ο φ ώ ν ω ς ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

προτείνει τήν συγκρότησιν ὁμάδος ἐργασίας ἀποτελουμένης ἐκ δύο τουλάχιστον ἐκόνων Ἑλλήνων ἐκπαιδευτικῶν ὑπηρετούντων ἤ ὑπηρετησάντων ἐν Σουηδίᾳ καί ὑποδειχθησομένων ὑπό τοῦ Ἐπόπτου Συμβούλου Ἐκπαιδεύσεως Δυτικῆς Εὐρώπης, ἐκ τριῶν ἐκπαιδευτικῶν ὑπηρετούντων ἤδη τῇ Διευθύνσει Ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, γνωριζόντων τήν Ἀγγλικήν ἤ Γερμανικήν γλῶσσαν, ἐξ ἑνός Εἰδικοῦ Συμβούλου πορά τῷ Κ.Ε.Μ.Ε. καί ἐξ ἑνός Συμβούλου Α΄ ἤ Β΄ τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. ὑπό τήν προεδρίαν αὐτοῦ, πρός σύνταξιν κατάλληλου Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος διά τούς Ἑλληνόπαιδας [illegible] μελέτην τοῦ μέτρου τῶν πρός χρῆσιν αὐτῶν Ἑλληνικῶν βιβλίων.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Ἐπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
Καὶ ΕΠΙΜ/ΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

90η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 8ην Ὀκτωβρίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 8.30 π.μ., ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου, 3) Νικ Βλουτίδη, 4) Βασιλ. Κονιδάρτσιώτη καί 5) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν παρουσίᾳ καί τῆς Γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου, ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. Θεμιστ. Σαρδάκη δεδικαιολογημένως.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Ἵδρυσις Σχολῆς ἐν Ἑλλάδι ὑπό τῆς AMERICAN MONTESSORI SOCIETY".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας Ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Ν. Βλουτίδης θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ Τμήματος τά κάτωθι:

1) Τό ἀπό 27-8-1976 ἔγγραφον τοῦ Προέδρου τῆς AMERICAN MONTESSORI SOCIETY πρός τόν κ. Ὑπουργόν Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, 2) τό ἀπό 27-8-1976 ἐνημερωτικόν σημείωμα τοῦ Προέδρου τῆς AMERICAN MONTESSORI SOCIETY πρός τό ΚΕΜΕ, 3) Τό ὑπ'ἀριθμ. 963/4-9-76 ἔγγραφον τοῦ κ. Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ πρός τήν Δ/νσιν καί τό διδακτικόν Προσωπικόν τῆς Σχολῆς Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας, 4) τήν ἀπό 23-9-76 ἐπιστολήν τοῦ Γενικοῦ Δ/ντοῦ τῆς ASSOCIATION MONTESSORI INTERNATIONALE πρός τήν σχολήν Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας 5) τό ὑπ'ἀριθμ. 663/27-9-76 ἔγγραφον τῆς Σχολῆς Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας πρός τόν κ. Πρόεδρον τοῦ ΚΕΜΕ, 6) Κατά τό ἐδάφ. β, παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. 186/75, "Τό ΚΕΜΕ γνωμοδοτεῖ ἐπί παντός ἐρωτήματος τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, σχετικοῦ πρός τό ἀντικείμενον τῶν ἁρμοδιοτήτων του" καί , κατ'ἀκολουθίαν, τό ὑπ'ἀριθμ. 4328/1-9-76 ἔγγραφον τοῦ Υπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας, Γραφεῖον Ὑφυπουργοῦ, νομοτύπως διευθετήσθη διά τήν παροχήν τῆς κατά νόμον γνωμοδοτήσεως.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ εἰσηγητής παρατηρεῖ τά κάτωθι:

1) Ὡς χαρακτηριστικῶς μνημονεύεται εἰς τήν ἐπιστολήν τοῦ κ.

./.

MARIO MONTESSORI, οἱ ὑπό τοῦ Ἰνστιτούτου AMERICAN MONTESSORI SOCIETY χορηγούμενοι τίτλοι σπουδῶν δέν τυγχάνουν τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Διεθνοῦς Ἑνώσεως MONTESSORI (ASSOCIATION MONTESSORI INTERNATIONALE) διότι ἡ ψυχολογία καί ἡ πρακτική τοῦ Μοντεσσοριανοῦ συστήματος ἔχουν παρερμηνευθῆ, ἡ δέ προπαρασκευή τῶν σπουδαστῶν εἰς τήν μέθοδον τοῦ συστήματος τούτου χαρακτηρίζεται ὡς ἀνεπαρκής.

2) Αἱ σπουδάστριαι τῶν ἐν Ἑλλάδι λειτουργουσῶν Σχολῶν Νηπιαγωγῶν ἐνημεροῦνται ἐπαρκῶς εἰς τήν θεωρίαν καί τήν πρακτικήν τοῦ Μοντεσσοριανοῦ συστήματος κατά τήν διάρκειαν τῆς 2/ετοῦς φοιτήσεώς των εἰς αὐτάς.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν : 1) τό ἀπό 27-8-1976 ἔγγραφον τοῦ Προέδρου τῆς AMERICAN MONTESSORI SOCIETY πρός τόν κ. Ὑπουργόν Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, 2) τό ἀπό 27-8-1976 ἐνημερωτικόν σημείωμα τοῦ Προέδρου τῆς AMERICAN MONTESSORI SOCIETY πρός τό Κ.Ε.Μ.Ε , 3) τό ὑπ'ἀριθμ. 963/4-9-76 ἔγγραφον τοῦ κ. Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ πρός τήν Δ/νσιν καί τό Διδακτικόν Προσωπικόν τῆς Σχολῆς Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας, 4) τήν ἀπό 23-9-76 ἐπιστολήν τοῦ Γενικοῦ Δ/ντοῦ τῆς ASSOCIATIONMONTESSORI INTERNATIONALE, πρός τήν Σχολήν Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας, 5) τό ὑπ'ἀριθμ. 663/27-9-76 ἔγγραφον τῆς Σχολῆς Νηπιαγωγῶν Καλλιθέας πρός τόν κ. Πρόεδρον τοῦ ΚΕΜΕ, 6) Τό ἔδάφιον β΄ τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.186/75 "περί ἐρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ" , 7) τάς παρατηρήσεις τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ , ὡς καί τήν μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος διεξαχθεῖσαν συζήτησιν.

Ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

Γνωμοδοτεῖ ἀρνητικῶς τῆς ἱδρύσεως Σχολῆς ἐν Ἑλλάδι ὑπό τῆς AMERICAN MONTESSORI SOCIETY, διά τούς ἑξῆς λόγους:

1) Οἱ τίτλοι σπουδῶν δέν ἀναγνωρίζονται ὑπό τῆς ASSOCIATION MONTESSORI INTERNATIONALE (A.M.I) τῆς μόνης ἐπισήμως καί διεθνῶς ἀντιπροσωπευούσης τό ὀρθόδοξον σύστημα MONTESSORI, διότι παρηρμηνεύθη , ὡς μνημονεύεται εἰς τήν ἐπιστολήν τοῦ κ. MARIO MONTESSORI, ἡ ψυχολογία καί ἡ πρακτική τοῦ συστήματος ὑπό τῆς AMERICAN MONTESSORI SOCIETY, ἡ δέ πρακτική ἐξάσκησις τῶν σπουδαστῶν αὐτῆς ἀπεδείχθη ἀπρόσφορος.

2) Ἐν Ἑλλάδι, ἡ συναφής ἐπιστημονική μόρφωσις παρέχεται εἰς τάς Παιδαγ. Ἀκαδημίας καί κυρίως εἰς τάς Σχολάς Νηπιαγωγῶν.

3) Ἡ ἀποκλειστική ἐφαρμογή, ἔστω καί τοῦ γνησίου συστήματος MONTESSORI, ἔχει τό μειονέκτημα τῆς μονομερείας, ἡ ὁποία ἀποκλείει τήν παράλληλον ἐφαρμογήν καί ἄλλων δοκίμων καί ἐπί ἀσφαλῶν ἐπιστημονικῶν βάσεων ἐρειδομένων νηπιαγωγικῶν συστη-

μάτων, ὅπως τοῦ O. DECRÖLY, FRÖBEL κ. ἄ.

4) Ἡ ἵδρυσις τοιαύτης Σχολῆς παρ' ἡμῖν θά ἠδύνατο νά δημιουργήσῃ σοβαρά προβλήματα ἔχοντα σχέσιν καί μέ τήν συνταγματικότητα τῆς ἱδρύσεώς της καί μέ τήν ἀπορόφησον τῶν ἀποφοίτων, καθ' ὅν χρόνον χιλιάδες διδασκάλων καί ἑκατοντάδες νηπιαγωγῶν παραμένουν εἰσέτι ἀδιόριστοι.

5) Θά ἦτο παρά ταῦτα δυνατόν νά συσταθῇ εἰς τούς Δ/ντάς τῶν Σχολῶν Νηπιαγωγῶν, ὅπως, πρός πλησιεστέραν θεωρητικήν ἐνημέρωσιν καί πρακτικήν ἐξάσκησιν τῶν σπουδαστριῶν, ἐφαρμόζωνται ὑποδειγματικῶς εἰς εἰδικάς τάξεις τῶν Προτύπων Νηπιαγωγείων τά ἐπικρατέστερα νηπιαγωγικά συστήματα. Ἐπιπροσθέτως δέ, θά ἦτο εὐκτέα ἡ ἀποστολή, πρός μετεκπαίδευσιν καί πληρεστέραν ἐνημέρωσιν, εἰς τήν Ἀμερικήν, Βέλγιον, Γερμανίαν καί Ἑλβετίαν, ἐπί ἕν ἔτος, τῶν νηπιαγωγῶν τῶν Προτύπων νηπιαγωγείων.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος
Στ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

9 η Πράξις Συνεδρίου

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 14ην Ὀκτωβρίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 9ην π.μ. ἐν τῇ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (λεωφόρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σταυρ. Παγιατάκη, προέδρου, 2) Δημητρ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκ. Βαρσάκη, 4) Νικολ. Βλαντῆ, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καὶ 6) Κων. Ροδούση, μελῶν, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως: τρία ὡς κατωτέρω:

Ἀνεγνώσθη καὶ ἐπικυρώθη τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Θέμα πρῶτον: "Προσδιορισμὸς θεμάτων ἐρεύνης".

Κατόπιν ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητής, πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Στ. Παγιατάκης, θέτει ὑπ' ὄψει τῶν μελῶν τοῦ τμήματος τὸ ὑπ' ἀριθ. 904/26-8-76 ἔγγραφον τοῦ προέδρου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε., διὰ τοῦ ὁποίου τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς παραπαλεῖται, ὅπως ὁρίσῃ θέματα ἐρευνῶν ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν καθεσταμένην καὶ σχολικὴν πρᾶξιν καὶ προτείνει ὅπως προταθοῦν θέματα ἔχοντα ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν ζῶσαν ἐκπαιδευτικὴν ἐπικαιρότητα καὶ συγκεκριμένως μὲ τὴν συντελουμένην ἐκπαιδευτικὴν μεταρρύθμισιν. Ὡς τοιαῦτα δέ, θεωρεῖ τὸ θέμα τῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἀξιολογήσεως τῆς ἐπιδόσεως αὐτῶν ὡς καὶ τὸ θέμα τῆς συχνότητος τῶν ὁδοιπορικῶν καὶ συντακτικῶν ἀφομάτων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον.

Τὸ Τμῆμα μετ' εἰρείαν συζήτησιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξητάσθησαν πλεῖστα ὅσα θέματα,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ὁρίζει ὡς θέματα ἐρεύνης τὰ κάτωθι:

Θέμα πρῶτον: Μέσον ἐρέθισμα ἐξιλαστήσεως τῆς σχολικῆς προσφορᾶς τῶν μαθητῶν ἤτοι:

./.

α) Ισχύοντα κριτήρια αξιολογήσεως της επιδόσεως των μαθητών και συγκεκριμένως:

1) Ποίοι λειτουργοί και ικανότητες επιτυμώνται δι' αυτών και ποία ή σχέσις των προς την πραγματικήν λειτουργίαν της μαθήσεως.

2) Τα γνωστά μέσα αξιολογήσεως (εξετάσεις, βαθμολογία κ.λ.π.) συναποκρίνονται εις τον σκοπόν της μαθήσεως; Είναι ικανά να δδηγήσουν εις αντικειμενικάς διαπιστώσεις περί της προόδου του μαθητού; Ποία τα τρωτά των.

β) Ποία κριτήρια ή μέθοδοι αξιολογήσεως συναποκρίνονται προς τας απαιτήσεις της μαθήσεως υπό την σύγχρονον έννοιαν αυτής;

γ) Είναι δυνατή ή βελτίωσις των χρησιμοποιουμένων σήμερον μέσων και μεθόδων ή μήπως επιβάλλεται ριζική αναθεώρησις αυτών;

δ) Η καθιέρωσις νέων κριτηρίων θα επενεργή δημοσία εις το Δημοτικόν Σχολείον ή επιβάλλεται σχετική διαφοροποίησις αυτών κατά τάξιν ή καθ' ομάδας τάξεων;

ε) Ποία ή επί του προκειμένου διεθνής επιστημονική εμπειρία και τί δύναται να εφαρμοσθή εξ αυτής εις τον τόπον μας;

Θ έ μ α Δ ε ύ τ ε ρ ο ν

-"Τα συνηθέστερα ορθογραφικά και συντακτικά σφάλματα των μαθητών Δ' και Στ' τάξεως του Δημοτικού Σχολείου (γραπτός λόγος). Αιτία και τρόποι αντιμετωπίσεως αυτών:

α) Σκοπός έρευνης

β) Μέθοδος έρευνης, κριτήρια, δυσκολίαι έρευνης (δοτική και άγροτική σχολεία).

γ) Προσωπικαί παράγοντες των σφαλμάτων και συσχέτισις αυτών.

δ) Πρακτική αξιοποίησις αποτελεσμάτων έρευνης.

Θ έ μ α 2 ο ν Κοινοποίησις προς το Κ.Ε.Μ.Ε. χαιρετιστηρίου έγκυκλίου (αριθ. πρωτ. Γ.125-20/7/1976) του Επόπτου Δημοτικής Εκπαιδεύσεως της Η' Ανατολικής Εκπαιδευτικής περιφερείας

Το Τμήμα μετά την ανάγνωσιν και την σχετικήν επ' αυτής συζήτησιν

ο μ ο φ ώ ν ω ς α π ο φ α ί ν ε τ α ι

ενκρίνει την κοινοποίησιν του υπό το περιεχόμενον της εγκυκλίου ταύτης, ή οποία συναποκρίνεται εις τας προσδοκίας της συντελουμένης εκπαιδευτικής αλλαγής και εις το νέον πνεύμα της δημοκρατικής

./.

καί ἐκπαιδευτικῆς θεοντολογίας.

Θέμα 3ον

Ἀναθέτουσα τῆς ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 3242, 20/9/1976 τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας ἀποστολείσης εἰς τήν Διεύθυνσιν τῆς Μαρουλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἀναφοράν τοῦ ἐπί ἀφ βαθμῷ διοικοῦντος, ἐξ ἧς διευθυντοῦ τοῦ Α' Προτύπου τῆς Μαρουλείου παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Γ. Καμπελᾶ κατ' ἐφαρμογήν ἐνεργείας εἰς βάρος αὐτοῦ ἐξελίξεως διά τῆς μετατάξεως του ἐκ τῶν Προτύπων τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας, τῇ εἰσηγήσει του ἐπί προσωρινῇ ἀποσπάσει ἐπί ἕνα μῆνα ὑπηρετήσαντος εἰς τήν Μαρουλείων Παιδαγωγικήν Ἀκαδημίαν νῦν διευθυντοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἀλεξανδρουπόλεως Νικολάου Ράπτη.

Τό Τμῆμα, μετά συζήτησιν

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται:

Κρίνει ἑαυτό ἀναρμόδιον ἐπί τοῦ θέματος ἕνεκα τοῦ καθαρῶς διοικητικοῦ χαρακτῆρος του, ἀναγόμενου εἰς τήν ἁρμοδιότητα τῆς Διευθύνσεως Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Ἐπ. Παπαϊωάννης

Ἡ Γραμματεύς

Δ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

92α Πρόεδρος Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 13ην Ὀκτωβρίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγγατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βαρδάκη, 4) Νικ. Βλαστάκη, 5) Βασ. Κονιδαρίτση καί 6) Κων. Παπαδάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως:

"Σχέδιον Νόμου περί εἰδικῆς Ἀγωγῆς, εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής, Σύμβουλος Β' τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. κ. Θεμ. Βαρδάκης ἀνακοινοῖ εἰς τό Τμῆμα τά κάτωθι:

Διά τοῦ ὑπ' ἀριθ. Φ. 313.3/98506/Ι5-9-1976 ἐγγράφου τοῦ ἐπί τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ ἀπεστάλη πρός τό Κ.Ε.Μ.Ε., διά τήν κατά Νόμον (ἄρθρ. 2. παρ. 2 τοῦ Ν.186/75) γνωμάτευσιν, Σχέδιον Νόμου "Περί εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων" μετά σχετικῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως.

Τό ὑπό συζήτησιν σχέδιον Νόμου ἀποτελεῖται ἐξ εἴκοσι ἐννέα (29) ἄρθρων, διηρθρωμένων εἰς τέσσαρα κεφάλαια, ἤτοι:

ΚΕΦ. Α' : Ἔννοια - Ἀντικείμενον - Φορεῖς (ἄρθρα Ι - ΙΙ).
ΚΕΦ. Β' : Προσωπικόν (ἄρθρα Ι2 - Ι5).
ΚΕΦ. Γ' : Εἰδικαί διατάξεις (ἄρθρα Ι6 - Ι8).
ΚΕΦ. Δ' : Μεταβατικαί καί τελικαί διατάξεις (ἄρθρα Ι9 - 29).

Εἰς τήν αἰτιολογικήν ἔκθεσιν τοῦ σχεδίου Νόμου τίθεται ἐν

./.

ἐν ἀρχῇ τό πρόβλημα τοῦ μειονεκτοῦντος ἀτόμου εἰς τήν ὀρθήν κοινωνικήν, ἐπιστημονικήν, παιδαγωγικήν, νομικήν καί ἀνθρωπιστικήν διάστασιν καί τονίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντιμετωπίσεως αὐτοῦ "ὑπό τό Κράτος μέ τήν ἐφαρμογήν εἰδικῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων, ἐν συνδυασμῷ μέ ἰατρικά καί ἄλλα εἰδικά κοινωνικά μέτρα καί μέ στόχον τήν ἐξέλιξιν καί ἐξισορρόπησιν τῆς καθυστερημένης ἤ διαταραγμένης προσωπικότητός του καί τήν ἔνταξίν του εἰς τήν ἐργασίαν καί τήν κοινωνικήν ζωήν".

Ἀκολούθως ἀναπτύσσονται εὐστόχως αἱ ἔννοιαι: τοῦ μειονεκτοῦντος ἀτόμου, τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, τοῦ Εἰδικοῦ Σχολείου, τῆς Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐνταξεως καί τέλος τῆς κοινωνικῆς μερίμνης.

Ὡς πρός τήν ἔκτασιν τοῦ προβλήματος τούτου εἰς τήν χώραν μας σημειοῦται ὅτι δέν ὑπάρχουν στατιστικά δεδομένα πού νά προέρχωνται ἀπό εἰρεῖας ἐπιστημονικάς ἐρεύνας καί ἀπογραφάς. Βάσει τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων ὁ ἀριθμός τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων σχολικῆς ἡλικίας (5 - 19 ἐτῶν) εἰς τήν Ἑλλάδα ὑπολογίζεται εἰς 150 - 200 χιλιάδας περίπου, ἤτοι ποσοστόν 7 - 9% ἐπί τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων τῆς ἡλικίας ταύτης (2.156.000). Εἰς τόν ἀριθμόν αὐτόν συμπεριλαμβάνονται καί τά σχολικῶς ἀνώριμα καί μέ διαταραχάς μαθήσεως ἄτομα, τά ὁποῖα πρέπει νά δεχθοῦν εἰδικήν βοήθειαν διά νά ὡριμάσουν καί νά ἐνταχθοῦν εἰς τό κανονικόν σχολεῖον.

Εἰς τάς ἀναπτυγμένας χώρας ἡ ἀνησυχητική αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μειονεκτούντων παιδιῶν καί ἐφήβων καί αἱ ἀπαιτοῦσαι δοξοι προσπάθειαι διά τό μέλλον ὤθησαν εἰς τήν πιστοποίησιν ἀτόμων, ὀργανώσεων, εἰδικῶν ἐπιστημόνων καί ὑπηρεσιῶν πρός ἀντιμετώπισίν του.

Χαρακτηριστικά τῆς κινήσεως ταύτης εἶναι:

α. Ἡ μετατόπισις τοῦ ὅλου προβλήματος ἀπό τήν ἰδιωτικήν πρωτοβουλίαν εἰς τό Κράτος.

β. Ἡ δημιουργία παραλλήλου παιδαγωγικοῦ χώρου καί ὑλικοῦ πρός χάριν τῶν μειονεκτούντων παιδιῶν.

γ. Ἡ συνείδησις ὅτι ἡ Εἰδική Ἀγωγή εἶναι ἐπιστημονικός κλάδος μέ μεγάλο πλάτος καί ἰδιαιτέραν σημασίαν καί ἀξίαν.

Ἀκολουθεῖ εἰς τήν αἰτιολογικήν ἔκθεσιν ἡ ἱστορική ἐξέλιξις τοῦ θεσμοῦ τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς εἰς τήν χώραν μας μέ κατάληξιν τάς ἑξῆς διαπιστώσεις:

α. Ἀπό τούς 150- 200 χιλιάδας περίπου τῶν μειονεκτούντων παιδιῶν καί ἐφήβων μόνον 4.100 ἐξυπηρετοῦνται εἰς τά λειτουρ-

γούντα σήμερον 105 Ειδικά Σχολεία διαφορετικού τύπου, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ εἶναι Δημόσια καί 45 ἰδιωτικά ἤ Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ἤ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

β. Τά περισσότερα ἀπό τά εἰδικά αὐτά Σχολεῖα καί ἰδιαιτέρως τά Σχολεῖα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας δέν παρουσιάζουν ὀργάνωσιν καί λειτουργίαν πού νά ἀνταποκρίνωνται εἰς τά νέα δεδομένα τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς.

γ. Δέν ὑπάρχει ἐνιαῖον καί ἀλοκληρωμένον πρόγραμμα ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος.

δ. Ἐντός ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων σύσημία προσπάθεια κατατάλλεται δι' ἐπαγγελματικήν ἐκπαίδευσιν καί ἀπασχόλησιν.

ε. Τό ὑπηρετοῦν εἰς τά Εἰδικά Σχολεῖα ἐιδικῶν προσωπικόν κατά τό μεγαλύτερον μέρος εἶναι ἀνεκδίκευτον. Μόνον 24% τῶν ὑπηρετούντων εἶναι εἰδικευμένοι διδάσκαλοι, ἐνῶ 14% δέν ἔχουν προσόντα διδασκάλου.

στ. Δέν ὑπάρχουν εἰδικευμένοι ἐπιστήμονες διά τήν τελέχωσιν τῶν εἰδικῶν ὑπηρεσιῶν.

ζ. Δέν ὑπάρχει συντονισμός τῆς δράσεως τῶν διαφόρων φορέων, εἰς τά πλαίσια ἑνός ἐνιαίου προγράμματος ἤ ἡ ὑπάρχουσα νομοθεσία εἶναι ὑποτυπώδης καί δέν καλύπτει πλήρως τό πρόβλημα μέ συνέπειαν τήν περιπλοκήν τῶν ἀρμοδιοτήτων μεταξύ τῶν φορέων καί τήν ἀνάληψιν ἐκπαιδεύσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης μειονεκτούντων ἀτόμων ἀπό ἀνεύθυνα πρόσωπα καί ἱδρύματα, ἐν πολλοῖς, "Ἰδιωτικά" Ἰνστιτοῦτα", τά ὁποῖα ὑπάρχουν θεραπείαν, καλλιεργοῦν αὐταπάτας καί ἐκμεταλλεύονται τό ἄγχος καί τόν πόνον τῶν γονέων, χωρίς νά εἶναι δυνατόν νά δοθῇ ἔλεγχος.

Γενικῶς ἡ κατάστασις, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ εἰς τήν χώραν μας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τό πρόβλημα τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων εἶναι ἀπαράδεκτος.

Τό μεταδικτατορικό Σύνταγμά μας κατοχυρώνει διά πρώτην φοράν εἰς τήν νεοελληνικήν Ἱστορίαν τά δικαιώματα τοῦ μειονεκτούντος ἀτόμου καί ἡ κυβέρνησις ἀνέλαβεν τήν ὑλοποίησίν των. Τό Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας κατόπιν σοβαρᾶς μελέτης τοῦ ὅλου προβλήματος ἀπό τοῦ θέρους τοῦ 1975 προώθησε τό θέμα τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καί ἤδη μέ τήν συνεργασίαν καί τῶν Ὑπουργείων Δικαιοσύνης, Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν καί Ἀπασχολήσεως, τά ὁποῖα εἶναι ἐπίσης φορεῖς τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, κατήρτησεν τό ὑπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου, τό ὁποῖον φιλοδοξεῖ νά θέσῃ τάξιν εἰς τό χάος, νά ἐξουδετερώσῃ τάς δυναμίας, νά συμπληρώσῃ τά κενά καί τάς ἐλλείψεις καί νά καλύψῃ ὅλον τό φάσμα τῶν ἐνδιαφερομένων

./.

τῆς παιδικῆς καί ἐφηβικῆς ἡλικίας.

Ἀκολούθως ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής παρατηρεῖ ὅτι τό ὑπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου ἀποτελεῖ πράγματι σταθμόν εἰς τήν ἐξέλιξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς εἰς τήν χώραν μας καί τονίζει ἰδιαιτέρως τό γεγονός ὅτι τοῦτο συνετάχθη ἐπί τῇ βάσει ὀρθῶν ψυχολογικῶν, κοινωνιολογικῶν καί ἀνθρωπολογικῶν στοιχείων. Σημειοῦ περαιτέρω τήν πληρότητα τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως, ἡ ὁποία συνοδεύει τό ὑπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου.
Διά τῆς διαφωτίσεως τῶν Μελῶν τοῦ Τμήματος ἐπί τῶν σκοπῶν, τῶν προθέσεων καί γενικά τοῦ ὅλου πνεύματος, τό ὁποῖον διέπει τό σχέδιον τοῦτο Νόμου, θά συμβάλῃ σημαντικῶς εἰς τήν πληρεστέραν ἐπεξεργασίαν αὐτοῦ. Τέλος ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι διά τῆς ἐκδόσεως τῶν ὑπό τοῦ Σχεδίου τούτου Νόμου προβλεπομένων κανονιστικῶν Π.Δ. καί ὑπουργικῶν ἀποφάσεων θά ὑλοποιηθῇ συντόμως καί εἰς τήν χώραν μας τό νέον πνεῦμα ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων.

Ἐπί τοῦ σημείου τούτου ὁ ἐπί τοῦ θέματος Εἰσηγητής παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Τό ὑπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου εἶναι κατά βάσιν πλαίσιον Νόμου εἰς τό ὁποῖον, ὡς εἶναι φυσικόν, δέν εἶναι δυνατόν νά ρυθμισθοῦν λεπτομερῶς περισσότερα θέματα. Πρός ρύθμισιν τούτων προβλέπεται ὑπό τοῦ Σχεδίου Νόμου ἡ ἔκδοσις 12 Π.Δ. καί 18 κανονιστικῶν ἀποφάσεων ἁρμοδίων Ὑπουργῶν, ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ Ν.309/76 ὡς καί ἡ τροποποίησις τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ τῶν συναφῶν Ὑπουργείων. (ἄρθρ. 10, παρ. 5).

Ἐπειδή διά τῆς ἐκδόσεως τῶν μέχρι τούτου πλήθους κανονιστικῶν Π.Δ. καί Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων ὑφίσταται ὁ κίνδυνος νά ἀλλοιωθῇ ἡ δομή καί γενικῶς ἡ φιλοσοφία τοῦ ὑπό συζήτησιν σχεδίου Νόμου προτείνεται ὅπως καθορισθοῦν εἰς τό παρόν Σχέδιον Νόμου προσδιοριστικά πλαίσια ἐντός τῶν ὁποίων θά ἀναπτυχθοῦν τά σημαντικώτερα τῶν ἐκδοθησομένων κανονιστικῶν Π.Δ. καί Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων ὡς: ἵδρυσις ἐκπαιδευτηρίων καί ἄλλων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς (ἄρθρ. 4 παρ. 1 καί ἄρθρ. 10, παρ. 7), καθορισμός βασικῶν μαθημάτων ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων (ἄρθρ. 7, παρ. 16), ἁρμοδιότητες φορέων Εἰδικῆς Ἀγωγῆς (ἄρθρ. 10), θέματα βασικά καταστάσεως προσωπικοῦ (ἄρθρ. 12), προσόντα διορισμοῦ, ἐξέλιξις (ἄρθρ. 12, παρ. 2), ἵδρυσις Σχολῶν δι' τούς φοιτήσαντας εἰς εἰδικούς ἐκπαιδευτάς (ἄρθρ. 14, παρ. 3) κ.λ.π.

./.

Είδικώτερον προτείνεται όπως προποποιηθή τό ύπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου βάσει τών κάτωθι κατ' άρθρον παρατηρήσεων:

Είτα ό Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης, λαβών τόν λόγον παρατηρεί τά άκόλουθα:

1) Θεωρεί, κατά τό πλείστον, ώς έπιτυχείς τάς έπί τής αίτιολογητικής ένθέσεως τού Νομοσχεδίου κρίσεις τού κ. Εισηγητού.

2) Φρονεί, ότι τά έξουσιοδοτικά πλαίσια πρός έκδοσιν Προεδρικών Διαταγμάτων πάσχουν άπό ύπέρμετρον έλαστικότητα καί ότι, διά τόν λόγον τούτον, πρέπει νά προσδιορισθούν μέ σαφήνειαν τά πλαίσια ταύτα πρός άποφυγήν παρανοήσεων αί όποίαι είναι δυνατόν νά άλλοιώσουν τόν χαρακτήρα τού θεμελιουμένου έκπαιδευτικού θεσμού.

3) Απαιτείται ιδιαιτέρα προσοχή είς τάς διατάξεις πού άφορούν τήν ίδρυσιν σχολής βοηθητικών στελεχών, διότι στελέχη, μή έπαρκώς μορφωμένα καί έπιμελώς έξοπλισμένα θά ύπενόμευον, ένεκα τής άνεπαρκείας των τήν άποτελεσματικότητα τού θεσμού. Πρός τούτο σκόπιμον είναι νά συμβουλευθώμεν τήν διεθνή παιδαγωγικήν έμπειρίαν έπί τού θέματος τούτου.

4) Τέλος, φρονεί, ότι ή μετεκπαίδευσις τών διδασκάλων είς τήν είδικήν άγωγήν, όπως γίνεται σήμερον, πάσχει, διότι, πλήν ένός ψυχιάτρου μονίμως τοποθετημένου είς αύτήν, ούδείς έκ τού λοιπού προσωπικού έχει έπαρκή έπιστημονικήν είδικότητα έπί άπροσαρμόστων, καθυστερημένων κ.λ.π. παιδιών, πράγμα τό όποίον έξαναγκάζει τήν διεύθυνσιν νά στρέφεται πρός ίδιώτας παιδοψυχιάτρους έπί έπιμισθίω. Άλλά καί ούτοι, ώς μή παιδαγωγοί, δέν είναι δυνατόν νά θεωρηθούν ώς έπαρκώς κατάλληλοι. Τονίζει δέ, ότι άν δέν βελτιώσωμεν καί δέν έκσυγχρονίσωμεν τήν πηγήν τής είδικής παιδαγωγικής μορφώσεως τών διδασκάλων καί λοιπών τής Είδικής Άγωγής στελεχών, δέν δυνάμεθα νά άποβλέπωμεν μέ αίσιοδοξίαν είς αίσθητήν βελτίωσιν.

Μετά διεξοδικήν συζήτησιν

Τό Τμήμα ομοφώνως αποφαίνεται όπως συνεχισθή ή έπί τού θέματος συζήτησις, κληθή δέ νά παραστή είς αύτήν καί Σύμβουλος Β' τού Τμήματος τής Μέσης Έκπαιδεύσεως κ. Νικ. Παπαδόπουλος, ψυχολόγος.

Μεθ' ό λύεται ή συνεδρία.

Ο Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Η Γραμματεύς

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

93η πρᾶξις συνεδρίας.

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 18ην Ὀκτωβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 8.30 π.μ., ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν:1) Κυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμ. Βαρβάκη, 4) Νικ. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Ἰων. Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Π. Στεφανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

"Ἐκλογή βοηθητικῶν βιβλίων πρός χρῆσιν ἐν τῶν σπουδαστῶν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κατόπιν ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής, Καθ. κ. Γρ. Παγιατάκης, θέτει ὑπ'ὄψει τοῦ Τμήματος 1ον: τό ὑπ'ἀριθ.Φ514.2/111772/4-10-76 ἔγγραφον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας περί ἐπιλογῆς τῶν καταλληλοτέρων διδακτικῶν βιβλίων πρός χρῆσιν τῶν σπουδαστῶν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν, 2ον τούς συνοδεύοντας τοῦτο πίνακας βιβλίων κατά κατηγορίας καί 3ον τά ἀποσταλέντα εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε ἀντίτυπα τῶν ἀντιστοίχων συγγραμμάτων καί καλεῖ τά μέλη, ὅπως διατυπώσουν τάς γνώμας των.

Μετά μακράν συζήτησιν, τό Τμῆμα ἐξετάσαν μετά προσοχῆς τά εἰς τήν διάθεσίν του διδακτικά βιβλία καί λαβόν ὑπ'ὄψει:

α') τήν ὑπ'ἀριθ. Φ. 514.1/30117382/16-2-1976 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας δυνάμει τῆς ὁποίας ἐβραβεύθησαν ἡ ἀπερρίφθησαν ὑπό ἰδρυθεισῶν ἐπιτροπῶν βιβλία Παιδαγωγικοῦ, ψυχολογικοῦ καί μεθοδολογικοῦ περιεχομένου διά τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί τάς Σχολάς Νηπιαγωγῶν

β') τήν ἀποσταλεῖσαν διά τοῦ ὑπ'ἀριθ. Φ. 514/111772/4-10-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κατάστασιν ὑποβληθέντων βιβλίων πρός ἐπιλογήν τῶν καταλληλοτέρων.

γ') τό ἄρθρ. 23 τοῦ Ν.Δ 842/71.

δ') τό ἄρθρ. 2 τοῦ Ν.Δ. 1057/71

ε') τό ἄρθρ. 1 παρ. 2 καί τό ἄρθρ. 2 παρ. 5 τοῦ Ν.Δ. 186/1975.

ζ) Τήν ὑπ'ἀριθμ. 64682/3-7-76 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καί

η) Τάς κατά μάθημα ἀπαιτήσεις τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Παιδ. Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν

Μετάγενομένην διεξοδικήν συζήτησιν

Ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

α) Δέν ὑπεισέρχεται εἰς τήν κρίσιν τῶν ὑπό τῶν νομίμων ἐπιτροπῶν κριθέντων, βραβευέντων καί ἀποδοκιμασθέντων βιβλίων.

β) Ἐκ τῶν ἐν τῇ ὡς ἄνω κατατάσει περιλαμβανομένων βιβλίων ἐπιλέγει τά κάτωθι κατά κατηγορίας μόνον διά τούς τομεῖς μαθημάτων περί τῶν ὁποίων δέν ὑπάρχει θετική ἤ ἀρνητική κρίσις ὑπό τῶν ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῶν.

Ἐφ'ᾧ συνετάγη τό παρόν πρακτικόν καί ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Στεφανίδου

Κ.Ε.Μ.Ε
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Κ Α Τ Α Σ Τ Α Σ Ι Σ

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ

Α'. Π Α Ι Δ Α Γ Ω Γ Ι Κ Α

1) Κοσμᾶ Λίκατερίνη, 'Ιστορία Προσχολικῆς 'Αγωγῆς.
('Ο κ. Πασσάκος ἐπιφυλάσσεται).

Β'. Ψ Υ Χ Ο Λ Ο Γ Ι Α

1) Κ. Ντίτσου, Ψυχολογία Μαθήσεως
2) Χρ. Πολίτη, Ψυχολογία ἀναπτυσσομένου ἀνθρώπου

Ε'. Φ Ι Λ Ο Σ Ο Φ Ι Α

1) Ν. Μπούσουλα, Εἰσαγωγὴ στὴ φιλοσοφία

ΣΤ'. Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Η Γ Λ Ω Σ Σ Α Κ Α Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ε Ι Α

1) Δουντζῆ 'Απ. 'Ελληνικὴ Γραμματολογία
2) 'Αργυριάδη Μαθήματα ἀγωγῆς προφορικοῦ λόγου καὶ Γλωσσολογίας.

Ζ'. Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Η Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Κ Α Ι Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Ο Σ Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Σ

1) Παπάζογλου 'Ιγνατίου, 'Επίτομη ἱστορία τοῦ 'Ελληνικοῦ Πολιτισμοῦ.
2) Μέγα Γ. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν λαογραφίαν

Η'. Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

1) Μέφα Παναγιώτου Μαθηματικά
2) Τσιόλη 'Ιωάν. Γεωμετρία

Θ'. Ο Ρ Γ Α Ν Ω Σ Ι Σ Κ Α Ι Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Ι Σ Ε Κ Π / Σ Η Σ Ε Ω Σ

"Ενεκα τῶν ἐπελθουσῶν μεταβολῶν εἰς τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς νόμους οὐδὲν βιβλίον ἐγκρίνεται, διότι τὰ κυκλοφοροῦντα δὲν ἔχουν εἰ ἔτι ἐνημερωθῆ.

./.

Ι'. Ο Ρ Θ Ο Δ Ο Ξ Υ Τ Ι Κ Α

1) Ἀθανασοπούλου Κ. , Ὀρθόδοξος Λειτουργική

ΙΑ'. Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ο Λ Ο Γ Ι Α

1) Ψαραλαμπουλου Ἰωάννου , Γραμματολογία

ΙΒ'. Υ Γ Ι Ε Ι Ν Η

1) Ἀζάκου Πέπης , Διατροφή καί ὑγεία.

ΙΓ'. Φ Υ Σ Ι Κ Α Ι Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Α Ι

1) Ὑπουργοῦτη Ἰωάννη , Πειράματα Φυσικῆς καί Χημείας.

ΙΔ'. Τ Ε Χ Ν Ι Κ Α

1) Μύρογένη Χων/νου , Ἰχνογραφία - Χειροτεχνία

2) Καραμπάτη Ἰωάννου , Προϊστική

Ιε'. Μ Ο Υ Σ Ι Κ Η

1) Καφάσκη Ἀγγελικῆς , Μουσική γιά ὅλους
(μειοψηφοῦντος τοῦ κ. Κ. Πασσάκου)

2) Καφάσκη Ἀγγελικῆς , Τά πρῶτα μου τραγούδια
(μειοψηφοῦντος τοῦ κ. Θ. Παρδάκη)

3) Ἀθαν. Παλακώστα, Θεία Λειτουργία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

94η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 19ην Ὀκτωβρίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμ/σεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστ. Βαρδάκη, 4) Νικολ. Βλουτίδη, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεδανίδου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: "Συνέχεια ἐπί τοῦ σχεδίου Νόμου" περί εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος Εἰσηγητής Σύμβουλος Β'κ. Θεμ. Βαρδάκης προτείνει ὅπως εἰδικώτερον τροποποιηθῇ τό ὑπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου βάσει τῶν κάτωθι κατ'ἄρθρον παρατηρήσεων:

Ἄρθρον 1ον : "Σκοπός"
Παρατηρήσεις: Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει,

Ἄρθρον 2ον : "μειονεκτοῦντα ἄτομα
Παρατηρήσεις:

Ἄρθρον 2: Μειονεκτοῦντα ἄτομα

Παρατηρήσεις:

1) Οἱ χανσενικοί δέν πρέπει νά περιλαμβάνωνται εἰς τά μειονεκτοῦντα ἄτομα ἐφ'ὅσον κατ'ἰατρικήν βεβαίωσιν δέν θεωροῦνται ἐπικίνδυνοι διά τήν δημοσίαν ὑγείαν καί δέν ἐμπίπτουν εἰς τάς περιπτώσεις τῶν ἐδαφ. ι καί ιγ τῆς παραγράφου 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου.

2) Κρίνεται σκόπιμον ὅπως τά μειονεκτοῦντα ἄτομα παιδικῆς καί κατόπιν ἐφηβικῆς ἡλικίας καταλασσωνται συστηματικῆς διαγνωστικῆς ἐξετάσεως ὡς εἰς κατηγορίας:

α) ἀνεπιδέκτων ἀσκήσεως καί ἐκπαιδεύσεως ("φυτά")

β) ἀσκησίμων (Δ.Ν. ἕως 50%)

γ) ἐκπαιδευσίμων (Δ.Ν. 55/50% - 75/80%)

δ) ὁριακῆς νοημοσύνης ἤ παρουσιαζόντων εἰδικάς δυσκολίας μαθήσεως, πρός παραπομπήν εἰς τά κατάλληλα κατά περίπτωσιν

./.

ἐκπαιδευτήρια, ἱδρύματα καί λοιπάς μονάδας εἰδικῆς ἀγωγῆς.

Ἄρθρον 3: Εἰδική ἀγωγή. εἰδική ἐπαγγελματική ἐκπαίδευσις, ἀπασχόλησις καί κοινωνική μέριμνα.

Παρατηρήσεις:

1) Νά καθορισθῆ ὁ κατώτερος ἀριθμός τῶν κατά τήν ἔννοιαν τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου μειονεκτούντων παιδιῶν καί ἐφήβων, ὁ ὁποῖος θά δικαιολογῆ τήν Ἵδρυσιν Γυμνασίου ἤ Λυκείου μέ βάσιν ὅτι εἰς ἑκάστην τάξιν τῶν σχολείων τούτων δέν πρέπει νά φοιτοῦν περισσότεροι τῶν 10-12 μαθητῶν.

2) Ἐπειδή εἰς τήν χώραν μας δέν ὑπάρχει ἀκόμη τό καταλληλον κλῖμα κοινωνικῆς παραδοχῆς τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων, προτείνεται, ὅπως τά διά τά ἄτομα ταῦτα ὑφιστάμενα ἤ ἱδρυόμενα ἐκπαιδευτήρια καί λοιπαί μονάδες μή χαρακτηρίζωνται ὡς "εἰδικαί" ἀλλά νά διακρίνωνται διά στοιχείων ἀναλόγων πρός τά ἐνδεικτικά στοιχεῖα τῶν κανονικῶν Σχολείων. Τό αὐτό νά ἰσχύῃ καί διά τούς ἐκδιδομένους τίτλους καί λοιπά ἔγγραφα.

3. Νά ἀπορριφθῆ ὁ θεσμός τῶν παραλλήλων τάξεων, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀποτύχει εἰς τήν πρᾶξιν, δημιουργῶν ἄγχος εἰς τούς διδάσκοντας, αὐταπάτες εἰς τούς γονεῖς καί ψυχικάς διαταραχάς εἰς τούς μαθητάς, παραμένουν δέ κατά κανόνα κενές λόγῳ ἀρνήσεως τῶν γονέων νά φοιτήσουν τά τέκνα των εἰς αὐτάς. Τό μειονεκτοῦν ἄτομο χρειάζεται αὐτοτελές σχολεῖο μέ ὁλοκληρωμένη εἰδική κοινωνικοπαιδαγωγική βοήθεια.

Διά μαθητάς ὁριακῆς νοημοσύνης ἤ παρουσιάζοντα εἰδικάς δυσκολίας μαθήσεως προτείνεται ἡ ἵδρυσις ἐντός τῶν κανονικῶν Σχολείων ἤ ὁμάδος Σχολείων "προγυμναστικῶν τάξεων" εἰς τάς ὁποίας θά φοιτοῦν ταῦτα προσωρινῶς καί μερικῶς (ἐπί ὡρισμένας ὥρας ἑβδομαδιαίως) μέ σκοπόν τήν παροχήν εἰδικῆς βοηθείας πρός τήν κατά τό δυνατόν ταχυτέραν ἔνταξίν των εἰς τάς κανονικάς τάξεις.

Ἐπακολούθησε διεξοδική ἐπί τῶν ὡς ἄνω ἄρθρων συζήτησις ἄνευ ψήφου σχετικῆς ἀποφάσεως.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος
Π. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Σ. Στεφανίδου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚ ΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

95η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 20ην Ὀκτωβρίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 8.30 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμ/σεως (λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου , 3) Θεμιστ. Βαρδάκη, 4) Νικολ. Βλουτίδη, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου. Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθείς παρέστη ὁ κ. Καλαντζῆς, Εἰδικός Σύμβουλος παρά τό Ὑπουργεῖον Ἐθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: Συνέχεια ἐπί τοῦ σχεδίου Νόμου "περί εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν τήν κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν γενομένην παρά τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ εἰσήγησιν καί μετά διεξοδικήν συζήτησιν

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Γνωματεύει : 1) Ἐπί τοῦ 1ου ἄρθρου "Σκοπός".
Α'. Κατά πλειοψηφίαν ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει τό ἄρθρον 1 τοῦ ὑπό συζήτησιν Σχ. Νόμου, 4 ἐκ τῶν 6 ψήφων ὑπέρ καί 2 κατά τῶν Κ. Πασσάκου καί Β. Κονιδιτσιώτη, οἱ ὁποῖοι φρονοῦν "ὅτι δέον εἰς τό ἄρθρον τοῦτο νά προστεθῇ διευκρινήσις ὅτι ἅπασαι αἱ πρός ἔνταξιν εἰς τήν κοινωνικήν ζωήν τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων προβλέπόμεναι ὑπό τοῦ ἄρθρου τούτου δραστηριότητες πρέπει ν'ἀπολήγουν εἰς τήν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων.

2) Ἐπί τοῦ 2ου ἄρθρου: "Μειονεκτοῦντα ἄτομα ....."
ὁμοφώνως ὅπως εἰς τό ἐδάφ. ϑ τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου μετά τήν λέξιν "διατελέσαντες" προστεθῇ ἡ φράσις "τροφίμοι εἰδικῶν ἱδρυμάτων (ἀναμορφωτηρίων, ἀσύλων, κέντρων παιδικῆς μερίμνης κ.τ.τ.)

3) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 3 : "Εἰδική ἀγωγή, εἰδική ἐπαγγελματική ἐκπαίδευσις, ἀπασχόλησις καί κοινωνική μέριμνα".

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς ὅπως:

./.

α) Εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 3 προστεθῆ νέον ἐδάφιον ὡς ἀκολούθως:

"Θ. Ἡ προσωνυμία ἡ ὁ τίτλος τῶν κατά περίπτωσιν Εἰδικῶν σχολείων ἢ ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς ὁρίζονται δι' Π.Δ/των ἐκδιδομένων προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων.

β) Εἰς τήν ἀρχήν τοῦ ἐδαφ. (α) τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῆ ἡ φράσις: "Ὁ ἐλάχιστος ἀριθμός τροφίμων, ὁ αἰτιολογῶν τήν ἵδρυσιν ἐκπαιδευτηρίων καί λοιπῶν μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς".

γ) Εἰς τό αὐτό ἐδάφιον νά διαγραφοῦν αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν τήν λέξιν "ἐποπτεία" ἀντικαθιστάμεναι διά τῆς λέξεως "αὐτῶν".

Ἐπ' αὐτοῦ ἔλαβε τόν λόγον ὁ Πρόεδρος, ὁ ὁποῖος εἶπε τά ἑξῆς:

Ἐπειδή δέν ὑπάρχει ἄλλος ὁμιλητής, λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος
Σπυρ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ.ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε.)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

96η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 25ην Ὀκτωβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9ην π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπ/κῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ.Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστ.Βαρδάκη, 4) Νικολ.Βλουτίδη, 5) Βασιλ.Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Σοφίας Στεφανίδου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

Θέμα 1ον: Συζήτησις ἐπί αἰτήσεως τοῦ Ἐπόπτου Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως Νικηφ.Ζήση, περί ἐγκρίσεως προμηθείας ὑλικοῦ ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος "Ἀλφαβητισμός".
Θέμα 2ον: Διάφοροι ἀνακοινώσεις.
Θέμα 3ον: Ἀναγιγνώσκεται τό ὑπ'ἀριθ. Φ.309.4/70/10872/6-10-76 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας περί κυκλοφοριακῆς ἀγωγῆς τῶν μαθητῶν-πεζῶν τῶν Νηπιαγωγείων καί Δημοτικῶν Σχολείων.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.
Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ.Βασ. Κονιδιτσιώτης, λαβών τόν λόγον, θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ Τμήματος τά ἑξῆς:

Ὁ αἰτῶν Ν. Ζήσης δι'ἐγγράφου του ὑπό ἡμερομηνίαν 3-9-76 πρός τό Τμῆμα Μελετῶν τοῦ ΚΕΜΕ αἰτεῖται τήν ἔγκρισιν τῆς προμηθείας τοῦ ὑλικοῦ καί τήν χορήγησιν τῆς σχετικῆς πιστώσεως πρός ἐφαρμογήν τοῦ, ἰδικῆς του ἐπινοήσεως, παιδαγωγικοῦ συστήματος "Ἀλφαβητισμός εἰς τά σχολεῖα τῆς Ἀνωτέρας Ἐκπαιδευτικῆς περιφερείας, τῆς ὁποίας ἐποπτεύει.

Ἐπί τῆς αἰτήσεως αὐτῆς τό Τμῆμα Δημοτικῆς δέν ἔχει ἁρμοδιότητα. Ἐπί τῆς οὐσίας καί τῆς χρησιμότητος τοῦ συστήματος " Ἀλφαβητισμός"ἔχομεν νά παρατηρήσωμεν τά ἑξῆς: Εἶναι σύστημα διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς, τῆς ἀριθμητικῆς τῆς Α'τάξεως τοῦ

./.

τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ὡς καί σύστημα ἀγωγῆς. Εἶναι ἐπίσης ἐπινοημένον καί διά παιδιά προσχολικῆς ἡλικίας, ὡς καί παιδιά μέ διανοητικήν καθυστέρησιν.

Ἀποτελεῖ ἁπλῆν σύνθεσιν τῆς Ὁλικῆς μεθόδου DECROLY διά τήν ἀνάγνωσιν τῆς Α΄ τάξεως καί τῆς μεθόδου MONTESSORI διά τήν διδασκαλίαν τῆς γραφῆς μέ χρῆσιν βαθυτύπων ταινιῶν χάρτου πρός διευκόλυνσιν τῶν παιδιῶν.

Χρησιμοποιεῖ σειράν ταινιῶν χάρτου μέ ὡρισμένας ἐκ τῶν προτέρων προτάσεις, ὡς καί ταινίας χάρτου μέ βαθύτυπα διά τήν γραφήν, τάς ὁποίας ὅμως ὁ ἐπινοητής τῆς μεθόδου ἀποφεύγει νά ὑποβάλῃ εἰς τό ΚΕΜΕ.

Ἡ γενική καί ὑποχρεωτική ἐφαρμογή ἑνός συστήματος διδασκαλίας ἀναγνώσεως, γραφῆς, ἀριθμητικῆς καί ἀγωγῆς εἶναι ἐντελῶς ἀντιπαιδαγωγική καί ἀντιψυχολογική διότι ἔγκειται εἰς τήν ἐλευθέραν ἐκλογήν τοῦ διδάσκοντος καί πρέπει νά ἀποφεύγεται ἡ τυποποίησις καί ἡ γενίκευσις ποῦ ἦσαν χαρακτηριστικά τοῦ παλαιοῦ σχολείου τῶν Ἑρβαρτιανῶν.

Εἰς τήν περίπτωσιν μάλιστα τῆς Ὁλικῆς μεθόδου ἀναγνώσεως ἡ πρωτοβουλία καί ἡ ἐλευθέρα ἐκλογή τῆς μεθόδου εἶναι ἡ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς ἐπιτυχίας.

Ἡ χρησιμοποίησις ὡρισμένων ἐκ τῶν προτέρων προτάσεων ἀναγνώσεως εἶναι ἐπίσης ἀφύσικος καί ἀήθης διά μίαν σύγχρονον μέθοδον ἐργασίας.

Τό αὐτό ἰσχύει καί διά μίαν προκαθωρισμένην σειράν βαθυτύπων ταινιῶν χάρτου μέ ὡρισμένας ἐκ τῶν προτέρων προτάσεις γραφῆς.

Ἡ διευκόλυνσις τῶν μαθητῶν τῆς κανονικῆς νοημοσύνης τῆς Α΄ τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου διά τῶν βαθυτύπων γραφῆς εἶναι σχεδόν χρήσιμος μόνον διά παιδιά διανοητικῶς καθυστερημένα.

Ἡ ἰδιότης τοῦ ἐπινοητοῦ τοῦ συστήματος, ὡς διοικητικοῦ προϊσταμένου τῶν διδασκάλων διά τούς ὁποίους προορίζει τήν ὑποχρεωτικήν ἐφαρμογήν τοῦ συστήματος θά δημιουργήσῃ ζητήματα ἠθικῆς τάξεως καί θά ἀποκλείσῃ ἐκ τῶν προτέρων τήν ἀντικειμενικήν ἀξιολόγησιν τῆς προσπαθείας.

Εἶναι, πάντως, δυνατή ἡ προαιρετική ἐφαρμογή τοῦ συστήματος εἰς τρία - τέσσερα τμήματα Α΄ τάξεως πρός ἐξαγωγήν συμπερασμάτων διά τήν ριζικήν ἀναμόρφωσίν του.

Διά τούς ἀνωτέρω λόγους ὁ κ. Εἰσηγητής

π ρ ο τ ε ί ν ε ι

τήν μή ἐφαρμογήν τοῦ συστήματος "Ἀλφαβητισμός εἰς τά σχολεῖα τῆς Ι΄ Ἀνωτέρας Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

./.

Μετά ταῦτα, τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ'ὄψιν τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν, εἰσέρχεται εἰς διεξοδικήν συζήτησιν, μετά τήν ὁποίαν

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως:

ὅπως μή ἐγκριθῇ ἡ προμήθεια τοῦ ὑλικοῦ διά τήν ἐφαρμογήν τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος "Ἀλφαβητισμός" διά τούς ἀκολούθους λόγους:

1) Κατ'οὐσίαν οὐδέν τό νέον εἰσάγει, ἀλλά ἀποτελεῖ ἁπλῆν σύνθεσιν γνωστῶν συστημάτων

2) Εἶναι ἀντιπαιδαγωγική καί ἀντιψυχολογική ἡ ἐκ τῶν προτέρων παροχή ἑτοίμων προτάσεων δι'ὅλα τά στοιχεῖα τῆς χώρας ὡς ὑλικοῦ διά τήν πρώτην ἀνάγνωσιν καί γραφήν, χωρίς τοῦτο νά ἔχῃ ἀντληθῇ ἀπό τά βιώματα τῶν μαθητῶν.

3) Ἡ χρῆσις βαθυτύπων γραφῆς ἐλάχιστα δύναται νά διευκολύνῃ μαθητάς τάς κανονικῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως.

4) Ἡ ἰδιότης τοῦ ἐπινοήσαντος τήν μέθοδον ὡς ἀνωτάτου διοικητικοῦ προϊσταμένου εἶναι πιθανόν νά δημιουργήσῃ σχόλια ἀπάδοντα πρός τήν θέσιν καί τήν ὑπηρεσιακήν του ὑπόστασιν.

5) Τέλος ἡ ἰδιότης του αὐτη δύναται νά ἀποκλείσῃ ἐκ προοιμίου τήν ἀντικειμενικήν ἀξιολόγησιν τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου ταύτης ἀποτελεσμάτων.

Θέμα 2ον: α) Ἀνακοινοῦται ἐγκύκλιος τοῦ Ἐπόπτου Α' περιφ. Ἄρτης Νικ. Σκόπου πρός τούς Ἐκπ/κούς λειτουργούς τῆς περιφερείας του, ἐπί τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων του. Ὁμοίως κοινοποιεῖται ἐγκύκλιος τοῦ ἰδίου πρός τούς Διευθυντάς τῶν σχολείων του. β) Κοινοποιεῖται ἐγκύκλιος τοῦ Ἐπόπτου Η' Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας Ἀθαν. Παπαγεωργίου, πρός τό Ἐποπτικόν καί Διδακτικόν προσωπικόν τῆς περιφερείας του ἐπί τῇ ἐθνικῇ ἐπετείῳ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου.

γ) Ἐν συνεχείᾳ κοινοποιεῖται χαιρετιστήριος ἐγκύκλιος ὑπό τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως Μεραμβέλλου - Κρήτης Στεφάνου Φίλου, πρός τούς Διευθυντάς Δημοτικῶν Σχολείων καί Νηπιαγωγείων τῆς περιφερείας του. δ) Ἀναγινώσκεται κοινοποίησις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Παιδείας ὑπ'ἀριθμ. Φ. 30964/81/100056/12-10-76 περί μή ἐγκρίσεως τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἀερομοντελισμοῦ εἰς τό μάθημα τῆς Χειροτεχνίας.

Θέμα 3ον: Ἐπί τοῦ θέματος τούτου, ὁ Εἰσηγητής Σύμβουλος Β' Κων/νος Πασσᾶκος, ὑπομιμνήσκει ὅτι εἰς τό καταρτισθέν νέον Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἔχουν περιληφθεῖ στοιχεῖα κυκλοφοριακῆς ἀγωγῆς τόσον εἰς τάς μικράς τάξεις, εἰς τά πλαίσια τοῦ μαθήματος "Σπουδή τοῦ Περιβάλλοντος", ὅσον καί διά τούς τελευταίους τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἰς τήν ὕλην τοῦ μαθήματος "Ἀγωγή τοῦ πολίτου".

Τό Τμῆμα ἀκοῦσαν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως μετά γενομένην συζήτησιν

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

ἀποδέχεται τήν εἰσήγησιν ὡς ἔχει.

Μή ὑπάρχοντος ἑτέρου θέματος ἡ συνεδρία λύεται.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Ἰγγλατάκης

Ἡ Γραμματέας

Σ. Στεφανίδου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

97η Πρᾶξις Συνεδρίας

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 1ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2) συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1)Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, 2) Δημ. Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστ. Βαρδάκη, 4) Νικολ. Βλουτίδη, 5) Βασιλ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, μελῶν, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.
Θέμα ἡμερησίας διατάξεως: Συνέχεια ἐπί τοῦ σχεδίου Νόμου "περί εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Εἶτα ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ. Θεμ. Βαρδάκης συνεχίζων τήν ἐπί τοῦ ὑπό συζήτησιν σχεδίου Νόμου εἰσήγησίν του, προτείνει εἰδικώτερον ὅπως τροποποιηθῇ τοῦτο βάσει τῶν κάτωθι κατ'ἄρθρον παρατηρήσεων:

Ἄρθρον 4. Ἵδρυσις, κατάργησις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων Εἰδ. Ἀγωγῆς.

Παρατηρήσεις:

1. Νά καθορισθῇ ὁ κατ'ἐλάχιστον ὅριον ἀριθμός μειονεκτούντων παιδιῶν ἢ ἐφήβων κατά κατηγορίας τοῦ ἄρθρ.2παρ.2 τοῦ παρόντος ὁ αἰτιολογῶν τήν ἵδρυσιν ἀντιστοίχων ἐκπαιδευτηρίων ἢ ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.
2. Βάσει τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων καί ἐπικρατουσῶν κοινωνικῶν οἰκονομικῶν κ.λ.π. συνθηκῶν νά καθορισθῇ ὁ ἀριθμός τῶν κατά κατηγορίαν ἱδρυθησομένων ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς καί ἡ κατανομή αὐτῶν εἰς τόν ἑλλαδικόν χῶρον.
3. Νά παρέχεται ἡ δυνατότης αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τούτου διά Π.Δ. ἀναλόγως τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦπαρόντος παρουσιαζομένων ἀναγκῶν κατά τήν προσεχῆ πενταετίαν καί μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δυνάμει τοῦ παρόντος Νόμου ἱδρυθησομένων ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

Ἄρθρου 5. Ἰατροπαιδαγωγικαί ὑπηρεσίαι

Παρατηρήσεις:

1) Εἰς τό ὑπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου δέν καθορίζεται ὁ ἀριθμός, ἡ ἕδρα καί ἡ σύνθεσις τῶν ὑπό ἵδρυσιν Σχολικῶν Ψυχολογικῶν σταθμῶν (πρ. 26)
Σχετικῶς προτείνεται ὅπως ἡ διαγνωστική ἐξέτασις περιληφθῇ προοδευτικῶς, βάσει τῶν παρουσιαζομένων ἀναγκῶν, εἰς τά ἔργα τῆς Σχολιατρικῆς ὑπηρεσίας ἑκάστου Νομοῦ, διά τῆς συγκροτήσεως παρ' αὐτῇ διαγνωστικῆς ὁμάδος, ἀποτελουμένης ἐξ ἑνός παιδιάτρου ἤ παιδοψυχιάτρου, ἑνός ψυχολόγου, ἑνός εἰδικοῦ παιδαγωγοῦ καί μιᾶς κοινωνικῆς λειτουργοῦ.
2. Ἡ διαγνωστική αὕτη ὁμάς δύναται ἀναλόγως τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς ἕκαστον Νομόν συγκοινωνιακῶν κ.λ.π. συνθηκῶν νά ἐκτελῇ περιοδικῶς διά κλιμακίου καί χρέη κινητῆς διαγνωστικῆς ὁμάδος.
3. Διά τοῦ τόπου αὐτοῦ καθίσταται περιττή ἡ ἵδρυσις εἰδικῶν κινητῶν διαγνωστικῶν ὁμάδων, ἅτις προβλέπεται ὑπό τοῦ παρόντος σχεδίου Νόμου.

Ἄρθρον 6. Ὑποχρεωτική φοίτησις

Παρατηρήσεις : Εἰσηγεῖται νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Ἄρθρον 7: Εἰδικά Προγράμματα

Παρατηρήσεις:

1. Νά καθορισθοῦν τά βασικά μαθήματα ὡς καί αἱ κατάλληλοι παιδαγωγικαί, τεχνικαί καί ἐπαγγελματικαί ἐνασχολήσεις, αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ἀπαραίτητοι νά περιληφθοῦν εἰς τά ἀναλυτικά προγράμματα τῶν ὑπό τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 3 προβλεπομένων νά λειτουργήσουν ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

Ἀπόφασις:

Τό Τμῆμα ἀκοῦσαν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως, ἰδόν τάς σχετικάς διατάξεις τοῦ Νόμου, μετά διεξοδικήν συζήτησιν καθ' ἣν εἰδικώτερον ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Σπῦρος Παγιατάκης παρατηρεῖ ὅτι παιδαγωγικῶς δέν ἐνδείκνυται ἡ ἵδρυσις εἰδικῶν παραλλήλων τάξεων μαθητῶν δυσκόλων περιπτώσεων ἐντός τῶν κανονικῶν Δημοτ. Σχολείων ἐπί τῇ βάσει εἰδικῶν προγραμμάτων, διότι τοῦτο θά προσέκρουε εἰς τήν εὐαισθησίαν καί εἰς τάς προκαταλήψεις τῶν γονέων. Ἀντ' αὐτῶν σκοπιμώτερον θά ἦτο νά ὑπάρξουν ἐκ περιστάσεως δυνατότητες εἰδικῆς ἀσκήσεως ὁμαλῶν κατά τά ἄλλα μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι ὑστεροῦν εἰς τομέα τινά τῆς μαθήσεως ἐκ λόγων μή ἐχόντων ἄμεσον σχέσιν μέ τήν ψυχοσύνθεσιν καί τήν βαθμίδα τῆς νοημοσύνης των, προτείνει τήν πλήρη ἀπάλειψιν τῆς περιπτώσεως αὐτῆς.

./.

'Αποφαίνεται

γνωματεύει:

1) 'Επί τοῦ ἄρθρου 3 "Εἰδική ἀγωγή, εἰδική ἐπαγγελματική ἐκπαίδευσις, ἀπασχόλησις καί κοινωνική μέριμνα".

Α' κατά πλειοψηφίαν, ὅπως διαγραφῆ τό ἐδάφιον (β) τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου τούτου 5 ἐκ τῶν ὑφ' ὧν ὑπέρ καί μιᾶς κατά τοῦ κ. Ν. Βλουτίδη ἔχοντος τήν γνώμην ὅτι "'Ενδείκνυται ἡ ὕπαρξις εἰδικῶν παραλλήλων τάξεων, τμημάτων ἤ ὁμάδων ἐντός κανονικῶν σχολείων Δημοτικῆς ἤ Κατωτέρας 'Επαγγελματικῆς 'Εκπαιδεύσεως, μόνον διά τάς εἰς τά ἐδάφ. ζ ,ια καί ιγ τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος Σχεδίου Νόμου, ἀναφερομένας περιπτώσεις μειονεκτούντων ἀτόμων, διά τήν καλυτέραν παρακολούθησιν καί ἐπιτυχεστέραν ἀντιμετώπισιν τῶν προβληματικῶν καταστάσεων, ὡς καί διά τήν ἐν συνεχείᾳ ὁμαλωτέραν, ἔνταξιν τῶν ἀτόμων τούτων ἐντός τῶν κανονικῶν τάξεων".

Β' ὁμοφώνως, ὅπως ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐδαφίου ε τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου τούτου διαγραφοῦν αἱ λέξεις: "Εἰς κατωτέρας εἰδικάς ἐπαγγελματικάς σχολάς ἤ "

2. 'Επί τοῦ ἄρθρου 4 ""Ιδρυσις , κατάργησις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς" ὁμοφώνως ὅπως ἀναμορφωθῆ τό ἐδάφ. α τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου τούτου βάσει τῶν κάτωθι παρατηρήσεων:

α) Νά καθορισθῆ ὁ κατ'ἐλάχιστον ὅριον ἀριθμός μειονεκτούντων παιδιῶν ἤ ἐφήβων κατά κατηγορίας τοῦ ἄρθρου 2 παραγρ. 2 τοῦ παρόντος ὁ αἰτιολογῶν τήν ἵδρυσιν ἀντιστοίχων ἐκπαιδευτηρίων ἤ ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

β) Νά καθορισθῆ βάσει τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων καί τῶν ἐπικρατουσῶν κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν κ.λ.π. συνθηκῶν ὁ ἀριθμός τῶν κατά κατηγορίαν ἱδρυθησομένων ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς καί ἡ κατανομή αὐτῶν εἰς τόν 'Ελλαδικόν χῶρον.

γ) Νά παρέχεται ἡ δυνατότης αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τούτου διά Π.Δ. ἀναλόγως τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος προυσιαζομένων ἀναγκῶν κατά τήν προσεχῆ πενταετίαν καί μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δυνάμει τοῦ παρόντος Νόμου ἱδρυθησομένων ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς ἀγωγῆς.

3. 'Επί τοῦ ἄρθρ. 5 ""Ιατροπαιδαγωγικαί ὑπηρεσίαι" ὁμοφώνως ὅπως τά ἐδάφ. β καί γ τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναμορφωθοῦν βάσει τῶν κατωθι παρατηρήσεων:

α) 'Η διαγνωστική ἐξέλεγξις πρός διαπίστωσιν τοῦ εἴδους καί τοῦ βαθμοῦ τῆς μειονεξίας τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων περιληφθῆ προσδευτικῶς, βάσει τῶν παρουσιαζομένων ἀναγκῶν, εἰς τά

ἔργα τῆς σχολιατρικῆς ὑπηρεσίας ἑκάστου Νομοῦ διά τῆς συγκροτήσεως παρ'αὐτῷ διαγνωστικῆς ὁμάδος ἀποτελουμένης ἐξ ἑνός παιδιάτρου, ἑνός ψυχολόγου, ἑνός εἰδικοῦ παιδαγωγοῦ καί μιᾶς κοινωνικῆς λειτουργοῦ.

β) Ἀναλόγως τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς ἕκαστον Νομόν συγκοινωνιακῶν κ.λ.π. συνθηκῶν δύναται ἡ διαγνωστική αὕτη ὁμάς νά ἐκτελῇ περιοδικῶς διά κλιμακίου καί χρέη κινητῆς διαγνωστικῆς ὁμάδος. Καθίσταται οὕτω περιττή ἡ ὑπό τοῦ παρόντος ἄρθρου προβλεπομένη ἵδρυσις εἰδικῶν κινητῶν διαγνωστικῶν ὁμάδων.

4. Ἐπί τοῦ ἄρθρου 6 : " ὑποχρεωτική φοίτησις", ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει:

5. Ἐπί τοῦ ἄρθρου 7: "εἰδικά προγράμματα" κατά πλειοψηφίαν, ὅπως παραμείνῃ τό ἄρθρον τοῦτο ὡς ἔχει 4 ψῆφοι ἐκ τῶν 6 ὑπέρ καί 2 κατά τῶν κ.κ. Θ. Βαρδάκη καί Κ. Πασσάκου συνταχθέντων μέ τήν ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ διατυπωθεῖσαν ἐπί τοῦ ἄρθρου τούτου θέσιν.

Ἡ διαφωνία λύεται ἡ συνεδρία .

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Τζιατζάπης

Ἡ Γραμματεύς
Εὐρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξις 98η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 3ην Νοεμβρίου, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Λεωφόρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγωτοπούλου, Προέδρου, Συμβούλου Α΄, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Καρδάκη, 4) Κυριάκου Βλαντίδου, 5) Βασιλείου Κουτσοπιτσιώτου καὶ 6) Κων/νου Παπαδάκου, Συμβούλων Β΄, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

Ι. Συνέχεια συζητήσεως ἐπὶ τοῦ Σχεδίου Νόμου "Περὶ Ἐδαφικῆς Ἀγωγῆς, Ἐδαφικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, Ἀπασχολήσεως καὶ κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπιπροσθέτως τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος Εἰσηγητὴς κ. Καρδάκης, Σύμβουλος Β΄ εἰσηγεῖται, ὅπως τὸ ὑπὸ συζήτησιν Σχ. Νόμου "περὶ Ἐδαφικῆς Ἀγωγῆς, Ἐδαφικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, Ἀπασχολήσεως καὶ κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων" τροποποιηθῇ ὡς πρὸς τὸν τίτλον καὶ τὸ ἄρθρον παρατηρήσεων:

Ι) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου Β "Ἐπαγγελματικὴ Ἐνταξις"

Παρατηρήσεις

Ἡ ἔνταξις τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων εἰς ἐπαγγελματικὴν δραστηριότητα, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Νομοθέτην, ἀποτελεῖ τὸ ἐπιστέγασμα καὶ τὴν κατοχύρωσιν τῆς Ἐδαφικῆς Ἀγωγῆς, ἀνατίθεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἀπασχολήσεως.

Ἐὰν λησθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τοῦ μειονεκτοῦντος ἀτόμου ἀποτελεῖ πρόβλημα εἰς τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ συμβάλλουν πλείονες τοῦ ἑνὸς παράγοντες, τότε καὶ διὰ τὴν ἔνταξιν τοῦ μειονεκτοῦντος ἀτόμου εἰς τινα ἐπαγγελματικὴν δραστηριότητα πρέπει νὰ συνεργασθοῦν οἱ ἁρμόδιοι φορεῖς. Ἤτοι: τὸ σχολεῖον ἐν τοῦ ὁποίου προέρχεται τὸ μειονεκτοῦν ἄτομον καὶ ὁ εἰδικὸς ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός.

./.

γ) Επί του άρθρου 10 "φορείς"

Παρατηρήσεις

α) Εις τους φορείς της ειδικής αγωγής προτείνεται να περιληφθή και η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Διότι μέγας αριθμός μειονεκτούντων παιδιών και έφήβων δέν πρέπει να στερηθή της (ειδικής) αθλήσεως, ή οποία, πλήν των ευεργετικών ψυχολογικών επιπτώσεων, έχει και παιδαγωγικήν και θεραπευτικήν σημασίαν. Η συνεργασία αύτη επιβάλλεται δαγωγικήν και θεραπευτικήν σημασίαν. Η συνεργασία αύτη επιβάλλεται διαιτέρως διά την παρουσάρησιν των αναγκαίων αθλητικών εγκαταστάσεων, οργάνων κ.τ.λ.

β) Θεωρείται σκόπιμον όπως καθορισθούν λεπτομερέστερον αι αρμοδιότητες των φορέων της ειδικής αγωγής προς αποφυγήν τυχόν περιπλοκών και προστριβών κατά την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος σχεδίου Νόμου.

Εις το άρθρον τούτο καθορίζονται αύται εν γενικότητι.

Το τμήμα άκουσαν του Εισηγητού και κατόπιν ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των μελών,

α π ο φ α ί ν ε τ α ι

1) Επί του άρθρου 8 "Επαγγελματική έντοξις" όμοφώνως, γνωματεύει: Ι) Επί του άρθρου 8 "Επαγγελματική έντοξις" όμοφώνως, όπως διά την έντοξιν του μειονεκτούντος άτόμου εις τινα επαγγελματικήν δραστηριότητα συνεργάζωνται οι αρμόδιοι φορείς, ήτοι: το σχολείον έκ του οποίου προέρχεται το μειονεκτούν άτομον και ο ειδικός επαγγελματικός προσανατολιστής.

2) Επί του άρθρου 9 "Κοινωνική μέριμνα" όμοφώνως, όπως παραμείνη, ως έχει.

3) Επί του άρθρου 10 "φορείς" όμοφώνως, όπως: α) Εις τους φορείς της Ειδικής Αγωγής περιληφθή και η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, διότι μέγας αριθμός μειονεκτούντων παιδιών και έφήβων δέν πρέπει να στερηθή της αθλήσεως, ή οποία, πλήν των ευεργετικών ψυχολογικών επιπτώσεων, έχει και μεγίστην παιδαγωγικήν και θεραπευτικήν αξίαν.

β) Καθορισθούν λεπτομερέστερον αι αρμοδιότητες των υπό του άρθρου τούτου προβλεπομένων φορέων της Ειδικής Αγωγής προς αποφυγήν τυχόν περιπλοκών και διενέξεων κατά την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος σχεδίου Νόμου.

Δ ΗΜΟ Κ ΡΑΤΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ο λύεται η συνεδρία.

Ο Πρόεδρος

Ν. Παχευτάκης

Η Γραμματεύς

Μ. Παπανικολάου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Κ.Ε.Μ.Ε)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 229

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 9ην Νοεμβρίου, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9.30 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν : 1) Σπυρίδωνος Πογιατάκη Συμβούλου Α, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Προέδρου, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου Νικολάου Βλοντίδη, συμβούλων Β΄, παρούσῃ καί τῆς γραμματέως Εἰρήνης Παπανικολάου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

Ι. Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ Σχεδίου Νόμου "Περί Εἰδικῆς ἀγωγῆς, Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καί Κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ τῆς συνεδρίας ὁ κ. Ἀνδριόπουλος, Σύμβουλος Β΄, θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τό περιεχόμενον τῆς ὑπ'ἀριθμ. 122211/22-10-1976 ἀποφάσεως τοῦ Γεν. Γραμματέως Ι. Σακελλερίου περί "Διατάσεως Ἐπιτροπῆς διά τήν καταστροφήν βιβλίων.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐπί τοῦ θέματος Εἰσηγητής κ. Βαρδάκης, Σύμβουλος Β΄, προτείνει, ὅπως τό ὑπό συζήτησιν Σχέδιον Νόμου "Περί Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων" τροποποιηθῇ βάσει τῶν κάτωθι κατ' ἄρθρον παρατηρήσεων:

Ι) Ἐπί τοῦ ἄρθρου ΙΙ " Συντονιστικόν Συμβούλιον Εἰδικῆς ἀγωγῆς".

Παρατηρήσεις

1. Νά συμπληρωθῇ ὁ τίτλος τοῦ Συμβουλίου τούτου μέ τόν ὅρον "Γνωμοδοτικόν" πρός πληρέστερον προσδιορισμόν τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

2. Νά διευρυνθῇ ἡ σύνθεσις αὐτοῦ διά τῆς συμμετοχῆς καί ἑνός Συμβούλου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε εἰδικότητος ψυχολόγου ἤ Παιδαγωγοῦ. Ἡ συμμετοχή αὐτη δέν ἀντίκειται πρός τούς ἁρμοδιότητας τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε., δεδομένου ὅτι τό Συμβούλιον τοῦτο εἶναι ἀπηλλαγμένον παντός διοικητικοῦ ἔργου, ἐνῶ θά συμβάλῃ σημαντικῶς εἰς τό ἔργον τῆς ἀγωγῆς τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων.

3. Ἐπισημαίνεται ἡ ἀνάγκη διευρύνσεως καί τῆς σύνθεσεως τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε δι'ἑνός ἤ δύο Συμβούλων Β΄Εἰδικῆς ἀγωγῆς, διά νά ἐπιτυγχάνεται

πληρέστερον εἰς τὰς ἐκ τοῦ ἄρθρ. 21 τοῦ Ν.Δ. 147/1976 "Περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Ὑπουργείου Παιδείας" καὶ τοῦ παρόντος Σχεδίου Νόμου ἀπορρεούσας ἀπαιτήσεις (κατάρτισις προγραμμάτων ἀναλυτικῶν καὶ ὡρολογίων ὅλων τῶν τύπων τῶν Εἰδικῶν Σχολείων καὶ Ἐπαγγελματικῶν Ἐργαστηρίων, παρακολούθησις καὶ συγκέντρωσις πορισμάτων ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, κατάρτισις μορφωτικῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν προγραμμάτων πρὸς διαφώτισιν τῶν γονέων καὶ τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων, κατάρτισις προγραμμάτων ἐπαιδεύσεως, μετεπαιδεύσεως καὶ ἐπιμορφώσεως ἐποπτικοῦ, διδακτικοῦ καὶ ρυθμιστικοῦ προσωπικοῦ τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καὶ τῆς Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως).

4. Ἐπισημαίνεται ἐκ νέου ἡ ἀνάγκη τοῦ συντομευμοῦ τῆς ὁράσεως τῶν φορέων τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καὶ Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως ὄχι μόνον εἰς τὴν κορυφὴν (ὡς συμβαίνει μὲ τὸ ὑπὸ σύστασιν Συντονιστικὸν Συμβούλιον), ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βάσιν πρὸς ἐπίλυσιν τῶν παρουσιαζομένων ἑκάστοτε πολυπλόκων προβλημάτων Ἀγωγῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς ἐνταξέως τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων.

Τὸ Τμῆμα μετὰ γενομένην συζήτησιν μετοξὺ τῶν μελῶν ἀποφαίνεται ἐκ νέου γνωμοδοτεῖ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου ΙΙ "Συντονιστικοῦ Συμβουλίου Εἰδικῆς Ἀγωγῆς" ὁμοφώνως, ὅπως

α) συμπληρωθῇ ὁ τίτλος τοῦ Συμβουλίου τούτου μὲ τὸν ὅρον "Γνωμοδοτικὸν" πρὸς πληρέστερον προσδιορισμὸν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Πλήρης τίτλος: "Συντονιστικὸν καὶ Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον Εἰδικῆς Ἀγωγῆς".

β) διευρυνθῇ ἡ σύνθεσις αὐτοῦ διὰ τῆς συμμετοχῆς καὶ ἑνὸς Συμβούλου τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε εἰδικότητος ψυχολόγου ἢ Παιδαγωγοῦ.

γ) τὸ δεύτερον ὑπο-ζ, τῆς παραγράφου Ι τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως:

"Δύο Εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἐχόντων τοὐλάχιστον πτυχίον MASTER ἢ ἰσοδυνάμου αὐτοῦ Πανεπιστημίου ἀλλοδαπῆς εἰς τὸν τομέα τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς.

δ) εἰς τὸ τέλος τῆς παραγράφου Ι τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῇ νέον ἑδάφιον ἢ ὡς ἀκολούθως:

"ἡ. Ἡ θητεία τοῦ Συμβουλίου τούτου εἶναι διετής ".

Ἡ συνεδρία λύεται.

Ἡ Γραμματεύς

Βίρλι. Παπανικολάου

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Παγιωτάκης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πρᾶξις 100η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν ὅην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.30 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 1), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Τηλ. Βαγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β' παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Βουλῆς Παπανικολάου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως.

Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ Σχεδίου Νόμου "Περί εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐπί τοῦ θέματος εἰσηγητής κ.Βαρδάκης, Σύμβουλος Β', εἰσηγεῖται, ὅπως τό ὑπό συζήτησιν Σχ. Νόμου "Περί εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων" τροποποιηθῇ βάσει τῶν κάτωθι κατ'ἄρθρον παρατηρήσεων:

Κεφ. Β': Προσωπικόν

Ἄρθρον 12: "Κατηγορίαι - Εἰδικότητες"

Παρατηρήσεις

1. Δέν καθορίζεται τό ἀριτήριον βάσει τοῦ ὁποίου προσδιορίζεται

./.

ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου συνιστωμένων θέσεων κατὰ κατηγορίας καὶ εἰδικότητας.

2. Ἀνάγκη ὅπως καθορισθῇ ἡ σύνθεσις τοῦ προσωπικοῦ ἑκάστου τῶν ὑπὸ τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ παρόντος Σχεδίου Νόμου καθοριζομένων ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς. Βάσει τῆς συνθέσεως ταύτης καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διὰ τοῦ ἄρθρ. 4 τ παρόντος Σ. Ν. ἱδρυθησομένων ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς δέον νὰ προσδιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ ἵδρυσιν θέσεων κατὰ κατηγορίας καὶ εἰδικότητας, καθοριζομένου ἅμα καὶ τοῦ κατὰ περίπτωσιν εἰσαγωγικοῦ ἡλικιακοῦ, ὡς καὶ τοῦ ἀντιστοίχου ἡλικιακοῦ τῆς κατ' ἀνώτατον ὅριον ἐξελίξεως.

3. Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ὀργανώσεως τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς εἰς τὴν χώραν μας δὲν κρίνεται σκόπιμος ἡ καθιέρωσις τῆς εἰδικότητος Εἰδικοῦ Ἐκπαιδευτοῦ καὶ ἡ ἵδρυσις εἰδικῆς Σχολῆς Ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν, διότι, ἀντιθέτως πρὸς τὸ βοηθητικοῦ χαρακτῆρος παιδαγωγικὸν ἔργον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς τάξεως, προβλέπονται ὑπὸ τοῦ Σχ. Νόμου ηὐξημένα προσόντα διὰ τὸν διορισμὸν εἰς τὴν θέσιν Εἰδικοῦ Ἐκπαιδευτοῦ, ἤτοι: πτυχίον εἰδικῆς Σχολῆς τριετοῦς φοιτήσεως μὲ ἀφετηρίαν ἀπολυτήριον Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἢ ἀνάλογ σπουδαί ἐξωτερικοῦ (Ἄρθρ. 25 παρ. 1α).

Δημιουργεῖται οὕτω νέα κατηγορία ἐκπαιδευτικῶν Α' κατηγορί ἀμφιβόλου εἰδικῆς ἐπιστημονικῆς κατατίσεως, μὲ πιθανὰς ἐπαγγελ ματικὰς διεκδικήσεις ἀναλόγους πρὸς ἐκείνας τῶν διδασκάλων τῆς εἰδικῆς ἀγωγῆς, αἱ ὁποῖαι ἔδυναντο νὰ ἔχουν δυσμενεῖς ἐπιπτώσει τόσον εἰς τὸν τομέα τῶν δημοδιοτήτων ὅσον καὶ εἰς συνεργασίαν αὐτῶν. Σχετικῶς προτείνεται, ὅπως ἀντὶ τῶν "Εἰδικῶν Ἐκπαιδευτ καθιερωθοῦν θέσεις "βοηθοῦ παιδαγωγοῦ", εἰς τὰς ὁποίας θὰ διορί ται ἀπόφοιτοι τῶν ὑπὸ ἵδρυσιν Ἐπαγγελματικῶν καὶ Τεχνικῶν Λύκε (Τμῆμα Ὑγείας καὶ Κοινωνικῆς Προνοίας). Οὗτοι, ὑπὸ τὴν κ οδηγ σιν καὶ ἐποπτείαν τῶν Εἰδικῶν Παιδαγωγῶν, θὰ προσέφερον πολυτι-

./.

μους βοηθητικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς καὶ περιθάλψεως τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων.

Ἐπισημαίνεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναδιοργανώσεως καὶ τῆς διευρύνσεως εἰς ἔκτασιν καὶ εἰς βάθος τῶν σπουδῶν εἰς τὴν καθιερωθεῖσαν ἤδη 2/ετῆ μετεκπαίδευσιν διδ/λων εἰς τὴν εἰδικὴν ἀγωγήν, ἥτις δέον νὰ καταστῇ αὐτοτελὴς, τριετοῦς φοιτήσεως, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀνταποκριθῇ πληρέστερον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν εἰδικῶν Παιδαγωγῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἤδη κατὰ κύριον λόγον ἐπωμισθῇ τὴν εὐθύνην καὶ τὸ βάρος τῆς ἀγωγῆς τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων.

4. Θεωρεῖται ἀπαραίτητον νὰ ποθορθωθῇ διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτη ιν Σχεδίου Νόμου τὰ ἀπαιτούμενα κατὰ κατηγορίαν καὶ εἰδικότητα βασικὰ προσόντα πρὸς διορισμὸν ἢ μετάταξιν εἰς τὰς ἀντιστοίχους θέσεις τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἢ ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

5. Δὲν θεωρεῖται σκόπιμος ἡ κατὰ παρέκκλισιν τῶν κειμένων διατάξεων περὶ κατοχῆς δευτέρας θέσεως ἀπασχόλησις προσωπικοῦ (Ἄρθρ, 12 παρ. 3), διότι θὰ εἶναι δύσκολον εἰς τὸ αὐτὸ ἄτομον νὰ ἀνταποκριθῇ ἐπαρκῶς εἰς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τῶν δύο θέσεων . Εἶναι δυνατὸν ἡ διδ/λία μαθημάτων εἰδικότητος νὰ ἀνατίθεται εἰς περιωρισμένην κλίμακα ἐπὶ ὡριαίᾳ ἀποζημιώσεως εἰς εἰδικὰ πρόσωπα ἢ εἰς ἐκπαιδευτικοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα προσόντα.

Ἄρθρον 13. "Ἐπιθεωρηταὶ εἰδικῶν Σχολείων".

Παρατηρήσεις

1. Αἱ ὑπὸ τοῦ παρόντος Σχ. Νόμου συνιστώμεναι τέσσαρες θέσεις Ἐπιθ/τῶν εἰδικῶν Σχολείων θεωροῦνται ἐπαρκεῖς, ἐὰν πρόκειται νὰ ἐξυπηρετηθῇ ἡ ὑφισταμένη σήμερον εἰς τὸν τομέα τῆς εἰδικῆς ἀγωγῆς κατάστασις (δηλ. 105 εἰδικὰ σχολεῖα διαφορετικοῦ τύπου καὶ 253 ἐκπαιδευτικοὶ καὶ λοιπὸν προσωπικόν).

2. Ἐφ' ὅσον διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Σχ. Νόμου αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς ἀγωγῆς, προτείνεται ἡ ἀνάλογος αὔξησις τῶν θέσεων ἐποπτικοῦ προσω-

./.

πικοῦ εἰδικῶν σχολείων μέ βάσιν 35-40 Ἐκπαιδευτικούς ἀνά εἰδικήν περιφέρειαν.

3. Θεωρεῖται ἀπαραίτητος ὁ καθορισμός τῶν ἑδρῶν τῶν Ἐπιθ/τῶν Εἰδικῶν Σχολείων εἰς Ἀθήνας καί εἰς τά ἐπαρχιακά κέντρα, ὡς καί τῶν ὁρίων δικαιοδοσίας αὐτῶν.

4. Νά ὁρισθῇ διαδικασία ἐπιλογῆς Ἐπιθ/τῶν εἰδικῆς ἀγωγῆς ἀνάλογος ἐκείνης τῶν Ἐπιθ/τῶν Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ὡςκαί ἀντίστοιχος βαθμολογική ἐξέλιξις. Εἰδικώτερον προτείνεται, ὅπως αἱ ἐπί μισθολογικῷ κλιμακίῳ 10ῳ θέσεις Ἐπιθ/τῶν εἰδικῶν σχολείων ἀντιστοιχοῦν πρός τό 1/3 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπιθ/τῶν Β' τῆς αὐτῆς εἰδικότητος.

5. Νά ὁρισθοῦν ἀκριβῶς τά πρός προαγωγήν εἰς Ἐπιθ/τήν Εἰδικῆς Ἀγωγῆς ἀπαιτούμενα προσόντα, ἅτινα δέν ἀναφέρονται εἰς τό ἄρθρον 15 τοῦ παρόντος, εἰς ὅ παραπέμπει ἡ παράγραφος 2α τοῦ ἄρθρου τούτου. Σχετικῶς προτείνεται ὅπως, πέραν τῶν ὑπό τοῦ ἐδαφ. α τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένων προσόντων, ἀπαιτεῖται καί τριετής τοὐλάχιστον εὐδόκιμος ὑπηρεσία εἰς Ἐκπαιδευτήρια ἤ ἑτέρας μονάδας εἰδικῆς ἀγωγῆς. Κατά τήν πρώτην ἐφαρμογήν τοῦ παρόντος ἡ ὑπηρεσία αὕτη δύναται, ἐλλείψει ὑποψηφίων, νά περιορισθῇ εἰς ἕν ἔτος.

6. Σκόπιμον κρίνεται νά ἀσκῇ τό ΚΕΜΕ τήν ἐπιστημονικήν ἐποπτείαν τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς.

Τό Τμῆμα ἀκούσαν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως καί κατόπιν ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων μεταξύ τῶν μελῶν,

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

γνωματεύει:

1) Ἐπί τοῦ Ἄρθρου 12 "Κατηγορίαι - Εἰδικότητες"

Δ ι α φ ω ν ο ῦ μ ε

ὅπως:

α) καθορισθῇ ἡ σύνθεσις τοῦ προσωπικοῦ ἑκάστου τῶν ὑπό τῆς παραγρ. 3, τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ παρόντος Σχ. Νόμου καθοριζομένων Ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς. Βάσει τῆς συνθέσεως ταύτης καί τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διά τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ παρόντος ἱδρυθησομένων Ἐκπαιδευ-

./.

ίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς νά προσδιορισθῇ ὁ ἀριθμός τῶν ὑπό ἵδρυσιν θέσεων κατά κατηγορίας καί εἰδικότητας, καθοριζομένου ἅμα καί τοῦ κατά περίπτωσιν εἰσαγωγικοῦ κλιμακίου, ὡς καί τοῦ ἀντιστοίχου κλιμακίου τῆς κατ' ἀνώτατον ὅριον ἐξελίξεως.

β) Ἀντί τῶν "Εἰδικῶν Ἐκπαιδευτῶν" καθιερωθοῦν θέσεις "βοηθοῦ Παιδαγωγοῦ", εἰς τάς ὁποίας θά διορίζωνται ἀπόφοιτοι τῶν ὑπό ἵδρυσιν Ἀνωτέρων Ἐπαγγελματικῶν καί Τεχνικῶν Λυκείων, (Τμῆμα Ὑγείας καί Κοινωνικῆς προνοίας). Οὗτοι ὑπό τήν καθοδήγησιν καί ἐποπτείαν τῶν Εἰδικῶν Παιδαγωγῶν θά προσφέρουν κολυτίμους βοηθητικάς ὑπηρεσίας εἰς τό ἔργον τῆς ἀγωγῆς καί περιθάλψεως τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων, διότι θά εἶναι ἤδη ψυχολογικῶς ἐξοικειωμένοι μέ τό ἔργον καί τήν ἀποστολήν των.

γ) Ἕνεκα τοῦ θεσμικοῦ χαρακτῆρος τοῦ νομοθετήματος τούτου καί τῆς μεγίστης σημασίας του, καθορισθοῦν ἀπ' ἀρχῆς τά ἀπαιτούμενα κατά κατηγορίαν καί εἰδικότητα βασικά προσόντα πρός διορισμόν ἢ μετάταξιν εἰς τάς ἀντιστοίχους θέσεις τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἢ ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

δ) διαγραφῇ ἡ παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικαθιστωμένη ὡς ἀκολούθως: Εἰς περίπτωσιν δυσχεροῦς ἐξευρέσεως μονίμου προσωπικοῦ, εἶναι δυνατόν ἡ διδασκαλία μαθημάτων εἰδικότητος νά ἀνατίθεται ἐπί ὡριαίᾳ ἀποζημιώσει εἰς εἰδικά πρόσωπα ἢ εἰς ἐκπαιδευτικούς ἔχοντας τά ὑπό τοῦ Νόμου προβλεπόμενα προσόντα.

Β' Κατάπλειψιν ἀφῆραν, ὅπως ἀναδιοργανωθοῦν καί διευρυνθοῦν εἰς ἔκτασιν καί εἰς βάθος αἱ σπουδαί εἰς τήν καθιερωθεῖσαν ἤδη διετῆ μετεκπαίδευσιν διδασκάλων εἰς τήν εἰδικήν ἀγωγήν, ἥτις δέον νά καταστῇ αὐτοτελής τριετοῦς φοιτήσεως, ἵνα δυνηθῇ νά ἀνταποκριθῇ πληρέστερον εἰς τήν ἐκπαίδευσιν τῶν Εἰδικῶν Παιδαγωγῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἤδη κατά κύριον λόγον ἐπωμισθῆ τήν εὐθύνην καί τό βάρος τῆς ἀγωγῆς τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων, μειοψηφοῦντος τοῦ Συμβούλου Β' κ. Κ. Παυσάκου, φρονοῦντος ὅτι ἐν προκειμένῳ πρέπει

νά ἐφαρμοσθῆ τό ἄρθρον 14 τοῦ ὑπό συζήτησιν Σχ. Νόμου.

2) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 13 "Ἐπιθεωρηταί Εἰδικῶν Σχολείων"

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς , ὅπως

α) ἐφ' ὅσον διά τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Σχεδίου Νόμου αὐξηθῆ ὁ ἀριθμός τῶν ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς ἀγωγῆς, αὐξηθοῦν ἀναλόγως αἱ θέσεις ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ Εἰδικῶν Σχολείων μέ ποιτήριον 35-40 ἐκπαιδευτικούς ἀνά εἰδικήν περιφέρειαν.

β) ὁρισθῆ διαδικασία ἐπιλογῆς Ἐπιθεωρητῶν εἰδικῆς ἀγωγῆς ἀνάλογος ἐκείνης τῶν Ἐπιθεωρητῶν Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὡς καί ἀντίστοιχος βαθμολογική ἐξέλιξις αὐτῶν.

γ) αἱ ἐπί μισθολογικῷ κλιμακίῳ ΙΟῳ θέσεις Ἐπιθεωρητῶν Εἰδικῶν Σχολείων ἀντιστοιχοῦν πρός τό 1/3 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπιθεωρητῶν Β' τῆς αὐτῆς εἰδικότητος.

δ) ὁ ἐπί ΙΟῳ κλιμακίῳ Ἐπιθεωρητής προϊσταται τῶν λοιπῶν Ἐπιθεωρητῶν Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καί ἀξιολογῆ τό ἔργον αὐτῶν, τοῦ ὑπευθύνου Ἐπόπτου τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἁπλῶς γνωματεύοντος.

ε) ὁρισθοῦν ἀκριβῶς τά πρός προαγωγήν εἰς Ἐπιθεωρητήν Εἰδικῆς Ἀγωγῆς ἀπαιτούμενα προσόντα. Σχετικῶς προτείνεται ὅπως, πέραν τῶν ὑπό τοῦ ἐδαφ. α τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένων προσόντων, ἀπαιτεῖται καί τριετής τοὐλάχιστον εὐδόκιμος ὑπηρεσία εἰς ἐκπαιδευτήρια ἤ ἑτέρας μονάδας εἰδικῆς ἀγωγῆς. Κατά τήν πρώτην ἐφαρμογήν τοῦ παρόντος ἡ ὑπηρεσία αὕτη δύναται, ἐλλείψει ὑποψηφίων, νά περιορισθῆ εἰς ἕν Ἔτος, προτιμωμένων τῶν ἐχόντων διδακτορικόν δίπλωμα.

στ) Τό ΚΕΜΕ ἀσκῆ τήν ἐπιστημονικήν ἐποπτείαν ἐπί τῶν ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

Ἡ συνεδρία λύεται.

Ὁ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ γραμματεύς

Εὐρ. Παπανικολ'αου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 101η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 10ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α΄, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδίτσιώτη καὶ 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β΄, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

1. Συνέχεια συζητήσεως ἐπὶ τοῦ Σχεδίου Νόμου "Περὶ Εἰδικῆς Ἀγωγῆς Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καὶ κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".
2. Περὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων διὰ τὸ σχολ. ἔτος 1977-78.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τοῦθέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "περὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων διὰ τὸ σχολ. ἔτος 1977-78" ὁ Εἰσηγητὴς Κ.Δ. Ἀνδριόπουλος, Σύμβουλος Β΄, θέτει ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τὰ κάτωθι:

1. - Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Φ. 309 22/275/121701/21-10-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας (Γεν. Δ/νσις Γεν. Ἐκπ/σεως, Δ/νσις Ἐφ.Πρ.Δ.Ε. Παι Τμῆμα Β΄.) διαβιβάζεται πρὸς τὸ ΚΕΜΕ ἡ ὑπ' ἀριθμ. Φ.309 22/254/5256/17-1-1976 Ὑπουργικὴ ἀπόφασις περὶ χρησιμοποιή-

σεως βιβλίων μαθητῶν τοῦ Δημ. Σχολείου κατά τό σχολ. ἔτος 1976-77, μέ τήν παράκλησιν ὅπως: α) γνωμοδοτήσῃ "διά ποῖα κατ'ἀρχήν ἐκ τῶν διδακτ. βιβλίων τῆς Δ.Ε. εἶναι δυνατόν νά ἐκκινηθῇ ἡ διαδικασία παρατάσεως τῆς ἐγκρίσεως, ἀντικαταστάσεως, βελτιώσεως, ἤ συγγραφῆς" καί β) ἐνημερώνει σταδιακῶς τήν ἁρμοδίαν ὑπηρεσίαν διά τά λοιπά ἐξ αὐτῶν" καί ἀναλόγως τῶν ὑπ'αὐτοῦ ἐξ ἑκάστοτε λαμβανομένων σχετικῶν ἀποφάσεων".

2. - Ἐπειδή κατά τό ἄρθρον 2 παρ. 5 τοῦ Ν. 186/1975 εἰς τάς ἁρμοδιότητας τοῦ ΚΕΜΕ ἀνήκει καί "σύνταξις ὁδηγιῶν καί προκηρύξεων διά τήν συγγραφήν βιβλίων πάσης φύσεως, διά τε τούς μαθητάς καί τό προσωπικόν, ὡς καί ἡ ἔγκρισις αὐτῶν, ἤ προκειμένου περί κυκλοφορούντων βιβλίων καί μαθημάτων, ἡ διατύπωσις γνώμης περί τῆς χρησιμότητος ἤ μή αὐτῶν", κατ' ἀκολουθίαν τό διαβιβασθέν ἔγγραφον νομοτύπως εἰσάγεται πρός συζήτησιν εἰς τό Τμῆμα διά τήν κατά νόμον παροχήν γνωμοδοτήσεως. Πρός ἐνημέρωσιν τοῦ Τμήματος ἐπί τοῦ θέματος ὁ εἰσηγητής παρατηρεῖ τά κάτωθι:

α) Ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν σχολ. βιβλίων Δημοτ. Σχολείου ἀνέρχεται εἰς 33. Τά πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἔχουν μεταγλωττισθῆ ἐκ τῆς καθαρευούσης εἰς τήν δημοτικήν κατά τήν μεταπολίτευσιν περίοδον, βάσει διαφόρων κατά καιρούς Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων.

β) Τά Ἀναγνωστικά τῶν 6 τάξεων τοῦ Δημοτ. Σχολείου κατόπιν ὡρισμένων βελτιώσεων καί γλωσσικῶν προσαρμογῶν εἰς τά κείμενα αὐτῶν, παρέμειναν τά ἴδια. Διά τό Ἀλφαβητάριον κάθε ἰδίᾳ διά τό Ἀναγνωστικόν τῆς Β' τάξεως διετυπώθησαν κατά καιρούς διάφοροι ἐπιφυλάξεις ὡς πρός τήν καταλληλότητά των.

γ) Ἡ Γραμματική τῶν Ε' καί ΣΤ' τάξεων ἀντικατεστάθη ὑπό τῆς ὑπό τοῦ ΚΕΜΕ ἀναπροσαρμοσθείσης Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη. Ὡς Ἐγχειρίδιον Γραμματικῆς τῶν Γ' καί Δ' τάξεων χρησιμοποιεῖται ἡ "Γραμματική Δημοτικῆς Γ' καί Δ' τάξεων" τῆς Ἑλέν. Χαραλαμποπούλου - Δαμιανοῦ ἡ ὁποία ὅμως δέν στοιχεῖ πρός τήν προσφάτως ἐκδοθεῖσαν Γραμματικήν τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη.

δ) Αἱ ὑπάρχουσαι δυνατότητες διά τήν ταχυποίησιν τοῦ θέματος τῶν σχολικῶν βιβλίων εἶναι αἱ ἑξῆς:

1) Προκήρυξις διαγωνισμοῦ συγγραφῆς νέων διδακτικῶν βιβλίων κατά τοῦ Ν.Δ. 749/70, ἄρθρ. 2, πλήν ὅμως αὐτη εἶναι πρακτικῶς ἀδύνατος, καθ'ὅσον τό ἀπαιτούμενον χρονικόν διάστημα τῆς ὅλης διαδικασίας εἶναι 12-18 μῆνες.

2) Συγγραφή "δι'ἀναθέσεως εἰς ἕνα ἤ πλείονας συγγραφεῖς ἀνεγνωρισμένου κύρους ἤ εἰς ὁμάδα ἐκπ/κῶν ἐπί τοῦτῳ ἀποσπασμένων κατά κυρίαν ἀπασχόλησιν" βάσει τοῦ Ν.Δ. 749/70, ἄρθρ. 2 καί τοῦ Νόμου 309/76, ἄρθρ. 80, παρ. 2.

3) Ἀνατύπωσις ἐγκεκριμένων βιβλίων κατόπιν "διορθώσεων, βελτιώσεων καί μεταβολῶν διά τόν ἀναγκαῖον ἐπιστημονικόν ἐκσυγχρονισμόν αὐτῶν μετά ἤ ἄνευ τῆς συνεργασίας τοῦ συγγραφέως" βάσει τοῦ Ν.Δ. 749/70 ἄρθρ 8, παρ. 3β.

4) Ἀναθεώρησις ἐγκεκριμένων καί κυκλοφορούντων "μέ οὐσιώδεις διορθώσεις καί βελτιώσεις καί πέραν τῶν ὅρων τῆς προηγουμένης μεταβάλλουσαι τήν βασικήν δομήν τοῦ βιβλίου" καί μέ "σύμφωνον γνώμην τοῦ συγγραφέως", βάσει τοῦ Ν.Δ. 749/70, ἄρθρ. 9.

5) Νέα ἔγκρισις ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐντός ἑξαμήνου προθεσμίας καθ' εἰς ἅς περιπτώσεις δέν ὑφίστανται ἐγκεκριμένα βιβλία, βάσει τῶν Ν.Δ. 162/74, ἄρθρ. 7 καί 56/74, ἄρθρ. 1, παρ. 1. Βάσει τοῦ Ν. 309/76 , ἄρθρ. 80 παρ. 1. Ἡ δυνατότης αὐτή ὑφίσταται μέχρι 23-1-1977.

6) Κρίσις καταλληλότητος ἐπί ἐγκεκριμένων ἐν χρήσει διδ. βιβλίων "ἐν συγκρίσει πρός ἄλλα ἐγκεκριμένα ἤ μή βιβλία ἤ βοηθήματα καί προσωρινή ἀντικατάστασις τούτων εἰς ἣν περίπτωσιν κριθῇ ἀκατάλληλον δι'ἑτέρου βιβλίου ἤ βοηθήματος", βάσει τοῦ Ν.Δ. 56/74, ἄρθρ. 1. Ἡ δυνατότης αὕτη ὑπάρχει μέχρι 23 Ἰανουαρίου 1977 (309/76, ἄρθρ. 80, παρ. 1).

7) Ἠχρησιμοποίησις ὑπό μαθητῶν, εἰς ἅς περιπτώσεις δέν ὑπάρχουν ἐγκεκριμένα διδ. βιβλία, κυκλοφορούντων ἐλευθέρων βοηθημάτων ἐγκεκριμένων δι' Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, μετά πρότασιν Ἐπιτροπῶν κρίσεως "ἐπί τούτῳ συγκροτουμένων" βάσει τοῦ Ν.Δ. 749/70", ἄρθρ. 9 παρ. 3 .

8) Παράτασις ἐγκρίσεως ἐπί μίαν εἰσέτι 5ετίαν βάσει τοῦ Ν.Δ. 749/70 ἄρθρ. 8, παρ. 3.

ε) Εἶναι ἀναγκαῖον νά ὑπομνησθῇ ὅτι τό πλῆθος φύσεως ὑλικόν δι'ἐκτύπωσιν, ἤτοι χειρόγραφα, διορθωμένα βιβλία κ.λ.π., δέον ὅπως παραδοθῇ εἰς τό ἁρμόδιον γραφεῖον οὐχί ἀργότερον τῆς 10ης Μαρτίου 1977.

στ) Τυπικῶς δέν εἶναι δυνατόν νά ἐκκινηθῇ οἱαδήποτε διαδικασία πρίν ἡ ἐγκριθῇ καθ' δημοσιευθῇ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τό ὑπό τοῦ Τμήματος προσωρινῶς διαμορφωθέν Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ὁ εἰσηγητής προτείνει ὅπως:

1. Εισηγείται ή έγκρισις καί δημοσίευσις τοῦ διαμορφωθέντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος, ἐπί τῇ βάσει τοῦ ὁποίου θά ληφθοῦν οἱ σχετικαί ἀποφάσεις δι' ἕκαστον σχολικόν μυρλίον.

2. - Διαγραφοῦν δι' ἕκαστον σχολ. μυρλίον ἐπιτροπεί ὑπό ἐκπαιδευτικῶν καί ἄλλων εἰδικῶν ἐπιστημόνων, τόν συντονισμόν δέ αὐτῶν ἀναλάβει τό μβουλοί τοῦ Τμήματος Δ. Ἐκπαιδεύσεως.

3.- Ἑκάστη Ἐπιτροπή, ἀφοῦ ἐξετάσει τά ὑπάρχοντα ἀντικειμενικά δεδομένα (Ἀναλυτ. Πρόγραμμα, ἐγκεκριμένα καί πληροφορούντα μυρλία χρονικά ὁριοπλαίσια) ὁρίσει τήν εἰς ἕκάστην περίπτωσιν ἀπολουθημοένην διαδικασίαν.

4. - Δοθῇ προτεραιότης καί καταβληθῇ ἐξαιρετέρα προσπάθεια διά τήν συγγραφήν νέων μυρλίων : α) Γραμματικῆς τῶν τάξεων Γ' καί Δ' β) Ἀναγνωστικοῦ Β' τάξεως καί γ) Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου.

5.- Διαγραφοῦν εἰδική ἐπιτροπή διά τόν ἔλεγχον καί τήν τελικήν γλωσσικήν προσαρμογήν ὅλων τῶν σχολικῶν μυρλίων, συμφώνως πρός τήν προσαρμοσθεῖσαν Νεοελληνικήν Γραμματικήν τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ' ὄψιν τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Φ.309.22/ 475/I2I701/2I-I0- I976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Γ. Ράλλη, β) τήν δι' αὐτοῦ διαβιβασθεῖσαν πρός τό ΚΕΜΕ ὑπ' ἀριθμ. Φ. 309.22/454/5256/I7-I-76 Ὑπουργικήν ἀπόφασιν "περί χρησιμοποιήσεως μυρλίων ὑπό τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κατά τό σχολ. ἔτος I976-77", γ) τήν παραγρ. 5 τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν.I66/I975 "περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ", 4) τήν ἐπί τοῦ θέματος γενομένην εἰσήγησιν καί 5) τήν διεξαχθεῖσαν μεταξύ τῶν μελῶν συζήτησιν,

ἀποφαίνεται ἀμοιφώνως

γνωμοδοτεῖ ὅτι ὡς:

I) ταχέως ἐγκριθῇ καί δημοσιευθῇ τό διαμορφωθέν Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα καί προαπαιτηθῇ ἐν συνεχείᾳ διαγωνισμός πρός συγγραφήν τῶν καταλλήλων ραφητικῶν μυρλίων ἢ ἀνατεθῇ εἰς εἰδικούς ἡ συγγραφή τινων ἐξ αὐτῶν.

2) ἀσχέτως τοῦ χρόνου τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος λόγω τοῦ ἐπιφέροντος τῆς περιπτώσεως, διαμορφωθῇ μερικῶς καί ἀναπροσαρμοσθῇ γλωσσικῶς τό περιεχόμενον τῶν πληροφορούντων Ἀναγνωστικῶν

./.

βιβλίων.

3. Ἰσχύει τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν ἐπιχειρημένην Γραμματικὴν τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Παρελθούσης τῆς ὥρας, τὸ τμῆμα ἐπιφυλλάσσεται νὰ συνεχίσῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου θέματος κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίαν.

Ὁ Πρόεδρος

Παγιωτάκης

Ἡ Γραμματεύς

Μάρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πράξις 102α

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 12ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Παρασκευήν καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Γιουρδῆ, Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Θαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β', παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου. Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθείς παρέστη ὁ Κ.Νικολόπουλος, Σύμβουλος Β', τοῦ ΚΕΜΕ.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ σχεδίου Νόμου "περί Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, Ἀπασχολήσεως καί Κοινωνικῆς Μερίμνης τῶν Μειονεκτούντων Ἀτόμων".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἀκολούθως ὁ ἐπί τοῦ θέματος Εἰσηγητής Κ.Θ. Θαρδάκης, Σύμβουλος Β', συνεχίζων τήν ἐπί τοῦ ὑπό συζήτησιν σχεδίου Νόμου "περί Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, Ἀπασχολήσεως καί Κοινωνικῆς Μερίμνης τῶν Μειονεκτούντων Ἀτόμων" εἰσηγήσεώς του, προτείνει, ὅπως τροποποιηθῇ τοῦτο βάσει τῶν κάτωθι κατ' ἄρθρον παρατηρήσεων:

Ἄρθρον 14 : "Ἐπιμόρφωσις-Εἰδίκευσις προσωπικοῦ

Παρατηρήσεις

1) Ἐπί τῶν ὑπό τῶν φορέων τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καταρτιζομένων Προγραμμάτων ἐπιμορφώσεως εἰς τήν ἡμεδαπήν ἤ ἀλλοδαπήν καί εἰδικεύσεως τοῦ πάσης φύσεως προσωπικοῦ εἰς θέματα Ε ἰ δ ι κ ῆ ς Ἀγωγῆς καί Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως γνωματεύει τό ΚΕΜΕ (παρ. 1 τοῦ Ἄρθρου τούτου).

2) Νά διαγραφῇ ἡ παράγραφος 3 τοῦ Ἄρθρου τούτου ὡς ἄνευ ἀντικειμένου, καθ'ὅσον, βάσει τῶν παρατηρήσεων ἐπί τοῦ Ἄρθρου 12 τοῦ παρόντος, δέν κρίνεται σκόπιμος ἡ καθιέρωσις τῆς εἰδικότητος τοῦ Εἰδικοῦ Ἐκπαιδευτοῦ.

./.

"Αρθρον 15: "'Επαγγελματικόν άπόρρητον"

Παρατηρήσεις

1) Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

"Αρθρον 16:"Εἰδικόν ἐπίδομα".

Παρατηρήσεις

1) 'Αναγνωρίζονται οἱ ἐν τῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει ἀναφερόμενοι λόγοι διά τήν ἰδιαιτέραν ἐπιδοματικήν μεταχείρισιν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Εἰδικῆς 'Αγωγῆς καί προτείνεται ἡ αὔξησις τοῦ ἐπιδόματος εἰς 1/3 καί 1/4 τοῦ βασικοῦ μισθοῦ ἀντί τοῦ χω.

2) Εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τοῦτου δέον νά προστεθῇ πρότασις ἔχουσα ὡς ἑξῆς:"ἀπαγορευμένης εἰς αὐτούς τῆς, κατά τρόπον ἰδιωτικόν, παροχῆς ὑπηρεσιῶν εἰς μειονεκτοῦντα ἄτομα".

3) 'Εν συνεχείᾳ νά προστεθῇ νέον ἐδάφιον ὡς ἀκολούθως:

" Εἰς ὅλως ἐξαιρετικάς περιπτώσεις καί κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ Δημοσίου 'Ιατροπαιδαγωγικοῦ Κέντρου ἐπιτρέπεται εἰς τό πάσης φύσεως προσωπικόν τῆς Εἰδικῆς 'Αγωγῆς ἡ παροχή ὑπηρεσιῶν εἰς μειονεκτοῦντα ἄτομα.

"Αρθρον 17: "'Αναγνώρισις τίτλων σπουδῶν ἐξωτερικοῦ".

Παρατηρήσεις:

1) Πρός ἀναγνώρισιν τῶν τίτλων σπουδῶν Εἰδικῆς 'Αγωγῆς εἰς Σχολάς τῆς ἀλλοδαπῆς καί καθορισμόν τῆς στάθμης αὐτῶν συγκροτεῖται ἐπιτροπή ἀποτελουμένη ἐκ δύο καθηγητῶν Πανεπιστημίου, ἐξ ὧν ὁ εἷς ψυχολόγος καί ὁ ἕτερος Παιδαγωγός, καί ἑνός Συμβούλου Α'ῆ Β'τοῦ ΚΕΜΕ.

"Αρθρον 18:"'Ενισχορηγήσεις, δάνεια κλπ."

Παρατηρήσεις: Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

"Αρθρον 19: "'Αναγνώρισις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων ὡς εἰδικῶν".

Παρατηρήσεις.

1. Τά ὑπό τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπόμενα ἐκπαιδευτήρια καί ἕτεραι μονάδες ἀναγνωρίζονται ὡς "εἰδικαί" δι'ἀποφάσεως τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων καί τοῦ κατά περίπτωσιν ἁρμοδίου 'Υπουργοῦ, προτάσει τοῦ οἰκείου 'Επιθεωρητοῦ τῶν Εἰδικῶν Σχολείων, μετά σύμφωνον γνώμην τοῦ ΚΕΜΕ.

"Αρθρον 20:"Νομοπροσόντα ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς 'Αγωγῆς".

./.

Παρατηρήσεις: Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

"Ἄρθρον 21:"Μετατροπή ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων κλπ.εἰδικῆς ἀγωγῆς εἰς δημόσια".

Παρατηρήσεις

1) Προτείνεται ὅπως ἀπαλειφθῇ τό ἄρθρον τοῦτο διά τούς ἑξῆς λόγους:
α) Διά τῆς παρεχομένης δυνατότητος νά μετατρέπωνται ἰδιωτικά ἐκπαιδευτήρια κλπ. εἰδικῆς ἀγωγῆς εἰς δημόσια. Ὑπονομεύεται ἡ δραστηριοποίησις τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ἡ ὁποία τόσα σημαντικά ἔχει προσφέρει εἰς τόν τομέα τοῦτον ἀπό τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος εἰς τήν χώραν μας καί δύναται ἀκόμη ἐν τῇ φάσει καί τῶν σκοπῶν τῆς εἰδικῆς Ἀγωγῆς νά προσφέρῃ εἴδητι πολλά.
β) Ἡ μετατρέπεις τοῦ εἰς τά ἰδιωτικά ἐκπαιδευτήρια καί λοιπάς μονάδας εἰδικῆς Ἀγωγῆς ὑπηρετούντος προσωπικοῦ εἰς τήν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν παραβιάζει τάς περί τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κειμένας διατάξεις ἐφ'ὅσον θά καταστοῦν δημόσιοι ὑπάλληλοι ἄτομα κατά παρέκλισιν τούτων δημιουργοῦνται δέ οὕτω πρόβλήματα ἀνίσου μεταχειρίσεως.
γ) Δημιουργεῖ προηγούμενον δι'ἀναλόγους ἐπιδιώξεις τοῦ προσωπικοῦ τῶν κοινῶν ἰδιωτικῶν Σχολείων Δημοτικῆς καί Μέσης Ἐκπ/σεως.
δ) Ἀντί τῆς διά τοῦ τρόπου αὐτοῦ, τῆς μετατροπῆς δηλ. τῶν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων κ.λ.π. εἰδικῆς Ἀγωγῆς εἰς δημόσια, αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημοσίων ἐκπαιδευτηρίων καί λοιπῶν μονίδων εἰδικῆς ἀγωγῆς εἶναι προτιμοτέρα ἡ ἵδρυσις νέων βάσει τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Σχεδίου Νόμου.
ε) Ἡ ὑπό τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ παρόντος προβλεπομένη προσαρμογή τῶν λειτουργούντων ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων εἰδικῆς Ἀγωγῆς πρός τάς διατάξεις τοῦ παρόντος ἐν συνδυασμῷ πρός τήν ἐλεγχομένην αὔξησιν τῶν κρατικῶν πρός αὐτό ἐπιχορηγήσεων θά συμβάλῃ εἰς τήν ἀνύψωσιν τῆς μορφωτικῆς στάθμης καί τήν λυσιτελεστέραν λειτουργίαν αὐτῶν.

"Ἄρθρον 22:"Προσαρμογή λειτουργούντων ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων εἰδικῆς ἀγωγῆς".

Παρατηρήσεις

α) Αἱ διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου πρέπει νά περιορισθοῦν μόνον εἰς τό παιδαγωγικόν προσωπικόν.
β) Νά συμπεριληφθοῦν εἰς τήν παραγρ. 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου αἱ ἐξαιρέσεις τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου 21, τό ὁποῖον βάσει τῶν προηγουμένων παρατηρήσεων ἔχει ἀπαλειφθῆ.

Τό Τμῆμα ἄκουσαν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως καί κατόπιν ἐν συνεχείᾳ ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων μεταξύ τῶν μελῶν

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

. / .

γνωμοδοτεῖ:

1) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 14 "Ἐπιμόρφωσις-Εἰδίκευσις προσωπικοῦ"

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως:

α) ἐπί τῶν ὑπό τῶν φορέων τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καταρτιζομένων προγραμμάτων ἐπιμορφώσεως εἰς τήν ἡμεδαπήν ἤ ἀλλοδαπήν καί εἰδικεύσεως τοῦ πάσης φύσεως προσωπικοῦ εἰς θέματα Εἰδικῆς ἀγωγῆς καί εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως γνωματεύῃ τό ΚΕΚΕ.

β) διαγραφῇ ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἄρθρου τούτου ὡς ἄνευ ἀντικειμένου καθ' ὅσον, βάσει τῶν παραψηφίσεων ἐπί τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ παρόντος, δέν ρυθμίζεται σκόπιμος ἡ καθιέρωσις τῆς εἰδικότητος τοῦ Εἰδικοῦ Ἐκπαιδευτοῦ.

Ἐπί τῆς παραγρ. 4 τοῦ ἄρθρου τούτου τό Τμῆμα ἐπιφυλάσσεται νά λάβῃ σχετικήν ἀπόφασιν πρός ἐνημέρωσιν τῶν μελῶν αὐτοῦ ὑπό τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιακῶν παραγόντων.

2) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 15 "Ἐπαγγελματικόν ἐπάρτημα"

ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

3) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 16 "εἰδικόν ἐπίδομα" ὁμοφώνως, ὅπως:

α) ἡ παράγραφος 1 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως:

" Εἰς τό Ἐκπαιδευτικόν, τό ἐπιστημονικόν ὡς καί τό βοηθητικόν προσωπικόν, τό ὑπηρετοῦν εἰς τά ἐκπαιδευτήρια καί ἑτέρας μονάδας Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, καταβάλλεται ἐπίδομα ἴσον πρός τό 1/3 τοῦ βασικοῦ μισθοῦ (ἤ μισθολογικοῦ κλιμακίου) μέχρι καί τοῦ 4ου βαθμοῦ (μισθολογικοῦ κλιμακίου 6) καί ἴσον πρός τό 1/4 διά τούς βαθμούς 3ον καί 2ον (ἤ μισθολογικοῦ κλιμακίου 6) καί ἴσον πρός τό 1/4 διά τούς βαθμούς 3ον καί 2ον (ἤ μισθολογικοῦ κλιμακίου 7 καθ 8) .

β) διαγραφῇ ἡ παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου ὡς ἄνευ ἀντικειμένου.

γ) προστεθῇ ἐν συνεχείᾳ νέα παράγραφος ὡς ἀκολούθως:

"Εἰς ὅλως ἐξαιρετικάς περιπτώσεις καί κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ ἁρμοδίου Ἰατροπαιδαγωγικοῦ Κέντρου ἐπιτρέπεται εἰς πᾶσης φύσεως προσωπικόν τῆς εἰδικῆς ἀγωγῆς ἡ παροχή ὑπηρεσιῶν εἰς μειονεκτοῦντα ἄτομα".

4) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 17 "Ἀνάγνωρισις τίτλων σπουδῶν ἐξωτερικοῦ" ὁμοφώνως, ὅπως διαγραφῇ τό ἐν λόγῳ ἄρθρον καθ'ὅσον οἱ τίτλοι σπουδῶν τῶν ὑποψηφίων πρός κατάταξιν εἰς τάς Σχολάς τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς

προβλέπεται νά καθορισθοῦν ἐκκκοιφῶς ἡ εἰς τί ἐκδοθησόμενα Προεδρικά διατάγματα.

5) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 18 "Ἐπιχορηγήσεις δάνεια κλπ"

ὁμοφώνως ,ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

6) ἐπί τοῦ ἄρθρου 19 "Ἀναγνώρισις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων ἐξ εἰδικῶν" ὁμοφώνως ὅπως:

α) συμπληρωθῇ ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου μέ τόν ὅρον "χαρακτηρισμός" διατυπούμενος ὡς ἑξῆς:"χαρακτηρισμός καί ἀναγνώρισις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων ὡς εἰδικῶν".

β) τά ὑπό τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπόμενα ἐκπαιδευτήρια καί ἕτεραι μονάδες ἀναγνωρίζονται ὡς "εἰδικαί"ὑπ'ἀριθ.ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδ. μονάδες ἀναγνωρίζονται ὡς "εἰδικαί"ὑπ'ἀριθ.ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας καί Θρησκευμάτων καί τοῦ καθ' ἑκάστην ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, προτάσει τοῦ εἰκείου Ἐπιθεωρητοῦ Εἰδικῶν Σχολείων μετά σύμφωνον γνώμην τοῦ ΚΡΙΣΕ.

7) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 20 "Ὁμαμοποίησις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς Ἀγωγῆς" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

8) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 21 "Μετατροπή ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων κλπ εἰδικῆς ἀγωγῆς εἰς δημόσια" ὁμοφώνως, ὅπως ἀπαλειφθῇ διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερομένους λόγους.

9) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 22 " Προσαρμογή λειτουργούντων ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

ὁμοφώνως ὅπως: α) αἱ διατάξεις τῆς παραγρ. 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου περιορισθοῦν μόνον εἰς τό καταδιαγραφόμενον προσωπικόν .

β)συμπληρωθοῦν εἰς τήν παράγρ. 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου αἱ ἐξαιρέσεις τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου 21, τό ὁποῖον βάσει προηγουμένων παρατηρήσεων ἔχει ἀπαλειφθῇ.

Ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

ΑΛΑΧΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

Εὐρυδ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 103η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 15ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιταιώτη καὶ 6) Χαν. Πασσάκου, Συμβούλων Β', παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου. Εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθεὶς παρέστη ὁ κ.Ν.Παπαδόπουλος, Σύμβουλος Β'τοῦ ΚΕΜΕ.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

1. Συνέχεια συζητήσεως ἐπὶ τοῦ Ἀρχεδίου Νόμου "περὶ Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καὶ κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".
2. Συμπληρωματικὴ ἐπιλογὴ διδακτικῶν βιβλίων διὰ τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας καὶ Σχολὰς Νηπιαγωγῶν.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως Εἰσηγητὴς κ.Θ.Βαρδάκης, Σύμβουλος Β', παραίνων τὴν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν σχεδίου Νόμου "περὶ Εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως, ἀπασχολήσεως καὶ κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων" εἰσηγητοῦ του, προτείνει, ὅπως τοῦτο τροποποιηθῇ βάσει τῶν κάτωθι κατ'ἄρθρον παρατηρήσεων:

"Ἄρθρον 23: "Ρύθμισις καταστάσεως προσωπικοῦ δημοσίων εἰδικῶν Σχολείων

Παρατηρήσεις

α) Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐδαφ. α τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου τούτου νὰ προστεθῇ ἡ φράσις: "Κατόπιν εἰδικῆς ἐκθέσεως τοῦ ἁρμοδίου Ἐπιθεωρητοῦ Εἰδικῶν Σχολείων" πρὸς διαπίστωσιν τῆς καταλληλότητος αὐτοῦ.

β)

./.

β) Τό έδάφ. β τής παραγρ. 1 τού άρθρου τούτου νά άντικατασταθῆ ώς άκολούθως:

"β. Είς τήν δευτέραν περίπτωσιν καλεῖται πρός μετεκπαίδευσιν είς τό τμῆμα εἰδικῆς 'Αγωγῆς τού Η.Δ.Δ.Ε κατόπιν ἐπιτυχῶν ἐξετάσεων καί εἰσάγεται καθ'ὑπέρβασιν τού νομίμου ἀριθμοῦ εἰσακτέων εἰς τό Τμῆμα Εἰδικῆς 'Αγωγῆς, ἐφ'ὅσον δέν ἔχει ὑπερβῆ τό 40ον ἔτος τῆς ἡλικίας του καί εἰς ποσοστόν μέχρι 20%.

"Αρθρον 24: 'Απόφοιτοι σχολῆς κοινωνικῆς θεραπευτικῆς.

Παρατηρήσεις

α) Καταργουμένης τῆς εἰδικότητος τῶν Εἰδικῶν 'Εκπαιδευτῶν οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς Κοινωνικῆς θεραπευτικῆς Παιδαγωγικῆς δύνανται νά διορίζωνται εἰς θέσεις τῶν ὑπό τού ἄρθρου 12 τού παρόντος, ὡς τούτο ἐτροποποιήθη, προβλεπομένων κατηγοριῶν καί κλάδων ἀναλόγως τῶν προσόντων αὐτῶν.

"Αρθρον 25: "Εἰδικοί 'Εκπαιδευταί ἐξ ἑτέρων Σχολῶν"

Παρατηρήσεις:

α) Καί ἀπαλειφθῆ τό ἄρθρον τούτο καθ'ὅσον βάσει τῶν εἰσηγήσεων ἐπί τῶν ἄρθρων 12 παραγραφ. 4 καί 24 τού παρόντος καταργεῖται ἡ εἰδικότης τού Εἰδικοῦ 'Εκπαιδευτοῦ.

"Αρθρον 26:"Πρότυπον Εἰδικόν Σχολεῖον".

"Αρθρον 27:"Κύρωσις ἀποφάσεων".

"Αρθρον 28:"'Αρμοδιότητες ΚΕΜΕ".

"Αρθρον 29:"Τελικαί διατάξεις".

Παρατήρησις: Νά παραμείνουν ὡς ἔχουν.

Τό Σῶμα ἀκούσαν τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως καί κατόπιν τῆς διεξαχθείσης συζητήσεως, καθ'ἣν τά μέλη διετύπωσαν τάς ἀπόψεια των, ἀποφαίνεται:

γνωματεύει:

1) 'Επί τού ἄρθρου 23"Ρύθμισις καταστάσεως προσωπικοῦ δημοσίων Εἰδικῶν Σχολείων" ὁμοφώνως,ὅπως: α) Εἰς τό τέλος τού ἐδαφ. α τῆς παραγράφου 1 τού ἄρθρου τούτου προστεθῆ ἡ φράσις:"Κατόπιν εἰδικῆς ἐκθέσεως τού ἁρμοδίου 'Επιθεωρητοῦ Εἰδικῶν Σχολείων".

β) τό ἐδαφ. β τῆς παραγρ. 1 τού ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῆ ὡς ἀκολούθως:

β'"Εἰς τήν δευτέραν περίπτωσιν καλεῖται πρός μετεκπαίδευσιν εἰς τό τμῆμα Εἰδικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Μ.Δ.Δ.Ε κατόπιν ἐπιτυχῶν ἐξετάσεων καί εἰσάγεται καθ'ὑπέρβασιν τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ εἰσακτέων εἰς τό Τμῆμα Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, ἐφ'ὅσον δέν ἔχει ὑπερβῆ τό 40ον ἔτος τῆς ἡλικίας του καί εἰς ποσοστόν μέχρι 20%".

2) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 25"Εἰδικαί Ἐκπαιδευταί ἐξ ἑτέρων Σχολῶν"ὁμοφώνως, ὅπως ἀπαλειφθῆ τό ἄρθρον τοῦτο καθ'ὅσον, βάσει τῶν εἰσηγήσεων ἐπί τῶν ἄρθρων 12 παραγρ. 4 καί 24 τοῦ παρόντος, δέν καθιεροῦται ἡ εἰδικότης τοῦ Εἰδικοῦ Ἐκπαιδευτοῦ.

3) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 26"Πρότυπαν Εἰδικόν Σχολεῖον" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

4) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 27 "Κύρωσις ἀποφάσεων"ὁμοφώνως , ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

5) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 28 "Ἁρμοδιότητες ΚΕΜΕ" ὁμοφώνως , ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

6) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 29 "Τελικαί Διατάξεις" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Ἐπί τοῦ ἄρθρου 24 "Ἀπόφοιτοι Σχολῆς Κοινωνικῆς Θεραπευτικῆς" τό Τμῆμα ἐπιφυλάσσεται νά λάβῃ σχετικήν ἀπόφασιν πρός ἐνημέρωσιν τῶν μελῶν αὐτοῦ ὑπό τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιακῶν παραγόντων.

Ἐπί τοῦ δευτέρου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "Συμπληρωματική ἐπιλογή διδακτικῶν βιβλίων διά τάς παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν" ὁ Εἰσηγητής κ.Θ.Βαρδάκης, Σύμβουλος Β', ἀνακοινοῖ εἰς τό τμῆμα τά κάτωθι:

Ὁ ἐπί τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων ὑπουργός διά τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Φ. 514.2/128892/8-11-76 ἐγγράφου του πρός τόν κ. Πρόεδρον τοῦ ΚΕΜΕΕπαρακαλεῖ ὅπως τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τροποποιοῦν τήν ὑπ' ἀριθμ. 98/18-10-76 πρᾶξιν αὐτοῦ, προέλθῃ εἰς κρίσιν πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπ'ἀριθμ. Φ.514.1/32/17582/16-2-1976 ἀποφάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας μνημονευομένων βιβλίων, μή δεσμευόμενον ἐκ τῆς κρίσεως τῶν προγενεστέρων Ἐπιτροπῶν, δυνάμενον μάλιστα νά ἐπεκτείνῃ τήν κρίσιν του καί ἐπί ἄλλων σχετικῶν, διά τά αὐτά μαθήματα, βιβλίων καί συγγραμμάτων, τά ὁποῖα ἐν τῷ μεταξύ ἔχουν ἐκδοθῆ καί κυκλοφορήσει.

./.

Ἐπί πλέον παρακαλεῖ, ὅπως τό τμῆμα προκρίνῃ καταλληλα βιβλία ἐκ τῶν ἐλευθέρως κυκλοφορούντων καί δι'ὅλα, εἰ δυνατόν, τά διδασκόμενα εἰς τάς ΣΕΔΠ μαθήματα, διά τά ὁποῖα δέν ὑπάρχει γνωμοδότησις εἰς τήν ὑπ'ἀριθμ. 93/18-10-76 πρᾶξιν αὐτοῦ. Ἐπειδή: α) ἡ ὡς ἄνω πρόσφατος ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας δυνάμει τῆς ὁποίας ἐβραβεύθησαν ἤ ἀπερρίφθισαν ὑπό ἁρμοδίων Ἐπιτροπῶν βιβλία παιδαγωγικοῦ, ψυχολογικοῦ ἤ μεθοδολογικοῦ περιεχομένου διά Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν δέν ἔχει ἀκυρωθῆ καί κατά συνέπειαν ἐξακολουθεῖ ἰσχύουσα, β) παρέχεται ἡ δυνατότης εἰς τό τμῆμα νά ἐπεκτείνῃ τήν κρίσιν του ἐπί ἄλλων σχετικῶν διά τά αὐτά μαθήματα βιβλίων καί συγγραμμάτων, τά ὁποῖα ἐν τῷ μεταξύ ἔχουν ἐκδοθῆ καί κυκλοφορήσει πρός κάλυψιν ὅλων τῶν διδασκομένων εἰς τάς Σ.ΕΔΠ μαθημάτων,

Ἀκολούθως ὁ κ. Εἰσηγητής προτείνει, ὅπως:

1) Τό Τμῆμα ἐμμείνῃ εἰς τήν κατά τήν Συνεδρίαν τῆς 18-10-76 ληφθεῖσαν ἀπόφασιν αὐτοῦ, μέ μή ἀποφανθῆ δηλ. ἐπί τῶν ὑπό τῶν νομίμων Ἐπιτροπῶν κριθέντων, βραβευθέντων καί ἀπορριφθέντων βιβλίων, ἐφ'ὅσον μάλιστα ἡ πρόσφατος σχετική ἀπόφασις δέν ἔχει ἀκυρωθῆ καί κατά συνέπειαν ἐξακολουθεῖ ἰσχύουσα.

2) προβῆ εἰς τήν κρίσιν καί ἐπιλογήν τῶν καταλλήλων βιβλίων μεταξύ τῶν ἐλευθέρως κυκλοφορούντων περιλαμβανομένων κάί μή εἰς τήν διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ.514/111772/4-10-76 ἐγγράφου τοῦ ΥΠΕΠΘ ἀποσταλεῖσαν κατάστασιν πρός κάλυψιν ὅλων τῶν διδασκομένων εἰς τάς ΣΕΔΠ μαθημάτων.

Ἐπηκολούθησε διεξοδική μεταξύ τῶν μελῶν συζήτησις ἄνευ λήψεως σχετικῆς ἀποφάσεως.

Μετά ὃ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Ἡ Γραμματεύς
Εὐρυδ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

Πρᾶξις 104η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 16ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Ποσειδῶνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Παρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β', παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Ἀρυδίκης Παπανικολάου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως.

Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ θέματος:"Συμπληρωματική ἐπιλογή διδακτικῶν βιβλίων διά τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐπί τοῦ θέματος Εἰσηγητής κ. Θ. Βασδάκης, Σύμβουλος Β', παρέχει διευκρινήσεις ἐπί τοῦ ὡς ἄνω θέματος, τό ὁποῖον ἀνέπτυξε κατά τήν προηγουμένην συνεδρίαν τοῦ Τμήματος (Πρᾶξις 103/15/11/76

Τό Τμῆμα, ἐξετάσαν μετά προσοχῆς τά εἰς τήν διάθεσίν του βιβλία καί λαβόν ὑπ'ὄψιν:

α) τήν ὑπ'ἀριθμ. Φ. 514.1/32173B2/16-2-1976 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας συνάμει τῆς ὁποίας ἐβραβεύθησαν ἤ ἀπερρίφθησαν ὑπό ἁρμοδίων ἐπιτροπῶν βιβλία Παιδαγωγικοῦ, ψυχολογικοῦ καί μεθοδολογικοῦ περιεχομένου διά τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί τάς Σχολάς Νηπιαγωγῶν β) τήν ἀποσταλεῖσαν διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 514/111772/4-10-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κατάστασιν ὑποβληθέντων βιβλίων πρός ἐπιλογήν τῶν καταλληλοτέρων, γ) τό

περιεχόμενον τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 514.2/128892/8-11-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας κ. Γ. Ράλλη περί συμπληρωματικῆς ἐπιλογῆς διδακτικῶν βιβλίων διά τάς Παιδ. Ἀκαδημίας καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν, δ) τό ἄρθρον 23 τοῦ Ν.Δ. 842/71, ε) τό ἄρθρον 2 τοῦ Ν.Δ. 1057/71, στ) τό ἄρθρον 1, παραγρ. 2 καί τό ἄρθρον 2, παραγρ. 5 τοῦ Ν.Δ. 186/1975, ζ) τό ἄρθρον 17, παραγρ. 2 τοῦ Π.Δ. 147/76, η) τήν ὑπ'ἀριθμ. 64632/3-7-76 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καί θ) τάς κατά μάθημα ἀπαιτήσεις τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Παιδ. Ἀκαδημιῶν καί Σχολῶν Νηπιαγωγῶν, μετά γενομένην διεξοδικήν συζήτησιν μεταξύ τῶν μελῶν,

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι ὁ μ ο φ ώ ν ω ς

γνωματεύει, ὅπως ἐπιλεγοῦν, ὡς πλέον κατάλληλα, τά ἐν τῇ κατωτέρω καταστάσει περιλαμβανόμενα κατά Σχολάς, κατηγορίας, μαθήματα καί ἔτη σπουδῶν βιβλία:

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Ἀ. Ἀγγελατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Πύρρ. Παπανικολάου

ΚΕΜΕ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Α: ΔΙΑ ΤΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

(Έτη Σπουδῶν)

Α: ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ.

1. Κ. Ἀθανασοπούλου, Ὀρθόδοξος Λειτουργική διά τό Β' Ἔτος

Β: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἀν. Φραντζῆ, Ἑλληνική Γραμματολογία, Α καί Β' Ἔτος

2. Γ. Ἀργυριάδη, Μαθήματα ἀγωγῆς προφορικοῦ Α καί Β' Ἔτος.
λόγου καί Γλωσσολογίας.

Γ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ἰγνατίου Παπαζογλου, Ἐπίτομη ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Α' ἔτος
πολιτισμοῦ.

2. Γ. Μέγα, Εἰσαγωγή εἰς τήν λαογραφίαν Α' καί Β' Ἔτος

Δ. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Παναγιώτου Μέγα, Μαθηματικά Α'καί Β'Ἔτος

2. Ἰ. Ταιδάλη, Γεωμετρία Α'καί Β'Ἔτος

Ε: ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

α) ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

1. Ν. Γ. Μελανίτου, Εἰσαγωγή εἰς τήν Παιδαγωγικήν Α' Ἔτος

β) ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ:

1. Μιν. Γιαννούλη, Εἰσαγωγή στή Γενική Διδακτική Α'Ἔτος

γ) ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ:

1. Ἀντωνίου Ἰσιγόνη , Εἰδική Διδακτική Α'καί Β'Ἔτος Πε.

δ) ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΩΝ:

1. Ι. Παρασκευοπούλου, Ἀγωγή νοητικῶς καθυστερημένων Β'.Ἔτος Πε.

2. Α. DESCOMBRES -Γ. Βασδέκη, Ἡ ἀγωγή τῶν καθυστερημένων Β'Ἔτος Π
παιδιῶν

ε) ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΣ:

1. Ι. Χαραλαμποπούλου , Γλωσσολογία τοῦ παιδιοῦ Β' Ἔτος Νηπιαγωγῶν

ΣΤ. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Α) ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

1. Γ. Παπαγεωργίου, Ψυχολογία Α'καί Β'Ἔτος Πε.

2. Νίκ. Κασιδλα , Ψυχολογία τῆς μαθήσεως Β' Ἔτος Πε.
καί τῆς προσωπικότητος

β) ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ:

1. Χρ. Πολίτη, Ψυχολογία τοῦ ἀναπτυσσομένου Α'Ἔτος Πε.
ἀνθρώπου,

γ) ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕΤ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝ ΤΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ:

1. Π. Τσάκαλου , Στοιχεῖα Στατιστικῆς Β'Ἔτος Νηπιαγ.

Ζ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ

1. Μ. Μπούσουλα , Καθηγητοῦ "Εἰσαγωγή εἰς τήν φιλοσοφίαν" Α' Ἔτος
τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νης.

Η. ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Κων/νου Εὐρυγένη , Ἰχνογραφία- Χειροτεχνία Α' καί Β'Ἔτος

2. Ἰωαν. Καραμπάτη, Προοπτική Α'καί Β' Ἔτος

Θ. ΜΟΥΣΙΚΗ

1. Ἀγγελικῆς Καφάκη, Μουσική γιά ὅλους Α' καί Β' Ἔτος
(μειοφηφοῦντος τοῦ κ. Γ. Πασσάκου)

2. Ἀγγελικῆς Καφάκη , Τά πρῶτα μου τραγούδια Α' καί Β' Ἔτος
(μειοφηφοῦντος τοῦ κ. Θ. Βαρδάκη)

3. Ἀθανασίου Βαλαωρίτα , Θεία Λειτουργία. Α' καί Β' Ἔτος

Ι. ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ

1. Τζάκου Πέπης , Διατροφή καί ὑγεία Α' καί Β' Ἔτος

Τό Τμῆμα δέν προβαίνει εἰς ἐπιλογήν βιβλίων, λόγῳ ἐλλείψεως τῶν κατωτέρω μαθημάτων:

1) Φυσικαί Ἐπιστῆμαι
2) Κοινωνική καί Πολιτική Ἀγωγή(μετ' εἰσαγωγῆς εἰς τήν Κοινωνιολογίαν)
3) Ψυχική Ἀγωγή
4) Ὀργάνωσις καί διοίκησις τῆς Ἐκπ/σεως
5) Ὑγιεινή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. ΑΘΗΝΑ - Κ.Ε.Μ.Ε.

Β: ΔΙΑ ΤΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Μαθήματα	Ἔτη σπουδῶν
Α. ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ	
1. Ν. Μελανίτου, Γενική Παιδαγωγική	Α΄ Ἔτος
Β: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	
1. Αἰκ. Κοσμᾶ , Ἱστορία προσχολικῆς ἀγωγῆς	Α΄Ἔτος
Γ: ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ	
1.Ν. Γιαννούλη, Γενική Διδακτική	Α΄Ἔτος
Δ. ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	Α΄καί Β΄Ἔτος
1. Π. Βαλινάκη , Νηπιαγωγική ,	
Ε. ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΩΝ ΝΗΠΙΩΝ	
1. Α. DESCOEUDRES -Γ. Βασδέκη, Ἡ ἀγωγή τῶν καθυστερημένων παιδιῶν	Β΄Ἔτος
ΣΤ. ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	
1. Γ. Παπαγεωργίου , Γενική Ψυχολογία	Α΄Ἔτος
Ζ. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΝΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΔΟΣ	
1. Γ. Πολίτη , Ψυχολογία τοῦ ἀναπτυσσομένου ἀνθρώπου	Α΄Ἔτος
Η. ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΣ	
1. Ι. Χασάπη , Ψυχοπαθολογία τῆς νηπιακῆς ἡλικίας	Β΄Ἔτος
Θ. ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ, ΙΔΙΑ ΔΕ ΟΡΘΟΦΩΝΙΑ	
1. Γ. Ἀργυριάδη, Μαθήματα ἀγωγῆς προφορικοῦ λόγου καί γλωσσολογίας	Α΄καί Β΄Ἔτος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

I. ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

1. Πέπης Τζάκου, Διατροφή και ὑγεία — Α' καί Β' Ἔτος

Κ. ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Τσουκάτου-Κουτσᾶ Νανᾶς, Αἰσθητική ἀγωγή τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς — Α' καί Β' Ἔτος

Λ. ΜΟΥΣΙΚΗ — Α' καί Β' Ἔτος

1. Ἀγγελικῆς Καφάκη, Μουσική γιά ὅλους, (μελοφηφοῦντος τοῦ κ. Κ. Πασσάκου)

2. Ἀγγελικῆς Καφάκη, Τά πρῶτα μου τραγούδια, (μελοφηφοῦντος τοῦ κ. Θ. Βαρδάκη). — Α' καί Β' Ἔτος

Τό Τμῆμα δέν προβαίνει εἰς ἐπιλογήν βιβλίων, λόγῳ ἐλλείψεως τῶν καταλλήλων, διά τά κάτωθι μαθήματα:

1) Θρησκευτική, Ἐθνική, Κοινωνική καί Πολιτική Ἀγωγή.
2) Ψυχολογία Προσαρμογῆς
3) Σωματολογία τοῦ παιδός-Ὑγιεινή
4) Προφορομία -Πρῶται βοήθειαι καί
5) Σωματική ἀγωγή - Ψυχαγωγία Νηπίων

Ἡ Γραμματεύς
Βάρβ. Παπανικολάου

[illegible] Καβέδρος
[illegible] Μαγιατάκης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 105η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 18ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α΄, 2)Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδίτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β΄, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

Θέμα 1ον. Γνωμοδότησις ἐπί τῆς ἀνανεώσεως συμβάσεως ἀφορώσης εἰς τήν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου CONCEPTS IN SCIENCE.

Θέμα 2ον. Γνωμοδότησις ἐπί ὑποβληθέντων ἓξ(6) παιδικῶν βιβλίων Ἑλληνικῆς μυθολογίας τοῦ Ἰ. καί Μ. Στεφανίδη.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἀκολούθως διαπιστωθείσης ἀπαρτίας, τό Τμῆμα εἰσέρχεται εἰς τήν ἐξέτασιν τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

Θέμα 1ον. Γνωμοδότησις ἐπί τῆς ἀνανεώσεως συμβάσεως ἀφορώσης εἰς τήν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου CONCEPTS IN SCIENCE.

Ὁ ἐπί τοῦ θέματος κ.Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β΄, θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ τμήματος τά κάτωθι:

1) Τό ὑπ'ἀριθμ. 319.2/318/90958/30-8-76 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκ/των (Γεν. Δ/νσις Γεν. Ἐκπ/σεως Ὑπηρεσία Ἐκπ/σεως, Δ/νσις Ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων Δ.Ε καί Προσχολικῆς Ἀγωγῆς, Τμῆμα Διδακτικῶν βιβλίων) διά τοῦ ὁποίου διεβιβάσθη εἰς τό ΚΕΜΕ ἡ σχετική ἐπί τοῦ θέματος ἀλληλογραφία.

2) Τό ἀπό 29/7/1975 ἐνημερωτικόν σημείωμα τοῦ Δ/ντοῦ τῆς Δ/νσεως Προγραμμάτων καί Μελετῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας πρός τόν Ὑπουργόν

τῆς Παιδείας.

) τό ὑπ'ἀριθμ. 137239/19-12-1975 ἔγγραφον τοῦ Ὑφυπουργοῦ Παιδείας
πρός τόν HARCOURT BRACE JOVANOVICH INC.

) τό ἀπό 31/3/1976 ἐνημερωτικόν σημείωμα τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ πρός
ν Ὑπουργόν τῆς Παιδείας

) τάς ἀπό 5/5/1976 καί 20/7/1976 ἐπιστολάς τοῦ HARCOURT BRACE JOVA-
VICH INC πρός τόν Ὑφυπουργόν Παιδείας.

τό ἔδάφιον β΄τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ Νόμου 186/75 δυνάμει
ὁποίου "τό ΚΕΜΕ γνωμοδοτεῖ ἐπί παντός ἐρωτήματος τοῦ Ὑπουργοῦ
θνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων σχετικοῦ πρός τό ἀντικείμενον τῶν
ρμοδιοτήτων του". Κατ'ἀκολουθίαν, τό ἀνωτέρω ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου
ιδείας νομοτύπως διεβιβάσθη εἰς τό ΚΕΜΕ πρός παροχήν τῆς κατά Νόμον
ρμοδοτήσεως.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Εἰσηγητής παρατηρεῖ ὅτι: α) ἡ συναφθεῖσα τήν 18ην
ουνίου 1973 σύμβασις, ἡ καλύπτουσα τήν χρῆσιν τοῦ Α΄βιβλίου τῆς
ρᾶς CONCEPTS IN SCIENCE (BLUE), ἐξέπνευσεν τήν 18ην Ἰουνίου 1976,
Ὁ Ἀμερικανικός Ἐκδοτ. Οἶκος HARCOURT BRACE JOVANOVICH INC παρα-
ρ ὅπως τό Ὑπουργεῖον Παιδείας γνωστοποιήσῃ εἰς αὐτόν τήν ἀπόφασίν
ναφορικῶς μέ τήν ἀνανέωσιν ἤ μή τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως ἤ τήν δυνα-
τα νά συμπεριληφθῇ εἰς τήν σύμβασιν ταύτην, ὅρος, ὅστις θά ἀφορᾷ
εἰς τά ὑπόλοιπα βιβλία τῆς σειρᾶς CONCEPTS IN SCIENCE (ἐπίπεδα 2-6),
Ἡ δομή καί τό περιεχόμενον τοῦ βιβλίου (CONCEPTS IN SCIENCE (BLUE)
τοιχοῦν πρός τάς βασικάς ἀρχάς, τό γενικόν διάγραμμα καί τούς
ους τοῦ ἄρτι ἀναμορφωθέντος Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ δημοτικοῦ
ίου.

ὴν, προτείνεται ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ, ὅπως μή ἀνανεωθῇ ἡ μεταξύ
Ἀμερικανικοῦ Ἐκδοτικοῦ οἴκου καί τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ὑπο-
τσα σύμβασις, ἀφορῶσα εἰς τήν χρῆσιν τοῦ Α΄βιβλίου τῆς σειρᾶς
PTS IN SCIENCE, οὔτε νά συμπεριληφθῇ ἐν αὐτῇ , ρήτρα, ἀναφερομένη
ὴν ἀγοράν τῶν συγγραφικῶν δικαιωμάτων καί τήν ἔκδοσιν τῶν ὑπο-
ν βιβλίων τῆς ἰδίας σειρᾶς (ἐπίπεδα 2-6) .

Ἐν τούτοις, εἶναι ὅμως ἐνδεχόμενον νά ληφθῇ τοῦτο ὑπ'ὄψιν κατά τάς μελλοντικάς πειραματικάς ἐρεύνας τοῦ Τμήματος, διά τήν ριζικήν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ.Κ.Πασσάκος, Σύμβουλος Β΄, ἀναφέρει ὅτι εἶναι ἐπιβεβλημένον νά γίνῃ γνωστόν εἰς τήν Διοίκησιν ὅτι εἰς περιπτώσεις, ὡς ἡ παροῦσα, θά πρέπει νά παρέχωνται δυνατότητες ἀξιοποιήσεως παιδαγωγικοῦ καί διδακτικοῦ ὑλικοῦ προερχομένου ἀπό διαφόρους πηγάς τοῦ ἐξωτερικοῦ (διάφοραι χῶραι, διάφοροι ἐκδοτικοί οἶκοι κλ.π) καί ὄχι νά λαμβάνωμεν τά παρεχόμενα ὑπό τοῦ οἱουδήποτε πρώτου σπεύδοντος ἐκδοτικοῦ οἴκου. Ἐξ ἄλλου, ἐπιβάλλεται, ὅπως τό περιεχόμενον καί ἐν γένει τό ὑλικόν πρός διδακτικήν χρῆσιν δημιουργῆται παρ'ἡμῖν ὑπό ἁρμοδίων παιδαγωγῶν κ.λ.π., ὥστε νά βασίζεται εἰς τήν ἰδικήν μας πραγματικότητα ἐπί τῆς ὁποίας ἄλλωστε, κατά πρῶτον λόγον, θεμελιοῦται ἡ μόρφωσις τῶν μαθητῶν. Τοιουτοτρόπως καί ἡ ἄκριτος ἀποδοχή δανείων ἀμφιβόλου ἀξίας διά τήν ἰδικήν μας ἐκπαίδευσιν ἀποφεύγεται ἀλλά καί, κατά δεύτερον λόγον, ἡ ἐξαγωγή ΠΟΛΥΤΙΜΟΥ συναλλάγματος διά τήν ἐξαγοράν τῶν μυγγραφικῶν δικαιωμάτων (COPYRIGHT) ὑπό ἐκδοτικῶν οἴκων ξένων χωρῶν.

Περιττόν νά τονισθῇ βεβαίως ὅτι ἡ ἐνημέρωσίς μας ἐπί τῶν ὅσων λαμβάνουν χώραν εἰς τήν ἐκπαίδευσιν ξένων χωρῶν, εἰδικώτερον ἐν ἀναφορᾷ πρός τά διδακτικά μέσα, εἶναι ὁπωσδήποτε ἐπιβεβλημένη.

Ὁ κ. Θ. Βαρδάκης, Σύμβουλος Β΄, ἐκφράζει τήν γνώμην, στηριζομένην εἰς τήν προσωπικήν του πεῖραν, κατά τήν δοκιμαστικήν ἐφαρμογήν τοῦ συστήματος εἰς τά Πρότυπα Σχολεῖα τῶν Παιδαγωγ. Ἀκαδημιῶν, ὅτι εἶναι ἐποικοδομητικόν, ἀλλά δέν εἶναι δυνατόν νά ἐνταχθῇ εἰς τό ἐν ἰσχύϊ Ἀναλυτικόν πρόγραμμα τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Ὁ Σύμβουλος Β΄, κ.Β. Κονιδιτσιώτης ἔχει τήν γνώμην, ὅτι ἡ σημερινή στάθμη καταρτίσεως τῶν διδασκάλων μας δέν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νά καταστῇ δυνατή ἡ ἁπλοποίησις τῶν φυσικῶν φαινομένων καί ἐννοιῶν πρός πληρεστέραν κατανόησιν των ὑπό τῶν μαθητῶν.

Ὁ κ. Ἀνδριόπουλος, Σύμβουλος Β΄, παρατηρεῖ ὅτι τό σύστημα εἶναι ἀξιόλογον ἀπό παιδαγωγικῆς καί διδακτικῆς ἀπόψεως, ἀλλά δέν εἶναι δυνατή ἡ ἐφαρμογή του εἰς τά Δημοτ. Σχολεῖα, ἐάν δέν ἐνταχθοῦν εἰς αὐτό στοιχεῖα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πραγματικότητος.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης, Σύμβουλος Α΄, παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρόωρος εἰσαγωγή καί γενίκευσις τοῦ ἀξιολόγου διά τήν ἐπινοη-

ότητα τῶν Παιδαγωγικῶν συλλήψεων συστήματος εἰς τὰ σχολεῖα ἀποτε-
κινδυνον ὀπισθοδρομήσεως, ἐὰν δὲν ἐξασφαλισθοῦν προηγουμένως αἱ
θαι ἀποραίνητοι προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του:
νὰ ἐνταχθοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ συστήματος εἰς ἓν γενικὸν πλαίσιον,
ὴ προηγουμένως ἐλεγχθοῦν ἐπαρκῶς καὶ ἐν συναρτήσει πρὸς τὰ δεδομένα
ἑλληνικῆς πραγματικότητος.
νὰ ἐξοικειωθῇ μὲ τὸ νέο πνεῦμα τὸ διδάσκον προσωπικὸν καὶ νὰ ἐγκολ-
ῇ τὴν νέαν ἐκπαιδευτικὴν ἰδεολογίαν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν βάσιν
τῶν συστημάτων εἰς τὴν Ἀμερικήν.
ίμως εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος μόνον κατὰ τὸ πειραματικὸν
στάδιον καὶ εἰς ὡρισμένα σχολεῖα, μέχρις ὅτου ὡριμάσουν καὶ εἰς
τόπο μας πρόσφοροι ἐκπαιδευτικαὶ συνθῆκαι.

ημα λαβὸν ὑπ'ὄψιν: 1) Τὸ ὑπ'ἀριθμ. 319.2/318/90958/30-8-76
ραφον τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, 2) τὸ ἀπὸ 29/7/1976 ἐνημερωτικὸν
μείωμα τοῦ Δ/ντοῦ τῆς Δ/νσεως Προγραμμάτων καὶ Μελετῶν τοῦ Ὑπουργεί-
Παιδείας πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, 3) Τὸ ὑπ'ἀριθμ. 137239/
-12-75 ἔγγραφον τοῦ Ὑφυπουργοῦ Παιδείας πρὸς τὸν HARCOURT BRACE
OVANOVICH INC., 4) Τὸ ἀπὸ 31/3/1976 ἐνημερωτικὸν σημείωμα τοῦ Προέδρου
ΚΕΜΕ πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Ἐθν. Παιδείας, 5) Τὰς ἀπὸ 5/5/1976 καὶ
-7-1976 ἐπιστολὰς τοῦ HARCOURT BRACE JOVANOVICH INC, πρὸς τὸν
Ὑφυπουργὸν Παιδείας, 6) Τὸ ἐδάφ. β', τῆς παραγρ. 2, τοῦ ἄρθρου 2
τοῦ Νόμου 186/75 περὶ ΚΕΜΕ, 7) τὴν εἰσήγησιν τοῦ κ. Ν.Βλουτίδη, Συμβού-
λου Β', καὶ 8) τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος διατυπωθείσας ἀπόψεις τῶν μελῶν,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

1) Κατ' ἀρχὴν ἀναγνωρίζει τὴν παιδαγωγικὴν καὶ διδακτικὴν ἀξίαν τοῦ
συστήματος, τοῦ ὁποίου ὑλοποίησιν ἀποτελεῖ τὸ ὑπὸ συζήτησιν καὶ κρίσιν
σύγγραμμα.
2) Ἡ δοκιμαστικὴ εἰσαγωγὴ καὶ πειραματικὴ χρησιμοποίησις τοῦ ἐν
ρισμένα σχολεῖα ὑφηλῆς κατὰ τεκμήριον στάθμης (πρότυπα Δημοτικὰ
χολεῖα Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν), παρὰ τὰς εὐνοϊκὰς κρίσεις οἰκείων
παραγόντων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγγυηθῇ τὴν τελικὴν ἀναγνώρισιν τῆς
χρησιμότητός του ἄνευ γενικωτέρας ἐμπειρίας καὶ ἀπολύτως ἐγκύρου
ξιολογήσεως, τοσούτῳ μᾶλλον, καθ'ὅσον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀμερικὴν

δέν έχει γενικευθή καί χρησιμοποιείται κατά προτίμησιν ύπό Παιδαγωγών προσκειμένων είς τό διδακτικόν σύστημα BRUNER. Θά ήτο όμως κίνδυνος ή έπέκτασις είς τόν τόπον μας ένός τοιούτου, άξιολόγου κατά τά άλλα συστήματος, χωρίς νά έξασφαλισθούν προηγουμένως αί άπαραίτητοι προϋποθέσεις διά την έπιτυχίαν του, προϋποθέσεις αί όποίαι, άφορούν είς τό 'Αναλυτικόν Πρόγραμμα, κυρίως δέ, είς την έπιμελή προπαρασκευήν καί είδίκευσιν του διδάσκοντος προσωπικού.

3) Δοθέντος, ότι, ή βεβιασμένη έφαρμογή ένός τοιούτου συστήματος έντός των πλαισίων του άναμορφωθέντος 'Αναλυτικού προγράμματος των δημοτικών Σχολείων δέν συμφωνεί μέ τάς άρχάς καί την γενικήν δομήν του, ό δέ έπιχειρηθείς πρό έτους δοκιμαστικός πειραματισμός είς τό πεδίον έφαρμογής δέν έχει είσέτι όλοκληρωθή καί άξιολογηθή πλήρως, δέν κρίνεται σκόπιμος ούτε ή άβασάνιστος έφαρμογή του συστήματος καί ή έπέκτασίς του ούτε, κατά συνέπειαν, ή οίαδήποτε δέσμευσις ύπό του 'Υπουργείου της Παιδείας πρός άνανέωσιν της σχετικής συμβάσεως, πολύ δέ περισσότερον ή έξαγορά των δικαιωμάτων διά τούς μή έκδοθέντας ύπολοίπους πέντε τόμους.

Θέμα 2ον.....

Θέμα 2ον. Γνωμοδότησις έπί ύποβληθέντων έξ (6) παιδικών βιβλίων 'Ελληνικής Μυθολογίας του Ι. καί Μ. Στεφανίδη.

'Ο Πρόεδρος του Τμήματος κ. Σπυρ. Παγιατάκης, Σύμβουλος Α', είσηγούμενος λέγει τά κάτωθι:

Διά του ύπ'άριθμ. 109895/22-10-1976 έγγράφου του 'Υπουργείου 'Εθνικής Παιδείας διεβιβάσθη είς τό ΚΕΜΕ αίτησις της Ο.Ε.Ι. καί Μ. Στεφανίδη πρός γνωμοδότησιν έπί ύποβληθέντων έξ (6) εικοναγραφημένων παιδικών βιβλίων 'Ελληνικής Μυθολογίας της σειράς "Παραμυθένιος "Ολυμπος"

'Από την μελέτην των βιβλίων τούτων προκύπτει ότι:

α) Τό μυθολογικόν ύλικόν των, έχει άντληθή άπό τάς δοκιμωτέρας ξένας έκδόσεις, οίαι αί του N. Κούν, Ι. Ρισπέν, P. DECHARME καί C.KERENYI.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΕΜΕ ΑΘΗΝΑΙ

β) Ἡ ἀφήγησις εἰς εὐληπτον δημοτικὴν γλῶσσαν ἔχει τὸ χάρισμα τῆς ζωηρᾶς περιγραφικότητος καὶ ἐντέχνου παρουσιάσεως τῶν μυθικῶν στοιχείων κατὰ τρόπον γλαφυρὸν καὶ ἀπολύτως προσιτὸν εἰς τὰς γλωσσικὰς ἱκανότητας τῶν μικρῶν μαθητῶν.

γ) Τὸ ἐξωραϊστικὸν λογοτεχνικὸν στοιχεῖον δὲν ἀπολήγει εἰς ὑπερβολὰς συγκαλυπτούσας τὰ μυθολογικὰ ἢ προβληματίζοντα τοὺς μικροὺς ἀναγνώστας.

δ) Τὰ κείμενα συνοδεύονται ἀπὸ συναρπαστικὰς ἐγχρώμους εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι αἰσθητοποιοῦν τὴν διήγησιν,

ε) Περὶ αὐτῶν διετυπώθησαν ἐνθουσιώδεις κρίσεις τοῦ ἡμερησίου τύπου καὶ, τέλος, στ) Ἡ ὅλη ἐμφάνισις τῶν βιβλίων τούτων εἶναι ἀρίστη καὶ ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ χάρτου καὶ ὡς πρὸς τὴν εἰκονογραφημένην ἐξωτερικὴν ἐπένδυσιν.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους προτείνει, ὅπως τὸ Τμῆμα ἀποφανθῇ εὐμενῶς ὑπὲρ τῶν βιβλίων τούτων, τὰ ὁποῖα τέρπουν καὶ συγχρόνως προάγουν εἰς τοὺς μικροὺς μαθητὰς τὴν πρὸς ἀνάγνωσιν ροπήν.

Τὸ Τμῆμα, μετὰ συζήτησιν, λαβὸν ὑπ'ὄψει: α) τὸ ὑπ'ἀριθμ. 109895/22-10-1976 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας δι'οὗ διεβιβάσθη ἡ ἀπὸ 30/9/1976 αἴτησις τῶν Ι. καὶ Μ. Στεφανίδη περὶ γνωμοδοτήσεως τοῦ ΚΕΜΕ ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων ἓξ βιβλίων Ἑλληνικῆς Μυθολογίας τῆς σειρᾶς "Παραμυθένιος Ὄλυμπος" καὶ β) τὸ ἄρθρον 2, παρ. 5 τοῦ Ν.Δ. 186/1975,

Ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

κρίνει κατάλληλα, ὡς ἐλεύθερα ἀναγνώσματα διὰ τοὺς μικροὺς μαθητάς, τὰ ἓξ (6) παιδικὰ βιβλία Ἑλληνικῆς Μυθολογίας τῆς σειρᾶς "Παραμυθένιος Ὄλυμπος" τῶν ἐκδοτῶν Ἰ. καὶ Μ. Στεφανίδη, διὰ τοὺς ἐν τῇ εἰσηγήσει διαφερομένους λόγους.

Μεθ'ὃ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Εὐρυδ. Παπανικολάου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 106η

Ἐν Ἀθήναις σήμερονσήν 22αν Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ΚΕΝΤΡΟΥ Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α΄, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Ἠλουτζίδη καί 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη, Συμβούλων Β΄, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθέντες παρέστησαν οἱ κ.κ. Καλαντζῆς, Εἰδικός Σύμβουλος παρά τό Ὑπουργεῖον Ἐθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων, καί Ν. Παπαδόπουλος, Σύμβουλος Β, τοῦ ΚΕΜΕ.

Δέν παρέστη ὁ κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β΄, λόγῳ ἀσθενείας.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

1) Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ Σχ. Νόμου "Περί Εἰδικῆς Ἀγωγῆς Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

2)) Γνωμοδότησις περί ἀναγνωρίσεως ξένων τίτλων Σπουδῶν.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Θέμα 1ον. Ὁ Πρόεδρος κ. Σπ. Παγιατάκης θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος τά ἄρθρα 14 παράγρ. 4 καί 24 τοῦ ὑπό συζήτησιν Σχ. Νόμου "Περί Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

Τό Τμῆμα, μετά συζήτησιν,

ἀποφαίνεται

γνωματεύει:

1) Ἐπί τοῦ Ἄρθρου 14 "Ἐπιμόρφωσις-Εἰδίκευσις Προσωπικοῦ" ὁμοφώνως, ὅπως διαγραφῇ ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἄρθρου τούτου, διότι

./.

ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ὑφίσταται κίνδυνος νὰ περιέλθῃ ὁ κατ' ἐξοχὴν κρίσιμος θεσμὸς τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καὶ μάλιστα ἐν τῇ γενέσει του, εἰς χεῖρας ἀμυήτων ἢ κοινῶν ἐπαγγελματιῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἐκλάβουν ὡς χῶρον ἰδιωτικῆς ἐκμεταλλεύσεως.

2) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 24 "Ἀπόφοιτοι Σχολῆς Κοινωνικῆς Θεραπευτικῆς" ὁμοφώνως, ὅπως ἀντικατασταθῇ τοῦτο ὡς ἀκολούθως:

"Οἱ ἀποφοιτήσαντες ἐκ τῆς Σχολῆς Κοινωνικῆς Θεραπευτικῆς Παιδαγωγικῆς τοῦ Ψυχολογικοῦ Κέντρου Βορείου Ἑλλάδος μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος δύνανται νὰ διορίζωνται εἰς θέσεις τῶν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ παρόντος, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη, προβλεπομένων κατηγοριῶν καὶ κλάδων ἀνάλογος τῶν προσόντων αὐτῶν".

Θέμα 2ον. Παρελθούσης τῆς ὥρας, τὸ σῶμα ἐπιψηφίζεται νὰ συζητήσῃ ἐπὶ τοῦ δευτέρου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίαν.

Λύεται ἡ συνεδρία.

Ἡ Γραμματεύς
Εὐρυδ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 107

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 24ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη καί 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη, Συμβούλων Β' παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Δέν παρέστη ὁ Κ. Παστάκος, Σύμβουλος Β', λόγῳ ἀσθενείας.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

1. Ἐπικύρωσις ἀποφάσεων τοῦ ὑπό συζήτησιν Σχ. Νόμου "περί Εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".
2. Διδακτικά βιβλία τῶν Δημοτικῶν Σχολείων διά τό σχολ. ἔτος 1977-78.
3. Γνωμοδότησις ἐπί ἀναγνωρίσεως ξένων τίτλων Σπουδῶν.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἀκολούθως ἐπί τοῦ πρώτου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "ἐπικύρωσις ἀποφάσεων τοῦ ὑπό συζήτησιν Σχ. Νόμου "Περί εἰδικῆς ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων", τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ' ὄψιν: α) τό διά τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Φ.313.3/98506/15-9-1976 ~~ἐγγράφου~~ ἐγγράφου τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων ἀποσταλέν εἰς τό ΚΕΜΕ πρός γνωμοδότησιν Σχεδίου Νόμου "περί Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, Εἰδικῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων" μετά σχετικῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως, β) τάς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 186/75 "Περί Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως καί διατάξεων

τινων τοῦ Προσωπικοῦ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι τό θέμα νομοτύπως εἰσάγεται καί συζητεῖται, γ) τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν τοῦ κ. Θ. Βαρδάκη, Συμβούλου Β', καί δ) τάς σχετικάς συζητήσεις καί ἀποφάσεις ἐπί τοῦ Σχεδίου τούτου τοῦ Νόμου κατά τάς ὑπ'ἀριθμ. 92/13-10-76, 94/19-10-76, 95/20-10-76, 97/1-11-76, 98/3-11-76, 99/5-11-76, 100/8-11-76, 101/10-11-76, 102/12-11-76, 103/15-11-76 καί 106/22-11-76 συνεδρίας αὐτοῦ,

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

γνωματεύει: 1) Ἐπί τοῦ 1ου ἄρθρου "Σκοπός"

Κατά πλειοψηφίαν, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει, μειοψηφούντων τῶν κ.κ. Κων/νου Πασσάκου καί Β. Κονιδιτσιώτη, φρονούντων ὅτι "δέον εἰς τό ἄρθρον τοῦτο νά προστεθῇ διευκρίνησις ὅτι ἅπασαι αἱ πρός ἔνταξιν εἰς τήν κοινωνικήν ζωήν τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων προβλεπόμεναι ὑπό τοῦ ἄρθρου τούτου δραστηριότητες πρέπει νά ἀπολήγουν εἰς τήν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητας τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

2) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 2 "Μειονεκτοῦντα ἄτομα"

ὁμοφώνως, ὅπως εἰς τό ἐδάφιον θ τῆς παράγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου μετά τήν λέξιν "διατελέσαντες" προστεθῇ ἡ φράσις "τρόφιμοι εἰδικῶν ἱδρυμάτων (ἀναμορφωτηρίων, ἀσύλων, κέντρων παιδικῆς μερίμνης κλπ.).

3) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 3 " Εἰδική Ἀγωγή" Εἰδική ἐπαγγελματική ἐκπαίδευσι, ἀπασχόλησις καί κοινωνική μέριμνα" ὁμοφώνως, ὅπως:

α) Εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 3 προστεθῇ νέον ἐδάφιον θ ὡς ἀκολούθως "Θ. Ἡ προσωνυμία ἡ ὁ τίτλος τῶν κατά περίπτωσιν Εἰδικῶν Σχολείων ἤ ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς Ἀγωγῆς ὁρίζονται διά Π.Δ/των ἐκδιδομένων προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων".

β) Ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐδαφίου ε τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου τούτου διαγραφοῦν αἱ λέξεις: "Εἰς κατωτέρας Εἰδικάς Ἐπαγγελματικάς Σχολάς ἤ"

γ) Εἰς τήν ἀρχήν τοῦ ἐδαφίου α τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῇ ἡ φράσις: "Ὁ ἐλάχιστος ἀριθμός τροφίμων, ὁ αἰτιολογῶν τήν ἵδρυσιν ἐκπαιδευτηρίων καί λοιπῶν μονάδων Εἰδικῆς Ἀγωγῆς".

δ) εἰς τό αὐτό ἐδάφιον νά διαγραφοῦν αἱ λέξεις , αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν τήν λέξιν "ἐποπτεία" ἀντικαθιστάμεναι διά τῆς λέξεως "αὐτῶν".

Β' Κατά πλειοψηφίαν, ὅπως διαγραφῇ τό ἐδάφιον (β), τῆς παραγράφου 3, τοῦ ἄρθρου τούτου, μειοψηφούντος τοῦ κ. Ν. Βλουτίδη, Συμβούλου Β', ἔχοντος τήν γνώμην ὅτι "Ἐνδείκνυται ἡ ὕπαρξις εἰδικῶν παραλλήλων τάξεων, τμη-

μάτων ή όμάδων έντός κανονικών σχολείων Δημοτικής ή κατωτέρας Έπαγγελ-
ματικής Έκπαιδεύσεως, μόνον διά τάς εις τά έδάφια ζ, ια καί ιγ της
παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος Σχεδίου Νόμου, άναφερομένας περι-
πτώσεις μειονεκτούντων άτόμων, διά τήν καλυτέραν καί έπιτυχεστέραν
άντιμετώπισιν τῶν προβληματικῶν καταστάσεων, ὡς καί διά τήν έν συνεχεί-
ᾳ όμαλωτέραν ένταξιν τῶν άτόμων τούτων έντός τῶν κανονικῶν τάξεων".

4) Έπί τοῦ ἄρθρου 4 "Ίδρυσις, καταργήσεις έκπαιδευτηρίων καί έτέρων
μονάδων είδικής άγωγής" όμοφώνως, ὅπως άναμορφωθῇ τό έδάφ. α της πάρα-
γράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου βάσει τῶν κάτωθι παρατηρήσεων:

α) Νά καθορισθῇ ό κατ'έλάχιστον ὅριον ἀριθμός μειονεκτούντων παιδίων
ή έφήβων κατά κατηγορίας τοῦ ἄρθρου 2 παραγρ. 2 τοῦ παρόντος, ό αἰτιολο-
γῶν τήν ίδρυσιν άντιστοίχων έκπαιδευτηρίων ή έτέρων μονάδων Είδικής
Άγωγής.

β) Νά καθορισθῇ βάσει τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων καί τῶν έπικρατουσῶν κοι-
νωνικῶν, οίκονομικῶν κλπ. συνθηκῶν ό ἀριθμός τῶν κατά κατηγορίαν ίδρυ-
θησομένων έκπαιδευτηρίων καί έτέρων μονάδων είδικής άγωγής καί ή κατα-
νομή αὐτῶν εις τόν Έλλαδικόν χῶρον.

γ) Νά παρέχεται ή δυνατότης αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τούτου διά Π.Δ. ἀνα-
λόγως τῶν έκ της έφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος παρουσιαζομένων
άναγκῶν κατά τήν προσεχῆ πενταετίαν καί μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀριθμοῦ
άθαγκῶν κατά τήν προσεχῆ πενταετίαν καί μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἀριθμοῦ
τῶν δυνάμει τοῦ παρόντος Νόμου ίδρυθησομένων έκπαιδευτηρίων καί έτέρων
μονάδων Είδικής Άγωγής.

5) Έπί τοῦ ἄρθρου 5 "Ίατροπαιδαγωγικαί ὑπηρεσίαι" όμοφώνως, ὅπως
τά έδάφια β καί γ της παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου άναμορφωθοῦν
βάσει τῶν κάτωθι παρατηρήσεων:

α) Ή διαγνωστική ἐξέτασις πρός διαπίστωσιν τοῦ είδους καί τοῦ βαθμοῦ
της μειονεξίας τῶν μειονεκτούντων άτόμων περιληφθῇ προσδευτικῶς, βάσει
τῶν παρουσιαζομένων άναγκῶν, εις τά ἔργα της Σχολιατρικής Ὑπηρεσίας
ἑκάστου Νομοῦ διά της συγκροτήσεως παρ'αὐτῇ διαγνωστικής ὁμάδος, άπο-
τελουμένης ἐξ ἑνός παιδιάτρου ή παιδοψυχιάτρου, ἑνός ψυχολόγου, ἑνός
είδικοῦ παιδαγωγοῦ καί μιᾶς κοινωνικής λειτουργοῦ.

β) Άναλόγως τῶν έπικρατουσῶν εις ἕκαστον Νομόν συγκοινωνιακῶν κλπ.
συνθηκῶν δύναται ή διαγνωστική αὕτη ὁμάς νά ἐντελῇ περιοδικούς ὑπό
κλιμακίου καί χρέη κινητῆς διαγνωστικής ὁμάδος. Καθίσταται ὅμως περιτ-
τή ή ὑπό τοῦ παρόντος ἄρθρου προβλεπομένη ίδρυσις είδικῶν
διαγνωστικῶν ὁμάδων.

6) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 6 "Ὑποχρεωτική φοίτησις" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

7) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 7 "Εἰδικά Προγράμματα" κατά πλειοψηφίαν, ὅπως παραμείνῃ τό ἄρθρον τοῦτο, ὡς ἔχει, 4 ψῆφοι ἐκ τῶν 6 ὑπέρ καί 2 κατά τῶν κ.κ. Θ. Βαρδάκη καί Κ. Πασσάκου, συνταχθέντων μέ τήν ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ διατυπωθεῖσαν ἐπί τοῦ ἄρθρου τούτου θέσιν.

8) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 8 "Ἐπαγγελματική ἔνταξις" ὁμοφώνως, ὅπως διά τήν ἔνταξιν τοῦ μειονεκτοῦντος ἀτόμου εἰς τινα ἐπαγγελματικήν δραστηριότητα συνεργάζωνται οἱ ἁρμόδιοι φορεῖς, ἤτοι: τό σχολεῖον ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται τό μειονεκτοῦν ἄτομον καί ὁ εἰδικός Ἐπαγγελματικός προσανατολισμός.

9) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 9 "Κοινωνική μέριμνα" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει

10) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 10 "Φορεῖς" ὁμοφώνως, ὅπως:

α) εἰς τούς φορεῖς τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς περιληφθῇ καί ἡ Γενική Γραμματεία Ἀθλητισμοῦ, διότι μέγας ἀριθμός μειονεκτούντων παιδιῶν καί ἐφήβων δέν πρέπει νά στερηθῇ τῆς ἀθλήσεως, ἡ ὁποία, πλήν τῶν εὐεργετικῶν ψυχολογικῶν ἐπιπτώσεων, ἔχει καί μεγίστην παιδαγωγικήν καί θεραπευτικήν ἀξίαν.

β) καθορισθοῦν λεπτομερέστερον αἱ ἁρμοδιότητες τῶν ὑπό τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένων φορέων τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς πρός ἀποφυγήν τυχόν περιπλοκῶν καί διαφωνιῶν κατά τήν ἐφαρμογήν τῶν διατάξεων τοῦ παόντος Σχεδίου Νόμου.

11) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 11 "Συντονιστικόν Συμβούλιον Εἰδικῆς Ἀγωγῆς" ὁμοφώνως, ὅπως:

α) συμπληρωθῇ ὁ τίτλος τοῦ Συμβουλίου τούτου μέ τόν ὅρον "Γνωμοδοτικόν" πρός πληρέστερον προσδιορισμόν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Πλήρης τίτλος: "Συντονιστικόν καί Γνωμοδοτικόν Συμβούλιον Εἰδικῆς Ἀγωγῆς".

β) διευρυνθῇ ἡ σύνθεσις αὐτοῦ διά τῆς συμμετοχῆς καί ἑνός Συμβούλου τοῦ ΚΕΜΕ εἰδικότητος Ψυχολόγου ἤ Παιδαγωγοῦ.

γ) τό ἐδάφιον στ-ζ, τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως:

"Δύο Εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἐχόντων τουλάχιστον πτυχίον MASTER ἤ ἰσοδύναμον αὐτοῦ Πανεπιστημίου ἀλλοδαπῆς εἰς τόν τομέα τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς".

δ) εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 1, τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῇ νέον ἐδάφιον η ὡς ἀκολούθως:

"η. Η θητεία τοῦ Συμβουλίου τούτου εἶναι διετής".

12) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 12 "Κατηγορίαι-Εἰδικότητες"

Α'ὁμοφώνως, ὅπως:

α) καθορισθῇ ἡ σύνθεσις τοῦ προσωπικοῦ ἑκάστου τῶν ὑπό τῆς παραγρ. 3, τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ παρόντος Σχ Νόμου καθοριζομένων ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς. Βάσει τῆς συνθέσεως ταύτης καί τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διά τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παρόντος ἱδρυθησομένων ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδωνεἰδικῆς ἀγωγῆς, νά προσδιορισθῇ ὁ ἀριθμός τῶν ὑπό ἵδρυσιν θέσεων κατά κατηγορίας καί εἰδικότητας, καθοριζομένου ἅμα καί τοῦ κατά περίπτωσιν εἰσαγωγικοῦ κλιμακίου, ὡς καί τοῦ ἀντιστοίχου κλιμακίου τῆς κατ'ἀνώτατον ὅριον ἐξελίξεως.

β) Ἐκ τῶν "Εἰδικῶν Ἐκπαιδευτῶν" καθιερωθοῦν θέσεις "βοηθοῦ Παιδαγωγοῦ", εἰς τάς ὁποίας θά διορίζωνται ἀπόφοιτοι τῶν ὑπό ἵδρυσιν Ἐπαγγελματικῶν καί Τεχνικῶν Λυκείων (Τμῆμα ὑγείας καί κοινωνικῆς προνοίας). Οὗτοι ὑπό τήν καθοδήγησιν καί ἐποπτείαν τῶν Εἰδικῶν Παιδαγωγῶν θά προσφέρουν πολυτίμους βοηθητικάς ὑπηρεσίας εἰς τό ἔργον τῆς ἀγωγῆς καί περιθάλψεως τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων, διότι θά εἶναι ἤδη ψυχολογικῶς ἐξοικειωμένοι μέ τό ἔργον καί τήν ἀποστολήν των.

γ) Ἕνεκα τοῦ θεσμικοῦ χαρακτῆρος τοῦ νομοθετήματος τούτου καί τῆς μεγίστης σημασίας του, καθορισθοῦν ἀπ'ἀρχῆς τά ἀπαιτούμενα κατά κατηγορίαν καί εἰδικότητα βασικά προσόντα πρός διορισμόν ἤ μετάταξιν εἰς τάς ἀντιστοίχους θέσεις τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἤ ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς Ἀγωγῆς.

δ) διαγραφῇ ἡ παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικαθισταμένη ὡς ἀκολούθως: Εἰς περίπτωσιν δυσχερούς ἐξευρέσεως μονίμου προσωπικοῦ, εἶναι δυνατόν ἡ διδασκαλία μαθημάτων εἰδικότητος νά ἀνατίθεται ἐπί ὡρισμένῃ ἀποζημιώσει, εἰς εἰδικά πρόσωπα ἤ εἰς ἐκπαιδευτικούς ἔχοντας τά ὑπό τοῦ Νόμου προβλεπόμενα προσόντα.

Β' Κατά πλειοψηφίαν , ὅπως

ἀναδιοργανωθοῦν καί διευρυνθοῦν εἰς ἔκτασιν καί εἰς βάθος αἱ σπουδαί εἰς τήν καθιερωθεῖσαν ἤδη διετῆ μετεκπαίδευσιν διδ/λων εἰς τήν Εἰδικήν Ἀγωγήν, ἥτις δέον νά καταστῇ αὐτοτελής, τριετοῦς φοιτήσεως, ἵνα δυνηθῇ νά ἀνταποκριθῇ πληρέστερον εἰς τήν ἐκπαίδευσιν τῶν Εἰδικῶν Παιδαγωγῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἤδη κατά κύριον λόγον ἐπωμισθῇ τήν εὐθύνην καί τό βάρος τῆς ἀγωγῆς τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων, μειοψηφοῦντος τοῦ Συμβούλου Β'κ. Κ. Πασσάκου ,φρονοῦντος ὅτι ἐν προκειμένῳ πρέπει νά

έφαρμοσθῆ τό ἄρθρον 14 τοῦ ὑπό συζήτησιν Σχεδ. Νόμου.

13) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 13 "Ἐπιθεωρηταί Εἰδικῶν Εἰδικῶν Σχολείων"

δμοφώνως , ὅπως

α) ἐφ'ὅσον διά τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Σχεδίου Νόμου αὐξηθῆ ὁ ἀριθμός τῶν ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, αὐξηθοῦν ἀναλόγως αἱ θέσεις ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ Εἰδικῶν Σχολείων μέ κριτήριον 35-40 ἐκπαιδευτικούς ἀνά εἰδικήν περιφέρειαν.

β) ὁρισθῆ διαδικασία ἐπιλογῆς Ἐπιθεωρητῶν εἰδικῆς ἀγωγῆς ἀνάλογος ἐκείνης τῶν Ἐπιθ/τῶν Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ὡς καί ἀντίστοιχος βαθμολογική ἐξέλιξις αὐτῶν.

γ) αἱ ἐπί μισθολογικῇ κλιμακίῳ 10ῳ θέσεις Ἐπιθεωρητῶν Εἰδικῶν Σχολείων ἀνάλογος ἀνά ἔτος συνεχοῦς παρόντος τό 1/3 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπιθεωρητῶν τῆς αὐτῆς εἰδικότητος.

δ) ὁ ἐπί 10ῳ κλιμακίῳ ἐπιθεωρητής προΐσταται τῶν λοιπῶν Ἐπιθεωρητῶν Εἰδικῆς ἀγωγῆς καί ἀξιολογῆ τό ἔργον αὐτῶν, τοῦ οἰκείου Ἐπόπτου τῆς Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως ἁπλῶς γνωματεύοντος.

ε) ὁρισθοῦν ἀκριβῶς τά πρός προαγωγήν εἰς Ἐπιθ/τήν Εἰδικῆς Ἀγωγῆς ἀπαιτούμενα προσόντα. Σχετικῶς προτείνεται ὅπως,πέραν τῶν ὑπό τοῦ ἐδ. α τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένων προσόντων, ἀπαιτεῖται καί τριετής τοὐλάχιστον εὐδόκιμος ὑπηρεσία εἰς ἐκπαιδευτήρια ἤ ἑτέρας μονάδας Εἰδικῆς ἀγωγῆς. Κατά τήν πρώτην ἐφαρμογήν τοῦ παρόντος ἡ ὑπηρεσία αὕτη δύναται, ἐλλείψει ὑποψηφίων, νά περιορισθῆ εἰς ἕν ἔτος, προτιμωμένων τῶν ἐχόντων διδακτορικόν δίπλωμα.

στ) τό ΚΕΜΕ ἀσκῆ τήν ἐπιστημονικήν ἐποπτείαν ἐπί τῶν ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων εἰδικῆς ἀγωγῆς.

14) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 14 "Ἐπιμόρφωσις-Εἰδίκευσις προσωπικοῦ" δμοφώνως , ὅπως:

α) ἐπιτῶν ὑπό τῶν φορέων τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καταρτιζομένων προγραμμάτων ἐπιμορφώσεως εἰς τήν ἡμεδαπήν ἤ ἀλλοδαπήν καί εἰδικεύσεως τοῦ πάσης φύσεως προσωπικοῦ εἰς θέματα Εἰδικῆς Ἀγωγῆς καί εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς Ἐκπ/σεως γνωματεύῃ τό ΚΕΜΕ.

β) διαγραφῆ ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἄρθρου τούτου ὡς ἄνευ ἀντικειμένου καθ'ὅσον, βάσει τῶν προτάσεων ἐπί τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ παρόντος , δέν καθιεροῦται ἡ εἰδικότης τοῦ εἰδικοῦ Ἐκπαιδευτοῦ.

γ) διαγραφῆ ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἄρθρου τούτου, διότι ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ὑφίσταται κίνδυνος νά περιελθῆ ὁ κατ'ἐξοχήν κρίσιμος θεσμός

./.

τῆς Εἰδικῆς ἀγωγῆς καὶ μάλιστα ἐν τῇ γενέσει του, εἰς χεῖρας ἀμυήτων ἢ κοινῶν ἐπαγγελματιῶν , οἱ ὁποῖοι θά τόν ἐκλάβουν ὡς χῶρον ἰδιωτικῆς ἐκμεταλεύσεως.

15) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 15 "Ἐπαγγελματικόν ἀπόρρητον" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει

16) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 16 "Εἰδικόν ἐπίδομα" ὁμοφώνως , ὅπως:

α) ἡ παράγραφος 1 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως:"Εἰς τό ἐκπαιδευτικόν, τό ἐπιστημονικόν, ὡς καί εἰς τό βοηθητικόν προσωπικόν, τό ὑπηρετοῦν εἰς τά ἐκπαιδευτήρια καί ἑτέρας μονάδας Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, καταβάλλεται ἐπίδομα ἴσον πρός τό 1/3 τοῦ βασικοῦ μισθοῦ (ἤ μισθολογικοῦ κλιμακίου) μέχρι τοῦ 4ου βαθμοῦ (μισθολογικοῦ κλιμακίου 6) καί ἴσον πρός τό 1/4 διά τούς βαθμούς 3ον καί 2ον (ἤ μισθολογικοῦ κλιμακίου 7 καί 8).

β) διαγραφῇ ἡ παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου τούτου ὡς ἄνευ ἀντικειμένου.

γ) προστεθῇ ἐν συνεχείᾳ νέα παράγραφος ὡς ἀκολούθως:

" Εἰς ὅλως ἐξαιρετικάς περιπτώσεις καί κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ ἁρμοδίου Ἰατροπαιδαγωγικοῦ Κέντρου ἐπιτρέπεται εἰς τό πάσης φύσεως προσωπικόν τῆς Εἰδικῆς Ἀγωγῆς ἡ παροχή ὑπηρεσιῶν εἰς μειονεκτοῦντα ἄτομα.

17) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 17 "Ἀναγνώρισις τίτλων σπουδῶν ἐξωτερικοῦ " ὁμοφώνως, ὅπως

διαγραφῇ τό ἐν λόγῳ ἄρθρον καθ'ὅσον οἱ τίτλοι σπουδῶν τῶν ὑποψηφίων πρός κατάληψιν θέσεως εἰς τάς Σχολάς τῆς Εἰδικῆς ἀγωγῆς προβλέπεται νά καθορισθοῦν ἐπακριβῶς εἰς τά ἐκδοθησόμενα Προεδρικά Διατάγματα.

18) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 18 "Ἐπιχορηγήσεις, δάνεια κλπ"

ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει

19) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 19 "Ἀναγνώρισις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων ὡς εἰδικῶν"

ὁμοφώνως, ὅπως:

α) συμπληρωθῇ ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου μέ τόν ὅρον "χαρακτηρισμός", διαμορφούμενος ὡς ἑξῆς: "Χαρακτηρισμός καί ἀναγνώρισις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων ὡς εἰδικῶν".

β) τά ὑπό τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπόμενα ἐκπαιδευτήρια καί ἕτεραι μονάδες ἀναγνωρίζωνται ὡς "εἰδικαί" διά ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκ/των καί τοῦ κατά περίπτωσιν ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ, προτάσει τοῦ οἰκείου Ἐπιθεωρητοῦ Εἰδικῶν Σχολείων μετά σύμφωνον

γνώμην τοῦ ΚΕΜΕ.

20) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 20 "Νομιμοποίησις ἐκπαιδευτηρίων καί ἑτέρων μονάδων Εἰδικῆς Ἀγωγῆς"

ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

21) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 21 "Μετατροπή ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων κλπ εἰδικῆς ἀγωγῆς εἰς δημόσια"

Ὁμοφώνως , ὅπως ἀπαλειφθῇ διά τούς ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερομένους λόγους.

22) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 22 "Προσαρμογή λειτουργούντων ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων εἰδικῆς ἀγωγῆς"

ὁμοφώνως , ὅπως :

α) Αἱ διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου περιορισθοῦν μόνον εἰς τό παιδαγωγικόν προσωπικόν.

β) συμπληρωθοῦν εἰς τήν παραγρ. 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου αἱ ἐξαιρέσεις τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου 21, τό ὁποῖον βάσει προηγουμένης προτάσεως ἔχει ἀπαλειφθῇ.

23) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 23 "Ρύθμισις καταστάσεως προσωπικοῦ δημοσίων Εἰδικῶν Σχολείων"

ὁμοφώνως , ὅπως:

α) εἰς τό τέλος τοῦ ἐδαφ. α τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῇ ἡ φράσις : "Κατόπιν εἰδικῆς ἐκθέσεως τοῦ ἁρμοδίου Ἐπιθεωρητοῦ Εἰδικῶν Σχολείων".

β) τό ἐδάφ. (β) τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως:

" β Εἰς τήν δευτέραν περίπτωσιν καλεῖται πρός μετεκπαίδευσιν εἰς τό τμῆμα Εἰδικῆς ἀγωγῆς τοῦ Μ.Δ.Δ.Ε κατόπιν ἐπιτυχῶν ἐξετάσεων καί εἰσάγεται καθ'ὑπέρβασιν τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ εἰσακτέων εἰς τό Τμῆμα Εἰδικῆς Ἀγωγῆς, ἐφ'ὅσον δέν ἔχει ὑπερβῇ τό 40ον ἔτος τῆς ἡλικίας του καί εἰς ποσοστόν μέχρι 20%.

24) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 24 "Ἀποφοιτοι Σχολῆς Κοινωνικῆς Θεραπευτικῆς"

ὁμοφώνως, ὅπως

ἀντικατασταθῇ τοῦτο ὡς ἀκολούθως:

"Οἱ ἀποφοιτήσαντες ἐκ τῆς Σχολῆς Κοινωνικῆς Θεραπευτικῆς Παιδαγωγικῆς τοῦ Ψυχολογικοῦ Κέντρου Βορείου Ἑλλάδος μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος δύνανται νά διορίζωνται εἰς θέσεις τῶν ὑπό τοῦ ἄρθρ. 12 τοῦ παρόντος, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη, προβλεπομένων κατηγοριῶν καί κλάδων ἀναλόγως τῶν προσόντων αὐτῶν".

25) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 25 "Εἰδικοί Ἐκπαιδευταί ἐξ ἑτέρων Σχολῶν" ὁμοφώνως, ὅπως

ἀπαλειφθῇ τό ἄρθρον τοῦτο, καθ'ὅσον βάσει τῆς προτάσεως τοῦ Τμήματος τούτου ἐπί τῶν ἄρθρων 2παραγρ. 4 καί 24 τοῦ παρόντος, δέν καθιεροῦται ἡ εἰδικότης τοῦ Εἰδικοῦ Ἐκπαιδευτοῦ.

26) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 26 "Πρότυπον Εἰδικόν Σχολεῖον" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

27) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 27 "Κύρωσις ἀποφάσεων" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

28) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 27 "Ἁρμοδιότητες ΚΕΜΕ" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

29) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 29 "Τελικαί Διατάξεις" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

2) Ἐπί τοῦ δευτέρου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "Διδακτικά βιβλία τῶν Δημοτικῶν Σχολείων διά τό σχολ. ἔτος 1977-78", τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν: α) τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ.309.22/275/121701/21-10-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Γ. Ράλλη, β) τήν δι'αὐτοῦ διαβιβασθεῖσαν παρά τό ΚΕΜΕ ὑπ' ἀριθμ. Φ.309.22/254/5256/17-1-76 Ὑπουργικήν ἀπόφασιν "Περί χρησιμοποιήσεως βιβλίων ὑπό τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κατά τό σχολ. ἔτος 1976-77", 3) τήν παραγρ. 5 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.186/1975 "Περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ" καί 4) τήν ἐπί τοῦ θέματος διεξαχθεῖσαν διεξοδικήν συζήτησιν μεταξύ τῶν μελῶν,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

γνωμοδοτεῖ , ὅπως

διανεμηθοῦν εἰς τούς Συμβούλους τοῦ Τμήματος τά ἤδη ἐγκεκριμένα βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπί τῷ σκοπῷ ὅπως: α) ἐπιλεγοῦν τά ἐξ αὐτῶν καταλληλότερα, τά ὁποῖα καί θά ἀνατυπωθοῦν, ἀφοῦ ἀναπροσαρμοσθοῦν ὀρθογραφικῶς καί γλωσσικῶς κατά τό πρότυπον τῆς νέας Γραμματικῆς Γραμματικῆς Μ. Τριανταφυλλίδη, ὡς αὕτη ἀνεμορφώθη ὑπό τοῦ ΚΕΜΕ.

β) ἀναμορφωθοῦν γενικῶς τά διδακτικά βιβλία συμφώνως πρός τό καταρτισθέν νέον Ἀναλυτικόν πρόγραμμα,

γ) δι'ὅσα ἐξ αὐτῶν αἱ προβλεπόμεναι καθ'ὕλην μετατροπαί εἶναι

μικραί μένουν ὡς ἔχουν καί ἀθαπροσαρμοσθοῦν μόνον γλωσσικῶς,

δ) γίνῃ ἐκ νέου συγγραφή δι'ἀμέσου ἀναθέσεως τῶν βιβλίων ἐκείνων, τά ὁποῖα κατά τήν γνώμην τοῦ τμήματος κρίνονται καθ'ὁλοκληρίαν ἀκατάλληλα καί

ε) ἐρευνηθῇ ἡ νομική πλευρά τῆς τελευταίας ταύτης περιπτώσεως ὡς πρός τήν διαδικασίαν τῆς συγγραφῆς καί τῶν ἐπιτροπῶν κρίσεως κατά τό ἄρθρον 80 τοῦ Ν.309/1975.

3) Ἐπί τοῦ τρίτου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "Γνωμοδότησις ἐπί ἐγκρίσεως ἀναγνωρίσεως ξένων τίτλων σπουδῶν", ὁ Εἰσηγητής κ.Β. Κονιδιτσιώτης, Σύμβουλος Β', θέτει ὑπ'ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ τμήματος τά κάτωθι:

Διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. πρωτ. 75073/20-7-76 ἐγγράφου τοῦ κ. Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας διεβιβάσθη πρός τό ΚΕΜΕ αἴτησις τῆς κ. Μαρίας Καλογήρου-Μιχαλακέα "περί ἀναγνωρίσεως ξένων τίτλων σπουδῶν" μετά πάντων τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν. Ὁμοίως εἰσάγεται πρός συζήτησιν ἡ διά τῆς ὑπ'ἀριθμ. πρωτ. 120869/26-10-1976 διαβιβασθεῖσα πρός τό ΚΕΜΕ αἴτησις τοῦ Δ/ντοῦ τῆς Σχολῆς Ἀντ. Μωραΐτου, περί ἀναγνωρίσεως βεβαιώσεων δ/μήνου μετεκπαιδεύσεως ἐν Εὐρώπῃ εἰς τήν Νηπιαγωγικήν, τῆς ἀποφοίτου τῆς Μαρασλείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Νίκης Βότση, ἐπί τῇ σκοπῷ, ὅπως αὕτη διορισθῇ καί ὡς νηπιαγωγός.

Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἱδρυτικοῦ νόμου τοῦ ΚΕΜΕ, εἰς τάς ἁρμοδιότητας αὐτοῦ δέν ἐμπίπτει ἡ γνωμοδότησις περί ἀναγνωρίσεως ἰσοτιμίας ξένων τίτλων σπουδῶν.

Διά ταῦτα ὁ κ. Εἰσηγητής προτείνει, ὅπως αἱ ἐν λόγῳ αἰτήσεις μετά τῶν συνημμένων δικαιολογητικῶν στοιχείων ἐπαναφερθοῦν εἰς τήν Γ. Δ/νσιν Γεν. Ἐκπαιδεύσεως, Δ/νσιν Ἰδιωτικῆς Ἐκπ/σεως, Τμῆμα Δημοτικῆς καί Προσχολικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Υπ. Ἐθν. Παιδείας, ὡς τάς μόνας ἁρμοδίας ἐπί τοῦ θέματος.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν: α) τήν διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. 75073/20-7-76 ἐγγράφου διαβιβασθεῖσαν πρός τό ΚΕΜΕ αἴτησιν τῆς κ. Μαρίας Καλογήρου-Μιχαλακέα περί ἀναγνωρίσεως ξένων τίτλων σπουδῶν, β) τήν διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. 120869/26-10-76 ἐγγράφου διαβιβασθεῖσαν πρός τό ΚΕΜΕ αἴτησιν τοῦ Δ/ντοῦ Σχολῆς Ἀντ. Μωραΐτου περί ἀναγνωρίσεως ξένου τίτλου σπουδῶν τῆς Νίκης Βότση, γ) τήν γενομένην ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν καί δ) τήν διεξαχθεῖσαν μεταξύ τῶν μελῶν συζήτησιν,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Προτείνει όπως έν λόγῳ αἰτήσεις μετά τῶν συνημμένων δικαιολογητικῶν στοιχείων ἐπιστραφοῦν εἰς τήν Γ.Δ/νσιν Γεν . Ἐκπαιδεύσεως Δ/νσιν ἰδιωτικῆς Ἐκπ/σεως, Τμῆμα Δημοτικῆς καί Προσχολικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Ὑπουργ. Ἐθνικῆς Παιδείας, ὡς τάς μόνας ἁρμοδίας ἐπί τοῦ θέματος.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος
Ἐπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Εὐρ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 108η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 25ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Ἰωαννατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α΄ [illegible], 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β΄, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου, ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἀλεξάνδρου Καρανικόλα.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως.

1. Διδακτικά βιβλία τῶν Δημοτικῶν Σχολείων διά τό σχολικόν ἔτος 1977-78.

2. Ἔγκρισις ἐρεύνης ὑπό ὁμάδος τοῦ Ἰνστιτούτου ὑγείας τοῦ παιδιοῦ σχετικά μέ τά αἴτια τῆς ἀποτυχίας τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου τῆς περιοχῆς πρωτεούσης.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπί τοῦ πρώτου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "Διδακτικά βιβλία τῶν Δημοτικῶν Σχολείων διά τό σχολ. ἔτος 1977-78" ὁ Πρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἀλέξ. Καρανικόλας, ἀναφερόμενος εἰς τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Φ.309.22/275/121701/26-10-76 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας κ. Γ. Ράλλη, εἰς τήν διαβιβασθεῖσαν δι' αὐτοῦ Ὑπουργικήν ἀπόφασιν "περί χρησιμοποιήσεως βιβλίων ὑπό τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου διά τό σχολ. ἔτος 1976-77", ὡς καί εἰς τήν ὑπ' ἀριθμ. 101/18-11-76 πρᾶξιν τοῦ τμήματος, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Ἡ ληφθεῖσα ὑπό τοῦ τμήματος ἀπόφασις κατά τήν 101/10-11-76 συνεδρίαν αὐτοῦ, δέν λύει τό πρόβλημα τῆς ἐγκαίρου ἐκδόσεως καί

./.

κυκλοφορίας τῶν διδακτικῶν βιβλίων διά τό σχολ. ἔτος 1977-78, διότι:

α) δέν ἔχει ἐκκινήσει ἡ διαδικασία ὑποβολῆς, ἐγκρίσεως καί δημοσιεύσεως τοῦ ἀναμορφωθέντος ὑπό τοῦ τμήματος 'Αναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, τοῦτο δέν ἔχει εἰσέτι μεταγλωτισθῆ εἰς τήν νεοελληνικήν, τήν ἄλλως λεγομένην Δημοτικήν, καί ἐκ τοῦ λόγου τούτου δέν εἶναι δυνατόν νά πραγματωθῆ ἡ ἀπόφασις νά ἐκφράσουν τήν ἐπί τοῦ προγράμματος τούτου γνώμην των εἰς τό τμῆμα σας οἱ Διευθυνταί τῶν Παιδαγωγικῶν 'Ακαδημιῶν, οἱ 'Επόπται Δημοτικῆς 'Εκπαιδεύσεως καί 'Επιθεωρηταί τινες τῆς Δημοτικῆς, καί

β) ἡ προτεινομένη διά προκηρύξεως διαγωγνισμοῦ ἤ δι'ἀναθέσεως συγγραφή νέων διδακτικῶν βιβλίων διά τό σχολ. ἔτος 1977-78 μετά τήν ἔγκρισιν τοῦ ἀναμορφωθέντος 'Αναλυτικοῦ προγράμματος, δέν εἶναι δυνατόν νά γίνῃ, καθ'ὅσον ἀπαιτεῖται ἀρκετός χρόνος, εἰς τήν προκειμένην δέ περίπτωσιν ἐπείγει ἡ ἔκδοσις τῶν διδακτικῶν βιβλίων.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ὁ κ. Πρόεδρος φρονεῖ ὅτι τό τμῆμα πρέπει νά ἐπιληφθῆ τῶν κάτωθι θεμάτων:

Α) Νά κρίνῃ ἐκ τῶν ἤδη ἐγκεκριμένων βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου
α) Ποῖα, ὡς ὑπό πᾶσαν ἔποψιν κατάλληλα, εἶναι δυνατόν νά ἀνατυπωθοῦν
β) Ποῖα εἶναι δυνατόν νά ἀνατυπωθοῦν, ἀφοῦ προηγουμένως προσαρμοσθοῦν ὀρθογραφικῶς εἰς τήν Νέαν Γραμματικήν (Ἔκδοσις ΟΕΔΒ 1976).

γ) Ποῖα κρίνονται κατάλληλα πρός ἀνατύπωσιν, ἀφοῦ προηγουμένως γίνῃ γλωσσική ἀναπροσαρμογή.

δ) Ποῖα, ὡς καθ'ὁλοκληρίαν ἀκατάλληλα, πρέπει νά ἀντικατασταθοῦν καί νά γίνῃ ἐκ νέου συγγραφή δι'ἀναθέσεως.

Β) Νά καλέσῃ τούς συγγραφεῖς ἤ νά ὁρίσῃ ἐκπαιδευτικούς, ἀνεγνωρισμένου κύρους, οἵτινες τῇ εὐθύνῃ τοῦ τμήματος θά ἀναλάβουν τήν ὀρθογραφικήν καί γλωσσικήν προσαρμογήν ὡς καί τήν συγγραφήν νέων βιβλίων, εἰς ἥν περίπτωσιν παραστῇ ἀνάγκη νά ἀντικατασταθοῦν.

Τό Τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν: 1) τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 309.22/275/121701/26-10-76 ἐγγράφουτοῦ 'Υπουργείου 'Εθνικῆς Παιδείας "περί τῶν διδακτικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου διά τό σχολ. ἔτος 1977-78, 2) τήν διαβιβασθεῖσαν δι'αὐτοῦ ὑπ' ἀριθμ. Φ.309.22/254/5256/17-1-76 'Υπουργικήν ἀπόφασιν, 3) τήν

παράγρ. 5 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.186/1975 "Περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ, 4) τάς ἐπί τοῦ θέματος παρατηρήσεις τοῦ κ. Προέδρου καί 5) τάς διατυπωθείσας εἰς προγενεστέραν συνεδρίαν τοῦ τμήματος ἀπόψεις τῶν μελῶν, μετά διεξοδικήν συζήτησιν,

Ὁ μ ο φ ώ ν ω ς ἀποφαίνεται

γνωμοδοτεῖ, ὅπως:

Α) διανεμηθοῦν εἰς τούς Συμβούλους τοῦ Τμήματος τά ἐξῆς ἐγκεκριμένα βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπί τῷ σκοπῷ, ὅπως ἀποφανθοῦν ἐπί τῶν κάτωθι:

α) Ποῖα ἐξ αὐτῶν, ὡς ὑπό πᾶσαν ἔποψιν κατάλληλα, θά παραμείνουν ὡς ἔχουν.

β) Ποῖα εἶναι μέν κατάλληλα, ἀλλά χρῄζουν ὀρθογραφικῆς καί γλωσσικῆς ἀναπροσαρμογῆς σθμφώνως πρός τήν νέαν Γραμματικήν τῆς Δημοτικῆς γλώσσης (ΟΕΔΒ 1976)

γ) Ποῖα χρῄζουν ριζικῆς μεταβολῆς κατά τε τό περιεχόμενον καί τήν γλωσσικήν μορφήν των, καί ἐκ τοῦ λόγου τούτου, πρέπει νά ἀντικατασταθοῦν καί νά γίνῃ ἀνάθεσις πρός συγγραφήν νέων.

Β) Ἀνάθεσιν εἰς τούς συγγραφεῖς τῶν ἤδη ἐγκεκριμένων σχολικῶν βιβλίων ἤ εἰς ἐκπαιδευτικούς ἀνεγνωρισμένων ἱκανοτήτων τήν ὀρθογραφικήν καί γλωσσικήν προσαρμογήν τῶν βιβλίων, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Τμήματος ἤ τήν δι'ἀναθέσεως συγγραφήν νέων, εἰς ἣν περίπτωσιν λόγοι σοβαροί ἐπιβάλλουν τοῦτο.

Παρελθούσης τῆς ὥρας, ἐπί τοῦ δευτέρου θέματος οὐδεμία συζήτησις ἐγένετο.

Ὁ Πρόεδρος
Ἀν. Γιαγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Εὐρυδ. Παπανικολάου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ · ΣΤΡΑΤΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ · Κ.Ε.Μ.Ε.

Πρᾶξις 109η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 26ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 11.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Λεωφόρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βερβάκη, 4) Νικολάου Βλοθυτίου, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καὶ 6) Κων/νου Παπαδήμου, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Ἰφιγενείας Παπαμιχαλοῦ.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

1. Ἔγκρισις ἐρεύνης ὑπὸ ὁμάδος τοῦ Ἰνστιτούτου Ὑγιείας τοῦ παιδιοῦ σχετικὰ μὲ τὸ ἄτιτλο ἀποτυχίας τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς περιοχῆς πρωτευούσης.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας

Ἐν συνεχείᾳ ὁ πρόεδρος τοῦ τμήματος κ. Σπυρ. Παγιατάκης, Σύμβουλος Α', εἰσηγούμενος λέγει τὰ κάτωθι:

Ἐλήφθη ἐπιστολὴ τοῦ προέδρου τοῦ Ἰνστιτούτου Ὑγιείας τοῦ παιδιοῦ κ. Σπ. Δοζιάδη πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἀλεξ. Καρανικόλα, ὅπως δοθῇ ἔγκρισις ἐπὶ τῆς διενεργείας ὑπὸ ὁμάδος τοῦ Ἰνστιτούτου Ὑγιείας τοῦ παιδιοῦ ἐρεύνης, ἡ ὁποία θὰ περιλαμβάνῃ: α) Μέτρησιν τῆς νοημοσύνης τοῦ δείγματος, β) Ἰατρικὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ ὑπὸ εἰδικευμένους ἰατροὺς καὶ γ) Ἐρωτηματολόγιον πρὸς παροχὴν ὡρισμένων πληροφοριῶν ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου ὑπὸ τὸν διδάσκαλον καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ.

Ἀκολούθως ὁ κ. Βλοθυτίου προτείνει, ὅπως τὸ τμῆμα γνωμοδοτήσῃ ὑπὲρ τῆς αἰτουμένης ἐγκρίσεως τῆς ἐρεύνης ταύτης, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ προσκομισθοῦν τὰ ἀπαραίτητα πρὸς τοῦτο στοιχεῖα, ἤτοι: τὰ ἀφορῶντα τὸ σχέδιον τῆς ἐρεύνης, τὰ μέσα αὐτῆς, τὴν ἐπιστημονικὴν ἰδιότητα τῶν ἐρευνητῶν καὶ τοὺς ἀξιολογικοὺς γνώμονας, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηριχθοῦν τὰ πορίσματα τῆς ἐρεύνης. Φρονεῖ ἐπίσης ὅτι εἶναι χρήσιμον πρὸς πληρεστέραν ἐνημέρωσιν τοῦ τμήματος νὰ κληθῇ, ὅπως παράσχῃ τὰς ἀπαιτ

./

μένας διευκρινήσεις ἡ ὑπό τοῦ Ἰνστιτούτου Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ προτεινομένη κ. Μπάδα.

Τό τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν : α) τό περιεχόμενον τῆς πρός τόν Πρόεδρον τοῦ ΚΚΕΒ κ Ἀλέξ. Καρανικόλα, στειλείσης ἐπιστολῆς τοῦ Προέδρου τοῦ Ἰνστιτούτου Ὑγείας τοῦ παιδιοῦ κ. Σπ. Δοξιάδη, β) τάς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2, παραγρ. 2, ἐδαφ. β'τοῦ Ν Δ 136/1975 καί γ) τάς προτάσεις τοῦ κ Ρίζηγητοῦ , μετά διεξοδικήν συζήτησιν μεταξύ τῶν μελῶν,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

1) Ὑπέρ τῆς ἐρεύνης, διότι αὕτη θά ἀποβῇ στοιχεῖον συντελεστικόν εἰς τήν ἐξιχνίασιν τῶν βασικῶν αἰτίων τῆς σχολικῆς ἀποτυχίας.

2) Ἐπειδή δέν ἐτέθησαν ὑπ'ὄψιν τοῦ τμήματος στοιχεῖα ἀφορῶντα εἰς τήν ἔκτασιν τῆς ἐρεύνης ἀπό ἀπόψεως ὑποκειμένων, εἰς τήν τεχνικήν αὐτῆς διαδικασίαν, εἰς τά χρησιμοποιηθησόμενα μέσα ἐρεύνης ὡς καί εἰς τούς ἀνωνύμους ἀξιολογήσεως ἔτι δέ εἰς τά προσόντα καί τήν παιδαγωγικήν καί ἐρευνητικήν προπαιδείαν τῶν ἐρευνητῶν, ὅπως, ~~πρό πάσης ἀρνητικῆς ἐγκρίσεως~~, τεθοῦν ὑπ'ὄψει τοῦ τμήματος τά ὡς ἄνω στοιχεῖα, εἰ δυνατόν δέ, εἰς προσοχήν συνεδρίαν τοῦ τμήματος παρουσιαστῇ ἡ προτεινομένη ὑπό τοῦ κ. Δοξιάδη κ. Μπάδα, ἵνα, προσκομίζουσα καί τά στοιχεῖα ταῦτα, ἐκθέσῃ διεξοδικῶς εἰς τό τμῆμα τά περί τῆς ἐρεύνης ταύτης.

Περαίνεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

Μ. Παρασκευάκης

Ἡ Γραμματεύς

Εὐρυδ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 110η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 30ην Νοεμβρίου 1976, ἡμέραν Τρίτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βασδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β', παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

1. Κρίσις ἐπί τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ τό τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν: α) τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Φ 309 22/275/121701/21-10-76 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας κ. Γ. Ράλλη, β) τήν διαβιβασθεῖσαν δι' αὐτοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ 309 22/254/5256/17-1-76 Ὑπουργικήν ἀπόφασιν "περί χρησιμοποιήσεως βιβλίων ὑπό τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κατά τό σχολ. ἔτος 1976-77", γ) τάς ληφθείσας ὑπ'αὐτοῦ ἀποφάσεις εἰς τήν ὑπ'ἀριθμ. 108/25-11-76 συνεδρίαν καί δ) τάς ὑφ'ἑκάστου τῶν μελῶν διατυπωθείσας κρίσεις ἐπί τῶν ἤδη ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων, μετά συζήτησιν,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

α) Κρίνονται κατάλληλα καί προτείνεται ἡ ἐκτύπωσίς των, ἀφοῦ προηγουμένως ἀναπροσαρμοσθοῦν ὀρθογραφικῶς εἰς τήν Νέαν Γραμματικήν (Ἔκδοσις ΟΕΔΒ 1976) τά κάτωθι:

1. Ἀλφαβητάριον Ἰ. Γιαννέλη-Σακκᾶ.

Ἡ ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή θά γίνῃ ὑπό τῶν συγγραφέων τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκη.

./

2) Αναγνωστικόν Β΄τάξεως, Βασ. Οἰκονομίδου.
Τήν ὀρθογραφικήν ἀναπροσαρμογήν θά ἀναλάβῃ ὁ κ. Ν. Διαμαντόπουλος τῇ ἐποπτείᾳ τοῦ Προέδρου τοῦ τμήματος.

3) Ἀναγνωστικόν Δ΄τάξεως, Γ. Μέγα, Κ. Ρομαίου καί ἄλλων.
Ἡ ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή θά γίνῃ ὑπό τῆς Σοφίας Κανάκη, διδ/σης, τῇ ὑπευθύνῳ τοῦ Προέδρου τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκη.

4) Ἀναγνωστικόν Ε΄τάξεως, Ε. Φωτιάδη καί ἄλλων. Ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ Λεωνίδα Βελιαρούτη τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Προέδρου τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκη.

5) Ἀνθολόγιον Μέρος Α΄, ὑπό συντακτικῆς ἐπιτροπῆς (ΟΕΔΒ 1975-76)
Ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τῆς Καλλιόπης Μουδιάκα, μέλους τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ βιβλίου, τῇ ὑπευθύνῃ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Βαρδάκη, Συμβούλου Β΄

6) Ἀνθολόγιον Μέρος Β΄
Ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ κ. Ἀρ. Βουγιούκα, μέλους τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ βιβλίου τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Θ. Βαρδάκη, Συμβούλου Β΄.

7) Ἡ Γραμματική γιά τήν Γ΄- Δ΄τάξη Δημοτικοῦ, Ε. Χαραλαμποπούλου -Δαμιανοῦ.
Ἡ ἀναπροσαρμογή θά γίνῃ ὑπό τῆς συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β΄κ. Θ. Βαρδάκη.

8) Παλαιά Διαθήκη Γ΄ Δημοτικοῦ, Β. Ε. Πετρούνια.
Ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ κ. Κων/νου Παπαμανώλη, διδ/λου, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β΄κ. Δ. Ἀνδριοπούλου.

9) Καινή Διαθήκη Δ΄τάξεως, Ἀναστασίου Κυριαζοπούλου.
Ἡ ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή θά γίνῃ ὑπό τοῦ συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β΄κ. Δ. Ἀνδριοπούλου.

10. Κατήχησις - Λειτουργική ΣΤ΄Δημοτικοῦ, Ματθαίου Μουντέ.
Ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Κ. Πασσάκου, Συμβούλου Β΄

11) Ἱστορία Γ΄Δημοτικοῦ, Β΄Λυμπεροπούλου - Τζωρτζακάκη.
Ὀρθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τῆς συγγραφέως Β. Λυμπεροπούλου καί τοῦ Θ. Μπέλλα, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Δ. Ἀνδριοπούλου Συμβούλου Β΄

./.

12) 'Αρχαία 'Ελλάδα , 'Ιστορία Δ'Δημοτικοῦ, Γ. Καματεροῦ -Γλύτση
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ συγγραφέως καί τοῦ 'Ι. Τσούχλου, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β'κ. Δ. 'Ανδριοπούλου.

13) Ρωμαϊκή καί Βυζαντινή 'Ιστορία Ε'Δημοτικοῦ, 'Αρ. Βουγιούκα.
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ συγγραφέως.

14) 'Αριθμητική - Γεωγραφία Γ'Δημοτικοῦ, Ν. 'Αν. Καρκάνη
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ διδ/λου Γεωργίου Πατσαρτζῆ τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλου Β'.

15) 'Αριθμητική - Γεωμετρία Δ'Δημοτικοῦ , Η. Κ. Σαμαρᾶ.

16) 'Αριθμητική - Γεωμετρία Ε'Δημοτικοῦ, Η.Κ. Σαμαρᾶ .
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ἀμφοτέρων ὑπό τοῦ συγγραφέως κ. Κ. Σαμαρᾶ τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Κ. Πασσάκου, Συμβούλου Β'.

17) 'Αριθμητική - Γεωμετρία ΣΤ'Δημοτικοῦ, Ν. Διαμαντοπούλου .
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Κ. Πασσάκου, Συμβούλου Β'

18) Φυτά καί Ζῶα τῆς Πατρίδας μας Γ 'Δημοτικοῦ, Χρυσούλας Λέκκα.
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τῆς συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β'κ Ν. Βλουτίδη.

19) Φυσική Πειραματική καί Χημεία Ε'Δημοτικοῦ, ὑπό ὁμάδος ἐργασίας ἕνδεκα προσώπων
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ διδασκάλου Δημητρίου Τσέλιου τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β'κ. Β. Κονιδιτσιώτη.

20) Φυσική Πειραματική καί Χημεία ΣΤ'Δημοτικοῦ, ὑπό ὁμάδος ἐργασίας ἕνδεκα προσώπων.
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ 'Ιωάννου Χαρδκωστα, διδ/λου τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β'κ. Β. Κονιδιτσιώτη.

21) Γεωγραφία Γ'- Δ'τάξεων Δημοτικοῦ, 'Αριστοτέλη Κωστοπούλου Βικ. Κωτουλοπούλου-Κωστοπούλου.
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τῆς συγγραφέως Βικτωρίας Κωτουλοπούλου - Κωστοπούλου τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Β. Κονιδιτσιώτη Συμβούλου Β'

22) Γεωγραφία 'Ηπείρων Ε' Δημοτικοῦ, 'Αρ. Κωστοπούλου -Βικ. Κωτουλοπούλου-Κωστοπούλου.
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή ὑπό τοῦ συγγραφέως 'Αριστοτέλους Κωστοπούλου, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Β Κονιδιτσιώτη, Συμβούλου Β'

23) Γεωγραφία Εὐρώπης ΣΤ'Δημοτικοῦ, 'Ιωάννου Χρίστου.

'Ορθογραφική άναπροσαρμογή ύπό τοῦ συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Β. Κονιδιτσιώτη, Συμβούλου Β'.

Β) Κρίνονται κατάλληλα πρός ἀνατύπωσιν, ἀφοῦ προηγουμένως προσαρμοσθοῦν ὀρθογραφικῶς πρός τήν Νέαν Γραμματικήν (ΟΕΔΒ 1976) καί εἰς τινα σημεῖα γλωσσικῶς τά ἀκόλουθα βιβλία:

1) 'Ιστορία τῶν νεωτέρων χρόνων ΣΤ'Δημοτικοῦ, Γεωργίου Καφεντζῆ. Χρῄζει ὀρθογραφικῆς προσαρμογῆς καί μερικῶς γλωσσικῆς τοιαύτης (ὅπως π.χ. "πυρίτιδα" σελ. 6, "ν'ἀπαγχονιστῇ" σελ. 47, "ἄνοιξαν πῦρ" σελ. 58 κ.λ.π.) ὑπό τοῦ συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β κ. Δ 'Ανδριοπούλου.

2) Φυτά καί Ζῶα τῆς πατρίδας μας Δ' Δημοτικοῦ, "Αννας Δεϊμέζη - Καλιότσου.
Χρῄζει ὀρθογραφικῆς ἀναπροσαρμογῆς καί τινων γλωσσικῶν διορθώσεων (ὅπως λ.χ. ἀπορροφᾶει, βοηθᾶει κλπ) ὑπό τῆς συγγραφέως τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β'κ.Ν.Βλουτίδη.

3) Φυσική 'Ιστορία Ε'Δημοτικοῦ , Λεων. Βελιαρούτη-'Αθ.Οἰκονόμου-'Αμίλλη. Πέραν τῆς 'Ορθογραφικῆς ἀναπροσαρμογῆς, χρῄζει καί μερικῆς γλωσσικῆς τοιαύτης (ὅπως π.χ. ἔχει ἐξαπλωθῆ κλπ.) ὑπό τοῦ Λεων. Βελιαρούτη -'Αθ. Οἰκονόμου-'Αμίλλη, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Ν. Βλουτίδη, Συμβούλου Β'.

4) Φυσική 'Ιστορία ΣΤ'Δημοτικοῦ, Π. Γεωργανοπούλου - Κ. Βαχαροπούλου
'Ορθογραφική ἀναπροσαρμογή καί μερικῶς γλωσσική (π.χ. στηριτικά καί βαδιστικά ὄργανα) ὑπό τῶν συγγραφέων καί τῶν α) Παπανικολάου Νικολάου καί β) Χαραλάμπη Συμεών, διδ/λων, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β'κ. Ν. Βλουτίδη.

Γ) Κρίνονται κατάλληλα τά κάτωθι, ἀφοῦ ἀναπροσαρμοσθοῦν ὀρθογραφικῶς εἰς τήν Νέαν Γραμματικήν (ΟΕΔΒ 1976) καί ἀναμορφωθῆ μερικῶς τό περιεχόμενον αὐτῶν, τῆς ἀναμορφώσεως ταύτης μή συνεπαγομένης σοβαρᾶς τεχνικῆς δυσχερείας.

1) 'Αναγνωστικόν Γ'τάξεως, 'Αγγελικῆς Βαρελλᾶ .

'Η ἀναμόρφωσις τοῦ βιβλίου τούτου ἀφορᾷ μέρος τῶν ἐρωτήσεων τῶν λεξιλογικῶν ἀσκήσεων καί τῶν ἀσκήσεων γνώσεων, αἵτινες ὑπάρχουν

ἐντός τῶν κυανοῦ χρώματος παρεμβλήτων κειμένων, διότι ἄλλαι ἐξ αὐτῶν ἐμποδίζουν τήν πηγαίαν ἔκφρασιν τῶν μαθητῶν (ὅπως λ.χ. ὅταν οἱ μαθηταί ἐρωτῶνται ποῖα πράγματα εἰς τήν φύσιν μαρτυροῦν ὅτι ἦλθε τό φθινόπωρο, τί ταξίδι κάνει ἡ βροχή κλπ.), ἄλλαι ἀπαιτοῦν ἀνεπτυγμένον ἐννοιολογικόν μηχανισμόν προκειμένου νά δοθῇ ἀπάντησις (ὅπως λ.χ. ὅταν οἱ μαθηταί ἐν σελίδι 40 καλοῦνται νά ἐννοήσουν τάς λέξεις "κυριολεξία" καί "μεταφορά", ὅταν ἐπίσης ἐν σελίδι 63 καλοῦνται νά ἑρμηνεύσουν τόν μεταφορικόν μηχανισμόν τῆς ἐκφράσεως "λημέρι ἀέρα ἡ λευτεριά", ὅταν ἀπαιτῆται ἀπό αὐτούς ἡ κατανόησις τῆς ἰδιαιτερότητος τοῦ καθημερινοῦ ἐπιθέτου κ.λ.π.) καί, τέλος, ἄλλαι εἶναι ἀσυμβίβαστοι διδακτικῶς (ὅπως λ.χ. ὅταν ἐν σελίδι 76 ἀπαιτῆται ἡ μετατροπή ποιητικοῦ κειμένου εἰς πεζόν καί ὅταν οἱ μικροί μαθηταί καλοῦνται νά περιγράψουν ἀνθρωπίνους τύπους, ὅπως συμβαίνει λ.χ. ἐξ ἀφορμῆς ἑνός ποιήματος τοῦ Ζ. Παπαντωνίου σελ. 77).

Τό ἔργον τοῦτο θά ἀναλάβῃ ἡ συγγραφεύς τοῦ βιβλίου Ἀγγελική Βαρελλᾶ ὑπό τήν ἄμεσον καθοδήγησιν καί ὑπεύθυνον ἐποπτείαν τοῦ Προέδρου τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκη.

2) Ἀναγνωστικόν Ε΄τάξεως, Γ. Καλαματιανοῦ, Θ. Γιαννοπούλου καί ἄλλων.

Ἐκτός τῆς ὀρθογραφικῆς ἀναπροσαρμογῆς ἀπαιτεῖται ἡ ἀφαίρεσις ὁλοκλήρου τοῦ Β΄μέρους, διότι εἶναι συντεταγμένον εἰς τήν καθαρεύουσαν, τά δέ τέσσαρα ποιήματα πού περιέχει νά μετακινηθοῦν ἐντός τοῦ πρώτου μέρους ἤ νά προστεθοῦν εἰς τό τέλος αὐτοῦ. Τό ἔργον τοῦτο θά ἀναλάβῃ ὁ κ. Λεων. Βελισαρούτης, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ προέδρου τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκη.

3) Ἀνθολόγιον Τόμος Γ΄, ὑπό συντακτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐκτός τῆς ὀρθογραφικῆς ἀναπροσαρμογῆς ἀπαιτεῖται καί ἀφαίρεσις τῶν εἰς τό τέλος τοῦ τόμου τούτου κειμένων εἰς γλῶσσαν καθαρεύουσαν. Ὑπευθύνως διά τό ἔργον τοῦτο ὁ κ. Ἰωάννου, μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ, τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Βαρδάκη, Συμβούλου Β΄.

4) Ἀνάγνωσις τοῦ Πολίτη ΣΤ΄ Δημοτικοῦ, Ἀγνῆς Ρουσσοπούλου. Χρῄζει ὀρθογραφικῆς ἀναπροσαρμογῆς καί μερικῶς πραγματολογικῆς τοιαύτης, κυρίως στοιχείων ἀπαιτούντων ἐκσυγχρονισμόν (ὅπως π.χ. τό Κέντρον Συντάγματος καί τινα ἄλλα). Τό ἔργον τοῦτο θά ἀναλάβῃ ἡ συγγραφεύς τοῦ βιβλίου τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Θ. Βαρδάκη, Συμβούλου Β΄.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

5) Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Ε΄Δημοτικοῦ, Σπ. Λυγκώνη.

Ἐκτός τῆς ὀρθογραφικῆς ἀναπροσαρμογῆς χρήζει εἰς τινα σημεῖα καί μερικῆς ἀναπροσαρμογῆς τοῦ περιεχομένου του, μή συνεπαγομένης σοβαρᾶς τεχνικῆς δυσχερείας, ὅπως π.χ. ἡ ἀντικατάστασις τῆς λέξεως "Ὄνειρον" τοῦ Παύλου μέ τήν λέξιν "ὅραμα" σελ. 38, νά προστεθῇ ἡ φράσις εἶναι σκληρό γιά σέ νά λακτίζῃς καρφιά δηλ. τίποτε δέν πρόκειται νά καταφέρῃς πολεμῶντας με σελ. 32, ἀντικατάστασις τῆς λέξεως "ὀργανισμός" μέ τήν λέξιν "ὀργάνωσιν " σελ. 61, τῆς λέξεως "χώρα" μέ τήν λέξιν "ἐπαρχία" σελ. 62 κλπ. Τό ἔργον θά ἀναλάβῃ ὁ συγγραφεύς κ. Σπ. Λυγκώνης τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ Συμβούλου Β΄ κ. Κ. Πασσάκου.

6) Εὐαγγελικές Περικοπές Β΄- ΣΤ΄ Δημοτικοῦ, Τέλη Πεκλάρη.

Πέραν τῆς ὀρθογραφικῆς ἀναπροσαρμογῆς δέον νά ἀφαιρεθῇ τό εἰς τό τέλος τοῦ βιβλίου ἐκτιθέμενον Κυριακοδρόμιον, διότι τοῦτο ἀφορᾷ εἰς τό ἔτος 1975-76. Τό ἔργον τοῦτο θά ἀναλάβῃ ὁ κ. Τ. Πεκλάρης τῇ ὑπευθύνῳ ἐποπτείᾳ τοῦ κ. Κ. Πασσάκου, Συμβούλου Β΄.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία

Ὁ Πρόεδρος

ΣΙΜΟΣ ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

ΕΥΡΥΔ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρᾶξις 111η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 1ην Δεκεμβρίου 1976, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 9.00π μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ Τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καὶ 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β', παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου..

Εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην προσκληθεὶς παρέστη ὁ κ. Γ. Μαρκάτος, Ἀναπληρωτὴς Γεν. Δ/ντὴς ὑπηρεσίας Ἐκπ/σεως Ἑλληνοπαίδων ἐξωτερικοῦ καὶ ξένων μειονοτήτων Σχολείων

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

1. Προεδρικὸν διάταγμα περὶ διαδικασίας ἐπιλογῆς τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποσπωμένων Ἐκπαιδευτικῶν Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος Εἰσηγητὴς κ. Κων/νος Πασσάκος, Σύμβουλος Β', ἀνακοινοῖ εἰς τὸ τμῆμα τὰ κάτωθι:

Διὰ τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 821.4/387/126727/4-11-76 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας κ. Γ. Ράλλη ἀπεστάλη πρὸς τὸ ΚΕΜΕ διὰ τὴν κατὰ νόμον (παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν 186/75) γνωμάτευσιν, σχέδιον Π.Δ/τος "Περὶ διαδικασίας ἐπιλογῆς τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποσπωμένων Ἐκπαιδευτικῶν Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως".

Τὸ διάταγμα τοῦτο ἐμφανίζεται ἐξ ἀρχῆς ἐκδιδόμενον δυνάμει εἰδικῆς νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως, μὴ ὑφισταμένης τοιαύτης, ἀλλὰ δυνάμει τῆς γενικῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ ἄρθρου 43 παραγρ. 2 τοῦ Συντάγματος.

'Ο προσφατος Νόμος 309/76 "περί οργανώσεως καί διοικήσεως τῆς Γεν. 'Εκπ/σεως" δέν περιλαμβάνει τμῆμα περί 'Εκπ/σεως 'Ελληνοπαίδων ἐξωτερικοῦ.

'Εξαίρεται ἡ ἀπόφασις τῆς διοικήσεως διά τήν ἔκδοσιν εἰδικοῦ διατάγματος, διά τοῦ ὁποίου νά ἐξασφαλίζεται ἡ ἐπί τῇ βάσει ἀντικειμενικῶν κριτηρίων ἀπόσπασις εἰς τά 'Ελληνικά Σχολεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν πλέον καταλλήλων 'Εκπαιδευτικῶν.

Τό Προεδρικόν τοῦτο διάταγμα ἀποτελεῖται ἐξ ὀκτώ (8) ἄρθρων.

'Ακολούθως ὁ κ. Εἰσηγητής προτείνει, ὅπως τό ὑπό συζήτησιν σχέδιον Προεδρικοῦ διατάγματος τροποποιηθῇ βάσει τῶν κάτωθι κατ'ἄρθρον παρατηρήσεων:

1) "Αρθρον 1ον "Προϋποθέσεις ὑποβολῆς αἰτήσεων".

Παρατήρησις

Κρίνεται ἀναγκαῖον ὅπως ἐνταῦθα περιληφθῇ διάταξις, βάσει τῆς ὁποίας ἡ ἁρμοδία 'Υπηρεσία τοῦ 'Υπουργείου νά ἀνακοινοῖ δι'εἰδικῆς ἐγκυκλίου μέχρι τέλη Δεκεμβρίου μέχρι τῶν κατά τόπους 'Επιθεωρήσεων διαβιβασθεισῶν κενῶν ἢ προβλεπομένων νά κενωθοῦν θέσεων πρός ἔγκαιρον γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

2) "Αρθρον 2ον "Κωλύματα ἀποσπάσεως".

Παρατήρησις

Τό ἐδάφιον (δ) τοῦ ἄρθρου τούτου νά ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως: "Οἱ διατελέσαντες ἐν ἀποσπάσει ἐπί τριετίαν εἰς Σχολεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ", καθ'ὅσον ὑπάρχει, ὡς γνωστόν, ἱκανός ἀριθμός ἐνδιαφερομένων 'Εκπαιδευτικῶν δι'ἀπόσπασιν εἰς Σχολεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ καί εἶναι δίκαιον νά ἐξασφαλίζωνται προϋποθέσεις, ὥστε νά ἱκανοποιῆται ἡ ἐπιθυμία περισσοτέρων 'Εκπαιδευτικῶν καί νά ὠφελοῦνται ἐκ τῆς παραμονῆς των εἰς ξένας προηγμένας χώρας ἀπό ἀπόψεως περαιτέρω καταρτίσεώς των.

3) "Αρθρον 3 "Κριτήρια ἐπιλογῆς ὑποψηφίων"

Παρατηρήσεις

α) Τό κριτήριον "ἦθος καί χαρακτήρ", παρουσιάζει ἀοριστίαν ὡς πρός τήν δυνατότητα τοιαύτης ἀξιολογήσεως.

β) Τό κριτήριον "μόρφωσις" ἐπίσης παρουσιάζεται ἀόριστον καί ἐνδείκνυται ὅπως καθορισθοῦν ἐπακριβῶς τά τυπικά προσόντα ὡς λ.χ. πτυχίον μετεκπαιδεύσεως, πτυχίον 'Ανωτάτης Σχολῆς καί ἐνδεχομένως βαθμοί πτυχίων, ἀξιόλογον συγγραφικόν ἔργον καί τά παρόμοια, ἕκαστον ἐκ τού-

των καταλλήλως ἀξιολογουμένων.

γ) Χάριν ἐγκυροτέρας κρίσεως ἡ ἐξέτασις εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ὑποψηφίων θά ἔπρεπε νά γίνεται εἰς 'Αθήνας καί Θεσσαλονίκην ὑπό 'Επιτροπῶν ἀποτελουμένων, κατά προτίμησιν, ὑπό δημοσίων λειτουργῶν, καθηγητῶν ξένων γλωσσῶν εἰς τά σχολεῖα Μέσης 'Εκπ/σεως καί, ἐλλείψει τούτων, ἐξ ἑτέρων ἐκπαιδευτικῶν 'Ιδιωτικῶν Σχολείων, ἀνεγνωρισμένων φροντιστηρίων ξένων γλωσσῶν ἤ , τέλος, ἐξ ἰδιωτῶν ἐχόντων τά ἀνάλογα προσόντα.

4) "Αρθρον 4ον "'Επολογή ἀποσπωμένων"

Παρατήρησις

Κρίνεται σκόπιμον χάριν πληρεστέρας ἀπό πάσης ἀπόψεως γνώμης καί κρίσεως, ὅπως εἰς τήν ὁμάδα ἐργασίας συμμετέχῃ καί εἷς ἀνώτερος 'Εκπ/κός , προερχόμενος ἐκ τοῦ ἐποπτικοῦ προσωπικοῦ ἤ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν διδασκαλείων Δημοτικῆς καί Μέσης 'Εκπ/σεως ἤ Παιδαγωγικῶν 'Ακαδημιῶν.

5) "Αρθρον 5 "Μετεκπαίδευσις ἐπιλεγομένων"

Παρατηρήσεις

α) Δέον ὅπως εἰς τό τέλος τῆς παραγρ 1 τοῦ ἄρθρου τούτου παραλειφθῇ ἡ φράσις "ὡς καί εἰς ἐνδεχομένην συμπλήρωσιν τῶν γνώσεων εἰς τήν γλῶσσαν τῆς χώρας εἰς ἥν ἀπεσπάσθησαν", καθ'ὅσον δι'αὐτῆς θεωρεῖται ἐμμέσως ὡς δεδομένη ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς γνώσεως τῆς ξένης γλώσσης, πρᾶγμα ὄχι ἀνεκτόν διά τήν περίπτωσιν τῶν ἀποσπωμένων, ἀλλά καί διότι οὐδεμία οὐσιαστική βελτίωσις εἶναι δυνατή εἰς τήν ἐκμάθησιν ξένης γλώσσης εἰς τόσον μικρόν χρονικόν διάστημα.

β) 'Η φράσις "Εἰδικῶς ἡ ἐπιμόρφωσις εἰς τήν ξένην γλῶσσαν δύναται νά ἀνατίθεται καί εἰς τά ἐν 'Ελλάδι ξένα 'Ινστιτοῦτα" τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου νά παραλειφθῇ διά τούς αὐτούς ὡς ἀνωτέρω λόγους.

γ) Πρέπει νά θεωρήσωμεν ὅτι ἡ ἀρχική ἐπιλογή θά εἶναι τοιαύτη, ὥστε μόνον εἰς ὅλως ἐξαιρετικάς περιπτώσεις, κατόπιν τῆς μετεκπαιδεύσεως, νά ὑφίσταται θέμα ἀπορρίψεως. "Οθεν, εἶναι ἀνάγκη ἡ παράγραφος 6 τοῦ ἄρθρου τούτου νά ἀναμορφωθῇ ἀναλόγως

6) "Αρθρον 6 "'Υποχρεώσεις ἀποσπωμένων".

Παρατήρησις

Τό περιεχόμενον τοῦ ἄρθρου τούτου προτείνεται ὅπως λάβῃ τήν ἀκόλουθον μορφήν, καθ'ὅσον φαίνεται ὅτι τό ὄφελος διά τούς ἀποσπωμένους

θά καθίσταται οὕτω σημαντικώτερον: "Οἱ ἀποσπώμενοι χωρίς νά παραμελοῦν τήν κανονικήν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπηρεσιακῶν των καθηκόντων καί ἐφ'ὅσον διαπιστοῦται ὑπό τῶν προϊσταμένων των ὅτι εἶναι δυνατός ὁ ἐν συνεχείᾳ ἀναφερόμενος συνδυασμός, δύναται νά πραγματοποιοῦν περαιτέρω σπουδάς εἰς τάς ἐπιστήμας τῆς Ἀγωγῆς εἰς τι ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικόν ἵδρυμα τοῦ τόπου, ἔνθα ὑπηρετοῦν. Εἰς ἣν περίπτωσιν τοῦτο δέν καθίσταται δυνατόν ἤ, ἐάν ὁ ἀποσπώμενος δέν ἐπιθυμεῖ τήν πραγματοποίησιν τοιούτων σπουδῶν, τότε ὑποχρεοῦται εἰς τήν σπουδήν τῆς ξένης γλώσσης τῆς χώρας, εἰς τήν ὁποίαν ὑπηρετεῖ διά τήν πληρεστέραν δυνατήν ἐκμάθησιν αὐτῆς.

7) Ἄρθρον 7 "Παράτασις ἀποσπάσεως".

Παρατήρησις

Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

8) Ἄρθρον 8 "Ἑλληνικαί ἀρχαί ἀλλοδαπῆς".

Παρατήρησις

Νά παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Τό τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν: α) τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ.821.4/387/126727/4-11-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, β) τό διαβιβασθέν σχέδιον Π.Δ/τος "Περί διαδικασίας ἐπιλογῆς τῶν εἰς τό ἐξωτερικόν ἀποσπωμένων Ἐκπαιδευτικῶν Δημοτικῆς καί Μέσης Ἐκπαιδεύσεως", γ) τήν ἐπί τοῦ θέματος εἰσήγησιν τοῦ κ. Κων. Πασσάκου, δ) τάς ἀρμοδίως ὑπό τῶν ὑπηρεσιακῶν παραγόντων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας δοθείσας διευκρινήσεις, ε) τήν παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.186/75 "περί ἀρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ" καί στ) τήν μεταξύ τῶν μελῶν διεξαχθεῖσαν συζήτησι

ἀ π ο φ α ί ν ε τ α ι

Γνωματεύει:

1) Ἐπί τοῦ 1ου ἄρθρου "Προϋποθέσεις ὑποβολῆς αἰτήσεων" ὁμοφώνως, ὅπως εἰς τό ἐν λόγῳ ἄρθρον περιληφθῇ διάταξις, βάσει τῆς ὁποίας ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου νά ἀνακοινοῖ δι'εἰδικῆς ἐγκυκλίου μέχρι τέλη Δεκεμβρίου, μέσων κατά τόπους Ἐπιθεωρήσεων, τάς ὑφισταμένας κενάς ἤ προβλεπομένας νά κενωθοῦν θέσεις, πρός ἔγκαιρον γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

. / .

2) Επί τοῦ ἄρθρου 2 "Κωλύματα ἀποσπάσεως" Α) ὁμοφώνως, ὅπως εἰς τό ἔδάφιον (γ) τοῦ ἄρθρου τούτου μετά τήν λέξιν "κατόπιν" προστεθῇ ἡ λέξις "ἠτιολογημένης" .

Β) Κατά πλειοψηφίαν , ὅπως τό ἐδάφιον (δ) τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως:

"δ.Οἱ διατελέσαντες ἐν ἀποσπάσει ἐπί τριετίαν εἰς σχολεῖα τοῦ Ἐξωτερικοῦ τῆς ἀποσπάσεως δυναμένης νά παραταθῇ ἐπί ἕν εἰσέτι ἔτος", μειοψηφούντων τῶν κ.κ. Δ. Ἀνδριοπούλου, Β. Κονιδιτσιώτη καί Ν. Βλουτσοῦη, φρονούντων ὅτι μακροτέρα χρονική διάρκεια παραμονῆς θά δώσῃ εἰς τούς Ἐκπαιδευτικούς τήν δυνατότητα νά ἐργασθοῦν πληρέστερον

3) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 3 "Κριτήρια ἐπιλογῆς ὑποψηφίων",

ὁμοφώνως, ὅπως

α) Εἰς τό ἐδάφιον (β) τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῇ ἡ φράσις:"πτυχίον μετεκπαιδεύσεως ἐσωτερικοῦ ἤ ἐξωτερικοῦ, πτυχίον καθηγητικῆς Σχολῆς" πρός πληρέστερον προσδιορισμόν τῆς φράσεως "τυπικά προσόντα".

β) ἡ πρώτη περίοδος τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου ('Η γνῶσις .....ὑπό αἰτῶν) διαμορφωθῇ ὡς ἀκολούθως:

"Ἡ γνῶσις μιᾶς τῶν ὡς ἄνω γλωσσῶν ἀποδεικνύεται κατόπιν δοκιμασίας, διενεργουμένης ἐνώπιον τριμελοῦς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ δημοσίων λειτουργῶν , καί , ἐλλείψει τούτων, συμπληρουμένης ὑπό προσώπων, ἐχόντων ἀρτίαν γνῶσιν τῆς ὑπό ἐξέτασιν γλώσσης, καί συγκροτουμένης κατ' Ἀνωτέραν Ἐκπαιδευτικήν περιφέρειαν ὑπό τοῦ ἁρμοδίου Ἐπόπτου Δημοτικῆς ἤ Μέσης Ἐκπ/σεως κατά περίπτωσιν .

4) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 4 "Ἐπιλογή ἀποσπωμένων" ὁμοφώνως, ὅπως

α) εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῇ νέον ἐδάφιον δ ὡς ἀκολούθως:

δ"Ἐξ ἑνός ἀνωτέρου ἤ ἀνωτάτου Ἐκπ/κοῦ τῆς γενικῆς Ἐκπ/σεως ὁριζομένου κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων".

β) Ἡ παράγραφος 6 τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου ἀντικατασταθῇ οὕτως:"Ἡ ἰσχύς τοῦ πίνακος ἄρχεται ἀπό 1ης Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους καταρτίσεως καί διαρκεῖ ἐπί διετίαν"

5) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 5"Μετεκπαίδευσις ἐπιλεγομένων" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει

6) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 6 "Ὑποχρεώσεις ἀποσπωμένων" ὁμοφώνως,

ὅπως παραμεί νῃ ὡς ἔχει

7) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 7 "Παράτασις ἀποσπάσεως" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

8) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 8 "Ἑλληνικαί ἀρχαί ἀλλοδαπῆς" ὁμοφώνως, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

Μεθ' ὅλα λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

ΠΑΓΙΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

ΕΥΡΥΔ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 112η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 2αν Δεκεμβρίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρίδωνος Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α΄, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β΄, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

1. Συνέχεια συζητήσεως ἐπί τοῦ θέματος "Συμπληρωματική ἐπιλογή διδακτικῶν βιβλίων διά τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν".
2. Ἀνακοινώσεις

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐπί συνεχείᾳ ἐπί τοῦ πρώτου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "Συμπληρωματική ἐπιλογή διδακτικῶν βιβλίων διά τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν" ὁ κ. Θ. Βαρδάκης, Σύμβουλος Β΄, ἀνακοινοῦ τό ὑπ' ἀριθμ. 1688/30-11-76 ἔγγραφον τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἀλεξ. Καρανικόλα πρός τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, δι' οὗ ἐπαναφέρεται πρός συζήτησιν καί λῆψιν σχετικῆς ἀποφάσεως ἡ ὑπ' ἀριθμ. 104/16-11-76 πρᾶξις αὐτοῦ, διότι ἐν τῇ ὑποβληθείσῃ κατάστάσει, πλήν τῶν συμπληρωματικῶν ἐπιλεγέντων βιβλίων, ἐσημειώθησαν καί μάλιστα διαγεγραμμένα τά εἰς τήν πρᾶξιν ταύτην διαληφθέντα πρός εἰσαγωγήν εἰς τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί τάς Σχολάς Νηπιαγωγῶν διδακτικά βιβλία, πρᾶγμα τό ὁποῖον θά ἠδύνατο νά δημιουργήσῃ δυσμενῆ σχόλια εἰς βάρος τοῦ ΚΕΜΕ.

Τό τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν: α) τό περιεχόμενον τοῦ ὡς ἄνω ἐγγράφου τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἀλεξ. Καρανικόλα, β) τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ.514.2/128892/8-11-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας κ. Γ. Ράλλη "περί συμπληρωματικῆς ἐπιλογῆς διδακτικῶν βιβλίων διά τάς Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας καί Σχολάς Νηπιαγωγῶν" καί γ) τάς κατά τάς ὑπ'ἀριθμ. 93/18-10-76 καί 104/16-11-76 συνεδρίας ληφθείσας ὑπ'αὐτοῦ ἀποφάσεις, ἐξετάσαν μετά προσοχῆς τά εἰς τήν διάθεσίν του διδακτικά βιβλία, μετά διεξοδικήν συζήτησιν,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

γνωματεύει ὅπως ἐπιλεγοῦν συμπληρωματικῶς, ὡς πλέον κατάλληλα, τά ἐν τῇ κατωτέρω κατάστάσει περιλαμβανόμενα κατά Σχολάς, κατηγορίας, μαθήματα καί ἔτη σπουδῶν βιβλία:

ΚΕΜΕ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΠΙΛΕΓΕΝΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Α: ΔΙΑ ΤΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Α ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

α) ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

1. Ἀντωνίου Τσίριμπα, Γενική Παιδαγωγική — Α΄Ἔτος

β) ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

1. Νικ. Γιαννούλη, Εἰσαγωγή στή Γεν. Διδακτική — Α΄Ἔτος.

γ) ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

1. Ἀντωνίου Ἰσηγόνη, Εἰδική Διδακτική — Β΄Ἔτος

δ) ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

1. Ἰ. Παρασκευοπούλου, Ἀγωγή τῶν νοητικῶς καθυστερημένων (Βραβευθέν ὑπό τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας). — Β΄Ἔτος
2. A. DESCOEU DRES - Γ. Βασδέκη, Ἡ ἀγωγή τῶν καθυστερημένων παιδιῶν. — Β΄ Ἔτος.

Β' Ψ Υ Χ Ο Λ Ο Γ Ι Α

α) ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

1. Γ Παπαγεωργίου, Ψυχολογία — Α'Έτος Σπουδῶν
2. Εὐθ. Καστώλα, Ψυχολογία τῆς μαθήσεως καὶ τῆς προσωπικότητος — Β'Έτος "

β) ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕΤ'ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝ ΤΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

1. Π Τσάκαλου, Στοιχεῖα Στατιστικῆς — Β'Έτος

Διά τά μαθήματα : 1) Κοινωνική καί Πολιτική Ἀγωγή (μετ' εἰσαγωγῆς εἰς τήν Κοινωνιολογίαν).
2) Σωματική Ἀγωγή
3) Ὀργάνωσις καί διοίκησις τῆς Ἐκπ/σεως καί
4) Ὑγιεινή, δέν γνωμοδοτεῖ ἐλλείψει καταλλήλων βοηθημάτων.

Β' ΔΙΑ ΤΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Α. ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

1. Ἀντ. Τσίριμπα, Γενική Παιδαγωγική — Α' Ἔτος

Β' ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

1. Νικ Γιαννούλη, Γενική Διδακτική — Α' Ἔτος

Γ' ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

1. Παν. Βαλινάκη, Νηπιαγωγική — Α'καί Β'Έτος

Δ'ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΩΝ ΝΗΠΙΩΝ

1. Α. DESCOEURES – Γ Βαλέκη, Ἡ ἀγωγή τῶν καθυστερημένων παιδιῶν — Β'Έτος

Ε' ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

1. Γ. Παπαγεωργίου, Γενική Ψυχολογία — Α'Έτος

ΣΤ' ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΣ

1. Ι Χασάπη, Ψυχοπαθολογία τῆς νηπιακῆς ἡλικίας Β'Έτος.

Ζ'ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Μ Τσουκάτου – Κουτσᾶ, Λίσθητική ἀγωγή τῆς προσχολικῆς Α'καί Β'Έτος

Τό τμῆμα δέν προβαίνει εἰς ἐπιλογήν βιβλίων, ἕνεκα ἐλλείψεως καταλ
λήλων, διά τά κάτωθι μαθήματα:

1) Θρησκευτική, Ἐθνική, Κοινωνική καί Πολιτική Ἀγωγή.
2) Ψυχολογία Προσαρμογῆς
3) Ὑγιεινή
4) Βρεφοκομία - Πρῶται βοήθειαι καί
5) Σωματική ἀγωγή- Ψυχαγωγία Νηπίων.

Ἐπί τοῦ δευτέρου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "Ἀνακοινώσεις":

α) Ὁ πρόεδρος τοῦ Τμήματος κ. Σπυρ. Παγιατάκης ἐνημερώνει τά μέλη
ἐπί τοῦ περιεχομένου τοῦ ὑπ'ἀριθμ. 1050/10-11-76 ἐγγράφου τοῦ Δ/ντοῦ
τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης Μιχ. Γάκη, περί ἀποστολῆς
εἰς αὐτόν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Γραμματικῆς τοῦ Δημοτικοῦ
Σχολείου.

Ἐπ'αὐτοῦ τό τμῆμα ἀποφαίνεται ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά ἱκανοποιηθῇ
τό αἴτημά του, διότι τό ἐν λόγῳ Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα δέν ἔχει εἰσέτι
ἐγκριθῇ παρά τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας οὔτε τό Τμῆμα τῆς Δημοτικῆς
Ἐκπ/σεως ἔχει ἁρμοδιότητα ἐπί μιᾶς τοιαύτης ἀποστολῆς.

β) Ὁ Σύμβουλος Β΄κ θ. Βαρδάκης ἀνακοινοῖ εἰς τά μέλη τοῦ Τμήματος
τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ'ἀριθμ. 1278/11-10-1976 ἐγγράφου τοῦ Ἐποπτοῦ
Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως Η΄Ἀνωφέρας Ἐκπ/κῆς Περιφερείας κ. Ἀθ. Παπαγεωρ-
γίου, περί λειτουργίας τῶν κατηχητικῶν Σχολείων.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος
Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς
Εὐρυδ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 113

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 3ην Δεκεμβρίου 1976 ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τὸ τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν : 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α΄, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καὶ 6) Ἰων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β΄, παρουσίᾳ καὶ τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην, προσκληθεὶς παρέστη ὁ κ. Χαραλαμπάκης Προϊστάμενος Ὑπηρεσίας Ἐκπ/σεως Γ.Δ.Γ.Ε.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

1. Προεδρικὸν διάταγμα περὶ ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν Σχολείων Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τὸ πρακτικὸν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγητὴς κ. Β. Κονιδιτσιώτης, Σύμβουλος Β΄, θέτει ὑπ'ὄψιν τοῦ τμήματος τὰ ἑξῆς:

Εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν καὶ γνωμοδότησιν τὸ Σχέδιον Π.Δ. "Περὶ ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν Σχολείων Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως", διαβιβασθὲν εἰς τὸ ΚΕΜΕ διὰ τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 309.4/74/89237 τῆς 25ης Αὐγούστου 1976 ἐγγράφου τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως - Ὑπηρεσ. Ἐκπαιδεύσεως - Δ/νσις Ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου 186/75. Εἰς τοῦτο ἐπισυνάπτεται τὸ ὑπ'ἀριθμ. 93/18-8-76 ἔγγραφον τῆς Διδασκαλικῆς Ὁμοσπονδίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἀπόλυτος συμφωνία τῆς Δ.Ο. Ε πρὸς τὸ ὡς ἄνω Σχέδιον Π.Δ.

Ἐπὶ τοῦ Σχεδίου Π.Δ. τούτου ὁ κ. εἰσηγητὴς διατυπώνει τὰς ἑξῆς ἀπόψεις:

./.

θρον 16ν:

. 3, 2 : Νά δριστοῦν οἱ ἀναγκαῖες λόγοι ἐγγραφῆς μαθητῶν εἰς σχολεῖα ἄλλων περιφερειῶν πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως καὶ ὑπερβάσεων.

θρον 2ον: Προβλέπει τὰ βιβλία, ὁ ἔντυπα καὶ τίνα ἀκόμη κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ διευθυντοῦ ὀφείλουν ὑπηρεσιακά βιβλία καὶ ἔντυπα. Ἐκ τούτων τὸ μαθητολόγιον καὶ ὁ Γενικὸς Ἔλεγχος πρέπει σύντομον νά συγχωνευθοῦν εἰς ἕνα βιβλίον.

Τά ὑποδείγματα τῶν βιβλίων καὶ ἐντύπων καλῶς εἶναι , ὅταν καθορισθοῦν ὑπό τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, νά ὑποβληθοῦν εἰς τό Κ.Ε.Μ.Ε. πρὸς γνωμοδότησιν.

θρον 3ον: Ἔχει καλῶς.

θρον 4ον. Ἔχει καλῶς.

θρον 5ον:

ράφος 5: Νά διαιρεθῇ ὁ χρόνος διδασκαλίας εἰς δύο τετράμηνα, ἤτοι:

α) ἀπό 15/9 - 31/1 καὶ

β) ἀπό 1/2 -10/6 εἰς τρόπον, ὥστε ἡ ἀξιολόγησις τῶν μαθητῶν νά γίνεται εὐχερέστερον καὶ δικαιότερον. Νά ἀντικατασταθῇ δέ ἐφεξῆς ἡ λέξις ἕξμηνον διά τῆς λέξεως τετράμηνον.

ραφ. 9 : Νά ἐλεγθοῦν δραστηριότητες τοῦ Παρράσιου νά ἀφεθοῦν εἰς τήν κρίσιν τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων καὶ νά ρυθμίζονται ἀναλόγως τῶν συνιστωσῶν κάθε σχολείου.

θρον 6ον. Ἔχει καλῶς.

θρον 7ον. Ἔχει καλῶς.

θρον 8ον:

ράφος 3: Νά διαγραφοῦν αἱ λέξεις "πιστοποιητικοῦ ἤ" διότι ὁ Β.309/76, ρθρ.4, παρ. 2 ἀπαιτεῖ ληξιαρχικήν πρᾶξιν γεννήσεως τοῦ νηπίου. Ἀντί τῶν λέξεων:"ζητεῖται αὐστηρῶς ἡ σειρά προτεραιότητος ὑποβαλλομένης αἰτήσεως", νά τεθοῦν αἱ λέξεις:"διενεργεῖται πλήρωσις ὑπό ἐπιτροπῆς ἐκ μιᾶς νηπιαγωγοῦ καὶ δύο γονέων ἤ κηδεμόνων".

ραφ. 9 : Νά προστεθῇ ὡς ἑξῆς:"Ἐξαιρεῖται τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ὁ μαθητής ὁ ὁποῖος παρέμεινε εἰς νοσοκομεῖον ἤ κλινικήν πέραν τῶν τριῶν (3) νυ

παράγρ. 10.α: Νά ἀντικατασταθῆ ἡ φράσις "ὑπό τοῦ Συμβουλίου Σχολῶν Βαλλοδαπῆς διά τοῦ ἀκολούθου τύπου:"Ὑπηρεσίας Ἐκπαιδεύσεως Ἑλληνοπαίδων Ἐξωτερικοῦ καί Νέων καί Περιοδοτικῶν Σχολείων".

Ἄρθρον 9ον: Ἔχει καλῶς.

Ἄρθρον 10ον: Ἔχει καλῶς.

Ἄρθρον 11ον: Ἔχει καλῶς.

Ἄρθρον 12ον:

παραγρ. 3 : Νά ἀντικατασταθῆ ὁ ὅρος "ἐπιδιώκεται" διά τοῦ ὅρου "ἐλέγχεται".

παραγρ. 5 : Νά προστεθῆ : "καί ὑπόδικος ἀξιολογήσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μαθητῶν".

Ἄρθρον 13ον: Νά τροποποιηθῆ ὡς ἑξῆς:"Ἡ ἐπίδοσις τῶν Α΄, Β΄, Γ΄καί Δ΄τάξεων

παρ. 1, α ἀξιολογεῖται διά τῶν ἀκολούθων χαρακτηρισμῶν : α) "ἄριστα β) πολύ καλά γ) Καλά δ) ἐχέβδην καλά καί ε) Ἐπάρκως, τούς ἀποφοίτων τῶν μειονεκτημάτων τῆς βαθμολογίας διά τῶν ἀριθμητικῶν συμβόλων.

παραγρ. 4 : Νά τροποποιηθῆ ὡς ἑξῆς:"Ἀκόρεστις μαθητάς ἐπιτρέπεται μόνον ἅπαξ εἰς τήν Α΄τάξιν πρός ἐπάκτησιν τῶν ἐλλειπουσῶν γνώσεων καί γραφῆς.

παραγρ. 5 : Ἀντί "3 ἤ 2 σειρήνων" νά γραφῆ:"τοῦ χρόνου ροιπήρεως".

παράγρ. 7 : Νά ἀντικατασταθῆ ὡς ἑξῆς:

"Αἱ κατά τό τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους διενεργούμεναι τροπαί προαγωγικαί καί ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῶν δύο τελευταίων τάξεων τῶν σχολείων δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως διενεργοῦνται ἐπί τῆς ὕλης τοῦ Β΄τετραμήνου".

Ἐπιφυλασσόμεθα διεξοδικήν συζήτησιν ἐπί τῶν ὡς ἄνω ἄρθρων ἄνευ λήψεως σχετικῆς ἀποφάσεως.

Περί ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Γραμματεύς

ΣΥΡΑ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ.

Ὁ Πρόεδρος

ΓΕΩΡ. ΒΟΥΓΙΑΤΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 114η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 6ην Δεκεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β', παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Εἰς τήν συνεδρίαν ταύτην προσκληθείς παρέστη ὁ κ. Ἰ. Χαραλαμπάκης, Προϊστάμενος Ὑπηρεσίας Ἐκπ/σεως Γ.Δ.Γ.Ε.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

Συνέχεια συζητήσεως ἐπί Σχ. Προεδρικοῦ διατάγματος "Περί ὀργανώσεως καί λειτουργίας τῶν Σχολείων Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως".

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπί τοῦ ὑπό συζήτησιν Σχ. Προεδρικοῦ διατάγματος "Περί ὀργανώσεως καί λειτουργίας τῶν Σχολείων Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως", τό τμῆμα λαβόν ὑπ'ὄψιν:

α) τό διά τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 309.4/74/89237/25-8-76 ἐγγράφου τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων ἀποσταλέν εἰς τό ΚΕΜΕ πρός γνωμοδότησιν Σχεδίου Προεδρικοῦ Διατάγματος "περί ὀργανώσεως καί λειτουργίας τῶν Σχολείων Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως", β) τάς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 186/75 "περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ", γ) τήν ἐπί τοῦ αὐτοῦ θέματος κατά τήν ὑπ' ἀριθ. 113/3-12-76 συνεδρίαν αὐτοῦ εἰσήγησιν τοῦ κ. Β. Κονιδιτσιώτη, Συμβούλου Β', δ) τάς ἁρμοδίως ὑπό τοῦ ὑπηρεσιακοῦ παράγοντος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας δοθείσας διευκρινήσεις ὡς καί τήν διεξαχθεῖσαν διεξοδικήν συζήτησιν μεταξύ τῶν μελῶν,

./.

α π ο φ α ί ν ε τ α ι

Γνωματεύει:

1) Ἐπί τοῦ 1ου ἄρθρου ὁμοφώνως, ὅπως

α) Εἰς τήν παράγραφον 1 τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ φράσις "οἱ δέ μαθηταί κατανέμονται εἰς ἰσοπληθῆ τμήματα" συμπληρωθῇ ὡς ἀκολούθως: "Οἱ μαθηταί τῆς πρώτης τάξεως τῶν συστεγαζομένων Σχολείων ἐγγράφονται ἐνώπιον μεικτῆς ἐπιτροπῆς ἐκ διδασκάλων τῶν Σχολείων τούτων, ἐν συνεχείᾳ δέ κατανέμονται κατ'ἀλφαβητικήν σειράν ἰσομερῶς".

Β) Εἰς τό τέλος τῆς παραγ. 2 τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου ἡ φράσις "δι'ἀποχρώντας λόγους" ἀντικατασταθῇ οὕτω:

"Εἰς ἐξαιρετικάς περιπτώσεις ἀποχρώντως ἠτιολογημένας".

2) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 2 ὁμοφώνως, ὅπως ἐκ τῶν ὑπηρεσιακῶν βιβλίων τῶν Σχολείων Δημ. Ἐκπ/σεως τό Μαθητολόγιον καί ὁ Γενικός Ἔλεγχος συγγωνευθοῦν εἰς ἕν, τά δέ ὑποδείγματα τῶν βιβλίων καί ἐντύπων τοῦ ἀρχείου, ὅταν καθορισθοῦν ὑπό τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας, νά ὑποβληθοῦν εἰς τό ΚΕΜΕ πρός γνωμοδότησιν.

3) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 3 "Σχολικαί ἐκδηλώσεις" ὁμοφώνως, ὅπως εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου διαγραφοῦν αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν τήν λέξιν "ἐκδηλώσεις" ἀντικαθιστάμεναι ὡς ἑξῆς: "δύνανται νά πραγματοποιοῦνται ἀναλόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν".

4) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 4 ὁμοφώνως, ὅπως διαγραφῇ ἡ τελευταία περίοδος "Αἱ ἐκδρομαί αὗται .....τῆς ἐπιστροφῆς" τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου τούτου.

5) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 5 "Σχολικόν καί διδακτικόν ἔτος"

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως

α) διαγραφῇ ἡ παράγραφος 5 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικαθιστωμένη ὡς ἀκολούθως:

'Ο χρόνος διδασκαλίας τῶν μαθημάτων διαιρεῖται εἰς τρίμηνα, ἤτοι:

Α'τρίμηνον: ἀπό 15 Σ/βρίου μέχρι 15 Δεκεμβρίου

Β'τρίμηνον: ἀπό 16 Δ/βρίου μέχρι 15 Μαρτίου.

Γ'τρίμηνον : ἀπό 16 Μαρτίου μέχρι 10 Ἰουνίου

Παρατήρησις: Ὅπου ἐφεξῆς ἀπαντᾶται ἡ λέξις δίμηνον νά ἀντικατασταθῇ διά τῆς λέξεως τρίμηνον.

β) εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 6 τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου προστεθῇ ἡ φράσις: "Κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ ὁ ἐπόπτης δύναται δι'ἀποφάσεώς του νά τροποποιῇ τό ὡράριον".

./.

γ) διαγραφῇ ἡ παράγραφος 9 τοῦ ἄρθρου τούτου πρὸς ἀποφυγὴν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς τυχὸν καταχρήσεων καὶ παρερμηνειῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ διευκόλυνον τὴν φυγοπονίαν.

6) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 6 "Ἑορταί-ἡμέραι ἀργίας" ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως παραμείνῃ ὡς ἔχει.

7) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 7 "Διακοπὴ μαθημάτων λόγῳ ἐκτάκτων συνθηκῶν" ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως
εἰς τὸ ἐδάφιον α τῆς παραγράφου 1 ἡ λέξις "Νομάρχου" ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς λέξεως "Νομιάτρου".

8) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 8 "Ἐγγραφαὶ μαθητῶν εἰς δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα" ὁ μ ο φ ώ ν ω ς , ὅπως

α) διαγραφῇ ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἄρθρου τούτου, καθ'ὅσον τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθν. Παιδείας ἐπεξεργάζεται ἀντίστοιχον διάταγμα περὶ ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν Νηπιαγωγείων.

Παρατήρησις Ἐφεξῆς διαγράφεται πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς Νηπιαγωγεῖα.

β) Εἰς τὸ τέλος τῆς παραγράφου 9 τοῦ ἄρθρου τούτου προστεθῇ νέον ἐδάφιον ἢ ὡς ἀκολούθως:
"Πᾶσα πάθησις διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ὁποίας ὁ μαθητὴς παρεμείνεν εἰς νοσοκομεῖον ἢ κλινικὴν πέραν τῶν τριῶν μηνῶν".

γ) Εἰς τὴν παράγραφον 10 τοῦ ἄρθρου τούτου διαγραφῇ ἡ φράσις "ὑπὸ τοῦ τμήματος Σχολῶν Ἀλλοδαπῆς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας δι' εἰδικῆς τούτου διαταγῆς" ἀντικαθισταμένη ὡς ἀκολούθως: "Ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας Ἐκπαιδεύσεως Ἑλληνοπαίδων Ἐξωτερικοῦ καὶ Ξένων καὶ Μειονοτικῶν Σχολείων".

9) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 9 "Ἐγγραφαὶ μαθητῶν εἰς τὰ πρότυπα καὶ Πειραματικὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα" ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως

α) εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου τούτου μετὰ τὰς λέξεις "διὰ πράξεώς του" προστεθῇ ἡ φράσις "δύο ἐκπροσώπων τῶν γονέων".

β) ἀπαλειφθῇ ἡ εἰς τὸ τέλος τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου τούτου φράσις "ἀποκλειομένων διὰ πράξεως .....διὰ πρότυπα σχολεῖα μαθητῶν".

10) Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 10 "Ἐγγραφαὶ μαθητῶν εἰς λοιπὰ σχολεῖα"
ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως
διαγραφῇ ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου τούτου, καθ'ὅσον οἱ εἰς τὰ Εἰδικὰ Σχολεῖα ἐγγραφησόμενοι μειονεκτοῦντες μαθηταὶ ὡς καὶ ὁ τρόπος ἐγγραφῆς των καθορίζονται εἰς τὸ ὑπὸ ψήφισιν Σχ. Νόμου "περὶ εἰδικῆς

ἀγωγῆς, εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως καί κοινωνικῆς μερίμνης τῶν μειονεκτούντων ἀτόμων".

11) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 11 "Μετεγγραφαί μαθητῶν"

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως

Εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 3 τοῦ ἄρθρου τούτου διαγραφῇ ἡ φράσις "μετά ἐπιτυχῆ προφορικήν κατατακτήριον ἐξέτασιν" ἀντικαθιστωμένη ὡς ἀκολούθως: "κατά τάς περί τῆς οἰκείας νομοθεσίας διατάξεις".

12) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 12 "Ἔλεγχος φοιτήσεως καί προόδου τοῦ μαθητοῦ" ὁ μ ο φ ώ ν ω ς, ὅπως

α) ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως: "Ἡ πρόοδος τῶν μαθητῶν ἐλέγχεται ἀφ' ἑνός ἐπί τῇ βάσει τῆς καταβαλλομένης προσπαθείας καί τοῦ ἀποτελέσματος τῶν γραπτῶν καί προφορικῶν κατά μάθημα ἐργασιῶν καί ἀφ' ἑτέρου δι' εἰδικῶν κριτηρίων ἐπιδόσεως (ἐρωτηματολογίων)".

β) διαγραφοῦν αἱ παράγραφοι 3 καί 4 τοῦ ἄρθρου τούτου, ὡς ἄνευ ἀντικειμένου.

γ) ἡ παράγραφος 5 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ ὡς ἀκολούθως: "Ὁ τύπος, τό περιεχόμενον, ὁ χρόνος ἐφαρμογῆς, ὁ τρόπος ἀξιολογήσεως τῶν ἐρωτηματολογίων ὡς καί πᾶσα συναφής λεπτομέρεια καθορισθήσεται διά προεδρικοῦ διατάγματος.

δ) διαγραφοῦν αἱ παράγραφοι 6, 7 καί 8 τοῦ ἄρθρου τούτου ὡς ἄνευ ἀντικειμένου.

13) Ἐπί τοῦ ἄρθρου 13 ὁμοφώνως, ὅπως

α) ἡ πρώτη πρότασις τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικατασταθῇ οὕτως: "Οἱ μαθηταί τῆς Β' καί ΣΤ' τάξεως βαθμολογοῦνται εἰς πᾶσαν περίπτωσιν δι' ἀκεραίων μονάδων ἀπό 0 ἕως 10". Κατόπιν τούτου πᾶσαν περίπτωσιν δι' ἀκεραίων μονάδων ἀπό 0 ἕως 10". Κατόπιν τούτου ὁ εἰς τό τέλος τῆς αὐτῆς παραγράφου ἀριθμός "10" ἀντικατασταθῇ διά τοῦ 5".

1) Ἡ ἀξιολόγηση τῆς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν τῶν Α', Β', Γ' καί Δ' τάξεων γίνεται μόνον μέ λεκτικούς χαρακτηρισμούς: 1) ἄριστα 2) πολύ καλά 3) καλά 4) σχεδόν καλά καί 5) στάσιμος.

β) Εἰς τήν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου τούτου ὁ ἀριθμός "10" ἀντικατασταθῇ διά τοῦ "5".

γ) διαγραφῇ ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἄρθρου τούτου ἀντικαθισταμένη ὡς ἀκολούθως: "Εἰς τούς τίτλους σπουδῶν ἀναγράφονται ἐκτός τῆς ἀριθμητικῆς βαθμολογίας καί οἱ χαρακτηρισμοί "ἄριστα" διά τούς συγκεντροῦντας βαθμολογίαν 10, "πολύ καλά" διά τούς συγκεντροῦντας βαθμολογίαν 8,9, "καλά" διά τούς συγκεντροῦντας βαθμολογίαν 6,7 καί "σχεδόν καλά" διά τούς συγκεντροῦντας βαθμολογίαν 5.

δ) διαγράφῃ ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἄρθρου τούτου.

ε) Εἰς τό τέλος τῆς παραγράφου 5 τοῦ ἄρθρου τούτουδιαγράφῃ ἡ φράσις "τῶν 3 ἢ 2 διμήνων" ἀντικαθισταμένη διά τῆς φράσεως "τοῦ χρόνου φοιτήσεως".

Ἐντεῦθεν λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

Σπ. Παγιατάκης

Ἡ Γραμματεύς

Εὐρυδ. Παπανικολάου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξη 115

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 9ην Δεκεμβρίου 1976, ἡμέραν Πέμπτην καί ὥραν 9.00 π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α΄, 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμισ. Βαρδάκη, 4) Νικ. Βλουτίδη, 5) Βασ. Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Σύμβουλων Β΄, παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Θέματα ἡμερησίας διατάξεως

Θέμα 1ον. Ἔγκρισις τῆς ἀπό 2-12-76 πράξεως τῆς ἐπιτροπῆς κρίσεως τῶν ὑποβληθέντων διδακτικῶν βιβλίων τῆς κ. Ἀ. Χατζηεμμανουήλ καί τοῦ κ. Θεοφράστου Γέρου.

Θέμα 2ον. Ἐποπτικόν ὑλικόν καί μέθοδος λύσεως προβλημάτων Ἀριθμητικῆς διά τό Δημοτικόν Σχολεῖον τοῦ Γ. Γέρου.

Θέμα 3ον. Χορήγησις ἀδείας εἰς τόν κ. Παντζῆ, διδ/λον, πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἔγκρισις

Ἐν συνεχείᾳ ἐπί τοῦ πρώτου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως/"τῆς ἀπό 2-12-76 πράξεως τῆς ἐπιτροπῆς κρίσεως τῶν ὑποβληθέντων διδακτικῶν βιβλίων τῆς κ. Ἀ. Χατζηεμμανουήλ καί τοῦ κ. Θεοφράστου Γέρου" ὁ Πρόεδρος τῆς συγκροτηθείσης ἐπιτροπῆς διά τῆς ὑπ'ἀριθμ. Φ. 811.9/1004/129433/17-11-76 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας κ. Γ. Ράλλη, περί συγκροτήσεως ἐπιτροπῆς κρίσεως ὑπό τῶν Συμβούλων τοῦ ΚΕΜΕ Σπυρ. Παγιατάκη, ὡς Προέδρου, Ν. Βλουτίδη καί Β. Κονιδιτσιώτη, ὡς μελῶν, πρός κρίσιν τῶν ὑποβληθέντων διδακτικῶν βιβλίων τῶν συγγραφέων 1) Ἀθηνᾶς Χατζηεμμανουήλ ὑπό τόν τίτλον "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά" καί 2) Θεοφράστου Γέρου ὑπό τόν τίτλον "Μαθαίνω νά διαβάζω Ἑλληνικά", ἀνακοινοῦ καί

./.

εἰσάγει πρὸς συζήτησιν καὶ ἔγκρισιν τὴν ἀπὸ 2/12.76 πρᾶξιν τῆς ἐπιτροπῆς, βάσει τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἄρθρου 80 τοῦ Ν.309/76 ἔχουσαν ὡς ἀκολούθως:

«Ὁ πρῶτος Βλαχογιάννης κ. Π. Βλουτζῶς, Σύμβουλος Β', διὰ τὸ βιβλίον "Μαθαίνω νὰ μιλῶ Ἑλληνικά" τῆς κ. Ἀθηνᾶς Κατσηεμμανουήλ, θέτει ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπιτροπῆς τὰ κάτωθι:

Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον τῆς σειρᾶς "Μαθαίνω νὰ μιλῶ Ἑλληνικά", ἀφορᾷ μαθητὰς 7-10 ἐτῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ὁμιλοῦν τὴν Ἑλληνικὴν ἢ γνωρίζουν ὀλίγας μόνον Ἑλληνικὰς λέξεις ἢ ὁμιλοῦν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν χρησιμοποιοῦντες τὰς γλωσσικὰς φόρμας (συντάξεις) τῆς Ἀγγλικῆς, στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῶν κάτωθι ψυχολογικῶν ἀρχῶν καὶ παρατηρήσεων εἰδικῶν γλωσσολόγων:

1) Ὁ μαθητὴς μανθάνει ταχύτερον, ἀποτελεσματικώτερον καὶ κατὰ τρόπον φυσικὸν μίαν γλῶσσαν, ὅταν χρησιμοποιῇ γλωσσικὰς μορφὰς καὶ μεθόδους, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτήν, παρὰ ὅταν μανθάνῃ νομιμοποιοὺς κανόνας.

2) Ἡ ἐκμάθησις μιᾶς γλώσσης στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐκφράσεως.

3) Αἱ λέξεις καὶ αἱ προτάσεις πρέπει νὰ διδάσκωνται ἐντὸς ἐπιμελῶς προπαρασκευαζομένων δεσμῶν τοῦ διδασκάλου πεσμένων, σχετιζομένων πρὸς τὰ ἀντικείμενα, εἰκόνας ἢ ἐνεργείας.

4) Ἡ ἐπιτυχία εἰς τὴν ἐκμάθησιν μιᾶς γλώσσης ἐξαρτᾶται εἰς μεγάλου βαθμοῦ ἀπὸ τὴν συνεχῆ καὶ κατάλληλον προφορικὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν.

5) Ὁ διδάσκων πρέπει νὰ γίνεται τὸ πρότυπον τοῦ προφορικοῦ λόγου καὶ τὸ ὑπόδειγμα εἰς τὴν φυσικὴν ἐλευθέραν ἐκφράσιν καὶ προφορὰν τῶν λέξεων.

Τὸ βιβλίον "Μαθαίνω νὰ μιλῶ Ἑλληνικὰ" περιλαμβάνει:

α) Τὸ βιβλίον τῆς διδασκαλίσσης

β) Τὸ βιβλίον τοῦ μαθητοῦ

γ) Πίνακας εἰκόνων σχετιζομένας μὲ τὰς ἐνότητας ἑκάστου μαθήματος.

(α) Τὸ βιβλίον τῆς διδασκαλίσσης

εἶναι ἀποκλειστικὸν βοήθημα διὰ τὴν διδάσκουσαν ἡ ὁποία διδάσκει μαθητάς, οἵτινες ἔχουν παντελῆ ἄγνοιαν ἢ λίαν πλημμελῆ γνῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἑκάστη διδακτικὴ ἑνότης ἀναπτύσσεται περίπου ἐνὸς ἁπλοῦ διαλόγου εἰλημμένου

ειλημμένου από τον κύκλο των έμπειρων και διαφερόντων των μαθητών.
Κι' αὐτὴς ἀκολουθεῖται ἓν καθωρισμένον σχέδιον τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει
ἁπλᾶς βιωσιμὸς προσθέσεις, εὐχητικὰς ἐκφράσεις, κατάλληλους ἐρωτή-
σεις, ἁπλοῦς ἐξασκήσεις καὶ εὐθυμητικοὺς παιγνιδοτραγουδιστικούς. Αἱ δὲ προσθέσεις
λαμβάνουν εὐκαιρογραμμένην μορφὴν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ διδασκάλου καὶ
τοῦ μαθητοῦ. Αἱ μεθοδικαὶ ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν ἑκάστην διδα-
κτικὴν ἑνότητα ὡς καὶ αἱ προφορικαὶ ἀσκήσεις εἶναι λεπτομερεῖς, σαφεῖς
ἀκριβεῖς καὶ ἐξαιρετικῶς ἐπεξεργασμέναι. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστης ἑνότητος
παρατίθενται εἰδικαὶ ὑποδείξεις ἢ συμβουλαὶ πρὸς τὸν διδάσκοντα,
ἁπλᾶ σχέδια καὶ μικρὰ κειμήνια εὐκόλου κρίσεως ἀναμφιβόλως εἶναι, ἀξιολό-
γιον (συγγενευτικὸν ἐπίσης ὑπάρχει εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου),
ἐπιμελῶς προπαρασκευασμένας προφορικὰς ἀσκήσεις ἐκφράσεως πάσης, κατὰ
ἐκστάσεις δὲ παραγωγικὰς ἐνασχολήσεις ὅπως δραματοποιήσεις διαλόγων
πρὸς ἔκφρασιν μαθητῶν κ.λ.π..

(α) Τὸ βιβλίον τοῦ μαθητοῦ

Τοῦτο περιλαμβάνει κόσμον εἰκόνας διαπρεπεστάτας μὲ τὴν ἐξαίρετον τέχνην,
ὅπως καὶ εἰς τὸ βιβλίον τῆς διδασκάλου, διὰ μορφῆς ἀπο-
τελοῦνται ὑποβάθρας κόσμον διὰ τὴν καλλιτέχνην.

(γ) Πέννες εἰκόνων

Εἰς ἑκάστην διδακτικὴν ἑνότητα ἀντιστοιχοῦσιν εἰς πένας μεγάλων
τῶν ἐπὶ μέρους εἰκόνων τῶν ἀντιπροσωπευόντων εἰς πύξιν, ἡ ὁποία σύνεται
νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ἐποπτικὸν μέσον διδασκαλίας.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀνωτέρω, εὑρήκαμεν, ὅτι ἡ ἐπιτυχὴς γνωριμία τῆς
τῷ ὑπὸ τῆς ἐπιρρέπεως τοῦ βιβλίου "παίζοντας νὰ μιλῶ Ἑλληνικὰ" τῆς
κ. Ἀθηνᾶς Χατζηεμμανουήλ, προνομεύου διὰ παγκάλλιστον νὰ εἰσαχθῇ εἰς
τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Ἀμερικῆς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐν αὐτῇ
διαμενόντων Ἑλληνοπαίδων"

Ὁ ἔκτιμος τὴν Πρόσφατον κ. Β. Κουνδουριώτης, ἐπρόκρινε ὅτι διὰ τὸ
βιβλίον τοῦ Θεοφάνους Τάσσου "παίζοντας νὰ διαβάζω Ἑλληνικὰ", παρατη-
ρεῖ τὰ ἑξῆς:

Τὸ ὑπὸ κρίσιν βιβλίον ἐπιδιώκει τὴν χρησιμοποίησιν ὑπὸ τοῦ διδά-
σκοντος τοῦ βιβλίου "παίζοντας νὰ μιλῶ Ἑλληνικὰ" τῆς κ. Ἀθηνᾶς Χατζη-
εμμανουήλ, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιδιώκεται ἡ προφορικὴ γλωσσικὴ διδα-
σκαλία τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τέκνα ὁμογενῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Περιέχει 59 ἑνότητας τῶν ὁποίων ἑκάστη

τῶν δύο σελίδων, ἐκάστη μέ πείμενον, ἐρωτήσεις, ἀναγνωστικάς ἀσκήσεις, ἀσκήσεις γραφῆς καί διδακτικάς ὁδηγίας.

Περιέχει 5 εἰκονογραφημένα διαφλίδα.

Προσφέρει εἰς δέκα ἑπτά (17) μαθήματα τά γράμματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀλφαβήτου, τούς συνδυασμούς αὐτῶν καί τάς διφθόγγους. Πάρεν συγκρίσεως ἀναφέρομεν ὅτι τό ἐν χρήσει Ἀλφαβητάριον τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως διαθέτει διά τόν αὐτόν σκοπόν ἑβδομήκοντα ἕν (71) μαθήματα, τεσσαράκοντα ἕν (41) διά τά γράμματα καί ἕνδεκα (35) διά τούς συνδυασμούς αὐτῶν καί τάς διφθόγγους.

Ὑπό παιδαγωγικήν ἔποψιν τό ὑπό κρίσιν βιβλίον λαμβάνει ὑπ'ὄψιν του τήν Ἀμερικανικήν πραγματικότητα καί ζωήν, παρουσιάζει ἑνότητα ὁράσεως διά τῆς "οἰκογενείας Παιδιῶν", ἐπιχειρεῖ ἐπιτυχῶς συγκεντρώσεις Ἑλληνικῶν καί Ἀμερικανικῶν λέξεων (ἀεροπλάνου) καί εἶναι ἐνδιαφέρον νά χαρακτηρισθῇ ὡς εὐάρεστον καί παιδαγωγοῦν ἀνάγνωσμα.

Ὑπό διδακτικήν, ὅμως, ἔποψιν παρουσιάζει πυκνότητα προσφορᾶς, ἡ ὁποία ὁδ δυσχερήνῃ ἀποδῶσῃ τήν ἀπρόσκοπτον πρόοδον τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως καί τῆς γραφῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, παρά τό ὅτι οἱ μαθηταί πιθανόν νά γνωρίζουν ἤδη τήν ἀνάγνωσιν καί γραφήν τῆς Ἀγγλικῆς, τήν ὁποίαν καί χρησιμοποιοῦν ὡς πρώτην καί κυρίαν γλῶσσαν εἰς ἐπαναποιητικήν ἔκτασιν.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι εἰς τό πρῶτον μάθημα προσφέρεται ὡς ἑνότης ἀναγνώσεως καί γραφῆς πείμενον περιέχον ὡς διδακτέα ἄγνωστα στοιχεῖα τά ι,ε,ν,πλ. ἐνῶ εἰς τό παρ'ἡμῖν ἐν χρήσει Ἀλφαβητάριον παρέχεται εἰς ἕκαστον μάθημα ἓν μόνον ἄγνωστον γράμμα, σύμπλεγμα ἢ δίφθογγος, καί καταβάλλεται προσπάθεια διευκολύνσεως τῆς γραφῆς διά τῆς παροχῆς τῶν γραμμάτων κατά προοδευτικήν σειράν δυσκολίας γραφῆς γράμματα ἀπαιτοῦντα μίαν κίνησιν γραφῆς, δύο κινήσεις γραφῆς, τρεῖς κινήσεις γραφῆς

Εἰς τό δεύτερον μάθημα προσφέρονται ὡς ἄγνωστα στοιχεῖα ἀναγνώσεως καί γραφῆς τά ο,μ,ρ,κ. Εἰς τό τρίτον μάθημα προσφέρονται τά τ,θ,υ,η,λ καί οἱ συνδυασμοί ρι,ρε,κα,με,να. Εἰς τήν ἴδιαν περίπου πυκνότητα προσφέρονται καί τά ἄλλα γράμματα, συμπλέγματα γραμμάτων καί δίφθογγοι εἰς δέκα ἑπτά (17) συνολικῆς μαθήματα ἔναντι ἑβδομήκοντα ἑνός (71) τοῦ παρ'ἡμῖν ἐν χρήσει Ἀλφαβηταρίου.

Διά ταῦτα ὁ κ. Εἰσηγητής προτείνει, ὅπως τό ὑπό κρίσιν Ἀλφαβητάριον ἀναθεωρηθῇ καί ἀναπτυχθῇ εἰς περισσοτέρας ἑνότητας διδασκα-

λίας, ώστε νά μή δημιουργῆ προβλήματα ἐξ ἀπόψεως μαθητῶν ἡ ταυτόχρονος διδασκαλία πολλῶν γραμμάτων, συνδυασμῶν καί διφθόγγων.

Ἐφ' ὅσον αἱ ἀνάγκαι τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων τῶν ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπαιτοῦν ἄμεσον χρησιμοποίησιν ἑνός εἰδικοῦ Ἀλφαβηταρίου, θά ἦτο δυνατόν νά χρησιμοποιηθῆ τό ὑπό κρίσιν κατόπιν ἀναμορφώσεως καί συμπληρώσεως εἰς μαθητάς Γ'ῆς Δ'τάξεως, κατεχόντων εἰς ἱκανοποιητικόν βαθμόν τήν ἀνάγνωσιν καί γραφήν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καί ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ διδάσκαλος θά διαθέτῃ εἰ'ἔκαστον μάθημα ὥρας διδασκαλίας τόσας, ὅσαι εἶναι ἀπαραίτητοι διά τήν ἀρτίαν ἐμπέδωσιν τῆς ἐκμαθήσεως τῶν διδομένων στοιχείων.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἡ ἐπιτροπή λαμβάνουσα ὑπ'ὄψιν: α) τάς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Κ.Δ/τος 749/70, β) τήν ὑπ'ἀριθμ. Φ.311.3/236/28749/16-2-76 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργείου Θρ. Παιδείας, γ) τήν ὑπ'ἀριθμ. 1408/2-11-76 εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἀλεξ. Καρανικόλα, δ) τό ὑπ'ἀριθμ. Φ.311.3/1304/129.483/17-11-76 ἔγγραφον τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Ι. Πανελλαρίου, ε) τήν παράγραφον 3 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Κ.Δ. 186/1970 "περί ἁρμοδιοτήτων τοῦ ΚΕΜΕ" καί στ) τάς παρατηρήσεις τῶν Συνηγητῶν ὡς καί τήν μεταξύ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς διεξαχθεῖσαν συζήτησιν,

ἀποφαίνεται ὁμοφώνως

1) Συμφωνοῦσα, ὅπως ἐγκριθῆ τό βιβλίον "Μαθαίνω νά μιλῶ Ἑλληνικά" τῆς κ. Ἀθηνᾶς Κ.Τσιτσεμανουήλ διά τήν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀναθρεφομένων Ἑλληνοπαίδων, διά τούς ἀναφερομένους ὑπό τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ λόγους καί διότι τό βιβλίον τοῦτο α) στηρίζεται εἰς ἀναμφισβητήτου κύρους ἐπιστημονικά δεδομένα, β) ἡ συγγραφεύς διέγνωσεν καί ἐφήρμοσεν ἐν τῇ πράξει τήν ἀλήθειαν ὅτι τά παιδιά ἠμποροῦν νά ἐκμάθουν ὀρθῶς τήν γλῶσσαν μέ φράσεις εἰλημμένας ἀπό τόν ζωντανόν λόγον καί αἱ ὁποῖαι ἐκ προοιμίου ἔχουν ἄμεσον βιωματικήν ἀξίαν, γ) ἡ συγγραφεύς κατώρθωσεν νά ἐκμεταλλευθῆ εἰς μεγάλην ἔκτασιν τό γλωσσικόν ὑλικόν, τό ὁποῖον χρησιμοποιεῖ καί οὕτω νά τό κατατάξῃ ὄχι μόνον προσιτόν ἀλλά καί ἑλκυστικόν, δ) θά ἦτο εὐτύχημα, ἐάν καί εἰς τήν Ἑλλάδα ὑπῆρχαν συγγραφεῖς ἀπό ἀλφαβηταρίων, ἐμπνευσμένοι ἀπό τόσον συγχρονισμένας παιδαγωγικάς καί διδακτικάς ἀντιλήψεις.

2) Συμφωνοῦσα, ὅπως μή ἐγκριθῆ τό βιβλίον "Μαθαίνω νά διαβάζω Ἑλληνικά" τοῦ κ. Θεοφράστου Γέρου διά τούς κάτωθι λόγους:

./.

α) Οὐδεμία μεθοδικὴ συνέχεια ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ βιβλίου τούτου καὶ τοῦ βιβλίου "Παιδαγωγικὴ μελέτη Ἑλληνικά", ἐνῷ εἶναι γνωστὸν ὅτι διὰ τὴν ἐκμάθησιν μιᾶς ξένης γλώσσης αἱ ἐνέργειαι τοῦ προφορικοῦ καὶ γραπτοῦ λόγου πρέπει νὰ συντονίζωνται.

β) Ὁ συγγραφεὺς προσθέτει τὸ σύνολον τῶν γραμμάτων, διπθόγγων καὶ συνδυασμῶν τῶν συμφώνων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς δέκα ἑπτὰ (17) μόνον διδακτικὰς ἑνότητας ἐνῶ ἐπιστρατεύονται ἐρευνῶνται μεῖς(71) τοῦ χρησιμοποιουμένου ἐν Ἑλλάδι Ἀλφαβηταρίου τῆς Α΄τάξεως. Ὁ ἰδιωτέρως ἐντατικὸς ρυθμὸς τῆς διδασκαλίας τῶν πρώτων στοιχείων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ αἱ ὑπερβολικαὶ δυσκολίαι ἐκάστης ἑνότητος, θὰ ἐπιφέρουν ἀναπόφευκτα ἀνυπερβλήτους δυσχερείας εἰς τοὺς μικροὺς μαθητάς, οἱ ὁποῖοι ὀφθαλμῶς ἢ πληρεστέρα ὁμιλοῦν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, παρὰ τὰ γεγονότα τῆς ὁμοιομόρφου γραφῆς ἢ προφορᾶς ὡρισμένων γραμμάτων ἢ συνδυασμῶν γραμμάτων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

γ) Ἀμφιβάλλονται γλωσσικαὶ ὑποδομαὶ, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐναρμονίζονται μὲ τὴν παραδεδεγμένην δημοτικὴν γλῶσσαν. Π.χ. ἐὰν ἐκ τοῦ κειμένου τῆς σελ. 26), διορθωμένου, διδαχθοῦν τὰ ἑξῆς

δ) Παρέχονται ὀλιγόμοιοι, πενιχραὶ καὶ ἀνεπαρκεῖς διδακτικαὶ ὁδηγίαι, αἱτινες ἐνισχύουσι κυρίως εἰς τὴν προσέκτασιν τῆς ὕλης καὶ ὄχι εἰς συγκεκριμένας διδακτικὰς ἐνεργείας. Αἱ ὁδηγίαι κρίνονται ἀπολύτως ἀνεπαρκεῖς διὰ τὴν ἀποσαφήνισιν τοῦ διδακτικοῦ ἔργου τῶν νεωτέρων κυρίως διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι πυκνὸν εἶναι νὰ στεροῦνται ἐπαρκοῦς διδακτικῆς πείρας.

ε) Δὲν παρέχονται πλήρη γλωσσικὰ ὑποδείγματα, ἐφ'ὅσον ἐκ τῶν πεντήκοντα ἑνὸς (50) συνολικῶς ἑνοτήτων αἱ εἴκοσι τέσσαρες(24) περιέχουν ἀποκλειστικῶς ἕμμετρον κείμενον, τὸ ὁποῖον ποιητικῇ ἀξίᾳ οὐδὲν παρέχει πλούσιας ποικιλίας καὶ σαφηνείας, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ πρῶτον μέρος"

Τὸ τρίτον κεφάλαιον τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει πράξεως ἐνεργουμένων ἀξιολογικῶν σκοπιῶν.

Δὲν ἐνέκρινε ἀμφιβόλως

Ἐγκρίνει τὴν ἀπὸ 2-12-1976 πρᾶξιν τῆς ὡς ἔνω μνημονευομένης

Ἐπιτροπῆς

Θέμα 2ον.....

Θέμα 2ον. 'Επί τοῦ δευτέρου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "'Εποπτ
ὑλικῶν καί μέθοδος λύσεως προβλημάτων 'Αριθμητικῆς διά τό Δημοτικόν
Σχολεῖον τοῦ Γ. Γέρου", οἱ Εἰσηγηταί κ.κ. Κ. Παπαδάκος καί Ν. Βλουτί
Σύμβουλοι Β', δέτουν ὑπ'ὄψιν τοῦ τμήματος τά κάτωθι:

1) Τό ὑπ'ἀριθμ. Φ.371.1/42/43724/20-4-76 ἔγγραφον τοῦ 'Υπουργοῦ Παι
ας κ. Γ. Βάλλη, διά τοῦ ὁποίου διεβιβάσθη εἰς τό ΚΕΜΕ αἴτησις τοῦ κ
Γεωργίου Γέρου, Πολιτικοῦ Μηχανικοῦ, ἀφορῶσα εἰς τό ὑπ'αὐτοῦ ἐπινοη
ἐποπτικόν μέσον διδ/λίας διά τό μάθημα τῆς 'Αριθμητικῆς καί Γεωμετρ
2) τήν ὑπ'ἀριθμ. πρωτ. 5324/23-9-76 πρός τόν κ. 'Υπουργόν 'Εθνικῆς
Παιδείας καί Θρησκευμάτων ἐπιστολήν τοῦ κ. Γ. Γέρου, ἀφορῶσαν εἰς
Εἰσαγωγήν νέου τρόπου λύσεως τῶν προβλημάτων τῆς 'Αριθμητικῆς τοῦ
Δημοτικοῦ Σχολείου καί 3) Τό ἄρθρον β'τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου
2 τοῦ Ν. 126/75 δυνάμει τοῦ ὁποίου "τό ΚΕΜΕ γνωμοδοτεῖ ἐπί παντός
τήματος τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εθν. Παιδείας καί Θρησκευμάτων σχετικοῦ πρό
τό ἀντικείμενον τῶν ἁρμοδιοτήτων του". Κατ'ἀκολουθίαν τό ἀνωτέρω

Ἔγγραφον τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας νομοτύπως διεβιβάσθη εἰς τό ΚΕΜΕ
πρός παροχήν τῆς κατά Νόμον γνωμοδοτήσεως.

Α) Διά τό ἐποπτικόν ὑλικόν διδασκαλίας διά τό μάθημα τῆς 'Αριθμητικ
καί Γεωμετρίας τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου οἱ κ.κ.Εἰσηγηταί παρατηροῦν τά
ἑξῆς:

"Ο κ. Γεώργιος Γέρος ὑποβάλλει μίαν συλλογήν ἐποπτικοῦ ὑλικοῦ
συνισταμένην ἐκ πλαστικῶν παραλληλεπιπέδων, διαφόρων μηκῶν, ἀντι-
στοιχούντων εἰς τούς ἀριθμούς 1-10, τά ὁποῖα ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖ "ὑλικ
ἀριθμούς". Ἕκαστον τούτων, ἔχον σχῆμα ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου
φέρει ἐπί τῆς μιᾶς του ἕδρας τόσας κυλινδρικάς προεξοχάς ὅσας μονάδ
ἔχει ὁ ἀριθμός πρός τόν ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ καί αἰσθητοποιεῖ. Τό ὑλ

παρουσιάζεται μέ 4 χρωματισμούς (λευκόν, πράσινον, κυανοῦν, ἐρυθρόν), εἶναι δέ τοποθετημένον ἐντός πλαστικῆς θήκης, εἰδική δέ βάσις μέ κυλίνδρικάς προεξοχάς χρησιμοποιεῖται διά τήν ἐπί ταύτης στερέωσιν τῶν πλαστικῶν τεμαχίων, ἀναλόγως πρός τάς ἐντελουμένας ἀσκήσεις ἤ προβλήματα. Τό ἐποπτικόν ὑλικόν συνοδεύεται μέ εἰδικόν τεῦχος καί βοήθημα διά τόν διδάσκοντα. Τό τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει γνώσεις σχετικάς μέ τάς βασικάς ἐννοίας τῆς ἀριθμητικῆς καί γεωμετρίας, περί συνόλων, συμβόλων καί ἡμισυμβόλων, ἀριθμητικάς πράξεις, λύσεις προβλημάτων καί ἄλλα παρόμοια, διευκρινίζει δέ τούς τρόπους χρησιμοποιήσεως τοῦ ἐποπτικοῦ ὑλικοῦ.

Τό ὑλικόν, ὅπως παρουσιάζεται, ἐμφανίζεται νά στηρίζεται θεμελιωδῶς εἰς τάς αὐτάς ἤ παρομοίας ἀρχάς εἰς τάς ὁποίας καί τό ὑλικόν τοῦ συστήματος GUISENAIRE τοῦ ὁποίου ἐμφανίζεται ὡς μία παραλλαγή, ἀπό ὡρισμένην τουλάχιστον ἄποψιν. Διά τοῦ καταλλήλου χειρισμοῦ τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ ὑπό τῶν μαθητῶν, κατόπιν τῶν ἀναγκαίων ὑποδείξεων τοῦ διδασκάλου εἶναι δυνατή ἡ ἐκτέλεσις διαφόρων ἀριθμητικῶν πράξεων, κυρίως μέ ἀκεραίους μονοψηφίους καί διψηφίους ἀριθμούς εἰς τάς πρώτας τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Ἐπίσης παρουσιάζει τήν δυνατότητα δημιουργίας μιᾶς σχετικῆς εὐρείας ποικιλίας συνδυασμῶν δι' ἀριθμητικάς πράξεις, ἐμφανίζεται δέ ὡς ἕνας τρόπος αἰσθητοποιήσεως τῆς προπαιδείας.

Ὡς ἀναφέρεται ὑπό τοῦ κ. Γέρου καθίσταται δυνατή ἡ αἰσθητοποίησις καί διδασκαλία τῶν συνόλων, πράγματι ὅμως φαίνεται προβληματική διά τούς μαθητάς ἄνω τῶν τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἡ αἰσθητοποίησις τῶν συνόλων μέσῳ τοῦ ὑλικοῦ τούτου λόγῳ τῆς φύσεώς του. Ὡς πρός τήν λύσιν τῶν προβλημάτων, δέν εἶναι δυνατόν νά ὑλοποιηθοῦν τά πραγματικά

ἀντικείμενα τά ἀναφερόμενα εἰς τό ἑκάστοτε πρόβλημα, πρᾶγμα τό ὁποῖον εἶναι δυνατόν νά δημιουργήσῃ σύγχυσιν εἰς τήν σκέψιν τῶν μικρῶν μαθητῶν, ὡς συμβαίνει λ.χ.μέ τό πρόβλημα τῆς προσθέσεως τό ὁποῖον παρουσιάζει ὡς παράδειγμα ὁ κ. Γέρος. Διά τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ὑλικοῦ τούτου εἰς τήν λύσιν τῶν προβλημάτων, ὁ μαθητής καλεῖται ἑκάστοτε διά τῆς φαντασίας του καί μόνον νά ὑποδηλώσῃ πραγματικά ἀντικείμενα μέσῳ τῶν πλαστικῶν παραλληλεπιπέδων (ὑλικῶν ἀριθμῶν). Τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν συνεχῆ δυσχέρειαν διά τούς μαθητάς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἰδίως τῶν μικρῶν καί μεσαίων τάξεων. Ἐπίσης περισσότερον προβληματική εἶναι ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἐν λόγῳ ὑλικοῦ δι'ἀριθμητικάς ἐργασίας καί λύσιν προβλημάτων μέ χρησιμοποίησιν κλασματικῶν ἀριθμῶν.

Ἐπί τῇ βάσει τῶν ψυχολογικῶν δεδομένων τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σκέπτεσθαι εἰς τό παιδί, τοῦτο κατά τάς πρώτας τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εὑρίσκεται εἰς τό ἐνορατικόν στάδιον κατά τό ὁποῖον ἡ σκέψις του εἶναι ἀναποφεύκτως συνδεδεμένη μέ τά αἰσθητά καί συγκεκριμένα ἀντικείμενα. Τό ὑλικόν ὅμως τοῦτο, ὡς ὁ ἴδιος ὁ κ. Γέρος παρατηρεῖ, συνίσταται ἀπό ἡμιουγκεκριμένα ἤ ἡμισυμβολικά στοιχεῖα καί κατά συνέπειαν ἀγνοεῖ καί παραλείπει τήν ἀνωτέραν ψυχολογικήν ἀπαίτησιν, ὡς ἀναφερόμενον εἰς τό ἐνδιάμεσον μόνον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σκέπτεσθαι τοῦ παιδιοῦ.

Ἀναμφιβόλως τό ἐν λόγῳ ὑλικόν, ἀπό ἄλλης ἀπόψεως , ἐμφανίζεται μέ τήν πολυχρωμίαν του ὡς ἐνδιάφερον καί παιχνιώδες διά τούς μικρούς μαθητάς.

Θεμελιώδες πόρισμα τῆς διδακτικῆς μεθοδολογίας εἰς τήν ἀριθμητικήν εἶναι ἡ χρησιμοποίησις ποικίλων πραγματικῶν ἀντικειμένων καί ἐποπτικῶν μέσων διά τήν ἀναγωγήν τῆς σκέψεως τοῦ μαθητοῦ ἐκ τῆς συγκεκριμένης πραγματικότητος εἰς τήν ἀφηρημένην ταυτότητα, πρᾶγμα τό ὁποῖον συνιστᾶ καί τόν ἔσχατον στόχον τῆς διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν. Κατά συνέπειαν ἡ ἀποκλειστική χρησιμοποίησις ἑνός μόνου καί μάλιστα τυποποιημένου εἴδους ὑλικοῦ εἰς τήν διδακτικήν πρᾶξιν δέν εἶναι δυνατόν νά ἐνθαρρύνεται.

Διά τούς ἀνωτέρω λόγους, οἱ κ.κ. Εἰσηγηταί φρονοῦν, ὅτι τό ἐποπτικόν ὑλικόν τοῦ κ. Γέρου, θά ἠδύνατο νά χρησιμοποιηθῇ , καί οὐχί βεβαίως ἀποκλειστικῶς, εἰς τήν καταλληλον φάσιν τῆς διδακτικῆς ἐνεργείας εἰς τήν ἀριθμητικήν, ἀντιστοίχως πρός τό στάδιον ἀναπτύξεως τῆς μαθηματικῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ, πρός διευκόλυνσιν λύσεως ἁπλῶν ἀριθμητικῶν πράξεων ἀπό τούς μαθητάς τῶν πρώτων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Β) Διά τήν μέθοδον λύσεως προβλημάτων Ἀριθμητικῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ὁ Εἰσηγητής κ. Κ. Πασσᾶκος, Σύμβουλος Β΄, παρατηρεῖ τά ἀκόλουθα:

Διά τῆς μεθόδου αὐτῆς ὁ μαθητής διαμορφώνει ἕν γραφικόν ὑποκατάστατο τοῦ προβλήματος, ἀπεικονίζον τοῦτο μέ εὐθύγραμμα τμήματα ἤ μέ ἕν γεωμετρικόν σχῆμα ὀρθογωνίου. Αἱ μεταξύ τῶν ἀριθμητικῶν δεδομένων σχέσεις εἰς τάς τέσσαρας ἀριθμητικάς πράξεις παρουσιάζονται ἀντιστοίχως καί ὡς σχέσεις εὐθυγράμμων τμημάτων ἤ σχέσεις μεταξύ στοιχείων τοῦ ὀρθογωνίου.

Ὁ συγγραφεύς ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ μέθοδός του δέν στηρίζεται εἰς τήν μνήμην καί, κατά συνέπειαν, ἀπαλλάσσει τούς μαθητάς ἀπό ἀπομνημονεύσεις κανόνων, ἀρχῶν κλπ. Ἡ ἐν λόγῳ μέθοδος παρουσιάζεται νά ἀντιστοιχῇ εἰς ἐπίπεδον ἀναπτύξεως τῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ εὑρισκόμενον ἄνω τοῦ ἡμισυμβολικοῦ σχεδόν ἐπί τοῦ ἀφηρημένου πεδίου. Ὅν συναφείᾳ ἡμᾶς πρός τοῦτο εἶναι γνωστόν ὅτι εἰς τό στάδιον "τῶν τυπικῶν λειτουργιῶν" (ἀφηρημένων) τό παιδί εἰσέρχεται μετά τό ἐνδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας. Ὡς ἐπισήμανσις καθ'ὅλου ἡ μέθοδος παρουσιάζει ὡρισμένην πρωτοτυπίαν καί ὀπωσδήποτε ἐνδιαφέρον. Ἀλλ'ἡμᾶς οἱ ἰσχυρισμοί τοῦ συγγραφέως "μία μέθοδος...." νά λύνουν ὁποιοδήποτε πρόβλημα Ἀριθμητικῆς", "ἡ καινούργια μέθοδος....εἶναι γενική.... λύνει ὅλα μέ τόν ἴδιο τρόπο" Πράγματι ἀποτελοῦν μειονεκτήματα τῆς μεθόδου. Ὁ στερεότυπος βοναδικός τρόπος λύσεως παντός εἴδους προβλήματος δέν ἀναπτύσσει τήν μαθηματικήν σκέψιν, αἱ ἐνέργειαι τοῦ μαθητοῦ δέν παρουσιάζουν εὐρηματικόν χαρακτῆρα καί δέν κινοῦνται πράγματι αἱ δημιουργικαί δυνάμεις τοῦ μαθητοῦ, πού τό ὁποῖον εἶναι ὁ σημαντικώτερος στόχος τῆς διδασκαλίας τῶν Μαθηματικῶν. Πλεονεκτικώτερον εἰς τήν περίπτωσιν λύσεως συνθέτων προβλημάτων ἡ ἀνασχόλησις τοῦ μαθητοῦ μέ εὐθύγραμμα τμήματα καί σχήματα κατάντη μία πολύπλοκος καί ἄνευ οὐσιαστικοῦ ὄφελους ἐργασία. Πενιχρώτερον διά τῆς μεθόδου αὐτῆς δέν φαίνεται νά ἐξυπηρετῆται ὁ εἰδολογικός σκοπός τῆς Ἀριθμητικῆς τουλάχιστον εἰς ἱκανοποιητικόν βαθμόν. Πρός τοῦτο δέν συνιστᾶται ἡ ὀπωσδήποτε ἐπιπλεοστική ἐφαρμογή τῆς μεθόδου ταύτης διά τήν λύσιν προβλημάτων ὑπό τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ'ὄψιν: 1) τό περιεχόμενον τοῦ ὑπ'ἀριθμ. Φ. 870 42/43724/23-4-1976 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Γ. Ράλλη 2) τό περιεχόμενον τῆς ὑπ'ἀριθμ. πρωτ. 5324/23-9-76 πρός τόν κ. Ὑπουργόν Παιδείας ἐπιστολῆς τοῦ κ. Υ. Γέρου, 3) τό ἐδάφ. β΄ τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου 186/75, 4) τάς παρατηρήσεις τῶν

./.

γκ. Εἰσηγητῶν ὡς καὶ τὴν μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Τμήματος διεξαχθεῖσαν συζήτησιν,

ὁ μ ο φ ώ ν ω ς ἀποφαίνεται

Α) Διὰ τὸ ἐποπτικὸν ὑλικὸν διδασκαλίας διὰ τὸ μάθημα τῆς Ἀριθμητικῆς καὶ Γεωμετρίας.

1) Ἡ ἀποκλειστικὴ χρησιμοποίησις τοῦ ἐποπτικοῦ τούτου ὑλικοῦ διὰ τὴν ἀσφαλῆ αἰσθητοποίησιν τῶν πρώτων μαθηματικῶν ἐννοιῶν δὲν κρίνεται ἀρκούντως ἀσφαλής, διότι ἐξυπηρετεῖ ἓν καὶ μόνον ἐνδιάμεσον στάδιον τῆς ἐξελικτικῆς πορείας τῆς μαθηματικῆς σκέψεως τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὴν καθ'ὕλην ποσότητα εἰς τὴν ἀφηρημένην καὶ συμβολικὴν τοιαύτην, ἤτοι, τὸ στάδιον τῆς ὑποκαταστάσεως τῶν συγκεκριμένων ὑλικῶν ἀντικειμένων ὑπὸ συμβολικῶν τοιούτων, ὅπως εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπινοηθέντα.

2) Ὡς ἐκ τούτου δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς ὡς ἓν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων μέσων διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ὁ συμβολισμὸς τῶν ποσοτήτων καὶ μόνον εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

3) Ἡ συμβολὴ τοῦ ἐποπτικοῦ τούτου μέσου εἰς τὴν λύσιν προβλημάτων εἶναι ἐξ ἀντικειμένου περιωρισμένη καὶ ἐντοπίζεται μόνον εἰς τὰς ἀριθμητικὰς πράξεις τῶν δύο πρώτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἐνῷ διὰ τὰς λοιπὰς τάξεις ὡς καὶ διὰ τὴν αἰσθητοποίησιν πολυψηφίων ἀριθμῶν δὲν κρίνεται ὄφελιμον.

Β) Διὰ τὴν μέθοδον λύσεως προβλημάτων Ἀριθμητικῆς παὶ Δημοτικοῦ Σχολείου:

Ἡ μέθοδος δὲν κρίνεται παιδαγωγικῶς σκόπιμος καὶ διδακτικῶς ἐπωφελής, διότι ἡ δι'αὐτῆς ἐπιδιωκομένη τυποποίησις τῆς μαθηματικῆς σκέψεως διὰ τῆς ἀναγωγῆς τῶν δεδομένων ἑκάστου προβλήματος εἰς μίαν καὶ μόνην συμβατικὴν γραφικὴν σχηματοποίησιν, ἀφ'ἑνὸς μὲν παρακωλύει τὴν ἐνεργὸν ἐκδήλωσιν τοῦ διαφέροντος τοῦ μαθητοῦ, ἀφ'ἑτέρου δὲ δὲν κινεῖ τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ παιδικοῦ πνεύματος, διότι εἶναι ἄχρονος εἰς πραγματικοὺς προβληματισμούς. Εἰς πολλὰς δὲ περιπτώσεις προϋποθέτει τὴν διὰ τῶν καθιερωμένων τρόπων λύσιν τοῦ προβλήματος διὰ νὰ ἐπακολουθήσῃ ὡς ἐκ περισσοῦ πλέον ἡ γραφικὴ παράστασις τοῦ λυθέντος προβλήματος. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρεται ὡς παράδειγμα τὸ 14ον πρόβλημα εἰς τὴν σελίδα 36-37.

Θέμα 3ον.....

Θέμα 3ον. Ἐπί τοῦ τρίτου θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως "χορήγησις ἀδείας εἰς τόν κ. Παντελῆ, δι/λον, πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης", ὁ εἰσηγητής κ. Ν. Βλουτίδης , Σύμβουλος Β', θέτει ὑπ' ὄψιν τοῦ Τμήματος τά κάτωθι:

1) Τό ὑπ'ἀριθμ. 5209 4/93/98598/12-10-1976 Ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων (Γενική Δ/νσις Γενικῆς Ἐκπ/σεως Ὑπηρ. Ἐκπ/σεως, Δ/νσις Ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων Δημοτ. Ἐκπ/σεως καί Προσχολικῆς Ἀγωγῆς, Τμῆμα Α΄, διά τοῦ ὁποίου διεβιβάσθη εἰς τό ΚΕΜΕ αἴτησις τοῦ εἰς τό Πανεπιστήμιον DUNDEE τῆς Σκωτίας μετεκπαιδευομένου διδασκάλου Σκυρίδωνος Παντελῆ, περί χορηγήσεως ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης.

2) Τήν ἀπό 29/7/1976 βεβαίωσιν τοῦ καθηγητοῦ ADAMS τοῦ Πανεπιστη-

. / .

μίου DUNDEE, ἀναφερομένην εἰς τήν διεξαγωγήν τῆς ἐρεύνης καί τά χρησιμοποιηθησόμενα ὑλικά.

Τό ἀπό 9-9-1976 Σχέδιον Ἐργασίας διεξαγωγῆς τῆς ἐρεύνης ἐν τῷ πλαισίῳ συγγραφῆς διδακτορικῆς διατριβῆς

4) Τά TESTS ἀναγνωστικῆς καταλήψεως τά ὁποῖα θά δοθοῦν εἰς μαθητάς Γυμνασίων καί σπουδαστάς Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, ὡς καί τό ἐρωτημα τολόγιον τό ὁποῖον θά συμπληρωθῇ ἀπό ἐκπαιδευτικούς Μέσης καί Δημοτικῆς Ἐκπ/σεως

5) Τό ἐδάφ. β τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου 186/75 δυνάμ τοῦ ὁποίου "τό ΚΕΜΕ γνωμοδοτεῖ ἐπί παντός ἐρωτήματος τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων σχετικοῦ πρός τό ἀντικείμενον τῶν ἁρμοδιοτήτων του". Κατ'ἀκολουθίαν ἡ ἐν λόγῳ αἴτησις νομοτύπως διεβιβάσθη εἰς τό ΚΕΜΕ πρός παρόχην τῆς κατά Νόμον Γνωμοδοτήσεως.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Εἰσηγητὴς παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ κ. Παντελὴς εἰς τὸ Σχέδιον Ἐργασίας, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἐγκεκριμένον ἀπὸ τὸν ἐποπτεύοντα καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου HUNDEE, σημειώνει ὅτι ἀντικείμενον ἐρεύνης τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς εἶναι τὸ γλωσσικὸν πρόβλημα ἐξ ἐπόψεως ἐκπαιδευτικῆς, συνίσταται δὲ ἀπὸ σύντομον ἱστορικὴν ἀναδρομήν, παρουσίασιν καὶ κριτικὴν τῶν διαφόρων ἀπόψεων, συγκριτικὴν μελέτην καὶ ἐμπειρικὴν ἔρευναν.

2) Ἐκ τῶν χρησιμοποιηθησομένων εἰς τὴν ἔρευναν TESTS, διὰ τῶν ὁποίων σκοπεῖται ἡ σύγκρισις τῆς ἐπιδόσεως μαθητῶν καὶ σπουδαστῶν εἰς τὴν δημοτικὴν καὶ καθαρεύουσαν, τὰ προοριζόμενα διὰ μαθητὰς Γυμνασίου ἀνῆκουν εἰς τὴν INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR THE EVALUATION OF EDUCATIONAL ACHIEVEMENT, τὰ προοριζόμενα διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῶν Ἀκαδημιῶν, ὡς καὶ τὸ ἐρωτηματολόγιον, τὸ ὁποῖον θὰ συμπληρωθῇ ἀπὸ ἐκπαιδευτικούς, ἔχουν ἐπινοηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου καὶ ἔχουν ἐγκριθῇ, ὡς οὐτοσημειώνει εἰς τὸ σχέδιον Ἐργασίας, ὑπὸ τῶν ἐποπτευόντων καθηγητῶν, πλὴν ὅμως δὲν τυγχάνουν τῆς ἐπισήμου ἐγκρίσεως τούτων.

3) Εἰς τὴν ἔρευναν θὰ λάβουν μέρος μαθηταὶ τῆς Γ΄τάξεως Α΄καὶ Γ΄ Ἀρρένων καὶ Β΄καὶ Γ΄Θηλέων Πατρῶν, ὡς καὶ σπουδασταὶ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν Πατρῶν, Ἰωαννίνων καὶ Φλωρίνης.

4) Ὁ καθηγητὴς ADAMS βεβαιοῖ ὅτι "ἡ ἔρευνα τοῦ κ. Παντελῆ θὰ ἀποβῇ ἀξιόλογος διὰ τὸν τομέα τῆς Συγκριτικῆς Παιδαγωγικῆς καὶ θὰ ὑποβοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος".

./

"Εχοντες ὑπ'ὄψιν τά ἀνωτέρω εἰσαγόμεθα, ὅπως χορηγηθῇ εἰς τόν κ. Σπυρίδωνα Παντελῆ ἄδεια πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης μέ σκοπόν τήν συγγραφήν τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς, ὑπό τήν προϋπόθεσιν νά ὑποβάλῃ προηγουμένως εἰς τό ΚΕΜΕ, ἐγκεκριμένα ὑπό τοῦ ἐποπτεύοντος καθηγητοῦ, τά ἑξῆς:

1) Διάγραμμα ἐρευνητικῆς ἐργασίας καί στατιστικῆς διαδικασίας.

2) Τό τέλος τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς καί τόν σκοπόν τῆς διεξαχθησομένης ἐρεύνης.

3) Τά χρησιμοποιηθησόμενα εἰς τήν ἔρευναν TESTS καί ἐρωτηματολόγια ὑποδειχθῇ δέ ὑπό τοῦ Τμήματος εἰς τόν ἐνδιαφερόμενον, ὅπως ἐπιμεληθῇ περισσότερον ταῦτα καί ἰδίως τήν μεταγλώττισιν των ἐκ τῆς δημοτικῆς εἰς τήν καθαρεύουσαν.

Τό Τμῆμα, λαβόν ὑπ'ὄψινα) Τό ὑπ'ἀριθμ. Φ.309 4/93/98598/12-10-197 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, β) τήν ἀπό 29/7/1976 βεβαίωσιν τοῦ καθηγητοῦ ADAMS τοῦ Πανεπιστημίου DUNDEE, γ) τό ἀπό 9/9/1976 Σχέδιον ἐργασίας τοῦ κ. Παντελῆ, δ) τά TESTS ἀναγνωστικῆς κατανοήσεως καί τό ἐρωτηματολόγιον, ε) τό ἄρθρ. β, παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου 186/75 στ) τάς παρατηρήσεις τοῦ κ. εἰσηγητοῦ, ὡς καί τήν μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ τμήματος διεξαχθεῖσαν συζήτησιν,

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται

Ἀναβάλλει τήν λῆψιν ἀποφάσεως μέχρις ὑποβολῆς ὑπό τοῦ ἐνδιαφερομένου τῶν ἐν τῇ εἰσηγήσει αἰτουμένων στοιχείων, κρινομένων ὡς ἀπαραιτήτων διά τήν χορήγησιν ἀδείας πρός διεξαγωγήν ἐρεύνης.

Μεθ'ὅ λύεται ἡ συνεδρία.

Ὁ Πρόεδρος

ΠΑΓΚΑΤΑΚΗΣ

Ἡ Γραμματεύς

ΕΥΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πράξις 116η

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τήν 13ην Δεκεμβρίου 1976, ἡμέραν Δευτέραν καί ὥραν 9.00π.μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καί Ἐπιμορφώσεως (Λεωχάρους 2), συνῆλθεν εἰς συνεδρίαν τό τμῆμα Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: 1) Σπυρ. Παγιατάκη, Προέδρου, Συμβούλου Α', 2) Δημητρίου Ἀνδριοπούλου, 3) Θεμιστοκλέους Βαρδάκη, 4) Νικολάου Βλουτίδη, 5) Βασιλείου Κονιδιτσιώτη καί 6) Κων/νου Πασσάκου, Συμβούλων Β', παρουσίᾳ καί τῆς γραμματέως Εὐρυδίκης Παπανικολάου.

Θέμα ἡμερησίας διατάξεως

Μείωσις ὡρῶν διδασκαλίας τοῦ ἑβδομαδιαίου ὡρολογίου προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐν ἀρχῇ ἐπικυροῦται τό πρακτικόν τῆς προηγουμένης συνεδρίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπί τοῦ θέματος τῆς ἡμερησίας διατάξεως ὁ Πρόεδρος τοῦ τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης εἰσηγούμενος λέγει τά κάτωθι:

Δοθέντος, ὅτι αἱ ἐλεύθεραι μορφωτικαί, πολιτιστικαί καί ἀθλητικαί ἐνισχολήσεις τῶν μαθητῶν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδας συνιστοῦν ἐν τῇ πραγματικότητι ὄλωρον τουλάχιστον ἀπασχόλησιν τόσον διά τούς μαθητάς ὅσον καί διά τόν διδάσκαλον καί ἐπειδή ἤδη οἱ μαθηταί τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἶναι ὑπερμέτρως βεβαρυμένοι ἕνεκα τοῦ φόρτου τῶν μαθημάτων καί τῶν ἐντός τοῦ Σχολείου μορφωτικῶν καί ἄλλων ἀπασχολήσεών των, ἔτι δέ περαιτέρω μέ κατ'οἶκον ἐργασίας, προτείνεται ἡ περαιτέρω μείωσις τῶν ὡρῶν διδασκαλίας τοῦ ἑβδομαδιαίου ὡρολογίου προγράμματος μαθημάτων κατά τύπον Σχολείων.

Κατόπιν διεξαχθείσης συζητήσεως μεταξύ τῶν μελῶν συνεφώνησαν ὅλοι, πλήν τοῦ Συμβούλου Β'κ.Κ.Πασσάκου, ὅτι πρέπει νά ἐπέλθῃ μείωσις τῶν ὡρῶν διδασκαλίας τοῦ ἑβδομαδιαίου ὡρολογίου προγράμματος μαθημάτων, αἱ δέ ἀθλητικαί καί πολιτιστικαί ἐκδηλώσεις νά ἐνταχθοῦν εἰς τό πρό-

γραμμα της Δ', Ε'καί Στ'τάξεως ώς κανονικαί ώραι έργασίας ένός σίμων έβδομαδιαίως.

Ο κ.Κ.Πασσάκος δέν συμφωνεί διά περαιτέρω μείωσιν ώρών του ωρολογίου προγράμματος πέραν τών όσων άπεφασίσθησαν κατά τάς ύπ'άριθμ. 83/27-9-76, 85/29-9-76, 86/30-9-76 καί 87/1-10-76 συνεδρίας του τμήματος, διότι έχει τήν γνώμην ότι τόσον ή ύλη του άναμορφωθέντος άναλυτικού προγράμματος μαθημάτων όσον καί αί ίδιαίτεραι συνθήκαι αί ύπαρχουσαι ίδίᾳ είς τήν ύπαιθρον έπιβάλλουν, όπως έπί σχετικώς ίκανόν χρόνον παραμείνῃ τό παιδί ύπό τήν έπίδρασιν της συστηματικής σχολικής Έκπ/σεως.

Άκολούθως οί κ.κ. Είσηγηταί προτείνουν τάς άκολούθους μεταβολάς του έβδομαδιαίου ώρολογίου προγράμματος άντιστοίχως δι'έκαστον τύπον Σχολείου.

Α) Ο Πρόεδρος του τμήματος κ. Σπ. Παγιατάκης προτείνει, όπως είς τό πρόγραμμα του έξαθεσίου Δημοτικού Σχολείου μειωθοῦν:α) αί ὧραι τῶν Θρησκευτικῶν τῶν τάξεων Ε'καί Στ' κατά μίαν διδακτικήν ὥραν.
μβ) αί ὧραι τῶν Τεχνικῶν τῶν τάξεων Δ', Ε'καί Στ'κατά μίαν ὥραν.
Κατ' αὐτόν τόν τρόπον μειώνονται αί ὧραι έβδομαδιαίως διδασκαλίας είς 29 συμπεριλαμβανομένου καί του διώρου της έβδομαδιαίας ένασχολήσεως τῶν μαθητῶν μέ μπρφωτικήν καί άθλητικάς έκδηλώσεις.

Β) Ο Σύμβουλος Β'κ. Θ. Βαρδάκης προτείνει, όπως είς τό πρόγραμμα του πενταθεσίου Δημοτικού Σχολείου μειωθοῦν:
α) τῶν τάξεων Δ', Ε', Στ'τάτεχνικά κατά μίαν διδακτικήν ὥραν.
β) τῶν τάξεων Ε'καί ΣΤ'ή Γυμναστική κατά μίαν διδακτικήν ὥραν.

Γ) Ο κ. Κ. Πασσάκος, Σύμβουλος Β', προτείνει όπως είς τό πρόγραμμα του τετραθεσίου Δημοτικού Σχολείου μειωθοῦν αί ὧραι τῶν Τεχνικῶν κατά μίαν διδακτικήν ὥραν τῶν τάξεων Δ,Ε'καί ΣΤ.

Δ) Ο κ.Ν. Βλουτίδης, Σύμβουλος Β', προτείνει όπως είς τό πρόγραμμα του τριθεσίου Δημοτικού Σχολείου μεθωθοῦν αί ὧραι τῶν Τεχνικῶν κατά μίαν ὥραν τῶν τάξεων Ε'καί ΣΤ'.

Ε) Ο κ. Δ. Άνδριδόπουλος προτείνει όπως είς τό πρόγραμμα του 2/θεσίου Δημοτικού Σχολείου μεθωθοῦν τῶν τάξεων Ε'καί ΣΤ: α) αί ὧραι τῶν Θρησκευτικῶν κατά ἕν ἡμίωρον τήν έβδομάδα β) αί ὧραι της Φυσικής καί Χημείας κατά ἕν ἡμίωρον τήν έβδομάδα γ)αί ὧραι της Μουσικής κατά ἕν ἡμίωρον τήν έβδομάδα καί δ)αί ὧραι της Συμπεριφοράς κατά ἕν ἡμίωρον τήν έβδομάδα.

ΣΤ) Ο κ. Β. Κονιδιτσιώτης, Σύμβουλος Β', προτείνει όπως είς τό πρό-

γραμμα τοῦ μονοθεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου μειωθοῦν:

α) αἱ ὧραι τῆς Σπουδῆς τοῦ Περιβάλλοντος κατὰ ἕν ἡμίωρον τὴν ἑβδομάδα τῶν τάξεων Α΄καὶ Β΄.

β) αἱ ὧραι τῆς Μουσικῆς κατὰ ἕν ἡμίωρον τὴν ἑβδομάδα τῶν τάξεων Α΄ καὶ Β΄.

γ) αἱ ὧραι τῆς Ἀριθμητικῆς καὶ Γεωμετρίας κατὰ ἕν ἡμίωρον τὴν ἑβδομάδα τῆς Β΄ τάξεως.

δ) αἱ ὧραι τῆς Γυμναστικῆς κατὰ ἕν ἡμίωρον τῶν τάξεων Α΄,Β΄,Γ΄,Δ΄, Ε΄ καὶ ΣΤ΄.

ε) αἱ ὧραι τῶν Θρησκευτικῶν κατὰ ἕν ἡμίωρον τῶν τάξεων Γ΄καὶ Δ΄.

στ) αἱ ὧραι τῆς Γεωγραφίας κατὰ ἕν ἡμίωρον τῶν τάξεων Ε΄καὶ ΣΤ΄.

ζ) αἱ ὧραι τῆς Μουσικῆς κατὰ ἕν ἡμίωρον τῶν τάξεων Γ΄, Δ΄, Ε΄καὶ ΣΤ΄.

Τὸ τμῆμα λαβὸν ὑπ'ὄψιν τὰς ἀνωτέρω εἰσηγήσεις μετὰ διεξόδικὴν συζήτησιν

ὁμοφώνως ἀποφαίνεται ,

Α)ὅπως, εἰς τὸ ἑβδομαδιαῖον ὡρολόγιον πρόγραμμα τοῦ ἑξαθεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου α) μειωθοῦν αἱ ὧραι τῶν Τεχνικῶν κατὰ μίαν ὥραν τῶν τάξεων Δ΄, Ε΄καὶ ΣΤ΄καὶ αἱ ὧραι τῆς Γυμναστικῆς ἐπίσης κατὰ μίαν ὥραν τῶν τάξεων Ε΄καὶ ΣΤ΄διότι εἶναι δυνατὸν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ μαθήματος τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων νὰ περιληφθοῦν γενικώτεραι ἐργασίαι καὶ δραστηριότητες αὐτῶν τῶν μαθημάτων.

β) μὴ ἐπέλθῃ περαιτέρω μείωσις τοῦ ἤδη μειωθέντος ὡραρίου ἐργασίας τῶν τάξεων Α΄,Β΄,Γ΄δοθέντος, ὅτι καὶ ἡ ὅλη μορφὴ ἐργασίας εἰς τὰς τάξεις αὐτὰς εὐνοεῖ παραλλήλως πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὴν ψυχαγωγίαν τῶν μαθητῶν.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω τὸ πρόγραμμα τοῦ ἑξαθεσίου ἔχει ὡς ἀκολούθως:

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ 6/θεσίου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

α/α	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α΄	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ		1	1	2	2	2	2
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ		9	9	9	9	8	8
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ		-	-	2	2	2	2
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ		5	5	-	-	-	-
5.	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ		-	-	2	2	3	3
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ		-	-	2	2	2	2
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Κ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ		3	3	3	3	4	4
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ		-	-	-	-	1	1
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ		2	2	3	2	2	2
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ		2	2	2	2	1	1
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ		2	2	2	2	2	2
12.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ		-	-	-	2	2	2
	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚ. ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜ.		24	24	27	28	29	29

Β) Ἀποδέχεται τάς προτεινομένας ὑπό τῶν κ. Εἰσηγητῶν ὡριαίας μεταβολάς τοῦ ἑβδομαδιαίου ὡρολογίου προγράμματος μαθημάτων τοῦ 5/θεσίου, 4/θεσίου, 3/θεσίου καί 2/θεσίου καί μονοθεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου. Συμφώνως πρός τά ἀνωτέρω τά προγράμματα τῶν ἐν λόγῳ Σχολείων ἔχουν ὡς κάτωθι:

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ 5/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ Α' - Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	2 / 2	2	2	2	2
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	8	8	9	9	8	8
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ		2	2	2	2
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4	-	-	-	-
5.	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ		2	2	3	3
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ		2	2	2	2
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Κ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	3 / 2	3 / 2	3	3	4	4
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	-	-	-	-	1	1
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ	4 / 2		3	2	2	2
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ	4 / 2		2	2	2	2
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	2		2	2	1	1
12.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	-		-	2	2	2
ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:	Διά τόν μαθητήν:	Α' 20 1/2 Β' 20 1/2		27	28	29	29
	Διά τόν διδ/λον:	30		27	28	29	29

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΘΕΣΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	2/2	2	2	2	2	
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	8	8	9	9	8	
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	-	2	2	2	
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4	-	-	-		
5.	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	-	2	2	3		
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-	2	2	2		
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Κ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	2/2	3	3	5/2	5/2	
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	-	-	-	1		
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ	4/2	3	2	2		
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ	4/2	2	2	2		
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	2/2	2/2	2/2	2/2		
12.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ						
ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:	Διά τόν μαθητήν	20 1/2	27	28	28 1/2		
	Διά τόν διδ/λον	30	27	28	30		

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ 3/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	2/2		2		2	
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	8	8	10/2	10/2	8	
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-		2		2	
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4		-		-	
5.	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	-		2		3	
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-		2		2	
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Κ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	3/2	3/2	3	3	5/2	5/2
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	-		-		1	
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ	4/2		4/2		2	
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ	4/2		4/2		2	
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	2		2		2	
12.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	-		-		2	
ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:	Διά τόν μαθητήν	20 1/2					
	Διά τόν διδ/λον	20 1/2		22-23		28 1/2 - 28 1/2	
		30		30		31	

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ 9/ΘΕΣΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ		2	2	2		2
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	6	6	6	7		7
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	-	2	2		2
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4	-	-	-		-
5.	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ			2	2		2
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ			2	2		2
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Κ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	2	2	3	3	3	3
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ						1/2
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ	Σεμιναρίο εργασίας					
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ	1/2				1/2	
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	1/2				1/2	
12.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ				2	2	2
ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:	Διά τόν μαθητήν	12	12	13 1/2	15 1/2	16	16 1/2
	Διά τόν διδ/λον	30 1/2					30 1/2

./.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

α/α	Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
1.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	1/2		1/2		2/2	
2.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	6/2	6/2	6/2	6/2	7/2	
3.	ΙΣΤΟΡΙΑ	-	-	2/2		2/2	
4.	ΣΠΟΥΔΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2/2		-		-	
5.	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	-		2/2		1/2	
6.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	-		2/2		1/2	
7.	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ Κ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ	2/2	2/2	3/2		3/2	
8.	ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ					1/2	
9.	ΤΕΧΝΙΚΑ	Χειρωνακτικές εργασίες					
10.	ΜΟΥΣΙΚΗ	1/2				1/2	
11.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ						
12.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	1/2				1/2	
	ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διά τόν μαθητήν :	Α:6 1/2	Β:6 1/2	Γ:11	Δ:11	Ε:12 1/2	ΣΤ:12 1/2

Διά τόν διδ/λον : 34

[illegible] ή συνεδρία

[illegible]ος

[illegible]ατάκης

Η Γραμματεύς

Ειρ. Παπανικολάου